

БИБЛИОТКА
М. ОЛТАН

ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ
Μ. ΠΑΤΡΙΣ

ΤΑ ΕΛΛΗΝΙΚΑ,

ΗΤΟΙ

ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ ΓΕΩΓΡΑΦΙΚΗ, ΙΣΤΟΡΙΚΗ,
ΑΡΧΑΙΟΛΟΓΙΚΗ, ΚΑΙ ΣΤΑΤΙΣΤΙΚΗ
ΤΗΣ ΑΡΧΑΙΑΣ ΚΑΙ ΝΕΑΣ ΕΛΛΑΔΟΣ.

ΣΥΝΤΑΧΘΕΙΣΑ ΥΠΟ

ΙΑΚΩΒΟΥ Ρ. ΡΑΓΚΑΒΗ,

ΕΙΣ ΤΡΕΙΣ ΤΟΜΟΥΣ.

ΩΝ Ο Α. ΔΙΑΔΑΜΒΑΝΕΙ ΤΗΝ ΣΤΕΡΕΑΝ, ΑΝΑΤΟΔΙΚΗΝ ΚΑΙ
ΔΥΤΙΚΗΝ ΕΛΛΑΔΑ, Ο Β'. ΤΗΝ ΠΕΔΟΠΟΝΝΗΣΟΝ ΚΑΙ Ο Γ'.
ΤΑΣ ΝΗΣΟΥΣ ΤΑΣ ΤΕ ΕΛΕΥΘΕΡΑΣ ΚΑΙ ΜΒ, ΚΑΙ ΤΟΝ ΠΙΝΑΚΑ,

ΚΑΙ ΕΚΔΟΘΕΙΣΑ ΥΠΟ

ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥ ΑΝΤΩΝΙΑΔΟΥ.

ΤΟΜΟΣ ΤΡΙΤΟΣ.

ΕΝ ΑΘΗΝΑΙΣ,

ΕΚ ΤΟΥ ΤΥΠΟΓΡΑΦΕΙΟΥ Κ. ΑΝΤΩΝΙΑΔΟΥ.

ΚΑΤΑ ΤΗΝ ΟΔΟΝ ΕΡΜΟΥ ΑΡΙΘ. 214.

1854.

Ν Η Σ Ο Ι.

ΑΙ νῆσοι αἱ διαλαμβανόμεναι ἐν τῷ παρόντι συγ-
 γράμματι εἰσὶ πολυάριθμοι, καὶ διαιροῦνται ὡς
 ἐφεξῆς. = Ἡ Εὐβοία κατὰ τὸ Αἰγαῖον Πέλαγος. —
 Αἱ Βόρειοι Σποράδες. — Αἱ κατὰ τὸν Σαρωνικὸν
 κόλπον καὶ περὶ τὴν Πελοπόννησον. — Αἱ Κυκλά-
 δες κατὰ τὸ Αἰγαῖον καὶ τὸ Μυρτώον Πέλαγος. —
 Αἱ κατὰ τὸ Θρακικὸν Πέλαγος. — Αἱ κατὰ τὸ
 Ἰκάριον Πέλαγος. — Αἱ κατὰ τὸ Κρητικὸν Πέλα-
 γος. — Αἱ κατὰ τὸ Καρπάθειον Πέλαγος. — Αἱ
 κατὰ τὸ Ἰωνιον ἢ Ἀδριατικὸν Πέλαγος. — Ἡ
 κατὰ τὸ Φοινικικὸν Πέλαγος Κύπρος.

ΕΥΒΟΙΑ.

ΕΥΒΟΙΑ, νῆσος ἡ μεγίστη τῶν τοῦ Αἰγαίου Πελάγους·
 εἶναι ἐπιμήκης τὸ σχῆμα, ἐκτεινομένη δὲ ἀπὸ τοῦ βορ-
 ρυτικοῦ πρὸς τὸ νοτ' ἀνατολικόν, ἀπὸ τοῦ ἀκρωτηρίου Κη-
 ναίου μέχρι τοῦ ἀκρωτηρίου Γεραίστου παραλλήλως πρὸς
 πάσας τὰς πρὸς ἀνατολὰς παραλίας τῆς Ἑλλάδος ὧν ἀκο-
 λουθεῖ τὸν διασχηματισμὸν, περικαλύπτει τὴν Λοκρίδα
 πᾶσαν, τὴν Βοιωτίαν καὶ τὸ πλεῖστον τῆς Ἀττικῆς μέχρις

ὀλίγον ἄνωθεν τοῦ ἀκρωτηρίου αὐτῆς Σουνίου, ἀρχομένη ἀπὸ τοῦ Μαλιακοῦ κόλπου καὶ περατουμένη ἀντικρὺ σχεδὸν τῶν Ἀραφηνίδων Ἀλῶν· τὸ μῆκος τῆς Εὐβοίας ἀπὸ τοῦ Κηναίου μέχρι τῆς Γεραίστου λογίζεται 1200 σταδίων (60 ὥρων), τὸ δὲ πλάτος εἶναι ἀνώμαλον, καὶ δὲν ὑπερβαίνει τὰ 150 στάδια (1) (7 1/2 ὥρ.). Τὸ εὐρύτερον μέρος εἶναι τὸ μεταξὺ Χαλκίδος καὶ Κύμης, καὶ ἐπὶ τοῦ διαστήματος τούτου ὡς ἀπὸ κέντρου ὑφύονται δύο ὄρη ἡ Δίρφη ἢ Δίρφος καὶ τὸ Κοτύλαιον· στενοῦνται δὲ κατὰ τὸ βορ-δυτικὸν πρὸς τὸ Τελεθρίον ὄρος καὶ τὴν Ἑστιαώτιδα, καὶ ἔτι μᾶλλον κατὰ τὸ νοτ-ἀνατολικόν, πρὸς τὸ ὄρος τὴν Ὀχὴν καὶ τὴν Κάρυστον. Ἡ Εὐβοία, κατὰ τινα δόξαν ἀρχαίαν, ἀπεχωρίσθη τῆς Βοιωτίας, οὕσα συνημμένη αὐτῇ πρότερον, ὡς ὁ Ἰων λέγει —

Εὐβοίδα μὲν γῆν λεπτὸς Εὐρίπου κλύδων

Βοιωτίας ἐχώρισ' ἀκτῆς, ἐκτέμνων

Πρὸς Κρήτα πορθμόν . . . (2).

Ἡ γῆ τῆς Εὐβοίας ὑποκρύπτει ἡφαιστείους ὕλας, διὸ καὶ ὑπόκειται εἰς σεισμούς συνεχεῖς καὶ ἐνίοτε σφοδρούς καὶ καταστρεπτικούς καὶ προξένους ἀλλοιώσεων. Δημήτριος ὁ Καλατιανὸς διηγούμενος τοὺς καθ' ὅλην τὴν Ἑλλάδα ποτὲ γενομένους σεισμούς, λέγει καὶ περὶ τῆς Εὐβοίας ὅτι τὸ πλεῖστον τοῦ Κηναίου ἀκρωτηρίου καὶ τῶν πλησιέστατα αὐτοῦ κειμένων Λιχάδων νήσων κατεποντίσθη, καὶ τὰ ἐν Λιδηψῷ θερμὰ ἐπισχεθέντα ἐπὶ τρεῖς ἡμέρας, πάλιν δι' ἄλλων πηγῶν ἀνέβρευσαν. Τὸ δὲ παραθαλάσσιον τεῖχος τοῦ Ὠρεοῦ κατεδαφίσθη, ὡς καὶ συγχρόνως ἐπτακόσiai πε-

(1) Στρίβ. β. 10. σ. 444. (2) Τῶν ἐν Ὀμφ. παρὰ Στράβ. β. 1. σ. 60.

ρίπου οἰκίαι. (1). Λέγει δὲ καὶ ἀλλαχοῦ ὁ Στράβων «ἅπαντα μὲν ἡ Εὐβοία εὖσειστος μάλιστα δ' ἡ περὶ τὸν πορθμὸν καὶ δεχομένη πνευμάτων ὑποφορᾶς καθάπερ καὶ ἡ Βαιωτία» (2). Τὰ τοιαῦτα ἐκ φυσικῶν αἰτιῶν προερχόμενα συμπτώματα ἐπλάσεν ἡ μυθολογία ὅτι ἦσαν ἀποτελέσματα τῶν σπαραγμῶν τῶν ὑπὸ γῆν κειμένων ἐκατογγείρων Τιτάνων, καὶ κυρίως τοῦ τιμωμένου εἰς μὲν τὴν Κάρυστον ὑπὸ τὸ ὄνομα τοῦ Βριάρεω, εἰς δὲ τὴν Χαλκίδα ὑπὸ τὸ τοῦ Αἰγαίωτος (3). ἔτι δὲ τοῦ υἱοῦ τῆς Γῆς Τιτυοῦ οὗ ἦν καὶ ἡρώον ἐν τῇ νήσῳ, ὡς καὶ σπηλαιὸν Ἐλεήριον καλούμενον ἀπὸ τοῦ ὀνόματος τῆς μητρὸς αὐτοῦ Ἐλάρας (4). καὶ τοῦ υἱοῦ προσέτι τῆς Γῆς Ὠρίωνος, τραφέντος ἐν τῇ νήσῳ (5) ἢ ἐλθόντος ἐκ Σικελίας (6), καὶ ἀφ' οὗ, κατὰ τινα ἐτυμολογίαν, ἔλαθεν ὁ ὠρεὸς τὸ ὄνομα. Ἡ Εὐβοία διὰ τὸ παράμυκτες τοῦ σχήματος ἐκλήθη Μάκρις· συνάπτει δὲ τῇ ἡπείρῳ κατὰ τὴν Χαλκίδα μάλιστα, κυρτουμένη πρὸς τοὺς κατὰ τὴν Αὐλίδα τόπους τῆς Βαιωτίας καὶ ποιούσα τὸν Εὐριπον. Τὰ μέρη τῆς Εὐβοίας τὰ μεταξὺ Αὐλίδος καὶ τῶν περὶ Γέραιστον τόπων ἐκαλοῦντο Κοῖλα, διότι ἡ παραλία κολποῦται αὐτόσε· πλησιάζουσα δὲ εἰς τὴν Χαλκίδα, κυρτοῦται πάλιν πρὸς τὴν ἡπειρον· καὶ ταῦτα μὲν λέγει ὁ Στράβων περὶ τῶν Κοίλων τῆς Εὐβοίας (7), ἀλλ' ἡ γνώμη αὕτη τοῦ γεωγράφου φαίνεται ἡμαρτημένη, διότι ἐκ πολλῶν μαρτυριῶν, ὡς ἐκ τῆς τοῦ Ἡροδότου (8), τοῦ Εὐριπίδου (9), Αἰῶνος τοῦ Χρυσόστο-

(1) Στράβ. β. 1. σ. 60. (2) Αὐτοῦ. β. 10. σ. 447. (3) Σολιν. σ. 11. (4) Στράβ. β. 9. σ. 423. (5) Αὐτ. β. 19. σ. 446. (6) Ἡσιόδ. ἀποσπ. 178. (7) Στράβ. β. 10. σ. 445. (8) Ἡρόδ. β. 8. κ. 3.

(9) Εὐριπ. Τροίδ. σ. 81.

μου (1), τοῦ Πτολεμαίου ὃς ἀναφέρει τὰ Κοῖλα μετὰ τὴν Γεραιστὸν καὶ τὸν Καφηρέα, καὶ τοῦ ἐξηγητοῦ αὐτοῦ Ἀγαθοδαίμονος ὃς ἐν τῷ χάρτῃ αὐτοῦ θέτει τὰ Κοῖλα μικρὸν βορειότερον τοῦ Καφηρέως, τοῦ Τίτου Λιβίου (2), τοῦ Τασέττου (3) καὶ τοῦ Φιλοστράτου (4) ἀποδεικνύεται ὅτι Κοῖλα ἐλέγοντο οὐχὶ τὰ κατὰ τὸν δυτικὸν αἰγιαλὸν, τὰ μεταξὺ Αὐλίδος ἢ μᾶλλον, κατὰ τινὰ διόρθωσιν, Καλικίδος καὶ τῶν περὶ Γεραιστὸν τόπων, ἀλλὰ τὰ κατὰ τὸν ἀνατολικὸν, τὸν ἀπὸ τοῦ Καφηρέως μέχρι τοῦ ἀκρωτηρίου Χερσονήσου. (5) μόνος δὲ ὁ Βαλέριος Μάξιμος καὶ μετ' αὐτὸν ὁ Λουκανὸς συμφωνοῦσι τῷ Στράβωνι εἰς τὴν κατὰ τὸ δυτικὸν θέσιν τῶν Κοίλων. (6). Ἴσως δὲ καὶ ἡ ἔκφρασις Κοῖλα νὰ δύναται νὰ ἐφαρμοσθῇ εἰς ἀμφότερα τὰ μέρη, τό τε ἀνατολικὸν καὶ τὸ δυτικὸν, διότι ἐκατέρωθεν οἱ αἰγιαλοὶ ἐπίσης κολποῦνται. Οὐ μόνον δὲ Μάκρις ἐκλήθη ἡ νῆσος, ἀλλὰ καὶ Ἄβαντις· καὶ ὁ Ὀμηρὸς τὴν μὲν νῆσον λέγει Εὐβοίαν, τοὺς δὲ κατοίκους οὐδέποτε Εὐβοεῖς ἀλλ' αἰεὶ Ἄβαντας =

Οἱ δ' Εὐβοίαν ἔχον μένεα πνεύοντες Ἄβαντες (7).

Τῷ δ' ἄμ' Ἄβαντες ἔποντο . . . (8)

καὶ τοῦτο διότι, ὡς λέγει ὁ Ἀριστοτέλης, Θῆκες ὀρυκθέντες ἐξ Ἄβας τῆς Φωκικῆς, ἐπώκησαν τὴν νῆσον καὶ ἐπωνόμασαν Ἄβαντας τοὺς οἰκήτορας· κατ' ἄλλου, δὲ ἀπὸ ἥρωος τινὸς ὠνομάσθη, ὡς καὶ ἡ νῆσος ἀπὸ ἡρώωνος ἢ ἴσως ἀπὸ

(1) Δίων Χρυστ. Λογ. 7. (2) Τ. Λιβ. β. 31. κ. 47. (3) Τασέτ. εἰς Λυκόφρ. σ. 384. (4) Φιλостρ. Ἡρωικ. β. 10. κ. 11· καὶ εἰς βίον Ἀπολλων. β. 1. κ. 24, καὶ β. 3. κ. 23. (5) Ἰδ. Λιζίκ. Μυθολ. Γεωγρ. καὶ ἱστορ. Α. Γαζή εἰς Α. Κοῖλα. — Μίννερτ. β. 8. σ. 261. (6) Βαλ. Μάξ. β. 1. κ. 8. — Λουκ. σ. 196, 230. — Ἰδ. καὶ Γεραιστ. ὑπομν. περὶ Εὐβ. σ. 86. κξ. (7) Ὀμ. Ἰλ. β. σ. 536. (8) Αὐτ. σ. 542.

τοῦ ἄντρου τοῦ ἐπὶ τῆς παραλίας τῆς πρὸς τὸ Αἰγαῖον τετραμμένης ἐν ᾧ ἔτεκεν, ὡς ἔλεγον, ἢ ἰὼ τὸν Ἐπαφον καὶ ἐθεωρεῖτο ἐπομένως ὡς αὐτῇ βροῦς. (τὸ δὲ πιθανώτερον διότι ἐτρέφοντο βόες καλοὶ ἐπὶ τῆς νήσου, ὡς καὶ ἤδη τρέφονται). Οἱ Ἀβαντες οὗτοι ἢ Εὐβοεῖς δὲν μετεχειρίζοντο εἰς τὰς μάχας τηλεβόλα ὄπλα ὡς τόξα καὶ ἀκόντια, ἀλλ' ἐπιτηδεύοντο κυρίως εἰς τὴν ἐκ τοῦ συστάδην μάχην, τὴν διὰ τοῦ ξίφους καὶ τοῦ ὀρεκτοῦ δόρατος, ὡς καὶ ὁ Ὅμηρος λέγει περὶ αὐτῶν·

Τῷ δ' ἄμ' Ἀβαντες ἔποντο θοοὶ, ὅπισθεν κομόωντες,
Αἰχμηταί, μεμαῶτες ὀρεκτῆσιν μελήσιν

Ὁώρηκας ῥήξιν δητῶν ἀμφὶ στήθεσσι (1).

Ἐκαλεῖτο δὲ ἡ νῆσος καὶ Ὀχνη, ὡς καὶ τὸ ὁμώνυμον καὶ μέγιστον τῶν ὀρέων αὐτῆς· καὶ Ἑλλοπία ἀπὸ Ἑλλοπος τοῦ Ἴωνος ἢ κατ' ἄλλους ἀδελφοῦ Αἴκλου καὶ Κόθου ὃς ἔκτισε καὶ τὴν Ἑλλοπίαν, χωρίον ἐν τῇ Ὠρίᾳ τῆς Ἰστιαιώτιδος (2). Ὁ διάπλους ἀπὸ τοῦ Σουνίου πρὸς τὸ νότιον τῆς Εὐβοίας ἄκρον δ' ἐκαλεῖτο Λευκὴ Ἀκτὴ ἐλογιζέτο τετρακοσίων σταδίων (3). — Κατὰ τὴν ἀρκτώζην, καὶ ἐξαιρέτως καθ' ὁλόκληρον τὴν ἀνατολικὴν παραλίαν τῆς Εὐβοίας ἐκτείνεται σειρὰ ἀλληλένδετος ὀρέων· τὸ μέρος αὐτῶν τὸ κατὰ τὸ προσάρκτιον τῆς νήσου ἐκαλεῖτο Τελέθριον, τὸ δὲ κατὰ τὸ νότιον Ὀχνη, καὶ ἐπειδὴ τὰ ὄρη ταῦτα τὰ ἀποτελοῦντα τὴν Ὀχνην καθήκον μέχρις ἐγγυτάτῳ τοῦ αἰγιαλοῦ, δὲν ἐδύναντο νὰ κτισθῶσι πόλεις κατ' ἐκείνην τὴν πλευράν· ἐπὶ δὲ τῆς ἀπέναντι τῆς ἡπείρου δυτικῆς παραλίας ἐπιπεδουμένων τῶν ὀρέων, καὶ λιμένες καλοὶ καὶ πόλεις πολλαὶ ἦσαν τὸ πάλαι

(1) Ὁμ. Ἰλ. Β. γ. 542—544. Ἰδ. καὶ Στράβ. β. 10. σ. 448—449.

(2) Στράβ. β. 10. σ. 444, 445. — Ἰδ. καὶ Ἑλλοπία. (3) Στράβ. β. 9. σ. 399.

οὐκ εὐκαταφρόνηται. — Ἡ νῆσος προῆγε τὰ αὐτὰ προϊόντα ὥς καὶ ἡ γειτνιάζουσα ἡπειρος· μάλιστα δὲ τοσαύτην ποσότητα δημητριακῶν καρπῶν, ὥστε αἱ Ἀθῆναι μετεχειρίζοντο αὐτὴν πολλάκις ὡς ἀποθήκην· εἶχε δὲ καὶ θερμὰ λουτρά ἐν Αἰδηψῷ, καὶ μεταλλεῖα χαλκοῦ καὶ σιδήρου ἐν τῷ Δηλάντῳ πεδίῳ, καὶ πολὺ ἄλλας ἀρίστης ποιότητος καὶ ξύλα ἐκ τῶν ὀρέων πρὸς ναυπηγίαν, καὶ ἐριόξυλον (βαμβάκιον) εἰς ποσότητα ἱκανὴν πρὸς κατασκευὴν ἱστίων μεγάλου στόλου, καὶ ἐρυθρόδανον (ρίζαριον), καὶ ἐν γένει πάντα τὰ εἶδη τῶν προϊόντων, καὶ ἁμίαντον προσέτι παρὰ τὴν Κάρυστον κτλ. — Ἡ νῆσος αὕτη κατεφκῆθη τὸ ἀρχαῖον ὑπὸ διαφόρων φυλῶν· καὶ πρῶτον ὑπὸ Ἀθάντων τῶν μνημονευομένων ὑπὸ τοῦ Ὀμήρου, ὡς προεῖρηται· οἱ Ἀθάντες οὗτοι κατήγοντο βεβαίως ἐξ Ἑλλήνων, διότι μετέσχον τοῦ κατὰ Τροίας πολέμου ἐν ᾧ Ἕλληνες μόνον εὐρίσκοντο· δυνάμεθα δὲ νῦν θεωρῶμεν αὐτοὺς ὡς κλάδον τῆς Ἰωνικῆς φυλῆς, διότι ὑπόταν οἱ Ἕλληνες ἀπωκίσθησαν εἰς τὴν Μικρὰν Ἀσίαν, ὃ κυρίως πρὸς διαπεραίωσιν τόπος τῆς συνελεύσεως αὐτῶν ἦν ἡ Εὐβοία, καὶ οἱ Ἀθάντες ὁμολογουμένως καθίστων μέρος τῆς νέας ἀποικίας· γνωστὸν εἶναι προσέτι ὅτι ἀπ' ἐκείνης τῆς ἐποχῆς ἀπελείφθησαν Ἴωνες ἐπὶ τῆς νήσου, καὶ ὅτι οἱ Ἀθηναῖοι δι' ἐπανελημμένων ἀποικιῶν κατέσχον τέλος αὐτὴν ὁλόκληρον. Ἀλλ' ὁ Ἡρόδοτος ὃς γνωρίζει ταῦτα πάντα ἀποφαίνεται ὀριστικῶς ὅτι οἱ Ἀθάντες περιείχοντο μὲν ἐν τῇ Ἰωνικῇ κοινωνίᾳ, ἀλλὰ δὲν κατήγοντο ἐξ Ἰόνων (1)· ὥστε δυσκόλως δυνάμεθα νῦν ἀνεύρωμεν τὰ ἔχνη τῆς καταγωγῆς αὐτῶν, εἰμὴ μόνον ἐὰν πιστεύσωμεν τὸ τοῦ Ἀριστοτέλους παρὰ Στράβωνι ὅτι ἦσαν Θράκες ἐξ Ἀβας τῆς Φωκιῆς, ὡς

(1) Ἡρόδοτ. β. 1. κ. 146.

ἄνωτέρω εἴρηται, ὅπερ ἀπίθανον διὰ τὴν μετοχὴν τοῦ κατὰ Τροίας πολέμου. Οἱ Ἄβαντες οὗτοι μετὰ τῶν Ἰώνων ἦσαν οἱ μόνοι κάτοικοι τοῦ νοτίου τῆς νήσου· ἐν δὲ τῷ μεγίστῳ τοῦ βορείου ἡμίσεως ὄκουν Ἰστιαῖοι (1) καὶ Ἐλλοπεῖς (2) καὶ Ἴωνες ἐξ Ἀθηνῶν· καὶ Λέλεγες δὲ ἐλθόντες εἰς Εὐβοίαν συνώκησαν αὐτοῖς μιγάδες (3), καὶ μέρος τῶν Δρυόπων ἐκείνων εἰ ἐκβλήθοντες τῶν ἐν Θεσσαλίᾳ ὀρεινῶν αὐτῶν κατοικιδίων καὶ διασπαρέντες πολλαχοῦ, ἦλθον καὶ συνεκεντρώθησαν ἐν τῇ μεσημβρινῇ ἄκρᾳ τῆς Εὐβοίας, καὶ οἱ μεταγενέστεροι ἀνεγνώρισαν τοὺς κατοίκους τῆς Καρύστου καὶ τῶν Στύρων ὡς ἀπογόνους τῶν Δρυόπων (4). — Τινὲς τῶν ἐκ τῆς Ἀττικῆς ἐλθόντων εἰς τὴν νῆσον Ἰώνων, καὶ κατ' ἐξοχὴν οἱ κάτοικοι τῆς Χαλκίδος καὶ τῆς Ἐρετρίας διετήρησαν τὰς μετὰ τῶν συναδελφῶν αὐτῶν τῶν ἀποκαταστάντων ἐπὶ τὰ δυτικὰ παράλια τῆς Μικρᾶς Ἀσίας σχέσεις, καὶ ἐκ τούτου ἐγένοντο αἱ πόλεις αὐτῶν ἐμπορικαὶ καὶ ἤκμασαν καὶ ἐμεγαλύνθησαν (5). Ἀλλ' ὁ Περσικὸς πόλεμος κατέβαλε τὴν δύναμιν αὐτῶν, καὶ ἔκτοτε καὶ αὐτοὶ καὶ πᾶσα ἡ νῆσος ὑπέκυψαν εἰς τὴν κυριότητα τῶν Ἀθηναίων· οἱ διαβάντες εἰς Εὐβοίαν, στρατηγούντος τοῦ Περικλέους, κατεστρέψαντο αὐτὴν πᾶσαν, καὶ τὴν μὲν ἄλλην κατεστήσαντο καθ' ὁμολογίαν, τῆς δὲ Ἰστιαίας ἐκβαλόντες τοὺς κατοίκους, ἔσχον αὐτοὶ τὴν χώραν (6). Δισχίλιοι τὸν ἀριθμὸν, ὡς λέγει ὁ παρὰ τῷ Στράβωνι Θεόπομπος ὃς ἀναφέρει προσέτι ὅτι οἱ Ἰστιαῖοι οὗτοι μετέβησαν εἰς Μακεδονίαν (7). Κατὰ δὲ τὸν Θουκυδίδην οἱ Ἐλλοπεῖς παρέ-

(1) Ἰδ. Ἰστικιῶτις. (2) Ἰδ. Ἐλλοπία. (3) Σκυμν. X. σ. 571.

(4) Θουκυδ. β. 7. κ. 57. Πaus. Μεσσην. κ. 34. Σκυμν. X. σ. 576.

(5) Ἰδ. Χαλκίς καὶ Ἐρέτρια. (6) Θουκυδ. β. 1. κ. 114. (7) Στράβ. β. 10. σ. 445.

μειναν καὶ κατόκησαν μετὰ τῶν ἀποικησάντων τότε Ἀθηναίων τὴν πρᾶτεύουσαν τῆς Ἰστιαιώτιδος ἢ ἀντὶ Ἰστιαίας μετωνομάσθη Ὠρεὶς, καὶ ἔκτοτε οἱ Εὐβοεῖς εἶποντο ὡς ὑπήκοοι εἰς τὰς διαταγὰς καὶ πάσας τὰς κατὰ θάλασσαν ἐπιχειρήσεις τῶν Ἀθηναίων (1). Ἐπάσχησαν ὕστερον κατὰ διαφόρους καιροὺς νὰ ἀναλάβωσι τὴν ἐλευθερίαν διὰ βοθηίας τῶν Βοιωτῶν· ἀλλ' ἐπειδὴ ἡ νῆσος ἦν διηρημένη εἰς πολλὰ τμήματα καὶ εἰς πολλὰς μικρὰς διοικήσεις, καὶ ἡδυνάτει ἐπομένως ἡ δι' ὁμοφώνου συμπράξεως ἐνέργεια, εἰς οὐδὲν ἀπέβησαν αἱ προσπάθειαι αὐτῶν εἰμὴ εἰς ταραχὰς ἐσωτερικὰς καὶ ἐπανῆλθον αἰεὶ ὑπὸ τὴν παλαιὰν ἀπὸ τῶν Ἀθηναίων ἐξάρτησιν (2). Μετὰ τινα δὲ χρόνον ἡ δύναμις τοῦ ὑπερέχοντος θαλασσίου κράτους ἐξωντώθη ὑπὸ τῶν Μακεδόνων, καὶ ἔκτοτε αἱ κύριαι πόλεις ἔσχον φρουρὰν Μακεδονικὴν, ἕως ὅτου ἡλευθερώθησαν ὑπὸ τῶν Ῥωμαίων· ὥστε ἡ Εὐβοία, ἐξαιρουμένων τῶν ἀρχαιοτάτων χρόνων, διετέλεσεν αἰεὶ ὑπὸ ξένην κυριότητα. Μόνον δὲ ἅπαξ ὁ τύραννος Φιλιστίδης βοηθούμενος ὑπὸ τῶν Μακεδόνων εἰσέβαλεν εἰς τὴν Ἰστιαιώτιδα κατὰ τῶν Ἀθηναίων, ἀλλὰ κατεβλήθη ὑπ' αὐτῶν μετ' ὀλίγον. — Τὸ ἐπιτέδειν τῆς θέσεως τῆς Χαλκίδος καθίστα τὴν κατοχὴν τῆς νήσου περισπούδαστον εἰς πᾶν κράτος τὸ βυυλόμενον νὰ ἐπεκτείνῃ τὴν ἐπιρροὴν ἢ τὴν ἐξουσίαν αὐτοῦ ἐπὶ τοῦ ἐσωτερικοῦ τῆς Ἑλλάδος καὶ ἐκ τούτου οἱ κάτοικοι τῆς Εὐβοίας οὐδέποτε ἔμειναν ἀνεξάρτητοι. Ὅποτεν ἡ Ῥώμη ἐγένετο παντοκράτειρα, ἡ Εὐβοία κατέστη μέρος τῆς ἐπαρχίας Ἀχαΐας. — Ἡ Εὐβοία ἐπὶ τοῦ δογᾶτου τοῦ Πέτρου Ζιάνη παρεχωρήθη παρὰ τοῦ τότε

(1) Θουκυδ. β. 7. κ. 57. (2) Δ. ὁδ. Σικ. β. 13. κ. 47. β. 15. κ. 30. β. 16. κ. 7.

Αὐτοκράτορος τῆς Κωνσταντινουπόλεως τῇ Ἑνετικῇ πολιτεία, καὶ διετελέσαν ὑπ' αὐτὴν μέχρι τοῦ ἔτους 1469 ὅτε κατὰ μῆνα Ἰούνιον ἐπέδραμε στράτευμα Ὄθωμανικὸν δ' ἀπεκρούσθη μὲν κατ' ἀρχάς, ἀλλὰ περὶ τὰ τέλη τοῦ αὐτοῦ μηνὸς ἐπελθὼν ὁ σουλτάνος Μεχμέτης ὁ πορθητῆς αὐτοπροσώπως, εἶλεν αὐτὴν (1) καὶ ἔμεινεν ἡ νῆσος ὑπὸ τὴν Ὄθωμανικὴν ἐξουσίαν ἄχρι τῆς ἐσχάτης Ἑλληνικῆς παλιγγενεσίας. — Δύο γέφυραι κεῖνται ἐπὶ τοῦ στενοῦ πορθμοῦ τοῦ Εὐρίπου καὶ ἀνὰ εἰς πύργος Ἑνετικῆς κατασκευῆς ἐρ' ἐκάστης τῶν γεφυρῶν, καὶ ἐπὶ τῆς πύλης ἑνὸς τῶν πύργων σῴζεται ἔτι γεγλυμμένη ἡ εἰκὼν τοῦ Ἀγ. Μάρκου, σημεῖον τῆς Ἑνετικῆς κυριότητος. Ἡ Εὐβοία ὑπέκειτο εἰς σιτισμοὺς, ὡς λέγει ὁ Στράβων = α ἔστι δὲ καὶ ἅπασα μὲν ἡ Εὐβοία εὖσειστος, μάλιστα δὲ ἡ περὶ τὸν πορθμὸν, καὶ δεχομένη πνευμάτων ὑποφορὰν, καθάπερ καὶ ἡ Βοιωτία » (2).

* Εὐβοία· ἡ μεγάλη καὶ ἐπιμήκης αὕτη νῆσος ἐκτείνεται κατὰ μῆκος ἀπὸ τοῦ βορ-δυτικοῦ πρὸς τὸ νοτ-ἀνατολικὸν, δηλ. ἀπὸ τοῦ ἀκρ. Λιθάδες ἄχρι τοῦ ἀκρ. Μαντέλου ὅσον ἐπὶ 120 μιλ. τὸ δὲ πλάτος εἶναι ἀνώμαλον καὶ παραλλάττει ἀπὸ 28 ἕως 10 μιλ. ἡ νῆσος αὕτη παρακειμένη τῇ ἡπείρῳ ἢ συνάπτει διὰ γεφύρας, καὶ κυρτομένη καθ' ὃ κεῖται ἡ πόλις Χαλκίς περικαλύπτει τὸ ἀνατολικὸν τῆς Ἀττικῆς, ὁλόκληρον τὴν Βοιωτίαν καὶ τὴν Λοκρίδα καὶ περατοῦται κατὰ τὸν κόλπον τῶν Μαλιέων· ἡ κρᾶσις τοῦ κλίματος, ὡς καὶ τὰ εἶδη καὶ ἡ ποιότης τῶν προϊόντων μεταβάλλονται κατὰ τὰς θέσεις· τὸ ἥμισυ τῆς νήσου, δηλ. τὸ πρὸς ἄρκτον ἐκτεινόμενον μέρος ἀρχόμενον ἀπὸ τοῦ μέσου ἐνθα κεῖται ἡ πόλις Χαλκίς ἔχει γῆν εὐρο-

(1) Κορονέλλης σ. 212 κξ. (2) Στράβ. β. 10. σ. 447.

ρον καὶ ὄρη δενδρσκειπῇ καὶ τὰ πλεῖστα γεωργήσιμα· ἐκ τοῦναντίου τὸ ἕτερον ἡμῖς τὸ πρὸς μεσημβρίαν εἶναι ἀφορώτερον ἢ γῆ πετρώδης, τὰ ὄρη πάντα τιτανώδη καὶ γυμνά, μάλιστα τὰ πρὸς τὴν Κάρυστον ἢ τὰ περίξ εἰ καὶ καταρθευόμενα ὑπὸ ἀφθόνων πηγῶν, εἰς λεπτόγεια καὶ ὀλιγόκαρπα. Τὰ προϊόντα τῆς Εὐβοίας εἰσὶν ὅμοια τοῖς τῆς ἀπέναντι ἡπείρου· προάγει δὲ κυρίως ἔλαιον, οἶνον ἄριστον, μέταξαν, ὁπώρας παντὸς εἶδους, βαμβάκιον, λίνον, δημητριακοὺς καρποὺς παντὸς εἶδους καὶ ἀφθανωτάτους, μέλι, κηρίον, ξυλείαν πρὸς οἰκοδομὴν, πίσσαν, λεμόνια, πορτοκάλια κτλ. κτλ. τοσοῦτον δὲ ἄπειρον πλῆθος ἀγρίων ἐλαιῶν ὑπάρχει ἐπὶ τῆς νήσου, ὥστε ἐγκεντριζομένων αὐτῶν, μεγίστη βεβαίως ἐν ὀλίγῳ χρόνῳ θὰ ᾔην ἢ ἐκ τοῦ ἐλαίου πρόσοδος, ὡς καὶ ἡ ἐκ τῆς μετὰξης, πολλαπλασιαζομένων καὶ καλλιεργουμένων δεόντως τῶν συκαμινεῶν· μετὰ τὰς ἐλαίας καὶ τὰς συκαμινέας ἐκ τῶν οὐσιωδῶν ἀντικειμένων εἰς καὶ τὰ δάση ἄπειρ ἐδύναντο νὰ παρέχωσιν εἰς ἅπασαν σχεδὸν τὴν Ἑλλάδα τὴν ἀναγκαίαν ξυλείαν· ἀλλὰ δυσσευχῶς πολὺ μέρος αὐτῶν ἀπ' ἀρχῆς τῆς ἐπαναστάσεως μέχρις ἔτι πρὸ ὀλίγου ἐπυρπολήθη πολλάκις κατ' ἐπανάληψιν ἐκ τῆς ἀνοησίας ἢ τῆς κακεντρεχείας ἀτόμων τινῶν, ὡς συνέβη καὶ κατὰ τοὺς περὶ τὰς Ἀθῆνας ἐλαιῶνας· εὐρίσκεται μάλιστα ἐν Εὐβοίᾳ ἐκτὸς τῶν ἄλλων εἰδῶν τῆς ξυλείας καὶ πύξος (τσιμισίρι) χρησιμώτατον εἰς τὴν λεπτοουργικὴν· αἱ συνεχέσταται αὐταὶ πυρκαϊαὶ οὐ μόνον πλῆθος διαφόρων ἄλλων δένδρων, ἀλλὰ καὶ χιλιάδες πολλάκις ἐλαιῶν, ἔτι δὲ καὶ σίμβλα μελισσῶν καὶ ποίμνια προβάτων ἐξωλόθρευσαν καὶ χωρία ἐνίοτε ἐπυρπόλησαν καὶ ἀνθρώπους ἐθανάτωσαν. — Ἡ χώρα αὕτη ὡς λίαν δασώδης εἶναι ἐπιτηδαιοτάτη πρὸς κτηνοτροφίαν· πρὸ πάντων αἱ αἴγες

τελεσφοροῦσιν ἄριστα, καὶ τὰ ποίμνια τῶν αἰγοπροβάτων ὥς καὶ τὰ κερασφόρα ἅ μετὰ τὴν ἐπανάστασιν σχεδὸν ἐξέλειπον ἐπολλαπλασιάσθησαν ἤδη, καὶ οὐσιώδεις ἐξαγωγὰὶ βουτύρου καὶ τυροῦ καὶ δερμάτων ἐνεργοῦνται σήμερον. — Διάφορα μεταλλεῖα εἰσὶν ἐν Εὐβοίᾳ ὥς χαλκοῦ, σιδήρου καὶ μολύβδου· ἔτι δὲ καὶ γαιάνθραξ ὑπάρχει καὶ μάρμαρον πρᾶσινωπὸν καὶ φαδὸν ἐπιτηδεῖον εἰς στηλοξοῖαν· περὶ τοῦ χαλκοῦ μάλιστα ἐνόμιζον οἱ ἀρχαῖοι ὅτι ἐν Εὐβοίᾳ ἐφευρέθη κατὰ πρῶτον ἢ χρῆσις αὐτοῦ. — Ἡ Εὐβοία περιέχει δύο πόλεις, τὴν πρωτεύουσαν Χαλκίδα καὶ τὴν Κάρυστον καὶ περίπου 300 χωρία, ἐμπεριλαμβανομένων καὶ τῶν μοναστηρίων καὶ μετοχιῶν, κατοίκους δὲ ἤδη μόλις 20,000· πρὶν τῆς ἐπαναστάσεως οἱ κάτοικοι πάντες Ἕλληνες καὶ Ὀθωμανοὶ συνεποσοῦντο 50,000· ἐκ τῶν περυστάσεων ἀπωλέσθησαν 7—8000 Ἕλληνες καὶ ὀλίγοι Ὀθωμανοί· ἐκ δὲ τῆς ἀποδημίας τῶν Ὀθωμανῶν κατήντησεν ὁ ἀριθμὸς εἰς ὃν συμποσοῦται σήμερον· διὰ δὲ τὴν ἔκτασιν τοῦ τόπου, διὰ τὸ γλυκὺ καὶ τὸ εὐκρατον τοῦ κλίματος, διὰ τὸ εὐφορον τῆς γῆς καὶ διὰ τοὺς ὑπὸ τῆς φύσεως αὐτῆς χορηγουμένους πόρους τοῦ πλούτου καὶ τῆς ἀνέσεως ἢ νῆσος εἶναι δεκτικὴ δεκαπλασίου τοῦλάχιστον ἀριθμοῦ. — Οἱ κάτοικοι εἰσὶ πάντες σχεδὸν γεωργοὶ ἢ ποιμένες, πλὴν τῶν κατοίκων τῶν πόλεων καὶ τῶν τοῦ χωρίου Λίμνης οἱ μετέρχονται τὴν ναυτικὴν, ἔτι δὲ καὶ τῶν τῆς κωμοπόλεως Κούμης ἐνθα ἐνεργεῖται μικρὸν τι ἐμπόριον καὶ τις βιομηχανία. — Βαθυτάτῃ ἀμάθεια ἐπεκράτει μέχρι πρὸ μικροῦ ἐν ταύτῃ τῇ νήσῳ· οὐδὲν σχολεῖον ὑπῆρξε ποτὲ, οὐδεὶς ἔμαθε ποτὲ οὔτε ξένην γλῶσσαν ἄλλ' οὐδὲ τὰς πρώτας ἀρχὰς τῆς ἀρχαίας Ἑλληνικῆς, οὐδὲ εἶδε ποτὲ ξένον τόπον, καὶ μόλις εὐρίσκοντο ὀλίγοι τινὲς γνωρίζοντες τὰ στοιχεῖα καὶ

δυνάμενοι νὰ γράψωσι τὸ ἴδιον αὐτῶν ὄνομα· ἀλλ' ἤδη καὶ σχολεῖα ὑπάρχουσι, καὶ ἀρχὴ διαδόσεως φώτων ἐγένετο, καὶ ὥς κατὰ τὸ λοιπὸν τῆς Ἑλλάδος ἐλπίζονται καὶ ἐνταῦθα πρόοδοι. Οἱ χωρικοὶ ζῶσιν ἀθλίως σεσωρευμένοι ἐν ταπειναῖς καὶ πνιγηραῖς καλύβαις, κυρίαν τροφὴν ἔχοντες ἀραβόσιτον καὶ κρίθινον ἄρτον ἄζυμον, καὶ οὔτε ἀπολαμβάνοντες οὔτε ἐπιθυμοῦντες ἐνετώτερον βίον· ἐργάζονται δὲ συνήθως ὀλίγον, καὶ ἐν γένει διάγουσι ζωὴν ὀκνηρὰν πάντες ἐπίσης, καὶ οἱ μὴ ἔχοντες ὀβολὸν καὶ οἱ ὀπωποῦν εὐκατάστατοι. Διαιροῦνται δὲ εἰς πεδινούς καὶ ὄρεινους, καὶ οἱ μὲν πεδινοὶ εἰσὶ γεωργοί, οἱ δὲ ὄρεινοὶ ποιμένες. — Τέσσαρες διάλεκτοι καὶ τέσσαρες ἐθνικαὶ φυσιογνωμίαι διακρίνονται ἐν ταύτῃ τῇ νήσῳ· πάντες οἱ οἰκοῦντες τὰ προσάρκτια καὶ τὰ ὄρη ἔχουσι μεγάλην ὁμοιότητα μετὰ τῶν Ἀγγραφιωτῶν κατὰ τὴν γλῶσσαν καὶ τὴν φυσιογνωμίαν· οἱ πρὸς τὴν Κούμην οὐδὲν διαφέρουσι τῶν κατοίκων τῶν Σποράδων νήσων καὶ ἡ προφορὰ αὐτῶν εἶναι ἡ τῶν Ῥοδίων· οἱ Καρύστιοι εἰσὶ ζωηροὶ καὶ ἔχουσιν ἰδίαν διάλεκτον. Οἱ δὲ ἀπὸ Δύστου μέχρι Στούρων καὶ οἱ περὶ τὴν Κάρυστον εἰσὶν Ἀλβανοὶ καὶ ὅμοιοι τοῖς κατοίκους τῶν Θηβῶν καὶ τοῖς περὶ τὴν Κόρινθον.

Ο Ρ Η.

ΤΕΛΕΘΡΙΟΝ κατὰ τὸ βόρειον τῆς νήσου· ὑπὸ τὸ ὄρος τοῦτο ἔκειτο ἡ πόλις Ἰστιαία ἢ Ὠρεὺς καὶ ὁ δῆμος τῶν Ἰστιαίων (1).

* Γαλτσάδες.

ὈΧΗ κατὰ τὸ νότιον τῆς νήσου· κατὰ τὰς πρὸς τὸ νοτιοδυτικὸν ὑπωρείας τῆς Ὀχης ἔκειτο ἡ Κάρυστος (2). Τὸ

(1) Στράβ. β. 10. σ. 445. (2) Αὐτ. σ. 445, 446.

ὄρος τοῦτο εἶναι ὅλως γυμνόν, πλὴν μικροῦ τινος δάσους ἐλατῶν ὑπὸ τὴν κορυφὴν κατὰ νότον, καὶ τινων δένδρων κατὰ τὰς μεταξὺ τῶν κρημνῶν αὐτοῦ βαθείας χαράδρας.

* Προφ. Ἠλίης, ἀπὸ τινος ἐκκλησιδίου τοῦ αὐτοῦ ὀνόματος· παρὰ τὸ ἐκκλησίδιον τοῦτο ὑπάρχει λείψανον ἀρχαιοτάτου καὶ ἀνωλύμου ναοῦ περιγραφομένου λεπτομερῶς ὑπὸ τοῦ ἐπισκεφθέντος αὐτὸ Γάλλου Γιράρδου (1).

ΔΙΡΦΗ ἢ ΔΙΡΦΥΣ τὸ μέγιστον τῶν ὄρέων τῆς νήσου ἧς κεῖται κατὰ τὸ μέσον πρὸς ἀνατολὰς τῆς Χαλκίδος καὶ δυσμὰς τῆς Κύμης. Ἐπὶ τοῦ ὄρους τούτου ἦν ναὸς Ἡρας ἐνθα ἐτιμᾶτο ἡ θεὰ αὕτη (2). Κατὰ τὸν Εὐρυπίδην ἐπὶ τῆς Δίρφης ἀνετράφη ὁ ἀγριωπὸς Λύκος ὁ καταστὰς τύραννος τῶν Θηβῶν, κατὰ τὴν εἰς τὸν ἄδην διαμονὴν τοῦ Ἡρακλέους (3).

* Δέλφι, τὸ ὄρος τοῦτο ἔχει ὕψος 5,500 ποδ. (4). Τὸ σῶμα τοῦ ὄρους τούτου ἐκτεινόμενον πρὸς ἄρκτον, καλύπτει τὸ μέρος τὸ μᾶλλον δυσπρόσχωρον καὶ τὸ ἥττον κατωκημένον πάσης τῆς νήσου. Παρὰ τὴν ὑψηλοτάτην τῶν κορυφῶν αὐτοῦ κεῖται μοναστήριον Στροβῶνες, ἐντὸς δὲ τῶν φαράγγων κρύπτονται σποράδην χωρία τινά.

ΚΟΤΥΛΑΙΟΝ κατὰ τὸ νότιον τοῦ ὄρους τῆς Δίρφης, μεταξὺ Χαλκίδος καὶ Κύμης.

Α Κ Ρ Ω Τ Η Ρ Ι Α.

ΚΗΝΑΙΟΝ· τὸ ἀκρωτήριον τοῦτο μικρὸν ἀπέχον τοῦ Ὠρεοῦ κατὰ τὸ νοτ-δυτικόν, καθιστᾷ τὸ βορ-δυτικώτατον σημεῖον πάσης τῆς νήσου, βλέπον πρὸς τὸν Μαλιακὸν κόλπον, ἀντικρὺ τῶν κατὰ τὴν ἀπέναντι Λοκρικὴν ἡπειρον Κνη-

(1) Γιράρδ., ὑπομν. περὶ Εὐβοίας σ. 75. (2) Στέφ. Βυζ. εἰς λῆξ. Δίρφης.

(3) Εὐρυπ. Ἡρακλ. Μαινόμ. ζ. 185. (4) Ἰδ. Α. πρὸς Περιπλ. Γ. 2. σ. 163.

μίδων ἀφ' ὧν χωρίζεται διὰ πορθμοῦ 20 σταδίων τὸ πλάτος. Ἐπὶ τοῦ Κηναίου ἦν τὸ πολίχνιον Δῖον· ἐν τῷ μεταξὺ τοῦ Κηναίου καὶ τῆς ἡπείρου πορθμῷ εἰσὶ τρεῖς νησίδες Λιχάδες καλούμεναι (1).

* Λιθάδα.

ΑΡΤΕΜΪΣΙΟΝ, ἀκτὴ καὶ ἀκρωτήριον κατὰ τὸ ἀνατολίον τῆς νήσου, ἐν τῇ Ἰστιαίῳτιδι, ἀπέναντι τοῦ στόματος τοῦ Παγασητικοῦ κόλπου. Ἐλαβε τὸ ὄνομα ἀπὸ ναοῦ μικροῦ Ἀρτεμίδος ἐπὶ κλησιν Προσεώας κατὰ τὸν Πλούταρχον, κειμένου ἐπὶ τῆς ἀκτῆς παρὰ τὸ ἀκρωτήριον, καὶ ἀπέχοντος 80 στάδια τοῦ κατὰ τὸν εἰρημένον κόλπον λιμένος τοῦ καλουμένου Ἀφέται (2). ἂν δὲ καὶ μικρὸς, ἦν ἀξιοσημεῖωτος ὁ ναὸς οὗτος διὰ τὴν θέσιν, ἱστάμενος ὡς σημεῖον προέχον ἐπὶ τοῦ αἰγιαλοῦ. Κατέστη δὲ περιβόητος ὁ τόπος οὗτος, διότι ἐπὶ τοῦ Μηδικοῦ πολέμου ὁ Ἕλληνικὸς στόλος κατακλείσας χρόνον πολὺν, ἔβλαψε μεγάλως καὶ τέλος κατέστρεψεν ὁλόκληρον τὴν ἐκ τρικυμίας παθεύσαν ναυτικὴν δύναμιν τῶν Περσῶν κατὰ τὸ στενὸν τὸ μεταξὺ Ἀρτεμισίου καὶ τῆς ἡπείρου.

* Τὸ Ἀρτεμίσιον ἀποτελεῖ ἤδη μέρος τοῦ Ξεροχωρίου τοῦ εὐφρωτέρου τόπου τῆς Εὐβοίας.

ΦΑΛΑΣΪΑ κατὰ τὸν πρὸς τὸ βορ-ἀνατολικὸν αἰγιαλὸν, ἐν τῇ Ἰστιαίῳτιδι.

ΚΑΦΗΡΕΪΣ, τρομερὸν καὶ κινδυνωδέστατον τοῖς πλέουσιν ἀκρωτήριον, τὸ βορειότερον τῶν δύο κατὰ τὸ νότιον τῆς νήσου κειμένων. Ὁ Καφηρεὺς κατέστη περίφημος διὰ τὸν ὃν ὑπέστησαν χειμῶνα παρ' αὐτῷ οἱ ἐξ Ἰλίου μετὰ τοῦ

(1) Στράβ. β. 8. σ. 416. (2) Ἡρόδοτ. β. 8. κ. 8, κξ. — β. 7. κ. 176. — Πλούταρχ. βίος Θεμιστοκλ.

Ἀγαμέμνονος ἐπανερχόμενοι Ἕλληνες (1). Ὁ Στέφανος λέγει ὅτι ἦν ἐπίνειον καὶ ὅτι ὠνομάζετο Καθηρεὺς, διότι οἱ Εὐβοεῖς καθήρουν τοὺς ἐκεῖ πλέοντας (2). Ἀλλ' ὅμως εἶναι γνωστὸν ὅτι ὁ Καφηρεὺς εἶναι ὅλως διόλου ἀλίμενος.

* Καφηρεὺς. Ἐπὶ Ἐνετῶν ἐκλήθη Κάθο-δόρο καὶ ἐπεκράτησε νὰ καλῇται οὕτω καὶ μέχρι τοῦδε κοινῶς καὶ ἐτι κοινότερον Ξυλοφάγος. Ἐπὶ τοῦ Καφηρέως κεῖνται δύο χωρίδια ἔνθα καλλιεργεῖται νικοτιανή καλῆς ποιότητος.

ΧΕΡΣΟΝΗΣΟΣ, κατὰ τὸν ἀνατολικὸν αἰγιαλὸν πρὸς τὸ βορ-δυτικὸν τοῦ Καφηρέως καὶ τὸ νοτ-ἀνατολικὸν τῆς Κύμης.

ΓΕΡΑΙΣΤΟΣ κατὰ τὸ νοτιώτατον τῆς νήσου, ἀκρωτήριον περατούμενον εἰς νησιδίων, καὶ ἀγκυροβόλιον παρὰ τῷ ἀκρωτηρίῳ ὡσαύτως Γεραιστὸς καλούμενον, ἐπιτήδειον τοῖς πλέουσιν ἐκ τῆς Ἀσίας εἰς τὴν Ἀττικὴν ὡς πλησιάζον τῷ Σουνίῳ, καὶ κάτοικοι τὸ πάλαι πολλοὶ περὶ αὐτό. Ἐπὶ τῆς Γεραιστοῦ ἦν ναὸς Ποσειδῶνος ἐπισημότατος. Ὁ Ὀμηρος ἐν μὲν τῷ καταλόγῳ τῶν νεῶν δὲν ὀνομάζει τὴν Γεραιστὸν, μέμνηται ὅμως αὐτῆς ἐν τῇ Ὀδυσσεΐᾳ =

. . . . ἐν δὲ Γαιρεστὸν

Ἐννύχαι κατάγοντο (3).

Ἀπὸ τοῦ ἀκρωτηρίου Κηναίου μέχρι τῆς Γεραιστοῦ τὸ διάστημα ἐλογίζετο κατὰ τὸν Στράβωνα 1,200 σταδίων ὡς ἔγγιστα (4)· κατὰ δὲ τὸν Σκύλακα 1,350 (5)· ὁ παρὰ τὴν Γεραιστὸν αἰγιαλὸς ἐκαλεῖτο Λευκὴ Ἀκτὴ· μετὰξὺ δὲ τοῦ ἀκρωτηρίου τούτου καὶ τοῦ Σουνίου ἦν πλοῦς 300 σταδίων (6). Παρὰ τὴν Γεραιστὸν πλησιέστατα ἦν νησιδίων

(1) Πaus. Μεσσην. κ. 36. (2) Στεφ. Βυζ. Καφηρεὺς. (3) Ὁμ. Ὀδ. Γ. σ. 177. — Στράβ. β. 10. σ. 444. 446. (4) Στράβ. β. 10. σ. 444.

(5) Σκυλ. Περιπλ. Νησ. Κυκλ. (6) Στράβ. β. 9. σ. 399.

Μύρτος καλούμενον (1). Ὁ Νέστωρ, ὁ Διομήδης καὶ ὁ Μενέλαος ἐπανακάμποντες ἀπὸ τῆς Τρωάδος εἰς Γεραιστὸν προπρωμίσθησαν καὶ προσήνεγκον θυσίαν τῷ Ποσειδῶνι (2)· καὶ ὁ Ἀγησίλαος πρὶν ἀναχωρήσῃ διὰ τὴν εἰς τὴν Ἀσίαν ἐκστρατείαν του, ἐνταῦθα συνήγαγε τὸ στράτευμά του· τὰ πλεονεκτηήματα τῆς θέσεως ταύτης διὰ τε τὸ ἐμπόριον καὶ διὰ τὰς στρατιωτικὰς ἐπιχειρήσεις ἀποδεικνύεται ἐκ πολλῶν συγγραμμάτων (3). — Ὁ Ἀθηναῖος Ἑρμόλυκος υἱὸς τοῦ Εὐθύνου ὃς ἔλαβε τὸ ἀριστεῖον τῆς ἀνδρείας εἰς τὴν κατὰ Περσῶν ἐν Μυκάλῃ μάχην, καὶ ὃς ὕστερον ἐφονεύθη ἐν Κύρῳ εἰς μάχην μεταξύ Ἀθηναίων καὶ Καρυστίων ἦν ἐντεταφιασμένος ἐν Γεραιστῷ (4).

* Μαντέλο· τὸ ἀγκυροβόλιον εἶναι ὁ πρὸς ἀνατολὰς τοῦ ἀκρωτηρίου λιμενίσκος *Καστρι*, ἐπώνυμος τοῦ ἐπ' αὐτοῦ σωζομένου μικροῦ Ῥωμαϊκοῦ φρουρίου. Οὔτε τοῦ ναοῦ τοῦ Ποσειδῶνος οὔτε τοῦ τάφου τοῦ Ἑρμολύκου σώζονται ἔχνη. Μεταξὺ τῶν δύο ἀκρωτηρίων, Καφηρέως καὶ Γεραιστοῦ ὑπάρχουσι δύο χαράδραι, Πλατανιστὸς καὶ Καψούλι καλούμεναι, καὶ τινὰ χωρία ἐν αὐταῖς ὧν τὸ λεγόμενον Πλατανιστὸς ἐν τῇ ἐπωνύμῳ χαράδρᾳ εἶναι τὸ κυριώτερον, κείμενον μεταξύ δρυμῶνος καὶ μεγίστου ἐλαιῶνος καὶ ἔχον ὀπισθεν χεῖμαρρόν καταβρέοντα ἐκ βράχων εἰς κύτος περιστεφανούμενον ὑπὸ πλατάνων, ἐξ ὧν, ὡς φαίνεται, καὶ ἡ ὀνομασία Πλατανιστὸς· μετ' ὀλίγα λεπτὰ ἀπὸ τοῦ χωρίου τούτου ὑπάρχουσιν ἐρείπια παλαιὰ κατὰ τὴν ἀριστερὰν ὄχθην τοῦ χεῖμαρρόου, στηριζόμενα ἐπὶ τῆς κατωφερείας τοῦ ὄρους, καὶ θεωρούμενα ὡς τῆς ἐποχῆς τοῦ ἐβδόμου αἰῶνος (5).

(1) Πλιν. β. 4. κ. 18.—Μελετ. Γεωγρ. 3. σ. 10. (2) Ὁμ. Ὀδ. Γ. 5. 174.

(3) Ξενοφ. Ἐλ β. 3. κ. 4.—Δημοσθ. Φιλίπ. β. 1. σ. 49.—Αἰε. β. 31. κ. 46.

(4) Ἡρόδοτ. β. 9. κ. 105. (5) Ἰδ. Γεωγρ. ὑπομν. περὶ Εὐβοίας. σ. 83. κξ.

ΛΕΩΝ, κατὰ τὴν πρὸς δυσμὰς παραλίαν· τὸ ἀκρωτήριον τοῦτο καθῆκον εἰς τὴν θάλασσαν πρὸς τὸ νοτ·ἀνατολικὸν τῆς Ἐρετρίας, περικλείει τὸν αἰγιαλὸν τὸν καλούμενον Καλὴ Λακτὴ· ἐκτὸς τοῦ Πτολεμαίου ὑπ' οὐδενὸς ἀναφέρεται.

Π Ο Τ Α Μ Ο Ι .

ΚΙΡΕΥΣ } δύο ποταμίσκοι περὶ ὧν ἐδοξάζετο ὅτι τὰ πρὸ-
ΝΙΛΕΥΣ } βατα τὰ πίνοντα ἀπὸ τοῦ Κιρέως ἐγίνοντο
λευκὰ, τὰ δὲ ἀπὸ τοῦ Νιλέως μέλανα (1). Ὁ Κιρεὺς ἔρρεεν ἄνωθεν τῆς Χαλκίδος, ὁ δὲ Νιλεὺς κάτωθεν τῆς Κύμης.

ΒΟΥΔΩΡΟΣ, ποταμίσκος ῥέων παρὰ τὸ παραθαλάσσιον πολύδριον Κήρινθον καὶ ἐκδιδοὺς εἰς τὴν θάλασσαν· ὁ Βούδωρος ἦν ὁμώνυμος τῷ ὄρει τῆς Σαλαμῖνος (2).

ΚΑΛΛΑΣ, ποταμίσκος ῥέων ὑπὸ τὸ Τελέθριον ὄρος παρὰ τὴν πόλιν Ἰστιαίαν ἢ Ὠρεὸν (3) καὶ ἐκδιδοὺς εἰς τὴν θάλασσαν.

ΑΗΛΑΝΤΟΣ, ποταμίσκος ῥέων διὰ τοῦ Αηλάντου πεδίου εἰς τὴν θάλασσαν (4).

Π Ο Λ Ε Ι Σ .

ΧΑΛΚΙΣ, μία τῶν ἀρχαιοτάτων καὶ ἀξιολογωτάτων πόλεων τῆς Εὐβοίας καὶ μητρόπολις αὐτῆς ἐπὶ τοῦ Εὐρίπου δὲ διαχωρίζει αὐτὴν ἀπὸ τῆς Βοιωτίας. Ἐκτίσθη πρὸ τῶν Τρωϊκῶν ὑπὸ Ἀθηναίων, καὶ μετὰ τὰ Τρωϊκὰ ὁ Κόθος ὁρμηθεὶς ἐξ Ἀθηνῶν, συνώκισεν αὐτὴν (5)· κατὰ δὲ τὸν Σκύμνον πρῶτος οἰκιστὴς αὐτῆς ἐγένετο Πάνδαρος ὁ Ἐρεχθέως (6). Καὶ τινες δὲ τῶν Αἰολέων ἐκ τῆς στρατιᾶς τοῦ

(1) Στράβ. β. 10. σ. 449. (2) Αὐτ. σ. 446. (3) Αὐτ. σ. 445.

(4) Πλίν. β. 4. κ. 12. (5) Στράβ. β. 10. σ. 447. (6) Σκυμν. Χ. σ. 572.

Πενθίου (νόθου υἱοῦ τοῦ Ὁρέστου) κατέμειναν ἐν τῇ νήσῳ· ἀρχαιότερον δὲ καὶ Ἀραβες οἱ συνδιαβάντες τῷ Κάδμῳ. αὐξηθεῖσαι δὲ διαφερόντως αἱ δύο πόλεις, ἡ Χαλκίς καὶ ἡ Ἐρέτρια, ἔστειλαν ἀποικίας ἀξιολόγους εἰς Μακεδονίαν· καὶ ἡ μὲν Ἐρέτρια συνόκισε τὰς περὶ Παλλήνην καὶ τὸν Ἄθω πόλεις, ἡ δὲ Χαλκίς τὰς ὑπὸ Ὀλύνθῳ ἃς κατέφθειρεν ὕστερον ὁ Φίλιππος· πολλὰ προσέτι πολίσματα τῆς Ἰταλίας καὶ τῆς Σικελίας ἦσαν τῶν Χαλκιδέων. Ἐστάλησαν δὲ αἱ ἀποικίαι αὗται, ὡς λέγει ὁ Ἀριστοτέλης, ὁπόταν ἐπεκράτει ἡ τῶν Ἱπποβοτῶν καλουμένη πολιτεία ἧς προΐσταντο ἀριστοκρατικῶς ἄρχοντες αἰρούμενοι κατὰ λόγον τῶν τιμημάτων. κατὰ δὲ τὴν διάβασιν τοῦ Ἀλεξάνδρου ἠύξησαν καὶ τὸν περίβολον τῆς πόλεως, περιλαβόντες ἐντὸς τοῦ τείχους τὸν λόφον Κάνηθον καὶ τὸν Εὐριπον καὶ ἐπιστήσαντες τῇ γεφύρᾳ πύργους καὶ τεῖχος καὶ πύλας· ὑπερέκειτο δὲ τῆς πόλεως τῶν Χαλκιδέων τὸ Λήλαντον καλούμενον πεδῖον· ἐν τούτῳ ἦσαν ἐκβολαὶ θερμῶν ὑδάτων ἐπιτηδείων πρὸς θεραπείαν νόσων ἧπερ μετεχειρίσθη καὶ Σύλλας Κορνήλιος, ὁ τῶν Ῥωμαίων ἡγεμών· καὶ μεταλλεῖον δὲ τῇ θαυμαστὸν χαλκοῦ καὶ σιδήρου κοινόν, ὅπερ δὲν γνωρίζομεν νὰ συμβαίνειν ἀλλοχοῦ· οὐδὲν δὲ τούτων ἐσώζετο ἔτι ἐπὶ Στράβωνος (1). Οἱ Κουρῆτες συνοικισθέντες ποτὲ ἐν Χαλκίδι, ἐμάχοντο περὶ τοῦ Ληλάντου πεδίου· καὶ ἐπειδὴ οἱ πολέμιοι ἐδράττοντο συνεχῶς τῆς ἔμπροσθεν κόμης καὶ κατέσπων αὐτοὺς, ἐκείροντο τὸν τεῦθεν τὸ μέρος τοῦτο τῆς κεφαλῆς καὶ ἐκόμων μόνον κατὰ τὸ ὀπίσθεν, διὸ καὶ ὠνομάσθησαν Κουρῆτες (2). Διηνέχθησαν ἔτι πρὸς ἀλλήλας περὶ τούτου τοῦ Ληλάντου πεδίου καὶ αἱ δύο πόλεις Χαλκίς καὶ Ἐρέτρια· ἀλλὰ συνε-

(1) Στράβ. β. 10. σ. 447. (2) Αὐτ. σ. 465.

φώνησαν νὰ μὴ μεταχειρίζονται τηλεβόλα ἐν τῷ ἀγῶνι, ὡς ἐδηλοῦτο ἐπὶ στηλῆς τινὸς κειμένης ἐν τῷ Ἀμαρυνθίῳ (1). — Ἡ Χαλκὶς καὶ ἡ Ἐρέτρια ὑβζήθησαν ἀμφοτέραι μᾶλλον τῶν πλείστων Ἑλληνικῶν πόλεων, καὶ ἐνήργουν ἐκτεταμένον ἐμπόριον, καὶ διετήρουν σχέσεις στενὰς μετὰ τῶν ἀξιολογωτέρων παραθλασσίων ἐμπορείων τῆς Ἀσίας, διὸ καὶ ἐξ ἀντιζήτηας ἐπολέμουν αἱ δύο αὗται πόλεις πρὸς ἀλλήλας κατὰ τὸ ἀρχαῖον, καὶ τοῖς μὲν Ἐρετριεῦσι συνεμάχισαν οἱ Μιλήσιοι, τοῖς δὲ Χαλκιδεῦσιν οἱ Σάμιοι (2). — Πρὸ τοῦ Τρωικοῦ πολέμου στρατεύματα τῶν Χαλκιδέων εἰσεβαλον εἰς τὴν γῆν τῆς Ἀττικῆς βοηθούμενα καὶ ὑπὸ Βοιωτῶν, οἱ δὲ Ἀθηναῖοι συμβαλόντες πρῶτον τοῖς Βοιωτοῖς, κατετρόπωσαν αὐτοὺς, καὶ φονεύσαντες παμπόλλους, ἐζώγρησαν αὐτῶν ἐπτακοσίους· τῇ αὐτῇ δὲ ἡμέρᾳ διαβάντες εἰς τὴν Εὐβοίαν, συνέβαλον καὶ τοῖς Χαλκιδεῦσι· καὶ νικήσαντες καὶ τούτους, κατέλειπον τετρακισχίλιους κληρούχους ἐπὶ τῆς χώρας τῶν Ἴπποβοτῶν· (ἐκαλοῦντο δὲ Ἴπποβοταὶ οἱ παχεῖς, δηλ. οἱ πλούσιοι τῶν Χαλκιδέων)· ὅσους δὲ τούτων ἐζώγρησαν εἶχον δεσμίους ἐν φυλακῇ συνάμα μετὰ τῶν ἐζωγρημένων Βοιωτῶν· μετὰ καιρὸν δὲ ἔλυσαν αὐτοὺς ἐπὶ ἀποτιμῆματι δύο μνῶν· τὰ δὲ δεσμὰ αὐτῶν ἀνεκρέμασαν εἰς τὴν ἀκρόπολιν, καὶ ἐπώζοντο ταῦτα μέχρι τοῦ Ἡροδότου κρεμάμενα ἐκ τειχῶν περιπεφλευσμένων ὑπὸ τοῦ Μήδου, ἀπέναντι τοῦ μεγάρου τοῦ πρὸς δυσμὰς τετραμμένου· καὶ τῶν λύτρων τὴν δεκάτην ἀνέθικαν, ποιησάμενοι τέθριππον χαλκοῦν ὃ ἕστατο κατ' ἀριστεράν τῆς πρώτης εἰσόδου κατὰ τὰ ἐν τῇ ἀκροπόλει προπύλαια· ἦν δὲ καὶ ἐπιγραφή ἐπ' αὐτοῦ τοιαύτη =

(1) Στράβ. β. 10. σ. 448. (2) Ἡροδοτ. β. 5. κ. 99. — Θουκυδ. β. 1. κ. 15.

Ἔθνεα Βοιωτῶν καὶ Χαλκιδέων δαμάσαντες

Παῖδες Ἀθηναίων ἔργμασιν ἐν πολέμου,

Δεσμῶ ἐν ἀχλύεντι σιδηρέῳ ἔσβεσαν ὕβριν·

Τῶν ἵππους δεκάτην Παλλάδι τὰς δ' ἔθεσαν (1).

Ἐπὶ τοῦ Μηδικοῦ πολέμου, ὁπότεν ὁ Δάτις εἰσέβαλεν εἰς τὴν Ἑλλάδα, οἱ Χαλκιδεῖς ὑπέκυψαν τῇ ἐξουσίᾳ τῶν Περσῶν· κρατυθέντος δὲ τοῦ ναυτικοῦ τῶν Ἀθηναίων, βλέπομεν τὴν πόλιν ὥς καὶ ἄπασαν τὴν νῆσον ὑπὸ τὰς διαταγὰς τοῦ ἄρχοντος λαοῦ (2)· καὶ μόνον κατὰ τὸν Πελοποννησιακὸν πόλεμον, μετὰ τὴν τῶν Ἀθηνῶν κατὰ Συρακουσῶν δυστυχῇ ἐπιχείρησιν ἀνέλαβον οἱ Χαλκιδεῖς τὴν ἐλευθερίαν· καὶ διὰ τῆς ἐνθέρμου βοηθείας ἀπαξαπάσης τῆς Βοιωτίας ἐπληρώθη ὕστερον ὁ μεταξὺ τῆς πόλεως καὶ τῆς ἀπέναντι ἡπείρου μικρότατος πορθμὸς διὰ χώματος· κατὰ τὸ μέσον αὐτοῦ ἔνθα ἐξεῖχον βράχοι ἀπὸ τῆς θαλάσσης ἐκτίσθησαν πύργοι καὶ τεῖχη καὶ πύλαι καὶ τὰ δύο μέρη ἠνώθησαν διὰ γεφύρας ξυλίνης ἥς τὸ μῆκος ἦν δίπλεθρον (200 ποδῶν)· καὶ πύργος δὲ κατεσκευάσθη ἐπὶ τῆς Βοιωτικῆς ἀκτῆς (3) πρὸς ἐξασφάλισιν τῆς γεφύρας καὶ ἀπάντησιν κατὰ πάσης ἐνδεχομένης ἐπιδρομῆς τῶν Ἀθηναίων· ἀλλ' ὁμως οἱ Ἀθηναῖοι καὶ αὐθις ὑπεδούλωσαν τὴν Χαλκίδα ἢ ὕστερον ἀλληλοδιαδόχως ὑπέστη τὸν ζυγὸν τῶν Μακεδόνων, Ἀντιόχου τοῦ Σύρου, τοῦ Μιθριδάτου, τῶν Ῥωμαίων, τῶν Ἐνετῶν, καὶ τέλους τῶν Ὀθωμανῶν. — Τὸ ἀξιόλογον τῆς θέσεως καὶ τὸ ὀχυρὸν τῆς πόλεως ταύτης, ἔτι δὲ τὸ νὰ συνενοῦται ῥαδίως μετὰ τῆς ἡπείρου ἢ νὰ διέσταται ἀπ' αὐτῆς κατὰ βούλησιν καθί-

(1) Ἡρόδοτ. β. 5. κ. 77. (2) Θουκυδ. β. 6. κ. 76. (3) Διοδ. Σικ. β. 13. κ. 47. — Λιβ. β. 28. κ. 7. — Στράβ. β. 9. σ. 400, 403, καὶ β. 10. σ. 447.

στων τὴν κτῆσιν αὐτῆς περισπούδαστον· διὸ Φίλιππος ὁ Δημητρίου ὠνόμαζε τρεῖς κλείς τῆς Ἑλλάδος τὴν Χαλκίδα, τὴν Κόρινθον καὶ τὴν Μαγνησίαν (1)· ἐκ τῆς τοιαύτης θέσεως καὶ τῶν τοιούτων πλεονεκτημάτων ἡ μεγάλη αὕτη πόλις, ἥ· αἱ οἰκοδομαὶ καὶ ἡ ἐσωτερικὴ οἰκονομία ἀγνοοῦνται, διετηρήθη ἀκμάζουσα πολὺν ἔτι χρόνον μετὰ τὴν κατάπτωσιν πκσῶν σχεδὸν τῶν λοιπῶν πόλεων τῆς Ἑλλάδος αὖ κατέστησαν ἄσημοι κῶμαι ἢ ὅλως ἐξηφανίσθησαν. — Ὁ Ἰουστινιανὸς ἐνεδυνάμωσεν ἔτι μᾶλλον τὰ ὄχυράματα τῆς Χαλκίδος (2). — Οἱ ἀρχαῖοι ἀναφέρουσιν εὐφῆμως τοὺς Χαλκιδεῖς· ὁ Δικαίαρχος ἐπαινεῖ αὐτοὺς, ἐκφραζόμενος οὕτω = α Οἱ δὲ ἐνοικοῦντες Ἕλληνες οὐ γένει μόνον, ἀλλὰ » καὶ τῇ φωνῇ, τῷ μαθημάτων ἐκτὸς, φιλαπόδημοι, πραγματικοί, τὰ προσπίπτοντα ἐκ τῆς πατρίδος δυσχερῇ γεν· » ναίως φέροντες, δουλεύοντες γὰρ πολὺν ἤδη χρόνον, τοῖς » δὲ τρόποις ὄντες ἐλεύθεροι, μεγάλην εἰληφασιν ἔξιν τοῦ » φέρειν ῥαθύμως τὰ προσπίπτοντα v. Ἐπιφέρει δὲ πρὸς πλείονα ἀπόδειξιν τῆς καλῆς φύσεως αὐτῶν καὶ τὸν ἐξῆς στίχον τοῦ Φιλίσκου·

Χρηστῶν σφόδρ' ἐστ' ἡ Χαλκίς Ἑλλήνων πόλις (3).

Ὑπῆρξε δὲ καὶ ὁ ἐξῆς χρησμὸς δοθείς τοῖς Εὐβοεῦσι καὶ ἀναφερόμενος ὑπὸ τοῦ Στράβωνος =

Ἴππον Θεσσαλικὸν, Λακεδαιμονίαν δὲ γυναῖκα,

Ἄνδρας θ' οἱ πίνουσιν ὕδωρ ἱερᾶς Ἀρεθούσης (4).

Ἐν τῇ πόλει ταύτῃ ἦν κρήνη Ἀρέθουσα ἥ· αἱ πηγαὶ ἀπετυφλώθησκν ποτὲ ὑπὸ σεισμοῦ καὶ μετὰ πικρὰς ἡμέρας

(1) Παυσ. Ἀχ. κ. 7. — Πολυβ. β. 17. κ. 11. (2) Προκοπ. περὶ Οἰκοδ. β. 4. κ. 3. (3) Δικαίαρχ. Βίος Ἑλλάδος. (4) Στράβ. β. 10. σ. 449.

ἀνέβλυσαν αὐθις κατ' ἄλλο στόμιον· δὲν ἔπαυσε δὲ ὁ σεισμός ἕως ὅτου χάσμα γῆς ἀνοιχθὲν ἐν τῷ Ἀκλάντῳ πεδίῳ, ἐξήμεσε ποταμὸν πηλοῦ διαπύρου (1). ὁ Ἀθηναῖος λέγει ὅτι εἶδεν ἐν τῇ Ἀρεθούσῃ κεστρεῖς (εἶδος κεφάλου μεγάλου) χειροῆθεις καὶ ἐγγέλεις ἐχούσας ἄργυρᾶ καὶ χρυσᾶ ἐνώτια, λαμβανούσας τε καὶ λαμβάνοντας παρὰ τῶν προσφερόντων τροφάς, τὰ τ' ἐπὶ τῶν ἱερείων σπλάγχνα καὶ τυροὺς χλωρούς (2). Ἡ παρὰ τὴν Χαλκίδα παλιρροία εἶναι ἐκ τῶν ἀξιοθαυμάστων φαινομένων τῆς φύσεως· ὁ Στράβων λέγει ὅτι ἐπτάκις μεταβάλλεται καθ' ἡμέραν ἐκάστην καὶ νύκτα (3). ὁ Πλίνιος καὶ ὁ Σουΐδας συμφωνοῦσι μετὰ τοῦ Στράβωνος. Ἐξάκις δὲ κατὰ Ἀντίφιλον τὸν Βυζάντιον, ὡς ἔκ τινος ἐπιγράμματος αὐτοῦ φαίνεται· ὁ δὲ Ἰησουΐτης Βαβῖνος παρτήρησε κατὰ διαφόρους ἐποχὰς τὴν παλιρροίαν καὶ κατὰ τὰς μετ' ἀκριβείας γενομένας παρ' αὐτοῦ ἐπεξεργασίας κατὰ δέκα ὀκτὼ ἢ δέκα ἑννέα ἡμέρας ἐκάστου μηνὸς ἢ μᾶλλον εἰπεῖν ἐκάστης σελήνης ἐνεργεῖται ἡ παλιρροία τακτικῶς καὶ κατ' ἄλλας ἑνδεκα ἀτάκτως· ὁ ῥηθεὶς ἐκφραζόμενος σαφέστερον, λέγει ὅτι ἡ παλιρροία εἶναι τακτικὴ ἀπὸ τῶν τριῶν τελευταίων ἡμερῶν τῆς σελήνης μέχρι τῆς ὀγδόης τῆς νέας, καὶ ὅτι συγχέεται τὴν ἐνάτην καὶ μένει συγκεχυμένη μέχρι τῆς δεκάτης τρίτης· τὴν δὲ δεκάτην τετάρτην ἐπαναλαμβάνει τὴν προτέραν αὐτῆς τάξιν καὶ δύναμιν· ἀλλ' ἐκ νέου καθίσταται ἄτακτος ἀπὸ τῆς εἰκοστῆς πρώτης μέχρι τῆς εἰκοστῆς ἐβδόμης, ὡς δείκνυται ἐκ τοῦ ἐξῆς πίνακος τοῦ εἰρημένου παρατηρητοῦ.

(1) Στράβ. β. 1. σ. 58. (2) Ἀθην. β. 8. κ. 3. (3) Στράβ. β. 1. σ. 55. β. 9. σ. 403.

*Πίναξ τῶν τακτικῶν καὶ ἀτάκτων ἡμερῶν τῆς
παλιρροίας τοῦ Εὐρίπου.*

Νέα Σελήνη.	Πανσέληνος.
1 Τακτικὴ	15 Τακτικὴ.
2 Τακτικὴ	16 Τακτικὴ.
3 Τακτικὴ	17 Τακτικὴ.
4 Τακτικὴ	18 Τακτικὴ.
5 Τακτικὴ	19 Τακτικὴ.
6 Τακτικὴ	20 Τακτικὴ.
7 Τακτικὴ	21 Τακτικὴ.
8 Τακτικὴ	Τελευταῖον τέταρτον.
Πρῶτον τέταρτον.	22 Ἀτακτος.
9 Ἀτακτος	23 Ἀτακτος.
10 Ἀτακτος	24 Ἀτακτος.
11 Ἀτακτος	25 Ἀτακτος.
12 Ἀτακτος	26 Ἀτακτος.
13 Ἀτακτος	27 Τακτικὴ.
14 Τακτικὴ	28 Τακτικὴ.
	29 Τακτικὴ.

Ὡστε ἐκάστη σελήνη ἔχει δέκα ἢ ἑνδεκα ἡμέρας ἀτάκτους καὶ δέκα ὀκτὼ ἢ δέκα ἑννέα τακτικὰς παλιρροίας. — Ἐν διαστήματι 24 ὥρων μιᾶς τῶν ἀτάκτων ἡμερῶν τῆς παλιρροίας συμβαίνουνσιν 11, 12, 13 καὶ ἐνίοτε 14 πλημμυρίδες καὶ τοσαῦται ἀμπώτιδες· κατὰ δὲ τὰς τακτικὰς ἡμέρας ἡ παλιρροία τοῦ Εὐρίπου ὁμοιάζει τῇ τοῦ Ὠκεανοῦ καὶ τοῦ κόλπου τῆς Ἑνετίας, δηλ. ἐν διαστήματι 24 ἢ 25 ὥρων ἔχει μόνον δύο πλημμυρίδας καὶ δύο ἀμπώτιδας αἱ καθ' ἐκάστην ἡμέραν βραδύνονται κατὰ μίαν ὥραν ὡς ἐν τῷ Ὠκεανῷ καὶ ἡ πλημμυρίς καὶ ἡ ἀμπώτις διαρκεῖσιν

ἀνὰ 8 ὥρας εἴτε κατὰ χειμῶνα εἴτε κατὰ θέρους εἴτε ἐν ἀνέμῳ βιαίῳ εἴτε ἐν γαλήνῃ· πᾶσαι αἱ παλιρροῖαι αὗται τοῦ Εὐρίπου εἴτε τακτικαί εἴτε ἄτακτοι διαφέρουσι τῶν τοῦ Ὠκεανοῦ κατὰ δύο· Α, τὸ ὕδωρ τοῦ Εὐρίπου ὑφούται συνηθῶς ἐν τῇ πλημμυρίδι κατὰ ἓνα πόδα καὶ σπανίως κατὰ δύο, τὸ δὲ τοῦ Ὠκεανοῦ ἐφικνεῖται ἐνίοτε μέχρις 80 ποδῶν ὕψους, ὡς κατὰ τοὺς λιμένας τῆς Βρετανίας, ἂν καὶ παρὰ ταῖς Ἀντλαίαις νήσοις δὲν αὐξάνῃ πλέον τοῦ Εὐρίπου· Β, τὸ ὕδωρ τοῦ Ὠκεανοῦ καταπίπτον μὲν, ἀποσύρεται εἰς τὴν μεγάλην θάλασσαν, ὑφούμενον δὲ, ὀγκοῦται μᾶλλον πρὸς ταῖς ἀκταῖς ἢ ἀλλαχοῦ, τῆς δὲ πλημμυρίδος τοῦ Εὐρίπου ἡ ὥρα τότε ἐπέρχεται, ὅταν τὸ ὕδωρ διευθύνεται πρὸς τὰς νήσους τοῦ Αἰγαίου ἐνθα ἡ θάλασσα μᾶλλον πλατύνεται· ἡ δὲ τῆς ἀμπώτιδος ὅταν ῥέῃ παρὰ τὴν Θεσσαλίαν καὶ τὸν Θερμαϊκὸν κόλπον (1). — Ὀλίγον γνωρίζεται τὸ αἷτιον τῆς παλιρροίας ταύτης τοῦ Εὐρίπου. Ὁ Ἀριστοτέλης δὲν ἐδυνήθη νὰ αἰτιολογήσῃ αὐτὴν ἀποχρώντως· φαίνεται δὲ κατὰ τὰς παρατηρήσεις τῶν νεωτέρων (2) ὅτι προέρχεται ἐκ τῆς γενικῆς παλιρροίας τῆς Μεσογείου ἢ ἐκεῖ μὲν εἶναι ἀνεπαίσθητος διὰ τὴν εὐρυχωρίαν· καταντῶσα δὲ εἰς στενώματα ὡς τὸ περὶ τὴν Χαλκίδα, καθίσταται ἐπικισθητοτέρα· καὶ τοῦτο μὲν φυσικῶς πιθανόν· ἀλλ' ἡ ἀνωμαλία τῶν ἀτάκτων ἡμερῶν ἐξηγεῖται δυσκόλως, εἰ μὴ μόνον ἂν ὑποτεθῇ ἰδιαιτέρα καὶ βιαιότερα ἢ ἐνταῦθα ἐπιρροὴ τῆς σελήνης.

Εἰς Χαλκίδα ἐγεννήθησαν ἄνδρες τινὲς ἐπίσημοι κατὰ τὴν πρώτην ἐποχὴν· ὡς ὁ ῥήτωρ Ἰσαῖος ὃς κατὰ τινὰς ἦν Ἀθηναῖος

(1) Κορνελλ. ὑπομν. σ. 216, 221. (2) Οὐέλερ περιηγ. Τ. 2. σ. 326· ἐκ τῶν ἐπεξεργαστῶν τοῦ Ἰησοῦ τοῦ Βαβίνου.

κατ' ἄλλους δὲ Χαλκιδεὺς, καὶ ὃς ἐμαθήτευσεν μὲν παρὰ τῷ Ἰσοκράτει, ἐδίδασκε δὲ τὸν Δημοσθένην (1). ὁ ζωγράφος Τιμαγόρας ὃς ἐν τινι συναγωνισμῷ ζωγραφικῆς ἐνίκησε τὸν ἀδελφὸν τοῦ Φειδίου καὶ περίφημον τεχνίτην Πάναινον, καὶ ἦσεν αὐτὸς τὴν ἐκυτοῦ νίκην· ὁ ποιητὴς Τύννιχος ὃς γενόμενος ἐκ μιᾶς μουσόληπτος, ἐποίησε παιᾶνα εἰς Ἀπόλλωνα, θαυμασθέντα ὑπὸ τοῦ Πλάτωνος (2). κατὰ δὲ τὴν Ἀλεξανδρινὴν ἐποχὴν ὁ Δυκόφρων, γραμματικὸς καὶ τραγικὸς ποιητὴς ἀκμάσας περὶ τὸ ἔτος 284 π. χ. ἐπὶ Πτολεμαίου τοῦ Φιλαδέλφου ὑφ' οὗ καὶ εὐνοεῖτο μεγάλως· σώζεται αὐτοῦ μία τραγωδία, Κασσάνδρα ἢ Ἀλεξάνδρα εἰς γλῶσσαν σκοτεινὴν, δυσκατάληκτον καὶ ἀνώμαλον εἰς ἣν ὁ Ἰωάννης Τσέτσης ἔγραψε πολλὰς ἐρμηνείας (3). ὁ Εὐφορίων ἀκμάσας περὶ τὸ 300 ἔτ. π. χ. ἔφορος τῆς ἐν Ἀντιοχείᾳ βιβλιοθήκης, ἱστορικὸς καὶ γραμματικὸς, καὶ γράψας ἐλεγεία, ἐπιγράμματα, καὶ ποίημα ἐπικὸν πληρὲς μυθικῶν διηγημάτων (4). καὶ τέλος ὁ ἱστοριογράφος Φίλιππος.

* Χαλκίς, κωμόπολις κειμένη κατὰ τὴν αὐτὴν θέσιν τῆς ἀρχαίας πόλεως ἐπὶ τῆς θαλάσσης καὶ τοῦ Εὐρίπου· εἶναι περιτειχισμένη ἔχουσα καὶ προάστειον ἐκτεινόμενον μέχρι τοῦ αἰγιαλοῦ· τὰ τεῖχη εἰσὶν Ἑνετικῆς ἐπισκευῆς ἐπὶ τῶν ἀρχαίων τειχῶν, καὶ ἐπὶ τῆς πύλης σώζεται ἔτι ὁ πτερωτὸς λέων, τὸ σύμβολον τοῦ Ἁγίου Μάρκου τῆς Ἑνετίας· ἡ πόλις κοινωνεῖ μετὰ τῆς Βοιωτικῆς ἡπείρου διὰ γεφύρας· εἶναι δὲ ἀνωμάλως ὤικοδομημένη· αἱ ἀγυιαί εἰσὶ στεναὶ καὶ ἀκάθαρτοι· αἱ οἰκίαι ταπειναὶ κατὰ τὸ πλεῖστον καὶ ἀσύμμετροι· ὑπάρχουσιν ἀλλ' ὅμως ἐν τῷ μεταξὺ καὶ

(1) Πλουτ. ῥητορ. βίος Ἰσαίου. (2) Πλατ. Ἰων. σ. 534. (3) Δουκ.

(4) Δουκ.

τινες εὐκτιστοὶ καὶ μάλιστα αἱ νεόδημοι· οἱ κάτοικοι συμποσοῦνται περίπου 6,000 ὧν τὰ $\frac{3}{4}$ σχεδὸν κατοικοῦσι τὸ προάστειον. Μέχρι τῆς ἐπαναστάσεως πολυάριθμοι Ὄθωμανοὶ ὄκουν τὴν Χαλκίδα, πολλοὶ δὲ αὐτῶν πλούσιοι καὶ κύριοι τῶν μεγίστων καὶ ἀρίστων κτημάτων, ἔχοντες καὶ τρεῖς ναοὺς (τζαμιά) καὶ ἐν ἀσκητήριον (τεκέν)· ἤδη δὲ πωλήσαντες τὰ πλεῖστα τῶν κτημάτων εἰς Ἑλλήνας, ἀπεδήμησαν εἰς Τουρκίαν, καὶ μόνον ὡς 150 ψυχὰι μένουσιν ἔτι, ἔχοντες ἓνα καὶ μόνον ναόν· ἐκ τῶν Ἑλλήνων κατοίκων πολλοὶ εἰσὶ κτηματῖαι, οἱ δὲ λοιποὶ τεχνῖται καὶ βιομήχανοι μετερχόμενοι διάφορα ἐπιτηδεύματα· πρὸ πολλοῦ δὲ κατῳκήσαν καὶ διαμένουσιν ἔτι ἐν τῇ κωμοπόλει ταύτῃ καὶ Ἰουδαῖοι τινὲς μικροτεχνῖται καὶ μικρέμποροι, ἔχοντες καὶ συναγωγὴν. Ἡ Χαλκὶς εἶναι πρωτεύουσα τοῦ δήμου τῶν Χαλκιδέων καὶ ἔδρα τοῦ ἐπισκόπου καὶ τοῦ νομάρχου τῆς Εὐβοίας καὶ πασῶν τῶν διοικητικῶν ἀρχῶν· ἔχει μίαν μεγάλην καὶ εὐκτιστον ἐκκλησίαν πρότερον Ὄθωμανικὸν ναόν (τζαμίων) ἐν πλατείᾳ, εἰς μνήμην τοῦ ἁγίου Νικολάου, καὶ ἄλλην τοῦ ἁγίου Δημητρίου κατερειπωθεῖσαν καὶ ἤδη ἀνακαινισθεῖσαν, καὶ τρίτην τῆς ἁγίας Παρασκευῆς ἐντὸς τοῦ φρουρίου κατασκευασθεῖσαν ἐπὶ Ἑνετῶν, διὸ καὶ τετραμμένην πρὸς δυσμὰς ἀπ' ἐναντίας τῶν καθ' ἡμᾶς πρὸς ἀνατολὰς ἐκκλησιῶν· ὑπάρχουσι δὲ ἐν τῇ κωμοπόλει ταύτῃ ἐν Ἑλληνικὸν σχολεῖον ἔχον σχολάρχην καὶ δύο διδασκάλους τῆς Β, καὶ Γ', τάξεως καὶ τρία δημοτικὰ, καὶ κατὰστημα ταχυδρομικόν, καὶ ὑγειονομεῖον καὶ λοιμοκαθαρτήριον καὶ ὑπολιμεναρχεῖον, καὶ τελωνεῖον καὶ ἀλαταποθήκη, καὶ οἰκονομικὴ ἐφορεία, καὶ ταμεῖον ἀμφοτέρω Β', τάξεως, καὶ πρωτοδικεῖον καὶ εἰρηνοδικεῖον Α', τάξεως, καὶ συμβολαιογραφεῖον καὶ ὑπολιμεναρχεῖον. — Τόπος θερμῆς δια-

τριβῆς εἶναι ὕψωμα γῆς εὐθὺς ἔξωθεν τῆς πόλεως πρὸς τὸν αἰγιαλὸν καὶ ἐπ' αὐτοῦ μέγα καφενεῖον περὶ ὃ συνερχόμενοι πρὸς τὸ ἐσπέρας οἱ κάτοικοι, εὐρίσκουσι πᾶν εἴτι πρὸς ἀναψυχὴν καὶ πρὸς τέρψιν· μικρὸν δὲ ἀπ' αὐτοῦ ἐπὶ τοῦ αἰγιαλοῦ εἰσὶ κῆποι καὶ ἐν αὐτοῖς ἕτερον καφενεῖον· ὑπάρχουσι δὲ καὶ ἐντὸς τῆς πόλεως πολλὰ τοιαῦτα, καὶ ξενοδοχεῖα κατὰ τόπους καὶ ἐργαστήρια. — Κατέναντι καὶ πλησιέστατα τῆς Χαλκίδος πρὸς δυσμὰς ἐπὶ τῆς Βοιωτικῆς ἡπείρου κεῖται τὸ ὑπὸ τὸ Ὄθωμανικὸν ἔτι ὄνομα *Karà Mπαμπᾶς* ἐγνωσμένον φρούριον.

Τὰ μόνα σωζόμενα λείψανα τῆς Ἑλληνικῆς ἐποχῆς εἰσὶ τάφοι τινές, οἱ μὲν κεχωσμένοι εἰς κήπους ἔξωθεν τῆς κάτω πόλεως, οἱ δὲ λελαξευμένοι εἰς βράχον ὄρους μικροῦ κειμένου πλησιέστατα τῆς Χαλκίδος, ἐπὶ τῆς ἀκτῆς τῆς θαλάσσης· ἡ πρὸς τὴν Ἐρέτριαν ὁδὸς διέρχεται διὰ τῆς ρίζης τοῦ ὄρους τούτου ἐπὶ χώματος λιθοστρώτου Ὄθωμανικοῦ κατερειπωμένου καὶ κατακλυζομένου ὑπὸ τῶν ὑδάτων· δύο πηγαὶ ἄφθογοι ἐξέρχονται τοῦ ὄρους διὰ πολλῶν στομάτων καὶ συγχέονται ἀμέσως μετὰ τῆς θαλάσσης εἰς μικρὰ ἔλη· ἐπὶ δὲ τῆς κορυφῆς ὑπάρχουσι συνάμα ἐρείπιαν Ἐνετικὸν καὶ συντρίμματα Ἑλληνικά.

ἘΡΕΤΡΙΑΚῆ, ἡ κατὰ τὸ πρὸς τὸν δυτικὸν αἰγιαλὸν τῆς νήσου, καὶ τὸ νοτ-ἀνατολικὸν τῆς Χαλκίδος ἐκτεινομένη χώρα καὶ περιέχουσα τὴν πρωτεύουσαν πόλιν Ἐρέτριαν, ἄλλην πόλιν Ταμύνας καὶ τὰς δύο κώμας Ἀμάρυθον καὶ Οἰχαλίαν.

ἘΡΕΤΡΙΑ, πόλις ἡ μεγίστη μετὰ τὴν Χαλκίδα (1) παραθαλάσσιος ἐπὶ τοῦ δυτικοῦ αἰγιαλοῦ τῆς νήσου, ἀπέναντι τοῦ κατὰ τὸν Ὠρωπὸν λιμένος Δελφινίου, διάπλου

(1) Στράβ. β. 10. σ. 446.

ἔχουσα 60 σταδίων (1)· πρότερον ἐκαλεῖτο Μελανητὴς καὶ Ἀροτρία. Ἐκτίσθη δὲ πρὸ τῶν Τρωϊκῶν ὡς καὶ ἡ Χαλκὶς ὑπ' Ἀθηναίων καὶ μετὰ τὰ Τρωϊκὰ ὁ Αἴκλος ὀρμηθεὶς ἐξ Ἀθηνῶν, συνώκισεν αὐτὴν ὡς καὶ ὁ Κόθος τὴν Χαλκίδα. Οἱ Ἑρετρίεις κατὰ τινὰς ἀπωκίσθησαν ἀπὸ Μακίστου τῆς Τριφυλίας· κατ' ἄλλους δὲ ἀπὸ τῆς Ἑρετρίας τῶν Ἀθηνῶν τῆς ὕστερον γενομένης ἀγορᾶς· προϊόντος δὲ τοῦ χρόνου αὐξήθητιςα μεγάλως· ἡ πόλις ἔπεμψεν ἀποικίαν ἀξιόλογον εἰς Μακεδονίαν καὶ συνώκησε τὰς περὶ τὴν Παλλήνην καὶ τὸν Ἄθω πόλεις, ἐπικρατούσης τῆς τῶν Ἱπποβοτῶν καλουμένης πολιτείας ἧς πρῶτιστα ἀριστοκρατικῶς ἄρχοντες αἰρούμενοι κατὰ λόγον τῶν τιμημάτων (2). Τὴν δύναμιν τῶν Ἑρετριέων ἦν ἔσχον ποτὲ ἐμαρτύρει ἡ στήλη ἣν ἀνέθεντο ἐν τῷ ναῷ τῆς Ἀμαρυnthίας Ἀρτέμιδος ἐν ἣ ἦν γεγραμμένον ὅτι τρισχίλιοι ὀπλίται, ἑξακόσιοι ἵππεις καὶ ἐξήκοντα ἄρματα καθίστων τὴν πομπὴν πρὸς τὸν ναόν· ἦρχον δὲ οἱ Ἑρετρίεις καὶ τῆς Ἄνδρου, τῆς Τήνου, τῆς Κέω καὶ ἄλλων νήσων, καὶ ἔσχον ἀποίκους ἀπὸ τῆς Ἡλίδος· ἐκωμωδήθησαν δὲ ὡς κατὰ πολὺ μεταχειριζόμενοι τῷ ρ οὐ μόνον ἐν τῷ τέλει ἀλλὰ καὶ κατὰ τὸ μέσον τῶν λέξεων. Κατεστράφη δὲ ἡ δύναμις αὐτῶν διὰ μιᾶς, διότι ὁ στρατηγὸς Δαρείου τοῦ Ὑστάσπου Δάτις καὶ οἱ Πέρσαι κατέσκαψαν τὴν ἀρχαίαν πόλιν, σαγηνεύσαντες, ὡς λέγει ὁ Ἡρόδοτος, τοὺς ἀνθρώπους διὰ τοῦ πλήθους, περιχυθέντων τῶν βαρβάρων τῷ τείχει οὐ μετὰ ταῦτα ἐδείκνυντο τὰ θεμέλια, καὶ αἰχμαλωτίσαντες τοὺς κατοίκους, ἀπήγαγον εἰς Σοῦσα· ὁ δὲ βασιλεὺς Δαρεῖος οὐδὲν ἄλλο κακὸν ἐποίησεν αὐτοῖς, ἀλλὰ μόνον κατέκησεν αὐτοὺς ἐπὶ τῆς Κισσίας χώρας ἐν

(1) Στράβ. β. 9. σ. 403. (2) Αὐτ. β. 10. σ. 447.

ιδίῳ αὐτοῦ σταθμῷ οὗ ὄνομα ἦν Ἀρδέρικκα καὶ ἀπέχοντι διακοσίους δέκα σταδίους τῶν Σούσων· εἶχον δὲ οἱ Ἐρετριεῖς τὴν χώραν ταύτην καὶ μέχρι τοῦ Ἡροδότου, φυλάσσοντες τὴν ἀρχαίαν γλῶσσαν (1). Ὁ Πλάτων ἐποίησε δι' αὐτοὺς τὸ ἐξῆς σύντομον καὶ πλήρες εὐαισθησίας ἐπιτύμβιον.

Εὐβοίης γένος ἐσμέν Ἐρετρικόν, ἄγχι δὲ Σούσων

Κείμεθα· φεῦ, γαίης ὅσσον ἀφ' ἡμετέρης!

Ἡ συμφορὰ αὕτη συνέβη κατὰ προδοσίαν δύο τῶν πρωτίστων Ἐρετρίων, Φιλάγρου τοῦ Κυνίου καὶ Εὐφόρβου τοῦ Ἀλκιμάχου (2). Ὅσοι δὲ διεσώθησαν ἔκτισαν, μετὰ τὴν ἀποδίωξιν τῶν Περσῶν τὴν σωζομένην ὕστερον νέαν Ἐρέτριαν μικρὸν βορειότερον τῆς ἀρχαίας καὶ ἤμασεν αὐτῆς ἡ δευτέρα πόλις, ἀλλ' ἡ Χαλκίς ἔφερε τὰ πρωτεῖα, ἡ δὲ Ἐρέτρια ἐδευτέρευσεν. Κατὰ δὲ τὴν εισβολὴν τοῦ Ξέρξου ἡ μὲν Χαλκίς δὲν εἶχε πλέον ναυτικὸν ἢ δὲ Ἐρέτρια εἶχεν ἀναλάβῃ τοσοῦτον ὥστε ἐδυνήθη νὰ στείλῃ ἑπτὰ πλοῖα εἰς τὸ Ἀρτεμίσιον, καὶ εἰς τὴν Σαλαμῖνα (3). ἔπεμψε δὲ καὶ εἰς τὰς Πλαταιὰς συνάμα μετὰ τῶν Στύρων ἐξακοσίους ὀπλίτας. Ἡ Ἐρέτρια ὑπέκειτο χρόνον πολὺν ὡς καὶ ἡ Χαλκίς καὶ τὰ λοιπὰ τῆς νήσου τοῖς Ἀθηναίοις, καὶ ἐμπεριεπλέχθη συχνάκις εἰς τὰς γενικὰς ταραχάς, ἀλλ' ὅμως γενικῶς θεωρουμένη, εἶχε πρότερον ὡς καὶ ἡ Χαλκίς μέγα ἀξίωμα καὶ πρὸς πόλεμον καὶ πρὸς εἰρήνην, ὥστε καὶ εἰς φιλοσόφους ἄνδρας νὰ παρέχῃ διαγωγὴν ἡδεῖαν καὶ αἰθούριον, ὡς μαρτυρεῖται καὶ ἐκ τῆς τῶν Ἐρετριακῶν φιλοσόφων σχολῆς τῶν περὶ Μενέδημον τῆς ἐν Ἐρετρίᾳ γενομένης. Ἡ Ἐρέτρια καὶ ἡ Χαλκίς διῆγον μέχρι τινὸς ἐν ὁμονοίᾳ· ἀλλὰ δινηχέθησαν

(1) Ἡροδ. β. 6. κ. 119. Στράβ. β. 10. σ. 448. (2) Πaus. Ἀ. κ. 10.

(3) Ἡροδοτ. β. 1. κ. 61.

ἔπειτα περὶ τοῦ Ἀηλάντου πεδίου καὶ ἐπολέμησαν πρὸς ἀλλήλας, οὐχὶ δὲ ὅπως ἤθελεν ἐκάστη, ἀλλ' ἐπὶ συμφωνίᾳ τοῦ νὰ μὴ μεταχειρίζονται τηλεβόλα ἐν τῷ ἀγῶνι (1). Κατὰ τοὺς μεταγενεστέρους χρόνους οἱ Ἑρετρίεις προσεχώρησαν τῷ βασιλεῖ τῆς Μακεδονίας Φιλίππῳ τῷ Γ', καὶ τοῦτο ἐπέφερε τὴν εἰς τὴν Ῥώμην ὑποδούλωσιν αὐτῶν, διότι ὁ στρατηγὸς τῶν Ῥωμαίων Φλαμίνιος καταπολεμήσας τὴν Μακεδονικὴν φρουρὰν, διήρπασε τὴν Ἑρέτριαν (2). διὸ καὶ ὑπέκυψαν τότε εἰς τὸν ζυγὸν τῆς δουλείας, καὶ ἡ πόλις καὶ ἡ ἀκρόπολις ἀπώλεσαν κατὰ τὸ πλεῖστον τὰ ἀγάλματα καὶ τὰ ἀρχαῖα αὐτῶν χειροτεχνήματα (3). ὁπόταν δὲ οἱ Ῥωμαῖοι ἐγένοντο κύριοι τῆς Ἑλλάδος, ἀπένειμαν τῇ Ἑρετρίᾳ τὴν ἐλευθερίαν αὐτῆς, ἀλλ' ἔκτοτε ἡ πόλις αὕτη δὲν ἀνέκυψε πλέον, ἀλλ' ἐκλινεν αἰεὶ βαθμηδὸν εἰς κατὰπτωσιν. Ὁ Ἱεροκλῆς ἀναφέρει τὸν λιμένα, ἀλλ' οὐχὶ πλέον τὴν πόλιν τῆς Ἑρετρίας (4). — Ἐν Ὀλυμπίᾳ ἦν ἀνάθημα Ἑρετριέων, βουὸς Χαλκοῦς, τέχνη Ἑρετριέως Φιλησίου (5). Ἦν δὲ ἐξ Ἑρετρίας καὶ ὁ ζωγράφος Φιλόξενος· ὁ κατὰ νότον τῆς Ἑρετρίας καμαροειδῆς αἰγιαλὸς ὁ περικλειόμενος ὑπὸ τοῦ ἀκρωτηρίου Αἰόντος ἐκαλεῖτο Καλὴ Ἀκτὴ.

* Ἑρέτρια, τὸ περιτείχισμα τῆς ἀκροπόλεως μετὰ τῶν τετραγώνων αὐτοῦ πύργων σώζεται ἐν μέρει, καὶ ἐκτείνεται καθ' ὅλην τὴν ἀνατολικὴν κατωφέρειαν τοῦ ὑψώματος, πρὸς δὲ δυσμὰς ἀναπληροῦται ὑπὸ βράχων ἀποτόμων· εἶναι δὲ ὀχυρὰ ἡ θέσις, σκεπομένη ἀφ' ἐνὸς μέρους ὑπὸ ἔλους, καὶ ἀφ' ἑτέρου ὑπὸ βαθείας φάραγκος· κάτωθεν τῆς ἀκροπόλεως πρὸς ἀνατολὰς, πρὸς δυσμὰς καὶ κυρίως πρὸς μεσημβρίαν,

(1) Στρίβ. β. 10. σ. 448. (2) Παισ. Ἀχ. κ. 8. (3) Λιβ. β. 32. κ. 16. (4) Ἱεροκλ. σ. 645. (5) Παισ. Ἡλ. κ. 27.

μέχρι τῆς θέσεως τῆς νέας πόλεως ἔχνη τειχῶν καὶ ἀρχαίων οἰκοδομῶν καλύπτουσι μέγα διάστημα, ἀλλ' οὐδαμοῦ ὑφθύνονται πλέον ποδός· πρὸς δυσμὰς ἐπὶ λόφου ὑπάρχει θέατρον τετραμμένον πρὸς τὴν θάλασσαν· μόλις δὲ διακρίνονται μεταξὺ τῶν χόρτων τεμάχια τινὰ τῶν βαθμίδων· τὸ σχῆμα μόνον σώζεται. — Ἀμφιβάλλεται τίνος τῶν δύο Ἑρετριῶν εἰσὶ τὰ σωζόμενα ἑρείπια, τῆς κατασκαφείσης ὑπὸ τῶν Περσῶν ἢ τῆς ἀνακτισθείσης ὕστερον· ἐκ πάντων δὲ τῶν διδομένων ἐξάγεται ὅτι ἡ ἀκρόπολις ἦν τῆς πρώτης Ἑρετρίας, καὶ ὅτι αἱ δύο πόλεις ἔκειντο ἢ ἐπὶ τῆς αὐτῆς θέσεως ἢ πλησιέστατα ἀλλήλων (1). Ἡ Ἑλληνικὴ Κυβέρνησις ἐχορήγησεν ἤδη τὴν Ἑρέτριαν μετὰ τῶν περιχώρων αὐτῆς τοῖς ἐκπεσοῦσι τῶν Ψαρῶν πρὸς κατοικίαν. — Εἰς Ἑρέτριαν ὑπάρχει φυλακεῖον ὑγειονομικόν.

ΤΑΜΥΝΑΙ, πόλις ἐν τῇ Ἑρετρικῇ κατ' ἀνατολὰς τῆς Ἑρετρίας· ἦν ἱερὰ τοῦ Ἀπόλλωνος ὃς εἶχε ναὸν αὐτοῦ περὶ τὸν πορθμὸν, ἵδρυμα Ἀδμήτου παρ' ᾧ ἐλέγετο ὅτι ἐδούλευσε ποτὲ ὁ Ἀπόλλων (2)· ἦν δὲ καὶ ἕτερος ναὸς Διὸς ἐν Ταμύναις (3). Εἰσβαλόντος ποτὲ τοῦ βασιλέως τῆς Μακεδονίας Φιλίππου τοῦ Ἀμύντου μετὰ δυνάμεως εἰς Εὐβοίαν καὶ οἰκειουμένου τὰς πόλεις διὰ τυράννων, Πλούταρχος ὁ Ἑρετριεὺς παρεκάλεισε τοὺς Ἀθηναίους νὰ ἀπαλλάξωσι τὴν νῆσον καταλαμβανομένην ὑπὸ τοῦ Μακεδόνα· διὸ καὶ ἀπεστάλη μετ' οὐ πολλῆς δυνάμεως στρατηγὸς ὁ Φωκίων ὃς κατὰ πρῶτον κατέλαβε λόφον ἀπόκρυπτόμενον τῶν παρὰ τὰς Ταμύνας ἐπιπέδων διὰ βαθείας χαράδρας (4)· ὕστερον δὲ συγκροτηθείσης μάχης καρτερᾶς ἐκ παρατάξεως παρὰ τὸν

(1) 18. Γερχρδ. ὑπομν. περὶ Εὐβ. σ. 37. (2) Στράβ. β. 10, σ. 447.

(3) Στίφ. Βυζ. εἰς λίξ. Ταμύναι. (4) Πλουτάρχ. Φωκ. 12.

ἐν Ταμύναις ἱππόδρομον (1), ἔτρεψε καὶ ἐνίκησε τοὺς πολεμίους, καὶ ἐν ἐκείνῃ τῇ μάχῃ ἡρίστευσαν Θάλλος ὁ Κιναίου καὶ Γλαῦκος ὁ Πολυμήδους, καὶ μετ' αὐτοῦ καὶ ὁ Κλεοφάνης (2).

* Σώζονται ἐρείπια τῶν Ταμυνῶν. Εἰκάζεται μετὰ πιθανότητος ὅτι ὁ Φωκίων ἐστρατοπεύδουσεν ἐπὶ τοῦ ὕψους εἰς οὗ τὴν κατωφέρειαν κεῖται ἤδη τὸ χωρίον Ἀλιβέρι· τὸ ὕψος τοῦτο χωρίζεται τῷ ὄντι ἀπὸ τοῦ ὄρους ἐφ' οὗ ἔκειτο ἡ ἀρχαία πόλις καὶ ἀπὸ τῆς ὑπ' αὐτὴν πεδιάδος διὰ βαθείας χαράδρας, ὥς λέγει ὁ Πλούταρχος (3). ὁ δὲ ὑπὸ τοῦ Αἰσχίνου ἀναφερόμενος ἱππόδρομος τίθεται εὐκόλως εἰς τὴν ἐπίπεδον κοιλάδα ἐν ᾗ σώζονται τὰ ἐρείπια (4).

ἈΜΑΡΥΝΘΟΣ κατὰ τὸν Στραβῶνα, ἡ ἈΜΑΡΥΝΘΟΣ κατὰ τὸν Πausανίαν, κώμη ἐν τῇ Ἐρετρικῇ ἀπέχουσα ἑπτὰ σταδίους τῆς Ἐρετρίας· εἶχε ναὸν Ἀρτέμιδος Ἀμαρυνθίας κατὰ τὸν Στράβωνα (5), ἡ Ἀμαρυσίας κατὰ τὸν Πausανίαν (6), καὶ ἐν αὐτῷ ἦν στήλη ἐν ᾗ ἦν γεγραμμένη ἡ δύναμις τῶν ἀναθέντων αὐτὴν Ἐρετρίων (7). ἦγον δὲ καὶ οἱ Ἀθηναῖοι ἑορτὴν Ἀμαρυσίας κατ' οὐδὲν ἀφανέστερον τῶν Εὐβοέων (8). Ἐτιμᾶτο δὲ καὶ ἡ Δήμητρα ἐν Ἀμαρύνθῳ.

ΟἶΧΑΛΙΑ, πόλις τὸ πάλαι ἐν τῇ Ἐρετριακῇ κατασκαφείσα ὑπὸ τοῦ Ἡρακλείους καὶ κατανηήσασα ὕστερον κώμη (9). ὁ Μέλας καὶ ὁ Πλίνιος ἀναφέρουσιν αὐτήν.

ΚΥΜΗ, πόλις κατὰ τὸν πρὸς ἀνατολὰς αἰγιαλὸν ὅσον 1½ ὥρ. ἀπὸ τῆς θαλάσσης, καθ' ὃ πλατύνεται μᾶλλον ἢ νῆσος, πρὸς τὸ βορ-ἀνατολικὸν τῆς Χαλκίδος καὶ τῆς

(1) Αἰσχυν. κ. Κτησιφ. 24. (2) Πλούταρχ. 13. (3) Ἰδ. ἀνωτ. 12.

(4) Ἰδ. Γεράρδ. ὑπομν. περὶ Εὐβοίας σ. 46. (5) Στράβ. β. 10. σ. 448.

(6) Πaus. Ἀττ. κ. 31. (7) Στράβ. αὐτ. — Ἰδ. Ἐρέτρια. (8) Πaus. αὐτ. Ἰδ. Ἀθμνον ὁμη. Ἀττικῆς. Τ. 1, σ. 215. (9) Στράβ. β. 10. σ. 448.

Ἐρετρίας, ἀφ' ὧν χωρίζεται διὰ τῶν ὁρέων Δίρρης καὶ Κοτυλαίου, καὶ πρὸς τὸ δυτ. βόρειον τῆς Καρύστου καὶ τῆς Οἰχαλίας. Εἶχε λιμένα ἡ πόλις αὕτη μικρὸν ἀπέχοντα ἀπ' αὐτῆς· ἦν δὲ καὶ πεπληθυσμένη τοσοῦτον, ὥστε οἱ Κυμαῖοι καὶ Χαλκιδεῖς ἔστειλαν ὁμοῦ ἀποικίαν εἰς Καμπανίαν τῆς Ἰταλίας ὑπὸ τὸν Ἴπποκλῆν καὶ τὸν Μεγασθένην, ἐπὶ συμφωνίᾳ ὅτι, ἡ μὲν ἀποικία νὰ θεωρῇται ὡς τῶν Χαλκιδέων, ἡ δὲ πόλις νὰ ὀνομασθῇ, ὡς καὶ ὠνομάσθη, Κύμη ἀπὸ τῆς πόλεως ταύτης τῶν Κυμαίων. Ἰδοὺ πῶς ἐκφράζεται ὁ Στράβων. « Ταύταις δ' ἐφεξῆς ἐστὶ Κύμη, Χαλκιδέων καὶ » Κυμαίων παλαιότατον κτίσμα· πασῶν γάρ ἐστι πρεσβυ- » τάτη τῶν τε Σικελικῶν καὶ τῶν Ἰταλιωτίδων· οἱ δὲ τὸν » στόλον ἄγοντες, Ἴπποκλῆς ὁ Κυμαῖος καὶ Μεγασθένης ὁ » Χαλκιδεὺς, διωμολογήσαντο πρὸς σφᾶς αὐτοὺς, τῶν μὲν » ἀποικίαν εἶναι, τῶν δὲ τὴν ἐπωνυμίαν· ὁθεν νῦν μὲν προσκα- » γορεύεται Κύμη, κτίσαι δ' αὐτὴν Χαλκιδεῖς δοκοῦσι » (1). Ἡ Κύμη αὕτη ἀναφέρεται καὶ ὑπὸ τοῦ Στεφάνου ὡς πόλις Εὐβοϊκὴ (2).

* Κύμη καὶ κοιν. Κούμη· ὁ Γάλλος ἀποικιογράφος P. Ροχέτης, ἀρνούμενος τὴν ὑπαρξιν τῆς Εὐβοϊκῆς Κύμης, πᾶσχει διὰ πολλῶν λόγων καὶ μαρτυριῶν ν' ἀποδείξῃ ὅτι οἱ μετὰ τῶν Χαλκιδέων στείλαντες ἀποικίαν εἰς Καμπανίαν τῆς Ἰταλίας ἦσαν οἱ ἐν Αἰολίδι Κυμαῖοι (3). Ἡ γνώμη αὕτη τοῦ ἄλλως τε ἀξιολόγου τούτου συγγραφέως ἐδύνατο νὰ ᾔῃ βᾶσιμος, ἐὰν δὲν ὑπῆρχεν ἐν Εὐβοίᾳ πόλις Κύμη· ὅταν ὁμως ἔχωμεν αὐτὴν πρὸ ὀφθαλμῶν, φυλάσσασαν μάλιστα τὸ αὐτὸ ὄνομα καὶ μέχρι τῶδε σχεδὸν ἀναλλοίωτον,

(1) Στράβ. β. 5, σ. 243. (2) Στέφ. Βυζ. εἰς λ. Κύμη. (3) P. Ροχ. περ. ἀποικ. ἑλλ. τ. 3, κ. 12, σ. 10 κξ.

φρονούμεν φυσικὸν νὰ ὑποθέσωμεν μᾶλλον ὅτι οἱ Χαλκιδεῖς σκοπεύσαντες ἀποστολὴν ἀποικίας, συνενοήθησαν καὶ συνεφώνησαν μᾶλλον μετὰ τῶν συμπατριωτῶν καὶ γειτόνων αὐτῶν, παρὰ μετὰ ξένων καὶ πολὺ ἀφεστώτων ἀπ' αὐτῶν.

— Τὰ περὶ χώρα τῆς Κύμης εἰσὶν ἀμπελόφυτα καὶ εὐφορα καὶ ὀπωροφόρα καὶ ὁ οἶνος αὐτῆς θεωρεῖται ὡς ἐκ τῶν ἀρίστων. Κατὰ τὸν Μάϊον τοῦ ἔτους 1823 τοῦ Ὁθωμανικοῦ στόλου ὑπὸ τὸν ἀρχιναύαρχον Χουσρέβ πασᾶν προσορμισθέντος εἰς Κάρυστον, οἱ ἐν αὐτῷ Ὁθωμανοὶ ἐκδραμόντες, ἔκαυσαν τὴν Κύμην καὶ ὑπὲρ τὰ ἐξήκοντα χωρία. — Οἱ Κυμαῖοι ἔχουσι περὶ τὰ 120 ἐμπορικὰ πλοῖα, δι' ὧν μεταβιβάζουσι πολλοῦ τοὺς οἶνους καὶ ἄλλα τῶν προϊόντων αὐτῶν. Ζῶσι δὲ οἱ Κυμαῖοι ἐν ἀνέσει, μηδενὸς σερούμενοι τῶν πρὸς τὸ ζῆν ἀναγκαίων, ἅπερ προσπορίζονται ἐκ τῆς καλλιεργείας τῶν κτημάτων αὐτῶν καὶ ἐκ τοῦ θαλασσεμπορίου. Ἐπὶ τῆς βορείου πλευρᾶς τοῦ ἀκρωτηρίου τῆς Κύμης, ὑπεράνω τῆς μονῆς τοῦ Ἀγίου Σώστου, ὑπάρχει βράχος καὶ ἐπ' αὐτοῦ Ἑνετικὸν φρούριον καὶ μικρὸν ἀπώτερον μεταλλεῖον σιδήρου. ἔχει δὲ ἡ Εὐβοία, καὶ ἰδίως ἡ Κύμη πλοῦτον γεωλογικὸν ἄγνωστον εἰς τοὺς ἀρχαίους ἢ παρημελημένον ὑπ' αὐτῶν· εἶναι δὲ οὗτος μεταλλεῖα γαιάνθρακος ἐκτεινόμενα ἐπὶ πολὺ· τὰ στρώματα αὐτῶν καλύπτονται ὑπ' ἀργιλώδους τιτάνου, οὗ τὰ φύλλα χωριζόμενα παρουσιάζουσιν ἀπολιθώσεις φυτῶν καὶ ἰχθύων. Ἐν Κύμῃ ὑπάρχει ὕγειονομεῖον καὶ τελωνεῖον, καὶ ταμεῖον Γ'. τάξεως, καὶ σχολεῖον Ἑλληνικὸν Α. καὶ Γ'. τάξεως καὶ ἕτερον δημοτικὸν Β'. τάξεως, καὶ δασονομεῖον, καὶ εἰρηνοδικεῖον, καὶ συμβολαιογραφεῖον καὶ ἐπιστάσια λιμένος.

ΔΥΣΤΟΣ, πόλις κατ' ἀνατολὰς τοῦ ἀκρ. Λέοντος μεταξὺ τῶν πόλεων Οἰχαλίας καὶ Στύρων· ἡ γῶρ αὐτῆς ὠμόρει

τῇ Ἑρετρικῇ. Ἐκ τινος ἀπισπασματος τοῦ Θεοπόμπου μανθάνομεν ὅτι ὁ βασιλεὺς τῆς Μακεδονίας Φίλιππος, ὁ πατὴρ τοῦ Ἀλεξάνδρου ἐρχόμενος ἀπὸ τῆς Ἑρετρίας, ἐστράτευσε κατὰ τῆς Δύστου (1). ἡ Δύστος εἶχεν ἀκρόπολιν μεγάλην καὶ ὄχυράν.

* Ἐπὶ τῆς θέσεως τῆς πόλεως Δύστου κεῖται ἤδη χωρίδιον ταπεινὸν Ἀλβανικὸν φέρον τὸ αὐτὸ ἀρχαῖον ὄνομα Δύστος. Ἀξιόλογα λείψανα τῆς ἀκροπόλεως σώζονται ἐπὶ λόφου μεμονωμένου κωνοειδοῦς, ὑψουμένου ἐν πεδίῳ μεγάλῳ καὶ ἐν μέρει ἐλώδει, πλησίον μικρᾶς λίμνης· τὰ λείψανα ταῦτα περιγράφονται λεπτομερῶς ὑπὸ τοῦ Γάλλου Γιράρδου (2).

ΣΤΥΡΑ, πόλις κατὰ τὸ βορ-δυτικὸν τῆς Καρύστου, ἥς ἀπεῖχεν ὀλίγον (3), καὶ τὸ νοτ-ἀνατολικὸν τῆς Ἑρετρίας καὶ τῆς Χαλκίδος καταντικρὺ τοῦ Μαραθῶνος· οἱ Στυρεῖς ἦσαν τὸ ἐξ ἀρχῆς Δρύοπες, ὅσοι οὐ μετέσχον τῆς πρὸς τὸν Ἡρακλέα μάχης, ἔχοντες τὰς οἰκήσεις ἀπωτέρω τῆς πόλεως· δὲν κατεδέχοντο δὲ οἱ Στυρεῖς νὰ καλῶνται Δρύοπες, καθάπερ καὶ οἱ Δελφοὶ ἀπέφευγον νὰ ὀνομάζωνται Φωκεῖς (4). οἱ Στυρεῖς συνεπολέμησαν μετὰ τῶν ἄλλων Ἑλλήνων ἐν Πλαταιαῖς κατὰ τοῦ Μαρδονίου καὶ τῶν Περσῶν, καὶ ἐν Ὀλυμπίᾳ ἐπὶ τοῦ βάρθρου ἐνὸς τῶν ἀγαλμάτων τοῦ Διὸς κειμένου πρὸς ἀνατολὰς τῆς εἰς τὸ βουλευτήριον εἰσόδου καὶ ἀνατεθέντος ὑπὸ τῶν κατὰ τὴν μάχην ταύτην ἀγωνισθέντων Ἑλλήνων ἦν ἐγγεγραμμένον καὶ τὸ ὄνομα τῶν Στυραίων. (5) Τὰ Στύρα κατεσκάφησαν κατὰ τὸν Μαλιακὸν πόλεμον ὑπὸ τοῦ στρατηγοῦ τῶν Ἀθηναίων Φαίδρου· τὴν δὲ χώραν κατέσχον οἱ Ἑρετρίεις. — Οἱ Στυρεῖς

(1) Στέφ. Βυζ. εἰς λ. Δύστος. (2) Γιράρδ. Ἰπέμν. περὶ Εὐβοίας. σ. 92 κξ. (3) Στράβ. β. 10. σ. 448. (4) Πaus. Μεσσην. κ, 34. (5) Πaus. Ἠλ. I. κ, 23.

ὡς ὑπῆκαοι καὶ φόρου ὑποτελεῖς τῶν Ἀθηναίων, εἰς οὓς ἐπλήρωνον φόρον ἐτήσιον χιλίων διακοσίων δραχμῶν, συνεστράτευσαν μετ' αὐτῶν εἰς τὸν κατὰ Σικελίαν πόλεμον (1).

* Στύρα κοιν. Στοῦρα. Κατὰ τὰς ἀρχὰς τοῦ δευτέρου ἔτους τῆς Ἑλληνικῆς ἐπαναστάσεως 1822 οἱ Ἕλληνες προθέμενοι νὰ στρατεύσωσι κατὰ τῆς Εὐβοίας, καὶ ἐν πρώτοις νὰ πολιορκήσωσι τὸ φρούριον τῆς Καρύστου, ἀπέστειλαν στρατεύματα ἐκ τῆς Πελοποννήσου, τῆς Στερεᾶς Ἑλλάδος καὶ τῶν νήσων τοῦ Αἰγαίου· εἰς τῶν ὀπλαρχηγῶν ἦν καὶ ὁ υἱὸς τοῦ Πετρό-Βεη Μαυρομιχάλη Ἡλίας ὃς ἐκπλεύσας τοῦ Πειραιῶς τὴν 14 Ἰαννουαρίου μετὰ 600 Μανιατῶν καὶ ἄλλων Πελοποννησίων, ἀπέβη πλησίον τῆς Καρύστου, καὶ ἐκεῖθεν ἦλθεν εἰς Στοῦρα· ἐπειδὴ δὲ οἱ στρατιῶται τοῦ διεσπάρησαν πάντες σχεδὸν καὶ ἐδόθησαν εἰς λεηλασίαν, ὁ Ἡλίας μείνας μόνος μετ' ὀλίγων τῶν οἰκειοτάτων του φίλων, καὶ κυκλωθεὶς αἵφνης ὑπὸ σώματος χιλίων Ὀθωμανῶν, κατέφυγεν εἰς τινα μύλον· ἀφ' οὗ δὲ αὐτὸς καὶ οἱ ὀλίγοι του πιστοὶ ἐπολέμησαν ἀνδρείως ἕως ὅτου εἶχον ἔτι πολεμικοφῶδια, ἰδὼν τέλος πάντας τοὺς περὶ αὐτὸν πεσόντας, πρὶν συλληθῆναι ζῶν, ἐβύθισε μάχαιραν εἰς τὸ στῆθος του καὶ ἀπέθανεν αὐτόχειρ, προξενήσας θλίψιν γενικὴν διὰ τὸν πατριωτισμόν του καὶ διὰ τὸν εὐγενῆ χαρακτῆρα του. — Εἰς Στύρα ὑπάρχει φυλακεῖον ὑγειονομικὸν καὶ ἕτερον φυλακεῖον τελωνειακόν.

ΚΑΡΥΣΤΟΣ, πόλις ἀρχαιοτάτη ἐπὶ τῆς νοτ-δυτικῆς παραλίας τῆς νήσου, κατὰ τὸ Μυρτῶν πέλαγος, ὑπὸ τὸ ὄρος τὴν Ὀχλὴν Ν. Δ. μικρὸν ἀπέχουσα τῶν Στύρων (2). Κατὰ τὸν Θουκυδίδην οἱ κάτοικοι τῆς Καρύστου ἦσαν Δρύο-

(1) Θουκυδ. β. 7. κ. 57. (2) Στράβ. β. 10. σ. 446.

πες, ὡς βεβαιοῖ καὶ ὁ Διόδωρος καὶ ὁ Σκύμνος (1)· κατὰ δὲ τὸν Στράβωνα οἱ τόποι οὗτοι δηλ. ἡ Κάρυστος καὶ τὰ Στύρα ὠκοῦντο ὑπὸ τῶν ἐκ τῆς Τετραπόλεως τῆς περὶ τὸν Μαραθῶνα καὶ ὑπὸ τῶν Στυριαίων (2)· φαίνεται δὲ ὅτι ὁ συνοικισμὸς οὗτος συνέβη μεταγενέστερον τῆς ἀποκαταστάσεως τῶν Δρυόπων (3). Ὁ δὲ Στέφανος λέγει ὅτι ἡ Κάρυστος ἔλαβε τὸ ὄνομα ἀπὸ Καρύστου τοῦ Χείρωνος, διὸ καὶ ὁ Θεοδωρίδης ὀνομάζει αὐτὴν Χειρωνίαν· καὶ ὅτι προσέτι ἐκαλεῖτο καὶ Αἰγαία ἀπὸ Αἰγῶνος τοῦ δυναστεύοντος ἀφ' οὗ καὶ τὸ πέλαγος ἐκλήθη Αἰγαῖον (4). — Ἐπὶ τοῦ Μηδικοῦ πολέμου ἡ Κάρυστος πολιορκηθεῖσα παρεδόθη κατ' ἀνάγκην τῷ στρατηγῷ τῶν Περσῶν Δάτει (5). Ὑστερον οἱ Ἀθηναῖοι ἐπολέμησαν τοὺς Καρυστίους χωρὶς τῶν ἄλλων Εὐβοέων, μετὰ χρόνον δὲ συνεβιβάσθησαν καθ' ὁμολογίαν (6)· ἐπεμβάσης δὲ τῆς Ῥώμης εἰς τὰ Ἑλληνικὰ πράγματα, ἡ Κάρυστος ἔσχε Μακεδονικὴν φρουράν, ἀλλὰ τέλος ἐκηρύχθη ἐλευθερά ὑπὸ τῶν Ῥωμαίων. — Περὶ τὴν Κάρυστον ἐξωρύττετο ἡ ἀμίαντος λεγομένη λίθος ἐξ ἧς ξαινομένης καὶ ὑφαινομένης κατεσκευάζοντο χειρόμακτρα ἁ ρυπωθέντα ἐβάλλοντο εἰς φλόγα πυρὸς καὶ ἀπεκαθῆροντο ἄκαυστα (7). Ἦν δὲ περίφημος ἡ Κάρυστος καὶ διὰ τοὺς ἐξαιρέτους αὐτῆς ἀμπελῶνας (8). — Παρὰ τὴν Κάρυστιον, μεταξὺ αὐτῆς καὶ τῶν Στύρων ἦν χωρίον Μαρμάριον καλούμενον, ἐνθα ὑπῆρχε τὸ λατόμιον τῶν Καρυστιῶν κιόνων, καὶ ναὸς Ἀπόλλωνος Μαρμαρίνου ὅθεν ἦν ὁ πρὸς τὴν Ἀττικὴν εἰς Ἀλὰς τὰς Ἀραφηνίδας διάπλους (9). — Ἐν Καρύστῳ ἐτιμᾶτο τὸ πάλαι

(1) Θουκυδ. β. 7. κ. 57. — Διόδ. Σικ. β. 4. κ. 37. — Σκυμν. Χ. Περιήγ. σ. 576. (2) Στράβ. πύτ. (3) Ἡρόδοτ. β. 8. 46. (4) Στεφ. Βυζ. Κάρυστος

(5) Ἡρόδοτ. β. 6. γ. 99. (6) Θουκυδ. β. 1. κ. 98. (7) Στράβ. β. 10. σ. 446. (8) Ἀθην. Δειπνισ. β. 1. κ. 24. (9) Στράβ. β. 10. κ. 446.

ὁ κατὰ τὸν μύθον ἐκατόγχειρ γίγας Βριάρεως (1). Περὶ τοῦ Κάρυστον ἦν τόπος Κύρνος καλούμενος. Ἰδ. Γεραιστὸς ἄκρ.

Ἄνδρες ἐκ Καρύστου διέπρεψαν Διοκλῆς ἰατρός, ζήσας ἕνα αἰῶνα μετὰ τὸν Ἴπποκράτην, καὶ ἀξιωθεὶς τῆς μεγίστης μετ' ἐκεῖνον ὑπολήψεως παρὰ τοῖς ἀρχαίοις (2). — Ἀντίγονος σύγχρονος Πτολεμαίου τοῦ Φιλαδέλφου, καὶ συγγράψας ἱστοριῶν παράδοξον συναγωγὴν, καὶ βιογραφίας φιλοσόφων (3). — Γλαῦκος ἀθλητὴς πύκτης· περὶ αὐτοῦ ἐδόξαζον ὅτι κατήγετο ἀπὸ Γλαύκου τοῦ θαλασσίου θεοῦ· ἦν δὲ υἱὸς Δημόλου καὶ κατ' ἀρχὰς εἰργάζετο τὴν γῆν· ἐκπεσούσης δὲ ποτὲ τῆς ὕνεως ἐκ τοῦ ἀρότρου, καθήρμοσεν αὐτὴν εἰς τὸ ἄροτρον διὰ τῆς ἰδίας αὐτοῦ χειρὸς ἀντὶ σφύρας. Ἰδὼν δὲ τοῦτο ὁ Δημόλος, ἀνήγαγεν αὐτὸν εἰς Ὀλυμπίαν ἵνα πυκτεύσῃ· ἐπύκτευν ἄρα, ἀλλ' ὡς ἄπειρος τῆς μάχης ἐτιτρώσκετο ὑπὸ τῶν ἀνταγωνιζομένων· ὡς δὲ ἐπύκτευε πρὸς τὸν τελευταῖον, ἐν ᾧ ἐνόμιζον ὅτι θὰ παραιτηθῇ τοῦ ἀγῶνος ὑπὸ τοῦ πλήθους τῶν τραυμάτων, ἠκούσθη βοήσας ὁ πατὴρ ὧ παῖ τὴν ἐπ' ἀρότρου, καὶ οὕτω πλῆξας σφοδρότερον, ἐνίκησεν εὐθύς· ἔλαβε δὲ μετὰ ταῦτα καὶ ἄλλους στεφάνους, εἰς μὲν τὰ Πύθια δις, εἰς δὲ τὰ Νέμεια καὶ τὰ Ἰσθμια ὀκτάκις ἐν ἐκατέρωθ' αὐτῶν· τὴν εἰκόνα τοῦ Γλαύκου ἀνέθηκε μὲν ὁ υἱὸς αὐτοῦ, ἐποίησε δὲ ὁ Αἰγινήτης Γλαυκίας· παρίστα δὲ ὁ ἀνδριάς σχῆμα ὡς ἀνθρώπου σκιαμαχοῦντος, διότι ὁ Γλαῦκος ἦν ἐπιτηδειότατος πάντων τῶν ἐπὶ τῆς ἐποχῆς αὐτοῦ ἀνθρώπων εἰς τὸ χειρονομεῖν· ἀποθανὼν δὲ ἐτάφη, ὡς λέγουσιν οἱ Καρύστιοι, ἐν νήσῳ καλουμένῃ καὶ ἐπὶ τοῦ Παισανίου ἔτι Γλαύκου νῆσος (4).

(1) Μελετ. Γεωγρ. κ, 24. π. Εὐβ. (2) Πλιν. β. 26. κ. 6.

(3) Διογεν. Λαερτ. β. 4. κ. 3. (4) Πάυσ. ἥλ. 2. κ. 10.

* Κάρυστος, παρὰ τοῖς Φράγκοις Κεστὲλ-Ρόσσο· κατὰ τὸν Κορονέλλην καὶ παρὰ τοῖς Ὄθωμανοῖς Κιζίλ Χιαῶρ ἀμφοτέρωτα σημαίνοντα Ἐρυθρὸν φρούριον. Κωμόπ. περιτετειχισμένη, ἀπέχουσα δὲ τῆς Χαλκίδος 60 μίλ.—30 ὥρας (1) Δυτ.-νοτίως. Κατὰ τὸ τρίτον ἔτος τῆς Ἑλληνικῆς ἐπαναστάσεως ἡ Κάρυστος ἐπολωρκήθη ὑπὸ τῶν Ἑλλήνων· γενομένης δὲ μάχης κρατερᾶς μεταξὺ αὐτῶν ὑπὸ τὸν Στρατηγὸν Νικόλαον Κριεζώτην, καὶ τῶν Ὄθωμανῶν ὑπὸ τὸν Ὁμέρ Βην τὸν ὕστερον Ὁμέρ Πασᾶν, ἐτράπησαν οἱ Ὄθωμανοί, καταλιπόντες εἰς τὸ πεδίον τῆς μάχης 36 φονευθέντας, οἱ δὲ τετραυματισμένοι αὐτῶν ἦσαν πολυάριθμοι, καὶ ἐπτά ἐζωγρήθησαν αἰχμάλωτοι· οἱ φεύγοντες Ὄθωμανοὶ ἐνέσπειραν τρόμον εἰς τὴν πόλιν, καὶ μετὰ βίας ὁ Ὁμέρ Βην ἐδυνήθη νὰ τοὺς ἀναχαιτίσῃ ἀπὸ τοῦ νὰ σφάξωσιν ὅλους τοὺς Χριστιανοὺς κατοίκους· ὁ Βένς οὗτος ἐν σταθερᾷ ἀποφάσει ἀντιστάσεως, ἔλαβε πάντα τὰ ἀναγκαῖα μέτρα, ἀλλὰ καὶ οὕτω θὰ παρεδίδοτο ἐκ πείνης τὸ φρούριον, ἂν δὲν ἐφθανεν ἐγκαίρως ὁ ἀρχιναύαρχος Χουσεῖν Πασᾶς ὃς τῇ 23 Μαΐου προσορμισθεὶς μετὰ τοῦ στόλου εἰς Κάρυστον, ἐνεδυνάμωσεν αὐτὸ διὰ ζωοτροφῶν καὶ διὰ προσαυξήσεως 3,000 ἢ 4,000 στρατιωτῶν καὶ τότε τὸ σῶμα τοῦ Κριεζώτου διεσπάρη καὶ ἡ πολιορκία ἐλύθη, καὶ οἱ Ὄθωμανοὶ ἔκαυσαν τὴν Κούμην καὶ πολλὰ χωρία. Ἐν Καρύστῳ ὑπάρχει σχολεῖον Ἑλληνικὸν Β'. τάξεως καὶ ἕτερον δημοτικὸν ὡσαύτως Β'. τάξεως, καὶ σταθμὸς προσέτι ὑγειονομικὸς, καὶ οἰκονομικὴ ἐφορεία Γ'. τάξεως, καὶ ὑποτελωνεῖον, καὶ δασονομεῖον καὶ εἰρηνοδικεῖον.

ΚΗΡΙΝΘΟΣ, πολίδιον ἐπὶ τῆς βορ-ἀνατολικῆς παρα-

(1) Κορονέλλ. εἰς Νεγροπόντε.

ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ
Μ. ΠΑΛΑΤΕΣ

λίας τῆς νήσου πρὸς τὴν Ἰστιαιώτιδα, κατὰ τὸ νοτ' ἀνατολικὸν τοῦ Ὠρεοῦ καὶ τὸ ἀνατ νότιον τῶν ἀκρωτηρίων Ἀρτεμισίου καὶ Φαλασίου· Ὁ Ὅμηρος μνημονεύει τῆς Κηρίνθου ἐν τῷ καταλόγῳ =

Κήρινθον τ' ἔφαλον κξ. (1).

Καὶ ὁ Πτολεμαῖος ἀναφέρει αὐτήν. — Κατὰ τὸν Σκύμνον ἡ Κήρινθος ἐκτίσθη ὑπὸ Κόθου ἀδελφοῦ τοῦ Αἰκλου (2). Παρὰ τὴν Κήρινθον ἔρρεε ποταμίσκος Βοῦδωρος (3). Ἐκ Κηρίνθου ἦν ὁ υἱὸς τοῦ Κανήθου Κάνθος, εἰς τῶν Ἀργοναυτῶν, ὃς ἐπεμψε μαχητὰς εἰς τὴν πολιορκίαν τῆς Τρωάδος, αὐτὸς δὲ περιερχόμενος πρὸς ἀναζήτησιν τοῦ Ἡρακλέους, ἀπέθανεν εἰς τὰς ἀκτὰς τῆς Λιβύας (4).

ΙΣΤΙΑΙΑ, πόλις κατὰ τὸ προσάρκτιον τῆς νήσου, πρωτεύουσα τῆς χώρας τῆς καλουμένης Ἰστιαιώτιδος ἐν ᾗ περιλαμβάνετο καὶ ἡ Ἐλλοπία. Ἐκτίσθη ὑπὸ τοῦ υἱοῦ τοῦ Ἰωνος ἡ κατ' ἄλλους ἀδελφοῦ τοῦ Αἰκλου καὶ τοῦ Κόθου, Ἐλλοπος ὃς συνῴκισε καὶ τὴν Ἐλλοπίαν καὶ ἄλλας πόλεις· εἰς τὴν Ἰστιαίαν μετῴκησαν μετὰ καιρὸν οἱ Ἐλλοπεῖς καὶ ἠϋζήσαν τὴν πόλιν κατ' ἐπιταγὴν τοῦ τυράννου Φιλιστείδου μετὰ τὰ Λευκτρικά (5). Κατὰ δὲ τὸν Διμοσθένην ὑπὸ τοῦ Φιλίππου κατέστη ὁ Φιλιστείδης τύραννος τῶν Ἰστιαίων οὐ ὠνομάσθησαν ὕστερον Ὠρεῖται καὶ ἡ χώρα Ὠρεία καὶ ἡ πόλις ἀντὶ Ἰστιαίας Ὠρεός· τινὲς δὲ ἐδόξαζον ὅτι ἡ Ἰστιαία ἀπωκίσθη ὑπ' Ἀθηναίων ἀπὸ τοῦ δήμου τῶν Ἰστιαίων. Κατὰ δὲ τὸν Θεόπομπον ὁπόταν ὁ Περικλῆς ὑπεδούλωσε τὴν Εὐβοίαν, οἱ Ἰστιαεῖς μετέστησαν καθ' ὁμολογίαν εἰς Μακεδονίαν, δισχίλιοι δὲ ἐξ Ἀθηνῶν ἐλθόντες ὤκησαν τὸν Ὠρεὸν ὄντα πρότε-

(1) Ὁμ. Ἰλ. Β. σ. 538. (2) Σκυμν. Χ. Περιηγ. σ. 575. (3) Στράβ. β. 10. σ. 446. (4) Ἀπολλων. Ρόδ. β. 1. σ. 77. β. 4. σ. 1485.

(5) Στράβ. β. 10. σ. 445. — Ἡροδοτ. β. 4. κ. 23.

ρον δῆμον τῶν Ἰστιαιέων (1). Ὡς δὲ ἡ Ἰστιαία ἔκειτο ὑπὸ τὸ Τελέθριον ὄρος, ἐν τῷ Δρυμῷ καλουμένῳ τόπῳ, πᾶρά τὸν Κάλλαντα ποταμὸν, ἐπὶ βράχου ὑψηλοῦ, καὶ ὡς καὶ οἱ περιουκῆσαντες Ἑλλοπιεῖς ἦσαν καὶ οὗτοι ὄρεινοί, ἐτέθη τοῦτο τὸ ὄνομα τῇ πόλει· κατ' ἄλλους δὲ οἱ ὠρεῖται ἔχοντες πόλιν ἰδίαν καὶ πολεμούμενοι ὑπὸ τῶν Ἑλλοπιέων, μετέβησαν καὶ συώκησαν μετὰ τῶν Ἰστιαιέων· ἡ δὲ πόλις γενομένη μία, μετεχειρίζετο ἀμφοτέρω τὰ ὀνόματα, καὶ ἐλέγετο ἐπίσης καὶ Ἰστιαία καὶ ὠρεός· εἴρηται δὲ ὅτι καὶ ἡ ἐν Θεσσαλίᾳ Ἰστιαιῶτις ὠνομάσθη ἀπὸ τῶν ὑπὸ τῶν Περρραιβῶν ἀνασπασθέντων ἐντεῦθεν Ἰστιαιέων (2). Ἀφ' οὗτου ἡ Ἰστιαία ἡ ὠρεός κατωκλήθη ὑπ' Ἀθηναίων θεωρεῖτο ὡς πόλις Ἀθηναϊκή, καὶ κατὰ τὸν Πελοποννησιακὸν πόλεμον ἦν οὐχὶ ὑποχείριος, ἀλλὰ πιστὴ σύμμαχος τῶν Ἀθηνῶν (3). Ἐπὶ τοῦ κατὰ Φιλίππου πολέμου ἡ ἀκρόπολις τοῦ ὠρεοῦ ἐπολιορκήθη καὶ ἐκυριεύθη κατὰ πρῶτον ὑπὸ τοῦ στρατηγοῦ τῶν Ῥωμαίων Σουλπικίου καὶ τοῦ βασιλέως τῆς Περγᾶμου Ἀττάλου, καὶ ἐκ δευτέρου πάλιν ὑπὸ τοῦ στρατηγοῦ Ἀπουστίου καὶ τοῦ αὐτοῦ βασιλέως (4). Τὴν ἀκρόπολιν ταύτην περιγράφων ὁ Τίτος Λίβιος, λέγει ὅτι ἦν διπλῆ, ὅτι τὰ δύο αὐτῆς μέρη ἐχωρίζοντο διὰ κοιλάδος μέχρις ἧς ἐξετείνετο ἡ πόλις καὶ περικυκλουμένης ὑπὸ τείχους ὡχυρωμένης· ὅτι τὰ τείχη τῆς μιᾶς τῶν δύο ἀκροπόλεων ἦν λέγει ἐπιθαλάσσιον ὑπερέκειντο τοῦ λιμένος καὶ ἐκοινώνουν μετὰ τῆς ἀκτῆς δι' ὑπογείου ὁδοῦ φυλαττομένης διὰ πύργου πενταστέγου, καὶ ὅτι τέλος ἡ ἄλλη ἀκρόπολις ὑψοῦτο κατὰ τὸ μέσον τῆς πόλεως (5). Βασιλεύοντος τῆς Μακεδοναίης

(1) Θουκυδ. β. 1. κ. 115. (2) Στράβ. β. 10. σ. 445, 46. — Σχολ. Χ. σ. 577. (3) Θουκυδ. β. 7. κ. 95. (4) Τ. Λιβ. β. 28. κ. 5. β. 31. κ. 46. 16. (5) Τ. Λιβ. αὐτ.

Φιλίππου τοῦ Δημητρίου, ὁ στρατηγὸς Ἀτίλιος προσετάχθη ὑπὸ τῶν Ῥωμαίων νὰ ἀποτρέπῃ ἀπὸ τῶν Ἀθηναίων καὶ τῶν Αἰτωλῶν τὸν πόλεμον τοῦ Φιλίππου· καὶ κατὰ μὲν τὰ ἄλλα ἐνῆργει ὁ Ἀτίλιος κατὰ τὰ ἐπιτεταγμένα· τοῦτο δὲ μόνον ἐπραξεν ἀπ' ἐναντίας τῆς γνώμης τῶν Ῥωμαίων· ἐλὼν τὴν Ἰσθμίαν καὶ τὴν ἐν τῇ Φωκίδι Ἀντίκυραν, ὑπεκρούς κατ' ἀνάγκην οὔσας τοῦ Φιλίππου, ἐποίησεν ἀνασάτους· καὶ ὡς ἔμαθε τοῦτο ἡ βουλὴ, ἔπαυσεν αὐτὸν τῆς στρατηγίας καὶ ἀπέστειλε διάδοχον αὐτοῦ τὸν Φλαμίνιον (1). — Ἡ Ἰσθμία ἐλέγετο καὶ Ἑστιαία· ὁ Ὀμηρος ἐπωνομάζει αὐτὴν πολυστάφυλον =

Χαλκίδα τ' Ἑρέτριάν τε, πολυστάφυλόν θ' Ἰσθμίαν (2).

* Ἡ Ἰσθμία ἡ ὤρεος διετήρησε τὸ ἐν τῶν δύο ἀρχαίων ὀνομάτων καὶ καλεῖται ἤδη ὤρεος ἡ κοινότερον ὤρεοί. Ἐκ τῶν δύο ἀκροπόλεων ἡ ἐπιθαλάσσιος κατέχει τὸ μεμονωμένον ὕψωμα ἐφ' οὗ κεῖνται τὰ νεώτερα ὀχυρώματα· ἡ δὲ ἑτέρα τὸν λόφον ἐπὶ τῆς ῥάχews τοῦ ὁποίου κεῖται τὸ νῦν χωρίον· τὸ δὲ μεταξύ τῶν δύο ἦν ἡ κοιλὰς ἡ περικυκλουμένη ὑπὸ τοῦ τείχους τῆς πόλεως (3). Εἰς ὤρεος ὑπάρχει σταθμὸς ὑγειονομικὸς καὶ ὑποτελωνεῖον· ἔδρα τοῦ δήμου ὃς λέγεται δῆμος Ἰσθμίας εἶναι τὸ Ξεροχώρι.

ΑἸΔΗΨΟΣ, κατὰ τὴν δυτικὴν παραλίαν τῆς Ἰσθμιαϊώτιδος ἦν χῶρος Αἰδηψὸς καλούμενος καὶ κείμενος ἀντικρυ τοῦ μεταξύ Κύνου καὶ Ὀποῦντος εὐφόρου πεδίου τῆς Λοκρίδος ἀφ' ἧς διεχωρίζετο διὰ πορθμοῦ 160 σταδίων τὸ πλάτος· ὁ χῶρος οὗτος τὰ μὲν ἄλλα ἦν ἄσημος, περίφημος δὲ διὰ τὰ θερμὰ λουτρά τὰ λεγόμενα τοῦ Ἡρακλέους (4). Κατὰ τὴν Πλούταρχον ὁ Σύλλας πάσχων ἀλγῆμα ναρκῶδες μετὰ

(1) Πaus. Ἀχ. κ. 7. (2) Ὀμ. Ἰλ. Β. 5. 537. (3) Id. Γιάρδευ ὑπμν. περὶ Εὐβοίας. σ. 56. (4) Στράβ. β. 9, σ. 425.

βάρους εἰς τοὺς πόδας ὃ ὁ Στράβων λέγει ποδάγρας ψελ-
λισμὸν, μετεχειρίσθη τὰ θερμὰ ταῦτα ὕδατα (1) ἅπερ
εἰσὶν ἐκ τῶν ἱαματικωτάτων τῆς Ἑλλάδος. — Δημήτριος
ὁ Καλατιανὸς, κατὰ τὸν Στράβωνα, τοὺς καθ' ὅλην τὴν
Ἑλλάδα ποτὲ γενομένους σεισμούς διηγούμενος, λέγει ὅτι
καὶ τὰ θερμὰ τὰ ἐν Αἰδηψῷ καὶ Θερμοπύλαις ἐπισχεθέντα
ἐπὶ τρεῖς ἡμέρας, πάλιν ὕστερον ἔρρευσαν. Τὰ δὲ ἐν Αἰ-
δηψῷ ἀνεβράγησαν καὶ καθ' ἑτέρας πηγὰς (2).

* Αἰδηψὸς, καὶ κοιν. κατὰ παραφθοράν Λιψόν. Τὰ καὶ
σήμερον ὑπάρχοντα θερμὰ ὕδατα τῆς Αἰδηψοῦ εἰσὶν ἀξιο-
παρατήρητα διὰ τε τὴν θέσιν καὶ διὰ τὴν φύσιν αὐτῶν.
Κατὰ τὴν πρὸς ἀνατολὰς εἴσοδον τοῦ μικροῦ κόλπου τῆς
Αἰδηψοῦ, ἐπὶ τῆς ἀκτῆς τῆς θαλάσσης, κατὰ τοὺς πρόπο-
δας ἀγρίων βουνῶν ἀναβρύουσι κατὰ πολλὰ μέρη, κυρίως
δὲ κατὰ δύο, καὶ ἀναπηδῶσι καθέτως ἀπὸ τῆς γῆς ὡς
ἀπὸ ὑπογείων λεβήτων· τὰ ἐξ αὐτῶν μορφούμενα ρεύματα
ἀφανίζονται μετ' ὀλίγον ὑπὸ ἑδαφος θειῶδες καθ' ἑκάστην
ὑψούμενον, καὶ φθάνοντα εἰς βράχον τετμημένον ὀρθίως,
ἀνατινάσσονται διὰ πολλῶν στομάτων καὶ πίπτουσιν εἰς
τὴν θάλασσαν ὀρμητικῶς ἐν μέσῳ νέφους λευκοῦ καπνοῦ.
Αἱ πηγαὶ τῶν ὑδάτων τούτων ἔχουσι προφανῶς συγκοινω-
νίαν μετὰ τῶν ἐν Θερμοπύλαις, ὡς καὶ ἐκ τῶν ὑπὸ τοῦ
Στράβωνος ἀναφερομένων δείκνυται. Ἰδ. ἄνωτ.

ΔΙΟΝ, πολίχνιον ἐπὶ τοῦ Κηναίου ἀκρωτηρίου περὶ τὴν
Ἰστιαίαν πρὸς τὸ νότιον τοῦ Ὠρεοῦ· ἀπὸ τοῦ Δίου ἀπω-
κίσθησαν αἱ Κάναι τῆς Αἰολίδος (3).

ΛΟΨΗΝΑΙ ΔΙΔΑΕΣ, πολίχνιον κατὰ τὸν δυτικὸν αἰγιαλὸν

(1) Πλουτάρ. Σύλλας κ. 26. (2) Στράβ. β. 8, σ. 60. — Ἀριστοτ.
Μετὰφρ. 2, σ. 101. (3) Στράβ. β. 10, σ. 446.

τῆς νήσου, πρὸς ἀνατολὰς τοῦ ἀκρωτηρίου Κηναίου, ἀπέναντι τοῦ κατὰ τοὺς Ὀπουντίους Λουκροὺς Κύνου, ὃ ἐσφαλμένως ἐν τῇ τοῦ Κασαούβωνος ἐκδόσει τοῦ Στράβωνος γράφεται Καύ-νου, ὡς παρατηρεῖ ὀρθῶς καὶ ὁ Παλμέριος (1). τὸ πολίχνιον τοῦτο ἦν κτίσμα Ἀθηναίων καὶ ἔκειτο περὶ τὴν Ἰστιαίαν (2).

ΠΕΡΙΔΣ, πόλισμα ἀναφερόμενον μόνον μέχρι τοῦ ὀνό-ματος, κείμενον δὲ, ὡς φαίνεται, κατὰ ταῦτα τὰ μέρη, ἀλλ' ἐν ἀγνώστῳ θέσει (3).

ὈΡΟΒΙΑΙ, πόλις παραθαλάσσιος μὲν ἀπέχουσα τῶν Αἰγῶν (4) κατὰ τὸ βορ-δυτικόν· τὸ πόλισμα τοῦτο μετὰ καὶ ἄλλων συνωκίσθη ὑπὸ Ἑλλοπος ἀδελφοῦ τοῦ Αἴκλου καὶ τοῦ Εὐόθου. Ἐν Ὀροβίαις ἦν μαντεῖον τοῦ Σελινουντίου Ἀπόλλωνος, θεωρούμενον ὡς ἀψευδέστατον (5). Αἱ Ὀρόβιαι ἐπαθον πολλὰ ἐκ σεισμῶν κατὰ τὰς ἀρχὰς τοῦ ἔκτου ἔτους τοῦ Πελοποννησιακοῦ πολέμου, καὶ ἡ θάλασσα ἐπελθοῦσα ἀπὸ τοῦ μέρους ὃ ἦν τότε ἡπειρος καὶ κυματωθεῖσα, ἐπέ-δραμε κατὰ τῆς πόλεως, καὶ μέρος μὲν κατέκλυσεν, ἀφ' ἑτέρου δὲ μέρους ὑπεχώρησε, καὶ ἡ πρότερον γῆ ἐγένετο θάλασσα, καὶ ἀνθρώπους διέφθειρεν ὅσοι δὲν ἔφθασαν νὰ ἀναδράμωσιν εἰς τὰ μετέωρα (6). Συγχρόνως ἐπαθεν ἐκ τοῦ αὐτοῦ σεισμοῦ καὶ ἡ ἀπέναντι κειμένη Ἀταλάντη.

ΑἶΓΑΙ, πόλις παράλιος ἀντικρὺ τῶν κατὰ τὸν Βοιωτικὸν αἰγιαλὸν δύο πολιχνίων, Λαρύμνης καὶ Ἀνθηδόνης ἧς ἀπεῖ-χεν 120 στάδια. Εἶχε ναὸν Ποσειδῶνος Αἰγαίου ἐπὶ ὄρους ὑψηλοῦ· οὐ πόρρω τῶν Αἰγῶν ἦσαν αἱ Ὀρόβιαι (7)· ὁ Ὀμη-ρος μέμνηται τῶν Αἰγῶν τούτων λέγων =

Αἰγὰς ἔνθα δὲ οἱ κλυτὰ δώματα βένθεσι λίμνης (8).

(1) Παλμερ. παρὰ Μαννερτ. β. 1, σ. 252. (2) Στράβ. β. 10. σ. 446.

(3) Αὐτ., σ. 445. (4) Αὐτ. β. 9. σ. 445. (5) Αὐτ. β. 10. σ. 445.

(6) Θουκυδ. β. 3. κ. 89. (7) Στράβ. β. 9. σ. 405. (8) Ὀμ. Ἰλ. Ν. 5. 21.

Καὶ παρακατιῶν =

Ἐνθ' ἵππους ἔστησε Ποσειδάων ἑνοσίχθων (1).

Ὁ Στράβων νομίζει ὅτι ἀπὸ τῶν Αἰγῶν τούτων ἐκλήθη τὸ Αἰγαῖον πέλαγος (2). ἀλλ' ἀπίθανον φαίνεται (3).

* Τὸ χωρίον Λίμνη κεῖται ἐπὶ τῆς θέσεως τῶν Αἰγῶν. οἱ κάτοικοι εἰσὶ ναῦται καὶ ἄλιεῖς, καὶ ἐνταύτῳ ἀμπελοφυτοὶ καὶ ἀνθρακοποιοί.

ΝΗΣΙΔΕΣ ΠΕΡΙ ΤΗΝ ΕΥΒΟΙΑΝ.

ΠΕΤΑΛΙΑΙ, τέσσαρες νησίδες παρακείμεναι τῇ νοτιοδυτικῇ παραλίᾳ τῆς Εὐβοίας παρὰ τὴν Κάρυστον, κατὰ τὴν εἴσοδον αὐτὴν τοῦ Εὐρίπου (4), καὶ πρὸς δυσμὰς τοῦ ἄκρωτηρίου Γεραιστοῦ· ἡ μία ἐξ αὐτῶν, ἡ μείζων ἐκαλεῖτο κυρίως Πεταλιά, ὡς ἀναφέρει αὐτὴν ὁ Στράβων, « Γεραιστός δὲ καὶ Πεταλιά πρὸς τὸ Σούνιον » (5), ἐννοῶν ὅτι εἰσὶ τετραμμένα πρὸς τὸ Σούνιον οὗ ἀπέχουσι πολὺ πρὸς τὸ βόρειον· ὁ δὲ περίπλους τᾶττει τὰς Πεταλέας, ὡς ὀνομάζει αὐτάς, εἰς ἀπόστασιν 100 σταδίων ἀπὸ τοῦ νοτίου ἄκρωτηρίου τῆς νήσου. — Μεταξὺ τοῦ ἄκρωτηρίου Γεραιστοῦ καὶ τῶν Πεταλιῶν εἶναι ὁ μέγας κόλπος τῆς Καρύστου.

* Πεταλῖαι κοιν. Πεταλιοί· ἡ γῆ τῶν νησίδων τούτων εἶναι οὐκ ὀλίγον εὐφυρς, μάλιστα τῆς μείζονος ἣτις περιέχει καὶ πολλὰς χιλιάδας ἀγριελαιῶν, ὧν πολλαὶ ἤδη ἐνεκεντρίσθησαν· ἀντὶ δὲ τεσσάρων τῶν μνημονευομένων ὑπὸ τῶν συγγραφέων ἀριθμοῦνται δέκα ὧν αἱ ἑξ εἰσὶν ὀλοτελῶς σκόπελοι. Εἰς Πεταλιοῦς ὑπάρχει φυλακεῖον ὑγειονομικόν.

(1) Αὐτ. σ. 34. (2) Στράβ. β. 8. σ. 386. (3) Ἰδ. Αἰγ. πελαγ. καὶ Κάρυστος. (4) Πλιν. β. 4. κ. 12. §. 21. (5) Στράβ. β. 10. σ. 444.

ΒΟΡΕΙΟΙ ΣΠΟΡΑΔΕΣ

Η ΝΗΣΟΙ ΤΩΝ ΜΑΓΝΗΤΩΝ (1).

ΣΚΙΑΘΟΣ, ἡ μᾶλλον προσεγγίζουσα τῇ ἠπείρῳ τῆς Μαγνησίας, μεταξὺ αὐτῆς καὶ τῆς νήσου Πεπαρήθου, κατὰ τὸ ἀνατολίτιον τοῦ ἀκρωτηρίου τῆς Εὐβοίας Ἀρτεμισίου. Ὁ Στέφανος λέγει τὴν Σκίαθον Εὐβοϊκὴν νῆσον (2). Ἡ νῆσος αὕτη εἶχε δύο πόλεις καὶ λιμένα κατὰ τὸν σκύλακα (3). Τὴν Σκίαθον ὡς καὶ τὴν Σκύρον συνώκισαν τὸ ἐξ ἀρχῆς Πελασγίῳται διαβάντες ἐκ Θράκης· πάλιν δὲ γενομένης ἐρήμου ἀπάσας ταύτας τὰς νήσους συνώκισαν Χαλκιδεῖς (4). — Ἐπὶ τοῦ Μηδικοῦ πολέμου ὁ ναυτικὸς στρατὸς τοῦ Ξέρξου ὀρμώμενος ἐκ τῆς πόλεως Θέρμης (Θεσσαλονίκης), διευσθύνθη μετὰ δέκα νηῶν τῶν ἄριστα πλεουσῶν πρὸς τὴν Σκίαθον ἔνθα ἦσαν προφυλάττουσαι τρεῖς νῆες Ἑλληνίδες, μία Τροϊζηνία, μία Αἰγιναία καὶ ἄλλη Ἀττική, αἱ προῖδοῦσαι τὰς νῆας τῶν βαρβάρων, ὥρμησαν εἰς φυγὴν, ἀλλ' οἱ βάρβαροι ἐπιδιώξαντες τὰς μὲν δύο εἴλον αὐτάνδρους, τῆς δὲ Ἀττικῆς μόνον τὸ σκάφος, διότι ἐξωκειλάσης τῆς νηὸς κατὰ τὴν φυγὴν εἰς τὰς ἐκβολὰς τοῦ Πηνειοῦ, εἰ ἄνθρωποι ἐσώ-

(1) Στράβ. β. 9. σ. 436. « Πρόκειται δὲ τῶν Μαγνητικῶν νήσων συχναὶ μὲν, αἱ δ' ἐν ὀνόματι Σκιάθος τε καὶ Πεπαρήθης, καὶ Ἰκός, Ἀλόννησός τε καὶ Σκύρος, ἐμωνύμους ἔχουσαι πόλεις ». (2) Στέφ. Βυζ. Σκίαθος.

(3) Σκύλ. Περιπλ. Νησ. Κυκλ. (4) Σκυμν. Χῖος ζ. 582 κξ.

θησαν εἰς Θεσσαλίαν καὶ ἐκεῖθεν εἰς Ἀθήνας· ἐκ δὲ τῶν δέκα νηῶν τῶν βαρβάρων τρεῖς ἐπλησίασαν περὶ τὴν Ὑφαλον, τὴν οὖσαν μεταξὺ Σκιάθου καὶ Μαγνησίας καὶ καλουμένην Μύρμηκα, καὶ ἐνταῦθα κομίσαντες ἐπέθεσαν οἱ βάρβαροι στήλην λιθίνην ἐπὶ τὴν Ὑφαλον, καὶ τότε ὥς ἐγένετο καταφανὲς τὸ ἐμποδῶν, ἐπέπλευσαν μετὰ πασῶν τῶν νηῶν, ὀρμηθέντες ἐκ Θέρμης· ἐπέδειξε δὲ τοῖς βαρβάροις τὴν Ὑφαλον ὁ Σκύριος Πάμμων (1). — Ἐπὶ τοῦ Μιθριδατικοῦ πολέμου ἡ Σκιάθος ἦν καταγώγιον πειρατῶν. — Ἐπὶ τοῦ Μακεδονικοῦ πολέμου ὁ στόλος τοῦ Ἀττάλου μετέβη ἀπὸ Γεραιστοῦ εἰς Ἰκὸν καὶ ἐκεῖθεν ἀπέπλευσε διὰ τὴν Σκιάθον κτλ, (2). Ὁ λιμὴν τῆς νήσου ἦν πρὸς τὸ νότιον καὶ ἐσκέπετο ὑπὸ νησίδος. Ἡ πρωτεύουσα πόλις καλουμένη ὡσαύτως Σκιάθος ἔκειτο ἐπὶ τῆς βορειοτάτης ἄκρας τῆς νήσου ἐνθα εὐρέθη ἡ ἐξῆς ἐπιγραφή =

« Ἀγαθῇ Τύχῃ. Τὸν μέγιστον καὶ θεϊότατον αὐτοκράτορα Λούκιον Σεπτίμιον Σευῆρον, Περτίνακα Σεβαστόν, » ἡ βουλὴ καὶ ὁ δῆμος Σκιαθίων, ἐπιμελησαμένου Πιστοῦ » τοῦ Ὑακίνθου, Ἀνθης ἤρξεν τῆς ἐπωνύμου ἀρχῆς » (3).

* Σκιάθος· ἔχει μίαν κωμόπολιν Σκιάθον ὡσαύτως καλουμένην καὶ κειμένην κατὰ τὸ βορειότατον ἄκρον τῆς νήσου ἐπὶ τῆς θέσεως τῆς ἀρχαίας πρωτευούσης πόλεως· ὁ λιμὴν ὅς, ὡς εἴρηται, κεῖται πρὸς τὸ νότιον εἶναι εὐρύχωρος καὶ ἡσφαλισμένος κατὰ τῶν βορείων καὶ δυτικῶν ἀνέμων, καὶ ἔχει καλὸν ἀγκυροβόλιον, ὀνομάζεται δὲ Ὠραιόκαστρον· περὶ τὸν λιμένα φαίνονται ἵχνη ἀρχαίας πόλεως, ὡς καὶ περὶ τὴν νῦν κωμόπολιν σώζονται λείψανα τῆς ἀρχαίας πρωτευούσης.

(1) Ἡρόδοτ. β. 7. κ. 179.—183. καὶ β. 8. κ. 92. (2) Λιβ. β. 31. κ. 45. (3) Δηκ. Τ. 3. κ. 23.

Ἡ Σκίαθος προάγει οἶνον καλὸν καὶ ἄλλα πολλὰ καὶ καλὰ προϊόντα. Κατὰ τὸ νοτ-ἀνατολικὸν τῆς νήσου ὑπάρχει ἄθροισμα πολλῶν σκοπέλων. Ἡ Σκίαθος ἔχει σχολεῖον Ἑλληνικὸν Α' τάξεως καὶ ἕτερον δημοτικὸν Β' τάξεως, καὶ ὑγειονομεῖον καὶ λοιμοκαθαρτήριον δημόσιον καὶ εἰρηνοδικεῖον καὶ λιμεναρχεῖον.

ΠΕΠΆΡΗΘΟΣ, πρὸς ἀνατολὰς τῆς Σκιάθου καὶ πρὸς δυσμὰς τῆς Ἰκοῦ, ἔχει σχῆμα τριγωνοειδὲς καὶ ἐκτείνεται ἀπὸ τοῦ βορ-δυτικοῦ πρὸς τὸ νοτ-ἀνατολικόν. Τὴν νήσον ταύτην ὡς καὶ τὴν Ἰκὸν συνόκισαν τὸ ἐξ ἀρχῆς Κρήτες μετὰ Σταφύλου διαβάντες ἐκ Γνώσσου ἢ Κνωσσοῦ τῆς Κρήτης· ἐρμηθωθεῖσαν δὲ ὕστερον συνόκισαν αὐτὴν Χαλκιδεῖς (1). Τὸν ὑπὸ Κρητῶν συνοικισμὸν τῆς Πεπαρήθου μαρτυρεῖ καὶ ὁ Διόδωρος, ἀλλ' ὀνομάζει τὸν οἰκιστὴν Πάμφυλον (2) ἐσφαλμένως βεβαίως, ὡς ἀποδεικνύεται ἐκ τοῦ σχολιαστοῦ τοῦ Ἀπολλωνίου (3) καὶ ἐκ τοῦ Πλουτάρχου (4) παρ' οἷς εὐρίσκεται οὐχὶ Πάμφυλος ἀλλὰ Στάφυλος υἱὸς Θησέως καὶ Ἀριάδνης καὶ ἀδελφὸς Οἰνοπίωνος. — Ἡ Πεπαρήθος εἶχε τρεῖς πόλεις καὶ λιμένα κατὰ τὸν Σκύλακα (5) ὧν μία, κατὰ τὸν Πλίνιον, ἐκαλεῖτο τὸ πάλαι Εὐοῖνος· ὁ Ὅμηρος ἀναφέρει τὴν Πεπαρήθον ἐν τῷ εἰς Ἀπόλλωνα ὕμνῳ (6). — Μετὰ τὸν Θηβαϊκὸν πόλεμον, ὅτε ἐταπεινώθησαν οἱ Λακεδαιμόνιοι τροπωθέντες ὑπὸ τοῦ Ἐπαμινώνδου καὶ τῶν Θηβαίων, ὁ στρατηγὸς τῶν Ἀθηναίων Χαβρίας εἴλε τὴν Πεπαρήθον καὶ τὴν Σκίαθον, καὶ τινὰς ἄλλας νήσους ὑποτεταγμένας τοῖς Λακεδαιμονίοις (7)· μετὰ τινὰ δὲ χρόνον

(1) Σκυμν. Χῖος Περιγ. σ. 579. κξ. (2) Διοδ. Σικ. β. 5. κ. 79.

(3) Σχολιαστ. Ἀπολλων. β. 3. σ. 748. (4) Πλουτάρχ. εἰς βίον Θησέως κ. 20. (5) Σκύλ. Περιπλ. Νησ. Κυκλ. (6) Ὅμ. ὕμν. εἰς Ἀπολλ. σ. 32.

(7) Διοδ. Σικ. β. 15. κ. 30. τελ.

ἄρχοντας ἐν Ἀθήναις Νικοφῆμου, ἐν Ῥώμῃ δὲ ἐχόντων τὴν ὑπατικὴν ἀρχὴν Γαίου Σουλπικίου καὶ Γαίου Δικιννίου Ὁλ. 104, 4, Ἀλέξανδρος ὁ Φερῶν τύραννος ἐκπέμψας ληστρίδας ναῦς ἐπὶ τὰς Κυκλάδας νήσους, τινὰς μὲν ἐκπολιορκήσας, πολλοὺς ἀνθρώπους ἡχμαλώτισεν, εἰς δὲ τὴν Πεπάρηθον ἀποδιβάσας μισθοφόρους στρατιώτας, ἐπολιόρκει τὴν πόλιν· ὡς δὲ οἱ Ἀθηναῖοι βοηθήσαντες τοῖς Πεπαρηθίοις, ἀπέλιπον στρατηγὸν τὸν Λεωσθένην καὶ παρεφύλαττον τοὺς ἐν τῷ Πανόρμῳ διατρίβοντας στρατιώτας τοῦ Ἀλεξάνδρου, ἀπροσδοκῆτως ἐπέθεντο οἱ τοῦ τυράννου στρατιῶται τοῖς Ἀθηναίοις, καὶ τότε ἐγένετο παράδυξος εὐημερία περὶ τὸν Ἀλέξανδρον, ὅς οὐ μόνον τοὺς ἀπεσταλμένους ἐν τῷ Πανόρμῳ διέσωσεν ἐκ τῶν μεγίστων κινδύνων, ἀλλὰ καὶ τριήρεις Ἀττικὰς μὲν πέντε, Πεπαρηθίαν δὲ μίαν εἴλε καὶ ἐξακοσίους ἀνθρώπους ἐζώγρησεν· οἱ δὲ Ἀθηναῖοι παροξυνθέντες, τὸν μὲν Λεωσθένην ὡς προδότην κατεδίκασαν εἰς θάνατον καὶ ἐδήμευσαν τὴν περιουσίαν αὐτοῦ, ἐλόμενοι δὲ στρατηγὸν τὸν Χάρητα καὶ δόντες ναυτικὴν δύναμιν, ἐξέπεμψαν (1). — Ὁ βασιλεὺς τῆς Μακεδονίας Φίλιππος ὁ Γ', κατέσκαψε τὴν Πεπάρηθον ὡς καὶ τὴν Σκίαθον.

* Πεπάρηθος, κοιν. Σκόπελος· ἀμφιβάλλεται ἂν Πεπάρηθος καὶ Σκόπελος ᾗναι ἡ αὐτὴ νῆσος, καὶ ἂν ἡ ὀνομασία Σκόπελος ᾗναι ἀρχαία ἢ νεωτέρα. Οὐδεὶς τῶν ἀρχαίων, οὔτε ὁ Ἡρόδοτος, οὔτε ὁ Σκύλαξ, οὔτε ὁ Σκύμνος, οὔτε ὁ Στράβων, οὔτε ὁ Πλίνιος ἀναφέρει νῆσον Σκόπελον· κατὰ πρῶτον ὁ κατὰ δύο περίπου αἰῶνας μεταγενέστερος τοῦ Στράβωνος Πτολεμαῖος καὶ μετ' αὐτὸν ὁ ἔτι μεταγενέστερος Ἱεροκλῆς ὀνομαζοῦσι Σκόπελον καὶ Πεπάρηθον ὡς

(1) Διοδ. Σικ. β. 15. κ. 95.

δύο διακεκριμένας ἀπ' ἀλλήλων νήσους καὶ δὲν ἀναφέρουσι τὴν Ἀλόννησον (1). ἐκ τούτου κινηθεὶς ὁ Λήκιος, ἐν πρώτοις μὲν ἐκλαμβάνει τὴν ὀνομασίαν Σκόπελος ὡς ἀρχαίαν καὶ ἀποφαίνεται ὅτι ἡ Σκόπελος καὶ ἡ Σκιάθος διατηροῦσι τὰ ὀνόματα αὐτῶν ἀμετάτρεπτα (2), καὶ εὐθὺς παρακατιῶν ἐπιφέρει ὅτι θεωρεῖ τὴν Σκόπελον καὶ τὴν Ἀλόννησον ὡς τὴν αὐτὴν νῆσον, διότι ἡ Ἀλόννησος μνημονεύεται ἐν τινι τῶν λόγων τοῦ Δημοσθένους, καὶ διότι ὁ Στράβων ἀποσιωπῶν τὴν Σκόπελον, παριστᾷ τὴν Ἀλόννησον ὡς μίαν τῶν κυρίων νήσων τῶν Μαγνήτων καὶ τάττει αὐτὴν μετὰ τῆς Σκιάθου καὶ τῆς Πεπαρήθου (3), καὶ ὅτι τούτου δοθέντος ἡ Πεπαρήθος ἢ ἡ ἀξία δείκνυται ἐκ τῆς ἰσορίας αὐτῆς (4), ἐκ τῶν τριῶν αὐτῆς πόλεων (5) καὶ ἐκ τῶν νομισμάτων αὐτῆς εἶναι πιθανῶς ἡ νῆσος ἡ καλουμένη τανῦν Ἡλιοδρόμια (6). προστίθῃσι δ' ἐπὶ τέλους ὅτι ἡ Πεπαρήθος ἦν περίφημος διὰ τὸν οἶνον αὐτῆς (7). ἀλλὰ φαίνεται ὅτι ὁ ἄλλως τε λίαν ἀξιότιμος περιηγητὴς καὶ ἀκριβὴς παρατηρητὴς καὶ ἐξιχνιαστὴς τῶν ἀρχαιοτήτων Λήκιος ἐλανθᾷσθη μεγάλως κατὰ τοῦτο, παρασυρθεὶς ὑπὸ τοῦ Πτολεμαίου· ἀποδεικνύεται δὲ τοῦτο ἐκ τῶν ἐξῆς· ἃ, δὲν εἶναι ἀληθές ὅτι ἡ Σκόπελος διατηρεῖ τὸ ὄνομα αὐτῆς ἀμετάτρεπτον, διότι αὐτὴ δὲν ὠνομάζετο Σκόπελος τὸ πάλαι, οὐδὲ ἦν γνωστὴ παρὰ τοῖς ἀρχαίοις ἡ τοιαύτη ὀνομασία, ὡς ἐκ τῆς σιωπῆς πάντων τῶν παλαιῶν συγγραφέων ἀποδεικνύεται· ἂν δὲ ὁ

(1) Πτολεμ. β. 3. κ. 13. — Ἱεροκλ. Συνεκδ. σ. 643. Οὐίσιελ.

(2) Scpelus and Sciathus preserve their names unchanged.

(3) Στράβ. β. 9. σ. 436. (4) Θουκυδ. β. 3. κ. 89. — Λιβ. β. 28. κ. 5. β. 31. κ. 28. — Διοδ. β. 15. κ. 15. — Στράβ. β. 9. σ. 456.

{5} Δικαιαρχ. Βίος Ἑλλάδ. σ. ἐσχατ. (6) Ἡλιοδρόμικ. ἢ Χιλιδρόμια ἢ Λιδορμία. (7) Ἀριστοφαν. παρ' Ἀθην. β. 1. κ. 23. — Ἡρακλειδ. Ποντ. εἰς Πιπάρ. — Πλιν. β. 14. κ. 7.

Πιολεμαῖος πρῶτος μετεχειρίσθη τὸ ὄνομα τοῦτο, οὐδὲν ἕτερον ἔκ τούτου δείκνυται εἰμὴ ὅτι τότε κατὰ πρῶτον ἡ νῆσος ἐρημωθείσα ἴσως, ὠνομάσθη οὕτως· ἂν δὲ ὁ αὐτὸς γεωγράφος διαστέλλῃ τὴν Σκόπελον τῆς Πεπαρήθου καὶ παριστᾷ τὴν μίαν νῆσον ὡς δύο, τίς εἶδεν ὁποία παραφθορά, ὁποία σύγχυσις ἰδεῶν κατ' ἐκείνην τὴν ἐποχὴν τῆς παρακμῆς ἐπέφερε τὸ τοιοῦτο λάθος; β', ἡ Ἀλόνησος μνημονεύεται ἐν τινι τῶν λόγων τοῦ Δημοσθένους· ἀλλ' εἶναι τοῦτο ἀπόδειξις ὅτι ἡ Ἀλόνησος εἶναι ἡ Σκόπελος; ἂν ἡ Ἀλόνησος ὑπὸ τοῦ Δημοσθένους, ὑπὸ πόσων ἄλλων δὲν μνημονεύεται ἡ Πεπάρηθος; γ', ὁ Στράβων ἀναφέρει τὴν Ἀλόνησον ὡς μίαν τῶν κυρίων νήσων τῶν Μαγνήτων καὶ τάττει αὐτὴν μετὰ τῆς Σκιάθου καὶ τῆς Πεπαρήθου· τί ἐκ τούτου; ἀναφέρει καὶ τὰς ἄλλας τέσσαρας ὡσαύτως, ἄνευ οὐδεμιᾶς διαστολῆς ἢ ὑπεροχῆς τῆς μιᾶς ἐπὶ τῆς ἄλλης, πλὴν τῆς Σκύρου διὰ λόγους ἰδιαιτέρους· ὥστε οὐδόλως ἐξάγεται ὅτι ἡ Ἀλόνησος ἦν ἡ Σκόπελος· δ', γνωστὸν εἶναι ὅτι ὁ Στράβων φυλάττει ἀεὶ ἀκριβῶς τὴν φυσικὴν καὶ τακτικὴν σειρὰν κατὰ πάσας τὰς περιγραφομένας ὑπ' αὐτοῦ πόλεις ἢ χώρας ἢ νήσους· λέγων δὲ Σκίαθος, Πεπάρηθος, Ἰκός, Ἀλόνησος καὶ Σκύρος, δίδει εἰς τὴν Πεπάρηθον τὴν θέσιν ἣν κατέχει τανῦν ἡ Σκόπελος, ἀμέσως μετὰ τὴν Σκιάθον· ἐ, ἀξία λόγου ἦν ἡ Πεπάρηθος τὸ πάλαι διὰ τὸ ἱστορικὸν αὐτῆς, διὰ τὰς τρεῖς αὐτῆς πόλεις καὶ διὰ τὰ νομίσματα· ἀλλ' ἐπίσης ἀξία λόγου εἶναι καὶ τανῦν ἡ Σκόπελος καὶ μετὰ τὴν Σκύρον ὑπερέχει τῶν ἄλλων κατὰ τὸ μέγεθος καὶ κατὰ τὴν εὐφορίαν· νομίσματα δὲ τῆς Πεπαρήθου ἐν οὐδεμιᾷ τῶν ἄλλων νήσων εὐρίσκονται εἰ μὴ ἐν Σκοπέλῳ· ἐνθα τὰ πλεῖστα φέρουσι τὸν τύπον τὰ μὲν τοῦ ΠΕ, τὰ δὲ τοῦ ΠΕΠΑ, καὶ τοῦτο μόνον εἶναι ἱκανὸν πρὸς ἀπόδειξιν τῆς ταυιότητος τῆς Σκο-

πέλου καὶ τῆς Πεπαρήθου· ζ', ἡ Πεπάρηθος ἦν περίφημος τὸ πάλαι διὰ τὸν οἶνον αὐτῆς· ἀλλὰ τὶς ἄλλη τῶν νήσων τούτων προάγει σήμερον τὸν ἄριστον καὶ γλυκύποτον καὶ δικαίως τῷ ὄντι περίφημον οἶνον τῆς Σκοπέλου; ζ', κατὰ πᾶσας τὰς περιπετείας τῆς τύχης βλέπομεν αἰετὴν τὴν Σκίαθον καὶ τὴν Πεπάρηθον συμπασχούσας, καὶ τοῦτο βεβαίως διὰ τὴν γειτνίασιν· ὡς π. χ. ὁ Χαθρίας ἐκυρίευσεν τὴν Σκίαθον καὶ τὴν Πεπάρηθον. Φίλιππος δ' Γ' κατέσκαψε τὴν Πεπάρηθον καὶ τὴν Σκίαθον κτλ. ἡ, ὁ λιμὴν τῆς Πεπαρήθου ἐκαλεῖτο Πάνορμος, καὶ Πάνορμος καλεῖται ὡσαύτως σήμερον ὁ λιμὴν τῆς Σκοπέλου. — Διὰ ταῦτα πάντα εἰκάζομεν ὅτι μετὰ πιθανότητος προσεγγίζουσας εἰς τὴν βεβαιότητα ἡ νῦν Σκόπελος εἶναι ἡ πάλαι Πεπάρηθος. — Ἡ Σκόπελος εἶναι ἐκ τῶν μᾶλλον ἀκμαζουσῶν νήσων τοῦ Αἰγαίου· προέρχεται δὲ κυρίως ἡ ἀκμὴ αὕτη ἐκ τῶν ἐξαιρέτων αὐτῆς οἶνων εἰς οἷς οἱ κάτοικοι δι' ἰδίων αὐτῶν πλοίων ἐξάγουσιν εἰς πολλοὺς τόπους τῆς Ἑλλάδος, τῆς Ῥωσσίας, τῆς Τουρκίας καὶ ἀλλαχοῦ· ἐπίσης δὲ ἐξάγουσι καὶ λεμόνια, πορτοκάλια καὶ παντοίας ἄλλας ὁπώρας. Ἡ πόλις καλούμενη ὁμωνύμως τῇ νήσῳ ΣΚΟΠΕΛΟΣ, καὶ κειμένη κατὰ τὴν πρὸς τὸ νοτ-ἀνατολικὸν παραλίαν τῆς νήσου περιέχει 5,200 καὶ ἐπέκεινα κατοίκους καὶ παριστᾷ θέαν καταπληκτικὴν τῷ πλέοντι διὰ τοῦ πόρου τῶν Ἡλιοδρομίων. Πρὸς τὴν δυτικὴν ἀκτὴν κεῖται χωμοπ. ΓΛΩΣΣΑ καὶ νοτιώτερον αὐτῆς λιμὴν ΠΑΝΟΡΜΟΣ. Πολυάριθμοι πηγαὶ ὕδατος εἰσὶν ἐν τῇ νήσῳ χρήσιμοι εἰς ἄρδυσιν τῶν ἀγρῶν καὶ τῶν κήπων. Κατὰ τὸ μέσον τῆς νήσου ὑψοῦται λόφος ΔΕΛΦΙ καλούμενος. Κατὰ τὸ βορ-δυτικὸν πέρασ τῆς νήσου, παρὰ τὸ χωρίον Γλωσσαν τὰ ὄρεινά καταπίπτοντα βαθμηδόν, εἰσὶν ὅλως γαιωσκεπῇ. Αἱ μεσημβριναὶ καὶ δυτικαὶ ἀκταὶ

ἔνθα πολλαὶ σκόπελοι ἐξέχουσι τῆς θαλάσσης, καὶ κυρίως
 πρὸ τοῦ αὐτόσε λιμένος, σύγκεινται ἐκ βράχων τιτανωδῶν
 διεφθρηγμένων. Ἡ προσάρκτιος δυτικὴ ἄκτὴ σύγκειται ἐκ
 τραχέως ἀμμώδους λίθου καὶ ἐκ διαφόρων ἄλλων πετρωδῶν
 ὄγκων. Παρὰ τὴν πόλιν Σκόπελον ἢ τὴν χώραν, ὡς λέγεται
 κοινῶς, εὐρίσκεται ἡ μεγίστη τῶν ἐν τῇ νήσῳ κοιλάδων
 περιέχουσα ἀγρούς, ἐλαιῶνας καὶ ἀμπελῶνας, καὶ ἐκτείνεται
 πρὸς νότον ἀπὸ τοῦ αὐτόθι κόλπου τοῦ σχηματίζοντος
 λιμένα ἡνεωγμένον πρὸς τὸν βόρειον ἄνεμον μέχρι τοῦ
 προσκειμένου ὄρους. Μετὰ 1 1/4 ὥρ. ἀπὸ τῆς χώρας ἐπὶ
 τῆς μεσημβρινῆς ἀκτῆς ὑπάρχει ἕτερος κρείττων καὶ ἀσφα-
 λέστερος λιμὴν ἔνθα τὰ πλεῖστα τῶν πλοίων προσορμίζον-
 ται· ἀλλὰ στερεῖται ὁ τόπος ὕδατος, καὶ ὁ αἰγιαλὸς δὲν
 εἶναι δεκτικὸς οἰκοδομῶν διὰ τὴν στενότητα· ἔχει ὁμως
 μικράν τινα ὀμαλὴν κοιλάδα περικλειομένην ὑπὸ λόφων
 δευδροσκεπῶν· οἱ λόφοι οὗτοι διαχωρίζουσι τὴν μικράν
 ταύτην κοιλάδα ἀπὸ τῆς μεγάλης ἐκείνης τῆς περατουμέ-
 νης εἰς εὐρύχωρον κόλπον. Κατὰ τὰ ἄνω τοῦ ἀπέναντι τῆς
 πόλεως καὶ ἐπικειμένου τῷ κόλπῳ ὄρους εἰσὶ τάφοι ἀρχαῖοι
 καὶ ἐντὸς δύο αὐτῶν εὐρέθησαν δύο χαλκᾶ νομίσματα ὧν
 τὸ ἓν ἔχει κατὰ τὸ ἔμπροσθεν μέρος κεφαλὴν νεανικὴν
 φέρουσαν στέφανον ἐκ δάφνης, κατὰ δὲ τὸ ὀπίσθεν ἀγγεῖον
 ἔχον λαβὰς καὶ τὰς δύο συλλαβὰς ΠΕΠΑ. Τὸ δὲ ἕτερον
 νόμισμα παριστᾷ τὴν κεφαλὴν τοῦ Βάκχου ἔχουσαν γένεια
 καὶ στέφανον. Εὐρέθησαν δὲ καὶ διάφορα ἄλλα Πεπαρήθια
 νομίσματα φέροντα τὰς αὐτὰς εἰκόνας καὶ στάμνον οἴνου ἢ
 κεφαλὴν κριοῦ καὶ τὰς συλλαβὰς ΠΕΠΑ ἢ μόνον ΠΕ. Ὁ
 πορευόμενος ἀπὸ Σκοπέλου εἰς Γλῶσσαν ἀναβὰς κατὰ πρῶτον
 ὄφρυν ὄρους, παραγίνεται πέραν αὐτῆς εἰς πεδῖον εὐφορον,
 καὶ κατὰ τὴν πλησιόχωρον ἀκτὴν τῆς θαλάσσης ἀπαντᾷ

χωνευτήριον· ἡ ἄμπελος εὐδοκιμεῖ ἄριστα ἀπὸ τούτου τοῦ μέρους μέχρι τῆς Γλώσσης. Παρὰ τὴν Γλώσσαν ὑπάρχει κόλπος καὶ ἀγκυροβόλιον· ἐνταῦθα εὐρέθησαν τεμάχια μαρμάρων ἀρχαίων, καὶ πλάξ ἔχουσα ἐπιγραφὴν Ἑλληνικὴν, καὶ κίονες ἐκ μαρμάρου καὶ σαρκοφάγος· καὶ πρὸς μεσημβρίαν παρὰ τὴν θάλασσαν ἵχνη ἀρχαίων οἰκοδομῶν ὧν τὴν θέσιν κατέχουσιν ἀμπελῶνες· καὶ ἀπωτέρω δύο πρὸς τὰ ἄνω χωροῦντα τείχη, καὶ μεταξὺ αὐτῶν πρὸς ἄρκτον σωροὶ πλίνθων παλαιῶν, τὰ δὲ λοιπὰ λείψανα τῶν τειχῶν κεῖνται κατὰ τὸν αἰγιαλὸν, ὥστε φαίνεται βέβαιον ὅτι ἐνταῦθα ὑπῆρξε πόλισμα τὸ πάλαι· πάντα τὰ ἐνταῦθα εὐρεθέντα νομίσματα εἰσὶ Πεπαρήθια. — Μεταξὺ τῆς νοτ-ἀνατολικῆς ἁκρᾶς τῆς Σκοπέλου καὶ τῆς νοτ-δυτικῆς τῶν Ἰλιδρομίων κεῖνται δύο σκόπελοι ὧν ἡ μὲν καλεῖται Προφήτης Ἠλίας, ἡ δὲ Ἅγιος Γεώργιος. — Ἐν Πεπαρήθῳ ἢ Σκοπέλῳ εἰσὶ δύο σχολεῖα, Ἑλληνικὸν καὶ δημοτικὸν ἀμφοτέρω Β', τάξεως καὶ ὑγειονομείον, καὶ οἰκονομικὴ ἐφορεία καὶ ταμείον, ἀμφοτέρω Γ' τάξεως καὶ ὑποτελωνεῖον, καὶ φυλακεῖον τελωνειακὸν εἰς τὸν λιμένα Πάνορμον, καὶ εἰρηνοδικεῖον καὶ ἐπιστάσια λιμένος.

ἸΚΘΣ πρὸς ἀνατολὰς τῆς Πεπαρήθου καὶ πρὸς δυσμὰς τῆς Ἀλονήσου, ἐκτείνεται τριγωνοειδῶς ἀπὸ τοῦ βορ-ἀνατολικοῦ πρὸς τὸ νοτ-δυτικόν, καὶ κεῖται καταντικρὺ τῶν κοίλων τῆς Εὐβοίας· ὁ Στράβων ὀνομάζει αὐτὴν μόνον ὡς μίαν τῶν πέντε κυρίων νήσων τῶν Μαγνήτων, καὶ ὡς ἔχουσαν πόλιν ὁμώνυμον ὡς καὶ αἱ λοιπαὶ (1). Κατὰ τὸν Σκύμνον ἔκειτο πλησίον τῆς Πεπαρήθου καὶ συνωκίσθη ὡς καὶ ἡ Πεπάρηθος ὑπὸ Κρητῶν τῶν διαβάντων ποτὲ ἐκ Γνώσσου μετὰ τοῦ Σταφύλου (2). Ὁ Λίβιος διηγεῖται ὅτι

(1) Στράβ. β. 9. σ. 436. (2) Σκυμν. Χ. 5. 579=582. Ἰδ. Πεπάρηθος,

ὑπόταν κατὰ τὸν Μακεδονικὸν πόλεμον (200 π. χ.) ὁ στόλος τοῦ Ἀττάλου περιῆλθε τὸ Αἰγαῖον, σκοπὸν κύριον ἔχων, ὡς φαίνεται, τὴν λεηλασίαν, μετέβη ἐκ τῆς Γεραιστοῦ τῆς Εὐβοίας διὰ τῆς Σκύρου εἰς τὴν Ἰκὸν ἔνθα ἐκρατῆθη ὑπὸ τῶν βορείων ἀνέμων καὶ ἐκεῖθεν ἀπέπλευσε διὰ τὴν Σκίαθον κτλ. (1). Ἐκ τινος ἐπιγραφῆς δέικνυται ὅτι κατὰ τὸν Πελοποννησιακὸν πόλεμον ἡ Ἰκὸς ἦν ὑποτελής τῶν Ἀθηναίων, ὡς καὶ ἡ Πεπάρθος καὶ ἡ Σκίαθος (2).

* Ἡλιοδρόμια ἢ Χιλιοδρόμια· κατὰ τὴν ὑπὸ τοῦ Στράβωνος φυλαττομένην τάξιν τῶν νήσων τούτων, ἡ Ἰκὸς ἦν τρίτη μετὰ τὴν Σκίαθον (3), ὡς τανῦν τὰ Ἡλιοδρόμια. Ἐνταῦθα ὑπάρχει φυλακεῖον τελωνειακόν.

ἈΛΟΝΗΣΟΣ, νῆσος μικρὰ μικρὸν ἀπέχουσα τῆς Ἰκοῦ κατ' ἀνατολάς· ὁ Στράβων τὸ ὄνομα μόνον αὐτῆς ἀναφέρει ὡς μιᾶς τῶν πέντε κυρίων νήσων τῶν Μαγνήτων.

* Σαρακίνον ἢ Περιστέρι· ἡ νῆσος αὕτη κατακλύζεται πολλάκις ὑπὸ τῶν θλασσίων ὑδάτων, ἐξ οὗ προῆλθε, φαίνεται, καὶ τὸ ἀρχαῖον ὄνομα Ἀλόνησος.

ΣΚΥΡΟΣ, ἡ μείζων καὶ νοτιωτάτη τῶν νήσων τῶν Μαγνήτων· ὠνομάσθη Σκύρος διὰ τὸ σκληρὸν καὶ πετρῶδες, διότι σκύροι ἐλέγοντο τὰ ἐκτινασσόμενα λιθίδια τῶν πελεκωμένων πετρῶν (4). Ἡ νῆσος αὕτη συνώκισθη τὸ ἐξ ἀρχῆς ὑπὸ Πελασγιωτῶν διαβάντων ἐκ Θράκης, ὡς καὶ ἡ Σκίαθος· ἐρημωθείσαν δὲ καὶ πάλιν συνώκισαν αὐτὴν Χαλκιδεῖς (5)· τὸν συνοικισμὸν τῶν Πελασγιωτῶν ἐπιβεβαίωσεν καὶ ὁ Δικαίαρχος, ἐπονομάζων τὴν νῆσον Πελασγίαν (6).

(1) Διό. β. 31. κ. 45. (2) Repert. d'Antiqu. Hellen. par A. R. Rangabé Vol. 1. sect. 2. ch. 6. (3) Ἰδ. Πεπάρθος. (4) Εὐσταθ. εἰς Διονυσ. Περιηγ. (5) Σχυρμ. Χίος σ. 82—85. (6) Δικαιαρχ. βίος Ἐλ. λαδ. σ. 38.

καὶ ὁ Νικόλαος δὲ ἐν τῷ πέμπτῳ βιβλίῳ τῆς ἱστορίας αὐτοῦ λέγει ῥητῶς = Σκύρον δὲ τὸ μὲν παλαιὸν ὦκουν Πελασγοὶ (1), συγκατῶκουν δὲ τοῖς Πελασγοῖς καὶ Δόλοπες, ὡς μαρτυρεῖ ὁ Θουκυδίδης (2) καὶ ὁ Διόδωρος (3). Ἡ Σκύρος κατέστη περίφημος διὰ τὴν ὑπὸ γυναικείαν στολὴν διατρίβην τοῦ Ἀχιλλέως παρὰ τῷ βασιλεῖ Λυκομήδει, καὶ διὰ τὴν ἐνταῦθα γέννησιν καὶ ἀνατροφὴν τοῦ Νεοπτολέμου υἱοῦ τοῦ Ἀχιλλέως καὶ Δηϊδάμειας τῆς Λυκομήδους (4). ἔτι δὲ καὶ διὰ τὴν ἐν αὐτῇ ἐξορίαν καὶ τὸν θάνατον τοῦ Θησέως ὃς πλέων πρὸς τὴν Κρήτην καὶ ἐξενεχθεὶς ὑπὸ τῶν ἀνέμων εἰς Σκύρον, ὑπεδέχθη καὶ ἐφιλοφρονήθη λαμπρῶς ὑπὸ τῶν Σκυρίων, διὰ τὴν δόξαν τοῦ γένους καὶ διὰ τὰ κατορθώματα· διὸ καὶ φθονήσας, ἐβανάτωπεν αὐτὸν δι' ἐπιβουλῆς ὁ Λυκομήδης (5), κατακρημνίσας αὐτὸν εἰς βάραθρον. Μετὰ δὲ τὴν μάχην τοῦ Μαραθῶνος οἱ Ἀθηναῖοι, στρατηγούντος Κίμωνος τοῦ Μιλτιάδου, ἐξηνδραποδίσαντο τὴν Σκύρον ἐν ᾗ ὦκουν εἰσέτι Δόλοπες, καὶ ὦκησαν αὐτοῖς, ἐκβαλόντες τοὺς Σκυρίους (6). ἐκδικήσαντες δὲ τὸν θάνατον τοῦ Θησέως, ἐκόμισαν τὰ ὀστέα αὐτοῦ εἰς Ἀθήνας, καὶ ἤγειραν αὐτῷ ἡρώων (7) Ὀλ. 77, 3. — Ἡ Σκύρος εἶχε πόλιν τοῦ αὐτοῦ ὀνόματος, καὶ λιμένας καλοὺς, ὧν δύο, ὁ κατὰ νότον καὶ ὁ κατὰ δυσμὰς ἦσαν οἱ ἀσφαλέστεροι καὶ εὐρυχωρότεροι· εἶχε δὲ καὶ κατὰ τὸ νοτ ἀνατολικὸν λιμένα μικρὸν καλούμενον ἈΧΙΛΛΕΙΟΝ ἐξ οὗ, κατὰ τὴν νῦν ἔτι σωζομένην παρὰ τοῖς Σκυρίοις παράδοσιν, ἐξέπλευσεν ὁ Ἀχιλλεὺς ἐπὶ Τροίαν, ὅθεν καὶ τὸ ὄνομα καὶ ποταμὸν

(1) Νικολ. παρὰ Στιφ Βυζ. εἰς Α. Σκύρος. (2) Θουκυδ. β. 1. κ. 98.

(3) Διοδ. Σικ. β. 2. κ. 60. (4) Στράβ. β. 9. σ. 486.—437.

(5) Πaus. Ἀιτ. κ. 17. (6) Θ.κυδ. β. 1. κ. 98. (7) Στράβ. β. 9. σ. 424.

ΚΗΦΙΣΣΙΟΝ (1). — Ὁ Διονύσιος ἐπονομάζει τὴν Σκύρον
 ἡγεμόεσσαν (2). — Ὁ Σκύλαξ περὶ τῶν νήσων τούτων
 ἐκφράζεται οὕτω. = Ἐν δὲ τῷ Αἰγαίῳ πελάγει εἰσὶ νῆσοι
 αἶδε. Κατὰ Ἑρετρίαν Σκύρος καὶ πόλις, ἱκὸς αὕτη δίπολις,
 Πεπάρηθος, αὕτη τρίπολις καὶ λιμὴν (3). — Σκύμνος ὁ
 Χῖος = Κεῖνται δὲ καὶ νησίδες αὐτῆς (τῆς Εὐβοίας) πλη-
 σίον, Σκύρος, Πεπάρηθος, Σκίαθος (4). — Ὁ Πλίνιος =
 Πρὸ τοῦ Παγασητικοῦ κόλπου εἰσὶν Εὐτυχία, Κικύνηθος,
 Σκύρος, Γερωντία, Σκανδίλα· πρὸ τοῦ Θερμαϊκοῦ κόλπου Ἰρ-
 ρεσία, Σολιμνία, Εὐδημία, Νέα, ἱερὰ τῆς Ἀθηνᾶς, πρὸ τοῦ
 Ἄθωνος αἱ τέσσαρες = ἡ Πεπάρηθος ἔχουσα περίμετρον
 ἑννέα ὀκτασταδίων μιλίων Ῥωμαίων (= 72 στάδ. = 3
 ὥρ. 36 λ.) καὶ πόλιν καλουμένην τὸ πάλαι Εὐαῖνον· ἡ
 Σκίαθος 15 μίλ. Ῥωμ. (= 120 στάδ. = 6 ὥρ.) τὸ μέ-
 γεθος (5). — Ὁ Μέλας = Ἐν τῷ Αἰγαίῳ πελάγει εἰσὶν
 ἕκτος τῆς Θάσου, Ἰμβρου καὶ Σαμοθράκης Σκανδίλα, Πο-
 λύαιγος, Σκίαθος, Ἀλόνησος, Λῆμνος· πρὸ δὲ τοῦ Παγαση-
 τικοῦ κόλπου Σκύρος καὶ ἐν τῷ κόλπῳ αὐτῷ Κικύνηθος (6).

* Σκύρος, ἔχει περίμετρον 60 μιλίων· εἶναι ὅλως σχεδὸν
 ὄρεινή καὶ πετρώδης, χαρίεσσα δὲ καὶ καλλιεργημένη· ἔχει
 δύο μεγάλους καὶ καλοὺς λιμένας, τὸν μὲν πρὸς δυσμᾶς,
 τὸν δὲ πρὸς μεσημβρίαν· ὁ πρὸς δυσμᾶς καλεῖται Καλαμίτσα
 καὶ παρ' αὐτὸ ὑπάρχει πεδῖον εὐφορον, καὶ ὕδωρ πότιμον
 τοῖς πλωτῆρσι, καὶ λείψανα εὐρέθησαν μεγάλης, ἀρχαίας,
 θολωτῆς δεξαμενῆς· πρόκειται δὲ τοῦ λιμένος τούτου κατ'
 ἀριστερὰν τῆς εἰσόδου νήσος μικρὰ καὶ γυμνὴ ΧΑΜΗΛΗ
 ἢ ἘΡΙΝΑ λεγομένη καὶ χωριζομένη ἀπὸ τῆς Σκύρου διὰ

(1) Στράβ. β. 9. σ. 424. (2) Διονυσ. Οἰκουμ. Περιηγ. σ. 521.

(3) Σκύλ. Περιπλ. Νησ. Κυκλ. (4) Σκυμν. Χ. Περιηγ. σ. 578.

(5) Πλίμ. Φυσ. ἱστ. β. 4. κ. 12. 23. (6) Μελ. β. 2. κ. 7.

πορθμοῦ μόλις 10 ποδῶν ἔχοντος βάθος, κατὰ δεξιάν δὲ δύο σκόπελοι θλῶντες τὴν βίαν τῶν ἐκ τῶν δυτικῶν ἀνέμων ἐγειρομένων κυμάτων· ὁ λιμὴν οὗτος ἔχει πλάτος μιλίου καὶ βάθος διμύλιον· τὸ ἀγκυροβόλιον εἶναι καλὸν ἀλλὰ βαθύ (1)· ὁ δὲ πρὸς μεσημβρίαν λιμὴν **κείμενος κατὰ τὰς** ὑπωρείας τοῦ ὑψηλοτάτου τῶν ὀρέων τῆς Σκύρου καὶ περικυκλούμενος ὑπὸ ἐρήμων καὶ δρυμνωδῶν λόφων καλεῖται διὰ τοῦ Ἑνετικοῦ εἰσέτι ὀνόματος Τριμποῦχες κατὰ παραφθοράν τοῦ Tre bocche (Τρίστομον), καὶ τοῦτο ὡς ἐκ τῆς φύσεως, διότι δύο προκείμεναι νησίδες ἀποτελοῦσι τρία στόματα· ἐκάτερον τῶν δύο πρὸς τὰ ἄκρα στομάτων ἔχει πλάτος ὅσον τρίτου μιλίου· ὁ δὲ εἰσπλους τοῦ μεταξὺ τῶν δύο νησίδων στόματος εἶναι στενωτέρος· πᾶσαι αἱ εἰσοδοὶ αὗται εἰσὶν ἀσφαλεῖς καὶ βαθεῖαι. Τὸ βάθος τοῦ λιμένος κατὰ τὸ μέσον εἶναι εἴκοσι ὀργυῶν· τὴ δὲ ὀπισθεν τῆς μικρᾶς νησίδος ἐπὶ τὰ ὀργυῶν· ὁ λιμὴν οὗτος στερεῖται ὕδατος πρὸς χρῆσιν τῶν πλωτήρων· ἀπέχει δὲ τῆς πρὸς ἄρκτον κειμένης Καλαμίτσας ἑξ ἕως ἐπτὰ μίλια· ὑπάρχει δὲ καὶ ἕτερος λιμὴν μικρὸς καὶ ἀβαθὴς **ΛΧΙΛΙ** λεγόμενος (τὸ πάλαι Ἀχιλλεῖον) κατὰ τὸ νοτ-ἀνατολικὸν τῆς κωμοπόλεως, καὶ μετὰ πέντε μίλια ἀπὸ τοῦ Ἀχιλίου ἀγκυροβόλιον διὰ μικρὰ πλοῖα **ΠΟΥΡΙΑ** καλούμενον, καὶ ἄλλα ἐλάσσονα κατ' ἄλλα μέρη. — Ἡ Σκύρος διαιρεῖται εἰς δύο ἴσα σχεδὸν μέρη δι' ἰσθμοῦ ἀλιτενοῦς καὶ ἀμμώδους ἐκτεινομένου ἐπὶ ἡμίσειαν ὥραν μεταξὺ τῶν δύο λιμένων Ἀχιλίου καὶ Καλαμίτσας· ὁ ἰσθμὸς οὗτος ὅστις εἶναι κατάφυτος ὑπὸ συκῶν καταρδεύεται ὑπὸ τῶν ρεῖθρων πολλῶν πηγῶν, καὶ καθίσταται ἔλος, ὅσάκις ἡ ἐκροὴ τῶν ὑδάτων κωλύεται ἐκ τῆς

(1) Πρόκεις Φ. Ὅστεν Ἀξιμνημον. Μέρ. 2. σ. 186 κξ.

αυσσώρεύσεως τῆς θαλασσίας ἄμμου. Ἡ δὲ Σκύρος ὀλίγον πόρρωθεν ὁρωμένη φαίνεται ὥς ἐκ τοῦ ἰσθμοῦ τούτου ὡς τετμημένη εἰς δύο ἴσας νήσους· ἅπαν τὸ μεσημβρινὸν τῆς νήσου εἶναι ἀγεώργητον καὶ σύγκειται ἐξ ὑψηλῶν ὀρέων διακοπτομένων διὰ βαθέων κοιλωμάτων, τραχέων δὲ καὶ γυμνῶν, ἐκτὸς πρὸς τὰς κορυφὰς ἔνθα καλύπτονται ὑπὸ δρυῶν, πευκῶν καὶ φηγῶν· αἱ δὲ κατὰ τὰς ὑπωρείας αὐτῶν μικραὶ κοιλάδες παρέχουσι πλουσίας νομάς ἔνθα πολλὰ ποίμνια αἰγοπροβάτων καὶ ἀγέλαι βοῶν νέμονται. Τὰ ὑψηλότερα ὄρη εἰσὶν ἡ σειρὰ τῶν ὀρέων τῶν λεγομένων τῆς ΔΙΧΟΝΟΙΑΣ, τὸ καλούμενον κυρίως ὈΡΟΣ καὶ ὁ ἌΡΗΣ· καὶ τὰ μὲν δύο ὑψούμενα ἀπολήγουσιν εἰς κορυφὴν ὀξείαν, τὸ δὲ τῆς Διχονοίας εἰς μακρὰν ῥάχην· ἀπὸ δὲ τῶν ὀρέων τούτων καταρρέουσι καὶ ἄλλοι μὲν πολλοὶ ῥύακες καὶ πηγαί, προσέτι δὲ καὶ ὁ ῥύαξ ὁ λεγόμενος ΝΥΨΗΣ οὗ ἡ ὁρμὴ στρέφει δύο ὑδρομύλους οὐ πρὸ πολλοῦ κατασκευασθέντας. Κατὰ τοὺς κρημνῶδεις τούτους τόπους εὐρίσκονται αἶγες καὶ ἔριφοι ἀποσκορτῶσαι ἐνίοτε ἀπὸ τῶν ποιμνίων, ἀγριεύουσαι καὶ καθιστάμεναι λεία τῶν θηρευτῶν καὶ τῶν παραπλεόντων πλωτήρων ἀκωλύτως· ὑπάρχει δ' ἐνταῦθα καὶ ἀφθονωτάτη θήρα ἀγρίων περιστερῶν· καὶ τὰ ὄρη παράγουσιν ἔγχυμα γλυκερὰ ἄνθη ἐφ' ὧν μελιτουργοῦσι σμήνη πολλὰ μελισσῶν ἐκτεθειμένων ἐκεῖ εἰς κυψέλας ὑπὸ τῶν κατοίκων οὗ ἀπολαμβάνουσι κατ' ἔτος ἱκανὴν ποσότητα μέλιτος καὶ κηρίου. Τὸ δὲ προσάρκτιον τῆς νήσου εἶναι ἦττον ὀρεινὸν, καὶ πάντες οἱ λόφοι γεννῶσι σῖτον, οἶνον καὶ ἐρυθρόδρανον (ρίζαρι)· ἐκτὸς δὲ τούτων προάγει ἡ νήσος μέλι, κηρίον, ὡς εἴρηται, λεμόνια, πορτοκάλια καὶ παντοδαποὺς ἄλλους καρποὺς ὧν πολὺ μέρος ἐξάγεται· ὁ σῖτος τῆς Σκύρου εἶναι ἐκ τῶν ἀρίστων τοῦ Αἰγαίου, καὶ τὸ γάλα τῶν

προβάτων καὶ τῶν πολυαρίθμων αἰγῶν εἶναι ἐξαιρέτου ποιότητος. Ἡ Σκύρος ἔχει μίαν μόνην κωμόπολιν, ἥ, ὡς κοινῶς λέγεται, χώραν Ἅγιον Γεώργιον κατὰ τὸ βορ-ἀνατολικὸν τῆς νήσου κειμένην πρὸς τοὺς πρόποδας βράχου ὑψηλοῦ καὶ κρημνώδους κατηφορικῶς ὅσον 10 λεπτά ἀπὸ τῆς ἀνατολικῆς περαλίας, καὶ ἐν μόνον χωρίον κατὰ τὸν λιμένα Καλαμίτσαν, οἰκοῦμενον ἐνίοτε ὑπὸ τῶν βουκόλων καὶ τῶν ποιμένων καὶ αἰπόλων τῶν φυλαττόντων τὰ αἰγοπρόβατα· ἡ κωμόπολις εἶναι ὠκοδομημένη κατὰ τὸ βορ-δυτικὸν τοῦ βράχου καὶ ἐκτείνεται μέχρι τερπνῆς καὶ εὐφόρου πεδιάδος· ὁ δὲ βράχος ὃς κατὰ τὰ τρία ἄλλα μέρη εἶναι ἀπόκρημνος καὶ ἀπρόσβατος ἐπίκειται τῇ κωμοπόλει καὶ ἔχει ἐπ' αὐτοῦ ὀροπέδιον ἐφ' οὗ σῶζονται ἐρείπια φρουρίου, τῆς ἀκροπόλεως τῆς ἀρχαίας πόλεως Σκύρου παριστωμένης ὀρθῶς ὡς ὑψηλῆς ὑπὸ τοῦ Ὁμήρου =

. δῖος Ἀχιλλεὺς

Σκύρον ἔλὼν αἰπεῖαν, Ἐνυῆος πτολίεθρον (1).
Λεῖψανα Ἑλληνικῶν τειχῶν φαίνονται περὶ τὰ ἄκρα τῶν κρημνῶν, κυρίως κατὰ τὸ βόρειον πέρας τοῦ φρουρίου· ἄλλα κατὰ τὸ ἡμισυ τῆς ἀπὸ τῆς κορυφῆς ὁδοῦ περιλαμβάνουσι τὸ αὐτόθι μέρος τῆς πόλεως, καὶ ἀλλαχοῦ τεμάχιον τείχους εὐρίσκεται μεταξὺ τῶν νεωτέρων οἰκιῶν· ἀλλὰ τὸ μέγιστον μέρος τῆς ἀρχαίας πόλεως ἦν κατ' ἀνατολὰς πρὸς τὴν θάλασσαν. Κατὰ τὴν διεύθυνσιν ταύτην ἐσώζετο ἐπὶ τῆς περιγησίσεως τοῦ Δηκίου (2) μέγας ἡμικυκλοειδῆς προμαχῶν σχεδὸν ὁλόκληρος καὶ ὠκοδομημένος κατὰ ὀριζοντίους σειρὰς σμικρνομένας καθ' ὅσον ἐκάστη αὐτῶν προέβαινε πρὸς τὴν κορυφήν· ἐντεῦθεν τὸ τεῖχος ἀκολουθεῖ

(1) Ὁμ. Ἰλ. Α. σ. 664. (2) Δηκ. Περιηγ. Τ. 3. κ. 23. σ. 109. Σκύρος.

τὴν κλίσιν αὐτοῦ ὑπεράνω τῆς θαλάσσης μέχρι πύργου περιφεροῦς διατηρουμένου κατὰ τὸ ἥμισυ τοῦ ὕψους αὐτοῦ· πεντήκοντα περίπου ὀργυιὰς ἀνωτέρω εἰσὶ λείψανα ἄλλου πύργου, καὶ ἀφ' ἐκάστου αὐτῶν ἐκτείνεται τεῖχος κατὰ τὴν κατωφέρειαν μέχρι τῶν βράχων τῶν ἐπικρεμαμένων τῇ θαλάσσῃ· τὰ τεῖχη ταῦτα εἶχον μῆκος 300—400 ὀργυιῶν καὶ ἡ χρῆσις αὐτῶν ἦν ὡς ἡ τῶν μακρῶν τειχῶν ἄλλων παραθαλασσίων πόλεων, ἢ ἐξασφάλισις τῆς κοινωνίας μεταξὺ τῆς πόλεως καὶ τῆς ἀκτῆς σκεπομένης πιθανῶς ὑπὸ προκυμαίας ἥ· ὅμως οὐδὲ ἵχνος σώζεται ἤδη, ὡς ἦν ἐπόμενον, διότι ἅπας ἐκεῖνος ὁ πετρώδης αἰγιαλὸς εἶναι ὅλως ἐκτεθειμένος εἰς τοὺς ἀνατολικοὺς ἀνέμους· κατὰ τὸν νοτιώτατον περιφερῆ πύργον ἡ πόλις ἐπερατοῦτο πρὸς τὴν διεύθυνσιν ταύτην, ὡς φαίνεται ἐκ τῶν λειψάνων τῶν τειχῶν τῆς πόλεως ἃ ἐντεῦθεν ἀνέρχονται ἐπὶ τὸν κρημνὸν τοῦ φρουρίου· ἡ περίμετρος τῆς ἀρχαίας Σκύρου ἦν δύο μιλίων. Μικρότατα ἀντικείμενα ἀρχαιότητος εὗρεν ὁ Λήκιος ἐν Σκύρῳ, ὡς λίθον ἐπιτύμβιον ἐν τινὶ ἐκκλησίᾳ, καὶ κιονόκρανον εἰς ἐρημοκλήσιον ἐν τοῖς κήποις καὶ οὐδὲν ἕτερον εἰμὴ μόνον τὴν προειρημένην μεγάλην θολωτὴν δεξαμενὴν παρὰ τὴν Καλαμίτσαν. — Ἡ νῦν πόλις ἔχει ἐκτεταμένον ὄριζοντα πρὸς ἀνατολάς, ἄρκτον καὶ δυσμὰς, καὶ καθωραΐζουσιν αὐτὴν ἀφ' ἐνὸς μὲν ἡ ὑπὸ ἀμπελώνων, συκῶν καὶ παντοίων ἄλλων ὀπωροφόρων δένδρων κατὰφυτος πεδιάς ἐκτεινομένη πρὸ αὐτῆς πρὸς βορρᾶν ἐπὶ τέσσαρα ὡς ἔγγιστα τετραγωνικὰ μίλια, ἀφ' ἑτέρου δὲ λοφίσκοι χλοεροὶ πρασινίζοντες κατὰ τὸ ἔαρ ἐκ τῶν σπειρομένων καρπῶν, καὶ πρὸ πάντων ποταμὸς ὃς ἔχων τὰς πηγὰς $3/4$ ὥρας μακρὰν τῆς θαλάσσης, ἔρπει ἡσυχῶς πρὸς αὐτὴν, ἐνεργεῖ κατὰ διαστήματα ἐν τῇ προόδῳ αὐτοῦ ἐπὶ ἑπτὰ ὑδρομύ-

λων, ἀρδεύει τοὺς ἑκατέρωθεν τῶν ὀχθῶν αὐτοῦ κήπους, καὶ ἐκδίδοι εἰς τὴν θάλασσαν ἐν σχήματι λίμνης, συγκαίνωνοντος πολλάκις τοῦ ὕδατος ἀφανῶς τῇ θαλάσῃ· ὁ ποταμὸς οὗτος γενικῶς μὲν εἶναι τανῦν ἀνώνυμος· λαμβάνει δὲ διαφόρους ὀνομασίας ἐκ τῶν θέσεων δι' ὧν διέρχεται· μόνῃ ἢ πηγῇ αὐτοῦ ἐξερχομένη πρὸς τὰ ἄνω περιστροφάδην ἐξ ἐνδομύχων πέτρας, καλεῖται ἈΝΑΒΛΛΟΥΣΑ· οὐ πόρρω δὲ ταύτης πρὸς τὴν πόλιν ὑπάρχει καὶ τρίκρουνος πηγὴ ΣΩΔΗΝ καλουμένη ἀφ' ἧς ὑδρεύονται πότιμον ὕδωρ οἱ κάτοικοι· ἐν ὥρᾳ χειμῶνος, ὁ ποταμὸς οὗτος αὐξόμενος πολλάκις ἐκ τῶν ὑετῶν καὶ καταρρέων λάβρος, κατακλόζει τοὺς κήπους, καὶ καταβάλλων τοὺς λιθοκτίστους φραγμοὺς αὐτῶν, παρασύρει πάντα τὰ πρὸ αὐτοῦ εἰς τὴν θάλασσαν· ὑπεράνω τοῦ πεδίου ὑπάρχει μικρὰ κοιλάς ἔνθα αἱ δρυς, αἱ πλάτανοι, αἱ καρύαι καὶ ἄλλα παντοῖα ὀπωροφόρα δένδρα κατασκιάζοντα τὰς ὀχθὰς τοῦ ποταμοῦ, παρέχουσι τῷ μικρῷ τούτῳ χωρίῳ πάντῃ ἄλλην πρόσοψιν τῆς ξηρᾶς καὶ γυμνῆς πολλῶν τῶν νήσων τοῦ Αἰγαίου πελάγους. — Ἐπὶ τοῦ ὀροπεδίου τοῦ κρηνοῦ ὅς ἐστιν ἀποτομώτατος καὶ περιτειχίζεται ποῦ μὲν ὑπὸ τειχῶν Ἐνετικῶν, ποῦ δὲ καὶ ὑπὸ ἐπισκευασμάτων τῶν ἐγχωρίων κτιστῶν εἰσὶν ὠκοδομημένα ὑπὲρ τὰ 500 οἰκίδια ἄλλοτε μὲν χρησιμεύοντα κατὰ διαφόρους ἐκβιασμοὺς ὡς ἄσυλα καὶ καταφύγια, καὶ ὡς ἀποθήκαι τῶν κινητῶν πραγμάτων, νῦν δὲ μόνον τὸ δεύτερον. — Τὸ φρούριον κλείεται ὑπὸ δύο σιδηρῶν πυλῶν, συμπεριλαμβανομένης καὶ τῆς τοῦ Παρθενῶνος, τοῦ νῦν καλουμένου Προβατᾶ ἔνθα κεῖται ὁ μεγαλοπρεπὴς ναὸς τοῦ Ἀγ. Γεωργίου περιέχων πολλὰ κελλῖα καὶ δωμάτια· κατὰ τὴν ἐορτὴν τοῦ Ἀγίου τούτου συρρέουσι προσκυνηταὶ πανταχόθεν τῶν παρακειμένων τόπων. Ἐν τῷ μέσῳ τοῦ

φρουρίου ὑπάρχει οἰκοδομὴ νεωτέρας ἴσως ἐποχῆς τῶν Ἐνετῶν, Σκοτεινὴ φυλακὴ τανῦν καλουμένη, ὅλως ἀκεραία· καὶ τὸ μὲν ἔδαφος αὐτῆς εἶναι ἐστρωμένον ἐκ πλακῶν σιλιπνοῦ μελανοῦ χρώματος, ἡ δὲ στέγη εἶναι θυλυειδῆς καὶ στηρίζεται ἐπὶ τριῶν κιόνων οὐχὶ μονολιθῶν· ἀγνοεῖται δὲ μέχρι τοῦδε ἡ χρῆσις τῆς οἰκοδομῆς ταύτης· οἱ μὲν λέγουσιν ὅτι ἦν εἰρκτὴ ἐγκληματιῶν, εἰκάζοντες τοῦτο ἐκ τοῦ σωζομένου ἔτι καὶ νῦν ὀνόματος· οἱ δὲ φρονοῦσιν ὅτι ἐπληροῦτο ὕδατος, συμπεραίνοντες ἐκ τινων κεραμείων σωλῆνων σωζομένων ἐφ' ἐνὸς τῶν τείχων· ὀλίγον κατωτέρω ἐντὸς ἐκ κλησίας, μητροπόλεως ποτὲ τοῦ ἐκεῖ ἐπισκόπου κεῖται μέγα μάρμαρον λελαξευμένον ἐν σχηματι κολυμβήθρας καὶ χωρητικὸν δέκα καὶ ἐπέκεινα ἀνθρώπων. — Πρὸς τὸ ἀνατολικὸν τοῦ κρημνοῦ καθ' ὃ τὸ ὕψος εἶναι τρομερώτατον ὑπάρχει θέσις Ἀνδριάττης καλουμένη καὶ ἐντεῦθεν φρονοῦσιν οἱ Σκύριοι κατὰ τινα παράδοσιν ὅτι ὁ Λυκομήτης κατεκρήμνισε τὸν Θησέα. — Κατὰ τὴν βᾶσιν τοῦ κρημνοῦ πρὸς τὴν νοτιο-ἀνατολικὴν παραλίαν εὐρίσκεται ἄντρον προβαῖνον ἐλικοειδῶς πρὸς τὰ ἔσω εἶναι δὲ χειροποίητον τὸ ἄντρον τοῦτο καὶ ἐν ἀποστάσει πέντε ἢ ἑξ βημάτων ἔχει θόλου· ἀλλ' ἁπλοῦς διαδόχως· ὁ παρατηρητὴς κεκυφῶς μόνον δύναται· νὰ εἰσδύσῃ εἰς τὰ ἐνδότερα. — Σώζεται ἀνδριάς κολοβὸς κεφαλῆς, χειρῶν καὶ ποδῶν, παρεβριμμένος πᾶσι ἐντὸς τῆς πόλεως· τὸ σωζόμενον μέρος περικαλύπτεται ὑπὸ πτυχῶδους πέπλου ἢ χιτῶνος — Ἰπεράνω τῆς πρώτης πύλης τοῦ φρουρίου κἀθηται ἐπὶ πλακὸς μαρμαρίνος κύων οὗ οἱ πόδες συνέχονται μετὰ τῆς πλακός· ἀγνοεῖται δὲ τίνος ἐποχῆς εἶναι δημιουργημ. — Δι' ἀνασκαφῶν γινομένων κατὰ καιροὺς ὑπὸ τῶν γεωργῶν ἀνακαλύπτονται κτερά, ἐξ οὗ εἰκάζεται ὅτι ἡ νῆσις εἶχε καὶ ἄλλας κατοικίας ἐκτὸς τῆς κυρίως

πόλεως. — Πολλαὶ ἀρχαῖαι ὀνομασίαι διατηροῦνται εἰσέτι, ὡς τὸ ὄρος Ἄρης, ἡ Ὀλυμπιανή, τὰ λατόμια, (ἐνθα φαίνεται ὅτι ἦσαν τὰ ἀρχαῖα λατομεῖα τῶν ποικίλων Στυρίων μαρμάρων) (1). Τὰ ὄρη τῆς Διχονοίας καὶ ἄλλα.

Αἱ οἰκίαι τῆς Σκύρου εἰσὶ δωματοσκεπεῖς ὡς αἱ τῶν Κυκλάδων· κατασκευάζονται δὲ τὰ δώματα ἐκ γῆς ἰδιαίτερου τινὸς εἶδους εὐρισκομένου κατὰ τὴν πρὸς τὸ πεδῖον κάθοδον καὶ ἀντέχοντος πρὸς τοὺς βιαιοτέρους καὶ συνεχεστέρους ὑετούς. Παντὸς εἶδους θήρα εὐρίσκεται ἐπὶ τῆς νήσου, κυρίως δὲ πέρδικες· αἱ αἶγες τῆς Σκύρου ἦσαν ὀνομασταί. — Ἐν Σκύρῳ εἰσὶ δύο σχολεῖα, Ἑλληνικὸν καὶ δημοτικὸν, ἀμφοτέρω Β' τάξεως· καὶ σταθμὸς προσέτι ὑγειονομικὸς καὶ ὑποτελωνεῖον καὶ εἰρηνοδικεῖον. — Πρὸς δυσμὰς τῆς Σκύρου κατὰ τινα ἀπόστασιν κεῖται νησίς ἐρήμη Σκυρόπουλον λεγομένη, καὶ μεταξὺ Σκύρου καὶ Σκυροπούλου ἑτέρα νησίς ἔτι ἐλάσσων. — Κατὰ τὸ ἀνατ.-βόρειον καὶ τὸ νοτ.-ἀνατολικὸν τῆς Ἰκοῦ καὶ τῆς Ἀλονήσου εἰσὶ νῆσοι τινὲς διαφόρου μεγέθους καὶ σκόπελοι μεταξὺ αὐτῶν, καὶ τινων μὲν αὐτῶν τὰ ἀρχαῖα ὀνόματα εἰσὶ γνωστὰ ὡς Εὐδημία, Σκανδίλη, Πολύαιγος ἢ Σολυμνία, Γεροντία, Ἰρρεσία κτλ. ἀλλ' ἡ ἐφαρμογὴ αὐτῶν ἀδυνατεῖ ὡς ὅλως ἀόριστος.

(1) Εὐσταθ. εἰς Διονυσ. Περιηγ. σ. 520.

ΕΥΒΟΙΑ.

Ἡ Εὐβοία μετὰ τῶν Βορείων Σποράδων ἀποτελεῖ ἓνα τῶν τεσσάρων νομῶν ἐξ ὧν σύγκειται τανῦν ἡ Στερεὰ Ἑλλάς· διαιρεῖται δὲ εἰς τέσσαρας ἐπαρχίας = Χαλκίδος, Ξηροχωρίου, Καρυστίας καὶ Σκοπέλου.

ΕΠΑΡΧΙΑ ΧΑΛΚΙΔΟΣ.

Διαιρεῖται εἰς πέντε δήμους = Χαλκίδος, Δηλάντιου, Κιβρυνηλίας, Αἰγῶν, καὶ Νέων Ψαρῶν· καὶ περιέχει κατοίκους κατὰ τὸ 1852, 21,962.

Ὀρ.	Α.	Θεσ.	Πληθ.	κατὰ τὸ 1852.	Οἰκ.	Κάτοικοι.
			ΔΗΜΟΣ ΧΑΛΚΙΔΟΣ.			10530
15		B.	Χαλκίς	} Προάστιον· Φρούριον· κωμ.	1055	4008
			ἔδρα τοῦ δήμου.		295	1274
2		A. B.	Ψαχνά, παρὰ τὴν δεξιὰν ὄχθην ποταμοῦ· κάτωθεν πρὸς δυσμὰς ἐπὶ τῆς θαλάσσης κεραιοποιεῖον καὶ πύργος ἐρείπωμένος.		122	605
2		A. B.	Καστέλα.		53	245
1		A. B.	Βατόντας, πλησίον ἐρείπια Ἑλληνικά.		2	8
5		A. B.	Ἀπόκρημνος.		35	138
3		A. B.	Τριάδα.		30	122
3	30	B.	Βέρτουρα.		5	20
3		A. B.	Κοντοδεσπότη.		13	53
3		A. B.	Φυγιαῖς.		4	21
4		B.	Ἀχραις.		11	56
5		A. B.	Ζοῦρα.		37	178

Ἦρ. Δ. Θισ.

Πληθυσμός.

Οἰκ. Κάτοικοι

4	B. Δ.	Πολιτικά.	77	293
5	B. Δ.	Νεροτριδιά.	56	257
5	N. A.	Βάθεια.	82	349
5	N. A.	Ἄνω Μάμουλα.	12	76
5	N. A.	Κάτω Μάμουλα.	30	160
3	A.	Μποτίνου.	3	18
3	A.	Γυμνόν.	6	31
2	N. A.	Βασιλικόν.	139	680
2	N. A.	Φύλλια.	59	280
2	A.	Ἀφράτι.	72	317
1	30 N. A.	Ἅγιος Νικόλαος.	71	350
1	A.	Δοκός.	92	319
1	N.	Μύτικας καὶ δύο Πύργοι.	80	316
3	30	Μακρυμάλη μονή.	6	30
5	30	Ἅγιος Νικόλαος Βάθειας,		

Μονὴ διατηρουμένη.

Προϊόντα τοῦ δήμου δημη-
τριακοὶ καρποί, ὄσπρια, βαμ-
βάκιον, σπασίμιον, ἐρυθρόδανον,
ἐλαιον, οἶνος, καρύδια, ἀμύγ-
δαλα, λεμόνια, πορτοκάλια,
σῦκα, ὀπώραι παντὸς εἶδους,
μέταξα, μέλι, κηρίον, βούτυρον,
τυρίον, κηπουρικὰ παντὸς εἶδους·
3 ποταμοὶ μεγάλοι, 13 μικροί,
7 ρεύματα μικρά, 8 ῥυάκες μι-
κροί, 3 ἔλη, 2 μεγάλα καὶ 1 μι-
κρόν, 7 λιμένες, 2 μεγάλοι καὶ
5 μικροί, 10 δάση, 2 μεγάλα
καὶ 8 μικρά· ὑπάρχουσι δὲ εἰς
Χαλκίδα καὶ 4 σχολεῖα, 1
Ἑλληνικὸν καὶ 3 δημοτικά.

ΔΗΜΟΣ ΔΗΛΑΝΤΟΥ.

4696

61	B. A.	Στενὴ ἔδρα τοῦ δήμου.	109	644
----	-------	-----------------------	-----	-----

Ἔρ.	Α.	Θεσ.	Πληθυσμός.	
			Οἰκ.	Κάτοικοι.
1		N. Δ.	Βοῦνοι.	24 108
1		B. Δ.	Λεῦτσα.	21 120
2		B. Δ.	Παλίουρα.	57 231
2	30	B. Δ.	Βάβουλα.	98 335
3		B. Α.	Στρόπωνες.	106 551
4		B. Α.	Κουτρουλὸν Μετόχι.	127 690
3	30	N. Α.	Σέτα Ἄνω καὶ Κάτω.	39 267
1		N. Α.	Καμπιά.	39 206
2		N. Α.	Μαυρόπουλον Ἄνω καὶ	
		N. Α.	Κάτω.	41 217
3		N. Α.	Μίστρος Ἄνω καὶ Κάτω.	59 331
2	30	Δ. N.	Θεολόγος.	14 52
3		N. Δ.	Πωλητήρα.	6 38
2	30	Δ. N.	Γέροντας.	3 22
1		Α. B.	Λάμαρι.	21 125
1	30	N. Δ.	Γίδες.	13 51
2	30	Δ. N.	Ποῦρνος.	9 37
2		N. Δ.	Καθενοί.	28 148
4		B. Δ.	Ἁγία Σοφία.	49 235
		B. Δ.	Ἅγιος Αθανάσιος } Καλύβια	
			Μακρυτάκια } Παλιού-	
			ρων καὶ Βαβούλων.	14 69
		B.	Τσέργαις } Καλύβια Βαβού	
		Δ. B.	Κοτσίκια } λων καὶ Ἀπο-	
			Στέργαις. } κρήνου.	16 88
		Δ. N.	Σκεντέρι Καλύβια Στενῆς.	
1		B. Α.	Ἅγιος Δημήτριος μονὴ δια-	
			τηρουμένη.	14
			Χιλιαδοῦ μονὴ διατηρου-	
			μένη.	8
		B. Δ.	Ἁγία Παρασκευὴ Μοναὶ	
			Θεολόγος διαλελυ-	
		B. Α.	Ἅγιος Νικόλας λυμέναι.	
			Θέσεις ἀκατοίχητοι.	
			Πηγάδι. — Κρασίας. —	

Ἦρ. Α. Θετ.

Πληθυσμός.

Οἰκ. Κάτοικοι.

Ρῆδες. — Καμάρα. — Φυτόν.
— Λοτός. — Παλαμῶντας.
— Ἅγιος Γεώργιος.

Προϊόντα τοῦ δήμου, δημ.
καρποὶ, καρύδια, ἔλαιον, οἶνος,
ἀμύγδαλα, μέταξα, βούτηρον,
τυρίον, μέλι, κηρίον, 10 πο-
ταμίσκοι, 9 ῥύακες μεγάλοι,
1 μικρὸς, 12 δάση ὧν 5 με-
γάλα καὶ 7 μικρά· 1 σχο-
λεῖον δημοτικὸν Β τάξεως εἰς
Στενήν.

ΔΗΜΟΣ ΚΙΡΡΟΝΗΔΙΑΣ.

3985

10	Δ. Β.	Μαντούδι ἔδρα τοῦ δήμου.	82	356
3	Δ. Ν.	Δράζιον.	36	189
2	30 Α. Ν.	Ἀχμέταγα ἐπὶ ποταμοῦ.	47	218
1	15 Ν. Δ.	Μετόχιον.	35	148
2	Ν. Δ.	Φαράκλα.	29	121
1	Δ.	Τσοῦκα.	15	73
	45 Β. Δ.	Σκυλόγιαννη.	38	171
3	Δ. Ν.	Τρούποι.	9	48
2	Δ. Ν.	Καλύβια.	12	56
1	30 Ν. Δ.	Σπαθάρι.	18	93
1	30 Β. Δ.	Στροφυλιά.	14	63
	Β. Δ.	Κεράμια.	13	62
2	Δ. Β.	Παλαιόβρυσις.	12	60
3	Δ. Β.	Ἀγία Ἄννα· ἐνταῦθα ὑπάρ- χει σταθμὸς ὑγειονομικὸς, καὶ δασονομεῖον.	122	591
3	30 Δ. Β.	Ἀχλάδι.	52	257
4	Δ. Β.	Κουτσουκιά.	25	118
4	Δ. Β.	Παπάδες.	31	154
3	30 Δ. Β.	Κερασιά.	44	275
4	30 Β. Δ.	Στρόφοι.	21	117
4	Β. Δ.	Μέλαντες.	23	109

Σρ. Α. Οίς.

Πληθυσμός.

Οίς. Κάτοικοι.

4	A. N.	Μαρκάτες.	12	58
4	A. N.	Παγώντας.	17	85
3	N. A.	Πυληρέθα.	45	207
5	A. B.	Βλάχια.	23	117
6	A. B.	Σαρακίνικα.	6	21
30	B. Δ.	Κρυόβρυσις.	13	58
	A.	Κωμάσιον, παραλία καὶ λι- μὴν περιέχων πολλὰς σκοπέ- λους. Προϊόντα τοῦ δήμου δημ. καρποί, ὄσπρια, ἔλαιον, οἶνος, κάστανα, τυρίον, βούτυρον, μέταξα, μέλι, κηρίον, ῥητίνη, πετρέλαιον, 2 ποταμοὶ μεγά- λοι, 17 μικροὶ, 9 ρεύματα μεγάλα, 3 μικρά, 2 ῥύακες μικροὶ, ἅπαντα χρήσιμα, 1 ἔλος μέγα, 1 μικρὸν, 2 λι- μένες μικροὶ, 2 δάση μεγάλα, 20 μικρά· 1 σχολεῖον δημο- τικὸν Β' τάξεως.		
		ΔΗΜΟΣ ΑΙΓΩΝ.		2551
14	B. Δ.	Λίμνη κωμ. παραθαλάσ- σιος ἑδρα τοῦ δήμου.	298	1403
1	A. B.	Μανδανικά.	9	32
2	A. B.	Κεχριαῖς.	23	119
2	A. B.	Σκεπαστή.	24	137
2	A. B.	Κουρκουλή.	34	182
1	A. B.	Καλαμούδι.	10	44
2	A. B.	Δρυμών.	10	57
2	30 B. Δ.	Δαμνιά.	7	30
2	B. Δ.	Παλαιοχώρι.	5	22
2	B. Δ.	Ἁγιαννάκος.	9	37
3	30 B. Δ.	Κούλουρος.	20	105

Ἔρ.	Α.	Θισ.		Πληθυσμός.	
				Οἰκ.	Κάτοικοι
3	30	Δ. Β.	Μαρούλι.	7	37
2		Β. Δ.	Ῥοβιαῖς παραθαλάσσιον.	46	222
			Γαλατάκη Μοναὶ διατη		
		Δ. Β.	Γέροντος ρούμενι.		
			Μετόχιον Γέροντος.		
			Ταξιάρχαι μετόχιον.		
			Ἅγιος Βασίλειος }		
			Ἀπαλλονιαῖς } Περιοχαί.		
			Ἀγ. Δημητράκης }		
			Ἐλαιοτριβεῖον θέσις μονα		
			στηριακή.		
			Προϊόντα τοῦ δήμου δημ.		
			καρποί, ὄσπρια, οἶνος, ἔλαιον,		
			κάστανα τυρίον, βούτυρον,		
			μέταξα, μέλι, κηρίον, ῥητινη,		
			πετρέλαιον 7 ποταμίσκοι, 1		
			ῥεῖμα μικρὸν, 9 ῥύγκες μικροὶ		
			ἅπαντα χρήσιμα, 9 δάση με		
			γάλα καὶ 9 μικρά 1 σχο-		
			λεῖον δημοτικὸν Γ' τάξεως,		
			καὶ σταθμὸς ὑγειονομικὸς καὶ		
			εἰρηνοδικεῖον εἰς Δίμνην.		
			ΔΗΜΟΣ ΝΕΩΝ ΨΑΡΩΝ.		200
3	30	Ν. Α.	Ἐρέτρια κωμ. ἔδρα τοῦ		
		Β. Α.	δήμου.		200
		Β. Α.	Κοτρώνη }		
			Ζαῖμι } ἀκατοίκητα.		

ΕΠΑΡΧΙΑ ΞΗΡΟΧΩΡΙΟΥ.

Διαιρείται εἰς δύο δήμους = Ἰστιαίης καὶ Αἰδηψοῦ, καὶ περιέχει
κατοίκους κατὰ τὸ 1852, 9,025.

Ὅρ. Α. Θεσ.

Πληθ. κατὰ τὸ 1852.

			ΔΗΜΟΣ ΙΣΤΙΑΙΑΣ.	Οἰκ.	Κάτοικοι.
					6725
36		Δ. Β.	Ξηροχώρι κωμ. ἔδρα τοῦ δήμου.	495	2198
1	30	Δ.	Ὠρεοί.	54	259
1	15		Βλαχάταις.	11	51
1	15	N.	Ἅγιος Ἰωάννης.	55	285
1	15	A. N.	Ἅγιος Θεόδωρος.	10	62
1	30	A. N.	Καστανιώτισα.	25	118
1		N. A.	Καμάρια.	32	179
2		N. A.	Γαλτσάδες.	89	350
2	30	N. A.	Βουτᾶς.	45	262
2	30	A. N.	Σίμνια.	28	115
2	15	N. A.	Μεσοῦτι.	16	105
4		N. A.	Κοκκινομηλιά.	49	278
3		N. A.	Μονοκαρυά.	12	78
	30	A. B.	Βίστριτσα.	14	66
	15	N. A.	Ἅγιος Γεώργιος.	23	123
	15	B. A.	Τσιφτλίκι.	18	90
1	30	B. A.	Αὐγαριά.	22	92
2		B. A.	Γαλατσῶνα.	12	57
3	30	B. A.	Κουρμπάτσι.	37	145
2	30	B. A.	Ἀσμίني.	15	132
5		B. A.	Ἑλληνικά.	30	123
3		B. A.	Καστρί.	8	36
2	45	B. A.	Γοῦρες.	13	58
4		B. A.	Βασιλικά.	31	128
2	15	B. A.	Γερακιοῦ.	30	160
3		A.	Μηλιαῖς,	49	259

Ὄρ. Α. Θεσ.

Πληθυσμός.

Οἰκ. Κάτοικοι

3	N. Α.	Κρινερίτη.	76	402
3 45	B. Α.	Ἀγριοβοτάνι.	22	83
4	B. Α.	Ἀγδινον.	22	90
4	B. Α.	Τσαπουρνιά.	10	47
		Κεφάλαις καλύβια μονα στηριακά.		
		Ἅγιος Νικόλαος καλύβια Κρυνεριτῶν καὶ Μηλιωτῶν.		
		Καλαβροῦ μετόχι Γέροντος.		
		Καματεριάδες περιοχὴ Γαλ- τσάδων.		
	B. Α.	Ποντικὸν νησίον ἀκατοίκη- τον.		
		Προϊόντα τοῦ δήμου, δημ. καρποὶ, ὄσπρια παντὸς εἶδους, βαμβάκιον, ἔλαιον, οἶνος, σῦκα, ὀπώραι παντοῖαι, μέταξα, τυ- ρίον, βούτυρον, μέλι, κηρίον, 1 ποταμὸς, 2 ρεῦματα μικρά, 2 ἔλη, 1 λιμὴν, 14 δάση με- γάλα, 12 μικρά, 1 σχολεῖον Ἑλληνικὸν Β' τάξεως καὶ εἰρη- νοδικεῖον εἰς Ξηροχώριον.		
		ΔΗΜΟΣ ΑΙΔΗΨΟΥ.		2300
5	N. Δ.	Λιδηψὸς κοιν. Λιψὸν ἐδρα τοῦ δήμου.	110	454
1 30	N. Δ.	Λιθάδα, πρὸς τὸ ἀνατ-βό- ρειον ὑπέρεκειται ὄρος ἔχον ὕψος 677 γαλλομέτρων, καὶ πρὸς τὸ δυτ-νότιον ὑπόκειται ἀκρ. ἀμφότερα Λιθάδα καλούμενα.	85	459
4 30	N. Δ.	Παλαιοχώρι.	16	97
3	N. Δ.	Γιαλουτρά ἢ Γιαλτρά (ὕγειᾶ λουτρά).	106	545

Ἔρ.	Α.	Θεσ.		Πληθυσμός.	
				Οἰκ.	Κάτοικοι.
1	30	A. B.	Ἅγιος.	109	525
1		A. B.	Βαρβάρα.	10	51
2	30	N. A.	Γουργοβίτσα.	26	155
			Κροκίδα καλύβια Λιχαδίων.		
			Κόρφον καλύβια Γιαλτρῶν.		
			Ἢλια μονὴ διατηρουμένη.		
			Προϊόντα τοῦ δήμου δημ.		
			καρποὶ, ὄσπρια, βαμβάκιον,		
			αἶνος, σῦκα, ἀμύγδαλα, ρό-		
			δια, ἐλαιον, 2 ρύακες μικροὶ,		
			χρήσιμοι, 1 ρεῦμα μικρὸν ὡσαύ-		
			τως, 1 ἔλος μικρὸν, 1 λιμὴν		
			μικρὸς· 1 σχολεῖον δημοτικὸν Γ'		
			τάξεως εἰς Αἰδηψόν, καὶ σταθ-		
			μὸς προσέτι ὑγειονομικὸς καὶ		
			φυλακεῖον τελωνειακὸν αὐτόθι,		
			καὶ δύο φυλακεῖα ἐπίσης ὑγειο-		
			νομικὰ εἰς Λιχάδα καὶ εἰς		
			Γιαλτρά· κάτωθεν τῆς Αἰδηψοῦ		
			N. ἐν μικρᾷ ἀπὸ τῆς θαλάσ-		
			σης ἀποστάσει ὑπάρχουσι πη-		
			γαὶ θερμὸν ὕδατος.		

ΕΠΑΡΧΙΑ ΚΑΡΥΣΤΙΑΣ.

Διακρίνεται εἰς ἑπτὰ Δήμους, — Κυμαίων, Κοτυλαίων, Κονιστρίων,
Δυστίων, Αὐλῶνος, Στύρων, καὶ Καρυστίων, καὶ περιέχει
κατοίκους κατὰ τὸ 1852, 22,288.

Ἔρ.	Α.	Θεσ.		Πληθ. κατὰ τὸ 1852.	
				Οἰκ.	Κάτοικοι.
			ΔΗΜΟΣ ΚΥΜΑΙΩΝ.		4004
31		A. B.	Κύμη (κοιν. Κούμη)· κωμ.		
			ἔδρα τοῦ δήμου.	483	2447

Σφ.	Α.	Θεσ.		Πληθυσμός.	
				Οίκ.	Κάτοικοι.
	15	N.	Ἐνορία.	65	379
1		N.	Ποταμιά.	33	211
1	30	N.	Ὁξύλιθος.	74	410
2		Δ. N.	Κῆποι.	34	196
2		N.	Κληματάρι.	9	57
			Σωτῆρος μονὴ διατηρουμένη		
		A. N.	Μάντζαρη μονὴ ὡσαύτως		
			Κοιλιαῖς νησίδια ἀκατοί-		
			κητα καὶ ἀκρωτήριον.		
			Προϊόντα τοῦ δήμου δημ.		
			καρποὶ, οἶνος, ἔλαιον, σῦκα,		
			καρύδια, κεράσια, μῆλα, κυ-		
			δώνια, λεμόνια καὶ πορτοκά-		
			λια μικρᾶς ποσότητος καὶ		
			λοιπαὶ ὀπῶραι, 2 ποταμοὶ μέ-		
			τριοι, 12 ρεύματα μικρὰ, 5		
			ρύακες μικροί· ἐξ αὐτῶν τὰ		
			μὲν χρήσιμα τὰ δὲ ἄχρηστα·		
			ἔτι δὲ δύο σχολεῖα, Ἑλληνι-		
			κὸν Α καὶ Γ' τάξεως καὶ δη-		
			μοτικὸν Β' τάξεως.		
			ΔΗΜΟΣ ΚΟΤΥΛΛΙΩΝ.		2483
	30	Δ. N.	Καστριβάλα ἢ Καλημε-		
			ριάνος ἑδρα τοῦ δήμου.	121	643
1		Δ. N.	Βάδδι.	65	350
	30	Δ. N.	Κακοχώρι.	39	165
	30	N.	Κουρούνι.	51	252
2	30	B. Δ.	Μελετιάνοι.	77	370
4	30	B. Δ.	Βιταλῖς.		
2	30	Δ.	Ἀνδρονιάνοι.	86	383
3	30		Γραμματικιάνοι.	45	168
1	30	Δ.	Πύργος.	54	240
		B. Δ.	Κολιάνοι.		
		B. Δ.	Καρασαλιάνοι.		

Ἰρ.	Α.	Θεσ.		Πληθυσμός.	
				Οίκ.	Κάτοικοι
3	30		Χαρακόπου.		
			Καλιανού.		
			Μετόχιον τῆς διατηρουμέ- νης μονῆς Σωτῆρος.		
			Μεταλλουργεῖον.		
			Προϊόντα τοῦ δήμου δημ. καρποὶ, ἔλαιον, οἶνος, σῦκα, μέταξα, ὀπῶραι παντοῖαι, 2 ποταμίσκοι, 3 ῥύακες μικροὶ σχεδὸν ἄχρηστοι· 1 σχολεῖον δημοτικὸν Β' τάξεως εἰς Κα- στροβαλᾶν.		
ΔΗΜΟΣ ΚΟΝΙΣΤΡΙΩΝ.				2030	
2	30	Δ. Ν.	Κονίστραι, ἔδρα τοῦ δήμου.	66	324
		15 Ν.	Δυρρεύματα.	54	272
		15 Δ.	Πασᾶ.	61	369
	30	Δ. Ν.	Βρύσις καὶ Νιοχώρι.	29	165
	30	Δ. Ν.	Ἐπισκοπή.	28	179
	15	Α. Ν.	Σπηλιαῖς.	6	40
1	30	Δ. Ν.	Κρεμαστός.	34	179
1		Δ. Ν.	Γαῖα.	17	88
2	15	Δ. Ν.	Μακρυχώρι.	24	124
2		Ν. Δ.	Μανίκια.	34	192
			Κλείβανος μονὴ διατηρου- μένη.		
			Μετόχιον τῆς ἀνωτέρω μο- νῆς.		
			Προϊόντα τοῦ δήμου δημ. καρποὶ, οἶνος, ἔλαιον μέταξα, τυρίον, βούτυρον, μέλι, κηρίον καὶ διάφοροι ὀπῶραι, 2 ῥύα- κες μικροὶ, ἄχρηστοι, 5 δάση μικρά, 1 σχολεῖον δημοτικὸν Γ' τάξεως εἰς Κονίστρας.		

Ὡρ.	Δ.	Θεσ.		Πληθυσμός.	
				Οἰκ.	Κάτοικοι.
ΔΗΜΟΣ ΔΥΣΤΙΩΝ (1).					
3		Δ. Ν	Ἀλιθέριον ἐδρα τοῦ δήμ.(2).	79	430
3	15	Δ. Β.	Τραχήλι.	36	210
2	30	Δ. Β.	Παραμερίτης.	12	62
2	30	Δ.	Πετριάς.	38	176
3	30	Β.	Ἅγιος Λούκᾶς.	62	235
4		Δ. Β.	Παναγιά.	15	87
3	30	Δ. Β.	Ἅγιος Ἰωάννης.	26	141
3		Δ. Β.	Κουστουμάλου.	11	69
4		Β. Δ.	Παρθένι.	12	64
4		Δ. Β.	Θαρούνια.	31	149
2	30	Β. Α.	Κατακαλοῦ.	22	96
2		Β. Α.	Λάτα.	18	76
2		Β. Α.	Γαβαλᾶ.	25	164
3			Βήρα.	56	303
2	45	Α.	Κριεζᾶ.	34	155
3	45	Ν. Δ.	Μπελούσια.	23	127
3	30	Ν. Α.	Κόσκινα.	25	119
3	30	Ν. Α.	Δύστος.	17	64
2		Α.	Ζαπάντι.	21	100
3	30	Δ. Ν.	Καλέντζι.	12	59
3	30	Ν. Α.	Ἀλμυροπόταμον.	26	150
1	30	Α.	Λέπουρα.	10	68
2	45	Ν. Α.	Ζερμπίσια.	40	198
3		Ν. Α.	Ζάρκα.	46	213
Κορακιχίς. } Μοναὶ διαλε-					
Γερμανοῦ. } λυμέναι.					
Προϊόντα ἀμφοτέρων τῶν					
δήμων Δυστίων καὶ Αὐλῶνος					
όμοῦ, δημ. καρποὶ, ὄσπρια,					

(1) Ὁ δῆμος οὗτος διηρέθη ἐσχάτως εἰς δύο δήμους· τὸν τῶν Δυστίων, καὶ τὸν τοῦ Αὐλῶνος· συμποσοῦνται δὲ οἱ κάτοικοι ἀμφοτέρων ὁμοῦ 6,283.

(2) Ἡ ἀπόστασις τῶν χωρίων τοῦ δήμου Δυστίων λογίζεται ἀπὸ τοῦ Αὐλοναρίου πρῶτην ἑδρὰς τοῦ ὅλου δήμου, νῦν δὲ μόνον τοῦ δήμου Αὐλῶνος.

Πρ.	Α.	Θισ.		Πληθυσμός.	
				Οίκ.	Κάτοικοι
			οἶνος ἔλαιον, ἀμύγδαλα, σῦκα, τυρίον, βούτυρον, μέλι, καὶ παντοῖαι ὀπῶραι· 22 ποταμ. ὧν οἱ 13 μικροὶ, 5 ρεύματα μικρὰ, 7 ῥύακες μικροὶ, τινὰ ἐξ αὐτῶν χρήσιμα· ἐτι δὲ 1 σχολεῖον δημοτικὸν Β' τάξεως εἰς Ἀλιβέριον, καὶ προσέτι σταθμὸς ὑγειονομικὸς καὶ σταθμὸς τελωνειακός.		
			ΔΗΜΟΣ ΑΤΛΩΝΟΣ (1).		
7		N.	Αὐλονάριον ἔδρα τοῦ δήμου.	90	447
1	30	B. A.	Ὀκτωνιά	109	564
1		B. Δ.	Μονόδρι.	56	276
1		N. Δ.	Ἄγιος Γεώργιος.	29	143
1	45	A. N.	Ἀχλαδερή.	68	382
	30	N.	Ππούζι.	16	109
	45	N.	Βαρυπόμπι.	15	91
	30	B.	Πυργί· ἐνταῦθα ὑπάρχει σταθμὸς τελωνειακός.	17	74
	30	A. B.	Κουρβίνου.	8	35
1	15	A. N.	Δάλα.	32	135
	45	B.	Μουρτάρι.	8	43
		N.	Νικολέτα.	8	57
1		B. Δ.	Πυρνάκι.	14	74
1	30	B. Δ.	Ἀγία Θέκλα.	10	49
1	45	B. Δ.	Ὁρολόγιον.	27	141
	45	A. B.	Ὁργιά.	24	133
1	30	B. Δ.	Κοίλι.	21	98
			Σαρῇ θέσις κατοικουμένη.		
			Λεῦκα. } Μοναὶ διατηρού-		
		A. N.	Καρυαῖς. } μенаι.		

(1) Ἰδ. ἄνωτ. εἰς Δῆμον Δυστίων.

Ἰρ.	Α.	Θεο.	Α. Β.		Πληθυσμός.	
					Οίκ.	Κάτοικοι
				Κούτσουρος. Καταράχτη. Σμυρνάνι.	Μοναὶ δια- λελυμέναι.	
ΔΗΜΟΣ ΣΤΥΡΩΝ.					1501	
9			A. N.	Στύρα, συνήθως Στοῦρα, ἐδρα τοῦ δήμου.	110	552
	15		Δ. Β.	Κουδάλαις.	26	144
	30		Β.	Κελιά.	8	56
2	30		Β.	Καραλήδες.	8	40
	30		Δ. Ν.	Κάψαλα.	44	146
2	30		N.	Ραπταῖοι.	10	60
2	30		Δ. Β.	Τσακαῖοι.	8	52
2	30		Δ. Β.	Μεσοχώρια.	30	158
3			A.	Τσονταῖοι.	7	40
3			Δ.	Βαρελαῖοι.	3	14
3			N. A.	Στουπαῖοι.	12	86
3			N. A.	Βατίσι.	8	33
3			Δ.	Ἀσκούσι.	10	57
	30		Β.	Ρεγούζι.	25	103
2			Δ. Β.	Ποταμούνια.	24	138
			Β. Δ.	Καγκαλαῖοι. Συνοικίαι		
			Δ. Ν.	Καψαλαῖς. Στούρων.		
Βύθουλα μετόχιον Μάτζαρι. Προϊόντα τοῦ δήμου δημ. καρποὶ, οἶνος, μέταξα, ἔλαιον, σῦκα καὶ διάφοροι ὀπῶραι· 18 ποταμίσκοι, 11 ρύακες μι- κροὶ, ἄχρηστοι, 10 δάση μι- κρά· ἐτι δὲ σχολεῖον δημοτι- κὸν Γ' τάξεως εἰς Στῆρα.						
ΔΗΜΟΣ ΚΑΡΥΣΤΙΩΝ.					5987	
16			A. N.	Κάρυστος, κωμ. ἐδρα τοῦ δήμου.	470	2447

Ωρ. Α. Θεσ.			Πληθυσμός.	
			Οίκ.	Κάτοικοι.
2		Β. Δ. Ἀλέξι.	8	39
3	30	Β. Πόθι.	8	50
3	30	Α. Β. Γιαννίτσι.	22	110
2		Δ. Β. Μπεζάνοι.	41	221
2		Δ. Β. Φρύγανι.	35	186
2		Δ. Β. Χεροδύναμον.	6	42
2		Δ. Β. Μελισσών.	19	93
3		Β. Α. Ἄντια.	37	161
3	30	Β. Α. Κόμμητον.	19	105
4		Β. Α. Δράμεσι.	31	189
4	30	Β. Α. Κατσούρι.	31	168
4	30	Δ. Β. Θύμι.	7	45
5		Β. Α. Ζαχαριά.	16	94
6		Β. Α. Ἀμυγδαλιά.	15	77
4	30	Β. Α. Πρωσιά.	5	33
6		Β. Α. Σχίζαλι.	10	58
2	30	Ν. Α. Πλατανιστός.	145	639
4	30	Β. Α. Κατσούρι.	31	168
2	30	Α. Β. Ἅγιος Δημήτριος.	40	190
3	30	Α. Β. Ἀγαθόν.	14	89
6		Α. Β. Γκιάλπιδες.	10	60
3		Α. Β. Καλιανού.	72	363
1	30	Β. Ρούκλια.	7	36
		Καλέργου καὶ Μπαμπιάς.		
		Δ. Β. Καμαλιά καὶ Καραίου.		
		Στρυπαῖοι καὶ Μπαγιάτι, (συνοικίαι).		
		Ἅγιος Γεώργιος μονὴ δια- λελυμένη.		
		Ν. Δ. Πεταλοὶ νησίδια ὀλιγοκα- τοίκητα.		
		Προϊόντα τοῦ δήμου δημ. καρποὶ, ὄσπρια, οἶνος, ἔλαιον, κίτρα, λεμόνια, πορτοκάλια, μέταξα, τυρίον, βούτυρον, σῦκα, ἔλαιον, ὁπῶραι παντὸς εἶδους,		

Ἡρ. Α. Θισ.

Πληθυσμός.

Οίκ. Κάτοικοι.

μέλι, κηρίον· 8 ποταμοὶ μέτριοι
ὧν οἱ μὲν χρήσιμοι, οἱ δὲ ἄχρη-
στοι, 4 λιμένες μεγάλοι, 1 δάσος
μικρόν· ἔτι δὲ καὶ 2 σχολεῖα
Ἑλληνικὸν καὶ δημοτικὸν, ἀμφο-
τερα Β' τάξεως εἰς Κάρυστον.

ΕΠΑΡΧΙΑ ΣΚΟΠΕΛΟΥ.

Διαιρεῖται εἰς πέντε δήμους = Σκοπέλου, Γλώσσης, Ἀλονήσου, Σκιάθου,
καὶ Σκύρου· καὶ περιέχει κατοίκους κατὰ τὸ 1852, 12,022.

Ἡρ. Α. Θισ.

Πληθ. κατὰ τὸ 1852.

Οίκ. Κάτοικοι.

ΔΗΜΟΣ ΣΚΟΠΕΛΟΥ.

5475

140

B.

Σκόπελος κωμ. ἔδρα τοῦ δήμ.

1263

5475

Ἀγροτικαὶ περιοχαί.

Καργιά. — Πύργος. —
Ἀνανίων. — Ποτάμι, Ἀλκίων.
— Βρωμονέρι.

Ἅγιος Ἰωάννης } Μοναὶ δια-
Πρόδρομος. } λελυμέναι.
Εὐαγγελίστρια.

Προϊόντα δημ. καρποὶ, οἶνος,
ὀπώραι, 1 δάσος μικρόν· 2 σχο-
λεῖα, Ἑλληνικὸν καὶ δημοτικόν.

ΔΗΜΟΣ ΓΛΩΣΣΗΣ.

1211

1 30 B. Δ.

Πλατάνα, κωμ. ἔδρα τοῦ δήμ.

197

999

Κλημα συνοικία.

49

214

Κάτω Μαχαλᾶς συνοικία.

Προϊόντα δημ. καρποὶ, οἶ-
νος, ἔλαιον, ἀπίδια, σῦκα· 1

Ἔρ.	Α. Θεσ.		Πληθυσμός.	
		σχολεῖον δημοτικὸν Γ' τάξεως, καὶ σταθμὸς προσέτι ὑγειονο- μικὸς καὶ σταθμὸς τελωνειακός.	Οἰκ.	Κάτοικοι.
		ΔΗΜΟΣ ΑΛΟΝΗΣΟΥ.		317
	Α.	Ἀλόνησος, ἔδρα τοῦ δήμου.		
		<i>Ἐρημονήσια κατοικοῦμενα ὑπὸ ποιμένων.</i>		
		Περιστέρι· — Πελαγονήσι· — Γιοῦρα· — Γιουρόπουλον· — Παποῦ νησί· — Πιπέρι, μονήδρ. διαλελυμ. — Δεχοῦσα· — Ἀρσουρανήσι· — Ξηρέον· — Σκάντσουρα· — Ἅγιος Γεώργιος· — Δύο ἀδελφοί.		
		Προϊόντα δημητρ. παρποὶ, ὄσπρια, οἶνος, καὶ σῦκα· 2 λι- μένες μεγάλοι, 3 δάση μικρά.		
		ΔΗΜΟΣ ΣΚΙΑΘΟΥ.		2683
	Δ.	Σκίαθος, κωμ. ἔδρα τοῦ δήμ.		2683
		<i>Καλύβια χωρικῶν.</i>		
		Μιχούνια· — Ἅγιος Ταξιάρ- χος· — Καλύβια· — Μυροβό- λια· — Προτόν· — Κεχριά.		
	Α. Β.	Εὐαγγελίστρια, μονὴ διατηρ.		
		<i>Μοραὶ διαλελυμέναι.</i>		
		Ἄγ. Χαραλάμπους· — Ἄγ. Εἰσοδίων· — Ἄγ. Ἰωάννου Προδρόμου· — Ἐπιτοχίων τῆς Θεοτόκου.		
		Μετόχιον Εὐαγγελιστρίας.		

Ἰρ. Α. Θεσ.

Πληθυσμός.

Οἰκ. Κάτοικοι,

Νησίδια ἀκατολκῆτα.

Μέγας Τσουγουρᾶς· — Μικρὸς Τσουγουρᾶς· — Μαρακός· — Ἄρκος· — Τρυπητή· — Σκληρή.

Κάστρον, ἀρχαία πόλις.

Προϊόντα δημητρ. καρποὶ, ὄσπρια, λινάριον, βαμβάκιον, ἔλαιον, οἶνος, μέταξα, σῦκα, μῆλα, ἀπίδια, κυδώνια, 2 ῥέυματα μικρὰ ἄχρηστα, 6 ῥύακες, χρήσιμοι, 2 λίμναι χρήσιμοι δι' ἰχθυοτροφίαν, 2 λιμένες μεγάλοι, 1 δάσος μικρόν· 2 σχολεῖα, Ἑλληνικὸν καὶ δημοτικόν.

ΔΗΜΟΣ ΣΚΥΡΟΥ.

2336

N. A. Σκύρος κωμ. ἔδρα τοῦ δήμου.

2336

Κατοῦνες· — Τραχὺ, ἀγροτικά καὶ περιοχαί.

Ἀγίου Δημητρίου· — Χρήστου Κουρουᾶ, μονήδρια διαλελυμένα.

Δ. Σκυροπούλα· — Χαμηλονήσι, νησίδια κατοικοῦμενα ὑπὸ ποιμένων.

Προϊόντα δημητρ. καρποὶ, ὄσπρια, ἐρυθρόδανον, οἶνος, ἔλαιον, βαμβάκιον, πορτοκάλια, λεμόνια, τυρίον, βούτυρον, 1 ποταμὸς μικρὸς 3 ῥύακες μικροὶ, 2 λίμναι μικραί, πάντα χρήσιμα, 7 λιμένες μικροὶ, 3 δάση μικρὰ, 2 σχολεῖα Ἑλληνικὸν καὶ δημοτικόν.

ΔΥΤΙΚΑΙ ΣΠΟΡΑΔΕΣ

ΑΙ ΚΑΤΑ ΤΟΝ ΣΑΡΩΝΙΚΟΝ ΚΑΙ ΤΟΝ ΑΡΓΟΛΙΚΟΝ ΚΟΛΠΟΝ.

 ΑΛΑΜΙΣ, νῆσος παρά τὸ δυτ-βόρειον τῆς Ἀττικῆς, κει-
μένη κατέναντι τῆς Ἐλευσίνος καὶ καθήκουσα μέχρι τῆς
Μεγαρικῆς (1), ἔχουσα δὲ μῆκος 70 ἢ κατ' ἄλλους 80
σταδίων (2). ὠνομάσθη διαφόρως τὸ πάλαι, ὡς Σκιράς ἀπό
τινος ἥρωος ἀφ' οὗ ἐλέγετο καὶ ἡ Ἀθηναῖ Σκιράς καὶ τόπος
Σκίρα ἐν Ἀττικῇ καὶ τις ἱεροποιΐα ἐπισκίρωσις λεγομένη
καὶ ὁ μὴν ὁ Σκιροφοριών· καὶ Κυχρία ἀπὸ Κυχρέως ἀφ' οὗ
ὠνομάσθη καὶ Κυχριώδης ὁ ὄφις ὃν ἔθρεψε μὲν ὁ Κυχρεὺς,
ἐξήλασε δὲ ὁ Εὐρυκλος ὡς φθείροντα τὴν νῆσον· ἡ δὲ Δημή-
τηρ ὑπεδέχθη καὶ κατέστησεν αὐτὸν θεράποντα αὐτῆς ἐν
Ἐλευσίνι· ἔτι δὲ καὶ Πιτυοῦσα ἐκλήθη ἡ νῆσος ἀπὸ τῶν
ἐκεῖ φουομένων πιτύων κατὰ τὸν Στράβωνα (3). Κατὰ δὲ
τὸν Πausανίαν ὁ Κυχρεὺς ὠνόμασεν αὐτὴν Σαλαμῖνα ἀπὸ
τῆς μητρὸς αὐτοῦ Σαλαμῖνος τῆς Ἀσωποῦ· ὕστερον δὲ
ἐπρόκησαν αὐτὴν οἱ μετὰ τοῦ Τελαμῶνος Αἰγινῆται (4). —
Ἡ Σαλαμὶς κατέστη ἐπιφανὴς διὰ τοὺς ἄρξαντας ἐν αὐτῇ
Αἰακίδας καὶ μάλιστα διὰ τὸν υἱὸν τοῦ Τελαμῶνος καὶ ἔγ-
γονον τοῦ Δίακου Αἴαντα, καὶ διότι περὶ τὴν νῆσον ταύτην
κατεναυμαχήθη ὁ Ξέρξης ὑπὸ τῶν Ἑλλήνων καὶ ἔφυγεν ἐκ

(1) Πaus. Ἀττ. κ. 35. (2) Στράβ. β. 9. σ. 393. (3) Στράβ. Αὐτ.
καὶ 394. (4) Πaus. Ἀττ. κ. 35.

τῆς Ἑλλάδος 480 π. χ. συμμετέσχον δὲ καὶ οἱ Αἰγινῆται τῆς περὶ τὸν ἀγῶνα τοῦτον δόξης, ὄντες γείτονες καὶ δόντες ναυτικὸν ἀξιόλογον (1). ὁ Ἡρόδοτος περιγράφει τὴν ναυμαχίαν ταύτην λεπτομερῶς (2) καὶ ὁ Θουκυδίδης μνημονεύει αὐτῆς συντόμως (3). — Κατὰ τοὺς ἀρχαίους καιροὺς ὑπῆρξεν ἕρις μεταξὺ Ἀθηναίων καὶ Μεγαρέων περὶ τῆς Σαλαμῖνος, καὶ ἡ ὁ Πεισίστρατος κατὰ τινας ἢ κατ' ἄλλους ὁ Σόλων θελήσας νὰ φέρῃ μάρτυρα τὸν Ὀμηρον ὅτι ἡ νῆσος ἦν ἐξ ἀρχῆς τῶν Ἀθηναίων, ἐν τῷ καταλόγῳ τῶν νηῶν μετὰ τὸ ἔπος τοῦτο =

Αἴας δ' ἐκ Σαλαμῖνος ἄγεν δυοκαίδεκα νῆας (4).

Παρέγραψε τὸ ἐξῆς τοῦτο =

Στῆσε δ' ἄγων ἔν' Ἀθηναίων ἴσταντο φάλαγγες.

Οἱ δὲ Μεγαρεῖς ἀντιπαρῴδησαν οὕτως =

Αἴας δ' ἐκ Σαλαμῖνος ἄγεν νέας ἔκ τε Πολίχνης,

Ἐκτ' Αἰγειρούσης, Νισαίης τε, Τριπόδων τε.

Πάντων τόπων Μεγαρικῶν (5). Ἡ Σαλαμὶς ἐν τούτοις φρίνεται, κατὰ τὴν Στράβωνα, ὅτι ἦν τὸ πάλαι αὐτόνομος, τὰ δὲ Μέγαρα ἦσαν μέρος τῆς Ἀττικῆς (6). Φίλειος δὲ ὁ Εὐρυσάκους τοῦ Αἰάντος πολιτογραφηθεὶς Ἀθηναῖος, παρέδωκεν, ὡς ἔλεγον, τὴν Σαλαμῖνα τοῖς Ἀθηναίοις ἢ κατὰ τὸν Παυσανίαν οἱ Ἀθηναῖοι, ὡς καὶ οἱ ἴδιοι ὠμολόγουν, παρεχώρησαν χρόνον τινὰ τὴν Σαλαμῖνα τοῖς Μεγαρεῦσιν, ὕστερον δὲ ὁ Σόλων ποιήσας ἐλεγεία, προέτρεψε τοὺς Ἀθηναίους δι' αὐτῶν, καὶ πολεμήσαντες καὶ νικήσαντες, ἔλαβον αὐτῆς τὴν Σαλαμῖνα. Οἱ δὲ Μεγαρεῖς ἔλεγον ὅτι ἄθρῳποι φυγάδες ἐξ αὐτῶν ὀνομαζόμενοι Δορύκλειοι ἐλθόντες πρὸς

(1) Στράβ. αὐτ. ἰδ. Αἰγίνα. (2) Ἡρόδοτ. β. 8. κ. 40 κξ. (3) Θουκυδ., β. 1. κ. 73. (4) Ὀμ. ἱλ. Β. ζ. 557. (5) Στράβ. β. 9. σ. 394.

Στράβ. β. 9, σ. 395.

τοὺς ἐν Σαλαμῖνι κληρούχους, προέδωκαν τὴν Σαλαμῖνα τοῖς Ἀθηναίοις. Ἐν τῷ ἐν Μεγάροις ναῷ τοῦ Διὸς ἀνέκειτο ἔμβολον χαλκοῦν τριήρους ἣν ἔλαβον οἱ Μεγαρεῖς ναυμαχήσαντες πρὸς τοὺς Ἀθηναίους περὶ τὴν Σαλαμῖνα (1). κατὰ δὲ τὸν Πλούταρχον ἐπειδὴ οἱ Ἀθηναῖοι ἐξέκαμον πολεμοῦντες μακρὸν καὶ δυσχερῆ πόλεμον πρὸς τοὺς Μεγαρεῖς περὶ τῆς Σαλαμῖνος, ἔθεντο νόμον μῆτε νὰ γράψῃ τις μῆτε νὰ εἴπῃ τοῦ λοιποῦ ὅτι πρέπει οἱ Ἀθηναῖοι νὰ ἀντιποιοῦνται τὴν Σαλαμῖνα· ἀλλ' ὁ Σόλων βαρέως φέρων τὴν ἀτιμίαν καὶ προσποιηθεὶς μανίαν, ἐξεφώνησεν ἐν τῇ ἀγορᾷ ἐλεγεία, ἃ ἐποίησα κρυφίως, καὶ ἐξ αὐτῶν ἐνθουσιασθέντες οἱ Ἀθηναῖοι, κατήργησαν τὸν νόμον καὶ ἐπολέμησαν καὶ ἐνίκησαν καὶ εἶλον τὴν Σαλαμῖνα (2). Μετὰ παρέλευσιν δὲ καιροῦ οἱ Ἀθηναῖοι ἐξέβαλον τοὺς Σαλαμινίους ἐκ τῆς νήσου, κατηγορήσαντες αὐτοὺς ὅτι ἐν τῷ πρὸς Κᾶσσανδρον πολέμῳ ἠελοκακήσαντες, παρέδωκαν τὴν πόλιν αὐτογνωμόνως εἰς τοὺς Μακεδόνας, καὶ κατεδίκαναν εἰς θάνατον τὸν Ἀσκητιάδην ὃς τότε ἦν ἐκλελεγμένος στρατηγός, καὶ ὥμοσαν νὰ ἀπομνημονεύωσιν εἰς τὸν ἅπαντα καιρὸν τὴν προδοσίαν τῶν Σαλαμινίων (3). — Κατὰ τὴν ἀπέναντι τῆς Σαλαμῖνος παραλίαν ἦσαν δύο ὄρη Κέρατα καλούμενα, ὅρια Μεγαρίδος καὶ Ἀττικῆς. — Ὁ μεταξὺ Ἀττικῆς καὶ Σαλαμῖνος πορθμὸς μόλις ἔχει δύο σταδίων πλάτος· τοῦτον ἐπειράθη νὰ διαχώσῃ ὁ Ξέρξης, ἀλλὰ πρὶν ἐκτελέσῃ τὸν σκοπὸν, συνέβη ἡ ναυμαχία καὶ ἡ φυγὴ τῶν Περσῶν (4). — Ἡ Σαλαμὶς εἶχε πόλιν ὁμώνυμον, καὶ ἡ μὲν ἀρχαία ἦν τετραμένη πρὸς τὴν Αἴγιναν καὶ πρὸς νότον, ὡς καὶ ὁ Αἰσχύλος λέγει =

(1) Πaus. Ἀττ. κ. 40. (2) Πλούταρχ. Σόλων, κ. 8. (3) Πaus. Ἀττ. κ. 35. (4) Στράβ. β. 9, σ. 395.

« Αἶγινα δ' αὖτη πρὸς νότου κεῖται πνοάς »· ἡ δὲ μετὰ ταῦτα ἡ ἐπὶ Στράβωνος ἔκειτο ἐντὸς κόλπου ἐπὶ χερρόνησοιδοῦς τόπου πλησιάζοντος τῇ Ἀττικῇ (1). Ἐν Σαλαμῖνι ἦν ναὸς Ἀρτέμιδος καὶ τρόπαιον ἀνεγερθὲν μετὰ τὴν κατὰ τῶν Περσῶν ναυμαχίαν, καὶ ναὸς τοῦ Κυχρέως ὃς ἐπεφάνη ἐν σχήματι δράκοντος· ἐν μέσῳ τῶν Ἑλληνικῶν πλοίων κατὰ τὴν πρὸς τοὺς Μήδους ναυμαχίαν, καὶ ἦν αὐτὸς ὁ ἴδιος Κυχρεὺς, ὡς ὁ χρησμὸς ἐδήλωσε τοῖς Ἀθηναίοις (2). — Οὐ πόρρω τοῦ λιμένος ἦν λίθος ἐπ' οὗ καθήσας ὁ Τελαμῶν, ἔβλεπε τὸ πλοῖον τῶν υἱῶν αὐτοῦ ἀποπλεόντων εἰς τὴν Αὐλίδα, ἐπὶ τὸν κοινὸν στόλον τῶν Ἑλλήνων. Ἦν δὲ καὶ ἄνθος ἐν Σαλαμῖνι Αἴας ὀνομαζόμενον ὃ, ὡς ἔλεγον οἱ Σαλαμῖνιοι, ἀνεφάνη κατὰ πρῶτον ἀποθανόντος τοῦ Αἴαντος· ἦν δὲ λευκὸν, ὑπέρυθρον, ἔλαττεν τοῦ κρῖνου καὶ αὐτὸ καὶ τὰ φύλλα αὐτοῦ, καὶ εἶχε γράμματα ὡς ὁ ὑάκινθος (3). — Ἐν τοῖς περιφράγμασι τοῦ θρόνου τοῦ Διὸς ἐν Ὀλυμπίᾳ μεταξὺ πολλῶν εἰκόνων ἦν καὶ μία παριστάσασα τὴν Σαλαμῖνα κρατοῦσαν εἰς χεῖρας τὸν ἐπὶ τοῖς ἄκροις τῶν νηῶν ποιούμενον κόσμον (4). — Τὸ πρὸς τὰ Μέγαρα βλέπον ἀκρωτήριον τῆς Σαλαμῖνος ἐκαλεῖτο Βούδωρος καὶ εἶχε φρούριον καὶ ὀρμητήριον· ὁ Στράβων ὀνομάζει τὸ Βούδωρον ὄρος πρὸς τῇ Ἀττικῇ (5). Εἶχε δὲ ἡ Σαλαμῖς καὶ ποταμίσκον Κηφισσὸν (6), καὶ ἕτερον Βώκαρον μετονομασθέντα ὕστερον Βωκαλίαν (7). — Ἐν Σαλαμῖνι ἦν σπήλαιον μέγα καὶ βαθύ ἐν ᾧ ὁ Εὐρυπίδης συνέταττε τὰς τραγωδίας· ὁ ποιητὴς οὗτος ἐγεννήθη ἐν Σαλαμῖνι Ὀλ. 75 — 1, 480 Π. Χ. Ἐμπροσθεν τῆς Σαλαμῖνος κατ' ἀνατολὰς κεῖται ἡ μικρὰ νῆσος Ψυττάλεια.

(1) Στράβ. β. 9. σ. 393. (2) Πaus. Ἀττ. κ. 36. (3) Αὐτ. κ. 35.

(4) Πaus. Ἑλ. κ. 11. (5) Θουκυδ. β. 2. κ. 94. — Στράβ. β. 10. σ. 446. (6) Στράβ. β. 9. σ. 424. (7) Αὐτ. β. 9. σ. 394.

* Σαλαμίς, κοιν. Κούλουρη ἀπὸ τοῦ σχήματος· κεῖται κατὰ τὸν ἀνατολικὸν μυχὸν τοῦ κόλπου τῆς Αἰγίνης (Σαρωνικοῦ) πλησίον τῆς στερεᾶς, ἔχουσα πρὸς ἀνατολὰς τὸν Πειραιᾶ καὶ πρὸς ἄρκτον τὴν Ἐλευσίνα κατὰ τὰ Μέγαρα· τὸ μῆκος αὐτῆς εἶναι ὥς ἔγγιστα 4 ὥρῶν· ἔχει λιμένα μέγαν πρὸς τὸ δυτικόν, μίαν κωμόπολιν ὁμώνυμον ἐπὶ τοῦ λιμένος κατὰ τὸ βορ-δυτικόν, ἐν χωρίον Ἀμπελάκια καὶ ἑτερον Μούλκι, ἔτι δὲ καὶ σταθμὸν ὑγειονομικὸν καὶ δύο μοναστήρια, τῆς Παναγίας τῆς Φανερωμένης εἰς πρόποδας ὄρους κατὰ τὸ βορ-δυτικόν, καὶ τοῦ Ἀγ. Νικολάου κατὰ τὸ νοτ-δυτικόν ὡσαύτως εἰς πρόποδας ὄρους, διαλελυμένον δὲ ἤδη. Μεταξὺ τῆς κωμοπόλεως καὶ τῆς Φανερωμένης ἐν τόπῳ πεδιῶ ὑπάρχουσιν Ἑλληνικὰ ἐρείπια. Εἰσὶ δὲ ἐν Σαλαμῖνι καὶ δύο μικρὰ ὄρη ὧν τὸ μὲν πρῶτον καλούμενον Μαυροβούνι καὶ κείμενον κατὰ τὸ μέσον τῆς νήσου μεταξὺ Ἀμπελάκιων καὶ Μουλκίου, ἔχει ὕψος 380 μέτρ. γαλλ. τὸ δὲ κατὰ τὸ νοτιώτατον παρὰ τὸν αἰγιαλὸν φέρει τὸ ὄνομα Κόχη καὶ ὕψοται εἰς 277 μέτρ. γαλλ. κάτωθεν τούτου νοτ-δυτ. ἐπὶ τοῦ αἰγιαλοῦ σῶζονται Ἑλληνικὰ ἐρείπια. — Ἡ γῆ εἶναι ὅλως ἄκαρπος καὶ τραχεῖα, καὶ ἡ νῆσος οὐδὲν ἔχει εἰμὴ ἐλαίας ὀλίγας καὶ πεύκας πολλὰς, καὶ μελίσσια καὶ ἰχθεῖς καὶ ὀστρακόδερμα πολλὰ ἐν αἷς καὶ ὄστρεα μεγάλα ὀνομαζόμενα γαῖδουροπόδια — Οἱ κάτοικοι εἰσὶν Ἀλβανικῆς καταγωγῆς· τὸ κύριον αὐτῶν ἔργον εἶναι ἡ ἀλιευτικὴ καὶ ἡ συλλογὴ τῆς ῥητίνης, ἣν μεταχειρίζονται κατὰ πᾶσαν τὴν Στερεάν Ἑλλάδα εἰς τὴν οἰνοποιίαν. — Οἱ Σαλαμῖνιοι συνήθως μεταβαίνουνσι κατὰ τὸ ἔαρ εἰς Ἀλικαρνασσὸν (Βουδρούμι) καὶ ἀλλαχού τῆς Μικρᾶς Ἀσίας πρὸς σύναξιν τῆς τοιαύτης πευκίνης ῥητίνης, ὡς εἰς τοῦτο λίαν ἐπιτηδευόμενοι· κατὰ δὲ τὰς ἀρχὰς τοῦ χειμῶνος

ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ
Μ. ΦΑΛΤΑΤΣ

ἐπανέρχονται καὶ παραχειμάζουσιν οἵκαδε μέχρι τοῦ ἐλευ-
σομένου ἔαρος. Ἡ μονὴ τῆς Φανερωμένης εἶναι ὠχυρωμένη·
ἔχει τείχη καὶ πύργους καὶ ἐκτίσθη ὑπὸ τοῦ Ἀγ. Λαυρεν-
τίου οὗ σώζεται καὶ ὁ τάφος· ἡ ἐκκλησία εἶναι κεκοσμημένη
διὰ πολλῶν καὶ καλῶν εἰκόνων· ἐξώθεν δὲ αὐτῆς εἰσὶν ὀκτώ
κίονες ἐκ μαρμάρου καὶ συηνίτου λίθου. Ἡ μονὴ αὕτη ὠνο-
μάσθη τῆς Φανερωμένης, διότι ὁ Λαυρέντιος, πτωχὸς
Μεγαρεὺς ξυλοκόπος εὗρεν ἐξ ὀπτασίας τὴν εἰκόνα τῆς
Παναγίας ἐν ταύτῃ τῇ θέσει. ἔχει ἡ μονὴ κτήματα οὐχὶ
ἐπὶ τῆς νήσου, ἀλλ' ἀντικρὺ ἐν τῇ χώρᾳ τῶν Μεγάρων
συνιστάμενα εἰς ἀγροὺς καὶ 2,000 ἐλαιοδένδρων ἃ δίδουσι
πρόσοδον 15,000 δραχμῶν· δαπανῶνται δὲ πάντα σχεδὸν
εἰς τὰς ἀνάγκας τῆς μονῆς ἥτις ἔχει ἓνα ἡγούμενον καὶ
εἴκοσι μοναχοὺς· ἡ μονὴ αὕτη πάσχει λειψυδρίαν μὴ ἔχουσα
ὑδωρ ἄλλο εἰμὴ τὸ ὄμβριον εἰς δεξαμενὰς συναγόμενον·
ἀπὸ τῆς θέσεως τῆς μονῆς φαίνεται ἡ Ἐλευσίς καὶ πολὺ
μέρος τοῦ κόλπου τῆς Σαλαμίνης· μετὰ 45 λεπτὰ ἀπὸ
τῆς μονῆς ὑπάρχει σπήλαιον βαθύ ἐν ᾧ νομίζεται ὅτι ὁ
Εὐρυπίδης ἐποίει τὰς τραγωδίας. — Ἡ Σαλαμίς ὡς ἐπὶ
τοῦ Μηδικοῦ πολέμου οὕτω καὶ ἤδη ἐπὶ τοῦ ἱεροῦ ἀγῶνος
τῆς Ἑλλάδος κατὰ τοῦ Ὀθωμανικοῦ κράτους ἀρξαμένου τῷ
1821 κατεπληρώθη ὑπὸ γυναικῶν καὶ παιδῶν τῶν Ἀθη-
ναίων οἱ εἶχον καταφύγιον τὴν νῆσον ταύτην ὡς καὶ τὴν
Αἴγιαν. Ἡ Σαλαμίς ἀποτελεῖ ταῦν δῆμον τῆς ἐπαρχίας
Μεγαρίδος. Ἐν Σαλαμῖνι ὑπάρχει σχολεῖον δημοτικὸν Β'
τάξεως καὶ σταθμὸς ὑγειονομικὸς Ἀ' τάξεως καὶ σταθμὸς
τελωνειακὸς καὶ εἰρηνοδικεῖον.

ΨΥΤΤΑΛΕΙΑ κατὰ τὸν Πausανίαν (1), ἡ ΨΥΤΤΑΛΙΑ

(1) Πaus. Ἀττ. κ. 36.

κατὰ τὸν Στράβωνα (1), νησίον ἔρημον καὶ πετρῶδες μεταξὺ Σαλαμῖνος καὶ τῆς δυτικῆς παραλίας τῆς Ἀττικῆς, πρὸς ἰόγον τοῦ λιμένος τῶν Φώρων, καὶ κατέναντι τοῦ Κωφοῦ λιμένος πρὸς δυσμὰς. Κατὰ τὸν Περσικὸν πόλεμον μικρὸν πρὶν τῆς ναυμαχίας τῆς Σαλαμῖνος ὁ Ξέρξης ἐπεβίβασε πολλοὺς Πέρσας ἐπὶ τοῦ νησίου τούτου, στοχαζόμενος ὅτι γενομένης τῆς ναυμαχίας, ἐκεῖ μᾶλλον θὰ ἐξενεχθῶσι καὶ οἱ ἄνθρωποι καὶ τὰ ναυάγια, καὶ ὅτι οἱ ἐπὶ τοῦ νησίου Πέρσαι τοὺς μὲν οἰκείους θὰ δυνηθῶσι νὰ περιποιῶνται τοὺς δὲ πολεμίους νὰ διαφθείρῳσιν (2). ἀλλ' Ἀριστείδης ὁ Λυσιμάχου παραλαβὼν πολλοὺς τῶν ὀπλιτῶν, οἳ ἦσαν παρατεταγμένοι παρὰ τὴν ἀκτὴν τῆς Σαλαμινίας χώρας, ἀπεβίβασεν αὐτοὺς εἰς τὴν Ψυττάλειαν, καὶ αὐτοὶ κατεφόνευσαν πάντας τοὺς ἐν τῇ νησίδι Πέρσας (3). αὐτὸ τοῦτο διηγεῖται καὶ ὁ Πausanias, σημειῶν ὅτι οἱ εἰς τὴν Ψυττάλειαν Πέρσαι ἦσαν ὡς τετρακόσιοι (4).

* Ψυττάλεια, κοιν. Λειψοκουτάλα.

ΦΑΡΜΑΚΟΪΣΑΙ, δύο νησίδες ἔρημοι πρὸ τοῦ ἀκρωτηρίου Ἀμφιάλης· ἐν τῇ μείζονι αὐτῶν ἦν, κατὰ τὸν Στράβωνα, ὁ τάφος τῆς Κίρκης (5).

* Κυράδες (6).

ΦΑΪΡΑ, νησίδιον ἔρημον πρὸ τοῦ ἀκρωτηρίου Ζωσιτῆρος πρὸς μεσημβρίαν (7).

* Φλέβα.

ΕΛΛΙΟΪΣΑ, νησίδιον ἔρημον πρὸ τοῦ ἀκρωτηρίου Ἀστιπαλαίας (8).

* Ἀρσίδα.

(1) Στράβ. β. 9. σ. 395 (2) Ἡρόδοτ. β. 8. κ. 76. (3) Αὐτ. κ. 95.

(4) Πaus. Ἀττ. κ. 36. (5) Στράβ. β. 9. σ. 395. (6) Αἰκ. Δημ.

(7) Στράβ. β. 9. σ. 396. (8) Αὐτ.

ΠΑΤΡΟΚΛΟΥ ΝΗΣΟΣ, νῆσος μικρά καὶ ἔρημος κειμένη παρὰ τῇ νοτιωτάτῃ ἄκρᾳ τῆς Ἀττικῆς πρὸς δυσμὰς τοῦ Σουνίου κατὰ τὸ Λαύριον, ἀπέναντι τοῦ κάτωθεν τῆς Ἀζηνίας κόλπου καὶ τοῦ ἐν αὐτῷ λιμένος· ἀγνοεῖται τὸ ἀρχαῖον ὄνομα ταύτης τῆς νήσου· ὠνομάσθη δὲ ὕστερον Νῆσος ἡ Χάραξ Πατρόκλου, ἀφ' οὗ περιτείχισε καὶ περιεχάρκωσεν αὐτὴν ὁ ναύαρχος τοῦ Αἰγυπτιακοῦ στόλου Πάτροκλος, ὃν ἔπεμψε Πτολεμαῖος ὁ Πτολεμαῖου τοῦ Λάγου πρὸς βοήθειαν τῶν Ἀθηναίων κατ' Ἀντιγόνου τοῦ Δημητρίου, ὃς εἰσβαλὼν μετὰ στρατιᾶς εἰς τὴν Ἀττικὴν, ἔφθειρε τὴν χώραν καὶ κατὰ ξηρὰν καὶ κατὰ θάλασσαν (1).

* Πατρόκλου νῆσος, κοιν. Γαῖδουρονήσι.

ΕΛΕΝΗ, νῆσος ἀπέναντι τοῦ νοτ-ἀνατολικοῦ αἰγιαλοῦ τῆς Ἀττικῆς ἐπιμήκης τὸ σχῆμα καὶ ἐκτεινομένη ἐπὶ 60 σταδίων μῆκος ἀπὸ τοῦ Σουνίου μέχρι τοῦ Θορικοῦ (2)· ἡ νῆσος αὕτη ἦν τραχεῖα καὶ ἔρημος· ὁ Ὀμηρος ὀνομάζει αὐτὴν Κραναὴν νῆσον ἐν ταῖς πρὸς τὴν Ἑλένην λόγοις τοῦ Ἀλεξάνδρου =

Οὐδ' ὅτε σε πρῶτον Λεκεδαίμονος ἐξ ἑρατεινῆς

Ἐπλεον ἄρπάζας ἐν ποντοπόροισι νήεσσι

Νῆσῳ δ' ἐν Κραναῇ ἐμίγην Φιλότῃτι καὶ εὐνῇ (3).

ὠνομάσθη δὲ Ἑλένη εἴτε διότι ἐν αὐτῇ ἐγένετο πρῶτον ἡ μίξις τοῦ Πάριδος μετὰ τῆς Ἑλένης τοῦ Μενελάου (4), ἢ διότι ἀπέβη ἐν αὐτῇ ἡ Ἑλένη μετὰ τὴν ἄλωσιν τοῦ Ἰλίου (5). — Ἐκ τῶν Κυκλάδων νήσων ἡ μᾶλλον πλησιάζουσα τῇ Ἑλένῃ εἶναι ἡ Κέως, ἥς ἀπέχει 12 μίλια.

* Ἑλένη, κοιν. Μακρονήσι.

(1) Πaus. Ἀττ. κ. 1. (2) Στράβ. β. 10. σ. 485. (3) Ὀμ. ἱλ. γ. σ. 443. κξ. (4) Στράβ. β. 9. σ. 399. (5) Πaus. Ἀττ. κ. 35.

ΒΕΛΒΙΝΑ, νησίον ὑψηλὸν καὶ δυσπρόσιτον, κατὰ τὸ νότιον τῆς νήσου τοῦ Πατρόκλου, καὶ κατὰ τὸ στόμα τοῦ Σαρωνικοῦ κόλπου πρὸς τὸ πέλαγος· ἀναφέρεται ὑπὸ τοῦ Σκύλακος ὡς ἔχουσα πόλιν (1) καὶ ὑπὸ τοῦ Στράβωνος (2)· ὅτι ἡ Βέλβινα κατωκεῖτο τὸ πάλαι καὶ ὅτι καὶ τοι μικροτάτῃ περιελαμβάνετο ἐν τῷ ἀριθμῷ τῶν ὑποφόρων συμμάχων τῶν Ἀθηναίων καταδηλοῦται ἐκ τῶν ἐπὶ τῆς ἀκροπόλεως τῶν Ἀθηνῶν εὐρεθέντων καταλόγων καθ' οὓς φαίνεται ὅτι ἡ Βέλβινα ἐτέλει φόρον 300 δραχμῶν· πρὸ τούτου δὲ καὶ τοι κειμένη πλησιέστατα τῆς Ἀττικῆς, φαίνεται ὅτι δὲν κατετάττετο ἐν αὐτῇ, ἀλλ' ἀπετέλει μέρος τῆς Πελοποννήσου, ὡς ἐκ τοῦ Σκύλακος (3) καὶ τοῦ Στεφάνου (4) δείκνυται.

* Ἅγιος Γεώργιος· ἐκτείνεται ἀπὸ τοῦ βορ-δυτικοῦ πρὸς τὸ νοτ-ἀνατολικὸν ἐπὶ μιᾷς ὥρας διάστημα ὡς μία συνεχὴς καὶ μοναδικὴ μικρὰ ῥάχις ὄρους· σύγκειται πᾶσα ἐξ ἀργίλου καὶ σχιστολίθου· ἔχει πολλὰς πηγὰς ὕδατος καὶ ἂν καὶ τραχεῖα δὲν εἶναι ἄφορος· προάγει οἶνον καὶ καλοὺς καρπούς δημοτριακοὺς, καὶ ἔχει καὶ νομάς πρὸς διατροφήν πολλῶν ποιμνίων· ἐπὶ πασῶν τῶν κατωφερειῶν τῆς νήσου φαίνονται σημεῖα τῆς ἀρχαίας Ἑλληνικῆς καλλιεργείας, καὶ ἐπὶ τινος κορυφῆς σώζονται ἔχνη τῆς παλαιᾶς πόλεως Βελβίνης· ἔτι δὲ κατὰ τόπους καὶ κυρίως παρὰ τὸ ἐκκλησίδιον τοῦ Ἀγ. Νικολάου φαίνονται θεμέλια τινὰ ἐκ πλακῶν πελεκητῶν καὶ διεσπαρμένα θραύσματα λίθων καὶ κεράμων.

(1) Σκυλ. Περιπλ. Ἑρμιῶν. (2) Στράβ. β. 9. σ. 375. 398.

(3) Σκυλ. Περιπλ. Ἑρμιῶν. (4) Στέφ. Βυζ. εἰς λίξ. Βέλβινα. — Πλιν 4. 19.

ΑΙ ΚΑΤΑ ΤΟΝ ΣΑΡΩΝΙΚΟΝ ΚΟΛΠΟΝ ΠΑΡΑ ΤΗΝ ΕΠΙΔΑΥΡΙΑΝ.

ΑΙΓΙΝΑ, κατὰ τὸ μέσον τοῦ Σαρωνικοῦ κόλπου, μεταξύ τῆς Ἀττικῆς, τῆς Μεγαρίδος καὶ τῆς Ἀργολίδος, ὧν ἐκάστης ἀπέχει ὅσον 100 στάδια, ἀπέναντι τῆς πόλεως Ἐπιδαύρου, εἰς ἣν ὑπέκειτο· ἔχει περίμετρον 180 σταδίων (1) $4 \frac{1}{2}$ μυρίων γεωγραφ. καὶ περικλύζεται κατὰ τὴν ἀνατολικὴν καὶ τὴν μεσημβρινὴν πλευρὰν ὑπὸ τοῦ Μυρτώου καὶ τοῦ Κρητικοῦ πελάγους· περικυκλοῦται δὲ ὑπὸ ὑφάλων πετρῶν καὶ χοιράδων, ὥστε προσπλέεται δυσχερέστερον πασῶν τῶν λοιπῶν νήσων· ἔχει τέσσαρα ἀκρωτήρια τὰ κύρια, καὶ σειρὰν ὁρέων ἐκτεινομένην κατὰ τὸ νότιον. — Κατὰ τὸ ἀρχαιότατον ἑκαλεῖτο Οἰνώνη· ἀνεδείχθη δὲ μία τῶν περιφανεστάτων ὡς πατρίς Αἰακοῦ τοῦ Διὸς καὶ Αἰγίνης τῆς Ἀσωποῦ, ἣν, μυθολογεῖται ὅτι, ἄρπασας ὁ Ζεὺς, μετήγαγεν εἰς αὐτὴν τὴν τότε ἀοίκητον νῆσον, καὶ ὅτι ἐπειδὴ ὁ Αἰακὸς φθάσας εἰς ἡλικίαν, ἐζήτησεν οἰκῆτορας παρὰ τοῦ πατρὸς αὐτοῦ Διὸς, παρήγαγεν ὁ Θεὸς οὗτος ἀνθρώπους ἐκ τῆς γῆς, ἢ μετεμόρφωσε μύρμηκας εἰς ἀνθρώπους, οἱ, ὀνομασθέντες Μυρμιδόνες, μετεβιβάσθησαν κατὰ μέγαν ἀριθμὸν ὑπὸ Πηλέως τοῦ Αἰακοῦ καὶ συνφκίσθησαν εἰς Θεσσαλίαν (2). Ἦν δὲ καὶ ἄγαλμα εἰκονίζον τὴν ἄρπαγὴν τῆς Αἰγίνης ἐν τῷ ἐν τῇ Ἡλείᾳ ναῷ τοῦ Ὀλυμπίου Διὸς (3), ὡς προσέτι καὶ εἰς Δελφοὺς ἦν ἀνάθημα Φλιασίων Ζεὺς χαλκοῦς καὶ μετ' αὐτοῦ τὸ ἄγαλμα τῆς Αἰγίνης (4)· κατὰ δὲ παράδοσιν ἱστορικὴν βεβαιουμένην διὰ πολλῶν μαρτυριῶν, ὁ Αἰακὸς, υἱὸς βασιλέως τινὸς τῆς Φθιώτιδος, ἀποδημήσας ἐξ Οἰνώνης, πόλεως ἐκείνης τῆς χώρας μεθ' ἱκανοῦ ἀριθμοῦ

(1) Στράβ. β. 8, 375. (2) Ἀπολλοδ. β. 3, κ. 12, § 6. — Διόδ. Σικ. γ' 4, κ. 72. (3) Πaus. Ἠλ. κ. 22. (4) Paus. Φωκ. κ. 13.

Μυρμιδόνων καὶ συμπααραλαβὼν ἐκ Πελοπόννησου, δι' ἧς διῆλθε, Λακεδαιμονίους τινὰς μεθ' ὧν ἠνώθησαν καὶ τινες Αἰολεῖς τῆς Βοιωτίας, κατήγαγεν ἀποικίαν εἰς Αἶγιναν 1358 Π. Χ. (1), καὶ ἐβασίλευσεν ἐν αὐτῇ πρῶτος καὶ τελευταῖος τῆς γενεᾶς αὐτοῦ, διότι οἱ δύο αὐτοῦ υἱοὶ ἐκ τῆς νομίμου γυναικὸς Εὐδηΐδος Πηλεὺς καὶ Τελαμὼν φονεύσαντες τὸν νόθον αὐτοῦ υἱὸν Φῶκον, ἔφυγον ἐκ τῆς νήσου, οἱ δὲ υἱοὶ τοῦ Φῶκου ὄκησαν τὴν Φωκίδα περὶ τὸν Παρνασσόν (2). Βασιλεύοντος δὲ τοῦ Αἰακοῦ, συνέβη μεγάλη καὶ διαρκὴς ἀνομ-βρία ἀνὰ πᾶσαν τὴν Ἑλλάδα, καὶ ἐρωτηθεῖσα ἡ Πυθία εἶπεν ὅτι μόνος ὁ Αἰακὸς πρέπει νὰ ἰκετεύσῃ τὸν Δία περὶ τῆς θεραπείας τοῦ δεινοῦ· διὸ καὶ ἐπέμψθησαν πανταχόθεν ἀπόστολοι πρὸς αὐτὸν καὶ ηὐξάτο αὐτὸς τῷ Πανελληνίῳ Διὶ καὶ ἔβρεξε μετ' ὀλίγον· ὅθεν οἱ Αἰγινῆται κατεσκεύασαν τὰς εἰκόνας τῶν ἀπεσταλμένων τῆς Ἑλλάδος· ὁ δὲ Αἰακὸς ἔκτισε ναὸν Διὸς Πανελληνίου ἐπὶ κορυφῆς ὄρους πρὸς τὸν κατ' ἀνατολὰς αἰγιαλὸν τῆς νήσου, καὶ ὠνόμασε τὸ ὄρος ὡς ἀπὸ τοῦ ναοῦ Πανελλήνιον ὄρος. Ἄμα δὲ ἀποθανόντος τοῦ Αἰακοῦ, ἦλθεν εἰς Αἶγιναν ὁ Τριάκων φέρων νέαν ἀποικίαν Ἀργείων, καταγομένων καὶ αὐτῶν ἐκ Θεσσαλίας, μεθ' ὧν ἠνώθη ὕστερον καὶ σῶμα Ἰώνων ὑπὸ τὸν Πιθύρεον (3)· κατωκλήθη δὲ ἀλληλοδιαδόχως ἡ νῆσος ὑπὸ Κρητῶν, Ἐπιδαυρίων καὶ Δωριέων (4), ἐκ τῶν κατασχόντων τὴν Ἐπίδαυρον μετὰ τοῦ Δηϊφόβου, οἱ συνοικήσαντες μετὰ τῶν ἀρχαίων Αἰγινητῶν, μετέδωκαν τῇ νήσῳ τὰ ἔθιμα καὶ τὴν γλῶσσαν τῶν Δωριέων (5)· ἀλλ' αἱ ἱστορικαὶ παραδόσεις ἐξικινοῦνται μόνον μέχρι τοῦ αἵωνος τοῦ Αἰακοῦ· μετὰ παρέλευσιν δὲ χρόνου,

(1) Ραουλ-Ροχετ. Ἑλλην. Ἀποικ. κ. 8, σ. 184. (2) Ἀπολλόδ. β. 3, κ. 12, σ. 7. — Πaus. Κορ. κ. 29. (3) Ραουλ-Ροχετ. Ἑλλην. Ἀποικ. κ. 11, σ. 219. (4) Στράβ. β. 8, σ. 375. (5) Πaus. Κορ. κ. 29.

πολλαπλασιασθέντες καὶ ἐνδυναμωθέντες οἱ Αἰγινῆται, ἔπεμψαν ἀποικίας εἰς Κυθωνίαν τῆς Κρήτης καὶ εἰς Ὀμβρίαν τῆς Ἰταλίας (1). κατεσκεύασαν δὲ καὶ πλοῖα πολλὰ καὶ ἐπαναστάντες κατὰ τῶν Ἐπιδαυρίων, οἷς ὑπέκειντο, ἐγένοντο θαλασσοκράτορες, ὥστε κατὰ τὴν αἰώνιον τὴν ἡμέραν τῆς ναυμαχίας τῆς Σαλαμῖνος ἀνεδείχθησαν πρῶτοι καὶ τῶν Ἀθηναίων αὐτῶν καὶ ἡξιώθησαν τῶν ἀριστείων (2). ὁ δὲ στόλος αὐτῶν κατ'ἐκείνην τὴν ἡμέραν ἦν ὁ μέγιστος μετὰ τὸν τῶν Ἀθηναίων (3), συγκεείμενος ἐκ τεσσαράκοντα δύο πλοίων, ἀλλὰ δὲν διέμεινεν ἐπὶ πολὺ ἡ εὐδαιμονία αὐτῶν· οἱ Ἀθηναῖοι τρέφοντες παλαιὸν μῖσος κατ'αὐτῶν (4), ἐξέβηλον αὐτοὺς τῆς νήσου μέχρι καὶ γυναικῶν καὶ παιδίων τῷ δευτέρῳ ἔτει τοῦ Πελοποννησιακοῦ πολέμου καὶ ἠνάγκασαν αὐτοὺς ν' ἀναζητήσωσι νέαν πατρίδα, ὥστε ᾤκησαν τὴν Θυραίαν ἐν Ἀργολίδι, δόντων τῶν Λακεδαιμονίων· εἰς δὲ τὴν Αἰγιναν ἐξάλησαν ὑπὸ τῶν Ἀθηναίων ἀποικοὶ ἐν οἷς ἦν καὶ ὁ πατὴρ τοῦ Πλάτωνος· (5) μετὰ τινα δὲ χρόνον κυριεύσαντες καὶ τὴν Θυραίαν αὐτὴν οἱ Ἀθηναῖοι, πολλοὺς τῶν Αἰγινητῶν ἡχμαλώτισαν· κατὰ δὲ τὸ πέρας τοῦ Πελοποννησιακοῦ πολέμου, ὅτε αἱ τριῆρεις τῶν Ἀθηναίων ἐλήφθησαν περὶ τὸν Ἑλλάσποντον εἰς Αἰγὸς ποταμοὺς, ὁ Δύσανδρος ἀπέδωκε τὴν Αἰγιναν τοῖς πρώτοις αὐτῆς οἰκητορσιν, οἳ ἀνέκτησαν μὲν τὴν πατρίδα, ἀλλ' οὐκέτι εὖρον τοῦ λοιποῦ τὸν πρῶτον πλοῦτον καὶ τὴν προλαβοῦσαν δύναμιν· καὶ ἔκτοτε βαθμηδὸν προήχθησαν εἰς παντελῆ ἀφάνειαν καὶ οὐτιδανότητα, ἕως οὗ τέλος ὁ Ῥωμαῖος ὕπατος Πούβλιος Σουλπίκιος ἐλὼν εὐκόλως τὴν Αἰγιναν, ἐπώλει τοὺς κατοίκους ὡς ἀνδράποδα (6). — Ὁ ναὸς τοῦ Πανελ-

(1) Στρίβ. β. 8, σ. 376. (2) Ἡρόδοτ. β. 8, κ. 83. (3) Πaus. Κορ. κ. 29. (4) Θουκυδ. β. 4, κ. 57. — Ἡρόδοτ. β. 5, κ. 82. (5) Διογεν. Λαερτ. β. 3. — Κορσίνης T. 3, σ. 230. (6) Πλλύβ. β, κ. 41.

ληνίου Διὸς ἀπέχει 60 στάδια ἀπὸ τῆς πόλεως· ἡ νῆσος Αἴγινα εἶχε μίαν μόνην πόλιν, ἣ ἐκαλεῖτο ὡσαύτως.

Αἴγινα, κειμένη κατὰ τὸν νοτ-δυτικὸν αἰγιαλὸν, καὶ διηρημένη εἰς δύο, εἰς παλαιὰν καὶ νέαν πόλιν, ὧν ἐκάστη εἶχεν ἰδιαίτερον τεῖχος (1). Πλησίον τοῦ μεγάλου λιμένος, ἐν ᾧ ὠρμίζοντο κυρίως τὰ πλοῖα, ἦν ναὸς Ἀφροδίτης· κατὰ δὲ τὸ ἐπιφανέστατον τῆς πόλεως ἦν τὸ Αἰάκειον, περίβολος τετράγωνος ἐκ λευκοῦ μαρμάρου, καὶ πρὸς τὴν εἴσοδον αὐτοῦ αἱ εἰκόνες τῶν ἀποσταλέντων ὑπὸ τῶν Ἑλλήνων πρὸς τὸν Αἰάκον ἐπὶ τῇ ἀνομβρίᾳ (2). Ἐντὸς δὲ τοῦ περιβόλου ἦσαν ἐλαῖαι παλαιόταται καὶ βωμὸς ταπεινός, ὃς, κατὰ τινὰ παράδοσιν, ἦν ὁ τάφος τοῦ Αἰάκου· πλησίον δὲ τοῦ Αἰακείου ἦν ὕψωμα γῆς περιτετειχισμένον καὶ κεκαλυμμένον ὑπὸ πέτρας τραχείας, καὶ τοῦτο ἦν ὁ τάφος τοῦ Φώκου, κατασκευασθεὶς ὑπὸ τοῦ ἰδίου αὐτοῦ ἀδελφοῦ Τελαμῶνος, τοῦ φονεύσαντος αὐτὸν εἰς τὸν δίσκον· ἡ δὲ πέτρα ἣ καλύπτουσα τὸν τάφον ἦν ὁ δίσκος αὐτός. — Ἐκτὸς τοῦ μεγάλου λιμένος ἦν καὶ ἕτερος ἐλάσσων ΚΡΥΠΤὸς λεγόμενος, παρ' ὃν ἦν θέατρον ἀξιθέατον, ὁμοιον σχεδὸν τῷ τῶν Ἐπιδaurίων τό τε μέγεθος καὶ τὴν λοιπὴν ἐργασίαν, καὶ ὅπισθεν αὐτοῦ στάδιον, οὐ ἡ μία τῶν πλευρῶν ἐρείδετο εἰς τὸ θέατρον· κατὰ τοῦτο ἦσαν καὶ τρεῖς ναοί, μικρὸν ἀπ' ἀλλήλων ἀπέχοντες, Ἀπόλλωνος, Ἀρτέμιδος καὶ Διονύσου· καὶ τοῦ μὲν Ἀπόλλωνος τὸ ἄγαλμα ἦν γυμνόν, ξύλινον, τῆς δὲ Ἀρτέμιδος ἐνδεδυμένον, τοῦ δὲ Διονύσου ὡσαύτως ἐνδεδυμένον καὶ ἔχον γένειον· ἀλλαχοῦ δὲ ἦν ναὸς Ἀσκληπιοῦ ἔχων ἄγαλμα μαρμάρινον καθήμενον· καὶ ἐντὸς τοῦ περιβόλου ναὸς Ἐκάτης, ἣν οἱ Αἰγινῆται ἐτίμων πλέον ἢ πάντας τοὺς

(1) Ἡρόδοτ. β. 6, κ. 88. (2) Ἰδὲ ἀνωτ. Αἴγινα νῆσος.

ἄλλους θεοὺς, καὶ ἦγον κατ' ἔτος τελετὴν εἰσαχθεῖσαν, ὥς ἔλεγον, ὑπὸ τοῦ Ὀρφέως· ἦν δὲ τὸ ἄγαλμα τοῦ ναοῦ τοῦ-
του ξύλινον καὶ ἔχον ἓν μόνον πρόσωπον καὶ ἓν σῶμα, ἔργον
Μύρωνος· ἐπὶ δὲ τῆς ὁδοῦ τῆς πρὸς τὸ ὄρος τοῦ Πανελλη-
νίου Διὸς ἦν ναὸς Βριτομάρτιδος, ἣ ἐπωνομάζετο ὑπὸ μὲν
τῶν Αἰγινήτων Ἀφαία, ὑπὸ δὲ τῶν Κρητῶν Δίκτυнна, καὶ
ἧς πρὸς τιμὴν ὁ Πίνδαρος ἔγραψεν ὕμνον χαριζόμενος τοῖς
Αἰγινήταις· εἶχον προσέτι οἱ Αἰγινήται δύο περίφημα ἀγάλ-
ματα Αὐξησίας καὶ Λαμίας, δηλ. Δήμητρος καὶ Περσεφόνης,
ἃ οἱ Ἐπιδαύριοι, πάσχοντες χρόνον πολὺν ὑπὸ ἀνομβρίας
καὶ ἐρωτήσαντες τὸ μαντεῖον, ἔλαβον ξύλον ἐλαίας παρὰ
τῶν Αθηναίων καὶ κατεσκεύασαν αὐτὰ, συμφωνήσαντες ἀντὶ
τοῦ ἱεροῦ ξύλου νὰ προσάγωσι κατ' ἔτος ἀναθήματα τῇ
πολιούχῳ Αθηνᾷ καὶ τῷ Ἐρεχθεῖ· ἀλλ' ἐπειδὴ μετὰ ταῦτα
οἱ Αἰγινήται ὑπέκλεψαν τὰ ἀγάλματα ταῦτα, καὶ οἱ Ἐπι-
δαύριοι οὐδὲν πλέον προσῆγον τῶν ὑποσχεθέντων, προφασι-
ζόμενοι ὅτι εἶχον τὰ ἀγάλματα οἱ Αἰγινήται, οἱ Αθηναῖοι
ἀπέστειλαν εἰς Αἶγιναν πρὸς ἀπαίτησιν αὐτῶν· οἱ δὲ ἀπε-
σταλμένοι, ἅμα διαβάντες, ἀπώλοντο καὶ οὕτως ἔμειναν
τὰ ἀγάλματα παρὰ τοῖς Αἰγινήταις. Ὁ Ἡρόδοτος ὁμιλεῖ
κατ' ἑκταπὶν περὶ τούτων, λέγων ὅτι οἱ Αἰγινήται ἀφελόν-
τες ἀπὸ τῶν Ἐπιδαυρίων τὰ ἀγάλματα ταῦτα, ἐκόμισαν
καὶ ἰδρύσαντο αὐτὰ εἰς τόπον μεσόγαιον τῆς χώρας αὐτῶν
ΟἶHN καλούμενον, ἀπέχοντα δὲ τῆς πόλεως ὅσον 20 στά-
δια (1). Ὁ δὲ Πausανίας, ὃς ἔζη κατὰ τὸν δεῦτερον αἰῶνα,
λέγει ὅτι εἶδε τὰ ἀγάλματα ταῦτα καὶ ἔθυσεν αὐτοῖς, ὃν
τρόπον ἔθυσεν τότε καὶ ἐν Ἐλευσίνι (2). Οἱ Αἰγινήται
ἦσαν δεδομένοι εἰς τὸ θαλασσεμπόριον, πωλοῦντες τοσοῦτον

(1) Ἡρόδοτ. β. 5, κ. 83. (2) Πaus. Κορ. κ. 30.

μικρά καὶ ὀλίγα ἐκ τῶν προϊόντων τῆς ἀκάρπου αὐτῶν νήσου, ὥστε τὸ Αἰγينوπώλης ἐγένετο συνώνυμον τοῦ ῥωποπώλης καὶ γαλγοπώλης, καὶ ἐσήμαινε πωλητῆς μικρὸς καὶ ἀξιοκαταφρόνητος οὐτιδανῶν ἐμπορευμάτων.

* Αἴγινα· ἔχει ἡ νῆσος ἐν καὶ μόνον πόλισμα κατὰ τὸν πρὸς δυσμὰς αἰγιαλὸν καὶ λιμένα πλησίον αὐτοῦ καὶ σταθμὸν ὑγειονομικὸν καὶ πολλὰς ἀγροικίας διεσπαρμένας πολλαχοῦ. Ἐπὶ τῆς ὑψηλοτέρας κορυφῆς ἐνὸς τῶν ὀρέων αὐτῆς, ἐχούσης ὕψος 534 μέτρων γαλλ. κεῖται μονὴ τοῦ Προφήτου Ἡλιοῦ, ὡς καὶ κατὰ πολλὰ ἄλλα μέρη τῆς νήσου εἰσὶ πολλὰ μοναστήρια. — Ἡ γῆ τῆς Αἰγίνης κατὰ μὲν τὸ βᾶθος αὐτῆς εἶναι χῶμα γεωργήσιμον καὶ καλὸν, κατὰ δὲ τὴν ἐπιφάνειαν καὶ μάλιστα κατὰ τὰς πεδιάδας τραχεῖα καὶ πετρώδης, καὶ ἐπομένως διόλου ἄκαρπος. πλὴν ὀλίγων τινῶν τόπων, ἐν οἷς προάγονται γεννήματά τινα, ὡς κριθὴ πολλή καὶ σῖτος ἀρκετὴς, καὶ ἐλαῖαι, καὶ ἄμπελοι καὶ πλῆθος ἄπειρον ἀμυγδαλεῶν, ὧν τὰ ἀμύγδαλα θεωροῦνται ὡς τὰ κάλλιστα τῆς Ἑλλάδος· στερεῖται δὲ ἡ νῆσος ὕδατος πηγαιῶ καὶ μόνον φρέατα εἰσὶ πρὸς πόσιν καὶ πρὸς ἄρδευσιν ἐν οὐδεμιᾷ δὲ νήσῳ ἦν ἄλλοτε τοσοῦτο πλῆθος περδικῶν ὡς ἐν Αἰγίνῃ, ὥστε οἱ κατοικοὶ οὐ μόνον ἐκυνήγων αὐτάς μετὰ προθυμίας, ἀλλ' ἐφθειρον κατ' ἔτος καὶ τὰ ὠκὺ αὐτῶν, μὴ προξ-νήσωσι σιτοδιαν πολλαπλασιαζόμεναι· ἀλλ' ἤδη σχεδὸν ἐξέλιπον· λαγωοὶ οὐδέποτε εὐρίσκοντο οὔτε ἄλλο τι εἶδος τετραπόδων ἀγρίων ζώων. — Κατὰ τὸ ἐνδότερον τῆς νήσου ὅσον μίαν ὥραν ὡς ἔγγιστα ἀπὸ τοῦ πρὸς ἀνατολὰς αἰγιαλοῦ καὶ τρεῖς ὥρας ἀπὸ τῆς χώρας εἰσιν ἐπὶ κορυφῇ λόφου τὰ ἐρείπια τοῦ Πα-ελληνίου Διός· μετὰ τριακονταεαῖωνας σώζονται εἰσέτι 33 κίονες Δωρικῆς κατασκευῆς· ἀπὸ τοῦ ὅρους τούτου ἐκτείνεται ἡ θέα ἀφ' ἐνὸς μέρους ἐπὶ

τὸ Σούνιον, τὴν Σαλαμῖνα, τὴν ἀκρόπολιν τῶν Ἀθηνῶν, τὴν Ἐλευσῖνα καὶ πᾶσαν τὴν παραλίαν τῆς Ἀττικῆς, ὡς καὶ πόρρωθεν ἐπὶ τὰς κορυφὰς τῶν νήσων τοῦ Αἰγαίου πελάγους, καὶ ἀφ' ἑτέρου ἐπὶ τὰ ὄρη τῆς Αἰγίνης αὐτῆς καὶ ἐπὶ τὰ παραλία τῆς Πελοποννήσου· ἀπὸ τῆς κορυφῆς αὐτοῦ ὑπάρχει κάθοδος πρὸς τὴν θάλασσαν διὰ δύο χωριστῶν ὁδῶν ἐν μέσῳ σχοίνων, κέδρων καὶ διαφόρων ἄλλων ἀρωματικῶν δένδρων καὶ φυτῶν. — Ἐν παντὶ καιρῷ ἐχορήγησεν ἡ Αἶγινα ἄστυλον τοῖς Ἀθηναίοις ἐν περιστάσεσι κινδύνων· πρῶτον ἐν τῷ διαστήματι τοῦ Μηδικοῦ πολέμου, δεύτερον ὅτε ἡ Ἀττικὴ ἐλεηλατεῖτο ὑπὸ τῶν Γόθων, καὶ τελευταῖον κατὰ τὰς ἀρχὰς τοῦ προλαβόντος Ἑλληνικοῦ κατὰ τῆς Τουρκίας ἀγῶνος, ὅτε κατέφυγον οὐ μόνον οἱ Ἀθηναῖοι, ἀλλὰ καὶ πολλοὶ ἐκ διαφόρων τόπων φυγαδευθέντες Ἕλληνες. — Ἡ χώρα ἢ μικρὰ κώμη τῆς νήσου, ἣτις καλεῖται ὡσαύτως Αἶγινα, κεῖται ἐπὶ τῆς θέσεως τῆς ἀρχαίας πόλεως· τὰ περίξ αὐτῆς εἰσὶν ἐκ τῶν εὐφορωτέρων τῆς νήσου· πεδιάς περιέχουσα ἀγρούς, νομάς καὶ ἐλαίας ἐκτείνεται κατὰ τοῦτο τὸ μέρος· ἡ ὁδὸς ἢ ἀπὸ τῆς χώρας πρὸς τὸ ὄρος τῶν ἐρειπίων τοῦ Πανελληνίου Διὸς εἶναι χαρίεσσα διερχομένη ἐν μέσῳ κοιλάδων, ἀγρῶν καὶ δένδρων παντοίων· ἐπίσης εἶναι τερπνὸς καὶ ὁ πρὸς τὸν παράλιον κῆπον τὸν λεγόμενον Περιβόλαν δρόμος, ἐκτεινόμενος εἰς διάστημα μιᾶς ὥρας ἀπὸ τῆς χώρας μέχρι τῆς παραλίας· ἐπὶ τῆς κυρίας ἐντὸς τῆς χώρας ἀγυῖας εἰσὶ πολλὰ ἐργαστήρια καὶ μικρὰ πλατεῖα πρὸς τὴν θάλασσαν· καὶ κρηπὶς κορυφὴ πρὸς τὸν λιμένα εἰς ὃν συχνάζουσι συνήθως ἐμπορικὰ πλοίαρια. Πρὸ τινων ἐτῶν ἐπὶ τῆς κυβερνήσεως τοῦ κόμητος Γ. Καποδιστρίου ἐκτίσθη ὀρφανοτροφεῖον εὐρύχωρον, ἀλλ' ἐγκατελείφθη ὅλως καὶ κατερείπωθ'· ἐκκλησία τοῦ Ἀγ. Νικολάου κεῖται ἐπὶ τινος γλώσσης

καὶ ἄλλαι ἐκκλησίαι ἐντὸς τῆς χώρας, καὶ τρία σχολεῖα, ἓν Ἑλληνικὸν δευτέρας τάξεως καὶ δύο δημοτικὰ, καὶ ὑπο-
 τελωνεῖον Ἀ. τάξεως καὶ εἰρηνοδικεῖον. Κατὰ δεξιὰν τοῦ
 λιμένος ἐπὶ ὑψώματος μικροῦ σῶζονται τὰ ἐρείπια τοῦ ναοῦ
 τῆς Ἀφροδίτης καὶ τὸ ἔμρις στήλης εἰσέτι ὀρθῆς καὶ πολὺ
 μέρος τοῦ ἐδάφους συγκειμένου ἐκ λίθων τετραγώνων. Κατὰ
 τὰ πέριξ τῆς χώρας ἀνεσκάφησαν πολλοὶ τάφοι ἀρχαῖοι,
 ἐν οἷς εὐρέθησαν ἀξιόλογοι ἀρχαιότητες, ὡς νομίσματα,
 ἀγγεῖα κτλ. — Οἱ Αἰγινῆται ᾤκουν πρότερον πόλιν κτι-
 σθεῖσαν ὑπὸ τῶν Ἐνετῶν ἐπὶ ῥάχεως βράχου ἀποτόμου κατὰ
 τὸ ἐνδότερον τῆς νήσου καὶ ἀπέχουσιν 50 λεπτὰ τῆς ἀρ-
 χαίας Αἰγίνης πρὸς τὸ νοτ ἀνατολικόν, ἐπὶ τῆς ὁδοῦ τῆς
 πρὸς τὸ ὄρος τοῦ Πανελληνίου Διὸς, ἀφ' οὗ ἐχωρίζετο μόνον
 διὰ στενῆς κοιλάδος ἐκτεινομένης κατὰ πολὺ πρὸς τὸ βάθος
 τῆς νήσου· ἡ πόλις αὕτη ἦν προὔτιμησαν, φαίνεται, τῆς
 ἀρχαίας διὰ τὸν φόβον τῶν πειρατῶν ἔκειτο πιθανῶς, ὡς
 λέγει ὁ Τσάνδλερ, ἐπὶ τῆς θέσεως τῆς Οἴης, καὶ εἶχεν ἐπὶ τοῦ
 ῥηθέντος περιγητητοῦ 1765 (1) 400 οἰκίας πάσας μικρὰς
 καὶ ποταπὰς καὶ ὠματοσκεπεῖς, ὠκοδομημένας ἐπὶ τῆς
 ῥάχεως τοῦ ὄρους ἐν σχήματι ἀμφιθεάτρου· εἶχε φρέατα
 παρέχοντα κάλλιστον ὕδωρ, ἀλλ' ὁ ἀήρ ἦν νωσώδης· ἐπὶ
 τινος δὲ κορυφῆς ὑπεράνω τῆς πόλεως ἦσαν ἀνεμόμυλοι καὶ
 δεξαμεναὶ καὶ λείψανα φρουρίου, κτισθέντος ὑπὸ τῶν Ἐνε-
 τῶν τῷ 1654 καὶ ἐρείπια ὡς 80 οἰκιῶν κατηδαφισμένων,
 ὡς καὶ δύο ἐκκλησιῶν, ὧν ἡ μία ἦν τῶν καθολικῶν καὶ
 περιεῖχε μαυσωλεῖον μαρμάρινον διοικητοῦ τινος Ἐνετοῦ·
 μετὰ ταῦτα δὲ οἱ Αἰγινῆται ὑπὸ τοῦ πόθου τοῦ ἐμπορίου
 κινηθέντες, ἔκτισαν πρὸ 80 περίπου ἐτῶν τὴν ἐνεστῶσαν

(1) Τσάνδλερ. Περὶ νη. εἰς Ἑλλ. Τ. 2, σ. 317.

κώμην ἐπὶ τῆς αὐτῆς θέσεως τῆς ἀρχαίας πόλεως. — Κατὰ τὰς ἀρχὰς τῆς Ἑλληνικῆς ἐπαναστάσεως ἡ Αἰγίνα ἐγένετο μέχρι τινὸς ἡ καθέδρα τῆς κυβερνήσεως, καὶ τότε συνεσώρευθησαν ἐν αὐτῇ πλῆθος φυγάδων ἐκ διχφόρων μερῶν τῆς Ἑλλάδος, καὶ ὡς χίλιοι Ψαριανοὶ οἱ πλουσιώτεροι, οἱ μετὰ τὴν κατὰστροφὴν τῆς πατρίδος αὐτῶν κατέφυγον ἐνταῦθα· ὥστε ἡ Αἰγίνα κατ' ἐκεῖνο τὸ μεταίχμιον περιεῖχεν ἕως 10,000 ἀνθρώπων, οἱ μετὰ ταῦτα, καθ' ὅσον ἡσύχαζον τὰ πράγματα, βαθμικδὸν ἡλαττοῦντο. Ἡ Αἰγίνα ἀποτελεῖ τανῦν ἰδιαιτέραν ἐπαρχίαν τοῦ νομοῦ Ἀττικῆς καὶ Βοιωτίας.

ΑΙ ΠΑΡΑ ΤΗΝ ΤΡΟΙΖΗΝΙΑΝ.

ΚΑΛΑΥΡΙΑ ἢ ΚΑΛΑΥΡΕΙΑ, νῆσος κατέμπροσθεν τοῦ λιμένος τῆς Τροιζηνος Πώγωνος· ἦν τὸ ἐξ ἀρχῆς ἱερὰ τοῦ Ἀπόλλωνος, ὅτε οἱ Δελφοὶ ἦσαν ἱερεῖ τοῦ Ποσειδῶνος· ὕστερον δὲ ἀντιηλλαξάν, ὡς ἐμυθεύετο, οἱ θεοὶ οὗτοι πρὸς ἀλλήλους, καὶ ὁ μὲν Ἀπόλλων ἔλαβε τοὺς Δελφοὺς, ὁ δὲ Ποσειδῶν τὴν Καλαυρίαν ἐν ᾗ εἶχε καὶ ναὸν ἁγίον, καὶ ἐν αὐτῷ ἱερᾷ παρθένος μέχρι τῆς ὥρας τοῦ γάμου (1). — Ἡ Καλαυρία κατεστῆ περίφημος διὰ τὸν θάνατον τοῦ Δημοσθένους· ὅς διωκόμενος ὑπὸ τῶν Ἀθηναίων, κατέφυγεν εἰς αὐτήν· εἶτα μετακληθεὶς καὶ διωχθεὶς τὸ δεῦτερον, ἐπειρώθη καὶ αὐτὸς εἰς Καλαυρίαν· κινδυνεύων δὲ νὰ συλληφθῇ ὑπὸ τῶν Μακεδόνων, ἔπιδε φάρμακον καὶ ἐτελεύτησεν· καὶ οὕτως ἐκ τῶν φυγάδων Ἑλλήνων μόνον τοῦτον δὲν ἐδυνήθη ὁ Ἀρχίας νὰ ἀναγάγῃ πρὸς τὸν Ἀντίπατρον καὶ τοὺς Μακεδόνας (2). Ὁ τάφος τοῦ Δημοσθένους ἔκειτο ἐν τῷ τοῦ περιβόλου τοῦ ναοῦ τοῦ Ποσειδῶνος (3)· οἱ δὲ κά-

(1) Πaus. Κορ. κ. 33.—Φωκ. κ. 5. (2) Πaus. Ἀττ. κ. 8. (3) Πaus. Κορ. κ. 33.

τοιχοὶ τῆς Καλαυρίας προσῆγον τιμὰς τῷ Δημοσθένει (1).
 — Ἡ περίμετρος τῆς Καλαυρίας εἶναι 30 σταδίων χωρίζεται
 δὲ ἀπὸ τῆς ἡπείρου διὰ πορθμοῦ τεσσάρων σταδίων (2).
 ὁ ναὸς τοῦ Ποσειδῶνος ἦν ἄσυλος· ἡ δὲ μεταξὺ τῶν
 θεῶν ἀνταλλαγὴ ἐγένετο τοιοῦτοτρόπως κατὰ τὸν Στρά-
 βωνα· ὁ μὲν Ποσειδῶν ἔλαβε τὴν Καλαυρίαν παρὰ τῆς Λη-
 τοῦς καὶ ἔδωκεν αὐτῇ τὴν Δῆλον· ὁ δὲ Ἀπόλλων λαβὼν
 παρὰ τοῦ Ποσειδῶνος τὴν Πυθῶν, ἀντέδωκε τὸ Ταΐναρον·
 λέγει δὲ ὁ Ἑφορος καὶ τὸν χρησμὸν =

Ἰσον τοι Δῆλον τε Καλαυρίαν τε νέμεσθαι·

Πυθῶ τ' ἀγαθήν καὶ Ταΐναρον ἡνεμόντα·

ἦν δὲ καὶ τις Ἀμφικτυονία περὶ τὸν ναὸν τοῦ Ποσειδῶνος
 ἐπὶ τὰ πόλεων αὐτὴ μετεῖχον τῇ· θυσίαις ἦσαν δὲ αὐταὶ Ἑρ-
 μιῶν, Ἐπίδουρος, Αἴγινα, Αἰθῆναι, Πρασιεῖς, Ναυπλιεῖς καὶ
 Ὀρχομενὸς ὁ Μινύειος· καὶ ὑπὲρ μὲν τῶν Ναυπλιέων συνεισέ-
 φερον οἱ Ἀργεῖοι, ὑπὲρ δὲ τῶν Βρασιέων οἱ Λακεδαιμόνιοι.
 τοσοῦτον δὲ ἐπεκράτησεν ἡ πρὸς τὸν θεὸν τοῦτον τιμὴ
 παρὰ τοῖς Ἕλλησιν, ὥστε καὶ οἱ Μακεδόνες δυναστεύοντες
 ἤδη ἐσέβοντο κατὰ τι τὴν ἀσυλίαν καὶ συνεστέλλοντο νᾶ
 ἀποσπάσωσι τοὺς εἰς Καλαυρίαν καταφυγόντας ἱκέτας· διὸ
 καὶ ὁ Ἀρχίας καὶ τοὶ ἔχων στρατιώτας καὶ προσταχθεῖς
 ὑπὸ τοῦ Ἀντιπάτρου νᾶ φέρη ζῶντας ὅσους τῶν ῥητόρων
 εὖρη ὑπαιτίους, δὲν ἐτόλμησε νᾶ βιάσῃ τὸν Δημοσθένην, ἀλλ'
 ἔπασχε νᾶ τὸν πείσῃ· ὁ δὲ Δημοσθένης προλαβὼν, ὡς εἴ-
 ρηται, ἀπέθανε διὰ δηλητηρίου φαρμάκου (3).

* Καλαυρία, κοιν. Πόρος· ἡ νῆσος ἅπασα σύγκειται ἐκ
 μέλανος ἡφαιστώδους λίθου· ἔχει δύο εἰσόδους, τὴν μὲν
 κατὰ τὸ βόρειον τὴν δὲ κατὰ τὸ νότιον καὶ πρὸς τὴν στόμιον

(1) Πλυσ. Κορ. κ. 34 (2) Στράβ. β. 8, σ. 369. (3) Αὐτ. σ. 374.

τῆς δευτέρας ταύτης εἰσὶ δύο σκόπελοι· τὸ ἐσωτερικὸν τῆς νήσου σύγκειται ἐκ λόφων στρογγύλων καλυπτομένων ὑπὸ γῆς ὀλίγης γεωργησίμου ἐχούσης ὀλίγους ἀγροὺς καὶ τινὰς ἐλαίας· ὁ Στράβων λαμβάνεται περιορίζων τὴν περίμετρον τῆς νήσου εἰς 30 στάδια (1)· κατὰ τὰς νεωτέρας ἀκριβεῖς καταμετρήσεις ἡ περίμετρος αὕτη εἶναι 7—8 μιλίων Ἀγγλικῶν = ὡς ἔγγιστα 60 σταδίων (2). — Κωμόπολις μὴ κρὰ ὡσαύτως Πόρος καλουμένη κεῖται ἐπὶ τοῦ πρὸς δυσμὰς πετρώδους ἀκρωτηρίου σχηματίζοντος χερσόνησον συνεχομένην τῇ ὅλῃ νήσῳ δια χθιμαλοῦ καὶ μικροῦ ἀμμώδους ἰσθμοῦ· ἐσάκις δὲ πνεύσῃ σφοδρὸς ἄνεμος ἀπ' ἄρκτου πρὸς μεσημβρίαν, ἡ θάλασσα ἐξογκουμένη καλύπτει τὸν ἰσθμὸν τοῦτον καὶ τότε φαίνονται ὡς δύο νῆσοι ἀντὶ μιᾶς· ἡ κώμη εἶναι νεωτέρας κατασκευῆς· οὐσα δὲ ὑποδομημένη ἐν σχήματι πυραμίδος ἐπὶ κατωφερείας λόφου πετρώδους, καθήκει μέχρι τῆς θαλάσσης· αἱ οἰκίαι φαίνονται ὡς σσῳρευμέναι ἀλλεπαλλήλως καὶ πᾶσαι γενικῶς εἰσὶ δωματωσκεπεῖς· αἱ ἀγυαὶ εἰσὶ στεναὶ καὶ ἀκάθαρτοι, καὶ μόνον ἡ κρηπίς εἶναι λιθόστρωτος καὶ καλὴ· στεροῦνται δὲ οἱ κάτοικοι τοῦ Πόρου καὶ πυροξύλων καὶ ὕδατος, δύο ἀναγκαιοτάτων εἰδῶν ἅπερ βιάζονται νὰ λαμβάνωσιν ἐκ τῆς ἀπέναντι ξηρᾶς. — Ἐν ἀποστάσει μιᾶς ὥρας ἀπὸ τῆς κωμοπόλεως δυτ-βορείως ἐπὶ τινος τῶν μετεωροτέρων κορυφῶν τῆς Καλαυρίας, ὑψομένης 900—1000 πόδας ὑπεράνω τῆς ἐπιφανείας τῆς θαλάσσης κεῖνται τὰ εἰρεῖπια τοῦ ναοῦ τοῦ Ποσειδῶνος οὗ οὐδεὶς κίων διαμένει ὀρθός, καὶ ἐξ αὐτοῦ μόνον συντρίμματα σώζονται ὧν τεμάχια τινὰ δεικνύουσιν ὅτι ὁ ναὸς ἦν μετρίου μεγέθους καὶ ὅτι ἡ κατασκευὴ τῶν κιό-

(1) Ἰδ. ἀνωτ. (2) Λαδουέλλ β. 2, Τμ. 2.

νων αὐτοῦ ἦν Δωρικῆς τάξεως· ἡ θέα ἀπὸ τῆς θέσεως τοῦ ναοῦ ἐκτείνεται ἐπὶ τοῦ Σαρωνικοῦ κόλπου μετὰ τῶν ἐν αὐτῷ νήσων, ἐπὶ τῆς χερσονήσου τῆς Ἀττικῆς καὶ τῆς πόλεως Ἀθηνῶν, καὶ πρὸς μεσημβρίαν ἐπὶ τῆς νήσου Ὑδρας. Παρὰ τὰ ἐρείπια ταῦτα ὑπάρχει μονὴ τοῦ Ἁγίου Νικολάου ἧς τὸ ὕψος ὑπεράνω τῆς ἐπιφανείας τῆς θαλάσσης λογιζέται κατὰ τὰς νεωτάτας καταμετρήσεις 298 μέτρων γαλλικῶν. Ἐν Πόρῳ εἰσὶ πρὸς τὸ παρὸν τὰ νεώρια καὶ ὁ ναυστάθμος τῆς Ἑλλάδος· διάφοροι ἀποθῆκαι εἰσὶν ἐπὶ τοῦ αἰγιαλοῦ, αἱ μὲν διὰ τὰς ἀνάγκας τοῦ ναυστάθμου, αἱ δὲ κατασκευασθεῖσαι ὑπὸ τῶν Ῥώσων οἱ συνήθως εἶχον ἐκεῖ στολίσκον— Ὁ ἀὴρ τοῦ Πόρου ὀλίγον εἶναι ὑγιεινός· ὁ δὲ μεταξὺ τοῦ Πόρου καὶ τῆς ἀπέναντι ἡπείρου σχηματιζόμενος μέγας λιμὴν εἶναι χαριέστατος, εὐρυχωρότατος καὶ ἀσφαλέστατος, κλειόμενος πανταχοθεν πλὴν τῶν δύο εἰρημένων εἰσόδων ὡς μεγάλη δεξαμενὴ· τὸ ἐπὶ τῆς ἀπέναντι ἡπείρου μέγιστον ὅσος τῶν λεμονεῶν εἶναι ἐκ τῶν σπανίων καὶ τερπνοτάτων· ἐξ αὐτοῦ γίνεται μεγάλη ἐξαγωγή συνήθως εἰς Κωνσταντινούπολιν· οἱ κάτοικοι τοῦ Πόρου κατάγονται ἐξ Ἀλβανῶν — τῇ 1. Αὐγούστου τοῦ ἔτους 1831 διεσπάρησαν καὶ πολλοὶ αὐτῶν ἐθανατώθησαν καὶ αἱ οἰκίαι αὐτῶν διηρπάγησαν καὶ ἡ πόλις αὐτῶν κατεστράφη ἔκ τινος δυστυχοῦς ἰδιωτικῆς διχονοίας ἣτις ἐπέφερε τὴν πυρπόλησιν τοῦ ἐθνικοῦ δικρότου ἢ Ἑλλάς καὶ τριῶν ἄλλων Ἑλληνικῶν πλοίων. Ὁ Πόρος τανῦν εἶναι ἡ πρωτεύουσα καὶ ἡ ἑδρα τοῦ δήμου Τροϊζήνης τῆς ἐπαρχίας Ὑδρας καὶ Τροϊζηνίας. Ἐν Πόρῳ εἰσὶ δύο σχολεῖα, ἑλληνικὸν καὶ δημοτικὸν Β'. τάξεως, καὶ ὑγειονομεῖον καὶ οἰκονομικὴ ἐφορεία Γ'. τάξεως καὶ ταμεῖον, ὡσαύτως Γ'. τάξεως καὶ ὑποτελωνεῖον καὶ εἰρηνοδικεῖον καὶ ὑπολιμεναρχεῖον.

ΣΦΑΙΡΙΑ, νησίδιον μεταξὺ τοῦ κατὰ μεσημβρίαν ἄκρου τῆς Καλαυρίας καὶ τῆς ἀπέναντι ἠπείρου τῆς Τροιζηνίας ἧς ἀπέιχε τοσοῦτον ὀλίγον ὥστε τὸ μεταξὺ μικρὸν διάστημα ἦν καὶ ποσὶ διαβατόν. Ὀνομάσθη καὶ ἄρχας Σφαιρία ἀπὸ Σφαίρου ἡνιόχου τοῦ Πέλοπος οὗ τὸ μνημα ἦν ἐν ταύτῃ τῇ νήσῳ· εἶτα μετωνομάσθη ἱερὰ δι' αἰτίαν τοιαύτην. Ἡ θυγάτηρ τοῦ Πιθέως Αἴθρα κατὰ τι ὄνειρον ἐξ Ἀθηνᾶς διέβαινεν εἰς τὴν νῆσον, κομίζουσα σπονδάς τῳ Σφαίρῳ· καὶ κατὰ τινα ποτὲ τῶν διαβάσεων ἐμίγη αὐτῇ ὁ Ποσειδών· καὶ τότε ἡ Αἴθρα ἔδρυσεν ἐνταῦθα ναὸν Ἀθηνᾶς Ἀπατουρίας καὶ ὠνόμασε καὶ τὴν νῆσον ἀντὶ Σφαιρίας ἱερὰν, καὶ διέταξεν ὅτι τοῦ λοιποῦ αἱ παρθένοι τῶν Τροιζηνίων νὰ ἀναθέτωσι πρὸ τῶν γάμων τὴν ζώνην αὐτῶν τῇ Ἀπατουρίᾳ Ἀθηνᾶ (1)

* Ἐπὶ τοῦ Ἀοικῆτου τούτου νησιδίου ὑπάρχει τανῦν ἐπὶ λόφῳ μικρὸν φρούριον ὀνομαζόμενον Κάστρον τοῦ Χαΐδεκ, διότι ἔκτισεν αὐτὸ ὁ ἐπὶ τῆς Κυβερνήσεως τοῦ κόμητος Ἰωάννου Καποδιστριαίου εἰς ὑπηρεσίαν τῆς Ἑλλάδος Παβάρδος στρατηγὸς Χαΐδεκ. Κατὰ τὴν ἀπέναντι τοῦ νησιδίου τούτου στερεὰν ἐκτείνεται ἐπὶ πολὺ διάστημα τὸ μέγιστον δάσος τῶν λεμονεῶν.

ΠΕΛΟΠΟΣ Νῆσοι, ἐννέα νησίδες περὶ τὰ Μέθανα· ἐν μιᾷ τούτων οὐδέποτε ἔβρεχε κατὰ τὸν Πausανίαν (2)· ἐξ αὐτῶν ἦσαν ἴσως καὶ αἱ τρεῖς ὑπὸ τοῦ Πλινίου ἀναφερόμεναι, ἡ Πλατῆτι, ἡ Λασία καὶ ἡ Βανειδιάς (3).

ΥΔΡΕΑ, κειμένη ἀπέναντι πάτης τῆς νοτ' ἀνατολικῆς πλευρᾶς τῆς Τροιζηνίας, καὶ μέρους τῆς Ἑρμιονίδος· ἐκτείνεται κατὰ μῆκος 18 μίλια κατὰ δὲ τὸ μέγιστον πλάτος 5,

(1) Πaus. Κορ. κ. 33. (2) Αἰτ. κ. 34. (3) Πλιν. β. 4. κ. 12. §. 19.

σύγκειται ὅλως ἐκ βράχων καὶ πετρῶν ἀποτόμων, ἄνευ σπιθαμῆς γῆς σπορίμου. Περὶ τῶν ἀρχαίων κατοίκων τῆς Ὑδρέας οὐδὲν ἕτερον γνωρίζομεν εἰμὴ ὅτι Εὐχῆς τις Ὑδρεᾶ-
της ποιμὴν καὶ τοι ἀγράμματος καὶ διόλου ἀπαίδευτος,
ἐφάνη ὅμως ποιητὴς καλὸς κωμωδιῶν (1). — Μεταξὺ τῆς
Ὑδρέας καὶ τοῦ αἰγιαλοῦ τῆς Τροιζηνίας ἐν ἀποστάσει 6
μιλίων ἀπ' αὐτοῦ Β. Δ. κεῖται ἡ μικρὰ νῆσος Ἀπεροπία·
ἀπέχει δὲ ἡ Ὑδρεᾶ 6 μίλια τῆς νήσου Τρικράνων Β. Α.
καὶ 13 1/2 τῆς Τιπαρήνου ὡσαύτως.

* Ὑδρεᾶ κοιν. Ὑδρα· ἔχει ἡ νῆσος μίαν ὁμώνυμον κωμό-
πολιν, λιμένα ἀναπεπταμένον καὶ οὐδὲν χωρίον· ἐπὶ τῶν
κορυφῶν τῶν βράχων εἰσὶ πολλὰ μοναστήρια· ἐν ἐξ αὐτῶν
ἐν καιρῷ πολεμικῶν περιστάσεων χρησιμεύει ὡς σκοπιά
ἀφ' ἧς παρατηροῦνται τὰ ἐρχόμενα πλοῖα, καὶ ἐπειδὴ ἡ
θέα ἐκτείνεται ἀπ' αὐτοῦ ἐπ' ἄπειρον, οἱ Ὑδραῖοι λαμβάνουσι
γνώσιν αἰεὶ περὶ τῶν ὀψωποῦν οὐσιωδῶν κατὰ θάλασσαν
κινήματων· ἡ κωμόπολις ἦτις εἶναι ὅλως νεωτέρας κατα-
σκευῆς κεῖται ἐπὶ τοῦ πρὸς ἄρκτον αἰγιαλοῦ τῆς νήσου
μεταξὺ βράχων ἀποτόμων ἐξ ὧν σχηματίζεται ὁ λιμὴν·
αἱ ἀγυαὶ ἐκ τῆς φύσεως τοῦ τόπου εἰσὶν ἀνάντεϊς καὶ ἀνώ-
μαλοι· αἱ δὲ οἰκίαι εἰσὶν ἅπασαι γενικῶς λευκοσιλημέναι,
καὶ κατὰ τὸ ἐντὸς διαλάμπει μεγάλη καθαριότης· εἰσὶ δὲ
εὐρύχωροι, ἀναπαυτικαί, στερεώτατα ὠκοδομημέναι, καὶ
δωματοσκεπεῖς μὲν, ἀλλὰ κατὰ πάντα τὰ λοιπὰ ἀπαραλ-
λίκτως ὅμοιαι ταῖς εὐρωπαϊκαῖς οἰκίαις· τὰ σκεύη ἄνευ
περιττῶν κοσμημάτων μετέχουσιν ὅμως τῆς Ἀσιατικῆς πο-
λυτελείας καὶ εἰσὶν ἐνταύτῳ στερεά, εὐχρηστα καὶ ἀνα-
παυτικά ὡς τὰ τῆς Εὐρώπης· ὥστε ἡ Ὑδρα κατ' αὐτοὺς

ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ
Μ. ΦΑΛΤΑΤΣ

(1) Διονύσιος Ἁλικ., περὶ μουσ. ἱστ. κ. 23.

τοὺς λόγους ὑπερτερεῖ τὰς πλείους τῶν πόλεων τῆς ἐνεστώ-
σης Ἑλλάδος· ἐπὶ τῶν κορυφῶν πάντων τῶν περὶ τὴν πό-
λιν βράχων ἦσαν ἐπὶ τοῦ πολέμου τῆς ἐπαναστάσεως κα-
νονοσιάσια· κατὰ πάσας δὲ τὰς πρὸς τὴν θάλατταν ἐξοχὰς
εἰσὶν ἀνεμόμυλοι· ἐπὶ κρηπίδος ἥτις ἐκτείνεται καθ' ὅπαν
τὸ μῆκος τοῦ λιμένος εἰσὶ πολλαὶ ἀποθῆκαι ἀποδεικνύου-
σαι τὴν ἔκτασιν τοῦ ποτὲ ἐμπορίου τῆς νήσου. Οἱ Ὑδραῖοι
εἰσὶ γενικῶς εὐειθεῖς καὶ καλοῦ ἀναστήματος καὶ αἱ γυ-
γαῖκες εὐπρόσωποι. Ἡ Ὑδρα, ἐκτὸς ἴσως τῶν ἀρχαιοτάτων
χρόνων, ἦν αἰεὶ ἀκατοίκητος, ἕως οὗ ἄλιεῖς τινὲς καὶ ἄλλοι
βιαζόμενοι ἐκ τῆς Ὄθωμανικῆς τυραννίας νὰ καταλείψωσι
τὴν πλησιόχωρον ἡπειρον τῆς Πελοποννήσου, ἦλθον κατὰ
πρῶτον εἰς ταύτην τὴν τότε ἔρημον νῆσον καὶ κατέστησαν
τὴν πρώτην ἐν αὐτῇ κατοικίαν· μετ' ὀλίγον ἄλλοι ἐξ Ἀλ-
βανίας καὶ ἐξ Ἀττικῆς εἰρισκόμενοι ἐν τῇ αὐτῇ θέσει τῆς
τυραννικῆς καταθλίψεως, ὡς καὶ μετὰ τὴν δυστυχῆ ἐκστρα-
τείαν τῶν Ῥώσων ὑπὸ τὸν Ὀρλόφ τῷ 1770 πολλοὶ Πελο-
ποννήσιοι μιμηθέντες τὸ παράδειγμα τῶν πρώτων, κατέφυ-
γον καὶ κατέκησαν εἰς ταύτην τὴν νῆσον, καὶ ἐκ τῶν ἀπογόνων
πάντων αὐτῶν σύγκειται ὅπας ὁ ἀριθμὸς τῶν νῦν κατοίκων
τῆς Ὑδρας συμποσούμενων εἰς 12,376 κατὰ τὸν ἀπογραφι-
κὸν πίνακα τῆς Κυβερνήσεως τοῦ ἔτους 1849 (1). Κατὰ τὰς
ἀρχὰς τῆς μεταπολιτεύσεως τῆς Γαλλίας τὸ ἐμ. πόριον τῆς
Ὑδρας ἦν μικρὸν καὶ περικυλισμένον μόνον εἰς τὰς πλησιο-
χώρους νήσους· ὅταν ὅμως οἱ Γάλλοι ἐξώσθησαν τῆς Βαλ-
τικῆς, οἱ Ὑδραῖοι ἀναλαβόντες τὴν φροντίδα τοῦ νὰ προ-
μηθεύωσιν εἰς αὐτοὺς σῖτον, ἤρξαντο τότε κατὰ πρῶτον νὰ
κατασκευάζωσι μεγάλα πλοῖα δι' ὧν ἐπλευσαν μέχρι τῆς

(1) Ἰδε κατωτέρω.

Ἀγγλίας καὶ μέχρι ἔτι τῆς Ἀμερικῆς, καὶ κατέστησαν τὸν βράχον τοῦτον ἐν ὀλίγῳ χρόνῳ κέντρον ἐμπορίου καὶ πλούτου· ἐπιτηδεύονται δὲ τοσοῦτον εἰς τὴν ναυπηγίαν ἐκ φύσεως, ὥστε κατὰ συνήθειαν καὶ ἄνευ πχραμικρᾶς ιδέας μαθηματικῶν καὶ διὰ τῶν ἀτελεστέρων ἐργαλείων κατασκευάζουσιν ἄριστα πλοῖα. Κατὰ τὸ ἔτος 1821 εἶχον 120 ἑξ ὧν πολλὰ μεταβληθέντα εἰς πυρπολικά, ἀπωλίσθησαν κατὰ τὸ διάστημα τοῦ πολέμου· καὶ τὸ μὲν ἐμπόριον ἔπαυσε σχεδὸν διόλου πρὸς τὸ παρὸν, τὰ δὲ μέιναντα ὀλίγα πλοῖα εἰσὶν ἐν χρήσει πρὸς φύλαξιν τῆς νήσου καὶ πρὸς τὰς ἀνάγκας τῆς πατρίδος πρὸς ἣν ἀπέδειξαν καθ' ἅπασαν τὴν διάρκειαν τοῦ ἀγῶνος τῆς ἀνεξαρτησίας μεγάλας καὶ λαμπράς ἐκδουλεύσεις. Πρωταγωνισταὶ ἐξ Ἰδρας κατὰ τὰς διαφόρους ναυμαχίας ἀνεδείχθησαν ὁ Γιακουμάκης Τομπάζης ὁ πρῶτος προκηρύξας τὴν ἀνεξαρτησίαν καθ' ἅπαν τὸ Αἰγαῖον Πέλαγος, ὁ Ἀνδρέας Μιαούλης, ὁ Ἀντώνιος Κριεζῆς, ὁ Γεώργιος Σαχτούρης, ὁ Κυριακὸς Σκούρτης, οἱ τρεῖς ἀδελφοὶ Ραφαήλ, Ἐλευθέριος καὶ Ἀλέξανδρος, ὁ Ἀναστάσιος Τσαμαδὸς, ὁ Λάζαρος Παναγιώτης, ὁ Ἰωάννης Ὁρλάνδος, ὁ Λάζαρος Πινάτζης, ὁ Γεώργιος Σαχίνης, οἱ Βουδοῦραι, οἱ Βῶκαι καὶ ἄλλοι· συνετέλεσαν δὲ τὰ μέγιστα καὶ οἱ ἀδελφοὶ Λάζαρος καὶ Γεώργιος Κουντουριῶται διὰ τῶν ὀκτὼ ιδίων αὐτῶν πλοίων, δι' ἀφειδοῦς ἀναλώσεως πολλοῦ μέρους τοῦ πλούτου αὐτῶν καὶ διὰ τῶν ἐμφρόνων λόγων καὶ προτροπῶν αὐτῶν. Εἰς Ἰδραν ὑπάρχει ὑγειονομεῖον καὶ λοιμοκαθαρτήριον δημόσιον καὶ τελωνεῖον καὶ εἰρηνοδικεῖον καὶ συμβολαιογραφεῖον καὶ λιμεναρχεῖον. Πολλοὶ τῶν Ἰδραίων εἰσὶ πεπαιδευμένοι, πολλοὶ νέοι ἐσπούδασαν εἰς διάφορα σχολεῖα τῆς Εὐρώπης καὶ πρὸ πάντων τῆς Ἀγγλίας, καὶ πολλοὶ τῶν μεγάλων ἔχουσι συλλογὰς καλῶν καὶ ἀξιο-

λόγων βιβλίων· ἡ γλῶσσα τοῦ τόπου εἶναι ἡ Ἀλβανική· εἰσὶ δὲ δύο σχολεῖα ἐν Ὑδρᾷ, ἐν ἐλληνικὸν ἔχον δύο διδάσκαλους τῆς Β' καὶ Γ' τάξεως καὶ ἐν δημοτικὸν τῆς Β' τάξεως· οἱ νέοι Ὑδραῖοι ἔχουσι φυσικὴν κλίσιν πρὸς τὴν σπουδὴν καὶ δεικνύουσι μεγάλην φιλαμάθειαν. — Πλούσιοι τινὲς ἐκ τῶν κατοίκων φιλοτιμηθέντες νὰ ὑπερνικήσωσι τὴν φυσικὴν ἀφορίαν τοῦ τόπου, μετεκόμισαν ἄλλαχόθεν εἰς μικράς τινας γωνίας ξένον χῶμα καὶ διὰ μεγάλων ἐξόδων καὶ ἀγώνων ἐφύτευσαν κήπους ἐν οἷς καλλιεργοῦνται ἄνθη διάφορα καὶ πορτοκαλέαι καὶ ἄλλα κάρπιμα δένδρα. — Ἐν ἀποστάσει ὅσον μιλίου ἀπὸ τῆς πόλεως ὑπάρχει τόπος παράλιος Βλιχὸς καλούμενος ἐφ' οὗ εἶναι ὠκυδομημένον ὀχύρωμα πέτρινον ὅπερ, ἐπειδὴ τὸ μέρος ἐκεῖνο τῆς νήσου ὑπόκειται εἰς ἐχθρικὰς ἀποβάσεις, φρουρεῖται ἐν καιρῷ πολέμου ὑπὸ στρατιωτῶν δυναμένων ὀπισθεν τοῦ ὀχυρώματος νὰ προσβάλλωσι τὸν ἐχθρὸν ἀκινδύνως· εἶναι δὲ ὁ Βλιχὸς καὶ χαρίεις ἐσπερινὸς περίπατος· χειμῶρος ῥεεῖ δι' αὐτοῦ εἰς τὴν θάλασσαν, καὶ συκαῖ τινες καὶ ἐλαῖαι καὶ ἄλλα δένδρα εὐρίσκονται κατὰ τοῦτο τὸ μέρος· ἀνωτέρω δὲ τοῦ Βλιχοῦ εἰσὶν ἀγροκήπια τινὰ τῶν πλουσίων· ἐν τῷ Βλιχῷ εἰσὶ δύο μικραὶ ἐκκλησίαι· κατὰ πᾶσαν ἐκπλευσιν τοῦ Ὑδραϊκοῦ στόλου κατὰ τοῦ ἐχθροῦ, εἰς τὰς ἐκκλησίας ταύτας ἔρχονται αἱ μητέρες καὶ αἱ ἀδελφαὶ τῶν ναυτῶν, προσάγουσαι τὰ ἀναθήματα αὐτῶν καὶ δεόμεναι ὑπὲρ τῶν πλεόντων οἳ καὶ αὐτοὶ διαπλέοντες μετὰ τοῦ στόλου ἀπ' ἔμπροσθεν αὐτῶν τῶν ἐκκλησιῶν, ἀποδίδουσι μακρόθεν διὰ νευμάτων τοὺς ἐσχάτους αὐτῶν ἀσπασμούς. Μ. Γ. 21. 2. Π. 37, 17. Τὸ ἀκρότατον ὕψος τῆς Ὑδρας ἀπὸ τῆς ἐπιφανείας τῆς θαλάσσης λογίζεται 591 μέτρων γαλλ. Ἡ Ὑδρα μετὰ τῆς Τροϊζηνίας ἀποτελεῖ ἤδη ἰδιαιτέ-

ραν ἐπαρχίαν τοῦ νομοῦ Ἀργολίδος καὶ Κορινθίας ὑπὸ τὸ ὄνομα ἐπαρχία Ὑδρας καὶ Τροιζηνίας καὶ εἶναι ἡ πρωτεύουσα καὶ ἡ ἔδρα τοῦ δήμου Ὑδρας.

ΑΙ ΠΑΡΑ ΤΗΝ ΕΡΜΙΟΝΙΔΑ.

ἈΠΕΡΟΠΙΑ, νῆσος μικρὰ καὶ ἀκατοίκητος μεταξὺ Ὑδρέας καὶ τῆς ἀνατολικῆς παραλίας τῆς Ἑρμιονίδος, ἀπέναντι τοῦ ἀκρωτηρίου Βουπόρθμου (1). ἔχει πρὸς τὸ βόρειον λιμένα κάλλιστον καὶ ἀσφαλέστατον περικλειόμενον πανταχόθεν.

* Δοκός· ὀλίγοι πτωχοὶ ποιμένες οἰκοῦσιν ἐπὶ τῆς νησί·δος ταύτης· προάγει δὲ αὕτη ὄσπρια τινὰ καὶ χλόην ἱκανὴν πρὸς τροφήν ὀλίγων προβάτων, καὶ οἱ ποιμένες ἐκ τοῦ γάλακτος αὐτῶν κατασκευάζουσι μίζιθραν ἐξαίρετον καὶ τυρίον παχὺ καὶ εὐγευστον· οἱ Ὑδραῖοι κατέχουσι τὰ μᾶλλον δεκτικὰ καλλιεργείας μέρη, καὶ τὸ νησίον ὀλόκληρον ὑπόκειται τῇ Ὑδρᾷ, ἣς ἀπέχει περίπου ἕξ μίλια Β. Δ. — Κατὰ τὸ βάθος τοῦ λιμένος ὑπάρχει οἶκημα λιθόκτιστον, ἔχον ἀποθήκην, ἐν ᾗ εὕρισκousι τὰ πρoσoρμιζόμενα πλοῦτα οἶνον, ἔλαιον, τυρίον καὶ ἄλλα τινά.

ΤΡΙΚΡΑΝΑ, νησίς πρὸς τὴν νοτ-ἀνατολικὴν παραλίαν μεταξὺ τοῦ ἀκρωτηρίου Κωλυεργίας καὶ τοῦ προβαίνοντος εἰς τὴν θάλασσαν ὄρους Βουπόρθμου (2).

* Τρίκερα.

ΤΙΠΆΡΗΝΟΣ, κατὰ τὸ στόμα τοῦ Ἀργολικοῦ κόλπου, ἀπέναντι τοῦ πρὸς μεσημβρίαν ἄκρου τῆς Ἑρμιονίδος· ὁ Πausανίας ἀποσιωπᾷ τὴν νῆσον ταύτην, ἀναφέρει δὲ αὐτὴν μόνος ὁ Πλίνιος.

* Πέτσαι καὶ κοινότερον Σπέτσαι. Τὸ νησίον τοῦτο εἶναι

(1) Πaus. Κορ. x. 34. — Πλίν. (2) Πaus. αὐτ.

χθαμαλὸν καὶ ἐπίπεδον, καὶ μόνον κατὰ μεσημβρίαν ἔχει ἐν μικρὸν ὄρος, καὶ μίαν κωμόπολιν ὁμώνυμον κατὰ τὴν βορ-ἀνατολικὴν παραλίαν· εἶναι ἄφορον τὸ νησίον τοῦτο· τὸ ἔδαφος αὐτοῦ σύγκειται ἐκ χαλίκων καλυπτομένων ὑπὸ ὀλίγου χώματος καὶ προάγει σχοίνους μόνον καὶ θύμον· ἔχει περίμετρον 14 μιλίων. κατὰ τὸ νοτ-ἀνατολικὸν αὐτοῦ κεῖται τὸ Σπετσόπουλον, καὶ κατὰ τὸ βορ δυτικὸν δύο σκοπελοὶ· ἀπέχει τῆς πλησιεστέρας στερεᾶς 2 1/2 μίλια, τῆς δὲ Ὑδρας 13 1/2 ἀπὸ ἀκρωτηρίου εἰς ἀκρωτήριον (1). Αἱ οἰκίαι εἰσὶν ὠκοδομημέναι ἐν σχήματι ἀμφιθεάτρου ἐπὶ ῥάχεις λόφου· ἡ ἄκρα αὐτῶν καθαριότης, ἡ λευκότης τῆς ἀσβέστου δι' ἧς ἀλείφονται ἔξωθεν καὶ οἱ μεταξὺ αὐτῶν σποράδην εὕρισκόμενοι ἀνεμόμυλοι ἀποτελοῦσι θέαν λαμπράν καὶ ἄκρως εὐάρεστον. — Οἱ Σπετσιῶται εἰσὶν ἐπίσης ὡς καὶ οἱ Ὑδραῖοι καὶ οἱ Ψαριανοὶ ἐκ τῶν ἐμπειροτέρων περὶ τὴν θαλασσοπλοῖαν καὶ τὴν ναυμαχίαν, ὡς ἐφάνησαν πραγματικῶς κατὰ τὸν προλαβόντα κατὰ τῆς Τουρκίας πόλεμον τῆς Ἑλλάδος, καθ' ὃν παρέσχον εἰς τὸν Ἑλληνικὸν στόλον 16 πλοῖα καὶ δύο πυρπολικά. — Ἡ χώρα κατὰ τὴν φύσιν τῆς θέσεως αὐτῆς εἶναι ἀφύλακτος καὶ παντὶ κινδύνῳ ἐκτεθειμένη, ἀλλ' ἀσφαλίζει αὐτὴν ἡ μεγάλη γειτνίασις πρὸς τὴν Πελοπόννησον, ἀφ' ἧς στρατεύμα δύναται νὰ διαπεραιωθῇ εἰς ἔλαττον ὥρας. Οἱ Σπετσιῶται ἔχουσιν 157 ἴδια ἐαυτῶν πλοῖα κάλλιστα, ἅπερ δὲν ἀπωλέσθησαν ὡς τὰ τῶν Ὑδραίων κατὰ τὸν πόλεμον, ἀλλὰ σώζονται καὶ μέχρι τοῦδε. Ἡ περιβόητος Βουβουλίνα ἦν ἐκ Σπετσῶν· ἡ ἀρρενόφρων καὶ ἡρωϊκὴ αὕτη πλουσία χήρα, ἧς ὁ σύζυγος εἶχε καρατομηθῇ εἰς Κωνσταντινούπολιν, ὁ

(1) Ἴδε Ὑδρα.

δὲ πρωτότοκος υἱὸς ἐφονεύθη εἰς τὴν μάχην τοῦ Ἀργούς, συνέλαβε τὸν σκοπὸν ν' ἀποκλείσῃ δι' ἰδίων αὐτῆς ἐξόδων τὸν Ἀργολικὸν κόλπον, ἐφ' ᾧ καὶ οὐ μόνον ἡττράπισε δύο πλοῖα ἀπὸ τῆς ἰδίας αὐτῆς καταστάσεως, ἀλλὰ καὶ ἐπιβάσῃ διεύθυνεν αὐτὰ ἡ ἰδία. — Εἰς Σπέτσαι, ὑπάρχουσι δύο σχολεῖα, ἐν Ἑλληνικὸν ἔχον δύο διδασκάλους Β' καὶ Γ' τάξεως καὶ ἐν δημοτικὸν Β' τάξεως. ἔτι δὲ καὶ ὑγειονομεῖον καὶ λοιμοκαθαρτήριον δημοτικὸν καὶ τελωνεῖον καὶ εἰρηνοδικεῖον καὶ συμβολαιογραφεῖον καὶ ὑπολιμεναρχεῖον. Αἱ Σπέτσαι μετὰ τῆς Ἑρμιονίδος ἀποτελοῦσι τανῶν μίαν ἐπαρχίαν τοῦ νομοῦ Ἀργολίδος καὶ Κορινθίας· εἰς δὲ αἱ Σπέτσαι πρωτεύουσα καὶ ἔδρα τοῦ δήμου Σπετσωῶν καὶ ἀπέχουσι τῆς Ναυπλίας 36 μίλια Ν. Α. Μ. Γ. 20, 48, Π. 37, 16. Κατὰ τὴν ἐνεστιῶσαν διαίρεσιν τῆς ἐπικρατείας αἱ Σπέτσαι μετὰ τῆς Ἑρμιονίδος ἀποτελοῦσι μίαν τῶν ἐξ ἐπαρχιῶν τοῦ νομοῦ τῆς Ἀργολίδος ἔχει δὲ ἡ νῆσος 2,121 οἰκογενείας, 9,148 κατοίκους (1), κατὰ τὸν ἀπογραφικὸν πίνακα τῆς Κυβερνήσεως τοῦ ἔτους 1849.

ΑΡΙΣΤΕΡΑ, νητὶς ἀκατοίκητος κατὰ τὸ νοτ-ἀτατολικὸν τῆς Τιπαρήνου· ἀναφέρεται ὑπὸ τοῦ Πλινίου· ὁ Πausanias ὀνομάζει αὐτὴν Ἀριστεράς (2).

* Πετσόπουλον ἢ κοινότερον Σπετσόπουλον· κατὰ τὸ μέσον ἔχει μικρὸν ὄρος· ἄντικρυ δὲ τοῦ ἀνατολικοῦ αἰγιαλοῦ δύο σκοπέλους· ἡ περίμετρος αὐτοῦ εἶναι 6 μιλίων· ἀπέχει τῶν Πετσῶν 3/4 μιλίου.

ΚΟΛΩΝΙΣ, ἀναφέρεται καὶ αὕτη ὑπὸ μόνου τοῦ Πλινίου ὡς μία τῶν παρὰ τὴν Ἑρμιονίδα κειμένων νησίδων, ὡς καὶ

(1) Ἰδε δῆμος Σπετσῶν. (2) Paus. Κορ. κ. 34. (3) Πλιν. β. 4, κ. 12, § 19.

ἡ Ἀπεροπία, ἡ Τιπάρηνος καὶ ἡ Ἀριστερά (1) Εἰς Κολωνίδα ὑπάρχει οἰκονομικὴ ἐφορεία Γ'. τάξεως.

ἈΔΙΟΫΣΑ. } δύο νησίδες, αἷς ὁ Πausanίας, ὡς καὶ τὴν
 ΠΙΤΥΟΫΣΑ. } Ἀριστεράν, τὴν κατ' αὐτὸν Ἀριστεράς, τάττει
 πρὸς δυσμὰς τοῦ ἀκρωτηρίου Σκυλλαίου, μεταξὺ τῶν δύο
 ἀκρωτηρίων Βουκεφάλων καὶ Κωλυεργίας, λέγων προσέτι
 ὅτι ἡ Ἀλιοῦσα εἶχε λιμένα ἐπιτήδειον εἰς ἐνόρμισιν πλοίων·
 ἀλλ' ἐνταῦθα φαίνεται συγκεχυμένον καὶ ἀσυμβίβαστον τὸ
 κείμενον τοῦ Πausanίου ὡς πρὸς τὰς θέσεις τῶν ἀκρωτη-
 ρίων καὶ τῶν νησίδων. Ἡ Ἀριστερά, κειμένη ὁμολογουμένως
 πλησίον τῆς Τιπαρήνου (Πετσῶν) εἶναι τὸ Πετσόπουλον (3),
 ὥστε δὲν δύναται νὰ κατέχῃ τὴν ὑπὸ τοῦ Πausanίου ὀριζο-
 μένην θέσιν· τὴν δὲ Πιτυοῦσαν μετ' ἄλλων νησίδων τάττει
 ὁ Πλίνιος ἐντὸς τοῦ Ἀργολικοῦ κόλπου παρὰ τὰς ἀκτὰς τῆς
 Ἀργολίδος (7). ὥστε οὐδὲ τοῦτο συμφωνεῖ, εἰμὴ μόνον ἐὰν
 ὑποτεθῶσι δύο Πιτυοῦσαι

(1) Πaus. Κορ. κ. 34. (2) Ἰδὲ Ἀργολίς. (3) Πλίν. β. 4, κ. 12, § 19.

ΚΥΚΛΑΔΕΣ ΠΗΛΟΙ.

ΕΠΕΙΔΗ ἡ Δῆλος ἐθεωρεῖτο ἱερὰ ὡς περιέχουσα τὸν
 ραὸν τοῦ Απόλλωνος καὶ τὸ Αἰγῶν, αἱ πέριξ αὐτῆς
 κείμεναι καὶ περικυκλοῦσαι αὐτὴν νῆσοι ὠνομάσθη-
 σαν Κυκλάδες, καὶ ἦσαν τὸ κατ' ἀρχὰς δώδεκα =
 Κέως, Κύθνος, Σέριφος, Μῆλος, Σίγρος, Κίμωλος,
 Πάρος, Νάξος, Σύρος, Μύκορος, Τήνος καὶ Ἄνδρος,
 ὕστερον δὲ προσετέθησαν καὶ ἕτεραι τρεῖς, ἐλάσσο-
 ρος λόγον ἄξιαι = Ἡ Γύαρος, ἡ Πρεπέσινθος καὶ
 ἡ Ὠλέαρος καὶ ἐγένοντο πᾶσαι δεκαπέντε, καὶ κατέ-
 σησαν αὐταὶ τὴν Δῆλον ἐνδοξον, πέμπουσαι εἰς αὐτὴν
 δημοσίᾳ θεωρὸν καὶ θυσίας καὶ χοροὺς παρθένων
 καὶ συνάγουσαι ἐν αὐτῇ παρηγύρεις μεγάλας (1).

ΣΥΡΟΣ, μία τῶν Κυκλάδων, πρὸς δυσμὰς τῆς Μυκρό-
 νου, πρὸς ἀνατολὰς τῆς Κύθνου καὶ πρὸς τὸ νοτ-δυτικὸν
 τῆς Τήνου· ὁ Ὀμηρος μνημονεύει αὐτῆς ἐν τῇ Ὀδυσσεΐᾳ
 ὑπὸ τὸ ὄνομα Συρία =

Νῆσός τις Συρίη κικλήσκεται, εἶπου ἀκούεις

Ὀρτυγίας καθύπερθε . . . (1)

Ἐκ Σύρου ἦν ὁ φιλόσοφος Φερεκύδης, μαθητῆς τοῦ Πιτ-
 ताκοῦ καὶ διδάσκαλος τοῦ Πυθαγόρου, ἀκμάας περὶ τὴν

(1) Στράβ. β. 10, σ. 485. (2) Ὁμ. Ὀδυσσ. Ο, σ. 405.

55 καὶ 60 Ὀλυμπιάδα, 560 π. χ. οὗτος συνέγραψε περὶ φύσεως θεῶν καὶ μετὰ Κάδμου τοῦ Μιλησίου καὶ τοῦ Ἑκαταίου ἦν ὁ πρῶτος γράψας εἰς πεζὸν λόγον· ἀπέθανεν ἐκ φθειριάσεως κατὰ τινος (1) κατ' ἄλλους δὲ κατακρημνισθεὶς ἀπὸ τοῦ ὄρους Κωρυκίου, πορευόμενος εἰς Δελφούς.

* Σύρος, κοιν. Σύρα· ἔχει περίμετρον 25 μιλίων καὶ ἀπέχει τῆς Μυκόνου ἀπὸ λιμένος εἰς λιμένα 21 μιλ. Ἡ νῆσος αὕτη εἶναι ὀρεινὴ καὶ τραχεῖα, καλλιεργεῖται δὲ καὶ προάγει σῖτον ἐξαίρετον ἀλλ' ὀλίγον, κριθὴν πολλήν, ὡς καὶ οἶνον καὶ σῦκα, βαμβάκιον ἱκανὸν καὶ ἐλαίας, στερεῖται δὲ ξύλων· ὁ λιμὴν αὐτῆς ὁ παρὰ τὴν πόλιν εἶναι δεκτικὸς τῶν μεγίστων πλοίων· ἐκτὸς δὲ αὐτοῦ ἔχει καὶ ἕτερον λιμένα ἐπίσης εὐρύχωρον κατὰ τὸ νότιον καὶ σκεπόμενον ὑπὸ τριῶν σκοπέλων· ἔχει δύο κωμοπόλεις, τὴν μὲν, τὴν παλαιὰν ἀπέχουσαν 1 μιλ. τοῦ λιμένος, κειμένην περὶ λόφον ἀπότομον καὶ κατοικουμένην ὅλως σχεδὸν ὑπὸ καθολικῶν προστατευομένων κυρίως ὑπὸ τοῦ Πάπα καὶ τῆς Γαλλίας, τὴν δὲ κτισθεῖσαν πρὸ οὐ πολλῶν ἐτῶν κατὰ τὴν ἀνατολικὴν παραλίαν ἐπὶ τοῦ λιμένος καὶ ὀνομασθεῖσαν Ἑρμούπολιν ὡς ἐμπορικὴν· αὕτη εἶναι ἐκ τῶν κομψοτέρων κωμοπόλεων τῆς Ἑλλάδος, ἔχουσα οἰκίας εὐκτίστους, ἀγυῖας στενὰς μὲν καὶ πολλὰς αὐτῶν ἀνάνταις ἐκ τῆς φυσικῆς θέσεως, ἀλλὰ καθάρους καὶ τινος λιθοστρώτους, ἀγορὰν ἔχουσιν καλὰ ἐργαστήρια καὶ εὐρυχώρους ἀποθήκας, οἰκονομικὴν ἐφορείαν Β' τάξεως, ταμεῖον Α' τάξεως, πρωτοδικεῖον, εἰρηνοδικεῖον, συμβολαιογραφεῖον, ὑγειονομεῖον, λιμεναρχεῖον, τελωνεῖον, ναυπηγεῖον, λοιμοκαθαρτήριον κτλ. ἔτι δὲ γυμνάσιον ἔχον σχολάρχην καὶ τρεῖς διδασκάλους Α' Β' καὶ

(1) Λίλιαν. Ποικ. Ις. 6. 4. κ. 28.

Γ' τάξεως καὶ ἐν μὲν Ἑρμουπόλει 13 σχολεῖα δημοτικά ἐν δὲ τῇ ἐπάνω Σύρῳ 1. καὶ ἕτερον εἰρηνοδικεῖον καὶ συμβολαιογραφεῖον. Οἱ κάτοικοι εἰσὶ κατὰ τὸ πλεῖστον ἔμποροι ἐκ διαφόρων τόπων καὶ πρὸ πάντων Χῖοι, ναυτικοὶ δὲ κυρίως εἰσὶ Ψαριανοὶ καὶ Μυκόνιοι. — Ἡ πρὸς τὴν ἄνω πόλιν ἄγουσα ἀτραπὸς εἶναι στενωπάτη, ἀνάντης καὶ κλιμακοειδής· ἐπὶ τῆς κορυφῆς τοῦ λόφου ὑπάρχει ἐκκλησία τῶν καθολικῶν τοῦ Ἀγ. Γεωργίου καὶ κατωτέρω ἄλλη τῶν Ἰησουϊτῶν· κάτωθεν δὲ τοῦ αὐτοῦ λόφου πρὸς τὸ νότιον ἐν χαράδρᾳ ὑπάρχει πηγὴ ὕδατος, τοῦ μόνου καλοῦ πρὸς πόσιν. — Ἐξωθεν τῆς Ἑρμουπόλεως εἶναι ἐφ' ὕψους μικρὰ πλατεία Βαπτόρια λεγομένη, τόπος περιδιαβάσεως καὶ θεριγῆς ἀναψύξεως τῶν κατοίκων, ἥδη δὲ ἐγκαταλελειμένος· κατὰ δὲ τὸ νότιον τῆς αὐτῆς κωμοπόλεως ἐν ἀποστάσει $3/4$ ὥρας ὑπάρχει τόπος ἐξοχῆς Τάλαντα καλούμενος καὶ περιέχων οἰκήματα τινὰ καὶ πολλὰ ὀπωροφόρα δένδρα, ὡς λεμονοπορτοκαλέας, ροιὰς καὶ ἄλλα. — Ἡ Σύρα περιέχει μάρμαρον λευκὸν κατωτέρας ποιότητος καὶ σίδηρον καὶ ἀμίαντον.

Ἡ Σύρα μέχρι τῆς προλαβούσης Ἑλλ. Ἐπαναστάσεως ἦν ἀφανὴς καὶ ἄσημος, οὐδὲν ἔχουσα πλεονέκτημα ἄλλο εἰμὴ τὸν καθαρὸν καὶ ὑγιεινὸν τῆς ἀέρα, καὶ τὸν καλὸν λιμένα τῆς. πολλοὶ δὲ τῶν κατοίκων καὶ ἄνδρες καὶ γυναῖκες ἀποδημοῦντες καθ' ἕκαστον ἔτος, ἐμισθοῦντο εἰς Κωνσταντινούπολιν καὶ Σμύρνην ὡς ὑπηρέται καὶ ὑπηρέτιδες· διῆγον δὲ εὐχαρίστως ὑπὸ τὴν Ὄθωμανικὴν ἐξουσίαν, μηδέποτε βλέποντες ἐπὶ τῆς νήσου των Ὄθωμανούς, μηδὲ ἐνοχλούμενοι ὑπ' αὐτῶν, μηδὲ συναισθανόμενοι ὡς ἄλλοι ἀλλαχοῦ τὴν ἐκ τῆς τυραννίας κατάθλιψιν· διὸ καὶ ἔμειναν οὐδέτεροι κατὰ τὴν ἐπανάστασιν· ὡς πρὸς τὴν Ἑλλάδα δὲ ἦτις κατ' ἐκείνας

τὰς πρώτας ἀρχὰς ἦν ἀποκελεισμένη τῶν λιμένων τῆς Μεσσηνίου καὶ οὐδεμίαν ἔφερεν ἀνεγνωρισμένην σημαίαν ἢ οὐδετερότης τῆς Σύρας μεγάλως ὠφέλησε, διότι παρείχεν εἰς αὐτὴν ἐμπορεῖον καὶ ἀποθήκην ἐξ ἧς οἱ ἐπαναστάται προσεπορίζοντο τὸν ἀναγκαῖον οἶτον κομιζόμενον ἐκεῖ ἐκ τῆς Ἰταλίας καὶ τοῦ Εὐξείνου Πόντου ὑπὸ Αὐστριακῶν καὶ Ἰωνίων ἐμπόρων· μετ' ὀλίγον δὲ ξένων πολλῶν καὶ ἐμπόρων ἀπὸ παντὸς ἔθνους φοιτώντων εἰς αὐτὴν, ἐπλούτησε· ἡ πτωχὴ αὕτη νῆσος καὶ οἱ κάτοικοι αὐτῆς ἐκ τεσσάρων χιλιάδων ἐπενταπλασιάσθησαν καὶ ἔκτισαν καὶ τὴν προαναφερθεῖσαν Ἑρμούπολιν. Αἱ τρεῖς πολεμικαὶ νῆσοι, Ὑδρος, Πέτσαι καὶ Ψαρὰ ἀνεγνώρισαν καὶ ἐσεβάσθησαν τὴν ἀξίαν τῆς Σύρας· καὶ οἱ Ὀθωμανοὶ δὲ αὐτοὶ, ὅν καὶ συναισθανόμενοι τὴν ἐκ τοῦ ἐμπορίου αὐτῆς εἰς τοὺς ἐχθροὺς τῶ προσγινομένην ὠφέλειαν, ὅν ἠθέλησαν νὰ τὴν ἐγγίσωσιν ἐκ δεισιδαιμονίας θρησκευτικῆς ἐξαπτομένης μάλιστα ὑπὸ τῶν Λατίνων ἱερέων ἐχθροπάθεια μεγάλη ἐπεκράτησεν ἄρτι μεταξὺ τῶν δύο κωμποπόλεων, τῆς ἄνω καὶ τῆς κάτω, καὶ ἕριδες συχνάκις ἀνεφάνησαν καὶ ἐτάραξαν τὴν ἡσυχίαν τῆς Σύρας· ἔτι δὲ μᾶλλον ἐταράχθη ἡ νῆσος, ὅτε κατὰ τὸ ἔτος 1821 δι' ἐνεξέως σφοδρᾶς ἐγερθείσης μεταξὺ τῶν Συρίων καὶ τινῶν Κεφαλλήνων, ἦλθον εἰς χεῖρας καὶ ἐφονεύθησαν ἑκατέρωθεν ἄνθρωποι, καὶ τότε δραξάμενοι τὴν πρόφασιν ταύτην, Ἑπτανήσιοι τινὲς ἐνωθέντες μετὰ τινῶν Ἑλλήνων τῶν μικροτέρων νήσων, καὶ σκοπεύσαντες διαρπαγὴν καὶ λεηλασίαν, διωργανίσθησαν τακτικῶς καὶ ἐπῆλθον τὸν δεικέμβριον κατὰ τῆς Σύρας μετὰ δύο πλοίων ὑπὸ τινα τυχοδιώκτην Ζακύνθιον Φατσόλην Καλούμενον· ἀλλ' ὁ λαὸς ἠγέρθη κατ' αὐτῶν καὶ συμπλοκῆς γενομένης, περὶ πικρὰ τριᾶκοντα ἄνθρωποι ἐφονεύθησαν. τέλος δὲ διὰ βοήθειαν

ἀποσπάσματος ἐκ πλοίου Αὐστριακοῦ οἱ Σύριοι ἀπεδίωξαν τοὺς ληστὰς· ἀλλ' οὗτοι ἐπιμένοντες εἰς τὸν σκοπὸν τῶν, ἐπανῆλθον τῇ 10 φεβρουαρίου, ἐνδυναμωθέντες δι' ἄλλων ἔτι πειρατῶν καὶ συμποσούμενοι ἤδη εἰς 2000 ἀνθρώπων οἱ ἐπιβαίνοντες στολίσκον ἐξήκοντα σκαφῶν, ἔκαυσαν καὶ διήρπασαν πολλὰς ἀποθήκας εἰς τὸν λιμένα, καὶ παρ' ὀλίγον προσέβαλλον καὶ τὴν πόλιν, ἀλλὰ φθάσασα ἐγκαίρως ἡ Γαλλικὴ βασιλικὴ σκούνα ἡ Ἑσταφέτα, διέσωσε τὴν Σύρην ἀπὸ τῆς σφαγῆς καὶ τῆς λεηλασίας, βιάσασα τοὺς ληστὰς νὰ ἀναχωρήσωσι κατεσπυσμένως. Κατὰ δὲ τὸ θέρος τοῦ ἔτους 1822, τῇ 4 ἰουλίου ὁ αὐτὸς Ζακύνθιος Φατσόλης ἐπιβαίνων βρίκιον ἔχον εἰκοσι τηλεβόλα, ἦλθεν εἰς τὸν λιμένα τῆς Σύρας καὶ κοινοποιήσας πρὸς τοὺς τρέμοντας κατοίκους ὅτι ἦν διωρισμένος διευθυντὴς τῆς ἀστυνομίας, ἀπέβη ἐπὶ κεφαλῆς τινῶν Στεριοελλαδιτῶν, συνήθροισε περὶ ἐαυτὸν τὸν συρφετῶδη ὄχλον τῆς ἀγορᾶς, καὶ ἠτοιμάζετο νὰ μεταχειρισθῇ βίαν· ἀλλ' αἶφνης ὁ Γάλλος ναύαρχος Δε-Ρίγνυ, ὅστις ἠκολούθει πάντοτε τὰ ἔχνη του φθάσας τῇ 5 τοῦ μηνὸς ἐπὶ τῆς φρεγάτας Μηδείας, κατέσχευεν ἀμέσως τὸ βρίκιόν του· ὁ Φατσόλης ἐκρύβη ἐντὸς πλοίου Κεφαλληνίου, ἀλλ' ἀνακαλυφθεὶς, φυλακισθεὶς καὶ σταλεὶς σιδηροδέσμιος εἰς τὰς Ἰωνικὰς νήτους, κατεδικάσθη εἰς κάθειρξιν ἐντὸς φρουρίου.

Ἡ δὲ Ἑρμούπολις ἥτις εἶναι ὠκεοδόμημένη ἐπὶ τῆς θησαυρῶς τῆς ἀρχαίας Σύρου κατέστη ἐσχάτως τὸ κέντρον τοῦ ἐμπορίου τῆς Ἑλλάδος· καὶ τὸ τελώνιον αὐτῆς περιέχει ἓνα τῶν κυρίων κλάδων τῶν ἐτησίων προσόδων τοῦ Ἑλληνικοῦ Κράτους· τὰ διὰ Σμύρνην, Κωνσταντινούπολιν κτλ. ἀτμόπλοια διέρχονται ταχτικῶς διὰ τῆς Σύρου — Τὰ νομίσματα τῆς Σύρου παριστῶσι κεφαλὴν Πανὸς φέρουσαν κέρατα, καὶ ὅπι-

σθεν λαγῶν καὶ τὰ γράμματα ΣΥΡ, καὶ ἕτερον ΣΥΡΙ· εὐρέθη δὲ καὶ νόμισμα τοῦ αὐτοκράτορος Δομητιανοῦ φέρον ὀπισθεν λωτῷ περιστεφανουμένην κεφαλὴν Ἰσίδος καὶ τὰ γράμματα ΕΙΣΙΣ ΣΙΡΙΩΝ, καὶ ἕτερον κάκιστα ἐξεργασμένον νόμισμα τοῦ αὐτοκράτορος Τραϊανοῦ, φέρον δὲ ὀπισθεν δύο κεφαλὰς τετραμμένας πρὸς ἀλλήλας καὶ μεταξὺ αὐτῶν φοίνικα (1). Διάφορα λείψανα τειχῶν καὶ τμήματα κιόνων κατὰ τὸ πλεῖστον Ῥωμαϊκῶν εὐρέθησαν ἐν Σύρῳ, καὶ τινες δὲ ἐπιγραφαὶ ὧν μία ἀξιοσημείωτος ὡς διαλαμβάνουσα ψήφισμα τῆς γερουσίας καὶ τῶν Συρίων δι' οὗ ἀπονέμεται Ὀνησάνδρῳ τινὶ Σιφνίῳ ἕνεκα τῶν πολλῶν καὶ μεγάλων αὐτοῦ πρὸς τε τὸ κοινὸν καὶ πρὸς ἓνα ἕκαστον τῶν πολιτῶν τῆ Σύρου εὐεργεσιῶν προξενία, προεδρία, εἴσοδος ἐν ταῖς συνελεύσεσι τοῦ δήμου καὶ ἐν ταῖς συνεδριάσεσι τῆς γερουσίας, στέφανος χρυσοῦς, καὶ μνημόσυνον ἐπέτειον τῶν εὐεργεσιῶν καὶ τῆς πρὸς τοὺς θεοὺς λατρείας· διατάσσεται δὲ ἡ ἐγγράξις τοῦ ψηφίσματος τούτου ἐπὶ κιόνος, καὶ ἡ ἀποσολὴ τοῦ αὐτοῦ ψηφίσματος πρὸς τὸ κοινὸν τῆς Σίφνου, καὶ ἐπιτρέπεται τῷ Κυρσίλῳ ἡ ἀνέγερσις τοῦ μνημείου (2) — Κατὰ τὸ νότιον τοῦ λιμένος ὑπάρχει πλὰξ μαρμαρίνη φέρουσα ἐπιγραφὴν ΠΟΣΕΙΔΩΝΟΣ ΑΣΦΑΛΕΙΟΥ, καὶ ἑτέρα ἐπιγραφὴ ὑπάρχει παρὰ τὸ νοσοκομεῖον ΑΘΗΝΑΣ ΦΡΑ . . . Κατ' ἀνατολὰς τῆς Σύρου εἰς μικρὰν ἀπ' αὐτῆς ἀπόστασιν καὶ ἐξ ἴσου σχεδὸν ἀπ' ἀλλήλων ἀπέχουσαι κεῖνται τρεῖς νησίδες ἔρημοι, καλούμεναι ἡ πρώτη Γράδα, ἡ δευτέρα Σκάρπα, καὶ ἡ τρίτη ἡ ἀπωτάτη Νάτο. Ἡ Σύρος ἀποτελεῖ ἐπαρχίαν διαιρουμένην εἰς τρεῖς δήμους, Σύρου, Ἑρμουπόλεως καὶ Μυκόνου· ἀπέχει δὲ ἡ Σύρος τοῦ Παιραιῶς 79 μιλ. τῆς Μυκόνου 21, τῆς Νάξου 30.

(1) Διούριαν σ, 60. (2) Πρόκλις δ' Ὀστιν Μερ. ς', σ. 540 κξ.

ΜΥΚΟΝΟΣ, μία τῶν Κυκλάδων κατὰ τὸ νοτ-ἀνατολικὸν τῆς Τήνου, τὸ δυτ-βόρειον τῆς Νάξου καὶ τὸ βορ ἀνατολικὸν τῆς Δήλου ἧς ἀπέχει ὀλίγον. Δύο ὄρη κύρια εἰσὶν ἐν τῇ νήσῳ ἅπερ ἐκαλοῦντο διὰ κοινοῦ ὀνόματος Δίμαστοι, καὶ τέσσαρες λιμένες. Ἡ Μύκονος εἶχε πόλιν ὁμώνυμον παρὰ τὸν αἰγιαλὸν, καὶ ἄλλην πόλιν, ὡς φαίνεται, διότι κατὰ τὸν Σκύλακα, ἦν δίπολις (1). ἦν δὲ ὡς καὶ ἤδη εἶναι τραχεῖα, πετρώδης καὶ ὀλιγόκαρπος. — Ὑπὸ τὴν Μύκονον ἐμυθίζετο ὅτι ἔκειντο οἱ ὕστατοι τῶν Γιγάντων οἱ θανατωθέντες ὑπὸ τοῦ Ἡρακλέους, ἐξ οὗ καὶ ἔμεινε παροιμία ἀπάνθ' ὑπὸ μίαν Μύκονον ἢ ἐπὶ τῶν συναπτόντων τὰ ἐκ φύσεως διηρημένα (2). ἢ ἐπὶ τῶν διὰ μιᾶς δίκης καταδικασθέντων. (3) — Ἐν Μυκόνῳ ἐπεχωρίαζε τὸ πάθος τῆς φαλάκρας, διό καὶ οἱ φαλακροὶ ἐκαλοῦντο ὑπὸ τινων Μυκόνιοι (4). Οἱ Μυκόνιοι ὡς πενόμενοι καὶ οἰκοῦντες λυπρὰν νῆσον διεβάλλοντο ἐπὶ γλισχρότητι καὶ πλεονεξίᾳ (5).

* Μύκονος· ἀπέχει τῆς Νάξου 30 μιλ. τῆς Ἰκαρίας 40 καὶ τοῦ λιμένος τῆς Τήνου 13· ὁ ἀπὸ τοῦ κατὰ τὸ βορδυτικὸν ἀκρωτηρίου Τρούλλου μεταξὺ Μυκόνου καὶ Τήνου διάυλος εἶναι 13 μιλίων· ὁ δὲ μεταξὺ Μυκόνου καὶ Δήλου ἀπὸ τοῦ ἀκρωτηρίου Αλομάνδρας 3 μιλ. Ἡ Μύκονος ἐκτείνεται ἀπ' ἀνατολῶν πρὸς δυσμὰς καὶ ἔχει περίμετρον 36 μιλ. 5 λιμένας ἔχει ἡ νῆσος = α. τὸν παρὰ τὴν χώραν κατὰ δυσμὰς, β'. τὸν Πιάνορμον κατ' ἄρκτον, γ' τὴν Φτελιὰν ὡσαύτως κατ' ἄρκτον ἀνατολικώτερον τοῦ Πανόρμου, δ'. τὸν τῆς Λγ. Ἀννης κατ' ἀνατολὰς καὶ ε. τὸν Ὀρνον

(1) Σκυλ. Περιπλ. (2) Στράβ. β. 15, σ. 487. (3) Εὐσταθ. σχολ. εἰς Διονυσ. Περιηγ. (4) Στράβ. β. 10, σ. 487. (5) Ἀθην. Δειπνισ. β. 1, κ. 14 — Ζηνοβ. Παροιμ. β. 5, κ. 21 — Σουῖδ. εἰς Μυκόνιος γείτων — Πάυλ. εἰς Μυκόνιοι — Φωτ. εἰς Μυκόνιον.

κατὰ μεσημβρίαν· ὁ παρὰ τὴν χώραν εἶναι ὅλως ἀναπεπταμένος καὶ ἐκτεθειμένος εἰς τοὺς ἀνέμους, μάλιστα τοὺς δυτικούς· ἀλλ' ὁ παρὰ τὸν λιμένα κόλπος εἶναι δεκτικὸς τῶν μεγίστων πλοίων ἃ σκέπονται ὑπὸ τινων σκοπέλων, καὶ δύνανται καὶ νὰ παραχειμάσωσιν ἐν αὐτῷ· ὁ Πάνορμος εἶναι μέγιστος, ἀλλ' ἐκτεθειμένος εἰς τὸν βορρᾶν· ὁ τῆς Ἀγ. Ἀννης λίαν ἀναπεπταμένος· ὁ δὲ Ὀρνος κεῖται ἀντιθέτως πρὸς τὸν μυχὸν τοῦ κόλπου. Ἡ νῆσος εἶναι τραχυτάτῃ συγκειμένη σχεδὸν ὁλοκλήρως ἐκ συνηίτου λίθου, καὶ τὰ ὄρη αὐτῆς ὀλίγον ὑψηλά· τὰ δύο κύρια αὐτῶν φέρουσιν ἀμφότερα τὸ ὄνομα Προφήτης Ἡλίας (τὸ πάλαι δίμαστοι)· καὶ τὸ μὲν αὐτῶν κεῖται παρὰ τὸ ἀκρωτήριον Τροῦλλον, κατὰ τὸ στόμιον τοῦ μεταξὺ Μυκόνου καὶ Τήνου πορθμοῦ, τὸ δὲ κατὰ τὴν ἄκραν τῆς νήσου ἀπέναντι τοῦ Τραγονησίου — Οἱ ναῦται τῆς Μυκόνου θεωροῦνται ὡς ἐπιτηδεύοντες· συμποσοῦνται δὲ ἕως 800 οἱ μετερχόμενοι τὴν θαλασσοπλοΐαν· ἔχουσιν ὑπὲρ τὰ 30 μεγάλα πλοῖα, ὡς βρίκια καὶ γολέτας, καὶ τὰ λεγόμενα πρὸς τοῦτοις καΐκια διὰ τὸ ἀκτεμπόριον τῆς Ἑλλάδος καὶ τῆς Τουρκίας· τὸ τῆς ἐξαγωγῆς ἐμπορίου συνίσταται κυρίως εἰς δέρματα καὶ εἰς οἶνον· σῆτος γίνεται τοσοῦτον ὀλίγος, ὥστε οὔτε διὰ μῆνα ὁλόκληρον ἐξαρκεῖ, κριθὴ ἱκανὴ διὰ τὴν χρεῖαν τοῦ τόπου, σῦκα πολλὰ, ἐλαῖαι ὀλίγαι· κατὰ τὸ θέρος τὰ ὕδατα σπάνια· μέγα φρέαρ προμηθεύει τὸ ἀναγκαῖον ὕδωρ πρὸς χρῆσιν πάντων τῶν κατοίκων τῆς χώρας. Ἡ νῆσος ἔχει μίαν καὶ μόνην χώραν Μύκονον ἐπὶ τῆς αὐτῆς θέσεως τῆς ἀρχαίας πόλεως. Αἱ γυναῖκες εἰσὶ πολυαριθμότεραι τῶν ἀνδρῶν οἳ καὶ τοὶ οἰκοῦντες ὀλιγόκαρπον νῆσον, ἐκ τῆς φιλεργίας, τῆς οἰκονομίας καὶ τοῦ μικροῦ αὐτῶν ἐμπορίου εἰσὶν εὐκατάστατοι, καὶ αἱ οἰκίαι αὐτῶν εἰσὶν ἐκ τῶν εὐκτιστοτέρων τοῦ Αἰγαίου

παλάγους. Οἱ Μυκόνιοι εἰσὶν εὐεεῖς· ἅμα δὲ φθάσωσι τὸ
 20—25 ἔτος τῆς ἡλικίας φαλακροῦνται· ἀποτέλεσμα, ὡς
 φαίνεται, τοῦ φρεατείου ὕδατος. Ἡ ἐν Μυκόνῳ διατριβὴ εἶναι
 εὐάρεστος· πέρδικες εὐρίσκονται ἐπὶ τῆς νήσου ἐν ἄκρᾳ
 ἀφθονία, ὡς καὶ ὄρνυες, σκολόπακες, τρυγόνες, δασύποδες
 καὶ συκοφάγοι, σταφυλαὶ καὶ σῦκα ἐξαίρετα· λάχανα παν-
 τοδαπὰ κάλλιστα· τὸ πρόσφατον τυρίον θαυμάσιον· μεγί-
 στη δὲ σπάνις ξυλων. Ἐπὶ τῆς νήσου εἰσὶν ἐκκλησίαι πολ-
 λαὶ καὶ ἐκκλησίδια καὶ τινα μοναστήρια. — Οἱ Μυκόνιοι
 μετεχειρίζοντο πρὸς οἰκοδομὴν τὰ ἐρείπια τῆς Δήλου, καὶ
 ἤδη ἀπαντῶνται ἔγκτιστα εἰς τοὺς τοίχους τῶν οἰκιῶν καὶ
 εἰς τὰς βαθμίδας τῶν κλιμάκων κλάσματα πλακῶν μαρ-
 μαρίνων ὧν τινὰ φέρουσι καὶ γράμματα. Ἐν τῇ χώρᾳ τῆς
 Μυκόνου εὑρέθη πρὸ τινων ἐτῶν ἄγαλμα ἀγένειον, κάλλι-
 στον ἐκ μαρμάρου, ἐπὶ λόφου δὲ δύο μεγάλοι ἀνδριάντες
 μαρμαρίνοι ἀκέφαλοι καὶ 14 προτομαὶ ὡσαύτως μαρμαρίνοι
 καὶ ἀκέφαλοι καὶ 1 σαρκοφάγος μετὰ τοῦ ἐπιθέματος αὐτοῦ
 καὶ κεκοσμημένος δι' ἀναγλύφων. Κατὰ τὸ νοτ-ἀνατολικὸν
 τῆς νήσου ὑψοῦται μικρὸς, ὀξυκατάληκτος λόφος ἐφ' οὗ
 ἦν ποτὲ μοναστήριον καλογραιῶν ἤδη ἐγκαταλελειμμένον· ἐπὶ
 τῆς κορυφῆς τοῦ λόφου τούτου σώζονται ὀλίγα τινὰ λείψανα
 φρουρίου τοῦ μεσαιῶνος ἀναφερομένου καὶ ὑπὸ τοῦ Τουρ-
 νεφόρτου (1)· λέγεται δὲ ἤδη ὁ λόφος οὗτος ὡς ἐκ τοῦ
 φρουρίου Παλαιόκαστρον καὶ Τούρλαις, καὶ μετὰ 10 λεπτά
 ἀπ' αὐτοῦ κεῖται μοναστήριον τῆς Παναγίας ἐπιλεγομένης
 Παλαιοκαστριανῆς ἢ Τουρλιανῆς. — Νησις ἀκατοίκητος κα-
 λουμένη Τραγονήσι κεῖται εἰς ἀπόστασιν 1 μιλίου ἀπὸ τῆς
 Μυκόνου ἀπὸ ἀκρωτηρίου εἰς ἀκρωτήριο ὑπὸ τὸ ὄρος τοῦ

(1) Τουρνεφ. 6, 1, σ. 441.

Προφήτου Ἡλίου πρὸς ἀνατολὰς, ἀπὸ δὲ τοῦ λιμένος τῆς χώρας ἀπέχει ἡ νησίς αὕτη 20 μίλια, ἔχει δὲ περιφέρειαν 3 μιλίων· οἱ Μυκόνιοι καὶ πρὸ πάντων οἱ μοναχοὶ τῆς Τουρλιανῆς τρέφουσιν ἐπ' αὐτοῦ τὰ ζῶα αὐτῶν· ἑτέρα νησίς ὡσαύτως ἀκατοίκητος καὶ καλουμένη Χταπόδια κεῖται εἰς ἀπόστασιν 5 μιλίων ἀπὸ τοῦ Τραγονησίου Νοτ-ἀνατολικῶς· οὔτε δὲ ποιμένες οὔτε ποιμνία διατρίβουσιν ἐπ' αὐτοῦ, δι' ἑλλειψιν ποτίμου ὕδατος· κατὰ δὲ τὴν δεξιὰν ἄκραν τοῦ κόλπου τῆς Μυκόνου εἰσὶ δύο νησίδες = μέγα Καβουρονήσι καὶ μικρὸν Καβουρονήσι λεγόμεναι καὶ οὐ πόρρω αὐτῶν ἑτέρα νησίς Ἅγιος Γεώργιος ἡ Ἰεωργιονήσι καλουμένη καὶ παρ' αὐτὴν δύο σκόπελοι. Οἱ Μυκόνιοι κατὰ τὴν προλαβοῦσαν Ἑλληνικὴν ἐπανάστασιν ἐδειξαν ἀνδρείαν· ὅτε κατὰ τὸν Ὀκτώβριον τοῦ ἔτους 1822 ὁ ἀρχιναύαρχος τοῦ Σουλτάνου Μεχμέτ πασᾶς περιέπλεε τὰς νήσους τοῦ Αἰγαίου, 100 Ἀλγέριοι ἀπέβησαν εἰς Μύκονον ἐπὶ λεία προβάτων· ἀλλὰ 400 Μυκόνιοι οἱ μέιναντες ἐπὶ τῆς νήσου, τῶν ἄλλων μετὰ γυναικῶν καὶ παιδῶν καταφυγόντων εἰς Τήνον, προσβαλόντες δραστηρίως τοὺς Ἀλγερίους, ἀπεδίωξαν αὐτοὺς, φονεύσαντες δεκαεπτὰ, ἐκ δὲ τῶν Μυκονίων δύο μόνον ἐπληγώθησαν. — Ἡ Μύκονος ἔχει δύο σχολεῖα, ἐν Ἑλληνικὸν ὑπὸ διδάσκαλον δευτέρας τάξεως καὶ ἕτερον δημοτικὸν ὡσαύτως καὶ ὑγειονομεῖον καὶ ὑποτελωνεῖον καὶ εἰρηνοδικεῖον καὶ ὑπολιμεναρχεῖον. Ἡ Μύκονος ἀπέχει 90 μιλ. τοῦ Πειραιᾶ — εἶναι δὲ ἡ Μύκονος εἰς τῶν τριῶν δήμων τῆς ἐπαρχίας Σύρου. — Τὰ νομίσματα τῆς Μυκόνου παριστῶσι κεφαλὴν Βάκχου καὶ ὀπισθεν ῥᾶγα σταφυλῆς καὶ τὰ γράμματα ΜΥΚ. (1).

ΔΗΛΟΣ, μικροτάτη, ἀλλ' ἐπισημοτάτη νῆσος κειμένη

(1) Διόμερτην σ. 60.

κατὰ τὸ μέσον τῶν Κυκλάδων, πλησιέστατα τῆς Μυκόνου νοτ.-δυτικῶς, καὶ ἔχουσα περίμετρον ἑνὸς μιλίου γεωγραφικοῦ κατὰ τὸν Πλίνιον. Τὰ κατὰ τὴν Δῆλον ἦσαν ἀπ' ἀρχῆς ὅλως μυθολογικά· τὸ ὄνομα αὐτῆς ἐν πρώτοις ἐτυμολογεῖται διαφόρως· κατὰ τινὰς παράγεται ἐκ τοῦ ὅτι ὁ Ἀπόλλων ἐδῆλου ἐνταῦθα τοὺς χρησμούς σαφέστερον καὶ ἀπλούστερον ἢ ἐν Δελφοῖς (1). Κατὰ δὲ τοὺς πλείους, διότι ἀνεφάνη ἡ νῆσος ἀπὸ τοῦ βυθοῦ τῆς θαλάσσης, καὶ ἐξ ἀδῆλου βάσεως ἐρριζώθη στηριχθεῖσα, εἴτε πρώτη δηλωθεῖσα μετὰ τὸν Ὠγύγιον κατακλυσμὸν, εἴτε προαχθεῖσα αἴφνης ὑπὸ τοῦ Διὸς ἐπὶ τῷ τοκετῷ τῆς Λητοῦς, ἥτις ἐκ ζηλοτυπίας τῆς Ἥρας οὐδαμοῦ εὗρισκε τόπον ἐπὶ πάσης τῆς γῆς (2). Ἐνταῦθα ἔτεκεν ἐπομένως ἡ Λητὼ τὸν Ἀπόλλωνα καὶ τὴν Ἄρτεμιν διδύμους, καὶ ἐκ τούτου προῆλθεν ἡ ιερότης τῆς νήσου ἢ ὅτε πρῶτον ἀνεφάνη, ἣν ἀσταθῆς καὶ κλονουμένη ἐπὶ τῆς θαλάσσης, ἀλλ' ὁ Ζεὺς ἐπαγίωσεν αὐτὴν ἐπὶ στερεᾷ πέτρᾳ δι' ἀδαμαντίνων ἀλύσεων (3). Ἐπὶ δὲ τοῦ τοκετοῦ τῆς Λητοῦς ἐμυθεύετο ὅτι ἐλθοῦσα Εἰλειθυία ἐκ τῶν Ὑπερβορείων εἰς Δῆλον, ἐγένετο βοηθὸς εἰς τὰς ὠδῖνας αὐτῆς· οἱ δὲ ἄλλοι παρὰ τῶν Δηλίων ἔμαθον τῆς Εἰλειθυίας τὸ ὄνομα· ἔθυσον δὲ οἱ Δῆλιοι τῇ Εἰλειθυίᾳ καὶ ᾗδον ὕμνον Ὡλῆνος (4)· ταῦτα δὲ ἐπλάσθησαν οὕτω, διότι, κατὰ τινὰς, ἡ νῆσος αὕτη ἐσεῖετο ποτὲ συνεχῶς, διὸ καὶ χωρίον τι ἦν περὶ αὐτὴν Τρέμων καλούμενον· ἀλλ' ὁ θρυλλούμενος χρησμὸς ἀντίκειται τούτοις, λέγων =

Κινήσω καὶ Δῆλον ἀκίνητόν περ ἐοῦσαν.

-
- (1) Στεφ. Βυζ. Δῆλος — Σερβ. εἰς Βεργίλ. Αἰν. 6. 3, σ. 73—77.
 (2) Στυμολογ. μέγα Δῆλος — Πλιν. 6. 4. κ. 12, § 22 κατὰ τὸν Ἀριστοτέλην — Εὐσταθ. εἰς Διονυσ. Περιηγ. σ. 525. (3) Πινδάρ. παρὰ Στραβ. β. 10, σ. 485. (4) Πκυτ. ἁγ. κ. 18.

Λέγεται δὲ μάλιστα ὅτι, ὅτε ὁ Σρατηγὸς τοῦ Δαρείου Δά-
της ἐθυμίασε τριακόσια τάλαντα λιβανωτοῦ ἐν τῷ ναῷ τοῦ
Δηλίου Ἀπόλλωνος καὶ ἀνέπλευσε, τότε ἡ Δῆλος ἐκινήθη
πρῶτα καὶ ὕστατα, τὸ πρὶν οὖσα ἀκίνητος (1). Ἐμυθεύετο
προσέτι ὅτι ἡ Δῆλος ἦν τὸ κατ' ἀρχὰς τοῦ Ποσειδῶνος, καὶ
ὅτι ὁ θεὸς οὗτος ἔδωκεν αὐτὴν τῇ Λητοῖ, λαβὼν κατ'
ἀνταλλαγὴν τὴν Καλαυρίαν (2). — Καὶ ταῦτα μὲν τὰ
μυθολογούμενα· ὁ δὲ Φίλων λέγει περὶ τῆς Δῆλου ἱστορι-
κώτερον καὶ φυσικώτερον οὕτω = Καὶ μὴν ἡ γε θάλασσα,
φασὶν, ἤδη μεμείωται· μάρτυρες δὲ αἱ νήσων εὐδουκίμωταται,
Ῥόδος τε καὶ Δῆλος· αὗται γὰρ τὸ μὲν πάλαιον ἠφανισμέναι
κατὰ τῆς θαλάσσης ἐδεδύκεσαν ἐπικλυζόμεναι, χρόνῳ δ'
ὑστερον ἐλαττουμένης ἡρέμα, διεφάνησαν, ὡς αἱ περὶ αὐτῶν
ἀναγραφεῖσαι μνηνύουσιν ἱστορίαι (3). Ἡ Δῆλος ἐκαλεῖτο
ἀρχαιότερον Πελασγία (4) ἀπὸ τινων Πελασγῶν ἀποικη-
σάντων ἐνταῦθα ἐπὶ Δευκαλίωνος (1529 Π. Χ.) (5), ὤκηθη
δὲ ὕστερον ὑπὸ Δρυόπων καὶ ὑπὸ Κρητῶν ἐπὶ Μίνως, ὑπὸ
τὸν ἀρχηγὸν Ἀνίωνα, κατὰ τὸν Διόδωρον (6), ἢ Ἄνιον, κατὰ
τὸν Βιργίλιον (7), τὸν Ὀβίδιον (8) καὶ τὸν Σέρβιον (9). Ἡ
Δῆλος ἐκαλεῖτο καὶ Ὀρτυγία πρότερον (10)· εἶχε δὲ πόλιν
κειμένην ἐν πεδίῳ, καὶ τὸν ναὸν τοῦ Ἀπόλλωνος καὶ τὸ
Λητῶν· ὑπερέκειτο δὲ τῆς πόλεως ὄρος ὑψηλὸν καὶ τραχὺ,
ὁ Κύνθος καὶ ποταμὸς μικρὸς διέρρρεε τὴν νῆσον Ἰνωπὸς, δε

(1) Ἡρόδοτ. β. 6, κ. 98 — Εὐσταθ. εἰς Διονυσ. Περιηγ. γ. 525.

(2) Στραβ. β. 8, σ. 273. (3) Φλ. περὶ κοσμ. ἀξιαφθ. σ. 959.

(4) Στράβ. β. 10, σ. 426. (5) Ἰδ. Παουλ.-Ροχτ. Ἀποικ. Ἑλλήν. τ. 1, κ. 4, σ. 272—274. (6) Διοδ. Σικ. β. 5, κ. 79. (7) Βιργ. Αἰν. β. 3, γ. 80. (8) Ὀβιδ. Μεταμορφ. β. 13, γ. 640 κξ. (9) Σέρβ. εἰς Βιργ. Αἰν. β. 3, κ. 80. — Ἰδ. καὶ Παουλ.-Ροχτ. Ἀποικ. Ἑλλήν. τ. 1, κ. 6, σ. 448 καὶ τ. 2, κ. 4, σ. 149 κξ. (10) Στράβ. β. 10, σ. 486.

ἑτερατολογεῖτο ὅτι ἤρχετο ἀπὸ τοῦ Νεΐλου (1). Ἡ Δῆλος ἐτιμήθη ἐκ παλαιοῦ διὰ τοὺς ἐν αὐτῇ Θεοὺς, ἀρξαμένη ἀπὸ τῶν ἡρωϊκῶν ἔτι χρόνων· κατέστησαν δὲ αὐτὴν ἑνδοξον καὶ αἱ περιοικίδες νῆσοι αἱ καλούμεναι Κυκλάδες, πέμπουσαι δημοσίως πρὸς τιμὴν θεωρῶν καὶ θυσίας καὶ χοροὺς παρθένων, καὶ συνιστῶσαι μεγάλας πανηγύρεις ἐν αὐτῇ· καὶ ἦσαν μὲν δώδεκα κατ' ἀρχὰς αἱ Κυκλάδες, ὕστερον δὲ προσετέθησαν καὶ ἄλλαι (2). Μετὰ τὸ πέρασ τοῦ Περσικοῦ πολέμου, ὅτε ἐτάχθη ὑπὸ τῶν Ἀθηναίων ὁ πρῶτος εἰς χρήματα φόρος πρὸς ἐκδίκησιν καὶ φθοράν τῆς χώρας τοῦ βασιλέως τῶν Περσῶν, ἡ Δῆλος διωρίσθη ταμεῖον, καὶ αἱ συνελεύσεις ἐγίνοντο ἐν αὐτῇ (3). — Ὀλίγον πρὶν τῆς ἐνάρξεως τοῦ Πελοποννησιακοῦ πολέμου ἐσείσθη ἡ Δῆλος, ὅπερ οὐδέποτε συνέβη πρότερον, καὶ τοῦτο ἐξελήφθη ὡς προμήνυμα τῶν μελλόντων δεινῶν (4). Κατὰ δὲ τὸ ἕκτον ἔτος τοῦ εἰρημένου πολέμου Ὀλυμπ. 88, 3. οἱ Ἀθηναῖοι ἐκάθηραν τὴν Δῆλον κατὰ τινα χρησμόν· ἐκάθηρε δὲ αὐτὴν καὶ πρότερον ὁ τύραννος Πεισιζράτης οὐχὶ πᾶσαν, ἀλλ' ὅσον μέρος τῆς νήσου ἐφαίνετο ἀπὸ τοῦ ναοῦ· τότε δὲ πᾶσα ἐκαθάρθη κατὰ τὸν ἐξῆς τρόπον = ὅσαι θῆκαι ἦσαν τῶν τεθνεώτων ἐν Δήλῳ μετεκόμισαν αὐτὰς πάσας εἰς Ῥήνειαν, καὶ διέταξαν οὐδὲ θνήσκειν τινὰ τοῦ λοιποῦ, οὐδὲ τίκτειν, οὐδὲ κύνας τρέφειν, οὐδὲ θάπτειν, οὐδὲ νεκρὸν καίειν ἐν Δήλῳ, ἀλλὰ μεταβιβάζειν πάντας εἰς Ῥήνειαν (5). τότε δὲ πρῶτον μετὰ τὴν κάθαρσιν ἐπανηγύρισαν οἱ Ἀθηναῖοι τὰ Δήλια, ἑορτὴν τελουμένην κατὰ πενταετίαν καὶ ἑπεμπον καὶ πλοῖον μέγιστον καθῆκον εἰς ἑννέα ἑρέτας ἀπὸ τῶν καταστρωμά-

(1) Πaus. Κορ. κ. 5. — Στράβ. β. 6, σ. 271. — β. 10, σ. 485.

(2) Στράβ. αὐτ. (3) Θουκυδ. β. 1, κ. 96. (4) Αὐτ. β. 2, κ. 8.

(5) Αὐτ. β. 3, κ. 104. — Στράβ. β. 10, σ. 486.

μάτων (1). Ἐγίνετο δὲ τὸ πάλαι μεγάλη συνέλευσις ἐν Δήλῳ τῶν Ἰώνων καὶ τῶν περιρικούντων νησιωτῶν οἳ ἤρχοντο μετὰ τῶν γυναικῶν καὶ τῶν παίδων αὐτῶν, ὡς ὕστερον συνήρχοντο εἰς τὰ Ἐφέσια, καὶ ἐτελεῖτο ἀγὼν γυμνικὸς καὶ μουσικὸς καὶ ἐπέμποντο χοροὶ ἐκ τῶν πόλεων, ὡς μαρτυρεῖ καὶ ὁ Ὀμηρὸς ἐν τῷ εἰς Ἀπόλλωνα ὕμνῳ =

Ἀλλὰ σὺ Δήλω, Φοῖβε, μάλιστα' ἐπιτέρπειαι ἦτορ.

Ἔνθα τοι ἐλκεχίτωνες ἰάονες ἠγερέθονται,

Σὺν Σφοῖσιν τεκέεσσι καὶ αἰδοίης ἐλόχοισιν·

Οἱ δέ σε πυγμαχίῃ τε καὶ ὀρχηθμῷ καὶ αἰοιδῇ

Μνησάμενοι τέρπουσιν, ὅτ' ἂν στήσωνται ἀγῶνα (2). καὶ οἱ μὲν Ἀθηναῖοι καὶ οἱ νησιῶται ἐξηκολούθησαν καὶ εἰς τὸ μετέπειτα νὰ πέμπωσιν εἰς Δῆλον χοροὺς καὶ ἱερὰ ἀνάθηματ'· οἱ δὲ ἀγῶνες καὶ τὰ πλεῖστα κατηργήθησαν ἐκ δυστυχῶν περιστάσεων, ἕως οὔ οἱ Ἀθηναῖοι κατέστησαν, ὡς εἴρηται, τὴν ἐορτὴν τῶν Δηλίων καὶ ἵπποδρομίας, ὅπερ δὲν ὑπῆρχε πρότερον (3). καθαιρομένης δὲ τῆς Δήλου ὑπὸ τῶν Ἀθηναίων, καὶ ἀναιρεθειςῶν τῶν θηκῶν ὅσαι ἦσαν ἐν τῇ νήσῳ, ὑπὲρ τὸ ἥμισυ ἐφάνησαν Κᾶρες γυνωσθέντες ἐκ τῆς σκευῆς τῶν συντεθαμμένων αὐτοῖς ὀπλων καὶ ἐκ τοῦ τρόπου τῆς ταφῆς· ἐξ οὗ ἀποδεικνύεται ὅτι τὸ πάλαι ἡ Δῆλος ὤκειτο ὑπὸ Καρῶν, ὡς καὶ τὰς πλείστας τῶν νήσων λησται Κᾶρες τε καὶ Φοίνικες ἐκλήσαν (4)· ἡ ἀρχαιότης τῆς ἱερότητος τῆς Δήλου δείκνυται καὶ ἐκ τῶν ἐξῆς = ὁ υἱὸς τοῦ Κέρκροπος Ἐρυσίχθων μετεκόμισεν ἐκ Δήλου εἰς Ἀθήνας τὸ ἀρχαιότατον τῶν ξοάνων τῆς Εἰλειθυίας, ὡς ἔλεγον αἱ γυναῖκες κατὰ τὸν Πausανίαν (5), ἂν καὶ κατὰ τὸν αὐτὸν ἀλλαχοῦ, ὁ Ἐρυσίχθων κομιζόμενος ὀπίσω μετὰ

(1) Πaus. Ἀττ. κ. 29. (2) Ὀμ. Ὑμν. εἰς Ἀπόλλ. σ. 146 κλ.

(3) Θουκυδ. β. 3, κ. 104. (4) Πaus. Ἀττ. κ. 18. (5) Λύγ. κ. 31.

τὴν θεωρίαν ἐκ Δήλου, ἐτελεύτησε κατὰ τὸν πλοῦν καὶ ἐτάφη εἰς Πρασιᾶς (1) ἐθεωρεῖτο δὲ ὁ Ἐρυσίχθων ὡς θεμελιωτὴς τοῦ ναοῦ τοῦ Ἀπόλλωνος. — Ὁ Θησεὺς ἐπανερχόμενος ἐκ Κρήτης κατεστῆσατο ἀγῶνα εἰς τιμὴν τοῦ Ἀπόλλωνος καὶ ἐστεφάνου τοὺς νικῶντας διὰ Φοίνικος (2). Ὁ Αἰνείας κατὰ τὴν ἐκ Τροίας ἐπανάκαμψιν καταχθεὶς εἰς Δῆλον, προσέφερε λατρείαν τῷ Ἀπόλλωνι καὶ ἐζήτησε καὶ ἔλαβε χρησμὸν αἴσιον (3). Κατὰ δὲ τὴν ἀρχὴν τοῦ δεκάτου ἔτους τοῦ Πελοποννησιακοῦ πολέμου οἱ Ἀθηναῖοι ἐξέβαλον τῆς Δήλου τοὺς κατοίκους, λόγῳ τοῦ ὅτι ἐτέλεσαν τὰ ἱερὰ ἐν στάσει ἀκαθαρσίας, καὶ δὲν ἦσαν ἐντελῶς καθαροὶ, ὡς ἀνασκάψαντες τὰς θήκας τῶν τεθνεώτων· καὶ τότε οἱ Δῆλιοι φυγόντες εἰς Ἀσίαν, ὤκησαν τὸ Ἀδραμύτιον ὃ ἔδωκεν αὐτοῖς ὁ Φαρνάκης (4). ὄντων δὲ ἐν ταύτῃ τῇ Ἀσιατικῇ πόλει τῶν Δηλίων, ὁ ὕπαρχος τοῦ Τισαφέρνους Ἀρσάκης ὁ Πέρσης προσκαλεσάμενος τοὺς ἀρίστους αὐτῶν ὡς φίλους καὶ συμμάχους εἰς ἐκστρατείαν κατ' ἀγνώστου ἐχθροῦ, περιεκύκλωσεν αἰφνης καὶ κατηκόντισεν αὐτοὺς κατὰ τὸ ἄριστον· καὶ τότε οἱ λοιποὶ Δῆλιοι φοβούμενοι μὴ παρανομήσῃ τι καὶ κατ' αὐτῶν, καὶ μὴν ὑποφέροντες τὰ ἐπιβαλλόμενα αὐτοῖς ἀφόρητα βάρη, ἐξέβαλον τοὺς φρουροὺς ἐκ τῆς ἀκροπόλεως (5). — Τῷ δὲ ἐνδεκάτῳ ἔτει τοῦ πολέμου οἱ Ἀθηναῖοι ἐνθυμηθέντες ὅποσα οἱ Δῆλιοι ἔπαθον κατὰ διαφόρους μάχας, καὶ ὑπακούσαντες προσέτι εἰς τινα χρησμὸν τοῦ ἐν Δελφοῖς Ἀπόλλωνος, κατήγαγον αὐθις τοὺς Δηλίους εἰς τὴν νῆσον αὐτῶν (6). — Ἡ δόξα τῆς Δήλου

(1) Πaus. Ἀττ. κ. 31. (2) Πaus. Ἀρχ. κ. 18. (3) Βιργ. Αἰν. 6. 3, σ. 78 κλ. (4) Θουκυδ. 6. 5, κ. 1. (5) Αὐτ. 6. 8, κ. 108.

(6) Αὐτ. 6. 5, κ. 32.

κὺξήθη μᾶλλον μετὰ τὴν ὑπὸ τῶν Ῥωμαίων κατασκαφὴν τῆς Κορίνθου, διότι οἱ ἔμποροι μετεχώρησαν ἐκεῖσε, παραινούμενοι ἐκ τῆς ἀτελείας τοῦ ναοῦ καὶ ἐκ τῆς ἐπιτηδείας θέσεως τοῦ λιμένος ὅς ἔκειτο καλῶς πρὸς τοὺς πλέοντας ἐκ τῆς Ἰταλίας καὶ τῆς Ἑλλάδος εἰς τὴν Ἀσίαν, καὶ πρὸς τούτοις διὰ τὰς ἐκ τῆς πανηγύρεως ἐμπορικὰς ὠφελείας· ἐσύχναζον δὲ εἰς αὐτὴν πάντες καὶ πρὸ πάντων μάλιστα οἱ Ῥωμαῖοι· καὶ μετὰ τὴν ἐκ νέου δὲ σύστασιν τῆς Κορίνθου οἱ Ἀθηναῖοι ἀνέλαβον τὴν νῆσον καὶ ἐπεμελοῦντο ἱκανῶς καὶ τὰ ἱερὰ καὶ τὸ ἐμπόριον (1). Ἀλλ' ἐπελθὼν ὁ Στρατηγὸς τοῦ Μιθριδάτου Μηνοφάνης εἴτε ἀφ' ἐχυτοῦ εἴτε κατὰ προσταγὴν τοῦ Μιθριδάτου, καὶ εὐρὼν τὴν πόλιν ἀτείχιστον καὶ τοὺς ἀνθρώπους ἀόπλους, εἰσέπλευσε μετὰ τριήρεων καὶ ἐφόνευσε τοὺς ἐπιδημοῦντας τῶν ξένων· ἐφόνευσε δὲ καὶ αὐτοὺς τοὺς Δηλίους, καὶ κατασύρας πολλὰ μὲν ἐμπόρων χρήματα, πάντα δὲ τὰ ἀναθήματα, ἐξηνδραπόδισε καὶ γυναῖκας καὶ τέκνα, καὶ αὐτὴν τὴν Δῆλον κατηδάφισε· καί τις τῶν μετ' αὐτοῦ βαρβάρων ἀπέρρῃψεν ὕβριστικῶς τὸ ξόανον τοῦ Ἀπόλλωνος εἰς τὴν θάλασσαν· ὁ δὲ κλύδων ἀπῆνεγκεν αὐτὸ ἐπὶ τοῦ αἰγιαλοῦ τῶν Βοιωτῶν (2)· ἀναχωρήσαντας δὲ τοῦ Μιθριδάτου εἰς τὰ ἴδια, παρέλαβον αὖθις τὴν νῆσον οἱ Ῥωμαῖοι ἐρήμην· ἄλλ' ἔκτοτε διέκειτο αἰὲν ἐν κακῇ καταστάσει· εἶχον δὲ αὐτὴν οἱ Ἀθηναῖοι ἐπὶ τοῦ Στράβωνος (3). — Ἐν τῇ νήσῳ ταύτῃ ἐκτὸς τῶν ἄλλων ἐνηργεῖτο καὶ τὸ ἀνόσιον ἀνθρωπεμπόριον, καὶ αὐθιμερὸν ἐδύνατο ἡ Δῆλος καὶ νὰ δεχθῇ καὶ νὰ ἀποπέμψῃ μυριάδας ἀνδραπόδων (4). — Ἡ πόλις τῆς Δήλου ἦ ὥς

(1) Στραβ. β. 10, σ. 486. (2) Πaus. Δακ. κ. 23 ιδ. καὶ Βοιωτ. πελ.

(3) Στραβ., β. 10, σ. 486. (4) Αὐτ. β. 14, σ. 658.

ἀτείχιστος ἐλάμβανε κατὰ διαφόρους καιροὺς· νέαν αὐξήσιν ἐξετείνεται ἀτάκτως καθ' ἅπαν τὸ πρὸς δυσμὰς ἡμῶν τῆς μικρᾶς νήσου· κατὰ δε ἀνατολὰς καθῆκεν εἰς τὰς ὑπωρείας τοῦ ὄρους Κύκθου ὃ οὐκ ἦν ὑψηλὸν, ὡς λέγεται ὑπὸ τοῦ Στράβωνος (1). ὁ λιμὴν ἦν καλὸς καὶ ἀσφαλής· πρὸς πολυάριθμα δὲ καὶ μεγάλα πλοῖα ἦν χρήσιμος· κυρίως ὁ μεταξὺ Δήλου καὶ Ῥηνείας πορθμός· παρὰ τὸν λιμένα ἔκειτο ὁ μέγας ναὸς τοῦ Ἀπόλλωνος, ὅστις ἦν μεγαλοπρεπέστατος, θαυμάσιος καὶ περιβόητος, κείμενος κατὰ τὴν εἴσοδον μεγάλης πόλεως ὠκοδομημένης ἐκ συηνίτου λίθου καὶ μαρμάρου καὶ περιεχούσης παντοδαποὺς ὠραῖσμούς, ὡς θέατρον, στοὰς, ὑδροδοχεῖον πρὸς παράστασιν ναυμαχιῶν, γυμνάσιον, βωμοὺς κτλ. — Ἡ Δῆλος ἀπέχει τῆς Ῥηνείας 4 στάδια (2).

* Δῆλος ἢ Δῆλος μικρά· κεῖται μεταξὺ δύο χαριέντων διαύλων, τοῦ μὲν πρὸς τὴν Μύκονον, τοῦ δὲ πρὸς τὴν Μεγάλην Δῆλον ἢ Ῥήνειαν· τὸ διάστημα ἀπὸ τοῦ λιμένος τῆς Μυκόνου μέχρι τοῦ λιμένος τῆς Δήλου εἶναι 6 μιλίων· ἀπὸ δὲ τούτου μέχρι τοῦ Ἀγ. Νικολάου τῆς Τήνου 15 μιλ. μέχρι δὲ τῆς Νάξου 40 μιλ. καὶ μέχρι τῆς Ἰκαρίας 30 μιλ. μεταξὺ τῶν δύο Δήλων εἰσὶ δύο νησίδες, ἧ μᾶλλον σκόπελοι, μέγας Ῥεματιάρης καὶ μικρὸς Ῥεματιάρης, τὸ πάλαι δὲ Νῆσοι τῆς Ἑκάτης καλούμενα· τὸ μεταξὺ τῶν δύο Δήλων διάστημα εἶναι $1\frac{1}{2}$ μιλ. πρὸς τὸ μέρος τοῦ μεγάλου Ῥεματιάρη· ὁ μέγας Ῥεματιάρης κεῖται νοτιώτερον τοῦ μικροῦ· τὸ μεταξὺ τούτων διάστημα εἶναι ὅσον τὸ ἀπὸ τῆς ὄχθης τῆς μικρᾶς Δήλου πρὸς τὸν μέγαν σκόπελον· ἀλλ' ἢ ἀπόστασις μεταξὺ αὐτῆς καὶ τῆς μεγάλης Δήλου εἶναι

(1) Στράβ. β. 10, σ. 485. (2) Αὐτ. σ. 486.

πολὺ μείζων, καὶ τὰ μεγάλα πλοῖα προσορμίζονται ἀσφαλῶς πρὸς τὴν μεσημβρινὴν ἄκραν τοῦ μεγάλου Ῥεματιάρη· τὸ ὀρμητήριον τοῦτο εἶναι δεκτικὸν 100—200 πλοίων πολεμικῶν· τὰ διὰ τοῦ βορείου στομίου ἐξερχόμενα πλοῖα διέρχονται μετὰ τῶν δύο σκοπέλων καὶ τῆς μεγάλης Δήλου· τὰ ἐλάσσονα πλοῖα προσορμίζονται κατώτερόν τι πρὸς νότον ἔν τινι λιμένι τῆς μεγάλης Δήλου, Λιμὴν τοῦ Στρατηγοῦ καλουμένῳ· τὸ δὲ ἕτερον μέρος τοῦ διαύλου τούτου τὸ μετὰ τῶν δύο σκοπέλων καὶ τῆς μικρᾶς Δήλου χρησιμεύει μόνον πρὸς διάβασιν μικρῶν πλοιαρίων. — Ἡ περίμετρος τῆς Δήλου εἶναι 4 μιλίων· εἶναι δὲ ὅλως ἐγκαταλειμμένη, ἀκατοίκητος καὶ ληστῶν καὶ πειρατῶν καταγώγιον. Ἀπέναντι τῆς μεγάλης Δήλου ἐπὶ 50 βήματα ἀπὸ τῆς θαλάσσης ὑπάρχει λίμνη μικρά, 20 βήμ. τὸ πλάτος ἢ τὸ φθινόπωρον καὶ τὸν χειμῶνα πληροῦται, τὸ δὲ θέρος ξηραίνεται· ἀπὸ ταύτης τῆς λίμνης εἰς ἀπόστασιν 255 βημάτων, πέραν μικροῦ τινος λόφου 100 βημ. ἀπὸ τῆς ὄχθης τῆς πρὸς τὴν μεγάλην Δήλον ὑπάρχει μία τῶν καλλίστων βρύσεων τοῦ Αἰγαίου πελάγους. ἔχει δὲ ἡ Δήλος καὶ δύο λιμένας δεκτικοὺς μόνον μικρῶν πλοιαρίων. Εὐρίσκεται δὲ ἐν τῇ νήσῳ καὶ συηνίτης λίθος καὶ ἱάσπις ἐρυθρὰ καὶ λευκὴ· ἐκ δὲ τῶν ζώων καὶ πτηνῶν εἰσὶ δασύποδες καὶ ὄρτυγες καὶ σχολόπακες πολλοί, καὶ ἔχιδναι καὶ κροκόδειλοι χερσαῖοι. Σώζεται εἰσέτι πλῆθος ἄμετρον συντριμμάτων καὶ λειψάνων τῶν ἀρχαίων περιφήμων καὶ λαμπροτάτων ἐκείνων οἰκοδομῶν τῆς Δήλου ἅπερ κατακαλύπτοντα πολλὰς τῶν ἀρίστων γαιῶν τῆς νήσου, καθιστῶσιν αὐτὰς ἀνεπιδέκτους καλλιεργείας· καὶ ἐπιγραφαὶ δὲ πολλαὶ σώζονται καὶ κυρίως ἢ ἐπὶ τοῦ βάθρου τοῦ ἀγάλματος τοῦ Ἀπόλλωνος· καὶ τὰ μὲν λείψανα περιγράφονται περιστατωμένως

ὑπὸ τοῦ Δηκίου (1) καὶ τοῦ Ῥός (2)· τῶν δὲ ἐπίγραφῶν ἐξέδωκε συλλογὴν μετ' ἐξηγήσεων ὁ Βίκιος (3). Εἰς Δῆλον ὑπάρχει φυλακεῖον ὑγειονομικόν.

ΡΗΝΕΙΑ, πρὸς δυσμὰς τῆς Δήλου ἥς ἀπέχει 4 στάδια· ὁ Στραβὼν λέγει αὐτὴν ἔρημον νησίδιον ἐν ᾧ ἦσαν τὰ μνηματὰ τῶν Δηλίων (4) ἡ νῆσος αὕτη ἦν κατὰ πολὺ μείζων τῆς Δήλου· ὑπέκειτο ἀλλ' ὅμως αὐτῇ καὶ ἐθεωρεῖτο ὡς κτῆμα καὶ ὡς παράρτημα αὐτῆς ἔτι ἀπὸ τοῦ καιροῦ τοῦ τυράννου τῆς Σάμου Πολυκράτους ὃς ἐλὼν ἀνέθηκεν αὐτὴν τῷ Δηλίῳ Ἀπόλλωνι (5), καὶ συνέδεσεν αὐτὴν μετὰ τῆς Δήλου δι' ἀλύσεως (6). Ὀλίγους κατοίκους εἶχεν ἡ Ρήνεια καὶ πόλιν οὐδεμίαν· ἀλλ' ἀφ' οὗτου ἐθεσπίσθη ὑπὸ τῶν Ἀθηναίων νὰ θάπτωσιν ἐν Ῥηνείᾳ τοὺς ἐν Δήλῳ θνήσκοντας, ἐδέησεν ἐκτὸς τῶν τάφων νὰ κτίζωσι καὶ οἰκίας, διότι ὁ ἐνταφιασμὸς τοσούτων νεκρῶν ἀπῆτει τὴν παρουσίαν καὶ τὴν φροντίδα τῶν ζώντων· ἔτι δὲ μᾶλλον ηὔξηθη ὁ πληθυσμὸς τῆς Ῥηνείας ἐκ τῆς διαταγῆς τοῦ νὰ μὴ τίκτωσιν αἱ γυναῖκες ἐπὶ τῆς Δήλου· ἐκ ταύτης οἱ μὲν πλούσιοι ἐβιάζοντο νὰ ἔχωσι κατοικίας ἐπὶ τῆς Ῥηνείας, ὅσον δὲ περὶ τῶν πολυαριθμῶν κατοίκων τῆς πτωχῆς κλάσεως ἐπάναγκες ἦν νὰ προνοῶσι περὶ τῆς συντηρήσεως καὶ ἀποκαταστάσεως τῶν κυφορουσῶν γυναικῶν· ὅθεν ἀνεγεννήθη ἐν τάχει νέαι πόλεις μεταξὺ τῶν μνημάτων. Ἦν δὲ ἡ τύχη τῆς Ῥηνείας ἀδιαλύτως συνδεδεμένη μετὰ τῆς Δήλου, καὶ ὡς καὶ αὐτὴ ἐρημώθη καὶ ἐκείνη ἐπὶ τέλους.

* Ῥήνεια, κοιν. μεγάλη Δῆλος· ἡ περίμετρος αὐτῆς λο-

(1) Δηκ. κ. 23 Δῆλος. (2) Ῥός Περιηγ. Ἑλλ. νησ. Γ—1 σ. 30, παρρη. εἰς τὴν τρίτην ἐπιστολ. (3) Βοικ. Ἐπιγρ. Ἑλλ. μερ. 12. (4) Στραβ. β. 10, σ. 486. ἴδ. Δῆλον. (5) Θουκυδ. β. 1, κ. 13. (6) Αὐτ. β. 3, κ. 104.

γίνεται 18 μιλίων· διαιρείται δὲ εἰς δύο διὰ τινος στενω-
τάτης, μόλις 50 βημάτων πλάτους καὶ οὐκ ὀλίγον μακρᾶς
γλώσσης· τὸ πλάτος τοῦ διαύλου τοῦ διαχωρίζοντος τὴν
Δήλον ἀπὸ τῆς Ῥηνείας εἶναι 500 βημάτων. Ἡ νῆσος αὕτη
ἔχει ὄρη μετρίως ὑψηλὰ, νομὰς καλὰς καὶ γῆν ἐπιτηδεῖαν
πρὸς ἀμπελοφυτεῖαν· οἱ Μυκόνιοι γεωργοῦσιν αὐτὴν ἐπιμε-
λῶς, καὶ τρέφουσιν ἐπ' αὐτῆς ἵππους, βόας, πρόβατα καὶ
αἴγας. Ὁ ἄριστος τῶν λιμένων τῆς νήσου καλεῖται Σχίνος
ὡς περίφυτος ἐκ σχίνων. Ἀπέναντι τοῦ μεγάλου Ῥεμα-
τίρη (1) ἐν ὑπωρείαις λόφου φαίνονται ἐρείπια ἀρχαίας
πόλεως ὠκοδομημένης ἐπὶ τῆς ἀκτῆς τῆς θαλάσσης καὶ
ἐκτετατομένης μέχρι τῆς ἄκρας τῆς καλουμένης Γλαρόποδον
ἐπὶ τῆς κορυφῆς τοῦ λόφου τούτου φαίνεται ὅτι ὑπῆρξε
ναὸς, καὶ ἐπὶ τῆς νήσου εὐρίσκονται τάφοι πολλοὶ ἀρχαῖοι,
καὶ βωμοὶ καὶ σαρκοφάγοι καὶ μνημείων λείψανα ὧν τινὰ
ἐπισημότερα τῶν ἄλλων, τὰ πλεῖστα Ἰωνικῆς ἢ Κορινθιακῆς
τάξεως. Ἡ νῆσος αὕτη εἶναι ὅλως σχεδὸν ἄνυδρος.

ΚΕΩΣ, ἡ κατὰ τὸν Πτολεμαῖον ΚΙΑ, ἡ κατὰ τοὺς Ῥω-
μαίους ΚΕΑ. ἐκαλεῖτο δὲ τὸ πάλαι καὶ ἸΔΡΟΥΣΑ κατὰ
τὸν Πλίνιον καὶ Ἡρακλείδην τὸν Ποντικὸν ὃς ἐκφράζεται
οὕτω· α Ἐκαλεῖτο μὲν Ἰδρούσα ἡ νῆπος· λέγονται δὲ οἰκῆ-
σαι Νύμφαι πρότερον αὐτὴν· φοβίσαντος δ' αὐτὰς λέοντος,
εἰς Κάρυστον διαβῆναι· διὸ καὶ ἀκρωτήριον τῆς Κέω Λέων
καλεῖται » (2). Ἡ νῆτος αὕτη ἡ ἔχει σχῆμα σχεδὸν ὡσε-
δὲς κεῖται κατὰ τὸ νοτ ἀνατολικὸν τοῦ ἀκρωτηρίου τῆς
Ἀττικῆς Σουνίου καὶ τὸ βόρειον τῆς Κύθνου ἧς ἀπέχει 36
μίλια ἀπὸ λιμένος εἰς λιμένα, τῆς δὲ νήτου Ἑλένης πέντε

(1) Ἰδ. * Δῆλος. (2) Πλιν. 2, 94. 4, 20 — Ἡρακλείδ. Ποντ. τριμ.χ.
εἰς λ. Κείων.

εκταστάδια μίλια Ῥωμαϊκὰ=40 στάδια=2 ὥρας κατὰ τὸν Πλίνιον (1). Ἡ νῆσος ἔλαβε τὸ ὄνομα ἀπὸ τινος Κέως ἀρχηγοῦ ἀποικίας ἐλθούσης ἐκ Ναυπάκτου (2). οἱ δὲ ὕστερον οἰκήσαντες τὴν νῆσον Κεῖοι ἦσαν ἔθνος Ἰωνικὸν ἐξ Ἀθηνῶν (3), ἀποικῆσαν ὑπὸ τὴν ὀδηγίαν τοῦ Θερασιδάμαντος (4). Τὸ πάλαι ἡ Κέως ἦν, ὡς φαίνεται, λίαν πεπληθυσμένη, διότι εἶχε τέσσαρας πόλεις. = Ἰουλίδα, Καρθαίαν, Κορισσίαν καὶ Ποιήεσσαν· ἀλλὰ προΐοντος τοῦ χρόνου, αἱ δύο τελευταῖαι συνεπολίσθησαν εἰς τὰς δύο πρώτας, δηλ. ἡ μὲν Κορισσία εἰς τὴν Ἰουλίδαν, ἡ δὲ Ποιήεσσα εἰς τὴν Καρθαίαν, καὶ οὕτω ἡ Κέως ἀντὶ τετραπόλεως ἐγένετο δίπολις· εἶχε δὲ καὶ ποταμὸν Ἐλιζον ῥέοντα παρὰ τὴν Κορισσίαν (5), καὶ ὅρος ὑψοῦτο κατὰ τὸ μέσον τῆς νήσου, καὶ δύο ἀκρωτήρια ἦσαν, τὸ μὲν κατ' ὄρκτον Λέων καλούμενον τὸ δὲ κατὰ μεσημβρίαν, καὶ δύο λιμένες εὐρύχωροι, ὃ μὲν κατὰ τὸ βορρ-δυτικόν, ὃ δὲ κατὰ τὸ νοτ-δυτικόν. — Ἐν Κέῳ ἀπενέμοντο θεῖαι τιμαὶ τῷ Ἀρισταίῳ· ἦν δὲ ὁ Ἀρισταῖος, κατὰ τὴν μυθολογίαν, υἱὸς Ἀπόλλωνος καὶ Κυρήνης τῆς θυγατρὸς Ὑφέως τοῦ Πηνειοῦ, ἀνατραφεὶς δὲ ὑπὸ νυμφῶν καὶ μαθὼν παρ' αὐτῶν, ἐδίδαξε τοὺς ἀνθρώπους τὴν πῆξιν τοῦ γάλακτος, τὴν κατασκευὴν τῶν σμηνῶν, καὶ τὴν κατεργασίαν τῶν ἐλαιῶν, καὶ διὰ τὴν ἐκ τούτων ὠφέλειαν, οἱ εὐεργετηθέντες ἐτίμησαν αὐτὸν δι' ἰσοθεῶν τιμῶν, καθὰ καὶ τὸν Διόνυσον· μετὰ ταῦτα δὲ ἀφικόμενος εἰς Βοιωτίαν, ἔγημε τὴν θυγατέρα τοῦ Κάδμου Αὐγονόην καὶ ἔσχεν ἐξ αὐτῆς υἱὸν τὸν Ἀκταίωνα, τὸν δικοσπασθέντα ὑπὸ τῶν ἰδίων

(1) Πλιν. αὐτ. (2) Ἡρακλειδ. Ποντ. Ἀποσπασμ. 9, σ. 210 ἐκδ. Κεραῆ. (3) Ἡρόδοτ. β. 8, καὶ 46. (4) Σχολιαστ. Διονυσ. Περιηγ. εἰς , 526, Χιόδρον, τ. 4, σ. 32. (5) Στραβ. β. 10, σ. 486, 487.

αὐτοῦ κυνῶν· μετὰ τὸν θάνατον δὲ τοῦ Ἀκταίωνος ὁ Ἀρισταῖος κατ' ἐπιταγὴν τοῦ Ἀπόλλωνος μετέβη εἰς τὴν νῆσον Κέων καὶ ὤκησεν ἐν αὐτῇ· κατασχεθεῖστος δὲ τῆς Ἑλλάδος ὑπὸ λοιμοῦ, ἔθυσεν ὁ Ἀρισταῖος ἐν τῇ Κέῳ ὑπὲρ ἀπάντων τῶν Ἑλλήνων, καὶ ἐπειδὴ ἡ θυσία ἐγένετο κατὰ τὴν ἀντολὴν τοῦ Σειρίου ἄστρου, ὅτε πνέουσι συνήθως οἱ ἐτησῖαι ἄνεμοι, ἔπαυσεν ἡ λυμικὴ νόσος (1)· κατ' ἄλλους ἢ ἐπισκήψασα συμφορὰ ἦν οὐχὶ λοιμός, ἀλλ' αὐχμὸς δεινὸς ἐπικρατήσας ἐν Κέῳ καὶ πῖσι τῶν πλησιοχώρων νήσων, καὶ ἐξολοθρεύσας πάντας σχεδὸν τοὺς κατοίκους· οἱ δὲ ὀλίγοι διασωθέντες ἐπεκαλέσθησαν τὸν ἐν Φθιώτιδι τότε διημερεύοντα Ἀρισταῖον, ὃς ἐπὶ κεφαλῇ Παρράσιων ἐξ Ἀρκαδίας ἦλθε καὶ κατέφυκε τὴν Κέων· οὕτω διηγεῖται τὸ πρᾶγμα ὁ Ἀπολλώνιος (2) ἀπλοῦν καὶ ἀπογεγυμνωμένον πάντων τῶν μυθολογικῶν ἐπεισοδίων δι' ὧν περιεκοσμήθη ὑπὸ τῆς φαντασίας τῶν ποιητῶν· ὁ Σαλλούστιος παρεδέχθη τὴν αὐτὴν παράδοσιν, κατὰ τὴν μαρτυρίαν τοῦ Σερβίου (3)· καὶ Ἡρακλείδης ὁ Ποντικὸς βεβαιοῖ τὴν εἰς Κέων διαμονὴν τοῦ Ἀρισταίου (4). Ὁ Πίνδαρος ὕμνησε τὸν Ἀρισταῖον ὃν θεωρεῖ, κατὰ τὸν Σέρβιον (5), οὐχὶ ὡς ἐλθόντα ἐξ Ἀρκαδίας εἰς Κέων, ἀλλ' ἐκ τοῦναντίου ὡς μεταβάντα ἐκ Κέῳ εἰς Ἀρκαδίαν ἔνθα ἐτιμήθη ὡς θεός (6)· ὅπως δὲ καὶ ἂν ᾗ, ἡ εἰς Κέων διαμονὴ τοῦ Ἀρισταίου ἀποδεικνύεται βεβαία καὶ ὀρίζεται περὶ τὰ 1516 Π. Χ. (7). — Ἡ Κέως συνετέλει τῇ Ἐρετρίᾳ, καθ' ὅσον αὕτη ἦν ἐν τῇ ἀκμῇ τῆς δυνάμεως

(1) Διοδ. Σικ. β. 4, κ. 81, 82. (1) Ἀπολλων. Πρὸς β. 2, ζ=518. Σχολ. αὐτ. ζ. 500. (3) Εἰς Βιργιλ. Γεωργ. β. 1, ζ. 14. (4) Ἀποσπασμ. 9, σ. 210, ἐκδ. Καραῆ. (5) Σερβ. εἰς Βιργιλ. Γεωργ. β. 1, σ. 14. (6) Σερβ. αὐτ. (7) Ρ. Ροχεττ. Ἀποικ. Ἑλλ. τ. 1, κ. 7, 3. 210, 211.

αὐτῆς (1). ἀλλ' ὑποδουλωθείσης τῆς Ἐρετρίας ὑπὸ τῶν Περσῶν (2), οἱ Κεῖοι συνεναυμάχησαν τοῖς λοιποῖς Ἕλλησι κατὰ τῶν βαρβάρων, καὶ ἔπεμψαν εἰς τὸν κατὰ τὸ Ἄρτεμίσιον, καὶ ἔπειτα εἰς τὸν κατὰ τὴν Σαλαμῖνα Ἑλληνικὸν στόλον δύο τριήρεις καὶ δύο πεντηκοντόρους (3). τροπωθέντων δὲ τῶν Περσῶν, καὶ τῶν Ἀθηναίων ἐληλακότων εἰς τὸ ἄκρον τῆς δόξης καὶ τῆς δυνάμεως, οἱ Κεῖοι κατετάχθησαν ἐν τοῖς συμμάχοις αὐτῶν, καὶ διέμειναν αἱ ἐν τῇ συμμαχίᾳ ταύτῃ. — Οἱ Κεῖοι ἐτίμων κυρίως τὸν Σμίνθιον Ἀπόλλωνα καὶ τὸν Διόνυσον ὡς ἀμφοτέρους τοὺς θεοὺς τούτους διαφθείραντας τοὺς λυμαινομένους ποτὲ τοὺς καρπούς τῶν ἀμπελώνων μύας τοὺς ὑπὸ τῶν Κρητῶν σμίνθους καλουμένους. ἦν δὲ καὶ ἐν Ῥόδῳ ἑορτὴ Σμίνθια, ἐξ οὗ φαίνεται ὅτι ἡ λατρεία τοῦ Σμινθίου μετέβη ἐκ Κρήτης εἰς Ῥόδον καὶ ἐκ Ῥόδου εἰς Κέων. ἔτι δὲ ἐτίμων τὴν Ἄρτεμιν καὶ τὸν Δία· καὶ κατὰ τὴν ἑορτὴν τοῦ θεοῦ τούτου εἴθισται νὰ παρατηρῶσι τὴν ἀνατολὴν τοῦ Σειρίου ἀστέρος καὶ νὰ προγινώσκωσι τὴν κρᾶσιν τοῦ ἐνιαυτοῦ καὶ τῶν ὥρων. — Τὰ νομίσματα τῶν Κείων τὰ μὲν ἀρχαιότερα ἦσαν ἀργυρᾶ, τὰ δὲ νεώτερα χαλκᾶ μὲν, ἀλλὰ τῆς ἀρίστης Ἑλληνικῆς τέχνης· τὰ δὲ χαραττόμενα ἐπ' αὐτῶν ἦσαν μέλισσα, βότρυς, τράγος καὶ πίθος ἐλαίου· πολλὰ δὲ νομίσματα τῶν πόλεων τῆς Κέω εἶχον κεφαλὴν Ἀπόλλωνος φέρουσαν στέφανον, ἐκλαμβανομένην δὲ καὶ ὡς κεφαλὴν Διονύσου, καὶ τινα καὶ τὰ ἐμπρόσθια λέοντος. — Τὰ ἦθη τῶν Κείων ἐπὶ πολὺν χρόνον διεκρίθησαν ἐπὶ ἀπλότητι καὶ χρηστότητι· αἱ γυναῖκες ἐτήρουν αὐστηρὰν σωφροσύνην· οἱ παῖδες καὶ

(1) Στραβ. β. 10, σ. 448. (2) Ἡρόδοτ. β. 6, κ. 131. (3) Αὐτ. β. 8, κ. I. 46.

αἱ παρθένοι οὐδὲν ἔπινον πλὴν ὕδατος μέχρι τῆς ὥρας τοῦ γάμου· εἰαῖραι καὶ αὐλητρίδες ἐν οὐδεμιᾷ τῶν πόλεων τῆς Κέω ἐπετρέπετο νὰ διατρίβωσιν. — Ἡ γῆ τῆς Κέω ἦν ἐπιτηδεῖα εἰς βλάστησιν καὶ ἐπίδοσιν παντοίων φυτῶν καὶ εἰς κτηνοτροφίαν· ἡ ἄμπελος ἐπέδιδε καλῶς, καὶ ὁ οἶνος ἦν ἐκ τῶν ἀρίστων, ὡς ἔτι καὶ σήμερον εἶναι καλός, εἰ καὶ στεροῦμενος τῆς ἀναγκαίας ἐπιμελείας. — Ἐν Κέῳ ἦν εἶδος τι ἐρινεοῦ (ἀγρίας συκῆς) τριφόρου, φέροντος δηλ. καρπὸν τρίς τοῦ ἐνιαυτοῦ (1). τὸ κέντημα δὲ τῆς ἀλάνθης ἄλλου τινὸς εἶδους συκῆς ἦν ἐπικίνδυνον καὶ θανατηφόρον· ἡ τε-
ρέβινθος ἦν κοινὴ εἰς Κέων ὡς καὶ εἰς πᾶσας τὰς Κυκλάδας. — Ἡ μίλτος (ἄμμιον, minium) τῆς Κέω ἐθεωρεῖτο ὡς ἡ ἀρίστη. — Πηγὴ τις ἐπὶ τῆς νήσου καθίστα τοὺς πίνοντας ἔκφρονας. — Ποίμνια προβάτων ἦσαν πολλὰ, καὶ ἐκ τοῦ γάλακτος αὐτῶν κατεσκευάζετο τυρὸς ἐξαιρετοῦ ποιότητος. — Περίφημα δὲ ἦσαν τὰ λεπτὰ μεταξωτὰ ὑφάσματα τῆς Κέω, καὶ περιζήτητα πρὸς ταῖς δεσποίαις τῆς Ῥώμης.

* Κέως ἢ Κέα, κοιν. Τζιά· ἔχει κωμόπολιν (χώραν) ὁμώνυμον τῇ νήσῳ καὶ κειμένην ἐν βάθει κοιλάδος, κατὰ τὴν προσάρκτιον κατωφέρειαν ἑνὸς τῶν ὑψηλοτέρων ὀρέων, καὶ κυρίως ἐπὶ τινος ὅπερ προβαίνειν πρὸς τὸ βόρειον, λήγει εἰς μικρὰν ὄξυτενὴ κορυφὴν, ἐνθα ἦν ἡ ἀρχαία ἀκρόπολις ἡ ἐπὶ τῆς συνήθους νησιωτικῆς ἀριστοκρατίας κατοχεῖτο ὑπὸ τῶν προξένων· ἥδη δὲ καλεῖται Κάστρον, καὶ μεταξὺ τῶν συντριμμάτων τῶν νεωτέρων ὀχυρωμάτων σώζονται λείψανα ἀρχαίων τειχῶν ἐκ πλακῶν μεγάλων καὶ σχεδὸν ἰσομέτρων. Ἡ νῦν κωμόπολις κεῖται ἐπὶ λόφου κατὰ τὴν αὐτὴν θέσιν τῆς ἀρχαίας Ἰουλίδος, καὶ ἀπέχει 3 μιλ. ἴτ. ἀπὸ

(1) Ἀθίν. Δειπνός. β. 3, κ. 12.

τοῦ λιμένος· αἱ οἰκίαι εἰσὶ δωματωσκηπεῖς, οἱ ἀγροὶ εὐφο-
ροι, νομαὶ πολλαὶ, σῖτος ὀλίγος, κριθὴ πολλή, οἶνος ἱκανός,
μέταξα καὶ βάλανος κυρίως πολλή ἐξ ἧς ἐνεργεῖται ἐξα-
γωγή καὶ ἐμπόριον· στερεῖται δὲ ἐλαίου καὶ πυροξύλων·
θήρα πολλή, κυρίως πέρδικες καὶ ἄγριαι περιστεραί· πέντε
μοναστήρια εἰσὶν ἐπὶ τῆς νήσου ἐν οἷς τὸ τῆς Ἀγ. Μαρίνης
πλησίον τῆς θέσεως τῆς παλαιοῦ Κορισσίας· παρὰ τὸ μονα-
στήριον τοῦτο ῥέει ῥύαξ ὁ παλαιὸς Ἑλιξας, καὶ πέραν αὐ-
τοῦ ὑπάρχει μεταλλεῖον μολύβδου. Ἐκτὸς τοῦ πρὸς τὴν χώ-
ραν λιμένος ἔχει ἡ νῆσος καὶ ἕτερον λιμένα εὐρύχωρον,
Καθιὰ καλούμενον κατὰ τὸ νοτ-δυτικόν, παρὰ τὴν θέσιν
τῆς παλαιοῦ Ποιήσεως, ἣ διατηρεῖ τὴν ἀρχαίαν ὀνομασίαν
σχεδὸν ἀναλλοίωτον καὶ καλεῖται Ποιήσαι· καὶ ὄρος δὲ
ὑψοῦται κατὰ τὸ μέσον τῆς νήσου Προφ. Ἠλίας, καὶ δύο
ἀκρωτήρια ὑπάρχουσι, τὸ μὲν κατὰ τὸ βόρειον, Σπανόπου-
λον καλούμενον, τὸ παλαιὸν Λέων, τὸ δὲ κατὰ τὸ νότιον. —
Ἐν ἀποστάσει $1/4$ ὥρας ἀπὸ τῆς χώρας κατ' ἀνατολὰς
ἐν ἰδιωτικῷ τινι κήπῳ κεῖται λέων κολοσσαῖος ἐκκεκομέ-
νος ἐκ τοῦ βράχου· τὸ μῆκος αὐτοῦ, ἐκτὸς τῶν κάμπων εἶναι
εἴκοσι ποδῶν· τὸ δὲ ὕψος τῆς κεφαλῆς ὡς ἐγγίστα πέντε
ποδῶν καὶ ἡ πρόσοψις αὐτοῦ ζωηροτάτη· ὁ λέων οὗτος ἀνα-
φέρεται καὶ ὑπὸ τοῦ περιηγητοῦ Βροινστέδ (1) ὡς καὶ ἐσχά-
τως ὑπὸ τοῦ Ρὸς (2). Οἱ κάτοικοι τῆς Κέας κατασκευάζουσιν
ἐφιστρίδας (καπότα) ἐξ αἰγείων τριχῶν πολλὰ καὶ στερεὰ
καὶ ἀδιάβροχα. — Ἐπὶ τῆς ἀκροπόλεως σώζονται λείψανα
ἀξιόλογα τῶν τειχῶν καὶ ἐντὸς τῆς περιοχῆς αὐτῶν εἰσὶ
δύο ἐκκλησίαι, τοῦ Ἀγ. Γεωργίου καὶ τῆς Ἀγίας Σοφίας
περιέχουσιν ἐπιγραφὰς ἐξ ὧν ἐξάγεται ὅτι ὑπῆρξεν ἐνταῦθα

(1) Βροινστέδ Περιηγ. 1, σ. 30, 31 (2) Ρὸς Περιηγ. Ἑλλ. νῆσοι T. 1,
ἔκτιστ. 11, σ. 180.

ναὸς τοῦ Ἀπόλλωνος. Κατὰ τὴν πρὸς ἀνατολὰς πλευρὰν τῆς ἀκροπόλεως εἶναι ἀξιοπαρατήρητος ἐσκαμμένος ἐν τῷ βράχῳ θάλαμος, καὶ πρὸ αὐτοῦ καὶ κάτωθεν αὐτοῦ μεγάλη δεξαμενὴ. Ἰσταται δὲ κατὰ μέρος ἐπὶ τῆς δεξαμενῆς ταύτης ἐκκλησία τοῦ Ἀγ. Σπυρίδωνος. — Ἐν τῇ περιοχῇ τῆς μονῆς τῆς Ἀγ. Μαρίνης εἶναι πύργος ἀρχαῖος ἀξιολόγου κατασκευῆς καὶ καλῶς διατηρούμενος (1). — Ἡ Κέα ἀπέχει 39 μιλ. νοτ. τοῦ Πειραιᾶ, 19 τῆς Κύθνου, 26 τῆς Ἄνδρου καὶ 41 τῆς Σύρου. — Ἡ Κέα ἀποτελεῖ ἐπαρχίαν διαιρουμένην εἰς τέσσαρας δήμους. — Κέας, Κύθνου, Δρυοπίδος καὶ Σερίφου. Ἐν τῇ Κέᾳ εἰσὶ δύο Σχολεῖα Ἑλληνικὰ ἔχοντα διδασκάλους Α. καὶ Γ'. τάξεως καὶ δύο δημοτικά, καὶ σταθμὸς προσέτι ὑγειονομικὸς καὶ ταμεῖον Γ'. τάξεως καὶ ὑποτελωνεῖον καὶ εἰρηνοδικεῖον καὶ συμβολαιογραφεῖον.

ΠΟΛΕΙΣ τῆς ΚΕΩ.

ἸΟΥΛΙΣ, μία τῶν τεσσάρων πόλεων τῆς νήσου Κέω, πρὸς τὸ βορ-δυτικὸν ἐπὶ ὄρους, ἀπέχουσα τῆς θαλάσσης ὅσον 25 στάδια· εἰς τὴν Ἰουλίδαν συνεπολίσθη ὕστερον ἡ Κορισαία· ἐν τῇ Ἰουλίδι ἐγεννήθη Σιμωνίδης ὁ μελοποιὸς, καὶ Βακχυλίδης ὁ ἀνεψιὸς τοῦ Σιμωνίδου, καὶ Ἑρασίστρατος ὁ ἰατρός, καὶ Ἀρίστων ὁ περιπατητικὸς φιλόσοφος καὶ ζηλωτὴς τοῦ Βορυσθενίτου Βίωνος. Οἱ Ἰουλιῆται ἐθέσπισαν ποτὲ νόμον, ὥς ἐκ τῶν ἐξῆς ἐπῶν τοῦ Μενάνδρου φαίνεται =

Καλὸν τὸ Κείων νόμιμον ἐστὶ Φανία,

Ὁ μὴ δυνάμενος ζῆν καλῶς οὐ ζῆ κακῶς.

καθ' ὃν οἱ ὑπερβάντες τὸ ἐξηκοστὸν ἔτος τῆς ἡλικίας ὥφειλον νὰ ἀποθνήσκωσι πίνοντες τὸ κώνειον, ἵνα ἡ τροφὴ ἐξαρχῇ διὰ τοὺς ἄλλους· καὶ πολιορκούμενοι ποτὲ ὑπὸ τῶν

(1) Ῥς Περικλ. Ἑλλ. νητ. Τ. 1, ἐπιστ. 11, σ. 132.

Ἀθηναίων ἐψηφίσαντο νὰ ἀποθάνωσιν οἱ πρεσβύτατοι ἐξ αὐτῶν, καὶ οὕτως οἱ Ἀθηναῖοι ἔλυσαν τὴν πολιορκίαν (1).

* Ἐπὶ τῆς θέσεως τῆς Ἰουλίδος κεῖται ἤδη ἡ πρωτεύουσα καμῶπολις τῆς νήσου ἡ καλουμένη Κέα ἢ κοινῶς Τζιά. Οὐ πόρρω τῆς χώρας πρὸς ἄρκτον εὐρέθη λέων κολοσσαῖος ἐκ μεγάλου τμήματος βράχου· λείψανα τῆς Ἰουλίδος εὐρέθησαν.

ΚΟΡΙΣΣΙΑ, ἔκειτο αὖτε κατὰ τὸ βορ-δυτικὸν ἐπὶ τῆς θαλάσσης, παρὰ τὸν ἄριστον τῶν λιμένων τῆς νήσου, οὐ πόρρω τῆς Ἰουλίδος ἥς ἦν ἐπίνειον καὶ εἰς ἣν μετὰ παρέλευσιν χρόνου συνεπολίσθη, οὐδὲ ὅσον κώμης κατοικίαν ἔχουσα ἐπὶ τοῦ Στράβιονος. Μεταξὺ τῆς Κορισσίας καὶ τῶν ἐρείπειων τῆς Ποιήεσσης ἦν ναὸς Ἀπόλλωνος Σμινθίου. Ἐρρεε δὲ περὶ τὴν Κορισσίαν καὶ ποταμὸς Ἑλιξος (2).

ΠΟΙΗΕΣΣΑ, ἐπὶ τοῦ πρὸς δυσμὰς αἰγιαλοῦ τῆς νήσου, πρὸς μεσημβρίαν τῆς Κορισσίας καὶ πρὸς δυσμὰς τῆς Καρθαίας εἰς ἣν μετὰ καιρὸν συνεπολίσθη· μεταξὺ τοῦ ναοῦ τοῦ Σμινθίου Ἀπόλλωνος (3) καὶ τῶν ἐρείπειων τῆς Ποιήεσσης ἦν ναὸς Ἀθηνᾶς Νεδουσίας ἰδρυθεὶς ὑπὸ τοῦ Νέστορος κατὰ τὴν ἐκ Τροίας ἐπάνοδον (4). Παρὰ τὴν Ποιήεσσαν ἦν λιμὴν εὖορμος.

ΚΑΡΘΑΙΑ, ἔκειτο ἐπὶ τοῦ κατὰ τὸ νοτ-ἀνατολικὸν αἰγιαλοῦ τῆς νήσου, κατ' ἀνατολὰς τῆς Ποιήεσσης τῆς συμπολισθείσης εἰς αὐτὴν (5). Ἡ πόλις αὕτη ἔλαβε τὸ ὄνομα ἀπὸ Καρθίου τελευτήσαντος ἐν αὐτῇ (6). Ἐρείπια τῆς Καρθαίας σώζονται.

ἙΛΙΞΟΣ, ποταμὸς μικρὸς ῥέων περὶ τὴν Κορισσίαν, μίαν τῶν τετσάρων πόλεων τῆς νήσου Κέα (7).

(1) Στράβ. β. 10, σ. 486. — Στεφ. Βυζ. Ἰουλίδ. (2) Στράβ. β. 10, σ. 486, 487. (3) Ἰδε Κορυθαία. (4) Στράβ. αὐτ. (5) Αὐτ.

(6) Πολύβ. β. 16, παρὰ Στεφ. Βυζ. εἰς Καρθαίαν. (7) Στράβ. β. 10, σ. 486, 387.

ΚΥΘΝΟΣ, μεταξύ Κέω καὶ Σερίφου καὶ πρὸς δυσμὰς τῆς Σύρου· ὀλίγα γνωρίζομεν περὶ ταύτης τῆς Νήσου· ὁ Στράβων μόνον τὸ ὄνομα αὐτῆς ἀναφέρει μεταξύ τῶν λοιπῶν Κυκλάδων (1)· ὁ Σκύλαξ (2) καὶ ὁ Δικαίαρχος (3) λέγουσιν ὅτι εἶχε καὶ πόλιν· ἐκαλεῖτο δὲ καὶ Δρυοπίς (4), διότι καὶ οἱ κάτοικοι αὐτῆς ἦσαν Δρύοπες (5). Κύθνος δὲ ὠνομάσθη ἀπὸ Κύνου, ἀρχηγοῦ ἀποικίας (6) πιθανῶς αὐτῆς τῆς ιδίας Δρυοπικῆς, διότι οὐδεμία ἄλλη ἀποικία ἦλθεν εἰς τὴν νῆσον μέχρι τοῦ Ἡροδόδου ὃς θετικῶς ὀνομάζει τοὺς Κυθνίους κατ' ἐκείνην ἔτι τὴν ἐποχὴν Δρύοπας· εἰκάζεται δὲ μετὰ πιθανότητος ὅτι οἱ Δρύοπες οὗτοι ἦσαν ἐξ ἐκείνων οἱ κατοικοῦντες περὶ τὴν Οἴτην, κατεπολεμήθησαν ὑπὸ τοῦ Ἡρακλέους, καὶ διεσπάρησαν πολλαχοῦ, ὡς εἰς τὴν Κά- ρυστον καὶ εἰς τὰ Στεῦρα τῆς Εὐβοίας (7). Οἱ Κύθνιοι παρέ- σχον εἰς τὸν κατὰ τῶν Περσῶν Ἑλληνικὸν στόλῳ μίαν ναῦν καὶ μίαν πεντηκόντορον· ἦσαν δὲ οὗτοι ἐκ τῶν ὀλίγων νησιωτῶν ὅσοι δὲν ἔδωκαν γῆν καὶ ὕδωρ εἰς τὸν βάρ- βαρον (8). — Μετὰ δὲ τὸν Περσικὸν πόλεμον ἐγκατετά- χθησαν μετὰ τῶν ἄλλων νησιωτῶν εἰς τὴν συμμαχίαν τῶν Ἀθηναίων εἰς οὓς ἐπλήρωνον φόρον κατὰ τὸν Πελοποννη- σιακὸν πόλεμον· ἐξ ἀπασῶν δὲ τῶν περιστάσεων δείκνυται ὅτι ἡ νῆσος αὕτη οὔτε πλουσία ἦν οὔτε δυνατή διὸ καὶ ὁ Δημοσθένης περιφρονητικῶς ἀναφέρει τοὺς Κυθνίους (9)· ἀλλ' ὁ Ἀριστοτέλης δὲν ὠλιγόρησε τὸ πολίτευμα τῶν Κυθ- νίων (10). — Κατὰ τὸ ἔτος 200 Π. Χ. ἐπὶ τοῦ μεταξὺ

(1) Αὐτ. σ. 485 (2) Σκυλ. Περιπλ. Κυκλάδες (3) Δικαίαρχ. Βίος Ἐλλ. Κυκλάδες. (4) Στράβ. Βιβλ. Κύθνος. (5) Ἡρόδοτ. β. 8, κ. 46. (6) Στράβ. Βιβλ. αὐτ. (7) Ρασουλ-Ροχρ. Αποικ. Ἑλλ. Τ. 1, κ. 6, σ. 439.

(8) Ἡρόδοτ. β. 8, κ. 46. (9) Δημοσθ. περὶ συντάξ. σ. 176.

(10) Ἀρποκρατίων εἰς λ. Κύθνιοι.

Ρώμης καὶ Φιλίππου τοῦ Α. πολέμου ἡ Κύθνος ἔσχε φρουράν Μακεδονικὴν. — Μετὰ δὲ τὴν ἄλωσιν τῆς Ἀνδρου οἱ Ῥωμαῖοι καὶ ὁ Ἄτταλος ἐπιπέσόντες κατὰ τῆς Κύθνου, ἐπολιόρκησαν τὴν πόλιν· ἀλλὰ μετὰ τινὰς ἡμέρας ἔλυσαν τὴν πολιορκίαν καὶ ἀπέπλευσαν (1). — Εἰς Κύπρον εὐρίσκοντο Κύθνιοι (2)· φαίνεται δὲ ὅτε ὡς Δρύοπες τὸ γένος ἀποικῆσαντες τινὲς αὐτῶν, συνεμίγησαν μετὰ τῶν συγγενῶν αὐτῶν Δρυόπων εἰ ἐξαναστάντες ὑπὸ τοῦ Ἡρακλέους, καὶ ἐκπεσόντες τῆς χώρας αὐτῶν, κατήντησαν οἱ μὲν εἰς Εὐβοίαν, οἱ δὲ εἰς Κύπρον (3). — Οἱ Κύθνιοι ἐτίμων κυρίως τὸν Ἀπόλλωνα. — Ὁ Κύθνιος τυρὸς ἦν περίφημος διὰ τὴν ποιότητα· ἐκ Κύθνου ἦν ζωγράφος τις ὀνομαστὸς Κυδίας καλούμενος (4). — Ἐν τῇ νήσῳ ταύτῃ ἐγύμνασε καὶ ὁ ψευδονέρων τὴν ἀγυρτεῖαν αὐτοῦ· ἦν δὲ οὗτος δοῦλος ἐκ Πόντου ἡ κατ' ἄλλους ἀπελεύθερος ἐξ Ἰταλίας, ἔμπειρος κιθαριστὴς καὶ ψαλμῳδός· ὡς δὲ ὁμοιάζε τὴν μορφήν τῷ Νέρωνι, συνοικειωθεὶς τοὺς μᾶλλον εὐαπατήτους τῶν λειποτακτῶν, ἐκείνους μάλιστα ὅσοι ἦσαν ἐνδεεῖς καὶ πλάνητες, καὶ διαφθείρας αὐτοὺς διὰ μεγάλων ὑποσχέσεων, ἐξέπλευσε μετ' αὐτῶν εἰς τὴν θάλασσαν· ἐξωσθεὶς δὲ ὑπὸ χειμῶνος εἰς Κύθνον, κατελάβανεν ἐκεῖθεν τὰ ἐξ ἀνατολῆς ἐρχόμενα ἐμπορικὰ πλοῖα· φονεύων δὲ τοὺς ἀνθισταμένους καὶ ἀπογυμνῶν τοὺς ἐμπόρους, καθώπλισεν ἰσχυρότατον στόλον (5).

* Κύθνος, κοιν. Θερμιά· ἡ νῆσος αὕτη εἶναι ὑψηλὴ, ὄρεινῃ, πετρώδῃ, διατεμνομένη ὑπὸ πολλῶν στενῶν κοιλάδων ἢ μᾶλλον φαράγκων καὶ οἱ ὁδοὶ αὐτῆς εἰσὶ τραχεῖαι καὶ δύσ-

(1) Λιβ. βιβ. 31, κ. 15 καὶ 45. (2) Ἡρόδοτ. β. 7, καὶ 90.

(3) Διοδ. Σικ. β. 4, κ. 37. (4) Εὐσταθ. σχολ. εἰς Διονυσ. Περικλ. 5 525. (5) Τακτικ. Ἰνστρ. β. 2, κ. 8.

βατοι· εἶναι ἀλλ' ὅμως πολὺ εὐφορωτέρα τῆς Σερίφου καὶ φαίνονται ἐπ' αὐτῆς ἐρείπια δύο πόλεων, ὧν τὰ μὲν ὀνομάζονται Ἐβραιόκαστρον ἢ Ῥηγόκαστρον κατὰ τὸ νοτ.-δυτικὸν τῆς νήσου ἐπὶ τῆς κορυφῆς καὶ τῆς πρὸς τὴν θάλασσαν τετραμμένης κατωφερείας ὄρους ἔχοντος ἐξακοσίων τοῦλάχιστον ποδῶν ὕψος· ἐνταῦθα ἦν ἡ ἀρχαία πρωτεύουσα πόλις τῆς νήσου ἔχουσα καὶ λιμένα ἀποτελούμενον ἐκ τινος προκειμένου μικροῦ σκοπέλου· πρὸς ἄρκτον δὲ τῆς πόλεως εἶναι ὁ μέγας καὶ καλὸς λιμὴν Φυκιάδα καλούμενος ἐκ τῶν πολλῶν αὐτόσε φυομένων φυκίων, καὶ σκεπόμενος πρὸς δυσμὰς ὑπὸ τῆς πετρώδους νησίδος τοῦ Ἀγίου Λουκᾶ· βορειότερον δὲ τῆς νησίδος ταύτης εἶναι ἕτερος κόλπος Κολόνα ἢ Κολονᾶς λεγόμενος ἀπὸ τινος ἰσταμένης αὐτόσε σήλης. εἰσὶ δὲ καὶ ἕτεροι δύο λιμένες κατὰ τὸ νότιον τῆς ἀρχαίας ταύτης πόλεως Ἐπισκοπὴ καὶ Μέρχας ἢ Μέριχας καλούμενοι. Ἡ ἀρχαία πόλις κατὰ τὰ ἤδη φαινόμενα ἔχνη τοῦ περιβόλου αὐτῆς ἦν δεκτικὴ 8 — 12000 ψυχῶν· μέρος τοῦ ἐδάφους σώζεται καὶ τινὰ κατεθραυσμένα ἀγάλματα καὶ ἄλλαι ἀρχαιοῖτες εὐρέθησαν κατὰ τὸ νοτ.-δυτικὸν τῆς νήσου. Τῆς δὲ ἐτέρας πόλεως τὰ ἐρείπια καλοῦνται Παλαιόκαστρον ἢ Κάστρον τῆς Ωραίας καὶ κεῖνται κατὰ τὸ βορ.-δυτικὸν ἐπὶ τῆς μικρᾶς κορυφῆς τρομεροῦ τραχυτάτου βράχου ἐπικρεμαμένου τῇ θαλάσῃ καὶ μόνον διὰ τινος πάνυ δυσπροσβάτου ἰσθμοῦ συνδεομένου τῇ στερεᾷ ἀπέναντι τῶν ἐπὶ τῆς Κέω ἐρειπίων τῆς Καρθαίας· φαίνεται ὅτι ἡ πόλις αὕτη ἤς σώζονται τὰ ὑπὸ τὸ ὄνομα Παλαιόκαστρον ἐρείπια ἐὰν ὑπῆρξεν, ἐγεννήθη, ἤκμασε καὶ παρήκμασε κατὰ τὸν μεσαιῶνα, ὅτε ἦν καὶ πρωτεύουσα τῆς νήσου. Ἡ περίμετρος τοῦ φρουρίου εἶναι οὐχὶ μεγάλη καὶ μόλις χωρητικὴ 1500 — 2000 ἀνθρώπων· ἡ

Κύθνος ἔχει μίαν χώραν Μεσαρίαν καλουμένην κατ' ἀνατολάς πρὸς τὸν αἰγιαλὸν, ἐπὶ ὕψους πετρῶδους, καὶ ἀπέχουσιν $1/2$ ὥραν τῆς θαλάσσης· τὸ πρὸς μεσημβρίαν ἀκρωτήριον καλεῖται Ἅγιος Δημήτριος, τὸ δὲ πρὸς ἄρκτον Κέφαλος· Δύο λιμένες εἰσὶν ἐν τῇ νήσῳ, ἀμφοτέρω κατ' ἀνατολάς· ὁ μὲν κατὰ τὸ βόρειον τῆς χώρας εἰς ἀπόστασιν 2 μιλίων καλεῖται Ἀγία Εἰρήνη, ὁ δὲ κατὰ τὸ νότιον Ἅγιος Στέφανος πρὸς τὴν Συλλήκαν, ἀμφοτέρω εὐρύχωροι διὰ ἐμπορικὰ πλοῖα· Κατὰ τὸ βορ-δυτικὸν ὑψοῦται τὸ κύριον ὄρος Θερμιὰ λεγόμενον ὁμωνύμως τῇ νήσῳ — Ἡ νῆσος αὕτη περιέχει πηγὰς ὑδάτων ποτίμων καὶ πρὸς τὸ βάθος τοῦ λιμένος τῆς Ἀγ. Εἰρήνης ὕδατα θερμὰ, ὑγιεινὰ καὶ ἱαματικὰ τῶν ρευματισμῶν, τῆς ποδαλγίας, καὶ τῶν τοιούτων, καὶ κατάστημα ὑπάρχει κατὰ τὴν παραλίαν πρὸς χοῆτιν τῶν ἀσθενούντων· ἐξ αὐτῶν ἐλάβεν ἡ νῆσος τὴν κοινὴν νεοτέραν αὐτῆς ὀνομασίαν Θερμιὰ· τὰ ὕδατα ταῦτα παραγίνονται ἐν ἀποστάσει 200 βημάτων ἀπὸ τοῦ αἰγιαλοῦ κατὰ τὰς ὑπορείας βράχου ἐκ σχιστολίθου μετρίου ὕψους· τὸ ἐντεῖθεν μέχρι τοῦ αἰγιαλοῦ ἐπίπεδον ἐκ τοῦ ὑπερπολάζοντος ὕδατος καλύπτεται ὑπὸ λέπους στερεοῦ ἐκ σπραγγώδους καὶ λίαν εὐθραύστου εἶδους λίθου ὃπερ ἤχει κατὰ τόπους καὶ ἐκ τῶν ἐναποτιθεμένων σιδηρῶν ὑπερύθρων μορίων λαμβάνει ἐρυθροβαφὲς χρῶμα· τὰ δὲ ὕδατα ταῦτα δὲν ἐκδίδουσιν ἀμέσως εἰς τὴν θάλασσαν, ἀλλὰ πίπτουσιν εἰς μικρὸν ἀλατῶδες κατὰ τὸ νότιον τοῦ ἐπιπέδου κοίλωμα ἔχον ἐκροὴν εἰς τὴν θάλασσαν. Αἱ πηγαὶ τῶν ὑδάτων τούτων εἰσὶ τρεῖς· ἡ ὑψηλότερον κειμένη καὶ ἡ ἥττον θερμὴ ($32—33^{\circ}$ Ρεωμ.) περιέχεται ἐν δεξαμενῇ ὑποκάτωθεν καμαρώματος οἰκοδομηθέντος, ὡς ἐκ τῆς ἐπὶ τῆς θύρας ἐπιγραφῆς δαίκενται, κατὰ ἰούλιον 1782 ὑπὸ τοῦ τότε διερ-

μηνέως τοῦ Ὄθωμανικοῦ στόλου Νικολάου Μαυρογένους τοῦ ἐκ Πάρου, τοῦ ἡγεμονεύσαντος ἔπειτα ἐν Οὐγγροβλαχία, καὶ μετ' οὐ πολὺ καρατομηθέντος· ἡ πηγὴ αὕτη εἶναι τανῦν ἢ μόνη πρὸς χρῆσιν τῶν ἀσθενῶν· αἱ δὺ ἕτεραι ἐκβλύζουσι 50—60 βήματα ἀπώτερον τῆς πρώτης κατὰ μεσημβρίαν, καὶ ἀπέχουσιν ἀπ' ἀλλήλων μόνον 3 βήματα· καὶ τοι δὲ πλησιέσταιται πρὸς ἀλλήλας, διαφέρει ὁ βαθμὸς τῆς θερμότητος αὐτῶν, καὶ ὁ μὲν τῆς ἀνωτέρας παραλλάσσει ἀπὸ 36 μέχρι 38, ὁ δὲ τῆς κατωτέρας μέχρι 44⁰ Ρεωμ. αἱ δὺο αὗται πηγαὶ καὶ κυρίως ἡ ἐσχάτη καλοῦνται ὑπὸ τῶν ἐντοπίων κάκαθος· μικρὸν βάθος ἔχουσιν ἀμφότεραι αὗται, καὶ κατὰ τακτικὰ δευτέρων τινῶν λεπτῶν διαστήματα ἀναπέμπουσι φουσαλίδες· τὸ δὲ ὕδωρ αὐτῶν εἶναι σφόδρα σιδηρεῦχον καὶ ἀλμυροτάτης γεύσεως· ἐκτὸς δὲ τούτων ὑπάρχει καὶ ἑτέρα τις πηγὴ θερμοῦ ὕδατος κατὰ τὸν αἰγιαλὸν τοῦ κόλπου τοῦ καλουμένου Κολόνα ἢ Κολονάκι ἀφανιζομένη κατὰ τὸ θέρος, κατὰ δὲ τὸν χειμῶνα πνεόντων τῶν νοτίων ἀνέμων, κατακαλυπτομένη ὑπὸ τῶν κυμάτων· οὐδεὶς τῶν ἀρχαίων ἀναφέρει τὰ θερμὰ ταῦτα ὕδατα τῆς Κύθνου. Τὸ χωρίον Σύλλακα κεῖται ἐπὶ χარიέντος ὀρεινοῦ κοιλώματος κατὰ νότον τῆς Μεσαρίας ἐν ἀποστάσει μιᾶς ὥρας καὶ σχεδὸν ἑξισοῖ ἐκείνην κατὰ τὸ μέγεθος, περιέχον 1800 κατοίκους· ἡ δὲ μετὰξὺ τῶν δὺο ὁδὸς εἶναι τραχυτάτη καὶ λίαν ἀνώμαλος· κατὰ τὸ νότιον τοῦ χωρίου ὑπάρχει σπήλαιον μέγα, Καταφύγι λεγόμενον, λίαν καθαρὸν καὶ ἄνικμον καὶ περιέχον σταλακτίτας καλοὺς ὑπὸ παντοῖα σχήματα· ἐν τούτῳ συνερχόμενοι, χορεύουσιν οἱ ἐγχώριοι κατὰ τὰς ἡμέρας τοῦ πάσχα. — Κατὰ τὸ νότιον καὶ τὸ νοτ-δυτικὸν τῆς νήσου, καὶ κυρίως παρὰ τινὰ μικρὸν λιμένα Νάουσα καλούμενον εἰσὶν ἀρχαῖα μεταλλεῖα

σιδήρου. — Οὐ πόρρω τῆς Κύθου πρὸς τὸ νοτ ἀνατολικὸν ὑπάρχει σκόπελος Πιπέρι καλούμενος, ἔθα τῷ 1829 ναυαγήσας ἐπνίγη ὁ σοφὸς διδάσκαλος Κωνσταντῖνος Βαρδαλάχος. — Ἐν Κύθῳ ὑπάρχουσι δύο σχολεῖα, ἑ ἑλληνικὸν Β' τάξεως καὶ ἓν δημοτικὸν Γ' τάξεως καὶ σταθμὸς ὑγειονομικὸς καὶ φυλακεῖον τελωνειακὸν καὶ εἰρηνοδικεῖον καὶ δύο συμβολαιογραφεῖα, τὸ μὲν εἰς Μεσαρίαν, τὸ δὲ εἰς Δρυοπίδα. Ἡ Κύθνος προᾶγει ὀλίγον σῖτον, πολλὴν κριθήν, ἱκκὸν οἶνον καὶ σῦκα, μέταξαν πολλὴν καὶ ὀλίγον ἔλαιον· τὸ ἐμπόριον συνίσταται εἰς κριθήν, οἶνον, μέλι ἄριστον, κηρίον καὶ ἔριον. Ἐχουσι δὲ οἱ Κύθιοι ἕως 10,000 αἰγπροβάτων καὶ τινὰς χιλιάδας χοίρων· πλῆθος περὶ ἴκων εὐρίσκεται ἐπὶ τῆς νήσου· Ἡ Κύθνος ἀπέχει 49 μιλ. τοῦ Πειραιῶς, 19 τῆς Κέας, 20 τῆς Σεριφου καὶ 30 τῆς Σύρου. Ἡ Κύθνος διαιρεῖται ἤδη εἰς δύο, εἰς Κύθον καὶ Δρυοπίδα, καὶ περιέχει ἐκτὸς τῆς χώρας γαρίον σύλλακα ἐν τῇ Δρυοπίδι· ἀποτελεῖ δὲ ἡ Κύθνος δύο δήμους, τὸν τῆς Κύθου καὶ τὸν τῆς Δρυοπίδος ἐκ τῶν τεσσάρων τῶν συνιστώντων τὴν ἐπαρχίαν Κέας.

ΣΕΡΙΦΟΣ, κατὰ τὸ ἀνατ νότιον τῆς Κύθου, τὸ βορρ. δυτικὸν τῆς Σίφνου, καὶ τὸ νοτ δυτικὸν τῆς Σύρου, νῆσος ἐκ τῶν Κυκλάδων, ὀλιγόφορος καὶ πετρωδεστάτη. Ἐν τῇ νήσῳ ταύτῃ ἐμυθεύετο ὅτι ὁ Δίctus ἀνείλκυσε διὰ τῶν δικτύων τὴν λάρνακα τὴν περιέχουσαν τὸν Περσεά καὶ τὴν μητέρα αὐτοῦ Δανάην, τοὺς καταποντισθέντας ὑπὸ τοῦ πατρὸς τῆς Δανάης Ἀκριοῦ ἐλεγον δὲ ὅτι ὁ Περσεὺς ἀνετράφη ἐνταῦθα καὶ ὅτι κομίσας τὴν κεφαλὴν τῆς Γοργόνος καὶ δεῖξας τοῖς Σεριφίοις, ἀπελίθωσε πάντας, καὶ τοῦτο πρὸς ἐκδίκησιν τῆς μητρὸς, διότι ὁ βασιλεὺς Πολυδέκτης δυναστεύων ἔλαβεν αὐτὴν ἄκουσαν γυναῖκα, συμπραττόν-

των αὐτῶ τῶν Σεριφίων· τοσοῦτον δὲ ἦν πετρώδης ἡ νῆσος, ὥστε οἱ κωμωδοῦντες ἔλεγον ὅτι ἔπαθε τοῦτο ἐκ τῆς Γοργόνης (1)· ὁ δὲ Πausanias λέγει μόνον ὅτι ἐν τῷ οἰκήματι τῷ κατ' ἀριστεράν τῶν προφυλαίων τῶν Ἀθηνῶν μεταξὺ πολλῶν ἄλλων γραφῶν τοῦ Πολυγνώτου παρίστατο καὶ ὁ Περσεὺς ἐρχόμενος εἰς Σέριφον καὶ φέρων τὴν κεφαλὴν τῆς Μεδούσης (2). Οἱ Σερίφιοι ἀπένεμον μεγίστας τιμὰς τῷ Περσεῖ (3). Κατὰ τὴν πρώτην ἀρχὴν δύο υἱοὶ τοῦ Μάγνητος, Δίκτυς καὶ Πολυδέκτης (4) ἤγαγον ἀποικίαν Αἰολικὴν εἰς Σέριφον, ὕστερον δὲ Ἴωνες ὤκισαν τὴν Νῆσον, καὶ ὁ Ἡρόδοτος λέγει τοὺς Σεριφίους Ἴωνας ἐξ Ἀθηνῶν (5). Οἱ Σερίφιοι ἦσαν ἐκ τῶν νησιωτῶν ὅσοι δὲν ἔδωσαν γῆν καὶ ὕδωρ τῷ Πέρσῃ (6), καὶ συνεναυμάχησαν μετὰ τῶν λοιπῶν Ἑλλήνων κατ' αὐτοῦ, παρασχόντες μίαν πεντηκόντορον (7)· πλὴν δὲ τοῦ Ἡροδότου πάντες οἱ λοιποὶ συγγραφεῖς ἀπὸ τοῦ Πλάτωνος καὶ τοῦ Ἀριστοφάνους, μέχρι τοῦ Κικέρωνος καὶ τοῦ Πλουτάρχου τὴν πτωχείαν μόνον καὶ ἀθλιότητα τῆς νήσου καὶ τὴν τῶν ἀνθρώπων πρὸς τοὺς κατοίκους αὐτῆς περιφρόνησιν ἐκφράζουσιν (8)· περὶ τῶν μεταλλείων τῆς Σερίφου οὐδεὶς τῶν ἀρχαίων ἀναφέρει, καὶ ἐκ τῆς γενικῆς ταύτης σιωπῆς εἰκάζεται μετὰ πιθανότητος ὅτι ὁ ἐκ τῶν μεταλλείων πλοῦτος καὶ ἡ ἐκ τούτου εὐημερία τῆς νήσου ἦν πρὸ τοῦ Περσικοῦ πολέμου, συγχρόνως σχεδὸν τῇ ἀκμῇ τῆς Σίφνου, καὶ ὅτι κατὰ τοὺς ἱστορικοὺς χρόνους ἡ Σέριφος κατέστη τῶντι πτωχῇ, ζωοτροφουμένη μόνον ἐκ τῶν μικρῶν προΐόντων τῶν εὐτελεῶν αὐτῆς ἀγρῶν — Οἱ αὐτο-

(1) Στράβ. β. 10, 2, 487. (2) Πaus. ἅτ. κ. 22. (3) Πaus. Κορ. κ. 18. (4) Ἰδ. ἀνωτ. (5) Ἡροδοτ. β. 8. κ. 48. (6) Ἡροδοτ. αὐτ. κ. 46. (7) Ἡροδοτ. αὐτ. κ. 48. (8) Πλατ. π. Πολιτ. 1 — Ἀριστοφάνης Ἀχαρ. γ. 512 — Κικέρ. π. Θισων, 1, 31 — Πλούταρχ. π. ἔξορ. 7.

κράτορες τῆς Ῥώμης μετεχειρίζοντο τὴν Σέριφον ὡς τόπον ἐξορίας (1).

* ΣΕΡΙΦΟΣ, ἡ περίμετρος αὐτῆς εἶναι 36 μιλίων καὶ ἐπέκεινα· τὰ ὄρη αὐτῆς εἰσὶ τραχέα καὶ ἀπότομα· ἔχει μεταλλεῖα σιδήρου καὶ μαγνήτιδος παρὰ τὴν ἐπιφάνειαν τῆς γῆς, καὶ ὁσάκις βρεξῇ, ἀνακαλύπτονται· τὰ τῆς μαγνήτιδος εἰσὶν ἀφθονώτατα, ἀλλὰ τὸ κάλλιστον εἶδος εὐρίσκεται πολὺ θαυότερον τῆς ἐπιφανείας. Ἡ νῆσος ἔχει μίαν χώραν πρὸς τὸ νοτ-ἀνατολικὸν καλουμένην ὁμωνύμως τῇ νήσῳ Σέριφον· κειμένην δὲ ἐπὶ βράχου μεμονωμένου καὶ περικυκλουμένου ὑπ' ἄλλων φρικωδῶν βράχων, ἐν ἀποστάσει 1 1/2 ὥρας ἀπὸ τοῦ λιμένος ὅστις εἶναι ἄριστος, εὐρυχωρότατος καὶ ἀσφαλέστατος· Εἰσὶ δὲ καὶ τρία χωρία ἐπὶ τῆς νήσου, καὶ μονὴ τοῦ Ταξιάρχου Μιχαὴλ πρὸς ἄρκτον παρὰ τὴν θάλασσαν, ἀπέναντι τῆς Κύθνου, καὶ δύο σχολεῖα, ἐν ἑλληνικὸν ἔχον διδάσκαλον Β'. τάξεως καὶ ἕτερον δημοτικὸν Β'. τάξεως· καὶ σταθμὸς προσέτι ὑγειονομικὸς καὶ φυλακεῖον τελωνειακόν.

Τὰ προϊόντα τῆς νήσου εἰσὶν ὀλίγη κριθὴ καὶ ὀλίγος οἶνος· οἱ μοναχοὶ τοῦ Ταξιάρχου κατέχουσι τὸ εὐφορώτερον μέρος τῆς γῆς.—Μεταξὺ τῶν χασμάτων τῶν ἐπικειμένων τῇ χώρᾳ τρομερῶν βράχων φύεται εἶδος καρυοφύλλου οὗ τὸ στέλεχος παχύνεται ὡς μικροῦ δένδρου.—Κατὰ τὸ βορ-ἀνατολικὸν τῆς Σέριφου ὑπάρχει νησίς 1 μιλίου περιφερείας ὀνομαζομένη Σεριφόπουλον· σκόπελος κακὸς καὶ ἀκκατοίκτητος ἐφ' οὗ οἱ μοναχοὶ τοῦ Ταξιάρχου τρέφουσιν αἶγας καὶ χοίρους.—Εἰσὶ δὲ καὶ ἔτι δύο μικροὶ σκόπελοι περὶ τὴν Σέριφον καλούμενοι ὁ μὲν Βάνι ἢ Πολάνι κατ' ἀνατο-

(1) Τάκτι. Χρονικ. 2, 85. 4, 31.—Ἰουβ.ναλ. Σατυρ. 10, 168.

λάς, οὐ πόρρω τοῦ λιμένος, ὃ δὲ Στρογγυλὸν κατὰ μεσημέριαν — Ἡ Σέριφος ἀπέχει τοῦ Παιραιῶς 60 μιλ. τῆς Κούβου 20 τῆς Σίφνου 18 καὶ τῆς Σύρου 34 — Ἀποτελεῖ δὲ ἡ Σέριφος δῆμον, ἓνα τῶν τεσσάρων τῆς ἐπαρχίας Κέας.

ἌΝΔΡΟΣ, Κυκλάς, ἡ βορειοτάτη καὶ μία τῶν ἀξιολογωτέρων, κατὰ τὸ νοτ ἀνατολικὸν τῆς Εὐβοίας ἀφ' ἧς χωρίζεται διὰ πορθμοῦ δυσπλεύστου διὰ τοὺς σκοπέλους καὶ τὰς συνεχεῖς καταιγίδας· κατὰ τὸ νότιον ἕτερος πορθμὸς ἐπίσης κινδυνώδης καὶ πολὺ στενότερος, οὗχ ὑπερβαίνων τὰ 1000 βήματα χωρίζει τὴν Ἄνδρον ἀπὸ τῆς Τήνου· Ἡ περίμετρος τῆς νήσου λογίζεται κατὰ τὸν Πλίνιον 26 μιλ. Ῥωμ. = 10 ὥρ. 24 λ. ἡ ἀπόστασις αὐτῆς ἀπὸ τῆς Γεραιστοῦ, τοῦ πλησιεστέρου πρὸς αὐτὴν ἀκρωτηρίου τῆς Εὐβοίας 10 μιλ. = 4 ὥρ. καὶ ἡ ἀπὸ τῆς Νήσου Κέας 39 μιλ. (1) = 15 ὥρ. 36 λ. — Ἡ Ἄνδρος ὠνομάσθη οὕτως ἀπὸ τοῦ Κρητὸς στρατηγοῦ Ἀνδρέως ὃ ἐδώρῃσατο αὐτὴν ὁ Ῥαδάμανθυς καὶ οὗ ἀδελφὸς ἐνδεδυμένος θώρακα καὶ ἐπὶ τοῦ θώρακος χλαμύδα ἀνέκειτο εἰς δελφύς ἀνατεθεὶς ὑπὸ τῶν Ἀνδρίων (2). — Οἱ Ἀνδριεῖς ἦσαν Ἴωνες ἐξ Ἀθηνῶν (3)· ἐπῆρχον δὲ ποτὲ αὐτῶν ὡς καὶ τῶν Τηνίων καὶ τῶν Κείων καὶ ἄλλων νήσων οἱ Ἑρετριεῖς κατὰ τὴν ἀκμὴν τῆς δυνάμεως αὐτῶν (4) — Ἡ Ἄνδρος εἶχε μίαν μόνην πόλιν Ἄνδρον καλουμένην ὁμωνύμως τῇ νήτῳ, καὶ ἓνα λιμένα κατὰ τὸν δυτικὸν αἰγιαλὸν ἔχοντα φρούριον καὶ καλούμενον Γαύριον ἢ Γαυρηδίου (5). — Κατὰ τὸν Μιχαήλ πολεμον οἱ Ἕλληνας, ὑπὸ τὸν Θεμιστοκλῆν ἐπολιόρκησαν τὴν Ἄνδρον,

(1) Πλιν. β. 4. κ. 12, § 22. (2) Διδ. Σικ. β. 5, κ. 79 — Πυσ. Φωκ. κ. 13. (3) Βελλ. Πατερ. β. 1, κ. 4. (4) Στραβ. β. 10, σ. 448. (5) Διδ. Σικ. β. 13, κ. 69 — Ξενοφ. Ἑλ. ις. β. 1, σ. 343 — Λιβ. β. 31, κ. 45.

διότι πρῶτοι τῶν νησιωτῶν, αἰτήσαντος χρήματα τοῦ Θεμιστοκλέους, δὲν ἔδωσαν· ὅταν δὲ ὁ Θεμιστοκλῆς προέτεινε τὸν λόγον τοῦτον = ὅτι ἦλθον οἱ Ἀθηναῖοι ἔχοντες περὶ ἑαυτοὺς δύο θεὰς μεγάλας, τὴν Πειθῶ καὶ τὴν Ἀνάγκην καὶ ὅτι ὀφείλουσιν ἐπομένως οἱ ἄνδριοι νὰ δώσωσι χρήματα, ἀπεκρίθησαν πρὸς ταῦτα, λέγοντες ὅτι εἰκότως αἱ Ἀθῆναι ἦσαν μεγάλαι καὶ εὐδαίμονες ὥς τυχοῦσαι χρηστῶν θεῶν· ἀλλ' ὅτι ἐπειδὴ οἱ ἄνδριοι ἦσαν τὰ μέγιστα γεωπεῖναι, καὶ δύο ἄχρηστοι θεαὶ οὐδέποτε ἐκλείουσι τὴν νῆσον αὐτῶν, ἀλλ' αἰεὶ ἐμφιλοχωροῦσιν, ἡ Πενία καὶ ἡ Ἀμνηχανία, δὲν θὰ δώσωσι χρήματα, διότι οὐδέποτε τῆς ἐκυτῶν ἀδυναμίας θὰ ὑπερισχύσῃ ἡ τῶν Ἀθηναίων δύναμις· ἐπειδὴ δὲ ἀπεκρίθησαν ταῦτα, καὶ δὲν ἔδωσαν χρήματα, ἐπολιορκοῦντο (1)· μετὰ ταῦτα δὲ ἐγένοντο οἱ ἄνδριοι ὑπήκοοι καὶ ὑποτελεῖς τῶν Ἀθηναίων, καὶ συνεστράτευσον μετ' αὐτῶν κατὰ τὸν Πελοποννησιακὸν πόλεμον (2) μετὰ τινα χρόνον ὁ Περικλῆς ἔστειλεν εἰς Ἄνδρον διακοσίους πεντήκοντα κληρούχους ἵνα συνοικήσωσι μετὰ τῶν Ἀνδρίων (3). ἀπέστησαν δὲ ὕστερον οἱ ἄνδριοι ἀπὸ τῶν Ἀθηναίων, καὶ τότε ὁ Ἀλκιβιάδης ἔχων ἑκατὸν νῆα., κατέπλευσεν εἰς τὸν λιμένα τῆς νήσου τὸ Γαύριον, καὶ τρέψας καὶ κατακλείσας τοὺς Ἀνδρίους εἰς τὴν πόλιν, ἀπέκτεινε τινὰς ἐξ αὐτῶν, ὥς καὶ τοὺς εὐρισκομένους ἐκεῖ Λάκωνας καὶ στήσας τροπαιὸν, ἀπέπλευσεν εἰς Σάμον (4) πολιορκηθέντες δὲ μετὰ καιρὸν ὑπὸ Ἀττάλου, τοῦ βασιλέως τῶν Περγᾶμων, μετέβησαν ἀπὸ ἐξουσίας εἰς ἐξουσίαν, καὶ τέλος ὑπεδουλώθησαν εἰς τοὺς Ῥωμαίους. — Οἱ ἄνδριοι ἔλεγον ὅτι κατὰ τὴν παρὰ

(1) Ἡρόδοτ. β. 8, κ. 111. — Πλούτ. αρχ. Θεμιστοκλ. κ. 21. (2) Θουκυδ. β. 4, κ. 42. — β. 7, κ. 57. (3) Πλούτ. αρχ. εἰς Περικλ. κ. 11.

(4) Ξενοφ. β. 1, σ. 322 ἐκδ. Διουκλ.

ἔτος ἀγομένην παρ' αὐτοῖς ἑορτήν τοῦ Διονύσου ἑρῶεν ἐκ τοῦ νοῦ τοῦ θεοῦ τούτου οἶνος αὐτόματος (1).

* Ἄνδρος, ἔχει κωμόπολιν (χώραν) ἐπὶ τοῦ κατ' ἀνατολὰς αἰγιαλοῦ, καλουμένην ὁμωνύμως τῇ νήσῳ Ἄνδρον ἢ Κάτω Κάστρον καὶ ἔχουσιν λιμένα μικρὸν καὶ ἀναπεπταμένον, καὶ χωρία 51 ὧν τὰ δύο Ἄρνη καὶ Ἀμόλογον οἰκοῦνται ὑπὸ Ἀλβανῶν· μετὰ 10 μίλια ἀπὸ τοῦ Κάτω Κάστρου κεῖται τὸ Ἄνω Κάστρον λεγόμενον καὶ Γάουρον (τὸ ἀρχαῖον Γαύριον) κατὰ τὸν πρὸς δυσμὰς αἰγιαλὸν καὶ λιμὴν μέγας καὶ δεκτικὸς μεγάλου στόλου. Ὁ λιμὴν αὗτος ἔχει τὸ σόμιον τετραμμένον πρὸς τὸ νοτ-δυτικόν· εἶναι δὲ ἐπιμήκης ἐκτεινόμενος βαθέως κατὰ τὸ ἐνδον τῆς νήσου· περισκέπεται δὲ ὁλοκλήρως, ἀλλ' ἐν χειμῶνι ὁ βορρᾶς καταπνέει ὀρμητικὸς ἐπ' αὐτοῦ ἀπὸ τῶν ὀρέων κατὰ τὸν βορ ἀνατολικὸν μυχὸν τοῦ λιμένος κεῖται τὸ κατὰ μέγα μέρος ἀρτισύστατον μικρὸν χωρίον Γαύριον. — Ἐν ἀποστάσει 1/2 ὥρ. ἀπὸ τοῦ λιμένος παρὰ τὸ χωρίον Ἀγ. Πέτρον ὑπάρχει πύργος ἀρχαῖος περιφερὲς περὶ γομφόμενος λεπτομερῶς ὑπὸ τοῦ Α. Ρός (2). ἔχει ἡ Ἄνδρος πολλὰ μοναστήρια ὧν τὰ κύρια τρία. Τὴν χαρίεσαν ταύτην νήσον κατακοσμοῦσι τερπναὶ πεδιάδες καὶ πανταχοῦ κῆποι καὶ ῥύακες καὶ πλῆθος δένδρων ὀπωροφόρων παντοίων εἰδῶν, ὡς περτοκαλεῶν, κιτριῶν, συκαμινεῶν, ῥοιῶν, συκῶν κτλ· προάγει αἶτον ὀλίγον, κριθὴν πολλήν, οἶνον καὶ ἔλαιον ὅσον πρὸς χρῆσιν τῶν κατοίκων καὶ μεγάλην πρσότητα μετὰ ξης — Τὸ πρὸς ἄρκτον ἀκρωτήριον τῆς νήσου καλεῖται Γεῖαρδον, παρὰ δὲ τὸ πρὸς μεσημβρίαν ἐν τῷ πορθμῷ τῷ διαχωρίζοντι τὴν Ἄνδρον ἀπὸ τῆς Τήνου εἰσὶ τρεῖς σκόπελοι Καλόγεροι καλούμενοι· καὶ πρὸ τοῦ

(1) Πλουτ. Ἠλ. 2, κ. 26. (2) Α. Ρός Περιηγ. Νεσ. Μέρ. 2, σ. 12—14.

λιμένος Γαυρίου δὲ εἰσὶ σκόπελοι ὧν ὁ μέγιστος λέγεται Καῖρονήσι. — Ἡ Ἄνδρος εἶναι μία τῶν ἐπὶ τὰ ἐπαρχιῶν ἐξ ὧν σύγκειται ὁ νομὸς τῶν Κυκλάδων καὶ διαιρεῖται εἰς τρεῖς δήμους Ἄνδρου, Κορθίου καὶ Γαυρίου. Ἐν τῇ κωμοπόλει Ἄνδρου ὑπάρχει ὑγειονομεῖον καὶ λοιμοκαθαρτήριον δημοτικὸν καὶ οἰκονομικὴ ἐφορεία καὶ ταμεῖον, ἀμφοτέρω Γ'. τάξεως, καὶ ὑποτελωνεῖον καὶ εἰρηνοδικεῖον καὶ συμβολαιογραφεῖον καὶ ὑπολιμεναρχεῖον· ἀπέχει δὲ ἡ Ἄνδρος τοῦ Πειραιῶς 64 μιλ. — Τὰ νομίσματα τῆς Ἄνδρου φέρουσιν ἀπὸ τοῦ ἐνὸς μέρους κεφαλὴν Βάκχου καὶ θύρσον καὶ ἀπὸ τοῦ ἐτέρου σταφυλὴν καὶ γράμματα ΑΝΔΡΙ (1). Ἐκ τῶν μοναστηρίων τῆς Ἄνδρου τὸ τῆς Ζωοδόχου Πηγῆς κεῖται ἐπὶ κορυφῆς ὄρους ἐν ἀποστάσει $3/4$ ὥρ. ἀπὸ τοῦ χωρίου Ἀγίου Πέτρου καὶ αὐτόθεν ἐκτείνεται ἡ θεὰ ἐπὶ δύο θαλάσσας κατὰ μὲν δυσμὰς μέχρι τοῦ Ἰμμητιοῦ τῆς Ἀττικῆς, κατὰ δὲ ἀνατολὰς μέχρι τῶν Ψαρῶν καὶ τῆς Χίου· ἐν τῷ μοναστηρίῳ τούτῳ εὕρεσκειται ἡ ἐπιγραφή τῶν Στρατηγῶν (2)· ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ τοῦ μοναστηρίου εἰσὶ δύο εὐαγγέλια χειρόγραφα ἐπὶ περγαμηνῶν, τὰ μὲν γεγραμμένον ἐν ἔτει 1577 κατὰ Ἰούνιον· τὸ δὲ κατὰ 50 ἔτη μεταγενέστερον· ἡ μονὴ ἔχει 40 μοναχοὺς καὶ κέκτηται πολλὰ κτήματα ἐν Μακεδονίᾳ.

ΤΗΝΟΣ, μία τῶν Κυκλάδων κατὰ τὸ νοτ.-ἀνατολικὸν τῆς Ἄνδρου καὶ τὸ βορ.-δυτικὸν τῆς Μυκόνου καὶ κληθεῖσα οὕτω ἀπὸ Τήνου τινὸς ἀνδρός· ἐλέγετο δὲ καὶ Ἰδροῦσα ὡς κατάρρευτος ὕδατι (3). Εἶχε πόλιν μικράν κατὰ τὸν νότιον αἰγιαλὸν, καὶ λιμένα καὶ μέγαν ναὸν τοῦ Ποσειδῶνος ἐντὸς ἄλ-

(1) Δυμερσάν Περιγραφὴ Ἀρχ. νομισμ. σ. 58. (2) Ἰδ. Λεβᾶς Ἐπιγρ. Ἑλλ. καὶ Λατ. ἀρ. 172. — Α. Ῥος Ἐπιγρ. ἀνεκδ. 2, 87. (3) Εὐστάθ σχολ. εἰς Διονύσι. Περιηγ.

σους ἔξω τῆς πόλεως ἀξιοθέατον, ἐν ᾧ ἦσαν κατεσκευασμένα ἐστιατώρια μεγάλα, σημεῖον ὅτι συνήρχετο πλῆθος ἱκανὸν τῶν συνθυσιαζόντων ἀστυγειτόνων μετὰ τῶν Τηνίων τὰ Ποσειδώνια (1). — Ἡ Τήνος εἶναι σκοροδυφόρος καὶ ὁ Ἀριστοφάνης ἀναφέρει τὰ Τήνια σκόροδα. — Ἐν Τήνῳ ἦν κρήνη ἥ· τὸ ὕδωρ δὲν ἐμίσαγετο μετὰ τοῦ οἴνου καὶ φιάλιον δὲ ἀνέκειτο ποτὲ ἐν αὐτῇ ἔχον σύγκραμα ἐξ οὗ πάνυ ῥαδίως πῦρ ἀνήπτειτο (2). — Οἱ Τήνιοι ἦσαν ἀνέκαθεν ἰῶνες ἀποτελοῦντες μέρος τῆς ἀποικίας τῆς ἐξεληθούσης τῶν Ἀθηνῶν μετὰ Νηλέως τοῦ Κᾶδμου (3)· συνεστράτευσαν δὲ μετὰ τῶν ἄλλων Ἑλλήνων κατὰ τῶν Περσῶν καὶ ἐν τῷ ἐν Ὀλυμπίᾳ ναῷ τοῦ Διὸς ἦν ἄγαλμα τοῦ θεοῦ τούτου ἀνατεθὲν ὑπὸ τῶν Ἑλλήνων ὅσοι ἐπολέμησαν εἰς Πλαταιάς κατὰ τοῦ Μαρδονίου καὶ τῶν Περσῶν, καὶ ἐπὶ τοῦ βήθρου αὐτοῦ ἦσαν ἐγγεγραμμένοι οἱ μετασχόντες τοῦ ἔργου ἐν οἷς καὶ οἱ Τήνιοι (4). Οἱ Ἐρετριεῖς κατὰ τὴν ἀκμὴν τῆς δυνάμεως αὐτῶν ἐπῆρχον τῶν Τηνίων, ὡς καὶ τῶν Ἀνδρίων καὶ Κείων καὶ ἄλλων νήσων (5).

* Τήνος· ἐκτείνεται ἀπὸ τοῦ βορ-δυτ-βορείου πρὸς τὸ νοτ-ἀνατ-νότιον καὶ σύγκειται ἐκ μακρᾶς, ὑψηλῆς καὶ τραχείας σειρᾶς ὁρέων ὧν ἐν τῷ μεταξύ κατὰ τὸ νοτ ἀνατολικὸν καὶ τὸ πρὸς ἀνατολὰς μόνον μέρος μένει διάστημα διὰ τινὰς ἐπιπέδους κοιλάδας· τὸ κύριον τῶν ὁρέων τούτων καλεῖται Τσικνιαῖς. Ἡ νῆσος αὕτη ἀπέχει τῆς Ἄνδρου ἀπὸ ἀκρωτηρίου εἰς ἀκρωτήριον 1 μίλιον· κατὰ τὸ μικρὸν δὲ τοῦτο διάστημα εἰσὶν 6 σκόπελοι, ἐξ οὗ τὸ στενὸν τοῦτο καθίσταται ἀδιάβατον πρὸς μεγάλα πλοῖα· ἡ δὲ ἀπόστα-

(1) Σιράβ. β. 10, σ. 487. (2) Εὐστάθ. σχολ. εἰς Διονύσ. Περιηγ.

(3) Βελλ. Πατερκ. β. 1, κ. 4. (4) Πaus. Ἠλ. κ. 23. (5) Στραβ. β. 10, σ. 448.

σις ἀπὸ τοῦ λιμένος τῆς χώρας τῆς Τήνου μέχρι τοῦ τῆς Ἄνδρου εἶναι 40 μιλ. ἔχει πρωτεύουσαν κωμόπολιν (χώραν) κατὰ τὸ δυτ-νότιον ἐπὶ τῆς θέσεως τῆς ἀρχαίας πόλεως Ἀγ. Νικόλαον καλουμένην, ἱκανῶς εὐκτιστον, καὶ λιμένα καὶ φρούριον ἀπέχον 4 μιλ. ἀπὸ τοῦ λιμένος καὶ 66 χω-ρία ὧν τὰ 42 μόνον εἰσὶν ἤδη ἄξια τοῦ ὀνόματος· τὰ δὲ λοιπὰ ὅλως σχεδὸν ἐξέλειπον· οἱ δὲ κάτοικοι συμποσούμε-νοι ὡς ἔγγιστα 17,000 κατὰ τὸ τρίτον σχεδὸν εἰσὶ τοῦ δυτικοῦ ὁγμάτος. Τὰ ὄρη συγκαίμενα κατὰ τὸ πλεῖστον ἐκ σχιστολίθου εἰσὶ κατὰ πολὺ μέρος ἄδενδρα καὶ κατὰ-γυμνα· ἀλλ' ὅμως καλλιεργοῦνται μέχρι τῆς κορυφῆς καὶ ἡ Τήνος εἶναι ἡ μᾶλλον εὐγεώρητος καὶ κερμαζούσα τῶν νήσων τοῦ Αἰγαίου πελάγους· ὑπόκειται δὲ τῇ σφοδρα-τάτῃ βίᾳ τοῦ βορρᾶ ὅς συνεχῶς καὶ κυρίως κατὰ τὴν ὥραν τῶν ἐτησιῶν ἀνέμων καταπνέει λάβρος ἀπὸ τοῦ ὄρους Τσικνιά. Ὁ τόπος γενικῶς εἶναι χαριέστατος παραρρέμενος ὑπὸ πολλῶν πηγῶν καὶ προάγει πολλοὺς καὶ ἐξαιρέτους καρπούς, ὡς πέπωνας, σῦκα, σταφυλάς, ὀλίγον σῖτον, πολ-λὴν κριθήν, ὀλίγας ἐλαίας καὶ πολλὴν μέταξαν· στερεῖται δὲ πυροξύλων καὶ προβάτων· τὰ κύρια τῶν ἐμπορικῶν προϊόντων αὐτῆς εἰσὶ τὸ βαμβάκιον ἐξαγόμενον ἐτησίως κατὰ μεγάλην ποσότητα εἰς Σύρον ἐξεργασμένον καὶ ἀνε-ξέργαστον. Ἡ κομψότης, ἡ εὐταξία καὶ ἡ καθαριότης τῶν χωρίων τῆς Τήνου καὶ τῶν ἐν αὐτοῖς οἰκιῶν οὐδαμοῦ ἀλλα-χοῦ τῆς Ἑλλάδος ἀπαντᾶται καὶ οἱ κατοικοῦντες αὐτὰ εἰσὶ φιλόκαλοι καὶ φιλοξενώτατοι· ἐπιτηδεύονται δὲ οἱ Τήνιοι ἐκτὸς ἄλλων καὶ κατὰ τὴν λιθυζοῖαν ὑπὲρ πάντας σχεδὸν τοὺς Ἕλληνας, καὶ κατασκευάζουσι παντοῖα κομψότατα μαρμάρινα σκεύη. — Κατὰ τὸ ἔτος 1676 ὅτε οἱ περιηγη-ταὶ Σπὸν καὶ Οὐίλλερ ἐπισκέφθησαν τὴν Τήνον, τρεῖς ἢ τέσ-

σαρες μόνον οἰκίαι ἦσαν ἐπὶ τῆς θέσεως τῆς νῦν πρωτευούσης κωμοπόλεως (1). ἐκαλεῖτο δὲ ὁ τόπος πόλις ὡς ἀπὸ τῶν ἐρειπίων τῆς ἐνταῦθα ὑπαρξάσης ἀρχαίας πόλεως· ἐπὶ τῆς περιηγήσεως τοῦ Τουρνεφόρτου (2) μικρόν τι μέρος ἦν ἤδη συνωκισμένον· ἀλλ' ἀφ' οὗτοῦ ἡ νῆσος ἐκυριεύθη παρὰ τῶν Ὄθωμανῶν κατὰ τὴν συνθήκην τῆς εἰρήνης τοῦ Πασάροβιτς 1718 πάντες οἱ κάτοικοι τοῦ ἔξω Πύργου ἔνθα ὡς ἐν πρωτευούσῃ διέμεναν ὁ Ἐνετὸς διοικητὴς κατέβησαν βαθμηδὸν καὶ κατῴκησαν ἐνταῦθα· ἀπέχει δὲ ὁ ἔξω Πύργος $1\frac{1}{2}$ ὥραν τῆς νῦν κωμοπόλεως καὶ κεῖται ἐπὶ τῆς κορυφῆς ὑψηλοῦ ὄξυκαταλήκτου ὄρους ἀφ' οὗ καθορᾶται ἐν αἰθρίᾳ ἅπαν τὸ περὶ τὴν Δῆλον σύστημα τῶν Κυκλάδων καὶ κατ' ἀνατολὰς ἡ μέχρι τῆς Ἰκαρίας καὶ τῆς Σάμου θάλασσα· ὁ δὲ παλαιὸς ὄχυρὸς πύργος, ἡ ποτὲ ἔδρα τοῦ Ἐνετοῦ διοικητοῦ εἶναι τανῦν σωρὸς ἐρειπίων. Ἐν τῷ ἔξω Πύργῳ ὑπάρχει μοναστήριον Ἰησουϊτῶν, καὶ μετὰ $1/4$ ὥρ. ἀπ' αὐτοῦ πρὸς ἀνατολὰς ἕτερον μοναστήριον Φραγκισκάνων. Ἐν ἀποστάσει πέντε λεπτῶν ἀπὸ τῆς πόλεως πρὸς ἄρκτον κεῖται ἡ περίφημος μονὴ τῆς Παναγίας τῆς Εὐαγγελίστρας παριστῶσα μετὰ τῶν εὐρυχώρων παροικοδομημάτων καὶ τῶν αὐλῶν αὐτῆς μεγαλοπρεπὲς καὶ γραφικόν τι ὅλον· ἐν ἔτει 1824 καλογραία τις εἶδε κατ' ὄναρ ὅτι ἦν τεθαμμένη ἐν τῷ τόπῳ τούτῳ εἰκὼν τῆς Ὑπεραγίας Θεοτόκου ἣτις καὶ γενομένης ἀνασκαφῆς, εὐρέθη τῷ ὄντι· ἔκτοτε συρρέουσι κατ' ἔτος χιλιάδες εὐσεβῶν προσκυνητῶν, τῶν πλείστων ἐκ τῆς Μικρᾶς Ἀσίας καὶ τῆς Τουρκίας κατὰ τὴν 15 Αὐγούστου, ὅτε πανηγυρίζεται ἡ ἑορτὴ τῆς κοιμήσεως τῆς Παναγίας, καὶ ἐκ τῶν ἐξόδων καὶ τῶν δωρεῶν αὐτῶν

(1) Σπὸν Περιηγ. 8, σ. 128. — Οἰλίερ σ. 51. (2) Τουρνέφ 2, σ. 64.

ἐκτίσθη, διαρκοῦντος ἔτι τοῦ πολέμου, ἡ μεγάλη ἐκκλησία καὶ μετὰ τина χρόνον εὐρύχωρον παροικοδόμημα περιέχον οἰκήματα διὰ τοὺς ἱερεῖς καὶ τοὺς ἀσθενεῖς ὁδοιπόρους, καὶ σχολεῖον καὶ νοσοκομεῖον· πάντα δὲ τὰ καταστήματα ταῦτα ὠκοδομήθησαν, διετηρήθησαν καὶ βαθμηδὸν ἐπηυξήθησαν ἐκ τῶν προσόδων τῆς Εὐαγγελίστρας ἄνευ οὐδεμιᾶς μέχρι λεπτοῦ συνδρομῆς τῆς κυβερνήσεως ἢ τοῦ δήμου· ἐν τῷ οἰκήματι τῆς συνεδριάσεως τῶν ἐπιτρόπων ἐγένετο μικρά τις κατὰ πρῶτον ἀρχὴ συλλογῆς ἀρχαιοτήτων ἐκ τῶν τῆς νήσου αὐτῆς καὶ ἐκ τῶν τῆς Δήλου· ἀλλ' ἤδη αὐξηθεῖσα περιέχει ἀξιόλογα τινὰ ἀντικείμενα· καὶ αὕτη δὲ ὡσαύτως ἢ περὶ τῆς ἀρχαιολογίας πρόνοια διὰ δαπάνης τῆς μονῆς γίνεται· ἡ ἐκκλησία κατὰ τὸ πλεῖστον εἶναι ὠκοδομημένη ἐκ μαρμάρου· οἱ διάλευκοι αὐτῆς κίονες ὥς καὶ αἱ πλάκες τοῦ δαπέδου εἰσὶν ἐκ τῶν ῥηγμάτων τοῦ Πανόρμου, λιμένος κατὰ τὸ βορ-ἀνατολικὸν τῆς νήσου· αἱ δὲ βαθμίδες τῆς μεγάλης καὶ ἀληθῶς μεγαλοπρεποῦς κλίμακος εἰσὶν αἱ πλεῖσται ἐκ τῶν ἐρειπίων τῆς Δήλου· ἐντὸς δὲ τῆς ἐκκλησίας αἱ εἰκόνες τῶν Ἀγίων καὶ τὰ ἀφιερώματα ὧν πολλὰ ἀνετέθησαν παρὰ τῆς Ῥωσσίας εἰς κατακεκοσμημένα διὰ χρυσοῦ καὶ ἀργύρου· ἡ δὲ θαυματουργὸς εἰκὼν τῆς Ὑπεραγίας Θεοτόκου καὶ ὁ τόπος τῆς εὐρέσεως αὐτῆς δείκνυνται ἐν ἡμιφωτίστῳ τινι κρύπτῃ ὑποκάτωθεν τῆς ἐκκλησίας. — Κατὰ τина παλαιὰν χριστιανικὴν ἐπιγραφὴν ἐγκεκτισμένην ἤδη ὑπεράνω ὀπισθίας τινος θύρας τῆς ἐκκλησίας φαίνεται πιθανώτατον ὅτι ἐπὶ τοῦ τόπου τούτου ὑπῆρξε ποτὲ ἐκκλησίδιον τοῦ Ἀγίου Ἰσιδώρου· ἡ ἐπιγραφὴ λέγει = Φῶς ζωῆς. Οἰκίδιον διαφέρων τῷ δεσπότῃ μου τῷ Ἀγίῳ Ἰσιδώρῳ. — Ἡ Τῆνος ἐπὶ τῆς Ὁθωμανικῆς ἐξουσίας ἐκυρβερνᾶτο αἰείποτε ἀφ' ἐαυτῆς, ἔχουσα εἶδος γερουσίας συγκειμένης ἐκ πέντε

μελῶν, τριῶν Ἑλλήνων τοῦ ἀνατολικοῦ δόγματος καὶ δύο καθολικῶν· καὶ ὡς οὐδέποτε εἶχεν ἴδια πλοῖα, ἣν ἀππλλαγμένη τῆς ὀφειλῆς τοῦ παρέχειν ναύτας εἰς τὸν Ὀθωμανικὸν στόλον· ἐπλήρωνε δὲ μόνον 10,000 γροσίων φόρον κατ' ἔτος· ἤδη δὲ ἡ Τήνος εἶναι μία τῶν ἐπτὰ ἐπαρχιῶν τοῦ νομοῦ τῶν Κυκλάδων καὶ διαιρεῖται εἰς 4 δήμους = Τήνου, Σωσθενίου, Περαιῆς καὶ Πανόρμου — Τὸ μήκος τῆς Τήνου λογίζεται κατὰ τὸν Πλίνιον 15 μιλ. Ῥωμ. (1) = 120 σταδ. = 1 ὥρ. — Παρὰ τὴν χώραν καὶ τὸν λιμένα σῶζονται λείψανα τοῦ ναοῦ τοῦ Ποσειδῶνος. — Τὰ εὑρισκόμενα νομίσματα τῆς Τήνου παριστῶσι τὴν κεφαλὴν τοῦ Ποσειδῶνος καὶ ὀπισθεν τὴν τρίαιναν καὶ τὸ ἄνθος τοῦ λωτοῦ μετὰ τῶν γραμμάτων ΤΗΝΙ, καὶ ἄλλα νεανικὴν κεφαλὴν ἀφ' ἑνὸς μέρους καὶ ἀφ' ἑτέρου δελφίνα καὶ τὰ γράμματα ΤΗΝΙ (2) Ἐν τῇ κωμοπόλει ὑπάρχουσιν ὑγειονομεῖον καὶ λοιμοκαθαρτήριον δημοτικὸν καὶ ταμεῖον Β'. τάξεως καὶ σχολεῖον Ἑλληνικὸν καὶ τέσσαρα δημοτικά, ἔτι δὲ καὶ εἰς τοὺς τρεῖς δήμους Σωσθενίου ἢ Στενῆς, Περαιῆς καὶ Πανόρμου ἀνὰ δύο σχολεῖα δημοτικά καὶ ἓν Ἑλληνικὸν εἰς τὸν τοῦ Πανόρμου· ὑπάρχει προαέτι ἐν Τήνῳ καὶ τελωνεῖον καὶ εἰρηνοδικεῖον καὶ συμβολαιογραφεῖον. — Ἡ Τήνος ἀπέχει τοῦ Περαιᾶ 80 μιλ.

ΝΑΞΟΣ, νῆσος τῶν Κυκλάδων σχήματος σχεδὸν ὡσείδους ἢ μεγίστη καὶ κεντρικωτάτη, ὡς καὶ μία τῶν εὐφορωτάτων καὶ χαριεστάτων τοῦ Αἰγαίου πελάγους κατ' ἀνατολὰς τῆς Πάρου, κατ' ἄρκτον τῆς Θήρας καὶ κατὰ μεσημβρίαν τῆς Μυκόνου. Τὸ ἀρχαιότατον ὄνομα τῆς νήσου ταύτης ἦν Στρογγύλη, διὰ τὸ σχῆμα β.β.χίως· Πρῶτοι δὲ κάτοικοι αὐτῆς ἐγένοντο Θοῤᾳκες δι' αἰτίαν τοιαύτην· Ἐμυ-

(1) Πλιν. β. 4. κ. 12. § 22. (2) Δύμειραν. σ. 60.

θολογεῖτο ὅτι ὁ Βορέας ἔσχε δύο υἱοὺς Βούτην καὶ Λυκοῦρ-
 γον ἑτερομητρίους· τούτων ὁ νεώτερος Βούτης ἐπιβουλεύσας
 κατὰ τοῦ ἀδελφοῦ καὶ φωραθεὶς, ἕτερον μὲν οὐδὲν ἔπαθε
 παρὰ τοῦ πατρὸς, ἔλαβε δὲ μόνον προσταγὴν ὅπως μετὰ
 τῶν συνεπιβουλεύσαντων λαβὼν πλοῖα ζητῇ χώραν ἑτέραν
 πρὸς κατοικίαν· ὅθεν ὁ Βούτης μετὰ τῶν συνεγκαλουμένων
 Θρακῶν συνεκπλεύσας, καὶ διερχόμενος διὰ τῶν Κυκλάδων
 κατέσχε τὴν Στρογγύλην νῆσον, καὶ κατοικῶν ἐν ταύτῃ,
 ἐληΐζετο πολλοὺς τῶν παραπλεόντων· ὡς δὲ οἱ Θραῖκες ἐσπά-
 νιζον γυναικῶν καὶ ὡς τῶν Κυκλάδων αἱ μὲν κατ' ἐκείνην
 τὴν ἐποχὴν ἦσαν ὀλοτελῶς ἔρημοι, αἱ δὲ εἶχον ὀλίγους
 κατοίκους, περιπλέοντες, ἤρπαζον γυναῖκας ὅθεν τῆς Ἑλλά-
 δος ἐδύναντο· καὶ ἀπὸ μὲν τῆς Εὐβοίας ἀπεκρούσθησαν·
 παραγενόμενοι δὲ εἰς τὴν Θεσσαλίαν, ἀπέβησαν ἐπὶ τὴν
 χώραν οἱ περὶ τὸν Βούτην, καὶ εὐρόντες περὶ τὸ ὄρος τὸ
 καλούμενον Δρίος τὰς τροφὰς τοῦ Διονύσου ὀργιαζοῦσας τῷ
 θεῷ κατὰ τὴν Φθιώτιδα Ἀχαιάν, ὥρμησαν ἐπ' αὐτάς, καὶ
 τότε αἱ μὲν ἄλλαι τῶν γυναικῶν ῥίψασαι τὰ ἱερεῖα, ἔφυγον
 αἱ μὲν εἰς τὴν θάλασσαν, αἱ δὲ εἰς τὸ ὄρος τὸ Δρίος, ἣ
 δὲ Κορωνίς ἀρπαγεῖσα καὶ ἀναγκασθεῖσα νὰ συνοικήσῃ τῷ
 Βούτῃ, ἐπεκαλέσατο τὴν βοήθειαν τοῦ Διονύσου· ὁ δὲ θεὸς
 ἐπέβαλε μανίαν τῷ Βούτῃ ὃς ῥίψας ἑαυτὸν εἰς φρέαρ, ἐτε-
 λεύτησεν· οἱ δὲ ἄλλοι Θραῖκες ἤρπασαν ἑτέρας τινὰς γυναῖ-
 κας, ἐπιφανεστάτας δὲ τὴν γυναῖκα τοῦ Ἀλωέως Ἰφιμέδειαν
 καὶ τὴν θυγατέρα αὐτῆς Παγκράτιν, καὶ λαβόντες αὐτάς,
 ἀπέπλευσαν εἰς τὴν Στρογγύλην· ἀντὶ δὲ τοῦ Βούτου κατέ-
 στησαν οἱ Θραῖκες βασιλέα τῆς νήσου τὸν Ἀγασσαμένον καὶ
 συνῴκισαν αὐτῷ τὴν διαφέρουσαν κάλλει θυγατέρα τοῦ
 Ἀλωέως Παγκράτιν ὑπὲρ ἧς ἐρίσαντες προηγουμένως οἱ
 ἐπιφανέστατοι τῶν ἡγεμόνων Σικελὸς καὶ Ἐκλήτορος, ἐφό-

νευσαν ἀλλήλους· ὁ δὲ Ἀγαπσαμενὸς καταστήσας ὑπαρχον ἓνα τῶν φίλων αὐτοῦ συνώκισεν αὐτῷ τὴν Ἰφιμέδειαν (1). ὁ δὲ Ἀλωεύς ἐξέπεμψε πρὸς ζήτησιν τῆς γυναικὸς καὶ τῆς θυγατρὸς τοὺς υἱοὺς αὐτοῦ Ὡτον καὶ Ἐφιάλτην οἱ πλεύσαντες εἰς τὴν Στρογγύλην, ἐπολέμησαν καὶ ἐνίκησαν τοὺς Θραῦκας καὶ τὴν πόλιν ἐξεπολιόρκησαν· εἴτα ἡ μὲν Παγκράτις ἐτελεύτησεν· οἱ δὲ περὶ τὸν Ὡτον καὶ Ἐφιάλτην κατόκησαν ἐν τῇ νήσῳ καὶ ἦρχον τῶν Θραῦκῶν, καὶ μετωνόμασαν καὶ τὴν νῆσον Δίαν ὕστερον δὲ στασιάσαντες οἱ ἀδελφοὶ πρὸς ἀλλήλους καὶ συνάψαντες μάχην, ἀπέκτειναν καὶ τῶν ἄλλων πολλοὺς, καὶ ἀλλήλους ἐφόνευσαν, καὶ ὑπὸ τῶν ἐγχωρίων εἰς τὸν λοιπὸν χρόνον ὡς ἦρωες ἐτεμῆθησαν· καὶ οἱ μὲν Θραῦκες κατοικήσαντες ἐνταῦθα πλέον ἢ διακόσια ἔτη, ἐγκατέλιπον τὴν νῆσον ἐξ ἐπισυμβάντων αὐχμῶν (2), ἔπειτα δὲ κατὰ τινα παράδοσιν ἀναφερομένην ὑπὸ τοῦ Στεφάνου (3) καὶ τοῦ Εὐσταθίου (4), ἀποικία Ἡλείων ὑπὸ τινα τῶν υἱῶν τοῦ Ἐνδυμίωνος ἐλθοῦσα ἀποκατέστη ἐνταῦθα· καὶ μετὰ ταῦτα Κᾶρες ἐκ τῆς καλουμένης Λαμίας μεταναστάντες, ὤκησαν τὴν νῆσον ἣν ὁ Βασιλεὺς αὐτῶν Νάξος ὁ Πολέμωνος ἀντὶ Δίας Νάξον ἀφ' ἑαυτοῦ μετωνόμασεν· Ἐγένετο δὲ ἀνὴρ ἀγαθὸς καὶ ἐπιφανὴς ὁ Νάξος καὶ ἀπέλειπεν υἱὸν Λεύκιππον· τοῦ δὲ Λεύκιππου ἐγένετο υἱὸς Σμέρδιος ὃς ἐβασίλευσεν ἐπὶ τῆς νήσου· καὶ ἐπὶ τούτου ὁ Θάσιος ἀποπλέων ἐκ Κρήτης μετὰ τῆς Ἀριάδνης, ἐξενήθη ὑπὸ τῶν ἐν τῇ πόλει, καὶ ἰδὼν καθ' ὕπνον τὸν Διόνυσον ἀπειλοῦντα αὐτὸν ἂν δὲν ἀπολείψῃ αὐτῷ τὴν Ἀριάδνην, κατέλειπεν αὐτὴν φοβηθεὶς καὶ ἀπέπλευσεν· ὁ δὲ Διόνυσος ἀπήγαγε διὰ νυκτὸς τὴν Ἀριάδνην εἰς τὸ ὄρος τὸ Δρίος καὶ κατὰ πρῶτον

(1) Διόδ. Σικ. β. 5, κ. 50. (2) Αὐτ. κ. 51. (3) Στέφ. Βυζ. Πάξος.

(4) Εὐσταθ. εἰς Διονυσ. περιήγ. σ. 525.

μὲν ἠφρανίσθη ὁ Θεὸς μετὰ ταῦτα δὲ καὶ ἡ Ἀριάδνη ἐγένετο ἄφαντος (1). ἔμυθολόγουν δὲ οἱ Νάξιοι περὶ τοῦ Θεοῦ τούτου ὅτι ἐτράφη παρ' αὐτοῖς, καὶ διὰ τοῦτο ἡ νῆσος ἐγένετο προσφιλεσιτάτη αὐτῷ καὶ τινες ἐκάλουν αὐτὴν Διονυσιάδα· διότι κατὰ τὴν μυθώδη παράδοσιν, κεραυνωθείσης τῆς Σεμέλης πρὸ τοῦ τεκεῖν, λαβὼν τὸ βρέφος ὁ Ζεὺς καὶ ῥάψας εἰς τὸν μηρὸν αὐτοῦ. ὅτε ἦλθεν ὁ τέλειος χρόνος τῆς γενεσεως, ἐξείλετο τὸ βρέφος ἐν τῇ Νάξῳ καὶ ἐδῶκεν αὐτὸ ταῖς ἐγχώροις Νύμφαις Φιλίᾳ καὶ Κορωνίδι καὶ Κλειῳ. ἔκ ἀνατρέφουσιν αὐτό· διὸ καὶ πρὸς ἀμοιβὴν τῆς κατὰ τὴν ἀνατροφήν εὐεργεσίας ἀπήλαυσαν οἱ ἐγχώριοι παρὰ τοῦ Διονύτου χάριτας, καὶ ἐπέδωκαν εἰς εὐδαιμονίαν, καὶ συνεστήσαντο δυνάμεις ναυτικὰς ἀξιολόγους, καὶ πρῶτοι ἀπιστάντες ἀπὸ τοῦ Ξέρξου, συγκατεναυμάχησαν τὸν ἑσθάρων μετὰ τῶν λοιπῶν ἑλληνῶν καὶ μετέσχον οὐκ ἀσήμεως καὶ τῆς ἐν Πλαταιαῖς παρατάξεως· εἶχε δὲ καὶ ὁ οἶνος οὐτῶν διάφρον τι τὴν ιδιότητα, καὶ μηνύων τὴν τοῦ Θεοῦ πρὸς τὴν νῆσον εὐνοίαν (2). Ὅτε δὲ Νηλεὺς ὁ Κόδρου ἀπέτυχε τῆς ἀρχῆς περιελεύσης κατὰ χρησμὸν τῆς Πυθίης τῷ ἀδελφῷ Μένωντι, καὶ ἀπέλειπε τὰς Ἀθήνας, στελλόμενος εἰς ἀποικίαν, προσωρμίσθη εἰς Νάξον, θιασθεὶς ὑπὸ χειμῶνος· ὧ, δὲ ἦν ἐν ἀμνηχανίᾳ, διότι βουλούμενος νὰ ἀποπλεύσῃ, διεκωλύετο ὑπὸ καταπνέοντων ἐναντίων ἀνέμων, οἱ μάντιες εἶπον ὅτι ἔπρεπε νὰ καθαρῇ τὸ στρατόπεδον, διότι συνίπληρον πολλοὶ οὐ καθαροὶ τὰς χεῖρας· καὶ τότε προσποιηθεὶς ὁ Νηλεὺς ὅτι καὶ αὐτὸς ἀπέκτεινε παῖδα τινα καὶ ἐχρῆζε καθαρισμῷ, ἀπεχωρίσθη τῶν λοιπῶν, καὶ πάντες οἱ ἄλλοι οἱ συνεδότες εἰς ἑαυτοὺς ἐγκλήματα ἔπραξαν τὸ αὐτό· τούτου δὲ

(1) Διοδ. Σικ. β. 5, κ. 51. (2) κ. 52.

γενομένου, καὶ γνωσθέντων τῶν οὐ καθαρῶν, αὐτοὺς μὲν ἀπέλειπεν εἰς Νάξον ἐν ἧ καὶ κατώκησαν, ὁ δὲ Νηλεὺς ἀφίκετο εἰς Ἰωνίαν (1) 1130 π. Χ, (2). — Ἡ Νάξος ἐπολεμήθη καὶ κατεστράφη ποτὲ ὑπὸ τοῦ Πεισιστράτου ὃς ἐπέτρεψεν αὐτὴν τῷ Λυγδάμει· καὶ ὅτε στρατεύσας ὁ Πεισίστρατος ἐκ τοῦ Μαραθῶνος κατὰ τῶν Ἀθηνῶν, εἶλεν ἐκ τρίτου τὴν πόλιν ταύτην, λαβὼν ὁμήρους παῖδας τῶν Ἀθηναίων ὅσοι παρέμειναν καὶ δὲν ἔφυγον ἀμέσως, ἐπεμψε καὶ κατέστησεν αὐτοὺς εἰς Νάξον (3). — Ἡ νῆσος αὕτη κατὰ τὴν ἐποχὴν ταύτην καὶ ἔτι πρὶν ὥς καὶ μετὰ ταῦτα ἤκμαζε καὶ ἐθεωρεῖτο ὥς ὑπερέχουσα μεταξὺ τῶν νήσων καὶ ἡ ἀξιολογώτατη τῶν Κυκλάδων ὥς καὶ ὁ Ἡρόδοτος λέγει. α Ἡ Νάξος εὐδαίμονίᾳ τῶν νήσων προέφερε ν (4), καὶ ἐξ αὐτῆς ἦσαν ἡρτημένα ἡ Πάρος. ἡ Ἄνδρος κτλ (5)· ἦν δὲ καὶ οὐκ ὀλίγον πεπληθυσμένη ἔχουσα στρατεύμα ἱκανὸν καὶ πλοῖα πολλὰ, ὥς ὁ Ἀρισταγόρας παρὰ τῷ Ἡροδότῳ λέγει· α Πυρθάνομαι ὀκτακισχιλίας ἀσπίδας Ναξίοισι εἶναι, καὶ πλοῖα μακρὰ πολλὰ ν (6). καὶ κτήματα δὲ εἶχε πολλὰ καὶ ἀνδράποδα ὥς παρὰ τῷ αὐτῷ φαίνεται (7). — Κατὰ τὸν ἐπὶ Δαρείου Περσικὸν κατὰ τῆς Ἑλλάδος πόλεμον οἱ Πέρσαι στρατηγοὶ Δάτις καὶ Τισαφέρνης ἐπελθόντες μετὰ στόλου 600 τριήρων εἰς Νάξον, ἠνδραπόδισαν πάντας ὅσοι δὲν κατέφυγον εἰς τὰ ὄρη, καὶ ἐνέπρησαν τοὺς ναοὺς καὶ τὴν πόλιν (8) ἧ ἦν ἡ μόνη τῆς νήσου καὶ δμώνυμος αὐτῇ· φαίνεται δὲ ὅτι μετ' οὗ πολὺ ἀνηγέρθη καὶ αὖθις ἡ πόλις αὐτή, καὶ ὅτι ἡ δύναμις τῶν Ναξίων ἂν καὶ ἐξασθενήσασα

(1) Διλ. Ποικ. Ις. β. 8, κ. 5. (2) Ραουλ' Ροχτ. ἀποικ' Ἑλλ. τ. 3, κ. 10. (3) Ἡρόδοτ. β. 1, κ. 64. (4) Αὐτ. β. 5, κ. 28. (5) Αὐτ. β. 5, κ. 31. (6) Αὐτ. β. 8, κ. 30. (7) Αὐτ. κ. 31. (8) Αὐτ. β. 6, κ. 96.

δὲν ἐξωντώθη ἐκ τῆς συμφορᾶς ταύτης· κατὰ τὴν ἐπιστρα-
τείαν τοῦ Ξέρξου βλέπομεν, ὡς ἀνωτέρω εἴρηται, ὅτι ἀπέ-
στειλε καὶ ἡ Νάξος ὡς καὶ αἱ λοιπαὶ νῆσοι εἰς Σαλαμῖνα
τὴν μερίδα τῶν πλοίων αὐτῆς ἃ διέπρεψαν ἐκεῖ, ὡς καὶ τὸ
μικρὸν αὐτῆς στρατεύμα εἰς Πλάταιαν (1). — Ὅτε δὲ μετὰ
ταῦτα οἱ Ἀθηναῖοι ἐγένοντο θαλασσοκράτορες, ἡ Νάξος ὑπε-
τάγη εἰς αὐτοὺς, ἀλλ' ἀποσιᾶσα ἔπειτα μικρὸν πρὶν τῆς
ἐνάρξεως τοῦ Πελοποννησιακοῦ πολέμου, ἐπολιορκήθη καὶ
ἐδουλώθη ὑπ' αὐτῶν (2). καὶ ἐπὶ τοῦ Περικλέους ἐστάλη
εἰς Νάξον ἀποικία ὑπὸ τὸν στρατηγὸν Τολμίδην ὃς διένει-
με τὴν γῆν εἰς χιλίους Ἀθηναίους Ολ. 78, 466 π. Χ. (3).
Ἰποσιᾶσα δὲ ἡ νῆσος αὕτη παντοίας μεταβολάς, ὑπέκυψε
τέλος τῇ ἐξουσίᾳ τῶν Ῥωμαίων. Κατὰ δὲ τὰς ἀρχὰς τοῦ δεκά-
του τρίτου αἰῶνος, μετὰ τὴν ἄλωσιν τῆς Κωνσταντινουπό-
λεως παρὰ τῶν Ἑνετῶν καὶ τῶν Γάλλων σταυροφόρων,
(1204), διανεμηθέντος τοῦ κράτους μεταξύ τῶν κατακτη-
τῶν τούτων (1207), ἔλαχε τοῖς Ἑνετοῖς τὸ Αἰγαῖον πέλαγος·
ἀλλ' ὡς αἱ νῆσοι κατείχοντο αἱ μὲν ὑπὸ τῶν Ἑλλήνων, αἱ δὲ
ὑπὸ τῶν πειρατῶν, ἡ Ἑνετικὴ πολιτεία ἐπέτρεψε διὰ προκη-
ρύξεως ἐκάσφ' εὐγενεῖ νὰ παρασκευασθῇ καὶ νὰ κυριεύσῃ ὅπο-
σας τῶν νήσων ἂν δυνήθῃ καὶ νὰ καρποῦται αὐτάς ἐπὶ ἀντιτί-
μῳ τινὶ πληρωτέῳ τῇ πολιτείᾳ· καὶ τότε ὁ μὲν Μάρκος Δαν-
δολος ἐκυρίευσεν τὴν Ἄνδρον ἢ ὕστερον περιῆλθεν εἰς τοὺς
Ζήνας καὶ δι' ἐπιγαμβρίας ἔπειτα εἰς τὴν οἰογένηειαν Συμ-
μαρίγα ἢ Σομμαρίθα· οἱ δὲ Χίζαι κατεσχον τὴν Τήνον, τὴν
Μύκονον, τὴν Σκύρον, τὴν Σκιάθον καὶ τὴν Σκόπελον· ὁ δὲ
Μάρκος Σανουδὸς τὴν Νάξον, τὴν Μῆλον, τὴν Θήραν, τὴν
Πάρον, τὴν Σίφνον, τὴν Ἴον, τὴν Ἀνάφην τὴν Φολεγανδρον

(1) Διοδ. Σικ. β. 5, κ. 52. (2) Θουκυδ. β. 1, κ. 98. Παυσ. Ἀττ.
κ. 27. Πλάτ. Συμπορ. 4. (3) Διοκ. Σικ. β. 11, κ. 88.

καὶ τινὰς ἐλάσσονας νήσους. Ὁ Αὐτοκράτωρ τῆς Κωνσταντινουπόλεως Εὐδόκιμος προήγαγε τὴν Νάξον εἰς βαθμὸν δουκάτου καὶ ἀνέδειξε τὸν Σανουῖδον Δουκά τοῦ Αἰγαίου πελάγους καὶ Πρίγκιπα τοῦ κράτους. Μετὰ παρέλευσιν χρόνου οἱ δουκεῖς τῆς Νάξου ἀναφαίνονται καὶ ὡς ὑποτελεῖς τῶν πριγκίπων τῆς Πελοποννήσου καὶ ὡς συναγωνιζόμενοι προθύμως κατὰ τε ξηρὰν καὶ κατὰ θάλασσαν κατὰ τῶν Φράγκων Ἱπποτῶν (1). Ὁ Μάρκος Σανουῖδος ἔκτισεν ἐν Νάξῳ τὸ ὑπὲρ τὴν πόλιν φρούριον καὶ ὠχύρωσεν αὐτὸ διὰ δώδεκα πύργων· μετὰ τοῦτον ἔπονται ἕξ δουκεῖς ἐκ τοῦ αὐτοῦ οἴκου καὶ δύο ἐκ τοῦ ἐξ ἐπιγαμίας συγγενοῦς οἴκου τῶν Δελλὰ Καρκέρε· ὁ τελευταῖος τούτων Νικόλαος Δελλὰ Καρκέρε ἐφονεύθη ὑπὸ τοῦ Φραγκίσκου Κρίσπου ὃς δι' ἀρπαγῆς ἀνηγορεύθη δουξ ἐν ἔτει 1401. τὸ δουκάτον τοῦτο ἐν τούτοις ἀπὸ τινος χρόνου σμικρυνόμενον αἰεὶ βάθμην δὸν περιωρίσθη τέλος εἰς τὴν Νάξον μόνον καὶ τὴν Μήλον καὶ πρὸς τούτοις κατὰ τὸ ἔτος 1537 ὁ σουλτάνος Σουλεῖμνῆς ὁ Β'. διὰ τοῦ τρομεροῦ Βαρβαρόσου κατεστήσατο ὑποτελῆ φόρου τὸν τότε εἰκοστὸν δεύτερον τῶν δουκῶν Ἰωάννην Κρίσπον· τὸ συμβὰν τοῦτο ἀναφέρει ἀκριβέστερον παντὸς ἄλλου ὁ δουξ αὐτὸς ἐν τινι πρὸς τὸν Πάπαν καὶ τοὺς Χριστιανοὺς ἡγεμόνας διευθυνθέντι ὑπομνήματι (2) ἐν ᾧ ὁ δυστυχὴς δουξ διηγεῖται ὅτι μετὰ τὴν καταστροφὴν τῆς Αἰγίνης ἦν ὁ στόλος τοῦ Σουλτάνου μετὰ ἰσχυρὰν καὶ αἱματηρὰν ἀντίστασιν τῶν κατοίκων κατεκυρίευσεν τέλος διὰ τηλεβόλων ἃ ὁ Βαρβαρόσας προσήγαγεν ἀπὸ τῆς στερεᾶς, καὶ

(1) Φαλμεράιερ Γς. τοῦ Μωρέα 1, σ. 406. 2, σ. 80. (2) Jounnis Crispi Aegaei maris Naxique Ducis, Roszantini Imperatoris tributarii ad Pontif-Roman. et Christianos principes epistola Φιλ. Ἀντιερ. χρονικ. ὁθωμ. Γ. 2. σ. 280, 226.

τοὺς μὲν ἄνδρας ἅπαντας κατέσφαξε, τὰς δὲ γυναῖκας καὶ τοὺς παῖδας ἐξηνδραπόδισεν, ἐφάνη τέλος καὶ πρὸ τῆς Νάξου οὐδεμίαν δὲ ὁ δοῦξ οὗτος κατὰ τὴν περίστασιν ταύτην ἐπιδείξας, ὡς φαίνεται, ἀνδρείαν καὶ σταθερότητα ἐφ' ἣ οὐδὲ αὐτὸς ἐγκαυχᾶται, λέγει ἀπλῶς ὅτι ἅμα ἀποβιβασθέντων τῶν ὀθωμανῶν τῇ 3 νοεμβρίου παρεδόθη ἐπὶ συνθήκαις καὶ ὑπεβλήθη εἰς φόρον ἐτήσιον δέκα πέντε χιλιάδων χρυσῶν φλωρίων· μνησολογεῖται δὲ ἡ ἐπιστολὴ ἐκ Νάξου, Καλ. Δεκ. ἔτους 1457. Μετὰ τοῦτον τὸν Ἰωάννην Κρίσπον ἐγένοντο ἔτι δύο δοῦκες ἐκ τοῦ αὐτοῦ γένους ὑποτελεῖς τοῦ σουλτάνου, Φραγκίσκος καὶ Ἰωάννης κρίσποι ὧν ὁ δεύτερος καὶ ὁ τελευταῖος τῶν δουκῶν ἐξεθρονίσθη ἐπὶ σουλτάνου Σελίμη τοῦ Β' ἐν ἔτει 1506 ὑπὸ τῶν ἰδίων αὐτοῦ Ἑλλήνων ὑπηκόων οἱ αὐκέτι φέροντες τὰς κακώσεις τῶν Λατίνων, προετίμησαν τὸν ὀθωμανικὸν ζυγὸν τῆς βαρείας ἐκείνων καταθλίψεως· καὶ ὁ μὲν Ἰωάννης ἀπολέσας οὕτως τὴν ἀρχὴν, ἀπεβίωσεν ἐκ λύπης ἐν Ἑνετίᾳ, ὁ δὲ σουλτάνος ἐδωρήσατο κατὰ πρῶτον τὴν Νάξον Ἰουδαίῳ τινι Ἰωάννῃ Μίχεζ καλουμένῳ ὃς παρέδωκε τὴν κυβέρνησιν τῆς νήσου Ἰσπανῷ τινι Φραγκίσκῳ Κορονέλῳ· ἀλλ' ἀποθονόντος μετ' οὐ πολὺ τοῦ Ἰουδαίου, περιῆλθεν ἡ νῆσος ὑπὸ τὴν ἄμεσον ὀθωμανικὴν κυριότητα.

*Κατάλογος τῶν δουκῶν κατὰ τὸ χειρόγραφον τοῦ Μιχ-
τλου καὶ κατὰ τὸν κόμητα Πὰς Κρίνερ.*

- 1 Μάρκος Α'. Σανουδός.
- 2 Ἄγγελος Σανουδός υἱὸς τοῦ ἀνωτέρω.
- 3 Μάρκος Β'. Σανουδός υἱὸς τοῦ ἀγγέλου.
- 4 Γουλιέλμος Α'. Σανουδός υἱὸς τοῦ Μάρκου.
- 5 Νικόλαος Α'. Σανουδός υἱὸς τοῦ Γουλιέλμου ἀπέθανεν ἄπαις.

- 6 Ιωάννης Α'. Σανούδος ἀδελφὸς τοῦ ἀνωτέρω.
- 7 Ιωάννης Β'. Δελλὰ Καρκέρε, ἔγγονος τοῦ Ἰαβάν Δελλὰ Καρκέρε, εὐγενοῦς ἄρχοντος ἐξ Εὐβοίας, καὶ γαμβρὸς τοῦ δουκὸς Ιωάννου τοῦ Α'. ἐκ τῆς θυγατρὸς αὐτοῦ Φλωρεντίας.
- 8 Νικόλαος Β' Σανούδος δισέγγονος τοῦ δουκὸς Μάρκου τοῦ Β'. νυμφεύεται μετὰ τὸν θάνατον Ιωάννου τοῦ Β'. τὴν χήραν ἐκείνου Φλωρεντίαν· ἀπολείπει δὲ μίαν μόνην θυγατέρα Μαρίαν ἣ συζευχθεῖσα τῷ Γασπάρ Σαμ. μαρία ἄρχοντι τῆς Πάρου καὶ Αντιπάρου, ἐπανίσταται ὕστερον ἄλλ' εἰς μάτην κατὰ τοῦ Φραγγίσκου Κρίσπου τοῦ Α'. προτείνουσα δικαιώματα ἐπὶ τοῦ δουκικοῦ θρόνου.
- 9 Νικόλαος Γ'. Δελλὰ Καρκέρε υἱὸς τῆς Φλωρεντίας Σανούδου ἐκ τοῦ πρώτου αὐτῆς γάμου μετὰ Ιωάννου τοῦ Β'. φονεύεται ἅπαις ἐν ἔτει 1401 ὑπὸ τοῦ Φραγγίσκου Κρίσπου ἄρχοντος τῆς Μήλου.
- 10 Φραγγίσκος Α'. Κρίσπος ἄρχων τῆς Μήλου ἐκ τῆς μετὰ τῆς Φλωρεντίας Σανούδου, ἀνεψίᾳς τῶν δουκῶν Νικολάου τοῦ Α'. καὶ Ιωάννου τοῦ Α'. συζύξεως, φονεύει τὸν δοῦκα Νικόλαον τὸν Γ'. καὶ ἀρπάζει τὸν θρόνον.
- 11 Ἰαώβος Α'. υἱὸς Φραγγίσκου τοῦ Α'. ἀποθνήσκει ἅπαις.
- 12 Ιωάννης Γ'. ἀδελφὸς τοῦ ἀνωτέρω.
- 13 Ἰάκωβος Β'. υἱὸς τοῦ ἀνωτέρω.
- 14 Ιωάννης Ἰάκωβος υἱὸς τοῦ ἀνωτέρω.
- 15 Γουλιέλμος Β'. Κρίσπος, υἱὸς Φραγγίσκου τοῦ Α'. καὶ ἄρχων τῆς Ἀνάφης.
- 16 Φραγγίτκος Β'. ἔγγονος Φραγγίσκου τοῦ Α'. ἐκ τοῦ υἱοῦ αὐτοῦ Νικολάου καὶ ἄρχων τῆς Σαντορίνης (Θήρας) καὶ τῆς ἐν Κρήτῃ Σούδας.

- 17 **Ιάκωβος Γ΄.** υἱὸς Φραγγίσκου τοῦ Β΄.
- 18 **Ἰωάννης Δ΄.** ἀδελφὸς τοῦ ἀνωτέρω.
- 19 **Φραγκίσκος Γ΄.** υἱὸς τοῦ ἀνωτέρω.
- 20 **Ἰωάννης Ε΄.** υἱὸς τοῦ ἀνωτέρω· ἐγένετο ἐν ἔτει 1537 φόρου ὑποτελὲς τῷ Σουλτάνῳ Σουλεϊμάνῃ τῷ Β΄.
- 21 **Φραγκίσκος Δ΄.** υἱὸς τοῦ ἀνωτέρω· κατὰ τὸν Δίχτλον ἠρέθη ἐπιτροπεύων δούξ· κατὰ δὲ τὸ παρὰ τῷ Πᾶς δὲ Κρίνεν γενεαλογικὸν δένδρον οὐδέποτε ἡξίωται τῆς δουρικτῆς ἀρχῆς.
- 22 **Ἰωάννης Σ΄.** υἱὸς Ἰωάννου τοῦ Ε΄. ἐκθρονίζεται καὶ ἐξελαύνεται ὑπὸ τοῦ Σουλτάνου Σελίμη τοῦ Β΄.

Ἀπὸ τῆς ἐποχῆς τοῦ Φραγκικοῦ τούτου δουκάτου καὶ τοῦ τιμαριωτικοῦ αὐτοῦ συστήματος χρονολογεῖται καὶ ἡ ἐπὶ τῆς Νάξου γενεαλογία τῶν δυτικῶν εὐγενῶν οἱ μετὰ τοσαύτας μεταβολὰς καὶ περιπετείας κατέχουσιν ἔτι τὰ πλεῖστα καὶ κάλλιστα κτήματα τῆς νήσου καὶ χωρίζονται ἀπὸ τοῦ ἐλληνικοῦ λαοῦ ἀποτομώτερον ἐνταῦθα ἢ ἐφ' οἷα σ· δῆποτε ἄλλης νήσου, φυλάττοντες αἰεὶ ἐπιμόνως καὶ ἀμετατακινήτως παλαιὰ τινὰ καταπιεστικὰ καὶ ἐξευτελιστικὰ τῶν γεωργῶν τιμαριωτικὰ ἔθιμα ἐξ οὗ μᾶλλον ἢ ἐκ τῆς διαφορᾶς τοῦ θρησκειώματος ἐγεννήθη ἀμοιβαία πρὸς ἀλλήλους ἀντιπάθεια· οὐχ ἥττον δὲ καὶ οἱ ποτὲ οἰκήτορες τῶν πύργων βαρόνοι ἐμμένοντες αἰεὶ εἰς τὸν θαθμόν καὶ τὴν καταγωγὴν αὐτῶν, οὐδέποτε ἐπιλανθάνονται τῆς τιμητικῆς προσωνομίας αὐτῶν ἀλλὰ μεταβιβάζουσιν αὐτὴν καὶ εἰς τὰ τέκνα αὐτῶν ἃ καλοῦνται ὑποκοριστικῶς βαρονάκης ἢ βαρονέτος· ἐν πάσῃ δὲ οἰκίᾳ φαίνεται τὸ παράσημον τῆς οἰκογενείας, καὶ ἂν ποτε οἱ κύριοι αὐτῶν ἀπολέσῃσι κατὰ περίστασιν πάντα τὰ λοιπὰ ἔγγραφα καὶ ἀποδεικτικὰ ἀπὸ τῆς ἐποχῆς τῆς ποτὲ θυνάμεως καὶ ἀκμῆς αὐτῶν, διατηροῦσιν ὅμως ἐπιμε-

λῶς τὸ δένδρον τῆς γενεαλογίας αὐτῶν, καὶ συνεχέστατα ἀπαντᾷ τὸ παράσημον τῶν Κρίσπων εἰκονίζον δύο ὁρθῶς ἰστιάμενα ξίγη μετὰ τῶν τριῶν βόμβων· κατὰ τὸ γενεαλογικὸν δὲ δένδρον τῆς ποτὲ δουρικῆς ταύτης οἰκογενείας φαίνεται ὅτι αὕτη καὶ ὀφείτῃ ἐξ Ἀκβίλης τοῦ βασιλείου τῆς Νεαπόλεως καὶ κλάδος τις τῶν Κρίσπων ἤχμασε κατὰ τὸν παρελθόντα αἰῶνα ὡς κόρη τις τοῦ Ρεγγίου. Ἐν Νάξῳ ἐδρεύει καὶ ἀρχιεπίσκοπος καθολικὸς οὗ τὴν ἑδραν ὁ Πάπας μετὰ τὴν ἄλωσιν τῆς Ρόδου ὑπὸ τῶν Ὀθωμανῶν ἐν ἔτει 1520 μεταθεσεν εἰς Νάξον, προικίσας αὐτὴν διὰ τῶν τότε ἐπὶ τῆς νήσου ταύτης κτημάτων τοῦ τάγματός τῶν Ἰωαννιτῶν. ἡ κοινότης τῶν ἐπὶ τῆς Νάξου καθολικῶν δὲν ὑπερβαίνει τὸν ἀριθμὸν τῶν τριακοσίων ψυχῶν· αἱ ἐπιστημότεροι δὲ οἰκογένειαι εἰσιν οἱ Δελλὰ Ρόκκαι, οἱ Λαστίτζ, οἱ Φραγκόπουλοι, οἱ Βαρότσοι, οἱ Γριμάλδαι κτλ. ἀπὸ τοῦ ἔτους 1626 ἔχουσιν οἱ Ἰησουῖται οἱ νῦν Λαζαρισταὶ λεγόμενοι καὶ ἀπὸ τοῦ ἔτους 1735 οἱ καπουτσίνοι ἀνά μίαν μονὴν ἐπὶ τῇ Νάξῳ. Ἡ Νάξος ὑπερέβαινε ὡς καὶ ἤδη ὑπερβαίνει πᾶσας τὰς λοιπὰς νήσους τοῦ Αἰγαίου πελάγους κατὰ τὴν εὐφροίαν, καὶ τοσοῦτον ὥστε ὠνόμαζον αὐτὴν μικρὰν Σικελίαν· πρὸ πάντων δὲ ὁ οἶνος αὐτῆς ἐθεωρεῖτο ὡς ὁ αἰσθητός τῆς ἐποχῆς ἐκείνης· ὅθεν καὶ ὁ Ἀρχιεπίσκοπος παρ' Ἀθηναίων ὡς Διεπισκοπιστὴν ὀνομάζει αὐτὸν νεκτάρ τῶν θεῶν· ἡ ἐξίτητος δὲ αὕτη ποιότης τοῦ οἴνου, ὡς καὶ ἡ περὶ τὰ ναυτικὰ δεξιότης τῶν Ναξίων ἐνομίζοντο ἅμμεσα δῶρα τοῦ Διονύσου (1).

* ΝΑΞΟΣ· κοιν. Ἀξά· ἡ περίμετρος αὐτῆς λογίζεται 75 μιλ. εἶναι δὲ ἡ νῆσος αὕτη μᾶλλον ὀρεινή, καὶ τὰ ὄρη αὐτῆς σύγ-

(1) Ἀθην. Διεπιστοφ. β. 1, κ. 24 - Διεδ. Σικελ. β. 5, κ. 52.

κείνται κατὰ τὸ πλεῖστον ἐκ μαρμάρου καὶ σπηνίτου λίθου· τὰ κύρια αὐτῶν εἰσι τρία = Κόρωνος πρὸς ἄρκτον ἔνθα εὐρίσκονται ἀγριόχοιροι. Φανάρι πρὸς ἀνατολὰς ἔχον ἱκανὸν ὕψος καὶ Δία, κοινῶς Ζιά, τὸ ὑψηλότερον πάντων, πρὸς δυσμὰς τοῦ Φαναρίου καὶ σχεδὸν κατὰ τὸ κέντρον τῆς νήσου. Ἡ Νάξος κατὰ πρῶτον φαίνεται μελαγχολικὴ, κατ' ὀλίγον δὲ ἀνακαλύπτονται τὰ καλὰ αὐτῆς μέρη ὧν τὰ κάλλιστα εἰσὶν ἡ πεδιάς ἡ κηλουμένη Λειβάδι τῆς Ἀξιᾶς, αἱ πεδιάδες Ἀγγαρεῖς, Δρυμαλιά, Σαγγρι, Σιδηρόπετρο, Ποταμίδες, αἱ κοιλάδες Μέλανες καὶ Ἀπεράνθου, Καμπόνες, Ποταμιά· αἱ κοιλάδες αὗται ἐρίθουσι πορτοκαλεῶν, λεμονεῶν, κитρεῶν, ἐλαιῶν, συκῶν, ροιῶν, μωρεῶν, καὶ παντὸς εἶδους ὀπωροφόρων δένδρων· πηγαὶ πολλαὶ καὶ πολλοὶ ῥύακες καταρδεύουσι τὴν νῆσον ταύτην καὶ καθιστῶσιν αὐτὴν καρποφορωτάτην. ἀλλ' ἐκ τῆς ἀμελείας καὶ τῆς ἐλλείψεως τῶν βραχιόνων μύλις καλλιεργεῖται τὸ τρίτον· ὁ οἶνος αὐτῆς εἶναι καὶ ἤδη ἄριστος ὥς καὶ τὸ πάλαι· μετὰζὺ δὲ τῶν μεγάλων αὐτῆς πλεονεκτημάτων πῶσχει ἡ νῆσος αὕτη τὴν εὐσιώδη ἔλλειψιν λήμενος κελυῦ καὶ ἀσφαλοῦς ἐναντίον τῶν τρικυμιῶν καὶ τῆς βίας τῶν ἀνέμων· ὥστε οὐδὲν ὀπωσοῦν μέγα πλοῖον δύναται νὰ προσορμισθῇ εἰς τὰ μικρὰ καὶ ἀναπεπταμένα αὐτῆς ὀρμητήρια ἃ εἰσὶν ἑπτὰ καὶ ὀνομάζονται 1' Λιμὴν τῶν Ἀλοπυγίων, 2' Λίμνες, 3' Καλαδὸς Β. Δ. 4' Ποταμίδες Α. Β. 5' Πανόρμος Α. Ν. 6' Ἀπόλλωνας Α. Ν. 7' Ἄγ. Ἰωάννης Τραγαθάς Ν. (1) τούτων ὁ ἄριστος εἶναι ὁ Πάνορμος· ἔχει δὲ ἡ νῆσος πλοῖα μικρὰ καὶ μεγάλα μέχρι γολέττας 20. Κατὰ τὸν Ἀπόλλωνα φαίνεται ἐγκεχαρταγμένον ἐπὶ τοῦ βράχου σχῆμα ἀγάλματος τοῦ Ἀπόλλωνος ἐξ οὗ καὶ ὠνομάσθη τὸ

(2) Πρὸς περιττὴν ἑλλ. γλῶσ. Τ. 1, κ. 3, σ. 28.

ὀρμητήριον· καὶ μετὰ πέντε λεπτὰ ἀπὸ τοῦ ἀγάλματος ἐπὶ ὀμαλῆς τινος πλευρᾷ τοῦ λόφου εἶναι ἐγκεχαραγμένον διὰ γραμμῶν πολλῶν καὶ ἐχόντων ὕψος τριῶν δακτύλων ἢ ἐξῆς ἐπιγραφὴ = Ὅρος χωρίου ἱεροῦ Ἀπόλλωνος, ἐξ οὗ δείκνυται ὅτι ὁ Ἀπόλλων ἐτιμᾶτο ἐν Νάξῳ. Οἱ κάτοικοι τῆς Νάξου ὅτε ἐπεσκέφθη αὐτὴν ὁ Ῥὸς κατὰ τὸ ἔτος 1831 δὲν ὑπερέβαινον τὸν ἀριθμὸν τῶν 11000 1) ἀλλ' ἤδη, κατὰ τοὺς στατιστικούς πίνακας τῆς Κυβερνήσεως συμποσοῦνται ὡς ἔγγιστα 13, 500. — Τὸ ἐμπόριον τῆς ἐξαγωγῆς τῆς Νάξου συνίσταται εἰς ἔλαιον, οἶνον, σῦκα, θαμβάκιον, σμυρίδα τὴν ἀρίστην τῆς οἰκουμένης καὶ ἄλλας· τὸ πάλαι συνέλεγον καὶ λάδανον πολὺν καὶ καλόν, ἀλλὰ προϊόντος τοῦ χρόνου κατήντησεν ὀλίγος καὶ ἀκάθαρτος, διότι δὲν μεταχειρίζονται τὴν μαστιγοειδῆ μηχανὴν τῆς Κρήτης, καὶ θαμηδὸν τοσοῦτον παρημελήθη τὸ κεφάλαιον τοῦτο, ὥστε μόλις οἱ μετὰ τὴν ἐπανάστασιν μεταβάντες εἰς Νάξον κρηῖτες ἤρξαντο νὰ διδάσκωσιν ἐκ νέου τοὺς κατοίκους τὴν τέχνην τῆς συλλογῆς τοῦ λαδάνου· ξύλα ἔχει ἡ νῆσος ἀρκετὰ ὡς καὶ ἄνθρακας· ἀλλ' ὅμως τὸ συνήθως ἐν χρήσει πυρόξυλον εἶναι ὁ σχοῖνος. Ἡ θήρα εἶναι ἄφθονος, καὶ κατὰ τι μέρος τῆς νήσου Πλίκι καλούμενον εὐρίσκονται, ὡς λέγουσιν, ἔλαφοι· τρέφει ἡ νῆσος 100,000 ζώων καὶ ἔχει 86 μύλους ὧν 70 ὑδρόμυλοι καὶ 16 ἀνεμόμυλοι· οἱ 36 δὲ αὐτῶν εἰσὶ χειμερινοί. — Ἡ Νάξος ἀποτελεῖ ἐπαρχίαν περιλαμβάνουσαν καὶ τὴν Πάρον καὶ διαιρουμένην εἰς ἑπτὰ δήμους = τέσσαρας τῆς Νάξου καὶ τρεῖς τῆς Πάρου· οἱ τέσσαρες δήμοι τῆς Νάξου εἰσὶ Νάξος, Ἀπείρανθος, Τραγέα καὶ Βίβλος· περιέχει δὲ τὴν κωμόπολιν Νάξον καὶ 26 χωρία.

(1) Ἐν τῷ λιμένι τοῦτο ἐμριθίζεται εἰς τὰ πλοῖα ἡ ἐξαγομένη σμυρίς.

* Νάξος, κωμόπολις πρωτεύουσα κατὰ τὴν δυτικὴν παραλίαν· ἔχει ἀκρόπολιν ἐπὶ λόφῳ κτισθεῖσαν ὑπὸ τοῦ Ἑνετοῦ Μάρκου Σανούδου, πρώτου δευκὸς τοῦ Αἰγαίου πελάγους· παρὰ τὸ φρούριον τοῦτο δοξάζουσιν ὅτι εἰσὶ μεταλλεῖα χρυσοῦ καὶ ἀργύρου. Πρὸ τῆς κωμοπόλεως κεῖται νησίς ἐφ' ἧς φαίνεται στοὰ τοῦ ναοῦ τοῦ Διονύσου. Εἰσὶ δὲ ἐν τῇ κωμοπόλει σταθμὸς ὑγειονομικὸς καὶ οἰκονομικὴ ἐφορεία καὶ ταμεῖον, ἀμρότερα Γ'. τάξεως καὶ ὑποτελωνεῖον καὶ εἰρηνοδικεῖον καὶ τρία συμβολαιογραφεῖα, τὸ μὲν εἰς τὴν πρωτεύουσαν κώμην, τὸ δὲ εἰς Βίβλον, τὸ δὲ εἰς Τραγέαν· καὶ δύο σχολεῖα, τὸ μὲν ἑλληνικὸν Γ'. τάξεως, τὸ δὲ δημοτικὸν Β'. τάξεως· ἐκ δὲ τῶν λοιπῶν δήμων ἡ μὲν Τραγέα ἔχει καὶ αὕτη δύο σχολεῖα τὸ μὲν ἑλληνικὸν Α'. τάξεως, τὸ δὲ δημοτικὸν ἡ δὲ Ἀπεΐρανθος δύο δημοτικά, ἡ δὲ Βίβλος ἓν δημοτικόν, πάντα Β'. τάξεως.

Μοναστήρια τῆς ἀνατολικῆς ἐκκλησίας εἰσὶ 16 ἐξ ὧν 5 πλουσιώτερα.

Μοναστήρια τῶν καθολικῶν 4 = 1 τῶν Λαζαριστῶν, τὸ πλουσιώτατον. 1 τῶν γυναικῶν Ὀρτολίνα καλούμενον, 1 τῶν Καπουτσίνων καὶ 1 τῶν Φράρων ἐρημωμένον.

Ἐκκλησίαι ἐνοριακαὶ 16 ἐντὸς τῆς πόλεως ὧν 1 Λατινικὴ καὶ 2 εἰς τὴν ἀκρόπολιν.

Ἱερεῖς καὶ μοναχοὶ τῆς ἀνατολικῆς ἐκκλησίας 141 ὧν μοναχοὶ 20, καὶ 1 ἀρχιερεύς· ἱερεῖς καθολικοὶ 10 ὧν 5 τῆς καθεδρικῆς, 3 ἱεραπόστολοι, 1 καπουτσίνος καὶ 1 ἀρχιεπίσκοπος.

Κτήματα ἐκκλησιαστικά, τὸ ἐν τρίτον σχεδὸν Λατινικὰ, καὶ ἐξ αὐτῶν τὸ τῶν Λαζαριστῶν, πρότερον τῶν Ἰησουϊτῶν εἶναι τὸ πλουσιώτερον· ὡσαύτως καὶ ἡ μητρόπολις ἔχει ἱκανὰ εἰσοδήματα.

Ἐκκλησίαι καὶ μοναστήρια τὰ ἔχοντα εἰσοδήματα
εἰσι 15.

- 1 Φανερωμένη. } ἔχουσιν ἡγούμενον καὶ 2 ἱερομονάχους.
- 2 Ἀγ. Κυριακῇ }
- 3 Σταυρὸς } ἄνευ ἡγουμένων καὶ ἐκμισθούμενα ὑπὸ
- 4 Ταξιάρχης } τῆς κοινότητος τῶν χωρίων.
- 5 Καλαρύτσια }
- 6 Τριποδιότισα, κτῆμα τῆς κοινότητος τῶν Τριπόδων.
- 7 Φωτοδότης } κτήματα τῆς κοινότητος Ἀπειράνθου.
- 8 Παναγία }
- 9 Παναγία, κτῆμα τῆς κοινότητος Φιλοτίου.
- 10 Μητρόπολις, ἔχει ὀλίγα κτήματα.
- 11 Χρυσόστομος, τῶν γυναικῶν ἀνήκει εἰς τὴν μητρόπολιν.
- 12 Κρητόμαρτις, μετόχιον τοῦ μοναστηρίου τῆς Ἀμοργοῦ.
- 13 Ἅγιοι 40 μάρτυρες, μετόχιον τοῦ Ἀγίου ὄρους.
- 14 Ὑψηλὴ, κτῆμα τῶν Κόκκηδων.
- 15 Ἀγ. Ἐλευθέριος, κτῆμα τριῶν κατοίκων τοῦ Σαγγαρίου.

Ἐκ τῶν κατοίκων εἰσι

Κτηματῖαι 2000 τοῦ ἀνατολικοῦ καὶ τοῦ δυτικοῦ δόγματος.

Γεωπόνοι 2289.

Ποιμένες 200.

Θαλασσινοὶ 50.

Ἐμποροὶ 60.

Ἡ Νάξος ἀπέχει τοῦ Παιραιῶς 96 μιλ. ἢ ἀπὸ τῆς Ἀγούσης, λιμένος τῆς Πάρου μέχρι τῆς κωμοπόλεως Νάξου ἀπόστασις εἶναι ἑννέα μιλίων· τὸ δὲ πλάτος τοῦ κατ' εὐθείαν γραμμὴν τούτων τῶν δύο νήσων πορθμοῦ 6 μιλ. κατὰ δὲ τὸν Πλίνιον ἡ μεταξὺ Νάξου καὶ Πάρου ἀπόστασις εἶναι 7 1/2 μιλ.

ΔΟΝΟΥΪΣΑ, ἡ κατὰ Στέφανον τὸν Βυζάντιον **ΔΟΝΟΥΣΙΑ**, νησίς κατ' ἀνατολὰς τῆς Νάξου πετρώδης καὶ ἄκαρπος, προάγουσα δὲ μόνον μάρμαρον πράσινον. Οἱ Αὐτοκράτορες τῆς Ῥώμης ἐξώριζον ἐνταῦθα τοὺς κακούργους (1).

ΣΧΙΝΟΥΪΣΑ, νησίς ἐρήμη κατὰ μεσημβρίαν τῆς Νάξου, ἀναφερομένη ὑπὸ τοῦ Πλινίου.

ΠΑΡΟΣ, μία τῶν Κυκλάδων ἔχουσα πρὸς ἀνατολὰς τὴν Νάξον καὶ πρὸς τὸ δυτ-νότιον τὴν Ὠλίαν. Τὸ ἀρχαιότατον ὄνομα τῆς νήσου ταύτης ἦν Μινία (2) διὸ ἐν αὐτῇ παρὰ τῶν υἱῶν καὶ ὑπηκόων τοῦ Μίνως οἱ πρῶτοι ἤγαγον ἀποικίαν καὶ ὤκησαν ἐν αὐτῇ (3)· ὁ δὲ Ῥαδάμανθους ἐδωρήσατο αὐτὴν τῷ Ἀλκαίῳ, τινὶ τῶν περὶ αὐτὸν ἡγεμόνων (4)· μετὰ τῆς ἀποικίας τῶν Κρητῶν ἦσαν μεμιγμένοι καὶ Ἀρκάδες ἔχοντες ἀρχηγὸν Πάρον καλούμενον ἀφ' οὗ μετωνομάσθη ἡ νῆσος (5). Μετὰ παρέλευσιν δὲ χρόνου (1130 π. Χ.) Κλύθιος καὶ Μέλας, δύο ἀρχηγοὶ Ἀθηναῖται ἤγαγον εἰς αὐτὴν μέρος τῆς Ἰωνικῆς ἀποικίας τῆς ἐξιελθούσης τῶν Ἀθηνῶν μετὰ Νηλέως τοῦ Κόδρου καὶ τῶν ἀδελφῶν αὐτοῦ (6)· κατὰ δὲ τὸ 1' ἔτος τῆς 15' Ὀλυμπιάδος, ἡ Πάρος, κατὰ τινὰ χρησμὸν, ἔπεμψεν ἀποικίαν εἰς Θάσον ὑπὸ τὸν πατέρα τοῦ ποιητοῦ Ἀρχιλόχου, καὶ ἔκτισε καὶ πόλιν Πάριον ἐν τῇ Προποντίδι (7)· ἡ δὲ ἱέρεια Κλεοβαία μετήνεγκε πρώτη ἐκ Πάρου εἰς Θάσον τὰ μυ-

(1) Μέλας β. 2, κ. 7—Στρβ. εἰς Αἰν. Βιργ. β. 3, σ. 125. Τακτ. Χρονικ. β. 4, κ. 30. (2) Στρεφ. Βυζ. Μινία. (3) Απολλοδώρ. β. 2, κ. 5, § 7. (4) Διοδ. Σικ. β. 5, κ. 79. (5) Ἡρακλειδ. Ποντ. ἀποσπασμ. 9, σ. 216, ἰκδ. Κοραῖ—Καλλιμαχ. (6) Εὐσταθ. σχολ. εἰς Διονυσ. περιηγ. εἰς σ. 526, Χουδοὺν Τ. 4, σ. 37. (7) Στράβ. 10, σ. 487—Θουκ. β. 4, κ. 104—Εὐσταθ. εἰς Διονυσ. περιηγ. σ. 517—Στρεφ. Βυζ. Πάριος καὶ Πάρος.

στήρια τῆς Δήμητρος ἡ ἐτιμᾶτο ἐν τῇ νήσῳ ταύτῃ καὶ εἶχε ναὸν ἐπὶ λόφου παρὰ τὴν πόλιν, ὡς καὶ ὁ Ἡρόδοτος διηγούμενος τὰ κατὰ τὸν Μιλτιάδην, λέγει = τὸν δὲ ἐπικείμενον ἐπὶ τὸν κολωνὸν τὸν πρὸ τῆς πόλεως ἐόντα τὸ ἔρκος θεσμοφόρου Δήμητρος ὑπερβορέειν (1) τὴν Κλεοθαίαν ταύτην ἔγραψεν ὁ Πολύγνωτος ἐν τῇ λέσχῃ τῶν Δελφῶν ἐτι παρθένον, καθημένην ἐν τῷ πλοίῳ τοῦ Χάρωνος καὶ φέρουσαν ἐπὶ τῶν γονάτων κιβωτὸν ὡς τὰς ἐθιζομένας κατὰ τὰς πανηγύρεις τῆς εἰρημένης θεότητος (2) Ἡ Μίλητος ποτὲ, (κατὰ δύο γυνεὰς πρὶν Δαρείου τοῦ Ὑστάτου) κακωθείσα ἐκ στάσεως, ἐξελέξατο ἐκ πάντων τῶν Ἑλλήνων τοὺς Παρίους ὡς καταρτιστῆρας· ἀφικόμενοι δὲ οἱ ἄριστοι αὐτῶν εἰς Μίλητον, εἶπον ὅτι ἤθελον νὰ διεξέλθωσι τὴν χώραν. ποιοῦντες δὲ ταῦτα καὶ διεξιόντες, πᾶσαν τὴν Μιλησίαν, ὅπου ἀπῆντων ἀγρὸν καλῶς ἐξειργασμένον ἐπέγραφον τὸ ὄνομα τοῦ δεσπότη τοῦ ἀγροῦ· διεξέλασαντες δὲ πᾶσαν τὴν χώραν καὶ σπανίους εὐρόντες τούτους, κατέβησαν ὡς τάχιστα εἰς τὸ ἄστυ καὶ διώρισαν διοικητὰς τῆς πόλεως ἐκείνους ὧν εὗρον τοὺς ἀγροὺς καλῶς ἐξειργασμένους, λέγοντες ὅτι ἐκεῖνοι θὰ ἐπιμεληθῶσι καὶ τὰ δημόσια ὡς καὶ τὰ ἴδια· τοὺς δὲ ἄλλους Μιλησίους τοὺς πρὶν στασιάζοντας διέταξαν νὰ πείθωνται εἰς ἐκείνους, καὶ τοιοῦτοτρόπως κατήρτισαν τὴν Μίλητον (3).— Κατὰ τὴν πρώτην ἐπιστρατείαν τῶν Περσῶν οἱ Πάριοι συμμαχοῦντες αὐτοῖς, παρέσχον τῷ στήλῳ αὐτῶν τριήρη κατὰ τῶν Ἑλλήνων· ὅθεν ἐπ' αὐτῇ τῇ προφάσει ὁ Μιλτιάδης μετὰ τὴν ἐν Μαραθῶνι νίκην αἰτησάμενος παρὰ τῶν Ἀθηναίων 70 νῆας καὶ στράτευμα καὶ χρήματα καὶ λαβὼν, ἐπλευσεν εἰς

(1) Ἡρόδοτ. β. 6, κ. 124. (2) Πaus. Φωκ. κ. 23. (3) Ἡρόδ. β. 5, κ. 28, 29.

Πάρον καὶ ἐπολιορκήσεν 26 ἡμέρας τοὺς ἐντὸς τοῦ τείχους περικλεισθέντας Παρίους, ἀλλ' ἐπειδὴ δὲν ἐδυνήθη νὰ κυριεύσῃ τὴν πόλιν καὶ ἐπανεκάμψεν ἄπρακτος, κατηγορήθη καὶ κατεδικάσθη κατὰ πρῶτον εἰς θάνατον, ἔπειτα δὲ εἰς πεντήκοντα ταλάντων ζημίαν ἦν, ἀποθανόντος ἐκείνου ἐν φυλακῇ, ἐξέτισεν ὁ υἱὸς αὐτοῦ Κίμων (1). Οἱ Πάριοι πολιορκούμενοι συνεφώνησαν μετὰ τοῦ Μιλτιάδου ὁμολογίας εἰρηνικᾶς, ἀλλὰ μεταμεληθέντες ὡς ἐλπίσαντες συμμαχικὴν τινα βοήθειαν, ἐψεύσαντο αὐτάς· ὅθεν ἐπεκράτησε παροιμία *Ἀνεπαρίασαν* ἔγουν μετεμελήθησαν (2). Ἡ Πάρος ἦν τὸ ἀρχαῖον ἡρτημένη ἐκ τῆς Ναξου, ὡς καὶ ἡ Ἄνδρος καὶ ἄλλαι νῆσοι (3). ὅτε δὲ οἱ Ἀθηναῖοι μετὰ τὸν Περσικὸν πόλεμον ἐγένοντο θαλασσοκράτορες, ἡ Πάρος ὑπέκυψε καὶ αὐτῇ μετὰ τῶν ἄλλων νήσων εἰς τὴν ὑπεροχὴν τῆς ἐξουσίας αὐτῆς, καὶ βαθμηδὸν ἐξέπεσε· μετὰ δὲ τὸν Πελοποννησιακὸν πόλεμον, ἐπὶ τῶν τριάκοντα ἐν Ἀθήναις τυράννων ὁ Θηραμένης, εἰς τῶν Ἀθηναίων στρατηγῶν καταπλεύσας· εἰς Πάρον καὶ εὐρύων ὀλιγαρχίαν ἐν τῇ πόλει, τῷ μὲν δῆμῳ τὴν ἐλευθερίαν ἀποκατέστησε, παρὰ δὲ τῶν συνιστώντων τὴν ὀλιγαρχίαν χρημάτων πλῆθος εἰσεπράξατο (4) — Ἀρχίλοχος, ὁ περίφημος πρῶτος ἐφευρετὴς τῶν ἱάμβων ποιητῆς ἐγεννήθη ἐν Πάρῳ (5· οὗτος ἤκμαζε κατὰ τὴν ἐποχὴν τοῦ Γύγου, βασιλέως τῆς Λυδίας καὶ ἦν σύγχρονος τοῦ Πωμύλου· ὡσαύτως Πάριοι ἦσαν ὁ ἀγαλματοποιὸς Ἀγοράκριτος, ὁ κατὰ τινὰς κατασκευάσας τὸ ἐν Ραμνοῦντι μεγέθει καὶ κάλλει διαφέρον καὶ ἐνάμιλλον τοῖς ἔργοις τοῦ Φειδίου ξόανον τῆς Νεμέσεως (6), καὶ οἱ ζωγράφοι Νικάνωρ

(1) Ἡροδοτ. β. 6, κ. 132, — 136. (2) Εὐσταθ. σχολ. εἰς Διονυσ. περιηγ. σ. 526. (3) Ἡροδοτ. β. 5, κ. 31. (4) Διοδωρ. Σικ. β. 12, κ. 47. (5) Στραβ. β. 10, σ. 487. (6) Αὐτ. β. 9, σ. 326.

καὶ Ἀρκεσίλαος. Ἐν τῇ νήσῳ ταύτῃ ἦν ἡ Παρία λίθος λεγόμενη, ἀρίστη πρὸς τὴν μαρμαρογλυφίαν (1). ἐλέγετο δὲ αὕτη, κατὰ τὸν Πλίνιον, Αὐχινῆτις Λίθος, διότι διὰ φούτος λύχνων ἀνεσκάπτετο· τὸ δὲ ὄρος ἐξ οὗ ἐτέμνετο ἐκαλεῖτο Μάρπησσα (2) — Ἐν Πάρῳ ἐχαράχθη ποτὲ ἐπὶ πλακὸς μαρμαρίνης τὸ ἀξιολογώτατον τῶν ἐν πάσῃ τῇ οἰκουμένῃ ὑπαρχόντων χρονολογικὸν μνημεῖον, εὐρισκόμενον δὲ ἤδη ἐν Ὀξφόρδῳ τῆς Μεγάλης Βρετανίας ἐν τῇ Βιβλιοθῆκῃ βιβλιοθήκῃ· τὸ μάρμαρον τοῦτο ὅπερ περιεῖχεν 93 στίχους ἀντεγράφη ἐν τῇ ὁλοκληρίᾳ αὐτοῦ ὑπὸ τοῦ Σχελιδῶνος· ἀλλ' ἔπειτα ἐκ τῶν ἐμφυλίων ἐν Ἀγγλίᾳ πολέμων κατεθράύσθη, καὶ μόνον μικρὸν μέρος αὐτοῦ σώζεται. Ἐπὶ τοῦ μαρμάρου τούτου ὅπερ ὀνομάζεται Ἀρουνδέλιον ἀπὸ τοῦ πρώτου Ἄγγλου ἰδιοκτητῆς οὗ· οὗ δὲ ἦν ἐκ τοῦ γένους τῶν Ἀρουνδέλων, φαίνονται κεχαραγμένοι αἱ ἐπισημοτερεῖς χρονολογικαὶ ἐποχαὶ ἀπὸ τῆς βασιλείας τοῦ Κέκροπος, θεμελιωτοῦ τοῦ βασιλείου τῶν Ἀθηνῶν μέχρι τοῦ ἄρχοντος Διογνήτου, δηλαδὴ σειρά 1318 ἐτῶν· ὁ Οὐσσέριος δοξάζει ὅτι ἡ χρονολογία αὕτη ἐγράφη 263 ἔτη π. Χ. αἱ ἐν αὐτῇ ὀριζόμεναι ἐποχαὶ αἵ περ δὲν παρεφθάρησαν εἰς τὰ χειρόγραφα διαδηλοῦσιν ἡμῖν τὴν κτίσιν τῶν περιφημοτέρων πόλεων τῆς Ἑλλάδος, καὶ τὴν ἐποχὴν τῶν ἐνδοξοτέρων ἀνδρῶν τῶν καθωραϊσάντων αὐτήν· μαθηθάνομεν π. χ. ἐξ αὐτῶν ὅτι ὁ Ἡσίοδος ἦν κατὰ 27 ἔτη προγενέστερος τοῦ Ὀμήρου, καὶ ὅτι ἡ Σαπφώ ἤκμασε περίπου 200 ἔτη μετὰ τὸν ποιητὴν τοῦτον· γνωρίζομεν ἀκριβῶς τὰς ἐποχὰς καὶ τὰ ὀνόματα τῶν ἀρχόντων τῶν Ἀθηνῶν, καὶ βοηθοῦμεθα μεγάλως εἰς γνῶσιν τῶν πολέμων καὶ τῶν μεγάλων συμβάντων τοῦ καιροῦ ἐκείνου.

(1) Στράβ. β. 10, σ. 487. (2) Στράβ. β. 10, σ. 487. — Στράβ. εἰς Διωνυσίαν β. 6, σ. 371.

* Πάρος, ὁ μεταξὺ Πάρου καὶ Ἀντιπάρου διάυλος κατ' εὐθεΐαν γραμμὴν εἶναι ἐνὸς μιλίου· τὸ δὲ ἀπὸ λιμένος εἰς λιμένα διάστημα 6 — 7 μιλίων, ἡ δὲ περίμετρος τῆς νήσου 36 μιλίων. Ἡ Πάρος ἔχει τρεῖς λιμένας : 1 τὸν τῆς Ἀγούσης κοιν. Ναούσης πρὸς τὸ βόρειον τῆς νήσου, ὅστις εἶναι ὁ ἄριστος καὶ παρέχων προσόρμισιν ἀσφαλῆ τῷ μεγίστῳ τῶν στόλων· 2 τὸν τῆς Παροικίας πρὸς δυσμᾶς δεκτικὸν καὶ αὐτὸν μεγάλων πλοίων· 3 τὸν τοῦ Δριοῦ πρὸς νότον καὶ τοῦτον καλόν· ἐν τῷ μέσῳ αὐτῶν εἰσὶ δύο σκοπέλοι, ὧν ὁ ἀνατολικώτερος ἔχει μῆκος 500 βημάτων· ὁ δὲ ἕτερος ὅσον 800· ἀπέναντι τοῦ ἐσχάτου τούτου σκοπέλου ἐπὶ τοῦ πεδίου, κατὰ τὰς ὑπωρείας λόφου ῥέει βρύσις καλλίστη, κατερχομένη ἐκ τεσσάρων πηγῶν ἀπεχουσῶν μόνον 8—12 βήματα ἀπ' ἀλλήλων. Ἐν τῷ λιμένι τοῦ Δριοῦ ἠυλίζετό ποτε συνήθως ὁ Ὄθωμανὸς ναύαρχος (Καπουδᾶν πασᾶς) κατὰ τὴν περὶ τὰς νήσους τοῦ Αἰγαίου πελάγους ἐτήσιον αὐτοῦ περιοδίαν. — Παρὰ τὸν λιμένα τοῦτον ὑπάρχει τόπος καλούμενος Ἄβυσσος, ἐνθα λέγεται ὅτι κατεποντίσθη ποτὲ πόλις. Ἡ νῆσος καλλιεργεῖται πρεπόντως, καὶ ἔχει καὶ νομὰς οὐκ ὀλίγας. Τὰ κύρια προϊόντα συνίστανται εἰς σῖτον ὀλίγον, κριθήν, ὄσπρια, σήσαμον, βυμβάκιον, μέλι καὶ κηρίον· ἡ θήρα εἶναι ἄφθονος, πρὸ πάντων πέρδικες, φᾶσαι καὶ ἀγριοπερίερα· τὸ κρέας καλόν· χοῖροι εὐρίσκονται· αἱ ὀπῶραι ἀφθονώταται καὶ εὐγευστοι· τὸ μάρμαρον τῆς Πάρου εἶναι τῷ ὄντι κάλλιστον, κατὰ τὴν φήμην· ἀνεδείχθη δὲ ἔτι μᾶλλον καλὸν καὶ περίφημον ἐκ τῆς ἐπιτηδεύτητος τῶν λιθοξόνων καὶ τῶν γλυφῶν αὐτῆς. — Ἡ Πάρος, κατὰ τὸ ἔτος 1835, ὅτε εἶδεν αὐτὴ ὁ Ρόδς, περιεῖχε κατοίκους 5,300, ἀλλ' ἤδη, κατὰ τοὺς στατιστικοὺς πίνακα τῆς Κυβερνήσεως, συμποσοῦνται ὡς ἑγγιστα 5,600. Ἡ Πάρος ἔχει

κωμόπολιν (χώραν)· Παροικιάν καλουμένην, καὶ κειμένην ἐπὶ τῆς αὐτῆς θέσεως τῆς ἀρχαίας πόλεως Πάρου, καὶ 6 χωρία, ὧν τὰ ὀνόματα εἰσὶ Δραγουλᾶς, Κόπτος, Λεύκαις τὸ μέγιστον, Μάρμαρα, Νάγουσα, ὀρθότερον Ἄγουσα καὶ Τσιπίδες· ἐκ τῶν χωρίων τούτων ἡ Ἄγουσα ἢ Νάγουσα ἔλαβεν ἐπισημότητά τινα κατὰ τὸν παρελθόντα αἰῶνα, διότι ἐπὶ τοῦ Ῥωσσο-Ὄθωμανικοῦ πολέμου ἐν ἔτει 1770 ὁ Ῥωσσικὸς στόλος ὑπὸ τοὺς ναυάρχους Ὁρλόβ καὶ Σπυριδῆ ἐνταῦθα εἶχον τὸν κύριον σταθμὸν καὶ τὸ ὄπλοστάσιον αὐτῶν· καὶ ἔτι μέχρι τοῦδε φαίνονται τῇδε κακεῖσε λείψανα τινὰ τῶν ὀχυρωμάτων καὶ προμαχώνων τῶν Ῥώσσων. — Τρία τῶν χωρίων τούτων ὁ Δραγουλᾶς, τὰ Μάρμαρα καὶ αἱ Τσιπίδες λέγονται χωρία τοῦ Κεφάλου, ἢ κάτω χωρία καὶ φαίνεται ὅτι περιλαμβάνουσι θέσιν ἀξιολόγου ἀρχαίας πόλεως· κυρίως δὲ εἰς τὰ Μάρμαρα εἰσὶ πολλὰ ἀρχαῖα θραύσματα κιόνων καὶ λείψανα οἰκοδομῶν, ἐξ οὗ ἔλαβε τὸ χωρίον τὸ ὄνομα· τὰ χωρία δὲ ταῦτα ὠνομάσθησαν τοῦ Κεφάλου ἀπὸ τινος ὑψηλοῦ καὶ τραχέος ἀκρωτηρίου Κεφάλου, ἐφ' οὗ ἐστὶ καὶ μονὴ τοῦ Ἁγίου Ἀντωνίου, ἐγκαταλελειμμένη ἤδη καὶ κειμένη ἐν μέσῳ ἐπιφανῶν ἐρειπίων πύργου τινὸς τοῦ μεσαιῶνος, κατοικίας τῆς Ἑνετικῆς γενεᾶς τῶν Βενιέρων, περιελθούσης κατὰ τὸν 15 αἰῶνα κόρη τινὴ κληρονόμῳ τοῦ οἴκου τῶν Σομμαριπῶν καὶ λαβούσῃ εἰς προῖκα τὴν νῆσον· τὸ παράσημον αὐτῆς ἦν λέων ἱστάμενος ὀρθὸς καὶ φέρων ξίφος. Τῶν Βενιέρων τις ἀντέστη γενναίως ἐπὶ πολὺ κατὰ τοῦ Βαρβαρόσου· ἀλλὰ μετὰ τὴν ἄλωσιν τῆς νήσου παρὰ τῶν Ὄθωμανῶν, οἱ κατοικοῦντες τὸν πύργον κατέβησαν εἰς τὰ χωρία. ἔχει δὲ ἡ Πάρος καὶ πολλὰς ἐκκλησίας, ὧν ἡ Παναγία, ἡ ἐπιλεγόμενη Ἐκατονταφυλιανὴ καὶ κοινῶς Καταπολιανὴ κειμένη ἔξω τῆς κωμοπόλεως Παροικίας εἶναι ἡ

μεγίστη καὶ καλλίστη τῶν ἐκκλησιῶν τοῦ Αἰγαίου πελάγους· εἶναι δὲ ὠκοδομημένη ἡ ἐκκλησία αὕτη ἐκ τῶν στηλῶν καὶ τῶν μαρμάρων τῆς ἀρχαίας πόλεως Πάρου· ἐκ δὲ τῶν περὶ τὴν κωμόπολιν ἐκκλησιδίων τὸ τῆς Ἀγ. Ἐλένης εἶναι τὸ ἀξιολογώτατον. 17 μοναστήρια τοῦ ἀνατολικοῦ δόγματος εἰσὶν ἐπὶ τῆς νήσου — Ἀγ. Ἀνδρέας, Ἀγ. Ἀντώνιος, Ἀγ. Ἀπόστολοι, Ἀγ. Γεώργιος Μαρούλης, Ἀγ. Ἰωάννης Ἀδριανός, Ἀγ. Ἰωάννης Ἑptaθρύσης, Ἀγ. Ἰωάννης Καύρεχας, Ἀγ. Κυριακός, Ἀγ. Μονή, Παναγία Λογκουάρδο, Παναγία Σεκαριανή, Παναγία Σοπαφάνα, Ἀγ. Μηνᾶς τὸ μέγιστον πάντων, Ταξιάρχης Μιχαήλ, Ἀγ. Χαράλαμπος, Χριστός, Ἀγ. Παντελεήμων· τὸ μοναστήριον τῶν Γάλλων καπουτσίνων εἶναι κάλλιστα ὠκοδομημένον. — Ἡ κωμόπολις Παροικία κειμένη κατὰ τὴν δυτικὴν παραλίαν τῆς νήσου ἔχει φρούριον οὗ τὰ τεῖχη εἰσὶν ὠκοδομημένα ἐκ παλαιῶν μαρμάρων καὶ ἐκ καλλίσων κιόνων ἢ τμημάτων κιόνων τῶν ἀρχαίων ἐκείνων περιφήμων οἰκοδομῶν. Εἰσὶ δὲ ἐν τῇ κωμοπόλει ταύτῃ φυλακεῖον ὑγειονομικὸν καὶ εἰρηνοδικεῖον καὶ συμβολαιογραφεῖον· καὶ τρία σχολεῖα, ἐν ἑλληνικὸν ἔχον διδάσκαλον Β'. τάξεως, καὶ δύο δημοτικὰ, ἓτι δὲ καὶ εἰς τοὺς δήμους Μάρπησαν καὶ Νάγουςαν ἀνὰ ἐν δημοτικόν· Μετὰ 3 μιλίων ἀπόστασιν ἀπὸ τῆς Παροικίας εἰσὶν ἀρχαῖα λατομεῖα, καὶ μετὰ ἐν μίλ. ἀπ' αὐτῶν παρὰ τὴν μονὴν τοῦ Ἀγ. Μηνᾶ εἰσὶ τὰ ἀρχαιότερα αὐτῶν κατὰ τὰς προσαρ. κτίους ὑπωρείας ὄρους οὗ ἡ κορυφὴ φέρει τὸ ὄνομα Προφήτης Ἡλίας καὶ ὃ πιθανῶς εἶναι ἡ ἀρχαία Μάρπησσα ἐξ ἧς ἐξήροντο οἱ λίθοι, ὡς καὶ ὁ Στέφανος λέγει = Μάρπησσα, ὄρος Πάρου ἐξ οὗ λίθοι ἐξαίρονται (1) — Τὰ νομίσματα τῆς

(1) Στέφ. Βυζ. εἰς λ. Μάρπησσα.

Πάρου παριστῶσι τὰ μὲν κριὸν βαδίζοντα καὶ ὀπισθεν τετράγωνον· τὰ δὲ δύο κεφαλὰς κριῶν ἀντικρουομένων καὶ τὸ στοιχεῖον Α, καὶ ὀπισθεν ὑποστρεφόμενον πάνθηρα καὶ τὰ στοιχεῖα Π Α· τὰ δὲ γυναικείαν κεφαλὴν καὶ ὀπισθεν τὰς δύο ουλλαβὰς ΠΑΡΙ. Ἐν τινι ἐκκλησιδίῳ ἐντὸς τῆς κωμοπόλεως Παροικίας εὐρέθη ἡ ἐξῆς ἐπιγραφὴ = Ὄρος χωρίου ἱεροῦ Ἀπόλλωνος Δηλίου, ἐξ ἧς δείκνυται ὅτι ἦν ἐνταῦθα ναὸς τοῦ Δηλίου Ἀπόλλωνος· μετὰ 1/4 δὲ ὥρας ἀπὸ τῆς πόλεως Ν Δ ἦν ποτέ ναὸς τοῦ Ἀσκληπιοῦ καὶ τῆς Ὑγείας οὗ μικρά τινα λείψανα σώζονται.

ΩΛΙΑΡΟΣ ἢ ΩΛΕΑΡΟΣ κατὰ τὸν Στράβωνα ὃς θεωρεῖ αὐτὴν ὡς ἐκ τῶν Σποράδων· ὑπὸ δὲ τοῦ Ἀρτεμιδώρου παρὰ τῷ Στράβωνι (1) τοῦ Πλινίου (2) καὶ Ἡρακλείδου τοῦ Ποντικοῦ τάττεται ἡ Ωλιάρος μεταξὺ τῶν Κυκλάδων καὶ κεῖται πλησιέστατα τῆς Πάρου κατὰ τὸ νοτ δυτικόν. Ἐν τῇ νήσῳ ταύτῃ εὐρίσκεται τὸ περιβόητον ἐκεῖνο καὶ θαυμάσιον σπήλαιον. Οἱ κάτοικοι τῆς Ωλιάρου κατήγοντο ἐξ ἀποικίας Φοινικικῆς (3)

* Ἀντίπαρος κεῖται κατ' ἀνατολὰς τῆς Σίφνου ἧς ἀπέχει 18 μίλια, καὶ ἔχει περίμετρον 18 μιλίων· εἶναι δὲ πετρώδης, ἀλλὰ πλατεῖα, ὁμαλὴ καὶ καλλισεργημένη· προάγει κριθὴν ἱκανὴν μόνον πρὸς χρῆσιν τῶν κατοίκων· ἔχει ἐν μόνον χωρίον ταπεινὸν ἀπέχον 1 μίλ. ἀπὸ τῆς θαλάσσης· τὸ κάλλιστον τῶν κτημάτων τῆς νήσου εἶναι ἰδιοκτησία τῆς Βρύσειως, μοναστηρίου τῆς Σίφνου· τὸ κρέας εἶναι σπάνιον καὶ οὔτε πέρδικες οὔτε λαγωοὶ ὑπάρχουσιν ἐπὶ τῆς νήσου ταύτης, ἀλλὰ μόνον δασύποδες καὶ ἀγριοπερίστερα· ἔχει λιμένα μικρὸν καὶ ἀνεπίδεκτον μεγάλων πλοίων,

(1) Στράβ. β. 10, σ. 485. (2) Πλιν. β. 4, κ. 22. (3) Στεφ. Βυζ. Ωλιάρος, καθ' Ἡρακλ. τὸν Ποντικ.

ἀλλ' ὁ μεταξὺ Ἀντιπάρου καὶ Πάρου πορθμὸς εἶναι δεκτικὸς τῶν μεγίστων· τὸ πλάτος τοῦ πορθμοῦ τούτου εἶναι 1 μιλ. καὶ ἐν αὐτῷ εἰσι πολλοὶ σκόπελοι μικροὶ καὶ ἀνώνυμοι· παράκεινται δὲ τῷ νοτ· δυτικῷ αἰγιαλῷ τῆς νήσου δύο νησίδες Δεσποτικὸν καὶ Στρογγυλὸν καλούμεναι ὧν ἡ μείζων, τὸ Δεσποτικὸν ἔχει λιμένα καλόν. — Τὸ σπήλαιον ἀπέχει 4 μιλ. ἀπὸ τοῦ χωρίου καὶ 1 1/2 περίπου ἀπὸ τῆς θαλάσσης· 150 ὀργυιαὶ λογίζονται ἀπὸ τοῦ στομίου τοῦ σπηλαίου ἄχρι τοῦ θυσιαστηρίου φέροντος τὸ σημεῖον Α, καὶ ἀπ' αὐτοῦ πάλιν 150 ὀργυιαὶ ἄχρι τοῦ ἐσχάτου βάθους, ὅπερ ἐστὶ 300 ὀργυιαὶ τὸ ὅλον· εἰς Ἀντίπαρον ὑπάρχει φυλακεῖον ὑγειονομικὸν καὶ ἕτερον φυλακεῖον τελωνειακόν.

ΠΡΕΠΕΣΙΝΘΟΣ, νησίς εὐλίμενος ταττομένη ὑπὸ τοῦ Ἀρτεμιδώρου μεταξὺ τῶν Κυκλάδων (1) κατὰ τὸ νοτ·δυτικὸν τῆς Ὠλιάρου πλησιέστατα.

* Δεσποτικὸν, ἡ μία τῶν δύο ἀνωτέρω ῥηθειςῶν παρὰ τὴν Ἀντίπαρον νησίδων, ἡ μείζων (2).

ΘΗΡΑ, Σπορὰς κειμένη πρὸς νότον τῆς Ἰου, πρὸς δυσμὰς τῆς Ἀνάφης καὶ πρὸς βορρᾶν τῆς ἀπέναντι τοῦ Κνωσίου Ἡρακλείου Δίας. Ἡ περίμετρος τῆς Θήρας κατὰ τὸν Στράβωνα λογίζεται 200 σταδίων, ἡ δὲ ἐπὶ τῆς Κρήτης ἀπόστασις αὐτῆς 700 σταδίων (3)· καὶ ἡ ἀπὸ τῆς Ἰου κατὰ τὸν Πλίνιον, 25 μιλ. Ῥωμ. = 200 σταδ. = 10 ὥρ(4). Τὸ πρῶτον ὄνομα τῆς νήσου ἦν Καλλίστη, οἱ δὲ πρῶτοι κάτοικοι αὐτῆς ἦσαν Φοίνικες ἐκ τῶν ἐλθόντων μετὰ τοῦ Κάδμου εἰς τὴν Ἑλλάδα· μετὰ δὲ τὴν εἰς Πελοπόννησον καθοδὸν τῶν Ἡρακλείδων οἱ ἐν Λακεδαιμονίᾳ βασιλεύσαντες δίδυμοι υἱοὶ τοῦ Ἀριστοδήμου Προκλῆς καὶ Εὐρυσθένης καὶ

(1) Στράβ. β. 10, σ. 485. (2) Ἰδ. Ἀντίπαρος. (3) Στράβ. β. 10, σ. 484. (4) Πλιν. β. 4, κ. 23.

τοι ἀποστρεφόμενοι ἀλλήλους καὶ κατὰ πάντα διαφωνοῦν-
τες, κατὰ τοῦτο μόνον ὁμολογῶσάντες, ἔπεμψαν ἐκ συμφώ-
νου εἰς ἀποικίαν τὸν Θήραν υἱὸν τοῦ Αὐτεσίωνος καὶ ἀδελ-
φὸν τῆς μητρὸς αὐτῶν Ἀργείας, τὸν ἐπιτροπεύσαντα αὐτοὺς
ἐπὶ τῆς ἀνηλικιότητος· ἔφερε δὲ ὁ Θήρας τὴν ἀποικίαν εἰς
τὴν νῆσον τὴν τότε ὀνομαζομένην Καλλίστην, ἐλπίζων ὅτι
οἱ τότε βασιλεύοντες ἐν αὐτῇ ἀπόγονοι τοῦ Μεμβλιάρου θὰ
παραχωρήσωσιν αὐτῷ ἐκόντες τὴν ἡγεμονίαν· ὅπερ καὶ ὄντως
ἐτέλεσαν ἐκεῖνοι, συλλογισθέντες ὅτι ὁ μὲν Θήρας κατήγετο
ἐκ τοῦ Κάδμου, ἐκεῖνοι δὲ ἐκ τοῦ Μεμβλιάρου, ἀνδρὸς ἐκ
τοῦ δήμου ὃν ὁ Κάδμος κατέλειπεν ἐν τῇ νήσῳ ὡς ἡγεμόνα
τῶν ἐποίκων· μετῴκισεν δὲ ὁ Θήρας τὴν Καλλίστην Θή-
ραν ἀφ' ἑαυτοῦ, καὶ οἱ Θηραῖοι ἐνήγιζον αὐτῷ καὶ εἰς τὸ
μετὰ ταῦτα ὡς οἰκιστῇ (1)· ἡ ἀποικία αὕτη ἐτελέσθη μετὰ
ὀκτὼ γενεάς ἀπὸ τοῦ Κάδμου καὶ κατὰ μίαν γενεάν πρὶν
ἐκπλεύσωσιν οἱ Ἴωνες ἐξ Ἀθηνῶν· συνέκειτο δὲ ἐκ Λακεδαι-
μονίων καὶ Μινυῶν τῶν ἐκβληθέντων ὑπὸ τῶν Πελασγῶν
ἐκ τῆς Δήμου (2)· μετὰ παρέλευσιν χρόνου τινὸς οἱ Θη-
ραῖοι λαβόντες ἀνὰ ἓνα μεταξὺ τῶν ἀδελφῶν ἐξ ἀπασῶν
τῶν κωμῶν τῆς νήσου αἱ εἰσὶν ἑπτὰ, ἔπεμψαν κατὰ χρη-
σμὸν τῆς Πυθίας ἀποικίαν εἰς Λιβύαν ὑπὸ τὸν Βάττον ὃς
συνῴκισε τὴν πόλιν Κυρήνην (3)· ὁ Βάττος οὗτος ἦν ισχνό-
φρων καὶ τραυλός· διηγεῖται δὲ ὁ Πausanias ὅτι περιερχο-
μένων τῶν Κυρηναίων τὴν χώραν, ἰδὼν ὁ Βάττος κατὰ τὰς
ἐσχάτας αὐτῆς ἐρήμους λέοντα, ἠναγκασθῆναι ἐκ τοῦ τρόμου νὰ
βοήσῃ σαφῶς καὶ μεγάλως καὶ οὕτως ἐθεραπεύθη. Ἐν τῷ
ναυῷ τῶν Δελφῶν ἦν ἀνάθημα τῶν Κυρηναίων, ὁ Βάττος
ἐπὶ ἄρματος· ἡνίοχος δὲ τοῦ ἄρματος εἰκονίζετο ἡ Κυρήνη,

(1) Παυσ. Λακ. κ. 1. (2) Παυσ. Αχ. κ. 2.— Στραβ. β. 8, σ. 347.

(3) Ἡρόδοτ. β. 4, κ. 151, 153, 155 κξ.

καὶ ἐντὸς τοῦ ἄρματος ὁ Βάττος καὶ ἡ Λιβύα στεφανοῦσα αὐτόν· ἦν δὲ τὸ ἀνάθημα ἔργον τοῦ Κνωσσίσου Ἀμφίωνος τοῦ Ἀκέστορος (1)· ὁ Καλλίμαχος ἀναφέρει τὴν ἀποικίαν ταύτην=

Καλλίστη τὸ πάροιθε, τὸ δ' ὕστερον οὔνομα Θήρη,

Μήτηρ εὐῖππου πατρίδος ἡμετέρης (2).

ὡσαύτως ἀναφέρει αὐτὴν καὶ ὁ Πίνδαρος (3), ὁ Στράβων (4), ὁ Εὐστάθιος ὃς λέγει ὅτι ἐν Θήρᾳ οὔτε τοὺς ἐτῶν πεντήκοντα θνήσκοντας ἐθρήνουν· οὔτε τοὺς ἐπταετείς ἂν ἀπέθνησκον (5), ἔτι δὲ ὁ Εὐσέβιος (6) καὶ ὁ Ἰσοκράτης (7) καὶ ὁ Ἀπολλώνιος (8).—Παρὰ τὴν Σπάρτην παρὰ τινα ἐξώθεν τοῦ Δρόμου ὁδὸν ἦν ναὸς Ἀθηνᾶς ὃν ἀνέθεσεν ὁ Θήρας, ὅτε ἦγε τὴν ἀποικίαν ἐπὶ τὴν νῆσον (9) — Ἡ νῆσος αὕτη οὐδέποτε μετέσχεν, ὡς φαίνεται, τῶν ἐλληνικῶν πραγμάτων, διότι καθ' ἅπαντα τὸν μετέπειτα χρόνον ἐκτὸς τῆς ἀποικίας τοῦ Βάττου εἰς Κυρήνην οὐδὲν περὶ αὐτῆς γνωρίζομεν· καὶ κατὰ τὸν Πελοποννησιακὸν πόλεμον πᾶσαι αἱ ἄλλαι νῆσοι ἐγκατετάχθησαν τῇ συμμαχίᾳ τῶν Ἀθηναίων πλὴν Μήλου καὶ Θήρας (10).—Ὁ Πτολεμαῖος ἀναφέρει μόνος αὐτὸς δύο πόλεις τῆς Θήρας Ἐλευσίνα καὶ Οἶαν — Οὐ πόρρω τῆς Θήρας πρὸς δυσμὰς κεῖται ἡ μικρὰ νῆσος Θηρασία ἀναφερομένη ὑπὸ τοῦ Στράβωνος (11)· μεταξὺ δὲ τῆς Θήρας καὶ τῆς Θηρασίας ἐντὸς τοῦ κόλπου εἰσὶ νησίδες τινὲς ἢ μᾶλλον ἀκόπελοι. Κατὰ τὴν προῖστορικὴν ἐποχὴν, ὅτε ἐνήργει ἔτι δραστηρίως ἡ μεγάλη ἄλυσις τῶν διὰ τῆς μεσημ-

(1) Πaus. Φωκ. κ. 15 (2) Καλλίμαχ. Ὑμν. εἰς Ἀπολλ. ζ. 75, 76.

(3) Πινδ. Πυθ. 4, σ. 10. (4) Στράβ. β. 10, σ. 484. β. 8, σ. 347. β. 17, σ. 837. (5) Εὐσταθ. εἰς Διονυσ. Περιηγ. ζ. 530 (6) Εὐσεβ. Χρονικ. β. 2, σ. 115. (7) Ἰσοκράτ. εἰς Φιλίππ. § 11, σ. 80 ἐκδ. Κοραῆ. (8) Ἀπολλ. Ρωδ. Ἄργον. 4, ζ. 1578. κξ. (9) Πaus. Λακ. κ. 15.

(10) Θουκυδ. β. 2, κ. 9. (11) Στράβ. β. 1, σ. 37. β. 10, σ. 484.

θρινῆς Εὐρώπης καὶ τῆς μετογείου θαλάσσης ἐκτεινομένων ἡφαίστων, ὧν ἡ Μῆλος καὶ ἡ Θήρα εἰσὶ δύο προεσβεσμέναι κάμιναι, ἀντηγέρθη ἐν μέσῳ τῆς μεγάλης δεξαμενῆς τῆς διαχωρίζουσας ἤδη τὴν Θήραν ἀπὸ τῆς Θηρασίας κρατῆρ ἐκ τοῦ πυθμένος τῆς θαλάσσης καὶ ἤρξατο τὴν καταχθόνιον αὐτοῦ ἐργασίαν ἐξέρριψε κατὰ πρῶτον τέφραν καὶ λάβαν πολλὴν ἐπιστρωθεῖσαν ἐπὶ τῶν ἄλλων κατὰ τάξιν ἐπαλλήλως· κειμένων στρωμμάτων καὶ ἐμόρφωσεν οὕτω μεγάλην κυκλοτερῇ νῆσον ἣ ἀπὸ τῆς περιφερείας αὐτῆς ἡρέμα ἀνερχομένη ἐκ τῶν κυμάτων τῆς θαλάσσης, ἐπερατώθη εἰς ἄκραν ὄξυτινῇ, καὶ ἔχουσαν δύο χιλιάδων ποδῶν ὕψος τοῦλάχιστον· τελευταῖον δὲ ἐξέσφενδόνισε βροχηδὸν καταπίπτουσιν ἀθέσφατον ὕλην τέφρας καὶ κισσῆρεως ἥ ὡς λευκὸν ἐπίστρωμα ἔχον πᾶχος 20—40 ποδῶν ἐπεκάθισεν ἐπὶ πάσης τῆς ἐπιφανείας τῆς νήσου, καὶ ἐν τούτῳ ἐπερατώθη ἡ ἐργασία τοῦ κρατῆρος τούτου, καὶ ἡ νέα αὕτη γῆ προπρεσκευάσθη τοιοῦτοτρόπως πρὸς καλλιέργειαν χειρῶν ἀνθρωπίνων· ὁ κρατὴρ κατέπεσε, καὶ ἐν τῇ καταπτώσει αὐτοῦ συμπαρέσυρε καὶ συνεταφίασεν ἐαυτῷ ἅπαν τὸ μέσον τῆς νήσου, καταλιπὼν μόνον κατὰ μὲν ἀνατολὰς τὴν ἡμισελήνοειδῇ Θήραν, κατὰ δὲ δυτμὰς τὴν ἐλάσσονα ἐκείνης Θηρασίαν, καὶ κατὰ μεσημβρίαν μεταξὺ τῶν δύο τὴν μικρὰν νησίδα τὴν νῦν Ἀσπρονήσι καλουμένην, μεταξὺ αὐτῶν κυματεῖ ἡ θάλασσα ἐπὶ πολλῶν ὥρῶν πλάτος ἐν τῷ ἀπὸ τοῦ βορείου πρὸς τὸ νοτ̄ δυτικὸν διευθυνομένῳ αὐλῶνι ἐν ᾧ οὐδὲ ἡ μακροτάτη βολὴ εὐρίσκει πυθμένα. Κατὰ διαφόρους ἐποχὰς συνέβησαν ἐν τῷ μεταξύ τούτῳ φαινόμενα φυσικὰ ἀξιόμνημόνευτα κατὰ πρῶτον μεταξὺ τῆς Θήρας καὶ τῆς Θηρασίας ἐξερύχθησαν κατὰ τέσσαρας ἡμέρας φλόγες ἐκ τοῦ καλάρχους, ὥστε πᾶσα ἡ θάλασσα ἔζεε καὶ ἐφλέγετο, καὶ

βαθμῆδὸν ὡς ἐκ μηχανῆς ἀνηγέρθη νῆσος συντεθειμένη ἐκ μύδρων καὶ ἔχουσα δώδεκα σταδίων περίμετρον· μετὰ δὲ τὴν παῦσιν τῆς ἐκρήξεως ἐτόλμησαν πρῶτοι οἱ τότε θαλασσοκρατοῦντες Ῥόδιοι καὶ ἔπλευσαν πρὸς τὸν τόπον καὶ ἵδρυσαν ἐπὶ τῆς νήσου ναὸν Ποσειδῶνος Ἀσφαλίου (1). Τὸ αὐτὸ συμβὰν διηγούμενος ὁ Πλίνιος, λέγει ὅτι ἐσκοτίσθη ἡ ἀτμοσφαῖρα καὶ λίθοι πολλοὶ ἐξεσφενδονίσθησαν ἀπὸ τοῦ βυθοῦ τῆς θαλάσσης ἐπὶ μεγάλα διαστήματα, καὶ τέλος ἐμορφώθη ἐπὶ τῆς ἐπιφανείας τῆς θαλάσσης ὄγκος στερεὸς, οὗ μέρος προστετέθη τῇ Θήρᾳ, μέρος δὲ ἀπετέλεσε μικρὰ νησίδια, ὧν δύο ὁνομάζει, τὸ μὲν καλὼν Ἰεράν (διὰ τὸν ἐπ' αὐτοῦ ναὸν τοῦ Ποσειδῶνος), τὸ δὲ Θίαν (2), ἡ ἐκρήξις αὕτη συνέβη, ὡς λέγει ὁ Ἰουστίνος, ἐπὶ τῆς ἐποχῆς τοῦ πολέμου τῶν Ῥωμαίων κατὰ τοῦ βασιλέως τῆς Μακεδονίας Φιλίππου τοῦ Γ'. (3) (Ὁλ. 145, 4, ἡ 97 Π. Χ.)· μετὰ ταῦτα δὲ συνέβησαν καὶ ἄλλαι ἐλάσπονος λόγου ἄξιαι, ὧν ἡ μᾶλλον ἀξιοσημείωτος ἐγένετο ἐπὶ Αὐτοκράτορος Κλαυδίου (4), καὶ ἄλλαι πάλιν κατὰ τοὺς μεταγενεστέρους αἰῶνας. — Ἡ διάλεκτος τῶν Θηραίων ἦν Δωρική, ὡς ἐκ τῶν σωζομένων ἐπιγραφῶν φαίνεται· αἱ ἐπιγραφαὶ εἰσιν αἱ μὲν τῆς ἐποχῆς τῶν Ῥωμαίων Αὐτοκρατόρων, αἱ δὲ ἀγνώστου ἐποχῆς· περιέχουσι δὲ τινες αὐτῶν ψηφίσματα, ἐξ ὧν δείκνυται ὅτι εἶχον οἱ Θηραῖοι βουλὴν καὶ ἄρχοντας· τὰ νομίσματα τῶν Θηραίων εἰσὶ τὰ μὲν τῆς ἐποχῆς τῆς αὐτονομίας αὐτῶν, τὰ δὲ τῆς τῶν Αὐτοκρατόρων τῆς Ῥώμης· οἱ Θηραῖοι εἶχον πάτριον Θεὸν τὸν Ἀπόλλωνα, ἐτίμων δὲ καὶ τοὺς Διοσκούριους καὶ τὴν Ἑκάτην, ἔτι δὲ καὶ τὸν Θῆραν ὡς ἥρωα.

(1) Στράβ. β. 1, σ. 57. (2) Πλίν. β. 2, κ. 87. — β. 4, κ. 12, § 23.

(3) Ἰουστίν. β. 30, κ. 7. (4) Δίων Κασσ. β. 60, κ. 29. — Σενεκ. Quaest. natur. β. 2, κ. 26.

* Θήρα κοιν. Σαντορίνη ἀπὸ τοῦ Ἑνετικοῦ ὀνόματος τῆς Ἀγίας Εἰρήνης (Santa Irene) προστάτιδος τῆς νήσου· κεῖται μεταξύ τῆς Κρήτης καὶ τῶν Κυκλάδων· ἡ περίμετρος αὐτῆς λογίζεται 36 μιλίων κατὰ τὰς νεωτέρας καταμετρήσεις καὶ διαφέρει ἐπομένως οὐκ ὀλίγον τῶν 200 σταδίων τοῦ Στράβωνος (1)· ἔχει σχῆμα ἱππείου πετάλου, καὶ ἀποτελεῖ κόλπον μηνοειδῆ τετραμμένον πρὸς δυσμὰς· ὁ κόλπος οὗτος ἔχει δύο διεξιόδους, τὴν μὲν πρὸς τὸ νοτιοδυτικόν, τὴν δὲ πρὸς τὸ βορ. δυτικόν ὑπὸ τὴν σκέπην τῆς νήσου Θηρασίας ἣτις χωρίζεται ἀπὸ τῆς Θήρας διὰ τοῦ διαύλου τοῦ ἀποτελοῦντος τὸν ὄρμον τοῦ Ἁγίου Νικολάου· ἐνθα προσορμίζονται τὰ μικρὰ πλοιάρια· παρὰ δὲ τὴν ἄλλην διεξοδὸν τὴν πρὸς τὸ νοτιοδυτικόν κεῖται νησίς ἈΣΠΡΟΝΗΣΙ καλουμένη, κατὰ δὲ τὸ κέντρον σχεδὸν τοῦ κόλπου εἰσὶ τρία νησίδια ἢ μᾶλλον σκόπελοι, ΜΕΓΑΛΗ, ΚΑΜΕΝΗ ΜΙΚΡΑ ΚΑΜΕΝΗ καὶ ΝΕΑ ΚΑΜΕΝΗ λεγόμενα καὶ ἀναφύοντα ἐξ ἡφαιστικῆς ἐκρήξεως. Ἡ Μεγάλη Καμένη ἣτις καὶ Παλαιὰ λέγεται ὡς οὖσα ἡ μεγίστη καὶ ἀρχαιοτάτη πασῶν κεῖται πλησίον τοῦ Ἀσπρονησίου, καὶ ἔχει ἑκτασιν 1920 μέτρων γαλλικῶν κατὰ μῆκος καὶ ὅσον 800 κατὰ πλάτος· αὕτη εἶναι ἡ Αὐτομάτη ἢ Ἱερά τοῦ Πλινίου (1)· ἀνεφάνη δὲ κατὰ πρῶτον ἐν ἔτει 198 π. Χ. καὶ εἶχε κατ' ἀρχὰς, κατὰ τὸν Στράβωνα, μόνον 12 σταδίων = 86 λεπτῶν περίμετρον· ἀλλὰ μετὰ ταῦτα ἔλαβεν ἀλληλοδιαδόχως τρεῖς αὐξήσεις, τὴν πρώτην κατὰ τὸν πρῶτον αἰῶνα μ. Χ. ὅτε ὁ σκόπελος οὗτος κηϋξήθη κατὰ τέσσαρα περίπου μίλια, κατὰ τὸν Ὁράτιον, τὸν Ἰουστίνον καὶ ἄλλους ἀρχαίους συγγραφεῖς· περὶ τῆς δευτέρας ὁ Θεοφάνης καὶ ὁ Νικηφόρος ἀνα-

(1) 1δ. ἀνωτ. (2) 1δ. ἀνωτ.

φέρουσιν ὅτι κατὰ τὸ δέκατον ἔτος τῆς βασιλείας Λέοντος Ἰσαυρίου τοῦ Εἰκονοκλάστου τῷ 726 ἐφάνη ἐπὶ ἡμέρας τινὰς τοσοῦτον μέγα σκότος μεταξύ Θήρας καὶ Θηρασίας, ὥστε ἐφαίνετο ὡς ἀνερχόμενον ἐκ πεφυρακτωμένης καμίνου· αὕτη δὲ ἡ ζοφερὰ ὕλη ἐπυκνώθη καὶ ἐσκληρύνθη βαθμῶδον μεταξύ φλογῶν, καὶ μετὰ ταῦτα πρυσκολληθεῖσα εἰς τὸν περὶ οὗ ὁ λόγος σκόπελον, ἤρξησε τὸν ὄγκον αὐτοῦ· ἡ δὲ τρίτη αὔξησις συνέβη ἐν ἔτει 1427 νοεμβρίου 25, ὡς δηλοῦται ἐκ τινῶν στίχων λατινικῶν κεχαραγμένων ἐπὶ μαρμάρου ἐν Σκάρῳ παρὰ τὴν ἐκκλησίαν τῶν Ἰησουϊτῶν καὶ σωζομένων ἔτι πρὸ ὀλίγων ἐτῶν. Ἡ δὲ Μικρὰ Καμένη ἥτις ἔχει σχῆμα ὠσειδὲς καὶ ἔκτασιν 500 γαλλ. μέτρων τὸ μῆκος, 400 τὸ πλάτος καὶ ὑπὲρ τοὺς 130 ποδῶν. τὸ ὕψος ἀνεφάνη κατὰ τὸ ἔτος 1573 κατὰ τὸν Ἰησουϊτὴν Ριχάρδον ὅς ἐν τῇ περὶ Σαντορίνης διηγήσει του ἐκφράζεται οὕτω· « Ὑπάρχουσι πολλοὶ γέροντες ἐν ταύτῃ τῇ νήσῳ οὗ· » τινες λέγουσιν ὅτι εἶδον ἰδίους ὄμμασι κατὰ τὸ ἔτος 1573 » νὰ γεννηθῇ νῆσος μορφωθεῖσα ἐκ τοῦ πυρὸς ἐν τῷ μέσῳ » τῆς θαλάσσης πλησίον τῆς ἡμετέρας καὶ διὰ τοῦτο ὀνομασθεῖσα Μικρὰ Καμένη πρὸς διαστολὴν τῆς Μεγάλης » Καμένης ἥτις ἔχουσα μεγαλητέραν ἔκτασιν καὶ κειμένη » ἀπώτερον αὐτῆς, ἔλαβε κατὰ τρεῖς διαφόρους ἐποχὰς » τὸ ὕπερ ἔχει σήμερον μέτριον μέγεθος. » Ἡ Νέα Καμένη τέλος κειμένη μεταξύ τῶν ἄλλων δύο, πλησιάζουσα δὲ μᾶλλον εἰς τὴν Μικρὰν ἥς ἀπέχει μόλις 500 μέτρα ἔχει ἔκτασιν 1900 μέτρων κατὰ μῆκος καὶ ὅσον 1000 κατὰ πλάτος, ὕψος δὲ 200 καὶ ἐπέκεινα ποδῶν ὑπεράνω τῆς ἐπιφανείας τῆς θαλάσσης· ἀνεφάνη δὲ αὕτη κατὰ τὸ ἔτος 1707, ὡς αἱ κατ' ἐκείνους τοὺς χρόνους δημόσιαι εἰδήσεις τῆς Κωνσταντινουπόλεως δηλοῦσιν, ἀποφαινόμεναι μεθ' ἱκα-

νης ἀναντιρρήτως σαφηνείας ὅτι ἐν ἔτει 1707 κατὰ μῆνα νοέμβριον τὸ ὑπόγειον πῦρ ἐγέννησε νησίον ὅπερ εἶχεν ἤδη ἐκ πρώτης ἀρχῆς δύο μιλίων περιφέρειαν, καὶ μέχρι τῆς πρώτης δεκεμβρίου ἐλάβανεν αἰεὶ αὐξήσιν ἐκ τῶν μεγάλων λίθων καὶ τῶν ἀπαύστως ἐπισωρευομένων διαφόρων ὑφαιστέων ὑλῶν· πρὸ τῆς ἐκρήξεως ταύτης συνέβησαν σφοδροὶ σεισμοὶ μεθ' οὓς ἀνεφάνη καπνὸς πυκνὸς ἐξερχόμενος ἐκ τῆς θαλάσσης κατὰ τὴν ἡμέραν καὶ φλόγες κατὰ τὴν νύκτα μετὰ φρικτῶν μυκηθμῶν ὑπογείων. Μεταξὺ τῆς ἄκρας τοῦ κόλπου τῆς πρὸς τὸ μέρος τῆς κωμοπόλεως Ἀκρωτηρίου καὶ τοῦ εἰρημένου νησιδίου τοῦ ἀναφανέντος κατὰ τὸ ἔτος 1707 παρετηρήθη τῷ 1650 ῥίχωμα ὑποκάτωθεν τῆς θαλάσσης, ἀλλ' εἰς βάθος τοσοῦτο ὥστε τὰ πλοῖα ἐδύναντο νὰ διαπλέωσιν ἐπάνωθεν αὐτοῦ· ἔκτοτε δ' ὄγκος αὐτοῦ αὐξάνει θαθμηδὸν καὶ ἀναβαίνει πρὸς τὴν ἐπιφάνειαν τῆς θαλάσσης, καὶ ἤδη εὐρίσκεται κατὰ τινὰς εἰς θλίγων ὄργυιων μόνον θαθος· ἡ αὐτὴ ὑποθαλάσσιος θαθμηδὸν ἐξόγκωσις βεβαιοῦται ὑπὸ τινων καθὼς τοῦ Βιρλέτα ὅτι συμβαίνει καὶ κατὰ τὸ μεταξὺ τῆς Μικρᾶς Καμίνης καὶ τοῦ ὄρμου τῶν Φηρῶν διάστημα ἔνθα ἐν ᾧ κατὰ τὰς ἀρχὰς τῆς ἐνεστώσης ἐκατονταετηρίδος τὸ βάθος τῆς θαλάσσης ἦν 30 μέτρων κατὰ τὸ ἔτος 1830 ἦν μόνον 8 καὶ κατὰ τὸ 1833 μόνον 4· ἀλλὰ τὰ τοιαῦτα ἐπιδέχονται μεγάλην ἀμφιβολίαν (1)· θεωρεῖται δὲ οὐ μόνον ὡς πιθανὸν ἀλλ' ὡς βεβαίον ὅτι ὡς αἱ εἰρημέναι νησίδες οὕτω καὶ αὐ-

(1) Κατὰ τὸν ἀξιότιμον ἱατρὸν Κιγᾶλλον τὸν συντάξαντα μονογραφίαν τῆς Θήρας πολλοὶ ἄλλοι καὶ ναῦται βεβαιεῦσιν ὅτι τὸ αὐτὸ τανῦν εἰς τὰς διαφόρους θέσεις τῆς νησίδος ταύτης τῆς μεγάλης Καμίνης ἀπαντῶμενον βάθος ὑπῆρχε καὶ πρὸ 30 — 40 ἐτῶν ἄνευ τῆς ἐλαχίστης αὐξομειώσεως. Κιγαλ. Γενικ. Στάτ. Θήρας σ. 16.

τῇ ἡ νῆσος Θήρα ἀνεφύη ποτὲ ἐκ παρομοίας ἡφαιστικῆς ἐκρήξεως (1) καὶ ὅτι ὑπάρχει ἡφαιστος ὑποκάτωθεν. Ὁ ταγματάρχης Βορρύς (2) ἀρχηγὸς τῆς ἐπιστημονικῆς ἐπιτροπῆς τῆς ἀποσταλείσης εἰς τὴν Ἑλλάδα παρὰ τοῦ βασιλέως τῆς Γαλλίας τῷ 1829 παραμείνας ἐν Θήρᾳ τρεῖς ἡμέρας καὶ παρατηρήσας μετὰ προσοχῆς πάντα τα φαινόμενα ταῦτα, νομίζει ὅτι μετ' οὐ πολὺ θὰ ἐκραγῇ πιθανῶς νέος ἡφαιστος περὶ ταύτην τὴν νῆσον. — Τὰ ὕδατα τοῦ κόλπου τῆς Θήρας εἰσὶ βαθύτατα· κατὰ τι μέρος ὑπάρχει βάθος ὅσον χιλίων ποδῶν ὡς ἔγγιστα, καὶ κατὰ τὰς καταμετρήσεις Ἀγγλων, γενομένης κατὰ τὸ 1848, τὸ μέγιστον βάθος ἀπαντᾷται καθ' ἡμισυ μίλιον πρὸς ἄρκτον τῆς Μικρᾶς-Καμένης, καὶ φθάνει μέχρι διακοσίων δώδεκα ὀργυίων (3)· ὥστε κατ' οὐδὲν ἄλλο μέρος τοῦ κόλπου δύνανται ν' ἀγκυροβολήσωσι πλοῖα, εἰμὴ μόνον κατὰ τὸν αἰγιαλὸν τοῦ νοτ-ἀνατολικοῦ ἄκρου τῆς Παλαιᾶς Καμένης τοῦ κοινῶς καλουμένου ΔΙΑΠΟΡΙ ἔνθα ὁ πυθμὴν εἶναι ἀμμώδης καὶ τὸ βάθος εἰκοσιτεσσάρων μέτρων ἐν ἀποστάσει ἑκατὸν ἀπὸ τῆς ξηρᾶς βημάτων. Ἐντὸς τοῦ κόλπου τούτου ὑπάρχουσι τρεῖς ὕφαλοι, ὧν αἱ μὲν δύο κατὰ τὸ μεταξὺ Ἀσπρονησίου καὶ Θηρασίας στόμιον, ὅπου εὐκόλως δύνανται νὰ κινδυνεύσωσι πλοῖα τῆς γραμμῆς καὶ τῆς Β'. ἔτι τριῶν· ἡ δὲ τρίτη κεῖται μεταξὺ τῆς Μικρᾶς Καμένης καὶ τοῦ ὄρμου τῶν Φηρῶν· τὸ πλεῖστον δὲ τῆς ἐπιφανείας τῆς ὑφάλου ταύτης εἶναι ἀμμώδες, καὶ ἐπομένως, χρειᾶς τυχοῦσης, δύνανται κάλλιστα ν' ἀγκυροβολήσωσι πλοῖα (4). Ὑφαλος ὑπάρχει ὡσαύτως καὶ πρὸς τὸν βορ-ἀνατολικὸν αἰγιαλὸν τῆς νήσου Θήρας ἀπέναντι τῆς θέσεως Κουλούμβου, καὶ ἐτέρα εἰς ἀπόστασιν ὅσον τριῶν μιλίων

(1) Ἰδ. ἀνωτ. (2) Borry de S^t. Vincent. (3) Ἰδ. Κιχαλ. Γεν. Στατιστ. Θερ. σ. 25. Σημ. 16. (4) Κιχαλ. αὐτ.

ἀπὸ τοῦ νοτ-δυτικοῦ αἰγιαλοῦ τῆς Θηρασίας. — Αἱ πρὸς τὸ ἔνδον, δηλ. αἱ πρὸς τὸν κόλπον ὄχθαι τῆς Θήρας, τῆς Θηρασίας καὶ τοῦ Ἀσπρονήσιου εἰσὶ φρικώδεις, ἀπόκρημνοι καὶ ἀπροσπέλαστοι, καὶ ἔχουσιν ὕψος αἱ τῶν δύο πρώτων 700—1200 ποδῶν καὶ οἱ βράχοι εἰσὶ σιδηρόχροες· αἱ δὲ πρὸς τὴν ἔξω θάλασσαν πλευραὶ αὐτῶν κλίνουσιν ἡρέμα ἀπὸ τῆς κορυφῆς μέχρι τῆς παρὰ τὸν αἰγιαλὸν βάσεως, καὶ αἱ ἔξωτερικαὶ αὐτῶν ὄχθαι δὲν ἔχουσι σχεδὸν παντάπασιν ὕψος· αὕτη δὲ ἡ τοιοῦτοτρόπως ἀπὸ δυσμῶν πρὸς ἀνατολὰς κεκλιμένη πλευρὰ τῆς Θήρας εἶναι ὅλως ἀμπελόφυτος, ἔχουσα καὶ τινα δένδρα σποράδην· ἡ Θήρα, ἡ Θηρασία καὶ τὸ Ἀσπρονήσιον κεῖνται εἰς τρόπον, ὥστε παριστῶσιν εἶδος κύκλου, καὶ ἐκ τῆς ὁμοιότητος κατὰ τε τὴν φύσιν καὶ τὴν διάθεσιν τῶν στρωμάτων αὐτῶν φαίνεται πιθανὸν ὅτι πάλαι ποτὲ ἀπετέλουν ἓν ὅλον· οὐ ὁ κεντρικὸς πυρὴν ἢ θόλος καταβυθισθεὶς ἐπομένως, ἀπετέλεσε τὸ κενὸν τοῦ ἤδη ὑπάρχοντος κόλπου τῆς Θήρας (1).

Ἡ Θήρα εἶναι ἄνυδρος καὶ δὲν ὑπάρχουσιν ἐπ' αὐτῆς οὔτε λίμναι, οὔτε ποταμοί, οὔτε ρύακες· τὰ μόνον ἔνυπάρχοντα ὕδατα εἰσὶ τὰ ἐξῆς· = Φρέατα κατὰ τὰ παράλια μόνον, διότι κατ' οὐδὲν ἄλλο μέρος τῆς νήσου ἐδυνήθησαν νὰ κατασκευάσωσι· τὰ φρέατα ὅσον ἀπέχουσι τῆς θαλάσσης, τόσον βαθύτερα εἶναι ἀνάγκη νὰ σκάπτωνται· πρὸς τὸ δυτικὸν καὶ ἀνυψούμενον μέρος τῆς νήσου εἰς μεγάλα μόνον βάθη εὐρίσκεται ὕδωρ· διὸ καὶ κατὰ ταῦτα τὰ δυτικὰ μέρη δὲν ὑπάρχουσι φρέατα, εἰμὴ ὀλίγα τινὰ πρὸς τὸ μεσημβρινὸν τοῦ ὄρμου Ἀθηνιῶν· τὰ δὲ κατὰ τὸ βορ-ἀνατολικὸν συμποσοῦνται ἕως 40, ἔχοντα ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον βάθος 3—4

(1) Παρὶ τῶν περαιτέρω λεπτομερειῶν ἰδ. Πέγαν Histoire et Phénomènes du volcan et des îles volcaniques de Santorin καὶ Κιγάλ. σ. 5-16.

μέτρων γαλλικῶν· τὸ δὲ ὕδωρ αὐτῶν εἶναι γλυφόν.— Πηγαὶ τρεῖς μόνον μικραὶ καθ' ὅλην τὴν νῆσον ὧν αἱ μὲν δύο παρὰ τὸν Προφήτην Ἡλίαν, ἡ δὲ τρίτη παρὰ τὸν ὄρμον τῶν Ἀθηنيῶν.— Δεξαμεναὶ ὑπάρχουσι πολυάριθμοι ἀναπληροῦσαι τὴν ἔλλειψιν τῶν πηγῶν καὶ τὸ δυσκατασκαέαστον τῶν φρεάτων· πᾶσαι σχεδὸν αἱ οἰκίαι ἔχουσι δεξαμενάς καὶ τὸ ὕδωρ αὐτῶν εἶναι καθαρὸν, ἄοσμον καὶ οὐδὲ τὴν παραμικρὰν ἐπιφέρων βλάβην εἰς τὴν ὑγείαν· ἐκτὸς δὲ τῶν οἰκιακῶν ὑπάρχουσι καὶ πολλαὶ δημόσιοι δεξαμεναί.

Ὅρυκται πηγαὶ ὑπάρχουσι τέσσαρες = 1 ἡ καλουμένη ἈΓΙΑΣΜΑΤΑ κειμένη κατὰ τὴν ἀνατ. πλευρὰν τοῦ ὄρους τοῦ Προφ. Ἡλιοῦ· τὸ ὕδωρ αὐτῆς εἶναι ψυχρότατον, ἄοσμον, καθαρὸν καὶ πότιμον. 2' Παρὰ τὸν πρὸς δυσμὰς αἰγιαλὸν τῆς νήσου, νιτροθέρμη γνωστὴ ὑπὸ τὸ ὄνομα ΠΛΑΚΑ· τὸ ὕδωρ αὐτῆς ἔχει γεῦσιν ὑφάλμυρον, καὶ εἶναι λίαν ὠφέλιμον εἰς τοὺς ῥευματισμοὺς, τοὺς ἀρθρίτιδας καὶ τοὺς χρονίους ἐρεθισμοὺς τῆς μήτρας. 3' Θειοθέρμη πρὸς μεσημβρίαν τῆς Πλάκας κατὰ τὴν αὐτὴν παραλίαν, ἐν ἀποστάσει ὀλίγων βημάτων ἀπὸ τῆς θαλάσσης· καλεῖται κοινῶς ΘΕΡΜΗ ἢ ΑΘΕΡΜΗ καὶ τὸ ὕδωρ αὐτῆς ὅπερ ἔχει 27° R θερμότητα εἶναι διαυγὲς μὲν, ἀλλ' ἄλμυρότατον, ὑπόπικρον καὶ ἀποφέρει δυνατὴν θειώδη ὀσμὴν· ὠφελεῖ δὲ εἰς τὰ ῥευματικὰ πάθη, τὰ ἐπιδέρμια νοσήματα καὶ τὰς ἐμφράξεις τῶν ἐντοσίων. 4' Πλησίον τοῦ Ἐξωμήτου κατὰ τὴν μεσημβρινὴν παραλίαν τῆς νήσου, ἀπέναντι τῆς Κρήτης· γνωρίζεται ὑπὸ τὸ ὄνομα ΒΛΙΧΑΔΑ καὶ ἔχει ἐλαφρὰν θειώδη ὀσμὴν. Ἐκτὸς τῶν προειρημένων ἀναβλύζουσιν ἐν τῷ πυθμένι τῆς θαλάσσης πηγαὶ κατὰ διάφορα μέρη τῶν παραλίων τῶν Καμένων καὶ κυρίως ἡ κατὰ τὸ νότιον τῆς Νέας Καμένης, κοινῶς λεγομένη ΒΟΥΡΚΑΝΟΣ ἢ

ΒΟΥΛΚΑΝΟΣ μᾶλλον τῶν ἄλλων ἀξιοσημείωτος πηγή, ἐξ ἧς ἡ θάλασσα φαίνεται κατ' ἐκεῖνο τὸ μέρος εἰς διηνεκῇ ἀναβρασμόν· τὸ ὕδωρ τῆς πηγῆς ταύτης ὡς συμμιγνύμενον αἰ μετὰ τοῦ θαλασσίου ὕδατος εἶναι ὑποπράσινον, ἀλμυρὸν, ὑπόπικρον καὶ στυφὸν τὴν γεῦσιν, ἀποφέρον ὀλίγον ὑδροθεικὸν ὀξύ· ἐφάνη ὠφέλιμον τοῦ ὕδωρ τοῦτο εἰς τὰ ρευματικά πάθη, εἰς τὰ νοσήματα τῆς ἐπιδερμίδος, τὰς χρονικὰς φλογώσεις τῶν ἐντοσθίων τῆς κοιλίας, τὸν ραχίτην, τὰς χοιράδας καὶ λοιπὰς καχεξίας, νευροπαθείας, ὕστερισμούς κτλ. ἔτι δὲ συντείνει τὰ μέγιστα καὶ εἰς τὴν τεκνοποιῖαν· τὸ ὕδωρ τῆς Χαλυβοκρήνης ἢ Χαλυβοθέρης ταύτης ἔχει τὴν ιδιότητα νὰ καθαρίζει τὸν λωμένον χαλκόν· διὸ καὶ τὰ πλοῖα ὅσα εἰσὶν ὑποκεχαλκευμένα προσορμίζονται κατὰ τοῦτο τὸ μέρος, ὡς καὶ ἐν ἔτει 1838 προσωρμίσθη καὶ ὁ Αἰγυπτιακὸς στόλος συγκείμενος ἐκ δώδεκα πλοίων τῆς γραμμῆς ὧν ὁ χαλκὸς ἐκαθαρίσθη ἐντελέστατα ἐντὸς τριῶν μόνον ἡμερῶν· τὰ δὲ ἐμπορικὰ πλοῖα ἀγκυροβολοῦσι πανταχοῦ πρὸς τὰς ὄχθας τῆς Θηρασίας καὶ τῶν Καμένων.—Ἡ γῆ τῆς Θήρας ἂν καὶ κατὰ τὸ φαινόμενον ξηροτάτη καὶ ἄκαρπος καὶ συγκείμενη ὅλως ἐκ τετριμμένης κισσήρεως, εἶναι ὅμως ἅπασα σχεδὸν δεκτικὴ καλλιεργείας μηδὲ τῶν ὀρέων καὶ τῶν βράχων αὐτῆς ἐξαιρουμένων, καὶ διὰ τῆς ἐπιμελείας τῶν καταίκων κατέστη ὡς κῆπος, κατὰ σύγκρισιν μάλιστα τῶν πλησιοχώρων νήσων, καὶ αἱ καρποὶ καὶ τὰ προϊόντα αὐτῆς διακρίνονται κατὰ τὴν ποιότητα καὶ τὴν γεῦσιν ὡς ἐκ τῆς ἡφαιστικῆς αὐτῆς φύσεως. Ἡ Θήρα ὑπόκειται εἰς διηνεκῇ ὑγρασίαν· ἀλλ' ἂν καὶ τοιαύτη, τὸ κλίμα αὐτῆς εἶναι ὑγιεινότατον· αἱ πλεῖσται τῶν οἰκιῶν καὶ τῆς χώρας καὶ τῶν χωρίων εἰσὶν, οὕτως εἰπεῖν, σπήλαια ἐσκαμμένα ἐντὸς τῆς κισσήρεως, καὶ αἱ

στεῖγαι αὐτῶν εἰς πέτραι ἐλαφρόταται, κοκκινόχρως· ἐπὶ τῶν ἡλιακῶν καὶ τῶν στεγῶν τῶν τοιοῦτοτρόπως ἐσκαμμένων οἰκῶν σπείρουσι συνήθως, ἢ φυτεύουσι συκᾶς καὶ κλήματα· μόλις δὲ ἀπὸ τινος χρόνου (40—50 ἐτῶν) κτίζουσιν οἰκίας κορυφᾶς καὶ τοσοῦτον σπανίας στερεότητος, ὥστε ἀντέχουσι πρὸς τοὺς σεισμούς, εἰς οὓς ἡ νῆσος ὑπόκειται· ἡ τοιαύτη δὲ στερεότης προέρχεται, φαίνεται, ἐκ τοῦ εἶδους τοῦ συγκολλήματος, ὅπερ εἶναι μίγμα ἀσβέστου καὶ τινος εἶδους γῆς ἀργιλώδους ἐπιτοπίου ἀσπρόχρωμα λεγομένης.

Ἡ νῆσος Θήρα διαιρεῖται εἰς δύο δήμους, τὸν τῆς Θήρας κατὰ τὸ βόρειον, καὶ τὸν τῆς Καλλίστης κατὰ τὸ νότιον· περιέχει δὲ 11,400 στρέματα ἐπιτόπια, πάντα σχεδὸν καλλιεργημένης γῆς, καὶ ἐξ αὐτῶν μόλις 700—750 εἰς ἀγροὺς, τὰ δὲ λοιπὰ εἰς ἀμπελούς, ἐν αἷς ὑπάρχουσι καὶ τινα δένδρα σποράδην· ἐκ τῆς ὀλικῆς τᾶύτης ποσότητος τῶν στρεμάτων εἰς μὲν τὸν δῆμον Θήρας ἀνήκουσι 4,400 στρέματα, τὰ δὲ λοιπὰ εἰς τὸν τῆς Καλλίστης· καὶ πάλιν ἐκ τῆς αὐτῆς ὀλικῆς ποσότητος εἰς μὲν τοὺς ἰδιοκτῆτας τοῦ ἀνατολικοῦ δόγματος ἀνήκουσιν 8,700 στρέματα ὡς ἑγγιστα, ἐξ ὧν εἰς τὰ κτήματα τῆς Ἐπισκοπῆς 112 $1/2$; εἰς τὰ διατηρούμενα μοναστήρια 1335, εἰς τὰ διαλελυμένα μοναστήρια 1121, εἰς τὸ μονήδριον τῶν καλογραίων 103, εἰς δημοτικὰς ἐκκλησίας 210, τὸ δὲ ἐπίλοιπον εἰς ἰδιοκτῆτας· εἰς δὲ τοὺς τοῦ δυτικοῦ δόγματος τὰ λοιπὰ 2,700 στρέματα, καὶ ἐξ αὐτῶν εἰς τὴν Ἐπισκοπὴν ὡς ἑγγιστα 100, εἰς τὰ λεγόμενα ἐκκλησιαστικὰ κανονικὰ 50, εἰς τὸ μονήδριον τῶν καλογραίων 56, εἰς τὸ μοναστήριον τῶν Λαζαριστῶν 48, εἰς ἐκκλησιαστικὰ κληροδοτικὰ κατεμπιστεύματα 1,100, τὸ δὲ ἐπίλοιπον εἰς ἰδιοκτῆτας· σημειωτέον δὲ ὅτι τὸ σρέμα ἐν Θήρᾳ μετρεῖται οὐχὶ γεωμετρικῶς, ἀλλὰ κατ' ἀναλογίαν

τῆς καρποφορίας, ὡς διετάχθη πρὸ ἐνὸς περίπου αἰῶνος, καὶ ἐπ' αὐτῇ τῇ βίσει ὠρίζετο ἐπὶ τουρκοκρατείας ἡ διανομὴ τῶν φόρων τῆς κοινότητος τῆς νήσου· ἐν ἄλλαις νήσοις τὸ στρέμα τῆς ἀμπέλου ἦν ὠρισμένον παρὰ τῶν Ὀθωμανῶν 50 βήματα τὸ μῆκος καὶ 20 τὸ πλάτος· ἀλλ' ἐν Θήρᾳ θεωρεῖται ὡς ἐξισοῦν σχεδὸν κατὰ τὸ μέγεθος δύο στρέματα τῶν λοιπῶν τόπων τῆς Ἑλλάδος. — Ἡ Θήρα προάγει κριθὴν πολλήν, σῖτον ὀλίγον, ὄσπρια, σῦκα, σήσαμον, βαμβάκιον καὶ τὸ ἐπέτειον καὶ τὸ ζώσιμον, ὅπερ κλαδεύομενον ὡς ἡ ἄμπελος, διαρκεῖ ἔτη πολλὰ καὶ ἐξ ἀπασῶν τῶν νήσων μόνον ἐν Θήρᾳ καὶ ἐν Θηρασίᾳ γίνεται, πρὸ πάντων δὲ οἶνον ἄφθονον καὶ ἐξαίρετον, οὗ ἐξάγονται τὰ 4/5, καὶ τοῦτο εἶναι τὸ μόνον κεφάλαιον τῆς ἐξαγωγῆς ἐκ τῶν προϊόντων τῆς νήσου· εἶναι δὲ ποιότητος τοιαύτης ὁ οἶνος οὗτος, ὥστε ἀντέχει πρὸς τὴν ἐπιρροὴν τῆς θαλάσσης, καὶ οὐδόλως βλάπτεται διαπεραιούμενος ὡς ὁ οἶνος ἄλλων νήσων καὶ τόπων· ἔχει τὸ χρῶμα τοῦ οἴνου τοῦ Ῥήνου, ἀλλ' εἶναι δριμύτερος καὶ πνευματωδέστερος· ὑπὲρ τὰ 50 εἶδη σταφυλῆς ὑπάρχουσιν ἐν Θήρᾳ, ἀλλὰ μόνον δύο εἰδῶν οἶνον κατασκευάζουσι, τὸν κοινὸν καὶ τὸν λεγόμενον βίνο-σάντο (ἅγιος οἶνος), ὃς ἔχει τὴν γεῦσιν τοῦ τῆς Μαλάκας καὶ γίνεται κατ' ὀλιγωτάτην ποσότητα· πλούσιοι τινὲς τῶν Θηραίων κατασκευάζουσι πρὸς ἰδίαν αὐτῶν χρῆσιν ἄλλο τι εἶδος οἴνου ἀρίστου, ὃν καλοῦσιν οἶνον τῆς νυκτός, διότι ἡ σταφυλὴ τρυγᾶται τὴν νύκτα· γενικῶς δὲ ὁ οἶνος τῆς Θήρας οὐ μόνον εἶναι ἐξαιρέτου γεύσεως καὶ ποιότητος, ἀλλὰ διατηρεῖται ἄει καθαρὸς καὶ ἄδολος, διότι πᾶσα σύμμιξις ἢ ὕδατος ἢ ὑδατώδους τινος ὑγροῦ καθίσταται βλαπτικὴ καὶ πρόξενος φθορᾶς καὶ ἀλλοιώσεως· οἱ ἄριστοι ἀμπελῶνες εἰσὶν ἐν πεδίῳ, πέραν τοῦ χωρίου Πύργου, κατὰ τὰς ὑπο-

ρείας τοῦ ὄρους Ἀγίου Στεφάνου· ἔχουσι δὲ γενικῶς οἱ Θη-
ραῖοι τὴν καλὴν συνήθειαν τοῦ νὰ ἀναστηρίζωσι τὰ κλήμα-
τα ὅπερ μεγάλως συντελεῖ πρὸς τὴν καρποφορίαν τῆς ἀρ-
πέλου καὶ τὴν καλὴν ποιότητα τοῦ οἴνου· πλέον ἢ 15 εἴδη
συκῶν ὑπάρχουσιν· ἐκ δὲ τῶν ἄλλων δένδρων τὰ ἐνυπάρ-
χοντα εἰσὶν ὀλιγαριθμώτατα· εἰσὶ δὲ ταῦτα ῥοαί, ῥοδακι-
νέαι, ἐλαῖαι, ξυλοκεραταίαι, συκαμινέαι, βερυκοκέαι, λεμο-
νέαι καὶ ἄλλα τινά· ὅλα δὲ τὰ δένδρα ταύτης τῆς νήσου εἰσὶ
μετρίου μεγέθους, ἀλλὰ μακρόβια· πρὸ πάντων δὲ ἡ ἄμ-
πελος καὶ τὸ ζώσιμον βαμβάκιον, ὅπερ εἶναι καὶ τὸ μόνον,
διότι τὸ ἐπέτειον ὀλίγον εὐδοκιμεῖ. — Πάντα τὰ πρὸς χρῆ-
σιν καὶ ὠφέλειαν ἡμερα ζῶα, ὡς βόες, ἵπποι ὀλίγοι, ἡμίονοι,
ὄνοι, αἰγοπρόβατα καὶ χοῖροι εὐρίσκονται ἐπὶ τῆς νήσου·
ζῶα δὲ φαρμακερά δὲν ὑπάρχουσι· οἱ ὄφεις εἰσὶ σπα-
νιώτατοι ὡς καὶ αἱ ἔχιδναι· καὶ οἱ βάτραχοι δὲ οἱ τόσον
κοινοὶ ἀλλαχοῦ, ἐνταῦθα ὀλοτελῶς δὲν εὐρίσκονται· ἔτι δὲ
καὶ οἱ κύνες, οἱ πολλαχοῦ τῆς Ἑλλάδος τοσοῦτον ὑποκαί-
μενοι εἰς λύσσαν, σπανίως καὶ σχεδὸν οὐδέποτε ὑποπίπτου-
σιν εἰς τοιαύτην νόσον ἐν Θήρᾳ.

Ο Ρ Η.

ΠΡΟΦΗΤΗΣ ΗΛΙΑΣ, κατὰ τὸ ἀνατ-νότιον τῆς νήσου·
σύγκειται ἐκ τιτανώδους βράχου καὶ γλαυκοῦ μαρμάρου καὶ
ἔχει ὕψος 1800 ποδῶν· ἐλάβε τὸ ὄνομα ἀπὸ τῆς ἐπὶ τῆς
κορυφῆς αὐτοῦ μονῆς τοῦ Προφ. Ἡλιοῦ· κατὰ τὰς πρὸς βορ-
ρᾶν ὑπωρείας αὐτοῦ ὑπάρχει μικρὰ πηγὴ ἧς τὸ ὕδωρ εἶναι
καλλίστης ποιότητος καὶ ῥέει σχεδὸν πάντοτε· καὶ ἐτέρα
δὲ πηγὴ ὑπάρχει κατὰ τὰς πρὸς ἀνατολὰς ὑπωρείας αὐτοῦ,
γνωστὴ ὑπὸ τὴν ὀνομασίαν ΒΡΥΣΑΚΙΑ· ἀλλὰ τὸ ὕδωρ αὐ-
τῆς οὔτε τοσοῦτον καθαρὸν εἶναι οὔτε ἀείρρον.

Κατὰ τὸ βόρειον τοῦ ὄρους Προφ. Ἡλιοῦ ὑψοῦται λόφος ἐφ' οὗ κεῖται ἡ κωμόπολις Πύργος· κατὰ δὲ ἀνατολὰς τοῦ αὐτοῦ ὄρους παρὰ τὸ μέσον τοῦ αἰγιαλοῦ ὑπάρχει σπιλὰς μεμονωμένῃ, γνωστῇ ὑπὸ τὸ ὄνομα ΜΟΝΟΔΙΘΟΣ.

ἍΓΙΟΣ ΣΤΕΦΑΝΟΣ, ἡ ΜΕΣΑ ΒΟΥΝΟΝ, ὡσαύτως κατὰ τὸ ἀνατ-νότιον εἶναι πολὺ ταπεινότερον τοῦ Προφ. Ἡλιοῦ μετ' οὗ συνέχεται καὶ εἶναι ὡς παρόρθημα ἐκείνου· ἀπ' αὐτοῦ ἐκτείνονται πρὸς τὴν θάλασσαν δύο βραχίονες οχηματίζοντες δύο ἀκρωτήρια, τὸ μὲν πρὸς ἀνατολὰς, τὸ δὲ πρὸς μεσημβρίαν φέρον τὸ ὄνομα ἘΞΩΜΗΤΗΣ· ἐπὶ τοῦ ὄρους τούτου σώζονται ἐρείπια λαμπρᾶς ἀρχαίας πόλεως· ἀλλὰ τίς αὕτη; ἐπὶ τῆς θέσεως τῶν ἐρειπίων τούτων ὑπῆρξε μέχρι πρὸ μικροῦ ἀσκητήριον ἔχον δύο ἀσκητὰς, ἀλλ' ἤδη κατηργήθη· καὶ ἐπὶ τοῦ Ἐξωμήτου δὲ σώζονται λειψανα ἄλλης ἀρχαίας πόλεως θεωρούμενα ὡς τὰ τῆς Ἐλευσίως.

ΚΩΜΑΙ καὶ ΧΩΡΙΑ.

ΦΗΡΑ (τὰ) κωμοπολις πρωτεύουσα πάσης τῆς νήσου, κεῖται πρὸς τὸν κατὰ δυσμὰς αἰγιαλὸν τοῦ κόλπου ἐπὶ καθέτου ὕψους χιλίων ποδῶν ἀπὸ τοῦ υποκάτωθεν αὐτῆς κειμένου ὄρμου οὗ ἀπέχει $1/4$ ὥρας· ἡ θέσις αὐτῆς ὡς ὑψηλὴ εἶναι ὀφεινοτάτη, ἀλλ' ὑπόκειται εἰς τὰς προαβολὰς πάντων τῶν ἀνέμων· πολλὰ τῶν οἰκιῶν αὐτῆς εἰσὶν ὀκδομημένοι ἐντὶς τῶν βράχων· ἐν τῇ κώμῃ ταύτῃ ἐδρεύουσι πᾶσαι αἱ ἀρχαὶ ὡς ὁ Ἐπαρχος, ὁ Εἰρηνοδίκης καὶ ὁ Δήμαρχος· ἔτι δὲ ὁ ἐπίσκοπος τῶν δυτικῶν καὶ οἱ ἀντιπρόξενοι τῶν ξένων δυνάμεων. Ὑπάρχουσιν ἐν Φηροῖς 15 ἐκκλησίαι = 9 τοῦ ἀνατολικοῦ καὶ 6 τοῦ δυτικοῦ δόγματος· ἐκ τῶν τοῦ ἀνατολικοῦ 5 εἰσὶν ἐνοριακαὶ καὶ εἰς μίαν αὐτῶν λεγομένην ΠΑΝΑΓΙΑ ΤΟΥ ΒΕΛΩΝΙΑ τελοῦνται πᾶσαι αἱ δημό-

σαι καὶ βασιλικαὶ τελεταί· ἐκ δὲ τῶν τοῦ δυτικοῦ μία εἶ-
 ναι ἐνοριακὴ καὶ ἐν αὐτῇ μητρόπολις εὐπρεπῶς κεκοσμη-
 μένη καὶ ἔχουσα καὶ μικρὸν ὄργανον· ἔτι δὲ δύο μοναστικὰ
 καταστήματα = τὸ Γαλλικὸν τῶν Λαζαριστῶν καὶ τὸ ὠσαύ-
 τως Γαλλικὸν τῶν κοσμοκαλογραιῶν ἢ ἀδελφῶν τοῦ ἐλέους
 (Soeurs de Charité), καὶ μονήδριον πρὸς τούτοις Δομε-
 νικανῶν καλογραιῶν· ἔτι δὲ ὑγειονομεῖον καὶ τελωνεῖον καὶ
 εἰρηνοδικεῖον· ἐν φαρμακοπωλεῖον τὸ μόνον εὐρισκόμενον ἐν
 τῇ νήσῳ, δύο νεκροταφεῖα, τὸ μὲν διὰ τοὺς ἀνατολικοὺς,
 τὸ δὲ διὰ τοὺς δυτικοὺς, καὶ ἐν λεπροκομεῖον ἀπέχον τῶν
 Φηρῶν $1/2$ ὥραν. = Πρὸς τούτοις δὲ καὶ σχολεῖον Ἑλληνι-
 κὸν ἔχον σχολάρχην καὶ διδάσκαλον Α. τάξεως, καὶ τέσ-
 σαρα σχολεῖα δημοτικὰ καὶ οἰκονομ. ἐφορεία καὶ ταμεῖον
 ἀμφότερα Γ'. τάξεως.

ΦΗΡΟΣΤΕΦΑΝΙΟΝ χωρ. κατὰ τὸ βόρ. τῶν Φηρῶν ἐν-
 τὸς βράχων.

ΚΟΝΤΟΧΩΡΙΟΝ χωρ. πρὸς τὸ βορ-ἀνατ. τῶν Φηρῶν
 ἐντὸς χάσματος ἐκ τῶν ἐπιτοπίως λεγομένων Ποταμῶν. Τὰ
 δύο ταῦτα χωρία Φηροστεφάνιον καὶ Κοντοχώριον συνενω-
 θέντα ἤδη μετὰ τῆς πρωτευούσης κωμοπόλεως Φηρῶν, ἀπο-
 τελοῦσι μέρος αὐτῆς.

ΗΜΕΡΟΒΙΓΛΙΟΝ ἢ ΜΕΡΕΒΟΥΛΙΟΝ χωρ. πρὸς ἄρκτον
 τοῦ Φηροστεφανίου ἐπὶ ὕψους, μέρος ἐν ἐπιπέδῳ καὶ μέρος
 ἐντὺς τῶν βράχων· ἀπέχει τῶν Φηρῶν $1/4$ ὥρ. πλησίον
 τοῦ Ἡμεροβιγλίου ὑπάρχει μονήδριον καλογραιῶν.

ΒΟΥΡΒΟΥΛΟΣ χωρ. μεσόγειον κατὰ τὸ ἀνατ βόρειον
 τοῦ Ἡμεροβιγλίου $1/2$ ὥρ. ἀπὸ Φηρῶν.

ΦΟΙΝΙΚΙΑ χωρ. μεσόγειον ἐν κοιλῳματι κατὰ τὸ βόρειον
 τῶν Φηρῶν ὧν ἀπέχει 1 ὥρ. 20 λ. κατοικεῖται συνήθως
 ὑπὸ τινων γεωργῶν· ἐν καιρῷ δὲ τοῦ θέρους καὶ μάλιστα

τοῦ τρύγου διατρίβουσιν ἐνταῦθα καὶ οἱ κτηματῖαι τῆς Ἐπανωμερίας.

ΘΌΛΟΣ χωρ. νεόκτιστον κατὰ τὸ βόρειον τῆς Φοινικίας ἐντὸς ἐνὸς τῶν χασμάτων ἢ ποταμῶν ἀπέχει τῶν Φηρῶν πλεόν ἢ δύο ὥρ.

ἘΠΑΝΩΜΕΡΙΑ χωμ. πρὸς τὸ βορ-δυτικὸν τῆς Φοινικίας ἐπὶ τοῦ βορείου ἀκρωτηρίου τῆς νήσου, ἀπέναντι τῆς Θηρασίας, καὶ ἐπάνωθεν τοῦ ὅρμου τοῦ Ἁγίου Νικολάου οὗ ἀπέχει 10 λεπτά, τῶν δὲ Φηρῶν 1 1/2 ὥραν· εἶναι κατὰ τὸ πλεῖστον ὠκεοδομημένη ἐπὶ τῆς ἀποτόμου πλευρᾶς τοῦ κόλπου.

ΚΑΡΤΕΡΑΔΟΣ χωρ. μεσόγειον ἐν κοιλώματι, 1/4 ὥρ. ἀπὸ τῶν Φηρῶν κατ' ἀνατολάς.

ΠΥΡΓΟΣ χωμ. μεσόγειος ἐπὶ λόφου παρὰ τὰς πρὸς τὸ βορ-δυτικὸν ὑπωρείας τοῦ ὅρους τοῦ Προφήτου Ἡλιοῦ καὶ κατὰ νότον τῶν Φηρῶν ὧν ἀπέχει περίπου 1 ὥραν. Ἐνταῦθα ἐδρεύει ὁ δήμαρχος καὶ ὁ εἰρηνοδίκης τοῦ δήμου Καλλιόστης· ὑπάρχει δὲ καὶ οἰκία τῆς Ἐπισκοπῆς· κατὰ τὴν πέραν τῆς κωμοπόλεως ταύτης πεδιάδα εἰσὶν οἱ ἄριστοι ἀμπελῶνες τῆς νήσου.

ἘΜΠΟΡΕΪΟΝ χωμ. μεσόγειος ἐν ἐπιπέδῳ, παρὰ τὰς πρὸς νότον ὑπωρείας τοῦ ὅρους Ἀγ. Στεφάνου· ἀπέχει 2 ὥρ. τῶν Φηρῶν καὶ 1/2 ὥρ. τοῦ Πύργου.

ΜΕΓΑΛΟΧΩΡΙΟΝ χωρ. ἐν μεσογείῳ καὶ ἐπιπέδῳ τόπῳ πρὸς τὸ νοτ-δυτικὸν τοῦ Πύργου, ἄνωθεν τοῦ ὅρμου Ἀθηνίων οὗ ἀπέχει 1/4 ὥρ. τοῦ δὲ Πύργου ὡσαύτως 1/4 ὥρ. Ν. Δ. τῶν δὲ Φηρῶν 1 1/2 ὥρ. Ν. ἀπὸ Μεγαλοχωρίου εἰς Ἀθηνιοὺς ἄγει ὁδὸς νεοκατασκευάστος.

ἈΚΡΩΤΗΡΙΟΝ χωμ. κειμένη μεσογείως εἰς μικρὸν ὑψωμα, ἐπὶ τοῦ νοτίου ἀκρωτηρίου τῆς νήσου, καὶ ἀπέχουσα 2

ὥρ. τῶν Φηρῶν, καὶ 1 ὥρ. τοῦ Πύργου· κεῖται κατέναντι τῆς Ἐπάνω·Μεριᾶς.

ΓΩΝΙΑ χωρ. ἐπὶ τῆς πρὸς ἀνατολὰς πλευρᾷ καὶ κατὰ τοὺς πρόποδας τοῦ λόφου ἐφ' οὗ κεῖται ἡ κωμόπολις Πύργος ἧς ἀπέχει 1/4 ὥρ. τῶν δὲ Φηρῶν 1 ὥρ. κεῖται δὲ κατὰ νότον τοῦ Βόθωνος.

ΒΟΘΩΝ χωρ. μεσόγειον ἐν κοιλῳματι κατὰ τὸ βορ-ἀνατολ. τοῦ Πύργου οὗ ἀπέχει 1/4 ὥρ. τῶν δὲ Φηρῶν 50 λ. κεῖται μεταξὺ Γωνίας καὶ Μεσαρίας.

ΜΕΣΑΡΙΑ χωρ. μεσόγειον ἐν κοιλῳματι κατὰ τὸ βορ-δυτ. τοῦ Βόθωνος· ἀπέχει 40 λ. τῶν Φηρῶν Α. Ν. καὶ 20 λ. τοῦ Πύργου Α. Β.

Κατὰ τὸ προσάρκτιον τοῦ ἐσωτερικοῦ πρὸς τὸν κόλπον αἰγιαλοῦ, κάτωθεν τοῦ Ἡμεροβιγλίου, ἐπὶ μικροῦ ἀκρωτηρίου ὀξυτενοῦς καὶ ἐκ λάθης συγκειμένου βράχου σχηματίζοντος μικρὸν ἀκρωτήριο ἦν ποτε κώμη ὀχυρὰ, ΣΚΑΡΟΝ καλουμένη, ἔδρα τῶν ἐπὶ Ἐνετοκρατίας ἀρχόντων τῆς Σαντορίνης, οἷ, ὡς λέγεται, ἦσαν ἀπόγονοι τῶν Δουκῶν τῆς Νάξου· ἥδη δὲ ἔρημος καὶ γνωρίζομένη ἔτι ὑπὸ τὸ ὄνομα Κάστρον τοῦ Σκάρου· ἡ κώμη αὕτη ὠκεῖτο ἔτι πρὸ 30 περίπου ἐτῶν ὑπὸ Λατίνων κτηματιῶν οἱ ἠναγκάσθησαν νὰ ἐκλείψωσιν αὐτὴν ὡς ὑποκειμένην εἰς σεισμοὺς βιαίους καὶ σπασμοὺς ἠφαιστικοὺς καὶ κατέφυγον εἰς Φηρὰν τὴν πρωτεύουσαν ἔνθα καὶ κατώκησαν, κτίσαντες καλὰς καὶ εὐρυ-χώρους οἰκίας μετὰ κορυφῶν κήπων· αἱ δὲ ἐν Σκάρῳ οἰκίαι καὶ ἐκκλησίαι αὐτῶν μένουσιν γεγυμνωμέναι καὶ ἔρημοι.

Αἱ πλεῖστα τῶν οἰκιῶν τῆς Θήρας καὶ μάλιστα αἱ τῆς πτωχῆς κλάσεως εἰσὶ κάθυγροι, ὡς οἰκοδομοῦμεναι ἐξ ἀσπρώδους γῆς ἐντὸς βράχων ἢ στρωμάτων κισσηρωδῶν· εἰς τινα δὲ χωρία καὶ κυρίως εἰς τὴν κωμόπολιν τῶν Φηρῶν

ὑπάρχουσιν οἰκοδομαὶ καὶ μεγάλαι καὶ εὐκτιστοί, καὶ μά-
λιστα ἐσχάτως ὠκοδομήθησαν οἰκίαι τινὲς κατ' ἀρχιτεκτο-
νικὸν σχέδιον. — Αἱ ἀγυαὶ τῶν κωμοπόλεων καὶ τῶν χω-
ρίων εἰσὶ γενικῶς στεναὶ καὶ ἀνώμαλοι, ἐξαιρουμένων τῶν
ἐν Φηροῖς νεωστὶ κατασκευασθεισῶν αἱ εἰσὶ καὶ ὁμαλότεραι
καὶ πλατύτεραι· ἐκ δὲ τῶν νεοκατασκευάστων ὁδῶν δια-
κρίνονται· ἡ τοῦ ὄρμου Ἀθηνιῶν καὶ ἡ ἐκ τῆς κόμης Φη-
ρῶν εἰς τὸν ὄρμον αὐτῆς ἀγυσα ἣτις κατασκευάσθη σχε-
δὸν ἐπὶ τῇ ἀρχαίᾳ.

ΛΙΜΕΝΕΣ.

Ἐν τῇ κυρίῳ Θήρᾳ λιμένες δὲν ὑπάρχουσιν· ὕθεν τὰ
πλοῖα ἐλλιμενίζονται εἰς τοὺς εἰς τὰς Καμένιας εὐρισκομέ-
νους οἵτινες εἰσὶν οἱ ἑξῆς =

1 Αἴγιος Νικόλαος εἰς τὴν Παλαιὰν Καμένην κατὰ
τὸ βορ-ἀνατολικόν· μόλις χωρεῖ 5 πλοῖα Β' τάξεως· ὀνο-
μάζεται οὕτω ἀπὸ ἐκκλησίας τοῦ Ἀγ. Νικολάου καιμένης
παρ' αὐτῷ.

2 Ἄγιος Γεώργιος ὡσαύτως ἀπὸ ἐκκλησίας· καίται
κατὰ τὸ δυτικὸν τῆς Νέας Καμένης· χωρεῖ 15 πλοῖα Β'
τάξεως· εἶναι δὲ ἀσφαλέστατος.

3 ΒΟΥΚΑΛΑΝΟΣ κατὰ τὸ νοτ-ἀνατολικὸν τῆς Νέας
Καμένης· χωρεῖ 4 πλοῖα Β' τάξεως· τὰ ὕδατα αὐτοῦ ἔχουσι
τὴν ιδιότητα νὰ καθαρίζωσι τὸν χαλκόν.

4 ΔΥΟ-ΝΗΣΙΑ μετὰ τῇ Νέᾳ καὶ Μικρᾷ Καμένης
χωρεῖ 15 — 20 πλοῖα· οὗτος ὁ λιμὴν ἢ μᾶλλον πορθμός
ἔχει δύο στόμια, τὸ μὲν πρὸς ἄρκτον, τὸ δὲ πρὸς μεσημ-
βρίαν· εἶναι δὲ κυρίως προσδιωρισμένος διὰ τὰ ὑπὸ κάθα-
ριν πλοῖα, καὶ ἐπ' αὐτῷ τούτῳ κατασκευάσθη πρὸ πολλοῦ
διὰ δαπάνης τοῦ δημοσίου καὶ ὑγειονομικὸν φυλακτεῖον.

5. ΣΥΚΙΑ ἀπό τινος αὐτόθι δένδρου συκῆς, κατὰ τὸ βορ-ἀνατ. τῆς Μικρᾶς Καμένης· ἐν μόνον πλοῖον χωρεῖ Β' τάξεως.

6 ΜΕΓΑΛΟΣ-ΛΙΜΕΝΑΣ κατὰ τὸ ἀνατολικὸν τῆς Νέας-Καμένης· χωρεῖ 4 πλοῖα Β' τάξεως.

7 ΤΟΥ ΪΓΓΑΕΖΟΥ ἢ ΜΕΛΙΝΟΣ ΛΙΜΕΝΑΣ ἐπὶ τῆς αὐτῆς νήσου, κατὰ τὸ βόρειον τοῦ Μεγάλου Λιμένος· χωρεῖ 3 πλοῖα Β' τάξεως.

8 ΕΠΑΝΩ-ΛΙΜΕΝΑΣ κατὰ τὸ ἀνατολ-βόρειον παρά-λιον τῆς Νέας-Καμένης, χωρεῖ 2 πλοῖα Β' τάξεως.

Ο Ρ Μ Ο Ι

Ἐπὶ τῆς Νήσου τῆς κυρίως λεγομένης Θήρας ὑπάρχουσιν οἱ ἐξῆς τρεῖς ὅρμοι.

1 ἌΓΙΟΣ ΝΙΚΟΛΑΟΣ ΕΠΑΝΩΜΕΙΝΑΣ κατὰ τὸ πρὸς δυσμὰς αἰγιαλὸν τοῦ βορειοτάτου ἀκρωτηρίου τῆς νήσου· χωρεῖ 5 πλοῖα Β' τάξεως· παρά τὸν ὅρμον τοῦτον κεῖται ἡ κωμόπολις Ἐπανωμεῖνα ἢ καὶ Οἶα ἐσχάτως ἐκαλεθεῖσα· ἐπὶ δὲ τοῦ αἰγιαλοῦ εἰσὶν ἀποθῆκαι κυρίως πιθοποιῶν καὶ τινες ιδιωτικαὶ δεξαμεναί.

2 ΛΙΜΕΝΑΣ ΦΗΡΩΝ ἢ ἀπλῶς ΛΙΜΕΝΑΣ· ἐν τῷ मुखῷ τοῦ κόλπου, ὑποκάτωθεν τῆς κωμοπόλεως Φηρῶν, χωρεῖ 10 πλοῖα Β' τάξεως· εἰς τὸν ὅρμον τοῦτον κεῖνται τὸ ὕγειο-νομεῖον, τὸ ὑπολιμεναρχεῖον, τὸ τελευνεῖν καὶ τὸ λοιμο-καθαρτήριον· ἔτι δὲ καὶ τινες οἰκίαι καὶ ἀποθῆκαι καὶ ἐργατήρια καὶ ἰδιαιτέραι δεξαμεναὶ νεωστὶ κατασκευασθεῖσαι· ἀπέχει ὁ ὅρμος οὗτος 1¼ ὥρας τῶν Φηρῶν.

3 ἈΘΗΝΙΟΣ· κεῖται μίαν ὥραν πρὸς μεσημβρίαν τοῦ ὅρμου τῶν Φηρῶν καὶ χωρεῖ 4 πλοῖα Β' τάξεως· ὑπάρχουσιν ἐν αὐτῷ ἀποθῆκαι πιθοποιῶν, φρέατα καὶ ιδιωτικαὶ

δεξαμεναί. Ἐνταῦθα καὶ κατὰ τὸν τόπον τὸν καλούμενον ΑΡΜΕΝΗ παρὰ τὸν ὄρμον Ἐπανωμερίας κατασκευάζουσι συνήθως τὰ πλοῖα.

ΚΑΤΟΙΚΟΙ.

Οἱ κάτοικοι τῆς Θήρας ἐμπεριλαμβανομένων καὶ τῶν τῆς Θηρασίας, ἔτι δὲ καὶ τῶν ξένων, Ἑπτανησίων, Κρητῶν καὶ ἄλλων νησιωτῶν ἀποκαταστάντων ἐν τῇ νήσῳ ταυτῇ συμποσοῦνται ὡς ἔγγιστα 14,000. ἡ νῆσος ἅπασα διαιρεῖται εἰς 70 ἐνορίας, οἱ δὲ κάτοικοι εἰσὶ κτηματῖαι, γεωργοὶ, τεχνῖται, ναυτικοί, ἔμποροι, διδάσκαλοι, μαθηταὶ καὶ ἱερεῖς. — Δύο θρησκευματα εἰσὶν ἐν τῇ νήσῳ, τὸ τοῦ ἀνατολικοῦ καὶ τὸ τοῦ δυτικοῦ δόγματος ὧν ἕκαστον ἔχει τὸν ἐπίσκοπον καὶ τὸν κληρὸν αὐτοῦ· οἱ ἐπίσκοποι ἔχουσι πλούσια εἰσοδήματα ἐκ τῶν ἐπισκοπῶν καὶ τῶν ἐκκλησιῶν αὐτῶν καὶ οἱ ἱερεῖς ἀπολαμβάνουσιν ἀναλόγως. Οἱ Λατῖνοι ἐνταῦθα ὡς καὶ ἐν Νάξῳ εἰσὶν οἱ πλουσιώτεροι κτηματῖαι τῆς νήσου· συμποσοῦνται δὲ ὡς ἑπτακόσιοι, καὶ ζῶσιν οὐχὶ ὡς ἀλλαχοῦ κεχωρισμένοι ἀπὸ τῶν Ἑλλήνων, ἀλλὰ μεμιγμένοι μετ' αὐτῶν ἐν τῇ πρωτευούσῃ, καὶ ἀκολουθοῦσι δι' ἀδείας τοῦ Πάπα κατὰ τὰς ἐορτὰς καὶ κατὰ τὰς νηστείας τὸ παλαιὸν ἡμερολόγιον ἀπ' ἐναντίας τῶν ἄλλων νήσων ἐν αἷς οἰκοῦσι καθολικοί, καὶ ἐκ τούτου προέρχεται μεγάλη ὁμόνοια μετὰ τῶν κατοίκων· εἰσὶ δὲ οἱ κάτοικοι ἐν γένει φυσικῶς μὲν δυνατωτάτης κράσεως, μάλιστα οἱ χωρικοί, μετρίου, καὶ μᾶλλον μεγάλου ἢ μικροῦ ἀναστήματος, εὐτραφεῖς, πρὸ πάντων αἱ γυναῖκες ἔχουσαι καὶ στῆθος ἐν γένει ἀνεπτυγμένον, χρώματος μᾶλλον μελάγχροος ἢ λευκοῦ, τὰς τρίχας μελανοκαστανὰς, καὶ τὴν φυσιογνωμίαν σοβαρὰν μᾶλλον καὶ οὐχὶ δύσμορφον· ἠθικῶς δὲ εἰσὶ πρᾶοι,

εὐάγωγοι, ἐγκρατεῖς, πειθήνιοι πρὸς τὰς ἀρχάς καὶ πρὸς τοὺς ἀνωτέρους, αἰδήμονες, φιλόπονοι, φιλόξενοι, ἐπιμελεῖς ἐπὶ τὴν γεωργίαν καὶ τὸ ἐμπόριον, καὶ εἰς ἄλλον προσηλωμένοι εἰς τὴν πατρίαν γῆν καὶ τὴν οἰκογένειαν· ἔτι δὲ καὶ χρηστοθήεια μεγάλη ἐπικρατεῖ γενικῶς ἐν τῇ νήσῳ ταύτῃ ἐν ἣ οὐδὲν χαμαιτυπεῖον ὑπάρχει, οὐδὲ εὐρίσκεται γυνὴ μετερχομένη τὸ αἰσχρὸν τοῦτο ἐπάγγελμα· καὶ τὸν οἶνον δὲ αὐτὸν, τὸ μόνον, οὕτως εἰπεῖν, ἄρθρον προῦδὸν τῆς γῆς των, καθὼς καὶ πάντα τὰ πνευματώδη ποτὰ μετὰ μεγάλης ἐγκρατείας καὶ μετριότητος μεταχειρίζονται οἱ Θηραῖοι. — Πολλὰ τῶν ἐν Θήρᾳ καθολικῶν οἰκογενειῶν, ὡς οἱ Δελένται, οἱ Δημάδα καὶ οἱ Κορονῖαι κατὰγονται ἐξ Ἰσπανῶν καὶ εἰσὶ λείψανα τῆς λεγομένης *Μεγάλης εταιρείας τῶν φιλοκινδύνων Καταλορίαν* τῶν κατακλυσάντων τὴν Ἑλλάδα κατὰ τὸν 14 αἰῶνα· εἰς τῶν Κορονιῶν ἦν ἄρχων τῆς Σίφνου κατὰ τὸν εἰρημένον αἰῶνα, καὶ οἱ ἀπόγονοι αὐτοῦ διατηροῦσιν ἔτι ὑπόμνημά τι δωρητήριον ἐκδοθὲν παρ' αὐτοῦ καὶ μνημονευόμενον ὑπὸ τοῦ Τουρνεφόρτου (1). — Βιομηχανία καὶ ἐμπόριον εἶναι σχεδὸν μὴδὲν ἐν τῇ νήσῳ ταύτῃ· αἱ τέχναι περιορίζονται εἰς τὰ πρῶτα μόνον ἀναγκαῖα, καὶ οἱ τεχνῖται στεροῦνται τῆς ἀπαιτουμένης ἐμπειρίας καὶ ἐπιτηδειότητος· ἐξαιροῦνται δὲ οἱ τέκτονες οἱ τῷ ὄντι εἰσὶν ἐπιτηδειότατοι, ἂν καὶ μόνον κατὰ πρᾶξιν καὶ στερούμενοι πάσης θεωρητικῆς γνώσεως· τεχνουργικὰ κυρίως καταστήματα δὲν ὑπάρχουσιν. 78 μόνον ἀνεμομύλους ἔχει ἅπανα ἡ νῆσος, οὐδένᾳ δὲ οὔτε ὑδρόμυλον οὔτε ἀλογόμυλον, καὶ πέντε μόνον καμίλους ἀσβέστου· αἱ δὲ γυναῖκες ὑφαίνουσιν ἐξ ἐπιτοπίου βαμβακίου πανία ἄρ-

(1) 10. Σίφνος νῆσος.

κατὰ καλὰ καὶ μάλιστα δίμητα· πλέκουσι δὲ καὶ σκούφους καὶ βαμβακομαλίνους φλανέλας ἀρίστης κατασκευῆς καὶ περιπόδια, ὧν ἐξαγονται κατ' ἔτος ἕως 8000 ζευγαρίων· καθ' ὅλην τὴν νῆσον ὑπάρχουσιν 67 ἐργαστήρια παντοπόλων ὧν τὰ 30 εἰς τὴν πρωτεύουσιν. — Τὸ ναυτικὸν τῆς νήσου ἀπὸ τινος καιροῦ προοδεύει καὶ ἀκμάζει μεγάλως· ἔχει 45 πλοῖα ἐμπορικὰ τῆς Α. τάξεως, ἥτοι 36 βρίκια καὶ 4 γολέτας ὑπὸ Ῥωσσικὴν σημαίαν, 3 γολέτας ὑπὸ Ἰωνικὴν καὶ 2 μαρτιγόνια ὑπὸ Ἑλληνικὴν· προσέτι 46 ἐμπορικὰ πλοῖα παντὸς εἵδους τῆς Β'. τάξεως ὑπὸ Ἑλληνικὴν σημαίαν· τὰ ὑπὸ σημαίαν Ῥωσσικὴν πλοῖα τῆς Α. τάξεως φοιτῶσι συνήθως εἰς τοὺς λιμένας τῆς Τουρκίας, Σμύρνην καὶ Κωνσταντινούπολιν καὶ εἰς τοὺς τοῦ Εὐξείνου Πόντου· τινὰ δὲ τούτων ἐπανερχόμενα ἀπὸ τῶν ῥηθέντων λιμένων, κομίζουσι οἶνον εἰς Γαλλίαν καὶ Ἰταλίαν· τὰ δὲ ὑπὸ σημαίαν Ἑλληνικὴν τῆς Β'. τάξεως ἐμπορεύονται ἐν τῇ Ἑλλάδι αὐτῇ καὶ κατὰ τοὺς λιμένας τῆς Μικρᾶς Ἀσίας καὶ τὰς νήσους τῆς Τουρκίας· αἱ κύριαι βάσεις αἱ στηρίζουσαι τὸ ἐμπόριον τῆς νήσου εἰσὶ τὸ ναυτικὸν καὶ ὁ οἶνος αὐτῆς ἐξ οὗ μικρὰν πωσότητα δαπανῶσιν οἱ κάτοικοι πρὸς ἰδίαν αὐτῶν χρῆσιν, τὸ δὲ πλεῖστον μέρος πωλοῦσιν ἢ ἀνταλλάττουσι, λαμβάνοντες ἀντ' αὐτοῦ τὰ ἀντικείμενα τῆς πρώτης ἀνάγκης ὧν ἡ φύσις τοὺς ἐστέρησιν· ἡ πώλησις καὶ ἡ ἐξαγωγή τῶν $4/5$ τοῦ οἴνου παρέχει πρόσοδον 700,000 δραχμῶν χορηγοῦσαν εἰς τοὺς κατοίκους τὰ ἀναγκαῖα πρὸς ὑπαρξιν, καὶ εἰς τὸ ναυτικὸν τὰ μέσα πρὸς ἐνεργητικὴν καὶ ἐπωφελῆ θαλασσοπλοΐαν· ἐκ τούτου προέρχεται ἡ μεγάλη εἰσαγωγή εἰς ταύτην τὴν νῆσον ἥτις ἐκτὸς τοῦ οἴνου οὐδὲν προάγει σχεδὸν οὐσιώδεις συστατικὸν τῆς ὑπάρξεως τῶν κατοίκων. ἡ ὀλίγη αὐτῆς κριθὴ μόλις ἐπικρεῖ ἐπὶ τρεῖς μῆνας, καὶ πάντα

τὰ λοιπὰ ἀγοράζονται ἔξωθεν.—290 ἐκκλησίαι ὑπάρχουσιν ἐν Θήρᾳ· ἤτοι ἀνατολικαὶ μὲν 69 ἐνοριακαὶ, 40 μοναστηριακαὶ καὶ 165 ἀδέσποτοι· δυτικά δὲ 2 ἐνοριακαὶ, 2 μοναστηριακαὶ καὶ 12 ἀδέσποτοι· ἐκ τῶν ἐκκλησιῶν τούτων 15 εἰσὶν ἐν τῇ κωμοπόλει Φηρῶν, 9 ἀνατολικαὶ καὶ 6 δυτικά (1). ὁ σχολεῖα ἀλληλοδιδασκτικά ὑπάρχουσιν, ἔτι δὲ 2 τῶν κοινῶν γραμμάτων, 2 ἑλληνικὰ ὧν τὸ ἐν εἰς τὴν πρωτεύουσαν, 1 σχολὴ τῆς Γαλλικῆς γλώσσης διευθυνομένη ὑπὸ τῶν Λαζαριστῶν, καὶ ἕκαστον σχεδὸν χωρίον ἔχει σχολεῖον ἰδιαίτερον· εὐρίσκονται δὲ καὶ ἰδιαίτερα τινὰ ἀρχαιολογικὰ μουσεῖα, καὶ διάφοροι μικραὶ ἰδιωτικαὶ βιβλιοθήκαι, καὶ τινες μικραὶ ἀρχαιολογικαὶ συλλογαὶ καὶ ἀγάλματα τινὰ κατεχόμενα ὑπὸ ἰδιωτῶν· ἐν γένει δὲ αἱ ἐπιστῆμαι καὶ αἱ ὥραται τέχναι εὐρίσκονται εἰς ἀθλίαν κατὰστασιν, καὶ οὔτε ἐπιστήμονες ἄνθρωποι οὔτε εἰδήμονες τῶν ὠραίων τεχνῶν ὑπάρχουσιν. — Γὰρ ἐν Θήρᾳ δημοτικὰ καταστήματα εἰσὶν Ἐπαρχεῖον, Ἐπαρχιακὸν ταμεῖον, Ὑγειονομεῖον, Λοιμοκαθαρτήριον δημοτικόν, Ταχυδρομεῖον, Εἰρηνοδικεῖον Θήρας, Εἰρηνοδικεῖον Καλλιστός, Ὑπολιμεναρχεῖον, Τελωνεῖον. — Κατὰ πέντε διάφορα μέρη τῆς νήσου σώζονται λείψανα πολισμάτων ἀρχαίων. 1' Πρὸς τὸν βορρην ἀνατολικὸν αἰγιαλὸν, κατὰ τὴν θέσιν κυρίως τὴν νῦν λεγομένην ΚΟΛΟΪΜΠΟΣ ἐνθα ὑπάρχουσιν ἔτι λείψανα ἀρχαιοτάτου νεκροταφείου ἐγνωσμένου ὑπὸ τὸ ὄνομα ΚΕΛΔΙΑ, καὶ ἐν τῷ πυθμένι τῆς θαλάσσης ἐρείπια καὶ κατεργασμένα μάρμαρα. 2' Κατὰ τὴν θέσιν ΚΑΜΜΑΡΙ ἐν τῇ περιοχῇ τῆς Κώμης Ἐμπορείου. Ἐνταῦθα ἦν τὸ πάλαι ναὸς ἐφ' οὗ ὠκοδομήθη ἐκκλησία τοῦ Ἀγ. Νικολάου τοῦ ἐπιλεγομένου

(1) Ἰδ. Φηρέ

ΜΑΡΜΑΡΙΝΟΥ καὶ ἐν αὐτῇ σώζεται στήλη μαρμάρινος χρησιμεύουσα ὡς βάσις τῆς Ἁγίας Τραπεζῆς καὶ φέρουτα ἐπιγραφὴν ἐν ἣ ἀναφέρεται τὸ ὄνομα τῆς ἀρχαίας πόλεως Οἴας· ἐν δὲ τῷ πυθμένι τῆς παρακειμένης θαλάσσης φαίνονται λείψανα οἰκοδομῶν, καὶ κατεργασμένα μάρμαρα. 3' Ἐπὶ τοῦ ὄρους Ἅγιος Στέφανος ἡ Μέσα Βουνὸν καλουμένου σώζονται ἐρείπια λαμπρᾶς πόλεως, καὶ ἐπιγραφὴ ἐπὶ τῶν λίθων τοῦ αὐτοῦ ὄρους ἀναφέρουσα τὸ ὄνομα πόλεως Θήρας. 4' Ἐν τῇ περιοχῇ τῆς ΠΕΡΙΣΣΑΣ παρὰ τὸ ὄρος τοῦ Ἁγ. Στεφάνου εὐρέθησαν ἐν ἔτει 1836 δι' ἀνασκαφῶν ἐρείπια οἰκοδομημάτων διαφόρων ἐποχῶν ἐξ ὧν ἀποδεικνύεται ὅτι ὑπῆρξεν ἐνταῦθα πόλις ἀρχαία ἐλληνικὴ, καὶ ὅτι ἐπὶ τῶν ἐρείπιων ἐκείνης ἐκτίσθη ἔπειτα ἄλλη ἐπὶ τῆς Βυζαντινῆς ἐποχῆς. 5' Κατὰ τὴν θέσιν τὴν καλουμένην ἘΞΩΜΗΤΗΣ ὑπάρχει λιμὴν καταβεβυθισμένος, καὶ τάφος ἀνάγλυπτος καὶ ἄλλα ἀρχαῖα ἐρείπια ἀποδεικνύοντα ὑπαρξίν πόλεως.

Ἰδοὺ ἔχομεν πρὸ ὀφθαλμῶν πέντε πόλεις ἢ κώμας τῆς νήσου Θήρας· ἀλλ' ὅποῖαι αὗται; Ὁ Πρόδοτος λέγει ὅτι ἡ νῆσος εἶχεν ἑπτὰ κώμας, χωρὶς νὰ φανερώνη οὔτε τὰ ὀνόματα οὔτε τὰς θέσεις αὐτῶν· ὁ Πτολεμαῖος, ὁ μόνος ὅστις ὀνομάζει δύο πόλεις, Οἴαν καὶ Ἐλευσίνα, δὲν διορίζει οὐδὲ οὗτος τὰς θέσεις· ἔχομεν, ὡς εἶδομεν ἀνωτέρω, δύο ἐπιγραφὰς ὧν ἡ μὲν ἀναφέρει τὴν Οἴαν· ἀλλὰ διὰ τοῦτο ἔπεται βεβαίως νὰ ὑπῆρξεν ἡ πόλις ἐκείνη ὅπου εὐρέθη ἡ ἐπιγραφὴ, ἄνευ οὐδεμιᾶς ἄλλης θετικῆς ἀποδείξεως; πιθανόν· ἀλλ' ἀμφιβάλλω· ἡ δὲ ἄλλη τῶν δύο ἐπιγραφῶν ἀναφέρει πόλιν Θήραν· ἀλλ' ὑπῆρξε ποτὲ πόλις Θήρα; οὐδεὶς τῶν συγγραφέων ἀναφέρει τὸ τοιοῦτο· ὁ Πανσχνίας ὅστις λέγει ὅτι ὁ Θήρας κατὰ τὴν ἀποικίαν αὐτοῦ μετωνόμασε τὴν νῆ-

σον ἀντὶ Καλλίστης Θήραν ἀφ' ἑαυτοῦ (1), δὲν θὰ παρέλειπε
 βεβαίως τὴν πόλιν, ἐὰν ὑπῆρχε τοιαύτη κτισθεῖσα παρὰ τοῦ
 οἰκιστοῦ καὶ ὀνομασθεῖσα ἀπ' ἐκείνου ὡς καὶ ἡ νῆσος· περὶ
 δὲ τῆς Ἐλευσίνος ἐκτὸς τῆς μαρτυρίας τοῦ Πτολεμαίου οὐ-
 δεμίαν ἄλλην ἐνδείξιν τῆς ὑπάρξεως αὐτῆς ἔχομεν· καὶ
 θεωροῦμεν μὲν ὡς βέβαιον, ἐπὶ τῇ μαρτυρίᾳ τοῦ γεωγράφου
 ἐκείνου, ὅτι ὑπῆρξε πόλις τοῦ ὀνόματος τούτου· ἀλλὰ ποῦ
 ἔκειτο τίς δύναται νὰ μᾶς βεβαιώσῃ, ἄνευ τῆς παραμικρᾶς
 ἐνδείξεως; τινὲς τῶν νεωτέρων περιηγητῶν καὶ ἀνερευνητῶν
 τῶν σκοτεινῶν ἀρχαιολογικῶν ζήτημάτων ὡς ὁ Ρῶς, ὁ Κι-
 γάλας ἐσχάτως καὶ ὁ Σπὸν προγενέστερον πρεσβεύουσιν ὅτι
 ἡ Ἐλευσίς ἔκειτο παρὰ τὰς πρὸς νότον ὑπωρείας τοῦ ὄρους
 τοῦ Ἄγ. Στεφάνου κατὰ τὴν θέσιν Ἐξωμήτην· ἐπὶ τίνων
 δὲ βάσεων στήρίζουσι τὴν δόξαν των ταύτην ἀγνοῶ· ὁ Σπὸν
 μάλιστα λέγει ὅτι οἱ Ἐλευσίνιοι δι' ἀδείας τῆς Ρώμης ἀφιέ-
 ρωσαν εἰς τοὺς Αὐτοκράτορας αὐτῆς μνημεῖα τινὰ, καὶ ἀνα-
 φέρει καὶ τινὰς τῶν ἐπ' αὐτῶν ἐπιγραφῶν. Πρὸ 80 περίπου
 ἐτῶν ὑπῆρχον ἔτι ἐπὶ τοῦ αὐτοῦ τόπου ἐρείπια ναοῦ ὃς εἶ-
 χε περιστύλιον μαρμαρίνον, καὶ ἦν κατὰ τινὰς τοῦ Ποσει-
 δῶνος ἢ κατ' ἄλλους τῆς Ἀθηνᾶς, ὅπερ καὶ πιθανώτερον,
 διότι ἡ ἐκκλησία τῆς Παναγίας ἐν τῇ κώμῃ Ἐμπορίῳ κει-
 μένη παρὰ τὰ θεωρούμενα ὡς τῆς Ἐλευσίνος ἐρείπια εἶναι
 προφανῶς ὠκοδομημένη ἐκ συντριμμάτων ναοῦ τῆς Ἀθη-
 νᾶς· βεβαία δὲ καὶ ἀναμφίβυλος τούτου ἀπόδειξις εἶναι ὅτι
 ἡ Ἀγία Τράπεζα καὶ τὰ κιονόκρανα τεσσάρων μαρμαρίνων
 στύλων ἔχουσι κοσμήματα γλαυκᾶς καὶ καλλίστους ἀνθο-
 στεφάνους· ταῦτα κατὰ δυστυχίαν εἰσὶ τὰ μόνα σωζόμενα
 λείψανα τῶν ἀρχαιοτήτων τῆς Θήρας ὧν ἀπεγύμνωσεν αὐ-

(1) Πλυσ. Δκκ. κ. 1.

τὴν οἱ ξένοι, πληροῦντες πλοῖα δολόκληρα μέχρι τοῦ ἔτους 1828 ὅτε ἀπηγόρευσε τὴν ἐξαγωγὴν τῶν ἀρχαίων ἢ ἑλληνικὴ Κυβέρνησις.

Πολυάριθμοι ἀξιόλογοι ἐπιγραφαὶ εὐρέθησαν κατὰ καιροὺς καὶ ἐξεδόθησαν ὑπὸ τοῦ Βοικίου, τοῦ Γῆος, τοῦ Κιγάλα καὶ ἄλλων· ἡ ἀξιολογωτέρα πασῶν εἶναι ἡ λεγομένη ΔΙΑΘΗΚΗ ΤΟΥ ἘΠΙΚΡΑΤΟΡΟΣ· τὰ δὲ μέχρι τοῦδε γνωστὰ νομίσματα τῆς νήσου ἀπαριθμοῦ καὶ περιγράφει ὁ ἀξιότιμος Ι. Δε Κιγάλας (1). Ἐν Θήρᾳ ὑπάρχει σχολεῖον ἑλληνικὸν ἔχον σχολάρχην καὶ διδάσκαλον Α. τάξεως καὶ τέσσαρα σχολεῖα δημοτικὰ καὶ ὑπολιμεναρχεῖον.

Ἡ Θήρα εἶναι μία τῶν ἐπτὰ ἐπαρχιῶν τοῦ νομοῦ τῶν Κυκλάδων διαιρουμένη εἰς ἑξ ἡμίους = Θήρας, Καλλιῆς, Θηρασίας, Ίου, Ἀμοργοῦ καὶ Ἀνάρης. Ἡ Θήρα ἀπέχει τοῦ Παιραιῶς 128 μιλ. τῆς Θηρασίας 5, τῆς Ίου 21, τῆς Ἀμοργοῦ 4 καὶ τῆς Ἀνάρης 30.

ἈΜΟΡΓΟΣ, νῆσος τῶν σποράδων πρὸς τὸ βορ-ἀνατολικὸν τῆς Ίου καὶ τὸ νοτιο-ἀνατολικὸν τῆς Κρήτης ἧς ἀπέχει 36 μιλ. ἔχει περίμετρον 56 μιλ. ἐκτείνεται δὲ ἀπὸ τοῦ βορ-ἀνατολικοῦ πρὸς τὸ νοτιο-δυτικὸν καὶ εἶναι κρημνωδὲς κατὰ τὸ νότιον· ὁ Σούλας λέγει τὴν Ἀμοργὸν τρίπολιν (2), καὶ Στέφανος ὁ Βυζάντιος ὀνομάζει μάλιστα τὰς τρεῖς αὐτῆς πόλεις Ἀρκεσίην, Μινώαν καὶ Αἰγιάλην ἢ Μελανίαν· εἶχε δὲ καὶ τρεῖς κόλπους· ἡ Ἀμοργὸς πᾶντας κατὰ τὸν πρὸς δυσμὰς αἰγιαλὸν, καὶ τούτων οἱ μὲν δύο πρὸς τὸ βορειότερον ἀπετέλουν λιμένας, ὁ δὲ νοτιώτατος ἦν πάνυ ἀναπεπταμένος· ἐκ δὲ τῶν τριῶν πόλεων ἡ μὲν Αἰγιάλη ἔκειτο παρὰ τὴν νοτίαν ὄχθην τοῦ βορειοτάτου τῶν κόλπων, ἡ δὲ

(1) Ι. Δε Κιγάλλ. Γεν. Στατιστ. Θήρας σ. 96 κξ. (2) Σουλ. Περιτ. κλ. Κυκλαδ.

Μινώα ὡσαύτως παρὰ τὴν νοτίαν ὄχθην τοῦ ἀμέσως μετὰ τὸν πρῶτον, ἡ δὲ Ἀρκεσίνη ὡσαύτως παρὰ τὴν νοτίαν ὄχθην τοῦ μετὰ τὸν δεύτερον, δηλ. τοῦ νοτιωτάτου τῶν κόλπων. Ἦν δὲ ἀξιοσημείωτος ἡ νῆσος αὕτη ὡς πατρίς Σιμωνίδου τοῦ ποιητοῦ τῶν ἰάμβων γεννηθέντος ἐν Μινώα καὶ ἐπονομαζομένου Ἀμοργίνου ὡς ἐκ τῆς πατρίδος. Ἐκαλεῖτο δὲ ἡ Ἀμοργὸς καὶ Παγκάλη καὶ Ψυχία (1)· αἱ τρεῖς πόλεις τῆς νήσου μνημονεύονται καὶ ὑπὸ τοῦ Πτολεμαίου, ἀλλ' αἱ δύο αὐτῶν παρηλλαγμέναι, δηλ. ἡ μὲν Μινώα λέγεται Μινυία, ἡ δὲ Αἰγιάλη Βηγιαλὶς. Οἱ Καίσαρες τῆς Ῥώμης ἐξώριζον εἰς Ἀμοργὸν τοὺς κακούργους, ἐξ οὗ δηλοῦται ὅτι ἡ νῆσος αὕτη ἦν ἐκ τῶν μὴ ἐπισήμων· ἀλλὰ καὶ οὕτως οὐδενὸς ἐστερεῖτο τῶν πρὸς τὸ ζῆν ἀναγκάων (2). Ἐν Ἀμοργῷ ἀπέφηκσαν κατὰ πρῶτον Κρητὲς ἐπὶ Μίνωος ἐξ οὗ καὶ ἡ μία τῶν τριῶν πόλεων ἐκλήθη Μινώα· δεύτερον ἤλθον Νάξιοι ὑπὸ τὸν Καρκέσιον (3) ἐξ οὗ καὶ ἡ νῆσος πᾶσα ὠνομάσθη Καρκησία (4) ἐν ἔτει 406 μετὰ τὰ Τρωϊκά (5) καὶ ἐπομένως κατὰ τὸ 864 ἔτος μ. Χ. (6) καὶ τρίτον Σάμιοι ὑπὸ τὸν γραμματικὸν Σιμμίαν οἱ κατὰ τὸν Σουῖδαν ἔκτισαν τὰς τρεῖς πόλεις (7).

* Ἀμοργὸς ἔχει δύο λιμένας· ἀμφοτέρους ἐπὶ τοῦ πρὸς δυσμὰς αἰγιαλοῦ, τὸν μὲν ἐλάσσονα βορειότερον, τὸν δὲ μείζονα νοτιώτερον, καλούμενον δὲ Κατάπολα, καὶ χώραν Ἀμοργὸν κειμένην μεσογείως ἐν ἀποστάσει 3 μιλίων ἀπὸ τοῦ νοτιωτέρου τῶν λιμένων ἀνατολικῶς, καὶ ὠκεοδομημένην περίξ βράχου ἐν σχήματι ἀμφιθεάτρου, καὶ τέσσαρα

(1) Στεφ. Βυζ. Ἀμοργίς — Ἰδ. καὶ Στράβ. β. 10, σ. 487. (2) Τακτικ. Χρον. β. 4, κ. 30. (3) Στεφ. Βυζ. Ἀμοργός. (4) Νικολ. Δαμασκ' ἀποσπ. σ. 267, ἐκδ. Κοραῆ. (5) Σουῖδας Σιμμίης. (6) Ρ. Ροχιστ, ἀποικ. Ἑλλ. τ. 3, κ. 17, σ. 152. (7) Ἰδ. Σάμος νητ. καὶ Ρ. Ροχ. αὐτ.

χωρία ≡ Λαγκάδαν, Στροῦμβον, Θολάρια καὶ Ποταμόν, πάντα μεσόγεια, πρὸς ἄρκτον τῆς χώρας Ἀμοργοῦ καὶ μικρὸν ἀπ' ἀλλήλων ἀπέχοντα, κείμενα δὲ πάντα περὶ τὸν βορειότερον τῶν δύο λιμένων, παρ' ὃν σώζονται τὰ ἐρείπια τῆς ποτὲ πόλεως Αἰγιάλης· ἔτι δὲ καὶ ἐν μοναστήριον τῆς Παναγίας, τῆς ἐπιλεγομένης Χωζοβιότισας, κατὰ τὴν ἀνατολικὴν παραλίαν καὶ δέκα τέσσαρας ἐκκλησίας· τὸ μοναστήριον ἀπέχει $\frac{3}{4}$ ὥρ. ἀπὸ τῆς χώρας καὶ κεῖται ἐπὶ τῆς τρομερᾶς, τραχείας ἀνατολικῆς πλευρᾶς τοῦ ὄρους τοῦ Προφ. Ἡλιοῦ, ἐντὸς φυσικοῦ κοιλώματος βράχου ὡς τὸ ἐν Πελοποννήσῳ Μέγα Σπήλαιον· ἐκτίσθη δὲ ὑπὸ τοῦ Αυτοκράτορος Ἀλεξίου τοῦ Κομνηνοῦ, οὗ ἡ εἰκὼν σώζεται γεγραμμένη ἐπὶ στήλης ἐν τῇ μονῇ. Ἡ νῆσος εἶναι εὐφορος· προάγει ἀφθόγως οἶνον καὶ ἔλαιον καὶ παντοῖα ἄλλα προϊόντα ἅπερ, καλλιεργουμένης τῆς γῆς, ὑπερβαίνουναι τὰς χρεῖας τῶν κατοίκων· τὰ εὐφορώτερα μέρη τῆς Ἀμοργοῦ εἰσὶ κτήματα τῆς μονῆς τῆς Παναγίας· στερεῖται δὲ ἡ νῆσος ξύλων, καὶ ἐν ἀνάγκῃ καίουσιν σχῖνον καὶ εἰδὸς τι κέδρου, κομιζόμενα ἀπὸ τῶν πέριξ σκοπέλων. — Παρὰ τὸ χωρίον Στροῦμβον ἦν ἄλλοτε χωρίον, ἥδη ἐγκαταλελειμμένον καὶ καλούμενον Ἐπανωχώριον, περιέχον δὲ μίαν μόνον ἐκκλησίαν τῆς Παναγίας, τῆς λεγομένης Ἐπανωχωριανῆς· ὡσαύτως καὶ κατὰ τὸ δυτ-νότιον τῆς χώρας Ἀμοργοῦ καὶ τὸ ἀνατ-νότιον τῶν ἐρειπίων τῆς Ἀρκεσίνης ἦν χωρίον ἐγκαταλελειμμένον ἥδη καὶ τοῦτο· ὁ ἀπὸ τῆς θέσεως ταύτης πρὸς τὸ νοτ-δυτικὸν μέχρι τῆς θαλάσσης ἐκτεινόμενος τόπος ὀνομάζεται Κολοφάνα, καὶ ἀπέναντι τοῦ μέρους τούτου τοῦ αἰγιαλοῦ κεῖται νησίς, Γραμβοῦσα λεγομένη. — Τὰ ἐρείπια τῆς Ἀρκεσίνης ὀνομάζονται Καστρί, τὰ τῆς Μινώας εἰσὶ παρὰ τὸν λιμένα Κατάπολα καὶ τὰ τῆς Αἰγιάλης παρὰ τὸ χωρίον Ποταμόν.

Πολλὰ καὶ ἀξιόλογα λείψανα τῆς ἀρχαιότητος εὐρέθησαν ἐν τῇ νήσῳ ταύτῃ παρὰ τὰς τρεῖς ἀρχαίας πόλεις· καὶ παρὰ μὲν τὴν Μινώαν θεμέλια καὶ μέρη τῶν τειχῶν τῆς πόλεως καὶ τῆς ἀκροπόλεως, καὶ πύργοι καὶ τύμβοι πολλοὶ θολωτοί, καὶ σταδίου καὶ γυμνασίου λείψανα καὶ ὀλίγα ἐρείπια ναοῦ Ἀπόλλωνος Πυθίου ἢ κατ' ἄλλην τινὰ ἐπιγραφὴν Δηλίου, καὶ θάβρα ἀνδριάντων αὐτοκρατόρων τῆς Ῥώμης, ὡς τοῦ Ἀντωνίνου καὶ τοῦ Κομμόδου καὶ ἐπιγραφαὶ διάφοροι ἀναγόμεναι εἰς τεμένη θεῶν = Διονύσου Μινωήτου, Ἡρας, Τύχης καὶ θεῶν Δαιμόνων· παρὰ δὲ τὴν Ἀρκεσίνην ὡσαύτως θεμέλια καὶ τείχη καὶ λείψανα τῆς ἀκροπόλεως καὶ τύμβοι καὶ ἐπιγραφαί, καὶ ἐπὶ τῆς μιᾶς μὲν αὐτῶν ἀναγινώσκεται Ἀφροδίτη Οὐρανία ἢ ἐν Ἀσπίδι (ἀπὸ δήμου, ἴσως, Ἀσπίς καλουμένου), ἐπὶ δύο ἄλλων Ἀπόλλων Ἀποτρόπαιος καὶ ΗΡ ἴσως Ἥρα ἢ Ἡρακλῆς, καὶ ἐπ' ἄλλης τετάρτης Διόνυσος Κισσοκόμας, καὶ πολλαὶ ἄλλαι ἐπιγραφαὶ ἐπιτύμβιοι καὶ κίονες κτλ. παρὰ δὲ τὴν Αἰγιάλην ὡσαύτως τὰ αὐτά, δηλ. λείψανα τειχῶν καὶ τύμβοι καὶ ἐπιγραφαὶ καὶ νομίσματα κτλ. ἔτι δὲ πρὸς τὴν Κολοφάναν, πλησίον ἐκκλησιδίου τινὸς τῆς Ἀγ. Τριάδος πύργος ἀρχαῖος ἐν χρήσει ποτὲ σκοπιᾶς καλῶς εἰσέτι διατηρούμενος καὶ πλησίον μεγάλη ἀρχαία δεξαμενὴ καὶ ἄλλαι πολλαὶ ἐλάσσονες, καὶ ἕτερος τοιοῦτος μικρὸς πύργος ἐπὶ λόφου ὀξυτενοῦς παρὰ τὸ χωρίον Θολᾶρια Β. Δ. ὀνομαζόμενος ἤδη Παλαιόκαστρον. — Κατὰ τὸ δυτ. βόρειον τῆς νήσου ἐν ἀποστάσει μιλίου ἀπὸ τῆς μεσημβρινῆς ἄκρας τοῦ βορειοτάτου τῶν τριῶν κόλπων κεῖται νησίς ἐρήμη ἢ μᾶλλον σκόπελος ἀπότομος ἐκ μαρμαρίου ἐξέχων τῆς θαλάσσης καλούμενος δὲ Νικουρία καὶ ἔχων περίμετρον 5 μιλίων ὡς ἔγγιστα· αἶγες μόνον ἰσχναὶ καὶ πέρδικες κάλλιστα εὐρίσκονται ἐπ' αὐτοῦ· κατὰ τὸ νοτ.

δυτικὸν δὲ αὐτοῦ κεῖται ἕτερος μικρότατος σκόπελος Κραμβονήσι καλούμενος, καὶ παρὰ τὸν νοτ-δυτικὸν αἰγιαλὸν, ἀπέναντι τῆς Κολοφάνας ἕτερος ὀνομαζόμενος Κραμβούσα· ἐξουσιάζει δὲ ἡ Ἀμοργὸς καὶ ἐξ νησίδας καίμενας κατὰ μεσημβρίαν τῆς Νάξου· αἱ νησίδες αὗται λέγονται μὲν ἔρημονήσια, ἀλλὰ δὲν εἶναι ὅλως ἔρημοι· διότι δὲν ἔχουσι μὲν κατοίκους σταθεροὺς, ἔχουσι δὲ προσκαίρους ἐρχομένους ἐξ Ἀμοργοῦ καὶ διατρίβοντας ἐν αὐταῖς καθ' ὅσον διαρκοῦσιν αἱ γεωργικαὶ ἐργασίαι· εἰπὶ δὲ αἱ ἐξῆς.==

ἩΡΑΚΛΕΙΑ κοιν. Ῥακλιὰ πρὸς δυσμὰς τῆς Ἀμοργοῦ, μεταξὺ Νάξου καὶ Ίου, ἀπέχουσα ἐκάστης αὐτῶν ἐπίσης ἀνὰ 12 μιλ. τῆς δὲ Σχινούσης 3 μιλ. ὑπόκειται τῇ ἐν Ἀμοργῷ μονῇ τῆς Παναγίας· ὑπάρχει δὲ καὶ μετόχιον ἐν αὐτῇ ἐπὶ τῆς ἀνατολικῆς πλευρᾷ τοῦ ὑψηλοτέρου τῶν λόφων $3/4$ ὥρ. ἀπὸ τοῦ ὀρμητηρίου· καὶ οἱ μοναχοὶ τρέφουσιν ἐπ' αὐτῆς πολλὰ ποίμνια προβάτων ἐξ ὧν κατασκευάζουσι τυρίον ἄριστον· ἀπὸ τινων δὲ ἐτῶν καλλιεργοῦσι καὶ τὴν πρὸ τούτου κεχερσωμένην γῆν καὶ 60 γεωργοὶ ζῶσιν ἐπ' αὐτῆς, γεωργοῦντες οἱ αὐτοὶ καὶ τὴν Σχινούσαν καὶ ὡς 15 οἰκίσκοι λιθόκτιστοι εἰσὶν ὠκοδομημένοι περὶ τὸ μετόχιον, καὶ ἀλλαχοῦ ἄλλοι ὅμοιοι σποράδην· ἔχει ἡ νησίς δύο μικροὺς λιμένας, καὶ διάφορα ὀστρακόδερμα, ὡς λεπάδες καὶ ἄλλα εἶδη κόχλων εὐρίσκονται παρ' αὐτῇ· βρύσεις ῥέουσι κατὰ τὸν μυχὸν τοῦ πρὸς ἀνατολὰς ὀρμητηρίου τῆς νησίδος ταύτης καὶ ἐπὶ κορυφῆς λόφου ῥεεῖ πηγὴ ἀφθόνου ὕδατος· ὁ λόφος οὗτος ὅστις εἶναι τραχὺς καὶ πετρώδης ἐπικείται εἰς τὸ ὀρμητήριον καὶ ἐπ' αὐτοῦ εἰσὶν ἑρείπια μικροῦ Ἑλληνικοῦ ὀχυρώματος ἐξ ἀνεξεργάστων μεγάλων λίθων, καὶ κατὰ τὸ ἐντὸς τοῦ ὀχυρώματος συντρίμματα πύργου εὐκτίστου ἐκ μεγάλων τετραγώνων λίθων καὶ μεταξὺ τῶν

συντριμμάτων εἰκόσκοι τινὲς γεωργῶν ὡς οἱ ἀνωτέρω· κατὰ δὲ τοὺς πέριξ ἀγροὺς οἱ γεωργοὶ εὐρίσκουσιν ἐνίοτε τάφους Ἑλληνικοὺς περιέχοντας μικρὰ ἀγγεῖα· εὐρέθησαν δὲ καὶ μικρὸν νοτιώτερον τοῦ μετοχίου κατὰ τὸ ἔτος 1843 τάφοι ἐκ μεγάλων πλακῶν, καὶ εἰς αὐτῶν περιεῖχε δύο ἀγάλματα μαρμάρινα· ὥστε καθίσταται ἐκτὸς πάσης ἀμφιβολίας ὅτι ἡ νησις αὕτη κατωκεῖτο τὸ πάλαι· καὶ ἤδη διὰ τῆς προοδεύσεως τῆς καλλιεργείας καὶ διὰ τῶν ἐν αὐτῇ ὑδάτων δύναται νὰ τρέφῃ ἑκατοστυίας τινὰς οἰκογενειῶν.

ΣΧΙΝΟΥΪΣΑ, πολλῶ ἐλάσσω καὶ χθαμαλωτέρα τῆς Ἡρακλείας καὶ ἔχουσα πέριξ μικρὰ ὀρμητήρια διατέμνοντα θαθέως τὴν νῆσον· κεῖται κατὰ νότον τῆς Νάξου καὶ κατὰ τὸ νοτ-δυτικὸν τῆς Ἡρακλείας ἥ, ἀπέχει τρία μίλια· διετῆρσεν αὕτη τὸ ἀρχαῖον ὄνομα ὅπερ ἔλαβεν ἀπὸ τῶν πολλῶν ἐν αὐτῇ σχίνων, ὡς καὶ ἤδη πάντα τὰ ἀγεώργητα μέρη κατακαλύπτονται ὑπὸ τῶν θάμνων τούτων· εἶναι δὲ κατοικήσιμος πᾶσα ἡ νησις καὶ ἐπὶ τῶν λόφων φαίνονται σημεῖα παλαιᾶς καλλιεργείας· κατὰ τὸ νοτ-δυτικὸν σώζονται ἐρείπια χωριδίου τῆς ἐποχῆς τοῦ μεσαιῶνος, ἴσως τοῦ καιροῦ τῶν δουκῶν τῆς Νάξου· ἦν δὲ τὸ χωρίον πυκνῶς συνημμένον ὡς τὰ λεγόμενα καστέλλια ἄλλων νήσων περιέχον πολλοὺς σπηκοὺς καὶ περικυκλούμενον ὑπὸ περιτειχίσματος οὗ λείψανα σώζονται ἔτι πρὸς τὴν θάλασσαν· κατὰ τὸ μέσον τῆς νησίδος κεῖται τὸ μετόχιον τῆς Παναγίας τῆς Ἀμοργοῦ καὶ εἰς τὴν ἐκκλησίαν αὐτοῦ περιέχονται πολλαὶ πλάκες ἀρχαῖαι καὶ τεμνύχια κιόνων, καὶ Ἑρμῆς φαλλοφάρος ἄλλ' οὔτε κεφαλὴν ἔχων οὔτε ἐπιγραφὴν· ὕδωρ ναματιαῖον ῥέει κατὰ τὸν πρὸς δυσμὰς κόλπον τῆς νησίδος τὸν καλούμενον Λιβιάδι· οἱ καλλιεργοῦντες τὴν Ἡράκλειαν γεωργοὶ καλλιεργοῦσι καὶ τὴν Σχινουῖσαν· οὐδεμία ἀρχαιότης Ἑλληνικὴ

ὑπάρχει ἐπὶ τῆς νησίδος ταύτης, καὶ τὰ ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ εὐρισκόμενα ἐκομίσθησαν, ὥς φαίνεται, ἀλλαχόθεν· λαγωὶ πολλοὶ ἦσαν ἄλλοτε ἐπὶ τῆς Σχινούσης, ἀλλ' ἀφ' ὅτου καλλιεργεῖται, ἐξωλοθρεύθησαν ὑπὸ τῶν λαγωνικῶν κυνῶν.

ΚΟΥΦΟΝΗΣΙ Κάτω, κατὰ τὸ βορ-ἀνατολικὸν τῆς Σχινούσης, νησίς ἐπιμήκης καὶ σχεδὸν ἀλιτενῆς, ἔχουσα ἔδαφος ἐλαφρὸν καὶ ξηρὸν ἐξ οὗ καὶ ἡ ὀνομασία· κατὰ τὸν πρὸς μεσημβρίαν αἰγιαλὸν κεῖται χωρίδιον ἐξ 20 περίπου οἰκιῶν καὶ βρύσις ἔχουσα ὕδωρ ὑφάλμυρον ἀλλὰ πότιμον· ἔχει ἐκκλησιδίον καὶ παρ' αὐτὸ κεῖνται μικρά τινα θραύσματα μαρμάρου καὶ τεμάχιον μαρμάρινον ῥοπάλου τοῦ Ἡρακλέους 1 1/2 ποδὸς τὸ μῆκος, κομισθὲν ἐεθαίως· ἀλλαχόθεν, διότι κατὰ τὴν μαρτυρίαν τῶν κατοίκων οὐδὲ ἔχνος ἀρχαιότητος εὐρέθη ποτὲ ἐπὶ τῆς νησίδος ταύτης· παρὰ τὸν μεσημβρινὸν αἰγιαλὸν τοῦ Κουφονησίου τούτου, ἀπέναντι τοῦ χωρίου κεῖται ἕτερον ἔτι ἐλασσον νησιδίον Ξερονήσι λεγόμενον.

ΚΟΥΦΟΝΗΣΙ Ἐπάνω πολλῷ μᾶλλον τοῦ Κάτω Κουφονησίου οὗ κεῖται πλησιέστατα βορ ἀνατολικῶς. Ἐν τῇ νησίδι ταύτῃ εἰσὶν ἔχνη τινὰ τῆς ἐλληνικῆς ἀρχαιότητος καὶ ἔτι πλείονα τοῦ μεσαιῶνος· ἔχει χωρίον καὶ βρύσιν παρ' αὐτὸ, καὶ κάτωθεν τῆς βρύσεως κεῖται σαρκοφάγος μαρμάρινος κακῆς νεωτέρας κατασκευῆς οὗ τὸ σῶμα εὐρίσκεται εἰς Κατάπολα τῆς Ἀμοργοῦ· ὁ σαρκοφάγος οὗτος, καθ' ὅσον οἱ κάτοικοι ἐνθυμῶνται, εὐρέθη παρὰ τὴν θέσιν ἔνθα ἐκτίσθη τὸ χωρίον περιέχει δὲ καὶ ἡ ἐκκλησία κιονόκρανον Κορινθιακῆς τάξεως ἀγροίκου κατασκευῆς καὶ πολλὰ τμήματα μαρμάρου· ἔτι δὲ καὶ ἐπὶ τοῦ πρώτου πρὸς τὸ νοτ ἀνατολικὸν τοῦ χωρίου μικροῦ ἀκρωτηρίου εἰσὶν ἐρείπια ἀρχαίας λιθίνης οἰκοδομῆς, καὶ ἕτερα ἔτι ἀξιολογώτερα λείψανα

φρουρίου ἢ μοναστηρίου κεῖνται κατὰ τὸ βορ-δυτικὸν τῶν οἰκιῶν παρὰ τινα ἀνεμόμυλον· τοιαῦτα ἐρείπια εὐρίσκονται καὶ ἐπὶ τοῦ αἰγιαλοῦ τοῦ κόλπου κάτωθεν τοῦ μύλου καὶ ἐντὸς ἔτι τοῦ χωρίου αὐτοῦ· τὰ τειχίσματα ταῦτα φαίνεται ὅτι ἦσαν ἐν μέρει τῆς ἐποχῆς τῶν Ῥωμαίων Αὐτοκρατόρων ἢ καὶ ἔτι ἀρχαιότερα· εὐρίσκονται προσέτι καὶ τάφοι Ἑλληνικοὶ περιέχοντες ἀγγεῖα μαρμάρινα, ἀλλὰ τὰ νομίσματα εἰσὶ σπάνια· ἡ νησίς αὕτη ἐπομένως κατωκεῖτο βεβαίως καὶ κατὰ τὴν Ἑλληνικὴν ἀρχαιότητα καὶ κατὰ τὸν μεσαιῶνα· κατὰ δὲ τοὺς μεταγενεστέρους καιροὺς μέχρι τοῦ πολέμου τῆς ἀπελευθερώσεως τῆς Ἑλλάδος ἦν καταγώγιον τῶν Μανιατῶν καὶ ἄλλων πειρατῶν καὶ ἐκ τοῦ κέρδους ἐλάμβανον μέρος καὶ οἱ πτωχοὶ κάτοικοι· ἀλλ' ἀφ' οὗτου ἐστερηθήσαν τοῦ πόρου τούτου, ἐδόθησαν ἐπιμελέστερον εἰς τὴν καλλιέργειαν τῆς νήσου ἧς ἡ γῆ ἂν καὶ λεπτή, δὲν εἶναι ἄγονος, καὶ καλλιεργουμένη δύναται ἐντὸς ὀλίγων ἔτων νὰ σύγκειται ὁλοκλήρως ἐξ ἀγρῶν καὶ ἐξ ἀμπελώνων.—Ὁ μεταξὺ τῶν δύο Κουφονησίων διάυλος εἶναι ἀσφαλὲς ὁρμητήριον ἐν χειμῶνι.

ΚΕΡΟΣ κατ' ἀνατολὰς τῆς Σχινούσης καὶ κατὰ τὸ νοτ-ἀνατολικὸν τῶν Κουφονησίων· νησίς ὑψηλὴ καὶ τραχεῖα, ῥάχis ὄρους· ἐκθρόσκουσα ἀπὸ τῆς θαλάσσης καὶ ἧς τὰ κρημνώδη πλευρὰ μικρὰν ἐπιδέχονται καλλιέργειαν· οἱ μοναχοὶ τῆς Παναγίας τῆς Ἀμοργοῦ τρέφουσιν ἐνταῦθα τινὰ ποίμνια· οὐδαμοῦ τῆς νησίδος ταύτης εἰσὶν ἔχνη ἀρχαιότητος εἰμὴ μόνον ἐρείπια τινὰ οἰκοδομῆς ἐπὶ τοῦ μικροῦ βράχου τοῦ λεγομένου Δασκαλῶν κατὰ τὸ βορ-δυτικὸν ἄκρον τῆς νήσου, ἀπέναντι τῆς Σχινούσης· ἦν δὲ ἡ οἰκοδομὴ αὕτη τῆς ἐποχῆς τοῦ Μεσαιῶνος ὠχυρομένη ἕως μονὴ ἢ πειρατῶν φρούριον· κατὰ τὸν φορολογικὸν κατάλογον τῶν συμ-

μάχων τῶν Ἀθηναίων ἢ νησίς αὕτη φαίνεται ὅτι ἐκκαλεῖτο τὸ πάλαι Κερία· ἦν δὲ ὁ φόρος αὐτῆς. 10 δραχμαὶ καὶ 3 ὄβολοί (1).

ἈΝΤΙΚΕΡΟΣ, νησίς ἀλιτενῆς κατὰ νότον τῆς Κέρου, ἰδιοκτησία τοῦ ἐξ Ἀμοργοῦ Γάβρα.

Ἐκτὸς τῶν ἀνωτέρω ὑπόκεινται τῇ Ἀμοργῷ τρία ἔτι νησίδια = Ἄνυδρος (Ἀμοργόπουλον) πρὸς μεσημβρίαν, Δο-νοῦσα καὶ Κίναρος πρὸς τὸ ἀνατ. ὄρειον.

Ἡ Ἀμοργὸς εἶναι εἰς τῶν ἐξ δῆμων τῆς ἐπαρχίας Θήρας· ἀπέχει δὲ τοῦ Πειραιῶς 133 μίλια. Εἰς Ἀμοργὸν ὑπάρχει φυλακεῖον ὑγειονομικὸν καὶ σταθμὸς τελωνειακὸς καὶ εἰρηνοδικεῖον.

ἸΟΣ, Σποράς κατὰ μεσημβρίαν τῆς Νάξου, κατ' ἄρκτον τῆς Θήρας καὶ κατ' ἀνατολὰς τῆς Σικιήνου, κειμένη ἐν ἔτῃ ἀποστάσει ἀπὸ τῆς Θηρασίας καὶ τῆς Ἀνάφης (2)· τῆς δὲ Θήρας ἀπέχουσα κατὰ τὸν Πλίνιον, 25 μιλ. Ῥωμ. (3) = 200 σταδ. = 10 ὥρ. τὸ δὲ μῆκος αὐτῆς λογίζεται 25 μιλ. = 200 σταδ. 10 ὥρ. (4)· ἡ Ἰος εἶχε πόλιν καὶ λιμένα (5)· ἡ πόλις ἐκαλεῖτο ὁμονύμως τῇ νήσῳ Ἰος καὶ ἡμιλλᾶτο πρὸς ἄλλας ἐξ πόλεις περὶ τῆς γεννήσεως τοῦ Ὀμήρου, κατὰ τὸ ἐξῆς δίστιχον ἀναφερόμενον ὑπὸ τοῦ Δουλου Γελλίου.

Ἑπτὰ πόλεις διερίζουσι περὶ ῥίζαν Ὀμήρου.

Σμύρνα, Ῥόδος, Κολοφῶν, Σαλαμὶν, Ἰος, Ἄργος, Ἀθήνη (6)· Ἡ νῆσος αὕτη ἐκλήθη Ἰος ἀπὸ Ἰώνων τῶν ἐν αὐτῇ οἰκησάντων· ἐκαλεῖτο δὲ καὶ Φοινίκη (7). Ἀμφισβητεῖται ἡ ἐν Ἰῷ γέννησις τοῦ Ὀμήρου· φαίνεται δὲ βέβαιον ὅτι ἡ Ἰος

(1) Δ. Ρὸς Περιηγ. Μαρ. 2 σ. 28. (2) Στραβ. β. 10, σ. 485 486.

(3) Πλιν. β. 4, κ. 23. (4) Αὐτ. (5) Σκυλ. Περιπλ. (6) Αὐτ.

Γελλ. Νύκτ. Αγγ. β. 3, κ. 11. (7) Στεφ. Βυζ. Ιος.

ἦν ἡ πατρὶς τῆς μητρὸς αὐτοῦ καὶ ὅτι αὐτὸς ἦν ἐντεταφιασμένος ἐν αὐτῇ, καὶ ὅτι ἡ νῆσος ἐκαλεῖτο πρότερον Φοινίκη (1). οἱ Ἰῆται ἐδείκνυσαν τὸ μνημεῖον τοῦ Ὀμήρου κατὰ τι μέρος τῆς νήσου, καὶ ἀλλαχοῦ τὸ τῆς μητρὸς αὐτοῦ Κλυμένης· ἦν δὲ καὶ ἐν τῷ προνάῳ τῶν Δελφῶν εἰκὼν χαλκῇ τοῦ Ὀμήρου ἐπὶ στήλης καὶ τὸ μάντευμα ἐξ οὗ φαίνεται ὅτι ἡ Ἴος ἦν πατρὶς τῆς μητρὸς αὐτοῦ=

Ὀλβιε καὶ δὺσδαιμον, (ἔφυε γὰρ ἐπ' ἀμφοτέροισι)

Πατρίδα διζῆται· μητρὶς δέ τοι οὐ πατρὶς ἐστίν·

Ἔστιν Ἴος νῆσος μητρὸς πατρὶς, ἥσε θανόντα

Δέζεται· ἀλλὰ νέων παίδων αἰνιγμα φύλαξι (2).

τὸ μάντευμα τοῦτο ἀναφέρεται καὶ ὑπὸ Στεφάνου τοῦ Βυζαντίου (3).

Ὁ Ἡρόδοτος ἐν τῇ ἀποδιδομένη αὐτῷ συγγραφῇ τοῦ βίου τοῦ Ὀμήρου ἐκφράζεται ὡς ἐφεξῆς= Ἀρχομένου δὲ τοῦ ἔαρος, ἐπεχείρησε πλεῖν Ὀμηρος εἰς τὰς Ἀθήνας ἐκ τῆς Σάμου καὶ ἀναχθεὶς μετὰ τινων ἐγχωρίων, ἀπηνέχθη εἰς τὴν Ἴον· καὶ ὠρμίσθησαν οὐ κατὰ πόλιν, ἀλλ' ἐπ' ἀκτῆς· συνέβη δὲ τῷ Ὀμήρῳ κατὰ πολὺ τι ἄρξασθαι μαλκκῶς ἔχειν· ἐκβὰς δὲ ἐκ τοῦ πλοίου, ἐκοιμᾶτο ἐπὶ τῆς κυματωγῆς, ἀδυνάτως ἔχων· πλείους δὲ ἡμέρας ὁρμούντων αὐτῶν δι' ἀπλυσίαν, καταβαίνοντες αἰεὶ τινες τῶν ἐκ τῆς πόλιος, ἐπεσχόλαζον παρὰ τῷ Ὀμήρῳ, καὶ ἐν βωῦματι εἶχον αὐτὸν, ἀκούοντες αὐτοῦ (4). Ἐκ δὲ τῆς ἀσθενείας ταύτης συνέβη τὸν Ὀμηρον τελευτῆσαι ἐν Ἴῳ... τελευτήσας δὲ ἐν τῇ Ἴῳ, αὐτοῦ ἐπ' ἀκτῆς ἐτάφη ὑπὸ τε τῶν συμπλεόντων καὶ τῶν πολιήτων ὅσοι ἐν διαλογῇ ἐγγεγέννητο αὐτῷ· καὶ τὸ ἐλεγεῖον τόδε

(1) Στράβ. β. 10, σ. 484—Πλιν. *Homeri Sepulcro veneranda. Anta Phœnice adpellata* β. 4, κ. 23. (2) Πρυσ. Φωκ. κ. 24. (3) Στεφ. Βυζ. Ἴος. (4) Ἡρόδοτ. Βίος Ὀμήρου. κ. 34.

ἐπέγραψαν ἴηται ὕστερον χρόνῳ πολλῷ, ὡς ἤδη ἡ ποίησις ἐξεππτώκει καὶ ἐθαυμάζετο ὑπὸ πάντων· οὐδὲ Ὀμήρου ἐστὶν =

Ἐνταῦθα τὴν ἱερὴν κεφαλὴν κατὰ γαῖα καλύπτει

Ἀνδρῶν ἡρώων κοσμήτορα· θεῖον Ὀμηρον (1).

* Ἰός, ἡ περίμετρος αὐτῆς λογιζέται 40 μιλίων· εἶναι εὐφρος, ὁπωσοῦν καλλιεργουμένη καὶ οὐχὶ τοσοῦτον κρημνώδης· ἡ γῆ εἶναι ἀρίστη, καὶ ὁ σίτος εἰς ὃν συνίσταται τὸ κύριον ἐμπόριον τῆς νήσου εἶναι καλλίστης ποιότητος· προάγει δὲ καὶ οἶνον καὶ ἔλαιον καὶ θαμβάκιον, καὶ ἄλλα, ἀλλὰ στερεῖται πυροξύλων καὶ ὀπωρῶν· ἔχει λιμένας ἀρίστους καὶ χώραν Ἴον ἐπὶ τῆς αὐτῆς θέσεως τῆς ἀρχαίας πόλεως κατὰ τὸν πρὸς δυσμὰς αἰγιαλὸν ἐπὶ ὄρους ὀξυτενοῦς ἐπικειμένου τῷ 1/4 ὥρας ἀπέχοντι τῆς πόλεως λιμένι ὅς εἶναι κυκλοτερὴς ὡς ὁ Πειραιεὺς καὶ περικυκλοῦται πανταχόθεν ὑπὸ ὀρέων· τὸ δὲ στόμιον αὐτοῦ εἶναι τετραμμένον πρὸς τὸ νοτ-δυτικὸν καὶ πρὸς τὴν νῆσον Σίκληνον· κατὰ τὸν ἐνδότετον μυχὸν τοῦ λιμένος τούτου ὑπάρχει λόφος πετρώδης συγκεῖμενος ἐκ σχιστολίθου καὶ κατὰ τοὺς πρόποδας αὐτοῦ εἰσὶ τὰ ἀνήκοντα αὐτῷ οἰκοδομήματα καὶ τινες οἰκίαι καὶ ἀποθῆκαι· ἐπὶ δὲ τοῦ λόφου αὐτοῦ εἰσὶ πάμπολλα ἔχνη ἀρχαίων οἰκοδομῶν καὶ Ἑλληνικῶν τάφων, καὶ ἐπὶ τῆς κορυφῆς αὐτοῦ σῶζονται συντρίμματα τινὰ πύργου τῶν δουκῶν τῆς Νάξου ἐν τῷ λιμένι τούτῳ στόλοι μεγάλοι δύνανται νὰ προσορμίζωνται ἀφόβως καὶ ἀπροφυλάκτως. Κατὰ πολλὰ μέρη τῆς νήσου ταύτης εὐρίσκονται ἀρχαιότητες ὡς ἡ μεγάλη ἐκκλησία τοῦ Ἁγ. Θεοδότου κειμένη κατ' ἀριστερὰν τοῦ περιστομίου τῆς πρὸς τὸ

(1) Ἡρόδ. Βίος Ὀμήρου κ. 36.

βορ-ἀνατολικὸν τῆς νήσου καὶ πρὸς τὴν Ἠράκλειαν καὶ τὴν Ἀμοργὸν τετραμένης μικρᾶς κολπώδους πεδιάδος περιέχει πολλὰ μάρμαρα ἀρχαῖα καὶ κεῖται ἐπὶ τῆς θέσεως ἀρχαίου οἰκοδομήματος καὶ τάφοι πολλοὶ εἰσὶν ἐν τῷ παρακειμένῳ χωριδίῳ καὶ περίξ αὐτοῦ μετ' οὐ πολὺ λείψανα ἀρχαίου ὑδραγωγείου καὶ ἀνατολικώτερον παρὰ τὴν Παναγίαν καλουμένην Ψάθην εἰσὶ λείψανα ἀρχαιοτήτων Ἑλληνικῶν καὶ ἕτερα τοῦ μεσαιῶνος κατὰ τε ταῦτα τὰ μέρη καὶ παρὰ τοὺς δύο κόλπους Κάλαμος καὶ Μαγγανᾶρι καλουμένους καὶ ἕτερα τοιαῦτα κατὰ τὸ μέρος τῆς νήσου παρὰ τὸ λεγόμενον Καστέλι· καὶ ἐπιγραφαὶ δὲ εὑρέθησαν καὶ ἐπὶ τριῶν ἐξ αὐτῶν ἀναφέρεται ὁ Πύθιος Ἀπόλλων υἱὸς ὁ ναὸς ἔκειτο ἔνθα νῦν ἡ ἐκκλησία τοῦ Ἀγ. Ἰωάννου τοῦ Προδρόμου καὶ ἐφ' ἑτέρας δὲ ἐπιγραφῆς εὑρεθείσης ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ τῆς Ἀγ. Αἰκατερίνης ἀναφέρονται αἱ θεότητες Ζεὺς Πολιεὺς καὶ Ἀθηνᾶ Πολιάς (1)..

Περὶ τὰ τέλη τοῦ ἔτους 1771 ὁ εἰς Ῥωσικὴν ὑπηρεσίαν Ὀλλανδὸς ἀξιωματικὸς κόμης Πᾶς φᾶν Κρίνεν παραγενόμενος τὸ δεύτερον εἰς Ἴον μετὰ πολλὰς ἐρεῦνας ἐνόμισε καὶ διέδωκεν ὅτι εὑρε τὸν τάφον τοῦ Ὀμήρου φέρει δὲ πρὸς τοῦτο τὰς ἐξῆς ἐνδείξεις. Πρὸ τῆς θύρας τῆς ἐκκλησίας τῆς Ἀγ. Αἰκατερίνης εὑρε πλάκα μαρμαρίνην μετακομισθεῖσαν, κατὰ τινὰ ἐγχώριον παράδοσιν, ἐκ τοῦ τάφου τοῦ Ὀμήρου, καὶ φέρουσιν μακρὰν ἐπιγραφὴν ἐκ 44 στίχων ὁλῶς δυσανάγνωστον καὶ δυσνόητον, περιέχουσιν δὲ πρὸς τοῖς ἄλλοις καὶ τὸ ὄνομα τοῦ Ὀμήρου. 2^ο Περὶ τὸν λεγόμενον Φαρόπυργον, κατὰ τὸν μικρὸν Πλακωτὸν καλούμενον κόλπον, πρὸς τὸ βόρειον τῆς νήσου εὑρεν ἐν τινὶ τάφῳ ἀγ-

(1) Ρὸς Περιηγ. Ἑλλην. Τ. 1. Ἐπιστ. 10.

γεῖα τινὰ μικρὰ πῆλινά· δύο ἕτερα ἄγγεῖα ὧν τὸ ἓν ἔχον
σχῆμα ὀλμοειδοῦς μαρμαρίνης φιάλης, μίαν μικρὰν κεφα-
λὴν μαρμαρίνην, δύο χαλκᾶ νομίσματα τῆς Ἰου καὶ ἐφ' ἐνὸς
αὐτῶν τὸ περίγραμμά ΟΜΗΡΟΣ· ἓνα λίθον φέροντα γε-
γλυμμένην κεφαλὴν ὁμοίαν τῇ μαρμαρίνῃ καὶ τῇ ἐπὶ
τοῦ εἰρημένου χαλκοῦ νομίσματος καὶ τέλος ἀκίδα μαχαι-
ριδίου ἢ βέλους· πρὸς δὲ τούτοις εὔρεν ἐν τῷ αὐτῷ τάφῳ
πλάκα μαρμαρίνην ὀριζοντεῖως κειμένην ὡς ἔδραν καὶ κατὰ
μὲν τὸ ἔμπροσθεν αὐτῆς κεχαρχγμένην τὴν ἐπιγραφὴν =

ΕΝΘΑΔΕ ΤΙΝ ΙΕΡΑΝ ΚΕΦΑΛΙΝ

ΚΑΤΑΓΑΙΑ ΚΑΛΥΨΤΕΙ ΑΝΔΡΟΝ

ΙΡΩΟΝ ΚΟΣΜΙΤΟΡΑ ΘΕΙΟΝ ΟΜΙΡΟΝ

κάτωθεν δὲ ταύτης τὴν ἐξῆς =

ΒΟΥΛΟΣ ΕΠΟΙΕΙ ΜΕΛΙΤΑΙΟΝ

ΟΜΙΡΟΝ ΠΟΝΤΟΝ ΚΡΙΘΕΟΙΣΙΟΝ

κατὰ δὲ τὸ ὀπισθεν =

ΟΜΙΡΟΣ ΜΕΝΤΟΡΟΣΒ ΠΥΛΑΙΟΝ

ΠΡΟΝ ΛΗΙΔΟΝ ΔΙΔΑΣΚΑΛΕΧΑΙΡΕ

τὴν πρώτην τῶν ἐπιγραφῶν τούτων = Ἐνθάδε τὴν ἱερὰν κτλ.
εὔρεν ὁ ῥηθεὶς κόμης Πᾶς καὶ ἀλλαχοῦ κατὰ τὸ μέσον τῆς
νήσου ἐγκεκτισμένην εἰς τοῖχον ἀρχαίου τινὸς οἰκοδομή-
ματος θόλος καλουμένου, καὶ ἐκ τούτων πάντων ἐξήγαγεν
ὅτι εὔρεν ἀληθῶς τὸν τάφον τοῦ Ὀμήρου· ἀλλ' ὅτι μὲν
ὁ Ὀμηρος ἐτελεύτησε καὶ ἐτάφη ἐν Ἴφ οὐδόλως εἶναι
ἀπίθανον, ὡς γράφει καὶ ὁ Ἡρόδοτος ἂν ἀληθῶς οὗτος εἶναι
ὁ γράψας, ὅτι δὲ ὁ ὑπὸ τοῦ κόμητος Πᾶς εὑρεθεὶς τάφος
εἶναι οὗτος· ἐκεῖνος ὁ τοῦ ἡγεμόνος τῶν ποιητῶν κατί-
σταται δυσἀπόδεικτον καὶ δυσπαράδεκτον καὶ τὰ ἐν αὐ-
τῷ εὑρεθέντα εἰσὶν ἀνίσχυροι καὶ οὐδαμῶς ἀποχρῶσαι
ἀποδείξεις τοῦ πράγματος, διὰ τοῦ ἐξῆς λόγου = I' Τὰ

νομίσματα καὶ ἡ χρῆσις αὐτῶν ἦσαν οὐ μόνον ἄγνωστα κατὰ τὴν ἐποχὴν τοῦ Ὁμήρου, ἀλλὰ καὶ κατὰ αἰῶνας μεταγενέστερα. 2' Αἱ ἐπιγραφαὶ οὐδόλως φέρουσι χαρακτῆρα παλαιογραφικόν, καὶ ἡ κατασκευὴ τῶν στοιχείων καὶ μάλιστα τοῦ τετραγωνοειδοῦς L δεικνύουσι προφανῶς ὅτι εἰσὶ τῆς Ῥωμαϊκῆς ἐποχῆς, καὶ οὐχὶ προγενέστερα τῆς πρώτης ἢ καὶ τῆς δευτέρας ἑκατονταετηρίδος μ. Χ. 3' Ἡ μαρμαρίνη κεφαλὴ, ἡ ἀκὴ τοῦ βέλους καὶ τὰ λοιπὰ ἀγγεῖα οὐδὲν ἀποδεικνύουσι· πολλοὶ τάφοι περιέχουσι τοιαῦτα καὶ ἀκίδας μάλιστα εὔρεν ὁ αὐτὸς περιηγητὴς καὶ ἀλλαχοῦ τῆς Ἰου αὐτῆς καὶ ἐν Φολεγάνδρῳ καὶ ἐν Νάξῳ καὶ ἀπεδείχθη ὅτι εἰσὶ πάντα τῆς ἐποχῆς τῶν Ῥωμαίων (1)· ὥστε πάντα τὰ ἐν τῷ τάφῳ φαίνονται ἀποτεθειμένα ἐν αὐτῷ κατὰ νεωτέραν τινὰ ἐποχὴν, τίς οἶδε πότε καὶ ποῦ καὶ παρὰ τίνων·

Οἱ ναῦται τῆς Ἰου ὡς καὶ οἱ τῆς Μήλου θεωροῦνται ὡς ἐπιτηδεύτατοι, διότι γνωρίζουσιν ἀκριβῶς τὰ παράλια τῆς Αἰγύπτου καὶ τῆς Συρίας. Ἡ νῆσος αὕτη ἦν ἐν παντὶ καιρῷ τὸ σύνηθες καταγώγιον τοῦ πλείστου τῶν πειρατῶν τῆς Μεσογείου θαλάσσης. Ἡ Ἰος εἶναι εἰς τῶν 6 δήμων τῆς ἐπαρχίας Θήρας· ἀπέχει δὲ ἡ Ἰος τοῦ Πειραιῶς 109 μίλια. Ἡ Ἰος ἔχει δύο σχολεῖα, Ἑλληνικὸν καὶ δημοτικὸν ἀμφοτέρω B'. τάξεως καὶ σταθμὸν ὑγειονομικὸν καὶ σταθμὸν τελωνειακὸν καὶ εἰρηνοδικεῖον.

ΘΗΡΑΣΙΑ νῆσος μικρὰ ἀπέναντι τῆς Θήρας πρὸς δυσμὰς, μετὰ τῶν δύο κεράτων αὐτῆς· μνημονεύεται ὑπὸ τοῦ Στράβωνος (2). κατὰ τὸν Πλίνιον ἡ Θηρασία ἀναφύη δι' ἡφαιστικῆς ἐκρήξεως περὶ τὸ Δ'. ἔτος τῆς 135'. Ὀλυμπιάδος (3), ἀλλ' ἐκ τῆς παραδόσεως βαβαιουμένης καὶ ἐκ τῆς

(1) I. Ρὸς Πιριηγ. νησ. Ἑλλην. Ἐπιστ. 12. σ. 161, σμ. 15.

(2) Στραβ. β. 1, σ. 37. καὶ β. 10, σ. 484. (3) Πλιν. β. 2, κ. 87.

φύσεως καὶ ὁμοιότητος τοῦ ἑδάφους αὐτῆς μετὰ τοῦ τῆς Θήρας ἀποδεικνύεται ἀναμφισβητήτως ὅτι ἡ νῆσος αὕτη τὸ πάλαι ἀπετέλει μέρος τῆς Θήρας ἀφ' ἧς ἀπεσπάσθη μετέπειτα, ὡς ὁμολογεῖ καὶ ὁ ἴδιος Πλίνιος ἐν τῷ αὐτῷ πονήματι (1)· κατὰ τὸν Πτολεμαῖον ἡ Θηρασία τὸ πάλαι εἶχε πόλιν· ἀλλὰ θεωρουμένης τῆς μικρότητος καὶ τῆς ἀκαρπίας αὐτῆς, τὸ πρᾶγμα φαίνεται ἀπίθανον· ἂν δὲ ὑπῆρχεν ἐν αὐτῇ μικρόν τι ἴσως πολίδριον, φαίνεται ὅτι ἦν ἀποικία Φοινίκων, διότι πρὸ τινος χρόνου εὐρέθησαν μάρμαρα φέροντα ἐπιγραφὰς Φοινικικὰς.

* Θηρασία· καίτοι· πρὸς τὸ πρὸς βορρᾶν ἀκρωτήριον τῆς Θήρας ἦτοι τὴν Ἐπάνω-Μερίαν· εἶναι σχήματος ἐπιμήκους, ἐκτεινομένη ἀπ' ἄρκτου πρὸς μεσημβρίαν· καὶ τὸ μὲν μῆκος αὐτῆς λογίζεται 1 1/2 ὥρας, τὸ δὲ πλάτος 1/2, ἡ δὲ περίμετρος 2 ὥρων· τὸ ὅλον δὲ τῆς ἐπιφανείας τῆς γῆς συμποσοῦται εἰς 260 στρέματα ὡς ἔγγιστα· εἶναι δὲ ἡ γῆ τῆς Θηρασίας τῆς αὐτῆς φύσεως τῇ τῆς Θήρας, καὶ τὸ ἑδάφος αὐτῆς παριστᾷ ἐπίπεδον κεκλιμένον ἀντιστρόφως τῆς Θήρας ἦτοι ἀπ' ἀνατολῶν πρὸς δυσμᾶς· αἱ δὲ πρὸς τὸν κόλπον, δηλ. αἱ ἀνατολικαὶ αὐτῆς πλευραὶ, ὡς καὶ αἱ δυτικαὶ τῆς Θήρας εἰσὶν ἀπόκρημνοι καὶ ἀπροσπέλαστοι καὶ τὰ ὕδατα τῆς θαλάσσης κατὰ ταῦτα τὰ μέρη βυθότατα· ἅπαντα σχεδὸν ἡ νῆσος αὕτη εἶναι καλλιεργημένα καὶ κατὰ τὸ πλεῖστον ἀμπελόφυτος, ἔχουσα καὶ τινὰ δένδρα σποράδην· στερεῖται ὅλως ῥεόντων ὑδάτων καὶ ἀντὶ τούτων εἰσὶν ἐν χρήσει δεξαμεναὶ καὶ ἐνίοτε φρέατα ὧν τρία μόνον εὐρίσκονται· λιμὴν δὲν ὑπάρχει εἰς ταύτην τὴν νῆσον. Τέσσαρα χωρία εἰσὶν ἐν Θηρασία = ΜΑΝΩ.

(1) Πλιν. β. 3, κ. 4.

Λᾶς, ΠΟΤΑΜΟΣ, ἈΓΡΕΛΙΑ, ΚΕΡΑ ὧν ὁ μὲν Μανωλᾶς καίται ἐπὶ ὕψους, τὰ δὲ ἄλλα εἰς κοιλάδας· οἱ κάταικοι συμποσοῦνται ὑπὲρ τοὺς 500· αἱ πλεῖσται τῶν οἰκιῶν εἰσὶν ἐσκαμμέναι ἐντὸς τῶν βράχων· ἔχει δὲ ἡ νῆσος 16 ἐκκλησίας, πᾶσας τοῦ ἀνατολικοῦ δόγματος, καὶ ἓν νεκροταφεῖον· τὰ κύρια προϊόντα εἰσὶν ὁ οἶνος, ἡ κριθή καὶ τὸ ζῶσιμον βαμβάκιον· προάγει δὲ καὶ σῖτον ὀλίγον καὶ ὄσπρια καὶ σῦκα εἰς ἱκανὴν ποσότητα· τὸ κλίμα εἶναι καλὸν καὶ ὑγιεινόν· ἡ Θηρασία ἀπέχει τοῦ ὄρμου τῶν Φηρῶν 5 μίλια· διὰ τὴν μεταξὺ Θηρασίας καὶ Θήρας συγκοινωνίαν ὑπάρχει λέμβος μικρὰ *Περαματαριά* λεγομένη ἥτις καθ' ἑκάστην σχεδὸν διαπλέει ἀπὸ Θηρασίας εἰς τὸν ὄρμον τῆς Ἐπάνω Μεριᾶς καὶ τὸ ἀνάπαλιν. Ἡ Θηρασία εἶναι εἰς τῶν ἐξ δῆμων τῆς ἐπαρχίας Θήρας. Ἐν Θηρασίᾳ ὑπάρχει σχολεῖον δημοτικὸν Γ'. τάξεως.

ἈΝἈΦΗ, Σποράς μικρὰ κατ' ἀνατολὰς τῆς Θήρας μακρὰ καὶ στενὴ, ἐκτεινομένη ἀπ' ἀνατολῶν πρὸς δυσμὰς· ἡ περίμετρος αὐτῆς λογιζέται 16 μιλ. ἡ νῆσος αὕτη εἶναι ἀλίμενος καὶ ἔχει ὄρη γυμνά, πηγὰς δὲ ὑδάτων καλὰς καὶ χρησίμους εἰς καρποφορίαν τῶν πεδιάδων. Εἶχε πόλιν ἐπὶ κορυφῆς ὄρους ὑψουμένου ἐπὶ 600—800 πόδας καὶ ναὸν Ἀπόλλωνος Αἰγλήτου, ὅθεν καὶ ὁ Καλλιμάχος ἐπονομάζει αὐτὴν Αἰγλήτην==

Αἰγλήτην Ἀνάφην τε Λακωνίδι γείτονα Θήρα (1)· ὁ ναὸς οὗτος κατὰ τὴν μαρτυρίαν τῶν ἀρχαίων ᾠκοδομήθη ὑπὸ τῶν Ἀργοναυτῶν κατὰ τὴν ἀπὸ Κολχίδος αὐτῶν ἐπάνοδον (2)· ἐν τῷ περιβόλῳ τοῦ ναοῦ τούτου περιείχοντο

(1) Στράβ. β. 10. σ. 484. (2) Ορφ. Ἀργοναυτ. 1363—67. Ἀπολλυδορ. Ββλ. 1. σφ 29. Ἀπολλών. Ροδ Ἀργοναυτ. 4, 1706—30. Κόνων Διηγ. 49.

ἔτι καὶ Ἑωραὶ Ἀφροδίτης, Ἀσκληπιοῦ, Διὸς Κτησίου καὶ ἄλλων θεοτήτων. Ἡ ἀπὸ τῆς πόλεως πρὸς τὸν ναὸν τοῦτον ὁδὸς δι' ἧς διήρχοντο αἱ θεωραὶ ἐκαλεῖτο Ἱερά·

* Ἀνάφη· ἔχει μίαν χώραν Ἀνάφην περιέχουσαν ὡς ἐξακοσίας ψυχὰς καὶ κειμένην ἐπὶ κορυφῆς ὄρους ἡμίσειαν ὥραν ἀπεχούσης τοῦ προσεχοῦς κατὰ τὸ νοτ-δυτικὸν τῆς νήσου ὀρμητηρίου· ἅπαν τὸ ἐμπόριον τῶν κατοίκων συνίσταται εἰς μέλι, κηρίον καὶ κρόμμυκα· στερεῖται δὲ ὅλως πυροξύλων· οἶνον καὶ κριθὴν ἔχουσιν ὅσον μόνον πρὸς ἰδίαν αὐτῶν χρῆσιν· ἐπὶ τῆς νήσου ταύτης εἰσὶν ἄγριαι περιστεραὶ πολλαὶ καὶ πέρδικες παμπληθεῖς γεννηθεῖσαι ἐξ ἑνὸς καὶ μόνου ζεύγους (1).—Ἡ Ἀνάφη εἶναι εἰς τῶν ἐξ δῆμων τῆς ἐπαρχίας Θήρας· ἀπέχει δὲ τοῦ Πειραιῶς 164 μίλια.— Ἀπέναντι τῆς χώρας Ἀνάφης κεῖται νησιδίων ἔρημον Ἀναφόπουλον λεγόμενον. — Ὁ Πλίνιος ἀναφέρει δύο νησιδία ἔρημα περὶ τὴν Ἀνάφην, Ἰππουριν καὶ Ἀσκανίαν. — Ἀπὸ τῆς κορυφῆς τοῦ ὄρους ἐφ' ἧς ἔκειτο ἡ ἀρχαία πόλις διήκει κατὰ μεσημβρίαν εἰς τὴν θάλασσαν ῥάχισ, καὶ ἐπὶ τῆς ἐσχάτης κατωφερείας αὐτῆς κατὰ τὸν αἰγιαλὸν εἰς τὰ λεγόμενα Καταλυματάκια, δηλαδὴ δώματα μικρὰ ἐν εἵδει βαθμίδων περιέχοντα ὅλως ἤδη ἐξηφανισμένα ἐρείπια οἰκιῶν καὶ οἰκοδομημάτων ἐν οἷς καὶ τάφοι πολυάριθμοι ἐπὶ τινος πετρώδους βράχου· κατὰ τὰς ἀρχὰς ἔτι τῆς ἐπαναστάσεως ἐσώζοντο τὰ ἐρείπια ἀρχαίου μαρμαρίνου οἰκοδο-

(1) Ὁ Ἀθήναιος διηγεῖται ὅτι ἀνθρώπως τις ἐξ Ἀστυπάλαιας ἤνεγκεν εἰς Ἀνάφην ἐν μόνον ζεύγος περδίκων ὅ ἐπολαπλασιάσθη ἐπὶ τοσοῦτον, ὥστε οἱ κάτοικοι ἠναγκάσθησαν νὰ καταλείπωσι τὴν νῆσον· πρὶς ἐκδίκησιν δὲ ἤνεγκον καὶ οὗτοι ζεύγος λαγωῶν εἰς Ἀστυπάλαιαν, ὅπου προὔξεν ἡ τὸ αὐτὸ δυστύχημα. Ἀθην. Δειπυσ. 9, σ. 400. τοῦτο συνέβη ἐπὶ Ἀντίγονου τοῦ Γ' Ὀνατᾶ.

μήματος θεωρουμένου ὡς ναοῦ τινος ἢ ἡρώου. — Σχεδὸν κατὰ τὸ πρὸς ἀνατολὰς πέρας τῆς νήσου, κάτωθεν ὑψηλοῦ ἄκρω-
τηρίου κεῖται μονὴ ἐπὶ τοῦ ἀρχαίου περιβόλου τοῦ ναοῦ
τοῦ Διγλήτου Ἀπόλλωνος· ἐκ τοῦ ναοῦ τούτου σώζεται μό-
νον σκεῦος τοῦ Ἀπόλλωνος φέροντος τὴν αἰνιγματώδη καὶ
ἄσφατῃ ἐπωνυμίαν Ἀστεάλτος. Ὁ ἐκ λευκῶν μαρμαρίνων
πλακῶν ὠκοδομημένος οὗτος σηκὸς εἶναι ἤδη ἐν χρήσει
κοινοβίου τῶν μοναχῶν· ἐν δὲ τῷ προνάῳ εἰσὶ κατεσκευα-
σμένοι ὀρνιθῶνες· ἐπὶ δὲ τοῦ λοιποῦ ἐκτεταμένου διαστή-
ματος τοῦ περιβόλου κεῖται ἡ ἐκκλησία καὶ ἄλλα οἰκοδο-
μήματα τῆς μονῆς· καὶ ἀρχαιολογικὰ δὲ θραύσματα καὶ
ἐπιγραφαὶ εὐρίσκονται ἐγκεκτισμένα πανταχόσε τῶν
τοίχων· ὥστε ὁ τόπος οὗτος καὶ ἤδη ὡς καὶ τὸ πάλαι περι-
λαμβάνει τὸ ἐπισημότατον ἱερὸν τῆς μικρᾶς ταύτης νήσου.
— Ἡ ἀπὸ τῆς μονῆς πρὸς τὴν ἀρχαίαν πόλιν ποτὲ ἱερὰ λεγο-
μένα ὁδὸς (1) διευθύνεται κατὰ πρῶτον πρὸς τὸ βορ-δυ-
τικὸν καὶ στρέφεται εἴτα πρὸς δυσμὰς ἐπὶ τῶν κατωφε-
ρειῶν καὶ τῆς πλευρᾶς τοῦ ὄρους· σώζονται δ' ἔτι πολλα-
χοῦ λείψανα τοῦ ἀρχαίου ἐδάφους, καὶ φαίνονται κατὰ τό-
πους ἀρματοτροχιαὶ ἐγκεχαρᾶγμαι ἐπὶ τῶν βράχων· ἐκα-
τέρωθεν δὲ τῆς ὁδοῦ, ὡς παρὰ τὴν μεταξὺ Ἀθηνῶν καὶ
Ἐλευσίνος ὁδὸν εἰσὶ πολλοὶ τάφοι ὧν ὁ μέγιστος ἔχων σχῆ-
μα τετραγώνου θαλάμου περιέχοντος δώδεκα χωριστὰς
νεκροθήκας κεῖται πρὸ τῆς πόλεως ἐν ἀποστάσει δέκα λε-
πτῶν παρὰ τι ἐκκλησίδιον τοῦ Ἀγ. Μάμαντος· ἠνεώχθη δὲ
οὗτος ὡς καὶ πολλοὶ ἄλλοι καὶ εὐρέθησαν ἐν αὐτῷ πολλοὶ
χρυσοῖ δακτύλιοι. — Τὰ λείψανα τῆς ἀρχαίας πόλεως εἰσὶ
σωροὶ ἄμορφοι συντριμάτων ἐντὸς οὐ μεγάλου περιβόλου·

(1) Ἰδ. ἀνωτ

κατὰ τὸ νότιον πέρας ἐπιμήκους τινὸς πλευρᾶς βράχου ἀποτελοῦντος τὸ ὑψηλότατον μέρος τῆς πόλεως ἔκειτο ναὸς οὗ μικρόν τι μόνον μέρος τοῦ σηκοῦ σώζεται ἔτι· ἦν δὲ οὗτος ναὸς τοῦ Πυθίου Ἀπόλλωνος καὶ τῆς Σωτείρας Ἀρτέμιδος (1). Πέριξ δὲ τῆς ἀρχαίας πόλεως καὶ κυρίως ἐπὶ τῆς δυτικῆς καὶ ἔτι μᾶλλον ἐπὶ τῆς μεσημβρινῆς κατωφερείας τοῦ ὄρους ἦσαν τὰ νεκροταφεῖα τῶν παλαιῶν Ἀναφαίων. Εἰς Ἀνάφην ὑπάρχει φυλακεῖον τελωνειακὸν καὶ εἰρηνοδικεῖον.

ΓΥΑΡΟΣ, νῆσος μικρά, ὄρεινὴ καὶ ἄνυδρος κειμένη με-
ταξὺ Τήνου καὶ Κέω κατὰ τὸ μέσον καὶ καταταττομένη
εἰς τὰς Κυκλάδας ὑπὸ τοῦ Ἀρτεμιδώρου (2). κατὰ τὸν
Πλίνιον ἡ Γύαρος ἔχει περίμετρον 12 μιλ. Ρώμ. (3). ὁ
Στράβων λέγει ὅτι προσορμισθεὶς ποτὲ εἰς τὴν Γύαρον,
εἶδε κώμην μικρὰν ὑπὸ ἀλιέων συνοικουμένην, καὶ διηγεῖ-
ται ὅτι ὁπόταν ἀπεχώρησε τῆς νήσου, συνέπλευσε μετ' αὐ-
τοῦ τῶν ἀλιέων τις διωρισμένος πρεσβευτῆς ἐντεῦθεν πρὸς
τὸν Καίσαρα ὄντα τότε ἐν Κιρίνθῳ καὶ βαδίζοντα ἐπὶ
τὸν Ἀκτιακὸν θρίαμβον, καὶ ὅτι ὁ ἀλιεὺς οὗτος συμπλέων
ἔλεγε πρὸς τοὺς ἐρωτῶντας ὅτι ἐπρέσβευε περὶ κουφισμοῦ
τῶν φόρων, διότι ἐπλήρωνον ἑκατὸν πεντήκοντα δραχμὰς,
καὶ δυσκόλως ἐδύναντο νὰ πληρώνωσι τὰς ἑκατόν· τὴν δὲ
ἀπορίαν αὐτῶν δηλοῖ καὶ ὁ Ἄρατος ἐν τοῖς κατὰ λεπτόν=

Ἡ Λητοῖ, σὺ μένεις μὲν σιδηραῖη Φολεγάνδρῳ.

Δειλὴ, ἥ Γύαρον παρελεύσεαι αὐτίχ' ὁμοίην (4).

Οἱ δὲ μετὰ ταῦτα Αὐτοκράτορες τῆς Ρώμης διώρισαν τὴν
Γύαρον ὡς τὴν σκληροτέραν ἐξορίαν τῶν κακούργων, καὶ
πρὸς ἄλλοις πολλοῖς ἐξωρίσθη εἰς αὐτὴν καὶ ὁ στοϊκὸς
φιλόσοφος Μυσόνιος· ὁ ἀνὴρ οὗτος ἐπὶ πολὺν χρόνον ἐπό-

(1) Ἰδ. Ρὸς Περιηγ. νησ. Τ. 1. κ. 8, σ. 78. (2) Στράβ. β. 10, σ. 485. (3) Πλιν. β. 4, κ. 22. (4) Στράβ. β. 10, σ. 485, 486.

τισε τὴν νεολαίαν τῆς Ρώμης τὰ νάματα τῆς φιλοσοφίας, ἔζησε διαπαντός ἀνεπίληπτος καὶ δι' εὐγενοῦς ἐλευθεριότητος προσεκτιήσατο τὴν πρέπουσαν αὐτῷ φήμην, οὐδέποτε ἐπαινῶν, ἀλλ' ἐλευθέρως καὶ δημοσίως μεμφόμενος αἰεὶ τὰς πράξεις τοῦ Νέρωνος καὶ τῶν φίλων αὐτοῦ· ὅθεν ἐνεδρευόμενος ὑπὸ τῆς ὑποψίας καὶ τοῦ φθόνου, ἐκατηγορήθη ἄνευ οὐδεμιᾶς ἀποδείξεως ὅτι μετέσχε τῆς κατὰ τοῦ τυράννου τούτου συνορωσίας τοῦ Πίσωνος, καὶ ἐξωρίσθη ἐν ἔτει 818 ἢ 819 ἀπὸ κτίσεως Ρώμης (65 ἢ 66 μ. Χ.) εἰς ταύτην τὴν μικρὰν νῆσον Γύαρον· κατέστησε δὲ οὗτος τὸν πρότερον ὅλως ἔρημον καὶ ἀκατοίκητον τόπον τοσοῦτον περι-κλεῖν διὰ τῆς φήμης τῆς σοφίας αὐτοῦ, ὥστε ἀγέλαι νέων συνέρχον πανταχόθεν τῆς Ἑλλάδος, καὶ πηγὴ τις μάλιστα ἀνακαλυφθεῖσα ὑπ' αὐτοῦ ἐτιμᾶτο κατὰ πᾶσαν τὴν Ἑλλάδα ὡς ἡ ἐπὶ τοῦ Ἐλικῶνος (1). Ἐν Γυάρῳ ἦσαν πορφυρεῖς καταδυόμενοι εἰς τὴν θάλασσαν καὶ θηρεύοντες τὴν ἐν αὐτῇ κογχύλην πορφύραν (2).

* Γύαρος κοιν. Γιούρα ἀκατοίκητος.

ΜΗΛΟΣ, κατὰ τὸ νότιον τῆς Σερίφου, καὶ τὸ νοτ-δυτικὸν τῆς Σίφου· μία τῶν Κυκλάδων, κατὰ τὸν Ἀρτεμίδωρον ἀναφερόμενον ὑπὸ τοῦ Στράβωνος ὅς τίθησιν αὐτὴν ἐν τῷ Κρητικῷ πελάγει (3)· ὁ Πτολεμαῖος οὔτε μεταξὺ τῶν Κυκλάδων οὔτε μεταξὺ τῶν Σποράδων κατατάττει τὴν Μήλον, ἀλλὰ θεωρεῖ αὐτὴν ὡς παράρτημα τῆς Κρήτης· ὁ δὲ Θουκυδίδης λέγει αὐτὴν Κυκλάδα (4)· τὸ σχῆμα αὐτῆς εἶναι πεταλοειδές, ἡ δὲ ἀπόστασις αὐτῆς ἀπὸ τοῦ ἀκρωτηρίου τῆς Ἑρμιονίδος Σκυλλαίου ἐλογίζετο 700 σταδίων

(1) Δίων Κάσ. σ. 1020. ἔκδ. Ρεῖμ - Τακτ. Γς. β. 3, κ. 73.

(2) Δουκιαν. Τύχαρις 18. (3) Στράβ. β. 10, σ. 485. (4) Θουκυδ. β. 2, σ. 9. (5) Στράβ. αὐτ.

καὶ τοσαύτη περίπου ἢ ἀπὸ τοῦ Δικτυνναίου ἀκρωτηρίου τῆς Κρήτης (5).—Οἰκιστὰι τῆς νήσου ταύτης ἐγένοντο κατὰ πρῶτον Φοίνικες· ὅθεν καὶ Βυβλὶς ἐκλήθη ἀπὸ τῶν Βυβλίων Φοινίκων· ἐλέγετο δὲ καὶ Ζεφυρία κατὰ τὸν Ἀριστοτέλην (1)· καὶ Γοργίς καὶ Μέλαιδα καὶ Μιμαλλίς· εἶτα ἐκλήθη Μῆλος ἀπὸ τινος ἀνδρὸς Μήλου, κατὰ τὴν ἱστορίαν τοῦ Ἀρρίανου (2)· μετὰ χρόνον δὲ οἱ Λακεδαιμόνιοι ἔπεμψαν ἀποικίαν εἰς Μῆλον ὑπὸ τὸν Κραθοῖν ὡς λέγει ὁ Πλούταρχος (3), ὡς βιβλίοι ὁ Κόνων (4), ὡς μαρτυροῖ ὁ Ἡρόδοτος (5), καὶ ὡς ἐπικυροῖ ὁ Θουκυδίδης ὅς προσεπιφέρει ὅτι ἡ ἀποικία αὕτη τῶν Λακεδαιμονίων ἢ καταστραφεῖσα ὑπὸ τῶν Ἀθηναίων τῷ 16' ἔτει τοῦ Πελοποννησιακοῦ πολέμου 416 π. Χ. ὑφίστατο πρὸ 700 ἤδη ἐτῶν (6), ἐξ οὗ ἐξάγεται ὁριστικῶς ὅτι ἀποκατέστη κατὰ τὸ ἔτος 1116 π. Χ. (7)· οἱ Μήλιοι ἐπομένως ὡς ἄποικοι τῶν Λακεδαιμονίων ἦσαν σύμμυχοι αὐτῶν διὰ παντὸς καὶ κατὰ πᾶσαν πολέμου περίστασιν. Οἱ Μήλιοι ἦσαν ἐξ ἐκείνων ὅσοι δὲν ἔδωσαν γῆν καὶ ὕδωρ τῷ Πέρσῃ (8) καὶ εὐρέθησαν καὶ οὗτοι μετὰ τῶν λοιπῶν Ἑλλήνων εἰς τὴν κατὰ τὴν Σαλαμῖνα ναυμαχίαν, παρασχόντες δύο πεντηκοντόρους (9). Κατὰ δὲ τὸν Πελοποννησιακὸν πόλεμον ἐπειδὴ οἱ Μήλιοι οὔτε νὰ ὑποκύψωσιν εἰς τοὺς Ἀθηναίους οὔτε νὰ συμμαχήσωσι μετ' ἐκείνων ἤθελον, κατὰ τὸ θέρος τοῦ ἔκτου ἔτους οἱ Ἀθηναῖοι ἔπεμψαν κατὰ τῆς Μήλου ἐξήκοντα ναῦς καὶ δισχιλίους ὀπλίτας ὑπὸ τὸν στρατηγὸν Νικίαν τὸν Νικηράτου, ἐλπίζοντες νὰ ἐπισπάσωσιν αὐ-

(1) Στεφ. Βυζ. Μῆλος.—Πλίν. β. 4, κ. 12, § 23. (2) Εὐσταθ. σχολ. εἰς Διονυσ. Περιηγ. σ. 530. (3) Πλούταρχ. περὶ ἀρετ. γυν. (4) Κόνων δικηγ. 36. (5) Ἡρόδοτ. β. 8, κ. 48. (6) Θουκυδ. β. 5, κ. 84 καὶ 112. (7) Ραουλ. Ροχτε, Ἀποικ. Ἑλλ. τ. 3, κ. 9, σ. 62. (8) Ἡρόδοτ. β. 8, κ. 46. (9) Αἰτ. β. 8, κ. 48.

τοὺς διὰ Βίας· ἀλλ' ἐπειδὴ καὶ τοὶ δηουμένης τῆς γῆς, οἱ Μήλιοι δὲν ἐνέδιδον, ἀπέπλευσαν τότε οἱ Ἀθηναῖοι (1). ἔκτοτε οἱ Μήλιοι ἔμενον κατὰ πρῶτον οὐδέτεροι καὶ ἡσύχαζον· ὕστερον ὅμως κατερημουμένης τῆς χώρας ὑπὸ τῶν Ἀθηναίων, θιασθέντες κατέστησαν εἰς φανερόν πρὸς αὐτοὺς πόλεμον· καὶ τότε, τῷ δεκάτῳ ἔκτῳ ἔτει τοῦ Πελοποννησιακοῦ πολέμου οἱ Ἀθηναῖοι ἐστράτευσαν καὶ αὖθις κατὰ τῆς Μήλου, ἔχοντες ναῦς ἰδίας μὲν τριάκοντα, Χίας δὲ ἕξ, Λεσβίας δὲ δύο· καὶ ὀπλίτας ἰδίου μὲν χιλίους διακοσίους, καὶ τοξότας τριακοσίους καὶ ἵπποτοξότας εἴκοσι, τῶν δὲ συμμάχων καὶ τῶν νησιωτῶν ὀπλίτας χιλίους πεντακοσίους, καὶ μετὰ τῆς παρασκευῆς ταύτης ἐστρατοπέδευσαν ἐν τῇ γῇ τῶν Μηλίων οἱ στρατηγοὶ Κλεομήδης ὁ Λυκομήδους καὶ Τισίας ὁ Τισιμάχου· πρὶν δὲ προαχθῶσιν εἰς ἐχθροπραξίας, ἔπεμψαν πρέσβεις πρὸς τοὺς Μηλίους, ἐλπίζοντες νὰ πείσωσιν αὐτοὺς εἰς ὑποταγὴν διὰ λόγων· ἀλλ' ἐπειδὴ οἱ πρέσβεις ἐπανέκαμψαν ἄπρακτοι, εὐρόντες τοὺς Μηλίους σταθεροὺς καὶ ἀνευδότους, ἐκίνησαν παρευθὺς πόλεμον οἱ Ἀθηναῖοι, καὶ διελόντες τὴν στρατιὰν κατὰ πόλεις, περιτειχίσαν κύκλῳ τοὺς Μηλίους, καὶ καταλιπόντες φυλακὴν καὶ ἰδίαν καὶ τῶν συμμάχων κατὰ τε γῆν καὶ κατὰ θάλασσαν, ἀνεχώρησαν μετὰ τοῦ πλείστου τοῦ στρατοῦ, οἱ δὲ λειπόμενοι παραμένοντες ἐπολιόρκουν τὴν Μῆλον· οἱ δὲ Μήλιοι μετ' οὐ πολὺ ἐκυρίευσαν μέρος τοῦ περιτειχίσματος τῶν Ἀθηναίων, τὸ κατὰ τὴν ἀγορὰν, προσβαλόντες διὰ νυκτὸς, καὶ ἀπέκτειναν ἀνθρώπους τινάς, καὶ εἰσκομίσχοντες σῖτον καὶ ὅσα τῶν χρησίμων ἐδυνήθησαν, ἀνεχώρησαν καὶ ἡσύχαζον τότε· ἀλλὰ κατὰ τὸν χειμῶνα ἐκυρίευσαν καὶ ἕτερον μέρος τοῦ

(1) Θουκκδ. β. 3, κ. 91.

περιτειχίσματος, καὶ τότε ἤλθεν ἐτέρα στρατιὰ ἐξ Ἀθηναίων ὑπὸ τὸν στρατηγὸν Φιλοκράτην τὸν Δημέου, καὶ οἱ Μήλιοι πολιορκούμενοι ἤδη ἰσχυρῶς, καὶ γενομένης πρὸς τοῦτοις καὶ τινος προδοσίας ὑπὸ τινων τῶν ἰδίων αὐτῶν συμπολιτῶν, βικισθέντες, παρέδωκαν ἑαυτοὺς τοῖς Ἀθηναίοις, ἵνα ἀποφασίσωσιν ὡς ἐβούλοντο περὶ αὐτῶν· οἱ δὲ Ἀθηναῖοι ἀπέκτειναν τότε ὅσους ἠθῶντας κατέσχον, τοὺς δὲ παῖδας καὶ τὰς γυναῖκας ἡνδραπόδισαν· συνώκισαν δὲ αὐτοὶ τὴν χώραν, πέμψαντες ὕστερον πεντακοσίους ἀποίκους (1) — Ἡ Μήλος εἶχε πόλιν ὁμώνυμον κατὰ τὸ νοτ ἀνατολικὸν καὶ λιμένα ἐκ τῶν ἀρίστων, εὐρυχωροτάτων καὶ ἀσφαλεστάτων οὐ μόνον τῆς Ἑλλάδος, ἀλλὰ καὶ πάσης τῆς Μεσογείου, τετραμμένον πρὸς τὸ βορδυτικόν· τὰ ἐν αὐτῇ πλοῖα ἦσαν πεφυλαγμένα ἀπὸ παντὸς εἶδους ἀνέμου· εἶναι δὲ ἡ νῆσος ἡφαιστῶδης, εὐφορος καὶ προαγωγὸς σίτου καὶ τῶν λοιπῶν δημητριακῶν, ὡς καὶ ὀλίγου οἴνου, ἐλαίου, ἁλατος, στυπτηρίας καὶ θείου, ὃ ἐπαινεῖ ὁ Πλίνιος ὡς τὸ ἄριστον παντὸς ἄλλου τῶν ἐγνωσμένων (2)· ὑπὸκειται δὲ ἡ νῆσος εἰς σεισμοὺς, καὶ κατὰ μέρος μὲν ἐκ τῶν ἐλῶν καὶ τῶν μεταλλικῶν ἀναθυμιάσεων τὸ κλίμα εἶναι νοσῶδες, ὡς κατὰ τὴν θέσιν τῆς ποτὲ ἀκμασάσης πόλεως Ζεφυρίας ἥ· οἱ κάτοικοι ἐκ τῆς μεγάλης δυσκρασίας τοῦ ἀέρος καταλιπόντες αὐτήν, ἀνέβησαν εἰς τὰ ὀρεινότερα καὶ ἔκτισαν ἐπὶ κατὰ τὸ βορδυτικὸν κειμένου λοφίσκου τὴν νῦν πρωτεύουσαν κωμόπολιν ἣτις ὀνομάζεται Κάστρον καὶ Πλάκα καὶ εἶναι ὑγιεινοτάτη. — Ὁ ἐπὶ τῇ ἀθείᾳ περιβόητος Διαγόρας ἐγεννήθη ἐν Μήλῳ, (3), καὶ ἐξ αὐτοῦ πάντες οἱ Μήλιοι ἐθεωροῦντο ὡς ἄθεοι· ὅθεν ὁ Ἀριστοφάνης κατηγορῶν τὸν

(1) Θουκυδ. β. 5, κ. 84—114. (2) Πλιν. β. 35, κ. 15.

(3) Εὐσταθ. σχολ. εἰς Διονυσ. Περιηγ. σ. 530.

Σωκράτην ὡς ἄθεον, ἐπονομάζει αὐτὸν Μήλιον.—Περὶ τὴν Μῆλον εἰσὶ τρεῖς νῆσοι = ἡ Κίμωλος, καὶ αὕτη τῶν Κυκλάδων καὶ ἡ Πολύαιγος πρὸς τὸ βορ-ἀνατολικόν, πρὸς δὲ τὸ βορ-δυτικόν, ἡ Ἀντίμηλος, νῆσος ἐρήμη ὠρειδοῦς σχήματος, ἐκτὸς ἄλλων μικροτάτων.

* Μῆλος, ἡ περίμετρος αὐτῆς εἶναι 60 μιλίων ὡς ἔγχιστα· ἔχει κώμην πρωτεύουσαν Πλάκαν καὶ Κάστρον καλουμένην, οὐ πρὸς τῆς βορ-ἀνατολικῆς ὀχθῆς τοῦ λιμένος καὶ 6 χωρία· 2 ὄρη εἰσὶν ἐν τῇ νήσῳ τὰ κύρια, Προφήτης Ἠλίας καὶ Κάλαμος, ἀμφοτέρω κατὰ μεσημβρίαν· ἀκρωτήρια 3 = Λακίδας κατ' ἄρκτον, Βανὶ ὠσαύτως κατ' ἄρκτον δυτικώτερον τοῦ πρώτου, καὶ Ἅγιος Βασίλειος κατ' ἀνατολάς· ἐκτὸς τοῦ μεγάλου λιμένος ὑπάρχει καὶ ὄρμος κατὰ μεσημβρίαν ἀναπεπταμένος καὶ καλούμενος Ἅγιος Δομένικος· εἰς τὸν ὄρμον τοῦτον ἐλλιμενίζονται τὰ πλοῖα, ὅταν πνέωσι σφοδροὶ βόρειοι ἄνεμοι. Ἡ πρωτεύουσα κώμη εἶναι ὀπωσοῦν εὐκτιστος· αἱ οἰκίαι εἰσὶν ὡς ἐπὶ τὸ πολὺ διόροφοι, ὀωματοσκεπεῖς, ἐστεγασμέναι διὰ καλαμίνων ψαθῶν· αἱ δὲ τῆς Ζεφυρίας ἐστεγάζοντο διὰ τινος εἵδους λίθου σπογγώδους, μελάγχρους, σκληροῦ, ἐλαφροῦ, ἀνθισταμένου τῇ ἐνεργείᾳ τοῦ ἀέρος καὶ τοῦ πυρὸς, καὶ ἐπιτηδείου πρὸς θῆξιν (ἀκόνισμα) παντὸς εἵδους σιδήρου· σακχαροειδοῦς δὲ ὡς ἐκ τῆς ποιότητος· διὸ καὶ ὀνομάζουσιν αὐτὸν οἱ ἐντόπιοι ζαχαρόπετραν. Εἰς τὸ βάθος τοῦ λιμένος εἰσὶ πηγαὶ θερμοῦ ὕδατος καὶ ἡ θερμότερα αὐτῶν εἶναι ἐπὶ τοῦ αἰγιαλοῦ· τὸ δὲ ὕδωρ αὐτῆς ὀγκοῦται ἀναπαφλάζον· ἀπέχει δὲ ἡ πηγὴ αὕτη 20 λεπτά τῶν ἐρειπίων τῆς Ζεφυρίας πόλεως· τὸ δὲ περὶ τὰς πηγὰς ταύτας ἔδαφος εἶναι διαβεβρεγμένον ὑπὸ θεοῦ, ὡς ἐκ τοῦ ἐπὶ πολλῶν πετρῶν κιτρίνου ἐπικαλύμματος φαίνεται· ὑπεράνω δὲ αὐτῶν ὑπάρχει

ἑτέρα θερμὴ πηγὴ κατὰ τὰ πλευρὰ μικροῦ πετρώδους ὑψώ-
 ματος· ἐπὶ δὲ τῶν πέριξ βράχων ἐσχηματίσθη παχὺ ἐπικά-
 λυμμα ἄλματος, καὶ ἐπὶ τῆς ἐπιφανείας φαίνονται ὡς κυμα-
 τοῦντα σπινθηροβόλα μόρια· κατὰ τὸ νοτ-ἀνατολικὸν τοῦ
 ὑψώματος τούτου εἰσὶν ἀλατοφόροι τινὲς τόποι καὶ πεδῖον
 ἐλῶδες καὶ ἐν αὐτῷ πρὸς τοὺς λόφους ἔκειτο ἢ ποτὲ πόλις
 Ζεφυρία· μετὰ μίαν δὲ ὥραν ἀπ' αὐτῆς κεῖται ἡ νῦν πρω-
 τεύουσα κωμόπολις ἡ καλουμένη Κάστρον κειμένη ἐπὶ
 λόφου καὶ συνεχομένη μετὰ τινος χωρίου νεοκτίστου Πλά-
 κα καλουμένου· μεταξὺ δὲ τῆς Πλάκας πρὸς τὸ μέσον αὐ-
 τῆς καὶ τοῦ αἰγιαλοῦ ἔκειτο ἡ ἀρχαία πόλις Μήλος ἣ ἐξε-
 τείνετο, ὡς φαίνεται, μέχρι τῆς θαλάσσης, διότι ἐπὶ τοῦ
 αἰγιαλοῦ σώζονται λείψανα τειχῶν καὶ πύργος περιφερῆς
 καὶ ἄλλα μέρη περιτειχισμάτων κατὰ διαφόρους διευθύν-
 σεις. — Ἐπὶ κορυφῆς ὄρους πρὸς τὸ βορ δυτικὸν τῆς ἀρχαίας
 Μήλου καὶ τὸ ἀνατ-νότιον τῆς νῦν πρωτεύουσας κωμοπόλεως
 ὑπάρχει λοφίσκος Προφήτης Ἡλίας, καὶ ἐπ' αὐτοῦ ὁμώ-
 νυμον ἐκκλησίδιον· ἐπὶ τῆς θέσεως αὐτῆς ἦν ποτὲ, φαί-
 νεται, ναὸς μικρὸς, διότι καὶ ἐκεῖ πλησίον καὶ κατὰ τὰς
 ὑπωρείας ἐτι τοῦ ὄρους εὗρίσκοντο πρό τινων ἐτῶν διεσπαρ-
 μένα τεμάχια κιόνων καὶ παραστάδων καὶ ἐπιστυλίων ἐκ
 λίθου Παρίου ἐξεργασμένων κατὰ τὴν Κορινθιακὴν τάξιν·
 ἔκ τινος δὲ ἐπιγραφῆς δείκνυται ὅτι ἡ οἰκοδομὴ ἀνηγέρθη
 ὑπὸ τινος Σαδινίου υἱοῦ Ζωπύρου· μεταξὺ τῶν ἐρείπων
 τούτων ἦν καὶ βωμὸς ὃς μετεκομίσθη πρό τινος χρόνου εἰς
 Ἀγγλίαν — Ἐπὶ τοῦ λόφου τοῦ ἀμέσως πρὸς τὸ Β. Α. τῆς
 ἀρχαίας πόλεως κεῖται χωρίον φέρον τὸ ὄνομα Τρυπητὴ
 διὰ τοὺς πολλοὺς μικροὺς τύμβους ἐξ ὧν φαίνεται παντα-
 χόθεν ὡς κατατετρυπημένος ὁ λόφος· πολλοὶ τούτων τῶν
 τύμβων μετεβλήθησαν ὑπὸ τῶν κοιτοίκων εἰς δεξαμενὰς

ὕδατος· πρὸς Μεσ. τῆς Τρυπητῆς κοιλάς στενὴ καθήκουσα μέχρι τῆς θαλάσσης καὶ ἔχουσα εὐλαίᾳ περιλαμβάνει πολλὰς ἀνασκαφὰς τάφων κατὰ τὸ πρὸς δυσμὰς μέρος· ἡ κοιλάς αὕτη τῶν νεκρῶν κεῖται κατὰ τὴν ἀνατολικὴν γωνίαν τῆς πόλεως ἔνθα εἰσὶ τὰ παρὰ τὴν θάλασσαν λείψανα τῶν τειχῶν καὶ ὁ εἰρημένος περιφερὴς πύργος· οἱ γεωργοὶ εὐρίσκουσι συχνάκις κατὰ τὸ πρὸς ἀνατολὰς μέρος τῆς Τρυπητῆς νομίσματα καὶ ἀγαλμάτια πῆλινα καὶ ἀγγεῖα φέροντα γραφὰς ἐνίοτε. Πρὸ οὐ πολλοῦ ἀνεκαλύφθησαν κατὰ τὸ δυτικὸν πέρας τοῦ χωρίου Τρυπητῆς κρύπται μεγάλοι περιέχονται ὡς 2000 τάφους τῆς Ῥωμαϊκῆς ἐπὶ Ἀδριανοῦ καὶ Ἀντωνίνου ἐποχῆς καὶ τῶν πρώτων αἰώνων τῆς χριστιανισμοῦ, ὡς ἐκ τινων ἐπιγραφῶν καὶ ὀνομάτων διατηρουμένων ἐν αὐταῖς εἰκάζεται· τὰς κρύπτας ταύτας ἐπεσκεφθὼν ὁ Πρόκης-δ'. Ὅσταν μετὰ τοῦ Ῥὸς κατὰ τὸ ἔτος 1844 (1). — Πρὸ τινων ἐτῶν εὐρέθη ἀμφιθέατρον ἐν Μῆλῳ καὶ ὁ τόπος ἐν ᾧ εὐρέθη εἶναι ἤδη ἰδιοκτησίᾳ ἐξ ἀγορᾶς τοῦ πρώην βασιλέως τῆς Παρθίας Λουδοβίκου. — Τὰ ὕδατα τῆς νήσου ταύτης εἰσὶ δύσποτα· ἡ βρύσις μόνον τοῦ χωρίου Κάστρου ὑπερ κεῖται ἐπὶ λόφου πρὸς τὰ ἀριστερὰ τῆς εἰσόδου τοῦ λιμένος εἶναι εὐποτωτάτη· τὸ ὕδωρ αὐτῆς κατὰ τὴν πηγὴν εἶναι θερμὸν, ἀλλὰ ξαθμηδὸν καθίσταται ψυχρότατον καὶ εὐλαφρότατον. — Πηγὴ καθαρτικὴ μεταξὺ τοῦ Ἀγ. Κωνσταντίνου καὶ τοῦ χωρίου Κάστρου πηγάζει κυρίως ἐκ τῆς ἀκτῆς τῆς θαλάσσης καὶ ἐτέρα μικρὸν ὑψηλότερον. — Ἡ Μῆλος εἶναι οὕτως εἰπεῖν σκόπελος σπογγώδης διαπερώμενος ὑπὸ τοῦ θαλασίου ὕδατος· ἔχει μεταλλεῖα σιδήρου· τὸ θεῖον καὶ ἡ στυπτηρία εἰσὶ κοινὰ· τὰ δὲ ματαλλεῖα αὐτῶν εὐρί-

(1) Ῥὸς Περιήγ. Ἑλλ. νησ. Ἐπιστ. 35.

σκονται κατὰ τὸ ἀνατολικὸν τῆς νήσου· τὸ θεῖον εἶναι τε-
λειώτατον καὶ προκριτώτερον τοῦ τῆς Ἰταλίας· καὶ κατὰ
τὸν Πλίνιον τὸ ἄριστον τῶν ὄσων ἐκεῖνος ἐγνώριζε *Nobilis-
simum* (1)· ἀλλ' ἤδη οὐδὲ γνωρίζεται οὐδὲ ἐξορύττεται
οὐδὲ ὄφελός τι ἐκ τούτου προσγίνεται, καὶ τὸ μόνον γνω-
στὸν ἐν τῇ Μήλῳ μέρος ἐν ᾧ εὐρίσκεται ἡ τοιαύτη ὕλη
εἶναι μεταλλεῖον τι μικροτάτης ἐκτάσεως ἀπέχον ὡς ἐκα-
τὸν βήματα τοῦ ἐκκλησιδίου τῆς Ἀγ. Κυριακῆς κατὰ τὸ
νότιον τῆς νήσου (2). Τὰ κύρια μεταλλεῖα τῆς στυπτηρίας
εἰσὶ πρὸς τὸν Ἅγιον Βερνάρδιν, καὶ ἐν αὐτοῖς εὐρίσκεται
καὶ ἡ στυπτηρία ἡ λεγομένη στυπτηρία τριχίτις (*alun
de plume*)· παρὰ δὲ τὴν θάλασσαν ἐν χωρίῳ ἀποτόμῳ
ὑπάρχει σπηλαῖον βαθὺ 15 βημ. καὶ ὑψηλὸν 15 — 20
πυθ. ἐνθα εὐρίσκεται στυπτηρία ὑδροχλωρική (*alun su-
blime*)· κατὰ τινα μέρη λευκὴ ὡς ἡ χιών, κατ' ἄλλα
σπέρμερος, καὶ κατ' ἄλλα ὑπόχρυσος. Ἐν ἀποστάσει δὲ
βημάτων τριῶν ἀπὸ τοῦ σπηλαίου τούτου ἐπὶ τοῦ αἰγιαλοῦ
τῆς θαλάσσης εἶναι ἕτερον σπηλαῖον, οὗ τὰ βάθος καὶ τὸ
ἔδαφος εἰσὶν ἀνάμεστα θεῖου, ὥστε ἡ ἐν αὐτῷ εἴσοδος καθί-
σταται ὅλως ἀδύνατος. Αἱ ἄλικαὶ τῆς Μήλου λαμβάνουσι
τὸ ὕδωρ ἐκ τῶν παρακειμένων βράχων ὧν τὰ ὕδατα συνά-
γονται ἐντὸς τῶν ἀλατοπηγείων· ἐξ αὐτῶν δὲ γίνεται τὸ
ἅλας, καὶ οὐχὶ ἐκ τῆς θαλάσσης, ὡς λέγει ὁ Τουρνεφόρτος·
τὰ περὶ δὲ διηνεκῶς κηπνίζουσι, καὶ συχνάκις ἐξερεβύγουσι
φλόγας· ἐντὸς τῶν σπλαγχχνων τῆς νήσου γεννᾶται φυσικὸν
ἀδιάσκοπον πνεῦμα ἄλματος· οἱ πάσχοντες ψῶραν εἰσέρχον-
ται εἰς τὸ σπηλαῖον, καὶ ἀφ' οὗ ἰδρώσωσι, τρίβουσιν ἐλα-
φρᾶ διὰ τοῦ ἀλατῶδους ὑγροῦ τὰ μᾶλλον πάσχοντα μέρη

(1) Πλιν. Φυσ. ισ. 35, 15. (2) Ρος Περιηγ. Ἑλλην. νησ. Τ. 3. Ἐπιστ.
27' σ. 13, ἰδ. καὶ σημ. 15 αὐτ.

τοῦ δέρματος, καὶ μετὰ $1/4$ ὥρας πλύνονται διὰ θαλασσίου ὕδατος καὶ ὡς ἐπὶ τὸ πολὺ ἄνευ ἄλλου τινὸς ἱατρικοῦ θερα-
πειύονται· κατὰ τὰς ὑπωρείας λόφου μικροῦ εἰσὶ θερμὰ λου-
τρά πρὸς τὰ δεξιὰ τῆς εἰς τὸν λιμένα καταβάσεως, φυσικὰ
δὲ καὶ ἐπωφελῆ εἰς διάφορα πάθη, ὡς παραλυσίαν, ρευμα-
τισμὸν κτλ. ὕδατα ζέοντα ἐκ φύσεως ἀναβρύουσι κάτωθεν
τῶν λουτρῶν ἐπὶ τὸν αἰγιικλόν (1). — Μετὰ $1/1$ ὥρ. ἀπὸ
τῶν λουτρῶν εἰσὶ τὰ ἐρείπια τῆς Παλαιᾶς λεγομένης χώ-
ρας ἣτις περὶ τὰ τέλη τοῦ μεσαιῶνος, πρὶν μεταβῶσιν οἱ κά-
τοικοι διὰ τὸ νοσῶδες εἰς τὰ ὑψηλότερα, ἣν πρωτεύουσα τῆς
νήσου καὶ κατείχετο ὑπὸ τῶν Κρίσπων, ὧν σώζονται τὰ
παράσημα· ἐκ τῶν περιηγητῶν ὁ Βανδελμάνδης περιγράφει
αὐτὴν ὡς καλῶς ὠχυρωμένην πόλιν κατὰ τὰς ἀρχὰς τῆς
15^{ης} ἑκατονταετηρίδος· ὁ δὲ Τουρνεφόρτος ἀναφέρει αὐτὴν
ὡς οὕσαν ἐτι πρωτεύουσαν κατὰ τὰς ἀρχὰς τῆς παρελθού-
σας ἑκατονταετηρίδος· ἤδη δὲ κατοικοῦσιν ἐν μέσῳ τῶν
ἐρείπίων αὐτῆς ὡς 40 πτωχαὶ οἰκογένηται ὑποκειμεναὶ εἰς
διηνεκεῖς ἀσθενείας· ἐκ τῶν ἐρείπίων φαίνεται ὅτι ἡ πόλις
αὕτη εἶχεν οἰκίας εὐκτίστους καὶ πολλὰς ἐκκλησίας, ὧν
μία μόνον εἶναι ἐτι ἐν χρήτῃ. Ἐν τῇ νήσῳ ταύτῃ οὔτε διὰ
σαπώνιου οὔτε διὰ στακτῆς πλύνουσιν, ἀλλ' ἐμβάπτοντες
τὴν ὀθίνην εἰς ἄπλοῦν ὕδωρ, σμήχουσιν αὐτὴν διὰ τινος
εἶδους λευκοῦ χρώματος κατ' οὐδὲν διαφέροντος τῆς κιμω-
λίας γῆς τῆς νήσου Κιμώλου. — Οἱ Μήλιοι εἰσὶ καλοὶ ναῦ-
ται· καὶ πάντα σχεδὸν τὰ διατρέχοντα τὸ Αἰγαῖον πέλα-
γος εὐρωπαϊκὰ πολεμικὰ πλοῖα ἐξ αὐτῶν λαμβάνουσι πρω-
ρεῖς (pilotes) οὐ ἐκτὸς τῆς ἐλευθέρας διαμονῆς ἐν τῷ πλοίῳ

(1) Περὶ τῶν μεταλλικῶν φυσικῶν ἀξιοπαρατηρήτων φαινομένων τῆς
Μήλου ἰδ. κυρίως τὸ σύγγραμμα τοῦ ἱατροῦ Φίδλερ, Περιηγ. εἰς Εὐ-
λάδα 2^ο σ. 379 κξ.

καὶ ἄλλων μικρῶν ὠρελειῶν ἔχουσι συνήθως 30 ἰσπανικὰ δίστηλα τάλληρα μισθὸν μηνιαῖον ἕκαστος· οἱ Μήλιοι στεροῦνται ναυτικοῦ ἰδίου· κατασκευάζουσι δὲ μύλας (μυλοπέτρας) ἀρίστας ἅς διὰ τῶν πλοίων τῆς Κιμώλου ἐκπέμπουσιν εἰς πολλοὺς τόπους, ὡς εἰς Κωνσταντινούπολιν, Αἴγυπτον, Πελοπόννητον, Ζάκυνθον, Κεφαλληνίαν κτλ. ἐξάγουσι προσέτι καὶ τὸ ἄλας τὸ γινόμενον εἰς τὰ ἀλοπήγια τῆς νήσου, κείμενα κατὰ τὸν μυχὸν τοῦ λιμένος. — Ἡ νῆσος αὕτη ὁπόταν καλλιεργῇται, εἶναι γονιμωτάτη· φέρει δὲ καρποὺς τῆς ἀρίστης ποιότητος· πρὸ πάντων οἱ πέπωνες εἰσὶν ἐκ τῶν εὐγευστοτέρων τοῦ Αἰγαίου πελάγους· οἱ ἄγροί εἰσιν εὐφορώτατοι καὶ ἀκάματοι· ἐπὶ τοῦ αὐτοῦ ἀγροῦ σπείρουσι τὸ πρῶτον ἔτος σῖτον, τὸ δεύτερον κριθήν, τὸ τρίτον βαμβάκιον καὶ ὄσπρια καὶ πέπωνας· ἀπὸ τῆς κωμοπόλεως μέχρι τοῦ λιμένος, ὅπερ ἐστὶ ἐπὶ διάστημα δύο μιλίων ἐκτείνονται καθ' ἅπασαν τὴν γῆν ἄγροί εὐφορώτατοι προάγοντες πάντας τοὺς δημητριακοὺς καρποὺς· κατὰ δὲ τὸ πέραν τῶν ἀγρῶν κεῖνται τὰ ἀλοπήγια, καὶ μετ' αὐτὰ ἀμέσως ὁ λιμὴν καὶ περὶ αὐτὸν λόφοι κεκαλυμμένοι ὑπὸ ἐλαιῶν, συκῶν καὶ ἀμπελώνων· αἱ κατὰ τὸ νοτ. δυτικὸν ἥμισυ τῆς νήσου περίξ τοῦ ὄρους τοῦ Προφ. Ἡλιοῦ ἄγριαι ἐλαῖαι συμποσοῦνται ὑπὲρ τὰς ἑκατὸν χιλιάδας. — Κατὰ τὸ ἕαρ ἡ Μῆλος εἶναι τερπνὴ ὑπὲρ πάσας τὰς ἄλλας νήσους τοῦ Αἰγαίου πελάγους· οὐδέποτε παγετός, σπανίως χιὼν καὶ μετὰ 1/4 ὥρας ἀναλύεται· τὸ ψύχος οὔτε τὰ φυτὰ βλάπτει οὔτε τὰ δένδρα· νομαὶ ἐξαίρετοι· ἀγέλαι πολυάριθμοι αἰγῶν καλλίστων· τυρὸς ἐξ αὐτῶν γλυκύτατος· τὰ αἰγίδια εὐγευστότατα· θήρα παντοῖα, ἰχθεῖς κάλλιστοι, θαλάσσια προϊόντα παντὸς εἶδους· ὑπάρχουσιν ἀλλὰ σπανίως εὕρισκονται εἰς Μῆλον. — Ἄν δὲ καὶ ἀφθονώτατα καὶ εὐονώτατα τὰ

πρὸς τὸ ζῆν ἐν Μήλῳ, ἀλλ' ἐκ τοῦ νοσώδους ἀέρος καὶ τῶν θανατηφόρων ἐπιδημιῶν ἀφ' ἐνὸς μέρους καὶ τῆς ἐπὶ τουρκοκρατίας τυραννίας ἀφ' ἑτέρου, αὕτη ἡ ὠραία νῆσος ἐρημώθη καὶ ἔμεινε σχεδὸν διόλου ἀκαλλιέργητος· ἐν τῇ εὐτυχεῖ αὐτῆς καταστάσει εἶχε 16,000 κατοίκων 18 ἐκκλησίας καὶ 13 μοναστήρια ὧν τὸ ἄριστον ἦν τὸ τῆς Ἀγ. Μαρίνης. — Τὸ ὄρος ἐφ' οὗ κεῖται τὸ μοναστήριον τοῦ Προφήτου Ἡλιοῦ εἶναι τὸ ὑψηλότερον τῆς νήσου, καὶ μία τῶν καλλίστων θέσεων τοῦ Αἰγαίου πελάγους. — Τέσσαρα μοναστήρια εἰσὶν ἐπὶ τῆς νήσου·

Τὸ εἰρημένον τοῦ Προφήτου Ἡλιοῦ.

Τὸ τῆς Ἀγ. Μαρίνης, τὸ κάλλιστον πάντων.

Τὸ τοῦ Ἀγ. Κωνσταντίνου κατὰ τὸ βορ-ἀνατολικόν· μεταξὺ αὐτοῦ καὶ τοῦ χωρίου Κάστρου ὑπάρχει πηγὴ ὕδατος καθαρτικοῦ.

Τὸ τοῦ Ἀγ. Βερνάρδου ἐν ἀποστάσει 1 1/2 μιλίου ἀπὸ τῆς κομποπόλεως· παρ' αὐτῷ εἰσὶ τὰ κύρια μεταλλεῖα τῆς στυπτηρίας.

Νησίδες τινὲς ἔρημοι ἢ μᾶλλον σκόπελοι εἰσὶ περὶ τὴν Μῆλον =

Πετρινοὶ κατὰ τὸ νοτ-ἀνατολικόν.

Παξιμάδα καὶ Πρασονήσια κατὰ τὸ νοτ-δυτικόν.

Ἄνανες ἢ Ἀκραριαῖς τρεῖς νησίδες, ὧν ἡ μεῖζων εἶναι ἡ μεσαία κατὰ τὸ βορ-δυτικόν τῆς νήσου, παρὰ τὸ ἀκρωτήριον Λακίδαν.

Ἡ Μῆλος ἀποτελεῖ ἐπαρχίαν περιέχουσαν πέντε δήμους = Μήλου, Σίφνου, Κιμώλου, Φολεγάνδρου καὶ Σικίνου· ἀπέχει δὲ ἡ Μῆλος τοῦ Πειραιῶς 81 μίλ. τῆς Κιμώλου 1 μόνον καὶ τῆς Σίφνου 20, τῆς δὲ Κρήτης 100. Εἰς Μῆλον ὑπάρχουσι δύο σχολεῖα, Ἑλληνικὸν καὶ δημοτικὸν ἀμφό-

τερα Β'. τάξεως, καὶ ὑγειονομεῖον καὶ οἰκονομικὴ ἐφορεία καὶ ταμεῖον, ἀμφότερα Γ'. τάξεως καὶ ὑποτελωνεῖον καὶ ἐπιστασία λιμένος καὶ εἰρηνοδικεῖον.

ΚΙΜΩΛΟΣ, νῆσος μικρὰ ἐκ τῶν Κυκλάδων κατὰ τὸ βορ-
 ἀνατολικὸν τῆς Μήλου καὶ τὸ βορ-δυτικὸν τῆς Πολυαίγου,
 κειμένη πλησιέστατα ἀμφοτέρων· ὑπὸ τοῦ Πτολεμαίου μό-
 νου ὀνομάζεται Κιμωλὶς (1)· εἶχε πόλιν παραθαλάσσιον ἐπὶ
 τοῦ μεσημβρινοῦ αἰγιαλοῦ. — Ἡ ἐν τῇ νήτῳ ταύτῃ Κιμω-
 λία λεγομένη γῆ ἦν περίφημος· εἶναι δὲ αὕτη γῆ λευκὴ,
 παχεῖα καὶ σαπωνώδης, περιέχουσα νίτρον· κατὰ τὸν Πλί-
 νιον, ἡ γῆ αὕτη ἦν ἱαματικὴ καὶ ὠφέλιμος εἰς διάφορα
 νοσήματα, ὡς εἰς τὸ στηθικὸν πάθος (2), εἰς τὸ ἐρυσίπε-
 λας (3), εἰς τὴν ἐπιληψίαν (4), μεμιγμένη μετ' αἰγείου
 χολῆς εἰς τὴν απομάδισιν τῶν τριχῶν (5), μετὰ προβα-
 τείας χολῆς εἰς ἀποβολὴν τῶν φθειρῶν (6), εἰς θεραπείαν
 τῶν λειχήνων (7), εἰς καθαρισμὸν τῶν πληγῶν καὶ τῶν ἐλκώ-
 σεων (8), εἰς διάλυσιν τῶν οἰδημάτων καὶ εἰς παῦσιν τῆς
 διαβροχῆς (9). Κατὰ τὸν Δικαίαρχον, ἡ Κίμωλος εἶχε δύο
 λιμένας (10).

* Κίμωλος· ἡ περίμετρος αὐτῆς εἶναι 18 μιλίων· ἔχει
 μεταλλεῖα ἀργύρου, ὅθεν καλεῖται ὑπὸ τῶν Ἰταλῶν Argen-
 taria· καὶ ὑπὸ τῶν Γάλλων Argentière· τὰ κύρια αὐτῶν
 εἰσὶ πρὸς τὸ μέρος τὸ ἀπέναντι τῆς Μήλου· ἔχει λιμένα
 μικρὸν καὶ ἀβαθὴ κατὰ τὸ νοτ ἀνατολικὸν Πράσα καλού-
 μενον καὶ ἐν μόνον χωρίον ὁμώνυμον τῇ νήσῳ 1/4 ὥρ.

(1) Πτολεμ. β. 3, Κρήτη. (2) Πλιν. Φυσ. ἱσ. β. 4, κ. 22. β. 20,
 κ. 81. (3) Αὐτ. β. 26, κ. 74. (4) Αὐτ. β. 28, κ. 28. (5) Αὐτ. β. 28,
 κ. 45. (6) Αὐτ. β. 29, κ. 35. (7) Αὐτ. β. 31, κ. 46, 4.

(8) Αὐτ. β. 34, κ. 46. (9) Αὐτ. β. 35, κ. 57. (10) Δικαίαρχ.
 Βίος, Ελλάδ., Κυκλαδ.

ἀπὸ τοῦ λιμένος· ἡ Κίμωλος εἶναι ὀλοτελῶς ἄνυδρος· τὰ ὄρη αὐτῆς σκληρὰ καὶ τραχέα· ἡ γῆ ἄφορος· μόνον περὶ τὸ χωρίον σπεύρεται ὀλίγος σῖτος, κριθὴ καὶ θαμβάκιον· σταφύλια καὶ ἔλαιον καὶ σῦκα γίνονται μόνον ὅσον πρὸς βρώσιν· ἐκ τῶν ἀνδρῶν ὡς ἑκατὸν εἰσὶ ναυτικοὶ οὐκ ὀλίγον ἐπιτήδειοι καὶ ἔχουσι 7 - 8 μικρὰ θρικά καὶ γολέτας καὶ ὑπὲρ τὰ δώδεκα τρεχαντήρια δι' ὧν φέρουσι τοὺς ἑαυτῶν πρὸς οἰκοδομὴν ἐλαφροὺς μὲν ἀλλὰ διαρκεῖς λίθους εἰς Αθήνας καὶ εἰς Ἑρμούπολιν· κυρίως δὲ ἐπειδὴ ἡ Μῆλος στερεῖται ἰδίου ναυτικοῦ, μετακομίζουσι τοὺς μυλίστας λίθους τῆς νήσου ἐκεῖνης εἰς τὴν λοιπὴν Ἑλλάδα, εἰς τὴν Τουρκίαν, καὶ τὴν Μικρὰν Ἀσίαν, εἰς τὸ Ἀδριατικὸν πέλαγος καὶ εἰς τὸ Βασιλεῖον τῆς Νεαπόλεως. Ἐν ἀποστάσει $1\frac{1}{2}$ ὥρα ἀπὸ τοῦ χωρίου ἐπὶ 1000 ὡς ἔγγιστα πόδας ὕψους καὶ τραχυτάτης καὶ σχεδὸν ἀπροσβάτου κορυφῆς κατὰ τὸ μέσον τοῦ δυτικοῦ αἰγιαλοῦ εἰσὶν εῤεῖπια ὀχυρώματος τῆς ἐποχῆς τοῦ μεσαιῶνος Παλαιόκαστρον λεγόμενα καὶ μικρὸν θορυβώτερον ἀπ' αὐτῶν πηγὴ θερμοῦ ὕδατος ἐπὶ τῆς ἀκτῆς τῆς θαλάσσης· ἐπὶ τοῦ μεσημβρινοῦ αἰγιαλοῦ εἰσὶ τὰ εῤεῖπια τῆς ἀρχαίας πόλεως τῆς Κιμῶλου, καὶ παρὰ τὸν αἰγιαλὸν τοῦτον ἐν ἀποστάσει 200 βημάτων εἶναι ἀπέναντι τῆς Μήλου σκοπέλος μετρίας περιφερείας Δασκαλίδν ἢ καὶ Ἁγ. Ἀνδρέας λεγόμενος, ἀπὸ τινος ἐκκλησιδίου τοῦ Ἁγ. Ἀνδρέου κειμένου ἐπὶ τοῦ ὕψηλοτάτου μέρους καὶ ἤδη κατερειπωμένου· πανταχοῦ τοῦ σκοπέλου τούτου εἰσὶν ἐσπαρμένα συντρίμματα οἰκημάτων ἐν οἷς εὗρηται καὶ ἄγαλμα γυναικεῖον ἐκ λευκοῦ μαρμάρου, ὑπερβαῖνον τὸ φυσικὸν μέγεθος, καλῶς ἐξεργασμένον, ἀλλ' ἄνευ κεφαλῆς καὶ χειρῶν μέρος τῶν συντριμμάτων τούτων εἰσὶ τῆς βυζαντινῆς ἐποχῆς· ὑποτίθεται ὅτι ἐπὶ τοῦ τόπου τούτου ἦν ποτε σχολὴ ἐξ οὗ

καὶ ἡ ὀνομασία Δασκαλιόν· ἐκ τῆς ἐπόψεως τοῦ σκοπέλου τούτου φαίνεται ἀριδῆλως ὅτι κατὰ τὸ βόρειον αὐτοῦ μέρος ἦν ποτε συνημμένος τῇ νήσῳ Κιμώλῳ δι' ἐξ ἀπαλοῦ ὑπολεύκου λίθου συγκεκλιμένου ἰσθμοῦ ὃς ἐν τῷ διαστήματι τῶν αἰώνων ἀποκοπεῖς ἀπὲς ὤθη ὑπὸ τῆς βίας τῶν κυμάτων ὡς καὶ ἤδη ἀποκόπτονται ἔτι διηνεκῶς μεγάλα τμήματα ἀπὸ τῆς ἀκτῆς· καὶ ἐκ τοῦ νοτίου δὲ μέρους τοῦ σκοπέλου μέγα μέρος κατέπεσεν εἰς τὴν θάλασσαν· ἐν ὧσ' ἐμέμενεν ὁ ἰσθμός, ὁ κατ' ἀνατολὰς κόλπος τοῦ σκοπέλου ἀπετέλει καλὸν μικρὸν λιμενίσκον καὶ κατὰ τὸ μέρος τοῦτο ὑφίστανται πολυάριθμοι τάφοι καὶ ἀποθῆκαι· καλεῖται δὲ ὁ τόπος Ἐλληνηιά. Αἱ γυναῖκες τῆς Κιμώλου εἰσὶν εὐεδαεῖς· ἡ κυρία αὐτῶν ἀσχολία συνίσταται εἰς τὸ πλέkein βαμβάκερά περιπόδια (τσουράπια), ἐξ ὧν πωλοῦσιν εἰς τὰς ἄλλας νήσους· διὰ τῆς κιμωλίας γῆς, περὶ ἧς εἴρηται ἀνωτέρω πλύνουσιν ἀντὶ σαπωνίου. — Κρέατα, οἰκίδια πτηνὰ καὶ παντοδαπὴ θήρα εἰσι παμπληθῆ ἐπὶ τῆς νήσου· ἰχθεῖς ἐξαίρετοι. — Ἡ Κίμωλος ἀπέχει 83 μιλ. τοῦ Πειραιῶς, 1 μιλ. τῆς Μήλου καὶ τοσοῦτον τῆς Πελαγοῦσης· τῆς δὲ Σίφνου 10 μιλ. — Ἡ Κίμωλος ἀποτελεῖ ἓνα τῶν πέντε δήμων τῆς ἐπαρχίας Μήλου. Εἰς Κίμωλον ὑπάρχει σταθμὸς ὑγειονομικὸς καὶ σταθμὸς τελωνειακὸς καὶ εἰρηνοδικεῖον.

ΠΟΛΥΑΙΓΟΣ, νησίον μικρὸν καὶ ἔρημον πρὸς τὸ βορ-ἀνατολικὸν τῆς Μήλου καὶ τὸ νοτ' ἀνατολικὸν τῆς Κιμώλου, κείμενον πλησιέστατα ἀμφοτέρων· ἔλαβε τὸ ὄνομα ἀπὸ τοῦ πλήθους τῶν ἐπ' αὐτοῦ τρεφομένων αἰγῶν.

* Πελαγοῦσα, τὸ ἥμισυ τοῦ νησίου τούτου νέμονται οἱ Μήλιοι, τὸ δὲ ἕτερον ἥμισυ οἱ Κιμῶλιοι· ἀπὸ τινων ἐτῶν οἰκογένειαί τινες κατῴκησαν ἐπὶ τοῦ νησίου τούτου.

ΣΙΦΝΟΣ, μία τῶν Κυκλάδων κατὰ τὸ βορ-ἀνατολικὸν

τῆς Μήλου καὶ τῆς Κιμώλου, καὶ τὸ νοτ.-ἀνατολικὸν τῆς Σερύφου· οἱ Σίφνιοι ἦσαν Ἴωνες ἐξ Ἀθηνῶν (1). ἔλαβε δὲ τὸ ὄνομα ἡ νῆσος ἀπὸ Σίφνου τοῦ Συνίου (2). Ἡ νῆσος αὕτη ἤκμασε ποτὲ καὶ οἱ Σίφνιοι ἦσαν οἱ μᾶλλον πλούσιοι τῶν νησιωτῶν, διότι εἶχον ἐν τῇ νήσῳ αὐτῶν μεταλλεῖα χρυσοῦ καὶ ἀργύρου τοσαῦτα ὥστε ἀπὸ τῆς δεκάτης τῶν ἐξ αὐτῶν χρημάτων ἀφιέρωσαν εἰς Δελφοὺς θησαυρὸν οὐδόλως ὑποδεέστερον τῶν πλουσιωτάτων· τὸ δὲ ἐτήσιον εἰσόδημα διενέμοντο αὐτοὶ πρὸς ἀλλήλους· ὁπόταν δὲ κατεσκευάζον τὸν θησαυρὸν εἰς Δελφοὺς, ἠρώτησαν τὸ χρηστήριον ἐὰν τὰ παρόντα ἀγαθὰ ᾖν δυνατόν νὰ παραμείνωσιν εἰς αὐτοὺς ἐπὶ πολὺν χρόνον καὶ τότε ἡ Πυθία ἔχρησεν εἰς αὐτοὺς ταῦτα=

Ἀλλ' ὅταν ἐν Σίφνῳ πυρτανήϊα λευκὰ γένηται

Λεύκοφρύς τ' ἀγορῇ, τότε δὴ δεῖ φράδμονος ἀνδρὸς
φράσσασθαι ξύλινόν τε λόχον κήρυκά τ' ἐρυθρόν.

καὶ τότε μὲν δὲν ἐνόησαν οἱ Σίφνιοι τὸν χρησμόν. μετὰ χρόνον δὲ οἱ Λακεδαιμόνιοι μετὰ μεγάλου στόλου καὶ πολλῶν τῶν ὑπὸ τοῦ Πολυκράτους ἐξωσθέντων Σαμίων ἐπολιόρκουν τὴν Σάμον· ἀλλὰ μετὰ παρέλευσιν τεσσαράκοντα ἡμερῶν οἱ μὲν Λακεδαιμόνιοι λύσαντες τὴν πολιορκίαν, ἀνεχώρησαν ἄπρακτοι, οἱ δὲ μετ' αὐτῶν Σάμιοι ἐλθόντες εἰς Σίφνον, ἔπεμψαν πρέσβεις δεόμενοι τῶν Σιφνίων νὰ δανείσωσιν εἰς αὐτοὺς δέκα τάλαντα· ἀποποιηθέντων δὲ τῶν Σιφνίων, οἱ Σάμιοι ἐπόρθουν τοὺς χώρους αὐτῶν· δραμόντες δὲ οἱ Σίφνιοι πρὸς βοήθειαν καὶ συμβαλόντες ἠττήθησαν καὶ πολλῶν αὐτῶν ἀποκλεισθέντων τοῦ ἄστεος ὑπὸ τῶν Σαμίων, ἔλαβον παρ' αὐτῶν οἱ Σάμιοι ἑκατὸν τάλαντα· καὶ τότε ἐπραγματοποιήθη ὁ χρησμός, διότι κατ' ἐκείνην τὴν

(1) Ἡρόδοτ. β. 8, κ. 48. (2) Νικολ. Δαμασκ. παρὰ Στεφ. Βυζ. Σίφνος.

ἐποχὴν ἢ ἀγορὰ καὶ τὸ πρυτανεῖον τῶν Σίφνιων ἦσαν ἐς-
 μένα ἐκ Παρίου λίθου, αἱ δὲ νῆες ἠλείφοντο διὰ μίλτου καὶ
 ἐπομένως ἦταν ἐρυθρόχρoες, καὶ τοῦτο ἦν ὃ ἔλεγεν ἡ Πυθία
 φυλάττειν τὸν ξύλινον λόχον καὶ τὸν ἐρυθρὸν κήρυκα (1).
 ὁ Παυσανίας λέγει καὶ αὐτὸς ὅτι ἡ νῆσος τῶν Σίφνιων εἶχε
 μέταλλα χρυσοῦ, καὶ ὅτι ὁ Ἀπόλλων ἐκέλευσεν εἰς αὐτοὺς
 νὰ ἀποφέρωσι τὴν δεκάτην εἰς Δελφοὺς· ὅθεν ὑποδόμησαν
 οὗτοι τὸν θησαυρὸν, καὶ μέχρι τινὸς ἀπέφερον τὴν δεκάτην·
 ὡς δὲ ὕστερον ἐπαυσαν ἐξ ἀπληστίας, ἐπικλύσασα ἡ θά-
 λασσα κατέστησεν ἀφανῆ τὰ μέταλλα (2). — Οἱ Σίφνιοι
 ἦσαν ἐκ τῶν νησιωτῶν ὅσοι δὲν ἔδωσαν γῆν καὶ ὕδωρ τῷ
 Πέρσῃ (3)· εὐρέθησαν δὲ καὶ οὗτοι μετὰ τῶν λοιπῶν Ἑλ-
 λήνων εἰς τὴν κατὰ τὴν Σαλαμῖνα ναυμαχίαν, παρασχόντες
 μίαν πεντηκόντορον (4). Ἡ Σίφνος προΐοντος τοῦ χρόνου
 κατήντησεν, ὡς φαίνεται, εἰς μεγάλην εὐτέλειαν, διὸ κατὰ
 τὸν Στράβωνα, ἐλέγετο παροιμία, Σίφνιος ἀστράγαλος, διὰ
 τὴν εὐτέλειαν (5). — Ἐν Σίφνῳ ἐκτὸς τοῦ χρυσοῦ καὶ τοῦ
 ἀργύρου ἦν καὶ μύλυθος ὃς ὑελοῦτο εὐκόλως καὶ καθίστα
 ἐξαίρετους τὰς χύτρας τῆς νήσου· κατεσκευάζον πρὸς τού-
 τοις ποτὲ οἱ Σίφνιοι διὰ τοῦ γλυφείου ἀγγεῖα τινὰ λίθινα
 ἃ περιχεόμενα δι' ἐλαίου ζέοντος καθίσταντο μελανόχροα
 καὶ σκληρότατα, καὶ κυάτους (εἶδος ποτηρίου) κατεσκευά-
 ζον ἀξιολόγους. Οἱ Σίφνιοι ἦσαν διαβεβλημένοι ὡς ἀσχη-
 μονοῦντες περὶ τὰ παιδικὰ, ἐξ οὗ καὶ τὸ σιφνιάζειν συνῶ-
 νυμον ἦν τῷ καταδακτυλίζειν (6). Ὁ Πτολεμαῖος καλεῖ τὴν
 νῆσον καὶ τὴν πόλιν διὰ τοῦ αὐτοῦ ὀνόματος Σίφνον· ὁ δὲ
 Στέφανος ὁ Βυζάντιος ὀνομάζει τὴν πόλιν Ἀπολλωνίαν.

(3) Ἡρόδοτ. β. 3, κ. 56, 57, 58. (2) Παυσ. Φωκ. κ. 11.

(3) Ἡρόδοτ. β. 8, κ. 46. (4) Αὔτ. κ. 48. (5) Στράβ. β. 10. σ. 484.

(6) Ησυχ. Σκυιδ. Φωτ.

* Σίφνος· ἡ περίμετρος αὐτῆς λογίζεται 40 μιλίων· κατὰ δὲ τὸν Πλίνιον εἶναι 28 Ῥωμαϊκῶν ὀκτασταδίων μιλίων=229 σταδ.=11 ὥρ. 12 λεπτ. Ὅρος μέγα διατρέχει τὴν νῆσον ἀπὸ τοῦ νοτ.-ἀνατολικοῦ πρὸς τὸ βορ.-δυτικὸν καὶ ἐπὶ τῆς κορυφῆς αὐτοῦ ἐχούσης ὕψος ὅσον τριῶν χιλιάδων πρὸς κείτῃ μονῇ τοῦ Προφήτου Ἡλιοῦ· τὸ κλίμα εἶναι εὐκρατον καὶ ὑγιεινότατον· οἱ ἄνθρωποι εἰσὶ μακρόβιοι· εὐρίσκονται γέροντες ὡς 120 ἐτῶν τὴν ἡλικίαν· ὁ ἀῆρ, τὰ ὕδατα, οἱ καρποὶ, ἡ θήρα, τὰ οἰκίδια πτηνὰ, πάντα εἰσὶν ἐξαίρετα καὶ αἱ σταφυλαὶ θαυμάσαι, ἀλλ' ὁ οἶνος γίνεται μέτριος· μάρμαρον καὶ συηνίτης λίθος κατακαλύπτουσι τὴν νῆσον ἢ καὶ τοι τοιαύτη εἶναι ὅμως εὐφορος. Ὁ σῖτος ἀρκεῖ πρὸς διατροφήν τῶν κατοίκων· οἱ Σίφνιοι συμποσοῦμενοι ἐπέκεινα τῶν πέντε χιλιάδων εἰσὶ καλοὶ, γλυκεῖς, εὐάγωγοι καὶ φιλόπονοι ἄνθρωποι· ἔχει ἡ Σίφνος μίαν κόμην ἢ, ὡς κοινῶς λέγεται, χώραν καλυμμένην, καὶ κειμένην ἐπὶ βράχου, κατὰ τὴν ἀνατολικὴν παραλίαν τῆς νήσου ἐπὶ τῆς θαλάσσης, καὶ πέντε χωρία εὐκτιστα καὶ καθαριότητι διαφέροντα=Πετάλι, Κάστρον, Ἀρτεμῶνα, Καταβατὴν, Ἐξάμπελα τὸ κάλλιστον πάντων, κείμενα δὲ πάντα ἐπὶ τοῦ χιλιού πόντου ὑπὲρ τὴν ἐπιφάνειαν τῆς θαλάσσης ὑψιυμένου ὀροπέδιου τοῦ μεταξὺ τοῦ ὄρους καὶ τοῦ τραχέως ἀνατολικοῦ αἰγιαλοῦ καὶ περικυκλούμενα ὑπὸ ἀγρῶν, κήπων, ἀμπελώνων καὶ μεγαλοπρεπῶν ἐλαιῶν. Εἰσὶ δὲ ἐπὶ τῆς νήσου καὶ τέσσαρα μοναστήρια καλογήρων=Βρύσις, ἐπὶ τῆς πρὸς τὸν λιμένα Φόρον ὁδοῦ, ὀνομασθὲν ἐκ τινος ἀνάου παρ' αὐτῷ πηγῆς, Στομογκούλ, Ἄγ. Χρυσόστομος, Προφ. Ἡλίας ἐπὶ τῆς κορυφῆς τοῦ ὄρους καὶ δύο μοναστήρια καλογραιῶν ἤδη ἔρημα καὶ πολλὰ ἐκκλησιῖδια· ἐκ τῶν εἰρημένων μοναστηρίων τὸ λεγόμενον Βρύσις κεῖται ἐν θέσει χαριστάτη

καὶ γραφικῇ ἐντὸς θαθείας κοιλάδος μεταξὺ κήπων τερπνῶν περιχόντων παντοῖα δένδρα, ὡς εἰλαίας, κυπαρίσσους, φοίνικας, συκᾶς καὶ ἄλλα ὀπωροφόρα δένδρα καὶ κλήματα. Διμενέες τῆς νήσου εἰσὶν οἱ ἐξῆς = Φάρος κατὰ τὸ ἀνατολίον εὐρύχωρος καὶ ἀσφαλῆς ὀνομασθεὶς οὕτω ἀπὸ τῶν ἐρειπίων κυκλοτεροῦς τινος πύργου κατὰ τὸν ἐσωτερικὸν ἀγκῶνα τοῦ λιμένος ἐν χρήσει, ὡς λέγεται, φρουκτωρίου. Βαθὺ κατὰ τὸ δυσ-νότιον, καὶ ὁ λιμὴν τῆς χώρας κατ' ἀνατολάς. Τῶν μεταλλείων τοῦ χρυσοῦ καὶ τοῦ ἀργύρου δι' ἃ ἦν τὸ πάλαι περίφημος ἡ Σίφνος τανῦν μόλις εἰσὶ γνωσταὶ αἱ θέσεις καθ' ἃς εὐρίσκονται· τὸ κύριον αὐτῶν κεῖται κατὰ τὸ βορ-ἀνατολικὸν τῆς νήσου παρὰ τὴν ἀκτὴν τῆς θαλάσσης κατὰ τὸν Ἄγ. Σώστην, ἐκκλησιδίων κατηδαφισμένον 2 ὥρ. ὡς ἐγγιστα ἀπὸ τῆς χώρας· τὰ ὀρύγματα καὶ οἱ ὑπόνομοι εἰσὶ καταφανῆ μέχρι τοῦδε· ὁ δὲ μόλυβδος εἶναι κοινότατος, καὶ ὁσάκις βρέξη, ἀνακαλύπτεται σχεδὸν πανταχοῦ. — Τὸ ἐμπόριον τῆς Σίφνου συνίσταται κυρίως εἰς ἔλαιον καὶ κάππαριν· ἡ μέταξα γίνεται καλὴ ἀλλ' ὀλίγη· τὰ θαμβακερὰ ὑφάσματα εἰσὶν εὐπόληπτα· τὸ δὲ λοιπὸν ἐμπόριον συνίσταται εἰς σῦκα, κρομμύδια, μέλι, κηρίον καὶ σουσάμιον. Ἄν δὲ καὶ ἡ Σίφνος κατὰ σύγκρισιν τῶν ἄλλων νήσων καλλιεργῇται καὶ βέλτιον καὶ ἐπιμελέστερον, δὲν δύναται νὰ διαθρέψῃ τοὺς κατοίκους· διὸ καὶ πολλαὶ ἑκατοστιεὺς αὐτῶν κυρίως ἄνδρες, ἀλλὰ καὶ γυναῖκες καὶ κόραι διασπείρονται αἰεὶ εἰς τὴν ἀλλοδαπὴν, καὶ τινες αὐτῶν ἐκμισθοῦνται ὡς ὑπηρεταὶ εἰς Ἀθήνας καὶ Σμύρνην καὶ Κωνσταντινούπολιν· εἰς τὰς δύο μάλιστα τελευταίας πόλεις οἱ μάγειροι τῆς Σίφνου εἰσὶν ὀνομαστοὶ καὶ περιζήτητοι· κατ' ἐξοχὴν δὲ οἱ ἄνδρες μετέρχονται τὴν κεραμευτικὴν, καὶ διασπειρόμενοι κατὰ τὸ ἔαρ καθ' ἅπασαν τὴν

Ἑλλάδα, καὶ κατὰ τὰ παράλια τῆς Μακεδονίας, Θράκης καὶ Μικρᾶς Ἀσίας, κατασκευάζουσι μαγειρικά ἀγγεῖα καὶ στάμνας. Ἐν Σίφνῳ πανταχοῦ εὐρίσκεται λιθάργυρος, τὸ ἄριστον τῶν μετάλλων πρὸς γάνωσιν τῶν τοιούτων ἀγγείων· ἔτι δὲ καὶ σκιαδία ἀχύρινα κατασκευάζουσιν οἱ Σίφνιοι ἃ πωλοῦνται κατὰ πᾶσας τὰς νήσους τοῦ Αἰγαίου πελάγους ὑπὸ τὸ ὄνομα κάστορες τῆς Σίφνου. Ἡ νῦν χώρα καῖται ἐπὶ τῆς θέσεως τῆς ἀρχαίας πόλεως· ἀλλ' ἡ μὲν ἀρχαία περιέλαμβανεν ἅπασαν τὴν πρὸς μεσημβρίαν κατωφέρειαν μέχρι τοῦ κύτους τοῦ ὑπ' αὐτὴν ποταμοῦ, ἡ δὲ νεωτέρα χώρα περιορίζεται μόνον εἰς τὴν βᾶχιν τοῦ ὄρους· λείψανα τῶν τοιχῶν τῆς ἀρχαίας πόλεως σώζονται. — Ἐκ τῶν νομισμάτων τῆς Σίφνου τὰ μὲν φέρουσι κεφαλὴν γυναικείαν καὶ ὀπισθεν πτηνὸν πετώμενον ἐντὸς τετραγώνου καὶ τὰ γράμματα ΣΙΦ, τὰ δὲ κεφαλὴν γυναικείαν, καὶ ὀπισθεν πτηνὸν πρὸ ὄψεως καὶ ἄλλα τὴν κεφαλὴν τοῦ Γορδιανοῦ μετὰ τοῦ περιγράμματος ΚΑΙ. Μ. ΔΝΤ. ΓΟΡΔΙΑ. καὶ ὀπισθεν ἓνα Ἀπόλλωνα ἐνδεδυμένον καὶ κρατοῦντα λύραν καὶ τὴν λέξιν ΣΙΦΝΙΩΝ. — Κατὰ τὸ βορδυτικὸν τῆς νήσου, κατ' ἀριστερὰν τῶν ἐκβολῶν ποταμίσκου τινὸς ἐκδιδόντος εἰς τὴν θάλασσαν ἀπέναντι τοῦ λιμένος τῆς Σερίφου κατὰ τοὺς πρόποδας ὄρους τιτανώδους ὑπάρχει κοίλωμα ὅπερ, κατὰ τινα ἐπὶ τοῦ βράχου κεχαραγμένην ἐπιγραφὴν φαίνεται ὅτι ἦν ἱερὸν τῶν Νυμφῶν — Πρὸς δυσμὰς τῆς Σίφνου ὑπάρχει νησίς ἀκατοίκητος Κιτριάη καλουμένη. Ἡ Σίφνος ἔχει δύο σχολεῖα, ἑλληνικὸν ὑπὸ δύο διδασκάλους Α'. καὶ Γ'. τάξεως καὶ δημοτικὸν Β' τάξεως καὶ σταθμὸν προσέτι ὑγειονομικὸν καὶ ὑποτελωνεῖον καὶ εἰρηνοδικεῖον.

Ἀποτελεῖ δὲ ἡ Σίφνος ἓνα τῶν πέντε δήμων τῆς ἐπαρχίας Μήλου, καὶ ἀπέχει τοῦ Πειραιῶς 75 μίλια, τῆς Μή-

λου 20, τῆς Σύρου 33 καὶ τῆς Πάρου 27—Παρὰ τὴν Σίφνον κατὰ τὸ νοτ-ἀνατολικὸν πρὸ τοῦ λιμένος Φάρου κεῖται νησίς ἐρήμη Κιτρονήσι καλουμένη.

ΦΟΛΕΓΑΝΔΡΟΣ, μία τῶν Σποράδων πρὸς ἀνατολὰς τῆς Μήλου καὶ πρὸς δυσμὰς τῆς Σικίνου, νῆσος τραχεῖα πλήρης βράχων καὶ κρημνῶν καὶ ἀλίμενος. Ἐλαβε τὸ ὄνομα ἀπὸ Φολεγάνδρου τοῦ Μίνως· ὁ πολίτης Φολεγάνδριος καὶ Φολεγανδρινὸς (1), ὁ Ἄρατος διὰ τὴν τραχύτητα βεβαίως ἐπονομάζει αὐτὴν σιδηρᾶν (2)=

Ὡ Λητοῦ, σὺ μένεις μὲν σιδηρεῖη Φολεγάνδρῳ,
Δειλὴ ἢ Γύαχρον παρελεύσεαι αὐτῇ· ὁμοίην (3).

* Φολεγάνδρος, κριν. Πολύκανδρος· ἔχει χώραν πρὸς τὸ βόρειον ἀπέχουσαν 3 μιλ. τῆς θαλάσσης, καὶ κειμένην κατὰ τρὺς πρόποδας τοῦ πρὸς ἄρκτον ὑψουμένου ὀξυτενοῦς ὄρους ἐφ' οὗ ἔκειτο ἡ ἀρχαία πόλις Φολεγάνδρος ἀπέχουσα 1 ὥρ. ἀπὸ τῆς θαλάσσης· κατὰ τὴν τραχεῖαν πρὸς τὴν Ὠλίαν καὶ τὴν Πάρον τετραμμένην πλευρὰν τοῦ εἰρημένου ὑψηλοῦ ὄρους ἐπὶ ὕψους 5—6 ὀργυῶν ἀπὸ τῆς ἐπιφανείας τῆς θαλάσσης ὑπάρχει σπήλαιον Χρυσοσπηλιά λεγόμενον καὶ κατὰ τὸ εὐρύχωρον αὐτοῦ στόμιον πηγὴ ψυχροῦ ὕδατος πληροῦντος δύο μικρὰς περιτετεχισμένας δεξαμενάς ἐνθα αἱ αἷγες συνήθως ἐρχόμεναι πίνουσιν· ἐπὶ τῶν τοίχων τῆς πρώτης διαιρέσεως τοῦ σπήλαιου φαίνονται πολλοὶ τύποι ἐσκαμμένοι πρὸς κατὰ⁴σιν τῶν ἀναθημάτων· εὐρέθησιν δ' ἐνταῦθα καὶ τινὰ ἀγαλμάτια, καὶ τεμάχια μαρμάρων καὶ θραύσματα ἀγγείων καὶ σταλακτῖται δὲ εἰσὶ διαφόρων σχημάτων καὶ ἐπιγραφαὶ φέρουσαι τὰ ὀνόματα τῶν κατὰ κειροῦς ἐπισκεψαμένων τὸ σπήλαιον· ἐκ τῶν

(1) Στρεβ. Βυζ. (2) Στρεβ. β. 10, σ. 481. (3) Αὐτ. σ. 486.

νεωτέρων περιηγητῶν πρῶτος παρετήρησε τὸ σπηλαιον τοῦτο ὁ Πᾶς φᾶν Κρίνεν (1). εἶδε καὶ περιέγραψεν αὐτὸ καὶ ὁ Ρός (2). Ἡ νῆσος αὕτη εἶναι μὲν πετρώδης, ξηρὰ, γυμνὴ, ἀλλὰ περιχαρὴς καὶ προάγει σῖτον καὶ οἶνον ἱκανὸν πρὸς χρῆσιν τῶν κατοίκων· ἔχει ἐλαιόδενδρα, ἀλλὰ δὲν κατασκευάζουσιν ἔλαιον ἐξ αὐτῶν· ἀλατίζουσι μόνον τὰς ἐλαίας διὰ τὰς νηστευσίμους ἡμέρας· κατακαλύπτεται ἡ νῆσος ὑπὸ τιθυμᾶλλου (γαλατσίδας), ὃν καίουσιν ἐλλείψει ἄλλου εὐχρηστοτέρου ξύλου. Ἡ νῆσος εἶναι πτωχὴ, καὶ τὸ ἐμπόριον συνίσταται μόνον εἰς θαμβακίνας ὀθόνας· ἐκκλησίδια τινὰ εἰσὶν ἐπὶ τῆς νήσου, ἐν οἷς τὸ τῆς Παναγίας ἐπὶ τοῦ μεγάλου θράχου ἔνθα ἔκειτο ποτὲ ἡ ἀρχαία πόλις καὶ δύο σχολεῖα, ἑλληνικὸν Β'. τάξεως καὶ δημοτικὸν Γ'. τάξεως. — Ἡ Φολέγανδρος ἀποτελεῖ ἓνα τῶν πέντε δήμων τῆς ἐπαρχίας Μήλου. — Ἀπέχει ἡ Φολέγανδρος τοῦ Πειραιῶς 97 μίλ. τῆς Μήλου 28 τῆς Σίφνου 28 καὶ τῆς Σικκῆνου 14. — Οὐ πόρρω τῆς Φολεγάνδρου κατ' ἀνατολὰς κεῖται νησίς ἐπιμήκης, πλήρης σπιλάδων καὶ κοιλωμάτων, καὶ ἐκτεινομένη ἀπὸ μεσημβρίας πρὸς ἄρκτον, καλουμένη δὲ Καρδιώτισσα· ἐπ' αὐτῆς τρέφουσι ποίμνια τινὰ οἱ Φολεγάνδριοι. Εἰς Φολέγανδρον ὑπάρχει φυλακεῖον ὑγειονομικὸν καὶ ἕτερον φυλακεῖον τελωνειακόν.

ΣΙΚΗΝΟΣ ἢ ΣΙΚΙΝΟΣ μία τῶν Σποράδων πρὸς ἀνατολὰς τῆς Φολεγάνδρου καὶ πρὸς δυσμὰς τῆς Ἰου· ὁ Στράβων τὸ ὄνομα μόνον τῆς νήσου ταύτης ἀναφέρει (3). ὁ Πτολεμαῖος τάττει αὐτὴν μετὰ τῶν Κυκλάδων (4). κατὰ τὸν Πλίνιον καὶ Στέφανον τὸν Βυζάντιον ἐκαλεῖτο ἀρχαιότερον Οἰνὴ διὰ τοὺς καλοὺς αὐτῆς ἀμπελῶνας (5).

(1) Πᾶς φ. Κρίν. Περιηγ. Ἀρχιπ. σ. 24—28 (2) Ρός Περηγ. Ἑλλ. νησ. Τ 1. Επιστ. 13, σ. 143, 149. (3) Στράβ. β. 10, σ. 484.

(4) Πτολεμ. β. 3. (5) Πλιν. β. 4, κ. 34—Στεφ. Βυζ. Σίκηνος.

* Σίκηνος, ἐκτείνεται ἀπὸ τοῦ νοτ-δυτικοῦ πρὸς τὸ βορ-
 ανατολικόν· ἡ περίμετρος αὐτῆς εἶναι 20 μιλίων· εἶναι
 στενὴ, ὀρείνῃ, ἀλλ' εὐφορὸς καὶ οἰνοφόρος· ὁ σῖτος αὐτῆς
 θεωρεῖται ὡς ὁ ἄριστος τοῦ Αἰγαίου πελάγους· τὸ κύριον
 αὐτῆς προῖδον εἶναι ὁ οἶνος· προάγει δὲ καὶ ἐλαιον ὅσον πρὸς
 οἰκιακὴν χρῆσιν καὶ σῦκα πολλὰ καὶ κάλλιστα, καὶ βαμ-
 βάκιον ὀλίγον· ἔχει χώραν Σίκηνον καὶ αὐτὴν καλουμένην
 ἐπὶ λόφου πλησίον βράχου φρικώδους κλίνοντος πρὸς τὴν
 θάλασσαν καὶ ἀπέχουσιν 1 ὥραν ἀπὸ τοῦ ὁρμητηρίου ὅπερ
 εἶναι ἀναπεπταμένον καὶ ἐκτεθειμένον εἰς τοὺς νοτίους ἀνέ-
 μους. Κατὰ τὸ μέσον τῆς νήσου ὑψοῦται ὄρος καὶ ἐπὶ ἐγ-
 κλίσεως βράχως τινὸς μεταξὺ τοῦ κυρίως ὄρους καὶ ἐτέρας
 δυτικώτερον κειμένης ὄξυτενοῦς κορυφῆς ἐφ' ἧς κεῖνται τὰ
 ἐρείπια τῆς ἀρχαίας πόλεως Σικήνου ὑπάρχει ἐκκλησία
 Ἐπισκοπὴ λεγομένη· ἡ ἐκκλησία αὕτη ἦν τὸ πάλαι ναὸς
 τοῦ Πυθίου Ἀπόλλωνος, ὡς ἐκ τινος ἐπὶ στήλης ψηφίσμα-
 τος δείκνυται· πρῶτος ἐκ τῶν νεωτέρων ὁ κόμης Πὰς Φ.
 Κρίνεν εἶδε καὶ ἀπήγγειλε τὸν ναὸν τοῦτον καὶ τὴν ἐκκλη-
 σίαν (1) καὶ νεωστὶ ὁ Ρὸς ἐπεσκέφθη καὶ κατεμέτρησε καὶ
 περιέγραψεν αὐτὸν λεπτομερῶς (2)· λείψανα τῆς ἀρχαίας
 πόλεως σώζονται, ὡς μέρη τειχῶν, δεξαμεναὶ, θεμέλια καὶ
 θραύσματα ἀγγείων καὶ ἐκ δύο εὐρεθεισῶν ἐπιγραφῶν δεί-
 κνυται ὅτι ἐτιμᾶτο ἐνταῦθα ὁ Ἀγοραῖος Ἑρμῆς καὶ ὁ Σαβᾶ-
 ζιος Διόνυσος· παρὰ τὴν πόλιν, καὶ κυρίως κατὰ τὴν μα-
 κρὰν μεσημβρινὴν κατωφέρειαν τοῦ ὄρους ἦταν τὰ ἀρχαῖα
 νεκροταφεῖα· ἡ Σίκηνος ἀπέχει τοῦ Πειραιῶς 102 μιλ. τῆς
 Φολεγάνδρου 14, τῆς δὲ Ἰου 10. ἡ Σίκηνος ἀποτελεῖ ἓνα
 τῶν πέντε δήμων τῆς ἐπαρχίας Μήλου· εἰς Σίκηνον ὑπάρ-

(1) Πὰς Φ. Κρίνεν Περιηγ. Αρχιπελ. σ. 21. (2) Ρὸς Περιηγ. Ἑλλ.
 γησ. Τ. 1, Ἐπιστ. 13, σ. 160, κξ.

χει φυλακεῖον ὑγειονομικὸν καὶ ἕτερον φυλακεῖον τελωνειακὸν καὶ εἰρηνοδικεῖον.

ΛΑΓΟΥΣΑ, νῆσος μικρά καὶ ἔρημος μεταξύ Φολεγάνδρου καὶ Σικήνου (1) μία τῶν Σποράδων· ὁ Ἀθηναῖος λέγει αὐτὴν πλυθηντικῶς Λάγουσαι καὶ παράγει τὴν ὀνομασίαν αὐτῆς ἀπὸ τῶν ἐπ' αὐτῆς πολλῶν λαγῶν (2)· ὁ Στέφανος τίθησιν αὐτὴν ἀπέναντι τῆς Κρήτης (3).

* Λάγουσα, κοιν. Καρδιάνα ἢ Καρδιώτισα· ἐπὶ τοῦ νησίου τούτου ὑπάρχει ἐκκλησιδὶον περίφημον τῆς Παναγίας.

(6) Στράβ. β. 10, σ. 484. (2) Ἀθην. Δειπνιστοφ. σ. 30 ἰκδ. Κασαούδ. (3) Στεφ. Βυζ. Λάγουσα.

ΚΥΚΛΑΔΕΣ.

Αἱ Κυκλάδες νῆσοι ἀποτελοῦσιν ἓνα τῶν δέκα νομῶν τῆς ταυτῆς νεωτέρας Ἑλλάδος· διαιρεῖται δὲ ὁ νομὸς οὗτος εἰς ἐπτὰ ἐπαρχίας = Σύρου, Κέας, Ἀνδρου, Τήνου, Νάξου, Θήρας καὶ Μήλου καὶ περιέχει κατοίκους κατὰ τὸ 1852 138,621.

ΕΠΑΡΧΙΑ ΣΥΡΟΥ.

Διαίρεται εἰς τρεῖς δήμους = Ἑρμουπόλιος, Σύρου καὶ Μυκόνου, καὶ περιέχει κατοίκους κατὰ τὸ 1852 30,252.

Ἰ. Α. Θισ.	Πληθ. κατὰ τὸ 1852.	
Οἰκ.	Κάτοικοι.	
	ΔΗΜΟΣ ΕΡΜΟΥΠΟΛΕΩΣ.	19441
79	N. A. Ἑρμούπολις, κωμ. ἔδρα τοῦ δήμου. Οἱ κάτοικοι τῆς Ἑρμουπόλεως εἰσὶ πάντες νεοαποκατεστημένοι καὶ μετέρχονται οἱ μὲν τὸ ἐμπόριον, οἱ δὲ τὴν ναυτικὴν καὶ ἄλλας τέχνας· εἰσὶ δὲ ἐν Ἑρμουπόλει γυμνάσιον καὶ 13 σχολεῖα δημοτικά.	19441
	ΔΗΜΟΣ ΣΥΡΟΥ.	5247
30	Σύρος· κοιν. Σύρα, ἔδρα τοῦ δήμου. Θέσεις ἀγροτικαὶ ἐλαφιναι. Ἐπισκοπιὸν, Ν. Δ. — Χροῦσα. — Τάλαντα, Δ. Ν.	5247

Ἦρ. Α. Θεσ.

Πληθυσμός.

Οἰκ. Κάτοικοι.

Προϊόντα δημητριακοὶ καρ-
ποὶ, οἶνος καὶ σῦκα, ὀλίγη πρὸς
τούτοις ποσότης ἀμυγδάλων,
ἐλαιῶν, πορτοκαλίων καὶ λε-
μονίων· 3 ὄρμοι· ἔτι δὲ καὶ
σχολεῖον δημοτικόν.

ΔΗΜΟΣ ΜΥΚΟΝΟΥ.

5564

21

Α. Μύκονος, κωμ. Ἔδρα τοῦ
δήμου.

Προϊόντα δημητριακοὶ καρ-
ποὶ, ὄσπρια, οἶνος καὶ σῦκα·
ὑπάρχουσι δὲ καὶ δύο σχολεῖα
Ἑλληνικόν καὶ δημοτικόν.

ΕΠΑΡΧΙΑ ΚΕΑΣ.

Διαιρεῖται εἰς τέσσαρας δήμους = Κέα, Κύθινον, Δρυπίδος καὶ
Σερίφου, καὶ περιέχει κατὰ τὸ 1852 κατ. 10,501

Ἦρ. Α. Θεσ.

Οἰκ. Κάτοικοι.

ΔΗΜΟΣ ΚΕΑΣ.

4269

39

N. A. Κέα, κοιν. Ἰζιά, κωμ. Ἔδρα
τοῦ δήμου.

4269

Προϊόντα δημητριακοὶ καρ-
ποὶ, βρυθίκιον, ἐλαῖαι, βάλαν-
οι, κίτρα, λεμόνια, πορτοκά-
λια, ἀμύγδαλα, σῦκα, ὀπώρα
παντοῦται καὶ μέταξα· 1 ρεῦμα
μικρὸν, χρήσιμον, 4 λίμναι
μικραὶ, 3 λιμένες εὐρύχωροι
καὶ πολλοὶ ὄρμοι μεγάλοι καὶ

Ἦρ. Α. Θετ.

Πληθυσμός.

Οίκ. Κάτοικοι.

			μικροί· εἰσὶ δὲ καὶ 4 σχολεῖα ἐν Κέα, 2 Ἑλλην. καὶ 2 δημοτ.		
			ΔΗΜΟΣ ΚΥΘΝΟΥ.		1950
			Κύθνος, κοιν. Θερμιά, κωμ ἔδρα τοῦ δήμου.		
19	A. N.		Προϊόντα κριθῇ, οἶνος καὶ τινα ἄλλα μικρᾶς ποσότητος· 2 ρεύματα χρήσιμα, 1 λιμενίσκος· εἰσὶ δὲ καὶ 2 σχολεῖα, Ἑλληνικὸν καὶ δημοτικόν.		1950
		N.	ΔΗΜΟΣ ΔΡΥΟΠΙΔΟΣ.		1720
			Συλλάκα, κωμ. ἔδρα τοῦ δήμου.		1720
			Προϊόντα δημητριακοὶ καρποὶ, βαμβάκιον, σησάμιον, ὀλίγα σκόροδα, κρομμύδια, οἶνος, ὀλίγαι ὀπῶραι καὶ ἐλαταί· 2 ρύακες χρήσιμοι, 2 λιμένες μετρίου μεγέθους, ἔτι 1 σχολεῖον δημοτικόν.		
			ΔΗΜΟΣ ΣΕΡΙΦΟΥ.		2562
33	A. N.		Σέριφος, κωμ. ἔδρα τοῦ δήμ.	572	2292
	45		Κένταρχος.	21	85
	45	B	Παναγία.	24	103
1	15	A. N.	Γαλανή.	19	74
			Προϊόντα κριθῇ, οἶνος, ἐν μέρει δὲ καὶ βαμβάκιον καὶ σῖτος καὶ σαφύλια καὶ αὔχα καὶ μῆλα καὶ κρομμύδια· 15 ρύακες, 7 λιμενίσκοι, ἔτι δὲ καὶ 2 σχολεῖα, Ἑλληνικὸν καὶ δημοτικόν.		

ΕΠΑΡΧΙΑ ΑΝΔΡΟΥ.

Διαιρείται εἰς τρεῖς δήμους = Ἄνδρου, Κορθίου καὶ Γαυρίου,
καὶ περιέχει κατοίκους κατὰ τὸ 1852 20,237.

Ἄρ. Α. Θεσ.

			Οἰκ.	Κάτοικοι.
ΔΗΜΟΣ ΑΝΔΡΟΥ.				8410
64	A.	Ἄνδρος κωμ. ἔδρα τοῦ δήμου. Προϊόντα δημητριακὰ καρποὶ, ὅσπρια, οἶνος, ἔλαιον, σῦκα, ἀμύγδαλα, ὀπῶραι, μέταξα. 1 σχολεῖον Ἑλληνικὸν καὶ 1 δημοτικόν.	360	1777
30	N. Δ.	Λειβάδια· πρ. δημ. καρποὶ, ὅσπρια, οἶνος, σῦκα, ἔλαιον καὶ ὀπῶραι.	68	318
30	Δ. N.	Βραχνοῦ· πρ. τὰ αὐτά· καὶ μέταξα.	26	140
1	N. A.	Συνετὴ· πρ. τὰ αὐτά· 1 ρύαξ χρήσιμος.	80	305
45		Μεσοχώρι· πρ. τὰ αὐτά· καὶ πορτοκάλια· 1 ρύαξ χρήσιμος.	47	230
30	N. Δ.	Μεσαριά· πρ. τὰ αὐτά· 1 ρύαξ χρήσιμος.	69	339
1		Ἀλαδινοῦ· πρ. τὰ αὐτά· 1 ρυάκιον χρήσιμον.	36	144
1 30	N. Δ.	Πετροφός· πρ. τὰ αὐτά· πλὴν πορτοκαλίων· 2 ρυάκια χρήσιμα.	115	570
1	B. Δ.	Μένιτος· πρ. τὰ αὐτά· καὶ πορτοκάλια καὶ λεμόνια· 1 ρύαξ χρήσιμος.	68	565
30	N. Δ.	Ψηλοῦ· πρ. τὰ αὐτά.	73	480

ἤρ. Α. Θ:σ.

Πληθυσμ. ὅς.

	ἤρ.	Α.	Θ:σ.		Πληθυσμ. ὅς.	
					Οἰκ.	Κάτοικοι.
	30	Δ.		Λάμψρα· πρ. τὰ αὐτά· 1 ρύακιον.	110	586
	45			Μεσαθούρι· πρ. τὰ αὐτά.	70	358
	30			Στραπουριαῖς· πρ. τὰ αὐτά·	95	420
	30	Β.	Δ.	Στενιαῖς· πρ. τὰ αὐτά· 1 ποτ. 3 ρύακες χρήσιμοι.	133	695
	30			Ἀπατούρια· πρ. τὰ αὐτά· 1 ποτ. 2 ρύακες.	37	180
	30			Ἀποίκια· πρ. τὰ αὐτά· 1 ποταμίσκος χρήσιμος, 2 ρύα- κες ὡς.	130	657
1		Β.	Δ	Κατακαλαῖτοι (δὲν εὑρίσκε- ται εἰς τὸν γεωγραφικὸν πίνακα).		
1				Βουρκατούς· πρ. τὰ αὐτά πλὴν λεμονοπορτοκαλίων· 1 ρύακιον χρήσ.	70	370
1				Κουρέλι· πρ. τὰ αὐτά· 1 ρύαξ χρήσιμος.	24	125
1				Φάλκα· πρ. τὰ αὐτά· 1 ρύακιον χρήσιμον.	36	180
1				Σασά· πρ. τὰ αὐτά· 1 ρυά- κιον χρήσιμον.	17	97
1				Ζαγανιάρι· πρ. τὰ αὐτά· 1 ρύαξ χρήσιμος.	6	30
		Ν.	Δ.	Παλαιόπολις, θέσις ἀγρο- τικῇ ὀλιγοκατοίκητος πλησίον Β. ἑλλ. ἐρείπια.		
				Ἀγ. Νικολάου) Μοναὶ δια Παναχράντου.) τηρούμεναι		
				ΔΗΜΟΣ ΚΟΡΘΙΟΥ.		5480
2	20	Ν.		Κόρθιον, ἡ ἄνω Κάστρον, ἔδρα τοῦ δήμου· προϊόντα μέ- ταξα, δημητριακοὶ καρποὶ, ὄσπρια, ἔλαιον, αἶνος, σῦκα, λεμόνια, πορτοκάλια· 2 ρεύ-		

Πρ. Α. Θεσ.

Πληθυσμός.

Οίκ. Κάτοικοι.

ματα· 1 σχολεῖον ἑλληνικὸν
καὶ 2 δημοτικά· καὶ σταθμὸς
ὕγειονομικὸς καὶ σταθμὸς τε-
λωνειακὸς καὶ εἰρηνοδικεῖον.

299 1427

30 Ἀηδόνια· πρ. τὰ αὐτά· 1
ῥεῦμα.

30 Ν. Δ. Μουσκιόνα.

20 Ν. Δ. Ἀρωνακλείου καὶ Ἀφπάτια·
πρ. τὰ αὐτὰ πλὴν λεμονίων
καὶ πορτοκαλίων. 2 ῥεύματα.

76 346

30 Ὅπισω μεριά· πρ. τὰ αὐτά·
2 ῥεύματα.

123 583

15 Καπαριά· πρ. τὰ αὐτά· 2
ῥεύματα.

133 734

30 Λαμανιά· πρ. τὰ αὐτά· 1
ῥεῦμα.

47 216

30 Χῶνες· πρ. τὰ αὐτά.

39 187

30 Ρογόν· πρ. τὰ αὐτά.

55 289

45 Δ. Β. Πισκοπεῖον· πρ. τὰ αὐτά.

54 264

45 Λαρδιά· πρ. τὰ αὐτά· 2
ῥεύματα·

49 237

45 Γιαννισέος· πρ. τὰ αὐτά.

34 202

30 Κοχίλου· πρ. τὰ αὐτά· 2
ῥύακες.

94 479

1 Βουνιά ἔσω καὶ ἔξω· πρ.
τὰ αὐτά· 2 ῥύακες.

52 268

20 Β. Ὀρμος Κορθίου· πρ. τὰ
αὐτά· 2 ῥεύματα.

37 193

ΔΗΜΟΣ ΓΑΥΡΙΟΥ.

6347

7 Β. Δ. Γαύριον, ἔδρα τοῦ δήμου·
προϊόντα δημ. καρποὶ, ὄσπρια,
μέταξα, σῦκα, οἶνος, ἀπίδια,
κρομμύδια, σκόροδα καὶ ἔλαιον·
2 ῥεύματα ξηραίνόμενα τὸ
θέρος· 1 λίμνη ἀχρηστος· 1

ὄρ. Α. Θισ.

Πληθυσμός.

			Οίκ.	Κάτοικοι.
		λιμὴν εἰς τὸ Γαύριον μέγας καὶ κάλλιστος· 2 σχολεῖα δημοτικά· καὶ σταθμὸς ὑγειονομικὸς καὶ εἰρηνοδικεῖον.	188	943
15	B.	Φελός. πρ. τὰ αὐτά· ρεύματα πάμπολλα, ἀλλὰ ξηραίνόμενα τὸ θέρος, 2 λιμένες μικροὶ καὶ ἀσήμαντοι.	115	645
3	Δ. B.	Μακρυτάνταλος· πρ. τὰ αὐτά· 2 ρεύματα χρήσιμα, ρύακες ὡς ἄνωτ. 1 λιμὴν μικρὸς, ἀλλὰ κάλλιστος.	170	639
2		Βαρύδι.	120	741
2	15 B.	Καλυθάρι.		
		Προϊόντα τὰ αὐτά· 3 ρεύματα χρήσιμα, πολλοὶ ρύακες.		
1		Ἀμόλοχος. πρ. τὰ αὐτά· 5 ρεύματα χρήσιμα.	90	427
3		Λειβαδιά.	150	882
2	B. Α.	Βιτάλι.		
30	B. Α.	Γίδες		
2	30 N. Α.	Ἄρνη. πρ. τὰ αὐτά· 2 ρεύματα χρήσιμα.	220	966
2	30	Μπαλαῖτοι. πρ. τὰ αὐτά· 2 ρεύματα μικρὰ χρήσιμα, ρύακες τινὲς ξηραίνόμενοι τὸ θέρος.	130	588
2	N. Α.	Κατάκοιλον. πρ. τὰ αὐτά· 1 μικρὸν ρεῦμα ὡς ἄνωτ. ρύακες πολλοὶ ὡς ἄνωτ.	136	708
		Ἀπροβάτιου.		
		Ρεύματα.		
		Μπατοὶ ὄρμος.		
		Θέσεις ἀγροτικαὶ ὀλιγοκατοίκητοι.		
		Κουμάρι — Ἅγιος Πέτρος		

Ωρ. Α. Θεσ.

Πληθυσμός.

Οίκ. Κάτοικοι.

— Μερμιγκιαῖς — Μυργαλᾶς
— Χάρτας — Παλαιστοῦ —
Καλοκαιρινή.

Μονὴ τῆς Ζωοδόχου Πηγῆς
διατηρουμένη.

ΕΠΑΡΧΙΑ ΤΗΝΟΥ.

Διακρίνεται εἰς τέσσαρας δήμους = Τήνου, Σωσθενίου, Περαιῆς καὶ
Πανόρμου, καὶ περιέχει κατοίκους κατὰ τὸ 1852 21,171.

Ωρ. Α. Θεσ.

Πληθ.

Οίκ. Κάτοικοι.

ΔΗΜΟΣ ΤΗΝΟΥ.

7508

80	N. A.	Τήνος· κωμ. ἔδρα τοῦ δήμου. προϊόντα δημ. καρποί, οἶνος, σῦκα, μέταξα, ὄσπρια, ἐλαῖαι καὶ ὀλίγα ὀπῶραι· 4 μικροὶ ῥύακες χρήσιμοι· 1 μικρὰ λίμνη, 1 μικρὸς λιμὴν, εἶτι δὲ 1 σχολεῖον Ἑλληνικὸν καὶ 4 δημοτικά.	676	3108
1 10	B.	Δύο χωρία· πρ. κριθή, μέταξα, φασούλια, οἶνος, σῦκα, ἔλαιον. 1 ῥύαξ μικρὸς χρήσιμος.	196	819
1	A. B.	Ἀρνάδος· πρ. τὰ αὐτά· 1 ῥύαξ ὡς ἄνωτ.	108	466
50	A. B.	Τριαντάρος.) πρ. τὰ αὐ- Μπερδεμιάρος.) τά.	157	623
45	Δ. B.	Τριπόταμος καὶ πέριξ πρ. τὰ αὐτά· 1 ῥύαξ ὡς οἱ ἄνωτ.	118	594
30	B. Δ.	Κουκκᾶδος καὶ πέριξ. πρ. τὰ αὐτά· 1 ῥύαξ ὡς οἱ ἄνωτ.	236	927

ΤΟΜ. Γ'.

17

ἤρ. Α. Θεσ.

Πληθ.

			Οίκ.	Κάτοικοι.
40	B. Δ.	Χατσιράδος καὶ Ἀπεργά- δος. πρ. τὰ αὐτά. 1 ῥύαξ ὡς οἱ ἄνωτ.	139	538
30	B.	Μουντάδος. πρ. τὰ αὐτά. 1 ῥύαξ ὡς οἱ ἄνωτ.	63	270
		Ζιγαλάδος.		
	B. Δ.	Σπιράδος.		
	Δ. B.	Κουτικιάδος.		
		Σμουρδιάς.		
		Καίμησις τῆς Θεοτόκου μο- νῆ διατηρουμένη.		
ΔΗΜΟΣ ΣΩΣΘΕΝΙΟΥ.				
2	B.	Στενὴ ἐδρα τοῦ δήμου· προῦ- όντα δημ. καρποὶ, οἶνος, αὔ- κα φασούλια καὶ μέταξα· εἰς Στενὴν ὑπάρχουσι 2 σχολεῖα δημοτικά.	163	783
15	Δ.	Μέση. πρ. τὰ αὐτά.	28	127
45	N. Δ.	Εξώβουργον (1) πρ. τὰ αὐτά.	15	56
45	B. Δ.	Βολάκος ἐντὸς δάσους. πρ. τὰ αὐτά.	28	95
1 10	B. Δ.	Κούμαρος ἐντὸς δάσους πρ. τὰ αὐτά.	39	189
15	B.	Φαλατάδος. πρ. τὰ αὐτά.	178	858
1	A. N.	Καρία καὶ Πέριξ. πρ. τὰ αὐτά.	60	309
15		Λεβαντάδος καὶ Πέριξ πρ. τὰ αὐτά.		
15	Δ.	Κέχρος. πρ. τὰ αὐτά.	28	121
20	N. Δ.	Ποταμιά. πρ. τὰ αὐτά.	52	170
20	Δ. N.	Μουσουλοῦ. πρ. τὰ αὐτά.	58	234
		Τζιάδος.	18	98

(1) Ἐνταῦθα ἦν ποτε ἡ πρωτεύουσα τῆς νήσου καὶ ἡ ἐδρα τοῦ Ἐνετοῦ
ἐποικητοῦ.

Ωρ. Δ. Θισ.

Πληθ.

Οίκ. Κάτοικοι.

			Φιλιππάδος.	} Δέν εύρίσκονται εἰς τοὺς πίνακας		
		B. Δ.	Μαστρομερκάδος.			
		B. Δ.	Κομιάδος.			
		N. Δ.	Μονή τῶν Φραγκισκάνων διατηρουμένη.			
			ΔΗΜΟΣ ΠΕΡΑΙΑΣ.			4884
3		B. Δ.	Κώμη ἔδρα τοῦ δήμου· προϊόντα δημ. καρποὶ, ὄσπρια, λαχανικά, μέλι, μέταξα, οἶ- νος μονεμβασία, σῦκα, ἐλαῖαι, ὀπῶραι, βαλανοκίικιδα. 1 πο- ταμὸς ἔχων διαφόρους κλά- δους καὶ οὗ μέρος χρησιμεύει εἰς ἄρδευσιν καὶ διαδίδεται εἰς τὰ πεδινὰ χωρία. 1 λίμνη κατὰ τὴν θέσιν τοῦ λιθαδίου, πλησίον τῆς θαλάσσης· ἔτι δὲ καὶ 2 σχολεῖα δημοτικά καὶ συμβολαιογραφεῖον.		130	462
1	10	Δ. B.	Κελλία· πρ. τὰ αὐτά.		204	708
	45	B. Δ.	Καρκάδος· πρ. τὰ αὐτά· ποτ. ὁ αὐτός.		59	202
1		Δ. B.	Λετοφωλιά· πρ. τὰ αὐτά· ποτ. ὁ αὐτός.		46	159
1			Κουναριά· (δὲν εύρίσκεται εἰς τὸν στατιστ. πίνακα).			
1		B.	Κάτω Κλεῖσμα· πρ. τὰ αὐτά· ποτ. ὁ αὐτός.		54	147
	5		Κάτω Κώμη· πρ. τὰ αὐτά· ποτ. ὁ αὐτός.		53	176
	10	A. N.	Περάστρα· πρ. τὰ αὐτά· ποτ. ὁ αὐτός.		41	129
	30		Μοναστήρια· πρ. τὰ αὐτά· ποτ. ὁ αὐτός.		27	97

Ἰρ.	Α.	Θισ.		Πληθ.
			Οίκ.	Κάτοικοι.
	30	A. N.	Λάζαρος· πρ. δημ. καρποί, ὄσπρια, μέλι μετὰ ξα, οἶνος, σῦκα, καὶ ἐλαῖαι· ποτ. ὁ αὐτός.	14 41
	45	A.	Ἀγάπη· πρ. τὰ αὐτά· ποτ. ὁ αὐτός.	142 508
	45	N. A.	Σκλαβοχώρι· πρ. τὰ αὐτά· ποτ. ὁ αὐτός.	59 142
1		A. N.	Λουτρά· πρ. τὰ αὐτά· ποτ. ὁ αὐτός.	55 234
1			Σκαλάδος· πρ. τὰ αὐτά· ποτ. ὁ αὐτός.	53 205
1		A. N.	Κρόκος· πρ. τὰ αὐτά· ποτ. ὁ αὐτός.	23 96
1	15		Ξινάρα, ἡ δυτικὴ ἐπισκοπή· πρ. τὰ αὐτά· ποτ. ὁ αὐτός.	71 261
1	15	A. N.	Κάμπος· πρ. καὶ ποτ. ὡς ἄνωτέρω.	154 847
1	15	A. N.	Δαραμπάδος· ὡς ἄνωτ.	44 150
1			Σμαρδᾶκητον· ὡς ἄνωτ. Μονὴ τῶν Ἰησουϊτῶν διατηρουμένη.	47 184
			ΔΗΜΟΣ ΠΑΝΟΡΜΟΥ.	5705
5		B. A.	Πύργος· κωμ. ἔδρα τοῦ δήμου. Προϊόντα δημ. καρποί, σῦκα, οἶνος, μέτ᾽ ξα· 1 λιμὴν σταθμὸς ὑγειονομικὸς καὶ εἰρηνοδικεῖον καὶ δύο σχολεῖα δημοτικά.	579 5279
	15		Πλατεία· πρ. τὰ αὐτά.	119 553
	30	A. N.	Ἰστέρνα· πρ. τὰ αὐτά καὶ ἐλαῖαι.	239 1154
	45	A. N.	Καρδιανή· πρ. τὰ αὐτά.	137 620

ΕΠΑΡΧΙΑ ΝΑΞΟΥ.

Διαιρείται εἰς ἑπτὰ δήμους = Νάξου, Βίβλου, Τριγαίας,
Ἀπειρανθίας, Πάρου, Μαρπέσσης καὶ Ναούσης, καὶ περιέχει
κατοίκους κατὰ τὸ 1852 22,140.

Ἰρ. Α. Θεσ.		Πληθ.	
		Οἱκ.	Κάτοικοι.
ΔΗΜΟΣ ΝΑΞΟΥ.			3192
96		Νάξος· κομ. ἔδρα τοῦ δήμου· προϊόντα δημ. καρποὶ, οἶνος, βαμβάκιον, ὄσπρια, σπασάμιον, κρομμύδια, πέπωνες, λαχανικὰ καὶ σῦκα· 1 ποτ. πλημμυρῶν τὸν χειμῶνα· χρήσιμος εἰς ἄρδουσιν κατὰ τὸ ἔαρ καὶ ξηραίνόμενος κατὰ τὸ θέρος, 2 ρεύματα, 2 λίμναι ἄχρησται, 1 λιμὴν ἄχρηστος, εἰς κακὴν κατάστασιν καὶ χρῆζων ἐπισκευῆς· 2 σχολεῖα, Ἑλληνικὸν καὶ δημοτικόν.	
30	N. A.	771 25	1030 97
ΔΗΜΟΣ ΒΙΒΛΟΥ.			3826
170	N. A.	Τρίποδες, ἔδρα τοῦ δήμου· προϊόντα δημ. καρποὶ, οἶνος, καὶ ἔλαιον· 1 ποτ. χρήσιμος διὰ τοὺς ὑδρομύλους, 1 σχολεῖον δημοτικόν καὶ συμβολαιογραφεῖον.	
20		121 140	551 514
		Ἀγερασνί· πρ. δημ. καρποὶ, οἶνος καὶ ὄσπρια.	

Πρ.	Α.	Θεσ.	Πληθυσμός:	
			Οίκ.	Κάτοικοι.
	15		Γλυνάδος· πρ. τὰ αὐτά·]	
			ποτ. χρήσιμος.	
	15		Γαλανάδος· πρ. καὶ ποτ.	
			ὡς ἄνωτ.	
			Ἄχαψι·	
			Μητριά·	
2	30	Α. Β.	Ἐγκαραις Μέσα γει-	
			τονιά.	
			Πέρα μέ-	
			λανες.	
		Β. Α.	Μέλανες.	
			Κάμπονες	
			Ἄγιος Θα-	
			δαχάδος.	
			Πρ. κίτρα, λεμόνια, πορτοκάλια, καὶ λοιπαὶ ὀψῶραι,	
			Πρ. τὰ ανωτ. δημ. καρ. ὀλίγοι 2 ποτ. πρὸς	
			χρῆσιν τῶν ὑδρομύλων. 2 μικρὰ δάση.	
			Πρ. τὰ ανωτ. δημ. καρ. ὀλίγοι 2 ποτ. πρὸς	
			χρῆσιν τῶν ὑδρομύλων. 2 μικρὰ δάση.	

Ωρ. Α. Θεσ.

Πληθυσμός.

1	30	Δ. Ν.	Ποταμιά Άνω καὶ Κάτω πρ. τὰ αὐτά, ποτ. οὐ αὐτοί. Δ. Ν. Σαγγριὰ Άνω καὶ Κάτω πρ. δημ. καρποὶ, οἶνος καὶ ἐλαιον· 1 ῥύαξ. Πλουμᾶς. Γναφάρια. Τζίντζαμος. Κουρνοχώρι. Παναγιά. Ζέργια.	Οἰκ.	Κάτοικοι.
				126	424
			ΔΗΜΟΣ ΤΡΑΓΑΙΑΣ.		4295
2		N. A.	Χαλκί· ἔδρα τοῦ δήμου πρῶτόντα δημ. καρποὶ, ἔλαιον, οἶνος, ὄσπρια, ὀπῶραι παντοδα- παὶ ὀλίγαι, ἀλλ' ἐκλεκταί, μέλι· 1 ποτ. χρήσιμος, 1 ῥύαξ χει- μερινός, δύο σχολεῖτα, Ἑλληνι- κὸν καὶ δημοτικόν· καὶ εἰρηνο- δικεῖον καὶ συμβολαιογραφεῖον.	52	224
	45	B. A.	Δαμαριῶνος καὶ Δαμαλᾶς· πρ. δημ. καρποὶ, οἶνος καὶ ἐλαιον.	180	798
	10		Βουρβουριά· πρ. σῖτος, ἔ- λαιον, οἶνος, καρποὶ καὶ ὄ- σπρια· 1 ποτ. χρήσιμος.	44	159
	45		Κεραμομετόχι· πρ. δημ. καρποὶ, ὄσπρια· 1 ῥύαξ χρή- σιμος.	55	199
	30		Καλόξυλος· πρ. δημ. καρ- ποὶ, ὄσπρια, οἶνος, ἔλαιον, ὀπῶραι παντοδαπαί· 2 ῥύα- κες χρησιμεύοντες εἰς ἄρδευ- σιν κατὰ τὸ ἥμισυ τοῦ ἔτους, κατὰ δὲ τὸ λοιπὸν ἄνυδροι.	97	368

ἑρ. Α. Θίσ.

Πληθυσμός.

Οἰκ. Κάτοικοι.

10		Ἀκαδήμοι.	48	157
30		Μονίγια.	24	92
30		Κουτσοχεράδες· πρ. δημ. καρποί, ἐλαιον, οἶνος, ὄσπρια καὶ ὀπῶραι· 1 ποτ. 1 ρύαξ χειμερινός.	70	270
1 30		Μονή· δημ. καρποί, οἶνος, ἐλαιον, ὀπῶραι, μέταξα, βάλανοι· 1 ποτ. χρήσιμος.	62	275
2		Κυ-ηῦδαρος· πρ. τυρίον, δημ. καρποί, ἐλαιον, ὀπῶραι, βάλανοι· 1 ποτ. χρήσιμος.	96	422
1	N. A.	Φιλότι· πρ. δημ. καρποί, οἶνος, ἐλαιον, ὀπῶραι, μέταξα, καὶ βάλανοι εἰς μικράς ποσότητας· 1 λίμνη, 1 ὀρμητήριον. Εἰς Φιλότι ὑπάρχει φυλακεῖον τελωνειακόν.	335	1500
		Τσικαλαριά.		
		ΔΗΜΟΣ ΑΠΕΙΡΑΝΘΕΙΑΣ.		3500
3 30	N. A.	Ἀπείρανθος· ἑδρα -οῦ δήμου· προϊόντα δημ. καρποί, οἶνος ὁ ἄριστος τῆς νήσου, ὄσπρια, ἐλαῖται, σῦκα, ἀμύγδαλα καὶ παντοῖαι ὀπῶραι· 2 ρύακες, καὶ ρεύματα τινὰ χρήσιμα, 2 σχολεῖα δημοτικά καὶ φυλακεῖον τελωνειακόν.	310	1548
45		Δανακός· πρ. τὰ ἄνωτ.	29	131
4 30		Κομιακή· πρ. δημ. καρποί, οἶνος, ἐλαιον, ὄσπρια, κρομμύδια, ἐλαῖαι καὶ ὀπῶραι· 5 ρύακες χρήσιμοι· 1 μικρὸν δάσος.	188	896

Ἰρ. Λ. Οἶσ.

Πληθυσμός.

Οἶκ. Κάτοικοι.

2 15

Σκαδός· πρ. δημ. καρποί, ἔλαιον καὶ οἶνος· 1 ποτ. χρήσιμος.

69 263

2 30

Τρικοκκιάς· πρ. δημ. καρποί, οἶνος καὶ ἔλαιον· 1 ρύαξ χρήσιμος διὰ τοὺς ὑδρομύλους.

96 387

2 30

Κεραμωτή· πρ. δημ. καρποί, ἔλαιον, καὶ οἶνος· 1 ρύαξ.

28 120

Φανερωμένης μονὴ διατηρουμένη.

ΔΗΜΟΣ ΠΑΡΟΥ.

2748

Δ

Παροιρία· κωμ. ἔδρα τοῦ δήμου· πρ. οἶνος, δημ. καρποί, ὄσπρια, θαμβάκιον, σῦκα, ἐλαῖαι καὶ ζῶα· 12 ρύακια, ὧν 7 χρήσιμα, 2 μικρὰ ἔλη, 1 μικρὸς λιμὴν, 3 σχολεῖα, 1 Ἑλληνικὸν καὶ 2 δημοτικὰ, καὶ σταθμὸς τελωνειακός.

515 2161

2

Δ. Ν.

Ἀντίπαρος (Ὠλίαρος)· πρ. δημ. καρποί, οἶνος, θαμβάκιον, τυρίον καὶ ζῶα· 2 μικροὶ λιμένες.

84 389

ΔΗΜΟΣ ΜΑΡΗΣΣΗΣ.

2357

4 30

Τσιπίδες· ἔδρα τοῦ δήμου· πρ. δημ. καρποί, ὄσπρια, εἶνος, θαμβάκιον, καὶ ὀλίγα σῦκα· 1 λιμὴν διὰ μεγάλα πλοῖα ὀνομαζόμενος Δρυὸς καὶ εἰς ὃν συνήθως προσορμίζονται τὰ πολεμικὰ Εὐρωπαϊκὰ πλοῖα· 1 σχολεῖον δημοτικὸν Β' τάξεως.

168 689

Ὄρ. Α. Θεία.

Πληθυσμός.

10	Μάρμαρα· πρ. δημ. καρποὶ, οἶνος, βαμβάκιον, ὀλίγα σῦκα καὶ ὀλίγα ὄσπρια· ῥύακες τινὲς τοῦ χειμῶνος ἄχρηστοι· 1 λίμνη ξηραينوμένη τὸ θέρος, 1 λιμὴν ἐπισηφαλῆς.	Οἰκ.	Κάτοικοι.
30	Δραγουλάς· πρ. τὰ ἀνωτ. ῥύακες τινὲς τοῦ χειμῶνος ῥέοντες πλησίον τοῦ χωρίου.	100	356
1	Λεύκαις· δημ. καρποὶ, οἶνος, ἔλαιον, σῦκα καὶ βαμβάκιον· 2 ῥύακες ἄχρηστοι.	50	198
	ΔΗΜΟΣ ΝΑΟΥΣΗΣ.		315 1433
			1722
2	Δ. Νάουσα· κωμ. ἔδρα τοῦ δήμου· πρ. δημ. καρποὶ, ὄσπρια, οἶνος, βαμβάκιον· 1 μικρὸν ῥεῦμα χρήσιμον, 1 ῥυαξ χειμερινός, 5 λιμένες, 3 μεγάλοι καὶ 2 μικροὶ, 1 σχολεῖον δημοτικὸν Γ'. τάξεως καὶ γαθμός προσέτι ὑγειονομικὸς καὶ σταθμὸς τελωνειακός.	302	1314
1	Κῶστος· πρ. δημ. καρποὶ, ὄσπρια, βαμβάκιον, σησάμιον, οἶνος, ἔλαιον, σῦκα, χαρούπια, κρομμύδια, σκόροδα, κίτρα, λεμόνια, παντοῖαι ὀπῶραι καὶ λαχανικά· 1 ῥυάκιον.	91	321
	Καμάραις· θέσις ἀγροτικὴ ὀλιγοκατοίκητος.		
	Λογκοβάρδα μονὴ διατηρουμένη.		

ΕΠΑΡΧΙΑ ΘΗΡΑΣ.

Διαιρείται εις ὑατὼ δήμους = Θήρας, Οἶας, Καλλιόστης, Ἐμπο-
ρείου, Ἀμοργού, Ἰου, Θηρασίας καὶ Ἀνάφης, ὧν οἱ τέσσαρες
πρῶτοι ἐπὶ τῆς νήσου Θήρας, οἱ δὲ ἄλλοι ἑκτὸς, καὶ
περιέχει κατοίκους κατὰ τὸ 1852 22,094.

Ἔρ.	Λ.	Θέσ.	Πληθ.
			Οἰκ. Κάτοικοι.
ΔΗΜΟΣ ΘΗΡΑΣ.			7222
μετὰ τοῦ τῆς Οἶας.			
128	N. A.	Φηρά· κωμ. ἔδρα τοῦ δή- μου.	430 1549
15	B. A.	Κοντοχώρι.	230 1079
30	B.	Ἡμεροβίγλι.	238 884
45	A. B.	Βουρβούλος.	65 227
30	A.	Καρτεράδος.	269 997
ΔΗΜΟΣ ΟΙΑΣ (1).			
1 30		Οἶα ἡ Ἐπάνω Μεριά· κω- μόπολις. Μανωλᾶς ἀγροικία. Προϋδόντα τῶν δύο δήμων Θήρας καὶ Οἶας οἶνος, κριθή, ὀλίγα ὄσπρια, σῦκα καὶ θαμ- βάκιον· 2 μικροὶ λιμένες ἐπι- σφαλεῖς· 1 σχολεῖον Ἑλληνι- κὸν καὶ 4 δημοτικὰ εἰς Φηρά· καὶ φυλακεῖον ὑγειονομικὸν καὶ ἕτερον τελωνειακὸν εἰς Οἶαν ἡ Ἐπάνω Μεριάν.	550 2135

(1) Ὁ πληθυσμὸς τοῦ δήμου Οἶας περιλαμβάνεται εἰς τὸν τοῦ δήμου
Θήρας.

Α. Θ. σ.			Πληθυσμός.	
			Οίκ.	Κάτοικοι.
ΔΗΜΟΣ ΚΑΛΛΙΣΤΗΣ.				7086
μετά τοῦ τοῦ ΕΜΠΟΡΕΙΟΥ.				
1	A. N.	Πύργος· κωμ. ἔδρα τοῦ δήμου.	318	1212
15	B. A.	Γωνία ἔσω.	143	550
15	B. A.	Γωνία ἔξω.	114	529
20	B. A.	Βύθων.	174	690
30	B. A.	Μεσακιά.	231	
		Προφῆτης Ἠλίας Μονή δια τρουμένη.		951
ΔΗΜΟΣ ΕΜΠΟΡΕΙΟΥ (1).				
25	A. N.	Ἐμπορεῖον· κωμ. ἔδρα τοῦ δήμου.	353	1407
15	B. A.	Μεγαλοχώριον.	227	957
40	B. A.	Λικρωτηριον.	125	546
	B. A.	Μετόχιον τοῦ Σινᾶ.		
		Μετόχιον τῆς μονῆς Ἀμοργίου.		
		Προϊόντα τῶν δύο δήμων, Καλλίστης καὶ Ἐμπορείου οἶνος, κρασί, δάκρυα, ὄπρια, σῦκα, ἐκμύθκιον καὶ χοροῦπια· ἡ σχολαίον δημοτικὸν Β'. τὰ ζεῶς εἰς Πύργον καὶ εἰρηνοδικεῖον καὶ συμβολαιογραφεῖον.		
ΔΗΜΟΣ ΑΜΟΡΓΙΟΥ.				3740
	B. A.	Χώρα· κωμ. ἔδρα τοῦ δήμου.	490	2016
2	30	Λαγκαδα.	145	517

(1) Ὁ πληθυσμὸς τοῦ δήμου Ἐμπορείου περιλαμβάνεται εἰς τὴν τοῦ δήμου Καλλίστης.

Ἄρ. Λ. Θισ.

Πληθυσμός.

Οἱ. Κάτοικοι.

2	15	Θολάρια.	96	457
1	45	Ποταμός.	32	191
1	50	Στρούμβος.	15	70

Θέσεις ἀγροτικά.

Λεῦκαι. — Κολοφών. —
Χωρίον Κάτω Μεριά. — Βρού
τζη. — Καμάρι. — Σταυρός.
— Ρίκτι. — Ἅγιος Γεώργιος.
— Ἐξωμεριά. — Ἅγιος Νικό
λαος. — Ἅγιος Παῦλος. —
Κρίκελος.

Παναγίας Χυζυβιώτισας
μονη διατηρουμένη.

Θεολόγος μετόχιον τῆς μο
νῆς τῆς Χυζυβιώτισας.

Θεολόγου τῆς Πάτμου με
τόχιον.

*Ἐρημονήσια καλλιεργούμε
να τὰ πλεῖστα*

Τενοῦσα. — Μάκκαρες. —
Ἐπάνω Κουφονήσι. — Κάτω
Κουφονήσι. — Σχοινοῦσα. —
Φιδοῦσα. — Γλαρονήσι. —
Ἡράκλεια. — Κραμβοῦσα. —
Κέρος. — Ἀντικέρια. — Ἀνυ
δρος. — Νικουριά. — Κύναρος.

Ἐκατοντάπυλα λιμὴν.

Προϊόντα τοῦ δήμου δημ
καρποὶ, βαμβάκιον, σιτάμιον,
ὄσπρια, καπνός, ἔλαιον, οἶνος,
σῦκα καὶ ὀλίγα ὀπώρα· 2
ρεύματα, 8 ρύακες, 2 λίμναι,

Ἦρ. Α. Θείσ.

Πληθ. κατὰ τὸ 1849.

		ἄχρηστοι, 1 μικρὸν ἔλος, 2 λιμέ- νες ὧν δ 1 μικρὸς, ὁ δὲ ἄλλος μέγας καὶ χωρητικὸς 500 με- γάλων πλοίων· κύκλω δὲ ῥέου- σιν αἰὶ διαχυέστατα καὶ ἄφθο- να πότιμα ὕδατα· ὑπάρχει δὲ εἰς Χώραν καὶ σχολεῖον δημο- τικὸν Β'. τάξεως καὶ φυλακεῖον ὕγειονομικὸν εἰς Κουφονήσι.	Οἰκ.	Κάτοικοι
		ΔΗΜΟΣ ΙΟΥ.		2541
	Δ. Β.	Ἰος· κωμ. ἔδρα τοῦ δήμου. Μετόχιον τῆς μονῆς Ἀμορ- γοῦ. Προϊόντα δημ. καρποὶ, ὄσπρια, βαμβάκιον, οἶνος, σῦ- κα, σησάμιον, ἔλαιον καὶ ὀλί- γαι ὀπῶραι· 8 ποτ. ὧν οἱ 3 ἀέναοι· ῥεύματα μικρὰ πολ- λὰ ὡς καὶ ῥύακες, ἀλλὰ ξη- ραίνόμενα κατὰ τὸ θέρος, 1 μικρὰ λίμνη, 1 λιμὴν μετρίως μέγας· χωρητικότητος 70 πλοίων μεγάλων καὶ 100 μι- κρῶν, 2 μικρὰ δάσκη· ἔτι δὲ 2 σχολεῖα, Ἑλληνικὸν καὶ δημο- τικὸν εἰς τὴν κωμόπολιν Ἰον.		2541
		ΔΗΜΟΣ ΘΗΡΑΣΙΑΣ.		546
	Δ.	Μανολᾶς ἔδρα τοῦ δήμου. Ποταμός. } ὁ πληθυσμὸς αὐ- Ἀγρελιά. } τῶν ἐμπεριέχε- Κερά. } ται εἰς τὸν τοῦ Μανολᾶ.	126	517
	15 15 45			

Ὠρ. Δ. Θέσ.

Πληθ. κατὰ τὸ 1649.

Πρ. οἶνος, κριθή, βαμβά-
κιον, φασούλια καὶ σῦκα· ὑπάρ-
χει ἔτι 1 σχολεῖτον δημοτικὸν
Γ'. τάξεως εἰς Μανολᾶν.

Οἰκ. Κάτοικοι.

ΔΗΜΟΣ ΑΝΑΦΗΣ.

929

Α. Ἀνάφη.

929

Παναγίας Καλαμιώτισας
μονὴ διατηρουμένη.

Πρ. δημ. καρποὶ, κρομμύ-
δια, ὀλίγον ἔλαιον, οἶνος καὶ
σῦκα· 1 σχολεῖτον δημοτικὸν
Γ'. τάξεως καὶ σταθμὸς προ-
σέτι ὑγειονομικός.

ΕΠΑΡΧΙΑ ΜΗΛΟΥ.

Διαιρεῖται εἰς ἐξ δήμους — Μήλου, Ἀδάμαντος, Κιμῶλου,
Σίφνου, Φολεγάνδρου καὶ Σικίνου καὶ περιέχει κατοίκους
κατὰ τὸ 1852 12,256.

Ὠλ. μιλ. Θέσ.

Πληθ.

Οἰκ. Κάτοικοι.

ΔΗΜΟΣ ΜΗΛΟΥ.

2717

31 Ν. Α. Πλάκα, ἔδρα τοῦ δήμου·
πρ. ὄσπρια, πέπωνες κάλλι-
στοι καὶ ἄλλαι ὀπῶραι· ὑπάρ-
χουσιν εἰς Πλάκαν 2 σχολεῖα,
Ἑλληνικὸν καὶ δημοτικόν. (Με-
ταξὺ Πλάκας καὶ Τρυπητῆς
ὑπῆρξε ποτὲ ἡ ἀρχαία πόλις
τῆς Μήλου εἰς ἀπόστασιν 1/2
περίπου ὥρας ἀπὸ τῆς Πλά-
κας.

120

560

Ὄρ.	Α.	Θεία.	Πληθ. κατά τὸ 1849.	Οίκ.	Κάταικοι.
		N.	Κάστρον· πρ. κριθή καὶ οἶ- νος.	76	285
	10	N.	Πλάκες· πρ. ὄσπρια.	46	228
	15	A. N.	Τρυπητή· πρ. βαμβάκιον, οἶνος, τυρίον καὶ μέλι.	95	464
	40	A.	Τριοσάσλος.	130	590
1	30	A. N.	Ζεφυρία.	30	126
			ΔΗΜΟΣ ΑΔΑΜΑΝΤΟΣ.		406
1		A. N.	Ἀδάμας· ἔδρα τοῦ δήμου· 1 λιμὴν μετρίου μεγέθους.	95	406
			ΔΗΜΟΣ ΚΙΜΩΛΟΥ.		1173
		B. A.	Κίμωλος ἔδρα τοῦ δήμου. Πρ. δημ. καρποί, εἶνος βαμβάκιον, ἔλαιον, σῦκα, ἄ- μύγδαλα κτλ. 4 λιμένες· ἔχει δὲ ἡ Κίμωλος καὶ σχολεῖον δημοτικὸν Γ'. τάξεως.		
			ΔΗΜΟΣ ΣΙΦΝΟΥ.		5686
		B. A.	Σταυρὶ ἡ Ἀπολλωνία· ἔδρα τοῦ δήμου· 1 μικρὸς ποτα- μὸς χρήσιμος· 2 σχολεῖα, Ἑλληνικὸν Α'. καὶ Γ'. καὶ δη- μοτικὸν Β'. τάξεως.	280	1188
	25	A. N.	Πετάλι.	54	253
	40	N. A.	Κάστρον.	175	744
	20		Ἀρτεμών· πρ. δημ. καρποί, ἔλαιον καὶ ἄλλα.	400	1942
	15	A. N.	Καταβατή· πρ. τὰ αὐτά.	100	539
	20	A. N.	Ἐξάμπελα· πρ. τὰ αὐτά· 1 λιμὴν μετρίου μεγέθους.	175	659
			Βρύσις, μονὴ διατηρουμένη.		16

Ν. Α. Θ.σ.

Πληθυσμός.

Οίκ. Κάτοικοι.

Προφ. Ηλίας, μονή διαλε-
λυμένη.

ΔΗΜΟΣ ΦΟΛΕΓΑΝΔΡΟΥ.

4299

Ν. Α.

Φολέγανδρος κοιν. Πολύκαν-
δρος κωμ. Έδρα τοῦ δήμου·
πρ. δημ. καρποί, ἔλαιον, σῦ-
κα, οἶνος, βαμβάκιον, ὀλίγα
ὄσπρια· 2 ὄρμοι· 2 σχολεῖα,
Ἑλληνικὸν καὶ δημοτικόν.

787

1261

ΔΗΜΟΣ ΣΙΚΗΝΟΥ.

975

Α

Σίκηνος· κωμ. Έδρα τοῦ δή-
μου· πρ. οἶνος, κριθή, σῦκα,
βαμβάκιον καὶ ἔλαιον εἰς μι-
κράν ποσότητα· 1 σχολεῖον
δημοτικὸν Γ'. τάξεως.

190

934

ΝΗΣΟΙ

ΑΙ ΚΑΤΑ ΤΟ ΘΡΑΚΙΚΟΝ ΠΕΛΑΓΟΣ.

ΛΕΣΒΟΣ, ἡ μεγίστη καὶ πρωτίστη τῶν Αἰολικῶν νήσων πολλοῦ λόγου ἀξία καὶ σχεδόν τι μητρόπολις, ὡς λέγει δὲ Στράβων, τῶν Αἰολικῶν πόλεων· ἔκειτο κατέναντι τοῦ Ἀδριατικοῦ κόλπου, καὶ ἀντιπαρετέταται τῇ ἀντιπέρα παραλίᾳ, μεταξὺ τῶν δύο αὐτόσε ἀκρωτηρίων, τοῦ Λέκτορος πρὸς ἄρκτον καὶ τῶν Κυνῶν πρὸς μεσημβρίαν (1)· ἀντιπαρήκουσα τοῖς περὶ Ἄσπον, καὶ Ἀδριαμύτιον καὶ Ἀταρνέαν καὶ Πιτάνην καὶ τὸν Ἐλαϊτικὸν κόλπον (2). Ἡ Λέσβος ἦν μία τῶν ἐπτὰ μεγάλων νήσων· ἦσαν δὲ αὗται Σαρδῶν, Σικελία, Κύπρος, Κρήτη, Εὐβοία, Κύρνος καὶ Λέσβος· ἀπέχει ἡ Λέσβος, κατὰ τὸν Στράβωνα, ἐξ ἴσου σχεδὸν ἀπὸ τῆς Τενέδου, τῆς Δήμνου καὶ τῆς Χίου ἀνὰ πεντακόσια στάδια ἐκάστης (3)· ἔχει δὲ περίμετρον χιλίων ἐκατὸν σταδίων (4). Ἡ νῆσος αὕτη κατοικήθη ὑπὸ πολλῶν κατὰ καιροὺς γενῶν ἀφ' ὧν καὶ τὴν ὀνομασίαν πολλάκις μετέβαλον, ὡς καὶ ὁ Διοδώρος μαρτυρεῖ, λέγων οὕτω· « Ταύτην » γὰρ τὴν νῆσον τὸ πάλαιον ὠκῆσε πλείω γένη, πολλὰ » μεταναστάσεων ἐν αὐτῇ γενομένων· ἐρήμου γὰρ οὖσης αὐτῆς, » πρῶτους Πελασγικοὺς κατασχεῖν αὐτὴν τοιῷδε τινὶ » τρόπῳ. Ξάνθος ὁ Τριόπου τῶν ἐξ Ἀργεῶν Πελασγῶν βασιλεύσαν, » καὶ κατασχὼν μέρος τι τῆς Λυκίας χώρας, τὴν » μὲν πρῶτον ἐν αὐτῇ κατοικῶν, ἐβασίλευε τῶν συνακκο-

(1) Στράβ. β. 13, σ. 616. (2) Αὐτ. σ. 581. (3) Αὐτ. β. 14, σ. 654. (4) Αὐτ. β. 13, σ. 619.

λουθησάντων Πελασγῶν· ὕστερον δὲ περαιωθεὶς εἰς τὴν Λέσβον οὔσαν ἔρημον, τὴν μὲν χώραν τοῖς λαοῖς ἐμέρισε, τὴν δὲ νῆσον ἀπὸ τῶν κατοικούντων αὐτὴν ΠΕΛΑΣΓΙΑΝ ὠνόμασε, τὸ προτοῦ καλουμένην ἸΣΣΑΝ· ὕστερον δὲ γε- νεαῖς ἐπτὰ γενομένου τοῦ κατὰ Δευκαλίωνα κατακλυ- σμοῦ, καὶ πολλῶν ἀνθρώπων ἀπολομένων, συνέβη καὶ τὴν Λέσβον διὰ τὴν ἐπομβρίαν ἐρημωθῆναι· μετὰ δὲ ταῦτα Μακαρεὺς εἰς αὐτὴν ἀφικόμενος, καὶ τὸ κάλλος τῆς χώρας κατανοήσας, κατῴκησεν αὐτήν· ἦν δ' ὁ Μα- καρεὺς υἱὸς μὲν Κρινάκου τοῦ Διός, ὥς φησιν Ἡσίοδος, καὶ ἄλλοι τινὲς τῶν ποιητῶν, κατοικῶν δ' ἐν Ὠλένφ τῆς τότε μὲν Ἰάδος, νῦν δ' Ἀχαΐας καλουμένης· εἶχε δὲ λαοὺς ἠθροισμένους, τοὺς μὲν Ἴωνας, τοὺς δ' ἐξ ἄλλων ἐθνῶν παντοδαπῶν συνεῤῥυηκότας· καὶ τὸ μὲν πρῶτον τὴν Λέ- σβον κατῴκησε, μετὰ δὲ ταῦτα αἰεὶ μᾶλλον αὐξόμενος, διὰ δὲ τὴν ἀρετὴν τῆς νήσου, καὶ τὴν ἰδίαν ἐπιείκειάν τε καὶ δικαιοσύνην, τὰς σύνεγγυς νήσους κατεκτάτο, καὶ διεμέριζε τὴν χώραν ἔρημον οὔσαν· κατὰ δὲ τούτους τοὺς χρόνους Λέσβος ὁ Λαπίθου τοῦ Αἰόλου τοῦ Ἰππότου κατὰ τι πυθόχρηστον μετ' οἰκητόρων πλεύσας εἰς τὴν προει- ρημένην νῆσον, καὶ γήμας τὴν θυγατέρα τοῦ Μακαρέως Μήθυμναν, κοινῇ κατῴκησε· γενόμενος δ' ἐπιφανὴς ἀνὴρ, τὴν τε νῆσον ΛΕΣΒΟΝ ὠνόμασεν ἀφ' ἑαυτοῦ, καὶ τοὺς λαοὺς Λεσβίους προσηγόρευσε » (1)· κατὰ δὲ τὸν Ἀλι- αρνασσεά Διονύσιον, πρώτη Πελασγικὴ ἀποικία ἐλθοῦσα εἰς Λέσβον ἦν ἡ ὑπὸ ἡγεμόνα τὸν οὐχὶ Μακαρέα τὸν Τρι- άκου, ὡς λέγει Διόδωρος, ἀλλὰ Μάκαρα τὸν Κριάσου ἢ Κριασίου (2) καὶ προηγῆθη ἡ ἀποικία αὕτη τῆς ὑπὸ τὸν

(1) Διοδ. Σικ. β. 5, κ. 81. (2) Διονυσ., Ἀλικαρ. Ἀρχαίολ. Ρωμ. β. κ. 18.

Ξάνθον κατὰ ἓνα περίπου αἰῶνα (1). Ὅτι ἡ νῆσος αὕτη ἐκα-
λεῖτο πρότερον Ἰσσα, εἴτα μετεκλήθη Πελασγία καὶ τέ-
λος Λέσβος ἐπιβεβαιοῖ καὶ ὁ Στράβων « Τῆς Λέσβου κα-
λουμένης πρότερον Ἰσσης » (2). « Καὶ τὴν Λέσβον Πελασγίαν
εἰρήκασι » (3)· καὶ ὁ Ἡσύχιος δὲ λέγει ὅτι ἡ Λέσβος ἐκαλεῖτο
πρότερον Ἰσσα· ὡσαύτως δὲ καὶ ὁ Λυκόφρων Ἰσσαν αὐτὴν
ὀνομάζει=

Ὡς μῆσε Κάδμος ὥφελ' ἐν περιφρύτῳ

Ἰσση φυτεῦσαι δυσμενῶν ποδηγέτην (4).

κατὰ τὸν Πρόβον Λέσβος ὠνομάσθη κατὰ πρῶτον πόλις τις
τῆς νήσου, εἴτα δὲ καὶ πᾶσα ἡ νῆσος ἀπὸ Λέσβης θυγα-
τρὸς τοῦ Μάκαρος (5)· ἐκλήθη δὲ προσέτι ἡ νῆσος κατὰ
καιροὺς, κατὰ τὸν Πλίνιον, καὶ ἸΜΕΡΤΗ, καὶ ΛΛΣΪΑ καὶ
ΑἸΓΕΙΡΑ καὶ ΑἸΘΙΟΠΗ καὶ ΜΑΚΑΡΙΑ (6). Ἡ Λέσβος
εἶχε πέντε πόλεις ΜΥΤΙΑΗΝΗΝ, ΜΕΘΥΜΝΑΝ ἢ ΜΗ-
ΘΥΜΝΑΝ, ἈΝΤΙΣΣΑΝ, ΕῤΕΣΣΟΝ καὶ ΠΥΡΡΑΝ κατὰ τὸν
Σκύλακα (7)· κατὰ δὲ τὸν Εὐστάθιον ὃς λέγει καὶ αὐτὸς τὴν
νῆσον πεντάπολιν δύο ἐκ τῶν πέντε αὐτῆς πόλεων ἦσαν ΛΕ-
ΣΒΟΣ καὶ ἸΣΣΑ ἀφ' ὧν ἀμφοτέρων ἐκλήθη κατὰ καιροὺς καὶ
ὅλη ἡ νῆσος (8).—Τὸ κλίμα τῆς Λέσβου ἦν εὐκρατον καὶ
ὕγιον καὶ ἡ γῆ αὐτῆς εὐφορος καὶ προαγωγὸς παντοδα-
πῶν καρπῶν, διὸ καὶ μετὰ τῆς Χίου, τῆς Σάμου, τῆς Κῶ
καὶ τῆς Ρόδου ἐπαινεῖται ὑπὸ τοῦ Διοδώρου ὃς λέγει ὅτι
αἱ νῆσοι αὗται παρεχόμεναι ἀέρα ὕγιον τοῖς ἐνοικοῦσι
καὶ γέμουσαι καρπῶν καὶ εὐπορίας, ταχέως ἐποίησαν μα-
καρίου τοὺς κατοικοῦντας· καὶ ὅτι καλλιστεύουσαι κατὰ

(1) 18. Ρ. Ροχίτ. Ἄντικ. Ἑλλ. Τ. 1. κ. 5, σ. 181 κξ. (2) Στράβ. β. 1, σ. 60. (3) Αὐτ. β. 5, σ. 221. (4) Λυκόφρ. Κασσιδρ. 219. (5) Πρόβ. εἰς Βιργίλ. Γεωργ. β. 2, σ. 90. (6) Πλιν. Φυσ. 15. β. 5, κ. 39.

(7) Σκύλ. Περίπλ. Λέσβος. (8) Εὐσταθ. εἰς Διονυσ. Περιηγ. σ. 536.

τὴν εὐκαιρίαν τῆς χώρας καὶ τῶν τόπων, καὶ κατὰ τὴν
 κρᾶσιν τῶν ἀέρων, εὐλόγως ἐκαλοῦντο καὶ κατὰ ἀλήθειαν
 ᾔσαν εὐδαίμονες (1). ὁ Τάκιτος λέγει τὴν Λέσβον νῆσον
 εὐγενῇ καὶ χαρίεσσαν *Insulam nobilem et amoenam* (2).
 Ἐκ τῶν προϋόντων τῆς νήσου ὁ Ἀρχίστρατος ἐπαινεῖ κυ-
 ρίως δι' ἐμμέτρου ἐπιστολῆς πρὸς τινα τῶν φίλων αὐτοῦ
 Μόσχον τὴν κριθὴν τὴν κατὰ τὴν Ἑρεσσόν (3). ἦν δὲ καὶ
 ὁ οἶνος ὁ Λέσβιος ἄριστος καὶ γλυκύτατος καὶ εὐωδέστα-
 τος καὶ εὐσιτόμαχος καὶ ὑγιεινόςτατος, μάλιστα ὁ περὶ τὴν
 Μέθυμναν καὶ τὴν Ἑρεσσόν, ὡς πολλοὶ τῶν ἀρχαίων μαρ-
 τυροῦσι (4). πᾶσα δὲ ἄμπελος κατὰ τὴν Λέσβον, ὡς λέγει
 ὁ Λόγγος (5), « ἦν ταπεινὴ, οὐ μετέωρος οὐδὲ ἀναδεν-
 » δρᾶς, ἀλλὰ κάτω τὰ κλήματα ἀποτείνουσα καὶ ὥσπερ
 » κιττὸς νεμομένη· καὶ παῖς ἂν ἐφίκοιτο βότρυος ἄρτι τὰς
 » χεῖρας ἐκ σπαργάνων λελυμένος ». Τὰ δὲ ὄρη τῆς Λέ-
 σβου περιεῖχον μάρμαρον (6) καὶ ἀχάτην (7).—Μετὰ τὰς
 πρῶτας Πελασγικὰς ἀποικίας κατέσχον τὴν Λέσβον Κᾶρες
 οἱ κατὰ τὴν ἐποχὴν τοῦ πολέμου τῆς Τρωάδος ἐξέτεινον
 τὰς ἀποικίας αὐτῶν καὶ ἐπ' αὐτῆς καὶ ἐπὶ πασῶν τῶν νή-
 σων τοῦ Αἰγαίου Πελάγους (8). μετὰ παρέλευσιν δὲ τινος
 χρόνου ἐπῆλθον Αἰολεῖς εἰς τὴν νῆσον οὕτω πως· Ὁρέστης
 ὁ Ἀγαμέμνωνος ἦν ἡγεμὼν τῆς Αἰολικῆς ἀποικίας τῆς
 σκεδασθείσης ἀπὸ τῆς Κυζικηνῆς μέχρι τοῦ Κάτκου καὶ

(1) Διοδ. Σικ. β. 5, κ. 82. (2) Ταχιτ. Χρον. β, 6, κ. 3.

(3) Ἀρχίστρατ. παρ' Ἀθην. β. 3, σ. 110. (4) Αὐτ. παρ' Ἀθηναίῳ
 1, 29—Ἀθην. 1, σ. 28 καὶ 3, σ. 31 καὶ 4, σ. 137—Πλιν. Φυσ. Ιστ.
 β. 14, κ. 14—Αὐλ. Γέλλ. Αἰγ. Νυκτ. β. 13, κ. 3—Στραβ. β. 14, σ.
 637.—Ορατ. Επιδ. 9, 34.—Διοδ. Σικ. Τ. 2, σ. 352.—Οβιδ. Τεχν. ἐρ.
 1, 37.—Ἀθην. β. 2, σ. 45. (5) Λογγ. Ποιμν. β. 1. (6) Πλιν. Φυσ.
 Ις. κ. 6. — Φιλοστράτ. βίος σαρπηδῶν β. 2, σ. 556. (7) Πλιν. Φυσ.
 Ις. β. 37, κ. 10. (8) Σχολιας. Ὀμηρ. εἰς Ιλ. Γ. 5. 236.

ἐπιλαβούσης ἔτι πλέον τὴν μεταξὺ τοῦ Καΐκου καὶ τοῦ Ἑρμου· τελευτήσαντος δὲ τοῦ Ὀρέστου ἐν Ἀρκαδίᾳ, διεδέξατο αὐτὸν ὁ υἱὸς αὐτοῦ Πενθίλος καὶ προῆλθε μέχρι Θράκης μετὰ ἐξήκοντα ἔτη ἀπὸ τῶν Τρωϊκῶν, ἐπὶ τῆς καθόδου τῶν Ἡρακλειδῶν εἰς Πελοπόννησον· εἶτα ὁ υἱὸς τοῦ Πενθίλου Ἀρχέλαος ἐπεραίωσε τὸν Αἰυλικὸν στόλον εἰς τὴν Κυζικηνὴν τὴν περὶ τὸ Δασκύλιον· ὁ δὲ νεώτατος τῶν υἱῶν τοῦ Ἀρχελάου Γραῦς κατὰ τὸν Στράβωνα ἢ Γραῖς κατὰ τὸν Πausaniān προελθὼν μέχρι τοῦ Γρανίκου ποταμοῦ, καὶ παρεσκευασμένος ἄμεινον, ἐπεραίωσε τὸ πλέον τῆς στρατιᾶς εἰς Λέσβον καὶ κατέσχευεν αὐτήν· καὶ ταῦτα μὲν κατὰ τὸν Στράβωνα (1), κατὰ δὲ τὸν Πausaniān ὁ μὲν Γραῖς κατέσχε τὴν μεταξὺ Ἰωνίας καὶ Μυσῶν Αἰολίδαν, ὁ δὲ πάππος αὐτοῦ Πενθίλος εἶλεν ἔτι πρότερον τὴν Λέσβον (2)· τὴν δευτέραν ταύτην παράδοσιν βεβαίως καὶ ἡ μαρτυρία τοῦ Βελλεΐου Πατερκούλου ὅς συμφωνῶν τῷ Πausaniā, ἀποφαίνεται ὅτι τὰ τέκνα τοῦ Ὀρέστου ἐκβληθέντα ὑπὸ τῶν Ἡρακλειδῶν (τοῦ Ἀριστομάχου βεβαίως καὶ τῶν μετ' αὐτοῦ), μετὰ δέκα πέντε ἔτων ἐμπόδια καὶ δυτχερείας κατέσχον ἐπὶ τέλους τὴν νῆσον Λέσβον (3)· ἔτι δὲ μᾶλλον ἐπικυροῖ αὐτὴν ἡ ἐν Λέσβῳ ἀποδιδομένη λατρεία τῷ Πενθίλῳ καὶ ἡ προσηγορία Πενθίλη τινὸς τῶν πολισμάτων τῆς νήσου (4)· ὁ Ἀριστοτέλης ἀναφέρει τοὺς ἐν Μυτιλήνῃ ἀποκατασταθέντας Πενθιλίδας, ἀπογόνους δηλ. τοῦ Πενθίλου (5), καὶ τὸ ὄνομα αὐτῶν ἀναφάνεται αὖθις ἐν δυσὶ χωρίοις τοῦ τε Ἀριστοτέλους αὐτοῦ (6) καὶ τοῦ Πλουτάρχου (7).—Ἡ ἐν Λέσβῳ αὕτη Αἰολικὴ ἀποι-

(1) Στράβ. β. 13, σ. 582. (2) Πaus. Λακ. κ. 2. (3) Βελλ. Πατερκ. β. 1, κ. 2. (4) Στεφ. Βυζ. Πενθίλ. (5) Ἀριστοτ. Πολιτικ. β. 5, κ. 10. (6) Ἀριστοτ. αὐτ. (7) Πλουτάρχ. περὶ ζώων ἐπιγ. καὶ ἐνυδρ. Γ. 2.

κία ἐξετάθη κατὰ πολὺ ἐπὶ τῆς ἀντιπέραν ἡπείρου, κατα-
κτησαμένη τὴν Ἀδραμυττινὴν χώραν καὶ τὰς ἐν αὐτῇ πό-
λεις Ἀδραμύττειον καὶ Χρύσαν καὶ Κίλλαν ἀφ' ἧς καὶ τό-
πος ἐν Λέσβῳ ὠνόμασται Κίλλαιον, καὶ πᾶν τὸ πεδῖον
τῆς Θράκης ὃ διὰ τὴν εὐφορίαν ἐγένετο περιμάχητον τοῖς
Μυσοῖς μὲν καὶ Λυδοῖς τοῖς πρότερον, τοῖς δ' Ἕλλησιν
ὕστερον τοῖς, ἐποικήσασιν ἐκ τῆς Αἰολίδος καὶ τῆς Λέσβου(1),
καὶ πᾶσαν ἐχέον τὴν Τρωάδα ἧς οἱ πλεῖστοι τῶν πόλεων
ἦσαν κτίσματα τῶν Λεσβίων· ἐπιδικαζομένων δὲ τούτων
περὶ τῆς Τρωάδος, ἔπεμψαν οἱ Ἀθηναῖοι κατ' αὐτῶν τὸν
Ὀλυμπιονίκην Φρύωνα καὶ κατέσχον τὸ Σίγειον ὃ ἐξετεί-
χισεν ὁ Μιτυληναῖος Ἀρχαιάναξ ἐκ τῶν λίθων τοῦ ἐκ βά-
θρων ἀνατετραμμένου Ἰλίου. Πιττακὸς δὲ ὁ Μιτυληναῖος εἰς
τῶν ἐπὶ τὰ σοφῶν λεγομένων πλεύσας ἐπὶ τὸν στρατηγὸν
Φρύωνα, διεπολέμει κακῶς πάσχων μέχρι τινός· ἀλλὰ προ-
καλεσαμένου αὐτὸν τοῦ Φρύωνος εἰς μονομαχίαν, ἀλειτουργ-
κὴν ἀναλαβὼν σκευὴν, συνέδραμε, καὶ τῷ μὲν ἀμφὲ λήστρῳ
περιέβαλε, τῇ τριάϊνῃ δὲ καὶ τῷ Ξιφιδίῳ ἔπειρε καὶ ἀνεί-
λεν αὐτὸν· μένοντος δ' ἔτι τοῦ πολέμου, αἰρεθείς διαιτητὴς
ὑπ' ἀμφοτέρων ὁ Περίανδρος, ἔλυσε τὸν πόλεμον (2)· ὁ Ἡρό-
δοτος ἀναφέρει τὰ περὶ τοῦ πολέμου τούτου ὡς ἐφεξῆς·
« Ἰππία δὲ ἐντεῦθεν ἀπελαυνομένῳ ἐδίδου μὲν Ἀμύντας ὁ
» Μακεδὼν Ἀνθεμοῦντα, ἐδίδοσαν δὲ Θεσσαλοὶ Ἰωλκόν· ὁ δὲ
» τουτέων μὲν υἱδέτερα αἰρέετο, ἀνεχώρει δὲ ὀπίσω εἰς Σί-
» γειον τὸ εἶλε Πεισίστρατος αἰχμῇ παρὰ Μιτυληναίων.
» κρατήσας δὲ αὐτοῦ, κατέστησε τύραννον εἶναι παῖδα τὸν
» ἐωῦτοῦ νόθον Ἠγησίστρατον, γεγυνότα ἐξ Ἀργείης γυναι·
» κὸς ὃς οὐκ ἀμαχητὶ εἶχε τάπερ ἔλαβε παρὰ Πεισιςράτου·

(1) Στραβ. β. 13, σ. 612. (2) Αὐτ. β. 13, σ. 599, 600.

» ἐπολέμεον γάρ, ἐκ τε Ἀχιλλεύου πόλιως ὀρμεώμενοι καὶ
 » Σιγείου χρόνον ἐπὶ συχνὸν Μιτυληναῖοι τε καὶ Ἀθηναῖοι,
 » οἱ μὲν ἀπαιτέοντες τὴν χώραν, Ἀθηναῖοι δὲ οὔτε συγγι-
 » νωσκόμενοι ἀποδεικνύοντες τε λόγῳ εὐδὲν μάλλον Αἰο-
 » λεῦσι μετεδὸν τῆς Ἰλιάδος χώρας ἢ οὐ καὶ σφὶ καὶ τοῖσι
 » ἄλλοισι, ὅσοι Ἑλλήνων συνεπρήξαντο Μενέλεω τὰς ἑλέ-
 » νης ἄρπαγας. »

« Πολεμοῦντων δὲ σφεων, παντοῖα καὶ ἄλλα ἐγίνετο ἐν
 » τῇσι μάχησι. Ἐν δὲ δὴ καὶ Ἀλκαῖος ὁ ποιητὴς συμβολῆς
 » γενομένης καὶ νικῶντων Ἀθηναίων, αὐτὸς μὲν φεύγων ἐκ-
 » φεύγει, τὰ δὲ οἱ ὄπλα ἴσχουσι Ἀθηναῖοι, καὶ σφισι ἀνε-
 » κρέμασαν πρὸς τὸ Ἀθήναιον τὸ ἐν Σιγείῳ· ταῦτα δὲ Ἀλ-
 » καῖος ἐν μέλει ποιήσας, ἐπιτιθεῖ ἐς Μιτυλήνην, ἐξαγ-
 » γελλόμενος τὸ ἐωῦτοῦ πάθος Μελανίπῳ ἀνδρὶ ἐταίρῳ·
 » Μιτυληναῖους δὲ καὶ Ἀθηναίους κατήλλαξε Περίανδρος
 » ὁ Κυψέλου· τούτῳ γὰρ διαιτητῇ ἐπετρέποντο· κατήλ-
 » λαξε δὲ ὧδε· νέμεσθαι ἑκατέρους τὴν ἔχουσι· Σίγειον
 » μὲν νυν οὕτω ἐγένετο ὑπ' Ἀθηναίοισι » (1). Διηγέεται
 » δὲ καὶ ὁ Διογένης τὸ πρᾶγμα ὡς ἐφεξῆς. α Περὶ τῆς Ἀχιλ-
 » λείτιδος χώρας μαχομένων Ἀθηναίων καὶ Μιτυληναίων,
 » ἐστρατήγει μὲν αὐτὸς (ὁ Πιττακὸς), Ἀθηναίων δὲ Φρύ-
 » νων παγκρατιστὴς Ὀλυμπιονίκης· συνέθετο δὲ μονομα-
 » χῆσαι πρὸς αὐτόν· καὶ δίκτυον ἔχων ὑπὸ τὴν ἀσπίδα,
 » λαθραίως περιέβαλε τὸν Φρύωνα καὶ κτείνας ἀνέσω-
 » σατο τὸ χωρίον· ὕστερον μέντοι φησὶν Ἀπολλόδωρος ἐν
 » τοῖς χρονικοῖς διαδικασθῆναι τοὺς Ἀθηναίους περὶ τοῦ
 » χωρίου πρὸς τοὺς Μιτυληναίους, ἀκούοντος τῆς δίκης
 » Περιάνδρου ὃν καὶ τοῖς Ἀθηναίοις προσκρῖναι » (2). Ἐκτὸς

(1) Ἡρόδοτ. β. 5, κ. 94, 95. (2) Διογεν. Λαερτ. β. 1, κ. 4.

τῶν εἰρημένων, οἱ Λέσβιοι ἐξέτεινον τὰς ἀποικίας αὐτῶν μέχρι τῆς Θρακικῆς χερσονήσου ἔνθα εἶχον δύο πόλεις, τὴν Σηστὸν καὶ τὴν Μάδυτον (1) καὶ ἀλλաχοῦ (2). — Ὅτε οἱ Ἀθηναῖοι ἐν τῇ ἀκμῇ τῆς δυνάμεως αὐτῶν ἐγένοντο θαλασσοκράτορες, ἡ Λέσβος κατέστη ὑποτελὴς αὐτῶν, ὡς καὶ πᾶσαι σχεδὸν αἱ νῆσοι τοῦ Αἰγαίου πελάγους, καὶ συνεμάχει αὐτοῖς κατ' ἀνάγκην ἐν ταῖς κατὰ θάλασσαν ἐκστρατείαις αὐτῶν, ὡς καὶ ὅτε ὁ Περικλῆς ἐπιλιόρκει τὴν Σάμον, παρέσχον αὐτῷ οἱ Λέσβιοι μετὰ τῶν Χίων κατὰ πρῶτον εἰκοσιπέντε, καὶ μετ' ὀλίγον ἐτι τριάκοντα ναῦς Ολ. 84, 4 (3). Ἐπὶ δὲ τοῦ Πελοποννησιακοῦ πολέμου οἱ Λέσβιοι ἀπέστησαν τῶν Ἀθηναίων Ολ. 88, 1 κατὰ τὸν Θουκυδίδην (4) ἢ 2 κατὰ τὸν Διόδωρον (5), κατηγοροῦντες αὐτοὺς ὅτι βουλομένων τῶν Λεσβίων συνοικίσαι πάσας τὰς κατὰ τὴν Λέσβον πόλεις, ἐκεῖνοι μετεκόμισαν πάντας τοὺς κατοικοῦς εἰς τὴν πόλιν τῶν Μιτυληναίων διὸ καὶ ἀποστείλαντες πρεσβυτάς πρὸς τοὺς Λακεδαιμονίους, πρέτεινον συμμάχον ἢ δεξαμένον τῶν Λακεδαιμονίων καὶ καταγινομένων εἰς κατασκευὴν τῶν τριήρεων, προλαβόντες οἱ Ἀθηναῖοι, ἐξέπεμψαν παραχρῆμα δύναμιν εἰς τὴν Λέσβον, πληρώσαντες τεσσαράκοντα ναῦς, καὶ προχειρισάμενοι στρατηγὸν τὸν Κλεινίπιδην· οὗτος δὲ προσλαβόμενος βοήθειαν παρὰ τῶν συμμάχων, κατέπλευσεν εἰς τὴν Μιτυλήνην· γενομένης δὲ ναυμαχίας, οἱ μὲν Μιτυληναῖοι συνεκλείσθησαν εἰς πολιορκίαν· τῶν δὲ Λακεδαιμονίων παρασκευαζομένων στόλον ἀξιόλογον, προλαβόντες οἱ Ἀθηναῖοι, ἀπέστειλαν

(1) Εὐσταθ. εἰς Διονυσ. Περικλ. 5. 513. (2) Ιδ. Ρουλ. — Ροχέρ. Απικ. Ἑλλ. τ. 3, κ. 16, σ. 137. κξ. (3) Θουκυδ. β. 1, κ. 116, 117.—Διοδ. Σικελ. β. 12, κ. (4) Θουκυδ. β. 3, κ. 2. (5) Διοδ. Σικ. β. 12, κ. 55.

εἰς Λέσβον ἄλλας ναῦς σὺν χιλίοις ὀπλίταις· τούτων δ' ὁ ἡγούμενος Πάχης ὁ Ἐπικλήρου καταντήσας εἰς Μιτυλήνην καὶ παραλαβὼν τὴν προὑπάρχουσαν δύναμιν, περιετείχισε τὴν πόλιν καὶ ἐποιεῖτο συνεχεῖς προσβολὰς καὶ κατὰ γῆν καὶ κατὰ θάλασσαν· οἱ δὲ Λακεδαιμόνιοι ἐξαπέστειλαν εἰς τὴν Μιτυλήνην τεσσαράκοντα πέντε τριῆρες καὶ στρατηγὸν τὸν Ἀλκίδαν· εἰς δὲ τὴν Ἀττικὴν εἰσεβαλὼν μετὰ τῶν συμμάχων· οἱ δὲ Μιτυληναῖοι πιεζόμενοι ἐκ τῆς σιτοδείας καὶ τοῦ πολέμου καὶ στασιαζόντες πρὸς ἀλλήλους, παρέδωκαν τὴν πόλιν καθ' ὁμολογίαν τοῖς πολιορκουσίν· ἐν δὲ ταῖς Ἀθήναις βουλευμένῳ τοῦ δήμου πῶς πρέπει νὰ μεταχειρισθῶσι τοὺς Μιτυληναῖους, ὁ δημογωγὸς Κλέων, ὠμὸς ὢν τὸν τρόπον καὶ βίαιος, παρώξυνε τὸν δῆμον, ἀποφαινόμενος ὅτι πρέπει τοῦ Μιτυληναίου αὐτοῦς μὲν ἡδῆσαν ἅπαντας νὰ ἀποκτείνωσι, τὰ δὲ τέκνα καὶ τὰς γυναῖκας νὰ ἐξανδραποδίσωσι· πεισθέντων δὲ τῶν Ἀθηναίων, καὶ ψηφισαμένων κατὰ τὴν γνώμην τοῦ Κλέωνος, ἀπεστάλησαν εἰς Μιτυλήνην ἄνθρωποι ἵνα δηλώσωσιν εἰς τὸν στρατηγὸν τὰ δοχθέντα τῷ δήμῳ· τοῦ δὲ Πάχης ἀναγνόντος τὸ ψήφισμα, ἦλθεν ἕτερον ἐναντίον τῷ προτέρῳ· ὁ δὲ Πάχης γυνὸς τὴν μετάνοιαν τῶν Ἀθηναίων, ἐχάρη, καὶ τοὺς Μιτυληναῖους συναγαγὼν εἰς ἐκκλησίαν, ἀπέλυσε τῶν ἐγκλημάτων, ἅμα δὲ καὶ τῶν μεγίστων φόβων· οἱ δὲ Ἀθηναῖοι περιελόντες τὰ τείχη τῆς Μιτυλήνης, κατεκληρούχησαν πᾶσαν τὴν Λέσβον πλὴν τῆς χώρας τῶν Μηθυμναίων (1), καὶ διεμέρισαν πᾶσαν τὴν γῆν εἰς τρισχίλια τμήματα ὧν τρία κόσια καθιέρωσαν τοῖς θεοῖς, τὰ δὲ λοιπὰ διένειμον τοῖς ἐξ Ἀθηνῶν ἀποσταλεῖσι κληρούχοις (1)· ἅμα δὲ μετὰ ταῦτα

(1) Διοδ. Σικ. β. 12, κ. 55. (2) Θουκυδ. β. 3, κ. 50.

οἱ Ἀθηναῖοι ἀφείλοντο ἀπὸ τῶν Μιτυληναίων πᾶσαν τὴν Τρωάδα καὶ πάντα τὰ ἐπὶ τῆς ἡπείρου αὐτῶν κτίσματα, στρατηγοῦντος τοῦ αὐτοῦ Πάχητος ἢ Παχητίου κατὰ τὸν Στράβωνα (1)· κατὰ δὲ τὸ 2' ἔτος τῆς 89' Ὀλυμπιάδος οἱ Λέσβιοι οἱ πεφευγότες ἐκ τῆς ὑπὸ τῶν Ἀθηναίων ἀλώσεως τῆς Μιτυλήνης πολλοὶ τὸν ἀριθμὸν ὄντες καὶ πάλαι μὲν ἐπεχείρουν νὰ κατέλθωσιν εἰς τὴν Λέσβον, τότε δὲ συστραφέντες κατέλαβον τὴν Ροίτειον καὶ τὴν Ἄντανδρον (2), καὶ ἐκεῖθεν ὀρμώμενοι, διεπολέμουν τοῖς κατέχουσι τὴν Μιτυλήνην Ἀθηναίοις· ἐφ' οἷς παροξυνθεὶς ὁ δῆμος τῶν Ἀθηναίων, ἐξέπεμψε τοὺς στρατηγούς μετὰ δυνάμεως ἐπ' αὐτούς, Ἀριστείδην καὶ Σύμμαχον· οὗτοι δὲ καταπλεύσαντες εἰς τὴν Λέσβον, καὶ προσβουλὰς ποιησάμενοι συνεχεῖς, εἶλον τὴν Ἄντανδρον, καὶ τῶν φυγάδων τοὺς μὲν ἀπέκτειναν, τοὺς δὲ ἐξέβαλον τῆς πόλεως· αὐτοὶ δὲ φρουρὰν ἀπολειπόντες ἵνα φυλάττῃ τὸ χωρίον, ἀπέπλευσαν ἐκ τῆς Λέσβου (3). Προϊόντος δὲ τοῦ χρόνου εἶλον τὴν Λέσβον οἱ Μακεδόνες καὶ μετ' αὐτοὺς οἱ Ῥωμαῖοι καὶ οἱ Βυζαντινοὶ Αὐτοκράτορες οἱ ἔσχον αὐτὴν μέχρι τοῦ ἔτους 1355 ὅτε ὁ Αὐτοκράτωρ Καλο-Ἰωάννης ἐδωρήσατο αὐτὴν τῷ Γενουησίῳ Φραγκίσκῳ τῷ Καταλυσίῳ καὶ ἔκτοτε ἐξουσίασαν αὐτὴν οἱ Γενουήνσιοι (Γενοβέζοι) 107 ἔτη· κατὰ δὲ τὸ ἔτος 1462 ἀφείλετο αὐτὴν ἀπ' αὐτῶν ὁ Σουλτάνος Μεχμέτης ὁ Β', καὶ διέμεινεν ὑπὸ τὴν κυριότητα τῶν Ὀθωμανῶν μέχρι τῆς σήμερον. — Τὸ πολίτευμα τῆς Λέσβου μετεβλήθη πολλάκις ἀπὸ ἀριστοκρατίας εἰς δημοκρατίαν καὶ τὸ ἀνάπαλιν κατὰ τὰς διαφόρους περιπτώσεις καθ' ἃς ὑπέκυψεν ὅτε μὲν τῇ κυριότητι τῶν Ἀθηναίων ὅτε δὲ τῇ τῶν Λακεδαιμονίων, καὶ

(1) Στραβ. β. 13, σ. 600. (2) Θουκυδ. β. 3, κ. 52. (3) Διοδωρ. Σικ. β. 12, κ. 72.

πότε μὲν ἦσαν ὑποχεῖριοι τῶν κατὰ καιροὺς ἰσχυόντων, πότε δὲ ἐπὶ μικροῖς διαλείμμασιν ἔμενον αὐτόνομοι καὶ ἀνεξάρτητοι· αἱ δὲ διαταράξεις τῆς ἐσωτερικῆς ἡσυχίας καὶ αἱ μετὰ τῶν Ἀθηναίων συγκρούσεις προήλθον αἰ ἐκ τῶν ἀριστοκρατῶν, τῶν πλουσίων καὶ τῶν μεγαλεμπόρων τῆς Μιτυλήνης· ἀπὸ τῆς ἐποχῆς Ἀλεξάνδρου τοῦ Μακεδόνο· τὸ πολίτευμα τῆς Λέσβου κατέστη μικτὸν καὶ φαίνεται ὅτι τοιοῦτο διετηρήθη καὶ εἰς τὸ μετέπειτα. Εἰς Λέσβον ὑπεξέπεμψεν ὁ Πομπηῖος τὴν γυναῖκα αὐτοῦ Κορνηλίαν ἐν τῇ κατὰ τοῦ Καίσαρος ἐκστρατεῖα (1)· μετὰ δὲ τὴν ἐν Φερσάλοις ἤτταν καὶ καταστροφὴν ἐλθὼν ἐπὶ πλοίου φορτηγοῦ καὶ λαβὼν αὐτὴν καὶ τὸν υἱὸν ἐκεῖθαι, ἔφυγεν εἰς Αἴγυπτον (2).—Ἡ Λέσβος ἔσχεν ἄνδρας ἐνδόξους γεννηθέντας κατὰ τὰς διαφόρους αὐτῆς πόλεις (3).—Οἱ Λέσβιοι ἀντεποιοῦντο τὴν κεφαλὴν τοῦ Ὀρφῆως, λέγοντες ὅτι προσηνέχθη αὕτη τῇ νήσῳ λαλοῦσα μετὰ θάνατον· τοῦτο δὲ ἐμυθεύθη ἐκ τοῦ ὅτι καὶ μετὰ τὸν Ὀρφέα ἀνεφάνησαν ἐκεῖ ἄνδρες λόγιοι (4). Οἱ Λέσβιοι ἦσαν οἱ ἄριστοι ψάλται τῆς Ἑλλάδος· ὅθεν ἐλέγετο παροιμία ἐπὶ τῶν κατὰ τι δευτερευόντων α Μετὰ Λέσβιον ψδόν. » Αἱ γυναῖκες περιβόητοι ἐπὶ τῷ κάλλει.—Ἐν Λέσβῳ ἐλατρεύοντο κυρίως ὁ Ἀπόλλων καὶ ἡ Ἀρτεμις. Ἐκτὸς δὲ τῆς γενικῆς ταύτης ἀνὰ πᾶσαν τὴν νῆσον λατρείας, καὶ ἐκάστη τῶν πόλεων εἶχε τὰς ἰδιαιτέρας αὐτῆς θεότητας· μία τῶν γενικῶν πανηγύρεων τῆς Λέσβου ἐκαλεῖτο Μεσοστραφωνία.—Ὁ Γρυνεὺς Ἀπόλλων ἐτιμᾶτο καὶ ὑπὸ τῶν Λεσβίων κατὰ τοὺς μεταγενεστέρους χρόνους, ὥς καὶ ὑπὸ τῶν λοιπῶν Αἰολέων πρότερον ὥς θεὸς τῆς Αἰολικῆς ὁμοσπονδίας.

(1) Πλουτάρχ. Πομπηῖος κ. 66. (2) Αὐτ. κ. 74. κξ. (3) 1δ. ἐκάστην τῶν πόλεων. (4) Εὐσταθ. εἰς Διονυσ. Περιηγ. εἰς σ. 536.

* Λέσβος καὶ Μιτυλήνη· πρὸς τὴν μικρὰν Ἀσίαν ἀντικρυ τῶν Κυθωνίων καὶ τοῦ κόλπου τῆς Ἀδραμύττης, μεταξὺ τῶν ἀκρωτηρίων Μπαμπᾶ καὶ Καράμπουρνου, πρὸς ἄρκτον τῆς Χίου· τὸ μῆκος αὐτῆς ἀπὸ τοῦ ἀκρωτ. τῆς Παναγίας (Μαλίας) μέχρι τοῦ ἀκρωτ. Σίγρι (Σιγρίου) λογίζεται, κατὰ τοὺς νεωτέρους 45 μιλ. ἢ δὲ περίμετρος αὐτῆς 168 μιλ. τὸ στενὸν τὸ μεταξὺ τῆς νήσου καὶ τῆς κατέναντι ἠπείρου εἶναι 9 μιλ. τὸ δὲ στενώτατον μέρος τῆς νήσου εἶναι τὸ μεταξὺ Μπαγτσέ καὶ Ἀχερῶνα· ἡ γῆ εἶναι ἀρίστη καὶ εὐφορωτάτη γεννῶσα παντὸς εἶδους προϊόντα, πρὸ πάντων καλὸν σῖτον, πολὺ καὶ ἐξαίρετον ἔλαιον, σῦκα κάλλιστα καὶ εἶνον καλόν· τὰ ὄρη αὐτῆς εἰσὶ δροσερά, κατάσκια καὶ κατὰ τόπους κατακαλυπτόμενα ὑπὸ τερπνοτάτων δασῶν καὶ πολυπληθῶν κυπαρίσσω καὶ πιτύων ἐξ ὧν συνάγεται πίσσα, τὸ δὲ ξύλον χρησιμεύει εἰς κατασκευὴν πλοίων· περιέχουσι δὲ τὰ ὄρη αὐτὰ καὶ ἱασπιν καὶ ἀχάτην καὶ ἄλλους πολυτίμους λίθους.—Πολλοὶ ποταμίσκοι καὶ ῥύακες καταρδεύουσι καὶ δροσιζουσι τὴν χαρίεσσαν ταύτην νῆσον· ἔχει δὲ αὕτη δύο πόλεις, Μιτυλήνην καὶ Μέθυρναν, καὶ κώμας καὶ χωρία ὡς 120· ἐκάστη δὲ τῶν δύο πόλεων ἔχει ἀριχερέα αὐτῆς ἴδιον.

Ο Ρ Η.

ΛΕΠΕΤΥΜΝΟΣ, κατ' ἄρκτον, τὸ ὑψηλότατον πάντων παρὰ τὴν Μέθυρναν· ἐν τῷ ὄρει τούτῳ, ὡς λέγει Μύρσιλος ὁ Λέσβιος ἀναφερόμενος ὑπ' Ἀντιγόνου τοῦ Καρυσίου (1) ἦν ἱερὸν Ἀπόλλωνος καὶ ἡρώον Λεπετύμνου, ἐφ' ᾧ δύο μόνον ἦσαν κόρακες, ὄντων οὐκ ὀλίγων ἐν ταῖς πλησίον τόποις·

(1) Αντιγον. Καρυς. κ. 17.

ἦν δὲ καὶ ἱερὸν τοῦ Παλαμῆδους ἐπὶ τοῦ ὄρους τούτου, κατὰ τὸν Φιλόστρατον ἐκφραζόμενον οὕτω· « Ἐθαψαν αὐτὸν » Ἀχιλλεύς τε καὶ Αἴας εἰς τὴν ὁμορον τῇ Τροίῃ τῶν Αἰολέων ἥπειρον ὑφ' ὧν καὶ τὸ ἱερὸν αὐτῷ τι ἐξωκοδόμητο μάλα ἀρχαῖον, καὶ ἄγαλμα Παλαμῆδου· ἵδρυται γενναῖον τε καὶ εὖοπλον, καὶ θύουσιν αὐτῷ ζυγιόντες οἱ τὰς ἀκταίας οἰκοῦντες πόλεις· μαστεύειν δὲ χρὴ τὸ ἱερὸν κατὰ Μεθύμνάν τε καὶ Λεπετύμνον » (1). κατὰ δὲ τὸν Λυκόφρονα ἦν καὶ ἐντεταφιασμένος ὁ Παλαμῆδης ἐπὶ τοῦ Λεπετύμνου (2). ἔτι δὲ, ὡς λέγει ὁ Θεόφραστος, ἀπὸ τοῦ ὄρους τούτου ὁ ἀστρονόμος Μαδρικέτας ἐθεώρει τὴν πορείαν τῶν ἄσטרων (3).

* Προφήτης Ἡλίας.

ὍΡΑΓΜΝΟΣ κατὰ δυσμάς· ἀναφέρεται ὑπὸ τοῦ Θεοφράστου ὃς λέγει ὅτι ἐπὶ τοῦ ὄρους τούτου ἐφύετο τὸ φυτὸν τὸ καλούμενον εὐώνυμον (4).

ΜΑΚΙΣΤΟΣ, ἐν ἀγνώστῳ θέσει.

ΚΡΕΩΝ, πρὸς ἀνατολὰς κατὰ τὴν κώμην Αἰγειραν.

ὍΛΥΜΠΟΣ, κατὰ τὸ νοτ-ἀνατολικόν.

* Λιὸς μεταξὺ τῶν λιμένων Γέρου καὶ Καλωνῆς.

ΠΥΛΑΙΟΝ, κληθὲν οὕτω ἀπὸ Πυλαίου τοῦ ἄρχοντος τῶν ἐν Λέσβῳ οἰκησάντων Πελασγῶν, ὡς λέγει ὁ Στράβων (5). ὁ Πύλαιος οὗτος μνημονεύεται ὑπὸ τοῦ Ὀμήρου ὡς ἐφεξῆς=

(1) Φιλόστρατ. Ηρωϊκ. σ. 716 ἔκδ. Ολεαρ. ἰδ. καὶ βίος Ἀπόλλων. Τυχν. β. 4, κ. 13, σ. 130 καὶ κ. 16, σ. 134. (2) Λυκαφρ. Κασσανδρ. 1095. ἰδ. καὶ Τσιέτσιν περί τοῦ τάφου καὶ περί τοῦ ἱεροῦ τοῦ Παλαμῆδους. « Ἐν Λεπετύμνῳ ὄρει τῆς Μεθύμνης ὁ Παλαμῆδης κεῖται » καὶ « Γέγονα δ' ὕστερον ἐν Λεπετύμνῳ ὄρει Μεθύμνης ἱερὸν τοῦ ἀνδρός ». Ἐν Λυκόφρ. 384. (3) Θεοφραστ. Περί Πνευματ. καὶ ὕδατ. Τ. 1, σ. 783 ἔκδ. Σχνηίδ. (4) Θεοφραστ. Φυτ. Ις. β. 3, κ. 18. (5) Στράβ. β. 13, σ. 621.

Ἰππόθοος δ' ἄγε φῦλα Πελασγῶν ἐγγχειμῶρων
 Τῶν οἱ Λάρισσαν ἐριβόλακα ναιετάσκον
 Τῶν ἤρχ' Ἰππόθοός τε Πύλαιός τ' ὄζος Ἄρης
 Υἱς δ' ὡς Λήθοιο Πελασγοῦ Τευταμίδαο (1).

ἀγνοεῖται ὁποῖον τῶν ὀρέων τῆς Λέσβου ἐκαλεῖτο Πύλαιον.

ΤΑΝΤΑΛΟΣ, ἀναφέρεται ὑπὸ τοῦ Στεφάνου ἄνευ πε-
 ραιτέρω διασκήψεως (2).

Α Κ Ρ Ω Τ Η Ρ Ι Α.

ἈΡΓΕΝΝΟΝ κατ' ἄρκτον.

* Κουρέτσι ἢ Μπιάνκον.

ΜΑΛΙΑ ἢ ΜΑΛΕΑ κατὰ τὸ ἀνατ-νότιον ἀπέναντι τῶν
 Κανῶν, ἀκρωτηρίου τῆς Μικρᾶς Ἀσίας.

* Ἀγία Μαρίνα ἢ Ζεῖτούν.

ΣΙΓΡΙΟΝ, κατὰ τὸ νοτ-δυτικόν· τὸ μεταξὺ τῶν δύο
 ἀκρωτηρίων Μαλίας καὶ Σιγρίου διάστημα, ὅπερ εἶναι τὸ
 μῆκος τῆς νήσου, ἐλογίζετο κατὰ τὸν Στράβωνα 560 στα-
 δίων· τὸ δὲ ἀπὸ τοῦ Σιγρίου ἐπὶ τὴν Μεθυμναίαν 210 (3).

* Σίγρι· πρὸς τὸ βορ ἀνατολικὸν μέρος τοῦ ἀκρωτηρίου
 τούτου σχηματίζεται κόλπος, καὶ κατὰ τὸ μέσον τοῦ κόλ-
 που ὑπάρχει πόλισμα Σίγρι ὡσαύτως καλούμενον καὶ παρ'
 ὃ ὑπᾶρξε ποτὲ ἡ πόλις Ἀντισσα.

ΒΡΪΣΗ, κατὰ τὸν δυτικὸν αἰγιαλόν· ἀναφέρεται ὑπὸ
 Στεφάνου τοῦ Βυζαντίου (4).

* Τὸ ἀκρ. ὃ Ἀγ. Φωκᾶς παρὰ τὸ χωρ. Βρυσιάν θεωρεῖ-
 ται ὡς ἡ Βρίση.

(1) Ομ. Ιλ. Β. σ. 840 κξ. (2) Στεφ. Βυζ. εἰς λ. Τάνταλος.

(3) Στραβ. β. 13, σ. 618. (4) Στεφ. Βυζ. Βρίση.

ΠΟΛΕΙΣ.

ΜΙΤΥΛΗΝΗ, κατὰ τοὺς πλείστους τῶν συγγραφέων, καὶ κατὰ τὰ χειρόγραφα ἡ ΜΥΤΙΑΗΝΗ κατ' ἄλλους καὶ κατὰ τὰ νομίσματα, ἡ μεγίστη καὶ ἡ πρωτεύουσα πόλις τῆς νήσου, ἐπὶ τοῦ ἀνατολικοῦ αὐτῆς αἰγιαλοῦ, μεταξὺ Μεθύμνης καὶ τῆς ἄκρας Μαλίας ἧς διεῖχεν ἐβδομήκοντα στάδια (1). Ὁ Στέφανος δὲ γράφει διὰ τοῦ υ λέγει περὶ τοῦ ὀνόματος αὐτῆς οὕτω· « Μυτιλήνη πόλις ἐν Λέσβῳ μεγίστη... ἀπὸ Μυτιλήνης τῆς Μάκκαρος θυγατρὸς ἡ Πέλοπος· οἱ δὲ ὅτι Μυτίλης ἦν ὁ οἰκιστὴς, οἱ δὲ ἀπὸ Μύτωνος τοῦ Ποσειδῶνος καὶ Μυτιλήνης, ὅθεν Μυτωνίδα καλεῖ τὴν Λέσβον Καλλίμαχος ἐν τῷ τετάρτῳ. Ἡ πόλις αὕτη εἶχε δύο λιμένας, ὡς μανθάνομεν ἐκ τοῦ Θουκυδίδου (2) τοῦ Σκύλακος (3) καὶ τοῦ Στραβῶνος (4)· καὶ ὁ μὲν νότιος τῶν λιμένων ταύτων ἦν κλειστὸς πρὸς τριήρεις καὶ χωρητικὸς πεντήκοντα νηῶν· ὁ δὲ βόρειος ἦν μέγας καὶ βαθὺς σκεπαζόμενος ὑπὸ χώματος· προέκειτο δὲ ἀμφοτέρων τῶν λιμένων νησίον ἐφ' οὗ συνωκεῖτο μέρος τῆς πόλεως. Ἦν δὲ ἡ πόλις αὕτη κατὰ πάντα καλῶς κατεσκευασμένη (5), ἔχουσα καὶ πρυτανεῖον (6) καὶ θέατρον (7) κτλ! ὁ Κικέρων ἐπαινεῖ τὴν θέσιν, τὴν κομψότητα τῶν οἰκοδομῶν καὶ τὴν εὐφορίαν καὶ τερπνότητα τῶν ἀγρῶν αὐτῆς (8). Ὁ Δόγγος λέγει οὕτω· « Πόλις ἐστὶ Λέσβου Μιτυλήνη με- » γάλη καὶ καλή· διείληπται γὰρ εὐρίποις, ὑπεισρεούσης » τῆς θαλάσσης, καὶ κεκόσμηται γεφύραις ξεστοῦ καὶ λευ- » κοῦ λίθου· νομίσσεις οὐ πόλιν ὄραν, ἀλλὰ νῆσον » (9).

(1) Στραβ. β. 13, σ. 617. (2) Θουκυδ. β. 3, κ. 6, καὶ 39.

(3) Σκυλ. Περιπλ. Λέσβου. (4) Στραβ. β. 13, σ. 617. (5) Στραβ. αὐτ. (6) Αθην. β. 10, σ. 425. (7) Πλουτάρχ. βίος Πομπ. κ. 42.

(8) Κικερ. πρὸς Ρουλλ. 2, 16. (9) Δογγ. Ποιμεν. ἐν ἀρχῇ.

κατὰ δὲ τὸν Βιτρούβιον τὸ μὲν ἄστρῳ τῆς Μιτυλήνης ἦν κομψῶς καὶ μεγαλοπρεπῶς ὠκοδομημένον, ἀλλ' ἡ θέσις ἀστόχως καὶ ἀσυνέτως ἐκλελεγμένη· ἐν ταύτῃ τῇ πόλει ὅταν μὲν πνέῃ ὁ νότος, οἱ ἄνθρωποι ἀσθενοῦσιν, ὅταν δὲ ὁ ἀργέστης, βήχουσιν, ὅταν δὲ ὁ ἀπαρκτίας, ἀναλαμβάνουσι μὲν τὴν ὑγίαν, ἀλλ' οὐ δύνανται διαμένειν ἐν τοῖς στενωποῖς καὶ ταῖς πλατείαις διὰ τὴν δριμύτητα τοῦ ψύχους (1). λέγει δὲ καὶ ὁ Ἀριστοτέλης περὶ τοῦ καικίου ἀνέμου ὅν οἱ Λέσβιοι ὠνόμαζον θηβάνην ὡς πνέοντα ἀπὸ τοῦ πεδίου τῆς Θήβης ὅτι ἠνόχλει τὸν λιμένα τῶν Μιτυληναίων, μάλιστα δὲ τὸν Μαλόεντα (2). ἐπλούτουν δὲ οἱ Μιτυληναῖοι πάντων τῶν πρὸς τὸ ζῆν ἀναγκαίων.—Ἡ Μιτυλήνη ἔσχε πολλοὺς ἄνδρας ἐνδόξους, τὸ πάλαι μὲν τὸν Πιττακδὸν, ἓνα τῶν ἑπτὰ σοφῶν καὶ τὸν ποιητὴν Ἀλκαῖον καὶ τὸν ἀδελφὸν αὐτοῦ Ἀντιμενίδαν ὃς συμμαχῶν τοῖς Βαβυλωνίοις, ὡς λέγει ὁ Ἀλκαῖος, ἐτέλεσε μέγαν ἄθλον, καὶ ἐρύσατο αὐτοὺς ἐκ πόνων, κτείνας τὸν Μαχαίταν· συνήκμασε δὲ τούτοις καὶ ἡ Σαπφῶ, θαυμαστόν τι χρῆμα κατὰ τὴν ἔκφρασιν τοῦ τε Στράβωνος (3) καὶ τοῦ Εὐσταθίου (4), διότι ἐν τοσούτῳ μνημονευομένῳ χρόνῳ οὐκ ἐφάνη γυνή τις ἐνάμιλλος οὐδὲ κατὰ μικρὸν ἐκείνῃ ποιήσεως χάριν. Λέσχης κυκλικὸς ποιητῆς, ὁ ἀρχαιότατος τῶν ποιητῶν τῆς Λέσβου· ὁ ἐποποιὸς Διονύσιος, ὁ ἐπιγραμματοποιὸς Ἀλφαῖος, οἱ μουσικοὶ Φρύνις καὶ Ἀγνήνωρ καὶ Ἀρχύτας· οἱ φιλόσοφοι Κράτιππος, Ἀριστοτέλης, Πραξιφάνης, καὶ Πρημιγένης· οἱ ἱστοριογράφοι Ἡράκλειτος ὁ γράψας τὴν ἱστορίαν τῆς Μακεδονίας, Χάρης ὁ βιογράφος τοῦ Ἀλεξάνδρου, Σκάμμων δ

(1) Βιτρούβ. 1, 6. (2) Πότερος τῶν δύο λιμένων τῆς Μιτυλήνης ἐκάλειτο Μαλόεις ἀγνοεῖται. (3) Στράβ. β. 13, σ. 617. (4) Εὐστάθ. εἰς Διονυσ. Περιηγ. σημ. εἰς ζ. 536.

γράφας περὶ εὐρημάτων, Ἀδαῖος, ὁ συγγράφας τοὺς βίους τῶν περιφημοτέρων ἀγαλματοποιῶν καὶ περὶ διαθέσεως. — Ἐν Μιτυλήνῃ ἐτελοῦντο ἀγῶνες τῶν ποιητῶν ἀρξάμενοι ἀπὸ τῆς ἐποχῆς τοῦ Ἀλκαίου· ὕστερον μετὰ πολλοὺς χρόνους ἤκμασεν ὁ ῥήτωρ Διοφάνης, ὃς ἐγένετο θῦμα τῆς φιλίας Τιβερίου τοῦ Γράκχου· ἐπὶ δὲ τῶν Ῥωμαίων Λεσβῶναξ φιλόσοφος, πατὴρ τοῦ Ποτάμωνος· Ποτάμων ῥήτωρ ὃς μετῆλθε τὴν τέχνην αὐτοῦ ἐν Ῥώμῃ, καὶ τοσοῦτον ἠγαπήθη ὑπὸ τοῦ Αὐτοκράτορος Τιβερίου, ὥστε μέλλων νὰ ἐπανέλθῃ εἰς τὴν πατρίδα, ἔλαβε τὸ ἐξῆς διαβατήριον· *Ποτάμωνα Λεσβῶνακος εἴτις ἀδικεῖν τολμήσαι, σκεψάσθω εἴ μοι δυνησεται πολεμεῖν*. Ἑλλάνικος ὁ ἱστορικὸς, Καλλίας ὁ σχολιαστὴς τῆς Σαπφοῦς καὶ τοῦ Ἀλκαίου· Λεσβοκλῆς ὁ ἀγαλματοποιὸς, Κριναγόρας καὶ ὁ συγγραφεὺς Θεοφάνης· οὗτος δὲ καὶ πολιτικὸς ἀνὴρ ὑπῆρξε, καὶ κατέστη φίλος Πομπηίου τοῦ Μάγνου, μάλιστα διὰ τὴν ἀρετὴν αὐτὴν καὶ πᾶσας συγκατῳρθωσεν αὐτῷ τὰς πράξεις ἀφ' ὧν τὴν τε πατρίδα ἐκόσμησε τὰ μὲν δι' ἐκείνου, τὰ δὲ δι' ἑαυτοῦ· καὶ ἑαυτὸν πάντων Ἑλλήνων ἐπιφανέστατον ἀνέδειξε, καὶ υἱὸν ἀπέλιπε Μάρκον Πομπηϊὸν ὃν ὁ Αὐγουστος κατέστησέ ποτε ἐπίτροπον τῆς Ἀσίας, καὶ εἶτα ἦν ἐν τοῖς πρώτοις τῶν φίλων τοῦ Τιβερίου (1)· εὐγνωμονοῦντες δὲ οἱ Μιτυληναῖοι πρὸς τὸν Θεοφάνην, ἀπεθέωσαν αὐτὸν, καὶ σώζεται μάλιστα νόμισμα ἐν τῷ ταμείῳ τοῦ Τιεπύλου εἰς Ἐνετίαν φέρον προτομὴν τοῦ Θεοφάνους μετὰ τῆς ἐπιγραφῆς ΘΕΟΦΑΝΗΣ ΘΕΟΣ ΜΥ — Οἱ Μιτυληναῖοι ἐκέκτηντο καὶ μέρος τῆς ἀντιπέραν περὶ τὸν Ἀδριαμυττικὸν κόλπον ἠπείρου ἥ ἐλέγετο ἡπειρος τῶν Μιτυληναίων ὡς καὶ ἡ κατὰ τοῦτο παραλία αἰγιαλὸς τῶν

(1) Στραβ. γῆγ. σ. 617, 618.

Μιτυληναίων ἐρ' οὗ εἶχον καὶ κώμας τινάς (1) ὡς τὴν Κορυφαντίδα καὶ τὴν Ἡράκλειαν (2). ἐκτὸς δὲ ἄλλων ἦν καὶ ἡ Αἶνος ἐν Θράκῃ ἀποικία τῶν Μιτυληναίων, ὡς Σκύμνος δ' Χίος μαρτυρεῖ =

Μετὰ Μαρώνειαν δὲ καίτ' Αἶνος πόλις

ἔχουσ' ἀποίκους ἐκ Μυτιλήνης Λιολεῖς (3).

Ἡ Μιτυλήνη ἐτυραννήθη διὰ τὰς διχοστασίας ὑπὸ πλειόνων, ὡς τοῦ Μυρσίλου, τοῦ Μελαγύρου καὶ τῶν Κλεανακτιδῶν. ἔτι δὲ καὶ ὁ Ἀλκαῖος μετέσχε τῶν τοιούτων νεωτερισμῶν, καὶ περὶ τούτων ἦσαν τὰ διχοστασιαστικὰ αὐτοῦ ποιήματα· ὁ δὲ Πιττακὸς ἐξέβαλε τῆς πατρίδος τὸν τύραννον Μελέγυρον, καὶ αἰρεθεὶς στρατηγὸς εἰς τὸν κατ' Ἀθηναίων πόλεμον, ἔσωσεν αὐτὴν, ἀποκτείνας τὸν ἀρχιστράτηγον τῶν ἐχθρῶν Φρύνον καὶ ἐλὼν τὸ Σίγειον (4). διὸ καὶ οἱ Μιτυληναῖοι εὐγνωμονοῦντες πρὸς τὸν ἄξιον αὐτὸν πολίτην, ἐπέτρεψαν αὐτῷ νὰ λάβῃ ὁπόσον μέρος γῆς ἐβούλετο· οὕτως δὲ ρίψας τὸ δόρυ αὐτοῦ, ἤρκεσθη ἐπὶ τοσοῦτῳ μόνον ὅσον περιελαμβάνετο ἐν τῷ διαστήματι τούτῳ· καὶ τότε οἱ Μιτυληναῖοι ἐχορήγησαν αὐτῷ τὴν ἀπόλυτον ἀρχὴν τῆς πόλεως ἣν ἔσχεν ἐπὶ δέκα ἔτη, ἕως οὗ καταλύσας τὰς δυναστείας, παρητήσατο αὐτοθελήτως καὶ ἀπέδωκε τὴν αὐτονομίαν τῇ πόλει (5). ἐκυθέρνησε δὲ ὡς πατὴρ καὶ ὡς φιλόσοφος καὶ ἔδωκε νόμους γράψας αὐτοῦς ἐμμέτρως. — Ἐπὶ τοῦ Πελοποννησιακοῦ πολέμου ἀποστάσης τῆς Λέσβου ἀπὸ τῶν Ἀθηνῶν αἱς ὑπέκειτο, ἐπολιορκήθη ἡ Μιτυλήνη ὑπὸ τῶν Ἀθηναίων καὶ παρεδόθη αὐτοῖς, καὶ κατεψηφίσθη θάνατος γενικὸς κατὰ πάντων τῶν Μιτυληναίων· ἀλλὰ μι-

(1) Στραβ. σ. 605. (2) Αὐτ. β. 13, σ. 607. (3) Σκυμν. Χίος Περιηγ. σ. 605 696. (4) Ἰδ., ἀνωτ. Λέσβος νῆσ. (5) Στραβ. β. 13, σ. 617.

χρὸν πρὶν τῆς ἐκτελέσεως ἔσωσεν αὐτοὺς ἕτερον ψήφισμα(1). περὶ δὲ τὰ τέλη τοῦ αὐτοῦ πολέμου Ολ. 93, 2 ἐγένετο παρὰ τὸν λιμένα τῆς Μιτυλήνης ναυμαχία δεινὴ μεταξύ Ἀθηναίων ὑπὸ τὸν Κόνωνα καὶ Λακεδαιμονίων ὑπὸ τὸν Καλλικρατίδαν τὸν ἐλόντα πρότερον τὴν Μέθυμναν, καθ' ἣν καὶ ἄνθρωποι πολλοὶ καὶ νῆες πολλαὶ ἀπωλέσθησαν ἐκτέρωθεν καὶ τέλος ὑπερίσχυσαν οἱ Λακεδαιμόνιοι, οἱ δὲ Ἀθηναῖοι ἐπανάχθησαν εἰς τὴν Χίον, καὶ οὐδὲν διαπραξάμενοι, ἀπέπλευσαν ἐπὶ Σάμον (2). Ἐν ἀποστάσει πεντήκοντα σταδίων ἀπὸ τῆς Μιτυλήνης πρὸς Βορρᾶν, κατὰ τὴν ἐπὶ Μεθύμνης ὁδὸν ἦσαν βράχοι τινὲς Λαρισσαῖαι πέτραι καλούμενοι (3) καὶ κάτωθεν αὐτῶν ἐπὶ τοῦ αἰγιαλοῦ πηγαὶ θερμοῦ ὕδατος. Ἐν Μιτυλήνῃ κατὰ τὸν Μαλόνεντα, ἓνα τῶν λιμένων αὐτῆς ἐτελεῖτο πανηγυρις πρὸς τιμὴν τοῦ Ἀπόλλωνος· ἦγον δὲ καὶ ἑορτὴν οἱ Μιτυληναῖοι τῇ Θερμαΐᾳ Ἀρτέμιδι· ἔτι δὲ ἐτιμᾶτο ἐν τῇ πόλει ταύτῃ καὶ ἡ Ἥρα καὶ κατὰ τὴν ἑορτὴν αὐτῆς ἐτελοῦντο ἀγῶνες γυναικῶν ἐπὶ τῷ κάλλει· ἐτιμᾶτο προσέτι ἐνταῦθα καὶ Ζεὺς Ὑπερδέξιος καὶ Ἀθηνᾶ Ὑπερδεξία καὶ Ποσειδῶν Μεταπόντιος καὶ Ἀφροδίτη.—Τὰ αὐτονομικὰ νομίσματα τῆς Μιτυλήνης φέρουσι τὸν τύπον κατὰ τὸ πλεῖστον Ἀπόλλων καὶ Ζεὺς Ἀμμώνιος, τὰ δὲ αὐτοκρατορικὰ ἐξικνουῦνται ἀπὸ τοῦ Αὐγούστου μέχρι τοῦ Γαλλιανοῦ.

* Μιτυλήνῃ πρωτεύουσα τῆς νήσου ἐπὶ τοῦ ἀνατολικοῦ αἰγιαλοῦ 7 μιλ. ἑτ. Β. Δ. ἀπὸ τοῦ ἀκρωτηρίου τῆς Παναγίας, καὶ 16 ὥσαύτως ἀπὸ τοῦ ἀκρ. Καράμπουρνοῦ τῆς Ἀσίας· κεῖται ἐπὶ ἀκρωτηρίου μεταξύ δύο λιμένων, τοῦ μὲν πρὸς ἄρκτον, τοῦ δὲ τοῦ μείζονος πρὸς μεσημβρίαν· πρὸ δὲ

(1) Ἰδ. ἀνωτ. Λέσθος νησ. (2) Ξενοφ. Ἑλλ. Γς. β. 1, κ. 6. — Διοδ. Σικ. β. 13, κ. 76—79. (3) Στρεβ. β. 9, σ. 440.

τούτων καὶ τῆς πόλεως κεῖται μικρὸν νησίον· ἡ πόλις εἶναι ὠκοδομημένη κατὰ τὸν ὀθωμανικὸν τρόπον, δηλ. ἄτακτος καὶ ἀκάθαρτος· οἱ κάτοικοι Χριστιανοὶ καὶ Ὀθωμανοὶ ἀνάμικτοι· ἔχει δὲ ἀρχιερέα ἐδρεύοντα ἐν αὐτῇ. Ἡ πόλις αὕτη καταπεσοῦσα πολλάκις, καὶ ἀπολέσασα βαθμηδὸν τὴν προτέραν αὐτῆς λαμπρότητα, οὐδὲν σώζει ἔτι τῶν ἀρχαίων αὐτῆς εἰμὴ ἐρείπια τινὰ καὶ μίαν διώρυγα· ἐν ἀποσάσει 24 περίπου λεπτῶν ἀπὸ τῆς πόλεως πρὸς βορρᾶν σώζονται ἐρείπια περιφήμου ἀρχαίου ὑδραγωγείου. Μ. Γ. 44. 15'. Π. 39'. 3'.

ΜΕΘΥΜΝΑ ἢ ΜΗΘΥΜΝΑ, πόλις παράλιος ἐπὶ τοῦ πρὸς βορρᾶν αἰγιαλοῦ κατὰ τὸ δυτ-βόρειον τῆς Μιτυλήνης, καὶ ἀπέχουσα ἐξήκοντα στάδια τῆς ἐκ Πολυμηδίου τῆς κατέναντι ἠπείρου πρὸς τὴν Ἄσπον παραλίας, (1) διακόσια δέκα τοῦ ἀκρ. Σιγρίου καὶ τριακόσια τεσσαράκοντα τοῦ ἀκρ. Μαλίας (2). Ἐλαβε τὸ ὄνομα ἀπὸ Μεθύμνης θυγατρὸς τοῦ Μακαρέως καὶ γυναικὸς Λέσβου τοῦ Λαπίθου (3). Τὸ ὄρος ὁ Λεπέτυμνος ἔκειτο πλησίον τῆς Μεθύμνης κατὰ τὸ νοτ-ἀνατολικόν.—Ὁ περὶ τὴν Μέθυμναν οἶνος ἦν ὁ ἄριστος τῆς νήσου (4), ὡς καὶ ὁ Ἑρέσσιος (5). — Ἐκ Μεθύμνης ἦν ὁ Ἀρίων κιθαρωδὸς οὐδενὸς δεύτερος τῶν τότε καὶ πρῶτος αὐτὸς ποιήσας καὶ ὀνομάσας καὶ διδάξας ἐν Κορίνθῳ τὸν διθύραμβον (6)· οὗτος διέτριψε τὸ πλεῖστον τοῦ χρόνου παρὰ τῷ βασιλεῖ τῆς Κορίνθου Περιάνδρῳ· καὶ ποτε παραγενόμενος ἐκεῖθεν εἰς Ἰταλίαν καὶ Σικελίαν καὶ προσκησάμενος χρήματα πολλὰ, ᾗθέλησε νὰ ἐπανακάμψῃ εἰς Κόρινθον καὶ μισθωσάμενος πλοῖον ἀνδρῶν Κορινθίων, ὠρμήθη ἐκ Τάραντος· διεβουλεύσαντο δὲ οὗτοι νὰ ἐκβάλωσιν αὐτὸν εἰς

(1) Στραβ. β. 13, σ. 616. (1) Αὐτ. σ. 617. (3) Διόδ. Σικ. β. 5. κ. 81. (4) Οβιδ. Τεχν. ἐρ. 1' 37—Βιργιλ. Γεωργ. 2, 90. (5) Γαλλν. Θιραπειτ. μεθόδ. β. 12. (6) Ηρόδοτ. β. 1, κ. 23.

τὸ πέλαγος καὶ νὰ λάβωσι τὰ χρήματα· ὅπερ κατανοήσας ὁ Ἀρίων, ἐδεήθη νὰ ἐπιτραπῇ αὐτῷ πρὶν ἀποθάνῃ νὰ ἄσῃ τὸ ἔσχατον· καὶ ἐπιτραπέντος, λαβὼν τὴν κιθάραν, καὶ σταῖς ἐν τοῖς ἐδωλίοις σὺν πάσῃ τῇ σκευῇ αὐτοῦ, ᾗσε τὸν ὀρθιον λεγόμενον νόμον, καὶ ἅμα περατώσας τὸ ἄσμα, ἔρριψεν ἑαυτὸν εἰς τὴν θάλασσαν· καὶ οἱ μὲν ναῦται ἐκείνοι ἀπέπλευσαν εἰς Κόρινθον· τὸν δὲ Ἀρίωνα ὑπολαβὼν δελφίν, ὡς ἐμυθολόγησεν ὁ Ἡρόδοτος, ἐξήνεγκεν ἐπὶ Ταίναρον· ἀποβάς δὲ οὗτος, ἀφίκετο εἰς Κόρινθον σὺν τῇ σκευῇ· καὶ διγγήσατο πᾶν τὸ γεγονός· ὁ δὲ Περίανδρος δυσπιστῶν ἐπὶ τῷ πράγματι, εἶχεν ἐν φυλακῇ τὸν Ἀρίωνα, περιμένων τοὺς ναύτας· ὡς δὲ ἀφίχθησαν, ἐρωτηθentes περὶ τοῦ Ἀρίονος, εἶπον ὅτι ἦν ὕγιαίνων ἐν Ἰταλίᾳ καὶ ὅτι ἔλειπον αὐτὸν εὖ πράττοντα ἐν Τάραντι· ἐπιφανέντος δὲ τότε αὐτοῖς τοῦ Ἀρίονος, δὲν ἡδυνήθησαν πλέον νὰ ἀρνηθῶσι· ταῦτα καὶ οἱ Κορίνθιοι καὶ οἱ Λεσβιοὶ ὁμοφώνως ἔλεγον, καὶ ἦν καὶ ἐπὶ τοῦ Ταϊνάρου μικρὸν ἀνάθημα χαλκοῦν τοῦ Ἀρίονος, ἄνθρωπος ἐπὶ δελφίνος (1). Ἐτι δὲ ἦσαν ἐκ Μεθύμνης ὁ κυκλικὸς ποιητὴς Τέλειος, ποιήσας Γίγαντομαχίαν ἢ Τιτανομαχίαν, ὁ ἐπικὸς ποιητὴς Θεόλυτος, ὁ μουσικὸς Κρατίνος, ὁ φιλόσοφος Ἐχεκράτιδης, οἱ ἱστορικοὶ Μυρσίλης καὶ Ἑρμᾶς συγγράψαντες ὁ μὲν πρῶτος τὴν ἱστορίαν τῶν Λεσβίων, ὁ δὲ δεῦτερος τὴν τῆς Σικελίας.— Τὰ αὐτονομικὰ νομίσματα τῆς Μεθύμνης φέρουσι κατὰ τὸ πλεῖστον Ἀπόλλωνα, Ἀθηνᾶν καὶ Διόνυσον· τὰ δὲ αὐτοκρατορικὰ ἐξικινῶνται μέχρι τοῦ Ἀλεξάνδρου Σεβήρου. Ἐν Μεθύμνῃ ἀλλεῖς ἀνείλκυσαν ποτὲ δ.λ. τῶν δικτύων ἐκ τῆς θαλάσσης πρόσωπον πεποιημένον ἐκ ξύλου ἐλαίας· παρείχετο δὲ τοῦτο ἰδεᾶν προσεγγίζουσιν

(1) Ἡρόδοτ. κ. 24--Στραβ. β. 13, σ. 613.

κατά τι εἰς τὸ θεῖον, ἀλλὰ ξένην καὶ οὐχ ὁμοιάζουσαν τοῖς Ἑλληνικοῖς θεοῖς· διὸ ἠρώτησαν οἱ Μηθυμναῖοι τὴν Πυθίαν ὁποίου θεῶν ἢ ἡρώων ἦν ἡ εἰκών· ἐκείνη δὲ ἐκέλευσεν αὐτοὺς σέβεσθαι Διόνυσον Κεφαλλῆνα, καὶ τότε οἱ Μηθυμναῖοι τὸ μὲν ξόανον τὸ ἐκ τῆς θαλάσσης εἶχον παρ' αὐτοῖς, τεμῶντες διὰ θυσιῶν καὶ εὐχῶν, ἀποπέμψαντες δὲ ἀνέθεσαν εἰς Δελφοὺς ἕτερον χαλκοῦν ξόανον (1). Ὅτε ἐπὶ τοῦ Πελοποννησιακοῦ πολέμου κατὰ τὴν 88 Ὀλυμπιάδα ἡ Λέσβος ἀπέστη ἀπὸ τῶν Ἀθηναίων, κατεπολέμησαν οὗτοι καὶ ὑπεδούλωσαν καὶ κατεκληροῦχησαν πᾶσαν τὴν νῆσον πλὴν τῆς χώρας τῶν Μεθυμναίων (2)· περὶ δὲ τὰ τέλη τοῦ εἰρημένου πολέμου κατὰ τὴν 93' Ὀλυμπιάδα, ὁ ναύαρχος τῶν Λακεδαιμονίων Καλλικρατίδας πρὶν τῆς πρὸς τὸν Κόνωνα ναυμαχίας προσέβηκε τῇ Μεθύμνῃ μετὰ δυνάμεως παρ' Ἀθηναίων ἐχούσῃ φρουράν· ποιησάμενος δὲ συνεχεῖς προσβολάς, ἐν ἀρχῇ μὲν οὐδὲν ἤνυσεν μετ' ὀλίγον δὲ, τινῶν ἐνδόντων αὐτῷ τὴν πόλιν, παρεισέπεσεν ἐντὸς τῶν τειχῶν, καὶ τὰς μὲν κτήσεις διήρπασε, τῶν δ' ἀνδρῶν φειτάμενος, ἀπέδωκε τοῖς Μεθυμναίοις τὴν πόλιν, ὡς λέγει ὁ Διόδωρος (3). Οὐδὲν σώζεται παρὰ τοῖς ἀρχαίοις συγγραφεῦσι περὶ τῶν οἰκοδομῶν καὶ τοῦ μεγέθους τῆς ἀρχαίας Μεθύμνης.

* Μεθύμνα, καὶ κοινότερον Μόλυθος· κεῖται ἐπὶ τῆς θέσεως τῆς ἀρχαίας πόλεως Μεθύμνης ἐν σχήματι ἀμφιθεάτρου, ἐπὶ λόφου ἐπιστεφομένου ὑπὸ τῆς ἀκροπόλεως, ἔχουσα πρὸ αὐτῆς κατ' ἀνατολὰς καὶ μεσημβρίαν πλουσίους κήπους καὶ ἐλαιῶνας· ἡ Μέθυμνα ἐκκλησιαστικῶς εἶναι ἐπαρχία ἰδιαιτέρα, καὶ ἔχει ἀρχιερέα μητροπολίτην ἴδιον

(1) Πλут. Φωκ. κ. 19. (2) Διοδ. Σικ. 12, κ. 55 — 13ε Λέσβος νησ.

(3) Ξενοφ. Ἑλλ. 1ς. β. 1, κ. 6. — Διοδ. Σικ. β, 13, κ. 76—79. —
Ιδ. καὶ Λέσβος, νησ.

ἐδρεύοντα ἐν τῇ κώμῃ Καλλωνῇ, καὶ καλὰς ἐκκλησίας ὧν μία ἡ τοῦ Ἀγ. Παντελεήμονος περιέχει τινὰς ἀρχαιότητας καὶ μάλιστα ἐπιγραφάς· ὑπάρχει δὲ ἐν τῇ πόλει ταύτῃ καὶ σχολεῖον ἀλληλοδιδασκτικόν, καὶ ἐν τινι παραθαλασίῳ κή-
 πῳ σπήλαιον καὶ πηγὴ, ἀμφοτέρω ἀρχαῖα, καὶ θερμὰ δὲ λουτρὰ εἰσι πρὸς ἀνατολὰς τῆς πόλεως.

ἌΝΤΙΣΣΑ, πόλις παρὰ τὸ ἀκρωτήριο Σίγριον βορείως, ἔχουσα λιμένα (1) παρὰ τὰς πρὸς δυσμὰ ὑπωρείας τοῦ ὄρους Ὀρδύμνου, καὶ κατὰ τὸ βορ-δυτικὸν τῆς Ἑρεσσοῦ· ἡ Ἄντισσα ἦν πρότερον, ὡς ματυρεῖ ὁ Στράβων, νήτος. « Ἡ δὲ Ἄντισσα » νῆσος ἦν πρότερον, ὡς Μυρσίλος φησὶ, τῆς γὰρ Λέσβου » καλουμένης πρότερον Ἰσσης, καὶ τὴν νῆσον Ἄντισσαν καλεῖ-
 » σθαι συνέθ'· νῦν δὲ τῆς Λέσβου πόλις ἐστὶ » (2). Αὐτὸ τοῦτο βεβαιοῖ καὶ ὁ Ὀβίδιος, λέγων ὅτι ὑπὸ τῶν κυμάτων περιεβρέχετο ἢ τε Ἄντισσα καὶ ἡ Φάρος καὶ ἡ ἐν Φοινίκῃ Τύρος, ὧν οὐδεμία ἐστὶν ἤδη νῆσος =

Fluctibus ambitae fuerant Antissa Pharos que
 Et Phoenissa Tyros, quarum nunc insula nulla est (3).
 ὡσαύτως καὶ ὁ Πλίνιος λέγει ὅτι ἡ φύσις ἀφείλετο ἀπὸ τῆς θαλάσσης νήσους καὶ ἤνωσεν αὐτάς τῇ γῇ, οἷον τὴν Ἄντισ-
 σαν τῇ Λέσβῳ κτλ =

(natura) abstulit insulas mari juxtique terris. Antis-
 sam Lesbo etc. (4)

Ἐξ Ἀντίσσης ἦν ὁ Τέρπανδρος, ποιητῆς καὶ κιθαρωδὸς περίφημος ἀκμάσας περὶ τὰ 650 π. Χ. οὗτος μεταπεμφθεὶς ὑπὸ τῶν Λακεδαιμονίων ὡς καὶ ἄλλοι θιασῶται τῶν Μου-
 σῶν μετεπέμποντο συνήθως ὑπ' αὐτῶν (5), ἔλαβε πρῶ-

(1) Στράβ. β. 13, σ. 918. (2) Αὐτ. β. 1, σ. 60. (3) Οἰδ. Μετα-
 μωρτ. β. 15, σ. 287. (4) Πιν. Φυσ. Ιγ. β. 2, καὶ 91. (5) Αἰλίου.
 Πιστ. Ιγ. β. 12, κ. 50.

τον τὸ βραβεῖον τῆς μουσικῆς κατὰ τοὺς ἐν Σπάρτῃ ἀγῶ-
νας τοὺς καλουμένους Κάρνια, καὶ κατέπαυσε μάλιστα καὶ
στάσιν τινὰ τῆς πόλεως ἐκείνης διὰ τῶν μελωδικῶν αὐτοῦ
ᾠσμάτων καὶ τῶν ἐναρμονίων ἤχων τῆς λύρας αὐτοῦ ἣν
ἀντὶ τετραχόρδου πρῶτος ἐπτάχορδον κατέστησεν, ὥς καὶ
ἐν τοῖς εἰς αὐτὸν ἀναφερομένοις ἔπεσι λέγεται·

Σοὶ δ' ἡμεῖς τετράγηρυν ἀποστρέψαντες αἰοιδῆν,

Ἑπτατόνῳ φόρμιγγι νέους κελαδήσομεν ὕμνους (1)

ἀλλ' οἱ Λακεδαιμόνιοι κατεδίκησαν αὐτὸν εἰς ζημίαν ἐπὶ
τῷ νεωτερισμῷ καὶ ἐδήμευσαν τὴν λύραν αὐτοῦ· ἔλαβε δὲ ὁ
Τέρπανδρος καὶ κατὰ τὰ Πύθια τετράκις τὸ βραβεῖον τῆς
μουσικῆς· οὐδὲν τῶν ποιημάτων αὐτοῦ διεσώθη. — Τὴν Ἀν-
τισσαν κατέσκαψαν οἱ Ῥωμαῖοι ἐπὶ ὑπατείας Α. Αἰμιλίου
Παύλου τοῦ Β' καὶ Κ. Αἰκινίου Κράσσου ἐν ἔτει 168 π. Χ.
καὶ μετεβίβασαν τοὺς κατοίκους εἰς Μέθυμναν, ὀργισθέντες
κατ' αὐτῶν ὡς δεξαμένων ἐν τῷ λιμένι αὐτῶν τὸν στόλον
τοῦ Περσέως, βασιλέως τῆς Μακεδονίας. — Τὰ νομίσματα
τῆς Ἀντίσσης φέρουσι τὴν κεφαλὴν τῆς Σαπφοῦς.

ἘΡΕΣΣΟΣ, πόλις ἰδρυμένη ἐπὶ λόφου καὶ καθήκουσα ἐπὶ
τὴν θάλασσαν, ἀπέχουσα δὲ 18 στάδια ἀπὸ τῆς ἄκρας
Σιγρίου (2), καὶ κειμένη κατὰ τὸ νοτ-ἀνατολικὸν τῆς Ἀν-
τίσσης καὶ τὸ νοτ-δυτικὸν τῆς Πύρρας· ἐξ Ἐρεσσοῦ ἦσαν
ὁ Θεόφραστος καὶ ὁ Φανίας οἱ ἐκ τῶν περιπάτων φιλόσο-
φοι, Ἀριστατέλους γινώριμοι· ὁ Θεόφραστος ἐκαλεῖτο πρό-
τερον Τύρταμος· μετωνόμασε δὲ αὐτὸν ὁ Ἀριστοτέλης Θεό-
φραστον καὶ διὰ τὴν κακοφωνίαν τοῦ προτέρου ὀνόματος,
καὶ διὰ τὸ εὐφραδὲς τοῦ λόγου αὐτοῦ· διότι ὁ Ἀριστοτέ-
λης ἅπαντας μὲν τοὺς μαθητὰς αὐτοῦ ἐποίησε λογίους

(1) Στράβ. β. 13, σ. 618. (2) Αὐτ.

τὸν δὲ Θεόφραστον λογιώτατον (1). — Ὁ Ἑρέσιος οἶνος ὡς καὶ ὁ Μεθυμαῖος ἦν ὁ ἄριστος τῶν τῆς Λέσβου (2) — Τὰ νομίσματα τῆς Ἑρεσσοῦ φέρουσι τὸν Ἑρμῆν καὶ τὴν Δήμητρα· καὶ μία μόνη αὐτοκρατορικὴ τὸν Ἀδριανόν.

* Ἑρεσσὼ, κώμη ἐπὶ τῆς αὐτῆς σχεδὸν θέσεως τῆς ἀρχαίας πόλεως Ἑρεσσοῦ περιέχουσα πολλὰς ἀρχαιότητας, ὑπόκειται ἐκκλησιαστικῶς τῷ ἀρχιερεῖ τῆς Μιτυλήνης καὶ οὐκ ἂν τῷ τῆς Μεθύμνης καὶ τοι κειμένη μεταξὺ χωρίων ὑπεργόμεων τῇ δικαιοδοσίᾳ αὐτοῦ· πλησίον τῆς κώμης ταύτης κείται χωρίον Τελώνια καλούμενον· ἡ Ἑρεσσὼ ἀπέχει τῆς ἄκρας Σιγρίου 5 μιλ. Ἰτ. Ν. Α. Κατὰ τὴν 27' μαΐου τοῦ ἔτους 1821 ὁ Δημήτριος Πακᾶ Νικολῆς ἔκαυσεν ἐν τῷ λιμένι τῆς Ἑρεσσοῦ διὰ πυρπολικοῦ ἐν ὀθωμανικὸν δίκροτον κυβερνώμενον ὑπὸ τοῦ Βεκτασῆ Ἀρναούτου.

ΠΥΡΡΑ πόλις παράλιος ἐπὶ τῆς δυτικῆς πλευρᾷς τῆς νήσου, διέχουσα τῆς ἄκρας Μαλίας ἑκατὸν στάδια (3). Ἐπὶ τοῦ Στράβωνος ἡ πόλις αὕτη ἦν κατεσραμμένη, τὸ δὲ προάγειον ὤκειτο καὶ εἶχε λιμένα ὅθεν ἦν εἰς Μιτυλήνην ὑπέρβασις σταδίων ὀγδοήκοντα (4). Ὁ κόλπος ἐφ' οὗ ἔκειτο ἡ Πύρρᾳ ἑκαλεῖτο Πυρρᾶϊος Εὐριπος καὶ ἦν ἐξ Αἰγείου εἰς αὐτὸν ὑπέρβασις εἴκοσι σταδίων (5). Τὸ παρὰ τὴν Πύρρᾳ ὄρος κατεκαλύπτετο ὑπὸ πιτύων, ὡς φαίνεται ἐκ τοῦ Θεοφράστου ὅς λέγει αὐτὸ α Πυρρᾶϊων ὄρος πιτυῶδες· η (6).

* Ἐκ τῆς ἀρχαίας Πύρρᾳς οὐδὲν πλὴν τοῦ ὀνόματος σώζεται ἤδη κατὰ τὸν ἀνατολ.-βόρειον μυχὸν τοῦ κόλπου τοῦ λεγομένου τῆς Καλλονῆς· τὸ ὑπὸ τοῦ Θεοφράστου πιτυῶδες λεγόμενον ὄρος καὶ ἤδη τσαμλίκι λέγεται, ὅπερ σχμαίνει τὸ αὐτὸ ὀθωμανιστί.

(1) Στράβ. β. 13, σ. 618. (2) ἰδ. Μεθύμνα. (3) Στράβ. β. 13, σ. 617. (4) Αὐτ. σ. 618. (5) Αὐτ. σ. 617. (6) Θεοφράστ. Φυτ. ἱσ. β. 3, 9.

ΑΪΓΕΙΡΟΣ, (ἡ) κόμη τῆς Μεθυμναίας χώρας μεταξύ Μιτυλήνης καὶ Μεθύμνης· κατὰ τὸ μέρος τοῦτο ἦν στενωτάτη ἡ νῆσος, ὑπέρβαινεν ἔχουσα εἰς τὸν Πυρραῖον Εὐρίπον σταδίων εἴκοσι (1).

* Παρὰ τὴν θέσιν τῆς πάλαι Αἰγείρου κεῖται χωρίον Μπαγτσές πρὸς τὸ δυτ. θόρειον τῆς πολ. Μιτυλήνης· καὶ τὸ νοτ.-ἀνατολικὸν τῆς Μεθύμνης κατὰ τὸ μέσον· τὸ στενωτάτον μέρος τῆς νήσου εἶναι μεταξύ τοῦ χωρίου τούτου καὶ τοῦ χωρίου Αἰχερώνα.

ΑΡΙΣΒΑ, πόλις ποτὲ ἀλλ' ἀνδραποδισθεῖσα ὑπὸ τῶν Μεθυμναίων, ὡς μαρτυρεῖ ὁ Ἡρόδοτος, λέγων « Αἰ δὲ τὰς » νήσους ἔχουσι πέντε μὲν πόλεις (Αἰολίδες) τὴν Λέσβον » νέμονται· τὴν γὰρ ἕκτην ἐν τῇ Λέσβῳ οἰκομένην Ἀρίσβαν ἡνδραποδίσαν Μεθυμναῖοι, ἐόντες ὁμαίμους » (2). ἔτι δὲ καὶ ὁ Στράβων λέγει α Ἦν δὲ καὶ ἐν Λέσβῳ πόλις » Ἀρίσβα ἣς τὴν χώραν ἔχουσι Μεθυμναῖοι » (3). ἐξ οὗ δείκνυται ὅτι ἡ Ἀρίσβα ἔκειτο οὐ πρὶν τῆς Μεθύμνης· κατὰ δὲ τὸν Πλίνιον ἡ Ἀρίσβα ἡφανίσθη ὑπὸ σεισμοῦ (4).

ΙΕΡᾶ, πόλις ποτὲ περὶ ἧς οὐδὲν γνωστὸν, εἰ μὴ ὅτι ἔκειτο ἐπὶ τοῦ μυχοῦ τοῦ ἐνὸς τῶν δύο μεγάλων κόλπων τῆς Λέσβου καὶ εἶχε λιμένα, ὃς ἀπ' αὐτῆς ἐλέγετο λιμὴν τῆς Ιέρᾳς, ὡς καὶ ὁ κόλπος τῆς Ιέρᾳς. Ἡ πόλις αὕτη, ὡς λέγει ὁ Πλίνιος, ἦν ἤδη ἡφανισμένη ἐπὶ τῆς ἐποχῆς αὐτοῦ (5).

* Ἡ θέσις τῆς Ιέρᾳς γνωρίζεται· ἤδη ὑπὸ τὸ ὄνομα Γέρα. ΝΑΠΗ, πόλισμα ἐν τῷ πεδίῳ τῆς Μεθύμνης ὃ ὁ Ἑλλάνικος ἀγνοῶν ΛΑΠΗΝ ὀνομάζει, ὡς λέγει ὁ Στράβων (6).

(1) Στράβ. σ. 617. (2) Ἡρόδ. β. 1, κ. 151. (3) Στράβ. β. 13, σ. 590. (4) Πλιν. Φω. ισ. κ. 95. (5) Πακχ. Περιγρ. Ἀνατ. Γ. 3, σ. 30.

(6) Στράβ. β. 9, σ. 426.

ἀλλὰ Στέφανος ὁ Βυζάντιος γράφει Νάπη, πόλις Λέσβου. Ἑλλανίκος ἐν δευτέρῳ Λεσβιακῶν· ὁ πολίτης Ναπαῖος κτλ. (1)· ὥστε καὶ κατὰ τὴν μαρτυρίαν ταύτην τοῦ Στεφάνου καὶ κατὰ πάντα λόγον ἀπίθανος καὶ ἄτοπος φαίνεται ἡ ἄγνοια τοῦ Ἑλλανίκου, καὶ ὑποθετέον μᾶλλον ὅτι οἱ ἀντιγραφεῖς τοῦ Ἑλλανίκου οὐς εἶδεν ὁ Στράβων παραφθείραντες τὸ κείμενον, ἀντὶ Νάπης ἔγραψαν Λάπην ἢ ὅτι ὁ Ἑλλάνικος αὐτὸς ἔγραψε Λάπην κατ' ἰδιαιτέραν τινὰ Λεσβιακὴν διάλεκτον. Ἐν Νάπῃ ἦν ναὸς Ἀπόλλωνος Ναπαίου (2)· ἐπὶ δὲ τῶν νομισμάτων αὐτῆς ἦν Ἀπόλλων σφρανηφόρος καὶ ὅπισθεν τίγρις ἀνεγείρουσα τὸν ἀριστερὸν πόδα πρὸς φοίνικα (3).

* Εἰκάζεται ὅτι ἡ Κάπη ἐν τῶν περὶ τὴν Μέθυμναν χωρίων κεῖται ἐπὶ τῆς θέσεως τῆς ἀρχαίας Νάπης.

ἈΓΑΜΗΔΗ, πόλισμα κείμενον περὶ τὴν πόλιν τῶν Πυρραίων, κατὰ τὰς μαρτυρίας Νικολάου τοῦ Δαμασκηνοῦ (4) καὶ Στεφάνου τοῦ Βυζαντίου (5)· ὁ Πλίνιος ἀναφέρει τὴν Ἀγαμήδην ὡς πόλιν ἡφανισμένην ἤδη ἐπὶ τῆς ἐποχῆς αὐτοῦ (6).

* Τὸ χωρίον Μαδαμάδος ἢ Μανδαμάδος θεωρεῖται ὡς κείμενον ἐπὶ τῆς θέσεως τῆς Ἀγαμήδης καὶ ὡς φέρον τὸ αὐτὸ ὄνομα παρεφθαρμένον· τὸ χωρίον τοῦτο κεῖται μεταξὺ τῆς κωμοπόλεως Κάρπι καὶ τοῦ χωρίου Μπαγτσέ.

ἸΠΕΡΔΕΞΙΟΝ, πόλισμα ἀναφερόμενον ὑπὸ Στεφάνου τοῦ Βυζαντίου ὃς λέγει οὕτω· « Ἰπερδέξιον χωρίον Λέσβου » ἐν ᾧ Ζεὺς Ἰπερδέξιος καὶ Ἀθηνᾶ ὑπερδέξια· ὡς ἦν ἀπὸ » Βυζαντίου Βυζάντιος, οὕτω παρὰ τὸ Ἰπερδέξιον, Ἰπερ-

(1) Στεφ. Βυζ. Νάπη. ιδ. καὶ Στουρτζ. περὶ Ἑλλαν. σ. 16 — Μακροβ. Σατ. 1, 17 — Σουῖδ. εἰς λ. Νάπη — Μιοννέτ. Νεμ. Ἑλλ. Τ. 3, σ. 60.

(2) Στεφ. Βυζ. (3) Μιοννέτ. Τ. 3, κ. 60. (4) Νικ. Διμ. ἐν Ἑκλογ.

(5) Στεφ. Βυζ. ἐν λ. Ἀγαμήδην. (6) Πλιν. Φυσ. Ις. κ. 95.

» δέξις τὸ ἐθνικόν. Νικόλαος δὲ (ὁ Δαμασκηνὸς) πληθυν-
» τικῶς Ἰπερδέξιοι φησὶν » (1).

ΠΌΛΙΟΝ, πόλισμα ἀναφερόμενον ὑπὸ Στεφάνου τοῦ Βυ-
ζαντίου. « Πόλιον τόπος Λέσβου ἔχων ἱερὸν Ταντάλου ἡ-
» ρως » (2).

* Ἀγνοεῖται ποῦ ἔκειτο τὸ πόλισμα τοῦτο ὡς καὶ τὸ
πρὸ τούτου.

Κ Ο Λ Π Ο Ι.

Ὁ τῆς Πύρρας ὃς ἐκαλεῖτο ΠΥΡΡΑΪΟΣ ΕΥΡΙΠΟΣ ἢ ΕΥ-
ΡΙΠΟΣ ΤΩΝ ΠΥΡΡΑΪΩΝ κατὰ τὴν δυτικὴν πλευρὰν τῆς
νήσου, ἐκτεινόμενος ἐπὶ πολὺ κατὰ βάθος ἀπὸ τοῦ νοτ.-δυτικοῦ
πρὸς τὸ βορ.-ἀνατολικόν. Κατὰ τὸν μυχὸν αὐτοῦ τὸν πρὸς
τὸ βορ.-ἀνατολικὸν ἔκειτο ἡ πόλις Πύρρα ἀφ' ἧς ὠνομά-
σθη ὁ κόλπος, καὶ τὸ μεταξὺ τοῦ σημείου τούτου καὶ τῆς
κώμης Αἰγείρου ἦν τὸ στενώτατον τῆς νήσου ἔχον ὑπέρβα-
σιν εἴκοσι σταδίων (3).

* Κόλπος τῆς Καλλονῆς· τὸ βάθος τοῦ κόλπου παρέχει
λιμένα εὐρύχωρον καὶ ἀσφαλῆ· ἡ ἀνατολικὴ ἀκτὴ τοῦ κόλ-
που ὀνομάζεται Πέρα· κατὰ δὲ τὸν βορ.-ἀνατολικὸν αὐτοῦ
μυχὸν ὑπάρχει ἀλοπήγιον, καὶ μετὰ τοῦτο πρὸς τὸ βορ-
δυτικὸν εἰσὶ τὰ χωρία τῆς Καλλονῆς λεγόμενα.

Ὁ τῆς Ἱερᾶς πρὸς ἀνατολὰς τοῦ Πυρραίου Εὐρίπου καὶ
πρὸς δυσμὰς τῆς πόλεως Μιτυλήνης· κατὰ τὸν βορ.-ἀνατο-
λικὸν αὐτοῦ μυχὸν ἔκειτο τὸ πάλαι ἡ πόλις Ἱερά ἀφ' ἧς
ἔλαβε τὴν προσηγορίαν ὁ κόλπος.

* Κόλπος τῆς Γέρας· εἶναι βαθὺς καὶ ἐπιμήκης ὁ κόλ-

(7) Στεφ. Βυζ. Ἰπερδέξιον. (2) Στεφ. Βυζ. Πόλιον. (3) Στραβ. β.
13, σ. 617.

πος οὗτος ὡς ὁ τῆς Καλλονῆς· τὸ στόμιον αὐτοῦ εἶναι στενότερον, πρὸς δὲ τὸ ἐνδότερον πλατύνεται καὶ ἀποτελεῖ λιμένα καλόν· κατὰ τὸ βορδυτικὸν τοῦ κόλπου εἰσὶ χωρία τινὰ τῆς Γέρας λεγόμενα. Τὸ μεταξὺ τῶν δύο εἰρημένων κόλπων, τῆς Καλλονῆς καὶ τῆς Γέρας σχηματίζει χερσόνησον ἣς ἐν τῷ μέσῳ ὑψοῦται τὸ ὄρος Λιὸς (Ὀλυμπος)· καὶ κατὰ μὲν τὸ νότιον αὐτῆς οἰκοῦσιν οἱ Πλωμαρίται κατὰ δὲ τὸ μέσον οἱ Ἀγιασῶται.

ΑΙΜΕΝΕΣ.

Ὁ τῆς ΠΥΡΡΑΣ.

* Λιμὴν τῆς Καλλονῆς ἄριστος, καὶ ἀσφαλέςατος κατὰ τὸν βορ-ἀνατολικὸν μυχὸν τοῦ ὁμωνύμου κόλπου· τὸ διάστημα ἀπὸ τοῦ λιμένος τούτου μέχρι τοῦ στομίου τοῦ κόλπου λογίζεται 15 μιλ. ἑτ. παρὰ τὸν λιμένα κεῖται ἡ κώμη Καλλονὴ ἀφ' ἧς ἔλαβε τὸ ὄνομα ὁ κόλπος καὶ ὁ λιμὴν.

Ὁ τῆς ΙΕΡἈΣ.

* Λιμὴν τῆς Γέρας ὁ καὶ τῶν Ἑλαιῶν προσαγορευόμενός κατὰ τὸν βορ-ἀνατολικὸν μυχὸν τοῦ ὁμωνύμου κόλπου, ἀσφαλέςατος καὶ οὗτος ὡς ὁ τῆς Καλλονῆς καὶ ἀναπαυτικώτατος (1)· ἀπέχει τοῦ λιμένος τῆς Καλλονῆς 8 μιλ. ἑτ. Ν. Α. τῆς δὲ πόλεως Μιτυλήνης 4 μιλ. Β. Δ. παράκεινται τῷ λιμένι τούτῳ θερμὰ ὕδατα ἱαματικώτατα τῶν γυναικείων κυρίως νοσημάτων.

Ὁ τῆς ἈΝΤΙΣΣΗΣ παρὰ τὴν πόλιν τοῦ ὀνόματος τούτου (2)

* Καλὸς λιμένας, σκεπάζεται ὑπὸ νησιδίου.

* Ὁ τῆς Πέτρας κάτωθεν τῆς Μεθύμνης· σκεπάζεται καὶ οὗτος ὑπὸ νησιδίου.

(1) Ποικιλ. Περιγρ. Ἀνατ. Τ. 3, σ. 30. (2) 19, Ἀντισση.

ΟΙ ΔΥΟ ΤΗΣ ΜΙΤΥΛΗΝΗΣ ΠΑΡΑ ΤΗΝ ΠΟΛΙΝ ΑΥΤΗΝ (1).

ΚΩΜΑΙ καὶ ΧΩΡΙΑ τινὰ

τῶν ἐνεστώτων τὰ κυριώτερα.

Χωρία τῆς Γέρας.

* Σκόπελος.	}	κατὰ τὸ βορ-δυτικὸν τοῦ κόλπου τῆς Γέρας.
* Μέσαγρος.		
* Παλαιόκηπος.		
* Παππάδος.		
* Κάτω Τρίτος.	}	βορειότερον τῶν ἀνωτέρω.
* Ὑπιον.		
* Κεραμιά.		

Ἐπὶ τῆς μεταξὺ τῶν κόλπων Γέρας καὶ

Καλλονῆς Χερσονήσου.

* Πλωμάρι, κώμη κατὰ τὰς ὑπωρείας τοῦ ὄρους Λιός (Ὀλύμπου) ἐν ἀποστάσει 1 ὥρας ἀπὸ τῆς θαλάσσης· οἱ κάτοικοι ναυτικοὶ καὶ φιλόμουσοι.

* Ἀγιάσον, κωμ. κατὰ τὸ μέσον τῆς Χερσονήσου ἐπὶ τοῦ ὄρους Λιός· οἱ κάτοικοι φιλοπονῶτατοι. Ἐν τῇ κώμῃ ταύτῃ ὑπάρχει ἐκκλησία λαμπροτάτη τῆς Παναγίας, εἰς ἣν συρρέουσι πανταχόθεν τῆς νήσου, ὡς καὶ ἀπὸ τῆς παρακειμένης Ἀσιατικῆς ἡπείρου πᾶμπολλοὶ προσκυνηταὶ ἐν τῇ κατὰ τὸν αὐγουστον τελουμένῃ πανηγύρει τῆς κοιμήσεως.

Τὰ λεγόμενα Βασιλικὰ χωρία πρὸς τὸ δυτικὸν

καὶ τὸ δυτ-νότιον τῆς κωμ. Ἀγιάσου.

* Βασιλικιώτης.

* Πολύχνιτος· ἔχει ἐκκλησίαν καλλίστην, δευτέραν μετὰ τὴν τοῦ Ἀγιάσου, καὶ σχολεῖν ἀλληλοδιδακτικόν.

(1) 13. Μιτυλήνη.

* Ἀνεμωτὴ χωρ.

* Ἐλάφια χωρ.

* Τσουκαλοχώρι χωρ.

* Πέτρα κωμ. οὐ πόρρω τῆς Μεθύμνης ἔχουσα ἐκκλησίαν ἐπὶ βράχου ὑψηλοῦ ἐντὸς τῆς πόλεως, σχολεῖον Ἑλληνικὸν, ἀμπελούς εὐφυρωτάτας· καί τινες τῶν οἰκιῶν κομψῶς ὠκοδομημένας· πλησίον τῆς Πέτρας πρὸς μεσημβρίαν, παρὰ τὸ ὄρος τοῦ Προφ. Ἡλιοῦ (Λεπέτυμνον) ὑπάρχει πηγὴ Ἀχιλλίου πηγάδα λεγομένη καὶ συνεχομένη τὸ πάλαι, κατὰ τινα παράδοσιν, τῷ θαλασσίῳ ὕδατι· παρὰ τὴν Πέτραν εἶναι λιμὴν φέρων τὸ αὐτὸ ὄνομα.

* Κλιοῦ χωρ. | κατὰ τὰς προσαρκτίους ὑπωρείας τοῦ

* Συκαμινέα χωρ. | Προφ. Ἡλιοῦ.

* Στύφισ χωρ. πλούσιον ἔχον καὶ σχολεῖον ἀλληλοδιδασκτικόν.

* Ὑψηλομέτωπον χωρ. τερπνὸν, περιρρύτον καὶ πολυδενδρον, ἐπὶ θέσεως ὑψηλῆς· οὐ πόρρω αὐτοῦ κεῖται τὸ λεγόμενον Ὑψηλὸν μοναστήριον.

* Γέλοια χωρ. οὐ πόρρω τῆς κώμης Μανδαμάδου.

* Μεστεγνὰ χωρ.

Κατὰ τὸ δυτικὸν τῆς νήσου.

* Τελώνια χωρ. παρὰ τὴν Ἐρεσσόν.

ΝΗΣΙΔΕΣ ΠΕΡΙ ΤΗΝ ΛΕΣΒΟΝ.

ἘΚΑΤΟΝΝΗΣΟΙ· κατὰ τὸν πορθμὸν τὸν μεταξὺ τῆς Ἀσίας καὶ τῆς Λέσβου νησιά, εἰσὶ, λέγει ὁ Στράβων, περὶ εἴκοσι· κατὰ δὲ τὸν Τιμοσθένην τεσσαράκοντα· καλοῦνται δὲ Ἐκατόννησοι συνθέτως ὡς Πελοπόννησος καὶ τὰ τοιαῦτα, οἷον Ἀπολλώννησοι, διότι ὁ Ἀπόλλων ὃς ἐπωνομάζετο Ἐκατος ἐτιμᾶτο ἐνταῦθα καὶ μέχρι Τενέδου καλούμενος Σμιν-

θεὺς ἢ Κιλλεὺς ἢ Γρυνεὺς ἢ τινα ἄλλην ἐπωνυμίαν ἔχων· πλησίον δὲ τούτων ἦν καὶ ἡ Πορδοσελήνη ἢ διὰ τὸ δύσφημον τοῦ ὀνόματος ἐλέγετο Ποροσελήνη ὑπὸ τινων, πόλιν ὁμώνυμον ἔχουσα καὶ πρὸ τῆς πόλεως ταύτης ἄλλη νῆσος μείζων αὐτῆς καὶ πόλις ὁμώνυμος, ἔρημος ἐπὶ τοῦ Στράθωνος, ἱερὸν ἔχουσα Ἀπόλλωνος (1). — Ὁ στρατηγὸς τῶν Ἀθηναίων Κόνων ὅτε μετὰ πολυαρίθμου στόλου ἐστράτευσε πρὸς Βυθίθειαν τῆς Μεθύμνης, εὗρων αὐτὴν ἐαλωκυῖαν, ἠύλισθη πρὸς τινι τούτων τῶν ἑκατοννήσων (2), πρὸς ταύτῃ τῇ μείζονι ἴσως, ἐχούσῃ, ὡς φαίνεται, λιμένα χωρητικὸν τοσούτου στόλου.

* Μοσχονήσια πλησιάζοντα μᾶλλον ταῖς Κυδωνίαις, καὶ τὰ μὲν οἰκούμενα ὑπ' ὀλίγων τινων ἀνθρώπων, τὰ δὲ καὶ ὅλως ἀκατοίκητα.

ΛΕΥΚΑΙ, δύο νησίδες παρὰ τὸν ἀνατ.-εὐόρειον αἰγιαλὸν, μεταξὺ τῆς ἄκρας Ἀργέννου καὶ τῆς κόμης Αἰγείρου.

* Λευκαῖς καταντικρὺ τοῦ Κρομμυδάδου καὶ Μανδαμάδου.

ἈΡΓΙΝΟῦΣΑΙ, τρεῖς νῆσοι οὐ μεγάλαι· πλησιάζουσai τῇ ἡπείρῳ, περικειμέναι δὲ ταῖς Κάναις καὶ διέχουσai τῆς πόλεως Μιτυλήνης ἑκατὸν εἴκοσι στάδια (3). ἀναφέρονται καὶ ὑπὸ τοῦ Θουκυδίδου (4) καὶ τοῦ Πλουτάρχου, ὅς διηγεῖται ὅτι ἐν ταῖς νήσοις ταύταις καταναυμαχηθεῖς ὑπὸ τῶν Ἀθηναίων ἠφάνισθη ὁ στρατηγὸς τῶν Λακεδαιμονίων Καλλικρατίδας (5).

* Ἀργυρόνησα, πλησιέστατα τῆς κατέναντι Ἀσιατικῆς στερεᾶς πρὸς τὸ Τσανταρλί.

ΤΕΝΕΔΟΣ, παρὰ τὴν Τρωϊκὴν ἡπειρον ἥς ἀπέχει οὐ πλείους τῶν τεσσαράκοντα σταδίων· ἡ περίμετρος αὐτῆς

(1) Στραβ. β. 13, σ. 618, 619. (2) Διοδ. Σικ. β. 13, κ. 77.

(3) Στραβ. β. 13, σ. 617. (4) Θουκυδ. β. 8. (5) Πλουτ. Λυσανδ. κ. 7.

ἐλογίζετο κατὰ τὸν Στράβωνα, 80 σταδίων (1)· ἀπεῖχε δὲ τοῦ μὲν Σιγείου κατὰ τὸν Πλίνιον 12 τῆς δὲ Λέσβου 56 Ῥωμαϊκὰ ὁσταστάδια μίλια (2)· ἡ νῆσος αὕτη ἐκαλεῖτο πρότερον ΛΕΥΚΟΦΡΥΣ κατὰ τινας δὲ καὶ ΚΑΛΥΔΝΑ ἀπὸ δύο παρακειμένων αὐτῇ νησίων ἃ ἐκαλοῦντο Καλύδναι· εἶχε δὲ καὶ πόλιν Αἰολίδα καὶ λιμένας δύο καὶ ἱερὸν τοῦ Σμινθέως Ἀπόλλωνος, ὡς καὶ ὁ Ὅμηρος μαρτυρεῖ=

Κίλλαν τε ζαθέην, Τενέδοιό τε Ἴφι ἀνάσσει·

Σμινθεῦ (3)

Ἡ Τένεδος ἔλαβε τὸ ὄνομα ἀπὸ Τέννου τοῦ Κύκνου, Θρακὸς τὸ γένος περὶ οὗ ὁ Διόδωρος διηγεῖται τὰ ἐξῆς. « Ὑπέρ-
 » ρον δὲ τῆς κατὰ τὴν Λέσβον ἀποικίας ἱκανοῖς τισὶ χρό-
 » νοῖς συνέβη τὴν νῆσον τὴν ὀνομαζομένην Τένεδον κατοικί-
 » σθῆναι τοῖσδε τινι τρόπῳ· Τέννης ἦν υἱὸς μὲν Κύκνου τοῦ
 » βασιλεύσαντος Κολωνῆς τῆς ἐν τῇ Τρωάδι, ἀνὴρ δ' ἐπί-
 » σημος δι' ἀρετὴν· οὗτος ἀθροίσας οἰκητορας, καὶ τὴν ὁρμὴν
 » ἐκ τῆς ἀντιπέραν ἡπείρου ποιησάμενος, κατελάβετο νῆ-
 » σον ἔρημον οὖσαν τὴν ὀνομαζομένην Λεύκοφρον· κατα-
 » κληρουχίσας δ' αὐτὴν τοῖς ὑπ' αὐτὸν ταπτομένοις, καὶ κτί-
 » σας ἐν αὐτῇ πόλιν, ὠνόμασεν ἀφ' ἑαυτοῦ Τένεδον· πολι-
 » τεύόμενος δὲ καλῶς, καὶ πολλὰ τοὺς ἐγγχωρίους εὐεργε-
 » τήσας, ζῶν μὲν μεγάλης ἀποδοχῆς ἐτύγχανε, τελευτήσας
 » δ' ἀθανάτων τιμῶν ἡξιώθη· καὶ γὰρ τέμενος αὐτοῦ κατε-
 » σκεύασαν, καὶ θυσίαις ὡς θεὸν ἐτίμων ἃς διετέλουν θύον-
 » τες μέχρι τῶν νεωτέρων καιρῶν· οὐ παραλείπτειν δ' ἡμῖν
 » περὶ τῶν παρὰ τοῖς Τενεδίοις μυθολογουμένων περὶ τοῦ
 » κτίσαντος τὴν πόλιν Τέννου. Κύκνον γὰρ φασὶ τὸν πα-

(1) Στράβ. β. 13, σ. 604. (2) Πλιν. β. 5, κ. 39. (3) Ὅμηρ. Ἰλ.
 5, 38—Στράβ. αὐτ.

» τέρα πιστεύσαντα γυναικὸς διαβολαῖς ἀδίκους, τὸν υἱὸν
 » Τέννην εἰς λάρνακα ἐνθέντα καταποντίσαι· ταύτην δὲ ὑπὸ
 » τοῦ κλύδωνος φερομένην προσενεχθῆναι τῇ Τενέδῳ· καὶ τὸν
 » Τέννην παραδοξῶς σωθέντα θεῶν τινος προνοίᾳ, τῆς νῆ-
 » σου βασιλεῦσαι, καὶ γενόμενον ἐπιφανῆ διὰ τὴν δικαιο-
 » σύνην καὶ τὰς ἄλλας ἀρετάς, τυχεῖν ἀθανάτων τιμῶν·
 » κατὰ τὰς τῆς μητριᾶς διαβολὰς αὐλητοῦ τινὸς ψευδῶς
 » καταμαρτυρήσαντος, νόμιμον ἔθεντο μηδένα αὐλητὴν εἰς
 » τὸ τέμενος εἰσιέναι· κατὰ δὲ τοὺς Τρωϊκοὺς χρόνους Ἀχιλ-
 » λέως τὸν Τέννην ἀνελόντος, καθ' ὃν καιρὸν ἐπόρθησαν οἱ
 » Ἕλληνες τὴν Τένεδον, νόμον ἔθεσαν οἱ Τενέδιοι μηδένα
 » ἐξεῖναι ἐν τῷ τεμένει τοῦ κτίστου ὀνομάσαι Ἀχιλλέα » (I).
 λέγει δὲ καὶ ὁ Παυσανίας περὶ τούτων οὕτω· « Κύκνον παῖ-
 » δα εἶναι Ποσειδῶνος, καὶ βασιλεύειν φασὶν ἐν Κολῳναίς·
 » αἱ δὲ ὤκοῦντο ἐν τῇ γῇ τῇ Τρωάδι αἱ Κολῳναὶ κατὰ νῆ-
 » σον κείμεναι Λεύκοφρυν· ἔχοντος δὲ θυγατέρα ὄνομα
 » Ἡμιθέαν τοῦ Κύκνου, καὶ υἱὸν καλούμενον Τέννην ἐκ
 » Προκλείας ἢ Κλυτίου μὲν ἦν θυγάτηρ, ἀδελφὴ δὲ Καλή-
 » τορος ὃν Ὅμηρος ἐν Ἰλιάδι ἀποθανεῖν φησιν ὑπὸ Διάντος,
 » ὅτι ὑπὸ τὴν Πρωτεσιλάου ναῦν ἔφερεν ὁ Καλήτωρ τὸ πῦρ·
 » ταύτης οὖν προαποθανούσης, ἡ ἐπεισελθοῦσα Φιλονόμη ἢ
 » Κραυγᾶσου (διήμαρται γὰρ ἔρασθεισα τοῦ Τέννου) ψεύ-
 » δεται πρὸς τὸν ἄνδρα, ὡς αὐτὴ μὲν οὐκ ἐθέλουσα, τὸν
 » δὲ αὐτῇ Τέννην συγγενέσθαι θελήσαντα· καὶ ὁ Κύκνος
 » πείθεται τῇ ἀπάτῃ, καὶ ἐν λάρνακα ἐνθήμενος ὁμοῦ τῇ
 » ἀδελφῇ Τέννην, ἐς θάλασσαν σφᾶς ἀφίησι· πώζονται τε
 » δὴ πρὸς τὴν νῆσον οἱ παῖδες τὴν Λεύκοφρυν, καὶ ὄνομα
 » ἡ νῆσος τὸ νῦν ἔσχεν ἀπὸ τοῦ Τέννου· Κύκνος δὲ (οὐ γὰρ

(1) Διοδ. Σικ. β, 5, κ, 83.

» τὸν πάντα ἔμελλε χρόνον ἀγνοήσῃν ἀπατώμενος) ἔπλει
 » παρὰ τὸν υἱὸν, ἄγνοιάν τε ὁμολογήσων τὴν αὐτοῦ καὶ
 » παραιτησόμενος τὸ ἁμάρτημα· προσορμισαμένου δὲ τῇ
 » νήσῳ, καὶ ἐξάψαντος ἀπὸ τῆς νεῶς πρὸς τινα ἢ πέτραν
 » ἢ δένδρον τοὺς κάλως, Τέννης πελέκει σφᾶ· ἀπέκοψεν
 » ὑπὸ τοῦ θυμοῦ· ἐπὶ τούτῳ μὲν ἐς τοὺς ἀρνούμενους στε·
 » ρεῶς λέγεσθαι καθέστηκεν, ὡς ὁ δεῖνα ὅστις δὴ Τενεδίῳ
 » πελέκει τόδε τι ἀποκόψει. Τέννην· μὲν ὑπὸ Ἀχιλλέως
 » ἀποθανεῖν ἀμύνοντα τῇ οἰκείᾳ φασὶν Ἕλληνες. Τενέδιοι
 » δὲ ἀνὰ χρόνον ὑπὸ ἀσθενείας προσεχώρησαν τοῖς Ἀλε·
 » ξάνδροιαν ἐν τῇ ἡπείρῳ τῇ Τρωάδι ἔχουσιν » (1). Μετὰ
 δὲ τὰ Τρωϊκὰ ὁ Ὀρέστης ἔχων μεθ' ἑαυτοῦ τὸν Σπαρτιάτην
 Πείσανδρον, ἤγαγεν ἐξ Ἀμυκλῶν ἀποικίαν Αἰολικὴν εἰς Τέ·
 νεδον (2). — Ὁ Διονύσιος λέγει τὴν Τένεδον ἱμερτὴν=

Λέσβου τ' εὐρυχώροιο καὶ ἱμερτῆς Τενέδοιο (3).

Ἐκ Τενέδου ἦν ὁ ἀστρολόγος Κλειόστρατος (4). — Ὁ
 ῥήτωρ Ζωΐλος ὁ ψέγων τὸν Ὀμηρον ὡς μυθογράφον λέγει
 ὅτι ὁ Ἀλφειὸς ἔρρεεν ἐκ τῆς Τενέδου (5)· ἀναφέρει δὲ
 καὶ ὁ Πλίνιος ἕτερόν τι ἀξιοσημεσίωτον φυσικὸν φαινόμενον
 ὅτι δηλ. μετὰ τὴν θερινὴν τροπὴν τοῦ ἡλίου, ἀνέβρυν ἐν
 Τενέδῳ πηγὴ τις μεταξὺ τῆς ἐνάτης ὥρας μ. μ. καὶ τοῦ
 μεσονυκτίου. — Οἱ Πέρσαι κατέσχον τὴν Τένεδον, ὅτε μετὰ
 τὴν παρὰ τὴν νῆσον Λάδην κατὰ τῶν Ἰώνων νίκην ἐγένοντο
 κύριοι πασῶν τῶν Ἰωνικῶν καὶ Αἰολικῶν πόλεων καὶ νήσων·
 ἐπὶ δὲ τοῦ Πελοποννησιακοῦ πολέμου κατεσχεθῇ ἡ Τένεδος

(1) Πaus. Φωκ. κ. 14. (2) Πινδάρ. Νημ. Εἰδ. 11, σ. 43 κξ. ιδ.
 καὶ σχολιας. αὐτοῦ—Λυκόφρ. σ. 1369 καὶ σχολιας.—Στραβ. β. 13, σ.
 582. (3) Διονυσ. Περιηγ. σ. 537 καὶ σχολ. Εὐσταθ. ὁ δὲ διηγείτῃ καὶ
 οὗτος τὰ κατὰ τὸν Τέννην. (4) Σκυλ. Περιπλ. Τρωάς. (5) Στραβ. β.
 6, σ. 271.

ὑπὸ τῶν Πελοποννησίων ὡς συμμαχοῦσα τοῖς Ἀθηναίοις. — Περὶ τοῦ πολιτεύματος τῆς Τενέδου οὐδὲν γνωρίζομεν εἰ μὴ ὅτι ὁ πρῶτος ἄρχων ἐλέγετο Πρύτανις αἰρούμενος ἐνιαυσίως. Ἡ συκοφαντία ἐτιμωρεῖτο διὰ κεφαλικῆς ποινῆς ἐν Τενέδῳ, καὶ κατὰ τινὰ νόμον τοῦ Τέννου, ὡς λέγεται, δῆμιος ἰστάμενος ὀπισθεν τοῦ κατηγοροῦ, ἅμα ἡ κατηγορία ἠλέγχετο ψευδῆς, κατέφερεν ἐπ' αὐτοῦ τὸν ὄν ἐκράται πέλεκυν. — Ἡ πόλις τῆς Τενέδου ἔκειτο ἐπὶ βράχου ἐπιπέδου προβαίνοντος εἰς τὴν θάλασσαν καὶ συνάπτοντος διὰ μικροῦ ἰσθμοῦ τῷ αἰγιαλῷ τῆς νήσου· εἶχε δὲ δύο λιμένας, τὸν μὲν πρὸς βορρᾶν τὸν δὲ πρὸς νότον ΣΙΓΕΟΝ καλούμενον καὶ ὅλως πεφυλαγμένον ἀπὸ τῶν βορείων ἀνέμων, καὶ καταφύγιον ἐπομένως τῶν πλοίων οἷς οἱ ἐπὶ ἐννέα σχεδὸν μῆνας τοῦ ἔτους ἀπὸ τοῦ Ἑλλησπόντου ἀμοιβαδὸν καταπνέοντες οὗτοι ἄνθρωποι κωλύουσι τὴν εἰς αὐτὸν εἴσοδον· διὸ καὶ κατ' ἐπιταγὴν τοῦ Αὐτοκράτορος Ἰουστινιανοῦ κατεσκευάσθησαν ἀποθῆκαι εἰς Τένεδον, διότι τὰ ἐξ Αἰγύπτου μετακομίζοντα σῖτον εἰς Κωνσταντινούπολιν πλοῖα συχνάκις ἠναγκάζοντο νὰ μένωσι μῆνας ὅλους παρὰ τὴν Τένεδον, καὶ ὁ σῖτος φυσικῷ τῷ λογῷ ὑπέκειτο εἰς σῆψιν ἐντὸς τῶν πλοίων. — Ὁ Σμινθεὺς Ἀπόλλων ἐτιμᾶτο κυρίως ὑπὸ τῶν Τενεδίων καὶ εἶχε ναὸν ἐπιφανῆ ἐξ οὗ ὁ Βέρρης ὑπεξείλε τὸν μαρμαρίνον ἀνδριάντα τοῦ υἱοῦ τοῦ Κύκνου· ἐτιμῶντο δὲ προσέτι καὶ ὁ Διονύσιος, ἡ Ἑστία, καὶ ὁ Ἑρμῆς· καὶ ὁ Τέννης δὲ ὁ νομιζόμενος πρῶτος κυρίαρχος καὶ νομοθέτης τῆς νήσου ἐτιμᾶτο ὡς ἥρωες· ὡσαύτως δὲ ἔθρονον καὶ τῷ Παλαίμονι μετὰ τῆς Ἰνώ· βραδύτερον. Τὰ πλεῖστα τῶν νομισμάτων τῆς Τενέδου φέρουσι τὴν κεφαλὴν τοῦ Ἀπόλλωνος· ἐπὶ τινος δὲ αὐτῶν φαίνεται κεχραγμένη διπλῇ κεφαλῇ καὶ ὀπισθεν πέλεκυς δίτομος, ὅτρους καὶ πῦες φέρων τὸ κέρας τῆς

Ἀμαλθείας καὶ τὰ γράμματα ΓΑ. ΤΕΝΕΔΙΩΝ, ἄλλα δὲ πάλιν ἔχουσι τὸν Ἑρμῆν. — Ὁ οἶνος τῆς Τενέδου ἐθεωρεῖτο καὶ τὸ πάλαι ὡς καὶ τὰ νῦν θεωρεῖται ἐκ τῶν ἀρίστων τῆς Ἑλλάδος, ἦσαν δὲ καὶ τὰ πῆλινα ἀγγεῖα τῆς νήσου ταύτης περιώνυμα.

* Τένεδος, μικρὸν ἀπέχουσα τῆς Ἀσιατικῆς ἡπείρου, κεῖται κατὰ νότον τῆς Ἰμβρου καὶ κατὰ τὸ νοτ. ἀνατολικὸν τῆς Δήμνου· ἡ κατὰ μῆκος αὐτῆς ἑκτασις λογίζεται 7 μιλίων, ἡ δὲ κατὰ τὸ μέγιστον πλάτος 5 καὶ ἡ περίμετρος αὐτῆς 18. προάγει οἶνον ἀνθοσμίαν (μοσχάτον) θεωρούμεναν ὡς τῶν ἐκλεκτοτέρων τοῦ Αἰγαίου πελάγους. ἔχει πόλιν εὐκτιστον ὁπωσοῦν ἐπὶ τοῦ ἀνατολικοῦ αἰγιαλοῦ, κατὰ πρόποδας ὄρους, καὶ λιμένα εὐρύχωρον, ἀλλ' ἐπισφαλῆ· ἡ νῆσος αὕτη διαφιλονικηθεῖσα ἐπὶ πολὺ μεταξὺ Ἑνετῶν καὶ Γενουησίων, ἐκυριεύθη τέλος ὑπὸ τῶν Ὀθωμανῶν ὑφ' οὗ διατελεῖ καὶ μέχρι τοῦδε. Περὶ τὰ τέλη τοῦ ὀκτωβρίου 1822 ὁ ἐκ Ψαρῶν ἀτρόμητος Κ. Κανάρης ἐκπλεύσας μετὰ δύο πυρπολικῶν καὶ ὑψώσας σημαίαν Ὀθωμανικὴν καὶ ἐνδύσας τὰ πληρώματα ἱματισμὸν ὡσαύτως ὀθωμανικὸν, ἐπλησίασεν ὡς διωκόμενος ὑπὸ πλοίων Ἑλληνικῶν εἰς τὸν παρὰ τὴν Τενεδον ἐλλιμενισμένον Ὀθωμανικὸν βασιλικὸν στόλον ὑπὸ τὸν ἀρχιναύαρχον Μεχμέτ πασχᾶν καὶ ἐμβάλων πῦρ ἔκαυσεν ἑνὶ πλοῖον τῆς γραμμῆς περιέχον τὸν θησαυρὸν καὶ 1620 ἀνθρώπους ὧν πέντε μόνον ἐσώθησαν, τὸ δὲ πλοῖον ἐν ἡμισείᾳ ὥρᾳ ἐπέταξεν εἰς τὸν αἴερα, ὁ δὲ ναύαρχος μόλις διαφυγὼν τὸν ὀλεθρον καὶ κυριευθεὶς ὑπὸ πανικοῦ τρόμου, ἔφυγεν εὐθὺς μετὰ τοῦ στόλου εἰς τὸν Ἑλλήσπυτον. Μ. Γ. 43 50'. Π. 39 47'.

Πρὸς βορρᾶν τῆς Τενέδου κεῖνται δύο νητίδες Λαγονήσια καλούμεναι (αἱ πάλαι ΚΑΛΥΔΝΑΙ (1).

(1) 1δ. ἀνωτ.

ΑἸΜΝΟΣ κατὰ τὸν ἐν τῇ Ἀσιατικῇ ἡπείρῳ Μέλανα κόλπον ὡς καὶ ἡ Ἰμβρος, πρὸς ἀνατολὰς τοῦ Ἄθωνος (1) οὗ ἀπέχει, κατὰ τὸν Πλίνιον 87 Ῥωμαϊκὰ ὀκταστάδια μίλια, τῆς δὲ Ἰμβρου 22, ἡ δὲ περίμετρος αὐτῆς λογίζεται κατὰ τὸν αὐτὸν 112 μιλίων (2). κατὰ δὲ τὸν σχολιαστὴν τοῦ Ἀπολλωνίου ἡ ἀπὸ τοῦ Ἄθωνος ἀπόστασις τῆς Λήμνου εἶναι τοσαύτη ὅσον ναῦς δύναται νὰ πλεύσῃ ἀπὸ πρωῒας μέχρι μεσημβρίας· καὶ τοι δὲ τοσοῦτον ἀπέχων ὁ Ἄθων ῥίπτει ὡς λέγει ὁ αὐτὸς, κατὰ τὴν ὥραν τῆς ἰσημερίας τὴν σκιὰν αὐτοῦ μέχρι τῆς ἀγορᾶς τῆς ἐν Λήμνῳ πόλεως Μυρίνης (3). τῆς δὲ Λέσβου ἀπέχει ἡ Λήμνος κατὰ τὸν Στράβωνα ὅσον 500 στάδια (4).—Ἡ νῆσος αὕτη εἶχε δύο πόλεις, Ἡφαιστιάδα ἢ Ἡφαιστιάν καὶ Μύριναν (5). τὴν μὲν πρώτην ἐπὶ τοῦ ἀνατολικοῦ, τὴν δὲ δευτέραν ἐπὶ τοῦ δυτικοῦ αἰγιαλοῦ· ἦν δὲ καὶ ὄρος ἡφαιστῶδες κατὰ τὸ βορρᾶν. τῆς νήσου ΜΟΣΥΧΛΟΣ καλούμενον καὶ ἀκρωτήριον ῥυκατάληκτον ΕΡΜΑΪΟΝ κατὰ τὴν αὐτὴν διεύθυνσιν.—Ἡ Λήμνος συνέκειτο ἐκ δύο μεγάλων τμημάτων τοῦ μὲν κατ' ἀνατολὰς τοῦ δὲ κατὰ δυσμὰς, συναπτομένων διὰ μικροῦ ἰσθμοῦ οὗ ἐφ' ἐκάτερα τὰ μέρη ἦσαν λιμένες καλοὶ καὶ ἀσφαλεῖς· ἦσαν δὲ καὶ ἄλλοι λιμένες καλοὶ περὶ τὴν νῆσον.—Ἐπὶ τοῦ Γαλιννοῦ ἐξωρύττετο ἐκ τινος τραχέως γηλόφου ἡ Λημνία γῆ λεγομένη, περίφημος τὸ πάλαι διὰ τὴν ἱαματικὴν αὐτῆς ἐνέργειαν, καὶ ἐξεπέμπετο ἐσφραγισμένη καὶ μεμαρτυρημένη (6).

(1) Στράβ. 6, 7, σ. 330. (2) Πλιν. Φυσ. Ις. κ. 12, 23. (3) Σχολιαστ. Ἀπολλων. Ροδ. 1. 601 (4) Στράβ. β. 13, σ. 619. (5) Σχολ. εἰς Ἀπολλων. Ροδ. 1, 601.—Στεφ. Βυζ. Λήμνος Μύριναν κατὰ τὸν Ἑκαταταῖον.—Λιβ. β. 33. κ. 30, 35.—Ἡρόδοτ. β. 6, κ. 130 (6) Πλιν. Φυσ. Ις. β. 28, κ. 24.—β. 29, κ. 33—β. 35, κ. 14. Terra Lemnia. T. rubricata, T. Sisillata, Lemnia rubrica.

Ἡ Ἀῆμνος, ἦν ἱερὰ τοῦ Ἡφαίστου ὃς ἐρρίφθη ἐν αὐτῇ ὑπὸ τοῦ Διὸς, ὡς πλάττει ὁ Ὅμηρος, καὶ ἐπεσκέφθησαν αὐτὸν οἱ τότε κατοικοῦντες τὴν νῆσον Σίντιες

Πᾶν δ' ἡμαρ φερόμην, ἅμα δ' ἡελίῳ καταδύντι

Κάππεσον ἐν Ἀῆμνῳ· ὀλίγος δ' ἐτι θυμὸς ἐνῆεν·

Ἐνθα με Σίντιες ἄνδρες ἄφχρ κομίσαντο πεσόντα (1)·

ὁ Διονύσιος λέγει τὴν νῆσον ταύτην *κραναδὸν πέδοον* 'Ἡφαίστου' (2) διὰ τοὺς ἐκεῖ ποτε τοῦ πυρὸς κρατῆρας, ὡς φησὶν ὁ σχολιαστὴς αὐτοῦ Εὐστάθιος (3)· ὁ δὲ Σκύμνος καλεῖ αὐτὴν Ἡφαίστου τροφὸν.

Εἰς' ἐμπελαγία Ἀῆμνος Ἡφαίστου τροφός (4)·

ἦν δὲ ἡ νῆσος αὕτη φιλτάτη τῷ Ἡφαίστῳ, κατὰ τὸν Ὅμηρον·

Ἡ οἱ γαιῶν πολὺ φιλτάτη ἐστὶν ἀπασέων (5).

Οἱ ἀρχαιοτάτοι κάτοικοι τῆς Ἀῆμνου ἦσαν οἱ Σίντιες, γένος Θρακικὸν (6), ἀναφερόμενοι ὑπὸ τοῦ Ὀμήρου ἔντε τῇ Ἰλιάδι, ὡς ἀνωτέρω, καὶ ἐν τῇ Ὀδυσσεΐᾳ.

Οὐ γὰρ ἔτ' Ἡραϊστος μεταδήμιος, ἀλλὰ που ἤδη

Οἴχεται ἐς Ἀῆμνον μετὰ Σίντιας ἀγριοφώνους (7).

ἐκλήθησαν δὲ οἱ Σίντιες κατὰ καιροὺς καὶ Σίντοι εἴτα Σάϊοι, ὡς ὁ Ἀρχίλοχος

Ἀσπίδι μὲν Σάτων τις ἀγάλλεται

εἴτα Σάπαι, καὶ κατῴκουν πάντες τὰ Ἄβδηρα καὶ τὰς περὶ τὴν Ἀῆμνον νήσους (8)· ἦν δὲ ἡ κυρία διαμονὴ αὐτῶν κατὰ τὸ ἀνατολικὸν τῆς νήσου, ἐν ἡφαϊστειαῖ χῶρα καὶ ἦσαν θεράποντες τοῦ Ἡφαίστου καὶ σιδηρουργοὶ (9)· ἦταν δὲ καὶ

(1) Ομ. ΙΔ. Α. σ. 592 κξ. (2) Διονυσ. Οἰκουμ. Περιγ. σ. 522.

(3) Εὐσταθ. σχ. εἰς Διονυσ. αὐτ. (4) Σκυμν. Χιος σ. 642. (5) Ομ. Οδ. Θ. σ. 244. (6) Στραβ. β. 7, σ. 331 καὶ 12, σ. 549. (7) Ομ. Οδ. Θ. σ. 293, 294. (8) Στραβ. αὐτ. σ. 549. (9) Ελλαν.=Σχολιας. Απολλ. Ροδ.=Εὐσταθ. εἰς Ομ. Ιλ. 119, 341.

Ιερεῖς τῶν Καβαίρων (1), καὶ ἐνταυτῷ κατὰ πᾶσας ἐν γένει τὰς παραδόσεις πειραταὶ ἄξενοι καὶ σκληροί. — Μετὰ τοὺς Σίντιας φαίνονται κατοικοῦντες τὴν νῆσον οἱ ὀπαδοὶ καὶ ἀπόγονοι τοῦ Ἰάσωνος καὶ τῶν μετ' αὐτοῦ Ἀργοναυτῶν οἱ καὶ Μινύαι λεγόμενοι (2). διὸ καὶ ὁ Ἀχιλλεὺς πορθήσας τὴν Λέσβον καὶ ἄλλα χωρία, ἀπέσχετο τῆς Δήμνου καὶ τῶν ἄλλων πλησίον νήσων διὰ τὴν πρὸς τὸν Ἰάσωνα καὶ τὴν πρὸς τὸν υἱὸν αὐτοῦ Εὐνίων συγγένειαν, τότε τὴν νῆσον κατέχοντα (3). Ἦν δὲ ὁ Εὐνέως υἱὸς Ἰάσωνος καὶ Ἰψιπύλης τῆς Θόαντος (4) οὗ βασιλεύοντος ἐν Δήμνῳ, συνεβη γενικὴ ἀνδροκρασία παρὰ τῶν γυναικῶν, διότι ἀμελήσασσι αὐταὶ τὴν ἐπέτειον ἑορτὴν τῆς Ἀφροδίτης, ἐπαθον, ὡς ἐμυθεύθη, παρὰ τῆς θεᾶς ταύτης δυσοσμίαν βαρείαν ἐξ ἧς οἱ ἄνδρες ἀπέχοντες αὐτῶν, συνεγίνοντο θράσσαις αἰχμαλώτοις ἢ ἁπλῶς ἱστορικώτερον διότι οἱ Δήμνιοι προκρίνοντες τὰς θράσσας παρημέλουν αὐτάς, ἐξ οὗ κυριευθεῖσαι ὑπὸ παραφορᾶς ζηλοτύπου μανίας, ἀπέκτειναν ἐκ συμφώνου πάντας ἐν γένει τοὺς ἄνδρας, καὶ κατέσχον αὐταὶ τὴν νῆσον· μόνη δὲ ἡ Ἰψιπύλη ἔσωσε τὸν πατέρα αὐτῆς Θόαντα εἰς λάρνακα καὶ ἤρθη βασιλεῖς παρὰ τῶν Λημνιοτίδων· ἐλθὼν δὲ ὁ Ἰάσων μετὰ τῶν λοιπῶν Ἀργοναυτῶν εἰς Λῆμνον, συνεγένετο τῇ Ἰψιπύλῃ ἣ ἔσχεν ἐξ αὐτοῦ δύο διδύμους υἱοὺς ὧν ὁ μὲν ἐκλήθη Θόας, ἀπὸ τοῦ πάππου, ὁ δὲ Εὐναῖος, ὁ ἀναφερόμενος ὑπὸ τοῦ Ομήρου (5). καταλιπὼν δὲ ὁ Ἰάσων τὴν Ἰψιπύλην ἐξηκολούθησε τὴν ὁδοιπορίαν αὐτοῦ· ἡ δὲ Ἰψιπύλη

(1) Ἑλληνικ. Αποσπ. 129. (2) Οἱ Μινύαι γένος Θεσσαλικὸν τὸ ἀνέκαθεν συνοδεῦσαν τὸν Ἰάσωνα καὶ τοὺς Ἀργοναύτας· οἱ καὶ αὐτοὶ ἐπὶ νηυσὶ μάσθησαν Μινύαι. ἰδ. Ρ. Ροχεν. Γς. Αποικ. Ἑλλ. Τ. 2, κ. 10, σ. 51.

(3) Στραβ. β. 1, σ. 45. (4) Ομ. Ἰλ. Η. γ. 468, 469. (5) Αὐτ. Η. γ. 467.

φωραθεῖς καὶ ὕστερον ὡς φεισθεῖσα τοῦ πατρὸς, ἐξεβλήθη τῆς νήσου καὶ ἔφυγεν εἰς Πελοπόννησον (1)· μετὰ παρέλευσιν δὲ χρόνου πολλοῦ οἱ Πελασγοὶ οἱ κατοικήσαντες ὑπὸ τὸν Ὑμηττὸν καὶ ἐξελαθέντες ὕστερον ὑπὸ τῶν Ἀθηναίων κατέσχον καὶ ἄλλους τόπους καὶ δὴ καὶ τὴν Ἀῤῥμνον, ἐξελάσαντες τοὺς παῖδας τῶν παίδων τῶν Ἀργοναυτῶν· καὶ οὗτοι μὲν οἴχοντο πλείοντες εἰς Δακεδαίμονα (2)· οἱ δὲ Πελασγοὶ νερόμενοι τότε τὴν Ἀῤῥμνον καὶ θέλοντες νὰ τιμωρήσωσι τοὺς Ἀθηναίους, γινώσκοντες δὲ καλῶς τὰς ἐορτὰς τῶν Ἀθηναίων, ἐστῆσαντο πεντηκοντόρους, καὶ ἐνεδρεύσαντες τὰς γυναῖκας αὐτῶν ἀγοῦσας ἐορτὴν τῇ Ἀρτέμιδι ἐν Βραυρωνί, ἤρπασαν πολλὰς καὶ ἀπέπλευσαν, καὶ ἀγαγόντες εἰς Ἀῤῥμνον, εἶχον αὐτὰς παλλακάς· ὥς δὲ ἐπλήσθησαν τέκνων αἱ γυναῖκες αὗται, ἐδίδασκον αὐτοὺς καὶ τὴν γλῶσσαν τὴν Ἀττικὴν καὶ τοὺς τρόπους τῶν Ἀθηναίων· οὗτοι δὲ οὔτε νὰ συμμίσγωνται μετὰ τῶν ἐκ τῶν Πελασγίδων γυναικῶν παίδων ᾗθελον, καὶ ἂν τις αὐτῶν ἐτύπτετο ποτὲ ὑπὲρ ἐκείνων, συνέτρεχον πάντες ὑπὲρ αὐτοῦ καὶ ἐδοῦναι ἄλλήλοις καὶ ἀπήτουν νὰ ἄρχωσι τῶν παίδων οἱ παῖδες καὶ κατὰ τὸ πολὺ ἐπεκράτουν· μαθόντες δὲ ταῦτα οἱ Πελασγοί, ἐβουλεύσαντο πρὸς ἀλλήλους, καὶ σκεφθέντες ὅτι ἐὰν οἱ παῖδες οὗτοι ἀξιῶσιν ἀπὸ τοῦ νῦν νὰ ἄρχωσι τῶν παίδων τῶν ἐκ τῶν Πελασγικῶν γυναικῶν, τί δὲ ἀνδρωθέντες θὰ πράξωσι, συναπεφάσισαν νὰ κτείνωσι τοὺς παῖδας τοὺς ἐκ τῶν Ἀττικῶν γυναικῶν, ὅπερ καὶ ἐποίησαν, καὶ οὐ μόνον τοὺς παῖδας, ἀλλὰ καὶ τὰς μητέρας αὐτῶν προσαπόλωσαν· ἀπὸ τούτου δὲ τοῦ ἔργου, καὶ τοῦ πρετέρου τούτων ὁ ἔππραξαν αἱ γυναῖκες ἀποκτείνασαι τοὺς μετὰ τοῦ Θόαντος ἄν-

(1) Ἀπολλων. Ροδ. 1, 660—Ηροδ. πρὸς τῷ Σχολίᾳ. 793—Ἀπολλοδ. 1, 9, 17—Σχολίας. Πινδαρ. Π. 4, 88, 444—Ορμ. Ιλ. Η 5, 467 Ὑγιν 15—Ορφ. 469. (2) Ηροδ. β. 4, κ. 145—β. 6, κ. 137.

δρας αὐτῶν (1) ὡς προεῖρηται, νενόμισται ἀνὰ τὴν Ἑλλάδα καὶ σχέτλια ἔργα πάντα νὰ καλῶνται *Λήμνια κακά*. (2).— Ἀποκτεινάντων δὲ τῶν Πελασγῶν τοὺς παῖδας καὶ τὰς γυναῖκας αὐτῶν, οὐτε ἡ γῆ ἔφερε καρποὺς, οὐτε αἱ γυναῖκες καὶ τὰ ποίμνια ἔτικτον ὁμοίως ὡς πρότερον· πιεζόμενοι δὲ ὑπὸ λιμοῦ καὶ ἀπαιδίας, ἔπεμψαν εἰς Δελφοὺς νὰ ζητήσωσι λύσιν τῶν παρόντων κακῶν· ἡ δὲ Πυθίᾳ ἐκέλευσεν αὐτοὺς νὰ δώσωσι τοῖς Ἀθηναίοις δίκας τοιαύτας οἷας αὐτοὶ δικάσωσιν· ἦλθον ἄρα εἰς τὰς Ἀθήνας οἱ Πελασγοὶ καὶ ἐδήλωσαν ὅτι ἤθελον νὰ δώσωσι δίκας περὶ παντὸς τοῦ ἀδικήματος· οἱ δὲ Ἀθηναῖοι στρώσαντες κλίνην ἐν τῷ πρυτανεῖφ ὅσον τὸ δυνατὸν κάλλιστα, καὶ παραθέντες τράπεζαν πάντων τῶν ἀγαθῶν ἀνάπλεων, ἐκέλευον τοὺς Πελασγοὺς νὰ παραδώσωσιν αὐτοῖς τὴν χώραν οὕτως ἔχουσαν· οἱ δὲ Πελασγοὶ ὑπολαβόντες εἶπον «Ὅπόταν διὰ βορείου ἀνέμου ναῦς πλεύσῃ αὐθημερὸν ἐκ τῆς ὑμετέρας εἰς τὴν ἡμετέραν, τότε νὰ παραδώσωμεν»· εἶπον δὲ τοῦτο, γνωρίζοντες ὅτι ἦν ἀδύνατον νὰ γένη, διότι ἡ Ἀττικὴ κεῖται πολὺ νοτιώτερον τῆς Λήμνου (3). Μετὰ πολλοῦ δὲ χρόνου παρέλευσιν, βασιλεύοντος τῆς Περαιᾶς Δαρείου τοῦ Ὑπτάσπου, ὁ στρατηγὸς αὐτοῦ Ὀτάνης ἐλὼν πρῶτον τὴν Ἄντανδρον τὴν ἐν τῇ Τρωάδι γῇ καὶ τὸ Λαμπώνιον καὶ λαβὼν παρὰ τῶν Λεσβίων ναῦς, εἶλε τὴν Αἴμνον καὶ τὴν Ἰμβρον, ἀμφοτέρας ἔτι τότε ὑπὸ Πελασγῶν οἰκουμένας, ὡς μαρτυρεῖ ὁ Ἡρόδοτος (4)· δὲν ἐξεβλήθησαν δὲ οἱ Πελασγοὶ ὑπὸ τοῦ Ὀτάνου, ἀλλὰ κατεῖχον ἔτι τὰς νήσους ταύτας καὶ μέχρι Μιλιτιάδου τοῦ Κί-

(1) Περὶ τῆς ἀνδροκτασίας ταύτης τῶν Λημνίων γυναικῶν ἰδ. πρὸς τοῖς ἄλλοις καὶ Πινδ. Πυθ. Εἰδ. 4, σ. 445 κξ. = Αἰσχυλ. Χρηφ. σ. 629 κξ.— Φίλοστράτ. Ἡρωικ. 19, 14. σ. 740. (2) Ἡροδοτ. β. 6, κ. 138.

(3) Αὐτ. κ. 139 (4) Αὐτ. β. 5, κ. 26.

μῶνος ὅς ἀφείλετο αὐτάς ἀπὸ τῶν Περσῶν κατὰ τὸν ἐξῆς τρόπον· Ἐπειδὴ ἡ Χερσόνησος ἡ ἐν Ἑλλησπόντῳ ἐγένετο ὑπὸ τοὺς Ἀθηναίους, ὁ στρατηγὸς οὗτος, ὅτε ἔπνεον ἤδη οἱ ἐτησίαι ἄνεμοι, πλεύσας ἐξ Ἑλαιουῦντος τοῦ ἐν Χερσονήσῳ εἰς τὴν Ἀῆμνον, προέτεινε ταῖς Πελασγοῖς νὰ ἐξέλθωσι τῆς νήσου, ἀναμιμνήσκων αὐτοῖς τὸ χρησθηριον ὃ οὐδέποτε οἱ Πελασγοὶ ἤλπισαν νὰ ἐκτελεσθῇ καὶ οἱ μὲν Ἡφαιστιεῖς ἐπέισθησαν· οἱ δὲ Μυριναῖοι ἀγνοοῦντες ὅτι ἡ Χερσόνησος ἦν ἤδη Ἀττικὴ, ἐπολιορκοῦντο, ἕως οὗ καὶ οὗτοι παρεδόθησαν· καὶ οὕτω ἔσχον τὴν Ἀῆμνον οἱ Ἀθηναῖοι καὶ ὁ Μιλτιάδης (1) ΟΛ. 67. 3 1510 π. Χ. (2).— Ὁ Σκύμνος ἀναφέρων τὴν Ἀῆμνον, λέγει τὸν Θόαντα πρῶτον αὐτῆς οἰκιστὴν, καὶ παρενείρει ἐν τούτοις καὶ τὴν ἀποικίαν τὴν ἐξ Ἀθηνῶν=

Εἴτ' ἐμπελαγία Ἀῆμνος, Ἡφαιστου τροφὸς,

Ἦν ὁ Διονύσου πρῶτον οἰκίζει Θόας·

Μετὰ ταῦτα δ' ἔσχεν Ἀττικὴν ἀποικίαν (3).

καὶ ὁ Ὅμηρος λέγει τὴν Ἀῆμνον πόλιν τοῦ Θόαντος

Ἀῆμνον δ' εἰσαφίκανε, πόλιν θείοιο Θόαντος (4)· Οἱ Ἀῆμνιοι μετὰ τῶν Ἰμβρίων ἀφ' οἴτου ἐγένοντο ὑπὸ τοὺς Ἀθηναίους μετέσχον αἰεὶ πασῶν τῶν κατὰ καιροὺς ἐκστρατειῶν αὐτῶν, ὡς κατὰ τῶν Συρακουσῶν (5), κατὰ τῆς ἀποστασης Λέσβου (6) κτλ. Μετὰ καιρὸν ἡ Ἀῆμνος ὑπετάγη τῷ Ἀντιγόνῳ· ἔπεμψε δὲ τότε ὁ Κᾶσσανδρος εἴκοσι πλοῖα εἰς Ἀῆμνον ὑπὸ τὸν ναύαρχον Ἀριστοτέλην· καταπλεύσας δὲ οὗτος εἰς τὴν Ἀῆμνον καὶ μεταπεμψάμενος καὶ τὸν Σέλευκον μετὰ στόλου, ἔπασχε νὰ κινήσῃ τοὺς Δημνίους εἰς ἀπό-

(1) Ηροδοτ. β. 6, κ. 140. (2) Ἰδ. Ροχ. 1ς. Ἑλλ. π. Αποικ. Τ. 1, β. 5, κ. 5, σ. 428. Τ. 3, β. 6, κ. 6, σ. 435. (3) Σκυμν. Χ. Περιηγ. 647 κξ. (4) Ομ. Ἰλ. Ε. 5. 230. (5) Θουκυδ. β. 7, κ. 57.
(6) Διγ. β. 3, κ. 5.

στασιν ἀπὸ τοῦ Ἀντιγόνου· ἀλλ' ἐπεὶ δὴ ἐκεῖνοι δὲν ἐπείθοντο, τὴν τε χώραν ἐδῆωσε καὶ τὴν πόλιν περιχαρακῶσας ἐπολιόρκει· μετὰ ταῦτα δὲ ὁ μὲν Σέλευκος ἀπέπλευσεν εἰς Κῶν, ὁ δὲ ὑπὸ τοῦ Ἀντιγόνου κατασταθεὶς ναύαρχος Διοσκορίδης μαθὼν τὸν ἀπόπλουν τοῦ Σελεύκου, κατήρην εἰς Λῆμνον, καὶ τὸν μὲν Ἀριστοτέλην ἐξέβαλε τῆς νήσου, τῶν δὲ νηῶν τὰς πλείστας αὐτάνδρους εἶλε (1)· μετὰ ταῦτα ἡ Λῆμνος ὑπέκυψε τῇ ἐξουσίᾳ τοῦ τελευταίου Φιλίππου βασιλέως τῆς Μακεδονίας, καὶ τότε ἔσπευσαν εὐθὺς ὁ Ῥωμαῖος πειρατηγὸς Π. Σουλπίκιος καὶ ὁ σύμμαχος τῶν Ῥωμαίων βασιλεὺς Ἄτταλος νὰ καταπέμψωσιν εἰς Λῆμνον τοὺς συνηνωμένους αὐτῶν στόλους ἐξ Αἰγίνης ἔνθα παρεχέμασαν (2)· αἱ δὲ Ἀθηναῖοι ἐπεμψαν πρεσβεῖαν εἰς Ῥώμην, ἐξαιτούμενοι δι' ἑαυτοὺς τὴν κτῆσιν τῆς Δήλου καὶ τῆς Λήμνου ὧν καὶ πρότερον ἀντεποιήθησαν· ἡ δὲ σύγκλητος ἔδωκεν αὐτοῖς ἀμφοτέραις τὰς νήσους ταύτας (3). — Ἐν Λήμνῳ ἐτελοῦντο ποτὲ ἀνθρωποθυσίαι πρὸς τιμὴν τοῦ Ἄρεως (4). Οἱ Κάδειροι ἐτιμῶντο κυρίως ἐν Λήμνῳ καὶ Ἰμβρῳ· τὰ δὲ ὀνόματα αὐτῶν ἦσαν μυστικά (5). Ἐπὶ τῶν γνωστῶν νομισμάτων τῆς πόλεως Μυρίνης ἦν κεφαλὴ Ἀθηνᾶς Λιμναίας, ἐπὶ δὲ τῶν τῆς Ἡφαιστιᾶδος κεφαλὴ Ἡφαίστου μετὰ τῶν Καβαίρων Διοσκουέων. — Οὐ πόρρω τῆς Λήμνου ἦν νῆσος Χρυσῇ καλουμένη, ἐν ᾗ ἔλεγον τινὲς ὅτι συνέβη τῷ Φιλοκτήτῃ ἡ ἐκ τοῦ ὄφρεως συμφορὰ· ταύτην κατέλαβεν ὁ κλύδων πᾶσαν, καὶ κατέδυσεν ἡ Χρυσῇ καὶ ἠφάνισται κατὰ τοῦ Ευθυοῦ, ὡς λέγει ὁ Παυσανίας (6)· Ὁ Πλίνιος ἀναφέρει νῆσον ΝΕΑΝ λε-

(1) Διοδ. Σικ. β. 19, κ. 68. (2) Διόβ. β. 28, κ. 5. (3) Πολυβ. β. 30, κ. 18. (4) Στεφ. Βυζ. Λῆμνος; — Σωσιπ. παρὰ Φουληγ. σ. 170 εκδ. Μύνκερ. (5) Στράβ. β. 10, σ. 473—Μύλλερ Ὀρχομενός σ. 301.

(6) Παυσ. Ἀρχ. κ. 38.

γομένην καὶ ἐξελθοῦσαν τὸ πάλαι ἐκ τῆς θαλάσσης μεταξὺ τῆς Αἰήνου καὶ τοῦ Ἑλλησπόντου (1)· ὑπὸ δὲ τοῦ Στεφάνου ἀναφέρεται παρὰ τὴν Αἰήνον νῆσος ΝΕΑΙ ἐν ᾗ κατὰ τινὰς ἔπαθεν ὁ φιλοκτιήτης τὸ ἐκ τοῦ ὄφρεως τραῦμα (2). — Ὁ ποιητὴς καὶ μάντις Ὀνομάκριτος ἐξῆλθόσθη τῶν Ἀθηναίων ὑπὸ Ἰππάρχου τοῦ Πεισιστράτου, ἐπ' αὐτοφώρῳ ἀλούς ὑπὸ Ἀλάσου τοῦ Ἑρμιονέως παρεισάγων χρησμὸν εἰς τὰ ποιήματα τοῦ Μουσαίου (εἰς ὧν τὴν ἐξήγησιν ἡσχολεῖτο) ὅτι αἱ ἐπὶ Αἰήνου ἐπικείμεναι νῆσοι ἀφανισθήσονται κατὰ τῆς θαλάσσης (3). — Ἐκ Αἰήνου ἦν ὁ σοφιστὴς Φιλόστρατος ὁ ἐπιλεγόμενος Φλάβιος, ἀκμάσας κατὰ τὴν τρίτην ἑκατονταετηρίδα μ. Χ. καὶ γράψας Βίον Ἀπολλωνίου τοῦ Τυανέως, Ἡρωϊκὰ, Εἰκόνας καὶ Βίους σοφιστῶν. — Τὴν Αἰήνον εἶλον οἱ Ἐνετοὶ τῷ 1204, οἱ Ὀθωμανοὶ τῷ 1464 ἐπὶ Σουλτάνου Μεχμέτου τοῦ Β'. καὶ αὖθις οἱ Ἐνετοὶ κατὰ τὸ αὐτὸ ἔτος, εἶτα οἱ Ὀθωμανοὶ τῷ 1573, οἱ Ἐνετοὶ αὖθις τῷ 1657, καὶ μετ' ὀλίγον πάλιν οἱ Ὀθωμανοὶ μέχρι τῆς σήμερον.

* Αἰήνος, ἐκτείνεται 24 μιλ. ἰτ. κατὰ τὸ μέγιστον μῆκος, κατὰ δὲ τὸ μέγιστον πλάτος 15, καὶ ἔχει περίμετρον 75· στενοῦται δὲ κατὰ τὸ μέσον τοσοῦτον, ὥστε ἀποτελεῖ ἰσθμὸν 2 1/2 μιλίων· ἡ Αἰήνος εἶναι ἱκανῶς εὐφρος, μάλιστα εἰς δημοτριακοὺς καρποὺς καὶ εἰς οἶνον· ἡ Αἰμνία λεγομένη γῆ (4) ἔτι καὶ νῦν εἶναι ἐν ὑποληψίᾳ διὰ τὴν ἰαματικὴν αὐτῆς ιδιότητα δι' ἣν καὶ πέμπεται εἰς Κωνσταντινούπολιν καὶ ἀλλαχοῦ ἐσφραγισμένη· ἔχει ἡ Αἰήνος ὄρη καὶ πεδιάδας καὶ ῥύακας, καὶ δύο μεγάλους καὶ καλοὺς λιμένας τὸν μὲν Παράδεισον καλούμενον κατὰ τὸ βόρειον,

(1) Πλιν. Φυσ. ἱσ. β. 2, κ. 89.—β. 4, κ. 23. (2) Στεφ. Βυζ. Νεαί. Τρέισ. εἰς Λυκοφρ. 911, 912. (3) Ἡροδοτ. β. 7, κ. 6. (4) Ἰδ. ἀνωτ.

τὸν δὲ Ἅγιον Ἀντώνιον κατὰ τὸ νότιον τοῦ ἰσθμοῦ καὶ ἄλλους ἐλάσσοντας· καὶ χώραν δὲ Λῆμνον καλουμένην ὡς καὶ ἡ νῆσος αὕτη καὶ 75 χωρία καὶ ἀρχιερέα μητροπολίτην.— ὅφρις πολλοὶ εἰσὶν ἐπὶ ταύτης τῆς νήσου.— Ἐπὶ τῆς θέσεως τῆς ποτὲ πόλεως Ἡφιστιάδος κεῖται χωρίον Κόκκινον λεγόμενον· ἐπὶ δὲ τῆς Μυρίνης ἕτερον χωρίον Μάνδρα. Μ. Γ. 43, 3'. Π. 40, 3'.

ἸΜΒΡΟΣ κατὰ τὸν Μέλανα κόλπον (1) πρὸς δυσμὰς τῆς Θρακίας Χερσονήσου, τὸ δυτ.-βόρειον τῆς Τενέδου, τὸ ἀνατ.-νότιον τῆς Σαμοθράκης καὶ τὸ βορ.-ἀνατολικὸν τῆς Λήμνου. Ἡ νῆσος αὕτη ὡς καὶ ἡ Λῆμνος ὠκλήθη τὸ πρῶτον ὑπὸ Πελασγῶν τῶν λεγομένων καὶ Τυρρηνῶν (2) οἱ παρέμενον ἔτι ἐν αὐτῇ μέχρις οὗ ἑάλω μετὰ τῆς Λήμνου πρῶτον ὑπὸ τοῦ Ὀτάνου, στρατηγοῦ τοῦ Δαρείου (3) καὶ ὕστερον ὑπὸ Μιλτιάδου τοῦ Κίμωνος (4).— Ἡ λατρεία τῶν Καβείρων ἐπεκράτει ἐν Ἰμβρῳ ὡς ἐν Σαμοθράκῃ καὶ ἀλλαχοῦ (5). Ὁ Εὐστάθιος λέγει οὕτω· α Ἡ δὲ Ἰμβρος Θρακικὴ μὲν ἐστὶ » νῆσος, ἰσρὰ Καβείρων καὶ αὕτη· ὄνομα δὲ δαιμόνων οἱ » Κάβειροι· ἐτιμᾶτο δὲ αὐτόθι καὶ Ἑρμῆς ὃν Ἰμβραμον λέ- » γουσιν οἱ Κᾶρες, ὡς ἐν τοῖς ἐθνικοῖς ἀναγράφεται· ὅθεν » καὶ τάχα καὶ Ἰμβρος ἡ νῆσος παρονομάζεται » (6).— Οἱ φυγοδικούντες ἐλέγοντο τὸ πάλαι κατὰ παροιμίαν Ἰμβριοι (7).— Τὰ νομίσματα τῆς Ἰμβρου ἔφερον κυρίως τὴν κεφαλὴν τῆς Ἀθηνᾶς (8).

(1) Σκυλ. Περιπλ. Ἰμβρος καὶ Λῆμνος. (2) Σχολασ. Ἀπολλων. εἰς β. 1, σ. 608. (3) Ἡρόδοτ. β. 5, κ. 26. (4) Αὐτ. β. 6, κ. 140. ὁ Ἡρόδοτος ἀναφέρει μόνον τὴν Λῆμνον ἀλλ' ἐννοεῖται ὅτι συγκατακτῆθη καὶ ἡ Ἰμβρος ὑπὸ τοῦ Μιλτιάδου ὡς ἀλληλεπιδέτου εὐσεῖς αἰεὶ τῆς τύχης τῶν δύο τούτων νήσων Ἰδ. Ρ. Ροχέρ. Ἀποικ. Ἑλλ. Τ. 3, κ. 6.

(5) Ἰδ. Σαμοθράκη. (6) Εὐσταθ. εἰς Διονυσ. Οἰκουμε. Περιήγ. σ. 524. (7) Εὐσταθ. Σχολ. εἰς Ἰλ. Ομ. (8) Μιοννέτ. Τ. 1, σ. 431 κξ.

* Ἰμβρος, ἡ περίμετρος αὐτῆς λογίζεται 60 μιλ. ἰτ. ἔχει κωμόπολιν καλουμένην ὁμωνύμως τῇ νήσῳ Ἰμβρον καὶ κοινότερον Κάστρον παρὰ τὸν νότιον αἰγιαλὸν πρὸς τὴν ἀριστερὰν ὄχθην μικροῦ ποταμοῦ, καὶ χωρία τινὰ καὶ ἀρχιεπίσκοπον ἰδίον· τὸ βορειότατον αὐτῆς ἀκρωτήριον καλεῖται Καβοδόρο τὸ δὲ νοτιώτατον Λύλακας· ὁ ποταμὸς παρ' ὃν κεῖται ἡ κωμόπολις ἐκαλεῖτο τὸ πάλαι *Εἰλισσός*. Μ. Γ. 43, 15'. Π. 40 8'.

ΣΑΜΟΘΡΑΚΗ, πρὸς τὸ δυτ-βόρειον τῆς Ἰμβρου καὶ τὸ νοτ-ἀνατολικὸν τῆς Θάσου, κατὰ τὸν Μέλανα κόλπον καὶ τὴν γῆν τῆς Τρωάδος· πρότερον ἐκαλεῖτο Σάμος (1), κατὰ δὲ τινας, ὡς λέγει ὁ Στράβων Μελίτη (2), κατὰ δὲ τὸν Πausανίαν Δαρδανία (3)· ἔτι δὲ καὶ Λευκανία ἢ Λευκωνία ἢ Λευκασία ἐκαλεῖτο, ὡς λέγει ὁ Ἀριστοτέλης καὶ Ἡρακλείδης ὁ Ποντικός· ὁ Ὀμηρος ὀνομάζει αὐτὴν Σάμον Θρακίαν Ἰψοῦ ἐπ' ἀκροτάτης κορυφῆς Σάμου ὑληέσσης Ὀρηϊκῆς· ἔνθεν γὰρ ἐφαίνετο πᾶσα μὲν Ἰδη, φαίνετο δὲ Πριάμοιο πόλις, καὶ νῆες Ἀχαιῶν (4).

καὶ ἀλλαχοῦ ἀπλῶς Σάμον =

Μεσσηγύς δὲ Σάμου τε καὶ Ἰμβρου παιπαλοέσσης (5) καὶ Ἐς Σάμον, ἐς τ' Ἰμβρον καὶ Ἀῆμον ἀμιχθαλόεσσαν (6). ἐκλήθη δὲ ἡ νῆσος κατὰ καιροὺς καὶ Αἰθιοπία ἀπὸ τῶν οἰκησασῶν ποτὲ ἐν αὐτῇ Ἀμαζόνων καὶ Σαόννησος ἀπὸ Σαῶν τῶν εἰκούντων Θρακῶν πρότερον (7) καὶ τέλος Σαμοθράκη συθέτως ἀπὸ Σάμου τοῦ ἀρχαίου ὀνόματος τῆς νήσου καὶ τῆς παρακειμένης αὐτῇ Θράκης ἢ κατὰ τινας ὠνομάσθη

(1) Στράβ. β. 7, σ. 331 — Διοδ. Σικ. β. 5, κ. 47. (2) Στράβ. β. 10, σ. 472. (3) Πaus. Αχ. κ. 4. (4) Ομ. Ιλ. Ν. ς. 12, κξ.

(5) Αὐτ. Ω, ς. 78. (6) Αὐτ. ς. 753. (7) Στράβ. β. 10, σ. 457. — Στεφ. Βυζ. Σαός.

Σαμοθράκη διὰ τοὺς ἀποικισθέντας ἐν αὐτῇ ἐκ τῆ Σάμου καὶ Θράκης, καλουμένη τὸ παλαιὸν Σαόννησος (1). ὤκησαν δὲ αὐτὴν αὐτόχθονες ἄνθρωποι, διὸ καὶ περὶ τῶν πρώτων γενομένων παρ' αὐτοῖς ἀνθρώπων καὶ ἡγεμόνων οὐδεὶς παραδέδοται λόγος· εἶχον δὲ παλαιὰν ἰδίαν διάλεκτον οἱ αὐτόχθονες ἧς πολλὰ ἐτηροῦντο καὶ ὕστερον ἐν ταῖς θυσίαις· ἱστόρουν δὲ οἱ Σαμοθᾶκες ὅτι πρὸ τῶν ἄλλων κατακλυσμῶν ἐγένετο ἐκεῖ ἕτερος μέγας καθ' ὃν τὸ μὲν πρῶτον ἐρράχη τὸ στόμα τὸ περὶ τὰς Κυανέας νήσους, καὶ μετὰ ταῦτα καὶ ὁ Ἑλλησποντος· καὶ τὸ ἐν τῷ Εὐξείνῳ Πόντῳ πέλαγος λίμνης ἔχον τὰξιν μέχρι τοσούτου ἐπληρώθη διὰ τῶν εἰσρεόντων ποταμῶν μέχρις ὅτου διὰ τὸ πλῆθος παρεκχυθὲν τὸ ῥεῦμα λάβρως ἐξέπεσεν εἰς τὸν Ἑλλησποντον, καὶ πολλὴν μὲν τῆς παραθαλασσίας Ἀσίας ἐπέκλυσεν, οὐκ ὀλίγον δὲ καὶ τῆς ἐπιπέδου γῆς ἐν τῇ Σαμοθράκῃ θάλασσαν ἐποίησε· καὶ διὰ τοῦτο κατὰ τοὺς μεταγενεστέρους καιροὺς ἀλιεῖς τινὲς ἀνέσπασαν διὰ τῶν δικτύων λίθινα κιονόκρανα, ὡς καὶ πόλεων κατακεκλυτμένων λείψανα· οἱ δὲ περιλειφθέντες προσανέδραμον εἰς τοὺς ὑψηλοτέρους τῆς νήσου τόπους· ὡς δὲ ἡ θάλασσα ἀνέβαινεν αἰεὶ μᾶλλον, ἠΰξαντο τοῖς θεοῖς οἱ ἐγχώριοι, καὶ διασωθέντες, κύκλῳ περὶ ὅλην τὴν νῆσον ἔθεντο ὄρους τῆς σωτηρίας, καὶ ἰδρύσαντο βωμοὺς ἐφ' ὧν καὶ ὕστερον ἔθουον (2). μετὰ δὲ ταῦτα ὁ Σάων γεννηθεὶς κατὰ τινὰς μὲν ἐκ τοῦ Διὸς καὶ τινος νύμφης, κατ' ἄλλους δὲ ἐκ τοῦ Ἑρμοῦ καὶ τῆς Ῥήνης, ὡς ἡ μυθολογία λέγει, συνήγαγε τοὺς λαοὺς σποράδην οἰκοῦντας, καὶ θέμενος νόμους, αὐτὸς μὲν ἐκλήθη Σάων ἀπὸ τῆς νήσου, τὸ δὲ πλῆθος διένειμεν εἰς πέντε φυλάς, ποιήσας αὐτὰς ἐπωνύμους τῶν ἰδίων αὐτοῦ

(1) Διοδ. Σικ. β. 5, κ. 47. (2) Διοδ. αὐτ.

οἷῳ· οὕτως δ' αὐτῶν πολιτευομένων, λέγουσιν ὅτι ἐγεννή-
 θησαν παρ' αὐτοῖς ὁ Δάρδανος καὶ ὁ Ἰασίων καὶ ἡ Ἀρμονία
 ἐκ τοῦ Διὸς καὶ τῆς Ἥλέκτρας, μιᾶς τῶν Ἀτλαντίδων· καὶ
 ὁ μὲν Δάρδανος γενόμενος μεγάλεπιβολος, πρῶτον μὲν διε-
 περαιώθη ἐπὶ σχεδίας εἰς τὴν Ἀσίαν, καὶ κτίσας πόλιν Δάρ-
 δανον καὶ τὸ βασιλείον τὸ περὶ τὴν ὕστερον κληθεῖσαν
 Τροίαν συστησάμενος, ὠνόμασε τοὺς λαοὺς ἀφ' ἑαυτοῦ Δαρ-
 δάνους· ἐπῆρξε δὲ αὐτὸς καὶ πολλῶν ἐθνῶν κατὰ τὴν Ἀσίαν,
 καὶ τοὺς ὑπὲρ τῆς Θράκης Δαρδάνους κατήκτισεν· ὁ δὲ Ζεὺς
 θελήσας νὰ τιμῇσιν καὶ τὸν ἕτερον τὸν υἱὸν αὐτοῦ, παρέ-
 δεῖξεν αὐτῷ τὴν τελετὴν τῶν μυστηρίων πάλαι μὲν οὔσαν
 ἐν τῇ νήσῳ, τότε δὲ παραδουθεῖσαν· οὐδεὶς δὲ ἐπιτρέπετο
 νὰ ἀκούσῃ τὰ μυστήρια ταῦτα πλὴν τῶν μεμνημένων· φαί-
 νεται δὲ ὅτι ὁ Ἰασίων πρῶτος ἐμύησε ξένους, καὶ τὴν τελε-
 τὴν διὰ τοῦτο ἐποίησεν ἐνδοξον· μετὰ δὲ ταῦτα Κάδμος ὁ
 Ἀγῆνορος ἐλθὼν εἰς τὴν νῆσον πρὸς ζήτησιν τῆς Εὐρώπης
 καὶ μετασχὼν τῆς τελετῆς, ἔγημε τὴν ἀδελφὴν τοῦ Ἰασίω-
 νος Ἀρμονίαν, θυγατέρα οὐχὶ τοῦ Ἄρεως, ὥς τινες τῶν Ἑλ-
 λήνων ἐμυθολογοῦν, ἀλλὰ τοῦ Διὸς, ὡς προεῖρηται (1)· ἐμυ-
 θολογήθη δὲ ὅτι ἐπεφάνησαν εἰς τοὺς γάμους καὶ οἱ θεοί,
 καὶ ἔδωκαν ἕκαστος ἰδίῳ τι δῶρημα· καὶ ἡ μὲν Δήμητρα
 ἐρασθεῖσα τοῦ Ἰασίωνος, ἐδωρήσατο τὸν καρπὸν τοῦ σίτου·
 ὁ δὲ Ἑρμῆς τὴν λύραν, ἡ δὲ Ἀθηνᾶ τὸν διαβεβοημένον ὄρμον,
 καὶ πέπλον καὶ αὐλοῦς· ἡ δὲ Ἥλέκτρα τὰ ἱερά τῆς μητρὸς
 τῶν Θεῶν τῆς καλουμένης μεγάλης, μετὰ κυμβάλων καὶ
 τυμπάνων καὶ τῶν ὀργιαζόντων· ὁ δὲ Ἀπόλλων ἐκιθάρισεν,
 αἱ δὲ Μοῦσαι ᾠλῆσαν, οἱ δὲ ἄλλοι θεοὶ εὐφημοῦντες, συ-
 ντύξησαν τὸν γάμον· μετὰ δὲ ταῦτα ὁ μὲν Κάδμος κατὰ

(1) Διόδ. Σικ. κ. 48.

τὸν παραδεδομένον χρησμὸν ἔκτισε τὰς Θήβας τὰς ἐν Βοιω-
 τίᾳ· ὁ δὲ Ἰασίων γήμας τὴν Κυβέλην, ἐγέννησε τὸν Κορύ-
 θαντα· τοῦ Ἰασίωνος δὲ εἰς Θεοὺς μεταστάντος, ὁ Δάρδανος
 καὶ ἡ Κυβέλη καὶ ὁ Κορύθας μετεκόμισαν εἰς τὴν Ἀσίαν
 τὰ τῆς μητρὸς τῶν θεῶν ἱερὰ, καὶ συναπῆραν εἰς Φρυγίαν·
 καὶ ἡ μὲν Κυβέλη συνοικήσασα τὸ πρῶτον τῷ Ὀλύμπῳ,
 ἐγέννησε τὴν Ἀλκὴν, καὶ τὴν Θεὰν Κυβέλην ἀφ' ἑαυτῆς
 ὠνόμασεν· ὁ δὲ Κορύθας τοὺς ἐνθουσιάσαντας ἐπὶ τοῖς τῆς
 μητρὸς ἱεροῖς προσηγόρευσεν ἐφ' ἑαυτοῦ Κορύθαντας, καὶ
 ἔγημε τὴν θυγατέρα τοῦ Κίλικος Θήβην· ὁμοίως δὲ καὶ οἱ
 αὐλοὶ εἰς Φρυγίαν ἐντεῦθεν μετηνέχθησαν, καὶ ἡ λύρα τοῦ
 Ἑρμοῦ εἰς Λυρνησπὸν ἦν ὁ Ἀχιλλεὺς ὕστερον ἐκπορθήσας
 ἔλαβεν· ἐκ δὲ τοῦ Ἰασίωνος καὶ τῆς Δήμητρος ἐγεννήθη ὁ
 Πλούτος· προέκυψε δὲ ὁ μῦθος οὗτος ἐκ τοῦ ἄλλου μύθου
 ὅτι, ὡς προεῖρηται, ὁ ἐκ τοῦ σίτου πλούτος ἐδωρήθη ἐν τῷ
 γάμῳ τῆς Ἀρμονίας, διὰ τὴν συνουσίαν τοῦ Ἰασίωνος· καὶ
 τὰ μὲν κατὰ μέρος τῆς τελετῆς ἐν ἀπορρήτοις τελούμενα εἰς
 μόνους τοὺς μυηθέντας παραδίδονται· διεφημίσθη δὲ ἡ τούτων
 τῶν θεῶν ἐπιφάνεια καὶ ἡ παράδοξος ἐν τοῖς κινδύνοις βοή-
 θεια πρὸς τοὺς ἐπικαλεσαμένους τῶν μυηθέντων· ἔλεγον
 δὲ ὅτι ἐγίνοντο καὶ εὐσεβέστεροι καὶ δίκαιοτεροι καὶ κατὰ
 πάντα βελτίους ἑαυτῶν οἱ κοινωνήσαντες τῶν μυστηρίων·
 διὸ καὶ τῶν ἀρχαίων ἡρώων τε καὶ ἡμιθέων οἱ ἐπιφανέστα-
 τοὶ ἐφιλοτιμήθησαν νὰ μεταλάβωσι τῆς τελετῆς, ἐν οἷς καὶ
 ὁ Ἰάσων καὶ οἱ Διόσκουροι, ἔτι δὲ καὶ ὁ Ἡρακλῆς καὶ ὁ Ὀρ-
 φεὺς ἐπέτυχον ἐν πάσαις ταῖς στρατείαις διὰ τὴν τῶν θεῶν
 τούτων ἐπιφάνειαν (1)· καὶ ταῦτα μὲν κατὰ τὸν Διόδωρον·
 λέγει δὲ ὁ αὐτὸς ἀλλαχοῦ ὅτι ἡ βασιλὶς τῶν Ἀμαζόνων

(1) Διοδ. Σικ. β. 5, κ. 49.

Μυρίνα κατασχοῦσα τῶν νήσων τινὰς καὶ μάλιστα τὴν Λέσβον, ἔπειτα καὶ τῶν ἄλλων νήσων τινὰς καταστρεφόμενη ἐχειμάσθη, καὶ δεηθεῖσα τῆς μητρὸς τῶν θεῶν ὑπὲρ τῆς σωτηρίας, προσηνέχθη εἰς νῆσον τινὰ τῶν ἐρήμων ἦν, κατὰ τι ὄνειρον, καθιερώσασα τῇ προειρημένη θεᾷ, ἰδρύσατο βωμούς, καὶ θυσίας μεγαλοπρεπεῖς ἐπετέλεσεν· ὠνόμασε δὲ αὐτὴν Σαμοθράκην ὅπερ ἐστὶ, μεθερμηνευόμενον εἰς τὴν Ἑλληνικὴν διάλεκτον, ἱερὰ νῆσος· ὅτι δὲ, κατὰ τινὰς τῶν ἰσορικῶν, ἡ νῆσος αὕτη καλουμένη τὸ πρὸ τοῦ Σάμος, ὑπὸ τῶν κατοικούντων ἐν αὐτῇ Θρακῶν ὠνομάσθη Σαμοθράκη· ὅτι δὲ προσέτι τῶν Ἀμαζόνων ἐπανελθουσῶν εἰς τὴν ἡπειρον, ἡ μήτηρ τῶν θεῶν εὐαρεστηθεῖσα εἰς τὴν νῆσον κατὰ τὴν μυθολογίαν, ἄλλους τε τινὰς ἐν αὐτῇ κατόικισε, καὶ τοὺς ἐαυτῆς υἱοὺς τοὺς ὀνομαζομένους Κορύβαντας· ἐκ τίνος δὲ πατρὸς ἦσαν οὗτοι παρεδίδετο κατὰ τὴν τελετὴν ἐν ἀπορρήτῳ· κατέδειξε δὲ ἡ θεὰ καὶ τὰ καὶ ὕστερον ἐν τῇ νήσῳ συντελούμενα μυστήρια, καὶ τὸ τέμενος ἄστυλον ἐνομοθέτησε (1). ἔλεγον δὲ ὅτι καὶ οἱ Ἀργοναῦται ἀναχθέντες ἐκ τῆς Τρωάδος καὶ κομισθέντες εἰς Σαμοθράκην, ἐπέδωκαν πάλιν τοῖς μεγάλοις θεοῖς τὰς εὐχάς, καὶ ἀνέθισαν τὰς φιάλας εἰς τὸ τέμενος τὰς καὶ ὕστερον ἔτι διαμενοῦσας (2)· κατὰ τινὰς δὲ, ὡς λέγει ὁ Στράβων, οἱ Κορύβαντες ἦσαν υἱοὶ τοῦ Διὸς καὶ τῆς Καλλιόπης καὶ οἱ αὐτοὶ τοῖς Καβείροις· ἐπῆλθον δὲ εἰς Σαμοθράκην τὴν πρότερον καλουμένην Μελίτην οἱ Κορύβαντες· αἱ δὲ πράξεις αὐτῶν ἦσαν μυστικάι· ὅπερ δὲν ἀποδέχεται ὁ Σκῆψιος, παρατιθείς καὶ τὴν δόξαν Στησιμβρότου τοῦ Θασίου καὶ λέγων ὅτι τὰ ἐν Σαμοθράκῃ ἱερὰ ἐπετελοῦντο ὑπὸ τῶν Καβείρων· ἀλλ' ὅτι ἐν Σαμοθράκῃ οὐδεὶς

(1) Διοδ. Σικ. β. 3, κ. 55. (2) Αὐτ. β. 4, κ. 49.

μυστικός λόγος περὶ τῶν Καβείρων ἐλέγετο· οἱ δὲ πιθαρὺν Κουρήτες καὶ Κορύβαντες νὰ ᾔναι οἱ αὐτοὶ οἱ περὶ τὰς τῆς μητρὸς τῶν θεῶν ἀγιστείας παρελαμβάνοντο ἐπίσης νέοι καὶ παῖδες πρὸς ἐνόπλιον ὄρχησιν· ἐλέγοντο δὲ Κορύβαντες ἀπὸ τοῦ κορύπτοντες θαίνειν ὀρχηστικῶς εὐ· καὶ θητάρμονας λέγει ὁ Ὀμηρος =

Δεῦτ' ἄγε Φαιήκων θητάρμονες ὅσσοι ἄριστοι (1).
τῶν δὲ Κορυβάντων ὀρχηστικῶν καὶ ἐνθουσιαστικῶν ὄντων, καὶ οἱ μηχανῶς κινούμενοι ἐλέγετο ὅτι ἐκορυβαντίων· ὁ δὲ Φερεκύδης, κατὰ τὸν αὐτὸν Στράβωνα, λέγει ὅτι οἱ Κορύβαντες ἦσαν ἐννεά, γεννηθέντες ἐξ Ἀπόλλωνος καὶ Ῥυτίας καὶ ᾤκησαν ἐν Σαμοθράκῃ· ἐκ δὲ Καβείρας τῆς Πρωτέως καὶ Ἡράκλειου ἐγένοντο τρεῖς Κάβειροι καὶ τρεῖς νύμφαι Καβειρίδες· καὶ ὅτι ἐκατέροις αὐτῶν ἐτελοῦντο ἱερά· μάλιστα δὲ ἐν Ἀθήνῃ καὶ Ἰμβρῷ ἐτιμῶντο οἱ Κάβειροι· ἔτι δὲ καὶ ἐν Τροίᾳ κατὰ πόλεις (2). — Κατὰ τὸν Μινασέαν οἱ Κάβειροι ἦσαν τρεῖς καὶ ἐκαλοῦντο Ἀξίερος, Ἀξιόκερσα καὶ Ἀξιόκερσος, δηλ. ἡ Δήμητρα, ἡ Περσεφόνη καὶ ὁ Ἄδης ὑπ' ἄλλα ὀνόματα. Κατὰ τὸν Ἡρόδοτον Πελασγοὶ ᾤκουν κατὰ τὸ ἀρχαῖον τὴν Σαμοθράκην οἱ συνοικήσαντες τοῖς Ἀθηναίοις καὶ παρ' αὐτῶν παρέλαβον οἱ Σαμοθραῖες τὰ ὄργια.
« Τὴν γὰρ Σαμοθράκην οἴκουν πρότερον Πελασγοὶ οὗτοι
» οὔπερ Ἀθηναίοισι σύνοικοι ἐγένοντο, καὶ παρὰ τούτων Σα-
» μοθρητικὰ τὰ ὄργια παραλαμβάνουσι· ὁρθὰ ὧν ἔχειν τὰ
» αἰδοῖα τ' ἀγάλματα τοῦ Ἑρμοῦ Ἀθηναῖοι πρῶτοι Ἑλλή-
» νων μαθόντες παρὰ Πελασγῶν ἐποιήσαντο· οἱ δὲ Πελα-
» σγοὶ ἱερὸν τινα λόγον περὶ αὐτῶν ἐλάξαν, τὰ ἐν τοῖσι ἐν
» Σαμοθρητικῇ μυστηρίοις δεδοῖσθαι » (3). — Κατὰ τὸν

(1) Ομ. Οδ. Θ. σ. 250. (2) Στράβ. β. 10, σ. 472, 443.

(3) Ηρόδοτ. β. 2, κ. 51.

Παυσανίαν καὶ τὸν Ἡρακλείδην τινὲς τῶν Σαμίων τῶν ἐξε-
 λαθέντων τῆς νήσου αὐτῶν ὑπὸ τοῦ Ἀνδρόκλου καὶ τῶν
 Ἐφεσίων ὤκησαν ταύτην τὴν ἐπὶ τῇ Θράκῃ νῆσον ἢ ἀπὸ
 τῆς ἐνοικίσεως τούτων ἐκλήθη Σαμοθράκη ἀντὶ Δαρδα-
 νίας (1).—Ὁ Στράβων ἐκφράζεται περὶ τῆς Σαμοθράκης
 οὕτω α Τὴν Σαμοθράκην Ἰασίων καὶ Δάρδανος ἀδελφοὶ
 » ὤκουν· κεραυνωθέντος δὲ Ἰασίωνος διὰ τὴν εἰς Δήμητρα
 » ἁμαρτίαν, ὁ Δάρδανος ἀπάρας ἐκ Σαμοθράκης, ἐλθὼν
 » ὤκησεν ἐν τῇ ὑπώρειά τῆς Ἰδης, τὴν πόλιν Δαρδανίαν
 » καλέσας, καὶ ἐδίδαξε τοὺς πρώτους Τρῶας τὰ ἐν Σαμο-
 » θράκῃ μυθήρια· ἐκαλεῖτο δὲ ἡ Σαμοθράκη Σάμος πρὶν (2).
 καὶ ὁ Σκύμνος συμφώνως τῷ Στράβωνι λέγει=

Πέραν Σαμοθράκη δ' ἐστὶ νῆσος Τρωϊκῇ,
 ἔχουσα τὴν οἴκησιν ἀναμειγμένην.
 Πρότερον γὰρ εἶναι φασὶν ἐν ταύτῃ τινὲς
 Τοὺς Τρωῶας, Ἠλέκτρας τεκούσης Δάρδανον
 Τῆς λεγομένης Ἀτλαντος, Ἰασίωνά τε·
 ὧν τὸν μὲν Ἰασίωνα δυσσέβημά τι
 Πράξει περὶ Δήμητρος λέγουσ' ἄγαλμα, καὶ
 Πληγὴν κεραυνωθέντα δαιμονίᾳ κτενεῖν.
 Τὸν Δάρδανον δὲ λιπόντα τοὺς τόπους προτοῦ
 Πρὸς τὴν ὑπώρειάν γε τῆς Ἰδης κτίσαι
 Πόλιν ἀφ' ἑαυτοῦ Δαρδανίαν καλουμένην·
 Τοὺς δὲ Σαμοθράκας Τρωῶας ὄντας τῷ γένει,
 Ἀπὸ τοῦ τόπου δὲ Τρωῶας ἐπικαλουμένους,
 Δι' εὐσέβειαν ἐγκαταμεῖναι τῷ τόπῳ·
 Ἐν σιτοδείᾳ τῶν Σαμίων δὲ αὐτοῖς ποτε

(1) Πaus. Λχ. κ. 4. Ἡρακλείδ. Ποντ. Αποσπ. 21, σ. 213. ἐκδ. Κο-
 ραῖν-Ιδ. Σάμος νῆσ. (2) Στράβ. β. 7, σ. 331.

Ἐπαρκεσάντων, τηνικαῦτ' ἐκ τῆς Σάμου
Ἐπιδεξάμενοί τινας συνοίκους ἔσχησαν (1).

Ὁ Σκύλαξ ἀναφέρει τὴν Σαμοθράκην ὡς νῆσον ἔχουσαν λιμένα (2), ἃν καὶ ὁ Πλίνιος λέγει αὐτὴν ἀλίμενον (3). Πισαν δὲ καὶ ναοὶ τῶν Καβείρων ἢ Κορυβάντων ἐν Σαμοθράκῃ, ὡς μαρτυρεῖ καὶ ὁ σχολιαστὴς τοῦ Διονυσίου α Καὶ Σάμος Θρακία ἥτις Καβείρων εἶχεν ἱερὰ οὗ καὶ Κορυβάντες ἐλέγοντο (4). ὁ Διονύσιος λέγει αὐτὴν Κορυβάντιον ἄστν =

Ἰμβρος, Θρηϊκίη τε Σάμος, Κορυβάντιον ἄστν (5)
ὁ δὲ σχολιαστὴς αὐτοῦ λέγει καὶ πάλιν ἀλλαχοῦ ὡς ἐφελξῆς α Καὶ τῇ προειρημένη δὲ Θρακίᾳ Σάμῳ τῇ οὕτω κλη-
» θείσῃ διὰ τὸ ὕψος· σάμοι γάρ, φασί, τὰ ὕψη· ὅτι δὲ εἰς
» πολὺ ἐξήρετο ὕψος δῆλον ἐκ τοῦ καὶ τὸν ποιητὴν εἰπεῖν
» ἐξ αὐτῆς τὴν τε Ἰδὴν φαίνεσθαι πᾶσαν καὶ τὰ κατὰ τὴν
» Τροίαν· οἱ δὲ φασιν ὅτι Σάμος λέγεται ἢ Θρακία οἰογεῖ
» Σάος τις, καὶ κατὰ πλεονασμὸν τοῦ μ Σάμος, ἀπὸ Σαίων,
» ἔθρου παλαιοῦ οἰκίσαντος αὐτήν· οὗ μέμνηται καὶ Ἀρ-
» χίλοχος, ὁμολογῶν ἄχραντον τὴν αὐτοῦ ἀσπίδα ἐν φυγῇ
» πολέμου ῥίψαι παρ' αὐτοῖς » (6). Τὰ ἐν Σαμοθράκῃ μυ-
στηρία ἅπερ ἦσαν, ὡς φαίνεται, τὰ αὐτὰ τοῖς τῆς Δήμη-
τρος, ἐτελοῦντο διὰ νυκτὸς καὶ ἀποκρύφως ἐντὸς ἄντρου Ζή-
ρυμβος καλουμένου· ἔθουον δὲ κύνας ἐν τῇ τελετῇ ταύτῃ,
ἐπικαλούμενοι τὴν Ἑκάτην (7).— Οἱ Διδόσκουροι ἐτιμῶντο
ἐν Σαμοθράκῃ ὡς προστάται τῶν πλωτίζομένων καὶ αἱ εἰ-
κόνες αὐτῶν ἴσταντο ἐπὶ ἀκρωτηρίου ἐπικειμένου τῷ λιμένι.

(1) Σκυμν. Χίος Περιηγ. σ. 678—694. (2) Σκυλ. Περιπλ. Θράκη.

(3) Πλιν. Φυσ. Γς. β. 4, κ. 12. 23. (4) Εὐσταθ. εἰς Διογ. Οἰκουμ. Περιηγ. σ. 527. (5) Διονυσ. σ. 524. (6) Εὐσταθ. εἰς Διονυσ. σ. 536.

(7) Περὶ τῆς τελετῆς ταύτης καὶ τῶν κατ' αὐτὴν ἰδ. Μυλλερ Ορχομ. σ. 34 καὶ τὸν ὑπ' αὐτοῦ ἀναφερόμενον Βεντσάμ. σ. 106, 107.

τῆς νήσου ὅς, κατὰ τὸν Λίβιον, ἐκαλεῖτο Δημήτριος (1)· ἡ Σαμοθράκη εἶχε πόλιν ὁμώνυμον τῇ νήσῳ. Οὐδὲν γνωρίζομεν περὶ τοῦ πολιτεύματος καὶ τῆς λοιπῆς ἐσωτερικῆς κα-
ταστάσεως τῆς νήσου ταύτης. — Οἱ Σαμοθράκες συνεμάχουν
τῷ Εἰρξῇ ἐν τῇ κατὰ τῆς Ἑλλάδος ἐκστρατεία (2)· ὕστερον
διετέλουν μετὰ τῶν ἄλλων πλησιοχώρων νήσων ὑπὸ τοὺς
Ἀθηναίους ἕως ὅτου μετὰ τὴν ἐν Αἰγὸς Ποταμοῖς ναυμαχίαν
περιῆλθον ὑπὸ τὴν κυριότητα τῶν Λακεδαιμονίων (3)· διὰ
δὲ τῆς εἰρήνης τοῦ Ἀνταλκίδου διετήρησαν τὴν αὐτονομίαν
ἣν ἡ Δῆμος, ἡ Ἰμβρος καὶ ἡ Σκύρος ἀπώλεσαν (4)· διετέ-
λεσαν δὲ μετὰ ταῦτα ἐλευθεροί, χάρις, θεθαίως τῇ ιερό-
τητι τῆς νήσου ἐν ἣ ὁ ἄκρος ἱερεὺς ἦν ἐνταύτῃ καὶ ὁ ἄκρος
ἄρχων καὶ ὡς ὁ Λίβιος λέγει, ὁ ἀρχιερεὺς Θεόνδας ἦν ἐνταυτῷ
καὶ βασιλεὺς· ὃπερ συνάδει καὶ ταῖς ἐπιγραφαῖς ἐξ ὧν ἐξά-
γεται ὅτι ὁ τοιοῦτος θεοκρατικὸς βασιλεὺς ἔσχυε καὶ ἐπὶ
τῶν πλησιοχώρων τόπων (5). Ἐπὶ τοῦ μεταξὺ Σύλλα καὶ
Μιθριδάτου πολέμου οἱ ὑπὸ τοῦ δευτέρου τούτου ἐκπεμφθέν-
τες πειραταὶ εἶλον τὴν Ἰάσον, τὴν Σάμον, τὰς Κλαζομενάς
καὶ τὴν Σαμοθράκην ἧς ἐσύλησαν τὸν ναὸν καὶ ἀφείλοντο
ἀναθήματα ἀξίας χιλίων ταλάντων (6). Ὁ Πλίνιος λέγει
τὴν Σαμοθράκην ἐλευθέραν νῆσον· ἂν δὲ καὶ ὁ Οὐεσπασια-
νὸς ἐμόρφωσεν ἐπαρχίαν τινὰ νησιωτικὴν (*insularum pro-*
vincia), ἀμφιβάλλεται ἂν ἡ Σαμοθράκη ἦν κατατεταγμένη
ἐν τῇ ἐπαρχίᾳ ταύτῃ ἢ μᾶλλον ἐν τῇ Θράκῃ ἦν καὶ αὐτὴν
κατεστήσατο ἐπαρχίαν Ῥωμαϊκὴν ὁ αὐτὸς αὐτοκράτωρ (7)
καὶ ἐν ἣ οἱ Σαμοθράκες εἶχον πόλεις Σάλην καὶ Ζώνην ἐπὶ

(1) Τ. Α. Β. β. 45. κ. 5, 6. (2) Ηροδοτ. β. 7, κ. 183 — β. 8, 90.

(3) Πλούταρχ. ἀποφθ. Λακ. εἰς Λυσικλῶρ. 13 (4) Νεπ. 2, 3.

(5) Τ. Α. Β. αὐτ. (6) Αππιαν. πολ. Μιθριδ. 73. (7) Σουετον. Οὐε-
σπαστ. κ. 8.

τοῦ Δορίσκου· ἦν δὲ ὁ Δορίσκος αἰγιαλὸς καὶ πεδῖον μέγα τῆς Θράκης καὶ ἐπερατοῦτο κατὰ τὸ Σέρρειον, ἄκραν ὀνομαστικὴν (1) ἐφ' ἧς ἦν καὶ φρούριον Σέρρειον ἢ Σέρριον τεῖχος καλούμενον (2). οὗτος δὲ ὁ χῶρος ἦν τὸ πλαιὸν τῶν Κικόνων (3). — Ἐν Σαμοθράκῃ πρὸς τοῖς ἄλλοις ἐτιμῶντο ἡ Ἀφροδίτη, ὁ Πύθος καὶ ὁ Φαέθων· τὰ δὲ ἀγάλματα αὐτῶν ἦσαν ἔργα τοῦ Σκόπα (4). — Τὰ νομίσματα τῆς Σαμοθράκης ἔφερον ἀφ' ἐνὸς μέρους κεφαλὴν Παλλάδος καὶ ἀφ' ἑτέρου τὴν Κυβέλην ἢ κριὸν μετὰ τῶν γραμμάτων ΣΑΜΟ· ΣΑΜΟΘΡΑΚΩΝ· ΣΑΜΟ·ΤΕΙΣΙ ΣΑΜΟ ΜΗΤΡΩΝ· ΑΘ· ΣΑΜΟ·ΞΕΝΟ· ΣΑΜΟ·ΜΗΤΡ. καὶ ἄλλα· ἐπὶ ἐνὸς αὐτῶν φαίνεται ἡ κεφαλὴ τοῦ Ἀδριανοῦ καὶ τὰ γράμματα ΑΣΚΑΙ· ΤΡΑ ΑΔΡ καὶ ὀπισθεν ἡ Τύχη καὶ τὰ γράμματα ΣΑΜΙΩΝ ΕΝ ΘΡΑΚΗ (5).

* Σαμοθράκη, ἡ περίμετρος αὐτῆς λογίζεται 7 1/2 μιλ. ἰτ. ἔχει πόλιν ἐπὶ τοῦ ἀνατολικῷ αἰγιαλῷ Κάστρον καλούμενον καὶ τινα χωρία, καὶ λιμένα ἀναπεπταμένον καὶ ἐπισφαλῆ κατὰ τὸ βόρειον· κατὰ δὲ τὸ μέσον ἔχει ὄρος καὶ κατὰ τὸ νότιον ἐκδίδει μικρὸς ποταμὸς εἰς τὴν θάλασσαν. Μ. Γ. 43. 6'. Π. 40. 27'.

Θἰάσος, παρὰ τὴν Θρακικὴν παραλίαν, ἀπέναντι τοῦ Στρυμονικοῦ κόλπου, πρὸς τὸ βορ. δυτικὸν τῆς Σαμοθράκης· ἐκαλεῖτο ποτὲ καὶ Χρυσῇ νήσῳ διὰ τὰ χρυσᾶ αὐτῆς μέταλλα (6). ὁ Διονύσιος λέγει αὐτὴν α Ὠκυγίαν Θάσον, Δημήτριος ἀκτὴν ν (7) διὰ τὸ εὐδαιμον τῆς νήσου καὶ εὐκαρ-

(1) Προδ. β. 7, κ. 59. (2) Δημητρ. Αλαν. σ. 85—Αἰσχιν.

(3) Προδ. αὐτ. (4) Πλιν. Φυσ. Ις. β. 36, κ. 4, 7. (5) Μουσ. Ξεδερβ. Τ. 1, σ. 98—Μιονν. Τ. 2, ἀναπλ. σ. 524 κς. (6) Ἀρρίαν. παρὰ Εὐσταθ. εἰς Διονυσ. Περιηγ. σημ. εἰς 5. 517. (7) Διονυσ. Οἰκουμ. Περιηγ. 5. 323.

πον· ὅπερ καὶ εἰς παροιμίαν ἔπεσε τὸ Θάσος ἀγαθῶν, ὡς ἂν τις ἔλεγε δάσους ἀγαθῶν (1)· κατὰ τὸν Πλίνιον ἐκλήθη κατὰ καιροὺς Ἀερία καὶ Αἰθρία (2)· ὁ Σκύλαξ λέγει περὶ αὐτῆς ὅτι εἶχε πόλεις καὶ δύο λιμένας ὧν ὁ εἷς ἦν κλειστός (3). Ἡ νῆσος αὕτη συνφοκίσθη ἐπὶ τῆς ἐποχῆς τοῦ Κάδμου Ὀλ. 15. 1. ὑπὸ Φοινίκων τῶν ἐκπλευσάντων πρὸς ἀναζήτησιν τῆς Εὐρώπης μετὰ Θάσου τοῦ Φοίνικος, υἱοῦ, ὡς ἐμυθεύετο, τοῦ Ποσειδῶνος, κατὰ τὸν Ἀρριανόν, κατὰ δὲ τὸν Παυσανίαν τοῦ Ἀγένορος (4) καὶ ἀπὸ τοῦ Θάσου τούτου ἔρχεν ἡ νῆσος, τὸ ὄνομα (5)· μαρτυρεῖ δὲ καὶ ὁ Σκύμνος τὰ αὐτὰ, λέγων οὕτω =

Ἐξῆς Νεάπολις ἐστὶ καὶ νῆσος Θάσος·

Ἦν θάρβαροι τὸ πρότερον ὦκουν, ὡς λόγος·

Ἐπειτα Φοίνικες μετὰ Κάδμου καὶ Θάσου

Ἐκ τῆς Ἀσίας διαβάντες, ἔλαβον δὲ Θάσον

Ἀπὸ τοῦ Θάσου καὶ τοῦνομ' ὡς καὶ νῦν ἔχει (6)

Ὑστερον ἔσχεν ἡ Θάσος ἀποικίαν Παρίων (7) ὑπὸ τὸν πατέρα τοῦ ποιητοῦ Ἀρχιλόχου, κατὰ τινὰ χρησμόν διατηρηθέντα παρὰ τῷ Στεφάνῳ (8) καὶ τῷ Εὐσεβίῳ (9). Ἡ Θάσος ἦν περιβόητος διὰ τὰ ἐν αὐτῇ χρυσᾷ μέταλλα μνημαγεύμενα ὑπὸ πολλῶν καὶ προσέει καὶ ὑπὸ τοῦ Ἡροδότου ὃς εἶδεν αὐτὰ, ὡς λέγει, καὶ ὁμιλῶν περὶ τῆς ὁλης ἐξ αὐτῶν καὶ ἐξ ἄλλων εὐπορίας τῆς νήσου, ἐκφράζεται οὕτω « Ἡ δὲ

(1) Εὐσταθ. εἰς Διογ. σ. 520. (2) Πλιν. Φυσ. Ἱσ. β. 4, κ. 12. 23. (3) Σκυλ. Περιπλ. Θράκη. (4) Παυσ. Ηλ. κ. 25.

(5) Ἡροδοτ. β. 2, κ. 44. β. 6, κ. 46—Ἀρριαν. παρὰ Εὐσταθ. αὐτ.

(6) Σκυμν. Χίος. Περιηγ. σ. 658. (7) Στραβ. β. 10, σ. 487—Θουκυδ. β. 4, κ. 104—Εὐσταθ. εἰς Διογ. σ. 317. (8) Στεφ. Βυζ. Πάριον καὶ Πάρις καὶ Θάσος. (9) Εὐσεβ. β. 5, κ. 7—ιδ. περὶ τῆς χρονολογίας τῆς ἀποικίας ταύτης τῶν Παρίων Ρ. Ροχετ. ἱς. Ἀπικ. Ἑλλ. Τ. 3, κ. 6, σ. 227 καὶ σημ. 8 καὶ 9.

» πρόσοδός σφι ἐγένετο ἐκ τε τῆς ἡπείρου καὶ ἀπὸ τῶν
 » μετάλλων· ἐκ μὲν γε τῶν ἐκ Σκαπτῆς Ὑλῆς τῶν χρυσέων
 » μετάλλων τὸ ἐπίπαν ὀγδῶκοντα τάλαντα προσήϊε· ἐκ δὲ
 » τῶν ἐν αὐτῇ Θάσῳ ἐλάσσω μὲν τουτέων, συχνὰ δὲ οὕτω,
 » ὥστε τὸ ἐπίπαν Θασίοισι, ἐοῦσι καρπῶν ἄτελεσι, προ-
 » σήϊε ὁπότῃ τῆς ἡπείρου καὶ τῶν μετάλλων ἔτεος ἐκάστου
 » διηκόσια τάλαντα· ὅτε δὲ τὸ πλεῖστον προσῆλθε, τρια-
 » κόσια » (1).

« Εἶδον δὲ καὶ αὐτὸς τὰ μέταλλα ταῦτα· καὶ μακρῶ ἦν
 « αὐτέων θαυμασιώτατα, τὰ οἱ Φοίνικες ἀνεύρουσι οἱ μετὰ
 » Θάσου κτίσαντες τὴν νῆσον ταύτην ἥτις νῦν ἀπὸ τοῦ
 » Θάσου τούτου τοῦ Φοίνικος τὸ οὔνομα ἔσχε· τὰ δὲ μέ-
 » ταλλα τὰ Φοινικικὰ ταῦτα ἐστὶ τῆς Θάσου μεταξὺ Αἰνύ-
 » ρων τε γῶρου καλεομένου καὶ Κοινύρων, ἀντίον δὲ Σα-
 » μυθράκης, ὅρος μέγα ἀνεστραμμένον ἐν τῇ ζητήσει » (2).
 λέγει προσέτι ὁ αὐτὸς ἀλλαχοῦ ὅτι εἶδεν ἐν Τύρῳ ναὸν
 Ἡρακλέους ἐπωνυμίαν ἔχοντος Θασίου, καὶ ὅτι ἀφι-
 χθεὶς εἰς Θάσον εὔρε καὶ ἐκεῖ ναὸν Ἡρακλέους ὑπὸ Φοινίκων
 ἰδρυμένον κατὰ πέντε γενεὰς ἀνδρῶν πρότερον ἢ τὸν Ἀμ-
 φιτρύωνος Ἡρακλέα ἐν τῇ Ἑλλάδι γενέσθαι· ἐκφράζων δὲ
 καὶ τὴν ἰδίαν αὐτοῦ περὶ τούτου γνώμην, λέγει οὕτω « Τὰ
 » μὲν νυν ἱστορημένα δηλοῖ σαφέως παλαιὸν θεὸν τὸν Ἡρα-
 » κλέα ἐόντα· καὶ δοκέουσι δέ μοι οὗτοι ὀρθότατα Ἑλλήνων
 » ποιεῖν, αἱ διὰ Ἡράκλεια ἰδρυσάμενοι ἐκτινται, καὶ τῶ
 » μὲν ὡς ἀθανάτῳ, Ὀλυμπίῳ δὲ ἐπωνυμίαν ἔχουσι, τῶ δὲ
 » ἐτέρῳ ὡς ἥρωϊ ἐναγιζοῦσι » (3). λέγει δὲ καὶ ὁ Παισα-
 νίας ὅτι οἱ Θάσιοι ὄντες Φοίνικες τὸ ἀνέκαθεν, καὶ ἐκ Τύρου
 καὶ Φοινίκης τῆς ἄλλης ἐκπλεύσαντες μετὰ Θάσου τοῦ Ἀγλή-

(1) Ηροδοτ. β. σ, 46. (2) Αὐτ. κ. 47. (3) Αὐτ. β. 2, κ. 44.

νορος κατὰ ζήτησιν τῆς Εὐρώπης, ἀνέθεσαν Ἡρακλέα εἰς Ὀλυμπίαν οὐ τὸ βάθρον ἦν χαλκοῦν ὥς καὶ τὸ ἄγαλμα· ἦν δὲ καὶ τὸ μέγεθος τοῦ ἀγάλματος δέκα πήχεων καὶ εἶχεν ἐν μὲν τῇ δεξιᾷ χειρὶ ῥόπαλον, ἐν δὲ τῇ ἀριστερᾷ τόξον· ἤκουσε δὲ, ὡς λέγει, ἐν Θάσῳ ὅτι πρότερον μὲν ἐτίμων οἱ Θάσιοι τὸν αὐτὸν Ἡρακλέα ὃν καὶ οἱ Τύριοι· ὕστερον δὲ τελοῦντες εἰς τοὺς Ἕλληνας, κατεστήσαντο νόμον νὰ νέμωσι τιμὰς καὶ Ἡρακλεῖ τῷ Ἀμφιτρύωνος· ἐπὶ δὲ τοῦ εἰς Ὀλυμπίαν ἀναθήματος τῶν Θασίων ἦν τὸ ἐξῆς ἐλεγείον=

Υἱὸς μὲν γε Μίκωνος Ὀνατᾶς ἐξετέλεσεν,

Αὐτὸς ἐν Αἰγίνῃ δώματα ναιετάων (1).

Οἱ Θάσιοι πολιορκηθέντες ποτὲ ὑπὸ Ἰστιαίου τοῦ Μιλησίου, ἐπειδὴ εἶχον μεγάλας προσόδους, μετεχειρίζοντο τὰ χρήματα εἰς τὸ νὰ ναυπηγήσωσι νῆας μακράς, καὶ νὰ κτίσωσι τεῖχος ἰσχυρότερον τοῦ προτέρου· ἡ δὲ πρόσδος αὐτῶν ἦν ἐκ τε τῆς ἡπείρου καὶ ἀπὸ τῶν μετάλλων (2)· ὕστερον δὲ ἐπὶ τῆς εἰσβολῆς τῶν Περσῶν εἰς τὴν Ἑλλάδα ὡς διέβληθησαν ὑπὸ τῶν ἀστυγειτόνων πρὸς τὸν Δαρεῖον ὅτι ἐμνηχανῶντο ἀπόστασιν, πέμψας ἄγγελον ὁ βασιλεὺς οὗτος, ἐκέλευσεν αὐτοῦς νὰ κατεδαφίσωσι τὸ τεῖχος καὶ τὰς νῆας νὰ κομίσωσιν εἰς Ἀθήνην (3)· ὅπερ καὶ ἐποίησαν, ὑπακούσαντες τῇ ἐντολῇ τοῦ βασιλέως (4)· — Ἐπὶ τῆς ἀκμῆς τῶν Ἀθηναίων οἱ Θάσιοι ὡς καὶ πάντες οἱ λοιποὶ νησιῶται ἦσαν τεταγμένοι ὑπ' αὐτούς· ἐπὶ δὲ τῆς ἐποχῆς Κίμωνος τοῦ Μιλητιάδου, Ὀλ. 79 1 (5) ἀπέστησαν αὐτῶν, διενεχθεντες περὶ τῶν ἐμπορίων τῶν ἐν τῇ ἀντιπέρᾳ Θράκῃ καὶ περὶ τοῦ μετάλλου ᾧ ἐνέμοντο· καὶ πλεύσαντες μετὰ στόλου κατὰ

(1) Πaus. Ηλ. κ. 25. (2) Ηροδοτ. β. 6, κ. 46. (3) Αὐτ.

(4) Αὐτ. κ. 48. (5) Διοδ. Σικ. β. 11, κ. 70.

τῆς Θάσου οἱ Ἀθηναῖοι καὶ ναυμαχήσαντες, ἐνίκησαν καὶ ἀπέβησαν εἰς τὴν γῆν (1)· νικηθέντες δὲ οἱ Θάσιοι κατὰ τὰς μάχας καὶ πολιορκούμενοι, ἐπεκαλέσαντο τοὺς Λακεδαιμονίους, κελεύοντες νὰ ἐπαμύνασιν εἰσβαλόντες εἰς τὴν Ἀττικὴν· οἱ δὲ Λακεδαιμόνιοι ὑπέσχοντο μὲν κρύφα τῶν Ἀθηναίων καὶ ἔμελλον, διεκωλύθησαν δὲ ὑπὸ τοῦ γενομένου σεισμοῦ· πολιορκούμενοι δὲ τρία ἔτη οἱ Θάσιοι, ὑπετάγησαν τέλος καθ' ὁμολογίαν τοῖς Ἀθηναίοις, καθελόντες τὸ τεῖχος καὶ παραδόντες τὰς ναῦς, καὶ ἀπέδωκαν μὲν τότε εὐθὺς ποσότητα τινὰ χρημάτων, ὑπέσχοντο δὲ νὰ ἀποδιδῶσι κατ' ἔτος φόρον ὅσος συνεφωνήθη, ἀφέντες τὴν τε ἡπειρον καὶ τὸ μέταλλον (2)· ταῦτα ἐγένοντο στρατηγούντος τοῦ Κίμωνος ὃς κατὰ τὴν πολιορκίαν ταύτην ἔλαβε τριάκοντα καὶ τρεῖς ναῦς τῶν Θασίων, καὶ προσεκτήσατο τοῖς Ἀθηναίοις τὰ πέραν χρυσεῖς, καὶ παρέλαβε τὴν χώραν ἧς ἐπῆρχον οἱ Θάσιοι (3)· ἦν δὲ ἡ χώρα αὕτη ἐπὶ τῆς ἀπέναντι Θρακικῆς ἡπείρου καὶ περιείχοντο ἐν αὐτῇ πόλεις τινὲς ἀποικίαι τῶν Θασίων (4), ὡς ἡ Δάτος ἢ τὸ Δάτον ὅπερ ἦν πόλις ἔνδοξος περὶ τὴν τοῦ Στρυμόνος παραλίαν (5) καὶ ἀρίστην εἶχε χώραν καὶ εὐκαρπον καὶ ναυπηγία καὶ χρυσοῦ μέταλλα, ἀφ' οὗ καὶ παροιμία δάτον ἀγαθῶν, ὡς καὶ ἀγαθῶν ἀγαθίδες (6)· καὶ ἐνθα ὁ Σωφάνης στρατηγῶν τῶν Ἀθηναίων μετὰ Λεάγρου τοῦ Γλαύκωνος ἐφονεύθη ὑπὸ τῶν Ἡδωνῶν, μαχόμενος περὶ τῶν χρυσῶν μετάλλων (7)· ἔτι δὲ ἡ Οἰσὺμη, ἡ Γαληψὸς (8) ἡ Στρύμη (9) καὶ ἄλλας· μετὰ τὴν

(1) Θουκυδ. β. 1, κ. 100. (2) Αὐτ. κ. 101.—Διοδ. Σικ. β. 11, κ. 70. (3) Πλουταρχ. Κίμων κ. 14. (4) Ηρόδοτ. β. 7, κ. 118.—Θάσιοι ὑπὲρ τῶν ἐν τῇ ἡπείρῳ πόλεων τῶν σφετέρων. (5) Εὐσταθ. εἰς Διοδ. ν. 3. Οἰκισμ. Περιηγ. σημ. εἰς σ. 617. (6) Στραβ. β. 7, σ. 301.

(7) Ηρόδοτ. β. 9, κ. 75. (8) Θουκυδ. β. 4, κ. 107.—Διοδ. Σικ. β. 12, κ. 68. (9) Ηρόδοτ. β. 7, κ. 108.

δυστυχῇ ἔκβασιν τῆς κατὰ τῆς Σικελίας ἐκστρατείας τῶν Ἀθηναίων, οἱ Θάσιοι ἀπέστησαν καὶ αὐθις ἀπ' αὐτῶν, κατὰ προτροπὴν τῶν Λακεδαιμονίων οἱ ὅμως ἐξελάθησαν μετ' οὐ πολὺ ὑπὸ τοῦ στρατηγοῦ τῶν Ἀθηναίων Θρασυβούλου δις πλεύσας κατὰ τῆς Θάσου μετὰ πεντεκαίδεκα νηῶν, ἐνίκησε μάχῃ τοὺς ἐκ τῆς πόλεως καὶ περὶ διακοσίους αὐτῶν ἀνεῖλεν· ἐγκλείσας δ' αὐτοὺς εἰς πολιορκίαν, ἠνάγκασε τοὺς φυγάδας τοὺς τὰ τῶν Ἀθηναίων φρονοῦντας νὰ λάβωσι φρουρὰν, καὶ νὰ ᾔηται τοῦ λοιποῦ σύμμαχοι τῶν Ἀθηναίων (1)· κατὰ τὰς διαφόρους ταύτας περιπετείας μετεβλήθη καὶ τὸ πολίτευμα τῶν Θασίων· καὶ οἱ μὲν Ἀθηναῖοι εἰσήγαγον τὴν δημοκρατίαν, οἱ δὲ Πελοποννήσιοι τὴν ὀλιγαρχίαν διὰ τοῦ Διοτρεφοῦς· ἀλλ' ὁ Θρασύβουλος βοηθούμενος ὑπὸ κόμματος δημοκρατικοῦ ὑπὸ τὸν Ἑκφαντον, ἐπενήγαγεν αὐθις τὴν δημοκρατίαν, Ὀλ. 97 3 (2) 390 π. Χ. — Ὑστερον δὲ τοῦ βασιλέως τῆς Μακεδονίας Φιλίππου τοῦ Ἀμύντου κατενεγκόντος φυγάδας ἐν Θάσῳ, ἠγέρθησαν στάσεις ἐμφύλιοι ἐν αὐτῇ· ὁ δὲ ἕτερος Φίλιππος ὁ Β'. ἐπῆλθε κατὰ τῆς πόλεως τῶν Θασίων, καὶ ταύτην φιλίαν οὔσαν ἐξηνδραποδίσσατο· ὑπέσχοντο δὲ οἱ Θάσιοι πρὸς τὸν στρατηγὸν τοῦ Φιλίππου Μητρόδωρον νὰ παραδώσωσι τὴν πόλιν, ἐὰν διατηρήσῃ αὐτοὺς ἀφρουρήτους, ἀφορολογήτους, ἀνεπισταυθμεύτους, ἔχοντας τοὺς ἰδίους αὐτῶν νόμους· καὶ ἀπεκρίνατο ὁ Μητρόδωρος ὅτι ὁ βασιλεὺς συγχωρεῖ νὰ ᾔηται οἱ Θάσιοι ἀφρουρήτοι, ἀφορολόγητοι, ἀστάθμευτοι, καὶ νὰ ἔχωσι τοὺς ἰδίους αὐτῶν νόμους· καὶ τότε ἐπυφημησάντων μετὰ κραυγῆς πάντων, παρήγαγον τὸν Φίλιππον εἰς τὴν πόλιν (3).

(1) Διοδ. Σικ. β. 13, κ. 72. (2) Θουκυδ. β. 4, κ. 104. β. 7, κ. 64. (3) Πολυβ. β. 15, κ. 24.

μετὰ τὸ πέρας τοῦ μεταξὺ τῶν Ῥωμαίων καὶ τοῦ Φιλίππου πολέμου ἡ Θάσος ἀπετέλει μέρος τῶν τόπων τῶν ἐλευθέρων ἀπὸ τῆς φρουρᾶς καὶ τῆς κυριότητος τοῦ Φιλίππου (1). ὁ δὲ Βροῦτους καὶ ὁ Κάσιος ὅτε κατεσκηνώθησαν ἐπὶ τὰ ὑπὲρ τοὺς Φιλίππους ὕψη, μετεχειρίζοντο τὴν Θάσον ὡς ταμειυτήριον (2). ὁ Πλίνιος λέγει τὴν Θάσον ἐλευθέραν νῆσον· ὁ Ἱεροκλῆς τάττει τὴν Θάσον καὶ τὴν Σαμοθράκην ἐν τῇ Ἰλ-λυρικῇ ἐπαρχίᾳ τῆς Μακεδονίας (3). ὁ δὲ Κωνσταντῖνος ὁ Πορφυρογένητος, ἐν τῷ θέματι τῆς Θράκης (4). — Ἐκτὸς τοῦ ἐκ τοῦ χρυσοῦ πλούτου καὶ τὸ μάρμαρον τῆς Θάσου ἦν ὀνομαστὸν καὶ δύο τῶν ἀνδριάντων τοῦ Ἀδριανοῦ πρὸ τοῦ ναοῦ τοῦ Ὀλυμπίου Διὸς ἐν Ἀθήναις ἦσαν ἐκ τοῦ Θασίου τούτου μαρμάρου (5). ἔτι δὲ καὶ ὁ οἶνος τῆς νήσου ταύτης ἦν ἐξαίρετου ποιότητος (6), ὡς καὶ τὰ ἀμύγδαλα αὐτῆς· ἔτι δὲ καὶ τὸ ὄξος καὶ ὁ Ἑλλέβορος αὐτῆς ἐθεωροῦντο ὡς χρήσιμα εἰς τὴν ἰατρικὴν (7). — Ὁ Πολύγνωτος εἰς τῶν ἐπισημοτέρων ζωγράφων τῆς ἀρχαιότητος ἦν ἐκ Θάσου. — Θάσιος ἦν καὶ Θεαγένης ὁ Τιμοσθένους ὃς ἔσχε χιλίους τετρακοσίους στεφάνους ἐν τοῖς Ὀλυμπιακοῖς ἀγῶσι, καὶ ὁ ἀνδρὶς αὐτοῦ ἴστατο ἐν Ὀλυμπίᾳ παρὰ τοὺς τῶν βασιλέων τῆς Μακεδονίας· ἦσαν δὲ καὶ πολλοὶ τῆς Ἑλλάδος καὶ ἔτι παρὰ τοῖς βαρβάροις ἀνδριάντες τοῦ Θεαγένους, ὡς λέγει ὁ Πausanias ὃς διηγεῖται τὰ κατ' αὐτὸν κατ' ἑκτασιν (8).

* Θάσος οὐ πόρρω τοῦ πρὸς μεσημβρίαν αἰγιαλοῦ τῆς Θράκης, μεταξὺ τοῦ ἀκρ. Ἄσπρου καὶ τῶν ἐκβολῶν τοῦ

(1) Τ. Λιβ. 33, 34, 35. (2) Αππιαν. πολ. ἐρφ. β. 4, κ. 106, 188. β. 5, κ. 2. (3) Ἱεροκλ. σ. 83. (4) Κωνσταν. Πορφυρ. περὶ Θεμ. β. 2, κ. 2. (5) Πaus. Αἰγ. κ. 18. (6) Αριστοφ. Πλατ. σ. 1024.

(7) Πλιν Φυσ. Ις. 14, κ. 9, 7, 16, 22. β. 15, κ. 24, 23. κ. 27.

(8) Πaus. Ηλ. Β. κ. 11.

ποταμοῦ Καρασοῦ, πρὸς τὸ στόμιον τοῦ κόλπου τῆς Κοντέσας (Στρυμονικοῦ)· κεῖται κατὰ τὸ βορ. ἀνατολικὸν τοῦ Ἄθωνος ἢ Ἀγίου Ὄρους καὶ τὸ βορ. δυτικὸν τῆς Λήμνου, καὶ ἐκτείνεται κατὰ μῆκος 18 μιλ. ἰτ. καὶ κατὰ πλάτος 13· πλουτεῖ ἀπὸ πάντων τῶν πρὸς τὸ ζῆν ἀναγκαίων· ἔχει καλίστας ὀπώρας καὶ οἶνον ἄριστον, καὶ μεταλλεῖα χρυσοῦ, καὶ λατομεῖα καλοῦ μαρμάρου καὶ παντοίων λίθων ποικιλοχρῶν. Ἡ πρωτεύουσα πολίχνη καλεῖται Θάσος καὶ Κάστρον· ἔχει δὲ καὶ χωρία ἐννέα ὧν τὰ γνωστότερα Βολγκάρ πρὸς μεσημβρίαν, κατὰ τὴν ἀριστερὰν ὄχθην μικροῦ ποταμοῦ· Παναγία κατὰ τὸν βόρειον αἰγιαλὸν, πρὸς δυσμὰς τῆς Θάσου—Ποταμιὰ—Λατζαβίτι—Θεολόγος ὄρεινόν—Κάστρον ὄρεινόν· κατὰ τὸ μέσον τῆς νήσου ὑψοῦνται ὄρη τινὰ ἐξ ὧν πηγάζουσι τρεῖς ποταμοὶ ἐκδιδόντες εἰς τὴν θάλασσαν, ὁ εἰς κατὰ τὸ νότιον καὶ οἱ δύο κατὰ τὸ βόρειον τῆς νήσου· ἔχει δὲ ἡ Θάσος καὶ λιμένα καλὸν εἰς ὃν συρρέουσι αἰ πολλοὶ ἔμποροι· ἡ πρωτεύουσα πολίχνη Θάσος ἢ Κάστρον κεῖται ἐπὶ τοῦ βορείου αἰγιαλοῦ παρὰ τὴν δεξιὰν ὄχθην καὶ πλησίον τῶν ἐκβολῶν μικροῦ ποταμοῦ κατὰ τὴν αὐτὴν θέσιν τῆς ἀρχαίας πόλεως Θάσου. Μ. Γ. 42, 25'.

ΜΗΔΟΙ

ΑΙ ΚΑΤΑ ΤΟ ΙΚΑΡΙΟΝ ΠΕΛΑΓΟΣ.

ΧΙΟΣ, νῆσος ἐκ τῶν Ἰωνικῶν ἐν τῷ Ἰκαρίῳ πελάγει παρὰ τὴν Μικρὰν Ἀσίαν, ἀπέναντι τῶν Ἐρυθρῶν καὶ τοῦ ὄρους Μίμαντος, ἐκτεινομένη ἀπ' ἄρκτου πρὸς μεσημβρίαν. Ἰὼν ὁ ποιήσας τραγωδίαν λέγει μυθολογικώτερον ἐν τῇ συγγραφῇ αὐτοῦ ὅτι ὁ Ποσειδὼν ἐλθὼν ποτὲ εἰς ταύτην τὴν τότε ἔρημον νῆσον, συνεγένετο νύμφῃ τινὶ, καὶ ὡς κατὰ τοὺς ᾠδῖνας τῆς νύμφης ἔπεσεν εἰς τὴν γῆν χιὼν ἐξ οὐρανοῦ, ὁ Ποσειδὼν ὠνόμασε τὸν παῖδα Χίον (1) καὶ ἀπ' αὐτοῦ ἔλαβε καὶ ἡ νῆσος τὸ ὄνομα· συνεγένετο δὲ ὁ Ποσειδὼν καὶ ἑτέρας νύμφῃ καὶ ἔσχεν ἐξ αὐτῆς παιδὰς Ἄγγελον καὶ Μέλανα (2). Ἡ Χίος ἐθεωρεῖτο ὡς ἡ ἐπιφανεστάτη νῆσος τῶν Ἰόνων· ἐλογίζετο δὲ ὁ παρὰ τὴν γῆν περίπλους αὐτῆς ἐννεακοσίων σταδίων, καὶ εἶχεν ἐπὶ τοῦ ἀνατολικοῦ αἰγιαλοῦ πόλιν εὐλίμενον καλουμένην Χίον ὡς καὶ ἡ νῆσος καὶ συνοικισθεῖσαν ὑπὸ τινος Ἐγερτίου ἐπαγαγόντος σύμμικτον πλῆθος (3), καὶ ναύσταθμον χωρητικὸν ὀγδοήκοντα πλείων (τῶν τότε) ἦσαν δὲ κατὰ τὴν παραλίαν τῆς νήσου πρῶτον μὲν κατὰ νότον τῆς πόλεως τὸ ἀκρωτήριον ΠΟΣΕΙΔΙΟΝ, εἶτα (κατὰ τὸ δυτ-νότιον) ΦΑΝΑΙ, λιμὴν βαθύς καὶ ναὸς τοῦ Ἀπόλλωνος καὶ ἄλλος Φοινίκων· καὶ κατὰ τὸ ἀνατ-νότιον αὐτοῦ ἀκρωτήριον ὡσαύτως ΦΑΝΑΙ καλούμενον· εἶτα τὸ λεγόμενον ΝΟΓΙΟΝ ὕψους αἰγιαλός· εἶτα κατὰ δυσμὰς ΛΑΪΟΥΣ ἢ ΛΕΟΥΣ ἢ ΛΑΪΟΣ καὶ οὗτος ὕψους αἰγιαλός· καὶ ἀπ' αὐ-

(1) Περρ. Αἰ. κ. 4. (2) Αὐτ. (3) Στραβ. β. 14, σ. 633.

τοῦ εἰς τὴν πόλιν ἐξήκοντα σταδίων ἰσθμός· εἶτα (κατὰ τὸ δυτ-
 βόρειον) ἀκρωτήριον ΜΕΛΑΙΝΑ ἀπέναντι τῆς νήσου Ψύρων
 ἀπεχούσης πεντήκοντα στάδια· εἶτα ἡ ἈΡΙΟΥΣΙΑ χώρα
 τραχεῖα καὶ ἀλίμενος ὅσον τριακοσίων σταδίων, φέρουσα
 τὸν ἄριστον τῶν Ἑλληνικῶν οἴνων· εἶτα (κατ' ἄρκτον) τὸ
 ΠΕΛΙΝΑΪΟΝ ὄρος τὸ ὑψηλότετον τῶν ἐν τῇ νήσῳ· εἶχε
 δὲ ἡ νῆσος καὶ λατόμιον μαρμάρου λίθου (1). Ἐκτὸς τοῦ
 Στράβωνος ἀναφέρει καὶ ὁ Ὁράτιος τὸν οἶνον τῆς Χίου ὡς
 τὸν ἄριστον τῶν τῆς Ἑλλάδος (2)· τὰ σῦκα τῆς νήσου ταύ-
 της ὑμνήθησαν ὑπὸ τοῦ Μαρτέλου ὀνομαζόμενα τὰ κατ' ἐξο-
 χὴν Χῖα σῦκα (3), τὸ δὲ μάρμαρον ἐπαινεῖται ὑπὸ τοῦ
 Πλινίου (4) ὃς λέγει προσέτι ὅτι καὶ τὸ χῶμα τῆς Χίου
 ἔχει ἱαματικὴν ἐνέργειαν ὡς καὶ τὸ τῆς Σάμου (5). — Ἡ
 Χίος ὠκλήθη τὸ κατ' ἀρχὰς ὑπὸ Πέλασγῶν ἐλθόντων ἐκ Θεσ-
 σαλίας· ὅθεν καὶ οἱ Χῖοι κατὰ τὴν μαρτυρίαν τοῦ Στρά-
 βωνος (6) καὶ τοῦ Εὐσταθίου (7) ἐθεώρουν ἑαυτοὺς κατὰ-
 γομένους ἐκ Πέλασγῶν τῶν ἐκ τῆς Θεσσαλίας· καὶ ἡ τοι-
 αύτη ἀρχὴ αὐτῶν ἐπιβεβαιοῦται ἔτι μᾶλλον ἐκ τοῦ Πελιν-
 νίου ὅρου· συνωνύμου τῇ Πελίννῃ, πόλει τῆς Θεσσαλίας (8)·
 μετὰ παρέλευσιν χρόνου ἐπῆλθεν εἰς τὴν Χίον ἀποικία ἐκ
 Κρήτης ὑπὸ τὸν ἑγγονον τοῦ Μίνως Οἰνοπίωνα (9) μεθ' οὗ
 ἦλθον καὶ οἱ πέντε αὐτοῦ υἱοὶ Τάλος, Εὐάνθης, Μέλας, Σά-
 λαγος καὶ Ἀθάμας, ἐξ οὗ καὶ ἡ Χίος ὠνομάζετο πόλις Οἰ-
 νοπίωνος· βασιλεύοντος δὲ αὐτοῦ, ἀφίκοντο εἰς τὴν νῆσον
 Κᾶρες καὶ Ἀβαντές ἐξ Εὐβοίας. Μετὰ δὲ τὸν Οἰνοπίωνα καὶ

(1) Στραβ. β. 14, σ. 605. (2) Ορατ. ὠδ' 9'. (3) Μαρτιλ. β. 7.
 Επιγρ. 24. (4) Πλιν. β. 5, κ. 31. (5) Αὐτ. β. 35, κ. 16. (6) Στραβ.,
 β. 13, σ. 621. (7) Εὐσταθ. εἰς Διονυσ. Περιηγ. σημ. εἰς ς. 535.

(8) Στεφ. Βυζ. Χίος καὶ Πελίνα. (9) Πασ. Αχ. κ. 4—Δικδ. Σικ.
 β. 3, κ. 79.

τοὺς υἱοὺς αὐτοῦ ἔλαβε τὴν ἀρχὴν ὁ Ἀμφικλος ἐλθὼν ἐξ Ἰστιαίας τῆς ἐν Εὐβοίᾳ κατὰ μάντευμα τῶν Δελφῶν· ὁ δὲ Ἔκτωρ μετὰ τετάρτην γενεὰν ἀπὸ τοῦ Ἀμφίκλου βασιλεύσας ἐπολέμησε κατὰ τῶν οἰκούντων ἐν τῇ νήσῳ Ἀθάντων καὶ Καρῶν· καὶ τοὺς μὲν αὐτῶν ἀπέκτεινεν ἐν ταῖς μάχαις τοὺς δὲ ἠνάγκασε νὰ ἀπέλθωσιν ὑπόσπονδοι· μετὰ δὲ τὸ τέλος τοῦ πολέμου, ἐμνήσθη ὁ Ἔκτωρ ὅτι ἔπρεπε καὶ οἱ Χίοι νὰ συνθύωσι μετὰ τῶν Ἰώνων εἰς τὸ Πανιώνιον· αὐτὸς δὲ ἔλαβε τρίποδα παρὰ τοῦ κοινοῦ τῶν Ἰώνων, ἄθλον ἐπὶ τῇ ἀνδραγαθίᾳ· τοσαῦτα εἶπεν ὁ Ἴων περὶ τῶν Χίων, ἀλλὰ δὲν ἐδήλωσε καθ' ἣν τινα αἰτίαν οἱ Χίοι ἐτέλουν εἰς τοὺς Ἴωνας (1). — Ἡ Χίος ἦν ἔκπαλαι κατατεταγμένη ἐν τῷ ἀριθμῷ τῶν δώδεκα Ἰωνικῶν πόλεων (2), καὶ οἱ Χῖοι ὠμίλουν τὴν αὐτὴν διάλεκτον μετὰ τῶν Ἐρυθραίων μεθ' ὧν εἶχον τὴν αὐτὴν καταγωγὴν (3). Ἐν Χίῳ ἦν ναὸς Ἀφροδίτης ἐπίσημος, καὶ ἕτερος τῆς Ἀρπυίας τῆς ἀποδιωχθείσης ὑπὸ τῶν υἱῶν τοῦ Βορέως καὶ ἥς τὴν εἰκόνα ἐχάραττον οἱ Χίοι ἐπὶ τῶν πατρῶων αὐτῶν νομισμάτων. — Τὰ νομίσματα τῶν Χίων θεωροῦντο ὡς κίβδηλα καὶ οἱ Ἀθηναῖοι ἐσημείουσιν αὐτὰ δι' ἐνὸς Χ πρὸς διάκρισιν. — Ἐλέγετο παροιμία ἐν Ἑλλάδι *Χῖος Γέλως* ἐπὶ τῶν ἀσελγῶν, διότι οἱ Χῖοι ἦσαν περιβόητοι ἐπὶ τῇ ἀσελγείᾳ. — Ἄνδρες ἐπίσημοι ἐγεννήθησαν ἐν τῇ νήσῳ ταύτῃ Ἴων, ποιητὴς τραγικὸς, σύγχρονος τοῦ Σοφοκλέους μεθ' οὗ ἐγνωρίσθη ἐν Χίῳ· Θεόπομπος ἱστορικὸς, μαθητὴς τοῦ Ἰσοκράτους, θεωρούμενος ὡς ὁ ἄριστος τῶν ἱστορικῶν μετὰ τὸν Θουκυδίδην καὶ τὸν Ξενοφῶντα οὗ ἔγραψε συνέχειαν τῆς Ἑλληνικῆς ἱστορίας καὶ βίον Φιλίπ-

(1) Πaus. Αἰ. κ. 4. (2) Στραβ. β. 14, σ. 633. (3) Προδοτ. β. 1, κ. 142—Βελ. Πατερκ. β. 1, κ. 4—Σκιδ Ἰωνία.

που τοῦ Μακεδόνο· Θεόκριτος ποιητής, ῥήτωρ καὶ ἱστορικός
 ὃς διεφώνει πρὸς τὸν Θεόπομπον περὶ τῶν πολιτικῶν τῆς
 πατρίδος αὐτῶν πραγμάτων, ὡς ὁ Ἀθηναῖος μαρτυρεῖ.
 Οἶνοπίδης ἀστρονόμος, εὐρετής, ὡς λέγεται, τῆς λοξότη-
 τος τοῦ ζωδιακοῦ. Νέσσοι φιλόσοφοι· Μητρόδωρος μαθη-
 τῆς Νέσσου ἢ κατ' ἄλλους· Δημοκρίτου καὶ διδάσκαλος κατὰ
 τὸν Σούδαν, τοῦ μεγάλου Ἱπποκράτους· Σχύμνος οὐ σώζε-
 ται μικρὰ γεωγραφία ἔμμετρος· καὶ τέλος ὁ Ὀμηρος ὃς ἐδό-
 ξαζον καὶ διετείνοντο οἱ Χῖοι ὅτι ἐγεννήθη ἐν τῇ νήσῳ αὐ-
 τῶν, καὶ ἐκτὸς ἄλλων ἐπιχειρημάτων προέτεινον πρὸς ἀπό-
 δειξιν καὶ τὴν προσηγορίαν τῶν Ὀμηριδῶν δι' ἧς ἐγνωρί-
 ζοντο οἱ ἀπόγονοι τοῦ ἡγεμόνος ἐκείνου τῶν ποιητῶν ἀνα-
 φερόμενοι καὶ ὑπὸ τοῦ Πινδάρου· ἦν δὲ τόπος οὗ ἔχνη καὶ
 ἤδη σώζονται κατὰ τὸν ἀνατολικὸν αἰγιαλὸν τῆς νήσου θεω-
 ρούμενος ὡς σχολεῖον τοῦ Ὀμήρου καὶ πύργος ἐπὶ ὄρους (τοῦ
 Προφ. Ἡλιοῦ ἐκλαμβανόμενος ὡς ὁ τάφος αὐτοῦ. Οἱ Χῖοι
 εἶχον ποτὲ καὶ ναυτικόν, καὶ ἔτεινον εἰς τὴν κατὰ θάλασσαν
 ἀρχὴν καὶ ἐλευθερίαν (1), καὶ ἦν, φαίνεται, ἀξιόλογον τὸ
 ναυτικὸν αὐτῶν, διότι ὅτε οἱ Πέρσαι ἐπολέμουν τὴν στασιάζ-
 σασαν Ἰωνίαν, οἱ Χῖοι παρέσχον ἑκατὸν νῆας εἰς τὸ Πανιῶ-
 νιον (2)· ἀλλὰ γενομένης ναυμαχίας, καὶ πρῶτον μὲν τῶν
 Σαμίων, πλὴν ἑνδεκα νηῶν, εἶτα δὲ καὶ τῶν Λεσβίων καὶ
 τοῦ πλείστου τῶν Ἰώνων λειποτακτησάντων καὶ τραπέντων
 εἰς φυγὴν (3), οἱ Χῖοι μόνον παραμείναντες ἐν τῇ ναυμα-
 χίᾳ, δὲν ἐθελοκάκησαν, οὐδὲ ἠθελήσαν νὰ γίνωσιν ὅμοιοι
 τοῖς κακοῖς, ἀλλ' ἰδόντες τοὺς πολλοὺς προδιδόντας, οὗτοι
 μετ' ὀλίγων συμμάχων μεμονωμένοι, ἐναυμάχουν, καὶ ἐπε-
 δεῖξαντο ἔργα λαμπρὰ, καὶ ἐλόντες πολλὰς νῆας τῶν πο-

(1) Στραβ. β. 14, σ. 645. (2) Ἡρόδοτ. β. 6, κ. 3. (3) Αὐτ. κ. 14.

λεμίων, ἀπέβαλον καὶ αὐτοὶ τοὺς πλείους τῶν ἑαυτῶν, καὶ μετὰ τῶν λοιπῶν ἔφυγον εἰς τὴν Χίον (1). ὅσων δὲ αἱ γῆς ἦσαν ἀδύναιτο ὑπὸ τρυμάτων οὗτοι ὡς ἐδιώκοντο, κατέφυγον πρὸς τὴν Μυκάλην, καὶ ἐκεῖ καταλιπόντες τὰς ναῦς, ἐκομίζοντο πεζοὶ διὰ τῆς ἡπείρου· ἐπειδὴ δὲ εἰσέβαλον εἰς τὴν Ἐφεσίαν διὰ νυκτὸς, εἰ Ἐφέσιοι ἐθεώρησαν αὐτοὺς ὡς κλέπτας, καὶ ἐπιπεσόντες ἀπέκτειναν αὐτούς (2). ἔν τούτοις δὲ καὶ Ἰστιαῖος ὁ Μιλήσιος ὅς ἦν σύμβουλος τοῦ Δαρείου πλεύσας μετὰ Λεσβίων κατὰ τῆς Χίου καὶ συμβαλὼν τῇ μὴ προσδεχομένῃ αὐτὸν φρουρᾷ τῶν Χίων κατὰ τὰ λεγόμενα Κοῖλα τῆς Χιαλῆς χώρας, ἐφόνευσε πολλοὺς ἐξ αὐτῶν, καὶ ὀρμώμενος ἀπὸ τῆς Πολίχνης τῶν Χίων μετὰ τῶν Λεσβίων, ἐνίκησε καὶ τοὺς λοιποὺς Χίους κεκαχωμένους ἤδη ἐκ τῆς ναυμαχίας (3). — Οἱ Χῖοι συνεστρατεύσαντο μετὰ τῶν λοιπῶν Ἑλλήνων κατὰ τῶν Περσῶν ἐν τῇ κατὰ τὴν Μυκάλην ναυμαχίᾳ (4). — Κατὰ δὲ τὸν Πελοποννησιακὸν πόλεμον οἱ Χῖοι συνεμάχουν κατὰ πρῶτον τοῖς Ἀθηναίοις παρέχοντες αὐτοῖς ναυτικόν (5), ὡς καὶ πρὶν τῆς ἐν Ἀρξέως τοῦ πολέμου ὡς ὑποτελεῖς τῶν Ἀθηναίων ἐπεμπον πλοῖα βοηθητικά κατὰ τὰς ἐκστρατείας αὐτῶν, ὡς τὴν κατὰ τῆς Σάμου (6) κλ. κατὰ δὲ τὸ τέλος τοῦ ἐξέδому ἔτους τοῦ αὐτοῦ πολέμου οἱ Χῖοι ἠναγκάσθησαν νὰ κατεδάψωσι τὸ νεώκτιστον αὐτῶν τεῖχος, κατὰ διαταγὴν τῶν Ἀθηναίων ὑποπιτευσάντων τὴν πίστιν αὐτῶν (7). κατὰ δὲ τὸ εἰκοστὸν ἔτος οἱ Χῖοι ἀπέστησαν ἀπὸ τῶν Ἀθηναίων (8), καὶ ἑκτοτε οἱ Ἀθηναῖοι ὀρμώμενοι ἐκ τῶν πρὸ τῆς Χίου

(1) Ηρόδοτ. β. 6, κ. 15. (2) Αὐτ. κ. 16. (3) Αὐτ. κ. 26.

(4) Ηρόδοτ. β. 9, κ. 106. (5) Θουκυδ. β. 2, κ. 9. (6) Θουκυδ. β. 116, 117. (7) Αὐτ. β. 4, κ. 51. (8) Αὐτ. β. 8, κ. 15.

κειμένων Οἰνουσῶν νήσων, καὶ ἐκ τῶν ἐπὶ τῆς Ἐρυθραίας γῆς· δύο φρουρίων Σιδούσης καὶ Πτελειοῦ καὶ προσέει ἐκ τῆς Λέσβου, ἐπολέμουν τοὺς Χίους ἀπὸ τῶν νεῶν· καὶ ἀποβάντες ἐπὶ τῆς νήσου καὶ συγκροτήσαντες διαφόρους μάχας, ἐνίκησαν αὐτοὺς ἐν Καρδαμύλῃ καὶ ἐν Βολισσῷ καὶ ἐν Φά- ναις καὶ ἐν Δευκωνίῳ καὶ δεπόρθησαν τὴν χώραν ἢ ἐπὶ τῶν Μηδικῶν διατελέσασα αἰὶ ἀπαθής, ἣν ἐν εὐδαίμονι καὶ ἀμακίᾳ καταστάσει (1)· καὶ μετὰ τινα χρόνον ἐπολιόρκησαν οἱ Ἀθηναῖοι τὴν Χίον κατὰ ξηρὰν καὶ κατὰ θάλασσαν καὶ ἐτείχισαν τὸ Δελφίνιον, τόπον ὀχυρὸν κατὰ τὸ μέρος τῆς ξηρᾶς καὶ ἔχοντα λιμένας καὶ οὐ πολὺ ἀπέχοντα τῆς πολέως· (2)· οἱ δὲ Χῖοι βοηθούμενοι ὑπὸ τῶν Λακεδαιμονίων, ἐπεχείρησαν τινὰς προσβολὰς κατὰ τῶν Ἀθηναίων, ἀλλ' εἰς μάτην (3).— Ἡ Χίος μετὰ τὴν κατάλυσιν τῆς μοναρχίας κατ' ἄγνωστον ἐποχὴν ἐκυβερνήθη μέχρι τινὸς ἀριστοκρατικῶς· εἶτα ἐκυριεύθη ἀλληλεδιαδόχως ὑπὸ τῶν Ἀθηναίων, τῶν Μακεδόνων, τῶν Ῥωμαίων, τῶν Βυζαντινῶν Αὐτοκρατόρων, ἕως οὗ Ἀνδρόνικος ὁ Παλαιολόγος ἐδώρησατο αὐτὴν ἐν ἔτει 1376 τοῖς Γενουηνοῖς (Γενουεζοῖς) οἱ εἶχον αὐτὴν μέχρι τοῦ ἔτους 1566 ὅτε ὁ σουλτάνος Σελίμης ὁ Β' εἶλεν αὐτήν· κατὰ δὲ τὸ ἔτος 1595 οἱ Χῖοι συνωμολόγησαν μετὰ τοῦ σουλτάνου Ὀσμάνη συνθήκην ἀπλῆς ὑποταγῆς δι' ἧς ἀνεγνώριζον αὐτὸν ἀπλῶς κυριάρχην τῆς Χίου, τελοῦντες μόνον ἐτήσιον φόρον χιλίων φλωρίων· διὰ τῆς συνθήκης ταύτης διετήρησαν τὰ ἐξῆς προνόμια· 1 θρησκευτικὴν ἐλευθερίαν πλήρη· 2 τὴν ἐσωτερικὴν διοίκησιν τοῦ τόπου· 3 ἀτέλειαν πλήρη· 4 τὸ ἰὰ μὴν ἔχωσιν οἱ Ὀθωμανοὶ κτήματα ἐπὶ τῆς Χίου οὐδὲ νὰ κατοικῶ-

(1) Θεκυδ. β. 8, κ. 24. (2) Αὐτ. κ. 33. (3) Αὐτ. κ. 55, 61.

σιν ἐν αὐτῇ· τὰ προνόμια ταῦτα διετηρήθησαν μέχρι τοῦ ἔτους 1694· ἀλλ' ἡ κατ' ἐκείνην τὴν ἐποχὴν ἄλωσις τῆς Χίου παρὰ τῶν Ἑνετῶν ἐπέσυρε τὴν πρώτην ἐκ μέρους τῶν Ὀθωμανῶν παράβασιν ἢ βαθμυδὸν κατήντησεν εἰς παντελῇ ἀθέτησιν· Οἱ Ὀθωμανοὶ μετὰ ἑξ μῆνας ἐν ἔτει 1695 εἶλον ἐκ νέου τὴν Χίον καὶ ἔκτοτε μένει ὑπὸ τὴν ἐξουσίαν αὐτῶν μέχρι τοῦδε.

* Χίος πρὸς τὴν Ἀσίαν ἀπέναντι τοῦ Τσεσμέ, μία τῶν καλλίστων καὶ ἐπισημοτάτων νήσων τῆς Ἑλληνικῆς θαλάσσης, κατὰ τὸ νότιον τῆς Μυτιλήνης καὶ τὸ βορ-δυτικὸν τῆς Σάμου· ἡ κατὰ μῆκος αὐτῆς ἑκτασις λογιζέται 30 μιλίων ἢ δὲ κατὰ πλάτος 12, καὶ ἡ περίμετρος αὐτῆς 80. χωρίζεται δὲ ἀπὸ τῆς ἀπέναντι ἡπείρου διὰ πορθμοῦ ἐπτά μιλίων. Ἡ Χίος εἶναι ὄρεινὴ καὶ τραχεῖα, ἀλλὰ χαριεστάτῃ ὥς κατακαλυπτομένη καὶ καθωραῖζομένη ὑπὸ πλήθους κιν-τρεῶν, λεμονεῶν καὶ πορτοκαλεῶν ὧν τὰ ἄνθη διαδίδουσι τὴν εὐωδίαν αὐτῶν ἐφ' ἅπασαν τὴν νῆσον καὶ τὰ πέριξ αὐτῆς· διὸ καὶ κατὰ τὴν ἐποχὴν τῆς εὐδαιμονίας αὐτῆς ὠνομάζετο κῆπος τοῦ Αἰγαίου πελάγους· τὸ κλίμα εἶναι εὐκράεστατον· ἀλλ' ὁ ἀῆρ ἀραιούμενος εἰς ἄκραν ἐκ τοῦ ἀπείρου πλήθους τῶν ἀνθῶν καθίσταται ἀσύμφορος καὶ βλαπτικὸς μᾶλλον πρὸς τοὺς λεπτοῦς κράσεως καὶ πρὸς τοὺς κλίνοντας εἰς στηθικὴν ἀσθένειαν.—Τὰ κύρια ἄκρωτήρια εἰσὶν Ἅγιος Νικόλαος πρὸς δυσμὰς ἀπέναντι τῶν Ψαρῶν ὧν ἀπέχει ὡς ἐγγιστα 16 μίλια καὶ κεῖται πρὸς τὸ βορ-δυτικὸν τοῦ Βολισσοῦ (τὸ πάλαι Μέλαινα ἄκρα)· Μάστιχον (Κάβο-Μάστιχο) πρὸς τὸ νοτ-ἀνατολικὸν τῆς νήσου, ὀνομασθὲν οὕτω ἀπὸ τῶν πρὸς τοῦτο τὸ μέρος κειμένων μαστιχοχωρίων (τὸ πάλαι Ποσείδιον)· Φάνας τὸ νοτιώτατον (τὸ πάλαι Φά-ραι)· κατὰ τὸ δυτ-βόρειον ἀπὸ τοῦ ἄκρωτηρίου τούτου ὑπάρ-

χει λιμὴν βαθὺς ὡσαύτως Φάναι τὸ πάλαι καλούμενος· πρὸς δὲ τὸ βόρειον τοῦ λιμένος τούτου κεῖται χωρίον Μέστα ἐπὶ τοῦ τὸ πάλαι Λάϊος λεγομένου αἰγιαλοῦ· ἡ δὲ ἀπὸ τῆς Φάνας πρὸς τὴν Μέσταν ἐκτεινομένη παραλία εἶναι ὁ αἰγιαλὸς ὁ τὸ πάλαι Νότιον (1). — Λιμένας ἔχει κατὰ μὲν ἀνατολὰς τρεῖς = τὸν τῆς πόλεως, τὸν τοῦ Κονταρίου καὶ τὸν τῆς Κολοκύνθης τὸν ἄριστον πάντων· κατὰ δὲ τὸ δυτ-νότιον τὸν προειρημένον Φάναν, καὶ πρὸς δυσμὰς τὸν Μέσταν. — Ἡ Χίος ἔχει πόλιν πρωτεύουσαν καλουμένην ὁμονύμως αὐτῇ Χίον καὶ χωρία 68 ὧν 10 εἰσὶ περὶ τὴν πόλιν καὶ ὀνομάζονται χωρία τοῦ Κάμπου· 36 ἐν τῇ Ἐπάνω Μεριᾷ καὶ 22 ἐν τῇ Κάτω-Μεριᾷ καὶ ταῦτα εἰσὶ τὰ Μαστιχοχώρια· κατοίκους δὲ πρὶν μὲν τῆς ἐσχάτης αὐτῆς καταστροφῆς εἶχεν ὡς 110,000 δηλ. 104,000 Ἑλλήνων, 6000 Ὀθωμανῶν καὶ ὀλίγους καθολικοὺς καὶ Ἰουδαίους· ἤδη δὲ ἴσως τὸ ἥμισυ μόλις· ἔχει δὲ 300 μοναστήρια καὶ 700 ἐκκλησίας καὶ ἐκκλησίδια καὶ ἀρχιερέα μητροπολίτην, πρότερον ἐπίσκοπον τῆς Ρόδου. — Διαιρεῖται δὲ ἡ νῆσος εἰς δύο μέρη, εἰς βόρειον καὶ εἰς νότιον ὀνομαζόμενα Ἐπάνω Μεριὰ καὶ Κάτω-Μεριὰ· καὶ ἡ μὲν Ἐπάνω-Μεριὰ κλίνει πρὸς δυσμὰς· εἶναι δὲ ὄρεινὴ καὶ δρυμώδης, ἔχουσα κοιλάδας θαθείας καὶ σκοτεινάς ἐξ ὧν καταρρέουσι πολλοὶ ποταμίσκοι· καὶ ἐν ταύτῃ εἰσὶ πολλοὶ πύργοι ὧν εἰς κυρίως ἐπὶ τοῦ λόφου τοῦ Προφήτου Ἡλιοῦ θεωρεῖται ὡς ὁ τάφος τοῦ Ὁμήρου· ἐν δὲ τῇ Κάτω-Μεριᾷ εἰσὶ τὰ Μαστιχοχώρια, ὡς προεῖρηται. — Τὰ κύρια προϊόντα τῆς Χίου εἰσὶ κίτρα, πορτοκάλια, λεμόνια, ἐλαῖαι, συκάμινα, μύρτος, μαστίχη ἐν μόνῃ ταύτῃ τῇ νήσῳ προαγομένη ἡ ἀρίστη, τερέβινθος,

(1) Περὶ τούτων πάντων ἰδ. ἀνωτέρω.

ἀμύγδαλα πολλά, κάλλιστα καὶ λεπτόφλοια, οἶνος πολὺς καὶ καλὸς καὶ εὐτόμαχος, μάλιστα ὁ τῆς Βολισσοῦ (1), ἔλαιον ὀλίγον, μέλι καὶ κηρίον ἱκανόν, μέταξα, ἔριον, τυρίον, σῦκα κάλλιστα, κοκκίδια (τσίκουδα ἐξ ὧν ἐκπίζεται ἔλαιον, σῖτος καὶ κριθή ἐπὶ μικρᾷ ποσότητι καὶ πᾶν εἶδος θήρας ἐν ἀφθονίᾳ· ἔχει δὲ καὶ λατομεῖα μαρμάρου. Οἱ Χῖοι κατασκευάζουσι πολυεθῆ ὑφάσματα καὶ τὸ ἄριστον ἄμυλον (σιταρόκολλαν) ἐτι ἀπὸ τῆς ἐποχῆς τοῦ Πλινίου ὃς θεωρεῖ αὐτοὺς ὡς ἐφευρετὰς αὐτοῦ· ἐκ τῶν προϊόντων τῆς Χίου οἱ καρποὶ καὶ ἡ μέταξα εἰσὶν ἀντικείμενα ἐξαγωγῆς καὶ ἐπικερδοῦς ἐμπορίου. Ἡ Κωνσταντινούπολις ἐκ τῆς Χίου προμηθεύεται κυρίως τὰ λεμόνια καὶ τὰ πορτοκάλια. Ἐν δὲ τῶν πολυτεμεύων προϊόντων ταύτης τῆς νήσου ὡς μοναδικῶς σχεδὸν ἐν ταύτῃ προαγόμενον εἶναι ἡ μαστίχη. Ἐξ ἔθους παλαιοῦ τὰ 22 μασιχωχώρα ἦσαν κληροδότις τοῦ γυναικωνίου τοῦ σουλτάνου, ὃς διὰ τινος εἰσπράκτορος ὑπὸ τὸ ὄνομα *σακίτζ ἔμιρι*, ὃ ἐπὶ τῆς μαστίχης ἐλάμβανε μέχρι τινὸς ὀλόκληρον τὸ προῦν τοῦτο, καὶ εἰς οὐδένα τῶν ἰδιοκτητῶν ἐπετρέπετο ἢ νὰ λάβῃ, ἢ νὰ πωλήσῃ οὐδὲ τὸ ἐλάχιστον αὐτοῦ ἐπὶ ποινῇ αὐστηρά. Ἀλλ' ἀπὸ τινος χρόνου ἐπὶ τῆς βυσιλείας τοῦ σουλτάνου Μαχμούδη ἡ αὐθαίρετος αὕτη καταπίεσις ἐμετριάσθη καὶ διὰ δόσεως ὠρισμένης τινὸς

(1) Τὸ χωρίον ἢ Βολισσὸς καίτοι πρὸς δυσμὰς ἐν μυθῷ κόλπου, κατὰ τὸ βρε-δυτικόν τοῦ ἀκρωτηρίου Ἀγίου Νικολάου (Μελαίνης). Οἱ ἐπαῖται, ὅσοι ὀνομαζόμενοι Βολισσιανεῖ, περιφέρονται εἰς Κωνσταντινούπολιν καὶ ἀλλαχῇ τῆς Τουρκίας· εἰσὶν ἐκ τῶν κατοίκων τῆς Βολισσοῦ· περιέχεται δὲ ἡ Βολισσὸς ἐν τῇ χώρᾳ τῇ καλουμένῃ τὸ πάλαι Ἀρουνσίτζ· ἡ χώρα αὕτη ἐξετείνετο ἀπὸ τοῦ ἀκρωτηρίου Μελαίνης (Ἀγίου Νικολάου) μέχρι τοῦ Πε-λιναίου ὄρους ἐπὶ διάστημα 30 μιλίων· ὃ δὲ αὐτῷ γινόμενος οἶνος ἐκα-λαῖτο Ἀρουνσίτζος οἶνος καὶ θεωρεῖτο ὡς ὁ ἄριστος τῶν τῆς Ἑλλάδος.

ποσότητος εἰς τὸ σουλτανικὸν ταμεῖον νέμονται οἱ κάτοικοι τοῦτο τὸ γέννημα τοῦ τόπου αὐτῶν ἐλευθέρως· ἐκ μόνων τῶν μαστιχοχωρίων τῆς Χίου ὁ σουλτάνος ἐλάμβανε προηγουμένως ὡς 30,000 ὀκάδας μαστίχης· αἱ δὲ λοιπαὶ νῆσοι τοῦ Αἰγαίου πελάγους ὅσαι προάγουσι μαστίχην κατὰ μικρὰς ποσότητας καὶ ὑποδεστέρας ποιότητος, πᾶσαι ὁμοῦ ἐδίδον 128 ὀκάδας κατ' ἔτος. Ὁ ὀχοῖνος (μαστιχέα) φυτεύεται τὸν Ἰαννουάριον, ἀνθεῖ τὸν Μάρτιον· περὶ δὲ τὰ τέλη τοῦ Ἰουλίου χαράττουσι τὸν κορμὸν καὶ τοὺς χονδροτέρους κλάδους, καὶ ἀπ' αὐτῶν σταλάζει ἡ μαστίχη κατὰ γῆς ἢν καθαρίζουσι προηγουμένως· ἡ δὲ πηγνυμένη ἐπὶ τῶν κλάδων εἶναι ἡ ἀρίστη· ἡ σύναξις ἄρχεται κατὰ τὰς ἀρχὰς τοῦ Αὐγούστου καὶ διαρκεῖ ὁκτὼ ἡμέρας. — Ἡ πρωτεύουσα πόλις Χίος κεῖται κατὰ τὸ μέσον τοῦ ἀνατολικοῦ αἰγιαλοῦ ἀπέναντι τοῦ Τσιεσμῆ, ἀπέχουσα ἐξ ἴσου ἀπὸ τοῦ βορείου καὶ τοῦ νοτίου ἄκρου τῆς νήσου· πρὶν τῆς καταστροφῆς αὐτῆς ἦν μεγάλη, χαρίεσσα, λιθόστρωτος, διαφέρουσα ἐπὶ τῇ καθαριότητι καὶ τῇ στερεότητι τῶν οἰκοδομῶν, καὶ ἡ εὐκτιστοτάτη ἴσως πασῶν τῶν ἐν τῇ Ὀθωμανικῇ ἐπικρατεῖᾳ πόλεων· αἱ οἰκίαι ἦσαν κορυφαῖ, ἀναπτυσσασαί, δωματοσκεπεῖς, καὶ περιεῖχε 30,000 κατοίκων, ἐμπεριλαμβανομένων καὶ τῶν Ὀθωμανῶν καὶ τῶν Ἰουδαίων. Εἶχεν ἡ Χίος πολλοὺς οἴκους πλουσίους, καὶ ἦν ὁπωσοῦν εὐνομούμενη, ἔχουσα εἶδος διοικήσεως ἰδιαιτέρας, καὶ ἐκλέγουσα τοὺς ἰδίους αὐτῆς δημογέροντας, ὧν ἡ γνώμη ἀπετέλει τὸ πᾶν, καὶ ἄνευ αὐτῆς οὐδὲν ἐνηργεῖτο παρὰ τῆς Ὀθωμανικῆς ἐξουσίας· εἶχε δὲ καὶ σχολεῖον καλὸν καὶ βιβλιοθήκην πλουσίαν καὶ διδασκάλους τοὺς τότε ἀρίστους καὶ μαθηματικὰ ὄργανα καὶ μουσεῖον, καὶ τυπογραφεῖα καὶ νοσοκομεῖα κτλ· παρὰ τὴν πόλιν εἶναι τὸ φρούριον, πεπαλαιωμένον κτίριον· ὁ λιμὴν

εἶναι μετρίως καλὸς ἀλλ' ἐμπορικός. Περὶ τὴν πόλιν ἐπὶ μικρὰ διαστήματα εἰσὶ πολλάι θεριναὶ κατοικίαι τῶν πολιτῶν ἔχουσαι κήπους τερπνοὺς, καταφύτους ὑπὸ λεμονεῶν, πορτοκαλεῶν καὶ ἄλλων παντοίων δένδρων καὶ λαχάνων, καὶ ὀνομάζονται πύργοι· εἰσὶ δὲ οἱ πύργοι οὗτοι οἰονεὶ συνεχεῖα τῆς πόλεως, ἐκτεινόμενοι κατὰ τὰ δύο ἄκρα αὐτῆς· καὶ οἱ μὲν τῶν μεγάλων καὶ πλουσίων κεῖνται πρὸς τὸ νότιον, οἱ δὲ τῶν ἄλλων πρὸς τὸ βόρειον μέρος· διαιρεῖται ἡ πόλις εἰς πέντε κύρια τμήματα (μαχαλάδες) ὑποδιαιρούμενα εἰς ἄλλα ἐλάσσονα· ἐκ τῶν πέντε τούτων τμημάτων ἐξελέγοντο οἱ πέντε δημογέροντες, ἕκαστος ἅπαξ τῆς ζωῆς αὐτοῦ· ὁ χαρακτήρ τῶν Χίων μετέχει τῆς γλυκύτητος τοῦ κλίματος αὐτῶν καὶ τῆς ἀβρότητος τῶν προϊόντων τῆς γῆς αὐτῶν· πρᾶοι, εὐθυμοί, ὀξύνοες, φίλεργοί, φύσει ἀστείοι ἀνέκαθεν, ἀλλὰ παροϊμιακῶς δειλοί· εἰς ἄκρον δὲ φιλοκερδεῖς καὶ φιλέμποροι· διὸ καὶ περιέρχονται καὶ εὐρίσκονται πανταχοῦ, εἰς Κωνσταντινούπολιν, εἰς Σμύρνην καὶ εἰς Ἀθήνας χιλιάδες Χίων τῆς κατωτέρας τάξεως ἐκμισθοῦνται ὡς ναῦται, ὡς κηπουροὶ καὶ ὡς τεχνῖται· καὶ οὐ μόνον εἰς τὰς ῥηθείας πόλεις, ἀλλὰ καὶ κατὰ τὴν δυτικὴν Εὐρώπην, ὡς εἰς Λονδῖνον καὶ ἀλλαχοῦ κατεστήσαντο οἱ τῆς πρώτης τάξεως Χῖοι τοὺς πλουσιωτάτους καὶ μεγίστους Ἑλληνικοὺς ἐμπορικοὺς οἴκους· Αἱ Χῖαι γυναῖκες εἰσὶν εὐεδεῖς καὶ χαρίεσσαι — Ἡ φυσιογνωμία τῶν Χίων, ὡς καὶ ἡ διάλεκτος καὶ ἡ προφορὰ αὐτῶν διαφέρουσιν ὅλως τῶν τῶν λοιπῶν Ἑλλήνων. — Κατὰ τὴν μεγάλην ἐπιχείρησιν τοῦ κατὰ τὸ ἔτος 1821 ὑπὲρ ἀνεξαρτησίας ἀρξαμένου ἀγῶνος τῆς Ἑλλάδος οἱ φύσει φιλήσυχοι Χῖοι οὐδόλως μετέσχον τοῦ ἔργου, καί, ἐκτὸς τῶν ἐν τῇ ἀλλοδαπῇ εὐρισκομένων ἐμπόρων Χίων οἱ γενικῶς ἦσαν ἐνθερμοὶ ζηλωταὶ τῆς ἐλευθερίας, ἅπαντες οἱ ἐν τῇ νήσῳ

οικοῦντες καὶ ἅπας ὁ λαὸς ἀσχολούμενοι εἰς τὰς συνήθεις αὐτῶν ἐργασίας καὶ εὐχαριστοῦμενοι, οὐδέποτε οὔτε ἐζήτησαν οὔτε ἐπεθύμησαν μεταβολὴν τῆς πολιτικῆς αὐτῶν καταστάσεως· ἀλλὰ μετὰ τὴν πρώτην εὐθὺς ἔκρηξιν τῆς ἐπαναστάσεως ὁ Ἑλληνικὸς στόλος ἐνεφανίσθη πρὸ τῆς Χίου ὑπὸ τὸν ναύαρχον Τομπάζην ὃς διένειμεν ἐπὶ τῆς νήσου προκηρύξεις σφόδρα δημεγερτικὰς περὶ ὧν εἰδοποιηθεῖσα ἡ Ὄθωμανικὴ Πύλη, ἔλαβε μέτρα αὐστηρὰ, ἔπεμψεν εὐθὺς σῶμα Ἀσιανῶν καὶ Κρητῶν στρατιωτῶν, ἐφυλάκισεν εἰς τὸ φρούριον τὸν ἀρχιεπίσκοπον Πλάτωνα καὶ τέσσαρας μὲν κατὰ πρῶτον, εἶτα δὲ βαθμηδὸν καὶ ὀγδοήκοντα τῶν προκρίτων καὶ πλουσιωτέρων οἰκογενειάρχων ὡς ὁμήρους καὶ κατὰ τὸν ἰαννουάριον 1822 ἔπεμψε στρατάρχην ἐπὶ τῆς Χίου τὸν Βεχίπ πασᾶν ὃς καταστείλας τὰς ἀταξίας τῶν μυρίας ὅσας βιαιοπραγίας πλημμελοῦντων Ὄθωμανῶν στρατιωτῶν, ἐτακτοποίησεν ὅπως οὖν τὰ πράγματα καὶ ἐπανήγαγε τὴν ἡσυχίαν καὶ τὴν ἀσφάλειαν, καὶ ἔσως ἡ νῆσος ἐπανήρχετο αὖθις εἰς τὴν προτέραν αὐτῆς στάσιν, καὶ οἱ Ὄθωμανοὶ ἐπιπτον αὖθις εἰς τὸν πρότερον καὶ συνήθη αὐτῶν ληθαργον· ἀλλὰ τὸ ἀνήσυχον καὶ φιλελεύθερον πνεῦμα δύο ἀνθρώπων κεντηθέντων ὑπὸ τοῦ οὔστρου τοῦ ἄκρου πατριωμοῦ ἀνέτρεψε τὰ πάντα· καὶ οὐ μόνον ἀπέτυχεν ὀλοτελῶς τὸ ὑπ' αὐτῶν ὀνειροποληθὲν σχέδιον, ἀλλὰ δαίμων ἀλάστωρ κατεβύθισεν εἰς ἄβυσσον αἱμάτων καὶ καταστροφῆς τὴν καλλίστην τῶν νήσων τῆς Ἑλληνικῆς θαλάσσης· οἱ δύο οὗτοι ἦσαν Βουρνιαῖς τις Χίος καὶ ὁ Σάμιος Λογοθέτης Λυκοῦργος οἱ συμφωνήσαντες καὶ ἔχοντες ὑπ' αὐτοὺς ὀκτὼ βρίκια καὶ τριάκοντα σακολέβας καὶ ἐν αὐτοῖς κατὰ τινὰς μὲν 5000, κατ' ἄλλους δὲ 2500 καὶ κατ' ἄλλους μόνον 500 Σαμίους καὶ 150 Χίους φυγάδας, ἔφθασαν τὴν νύκτα

τῆς 22 μαρτίου 1822 εἰς τὸν λιμένα τῆς Χίου, καὶ ἀποβάντες, ἔρριψαν τὸν θαυλὸν τῆς ἐπαναστάσεως, καὶ διεγερσαν τὸν λαὸν, εἰσῆλθον εἰς τὴν πόλιν, φέροντες τὴν Ἑλληνικὴν σημαίαν ναὶ κηρύττοντες τὴν ἐλευθερίαν, καὶ ἐπυρπόλησαν δύο ναοὺς Ὄθωμανικοὺς καὶ ἐθανάτωσαν τινὰς τῶν Ὄθωμανῶν οἱ ἀπεσύρθησαν εὐθὺς καὶ ἐκλείσθησαν πάντες ἐντὸς τοῦ φρουρίου· τούτων ἀγγεληθέντων ἐν τάχει τῇ ἐν Κωνσταντινουπόλει Ὄθωμανικῇ κυβερνήσει, ὁ σουλτάνος ἐξέπεμψεν εὐθὺς τὸν ἀρχιναύαρχον (καπουδὰν πασᾶν) Καρᾶ Ἀλὴν ἔχοντα ὑπ' αὐτὸν ἑξὶ πολεμικὰ πλοῖα τῆς γραμμῆς, δέκα φρεγάτας ἢ μεγάλας κορβέτας, καὶ δώδεκα ἐλάσσονα πολεμικὰ πλοῖα· ὁ στόλος οὗτος ἐνεφανίσθη πρὸ τῆς Χίου τὴν πρωτὴν τῆς 11 Ἀπριλίου καὶ ἀπεσύρθη ἐν τῷ ἄμα ὁ Ἑλληνικὸς στολίσκος συγκεείμενος ἐκ δεκατεσσάρων βρικίων καὶ ἑξὶ σκουῶν, τῶν πλείστων Ψαρινῶν· τότε ἀπεβιδάσθη ἀφ' ἑνὸς μέρους τὸ ἐν τῷ Ὄθωμανικῷ στόλῳ, ἐκ πολλῶν χιλιάδων στράτευμα, καὶ ἀφ' ἑτέρου συνέρρευσαν συγχρόνως πολυάριθμα σώματα στρατιωτῶν ἀπὸ τοῦ ἀπέναντι στρατοπέδου τοῦ Τσεσμέ, καὶ ὁρμήσαντες πάντες ὁμοθυμαδὸν ὡς λυσσώδεις ἐντὸς τῆς πόλεως, ἐκυρίευσαν καὶ αὐτὴν καὶ τὰ ἐπὶ τοῦ λόφου τῆς Τουρλοτῆς ὀχυρώματα τῶν Ἑλλήνων καὶ διὰ πυρὸς καὶ μαχαίρας ἐθύσαν καὶ ἀπώλεσαν τὰ πάντα, καὶ κατέσφαξαν ἀνηλεῶς τοὺς ἀγύλους κατοίκους ἡβηδὸν καὶ ἄνευ διακρίσεως τάξεως ἢ ἡλικίας ἢ φύλου· ἔτι δὲ καὶ τοὺς ἐν τῷ νοσοκομείῳ ἀσθενεῖς καὶ τοὺς ἐν τῷ φρενοκομείῳ καὶ τοὺς ἐν τῷ καταστήματι τῶν κωφῶν καὶ ἀλάλων πάντας ἀπανθρώπως ἐθανάτωσαν, καὶ τὴν καλλίστην πόλιν Χίον πυρὶ παραδόντες, ὁλόκληρον ἀπετέφρωσαν· μεταβάντες δὲ καὶ εἰς τοὺς ἀγροὺς καὶ τὰ χωρία καὶ τὰ μοναστήρια, τὰ αὐτὰ ἐπραξάν· καὶ

ἐντὸς μὲν τῆς πόλεως μόνων τῶν ξένων προξενείων, ἐκτὸς δὲ μόνον τῶν Μαστιχωρίων ἐφείσθησαν· ἡ ἐντὸς τῆς πόλεως σφαγὴ διήρκεσαν ἕξ ἡμέρας, ἡ δὲ πυρπόλῃσι δύο, ἀρξαμένη ἀπὸ τῆς ἐκκλησίας τοῦ Τουρλοτῆς καὶ διαδοθεῖσα ἐφ' ἅπασαν τὴν πόλιν· μετὰ ταῦτα δὲ ἐν διαστήματι ἐνὸς μηνὸς καὶ ἐπέκεινα διεβαινόν καθ' ἐκάστην ἀπὸ τοῦ Τσε-σμέ νέα σώματα ἐθελοντῶν ἐπὶ σκοπῷ ἀρπαγῆς, λεηλασίας καὶ ἀνδραποδισμοῦ, καὶ κατὰ τὰ τέλη τοῦ μαΐου ὑπολογισθέντων τῶν ἀποτελεσμάτων τῆς τρομερᾶς ταύτης τραγωδίας, ἐγνώσθη ὅτι 25,000 ἐσφάγησαν ἐν οἷς καὶ ὁ ἀρχιεπίσκοπος Πλάτων καὶ 45,000 ἐν αἷς ἦσαν αἱ γυναῖκες καὶ τὰ τέκνα τῶν πρωτίστων οἰκογενειῶν ἡνδραποδίσθησαν καὶ φόρτοι ὅλοι αὐτῶν ἐξεπίμψθησαν εἰς Κωνσταντινούπολιν, Αἴγυπτον, Βαρβαρίαν καὶ Σμύρνην ἔνθα ἐπὶ πολὺν χρόνον ἐπωλοῦντο ὡς κτήνη· ἐξηγοράσθησαν δὲ πολλοὶ ὑπὸ τῶν ξένων καὶ τῶν ἐν Σμύρνῃ πλουσίων ἐμπόρων· ἐκ τῆς κοινῆς ταύτης καταστροφῆς ἐσώθησαν μόνον 45,000 οἱ κάτοικοι τῶν Μαστιχοχωρίων, 5000 ὅσοι ἔτυχον ἀπόντες εἰς τὴν ἀλλοδαπὴν, καὶ 15,000 ὅσοι κατὰ τὴν πρώτην εὐθὺς ἐπὶ τῆς νήσου ἀπόβασιν τῶν Ὀθωμανικῶν στρατευμάτων προφθάσαντες ἔφυγον οἱ πλεῖστοι ὅλως γεγυμνωμένοι καὶ ἄποροι κατὰ πρῶτον εἰς Ψαρὰ, ἀλλὰ μὴ ἐξικανούντος τοῦ τόπου πρὸς διατροπὴν αὐτῶν, διεσπάρησαν ἀλλαχοῦ τῆς Ἑλλάδος ἐλεεινὰ καὶ ἀξιοβρῆνητα λείψανα· ὁ δὲ λογοθέτης Λυκουργὸς διαβὰς εἰς Ψαρὰ, ἐκρατήθη ὑπὸ τῶν κατοίκων ὡς παραίτιος τῆς συμφορᾶς καὶ παρ' ὀλίγον ἐθανατώνετο, ἀλλ' ἀπολυθεὶς καὶ μεταβὰς εἰς Σάμον, ἀνεκτῆσατο αὐθις τὴν προτέραν ἐπὶ τῆς πατρίδος αὐτοῦ ἐπιρροὴν καὶ δύναμιν· προΐόντος δὲ τοῦ χρόνου ὀλίγοι τῶν φυγαδευθέντων ἢ ἐξαγορασθέντων ἐκ τῶν κατοίκων τῆς πόλεως καὶ χιλιάδες

τινές ἐκ τῶν χωρικῶν ἐνθαρρυνθέντες ἐκ τῆς ἐπικρατοῦσης ἡσυχίας, καὶ βιασθέντες ἐκ τῆς ἀνάγκης καὶ τοῦ φίλτρου τῆς πατρίδος, ἐπανήλθον ὀλίγον κατ' ὀλίγον εἰς τὰς παλαιὰς αὐτῶν ἐστίας καὶ ἐπανέλαβον τὰς συνήθεις αὐτῶν ἐργασίας· κατὰ τὸ ἔτος 1827 ὁ εἰς Ἑλληνικὴν ὑπηρεσίαν συνταγματάρχης Γάλλος Φαβιέρος κατὰ προτροπὴν τινῶν ἐν Σύρῳ μεγαλεμπόρων Χίων ἐπεχείρησε τὴν κατάρκτησιν τῆς Χίου, καὶ κατὰ τὸν ὁκτώβριον ἐκπλεύσας ἐκ Μεθάνων μετὰ τῶν ὑπ' αὐτὸν τριῶν τακτικῶν λόχων καὶ μεθ' ἑνὸς τάγματος πυροβολιστῶν, ἔχων δὲ ὑπ' αὐτὸν καὶ ἑξ βρίκια Ψαριανὰ καὶ πλῆθος πλοιαρίων καὶ σκαφῶν, ἦλθεν εἰς Χίον καὶ ἀποκλείσας τὴν νῆσον, καὶ πολιορκήσας τὸ φρούριον, ἡγωνίσθη καὶ ἐπολέμησεν ἀνδρείως ἐπὶ πέντε ὁλοκλήρους μῆνας, ἀλλ' ἀπαντήσας ἀνυπερβάτους δυσχερείας ἀφ' ἑνὸς μέρους ἐκ τῆς ἀσυνήθους τραχύτητος τοῦ χειμῶνος καὶ τῆς ἀταξίας καὶ ἀπειρίας τῶν ὑπ' αὐτὸν, ἀφ' ἑτέρου ἐκ τῆς ἀνενδότου ἐπιμονῆς καὶ καρτερίας τοῦ τότε διοικητοῦ (μουσελλίμη) τῆς Χίου, τοῦ γέροντος Γιουσούφ πασᾶ καὶ τῆς πολυαριθμοῦ αὐτοῦ φρουρᾶς, ἀπέτυχε τέλος ὀλοτελῶς τοῦ σκοποῦ, καὶ κατὰ τὸν μάρτιον τοῦ ἔτους 1828 ἀπέπλευσεν ἐξ ἀνάγκης ἀπὸ τῆς νήσου ἄπρακτος.—Περὶ τὴν Χίον εἰσὶ νησίδες τινές ὡς Ἄγνουσες κατὰ τὸ βορ-ἀνατολικὸν τῆς νήσου καὶ τὸ βορ-δυτικὸν τῶν Ὀρσῶν, ἀπέναντι ἀκρωτηρίου καλουμένου Γεῦρδρια, τὸ πάλαι ΟἶΝΟΥΣΑΙ.—Ὀρσες πρὸς τὸ νοτ-ἀνατολικὸν τῶν Ἄγνουσῶν, μεταξὺ τῆς Χίου καὶ τῆς ἀπέναντι ἀνατολικῆς ἡπείρου. — Μαργαρίτα κατὰ τὸ βόρειον ἀπέναντι κόλπου καλουμένου Καρδαμίλι.—Βενέτικον κατὰ τὸ νότιον πλησιέστατα τοῦ ἀκρ. Μαστίχου.

ΨΥΡΑ (τὰ) νῆσος κατὰ τὸ δυτ-βόρειον τῆς Χίου ἀπέχουσα πεντήκοντα στάδια τοῦ ἀκρωτηρίου αὐτῆς Μελαίνης,

καὶ ἔχουσα πόλιν ὁμώνυμον καὶ κύκλον τεσσαράκοντα σταδίων (1)· ὁ Ὀμηρος ὀνομάζει αὐτὴν ΨΥΡΙΑΝ=

Ἡ καθύπερθε Χίοιο νεοίμεθα παιπαλοέσσης,

Νήσου ἔπι Ψυρίης, αὐτὴν ἐπ' ἀρίστερ' ἔχοντες (2)

ἦν δὲ τοσοῦτον εὐτελὴς ἡ νῆσος αὕτη, ὥστε, κατὰ τὸν Κρατῖνον, δύο παροιμίαι ἐσυνηθίζοντο ἐπ' αὐτῇ « Ψυρᾶ τὸν Διόνυσον ἄγοντες » καὶ Ψυρᾶ τε τὴν Σπάρτην ἄγεις. »

* Ψαρά, (τὰ), ὄρεινοτάτη, πετρωδεστάτη καὶ ὄλῳ· ἄκαρπος νῆσος· ὁ μόνος ὁμαλὸς, διοδεύσιμος καὶ κατοικήσιμος τόπος εἶναι ὁ κατὰ τὴν νοτ-ἀνατολικὴν παραλίαν ἔνθα ἦν ὠκοδομημένη ἡ πόλις περιέχουσα 6000 ψυχῶν· πᾶσα δὲ ἡ λοιπὴ ἔκτασις τῶν αἰγιαλῶν εἶναι τοσοῦτον πετρώδης καὶ κρημνώδης, ὥς καὶ εἰς σκάφας εἶναι δυσπροσπέλαστος· κατὰ δὲ τὸ ἐσωτερικὸν ὀλίγα τινὰ στρέματα γῆς ἐγένοντο ἄμπελοι ὑπὸ τῶν πλουσιωτέρων πολιτῶν διὰ μεγάλης δαπάνης, καὶ ὥς 150 συκαῖ εἰσὶ τὰ μόνα δένδρα τὰ παρέχοντα σκιάν εἰς τοὺς κατοίκους· κατὰ τὰ θερινὰ καύματα· τέσσαρα φρέατα εἰσὶν ἐν τῇ πόλει ὧν τὰ τρία ἔχουσιν ὑφάλμυρον ὕδωρ, πᾶσα δὲ οἰκία ἔχει δεξαμενὴν· οἱ κάτοικοι εἰσὶν ἐπιτηδειότατοι θαλασσοπόροι· εἶχεν ἡ νῆσος πολλὰ πλοῖα ἐμπορικὰ δι' ὧν κατὰ τὰς ἀρχὰς τοῦ Ἑλληνικοῦ ἀγῶνος οἱ Ψαριανοὶ διὰ πολλῶν ἐπιδρομῶν καὶ τολμηρῶν προσβολῶν ἔβλαψαν κακίως τὸν ἔχθρὸν, ὥς καὶ κατὰ τὸ θέρος τοῦ ἔτους 1823 ἐκπλεύσαντες τῆς νήσου αὐτῶν μετὰ στολίσκου συγκειμένου ἐκ 13 πολεμικῶν πλοίων, 17 μεγάλων φορτηγῶν, καὶ 103 μικρῶν σκουῶν, μιστίκων καὶ σκαφῶν καὶ φέροντες ἐκτὸς τῶν ναυτῶν σῶμα 575 Στερεοελλαδιτῶν στρατιωτῶν, ἐπεχείρησαν κάθοδον ἐπὶ τῶν παραλίῳ τῆς

(1) Στραβ. β. 13, σ. 645. (2) Ομ. Οδ. Γ. ε. 171, 172.

Μικρᾶς Ἀσίας καὶ ἀπέβησαν εἰς Τσανταρλί (τὴν πάλαι Μυρίναν) (1) καὶ ἀφ' οὗ μετὰ μάχην ἰσχυρὰν ἐνίκησαν τοὺς Ὄθωμανοὺς, ἐπόρθησαν καὶ ἔκαυσαν τὴν πόλιν ὡς καὶ πολλὰς ἀγροικίας καὶ χωρίδια κατὰ τὰ περὶχωρα, καὶ ἐξ οὐκ ἐκ τῶν τηλεβόλων κειμένων ἐπὶ προμαχώνος ἐζώγρησαν τὰ ἐπτα, καὶ ἐκτὸς μεγάλης εἰς κτήνη καὶ εἰς σῖτον λείας συνέλαβον τὰς γυναῖκας (χαρέμι) τοῦ πλουσίου καὶ ἰσχυροῦ Καρὰ Ὄσμάν Ὀγλοῦ ὧν ἡ ἐξαγορὰ παρέσχεν εἰς αὐτοὺς οὐκ ὀλίγην χρηματικὴν ποσότητα· ἐπῆλθον δὲ μετὰ ταῦτα καὶ κατὰ τῶν Μοσχονησίων (Ἐκκτοννήσων) καὶ δηρώσαντες καὶ ταῦτα μετὰ τῆς αὐτῆς μανικῆς ὁρμῆς, μετέβησαν εἰς τὰ παράλια τῆς Μυτιλήνης καὶ ζωγρήσαντες πέντε Ὄθωμανικὰς σακο-λίβας καὶ εἰσπράξαντες 15000 γροσίων λύτρα μέρους τῶν αἰχμαλώτων, ἐπανῆλθον εἰς Ψαρά, πεπλησμένοι λαφύρων· καθ' ὅλον δὲ τὸ διάστημα τῶν τριῶν πρώτων ἐτῶν τοῦ Ἑλληνικοῦ ἀγῶνος ἀντετάχθησαν γενναίως κατὰ τοῦ ἐχθροῦ μετὰ τῶν Ἰδραίων καὶ Πετσειωτῶν, κατασκευάσαντες πολλὰ πυρπολικά δι' ὧν ὁ Κωνσταντῖνος Κανάρης καὶ ἄλλοι ἔκαυσαν σιόλους ὀλοκλήρους καὶ ἔπραξαν τεράστια κατορθώματα· διὸ καὶ οὗτοι ὑπὲρ πάντας τοὺς ἄλλους ἦσαν τὸ ἀντικείμενον τῆς λυσσώδους ἀγανακτήσεως καὶ τῆς μελετωμένης ἐκδικητικῆς ἐπιδρομῆς τῶν Ὄθωμανῶν ὧν τέλος ὁ στόλος συγκεείμενος ἐκ 200 ὡς ἔγγιστα πλοίων ὧν 82 μεγάλα καὶ μικρὰ πολεμικά, τὰ δὲ λοιπὰ φορτηγὰ καὶ φέρων στράτευμα 14,000 Γενιτσάρων, Ἀλβανῶν καὶ Ἀσιανῶν ἐθελοντῶν ὑπὸ τὸν ἀρχιναύαρχον Χουσεῖν πασᾶν ἐκπλεύσας τῆς Μυτιλήνης τῇ 20 ἰουνίου 1824, ἔφθασεν εἰς Ψαρά τῇ ἐπιούσῃ ἡμέρᾳ περὶ ὥραν πέμπτην

(1) Στρατ. β. 13, σ. 622—Μέλετ. Κ. 8. Λιόλις.

μετὰ μεσημβρίαν, καὶ τῇ ἐπαύριον ἀποβιβασθέντες οἱ τρα-
τιῶται ἐν μικρῷ τινι ἀμμόδει κόλπῳ κατὰ τὴν βορ-δυτι-
κὴν γωνίαν τῆς νήσου, καὶ ἐλόντες κατὰ πρῶτον ἐξ ἐφόδου
ὀχύρωμά τι φυλαττόμενον ὑπὸ τριῶν πυροβόλων καὶ τριά-
κοντα ἀνθρώπων, ὥρμησαν εὐθὺς καὶ ἐφάνησαν αἴφνης ὑπε-
ράνω τῆς πόλεως ἣν καὶ ἐλόντες κατέστρεψαν ἅπαν τὸ προ-
στυχὸν καὶ κατέσφριξαν ἀνηλεῶς πάντας ὅσους ἐδυνήθησαν
ἐκ τε τῶν κατοίκων καὶ ἐκ τῶν προσφύγων (1) καὶ ἐπυρ-
πόλησαν καὶ ἀπετέφρωσαν τὴν πόλιν, καὶ οὕτω τὰ Ψαρά
ἐξωντώθησαν καταπεσόντα ἐν μέσῳ φλογῶν καὶ αἱμάτων.
κατὰ τὰ πρῶτα σημεῖα τῆς τρομερᾶς ταύτης καταστροφῆς
πάντες ὅσοι ἐδυνήθησαν, ἄνδρες γυναῖκες καὶ παῖδες ἑδρα-
μον πρὸς τὸν αἰγιαλὸν καὶ οἱ μὲν ἐπήδησαν εἰς σκάφας, οἱ
δὲ ἐρρίφθησαν εἰς τὴν θάλασσαν, πάνπολλοι δὲ αὐτῶν ἀπώ-
λοντο, διότι πολλαὶ τῶν σκαφῶν αὐτῶν ἢ ἐξωγρήθησαν ἢ
κατεποτίσθησαν, τινὲς δὲ καὶ καλυμβῶντες ἐσώθησαν (2).
ἐν τούτοις 600 Μακεδόνες ἐρρίφθησαν καὶ ἐκλείσθησαν ἐντὸς
τῆς ὀχυρᾶς καὶ ὑπὸ 24 πυροβόλων φυλαττομένης μονῆς τοῦ
Ἀγ. Νικολάου ἐν ᾗ εἶχον τὰς γυναῖκας καὶ τὰ τέκνα αὐτῶν.
ὅπερ μαθόντες οἱ Ὀθωμανοὶ ἅμα μετὰ τὴν ἄλωσιν καὶ τὴν
καταστροφὴν τῆς πόλεως, ἀπόσπασμα αὐτῶν διευθύνθη πρὸς
τὸ μέρος ἐκεῖνο, καὶ κατὰ πολλὰς κατ' ἐπανάληψιν ἐφόδους
ἀπεκρούσθη ἐρρωμένως, ἕως οὗ ἡ νύξ ἐπελθοῦσα κατέπαυσέ
τὴν μάχην· τὴν δὲ πρωΐαν τῆς ἐπιούσης 4 Ἰουλίου ὁρμή-

(1) Πολλοὶ πρόσφυγες ἦσαν εἰς Ψαρά ἐκ Χίου, ἐκ Λέσβου καὶ ἐκ Κυ-
δωνιῶν, εἰς δὲ καὶ Οὐλύμπιοι ἐπέκεινα τῶν χιλιῶν μισθοδοτούμενοι ὑπὸ
τῶν Ψαριανῶν, καὶ σῶμα Μακεδόνων φυλάττον τὴν ἣν ἐκ τοῦ προχείρου
κατασκευάσαν ἀκρόπολιν. (2) Ἡ θεία τοῦ Κανάρη πεντηκοντούτης σχε-
δὸν γυνὴ ἐσώθη, καλυμβήσασα ὑπὲρ τὰ δύο μίλια.

σας ἅπας ὁ στρατὸς κατ' ἐπιταγὴν τοῦ Χουσεῖβ πασᾶ,
 ἀνενέωσε καὶ ἐνήργησε τὴν προσβολὴν μετὰ μανιώδους λύσ-
 σης καὶ ἐπιμονῆς ἂν καὶ ἐκτεθειμένου εἰς φονικώτατον πυρο-
 βολισμὸν ἀπὸ τῶν τειχῶν· τέλος δὲ οἱ ἐν τῇ μονῇ ἀπαυδή-
 σαντες ἐκ τῶν τραυμάτων καὶ τοῦ μόχθου, ἀπολέσαντες τὰ
 δύο τρίτα τοῦ ἀριθμοῦ αὐτῶν, καὶ ὀλοτελῶς ἀπελπισθέντες,
 ἀπεφάσισαν νὰ ἀποθάνωσιν ἀλλ' οὐχὶ ἄνευ δοξῆς καὶ ἐκδι-
 κήσεως· κατὰ τὴν τετάρτην ὥραν μ. μ. στρατιώτης τις ἐξῆλθε
 τοῦ φρουρίου, φέρων θρυαλλίδα ἀνημμένην καὶ ἔδραμε πρὸς
 τὴν εἴσοδον μεγάλης ὑπογείου ἀποθήκης πυρίτιδος, ἀλλ' ἔπε-
 σε κατατρωθεὶς ὑπὸ σφαιρῶν, καὶ πέντε δὲ ἕτεροι συστρα-
 τιῶται αὐτοῦ ἐπιχειρήσαντες τὸ αὐτὸ, ἔπεσαν ὁ εἰς μετὰ
 τὸν ἄλλον κατὰ τὸν αὐτὸν τρόπον· τότε ἀποτυχόντες τοῦ
 πρώτου αὐτῶν σκοποῦ, ἐνέβαλον πῦρ εἰς τὴν ἐν τῇ μονῇ πυ-
 ρίτιδα καὶ ἐκ τῆς τρομερᾶς ἐκρηξέως ἀνατραπείς ὁ Ἁγ. Νι-
 κόλαος, κατέθαψεν ὑπὸ τὰ ἐρείπια αὐτοῦ χιλιάδας τῶν νικη-
 τῶν καὶ τῶν νικηθέντων.—Μεγάλῃ καὶ φορικτῇ ἐγένετο ἡ ἐν
 ταύτῃ τῇ δυστυχεῖ νήσῳ σφαγὴ· 3600 τῶν κατοίκων ἀπω-
 λέσθησαν· ἐκ δὲ τῶν Ρουμελιωτῶν εἰς μόλις ἐσώθη καὶ ἐκ
 τῶν προσφύγων ὀλιγώτατοι· αἰχμάλωτοι τινὲς ἐλήφθησαν
 οἱ πλείους ἐκ τῆς ἐσχάτης κλάσεως· τοὺς δὲ προκρίτους τῶν
 Ψαρῶν καὶ τὰς οἰκογενείας αὐτῶν, καὶ μέρος τῶν ναυτῶν
 καὶ τινας τοὺς δυνηθέντας τῶν προσφύγων διέσωσαν δέκα
 ἐννέα βρίκια ἡγκυροβολημένα εἰς Ἀντίψαρα ἃ ἐν τῷ παρόν-
 τι κινδύνῳ παραλαβόντα αὐτοὺς, διῆλθον διὰ τοῦ ἐχθρικοῦ
 στόλου, καὶ τοι πολλὰ αὐτῶν στερούμενα πηδαλίων· ὁ στό-
 λος τῶν Ὀθωμανῶν οὐδὲν ἔπαθε καὶ ὁ στρατὸς αὐτῶν ὀλί-
 γον κατὰ τὰς πρώτας μάχας· ἀλλ' ὁ Ἅγιος Νικόλαος ἔβλα-
 ψε καιρίως αὐτοὺς, καὶ ὡς οἱ ἴδιοι ὠμολόγουν, κατὰ τὴν
 ἔφοδον καὶ τὴν ἐκρηξίν ἀπώλεσαν 3 ἕως 4000 ἀνθρώπων·

ὁ Καπουδᾶν πασᾶς ἐζώγρησεν ἢ ἔκαυσεν ὑπὲρ τὰ 100 πλοῖα, θρίκια, σκοῦνας, καὶ ἄλλα μικρά· ἐκ τούτων δὲ πάντων εἴκοσι ἐξ ἧσαν ἐν τοιαύτῃ καλῇ καταστάσει καὶ τοσοῦτον καλῶς κατεσκευασμένα, ὥστε προσέθετο αὐτὰ παρευθὺς εἰς τὸν ἴδιον αὐτοῦ στόλον· ἀποπερατώσας δὲ τὸ ἔργον ὁ ἀρχινάυχρος οὗτος, κατέλειπεν ἐπὶ τῆς νήσου 2000 στρατιωτῶν, ἔτι δὲ πολλὰς σκάφας πρὸς συλλογὴν καὶ μετακομιδὴν τοῦ ζωγρηθέντος πυροβολικοῦ, καὶ ἐπιστρέψας εἰς Μυτιλήνην κατὰ τὴν νύκτα τῆς 4, ἐξέπεμψεν ἐκεῖθεν εἰς Κωνσταντινούπολιν 200 αἰχμαλώτους, 500 κεφαλὰς, 1200 ὠτία καὶ 35 σημαίας Ἑλληνικὰς, τρόπαια ἐκτεθέντα κατὰ τὴν πύλην τῶν ἀνακτόρων μετ' ἐπιγραφῆς (γιαφτᾶ) ἐπ' αὐτῶν.

— Ἡ Ἑλληνικὴ Κυβέρνησις παρέσχε βοηθείας εἰς τοὺς παθόντας Ψαριανοὺς καὶ διώρισε κατὰ πρῶτον τόπον προσωρινῆς κατοικίας αὐτῶν τὴν Μονεμβασίαν· ὕστερον δὲ ἀποκατεστάθησαν οὗτοι εἰς Αἴγινα 1800 τὸν ἀριθμὸν, καὶ τέλος ἐδόθη αὐτοῖς ὀριστικῶς ἡ Ἐρέτρια τῆς Εὐβοίας ἐνθα ἐκτίσθησαν ἤδη πολλαὶ οἰκίαι, ἀλλ' ἐκ τῆς ἐνσκηψάσης αὐτόσε νόσου καὶ ἐξ ἄλλων ἀνυγχειῶν καὶ ἐναντίων περιστάσεων δὲν ἐτελείσθη μέχρι τοῦδε ἡ ἐν τῇ καλῇ ἐκείνῃ χώρᾳ σταθερὰ αὐτῶν ἐγκατάστασις. — Κατὰ τὸ νοτ-δυτικὸν τῶν Ψαρῶν ἐν ἀποστάσει ἑνὸς μιλίου κεῖται νηοὶς Ἀντίψαρα καλουμένη καὶ ἔχουσα καλὸν ἄγκυροβόλιον· ἐκ τοῦ διασχηματισμοῦ αὐτῆς φαίνεται ὅτι ἦν ποτὲ συνηνωμένη τῇ νήσῳ καὶ ἀπεσπάσθη ἐκ τινος βιαίας ἡφαιστικῆς συγκινήσεως.

ΣΑΜΟΣ, μία τῶν Ἰωνίδων ἐν τῷ Ἰκαρίῳ πελάγει ἀπέναντι τοῦ ὄρους Βιρυάλης καὶ τοῦ ἀρωτηρίου αὐτῆς Τρωγιλίου (Ἀγίας Μαρίας). Τὸ πάλαι ἡ νῆσος αὕτη κατωκεῖτο ὑπὸ Καρῶν καὶ τότε ἐκαλεῖτο ΠΑΡΘΕΝΙΑ ἢ ΠΑΡΘΕΝΙΑΣ, ἀπὸ τοῦ ποταμοῦ Παρθενίου δὲ ὕστερον μετωνομάσθη Ἰμβρα-

ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ
Μ. ΦΑΛΤΑΤ

σος (1)· εἶτα ἐκλήθη ἈΝΘΕΜΙΣ, εἶτα ΜΕΛΑΜΦΥΛ-
ΛΟΣ, εἶτα ΣΑΜΟΣ ἀπό τινος ἥρωος εἴτε ἐπιχωρίου
εἴτε ἐξ Ἰθάκης ἢ Κεφαλληνίας ἀποικήσαντος· ὁ περίπλους
αὐτῆς ἐλογίζετο, κατὰ τὸν Στράβωνα, ἑξακοσίων στα-
δίων· εἶχε πόλιν Σάμον ἐπὶ τοῦ πρὸς ἀνατολὰς αἰγια-
λοῦ ἀπέχουσαν 40 στάδια τοῦ ἄκρ. Τρωγιλίου· ἔβλεπε δὲ
πρὸς νότον καὶ αὕτῃ καὶ ὁ παρακείμενος λιμὴν ἔχων ναύ-
σταθμον· τὸ πλεῖστον αὐτῆς ἔκειτο ἐν ἐπιπέδῳ καὶ ἐκλύ-
ζετο ὑπὸ τῆς θαλάσσης· μέρος δέ τι ἀνέιχε καὶ εἰς τὸ ὑπερ-
κείμενον ὄρος. Ἡ πρὸς ἀνατολὰς ἄκρα ἢ ποιῶσα πρὸς τὸ
ἀπέναντι ὄρος τῆς Νυκάλης ἐπταστάδιον πορθμὸν ἐκαλεῖτο
ΠΟΣΕΪΔΙΟΝ καὶ ἐπ' αὐτῆς ἦν ναὸς τοῦ Ποσειδῶνος· πλησιέ-
στατα δὲ αὐτῆς ἔκειτο νησιδίον ΝΑΡΘΗΚΙΣ· οὐ πόρρω δὲ τῆς
δυτικῆς πλευρᾶς τῆς πόλεως ἔρρεε ῥυαῖς ἐκδιδυῖς εἰς τὴν
θάλασσαν καὶ καλούμενος ΧΨΙΟΣ· ἡ δὲ πρὸς δυσμὰς ἄκρα
ὠνομάζετο ΚΑΝΘΑΡΙΟΝ ἀπέχουσα 80 στάδια τοῦ ἄκρ.
τῆς Ἰκαρίας Δρεκάνου· καὶ ἡ πρὸς νότον ἈΜΠΕΛΟΣ (κοινῶς
Κολῶνα) ἔβλεπυσά πως πρὸς τὸ εἰρημένον τῆς Ἰκαρίας Δρέ-
κανον ἢ Δρέπανον· ὡσαύτως ἈΜΠΕΛΟΣ ἐκαλεῖτο καὶ τὸ
ὄρος ἅπαν ὃ ὑψούμενον κατὰ τὸ μέσον, καὶ ὑπερκείμενον
τῆς πόλεως, ποιεῖ τὴν ὕλην νήσον ὄρεινὴν· ἦν δὲ καὶ ἕτερον
ὄρος πρὸς δυσμὰς ΚΕΡΚΕΤΕΥΣ ἥδη δὲ Κέραι ἢ καὶ Καται-
βατὴ κοινῶς καλούμενον καὶ ἦν ἐνδοξον μᾶλλον τῆς Ἀμπέ-
λου, ὡς λέγει ὁ Στράβων (2), καὶ ἕτερον ΑΣΣΩΡΟΝ ὅθιν
ἔρρει ὁ ποταμὸς Ἀμφίλυτος (3). — Τῶν δὲ ποταμῶν τῆς
Σάμου οἱ κύριοι εἰσὶν ὁ ἸΜΒΡΑΣΟΣ ὁ πρὶν ΠΑΡΘΕΝΙΟΣ
καλούμενος, ῥέων δὲ πρὸς νότον τῆς πόλεως, καὶ ὁ ἈΜΦΙ-
ΛΥΣΟΣ ὃς ἔρρει ἐκ τοῦ Ἀσσωροῦ ὄρους ὡς εἴρηται· παρὰ

(1) Στραβ. β. 10, σ. 488. (2) Στραβ. αὐτ. (3) Σειφ. Βυζ. εἰς λ.
Ἀσσωρόν.

δὲ τὸ προάστειον τῆς πόλεως καὶ τὸν περὶ τὸν Ἰμβρα-
 σον ἦν τὸ ἩΡΑΙΩΝ, ἀρχαῖον ἱερὸν, καὶ ναὸς μέγας τῆς
 Ἥρας ὃς ὕστερον ἐγένετο πινακοθήκη· ἐκτὸς δὲ τοῦ πλή-
 θους τῶν ἐν αὐτῷ κειμένων πινακῶν ἦσαν καὶ ἄλλαι πινακο-
 θῆκαι καὶ ναῖσχοι τινὲς πλήρεις τῶν ἀρίστων τεχνῶν· καὶ
 τὸ ὑπαίθριον ἔτι ὁμοίως ἦν μεστὸν τῶν ἀρίστων ἀνδριάντων
 ὧν τρία Μύρωνος ἔργα κολοσσικὰ ἰδρυμένα ἐπὶ μιᾷ βύσσεως
 ἃ ἀφείλετο μὲν ὁ Ἀντώνιος, ἀνέθηκε δὲ πάλιν ὁ σεβαστὸς
 Καῖσαρ (ὁ Αὐγούστος) εἰς τὴν αὐτὴν θέσιν τὰ δύο, τὴν Ἀθη-
 νᾶν καὶ τὸν Ἡρακλέα· τὸν δὲ Δία εἰς τὸ Καπιτώλιον με-
 τήνευκε, κατασκευάσας αὐτῷ ναῖσχον (1)· κατὰ τινὰς, ὡς
 λέγει ὁ Παυσανίας, οἱ Ἀργοναῖται ἰδρύσαντο τὸν ναὸν τοῦ-
 τον, ἀπαγαγόντες τὸ ἄγαλμα ἐξ Ἀργεὺς, οἱ δὲ Σάμιοι αὐτοῖς
 ἐνόμιζον ὅτι ἡ Ἥρα ἐτέχθη ἐν τῇ νήσῳ αὐτῶν παρὰ τῷ Ἰμ-
 βράσῳ ποταμῷ καὶ ὑπὸ τῇ λύγῃ τῇ σωζομένῃ ἔτι ἐπὶ τοῦ
 Πausανίου ἐν τῷ Ἡρώῳ ἦν δὲ ὁ ναὸς οὗτος τῶν ἀρχαιοτά-
 των, ὅπερ δείκνυται μάλιστα καὶ ἐκ τῆς ἐποχῆς τοῦ ἀγάλ-
 ματος ὃ ἦν ἔργον ἀνδρὸς Αἰγινήτου Σμίλιδος τοῦ Εὐκλείδου
 συγχρόνου τοῦ Διδαλίου (2)· τὸ παρὰ τὸ Ἡραῖον κατ' ἀνα-
 τολὰς ὀρμητήριον ἐκαλεῖτο Ὀρμος Ἡραΐτης (3)· κατὰ τὴν
 πρὸς τὸ Ἡραῖον ὁδὸν ἦν τὸ μνημεῖον τῆς Ῥαδίνης καὶ τοῦ
 Λεοντίου καὶ ἐπ' αὐτὸ εἵθισται ἐρχόμενοι νὰ εὐχῶνται οἱ
 πάσχοντες ὑπ' ἔρωτος (4). — Τὸ πάλαι οἱ ἀρχαῖοι κάτοι-
 κη τῆς Σάμου μᾶλλον κατ' ἀνάγκην ἢ κατ' εὐνοίαν ἐδεξαν-
 το συνοίκους Ἴωνας οἱ εἰσβαλόντες, ἐκυρίευσαν τὴν νῆσον.
 ἡγεμὼν δὲ αὐτῶν ἦν Προκλῆς ὁ Πιτυρέως καταγόμενος ἀπὸ
 Ἴωνος τοῦ Εὐρύτου, Ἐπιδαύριος δὲ καὶ αὐτὸς καὶ ἄγων μεθ'

(1) Στραβ. β. 14, σ. 637. (2) Πaus. Αχ. κ. 4. (3) Αθην. 15,
 672. (4) Πaus. Αχ. κ. 5, τελ.

ἐκ αὐτοῦ Ἐπιδαυρίους τοὺς πλείστους, τοὺς ἐκπεπτωκότας ὑπὸ Διήφορον καὶ Ἀργείων ἐκ τῆς Ἐπιδαυρίας· μετὰ δὲ τὸν Προκλῆν βασιλεύοντος τοῦ υἱοῦ αὐτοῦ Λεωγόρου ἐν Σάμῳ, ἐστράτευσεν κατ' αὐτοῦ ὁ Ἄνδροκλος μετὰ Ἐφεσίων, καὶ μάχῃ νικήσαντες, ἐξέβαλον ἐκ τῆς νήσου τοὺς Σαμίους, ἐπιφέροντες αἰτίαν ὅτι μετὰ τῶν Καρῶν ἐπεβούλευον οἱ Σάμιοι κατὰ τῶν Ἰώνων· τῶν δὲ φευγόντων Σαμίων οἱ μὲν ὤκησαν νῆσον παρὰ τὴν Θράκην μετονομασθεῖσαν ἀπὸ τῆς ἐνοικησεως αὐτῶν ἀντὶ Δαρδανίας Σαμοθράκην· οἱ δὲ μετὰ τοῦ Λεωγόρου ὠκοδόμησαν φρούριον περὶ τὴν πόλιν Ἄναιαν, εἰς τὴν πέραν ἤπειρον, καὶ μετὰ δέκα ἔτη διαβάντες ἐν τῇ Σάμῳ, ἐξέβαλον τοὺς Ἐφεσίους καὶ ἀνέσωσαν τὴν νῆσον (1). Βασιλεύοντος τῶν Περσῶν Δαρείου τοῦ Ἰστάσπου, ἐφθάρησαν τὰ πράγματα τῶν Ἰώνων, διότι οἱ τριήραρχοι τῶν Σαμίων, ἐξαίρουμένων ἑνδεκα μόνον, προέδωκαν τὸ ναυτικὸν τῶν Ἰώνων (2). — Ἡ Σάμος ἂν καὶ ἔχουσα ὄρος Ἄμπελον καὶ ἀκρωτήριον Ἄμπελον ἐστερεῖτο καλοῦ οἴνου, καὶ τοι εὐκυνουσῶν τῶν κύκλῳ νήσων καὶ πάσης σχεδὸν τῆς ἡπείρου τῆς προσεχοῦς, καὶ κατὰ τοῦτο τοῦλάχιστον ὑπερτερεῖ ἢ νῦν Σάμος τῆς πάλαι· τὰ δὲ ἄλλα ἦν εὐδαίμων, ὥς δηλοῦται ἐκ τε τοῦ ὅτι ἐγένετο περιμάχητος καὶ ἐκ τῆς παροιμίας ἣν ἐρήρυσαν αὐτῇ οἱ ἐπαινοῦντες αὐτὴν ὅτι « φέρει καὶ ὀρνίθων γάλα » ὥς λέγει καὶ ὁ Μένανδρος· ἡ τοσαύτη δὲ αὐτῆς εὐδαιμονία κατέστη αἷτιον τῶν μαστιγασῶν αὐτὴν τυραννίδων, καὶ τῆς κατ' αὐτῆς ἔχθρας τῶν Ἀθηναίων· οἱ χεῖριστοι τῶν τυράννων αὐτῆς ἐγένοντο ὁ Πολυκράτης καὶ μετ' αὐτὸν ὁ ἀδελφὸς αὐτοῦ Συλοσῶν· ὁ Πολυκράτης ἦν τοσοῦτον λαμπρὸς κατὰ τὴν τύχην καὶ κατὰ τὴν δύναμιν, ὥστε πρῶτος αὐτὸς μετὰ τὸν Μίνωα ἐθαλασ-

1) Περσ. Αἰ. κ. 4. (2) Αὐτ. κ. κ. 10.

σοκράτησεν (1), ἔχων ἑκατὸν πεντηκοντόρους καὶ χιλίους τοξότας καὶ τρέφων ἐλπίδας μεγάλας νὰ ἄρξῃ τῆς Ἰωνίας καὶ τῶν νήσων· καὶ πνυταχοῦ κτύχει ὅπου ἂν ἐστράτευε, καὶ ἔφερε καὶ ἤγε πάντας, διακρίνων οὐδένα, καὶ εἶλε πολλὰς τῶν νήσων καὶ πολλὰ τῆς ἡπείρου ἄστυα, καὶ πρὸς τοῖς ἄλλοις νικήσας εἰς ναυμαχίαν, εἶλε τοὺς Λεσβίους οἱ ὠρυξαν δεδεμένοι πᾶσαν τὴν περὶ τὸ τεῖχος τὸ ἐν Σάμῳ τάφρον (2)· καὶ ἐλὼν τὴν Ῥήναιαν ἀνέθηκε τῷ Ἀπόλλωνι τῷ Δηλίῳ (3)· διηγοῦνται δὲ ὅτι τοσοῦτον ἦν εὐτυχὴς κατὰ πᾶσας τὰς ἐπιχειρήσεις αὐτοῦ, ὥστε θελήσας ποτὲ νὰ δοκιμάσῃ καὶ τι ἀνιάρδον κατὰ προτροπὴν τοῦ φίλου καὶ ξένου αὐτοῦ βασιλέως τῆς Αἰγύπτου Ἀμάσιδος, ἔρριψεν ἐπίτηδες εἰς τὴν θάλασσαν τὸν ὃν ἐφόρει ἐκ σμικρῆς χρυσόδετον αὐτοῦ δακτύλιον, ἔργον Θεοδώρου τοῦ Τηλεκλέους Σαμίου, καὶ μετὰ μικρὸν εὗρέθη ὁ δακτύλιος ἐν τῇ κοιτίᾳ ἰχθύος καταπιόντος αὐτὸν καὶ ἀναχθέντος ὑπὸ τινος τῶν ἀλιέων, ὅπερ μαθὼν ὁ Ἄμασις, διέλυτε τὴν ξενίαν, καὶ ἀπεφεύξατο μαντικῶς ὅτι ὁ τοσοῦτον ἐξηρμένος ταῖς εὐπραγίαις Πολυκράτης ἐν βραχεὶ καταστρέψει τὸν βίον εἰς οὐκ εὐτυχὲς τέλος· ὅπερ καὶ συνέβη, διότι ὁ ὑπὸ τοῦ Κύρου κατασταθεὶς ὑπαρχος τῶν Σαρδίων τότε δὲ διαμένων ἐν Μαγνησίᾳ Ὀρόιτης ἀνὴρ Πέρσης ἐπιθυμῶν νὰ ἀπολέσῃ τὸν Πολυκράτην δι' ἄγνωστον αἴτιον καὶ ἐλκύσας αὐτὸν πρὸς ἑαυτὸν δι' ἀπατηλῶν ὑποσχέσεων κέρδους, ἅμα φθάσαντα εἰς Μαγνησίαν ἀνεσταύρωσεν αὐτὸν (4) τῷ 624 ἔτει π. Χ. περὶ τὰ τέλη τοῦ ὀγδοῦ ἔτους τῆς τυραννίας αὐτοῦ· μετὰ τοῦ Πολυκράτους τούτου συνεβίωσεν Ἀνακρέων ὁ μελοποιὸς,

(1) Στραβ. β. 14, σ. 637. Ἡρόδοτ. β. 3, κ. 122. (2) Ἡρόδοτ. β. 3, κ. 39. (3) Θουκυδ. β. 1, κ. 13. (4) Ἡρόδοτ. β. 3, κ. 120—125—Στραβ. β. 14, σ. 638.

διὸ καὶ πᾶσα ἡ ποίησις αὐτοῦ εἶναι πλήρης τῆς περὶ αὐτοῦ μνήμης. Ὁ Πολυκράτης κατὰ τὴν ἀποδημίαν αὐτοῦ ἐπέτρεψε τὴν ἀρχὴν τῆς Σάμου τῷ Μαινδρίῳ· οὗτος ἅμα μαθὼν τὸν θάνατον τοῦ Πολυκράτους, ἰδρύσασα θωμὸν Διὸς Ἐλευρίου καὶ περιέφραξε τέμενος τοῦ θεοῦ ἐν τῷ προαστείῳ καὶ συναγείρας ἐκκλησίαν, ἐκήρυξεν ἰσονομίαν (1) ὁ δὲ ἀδελφὸς τοῦ Πολυκράτους Συλοτὼν μετὰ τὸν θάνατον ἐκείνου ἀπελίσθη μὲν ἰδιώτης· ἀλλ' ἐπειδὴ ἐχαρίσατο ποτὲ τὴν ἦν ἐφόρει ἐσθῆτα Δαρείῳ τοῦ Ἰστιάσπου ἰδιωτεύοντι εἶναι, ἀντέλαβε παρ' ἐκείνου ἅμα θρασυλεύσαντος δῶρον τὴν τυραννίδα· ἤρξε δὲ τοσοῦτον πικρῶς, ὥστε καὶ ἐλειπάνδρῃσιν ἡ πόλις, καὶ ἐκ τούτου ἐπεκράτησε παροιμία=

Ἐκῆτι Συλοσῶντος εὐρυχωρίη.

Ἡ Σάμος ἐπολεμήθη πολλάκις ὑπὸ τῶν Ἀθηναίων καὶ ἐδουλώθη ὑπ' αὐτῶν· ἀπειθῶντας δὲ τοὺς Σαμίους πρότερον μὲν πέμψαντες οἱ Ἀθηναῖοι στρατηγὸν τὸν Περικλῆν καὶ σὺν αὐτῷ τὸν ποιητὴν Σοφοκλῆν καὶ πολιορκήσαντες, κακῶς διέθηκαν αὐτοὺς, ὕστερον δὲ καὶ κληρούχους ἐπέμψαν δισχιλίους ἐξ ἐαυτῶν ὧν ἦν καὶ Νεοκλῆς ὁ Ἐπικούρου τοῦ φιλοσόφου πατὴρ, γραμματοδιδάσκαλος (2). — Ὅτε ὁ Περικλῆς ἐπολιόρκει τὴν Σάμον, ἐταῖραι συνακολουθήσασαι αὐτῷ ἰδρύσαντο ναὸν Ἀφροδίτης ἐν τῷ πλησίον τοῦ Ἡραίου ἔλει ὡς παρ' Ἀθηναίῳ = Τὴν ἐν Σάμῳ Ἀφροδίτην, ἣν οἱ μὲν ἐν Καλάμοις καλοῦσιν, οἱ δὲ ἐν Ἐλει Ἀττικάι ἐταῖραι ἰδρύσαντο αἱ συνακολουθήσασαι Περικλεῖ, ὅτε ἐπολιόρκει τὴν Σάμον, ἐργασάμεναι ἱκανῶς ἀπὸ τῆς ὥρας (3). Ἐν Ὀλυμπίᾳ ἦν ἐπίγραμμα δηλοῦν τὴν νίκην πύκτου τινὸς Σαμίου, εὐπαιδοτρίβης ἦν ὁ ἀναθεῖς τὸ ἐπίγραμμα Μύκων, καὶ προ-

(1) Πρωτ. β. 3, κ. 142. (2) Στράβ. β. 14, σ. 637, 638.

(3) Ἀλεξ. παρ' Ἀθην. β. 13, 572.

σεπιφέρων ὅτι οἱ Σάμιοι ἦσαν κατὰ τοὺς ἀθλητικούς ἀγῶ-
νας καὶ κατὰ τὰς ναυμαχίας οἱ ἄριστοι τῶν Ἰώνων (1).
μετὰ τὴν ἐν Αἰγὸς Ποταμοῖς ἦτταν τῶν Ἀθηναίων οἱ Σά-
μιοι ἀνέθεσαν ἐν Ὀλυμπίᾳ ἀνδριάντα Λυσάνδρου τοῦ Ἀρι-
στοκρίτου μετὰ δύο ἐπιγραμμάτων ὧν τὸ μὲν πρῶτον μη-
νύει τοὺς ἀναθέντας τὸν ἀνδριάντα=

Ἐν πολυθεήτῳ τεμένει Διὸς ὑψιμέδοντος

Ἔστηκ' ἀναθέντων δημοσίᾳ Σαμίων·

τὸ δὲ ἐφεξῆς εἶναι ἔπαινος εἰς τὸν Λύσανδρον αὐτὸν=

Ἀθάνατον πάτρα καὶ Ἀριστοκρίτῳ κλέος ἔργων

Λύσανδρ' ἐκτελέσας, δόξαν ἔχεις ἀρετᾶς·

ὅτε δὲ ὁ Ἀλκιβιάδης ἦν ἰσχυρὸς, περιπλέων μετὰ τριήρων
τὴν Ἰωνίαν, οἱ Σάμιοι ἀνέθεσαν εἰκόνα αὐτοῦ χαλκὴν παρὰ
τῇ ἐν Σάμῳ Ἡρᾷ, καὶ ὅτε πάλιν ὁ Κόνων ἐνίκησεν ἐν τῇ
ναυμαχίᾳ τῇ περὶ τὴν Κνίδον καὶ τὸ Δούριον ὄρος, ἀνέθεσαν
παρὰ τῇ αὐτῇ θεᾷ εἰκόνας χαλκᾶς καὶ τοῦ Κόνωνος αὐτοῦ
καὶ τοῦ Τιμοθέου· κατὰ τὸν αὐτὸν κατὰ τὰς περιστάσεις
ἀλλοπρόσαλλον τρόπον ἐφέροντο καὶ οἱ Σάμιοι καὶ πάντες
οἱ Ἴωνες, ὡς λέγει ὁ Πausanias, διὸ καὶ καταφαίνονται,
κατὰ τὸ λεγόμενον ὑπ' αὐτῶν τῶν Ἰώνων, τοὺς ταίχους τοὺς
δύο ἐπαλείφοντες (2).— Ἐν Σάμῳ ἐγεννήθησαν Πυθαγόρας
ὁ φιλόσοφος ὃς ἰδὼν ἐπὶ Πολυκράτους κυρμένην τὴν τυραν-
νίδα, ἐξέλιπε τὴν πόλιν, καὶ ἀπῆλθεν εἰς Αἴγυπτον καὶ Βα-
βυλῶνα φιλομαθείας χάριν· ἐπανελθὼν δὲ ἐκείθεν καὶ ἰδὼν
συμμένουσαν ἐπὶ τὴν τυραννίδα, ἐπλευσεν εἰς Ἰταλίαν, καὶ
ἐκεῖ διετέλεσε τὸν βίον· ἐπὶ δὲ Σάμιοι ἦσαν καὶ Κρεό-
φυλος ὁ φιλοξενήσας ποτὲ τὸν Ὀμηρον, καὶ λαβὼν παρ' αὐ-
τοῦ δῶρον τὴν ἐπιγραφὴν τοῦ ποιήματος ὃ· καλεῖσθαι

(1) Πaus. Ηλ. β. κ. 2. (2) Αὐτ. κ. 3.

Οἰχαλίας ἄλωσιν, ἢ μᾶλλον ὁ ποιήσας τὸ ποίημα τοῦτο, καὶ τὸ ἐξῆς ἐπίγραμμα τοῦ Καλλιμάχου =

Τοῦ Σαμίου πόνος εἰμὶ, δόμῳ ποτὲ θεῖον Ὀμηρον
Δεῖχμένον, κλαίω δ' Εὐρυτον ὅσσ' ἐπαθεν,
Καὶ Ξανθὴν Ἰόλειαν· Ὀμήρειον δὲ καλεῖμαι.

Γράμμα· Κρεοφύλῳ, Ζεῦ φίλε, τοῦτο μέτα (1).
ἔτι δὲ ἐγεννήθησαν ἐν Σάμῳ καὶ Μέλισσος ὁ φιλόσοφος καὶ
ναυαρχήσας τοῦ ττόλου τῶν Σαμίων κατὰ τοῦ Περικλέους,
καὶ Σιθύλλα ἡ Σαμία, καὶ Χοίριλος ὁ ποιητὴς ὃς γράψας
ἐμμέτρως τὴν κατὰ τοῦ Εἰρξου νίκην τῶν Ἀθηναίων, ἔλαθεν
ἐφ' ἐκάστῳ τῶν ἐπῶν αὐτοῦ στατῆρα χρυσοῦν, καὶ ἄλλοι.—
Ὁ Διονύσιος καλεῖ τὴν Σάμον ἱμερόεσσα, καὶ τὴν ἐν αὐτῇ
Ἥραν Πελασγίδα =

Καὶ Σάμος ἱμερόεσσα, Πελασγίδος ἔδρανον Ἥρης (2)
ὁ δὲ σχολιαστὴς αὐτοῦ Εὐστάθιος λέγει ὅτι ἡ Ἥρα καλεῖται
οὕτω ὑπὸ τινῶν Πελασγῶν· ὅτι ὁ Πολυκράτης δὲν ἐτυράν-
νησε φαύλως· ὅτι ἡ νῆσος, ὡς καὶ ὁ Στράβων λέγει, ὠνο-
μάσθη ποτὲ καὶ Μιλάμφυλλος καὶ Ἀνθεμὶς καὶ Παρθενία
ἀπὸ ποταμοῦ Παρθενίου, καὶ ὅτι ἐν ταύτῃ τῇ Σάμῳ ἦν ὄρος
(ἡ Ἄμπελος) ὑψηλὸν εἰς πεντήκοντα καὶ ἑκατὸν ὀργυιάς οὗ
κάτωθεν ὄρυγμα, ὡς φησὶν Ἡρόδοτος, πολυστάδιον δι' οὗ
ὕδωρ ὀχετεύμενον διὰ σωλήνων, παρεγίνετο εἰς τὴν πόλιν
ἀπὸ μεγάλων πηγῶν, οὗ ὁ ἀρχιτέκτων Εὐπαλῖνος ὁ Μεγα-
ρεύς· ἦν δὲ, λέγει, αὐτόθι καὶ ναὸς μέγιστος (τὸ Ἡραῖον)
οὗ ἀρχιτέκτων Ροῖκος, ἀνὴρ ἐπιχώριος (3)· ἀναφέρει δὲ
καὶ ὁ Σκύλαξ τὴν Σάμον, λέγων ὅτι ἦν νῆσος πρὸ τῆς Μυ-
κάλης ἔχουσα πόλιν καὶ λιμένα κλειστὸν, καὶ ὅτι ἦν οὐχί

(1) Στράβ. β. 14, σ. 638. (2) Διονυσ. Οἰκισμ. Περιηγ. σ. 531.

(3) Εὐσταθ. παρὰ Διονυσ. σχολ. εἰς σ. 533.

ἐλάσσω τῆς Χίου (1).—Οἱ Σάμιοι ἔπεμψαν κατὰ καιροὺς πολλαχοῦ ἀποικίας· αἱ ὑπ' αὐτῶν συνοικισθεῖσαι ἢ ἀνοικισθεῖσαι πόλεις εἰσὶν αἱ ἐξῆς = Ἄναια ἐπὶ τῆς ἀντιπέραν ἡπείρου· περὶ αὐτὴν οἱ ὑπὸ τοῦ Ἀνδρόκλου ἐκπεσόντες Σάμιοι μετὰ τοῦ βασιλέως αὐτῶν Λεωγόρου ἔκτισαν, ὡς ἀνωτέρω εἴρηται, φρούριον, κατὰ τὴν μαρτυρίαν τοῦ Παυσανίου (2) βεβαιουμένην ὑπὸ τοῦ Σκύλακος ὃς λέγει ὅτι ἡ Ἄναια ἦν τῶν Σαμίων (3)· καὶ ὁ Θουκυδίδης δὲ περιγράφων τὴν θέσιν τῆς πόλεως ταύτης προστίθησιν ὅτι ἦν ἀποικία Σαμίων· καὶ ἐν ἄλλῳ τινὶ χωρίῳ λέγει ὁ αὐτὸς ὅτι ἡ Ἄναια ἦν αἰεὶ ἄσυλον τῶν ἐξοριζομένων Σαμίων (4). — Δαρδανία νῆσος παρὰ τὴν Θράκην· ἐν ταύτῃ ὦκησαν μέρος τῶν ὑπὸ τοῦ αὐτοῦ εἰρημένου Ἀνδρόκλου ἐκπεσόντων Σαμίων καὶ μετωνόμασαν αὐτὴν Σαμοθράκην (5). — Κελένδερικς καὶ Νάγιδος, δύο πόλεις ἐν Κιλικίᾳ μικρὸν ἀπ' ἀλλήλων ἀπέχουσαι μεταξὺ τῶν ἀκρωτηρίων Σαρπηδόνης καὶ Ἀνεμουρίου, ἀποικίαι Σαμίων κατὰ τὸν Πομπόνιον Μελαν (6). — Αἱ τρεῖς πόλεις τῆς νήσου Ἀμοργοῦ Μινῶα, Ἀρκεσίνη καὶ Αἰγιάλη ἐκτίσθησαν κατὰ τὸν Σουῖδαν, ὑπὸ ἀποικίας Σαμίων καὶ τοῦ ἀρχηγοῦ αὐτῆς Σιρμίου τοῦ γραμματικοῦ (7)· ἀλλ' ἐπειδὴ γνωρίζομεν ὅτι ἐπὶ Μίνωος Κρήτες ἀποκατεστάθησαν ἐν Ἀμοργῷ, ὡς καὶ ἐκ τῆς ἀπλῆς ὀνομασίας τῆς πόλεως Μινῶας δείκνυται καὶ ἐπειδὴ ἐν τῷ μεταξὺ καὶ Νάξιοι ἦλθον καὶ κατόκησαν ἐν τῇ νήσῳ, θεωρεῖται ὡς πιθανότερον ὅτι αἱ τρεῖς αὗται πόλεις ὑπῆρχον πρὶν τῆς ἀποικίας τῶν Σαμίων, καὶ ὅτι ὁ Σιμμίας ἀνῴκισε μᾶλλον ἢ συνῴκισεν αὐτάς (8).

(1) Σκυλ. Περιπλ. Λυδία. (2) Παυσ. Αἰ. κ. 4. (3) Σκυλ. Περιπλ. Λυδία σημ. (4) Θουκυδ. β. 4, κ. 75. (5) Παυσ. Αἰ. κ. 4.—Ηρακλειδ. Ποντ. ἀποσπ. 21, σ. 213, ἔκδ. Κοραΐ. (6) Πομπ. Μελ. β. 1, κ. 13.

(7) Σουῖδας εἰς λ. Σιμμίας. (8) Ιδ. Ρ. Ροχελ. Ἀπρικ. Ελληνικ. Τ. 3, κ. 17, σ. 152.

Βισάνθη, πόλις τῆς Θράκης ἣν ὁ μὲν Ἡρόδοτος τίθησιν ἐπὶ τοῦ Ἑλλησπόντου (1), ὁ δὲ Πτολεμαῖος ἐπὶ τῆς Προποντίδος (2). ὁ δὲ Στέφανος ὃς λέγει αὐτὴν κειμένην ἐπὶ τῶν μεθορίων τῆς Θράκης καὶ Μακεδονίας ἀποφαίνεται ὅτι ἦν πόλις Ἑλληνίς, ἀποικία Σαμίων (3) ὅπερ ἐπιβεβαιοῦται καὶ ὑπὸ τοῦ Πομπωνίου Μέλα (4). — Κυδωνία ἐν Κρήτῃ· ὁ Ἡρόδοτος λέγει ὅτι Σάμιοι ἔκτισαν αὐτήν (5)· ἀλλ' ἐπειδὴ ἡ πόλις αὕτη ὑπῆρχεν ἤδη πρὸ πολλοῦ, φαίνεται κατὰ μείζονα λόγον πιθανότητος ὅτι οὗτοι οἱ ἐκπεπιτωκότες τῆς πατρίδος αὐτῶν Σάμιοι ἦλθον Ολ. 64, 1, 524 π. Χ. καὶ ἀποκαταστάθησαν καὶ ἔμειναν ἐπ' ὀλίγον ἐν ταύτῃ τῇ πόλει (6). — Δικαιαρχία ἐν Ἰταλίᾳ· κατὰ τὸν Εὐσεβίον ἡ πόλις αὕτη ἐκτίσθη ὑπὸ ἀποικίας Σαμίων Ολ. 64, 4, (7) ὅπερ ἐπιβεβαιοῦται καὶ ὑπὸ τοῦ Στεφάνου (8). — Ζάγκλη ἐν Σικελίᾳ· Σάμιοι μετὰ τοῦ παραιτηθέντος τῆς ἀρχῆς τῶν Κίων Κάδμου ἐλθόντες ἔκτισαν τὴν Ζάγκλην τὴν ὕστερον μετωνομασθεῖσαν Μεσσῆνην (9). — Εἶχον πρὸς τούτοις οἱ Σάμιοι καὶ τόπους ἐπὶ τῆς ἀντιπέραν ἡπείρου, ὡς μέρος τῆς παρχίας τῶν Ἐφεσίων καὶ τὴν Νεάπολιν ἢ πρότερον μὲν ἦν τῶν Ἐφεσίων, ὕστερον δὲ ἐγένετο τῶν Σαμίων διαλλαξαμένων πρὸς τὸ Μαραθήσιον, τὸ ἐγγυτέρω πρὸς τὸ ἀπώτερον (10) καὶ ἄλλα. — Παρὰ τὴν πόλιν Σάμον κατ' ἀνατολὰς ἦν ἀκρόπολις παλαιὰ ἈΣΤΥΠΛΛΑΪΑ καλουμένη· οὐ πόρρω δὲ τῆς δυτικῆς πλευρᾶς τῆς αὐτῆς πόλεως ἔρρεε πο-

(1) Ἡροδοτ. β. 7, κ. 137. (2) Πτολεμ. β. 3, κ. 2. (3) Στεφ. Βυζ. εἰς Α. Βισάνθη. (4) Πομπ. Μελ. β. 2, κ. 2. (5) Ἡροδοτ. β. 3, κ. 59. (6) Ἰδ. Ρ. Ροχετ. Απρικ. Ἑλλ. Τ. 3. β. 6, κ. 5, σ. 427: — Ἰδ. καὶ Κυδωνία πολ. Κρήτης. (7) Εὐσεβ. Χρον. 2, σ. 129. (8) Στεφ. Βυζ. εἰς Α. Ποτίολοι. (9) Ἡροδοτ. β. 7, κ. 163, 164 — Θουκυδ. β. 6, κ. 4. — Σικων. Χιρς. σ. 292. (10) Στραβ. β. 14, σ. 639.

ταμίσκος ἐκδιδοὺς εἰς τὴν θάλασσαν καὶ καλούμενος ΧΗΣΙΟΣ, ἀφ' ὧν καὶ μέρος τῆς πόλεως ὠνομάζετο Ἀστυπαλαία καὶ μέρος Χησία· ὡς τὸ μέγα Ἑτυμολογικὸν καὶ ἄλλοι μαρτυροῦσιν. α Ἀστυπαλαία μοῖρα τῆς Σάμου, οὕτω » καλουμένη ὅτι Πατροκλῆς καὶ Τερβρίων ἀποικίαν στεί-
 » λαντες εἰς Σάμον, πρὸς τοὺς ἐνοικοῦντας Κᾶρας κοινω-
 » νίαν θέμενοι, ὤκησαν παρὰ τὸν Χήσιον ποταμὸν, καὶ
 » εἰς δύο φυλάς τὴν πόλιν διένειμαν, ὧν τὴν μὲν Χησίαν ὠνό-
 » μασαν, ἀπὸ τοῦ Χησίου ποταμοῦ παρακειμένου τῇ πόλει,
 » τὴν δὲ Ἀστυπαλαίαν, ἀπὸ τοῦ παλαιοῦ ἐκεῖσε ὄντος ἄστεος·
 » οὕτω Θεμισταγόρας ἐν τῇ Χρυσῇ βίβλῳ (1). Περὶ τὴν
 Σάμον εἰσὶ νησίδες τινὲς ἔρημοι ὡς ἡ Ναρθηκίς παρὰ τὸ
 Πεσείδιον περὶ ἧς προεῖρηται ἄνωτέρω. * Πατούσες. — Κο-
 ρεσία: ἄθροισμα νησίδων μεταξὺ Σάμου καὶ Ἰκαρίας. * Φυῶρ
 νοι. — Ἰετούσα κατὰ τὸ νοτ. τῆς Σάμου καὶ τὸ βορ-ἀνατ.
 τῆς Πάτμου. * Ἀγαθονήσι. — Φαρμακοῦσα νοτιώτερον τῆς
 Ἰετούσης. * Φάρμακον.

* Σάμος παρὰ τὴν μικρὰν Ἀσίαν, ἀπέναντι τοῦ ἀκρω-
 τηρίου Ἀγίας Μαρίας (Τρωγιλίου), μεταξὺ τῶν δύο κόλ-
 πων τῆς Σκάλα-Νόβας (Καῦστρίου κόλπου) πρὸς βορρᾶν καὶ
 τοῦ Σαυφὸν Καλεσὶ (Μαιανδρίου κόλπου) πρὸς νότον, κατὰ
 τὸ ἀνατ-νότιον τῆς Χίου καὶ κατ' ἀνατολὰς τῆς Ἰκαρίας·
 ὁ μεταξὺ τῆς Σάμου καὶ τῆς ἀπέναντι ἡπείρου πορθμὸς
 εἶναι ὡς 20 λεπτῶν (ἑπτὰ σταδίων), περίπου χιλίων βη-
 μάτων· καλεῖται δὲ κοινῶς τουρκιστὶ Ντὰρ Μπογάζ (ξενὸς
 λαιμὸς). Τὸ μῆκος αὐτῆς ἀπ' ἀνατολῶν πρὸς δυσμὰς εἶναι
 ὡς ἕγγιστα 40 μιλίων, τὸ δὲ μέγιστον πλάτος ἀπ' ἄρκτου

(1) Ἑτυμολογ. μέγ. — Στεφ. Βυζ. εἰς Α. Χήσιον. — Καλλιμαχ. Ὑμν.
 εἰς Ἀρτεμ. 228. — Πλιν. 5, 37.

πρὸς μεσημβρίαν 22 μ. ἡ δὲ περίπετρος 87 μ. ἐκ τῶν δύο κυρίων αὐτῆς ὁρέων, ἡ μὲν τοῦ Ἀμπελος τὸ πάλαι καλουμένου κορυφαὶ ὑψοῦνται ἀπὸ 2 μέχρι 3000 ποδῶν, ἡ δὲ τοῦ πάλαι Κερκετέως ἥδη δὲ καλουμένου * Κέρκι λογίζεται ὡς ἔχουσα ὕψος 47·25 ποδῶν, κατὰ τὸ ἀγγλικὸν μέτρον (1). ἔχει δύο λιμένας· τὸν μὲν κατ' ἄρκτον ΒΑΘΪ καλούμενον, μέγαν, ἀσφαλῆ καὶ χωρητικὸν μεγάλου στόλου, καὶ χωρίον μέγα περὶ αὐτὸν ἡμώνυμον· τὸν δὲ κατὰ μεσημβρίαν παρὰ τὰ ἑρείπια τῆς ἀρχαίας πόλεως Σάμου, κατὰ τὴν ἐξωτάτῳ νοτ-ἀνατολικὴν αὐτῆς γωνίαν, ΤΗΓΑΝΙ λεγόμενον, ἀποτελούμενον δὲ ἐκ δύο χωμάτων ὧν τὸ μὲν ἀπὸ τῆς κορυφῆς μικροῦ λόφου κατ' ἀνατολὰς διήκει εἰς τὴν θάλασσαν, τὸ δὲ ἐξερχόμενον ἀπὸ τοῦ πέρατος τοῦ ἀνατολικοῦ τείχους τῆς πόλεως, κεῖται ἀπέναντι τοῦ πρώτου πρὸς ἄρκτον· περὶ τοῦ ἐνὸς τῶν δύο χωμάτων, τοῦ νοτιωτέρου (2) λέγει ὁ Ἡρόδοτος ὅτι εἶχε βάθος ὡς εἴκοσι ὀργυιῶν καὶ μῆκος μεῖζον δύο σταδίων (3), καὶ ἦν εὐρύχωρος μὲν πρότερον οὗτος ὁ λιμὴν καὶ κατ' οὐδὲν ὑποδεέστερος τοῦ μεγάλου κατὰ μεσημβρίαν λιμένος τῆς Κνίδου, ἀλλ' ἥδη καθαμμισθειῶν τῶν ὀχθῶν αὐτοῦ, ἐσμικρύνθη ἐπὶ πολὺ, καὶ μόνον μικρὰ ἐμπορικὰ πλοῖα, ὡς γολέται, προσορμίζονται ἐν αὐτῷ, μετὰ κόπου καὶ αὐτὰ καὶ κινδύνου. Ἐκτὸς τῶν εἰρημένων δύο εἰσὶ καὶ ἕτεροι τινὲς λιμενίσκοι, ὡς Κακονήσι κατὰ τὸν βόρειον αἰγιαλὸν, πρὸς ἀνατ. τοῦ μεγάλου λιμένος τοῦ καλουμένου Βαθύ· — Σεῖτάν (Διάβολος) κατὰ τὸν νότιον αἰγιαλόν· τὸ δὲ πρὸς δυσμὰς τοῦ Τηγανίου ἀναπεπταμένον ὀρμητήριον καλεῖται Ποταμάκι καὶ ἐπ' αὐτοῦ εἰσὶ τινὲς οἰκίαι καὶ ἀπο-

(1) Ρὸς Περιγ. νησ. Τ. 2, Επιστ. 24, σ. 140. (2) Ρὸς ἀνωτ. σ. 140. (3) Ηρσδοτ. β. 3, κ. 60.

Θῆκαι· ἔχει δὲ ἡ Σάμος κατὰ τὸ νότιον πόλιν πρωτεύουσαν Σάμον καὶ 17 χωρία καὶ κατοίκους ὡς 12,000 πάντας χριστιανούς. Ἡ νῆσος αὕτη εἶναι μὲν ὀρεινῇ, ἀλλ' εὐγαιοτάτῃ, εὐφωτάτῃ καὶ θρίθουσα παντὸς εἶδους προϊόντων ὧν τὰ κύρια σῖτος, κέγχρος, οἶνος ἄριστος, σταφυλαὶ τῶν καλλίστων εἰδῶν, ἐξ ὧν γίνεται ἐξαγομένη σταφίς, βάλανοι, μέταξα τελείας ποιότητος, μέλι καὶ κηρίον ἐξαίρετον, πίτνες ἐξ ὧν προάγεται μεγάλη ποσότης πίσης, ὁπῶραι πολυειδεῖς καὶ ἄρισται, πέπωνες καὶ ὑδροπέπωνες, παντὸς εἶδους ὄσπρια καὶ λάχανα κτλ. θήρα πρὸς τοῦτοις ἄφθονος, ὡς πέρδικες, σκυλόπακες, κίχλαι, περιστεραὶ ἄγριαι, τρυγόνες, συκοφάγοι, φραγκοῦλαι, λαγωὶ, ἀγριόχοιροι, ἀγριοαῖγες καὶ ἔλαφοι· τὰ οἰκίδια πτηνὰ εἰσὶν ἐξαίρετα· νομαὶ ὑπάρχουσι πολλαί· αἶγες πλείους ἢ πρόβατα· βόες εὐρίσκονται· ἐκ δὲ τῶν ἀγρίων θηρίων μόνον λύκοι· ἔχει μεταλλεῖα τινὰ σιδήρου, καὶ δύο εἶδη γῆς λευκῆς, κολλύριον καὶ ἄσθιρ καλούμενα, χρήσιμα εἰς τὴν ἰατρικὴν, ἀγνοούμενα δὲ ὑπὸ τῶν κατοίκων· τὰ ὄρη εἰσὶ δροσερά, κατάσκια, χαριέστατα, πλήρη δασῶν καὶ πηγῶν· εἰσὶ δὲ πάντα συγκεείμενα ἐκ μαρμάρου λευκοῦ, ἀλλὰ κατωτέρας καὶ εὐθραυστοτέρας ποιότητος τοῦ τῆς Πάρου καὶ τοῦ Πεντελικοῦ. ἱασπὶς ἀρίστη ὑπάρχει πρὸς τὸ χωρίον Πλάτανον· ἡ θρύσις τοῦ χωρίου Μυτιληνούου εἶναι ἡ καλλίστη τῆς νήσου. — Ἐχει ἀρχιεπίσκοπον ὃς πρότερον ἦν ἐπίσκοπος τοῦ Ρόδου· ἐδρεύει δὲ οὗτος συνήθως ἐν τῇ λεγομένῃ χώρᾳ πλησιέστατα τῆς πόλεως Σάμου πρὸς δυσμὰς καὶ μικρὸν ἀπεχούσῃ τῆς θαλάσσης· πολὺ μέρος τῶν κτημάτων τῆς Σάμου ἐξουσιάζεται ὑπὸ τοῦ ἱερατείου. — Ἐρείπια πολλὰ καὶ λείψανα τῆς ἀρχαιότητος σώζονται ἐν Σάμῳ, ὡς μέρη τῶν τειχῶν τῆς ἀρχαίας πόλεως, καὶ τῆς ἀκροπόλεως Ἀγυπαλαίας, καὶ τοῦ θεάτρου καὶ τοῦ Ἡραίου

οὐ εἷς μόνος κίων ἵσταται ἔτι ὀρθός, καὶ θόλοι καὶ τάφοι καὶ σαρκοφάγοι καὶ ἄλλα (1). — Οἱ Σάμιοι ὥς καὶ τὸ πάλαι οὕτω κατὰ τὸν περὶ τὰ 1821 ὑπὲρ ἀνεξαρτησίας Ἑλληνικὸν ἀγῶνα ἀνεδείχθησαν γενναῖοι καὶ μεγαλόφρονες· ἀποφασίσαντες νὰ ἀποθάνωσι μᾶλλον ἢ νὰ ὑποκύψωσι τοῦ λοιποῦ εἰς τὸν ζυγὸν τῆς δουλείας, ὠχύρωσαν καὶ ἐφωδίασαν καλῶς τὴν νῆσον αὐτῶν, καὶ οὕτω οὐ μόνον διετηρήθησαν ἀβλαβεῖς προφυλαχθέντες ἐμφρόνως καὶ ἐνδοξως ἀπὸ τῶν πολλῶν κατ' ἐπανάληψιν ἐπιδρομῶν τοῦ ἐχθροῦ, ἀλλὰ καὶ ζημίας ἐπαισθητάς ἐπήνεγκαν αἰεὶ κατ' αὐτοῦ, καὶ πολλάκις ἀποβάαντες εἰς τὴν ἀντιπέραν ἡπειρον, μετὰ πλουσίας λείας βοσκημάτων καὶ γεννημάτων καὶ ἀνδραπόδων ἐντίμως ἐπέστρεψαν· ἀλλὰ καὶ οὕτως εὐρίσκονται εἰσέτι μέχρι τοῦδε ὑποκείμενοι τῇ Ὄθωμανικῇ ἐξουσίᾳ. Ἡ Σάμος ἀπὸ τοῦ ἔτους 1835 ἐγένετο ἰδιάζουσα ἡγεμονία (μπεϊλίκι)· πρῶτος δὲ αὐτῆς ἡγεμὼν διωρίσθη ὁ ἐκ Κωνσταντινουπόλεως Στέφανος Βογορίδης Μ. Γ'. 44° 20' — 44° 53'. Π. 37,° 38' — 37,° 50'.

Ἐκτὸς τῶν ἄλλων περὶ τὴν Σάμον νησίδων περὶ ὧν εἴρηται ὑπάρχει καὶ μικρά τις νησίς ἔρημος πλησιέστατα τοῦ νοτιωτάτου ἀκρωτηρίου Κολώνας (Ἀμπέλου) Σαμόπουλον καλουμένη.

ἸΚΑΡΟΣ ἢ καὶ ἸΚΑΡΙΑ (2) πρὸς τὸ βορ. δυτικὸν τῆς Πάτμου, πρὸς δυσμὰς τῆς Σάμου καὶ πρὸς μεσημβρίαν τῆς Χίου. Ἐλάβε τὸ ὄνομα ἀπὸ τοῦ υἱοῦ τοῦ Δαιδάλου Ἰκάρου δι' φυγῶν μετὰ τοῦ πατρὸς, ὅτε ἀμφότεροι περιέψαντες εἰς ἑαυτοὺς πτερὰ, ἀπῆραν ἐκ Κρήτης, ἔπεσεν ἐνθάδε, μὴ

(1) 18. Ρῶς: Επισ. 24. (2) Ὁ Στρίβων δ' ἐ μὲν Ἰκάρην β. 14, σ. 635 ἐπὶ δὲ Ἰκτρίαν β. 10, σ. 483 καὶ β. 14, σ. 639 ὀνομάζει τὴν νῆσον ταύτην.

δυνηθεὶς νὰ κρατηθῇ, διότι μετεωρισθέντος αὐτοῦ πρὸς τὸν ἥλιον ὑπὲρ τὸ δέον, περιεῖρήσαν τὰ πτερὰ, τακέντος τοῦ κήρου· καὶ ταῦτα μὲν κατὰ τινας (1)· κατ' ἄλλους δὲ ὅτε ἔφευγεν ἐκ Κρήτης ὁ Δαίδαλος κατασκευάσας πλοῖα οὐ μεγάλη δι' ἑαυτὸν καὶ διὰ τὸν υἱὸν αὐτοῦ Ἰκαρον, πρὸς δὲ καὶ διὰ τὰς ναῦς πρῶτος τότε ἱστία ἐπιτεχνησάμενος, αὐτὸς μὲν ἐσώθη ὁ Δαίδαλος, τοῦ δὲ Ἰκάρου κυβερνῶντος ἀμαθέστερον ἀνετράπη ἡ ναῦς· ἀποπνιγέντα δὲ ἐξήνεγκεν αὐτὸν ὁ κλύδων εἰς τὴν ὑπὲρ Σάρου νῆσον ἔτι οὖσαν ἀνώνυμον· ἐπιτυχὼν δὲ ὁ Ἡρακλῆς, ἐγνώρισε τὸν νεκρὸν καὶ ἔθαψεν ἐνθά καὶ ἐπὶ τοῦ Παυσανίου ἔτι χῶμα οὐ μέγα ἐπὶ ἄκρας ἦν ἀνεχούσης εἰς τὸ Αἰγαῖον· ἀπὸ δὲ τοῦ Ἰκάρου τούτου ὄνομα ἦ τε νῆσος καὶ ἡ περὶ αὐτὴν θάλασσα ἐσχηκε (2)· ὁ δὲ Στράβων λέγει ὅτι ἀπὸ τῆς νήσου ἐκλήθη Ἰκάριον τὸ προκείμενον πέλαγος (3)· ὥστε ἐξάγεται ὅτι ἡ μὲν νῆσος ὠνομάσθη ἀπὸ τοῦ Ἰκάρου, τὸ δὲ πέλαγος ὕστερον ἀπὸ τῆς νήσου. Ἡ περίμετρος τῆς Ἰκάρου ἐλογίζετο τριακοσίων σταδίων· ἦν δὲ ἀλίμενος ἡ νῆσος πλὴν ὑφόρμων ὠν ὁ κάλλιστος ἐλέγετο Ἰστοὶ καὶ ἐμορφυτο ἐξ ἀκρωτηρίου ἀνατείνοντος πρὸς δυσμᾶς. Ἦν δὲ καὶ Ἀρτέμιδος ἱερὸν καλούμενον Ταυροπόλιον ἐν τῇ νήσῳ, καὶ πολισμάτιον Οἰνὴ καὶ ἄλλο Δράκανον ὁμώνυμον τῇ ἄκρᾳ ἐρ' ἣ ἔδρυτο πρόσορμον ἔχον (4)· μαρτυρεῖ δὲ καὶ ὁ Σκύλαξ ὅτι ἡ νῆσος αὕτη ἦν δίπολις (5)· ἡ δὲ ἄκρα τὸ Δράκανον διέχει τῆς Σαμίων ἄκρας τῆς Κανθαρίου καλουμένης ὀγδοήκοντα σταδίους, ὅπερ ἐστὶν ἐλάχιστον διάστημα τὸ μεταξύ. (6)—Κατὰ τὸν Ἀναξιμένην ἀναφερόμεναν ὑπὸ τοῦ Στράβωνος Μιλήσιοι

(1) Στραβ. β. 14, σ. 639. (2) Πaus. Βιωτ. κ. 11. (3) Στραβ. β. 10, σ. 488. (4) Αὐτ. β. 14, σ. 139. (5) Σκυλ. Περιπλ. Νησ. Κυκλ. (6) Στραβ. σὺτ.

συνώκισαν τὸ ἐξ Ἀρχῆς τὴν Ἰκαρον ὡς καὶ τὴν Λέρον (1). ἐπὶ δὲ τοῦ Στράβωνος ἦν ἔρημος ἡ νῆσος αὕτη· νομὰς δὲ εἶχεν οὕσας εἰς χρῆσιν τῶν Σαμίων· καὶ τοι δὲ τοιαύτη ἐνδοξος ὅμως ἦν, καὶ ἀπ' αὐτῆς ἐκαλεῖτο Ἰκάριον, ὡς εἴρηται, τὸ προκείμενον πέλαγος (2). — Ἡ Ἰκαρος ἐκαλεῖτο τὸ πάλαι καὶ Μάκρις (3) καὶ Δολίχη καὶ Ἰχθυοῦσα διὰ τοὺς ἐξαιρέτους αὐτῆς ἰχθεῖς. — Ὀνομαστὸς ἦν ὁ οἶνος τῆς Ἰκάρου ὁ λεγόμενος Πράμνιος· ὁ Ἀθήναιος λέγει= Θαυμάζεται δὲ καὶ ὁ Ἰκάριος οἶνος, ὡς Ἄμφις=

Ἐν Θουρίοις τοῦλαιον, ἐν Γέλῳ φακαὶ

Ἰκάριος οἶνος, ἰσχάδες Κιμώλιαι.

» Γίνεται δὲ ἐν Ἰκάρῳ, φησὶν Ἐπαρχίδης, ὁ Πράμνιος » καὶ παρακατιῶν « εἶναι γὰρ ἐν Ἰκάρῳ φησὶ Σῆμος Πρᾶ- » μνον πέτραν, καὶ παρ' αὐτῇ ὄρος μέγα ἀφ' οὗ τὸν Πρά- » μνιον οἶνον ὃν καὶ φαρμακίτην τινὰς καλεῖν. Προσαγο- » ρεῖται δὲ, φησὶν Ἐπαρχίδης, ἡ ἄμπελος ἡ τὸν Ἰκάριον » Πράμνιον φέρουσα ὑπὸ τῶν ξένων μὲν ἱερὰ, ὑπὸ δὲ τῶν » Οἰνοαίων Διονυσιάς. » Οἰνὴ δὲ πόλις ἐν τῇ νήσῳ ἐστὶ (4). μαρτυρεῖ δὲ καὶ ὁ Πλίνιος ὅτι ἡ φήμη τοῦ Πραμνίου οἴνου ἦν ἀρχαιοτάτη (5). ἀλλ' ἦν ἐπαμφοτερίζουσα ἡ φήμη αὕτη, διότι ἐθεωρεῖτο μὲν ὁ οἶνος οὗτος ὡς ἱαματικὸς, ἀλλ' ἦν ἐπίσης γνωστὸς καὶ ἐπὶ τῷ ἀτερπεῖ τῆς γεύσεως (6).

* Ἰκαρος ἢ Ἰκαρία καὶ κοινῶς Νικαριά· εἶναι στενωπάτη καὶ ἐπιμήκης ἐκτεινομένη ἀπὸ τοῦ βορ-ἀνατολικοῦ πρὸς τὸ νοτ-δυτικὸν καὶ ἀπέχει τῆς Σάμου 18 μίλια· τὸ ἔδαφος εἶναι τραχὺ καὶ πετρώδες καὶ κατακαλύπτεται πᾶσα σχεδὸν ἡ νῆσος ὑπὸ δρυμωδῶν ὀρέων ὧν τὸ μέγιστον κείμε-

(1) Αὐτ. β. 14, σ. 635. (2) Στράβ. β. 10, σ. 488. (3) Εὐσταθ. εἰς Διονυσ. Περιηγ. σ. 520. (4) Αθην. Δειπνosc. 1, 30. (5) Πλιν. 14, 6. (6) Αθην Αὐτ.

νον κατὰ τὸ μέσον ὑψοῦται τοῦλάχιστον ἐπὶ 2500 πόδας· κατέρχονται δὲ ἀπ' αὐτοῦ εἰς τὰς κοιλάδας ἀσθενεῖς τινες φλέβες ὕδατος, καὶ τὰ ὑπ' αὐτῶν ἀρδευόμενα μέρη τῆς φύσει τραχείας γῆς καλλιεργούμενα ἐπιμελέστερον, προάγουσι διάφορα ὀπωροφόρα καὶ ἄλλα δένδρα ὡς περσεμηλέας (ρόδακινέας), ἀπίας, ἐλαίας, συκᾶς, πλατάνους, μύρτους, κομάρους καὶ κυπαρίσσους περὶ ἃ ἐλισσόμενα ἀνέρουσι μεγάλα καὶ δυνατὰ κλήματα· περιέχονται δὲ τὰ δένδρα ταῦτα ἐντὸς κηπιδίων περιπεφραγμένων διὰ λιθίνων τειχῶν· καὶ ἐν ἐκάστῳ τοιούτῳ κηπιδίῳ κεῖται συνήθως ὁ οἰκίσκος τοῦ κτήτορος καὶ τῆς οἰκογενείας αὐτοῦ· διότι οἱ πλεῖστοι τῶν Ἰκαρίων διάγουσιν οὐχὶ συνηνωμένοι εἰς χωρία, ἀλλὰ μεμονωμένοι καὶ διεσπαρμένοι ἐνθα ἕκαστος ἀρέσκεται. Οἱ κάτοικοι τῆς νήσου συμποσοῦνται 7500· αἱ δὲ οἰκίαι μόνον 900, διότι συνεχέστατα τρεῖς οἰκογένειαι, ὁ πατήρ καὶ δύο νενυμφευμένοι αὐτοῦ υἱοὶ κατοικοῦσιν ἐν τῇ αὐτῇ οἰκίᾳ· ὡς τέταρτον δὲ μέλος τῆς τετρανήσου (1) πληρῶνουςι φόρον ἐτήσιον εἰς τὸν σατράπην τῆς Ρόδου 16000 γροσίων. — Ἡ Ἰκαρος διαιρεῖται εἰς τρία τμήματα ἢ κοινότητας αἱ κατὰ μίμχσιν τῆς Ἑλλάδος ὀνομάζονται δῆμοι καὶ οἱ προϋστάμενοι αὐτῶν Δήμαρχοι· ὁ κύριος καὶ μέγιστος τῶν δήμων εἶναι ἡ Μεσαρία περιλαμβάνων ἅπαντα τὸν βόρειον αἰγιαλὸν μετὰ τῆς πρὸς βορρᾶν κατωφερείας τοῦ ὑψηλοῦ ὄρους τοῦ διατέμνοντος τὴν νῆσον ἀπὸ τοῦ ἀνατολικοῦ πρὸς τὸν νοτ δυτικόν· ὁ δεύτερος δῆμος δεῖ εἶναι κατὰ τὸ δυτικὸν τῆς νήσου καλεῖται Πάχαις καὶ, ὡς ἐκ τῆς ὀνομασίας δείκνυται, περιέχει τὰς διαφόρους πρὸς δυσμὰς ἐξεχρούσας ῥάχεις τοῦ αὐτοῦ ὄρους· ὁ δὲ τρίτος δῆ-

(1) Ἰδ. Κάλυμνος νητ.

μος λέγεται Φανάρι· καὶ ἐκτείνεται ἀπὸ τοῦ κατ' ἀνατολὰς ὁμωνύμου ἀκρωτηρίου, τοῦ ἀρχαίου Δρακάνου, διὰ τοῦ νοτ-ἀνατολικοῦ καὶ τοῦ νοτίου αἰγιαλοῦ μέχρι τῆς μυνῆς τῆς Παναγίας τῆς Εὐαγγελιστρίας· τὸ μέγιστον χωρίον εἶναι ἡ Μεσαρία συγκείμενον ἐν 200 οἰκιῶν καὶ κείμενον σχεδὸν κατὰ τὸ μέσον τῆς νήσου ἐπὶ τοῦ ὄρους· οὐ πόρρω τῆς θέσεως ταύτης κεῖνται λείψανα ἐπιφανεστάτης Ἑλληνικῆς οἰκοδομῆς Πηλαιοκάστρον ἥδη λεγομένης καὶ ἥς τὰ σωζόμενα τείχη εἰσὶν ἔτι ὑψηλὰ ὡς ἀνάστημα ἀνθρώπου· ἐντὸς δὲ τῆς περιοχῆς ταύτης περιέχεται ἐκκλησία τοῦ Ἀγ. Γεωργίου ἔχουσα ἀρχαίους κίονας· κατὰ τὴν περιγραφὴν φαίνεται ὅτι ἡ οἰκοδομὴ αὕτη ἦν ναὸς ἀρχαῖος (ἴσως τὸ Ταυροπόλιον) (1) μεταβληθεὶς εἰς χριστιανικὴν ἐκκλησίαν· ἐκτὸς τοῦ Πηλαιοκάστρου τούτου σώζονται ἔτι ἐπὶ τῶν πλευρῶν τοῦ ὄρους δύο ἢ τρία Ἑλληνικὰ ὀχυρώματα, καστράκια κοινῶς λεγόμενα· πιθανῶς πύργοι μόνον ὀχυροί, ὡς καὶ ἐπὶ πολλῶν ἄλλων νήσων εὐρίσκονται. Κάτωθεν τῆς Μεσαρίας ἐπὶ τοῦ αἰγιαλοῦ τῆς θαλάσσης εἰσὶ πολλοὶ νεκροθῆκαι ἔχουσαι ἔτι τὰ θολωτὰ αὐτῶν ἐπιθίματα· καὶ οὐ πόρρω αὐτῶν ἐπὶ τῆς βορ. δυτικῆς ἀκτῆς εἶναι ὁ κάλλιστος ἢ μᾶλλον εἰπεῖν ὃ ἦτον ἀχρεῖς λιμὴν τῆς νήσου καλούμενος Εὐδηλος καὶ παρ' αὐτῷ κεῖνται τὰ εῖρεπια πόλεως τινὸς τῆς ἐποχῆς τοῦ μεσαιῶ-νος· μετὰ τὰ παρὰ τὴν Μεσαρίαν εὐρίσκονται ἔτι λείψανα ἀξιολογώτατα τῶν ἐπὶ τῆς Ἰκάρου εῖρεπίων ἐπὶ τοῦ πρὸς ἀνατολὰς ἀκρωτηρίου τὰ τοῦ ἀρχαίου πύργου τοῦ καλουμένου Φανάρι καὶ ἱερὸν καὶ οὐ τὸ ὕψος λογίζεται καὶ νῦν ἔτι ἐπέκεινα τῶν τεσσαράκοντα ποδῶν· ἐπὶ δὲ τοῦ παρὰ τὸν πύργον τοῦτον πεδίου ὅπερ εἶναι καὶ τὸ μέγιστον καὶ τὸ μᾶλλον γεωργή-

(1) Ἰδ. ἀνωτ.

σιμον πάσης τῆς νήσου σώζονται καὶ ἕτερα ἔτι ἔχνη ἑλληνικῶν κατοικιῶν. — Κατὰ τὸ νοτ ἀνατολικὸν τῆς νήσου ὑπάρχει ὁ ἄλμος καὶ παρ' αὐτῷ χωρίον ὡς 20 οἰκιῶν Ἅγιος Κύριος, καὶ μετὰ ἡμίσειαν ὥρην ἀπ' αὐτοῦ πρὸς τὸ βορ. ἀνατολικὸν εἰσὶ τὰ Θερμὰ λεγόμενα· εἰσὶ δὲ ταῦτα τοιαῦτα· ἐν μικρῷ κοιλῳματι ἀναβλύζει μεταξὺ τιτανωδῶν πλακῶν καὶ σχιστολίθων ἰσοπέδως τῇ ἐπιφανείᾳ τῆς θαλάσσης πηγὴ ὕδατος ἔχοντος θερμότητα 38—42° R καὶ κατακαλύπτοντος τὸ παρὰ τὸ στόμιον τοῦ κοιλῳματος μέρος τοῦ ἐδάφους δι' ἐρυθρᾶς καὶ πρασίνης ὑποστάθμης· ἐνταῦθα ἔρχονται ἔσθ' ὅτε ἀσθενεῖς πρὸς θερμολουσίαν οὐ μόνον ἐκ τῆς νήσου αὐτῆς ἀλλὰ καὶ ἐκ τῆς Σάμου καὶ τῶν Ἀσιατικῶν παραλίων· ἀλλὰ τούτῳ συνέπονται μεγάλοι δυσχέρειαι, διότι οὐ μόνον ὁ παραγινόμενος πρὸς τὸ σπήλαιον ἀναγκάζεται νὰ διαβῇ τὴν θάλασσαν κατὰ τινὰ βήματα, ἀλλὰ καὶ τὰ κύματα τοσοῦτον σφοδρῶς ἐπιφέρονται ἐν αὐτῷ, ὥστε ματχιοῦται κατὰ πολὺ ἢ χρῆσις τῆς πηγῆς καὶ ἢ ἐξ αὐτῆς ὠφέλεια· εὐθεράπευτον δὲ εἶναι τὸ δεινὸν τοῦτο δι' ἐλαχίστης δαπάνης· ἐν καιρῷ αἰθρίας, καὶ διαρκεὺς γαλήνης καὶ νηνεμίας ἢ θερμότης τῆς πηγῆς ἐπαισθητικῶς ἐλαττοῦται· κατὰ δὲ τοὺς βιαίους κλύδωνας αὐξεται καὶ ἀποφέρει ἄτμῳν ὀρατὸν· μετὰ ἑκάτὸν βήματα ἀπ' αὐτοῦ πρὸς τὸ μεσογειότερον, κατὰ τὸ μέσον τοῦ κόλπου ἀναβλύζει ἐκ τιτανοαργιλώδους βράχου ἑτέρα τις ἀσθενεστέρα πηγὴ ἣς ἢ θερμότης δὲν ὑπερβαίνει τὸν 23—32° R· μικρὰν δὲ ποσότητα πηλοῦ κατατίθῃσι καὶ ἀφανίζεται εἰς δεξαμενὴν ἐν τῇ ἄμμῳ· ὥστε ἐνταῦθα εὐκόλως δύναται νὰ ἰδρυθῇ οἰκημα ἐπιτήδειον πρὸς θερμολουσίαν. — Κατὰ τὸν αἰγιαλὸν τοῦ μικροῦ τούτου πεδίου ἐπὶ τοῦ προσωτάτου λόφου εἰσὶν ἔχνη τινὰ ἀρχαίων κατοικιῶν καὶ κυρίως λείψανα τειχισμάτων

ἐκ θραυσμάτων λίθων καὶ ἄμμου· μικρὸν ἀπώτερον πρὸς ἀνατολὰς ἐπὶ τῶν ἐπικειμένων τῷ αἰγιαλῷ πετρωδῶν κατωφερειῶν εἰσὶ πλησίον ἀλλήλων τρεῖς νεκροθῆκαι ἀσυνήθους μεγέθους περιέχουσαι ἐκάστη ἀνά 5 — 6 τάφους· ἐπὶ δὲ τοῦ ἐπάνωθεν τοῦ αἰγιαλοῦ βράχου σώζονται ἔχνη ὑδραγωγείου δι' οὗ ἐξ ἀπωτέρως πηγῆς κατήγετο, φαίνεται, πότιμον ὕδωρ ἐπὶ τοὺς κατὰ τὰ Θερμὰ κατωκημένους τόπους. — Τὰ προϊόντα τῆς νήσου ταύτης εἰσὶν ὀλίγοι σῖτος, ἱκανὴ χριθῆ, οἶνος, σῦκα, μέλι, κηρίον καὶ νομαὶ ἐξαίρετοι πρὸς κτηνοτροφίαν· οἱ δὲ κάτοικοι ὀλίγον ἐπιμελούμενοι τὴν γεωργίαν, εἰσὶν ἐξ ἐπαγγέλματος ἀνθρακεῖς, μετερχόμενοι τὸ ἐμπόριον τοῦτο μέχρι τῆς Ἀλεξανδρείας· τρέφουσι δὲ καὶ τινα κτήνη καὶ κυρίως αἰγας. Μ. Γ. 43. 55', 44'', 12''. Π. 37, 38', 46'', 0. — Παρὰ τὴν Ἰκαρον κατὰ τὴν πρὸς δυσμὰς αὐτῆς ἄκραν εἰσὶ νησίδες τινὲς ἔρημοι Σταπόδια καλούμεναι

ΠΑΤΜΟΣ, κατὰ τὸ βορ-δυτικὸν τῆς Δέρου, τὸ νοτ-ἀνατολικὸν τῆς Ἰκαρίας καὶ τὸ νοτ-δυτικὸν τῆς Σάμου· οὐδὲν περὶ τῆς ἀρχαίας ἱστορίας τῆς νήσου ταύτης γνωρίζομεν καὶ παρ' οὐδενὸς τῶν συγγραφέων τὴν ἐλαχίστην περὶ αὐτῆς εἰδησιν ἔχομεν· ὁ Στράβων τὸ ὄνομα μόνον αὐτῆς ἀναφέρει (1) ὡς καὶ ὁ Εὐστάθιος (2)· ὁ Γάλλος συγγραφεὺς τῶν Ἑλληνικῶν ἀποικιῶν λέγει μὲν τὴν Πάτμον οἰκουμένην ὑπὸ Δωρικῆς ἀποικίας, ἀλλ' οὐδεμίαν ἐπιφέρει μαρτυρίαν πρὸς ἀποδείξιν (3)· εἰκάζεται ἀλλ' ὅμως ὡς πιθανὴ ἡ ἐνταῦθα ἀποικιάστας τῶν Δωριέων, καὶ τούτου δοθέντος, ἡ Πάτμος ὑπέκειτο ἴσως μετὰ τῶν ἄλλων Καλυδονίων νήσων εἰς τοὺς Ἡρακλείδαις βασιλεῖς τῶν Κώων (4)· ὡς δὲ μετὰ τὴν

(1) Στράβ. β. 10, σ. 438. (2) Εὐσταθ. εἰς Διονυσ. Οἰκουμ. Περιηγ. σ. 530. (3) Γκαυλ. Ροχετ. Απειν. Ἑλλ. Τ. 3, κ. 18, σ. 156. (4) Ἰδ. Κάλυδνος νησ.

ἀπώλειαν ἐκείνων ἡ Δέρος καὶ ἡ Ἰκαρος ἔσχον κατοίκους Μιλησίους (1), πιθανῶς συνωκίσθη ὡσαύτως τότε καὶ ἡ μεταξὺ τῶν δύο εἰρημένων νήσων κειμένη Πάτμος ὑπὸ τοῦ αὐτοῦ μικροῦ μὲν ἀλλὰ φιλοπράγμονος καὶ φιλαποίκου ἐκείνου λαοῦ (2). — Ὁ Ἀπόστολος καὶ Εὐαγγελιστὴς Ἰωάννης ὁ ἐπικληθεὶς Θεολόγος κατὰ τὸν ἐπὶ Δομιτιανοῦ διωγμὸν ἐξορισθεὶς εἰς Πάτμον ἐν ἔτει 95, ἔγραψεν ἐν τῇ νήσῳ ταύτῃ ἐντὸς σπηλαιου τὴν ἀποκάλυψιν αὐτοῦ ἀρχομένην » οὕτω = « Ἐγενόμην ἐν τῇ νήσῳ τῇ καλουμένῃ Πάτμῳ διὰ » τὸν λόγον τοῦ Θεοῦ καὶ διὰ τὴν μαρτυρίαν Ἰησοῦ Χριστοῦ· ἔγενόμην ἐν πνεύματι ἐν τῇ κυριακῇ ἡμέρᾳ, καὶ » ἤκουσα ὀπίσω μου φωνὴν μεγάλην ὡς σάλπιγξ λε- » γούσης· Ὁ βλέπεις γράψον εἰς βιβλίον καὶ πέμψον ταῖς » ἐπὶ τὰ ἐκκλησίαις » (3). — Κατὰ τὰς ἀρχὰς τοῦ δεκάτου αἰῶνος ἡ Πάτμος ἦν ἔρημος καὶ ἀκατοίκητος, ὡς μαρτυρεῖ Ἰωάννης ὁ Καμενιάτης λέγων = Οὕτω φερόμενοι κατηντή- » σαμεν εἰς τινα νῆσον Πάτμον καλουμένην ἔνθα δὴ καὶ » προσεμείναμεν ἕξ ἡμέρας, παντὸς χαλεποῦ πείραν ἐν αὐτῇ » καθυπομένοντες· ἀνύδρου γὰρ ὄντος τοῦ τόπου, ἐληΐζετο » τοὺς αἰχμαλώτους ἡ δίψα » (4). — Κατὰ δὲ τὸ ἔτος 6596 ἀπὸ κτίσεως κόσμου καὶ 1080 μ. Χ. (5) ὁ Αὐτοκράτωρ Ἀλέξιος ὁ Κομνηνὸς ἐδωρήσατο δ' ἅ Χρυσοβούλλου βασιλικοῦ

(1) 1δ. Δέρος καὶ Ἰκαρος. (2) 1δ. Ρος Περιηγ. Ελλ. νησ. Τ. 2, κ. 23, σ. 139. (3) Ἀποκαλ. Ἰωάν. (4) Ἰωάν. Καμεν. de exe Thesalon. 68. (5) Κατὰ τὴν συνήθη χρονολογίαν τῶν Βυζαντινῶν ὁ κόσμος ἐκτίσθη 5516 ἔτη πρὶν τῆς Χριστοῦ γεννήσεως· ὅθεν ἡ ἐν ἔτει 6596 ἐκδόσις τοῦ Χρυσοβούλλου τούτου πίπτει ἐπὶ τὸ ἔτος 1080 μ. Χ. ἀλλ' ἐπειδὴ ὁ Ἀλέξιος Κομνηνὸς ἐβασίλευσε κατὰ τὸ ἔτος 1081, γεννᾶται ἐνταῦθα μικρά τις δυσκολία χρονολογικὴ ἧς ἡ διάλυσις ἐναποτίθεται ταῖς δεινότηρσι περὶ τὰ τοιαῦτα.

τὴν Πάτμον τῷ μοναχῷ Χριστοδούλῳ ὃς ἔκτισεν ἐν αὐτῇ
 μονὴν περιφανῆ τοῦ Ἁγ. Ἰωάννου τοῦ Θεολόγου πλουτισθεῖ-
 σαν καὶ προικθείσαν διὰ πολλῶν κτημάτων καὶ μετοχίων
 κατὰ διαφύρου, νήσους καὶ τόπους ὁ ῥήτης Χριστόδουλος
 γεννηθεὶς ἐν Νικαίᾳ τῆς Βιθυνίας, ἔζητε κατὰ πρῶτον ὡς
 μοναχὸς ἐπὶ τοῦ ὄρους Λάτρους ἐν τῇ Εὐλασσονι Ἀσια· εἶτα
 προσεπητήσατο ἐν τῷ τῇ ἐπὶ τῇ Κῷ μονὴν τὸ Πηλῖον μετ'
 ἄλλων μοναστηριακῶν κτημάτων ἐν Στροβίλῳ ἐπὶ τῶν ακ-
 τῶν τῆς καρίας, εἰ δὲ τὸ Παρθένιον καὶ τὸ Γερμένιον ἐπὶ
 τῆς Λέρου καὶ τὴν ἔρημον νῆσον Λειψῷ ἀλλ' ὡς ἡ θέσις
 τῆς μονῆς ἐπὶ τῆς τρυφίλῃ· Κῷ ἀνέκειτο τῷ πρὸς ἀνα-
 γωγικὴν μόνωσιν διακαεὶ πόθῳ τοῦ νεοσεβοῦς ἀνδρός, καὶ
 ἡ αὐτόσε διαμονὴ ἦν ὅλως ἀνεπηδεῖα πρὸς διεξαγωγὴν αὐ-
 στηρᾶς μετὰ τῶν ὑπ' αὐτὸν μοναχῶν παιθαρχίας, ἀπέ-
 βλεψε πρὸς τὴν τότε παντάπασι γυμνὴν ἀνθρώπων καὶ ἔρη-
 μον Πάτμον, καὶ ἐξητήσατο παρὰ τοῦ Αὐτοκράτορος νὰ ἀφιε-
 ρωθῶσι μὲν ἀπ' ἐνταυθεν εἰς τὸ δημόσιον τὰ ἐν τῇ νήσῳ
 Κῷ ὅθεν δῆποτε αὐτῷ προσκτηθέντα, νὰ λάβῃ δὲ ἀντ'
 αὐτῶν τὴν Πάτμον δῶρον ἀναφαίρετον, ὡς καταγώγιον τῷ
 οἰκείῳ τρόπῳ καί τι κατὰλληλον ὁ δὲ Αὐτοκράτωρ Ἀλέ-
 ξιος τότε μὲν βουλόμενος νὰ στρέψῃ τὸν ζῆλον τοῦ ἁγίου
 ἀνδρός πρὸς ἐπωφελέστερόν τι ἢ πρὸς οἰκοδομῆσιν μιᾶς
 μόνον μονῆς, προέτεινεν αὐτῷ νὰ ἀναλάβῃ τὴν διευθύνειν
 τῶν ἐν Ζαγορίῳ τῆς Ἠπείρου μοναστηρίων ὧν οἱ διεφθα-
 ρμένοι μοναχοὶ ἐχρῆζον αὐστηρᾶς παιδεύσεως καὶ μεταρ-
 ρυθμίσεως, καὶ ὁ Χριστόδουλος ὑπακούσας ἅκων εἰς τὸ βυ-
 σιλικὸν θέλημα, ἀνεδέχθη μὲν τὴν ὑπηρεσίαν ταύτην, ἀλλ'
 ὡς μετ' ὀλίγον εἶδεν ὅτι διὰ τῶν μεταρρυθμίσεων αὐτοῦ
 οὐδὲν διεπράττετο, ἐπ' ἀνέλαβεν αὐθις τὴν περὶ τῆς Πάτμου
 αἵτησιν πρὸς τὸν Αὐτοκράτορα ὃς ἐνδούς τότε, ἐδωρήσατο

αὐτῷ τὴν νῆσον ταύτην διὰ Χρυσοβούλλου, ὡς εἶρηται, ἐπὶ τοῖς ῥητοῖς ὅροις τοῦ νὰ ἦναι ἡ νῆσος παντάπασιν ἄβατος εἰς τὰ λεῖα καὶ βλαπτικὰ πρόσωπα, εἰς γυναῖκας τε καὶ παῖδας καὶ εὐνούχους ἀφ' ὧν ὡς τὰ πολλὰ κατὰ τῆς ψυχῆς ἀναρρῖπιζονται πόλεμοι, καὶ μόνοι οἱ μοναχοὶ νὰ αὐλίζονται ἐν αὐτῇ, μὴ συγχωροῦντες εἰς ἄλλους λόγῳ παροικίας νὰ κατοικήσωσιν ἐνταῦθα, ἐμπορίας ἴτως ἢ ἄλλο τι ἐπιτήδευμα θείου μετερχόμενοι· μόνοι δὲ ἐν κοσμικῷ σχήματι νὰ κατοικῶσιν ἐν τῇ νήσῳ οἱ μισθαρνοῦντες· εἰς τοὺς μοναχοὺς καὶ οὗτοι ἄζυγες καὶ μήτε μετὰ γυναικῶν συνοικοῦντες μήτε παῖδας ἔχοντες· ἅμα δὲ ἀφιχθέντος τοῦ Χριστοδούλου εἰς Πάτριον, οἱ μετ' αὐτοῦ μοναχοὶ δυσπασχετοῦντες ἐπὶ ταῖς δυσχερεῖαις τῆς ἀξένου καὶ ἐσθήμου νήσου, ἐπόθησαν ἐκ πρώτης ἀρχῆς τὴν εἰς Κῶν ἐπάνοδον καὶ οὕτως εἰ πλεῖστοι ἐγκαταλιπόντες αὐτὸν ἐπανῆλθον· μετὰ δὲ τῶν ὀλίγων μεινάντων παρ' αὐτῷ ἤρξατο τὴν οἰκοδόμησιν τῆς οχυρᾶς μονῆς τοῦ Ἀγ. Ἰωάννου ἐπὶ τῆς θέσεως ναοῦ τῆς Ἀρτέμιδος ἧς συνέτριψε τὸ ἄγαλμα ὡς δηλοῦται ἐκ τινος ἐπιγραφῆς (1) καὶ ἐκ τοῦ βίου τοῦ ἁγίου τούτου γεγραμμένου εἰς ἀπλὴν χυδαῖκην γλῶσσαν καὶ περιέχοντος πρὸς τοῖς ἄλλοις καὶ τὸ ἐξῆς χωρίον. « Πρῶτον ἐσυνέτριψεν ἓνα εἰδωλον ὅπου εἶχασιν ἐκεῖ μὲ τέχνην πολλὴν εἰς τὸ ὄνομα τῆς Ἀρτέμιδος »· ἀλλὰ μετ' οὐ πολὺ ἰδὼν καὶ πεισθεὶς ὁ ἅγιος ὅτι ἡδυνάτει ὅλως ἢ ἐπὶ τῆς νήσου παντελὲς ἔλλειψις τῶν γυναικῶν, διότι ὁ ἐπιστάτης καὶ ἄλλοι μίσθιοι καὶ θεράποντες ἀφηνιάζοντες, δὲν ἤθελον νὰ μένωσι παρ' αὐτῷ, ἐξητήσατο καὶ ἔλαβε νέον Χρυσόβουλλον τοῦ Αὐτοκράτορος δι' οὗ ἐπέτρεπε μὲν οὗτος τὴν ἐγκατάστασιν τινῶν οἰκογε-

(1) Ρίς. Επιγρ. Ανεκδ. 2, σφ. 190.

νειῶν ἀλλ' ἐν ὠρισμένῳ τόπῳ, κατὰ τὸ ἐξώτατον θόρειον ἄκρον τῆς νήσου, πέραν τοῦ ἀκρωτηρίου Βαΐου καὶ τοῦ Ἀγ. Νικολάου· ταύτην δὲ τὴν ὁροθετικὴν γραμμὴν οὔτε ἐκείθεν γυνὴ ἢ παῖς, οὔτε ἐντευθεν μοναχὸς ἐδύνατο νὰ ὑπερβῇ εἰμὴ μόνον ὁ οἰκονόμος τῆς μονῆς, καὶ οὗτος οὐδέποτε μόνος ἀλλὰ συνοδευόμενος ὑπὸ δύο ἄλλων μοναχῶν. — Κατὰ τὸ ἔτος 1096 ἔγραψεν ὁ ἅγιος τὴν διαθήκην αὐτοῦ ἥς χωρία τινὰ εἰσὶ τὰ ἐξῆς· « Ἐρημος μὲν ἀνθρώπων ἡ ἐσχατία, ἀθόρυβος δὲ ἡ διαμονή ». α « Ἐδωρήθη δέ μοι διὰ χρυσοβούλλου βασιλικοῦ τό τε νησίον ἡ Πάτμος ἐξ ὀλοκλήρου τῶν δημοτικῶν δικαίων καθάπαξ ἀπισπασθὲν, καὶ τὰ πλεονάζοντα τούτῳ νησίδια, οἱ Ναρκίαι καὶ ἡ Δηψὼ, ἔτι δὲ καὶ αὐτὰ τὰ ἐν τῇ Λέερῳ ἅ καὶ προκατεῖχον ὡς ἐφθην εἰπὼν, δύο προάστει· φημὶ δὲ τὸ Παρθένιον καὶ τὸ Τεμένιον ν. παρακατιῶν δὲ λέγει καὶ ὅτι ὀρίζει τὸ χρυσοβούλλον α « τὸ μὴ κατοικεῖν ἐν Πάτμῳ κοσμικοῦ, ἄνδρας γυναῖκας ἔχοντας καὶ παῖδια ἢ νέους τινὰς τὴν ἡλικίαν μερικλιώδεις καὶ μήπω τῶν ἱουλοῦν ἐξανθίσαντας ἢ εὐνούχους· τάχα γὰρ ἐκ πρώτης ὁ φησι γραμμῆς περιαιρῆσαι πάσης ἐπηρείας σατανικῆς ὑπόθῃσιν. Ἐσπευδὼν κτλ. Περὶ τοῦ ναοῦ καὶ τοῦ ἀγάλματος τῆς Ἀρτέμιδος οὐδὲν ἐν τῇ διαθήκῃ ταύτῃ ἀναφέρει ὁ ἅγιος· ἴσως ἐκ τῆς ἐν τῇ μονῇ εὐρεθείσης ἐπιγραφῆς ὁρμηθεὶς ὁ ἱστοριογράφος, καθωραῖσε τὸν εἶον τοῦ ἁγίου διὰ τῆς προειρημένης ὁρμῆς τοῦ εὐσεβοῦς αὐτοῦ ζήλου. — Πρὸ τῆς τελευτῆς αὐτοῦ ὁ Χριστόδουλος ἠναγκάσθη ἐκ τῶν ἐπικρατουσῶν τότε πειρατειῶν τῶν Σαρακηνῶν νὰ ἀποχωρήσῃ μετὰ τῶν μοναχῶν αὐτοῦ εἰς Εὐβοίαν ἔ.θα ἐτελεύτησεν ἐν ἔτει 1111. τὸ σῶμα δὲ αὐτοῦ ὁπερ ἤξαστο εὐθέως νὰ θαυματουργῇ μετηνέχθη εἰς Πάτμον ὑπὸ τῶν ἐπανελθόντων αὐτόσε μοναχῶν καὶ ἀπετέθη ἐν ξυλίνῃ λάρνακι ἐν εἵδει νε·

κροθήκης κατὰ δεξιὰν τῆς εισόδου τῆς ἐκκλησίας· κατὰ τὰς ἀρχὰς τοῦ 17' αἰῶνος ἡ Πάτμος ἦν οἰκουμένη καὶ εὐποροί, καὶ ὁ περιηγητὴς Des Hayes διηγεῖται ὅτι ἐπ' αὐτοῦ (1621) οἱ κάτοικοι τῆς νήσου τυχύτης ἐνῆργουν ἤδη ἐμπόριον δι' ἰδίων αὐτῶν πλοίων μέχρι τῆς Ἀγκόνης (1).

* Πάτμος, ἡ νῆσος αὕτη ἔχει περίμετρον 18 μιλ. ἴν. καὶ ἀπέχει τῆς Σάμου 40 μιλ. εἶναι δὲ ὄρεινή, πετρώδης, ἠφαισιώδης, καὶ μία τῶν ξηροτέρων, τραχυτέρων καὶ ἀφρωτέρων τοῦ Αἰγαίου πελάγους· ἔχει τρεῖς λιμένας, ἓνα κατ' ἀνατολὰς Σκάλα καλούμενον ἄριστον καὶ ἀσφαλέςτατον, καὶ δύο κατὰ δυσμὰς Γρίκον καὶ Σάφιλα ἐπίσης καλοὺς καὶ κειμένους κατὰ τὸ βορ-δυτικὸν καὶ τὸ νοτ-δυτικὸν τοῦ θαλάσσης κόλπου τοῦ πρώτου ἀφ' οὗ χωρίζονται διὰ δύο μικρῶν ταινειῶν γῆς· μετοξὺ δὲ τῶν τριῶν τούτων λιμένων ἐπὶ ὕψους τραχέως ἔκειτο ἡ ἀρχαία πόλις, καὶ ἐπὶ τῆς νοτ-δυτικῆς ταινίας ὑπάρχει ἡδὲ εἶδος τι προαστείου συγκειμένου ἐξ ἀπιθηκῶν, καφεπωλείων, καμίνων κεράμων καὶ πλίνθων καὶ τῶν τούτοις ἀντικόντων οἰκημάτων, καὶ κατὰ μὲν τὸ βόρειον τοῦ λιμένος ὑπάρχει κῆπος μικρὸς περιέχων νοσυκομεῖον τῶν λεπρῶν· κατὰ δὲ τὸ νότιον ὁδὸς ὁμαλὴ καὶ εὐστρωτος ἀνάγει εἰς τὸ ὑπερκείμενον τραχὺ ὄρος καὶ ἐπὶ τῆς κορυφῆς αὐτοῦ κεῖται ἡ νῦν πόλις ἐπιστεφομένη ὑπὸ τῆς μονῆς τοῦ Ἀγ. Ἰωάννου τοῦ Θεολόγου (2) ἡ ἐκ τοῦ μέσου τῶν οἰκιῶν ὑψοῦται ὡς δυνατὸν καὶ ὀχυρὸν φρούριον· κατὰ τὸ μέσον δὲ τῆς κατωφερείας τοῦ ὄρους, μικρὸν ἀπὸ τῆς ὁδοῦ κατ' ἀριστεράν εὐρίσκεται μονὴ τις ἐλάσσονος μεγέθους ἐν χρήσει σχολείου τανῦν καὶ κειμένη ἐπὶ τοῦ σπηλαίου ἐν ᾧ ὁ Ἀπόστολος Ἰωάννης εἶδε τὴν ἀποκάλυψιν καὶ φέροντος ἔτι

(1) Des Hayes Voy. de Levant. σ. 351. (2) Ἰδ. ἀνωτέρω.

καὶ νῦν τὸ ὄνομα Σπήλαιον τῆς Ἀποκαλύψεως· ἡ μονὴ τοῦ Ἀγ. Ἰωάννου εἶναι σταυροπηγιακὴ, τουτέστιν οὐδεμιᾶ ἄλλῃ ἀρχῇ ἐκκλησιαστικῇ ὑπόκειται εἰμὴ μόνη τῇ τοῦ πατριάρχου ἀφ' οὗ ἐξαρτᾶται ἀμέσως· ὁ ἡγούμενος ἔχει βαθμὸν ἐπισκόπου καὶ ἐν ὀνόματι τοῦ πατριάρχου ἐνεργεῖ τὴν πνευματικὴν ἐπιτήρησιν ἐπὶ πάσης τῆς νήσου, ἐκτελῶν πάντα τὰ ἱερὰ καθήκοντα ἐκτὸς χειροτονίας ἱερέως πρὸς ἣν ἀπαιτεῖται ἐπίσκοπος· ὁ παρὰ τῆς μονῆς εἰς τὸ πατριαρχεῖον τελούμενος ἐτήσιος δαπνὸς περιορίζεται εἰς τὸ ποσὸν τῶν 500 μόνων Ὀθωμανικῶν γροσίων· ἐκτὸς δὲ τούτου καταβάλλει κατ' ἔτος ἡ μονὴ 150 γρόσια συνδρομὴν διὰ τὸν Ὀθωμανικὸν μονίτορχ, καὶ εἰς τὰ δύο ταῦτα μικρὰ ποσὰ συνίσταται ἅπαν τὸ ἐτήσιον ὑποχρεωτικὸν αὐτῆς ἔξοδον· ἡ μονὴ αὕτη περιέχει ὡς 50 μοναχοὺς· ἔχει δὲ κτήματα ἐπὶ τῆς Λέρου, τῆς Σάμου, τῆς Καλύμνου, τῆς Κῶ, τῆς Μικρᾶς Ἀσίας καὶ ἀλλαχοῦ. — Οἱ κάτοικοι τῆς Πατρὸς συμποσούνται ὑπὲρ τὰς 4000 ἐξ ὧν 300 εἰσὶ ναυτικοὶ καὶ ἔχουσι δώδεκα γολέττας καὶ βρίκια, ἐκτὸς ἄλλων μικρῶν πλοίων, πληρώνουσι δὲ φόρον ἐτήσιον εἰς τὸν Σατράπην τῆς Ρόδου 16000 γροσίων. Ἡ νῆσος αὕτη εἶναι μικροτάτη καὶ ἀφορωτάτη, καὶ ἐπὶ τοῦ τραχέως αὐτῆς ἐδάφους μία μόνη πηγὴ ὑπάρχει ἐν τινι ἀφεστηκότη κήπῳ τῆς μονῆς τοῦ Ἀγ. Ἰωάννου καὶ τινὰ φρέατα κατὰ τὸν λιμένα· ἐν τῇ πόλει δὲ ὡς καὶ ἐν Θήρᾳ πᾶσα οἰκία ἔχει τὴν δεξαμενὴν αὐτῆς πρὸς συναγωγὴν τοῦ ὀμβρίου ὕδατος· ἔχει δὲ ἡ νῆσος πλῆθος περδίκων, δασυποδων (κουνελίων) ὀρύγων, τρυγῶνων κτλ. Ὁ κύριος κλάδος τῆς βιομηχανίας συνίσταται εἰς τὰ ὑπὸ τῶν γυναικῶν πλεκόμενα βαμβάκινα περιπόδια (τσουράπια) ὧν ἡ ἐξαγωγή φέρει ἐτησίως ἐπέκεινα τῶν 350,000 γροσίων, ὡς ἔγγιστα 100,000 δραχμῶν μετὰ τὰ περιπόδια δεύτε-

ρος κλάδος βιομηχανίας πλίνθινα καὶ κεράμεια εἰσὶ τὰ μα-
 χειρικά σκεύη ἃ κατασκευάζουσιν ἄριστα κατὰ τὸν λιμένα
 ἐξ ἐρυθρόχρους εἰδους ἀργίλου καὶ ἐκπέμπουσιν ἐξ αὐτῶν
 φόρτους ὅλους πλοίων εἰς Σμύρνην, Ῥόδον καὶ Ἀλεξάνδρειαν·
 τὰ δὲ προϊόντα τῆς γῆς κατὰ σύγκρισιν εἰσὶν οὐτιδανότατα
 συνιστάμενα εἰς μικρὰν ποσότητα σίτου καὶ κριθῆς, ὀλίγον
 οἶνον καὶ ὀλίγα σῦκα· ἀλλὰ προσπορίζονται οἱ κάτοικοι τὸν
 ἀναγκαῖον οἶτον καὶ πυρόξυλα ἐκ τινων περικειμένων τῇ
 Πάτμῳ καὶ ὑποκειμένων αὐτῇ ἐρήμων νήσων. Ἡ Πάτμος
 εἶχε πρὸ τίνος χρόνου σχολὴν Ἑλληνικὴν καλὴν ἀφ' ἧς ἐξῆλ-
 θον οὐκ ὀλίγοι πεπαιδευμένοι, καὶ μάλιστα περὶ τὰ τέλη
 τῆς προλαβούσης ἑκατονταετηριδος, σχολαρχοῦντος κυρίως
 τοῦ Δανιήλ· ἐν δὲ τῇ μονῇ τοῦ Ἀγ. Ἰωάννου ὑπάρχει βιβλιο-
 θήκη πλουσία ποτε, ἥδη δὲ ἡκρωτηριασμένη καὶ παραλε-
 λυμένη ἐκ τῆς ἄκρας καὶ ἀσυγγνώστου ἀφροντισίας· σῴζεται
 δὲ ἐν αὐτῇ πολύτιμόν τι κειμήλιον, σειρά συνεχὲς ὡς πεν-
 τήκοντα χρυσοβούλλων Αὐτοκρατορικῶν πρωτοτύπων ἀπὸ
 τοῦ τέλους τοῦ δεκάτου πρώτου αἰῶνος μέχρι τῆς ἀλώσεως τῆς
 Κωνσταντινουπόλεως· καὶ ἐπειδὴ πάντα σχεδὸν τὰ Χρυσό-
 βουλλα ταῦτα δαλαμβάνουσι δωρεὰς χορηγηθείσας ἢ χρέη
 ἐπιβληθέντα τῇ μονῇ, εἰς διασκευὴν καὶ διατήρησιν πλοίου
 τινὸς πολεμικοῦ κτλ. καθίστανται πηγὴ μοναδικὴ ἴσως τούτου
 τοῦ εἶδους πρὸς γνῶσιν τῆς ἐσωτερικῆς οἰκονομίας τοῦ Βυ-
 ζαντινοῦ κράτους· οὐχ ἥττον δὲ εἰσὶν ἄξια λόγου διὰ τὴν
 ἀκριβῶς ἐν τοῖς χειρογράφοις ὀριζομένην χρονολογίαν· καὶ
 τὰ μὲν τούτων τὰ ἀρχαιότερα εἰσὶ γεγραμμένα τὰ πλεῖ-
 στα ἐπὶ παπύρου, τὰ δὲ λοιπὰ ἐπὶ περιγαμνῆς· τὸ πρῶτον
 δὲ ἐκ τῆς ἀνελίξεως καὶ συνελίξεως εἰσὶν ἄκρως διατεθρυμ-
 μένα καὶ κατὰ πολλὰ μέρη δυσανάγνωστα. Μ. Γ. 44.^ο

ΝΗΣΙΑΔΕΣ ΕΡΗΜΟΙ ΠΕΡΙ ΤΗΝ ΠΑΤΜΟΥ.

ΛΕΒΙΝΘΟΣ κατὰ μεσημβρίαν τῆς Πάτμου ἀπέναντι τῆς Καλύμνου πρὸς δυσμὰς.

ΑΡΚΙΟΙ ἢ ΝΑΡΚΙΟΙ κατ' ἀνατολὰς τῆς Πάτμου· ἦν κτῆμα τοῦ μοναχοῦ Χριστοδοῦλου (1).

ΛΕΙΨΩΣ (ἡ) ἢ ΛΕΙΨΩ (ἡ) ἢ ΛΕΙΨΩΝ (τὸ) ἢ ΛΗΨΙΑ κατὰ τὸν Πλίνιον (2)· καὶ αὕτη κατ' ἀνατολὰς καὶ ὠσαύτως κτῆμα πότε τοῦ αὐτοῦ μοναχοῦ (3)· αἱ τρεῖς εἰρημέναι νησίδες εἰσὶν ἤδη κτήματα τῆς μονῆς τοῦ Ἀγ. Ἰωάννου.

ΚΟΡΑΣΙΑΙ * Κρουσοὶ καὶ Φοῦρνοι, ἄθροισμα νησίδων μετὰ τὴν Πάτμου καὶ Σάμου ἐκτεινομένων ἐπὶ πολὺ· κατὰ τὰς τραχεῖας αὐτῶν ἀκτὰς εἰσὶ πολλὰ κοιλώματα φαινόμενα ὡς θολωταὶ κάμιννοι ἐξ οὗ προήλθεν ἡ ὀνομασία Φοῦρνοι. Ἡ μεγίστη τῶν νησίδων τούτων ἔχει κατὰ τὸ προσάρκτιον αὐτῆς ἡμισὺ λιμένα καλὸν καὶ πηγὴν ὕδατος καὶ πύργον Ἑλληνικόν· κατὰ δὲ τὸ ἕτερον ἡμισυ τὸ πρὸς μεσημβρίαν ἐπὶ τοῦ αὐλῶνος δι' οὗ χωρίζεται ἀπ' αὐτῆς ἑτέρα τις νησίς καλουμένη Θέμινα ὑπάρχει χωρίον κείμενον ἐπὶ ἑρεπίων ἀρχαίου πολιχνίου καὶ παρ' αὐτῷ πολλὰ παλαιὰ λατομεῖα· τοῦ ἀθροίσματος τούτου τῶν νησίδων μέρος γεωργοῦσι καὶ νέμονται οἱ Σάμιοι καὶ μέρος οἱ Πάτμιοι· οἱ αἰγιαλοὶ αὐτῶν θεωροῦνται ὡς ἰχθυοτροφώτατοι.

ἌΝΥΔΡΟΣ κατὰ τὸ βορ-δυτικόν τῆς Πάτμου πρὸς τὴν Ἰκαρίαν· αἱ Κορεσῖαι καὶ ἡ Ἄνυδρος αὕτη εἰσὶν ἰδιωτικὰ κτήματα.

ΛΕΡΟΣ καὶ ΛΕΡΙΑ κατὰ τὸ δυτ-βόρειον τῆς Καλύμνου

(1) Ἰδ. ἀνωτέρω. (2) Πλιν. 5, 36 In Cariae ora — Hyetussa, Lepsia, Leros. (3) Ἰδ. ἀνωτέρω.

καὶ τὸ νοτ- ἀνατολικὸν τῆς Πάτμου· ἡ νῆσος αὕτη καὶ ἡ Ἰκαρος συνωκίσθησαν τὸ ἐξ ἀρχῆς ὑπὸ Μιλησίων, ὡς λέγει ὁ Ἀναξιμένης παρὰ τῷ Στράβωνι (1). διὸ καὶ ὅτε στασιασάντων τῶν Ἰώνων κατὰ τοῦ Δαρείου, καὶ ἀλισκομένων τῶν Ἰωνικῶν πόλεων ὑπὸ τῶν Περσῶν, Ἀρισταγόρας ὁ Μιλήσιος ὁ κινήσας τὴν στάσιν καὶ ταράξας τὴν Ἰωνίαν ἀνέζητει κρησφύγετον καὶ ἐβουλεύετο νὰ φέρῃ ἀποικίαν ἢ εἰς Σαρδῶν, ἢ εἰς Μύραιναν τὴν Ἡδωνῶν (ἐν Θράκῃ), ὁ ἰσορικός Ἐκαταῖος ὁ Ἠγησάνδρου συνεβούλευεν αὐτῷ εἰς οὐδέτεράν τούτων νὰ φέρῃ ἀποικίαν, ἀλλ' εἰς Λέρον τὴν νῆσον (ὡς παρὰ ὁμογενεῖς) νὰ οἰκοδομήσῃ τεῖχος καὶ νὰ ἡσυχάσῃ ἐὰν ἐκπέσῃ ἐκ τῆς Μιλήτου· ἔπειτα δὲ ἐκ ταύτης ὁρμώμενος νὰ κατέλθῃ εἰς τὴν Μίλητον (2). — Κατὰ τὴν μυθολογίαν αἱ ἀδελφαὶ τοῦ Μελεάγρου Γόργη, Εὐρυμήδη, Δηϊάνειρα καὶ Μελανίππη ἐθρήνουν ἀπαύστως ἐπὶ τοῦ τάφου αὐτοῦ ἕως οὗ ἡ Ἄρτεμις ἐγγίσασα αὐτάς διὰ ῥάβδου, μετεμόρφωσεν εἰς ὄρνιθας, καὶ ἀπόκισεν εἰς Λέρον τὴν νῆσον, ὠνομάσασα αὐτάς Μελεαγρίδας (3). καὶ παρὰ τῷ Ἀθηναίῳ δὲ ἀναγινώσκομεν τὰ ἐξῆς = Κλύτος ὁ Μιλήσιος Ἀριστοτέλους μαθητῆς, ἐν τῷ πρώτῳ περὶ Μιλήτου γράφει οὕτως = Περὶ δὲ τὸ ἱερὸν τῆς Παρθένου ἐν Λέρῳ εἰσὶν αἱ καλούμεναι ὄρνιθες Μελεαγρίδες· ὁ δὲ τόπος ἐστὶν ἐλώδης ἐν ᾧ τρέφονται » (4). ἐξ οὗ βλέπομεν ὅτι ἡ Ἄρτεμις εἶχε ναὸν ἐν Λέρῳ. Οἱ Λέριοι ἦσαν διαβεβλημένοι ὡς κακοήθεις· ὁθεν καὶ τὸ τοῦ Φωκυλίδου =

Καὶ τόδε Φωκυλίδεω· Λέριοι κακοί· οὐχ ὁ μὲν, ὅς δ' οὐ.

Πάντες πλὴν Προκλέους· καὶ Προκλῆς Λέριος (5).

Ἡ Λέρος ἦν ὀνομαστὴ διὰ τὴν ἐν αὐτῇ φυομένην ἀλόην.

(1) Στράβ. β. 14, σ. 635. (2) Ηροδοτ. β. 5, κ. 124, 125.

(3) Αντωνιν. Διερ. 2. (4) Αθην. Διπνωσ. 14, σ. 635. (5) Στράβ. β. 10, σ. 487, 488.

* Λέρος· πορθμὸς 1 1/2 μιλίῳ τὸ πλάτος Διαπόρι καλούμενος διαχωρίζει τὴν νῆσον ταύτην ἀπὸ τῆς Καλύμνου καὶ ἐν τῷ μεταξύ τούτῳ κεῖνται δύο σκόπελοι (1). Ἡ Λέρος εἶναι εὐφορος, ἔχει κοιλάδας καὶ κόλπους βαθυτάτους, καὶ λιμένας καλοὺς ἐν αὐτοῖς, καὶ ἐν πολίχνιον ἐπὶ τοῦ πρὸς ἀνατολὰς αἰγιαλοῦ συγκείμενον ἐκ 500 ὡς ἔγγιστα οἰκιῶν καὶ περιέχον 3000 κατοίκων οἱ ζῶσιν ἐκ τῆς γεωργίας καὶ τῆς θαλασσοπλοίας καὶ πληρώνουσιν εἰς τὸν σατράπην τῆς Ρόδου τὴν ἐκ τοῦ γενικοῦ φόρου τῆς τετρανήσου (2) ἀνήκουσαν αὐτοῖς μερίδα 16,000 γροσίων· ἔχουσι δὲ 10 — 12 μεγάλα πλοῖα (γολέτας) καὶ τσαύτας σπογγοσκάφας, κοινῶς σφουγγαράτα λεγόμενας, ὄντες καὶ οὗτοι ὡς καὶ οἱ Καλύμνιοι καὶ ἄλλοι δῦται καὶ σπογγοθῆραι. — Πρὸς δυσμὰς τοῦ νῦν Πολιχνίου ἔκειτο ἐπὶ κατωφερείας λόφου ἡ ἀρχαία πόλις Λέρος ἧς σώζονται ἔτι λείψανα τινὰ ἀρχαίων οἰκοδομῶν καὶ θραύσματα μαρμάρων καὶ θολάρια· φαίνεται δὲ ὅτι ἦν ἀτείχιστος ἡ πόλις ἐκείνη. — Κατὰ τὸν δυτικὸν αἰγιαλὸν τῆς νήσου ὑπάρχει μέγας κόλπος καὶ ἐν αὐτῷ λιμὴν Λακκὶ καλούμενος καὶ πλησίον τόπος γνωριζόμενος ὑπὸ τὴν ὀνομασίαν Τεμένια· ὁ μοναχὸς Χριστόδουλος οὗ ἦν ἰδιοκτησία ὁ τόπος οὗτος ὡς καὶ τὸ Παρθένιον λέγει αὐτὰ δύο προάστεια τῆς Λέρου ἣν γράφει Λέρνον καὶ ὀνομάζει τὰ Τεμένια ταῦτα Τεμένιον (3) ἐνθα εἰσὶν ἐκκλησίαι τινὲς περιέχουσαι ἀρχαῖα μάρμαρα καὶ οὐ πόρρω ἐκκλησιδίου τινὸς τοῦ Ἀγ. Πολυκάρπου διπλοῦν καταπεπτωκὸς θολάριον μετὰ δὲ τὸ Λακκὶ εἶναι ἕτερος λιμὴν Λέπυρα λεγόμενος, καὶ ἐπὶ τῆς μικρᾶς ῥάχews τῆς διαχωρίζουσης τὸν λιμένα τοῦτον ἀπὸ τοῦ ἀπέναντι τοῦ προσαρ-

(1) Ἰδ. Καλύμνος. (2) Λύγ. (3) Ἰδ. Πάτμος νησ.

ἁτίου ἁκρωτηρίου τῆς Καλύμνου κόλπου τοῦ καλουμένου
 Ξεροκάμπου ὑπάρχει φρούριον παλαιὸν κοινῶς Παλαιόκαστρον
 λεγόμενον καὶ συνιστάμενον εἰς ἐρείπια μονῆς τινος κακῶς
 περιτετεχισμένης καὶ οἰκοδομηθείσης ποτὲ ἐπὶ συντριμ-
 μάτων Ἑλληνικοῦ φρουτωρίου μετὰ τῆς συνήθους αὐτοῦ αὐ-
 λῆς ἐκ πελεκητῶν ὀρθογωνίων πλακῶν· κεῖνται ἔτι ἐπὶ τοῦ
 ἐδάφους σωροὶ τινες λίθων ἐκ τοῦ κατερειπωθέντος πύργου·
 ἐντὸς δὲ τοῦ περιβόλου κεῖται ἡδὴ ἐκκλησίδιον ἄθλιον ἐπὶ
 τῶν θεμελίων ἀρχαιοτέρας καὶ πολλῶ μείζονος Βυζαντινῆς
 ἐκκλησίας ἧς τοῦ ψηφιδωτοῦ ἐδάφους σώζονται μέχρι τοῦδε
 λείψανα· κατὰ πολλὰ μέρη τῆς νήσου ταύτης εἰσὶν ἔτι καὶ
 νῦν καταφανῇ διάφορα ἔχνη ἀρχαίων οἰκοδομῶν καὶ θολά-
 ρια, ὡς παρὰ τὰ ἐκκλησίδια τοῦ Ἀγ. Ἰσιδώρου καὶ τοῦ Ἀγ.
 Γεωργίου καὶ ἀλλαχοῦ, ἔτι δὲ καὶ λείψανα οἰκοδομῶν τῆς
 Βυζαντινῆς καὶ τῆς Ῥωμαϊκῆς ἐποχῆς καὶ τῶν πρώτων χρό-
 νων τῆς χριστιανισμοῦ· εὗρέθη δὲ ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ τοῦ Ἀγ.
 Γεωργίου καὶ τις ἐπιγραφὴ ἀξιοσημείωτος δι' ἧς οἱ οἰκῆ-
 τες οἱ ἐν Λέρῳ ἀπονέμουσιν εὐγνωμοσύνην Ἐκαταίῳ τινὶ
 (τῷ Μιλησίῳ ἱστοριογράφῳ βεβαίως) (1). Κατὰ τὸ βόρειον
 τῆς νήσου ἐν ἀποστάσει δέκα λεπτῶν ἀπὸ τῆς θαλάσσης
 ὑπάρχει μετόχιον τῆς ἐν Πάτμῳ μονῆς τοῦ Ἀγ. Ἰωάννου
 Παρθένιον καλούμενον καὶ κείμενον ἐντὸς εὐρυχώρου κοιλά-
 δος ἧς τὸ πέρας ἀποτελεῖ ἐπιμήκη καὶ ἄριστον λιμένα τε-
 τραμμένον πρὸς τὸ βορ-δυτικὸν καὶ σκεπτόμενον ὑπὸ νησί-
 δος Τοῦ Ἀρχαγγέλου λεγομένης καὶ κειμένης παρα τὸ στῆ-
 μιον· καὶ τὸ μὲν εἰρημένον μετόχιον ὅπερ εἶναι παλαιότε-
 ρον τῆς κυρίας μονῆς ὡς ὃν κτῆμα τοῦ μοναχοῦ Χριστο-

(1) Ρὸς Περιηγ. Ἑλλην. νησ. Τ. 2, κ. 22, σ. 120. Ἐπιγρ. Ἑλλ.
 Ἀνικδ. 2. ἀρθ. 188.

δούλου πρὶν οὗτος κτίσει τὴν ἐν Πάτμῳ μονὴν (1) ὀλίγας περιέχει ἀρχαίας πέτρας· ἀλλὰ μεταξύ αὐτοῦ καὶ τῆς θαλάσσης ἐντὸς ἀμπελῶνος τινὸς ὑπάρχει μεγάλη κατερειπωμένη ἐκκλησία περιέχουσα πολλὰς ἀρχαίας πλάκας καὶ κειμένη ἐπὶ τῶν θεμελίων ἀρχαίου ναοῦ ὃς ἦν ἀναμφιβόλως ὁ τῆς Ἀρτέμιδος ὢν πρὸς τὸ Τεμένιον (2). Μ. Γ. 44,ο 25', Π. 37.ο

Παρὰ τὴν Λέρον κατ' ἄρκτον εἰσὶ πολλαὶ νησίδες ἔρημοι διαφόρου μεγέθους· ἡ μεγίστη αὐτῶν καλεῖται Λερίδονι.

ΚΑΛΥΜΝΑ ἢ ΚΑΛΥΔΝΑ ἀπέναντι τῆς Μύνδου, κατὰ τὸ βορ-δυτικὸν τῆς Κῷ καὶ τὸ νοτ-ἀνατολικὸν τῆς Δέρου· ὁ Ὀμηρος ἐν τῷ καταλόγῳ λέγει πληθυντικῶς

. νήσους τε Καλύδνας (3).

ἐξ οὗ προέκυψε σύγχυσις καὶ ἀσάφεια καὶ κατὰ τινὰς μὲν ἦσαν δύο Κάλυδναι, ἡ Λέρος καὶ ἡ Κάλυμνα· ὁ δὲ Σκῆψιος ἀναφερόμενος ὑπὸ τοῦ Στράβωνος λέγει ὅτι ὁ Ὀμηρος ὠνόμασε πληθυντικῶς ταύτην τὴν μίαν καὶ μόνην νῆσον Καλύδνας ὡς Ἀθήνας καὶ Θήβας, καὶ ὅτι λογιστέον τὸ τοῦ ποιητοῦ οὐχὶ κατὰ τὴν φαινομένην γραφὴν, ἀλλ' ὑπερβατῶς, καὶ ἀντὶ

Οἱ δ' ἄρα Νίσυρόν τ' εἶχον Κράπαθόν τε Κάσον τε

Καὶ Κῶν Εὐρυπύλοιο πόλιν νήσους τε Καλύδνας ἐννοητέον οὕτω = Οἱ δ' ἄρα νήσους Νίσυρόν τ' εἶχον, Κράπαθόν τε Κάσον τε, καὶ Κῶν Εὐρυπύλοιο πόλιν, Καλύδνας τε· ἀλλὰ τοῦτο φαίνεται βεβιασμένον καὶ δυσπαραδεκτον· κατὰ δὲ τὸν Στράβωνα αὐτὸν ὁ ποιητὴς ὀνομάζει Καλύδνας τὰς Σποράδας ὧν μία ἦν Κάλυμνα· καὶ ὡς αἱ ἐγγὺς τῆς Νισύρου καὶ τῆς Κάσου νησίδες ἐλέγοντο νῆσοι

(1) Ἰδ. Πάτμος νησ. (2) Ἰδ. ἀνωτέρω. καὶ Ρῆς αὐτ. σ. 121.

(3) Ομ. Ιλ. Β. 5. 276.

τῶν Νισυρίων καὶ τῶν Κασίων οὕτως ὠνομάσθησαν Κά-
λυδναι καὶ αἱ περικείμεναι τῇ Καλύμνῃ ἴσως τότε λεγομέ-
νῃ Καλύδνῃ (1). καὶ τοῦτο εἶναι τὸ πιθανώτερον, καὶ οὐ
μόνον ἡ Δέρος ἀλλὰ καὶ ἕτεραι τινὲς περικείμεναι νησίδες,
ὡς ἡ Τέλενδος κτλ. περιελαμβάνοντο πιθανῶς ἐν ταῖς Κα-
λύδναις· ὡσαύτως δὲ λέγει καὶ ὁ Εὐστάθιος ὅτι εἰσὶ τῶν
Σποράδων καὶ αἱ παρὰ τῷ Λυκόφρονι Κάλυδναι ὧν μία
ιδίως Κάλυδνα καλεῖται ἀφ' ἧς καὶ λοιπαὶ παρακείμεναι
τὴν αὐτὴν κλίσιν ἔλαχον· ὁ δὲ τὰ ἐθνικὰ γράψας λέγει τὰς
νήσους ταύτας οὐχὶ Καλύδνας ἀλλὰ Καλύμνας (2).— Κατὰ
τὸν Διόδωρον τὴν Κάλυδναν καὶ τὴν Νίσυρον τὸ μὲν ἀρχαῖον
Κᾶρες κατώκησαν· μετὰ ταῦτα δὲ Θετταλὸς ὁ Ἡρακλέους
κατεκτήσατο ἀμφοτέρας τὰς νήσους· διόπερ ὁ Ἄντιφος καὶ
ὁ Φείδιππος οἱ Κῶν βασιλεῖς στρατεύοντες εἰς Ἴλιον, ἦρχον
τῶν πλεόντων ἐκ τῶν προειρημένων νήσων· κατὰ δὲ τὸν
ἐκ Τροίας ἀπόπλουν τέσσαρες τῶν νηῶν τοῦ Ἀγαμέμνονος
ἐξέπεσαν περὶ τὴν Κάλυδναν· καὶ οἱ ἐν αὐταῖς καταμιγνέτες
τοῖς ἐγχωρίοις, κατώκησαν (3). μετ' οὐ πολὺ δὲ καὶ οἱ
Δωριοῖς τῆς Κῶ ἔστειλαν ἀποικίαν εἰς Κάλυδναν· παρὰ δὲ
τοῦ Ἡροδότου μανθάνομεν ὅτι ἐπὶ τῆς ἐκστρατείας τοῦ
Ξέρξου κατὰ τῆς Ἑλλάδος ἡ βασιλὶς τῆς Ἀλικαρνασσοῦ Ἀρ-
τεμισία ἡγεμόνευε τῶν Καλυδνίων, ὡς καὶ τῶν Ἀλικαρνασ-
σέων, τῶν Κῶν καὶ τῶν Νισυρίων, καὶ ὅτι πάντες οὗτοι
ἦσαν ἔθνος Δωρικὸν, οἱ μὲν Ἀλικαρνασσεῖς Τροιζήνιοι, οἱ
δὲ ἄλλοι Ἐπιδαύριοι (4). — Τὸ μέλι τῆς Καλύμνου ἦν
ἐξαιρετοῦ ποιότητος, ὡς μαρτυρεῖ ὁ Στράβων λέγων = Ἄπαν
μὲν οὖν τὸ νησιωτικὸν μέλι ὡς ἐπὶ τὸ πολὺ ἀστεῖον ἐστὶ,

(1) Στραβ. β. 10, σ. 489. (2) Εὐσταθ. εἰς Διονυσ. Οἰκουμεν. Περιηγ.
σημ. εἰς σ. 530. (3) Διόδ. Σικ. β. 5, κ. 54. (4) Ἡροδοτ. β. 7, κ. 92.

καὶ ἐνάμιλλον τῷ Ἀττικῷ· τὸ δ' ἐν ταῖς νήσοις διαφερόντως μάλιστα δὲ τὸ Καλύμνιον (1). — Κατὰ τὸν Πλίνιον τέσσαρες πόλεις ὑπῆρξαν ἐπὶ τῆς Καλύμνου = Κῶον, (2), Νότιον, Νίσυρος καὶ Μενδέτερος (3). ἀλλ' ἐκ τῶν ὀνομάτων τούτων οὐδὲν ἐπ' εὐδεμῖα ἐπιγραφῇ εὑρηται (4).

* Κάλυμνος· ἡ νῆσος αὕτη σύγκειται ἐξ ὀρέων ὑψηλῶν καὶ γυμνῶν κατὰ τὸ πλεῖστον μετὰ τινων κοιλάδων ἐν τῷ μεταξὺ καὶ μικρῶν πεδιάδων· ἔχει δὲ σχῆμα τετραγωνοειδὲς ἀνώμαλον, πλατυνομένη κατὰ τὸ μέσον καὶ ἐκτείνουσα κατ' ἄρκτον γλῶσσαν προμήκη χερσονησίζουσαν καὶ διευθυνομένην πρὸς τὸ βορ-δυτικόν, περατουμένην δὲ ἀπέναντι τῆς Λέρου ἀφ' ἧς χωρίζεται διὰ στενοῦ πορθμοῦ καὶ διὰ δύο ἐν τῷ μέσῳ αὐτοῦ νησίδων ὧν ἡ μείζων παρὰ τὴν Κάλυμνον, ἡ δὲ ἐλάσσων παρὰ τὴν Λέρον· τὸ δὲ μεταξὺ τῆς Καλύμνου καὶ τῆς παρ' αὐτῇ νησίδος στενὸν καλεῖται Διαπόρι· ἔχει ἡ νῆσος πολλὰ ἀκρωτήρια καὶ πολλοὺς κόλπους καὶ λιμένας· ἐκ τῶν ἀκρωτηρίων τὸ μὲν κατ' ἀνατολὰς τὸ νεῦον πρὸς μεσημβρίαν καλεῖται Χονδρὴ Μύτη, τὸ δὲ κατὰ τὸ ἀνατ-νότιον Χοιρομύτη, ἐκ δὲ τῶν δύο τῶν κατὰ μεσημβρίαν τὸ μὲν ἀνατολικώτερον λέγεται Ἅγιος Γεώργιος, τὸ δὲ δυτικώτερον ὅπερ διήκει εἰς τὴν θάλασσαν ἐν εἵδει μικρᾶς χερσονήσου Κεφαλᾶς· κόλποι δὲ καὶ οἱ ἐν αὐτοῖς λιμένες εἰσὶν οἱ ἐξῆς = κατ' ἄρκτον ἐπὶ τῆς προσαρκτίου ἀκτῆς τῆς προμήκης γλώσσης Σικάτη καὶ Παλαιονήσι τετραμμένοι ὁ μὲν πρῶτος πρὸς τὸ βορ-δυτικόν, ὁ δὲ δεύτερος πρὸς τὸ νοτ-ἀνατολικόν καὶ διαθρέχοντες ἰσθμὸν χερσονήσου ἐκτεινομένης διὰ δύο περὶ γῶν ἐκατέρωθεν ἐπ' ἀμφοτέρους. Πεζῶντας κατ' ἄρκτον

(1) Στραβ. β. 10, σ. 489. (2) Πλιν. 4, 23. (3) Αἰν. 5, 36.

(4) Περ. Περικλ. 44. νησ., Γ. 2, Π. 21, σ. 111 καὶ σημ.

τοῦ μεγάλου σώματος τῆς νήσου καὶ κατὰ τὸ νοτ-ἀνατο-
 λικὸν τῶν δύο προσιρημένων. Ῥήνα κατ' ἀνατολὰς κατὰ τὸ
 πέρας κοιλάδος καταφύτου ὑπὸ ἐλαιῶν καὶ καλουμένης Βαθύ-
 ὁ λιμὴν τῆς κωμοπόλεως ἢ χώρας Πόθια καλούμενος κατὰ
 τὸ ἀνατ νότιον, Βλιχάδια κατὰ μεσημβρίαν, Ποδάρι κατὰ
 τὸ δυτ-νότιον, Δινάρι κατὰ δυσμὰς καὶ Ἀργινῶντας κατὰ
 τὸ δυτ-βόρειον· ἡ νῆσος ἔχει μίαν κωμόπολιν κοινῶς χώραν
 ὁμώνυμον αὐτῇ ἐπὶ κατωφερείας ὄρους ἐπικειμένου εἰς κοι-
 λάδα μικρὰν ἐκτεινομένην ἀπ' ἀνατολῶν πρὸς δυσμὰς με-
 ταξὺ τῶν δύο λιμένων, τοῦ τῆς πόλεως αὐτῆς κατ' ἀνατο-
 λὰς καὶ τῶν Διναρίων κατὰ δυσμὰς· κεῖται δὲ ἡ πόλις ἐπὶ
 τῆς αὐτῆς γραμμῆς τῶν δύο εἰρημένων λιμένων καὶ ἐν ἴσῃ
 ἀποστάσει ἀπ' αὐτῶν, ἀπέχουσα ἑκατέρου ἀνὰ $\frac{3}{4}$ ὥρας·
 ὑπεράνω δὲ αὐτῆς ἐν ἀποστάσει 10 λεπτῶν κεῖται ἐπὶ
 ὄροπεδίου βράχου μεμονωμένου ἢ παλαιὰ ἐγκαταλελειμ-
 μένη πόλις τοῦ μεσαιῶνος ἧς ὁ περίβολος σώζεται ἔτι κα-
 λῶς διατηρούμενος, τὸ δὲ ἐγγυτάτω τοῦ λιμένος μέρος τοῦ
 πεδίου εἶναι κατάφυτον ἐκ συκῶν καὶ ἀμπέλων, καὶ ἐπ' αὐ-
 τοῦ σώζονται λείψανα ἀρχαίου πολιέματος· Καταλύματα
 καλούμενα καὶ πολυάριθμοι τάφοι πρὸ οὗ πολλοῦ ἀνακαλυ-
 φθέντες καὶ μετ' αὐτοὺς πρὸς τὴν πόλιν ὑπάρχει σπήλαιον
 μέγα τῶν Νυμφῶν, ὡς φαίνεται, γνωριζόμενον δὲ ἤδη κοι-
 νῶς ὑπὸ τὸ ὄνομα Ἑπτὰ Παρθένης· φαίνονται δὲ ἐντὸς τοῦ
 σπηλαίου τούτου καὶ πολλὰ γνωρίσματα ἀρχαίων ἀναθημά-
 των· καὶ μετὰ εἴκοσι λεπτά ἀπ' αὐτοῦ καταντικρὺ τῆς
 πόλεως πρὸς μεσημβρίαν εἰσὶν ἐπὶ ἐξέχοντος λόφου τὰ ἐρεί-
 πια φρουρίου τινὸς τοῦ μεσαιῶνος ὅπερ γνωρίζεται ἤδη ὑπὸ
 τὸ ὄνομα Πέρα κάστρον καὶ ἐπὶ τῶν τειχῶν αὐτοῦ σώζονται
 ἔτι ἐγκεχαραγμένα οἰκόσημα τινὰ τῶν τότε φράγκων φρου-
 ράρχων τῆς Καλύμνου καὶ τῶν συζύγων αὐτῶν. — Μετὰ τινὰς

ἐκατοστυίας θημάτων ἀπὸ τῆς πόλεως πρὸς δυσμὰς κεῖν-
ται τὰ λείψανα μεγάλης τινος ἐκκλησίας τοῦ Χριστοῦ τῆς
Ἱερουσαλήμ λεγομένης ἐπὶ τῆς θέσεως ἀρχαίου ναοῦ· ἡ ἐκ-
κλησία αὕτη κεῖται μὲν πρὸ ἀμνημονεύτου χρόνου κατε-
ρειπωμένη, ἀλλὰ πολλοὶ γέροντες ἐνθυμοῦνται ἔτι καὶ νῦν
ὅτι κατὰ τὸ τέλος τοῦ παρελθόντος αἰῶνος ὁκτὼ κίονες
ἴσταντο ἔτι ὀρθοὶ καὶ ὅτι κατ' ἐκείνην τὴν ἐποχὴν αὐτοὶ καὶ
πολλὰ ἕτερα μάρμαρα ἐκ τῶν λειψάνων τοῦ ἱεροῦ τούτου
οἴκου ἀφηρέθησαν ἐντεῦθεν πρὸς κατασκευὴν τῆς ἐν τῇ πόλει
ἐκκλησίας τῆς Παναγίας· ὁ δὲ ναὸς, ὡς ἐκ τινων ἐπιγρα-
φῶν ἐπὶ τεμαχίων μαρμάρων εὐρεθέντων ἐν τῷ προαυλίῳ
δείκνυται, ἦν τοῦ Καλυδνέως Ἀπόλλωνος μετ' ἄλλων ἐν
ταύτῳ θεοτήτων, ὡς τῆς Πανακείας κτλ. (1)· κατ' ἀριστε-
ρὰν τῆς ἐκκλησίας τοῦ Χριστοῦ ὑπάρχει ἕτερον ἐκκλησίδιον
τῆς Ἰπακοῆς λεγόμενον καὶ περιέχον πολλὰς ἐπιγραφάς,
καὶ οὐ πόρρω αὐτοῦ τὸ πολυάνδριον ἔνθα οἱ ἀρχαῖοι ἔθα-
πτον τοὺς νεκροὺς αὐτῶν εἰς θολωτοὺς τετειχισμένους τά-
φους θολάρια λεγομένους ὡς καὶ οἱ νῦν ἄνθρωποι θάπτου-
σιν ἔτι εἰς παρόμοια θολάρια ἀλλ' ἐλάσσονος μεγέθους καὶ
πολλῷ ὑποδεέστερα τῶν πάλαι κατὰ τὴν στερεότητα. Πρὸς
τὸ βορρ-δυτικὸν τοῦ ναοῦ τοῦ Ἀπόλλωνος, ἐν τῇ αὐτῇ κοιλά-
δι, καὶ ἐν ἀποστάσει ἡμισείας ὥρας ἀπὸ τοῦ λιμένος Λιναρίου
ὑπάρχει θρύσις Παραδίσι λεγομένη καὶ πλησίον αὐτῆς
φάραγξ Δραπέτης ὀνομαζόμενος, καὶ ὑπὲρ αὐτὴν ἐπὶ ἥρέμα
κεκλιμένου πετρώδους πεδίου θεμέλια πολλὰ ἀρχαίων οἰ-
κοδομῶν ἔνθα εὐρέθησαν πολυάριθμα νομίσματα· φέρει δὲ
παραδόξως ὁ τόπος οὗτος τὴν πρσισηγορίαν Δάμος, καὶ μι-

(1) 1δ. Ρε: Περιηγ. Ελλ. γνη. Τ. 2, κ. 21, σ. 98 — 1δ. καὶ Στφ.
Ρε: Καλυδν. νῆσος.

κρὸν πορρωτέρω ὑπάρχει νεκροθήκη λελατομημένη ἐντὸς
 βράχου καὶ περιέχουσα τέσσαρας τύμβους ὧν εἰς ἡνεώχθη
 πρὸ ὀλίγων ἐτῶν καὶ εὐρέθησαν ἐν αὐτῷ πολλὰ ἀγγεῖα καὶ
 ἀρχαῖα κοσμήματα καὶ μετὰ τινὰ θήματα ἀπ' αὐτοῦ
 κεῖται παλαιότατον ἐκκλησιδίου τοῦ Ἀγ. Θεοδώρου ὠκοδο-
 μημένον ἐξ ἀρχαίων λειψάνων· οὐ πόρρω τοῦ λιμένος τῆς
 πόλεως κεῖται μεγάλη παλαιὰ ἐκκλησία τῆς Παναγίας κα-
 τειρωμένη καὶ περιέχουσα πολλοὺς κίονας λείους ἐκ λευ-
 κοῦ μαρμάρου καὶ πλάκας τετραγώνους ἐκ τιτανώδους λί-
 θου, ἐξ οὗ δείκνυται ἀνεκδιείκτως ὅτι ὑπῆρξαν ἐνταῦθα
 ἀξιόλογα ἀρχαῖα οἰκοδομήματα· ὀπισθεν δὲ τῆς ἐκκλησίας
 εἰσὶ πολλὰ ἀρχαῖα μεγάλα καμάρωματα τεθαμμένα ἐντὸς
 τῆς γῆς κατὰ τὸ ἥμισυ, καὶ ἐφ' ἐνὸς αὐτῶν σώζονται ἔτι
 ἴχνη γραφῶν, καὶ ἐν τινι παρκειμένη ἀμπέλω εὐρέθη πρὸ
 οὐ πολλοῦ μάρμαρον φέρον τὰ ὀνόματα ἑπτὰ τεθνεώτων (1),
 καὶ κατὰ πολλὰ δὲ ἄλλα μέρη τῆς νήσου εἰσὶ τάφοι καὶ
 θολάρια καὶ ἴχνη οἰκοδομῶν ὡς τὰ ἀνωτέρω· κατὰ δεξιὰν
 τῆς εἰσόδου τοῦ τῆς πόλεως λιμένος τοῦ κατ' ἀνατολὰς ὑπάρ-
 χει κῆπος μικρὸς καὶ ἐν αὐτῷ οἰκίσκοι τινὲς ἐν χρήσει
 νοσοκομείου τῶν λεπρῶν, κατὰ δὲ τὴν ἀλιτενῇ ἀκτὴν τοῦ
 λιμένος αὐτοῦ εἰσὶ 15 — 16 οἰκίαι· κατὰ δὲ δυσμὰς
 ὁ τόπος ἐνθεν τελεῖται ἢ πρὸς τὴν Τέλενδον διαπύρρουμευσις
 καλεῖται Συκιὰ καὶ ἐκεῖ ἀναβρύει πηγὴ γλυκεροῦ ὕδατος·
 παρὰ τὸν λιμένα Δινάρι φαίνονται λείψανα τινὰ ἀρχαίων
 οἰκοδομῶν καὶ ἐν τινι ἀμπέλω εὐρέθη βάθρον περιφερὲς ἀν-
 δριάντος τοῦ Τιβερίου (2). — Πρὸς τὸ νοτ. δυτικὸν τῆς
 πόλεως, ἐπὶ ὀροπεδίου κατωφερείας τινὸς τοῦ ὄρους τοῦ ὀρί-
 ζοντος τὰ μεσημβρινὰ τῆς κοιλάδος ὑπάρχει μετόχιον τῆς

(1) Ρὸς Εἰσηγ. Εὐλ. Ἀνέκδ. 2. ἀρ. 183. (2) Αὐτ. ἀρ. 180.

ἐν Πάτμῳ μονῆς τοῦ Ἀγ. Ἰωάννου· καλεῖται δὲ ὁ τόπος οὗ-
τος Ἄργος, ἐξ οὗ δεικνύται ἀπὸ τῆς ἰδίας ἢ τὸ πάλαι ἐν τῇ νήσῳ
ταύτῃ ὡς καὶ ἐν τῇ Νισύρῳ ἀποκατάσεις ἀποικίας Ἀρ-
γείων ἢ Ἐπιδαυρίων (1). — Ἐξ ἀπασῶν τῶ ἐνδείξεων κα-
θίσταται ἀναμφίβολον ὅτι τὸ πάλαι ἐν τῇ κοιλάδι ταύτῃ ἦν
ἡ πρωτεύουσα πόλις τῆς νήσου· φαίνεται δὲ ὅτι δὲν ἦν αὕτη
συνωρισμένη ἐντὸς περιβόλου, ἀλλ' οἱ κάτοικοι ὤκουν κωμηδὸν
καὶ διεσπαρμένοι κατὰ μεῖζονα ἢ ἐλάσσονα ἀθροίσματα ἐφ'
ἅπασαν τὴν ἑκτασιν τῆς κοιλάδος ἀπὸ τοῦ πρὸς ἀνατολὰς κυ-
ριουλιμένος μέχρι τοῦ πρὸς δυσμὰς Λιναρίου, διότι ἀπανταχοῦ
τῆς ἐκτάσεως ταύτης ἀπαντῶνται λείψανα οἰκοδομῶν, ἀλλ'
οὐδαμοῦ ἔχος τι περιτειχισματος· καθ' ἅπαν τὸ διάστημα
τοῦτο ἦν πρότερον πλήθος ἀπειρον ἐπιγραφῶν καὶ ἀρχαιο-
τήτων, ὡς καὶ ὁ Βουδελμόντης λέγει, θαυμάζων ἐν ταῦτῳ
τὸ ὕψος τῶν ὀρῶν τῆς Καλύμνου (2), καὶ φημιζων τὸν ἐκ
τῶν ποιμνίων πλοῦτον τῶν Καλυμνίων (3)· ἀλλ' ἐν τῇ δια-
στήματι τῶν τριῶν τελευταίων γενεῶν, κατὰ τὴν βαθμηδὸν
κτίσιν τῆς ἐνεστώσης πόλεως τὸ πλεῖστον αὐτῶν κατανα-
λωθὲν ἐξηφανίσθη καὶ τὰ ὑπολειφθέντα ἐχρησίμευσαν εἰς
τὴν κατασκευὴν τῆς πρὸ δεκαπέντε ἐτῶν οἰκοδομηθείσης
μεγάλης ἐκκλησίας τοῦ Ἁγίου Ἰωάννου τοῦ Βαπτιστοῦ. —
Κατὰ βορρᾶν τῆς πόλεως ὑπάρχει μικρὰ καὶ ἐπιμήκης
κοιλὰς κατάφυτος ὑπὸ ἐλαιῶν καὶ καλουμένη Βαθύ, περα-
τουμένη δὲ πρὸς ἀνατολὰς εἰς τὸν λιμένα τὴν Ῥήγαν καὶ
κατὰ τὸ ἄνω μέρος αὐτῆς, παρὰ τὴν εἰς τὴν πόλιν ἄγουσαν
ὁδὸν εἶναι τόπος Τεμένια καλούμενος ἐνθα πρὸ τινων ἐτῶν
εὐρέθησαν πολλὰ νομίσματα· πρὸς βορρᾶν δὲ τῆς κοιλάδος

(1) Ἰδ. Νίσυρος, νησ. (2) Τὸ ὕψος τοῦ κατὰ τὸ δυτ.-δύρειον τῆς πό-
λεως μεγάλου ὄρους εἶναι 2300 πιδῶν. ἰδ. Ρό: Ἱερίτη. Ἑλλ. νησ. Τ.
2. Χερσ. Καλύμνου. (3) Βουδεσμ. σ. 104 παρὰ Ρό: αὐτ. σ. 110.

ταύτης εἶναι τόπος φυλακαὶ λεγόμενος καὶ παρ' αὐτῷ ἐκ-
 κλησία μεγάλη εἰς μνήμην τοῦ Σωτῆρος, μία τῶν ἀρχαιο-
 τάτων τοῦ χριστιανισμοῦ, ὁλοκλήρως ἐκ μαρμάρου λευκοῦ
 κατεσκευασμένη, ἥδη δὲ ἐγκαταλελειμμένη· κατὰ δὲ τὸ
 μέσον αὐτῆς ὑπάρχει μετόχιον τῆς Ἰψκλῆς Κυρᾶς προσα-
 γορευόμενον καὶ παρ' αὐτῷ ἐκκλησία τοῦ Ἀγ. Θεοδώρου
 περιέχουσα κάλπην μαρμαρίνην ἄλλου σχήματος ἢ αἱ Ἀτ-
 τικαὶ καὶ πῶμα σαρκοφάγου καὶ διάφορα ἄλλα μάρμαρα.—
 Οἱ κάτοικοι τῆς Καλύμνου συμποσύνται ἐπέκεινα τῶν
 7,000 ἀνθρώπων οἰκούντων πάντων ἐν τῇ πόλει καὶ τῷ
 λιμένι, ἐξαιρουμένων τινῶν οἰκιῶν διεσπαρμένων· κυβερνῶν-
 ται δὲ ἀφ' ἑαυτῶν, ἐκλέγοντες κατ' ἔτος ἓνα δήμαρχοι, ἓνα
 ταμίαν καὶ ἓνα γραμματεῖα, καὶ μετὰ τῶν τριῶν γειτνιαζου-
 σῶν νήσων, τῆς Λέρου, τῆς Πάτμου καὶ τῆς Ἰκαρίας ἐξ ὧν
 ἀποτελεῖται ἡ λεγόμενη τετράνησος πληρώνουσι φόρον ἐτή-
 σιον εἰς τὸν σατράπην τῆς Ρόδου 80,000 γροσίων ἐξ ὧν τὸ
 ἐπιβάλλον αὐτοῖς μέροισι 33,500. Τὰ προϊόντα ταύτης τῆς
 γυμνῆς καὶ πετρωδεστάτης νήσου εἰσι σῦκα καὶ οἶνος ὅσον
 πρὸς χρῆσιν, κριθὴ ἐξ ἧς μόνης ποιεῖται ὁ ἄρτος καὶ ἀρκεῖ
 ἐπὶ ἐξ μόνον μῆνας, ὀλίγον ἔλαιον, ἐξαίρετον μέλι οὐ καὶ
 μέρος ἐξάγεται καὶ ἱκανὴ κτηνοτροφία· εἶναι δὲ ἰδιαιτέρον
 ἐπιτόπιον ἐθιμον ἐκάστη τῶν ἐκδιδομένων εἰς ἄνδρα θυγα-
 τέρων νὰ ἔχῃ ἰδίαν οἰκίαν, οἱ δὲ υἱοὶ μηδὲν νὰ κληρονο-
 μῶσιν. — Οἱ Καλύμνιοι εἰσὶν ἐξ ἐπαγγέλματος δούται καὶ
 σπογοθῆραι, καὶ εἰς τοῦτο γυμνάζονται παιδιόθεν ὥς καὶ
 οἱ Σάμιοι οἱ Λέριοι κτλ. ὁ ὑπὸ τῶν Καλυμνίων ἐτησίως
 ἐκσπώμενος χονδρὸς σπόγγος λογίζεται ἐπέκεινα τῶν 40000
 ὀκάδων, ὁ δὲ ψιλὸς 1500 — 2000 ὀκ. καὶ πωλεῖται τὸ
 μὲν χονδρὸν εἶδος πρὸς εἴκοσι γρόσια ἢ ὀκτά, τὸ δὲ ψιλὸν
 ὑπὲρ τὰ 150 γρ. (5 — 40 δραχμάς)· τὸ ἄριστον εἶδος τοῦ

σπόγγου εὑρίσκεται κυρίως παρὰ τὴν Ἀστυπάλαιαν, τὴν Ῥόδον καὶ τὴν Κρήτην, τὸ δὲ ὑποδεέστερον παρὰ τὰς λοιπὰς ἐλάχιστους νήσους καὶ παρὰ τὰς ἀκτὰς τῆς Ἑλλάδος· ἐξέρχονται δὲ ἐτησίως πρὸς θήρευσιν τοῦ σπόγγου ἐκ μὲν τῆς Καλύμνου 130—140 σκάφαι, σχεδὸν τοσαῦται ἐκ τῆς Σάμου ἧς οἱ κάτοικοι ὑπερτεροῦσι κατὰ τὴν πρὸς τοῦτο δεξιότητα, 10 — 12 πλοιάρια ἐκ τῆς Λέρου καὶ ἀναλόγως ἐκ τῶν λοιπῶν μικρῶν νήσων· ἔτι δὲ μέγας ἀριθμὸς ἐκ τοῦ ἐν τῷ Ἀργολικῷ κόλπῳ Κρανιδίου· ὥστε τὸ ὅλον συμ-
 ποῦται πλέον τῶν 400 σκαφῶν μετερχομένων ἐτησίως τὴν θήρευσιν ταύτην. — Παρὰ τὰς δυτικὰς ἀκτὰς τῆς Καλύμνου κεῖται νῆσος μικρὰ Τέλενδος καλουμένη· τὸ ὄνομα φαίνεται ἀρχαῖον· ὁ Πλίνιος ἀναφέρει πόλιν Τέλενδον κατὰ τὰς ἀκτὰς τῆς Λυκίας (1), καὶ ἐκ τῆς ὁμοιότητος ταύτης τῆς ὀνομασίας, ὡς καὶ ἐκ πολλῶν ἄλλων ἐξάγεται ἡ ἀπόδειξις τῶν ἀπειραρίθμων μεταξὺ τῶν Ἀσιατικῶν παραλίων καὶ τῶν παρακειμένων νήσων μεταναστεύσεων καὶ τῆδε κα-
 κεῖσε κατοικήσεων. Ὁ μεταξὺ Καλύμνου καὶ Τελένδου πορθμὸς ἔχει ἱκανὸν βῆθος καὶ ἀποτελεῖ ἐξαίρετον λιμένα διὰ πολεμικὰ πλοῖα ἔχοντα τὸ μέγα πλεονέκτημα τοῦ νὰ δύγανται διὰ παντὸς ἀνέμου νὰ ἐκπλέωσιν εἴτε διὰ τοῦ πρὸς ἄρκτον εἴτε διὰ τοῦ πρὸς μεσημβρίαν στομίου. Ἐπὶ τῆς πρὸς τὴν Κάλυμνον τετραμμένης ἀκτῆς τῆς Τελένδου ὑπάρχει μεγάλη μονὴ κατερειπωμένη τοῦ Ἀγ. Βασιλείου, τῆς ἐποχῆς τοῦ μεσαιῶνος· ὑπεράνω αὐτῆς ὑψοῦται ὄρος ὑψηλότατον καὶ ἐπ' αὐτοῦ κεῖται φρούριον ὡσαύτως τοῦ με-
 σαιῶνος Κάστρον κοινῶς λεγόμενον καὶ φέρον τὴν προσηγορίαν Ἅγ. Κωνσταντῖνος· κατὰ μεσημβρίαν τῆς μο-

(1) In Lycio autema mari Illyris, Telendos, Attelabussa. Πλίν. β. 5, κ. 35.

νης τοῦ Ἀγ. Βασιλείου ἐπὶ μικρᾷς πεδιάδος εἰσὶ διε-
 σπαρμένα πολλὰ ἐρείπια μεγάλων καὶ ἐπιφανῶν Ῥωμαϊ-
 κῶν οἰκοδομῶν ἐν οἷς καὶ λουτροῦ τινος γνωρίζομένου ἐκ
 τῶν κατὰ πᾶσαν διεύθυνσιν διατρεχόντων τοὺς τοίχους
 αὐτοῦ ὑδροφόρων σωλήνων, καὶ οἱ ἀγροὶ εἰσὶ κατεστρωμέ-
 νοι ὑπὸ θραυσμάτων κεράμων καὶ ὑπὸ διαφόρων ἀγγείων· εἰσὶ
 δὲ καὶ φρύατα τινὰ κατὰ τοῦτο τὸ μέρος· κατὰ δὲ μεσημ-
 βρίαν ἐκτρέχει τὸ νησίον εἰς ἀκρωτήριον κάταντες καὶ λο-
 φοειδές, καὶ ἐπὶ τῶν νώτων τοῦ ἀκρωτηρίου τούτου σώ-
 ζονται ἔτι ὡς εἴκοσι καμαρωτὰ θολάρια ὅμοια κατὰ πάντα
 τοῖς τῆς Ἀμοργοῦ, καὶ ἕκαστον τούτων περιέχει τρεῖς, καὶ
 τινα μάλιστα τῶν μειζόνων πέντε νεκροθήκας· πάντων δὲ
 αἱ θύραι εἰσὶ τετραμμέναι πρὸς ἀνατολάς· ἐκ τῶν εἰρημέ-
 νων λειψάνων δείκνυται ἀνεκδιαιστώως ὅτι ἡ Τέλενδος ἦν
 τὸ πάλαι κατωκημένον. — Ἐκτὸς τῆς Τελένδου εἰσὶ καὶ
 ἕτεροι τινὲς νησίδες ἔρημοι παρὰ τὰς δυτικὰς ἀκτὰς τῆς
 Καλύμνου, ὡς Ἐπάνω-Νησί παρὰ τὴν Τέλενδον αὐτὴν, πρὸς
 τὸν δυτικὸν αὐτῆς αἰγιαλόν· Καλάλιος ἀπέναντι τοῦ
 κόλπου Ἀργινῶντα πρὸς τὰ Σκαλιά· Ἀγία Κυριακὴ ἀπέ-
 ναντι τοῦ κόλπου τῶν Λιναρίων· πρὸς δὲ ἀνατολάς τῆς
 Καλύμνου, μεταξὺ τοῦ λιμένος αὐτῆς καὶ τῆς Κῶ εἰσὶν ἔτι
 νησίδες τινὲς ἔρημοι ὧν ἡ μεγίστη καλεῖται Ψέρημος καὶ
 ἔχει ἱκανῶς μεγάλην περίμετρον, καλοὺς ἀγροὺς καὶ ἐρεί-
 πια μικροῦ Ἑλληνικοῦ πολίσματος. Πλάτη παρὰ τὴν Ψέρη-
 μον πρὸς δυσμὰς ἔχουσα ὡσαύτως καὶ ἐρείπια, καὶ ἕτερον
 μικρὸν νησίδιον παρὰ τὴν Πλάτην ὑπὸ τὴν ὀνομασίαν Ne-

(1) Ἰσως ἡ κατὰ ταύτην τὴν θέσιν ἐν τοῖς γεωγραφικοῖς πίναξι τοῦ
 Κίπερτ Ἰψίρισμα ἢ κατὰ τὸν Χόφμαν σ. 1465 Ἰψίρεισμα· ἀλλὰ πόθεν ἡ
 ἀρχαία αὕτη ὀνομασία; ὑπ' οὐδενὸς τῶν γεωγράφων ἢ συγγραφέων ἀνα-
 φαίρεται. ἰδ. καὶ Ρὸς Περιηγ. Ἑλλ. νησ. Τ. 2, κ. 21, σ. 103 σημ. 3^ο.

κροθήκη γνωρίζομενον. Κατὰ τὸ τέταρτον ἔτος τῆς Ἑλληνικῆς ἐπαναστάσεως, 1825 τῇ 29 αὐγούστου συνεκροτήθη παρὰ τὴν Καλυμνον κρατερὰ ναυμαχία μεταξύ τῶν μικρῶν καὶ εὐαριθμῶν Ἑλληνικῶν πλοίων ὑπὸ τοὺς γενναίους Ἀνδρέαν Μιαούλην, Ἀναστάσιον Τσαμχῆδν, Ἀντώνιον Κριεζῆν, Ἐμμανουὴλ Τομπάζην καὶ Ἀάζαρον Παναγιώτην ἀφ' ἐνός, καὶ δύο μεγάλων στολῶν, τοῦ μὲν Βυζαντινοῦ ὑπὸ τὸν Τοπάλ πασᾶν. τοῦ δὲ Αἰγυπτίου ὑπὸ τὸν Ἰβραῖμ πασᾶν ἀφ' ἑτέρου, καὶ μετὰ πεισματώδη συμπλοκὴν τὰ μικρὰ Ἑλληνικὰ πλοῖα ἐνίκησαν καὶ ἔτρεψαν καὶ διέσπειραν τὰ μεγάλα καὶ ἐξ αὐτῶν ἄλλα ἐπιυρόλησαν, ἄλλα ἐζώγησαν, καὶ χιλιάδες τῶν βαρβάρων μαχητῶν καὶ ναυτῶν ἀπωλέσθησαν.

ΚΩΣ, κατὰ τὸ σιτόμα τοῦ μεταξὺ Ἀλικαρνασσοῦ καὶ Κνίδου βαθείως κόλπου, μικρὸν ἀπέχουσα τοῦ Τερμέρου, τόπου τῆς Καρίας πρὸς βορρᾶν καὶ τοῦ Τριοπίου ἀκρωτηρίου πρὸς νότον (1), ἔχουσα δὲ πρὸς μὲν τὸ νοτ.-ἀνατολικὸν τὴν Νίσυρον, Τῆλον καὶ Ῥόδον, πρὸς δὲ τὸ βορ.-δυτικὸν τὴν Κάλυμνον καὶ πρὸς τὸ νοτ.-δυτικὸν τὴν Ἀστυπάλαιαν· εἶχε πόλιν καὶ λιμένα κλειστόν (2)· ἐκαλεῖτο τὸ ἀρχαῖον Μεροπῆς ἢ Μερόπις, οἱ δὲ κάτοικοι ἐλέγοντο Μέροπες ἀπὸ Μέροπος ἐνός τῶν υἱῶν τοῦ Τριόπα, ἀρχηγοῦ τῆς ἐκ Θεσσαλίας ἐλθούσης ἀποικίας τῶν Πελασγῶν (3) ἢ κατ' ἄλλους ἀπὸ Μερόπης ἧς ἡ θυγάτηρ καλουμένη Κῶς μετέδωκε τελευταῖον τὸ ὄνομα αὐτῆς τῇ νήσῳ· πρῶτοι τῶν γνωστῶν ἀρχαίων οἰκητόρων τῆς νήσου ταύτης ἐγένοντο οἱ ῥηθέντες Πελασγοὶ, εἴτα οἱ μετὰ τοῦ Τληπολέμου καταπλεύσαντες

(1) Ἰδ. Σουλ. Περιπλ. Καρία καὶ σημ. 2'. (2) Σουλ. αὐτ. (3) Στρεψ. Βυζ. Κῶς καὶ Μέροψ. — Αντων. Λιθιρ. Μεταμορφ. § 15. — Ἰδ. καὶ Στρεψ. β. 15, σ. 686.

εἰς Ῥόδον Ἀργεῖοι (1), μετὰ δὲ τὴν ἄλωσιν τῆς Τρωάδος οἱ Ἀσκληπιάδαι, ὡς μαρτυρεῖ ὁ ῥήτωρ Ἀριστείδης (2) καὶ ἐπι-
 θεβαιοὶ ὁ Θεόπομπος (3), καὶ τέλος μοῖρα τῶν μετὰ τοῦ
 Ἀλθαιμένους ἀποικησάντων Δωριέων, καὶ τότε ἀπετελεσθ
 καὶ ἡ ἡὼς μέρος τῆς Δωρικῆς ἐξαπόλεως, εἶτα δὲ πεντα-
 πόλεως (4). — Τὸ μέγεθος τῆς Κῶ, κατὰ τὸν Στράβωνα,
 ἦν ὅσον πεντακοσίων πεντήκοντα σταδίων· ἦν δὲ εὐκαρπος πᾶσα,
 καὶ προῆγεν ἄριστον οἶνον καθάπερ ἡ Χῖος καὶ ἡ Λέσβος·
 ἔχει δὲ ὄρη ὧν τὸ μέγιστον κείμενον κατὰ τὸ ἀνατολικόν
 τῆς νήσου πρὸς τὸν αἰγιαλὸν ἐκαλεῖτο ὨΡΟΜΕΔΩΝ κατὰ
 τὸν σχολαστὴν τοῦ Θεοκρίτου (5)· ἢ ΠΡΙΟΝ κατὰ τὸν Πλί-
 νιον (6)· ἄκρωτήρια κατὰ μὲν ἄρκτον Σκανδαρίαν ἢ Σκαν-
 δάλιον διέχον τῆς ἡπείρου σταδίους τεσσαράκοντα· κατὰ δὲ
 μεσημβρίαν Λακτῆρα ἀφ' οὗ ἐξήκοντα στάδιοι εἰς Νίσυρον
 καὶ διακόσιοι τριάκοντα πέντε εἰς τὴν πόλιν· κατὰ δὲ δυ-
 σμᾶς Δράκανον ἀπέχον τῆς μὲν πόλεως διακοσίου, τοῦ δὲ
 ἄκρωτηρίου Λακτῆρος τριάκοντα καὶ πέντε σταδίου· πόλιν
 δὲ εἶχεν ἡ νῆσος μίαν ἢ ἐκαλεῖτο τὸ παλαιὸν Ἀστυπάλαια
 καὶ ὤκειτο ἐν ἄλλῳ τόπῳ ἢ ἡ ὕστερον ὁμοίως ἐπὶ τῇ
 θαλάσῃ, καὶ ἐβασίλευσεν ἐν αὐτῇ Εὐρύπυλος ὁ Ἡρακλέους
 καὶ Χαλκιδόπης· διὸ καὶ ὁ Ὅμηρος λέγει τὴν Κῶν ἐν τῷ κα-
 ταλόγῳ πόλιν τοῦ Εὐρυπύλου=

Καὶ Κῶν Εὐρυπύλοιο πόλιν (7).

ἔπειτα διὰ στάσιν μετόκησαν εἰς τὴν μεταγενεστέραν περὶ
 τὸ ἄκρωτήριον Σκανδάλιον καὶ μετωνόμασαν αὐτὴν Κῶν

(1) Ἰδ. Ῥόδος νησ. (2) Ἀριστείδ. Ῥητ. εἰς Ἀσκληπιαδ. σ. 71, ἐκδ. Φλω-
 ρεντίας 1517. (3) Θεόπομπος παρὰ Φωτ. κωδ. 176, σ. 391. (4) Ἰδ.
 Ῥόδος νῆσος. (5) Σχολ. Θεοκρ. 7, 45. (6) Πλιν. 5, 36. (7) Οἰκ.
 Ἰλ. Β. 5, 677.

ὁμοίως τῇ νήσῳ· ἦν δὲ καὶ κώμη πρὸς τῷ Λακτηρίῳ χω-
ρίῳ Ἀλίταρνα (καὶ δῆμος Ἀλισαρνιτῶν ὡς ἔκ τινος ἐπι-
γραφῆς δείκνυται (1) καὶ ἑτέρα κώμη Στομαλίμνη περὶ
τὸ ἀκρωτήριον Δράκανον· ἡ δὲ πόλις ἦν οὐχὶ μὲν μεγάλη,
κάλλιστα δὲ πασῶν συνωκισμένη, καὶ ἡδίστη τὴν ὄψιν πρὸς
τοὺς καταπλέοντας, ὡς λέγει ὁ Στράβων· ἐν δὲ τῷ προα-
στείῳ ἦν τὸ Ἀσκληπιεῖον, σφόδρα ἐνδοξον, καὶ πολλῶν ἀνα-
θημάτων μεστὸν ἱερὸν, ἐν οἷς ἦν καὶ ὁ Ἀντίγονος τοῦ Ἀπελ-
λοῦ, καὶ ἡ ἀναδυομένη Ἀφροδίτη ἡ ὕστερον ἀνέκειτο τῷ Καί-
σαρι ἐν Ρώμῃ, ἀναθέντος τοῦ Λυγούστου τῷ πατρὶ τὴν
ἀρχηγεῖν τοῦ γένους αὐτοῦ· λέγουσι δὲ ὅτι ἀντὶ τῆς γρα-
φῆς ταύτης ἀφέθησαν τοῖς Κώοις ἑκατὸν τάλαντα ἐκ τοῦ
προσταχθέντος φόρου· ὁ Ἱπποκράτης, ὡς λέγουσι, κυρίως ἐκ
τῶν ἀνακειμένων ἐνταῦθα θεραπειῶν ἐγυμνάσθη τὰ περὶ τὰς
διαίτας· ἦν δὲ οὗτος τε τῶν ἐνδόξων Κώως ἀνὴρ, καὶ Σῆμος
ὁ ἰατρός, καὶ Φιλῆτας ὁ ποιητὴς ἕμα καὶ κριτικός, καὶ
ἐπὶ τοῦ Στράβωνος Νικίας ὁ κατατυραννήσας τῶν Κώων,
καὶ Ἀρίστων ὁ ἀκροασάμενος τοῦ περιπατητικοῦ (Ἀριστο-
τέλους) καὶ κληρονομήσας αὐτόν· ἐντεῦθεν δὲ ἦν καὶ Θεό-
μνηστος ὁ ψάλτης ἐν ὀνόματι ὅστις καὶ ἀντεπολιτεύσατο
τῷ Νικίᾳ (2).—Ἐν Κῷ ἦν πλάτανος ὑπερφυῖς τὸ μέγεθος·
κατεῖχε μέγα διάστημα τόπου, καὶ ὑποκάτωθεν αὐτοῦ ἦσαν
ὑποδομημένα πολλὰ ἐργαστήρια. — Ἡ Κῷς παθοῦσα κατὰ
καιροὺς ὅσα καὶ ἡ Ρόδος καὶ ἄλλοις ὡς καὶ ἐκείνη παρά
τε τῶν ἄλλων κατακτητῶν καὶ παρά τῶν Ἱπποτῶν τῆς

(1) Ἐν τινι ἐπιγραφῇ περιεχομένη ἐν τῇ συλλογῇ τῶν ἀνεκδότων Ἑλληνι-
κῶν ἐπιγραφῶν τοῦ Ρόδ; ἀναγινώσκεται (ὁ δῆμος ὁ Ἀλισαρνιτῶν). ἰδ. Ρόδ
Περὶ τῆς Ἑλλ. ν. ν. σ. Τ. 2, κ. 20, σ. 89, σημ. 2'. (2) Στράβ. β. 14,
σ. 657, 658.

Ἱερουσαλὴμ καὶ τῆς Μερίτης, ἐκυριεύθη τέλος παρὰ τῶν Ὀθωμανῶν ὑφ' οὓς διατελεῖ μέχρι τοῦδε (1).

* Κῶς ἐκτείνεται κωνοειδῶς ἀπὸ τοῦ βορ-ἀνατολικοῦ πρὸς τὸ νοτ-δυτικόν, καὶ εἶναι εὐκαρπος ὥς καὶ τὸ πάλαι· περιέχονται δὲ ἐν αὐτῇ ἡ πρωτεύουσα κωμόπολις Κῶς καὶ πέντε χωρία = Ἀντιμάχι, (2) Πυλὴ χωρίον μέγα, Ἀσπενδοῦ, κεφαλᾶς καὶ ἐν πέμπτον χωρῖδιον Ἀποστροφὴ· κάτοικοι δὲ πάντες μόνον 7—801 Ὁ ψυχῶν, οἱ πλείστοι χριστιανοί· ἡ ἐνεστῶσα πόλις, κειμένη κατὰ τὸ δυτ-βόρειον τῆς νήσου ἐπὶ τῆς θαλάσσης, κατέχει μέγα μέρος τῆς ἀρχαίας καὶ κατὰ τὸ βορ ἀνατολικόν αὐτῆς μέρος σκέπεται ὑπὸ μεγάλου τετραγώνου φρουρίου, ὃπερ ᾠκοδομηθῆ ὑπὸ τῶν ἱπποτῶν τῆς Ῥόδου ἐπὶ τοῦ καθαμμισθέντος κοιλώματος τοῦ ἀρχαίου κλειστοῦ, τεχνητοῦ λιμένος· καὶ ἡ πρὸς τὴν θάλασσαν τετρομμένη αὐτοῦ πλευρὰ ἰδρύεται ἐπὶ τοῦ χώματος τοῦ αὐτοῦ λιμένος· ὅθεν ἡ Κῶς εἶναι ὅλως ἀλίμενος, καὶ ὁ ἀναπεπταμένος αὐτῆς ὅρμος εἶναι τοσοῦτον ἐπισφαλὲς ἀγκυροβόλιον, ὥς τε τὰ ὑπὸ σφοδρῶν βορείων ἀνέμων καταπονούμενα πλοῖα καταφεύγουσιν ἐξ ἀνάγκης εἰς Ἀλικαρνασσὸν ἐκ τῶν κατοίκων τῆς πόλεως οἱ πλείους εἰσὶν Ὀθωμανοί· ὁ διοικητῆς ἐδρεύει ἐντὸς τοῦ φρουρίου οὗ ἡ φρουρὰ σύγκειται ἐκ

(1) Ἰδ. Ῥόδος νῆσος. (2) Ἐνταῦθα ἡ πόλις ἀρχαῖον ἈΝΤΙΜΑΧΕΙΑ, ὥς ἐκ τοῦ ὀνόματος σαφῶς δείκνυται, καὶ ὡς καὶ ὁ Πλούτορχος ἀναφέρει — Διὰ τὸ παρὰ Κῶις ὁ τοῦ Ἡρακλείους ἱερὺς ἐν Ἀντιμαχείᾳ γυναικείαν ἐνδεδυμένος εὐδῆτα, καὶ τὴν κεφαλὴν ἀναδύμενος μίτρα κατάρχεται τῆς θυγίης κτλ. Πλ. υτρχ. Εστ. Ελλ. 58. ἐκ δύο εὐρεθεισῶν ἐπιγραφῶν δείκνυται ὅτι οἱ Ἀντιμαχίται, οἱ Αἰγυλῖαι καὶ οἱ Ἀρχιδαι ἀποστέλλουν ἅμω ἓνα δῆμον — Ὁ δῆμος ὁ Ἀντιμαχιῶν καὶ Αἰγυλιῶν, καὶ Ἀρχιδῶν. Ρος Επεγρ. Ελλ. 1, 111 ἀρ. 307, 308. Ὑπὲρ αὐτῆς τῆς Ἀντιμαχείας ἐπὶ κορυφῆς ὄρους ἱτιμάτο ὁ ἕγιος Ζεὺς, ὥς ἐξ ἄλλης τινὸς ἐνταῦθα εὐρεθείσης ἐπιγραφῆς δείκνυται.

τριακοσίων καταγεγραμμένων μὲν, ἀλλ' οὐδέποτε συμπο-
 σουμένων εἰς τοσοῦτον ἀριθμὸν, ἐπιχωρίων πυρεβουλιστῶν.
 Ἡ πόλις εἶναι πυκνῶς περιπεφυτευμένη ὑπὸ πλατάνων, κυ-
 παρίσων, φοινίκων, συκῶν καὶ ἄλλων ὁπωροφόρων δένδρων,
 ὥστε φαίνεται ὡς κειμένη ἐν μέσῳ δάσους, καὶ ἡ πρόσοψις
 αὐτῆς εἶναι χαριεστάτη καὶ οἷα ἦν καὶ ἐπὶ τοῦ Στραβωνος
 ὃς λέγει ὅτι ἦν ἡδιστὴ ἰδέσθαι τοῖς καταπλέουσι (1). Καλὸν
 καὶ πότιμον ὕδωρ καταρρέει ἀφθόνως εἰς τὴν πόλιν, πηγά-
 ζον ἐκ τοῦ ἐπὶ 2760 Ἀγγλ. πωδ. ὑψουμένου μεγάλου ὄρους
 τῆς νήσου ἐν ἀποστάσει 1 1/2 ὥρας καὶ θεωρούμενον ὑπὸ
 τῶν νῦν λογίων τῆς Κῷ ὡς ἡ παρὰ τῷ Θεοκρίτῳ Βουρίνα (2).
 πλουτεῖ δὲ ἡ νήσος καὶ μεταλλικῶν πηγῶν ὧν ὀνομαστο-
 τάτη εἶναι ἡ καλουμένη Κοκκινονερὺν ἢ Ξυνόνερων ὡς ἔχου-
 σα ἡδεῖαν ὑποξύον γεῦσιν καὶ δουρητικὴν ιδιότητα, κειμέ-
 νη δὲ ἐπὶ τοῦ ὄρους ἐν ἀποστάσει δυο ὠ. ὧν ἀπο τῆς πό-
 λεως εἰσὶ πρὶς ἐπὶ καὶ θερμὰ ἱαματικά ὕδατα κατὰ τοὺς
 νοτίους εἰγιαλοὺς. — Τὰ κύρια προϊόντα τῆς ἐξαγωγῆς τῆς
 Κῷ εἰσὶν 11 — 12,000 καντάρια σταφίδος πωλούμενα
 πρὸς 36 — 40 γρόσια, 40 ἑκατομμύρια λεμονιῶν, 20,000
 βαρέλαι ἀρίστου οἴνου, 100 καντάρια ἐρίου, 2000 καντά-
 ρια κρομμύων, 1000 κοιλὰ ἀμυγδάλων, 3 — 4000 κοιλὰ
 σιγάμου, 30,000 κοιλὰ ἄλατος, ἔτι δὲ σῦκα καὶ ἐξαιρετοὶ
 πέπωνες καὶ ὑδροπέπωνες· δημητριακοὶ δὲ καρποὶ, ἔλαιον,
 βαμβάκιον, λίνον καὶ μετὰξιον προάγονται κατ' ὀλίγον ὑπερ-
 βαίνουσας τὰς χρείας τῶν κατοίκων ποσότητας. Ὁ ἀρχαῖος
 ἐκεῖνος περιβόητος καὶ γιγαντιαῖος πλάτανος ὅν, κατὰ
 τὴν παραδιδόναι τῶν Κῶν, διέτριβε συχνάκις ὁ Ἱπποκράτης
 σέζεται εἰσέτι ἀπέναντι γερύρας κειμένης ἐπὶ τάφρου ξη-

(1) Ἰδ. ἄνωτ. (2) Θεοκριτ. Εἰδ. 7, 5. 6.

αὐτῶν εἰς τὸ προὔρου... ἐπὶ τοῦ ὑψοῦ...
 τῶν νώτων τοῦ νοτ δυτικοῦ μέρους τῆς νήσου, μεταξὺ τῶν
 δύο Δρέκνων καὶ Λακτῆρ καλουμένων τὸ πάλαι ἀκρωτη-
 ρίων (1) κεῖται τὸ χωρίον ὃ κεφαλᾶς ἔχον ὀχύρωμα τῆς
 ἐποχῆς τοῦ μεσαιῶνος, καὶ μετὰ ἡμισυ μίλιον πρὸς μεσημ-
 ἄριαν, ἐπὶ τῶν νώτων ὠπαύτως τοῦ ὄρους ἡ ἀκρόπολις
 τῆς ποτὲ κώμης Ἀλισάρνης, καὶ μετὰ 1/4 ὥρας ἐρείπια
 ναοῦ· κάτωθεν δὲ τούτου πρὸς ἀνατολὰς ἐτέρου ναοῦ ἐρείπια
 ἐπὶ τοῦ αἰγιαλοῦ κόλπου τινὸς καλουμένου Σταμπάλια καὶ
 θεωρουμένου κατὰ τινὰς μὲν ὡς ἡ θέσις τῆς κάτω πόλεως
 τῆς Ἀλισάρνης, κατὰ δὲ τὸν Ῥὸς μετὰ μείζονος πιθανότητος
 στηριζομένης ἐπὶ τῇ ὁμοιότητι τοῦ ὀνόματος καὶ τῇ ἐπι-
 θαλασσίῳ θέσει ὡς ἡ τῆς ὑπὸ τοῦ Στράβωνος καὶ τοῦ Στε-
 φάνου ἀναφερομένης προτέρας πόλεως τῶν Κῶων Ἀστυπα-
 λαίας (2)· ἐκ δὲ τῶν λοιπῶν χωρίων τὸ μὲν Ἀντιμάχι κεῖ-
 ται κατὰ τὸ μέσον τῆς νήσου, καὶ ἐν αὐτῷ εὕρηται ὀλίγα
 τινὰ λείψανα ἀρχαιοτήτων καὶ τις ἐπιγραφή ἐξ ἧς δείκνυ-
 ται ὅτι ὁ Ἰέτιος Ζεὺς ἐτιμᾶτο ἐπὶ τινος τῶν κορυφῶν τοῦ
 ἐπάνωθεν τοῦ χωρίου ὄρους (3)· ὑπάρχει δὲ καὶ ὀχύρωμά
 τι ὑπεράνω τοῦ χωρίου ἐπὶ τοῦ ὄρους Κάστρον κοινῶς λεγό-
 μενον· κατὰ δὲ τὸ βορ·ἀνατολικὸν κεῖται τὸ χωρίον Πύλι (4)
 περιέχον ἀρχαῖα λείψανα καὶ κατ' ἀνατολὰς αὐτοῦ τὸ χω-
 ρίον ἡ Ἀσπενδοῦ, καὶ τινὰ ἔτι μικρὰ χωρίδια παρὰ τὴν πό-
 λιν. Ἡ Κῶς ἀπέχει τῆς μὲν Ἀστυπалаίας 15 μιλ. ἰτ. Ν. Α.
 τῆς δὲ Ῥόδου 48 Β. Δ. καὶ ἔχει περίμετρον 70· ἐκτείνεται
 μᾶλλον κατὰ μῆκος ἀπὸ μεσημβρίας πρὸς ἄρκτον ἢ κατὰ

(1) 1ῶ. ἀνωτ. (2) 13. Ῥὸς Περην. Ελλ. νησ. Γ. 2. κ. 20. σ. 39.

(3) Ῥὸς Επιγ. Ελλ. ἀνέ·δ. 2' ἀρ. 175. (4) Ἐν τῷ ἰγχειριδίῳ περὶ
 τῆς κτισεως τῆς μονῆς τοῦ Ἀγ. Γωάννου τῆς Πάτμου καὶ ἐν τῇ διαθήκῃ
 τοῦ Ἀγ. Χριστοδούλου τὸ χωρίον τοῦτο γράφεται Πηλίων.

πλάτος· ἔχει μὲν ἄλλο ὅσον εἶναι πανταγούριον· ἔστι μὲν ὅσον
κτηνοτρόφος. Ἡ πόλις εἶναι μικρά· ἀλλ' ὕψιστος, ἐν μυκῶ
κόλπου μεγάλου καὶ εἰς πρόποδας ὄρους. Δύο νησιδε· μικραὶ
καὶ ἔρημαι, Μαρόννα καὶ Ισσεκινὶ καλούμεναι παράκεινται
τῇ ἡῶ. ἡ μὲν πρώτη κατὰ τὸ νότιον, ἡ δὲ δευτέρα ἦτις
εἶναι μικροτάτη πλησόν τοῦ νοτ-ἀνατολικοῦ αἰγιαλοῦ. Μ.
Γ. 41, 45', 4". Π. 36, 50'.

ΑΣΤΥΠΑΛΑΙΑ πρὸς ὀυσμάς τῆς Νισύρου, πρὸς τὸ νοτ-
δυτικὸν τῆς ἡῶ, τὸ νοτ ἀνατολικὸν τῆς Ἀμοργοῦ καὶ τὸ
ἐξ ἀνατολικὸν τῆς Ἀνάφης, ἐν τῷ μέσῳ τῶν ῥηθισῶν νή-
σων, κατὰ τὸ Καρπάθιον πέλαγος. Ἡ νῆσος αὕτη εἶχε πόλιν
ὁμώνυμον, ὡς ὁ Στραβὼν μαρτυρεῖ = « Ἡ μὲν εὖν Ἀστυ-
πάλαια ἱκανῶς ἐστὶ πελαγίη, πόλιν ἔχουσα » (1)· ὁ δὲ Στέ-
φνος δὲ ἐσφαλμένως κατατάττει αὐτὴν εἰς τὰς Κυκλάδας
λέγει περὶ αὐτῆς οὕτω = « Ἀστυπαλαία· νῆσος μία τῶν
Κυκλαδῶν· ἐκαλεῖτο δὲ Πύρρα, Καρῶν κατεχόντων, εἶτα
Πύλαια, εἶτα θεῶν τράπεζα διὰ τὸ ἀνθερὸν αὐτῆς· ἐκλήθη
δὲ ἀπὸ Ἀστυπαιλαίας τῆς Ἀγκαιου μητρὸς· τὸ ἐθνικὸν Ἀστυ-
παλαιεύς καὶ Ἀστυπαιλαίτης » (2). Περὶ τῆς ἀρχαίας ἱστο-
ρίας τῆς νήσου ταύτης οὐδὲν ἕτερον γνωρίζομεν εἰμὴ μόνον
ὅτι, κατὰ τὸν Ὀβίδιον, ὁ Μίνως εἶλεν αὐτὴν δι' ὅπλων (3),
ὅτε κατείχετο ὁβελίως ὑπὸ τῶν πρώτων κατοίκων αὐτῆς
Καρῶν καὶ ὅτι μετὰ παρελευσιν χρόνου οἱ Μεγαρεῖς ἐπε-
ψαν εἰς αὐτὴν ἀποικίαν, ὡς μαρτυρεῖ καὶ ὁ Σκύμνος =

Ἐν τῷ πόρῳ δὲ κειμένη τῷ Κρητικῷ

Ἀποικος ἐστὶν Ἀστυπαλαία Μεγαρέων

Νῆσος Πελαγία (4).

(1) Στραβ. β. 10, σ. 488. (2) Στεφ. Βυζ. Ἀστυπάλαια—Ιδ. Πουσ. Ἀχ.
κ. 4, ἀρχ. (3) Ὀβιδ. Μεταμρφ. β. 7, σ. 491. (4) Σκυμν. Χίος σ. 669.

Κατὰ τὸ πρῶτον ἔτος τῆς ἐβδόμενης δευτέρας Ὀλυμ-
πιάδος ὁ Ἀστυπαλαεὺς Κλεομήδης, πυγμαίῳ πρὸς τὸν Ἐπι-
δαύριον Ἰκκῶν, ἀντεκτεινεν αὐτὸν ἐν τῇ μάχῃ· καταγνοῖς
δὲ ὑπὸ τῶν Ἐλαιοδίκων ὡς ἀδίκᾳ πράξει· καὶ στεροθεὶς
τῆς νίκης, ἔκφρων ἐγένετο ὑπὸ τῆς λύπης· καὶ ἐπέσειρεψε
μὲν εἰς Ἰστυπάλαιαν, ἐλθὼν δὲ εἰς δασκαλείον ἐθαῖσαν
ὡς ἐζήκοντα παῖδες, ἀνείρεψε τὸν ἀνεχόντα τὸν ὄφρον
κίονα· πεσότος δὲ τοῦ ὀρόφου ἐπὶ τῶν παιδῶν, κατακλι-
θούμενος ὑπὸ τῶν πατρῶν, κατέφυγεν εἰς Ἀθηνᾶς ἱερὸν· ἐπει-
δη δὲ εἰσθῆς εἰς Κιβωτὸν κειμένον ἐν τῷ ἱερῷ, εἰλκύσασθαι ἐφ'
ἑαυτὸν τὸ ἐπιθημα, ἐπασχόν οἱ Ἀστυπάλαιες ἐν ἀνύξῳ
τὴν Κιβωτὸν, ἀλλ' εἰ, μάτην· ἑὸς δὲ κατὰ ῥῆξιντες τὰ
ξύλα τῆς Κιβωτοῦ, ὡς οὔτε ζῶντα εὗρισκον τὸν Κλεομήδην
οὔτε τεθνεῶτα, ἀπέστειλαν ἄνδρας εἰς Δελφοὺς ἵνα ἐρωτήσωσι
περὶ τοῦ κατὰ τὸν Κλεομήδην συμβάντος· ἡ δὲ Πυθίᾳ ἔχρη-
σεν, ὡς λέγουσιν, αὐτοῖς ταῦτα=

Ἰστάτος ἥρώων, Κλεομήδης Ἀστυπαλαεὺς

Ὁν θυσίαις τιμᾶθ', ὡς μηκέτι θνητὸν εἶναι·

καὶ ἔπειτα οἱ Ἀστυπαλαεῖς ἔμενον τιμὰς τῷ Κλεομήδει ὡς
ἡ·ωῖ (1). Ἐπὶ Ῥωμαίων ἡ Ἰστυπάλαια ἦν αὐτόνομος καὶ
τοσοῦτον ἐθεώρουν ἀξίαν λόγου τὴν φιλίαν τῶν Ἀστυπα-
λαίων οἱ Ῥωμαῖοι, ὥστε ἐποιήσαντο μετ' αὐτῶν συ·θη·ας
συμποχίας καὶ ἐπιμαχίας (2). — Κατὰ τὸν Πλίνιον ἡ πε-
ρίμετρος τῆς Ἀστυπαλαίας εἶναι 88 μιλ. Ῥωμ. = 704 σταδ.
= 35 ὥσ. 12 λ (3).

* Ἀστυπάλαια καὶ Ἀστυπαλιά· ἡ νῆσος αἵτη συνίστα-
ται ἐκ δύο μεγάλων ὄρειων ἡμίσεων συνδεδεμένων δι' ἰσ-

(1) Παρσ. Βλ. Β. κ. 9. (2) Σουλ. Επ. γρ. Ελλ. 2, ἀρ. 2483.

(3) Πλιν. β. 4, 23,

θμοῦ ὃς κατὰ τὸ στενώτατον ἔχει πλάτος 163 βημάτων ἢ 450 ἕως 500 ποδῶν· ἀπ' ἀρκτου καὶ ἀπὸ μεσημβρίας εἰσέρχεται ἡ θάλασσα εἰς δύο βαθεῖς κόλπους μεταξὺ τῶν δύο ἡμίσεων τῆς νήσου, καὶ σχεδὸν κατὰ τὸ ὀπισθεν τοῦ νοτίου κόλπου, ἐπὶ τοῦ δυτικοῦ ἡμίσεως κεῖται ἡ πόλις· πρὸ τοῦ κόλπου τούτου κατὰ μεσημβρίαν καὶ κατ' ἀνατολὰς εἰσὶ πολλαὶ ἔρημοι νησίδες (1)· τὸ πολιδριον κεῖται ἐξ' ὑψηλοῦ ἀκρωτηρίου διήκοντος εἰς τὴν θάλασσαν, καὶ κατὰ τὸ μέσον τοῦ πολιδρίου ὑψοῦται ἡ ἀκρόπολις, φρούριον ἐπὶ βράχου τῆς ἐποχῆς τοῦ μεσαιῶνος· τὸ πολιδριον ἀπέχει 10 λεπτα τοῦ λιμένος· περικυκλοῦν δὲ πανταχόθεν τὴν ἀκρόπολιν, κατέχει τὸ μεσαίτατον σημεῖον τῆς ἀρχαίας πόλεως ἢ ἐκτεινομένη ἐξ ἀμφοτέρων τῶν μερῶν, κατήρχετο μέχρι τῆς θαλάσσης· ἐπὶ τοῦ αἰγιαλοῦ τοῦ λιμένος ὑπάρχει ἐκκλησία ἐν ἣ περιέχεται βῆθρον ἀνδριάντος Πτολεμαίου Εὐεργέτου τοῦ Α'. (2) καθ' ἅπαν δὲ τὸ διάστημα ἀπὸ τοῦ λιμένος μέχρι τῆς πόλεως καὶ ἐν τῇ πόλει αὐτῇ εἰσὶ πάμπολλαι καὶ ὅσον οὐδαμοῦ ἀλλαχοῦ πολυχρίθμοι ἐκκλησίαι μεγάλαι καὶ μικραὶ· ἡ δὲ κυρία αὐτῶν εἶναι ἡ τῆς Παναγίας τῆς Πορταρίτισας ἣτις εἶναι ἀφίδρυμα τοῦ ἐκκλησιδίου τῆς ἐπὶ τοῦ Ἀθωνος μονῆς τοῦ Βετοπεδίου· τὸ δὲ κωδωνοσιάσιον αὐτῆς εἶναι ἀπομίμημα τοῦ τῆς Εὐαγγελίστρας ἐν Τήνῳ. Ἐπὶ τοῦ κατὰ τὰ 1821 τῶν Ἑλλήνων κατὰ τῶν Ὀθωμανῶν περὶ ἀνεξαρτησίας ἀγῶνος ἡ Ἀστυπάλαια διὰ τὸ κεντρικὸν τῆς θέσεως αὐτῆς ἐν τῷ μέσῳ τοῦ ἀθροίσματος τῶν Εὐρωπαϊκῶν καὶ Ἀσιατικῶν νήσων καὶ

(1) Αὗται εἰσὶν αἱ παρὰ τῷ ὀβελίῳ ἰχθυοτρόφαι καὶ ἀβαθεῖς νησίδες *Cinetique piscosis Asyropoli vadis*. Γέλην τῶν ἱερῶν 2, 82.

(2) Σὺλλ. Βεγγρ. Εἰλ. 2. ἀ. 2192.

διὰ τοὺς ἀρίστους αὐτῆς λιμένας παθοῦσα πολλά ἐκ τῶν στέ-
λων ἀμφοτέρων τῶν ἀντιμαχηρῶν μερῶν, κατετάχθη
κατὰ πρῶτον ἐν τῇ ἐπικρατείᾳ τῆς Ἑλλάδος ὑπὸ τὴν Θήραν,
ἔω, οὐ ἐκ τῶν ἐνεργειῶν τῆς διελωρικτικῆς ἀπεδόθη αὐτῇ τῇ
Θωμανικῇ ἐξουσίᾳ καὶ διατελεῖ ἤδη ὑπὸ τὸν σατραπὴν τῆς
Ῥόδου, πληρῶνущα φέρον ἐτήσιον 9,500 Ὀθωμανικῶν γρο-
σίων. Ἡ πόλις περιέχει 250 οἰκίας, καὶ ἔσρα ἐτι ὡς 24 διε-
σπαρμένα οἰκήματα· εἰ δὲ κἀταχθῇ συμπροσθύνται μόνις 1500
ψυχῇ διοικεῖται δὲ ἡ νῆσις ἀφ' ἐαυτῆς, ἔχουσα ἐν συμ-
βούλιον συγκείμενον ἐκ τῶν δημογεροντων, ἑνὸς γραμ-
ματέως καὶ ἑνὸς λιμενοφυλάκος, καὶ μίαν ἐπιτροπὴν ἐπὶ
τοῦ λογιστικοῦ τῶν προσόδων καὶ ἐξόδων· τὰ σώματα ταῦτα
ἀμφότερα ἐλέγονται κατ' ἕτος ἐν συνελεύσει τοῦ λαοῦ διὰ
φωνητικῆς καταφάσεως ἢ ἀρχισίας τοῦ καὶ ἢ τοῦ οὐ· διὰ
τοῦ ἀνεκτέν δὲ παρὰ τῷ μικρῷ τούτῳ λαῷ ἐπικρατήσαν-
τος ἀπλουστᾶτος αὐτοῦ τρόπου ἐκτελεῖται ἐν ὀλίγῃ ὥρᾳ
ὅπερ ἀλλαχοῦ μετὰ κόπου καὶ ἀγῶνος καὶ μετὰ παρέλευ-
σιν ἡμερῶν ἤ καὶ ἐβδόμαδων περατοῦται διὰ τῆς ἐγγρά-
φου ψιφιοφίας. — Ἡ ἐκ τῆς δεκάτης καὶ τοῦ τελωνιακοῦ
φόρου προσοδὸς τῆς νήσου συμποσοῦται 15 — 16,000 γρο-
σίων. — Ἐκκλησιαστικῶς ἡ Αστυπάλαια ὑπέκειτο πρότε-
ρον τῷ ἐπισκόπῳ τῆς Σίφου· ἀλλ' ἀφ' οὗτου ἀπεχωρίσθη
τῆς Ἑλλάδος διατελεῖ ὑπὸ τὸν ἐπισκοπὸν τῆς Λέρου. —
Καθ' ἅπασαν τὴν πόλιν σῶζοντο παμπληθῆ λειψανά ἀρ-
χαιοτήτων, ὡς ἀνυριθμητοὶ τετράπεδοι πλάκες, πολλὰ μι-
κρὰ ἐπιστύλια ὧν τὰ πλεῖστα Δωρικῆς, ὀλιγαριθμότερα δὲ
Ἰωνικῆς καὶ Κορινθιακῆς τρεξέως· πάμπολλοι κίονες λεῖοι οἱ
πλεῖστοι, καὶ σπανίως ῥαβδωτοὶ· πάντῃ δὲ ταῦτα τὰ λεί-
ψινα φέρουσι τύπον τέχνης νεωτέρας ἐποχῆς καὶ οὐχὶ ἀρ-
χαιοτέρας τῶν Μακεδόνων καὶ τῶν Ῥωμαίων· οἱ περιηγῆται

συνελέξαντο κατὰ καιροὺς ἐπιγραφάς τῆς Ἀστυπαλαίας, καὶ ἐκ μὲν τῆς συλλογῆς τοῦ Βιλλουασῶνος ἐξαγεται ὅτι ἦσαν ἐν αὐτῇ πρυτανεῖον, ἀγορανομεῖον, θέατρον, στοά, ἱερὸν Ἀθηνᾶς καὶ Ἀσκληπιοῦ, ἑωμὸς Διὸς καὶ Ῥώμης (1). ἐκ δὲ τινων ἐπιγραφῶν τῆς συλλογῆς τοῦ Ῥοῦ δέικνυται ὅτι ὑπῆρχεν ἐπὶ τῆς νήσου ἡ λατρεία τοῦ Ἀπόλλωνος τῆς Κόρης (Περσεφόνης), τοῦ Ἀσκληπιοῦ, τῆς Μενόδησιος Ἀρτέμιδος καὶ τῆς Δικτύνης (2). — Κατὰ τὸ ἐκτὸς τοῦ τοίχου τοῦ ἐν τῇ ἀκροπόλει ἐκκλησιδίου ὑπάρχει ἐπιγραφή ἐξ ἧς δηλοῦται ὅτι ὁ Ἐνετὸς Ἰωάννης Κουϊρίνος ἀνέκαις ποτὲ τὴν νῆσον ταύτην· ὁ ῥηθεὶς ἐξεικονίζων ἐν τῇ ἐπιγραφῇ τὰ οἰκόσημα ἑαυτοῦ καὶ τῆς συζύγου αὐτοῦ λέγει ἑαυτὸν κόμητα· τὴν δὲ νῆσον ὁμοᾷζει ἀντὶ Ἀστυπαλαίας Ἀστυνέαν, αἰνιττόμενος τὸν ἐκ νέου ἀνοικισμὸν αὐτῆς· καὶ λέγει ὅτι ἤγαγεν ἐνταῦθα ἀποίκους τῇ 30^ῃ μαρτίου τοῦ 1413^{οῦ} ἔτους· ὁ ἀνοικισμὸς οὗτος ἐπικυροῦται καὶ ἐκ τῆς διηγήσεως τοῦ Βονδελμόντου ὃς λέγει ὅτι περιηγουμένου αὐτοῦ τὰς νήσους τοῦ Αἰγαίου, εὐγενὴς τις Ἐνετὸς, Ἰωάννης Κουϊρίνος ἐπεχείρησε νὰ ἀνοικήσῃ τὴν Ἀστυπάλαιαν (3). πολλαὶ δὲ καὶ ἄλλα ἐπιγραφαὶ εὐρέθησαν ἐν ταῖς ἐκκλησίαις καὶ τοῖς ἐκκλησιδίοις καὶ ἀλλαχοῦ. Κατὰ τὸ ἀνατολικὸν τῆς νήσου, πρὸς τὸ πέρας μικρᾶς εὐφόρου πεδιάδος ὑπάρχει λιμὴν Μαλτεζάνα καλούμενος, ἵνα δὲ προσαρμίζοντο ποτὲ ἐν αὐτῇ

(1) Συλλ. Ἐπιγρ. Ἑλλ. ἀρ. 2483. 84. 85. (2) Ἐπιγρ. Ἑλλ. Ἀνεκθ. 2, ἀρ. 136, 35, 36, 38, 39. ἰδ. Πρὸς Περιηγ. Ἑλλ. Νητ. Τ. 2, κ. 18, σ. 61, σημ. 3'. (3) Βονδέλμ. σ. 17. Solus ille nobiles Venetus Julius Channus quiritinus suis viribus eam (Astypalaean) incepit, tempore censeuit constantinū quonstantian. Ἐκ τοῦ αὐτοῦ περιηγητοῦ μαθεύομεν ὅτι κατὰ τὴν ἐποχὴν ἐκείνην πολλοὶ τῶν νήσων ἐκ τοῦ φόβου τῶν Ὀθωμανῶν πειρατῶν ἐρημώθησαν. ἰδ. Πρὸς Περιηγ. Ἑλλ. νητ. Τ. 2, κ. 18, σ. 55—59.

τὰ πειρατικὰ πλοῖα τῆς Μελίτης· εἶναι δὲ τετραμμένους ὁ λιμὴν οὗτος πρὸς μεσημβρίαν καὶ ἡ εἴσοδος αὐτοῦ σκέπεται ὑπὸ τριῶν μικρῶν σκοπεῖλων· κατὰ τὸ κάτω μέρος τῆς πεδιάδος εἰσὶ πολλὰ ἐκκλησιῶν σχεδὸν ὅπως ἐξ ἀρχαίων μαρμάρων κατεσκευασμένα καὶ ἔχοντα ἐπιστύλια Δωρικὰ καὶ κίονας τοὺς μὲν λείους τοὺς δὲ βαθύντους, πάντας δὲ ἐκ τοῦ συνηθοῦς ἀδρού κυανόχρου μαρμάρου· ἀνατολικώτερον τῆς Μαλτεζάνης ὑπάρχει κοιλάς μικρὰ Σχινούντας λεγομένη καὶ περιέχουσα τινὰ ἐκκλησιῶν, εἴτα ἕτερα κοιλάς καὶ ἐν αὐτῇ ἐκκλησιῶν τοῦ Ἀγ. Γεωργίου καὶ ἐπάνωθεν τῆς πύλης τοῦ ἐκκλησιῶν τεμαχίον ἐπιγραφῆς διὰ μεγίστων χαρακτῆρων, καὶ μετὰ 1 1/2 ὥρας ἀπόστασιν πρὸς τὸ βορρῆ ἀνατολικὸν κατὰ τὸ ἐνδότερον τῆς νήσου ἕτερα μικρὰ, πετρῶδης κοιλάς Ἀγγελιδι κλυομένη ἔθελ σώζονται πολλὰ ἔχνη κατοικίων τῆς νεωτέρας Ἑλληνο-Ρωμαϊκῆς καὶ τῆς παλαιότερας Χριστιανικῆς ἀρχαιότητος ὡς θεμέλια, τοῖχοι, σωροὶ χωμάτων, λιθοὶ τεταγμένοι, τὰ πλεῖστα κρυπτόμενα ὑπὸ θάμνους· κατὰ δὲ τὸ ἑσπερινὸν παρὰ τὴν ἀκτὴν τῆς θαλάσσης ὑπάρχει τόπος Δρακοντοσπηλιά καλούμενος ἐνθα ῥέουσι τρεῖς πηγαὶ ὕδατος.

ΝΙΣΥΡΟΣ· πρὸς ἄρκτον τῆς Τήλου, ἀπέχουσα αὐτῆς ὅσον ἐξήκοντα σταδίου, ὅσους καὶ τῆς Κῷ· εἶναι δὲ στρογγύλη καὶ ὑψηλὴ καὶ πετρῶδης, εὐποροῦσα τοῦ μυλίου λίθου, διὸ καὶ ἐκείθεν ἠνέπουρον τῶν μύλων οἱ ἀστυγείτονες· εἶχε δὲ καὶ πολὺν ὁμώνυμον καὶ λιμένα καὶ θερμὰ, καὶ Ποσειδῶνος ἱερόν· ἡ δὲ περίμετρος αὐτῆς ἦν ὀγδοηκοντα σταδίων· ἦσαν δὲ καὶ νησίδες παρ' αὐτῇ καὶ ὑπήκοοι αὐτῇ τῶν Νισυρίων λεγόμεναι· ἔλεγον δὲ ὅτι ἡ Νίσυρος ἦν ἀπόθραυσμα τῆς Κῷ, προσθέντες καὶ μύθον ὅτι ὁ Ποσειδῶν δ' ὠκων ἔα τῶν Γιγάντων τὴν Πολυβώτην, καὶ ἀποθράυσας διὰ τῆς Τριᾶ-

νης, ἔρριψεν ἐπ' αὐτοῦ τμήμα τῆς Κῷ ὃ ἐγένετο αὕτη ἡ Νίσυρος νῆσος ἔχουσα κείμενον ὑπ' αὐτὴν τὸν Γίγαντα· ἡ κατ' ἄλλους ὁ Γίγας ἐκείτο ὑποκάτωθεν τῆς Κῷ (1). Ὁ Ὀμηρος ἀναφέρει τὴν Νίσυρον ἐν τῷ καταλόγῳ =

Νίσυρόν τ' εἶχαν, Κράπαθόν τε Κᾶσον τε (2).

Κατὰ τὸν Διόδωρον Κᾶσις κατώησαν τὸ κατ' ἀρχὰς τὴν Νίσυρον ὡς καὶ τὴν Κάλυδαν· μετὰ ταῦτα δὲ Θετταλὸς ὁ Ἡρακλέους ἀμφοτέρας τὰς νήσους κατεκτήσατο· οἱ δὲ τὴν Νίσυρον τὸ παλαιὸν εἰκίσαντες ὑπο σεισμῶν διεφθάρσαν· ὕστερον δὲ Κῶσι κατώησαν ταύτην ὡς καὶ τὴν Κάλυδαν· μετὰ ταῦτα δὲ φθαρέντων αὐτῆς τῶν ἀνθρώπων ἐν τῇ νήσῳ, οἱ Ρόδοι ἐστειλαν εἰς αὐτὴν ἀποίκους (3) κατὰ δὲ τὸν Ἡρόδοτον οἱ Νισύριοι ἦσαν Δωριεῖς ἐξ Ἐπιδόρου καὶ εἵποντο τῇ βασιλείᾳ τῆς Αἰλικαρνασσῆς Ἀρτεμισίᾳ ἐν τῇ τοῦ Ξερξίου κατὰ τῆς Ἑλλάδος διὰ θαλάσσης ἐκστρατείας (4). Ἐπὶ τοῦ Πελοποννησιακοῦ πολέμου οἱ Νισύριοι ἦσαν σύμμαχοι μισθοφόροι τῶν Ἀθηναίων (5)· εἶτα μετέπησαν πρὸς τοὺς νικητὰς Λακεδαιμονίους· ἀλλὰ μετὰ τὴν παρα τὴν Κνίδον ναυμαχίαν ὁ Κόνων ἀπέσπασεν αὐτοὺς αὐτῆς ἀπὸ τῆς Σπάρτης (6)· ἡ Νίσυρος προῦχεν οἶνον καλὸν, ὡς ὁ Εὐστάθιος λέγει = Γίνεται δὲ οἶνος χρηστὸς ὁ Νισύριος (7).

* Νίσυρος κατ' ἀνατολὰς τῆς Ἀστυπалаίας, κατὰ δυσμὰς τῆς Κνίδου καὶ τοῦ ἀκρωτηρίου Κριοῦ (Τριοπίου), κατὰ τὸ βορρυστικὸν τῆς Τήλου καὶ κατὰ μεσημβρίαν τῆς Κῷ· ἡ νῆσος εἶναι σχήματος εὐρυθμοῦ καὶ σχεδὸν στρογ-

(1) Στραβ. β. 10, σ. 488, 489. (2) Ομ. ἰλ. β. ζ. 676. (3) Διοδ. Σικ. β. 5, κ. 54. (4) Ἡροδοτ. β. 7, κ. 99. (5) Φρυν. ζ. Στοιχ. Ἐπιγρ. Ἑλλ. ἀρ. 52. ἔθελον, ὡς καὶ ἐν ἑτέρᾳ τινὶ ἐπιγραφῇ φέρεται ὅτι ἐκμισθύντο ἐπὶ 100 δραχ. κατὰ μῆνα. (6) Διοδ. Σικ. β. 14, κ. 84. (7) Εὐσταθ. οἰς Διονυσ. Οἰκουμεν. Περιγ. ζ. 525.

γύλου καὶ ἔχει 7—8 μιλίων Ἀγγλ. 2 1/2 — 3 ὥρῶν διά-
μετρον. Ἡ Νίσυρος εἶναι γέννημα ἡφαιστείου ἐνεργείας· ἐξέ-
θορε δὲ, ὥς τινες τῶν νεωτέρων περιγητῶν παρετήρησαν,
οὐχὶ ὁλόκληρος διὰ μιᾶς ἐκ διασχίσεως τῆς ὑποθαλασσίας
γῆς, ἀλλ' ἐκ κατὰ μικρὸν ἐνεργουμένου ἀποβράσματος ἡρπί-
στου ὃς κατ' ἐπίθεσιν αὐξάνων ἀεὶ καὶ ὑψὼν τὸ χεῖλος τοῦ
κρατήρος αὐτοῦ, ἐπεσώρευεν ὄγκους τέφρας καὶ κισσήρεως
καὶ κατεκύλισεν ἐπὶ τῶν πλευρῶν αὐτοῦ διαπύρους μύδρους
καὶ χειμάρους λάθης, ἕως οὗ τέλος ἐκκενωθείς, ὡς ἀποβε-
σθεῖσιν κάμινος, κατέτεσεν ἀφ' ἑαυτοῦ καὶ κατελείπε κατὰ
τὸ μέσον τῆς νήσου βαθύ κρείωμα ἐνθα ἀποζέει θεῖον καὶ
μέχρι τοῦδε· ὁ δὲ ἐξωτερικὸς κόλπος τῆς βάσεως αὐτοῦ δια-
μένει ὡς ὄρος περιφερὲς περικυκλοῦν τὸν κατὰ τὸ μέσον λέ-
θαια. Ὁ Ρῶς ἐλογίσαστο ἐπέκεινα τῶν 2000 ποδῶν τὸ ὕψος
τῆς ἀκροτάτης κορυφῆς τοῦ ὄρους τούτου (1), ὁ δὲ Βρόκ
καταμετρήσας βαρομετρικῶς εὗρεν αὐτὸ 2271 ποδῶν (2).
τὰ πολλὰ περὶ τὴν νήσον μικρὰ ἀκρωτήρια ἐμνηρῶθησαν
ἐκ ρυάκων λάθης καταρυσάσης ἄνωθεν καὶ καταπεπούσης
εἰς τὴν θαλάσσαν, καὶ φαίνονται ἔτι ἐναργῶς τὰ ἵχνη τού-
των τῶν ἀπὸ τοῦ ὕψους τοῦ ὄρους κατορρέουσάντων ρυάκων·
ἐκ τοιούτου ρυάκος λάθης ἐμορφώθη καὶ τὸ κατὰ τὸ βορ-
δυτικὸν τῆς νήσου ἀκρωτήριον ἐφ' οὗ ἔκειτο ἡ ἀρχαία πό-
λις Νίσυρος. Ἐν τῇ νήσῳ ταύτῃ περιέχονται μία κωμόπολις
Μανδράκι ἐπὶ τῆς πρὸς τὸ βορδυτικὸν θαλάσσης, παρὰ τὴν
θεῖσιν τῆς ἀρχαίας πόλεως Νισύρου, καὶ δύο χωρία, Ἐμπο-
ρεῖον πρὸς ἄρκτον καὶ Νικεῖα (τὰ) πρὸς μεσημβρίαν, κά-
τωθεν τοῦ χωρίου Ἐμπορείου. Κατὰ τὴν προσαρκτίον ἀκτὴν
ἐστὶν ὁ ἥττον ἐπισηφαλὴς τῶν τῆς νήσου λιμένων Πάλοι

(1) Ρῶς T. 2. β. 19, σ. 70. Νίσυρος. (2) Βρόκ κατὰ Ρῶς αὐτ. σημ.

καλούμενος. Οἱ κάτοικοι πάντες συμποσούνται ὡς 500 οἰκογένεια ἢ 2500 ψυχῇ, καὶ πληρώνουσιν ἐτήσιον φόρον τῷ σατράπῃ τῆς Ῥόδου ἐπέκεινα τῶν 2 000 γροσίων ἐκκλησιαστικῶς δὲ ὑπόκειται εἰς τὸν μητροπολίτην τῆς Ῥόδου. Τὰ κύρια προϊόντα τῆς νήσου εἰσιν οἶνος, ἀμύγδαλα καὶ βιτάναι συλλεγόμεναι ἐκ τῶν ὄρυθων αἰσθητάμεναι ὀπρᾶδην ἐπὶ τῇ προσαρκτηίου κυρίως κατωφερείας τοῦ ὄρους καὶ τῆς νήσου, παρεχόμεναι ἀπὸ τῆς θαλάσσης ὀρώμεναι ζωγαφικὴν θείαν· πωλοῦσι δὲ κατ' ἔτος 1090 κεντρά βιτάνων, 500 κιλὰ ἀμυγδάλων πλέον ἢ ἑλαττον ἐπὶ τιμῇ τὰς μὲν πρώτας 40,000, τὰ δὲ δευτέρα 10,000 γροσίων, καὶ αὕτη εἶναι ἡ κυρία πρόσιδος αὐτῶν εἰς καθαρά χρήματα· πωλοῦσι δ' ἐνίοτε καὶ θείου φορτον εἰς πλοῦν τι σπανίως, καὶ ἀνά τριετίαν ἴσως φαινόμενον τυχαίως, καὶ τοῦτο θεωρεῖται ἑκτακτον εὐτυχημα. — Ἐπὶ τῶν νώτων τοῦ πρὸς τὸ βυρδυτικὸν ἐκ λαθῆς ὡς προεῖρηται, συγφειμένου ἀρωτηρίου, ὡς 10 λεπτά ὑπεράνω τῆς κομποπόλεως σώζονται ἀξιολογὰ λειψανά τῆς ἀρχαίας ἀκροπόλεως ἢ ἡ πύλη, τὰ τεῖχη κτλ. περιγράφονται λεπτομερῶς ὑπὸ τοῦ περιηγητοῦ καὶ ἀκρ. β. παρὰ τῆς παρατηρητοῦ τῶν ἀρχαιοτήτων Ῥος (1)· καὶ ἃ ὁ ἐκ Φλωρεντίας Βονδελμόντης λέγει φαίνεται ὅτι κατὰ τὰς ἀρχὰς τοῦ 13' αἰῶνος, ὅτε ὁ ῤηθεὶς περιηγεῖτο τὰς νήσους ταύτας, ἡ περιοχὴ τῆς ἀκροπόλεως τῆς Νισύρου ἦν κατωκνημένη, περιέχουσα χωρίον ἰδιαίτερον γνωρίζομενον ὑπὸ τὸ ὄνομα Παλαόαστρον (2), ἀλλ' ἥδη ἐν τῇ περιοχῇ ταύτῃ εἰσὶ πεφυτευμένα κλήματα καὶ συκαί· τὸ ἔνδον τῆς πόλεως οὐδὲν ἀρχαῖον περιέχει ἐκτὸς τῶν ἐρείπων μικροῦ

(1) Ῥος Περιηγ. εἰς τὰς Ἑλλ. νῆσ. Τ. 2, β 19, σ. 70, 71.

(2) Βονδελμ. παρὰ Ῥος αὐτ. σ. 71.

τινος ναοῦ κατὰ τὸ δυτικὸν μέρος, καὶ θραύσματα τινὰ κίωνων· ἀπὸ δὲ τῆς ἀνατολικῆς αὐτῆς πλευρᾶς μέχρι τοῦ πρὸς εὐρὸς μικροῦ ἀρωτηρίου κεῖται ἡ λεγομένη λίμνη, κοίλωμα τι 5 — 6 λεπτῶν πλάτους ἐν ᾧ εἰσὶν ἤδη κῆποι λαχανοφόροι, πρὸ 35 δὲ ἐτῶν ἦσαν τέματα μόνον καὶ σχοῖνοι τὸ κοίλωμα τοῦτο ἐχωρίσθη ἀπὸ τῆς θαλάσσης διὰ μεγάλων τμημάτων χώματος ἔχοντος πλάτος 25 — 30 ποδῶν συγκειμένου ἐκ κολοσπαίων ἀνεξεργάστων ὄγκων λοβῆς, καὶ ἐξ αὐτῶν καὶ ὁ τόπος ἔλαβε τὴν νῦν προσηγορίαν Μανδρακί· ἡ λίμνη δὲ αὕτη εἶναι ὁ ὑπὸ τοῦ Στραβῶνος (1) καὶ τοῦ Σκύλακος (2) ἀναφερόμενος λιμὴν ὁ, ἐν διαστήματι δύο χιλιάδων ἐτῶν ὁλόκληρος σχεδὸν ἐπληρώθη. Ἐν ἀποστάσει δὲ 1/2 ὥρας ἀπὸ τῆς πόλεως κατ' ἀνατολὴς ἐπὶ τῆς προσαρктиοῦ ἀκτῆς εἰσι τὰ ὑπὸ τοῦ Στραβῶνος ἀναφερόμενα θέρμα (3)· κατὰ τὸ διάστημα τοῦτο ἐπὶ τινὰς ἐκτοστύας βιμάτων ἀνοβλύζει διὰ τῆς ἄρμου ὕδωρ ἔχον 25 — 30 βαθμῶν θερμότητα καὶ γείσιν ἀλμυρωτάτην καὶ δριμύαν· καὶ ἕτερόν τι μέρος τοῦ οἰγιατοῦ ἐπὶ διάστημα 10 — 12 βιμάτων τὸ ἔδαφος εἶναι ὅλως ἐρυθρόχρουν ὥς τὸ πρὸ τῶν σ.δ.ηρύχων πηγῶν τῆς παρὰ τὴν Θηραν Μεγάλης Καμένης καὶ προφανῶς ἐκ τῆς αὐτῆς αἰτίας. — Κατὰ τὸ δυτικὸν τῆς νήσου ὑπάρχει κόλπος μικρὸς Ἄργος καλούμενος, καὶ ὑπεριάνω αὐτοῦ ἐπὶ τραχέως λόφου Παλαιόκαστρον Σταυρὸς λεγόμενον· καλεῖται δὲ ὡσαύτως Ἄργος καὶ ὁ Σταυρὸς καὶ ἅπασα ἡ παραλία αὕτη μέχρι τοῦ ἐπὶ τῆς ῥάχεως κειμένου μετοχίου τῆς μονῆς τοῦ Μανδρακίου· ἐνταῦθα ἦν καὶ πόλις ἀρχαία Ἄργος, ὡς ὁ Στέφανος μαρτυρεῖ = Ἄργος —

(1) Ἰδ. ἄνωτ. (2) Σκυλ. Πεδιπλ. Νίσυρος καὶ λιμὴν. (3) Ἰδ. ἄνωτ.

πέμπτη ἐν Νισύρῳ, μίᾳ τῶν Κυκλάδων (1), ἐξ οὗ εἰκάζεται ὅτι ἀποικία Ἀργείων ἀποκατέστη ἐνταυθα ἴσως μετὰ τὰ Τρωϊκά (2). Οὐ πρὶν τοῦ κόλπου Ἄργους πρὸς μεσημβρίαν ἐπὶ τῶν νήων τοῦ προκειμένου ὄρους ὑπάρχει διασφίξ φυσικὴ Πυρία λεγομένη ἐξ ἧς ἀποφέρεται πνεῦμα διάπυρον, θερμότερον, ξηρότερον καὶ ἀσυνώτερον τοῦ συνήθους ἀτμοσφαιρικοῦ αἵρος· ἐπὶ τῆς διασφαγῆς ταύτης εἶναι φερόμενος οἰκισκός ἐνθα τῶν κατοίκων οἱ πάσχοντες ρευματικὰ νοσήματα μεταχειρίζονται τὴν ξηρὰν θερμολουσίαν τὴν λεγομένην ξηροπυρίαν. — Πρὸς δυσμὰς τῆς Νισύρου εἰσὶ τρεῖς νησίδες ἔρημοι, Πυργοῦσα ἐφ' ἧς σὺζονται δύο Ἑλληνικῶν ἀρχαίων φρουρίων ἐρείπια, Παλαιόκαστρα λεγόμενα, Παχειὰ καὶ Ἀντιλέγοντα· μετὰξὺ δὲ τῆς Νισύρου καὶ τῆς Κῶ κεῖται νῆσος μικρὰ Γιαλὶ καλουμένη καὶ ἔχουσα λόφους καὶ ἀκτὰς ὑπολεύκους· ἴσως ἡ ὑπὸ τοῦ Πλινίου λεγομένη Κισσηροῦσα (3).

ΣΥΜΗ πρὸς ἄρκτον τῆς Ρόδου καὶ πρὸς μεσημβρίαν τῆς Κνιδικῆς χερσονήσου, ἀπεναντι τοῦ ἀκρωτηρίου τῆς Καρίας Κυνὸς σηματος (4), καὶ κατὰ τὸ στόμιον τοῦ προσηχ. οὗς κόλπου. Τὴν νῆσον ταύτην ἔρχμον οὖσαν τὸ πάλαι κατέφωσσαν πρῶτοι οἱ μετὰ τοῦ Τριότα ἐλθόντες ἐκ Θεσσαλίας Πελασγοὶ ὧν ἦν ἀρχηγὸς Χθόνιος ὁ Ποσειδῶνος καὶ σύμῃς ἀφ' ἧς, ἔλαβεν ἡ νῆσος τὴν προστηγρίαν· ὕστερον δὲ ἐβασίλευσε ταύτης ὁ κάλλιστος τὸ εἶδος Νιρεὺς ὁ Χαροπυ καὶ Ἀγλαίας ὃς δυναστεύων τῆς νήσου ταύτης καὶ κυριεύων καὶ μέρος τῆς Κνιδίας, ἐστράτευσε μετὰ τοῦ Ἀγαμέμνονος κατὰ τῆς Τροίας· μετὰ δὲ τοὺς Τρωϊκοὺς χρόνους κατέ-

(1) Στεφ. Βυζ. Ἀργος (2) Ἰδ. πρὸς Περγ. Εἰλ. Νησ. β, 19, σ. 79.

(3) Πλιν. β. 5, κ. 26. (4) Στραβ. β. 14, σ. 656.

σχον τὴν νῆσον Κᾶρες, καθ' ὃν καιρὸν ἐθαλασσοκράτουν· ὑπεριον δὲ ἐπελθόντος αὐχοῦ, ἔφυγον ἐκ τῆς νήτου, καὶ κατόκησαν τὸ καλούμενον Οὐράνιον· ἡ δὲ Σύμη διέμεινεν ἔρημος, ἕως ὅτου ὁ στόλος τῶν Λακεδαιμονίων καὶ τῶν Ἀργείων ἐχώρησεν εἰς τούτους τοὺς τόπους· ἐπεὶτα κατωκίσθη πάλιν κατὰ τὸν ἐξῆς τρόπον· ἄνθρωπός τις ὀνόματι Ναῦσος, ὃς ἦν ἐκ τῶν μετασχόντων τῆς ἀποικίας, τῶν μετὰ τοῦ Ἰπποτου (ἐνὸς τῶν Ἡρακλειδῶν ὃς ἀπεκτείνειν ἐν Ναυπάκτῳ τὸν μαντινὴν Κάρνον καὶ μετὰ τινῶν ἐτῶν πλάνην ἀπόκησεν ἐν Κνίδῳ) (1) ἀναλαβὼν τοὺς καθύστερήσαντας τῆς πληροδοσίας, κατόκησέ τὴν τότε ἔρημον Σύμην, καὶ μεταδούς τῆς πολιτείας καὶ τῆς χώρας εἰς τινὰς ἐτέρους καταπλεύσαντας ὑπεριον, κατόκησε κοινῶς μετ' ἐκείνων τὴν νῆσον· ἔλεγον δὲ ὅτι καὶ Κνίδιοι καὶ Ρόδιοι μετέσχον ταύτης τῆς ἀποικίας (2). — Κατὰ τὸν Στεφανὸν ἡ νῆτος αὕτη πρότερον ἐκαλεῖτο Μεταπόντις εἴτα Αἰγλη, εἴσα ἐκλήθη Σύμη ἀπὸ Σύμης τῆς Ἰκλῦσου (3) Μεταξὺ τῆς Σύμης καὶ τῆς Κνίδου εἰσὶ νησι νησίδες ἈΡΑΙΑΙ τὸ πάσαι καλούμεναι (4).

* Συμὴ νῆσος τῶν σποράδων παρὰ τὴν Ἀσίαν, κατὰ τὸ στόμιον τοῦ ἀπ' αὐτῆς καλουμένου κόλπου τῆς Σύμης, πρὸς το ὄρειον τῆς Ρόδου ἀφ' ἧς ἐξαρτᾶται· ἔχει περίμετρον 25 μιλίων καὶ ἐν μόνον χωρίον ὁμώνυμον τῇ νήτῳ ἐπὶ τῆς θέσεως τῆς ἀρχαίας πολεως. Ἡ γῆ εἶναι πετρωδισιᾶτη, γυμνή, καταφλεγόμενη ὑπὸ τοῦ ἡλιακοῦ καύτωνος καὶ ἄκαρπος· ἄμπελοι μόνον τινὲς μεταξὺ τῶν ἐράχων προά-

(1) 13. Ραουί. Ροχέτ. Αποικ. Ἑλλ. Τ. 3, κ. 1, σ. 7—8. (2) Διοδ. Σικ. β. 5, κ. 53. (3) Στεφ. Βυζ. εἰς λ. Σύμη. (4) Διουκίδας παρὰ Ἀθηναίῳ 6, 262.

γουςι καλὸν οἶνον ἔχουσι δὲ οἱ Συμαῖοι καὶ πόμνια τινὰ
 προβάτων ἐπὶ τῶν ὄρων καὶ λαμβάνουσι καὶ ὀλίγον ἔλαιον
 καὶ ὀλίγους δημητριακοὺς καρποὺς, ἀλλ' ὁ κύριος πόρος
 αὐτῶν εἶναι οἱ παρὰ τὴν νῆσον πάμπολλοι σπόγγοι ἄνδρες,
 γυναῖκες, παῖδες, πάντες ἐπίσης εἰσὶ δῦται (βουτηκταί) κυ-
 ρίως δὲ οἱ ἄνδρες ἐπιτιθεύονται μεγάλως εἰς τὸ νὰ ἐκσπῶ-
 σι τοὺς σπόγγους ἀπὸ τοῦ βυθοῦ τῆς θαλάσσης, ἐξ οὗ καὶ
 καθίστανται ἐμπαθεῖς, βραχύδιοι καὶ κατὰ πάντα ἄθλιοι
 ἄνθρωποι· ἔχουσι δὲ πρὸς χρῆσιν τοῦ ἐπιτιθεύματος τούτου
 150 - 160 σκάφες καὶ προσέτι δώδεκα μεγάλα πλοῖα 12-
 16000 κοιλῶν χωρητικότητος. — Ἀπὸ τοῦ ἔτους 1837
 ἀπεκατεστησαν ἐν τῇ Σύμῃ δύο σχολεῖα, Ἑλληνικὸν καὶ
 ἀλληλοδιδακτικόν· αἱ ὁδοὶ τοῦ χωρίου εἰσὶ στεναὶ καὶ ἀκά-
 θαρτοι· αἱ οἰκίαι μᾶλλον κλύβαι ἀνήλιοι· οἱ ἄνθρωποι σκυ-
 θρωποὶ καὶ σιωπηλοὶ· ἄνδρες καὶ γυναῖκες φέρουσι τὸ αὐτὸ
 ἔνδυμα· τὸ πάθος τῆς λεπρᾶς εἶναι κοινόν. — Εὐρίσκονται
 ἐπὶ τῆς νήσου πέρδικες μάχιμοι. Ἐν Σύμῃ ὑπάρχει μονὴ
 τῶν Ταξιαρχῶν περὶ ὧν υμὸς κατα τὸ νοτ-δυτικὸν ἐν στενώ
 ἀλλ' ἀσφαλεῖ λιμένι ΠΑΝΟΡΜΟΣ καλουμένῳ κάτωθεν ὑψη-
 λῶν καὶ τραχείων βράχων. Ὁ κύριος λιμὴν τῆς νήσου εἶναι
 κατ' ἀνατολὰς καὶ ὀνομάζεται Αἰγιαλὸς· παρ' αὐτὸν εἰσὶν
 ἑκατοστῆς τινὲς οἰκιῶν. Οἱ κάτοικοι πάντες τῆς Σύμης λο-
 γίζονται ὡς 7000· ἐξ αὐτῶν οἱ μετερχόμενοι τὸ ἐμποριον
 τῶν σπόγγων παραγίνονται ὡς ἐπὶ τὸ πολὺ εἰς τὰ μεσημ-
 βρινὰ πορτῆλια τῆς Μικρᾶς Ἀσίας, εἰς Κρήτην, εἰς Κύπρον
 καὶ εἰς τὰ παράλια τῆς Συρίας καὶ τῆς Αἰγυπτου· κατὰ
 τὰς τοιαύτας μακρὰς ἐκδρομὰς συνάπτονται δώδεκα ἕως εἴ-
 κοσι σκάφαι μεθ' ἑνὸς τῶν μεγάλων πλοίων ἐλκόμεναι ὑπ'
 αὐτοῦ· ἐν αὐτῷ δὲ ἀποτίθενται τὰ δι' ὅλον τὸ θέρος ἀναγκαῖα
 προζῶარκεια καὶ πάντες οἱ θηρευθέντες σπόγγοι. — Ἐν ἀπο-

στάσει δέκα λεπτῶν ἀπὸ τῆς ἀρχαίας ἀκροπόλεως ὅπισθεν τοῦ ἀνεμομύλου σώζεται παλαιὸν τρόπαιον ἐπὶ τῆς ῥάχιος τοῦ πετρῶδους ἀκρωτηρίου.

ΤῆΛΟΣ· κειμένη πρὸς δυσμὰς τῆς Ρόδου καὶ πρὸς τὸ νοτ.-ἀνατολικὸν τῆς Νισύρου, ἐκτείνεται παρὰ τὴν Κνιδίαν μακρὰ, ὑψηλὴ, στενὴ, ἔχουσα περίμετρον ὅσον ἑκατὸν καὶ τεσσαράκοντα σταδίων, καὶ ὕψομον καὶ ἀπέχουσα τῆς μὲν Χαλκίας 80 στάδια, τῆς δὲ Νισύρου 60 (1). ἀναφέρεται καὶ ὑπὸ τοῦ Σκύλακος (2). — Εἰς τῶν προγόνων τοῦ Γέλωνος, τυράννου τῶν Συρακουσῶν ἐν Σικελίᾳ, κάτοικος τῆς πόλεως Γέλῃς ἦν ἐκ ταύτης τῆς ἀπέναντι τοῦ Τριπίου ἀκρωτηρίου κειμένης νήσου Τήλου· οὗτος κτιζομένης τῆς Γέλῃς ὑπὸ τε τῶν ἐν Ρόδῳ Λινδίων καὶ τοῦ Ἀντιφίμου, συνηκολούθησε τῇ ἀποικίᾳ αὐτῶν· οἱ δὲ ἀπόγονοι αὐτοῦ ἐγένοντο μετὰ παρέλευσιν χρόνου ἱεροφάνται τῶν χθονίων θεῶν, κτησάμενοι τοῦτο ἔκ τινος τῶν προγόνων αὐτῶν Τυλίνου καλουμένου ὃς οὐδεμίαν ἔχων ἀνδρῶν δύναμιν, ἀλλὰ μόνον τὰ ἱερὰ τούτων τῶν θεῶν, κατήγαγεν εἰς Γέλην ἄνδρας τῶν Γελῶν οἱ ἡττηθέντες κατὰ τινα στάσιν ἦσαν φυγάδες εἰς Μικτώριον, πόλιν οἰκημένην ὑπεράνω τῆς Γέλῃς (3). Τὸ μῦρον τῆς Τήλου ἦν ὀνομαστὸν τὸ πάλαι.

* Τῆλος καὶ Ἐπισκοπία.

ΧΑΛΚΙΑ· πρὸς δυσμὰς τῆς Ρόδου καὶ πρὸς τὸ νοτ.-ἀνατολικὸν τῆς Τήλου, ἀπέχουσα τῆς μὲν Τήλου 80 στάδια, τῆς δὲ Καρπάθου 400, τῆς δὲ Ἀστυπαλαίας περίπου διπλάσια· εἶχε καὶ κατοικίαν ὁμώνυμον, καὶ ναὸν Ἀπόλλωνος καὶ λιμένα (4). ἀναφέρεται καὶ ὑπὸ τοῦ Σκύλακος ὡς νῆσος

(1) Στραβ. β. 10, σ. 488. (2) Σκυλ. Περίπλ. Ρόδου. (3) Ηρόδοτ. β. 7, κ. 153. (4) Στραβ. β. 10, σ. 488.

οικήμένη (1)· οἱ κάτοικοι αὐτῆς ἦσαν Ρόδιοι ἀποικήσαντες ἐνταῦθα (2).

* Χάλκη· ὁ καλὸς ἀλλὰ μικρὸς αὐτῆς λιμὴν κεῖται κατὰ τὸ ἀνατο-νότιον καὶ καλεῖται Ἐμπορεῖον· παρὰ τὸν λιμένα εἰσὶν ὡς 100 οἰκίαι αἱ ἄρισται τῆς νήσου πρὸ ὀλίγων ἐτῶν οἰκοδομηθεῖσαι· τὸ κυρίως χωρίον τῆς νήσου ἀπέχει ὡς ἑγ-γιστα 1 ὥρ. ἀπὸ τοῦ λιμένος καὶ κεῖται ἐπὶ τοῦ μεσημ-βρινοῦ αἰγιαλοῦ, τὸ δὲ ὅλον τῶν κατοίκων τοῦ τε χωρίου καὶ τοῦ λιμένος λογίζονται 300 οἰκογένειαι, περίπου 1500 ψυχαί· ζῶσι δὲ κυρίως ἐκ τῆς σπογγοθήρας ἣν μετέρχονται διὰ πεντήκοντα ἰδίων αὐτῶν σκαφῶν ἀνὰ πέντε ἕως ἑξ ἄνθρώπων ἐκάστης. ἡ νῆσος εἶναι ὀρεινοτάτη καὶ αὐτόχρη-μα τραχὺς τιτανώδης βράχος· ἀλλὰ τὰ ὀλίγα αὐτῆς προΐ-όντα εἰς σῖτον, κριθὴν καὶ σῦκα εἰσὶν ἐξαίρετου ποιότητος (3)· ἔχουσι δὲ οἱ Χαλκῖται καὶ 7 — 8000 πρόβατα καὶ αἰγας τρεφόμενα ἐκ τῶν πέριξ ἐπτά ἢ ὀκτὼ ἐρήμων νη-σίδων ὧν ἡ μείζων ἐκαλεῖτο τὸ πάλαι ΤΕΥΘΟΥΣΑ ἥδη δὲ λέγεται Δεμονιά. — Ἐκτὸς τῆς μαρτυρίας τῶν συγγρα-φῶν (4) ἀποδεικνύεται ὅτι ἡ νῆσος αὕτη κατεφείτο τὸ πάλαι καὶ ἐκ τῶν παρὰ τὸ χωρίον λειψάνων τῆς ἀρχαίας πόλεως καὶ τῆς μικρᾶς αὐτῆς ἀκροπόλεως, ὡς καὶ ἐκ τῶν πολυαρίθμων παρακειμένων τάφων (5).

(1) Σκυλ. Περιπλ. Ρόδος. (2) Θεοφραστ. Φυτ. Ις. β. 8, κ. 3 — Πλιν. β. 17. (3) Ὁ Θεοφραστος ἀναφέρει περὶ τίνος κατ' ἐξοχὴν εὐφόρου τόπου ἐπὶ τῆς Χαλκίας: — Ὑπερβάλλον δὲ τι τούτου καὶ πάντων θαυμασιώτερον τὸ περὶ Χαλκίαν τὴν νῆσον τὴν Ροδίαν γινόμενον· ὁκεῖ γὰρ φα-σιν εἶναι τινὰ τόπον πρῶτον καὶ εὐφορον, ὡς σπαρσιῶν κριθῶν ἅμα ταῖς ἄλλαις, θερίσαντες ταύτας, σπεύρουσι πάλιν, εἴτα θερίζουσιν ἅμα ταῖς λοιπαῖς. 1'. Θεοφρ. Φυτ. Ις. β. 8, κ. 2. τὸ αὐτὸ λέγει καὶ ὁ Πλίνιος Φυσ. Ις. β. 17, κ. 3. Οἱ κάτοικοι γνωρίζουσι καὶ ἤδη τὸν τόπον τούτον ὅς, ὡς λέγουσι, κεῖται κατὰ τὸν βόρειον αἰγιαλὸν, πέραν τοῦ μεγάλου ὄρους.

(4) 1δ. ἀγνωτ. (5) 1δ. Ρὸς T. 3, Ἐπισ. 33, σ. 116, 117.

ΡΩΔΟΣ· ἡ νῆσος αὕτη κειμένη κατὰ τὸ νοτιώτατον τῆς Μικρᾶς Ἀσίας, ἀπέναντι τῆς ἐν τῇ Δωρίδι Καρίας κατ' ἄρκτον καὶ τῆς Λυκίας κατ' ἀνατολὰς ὠνομάσθη κατὰ καιροὺς διαφόρως = Ὀφιοῦσα διὰ τοὺς πολλοὺς ὄφεις, Στάδια, καὶ Τελχινίς διὰ τοὺς οἰκήσαντας ἐν αὐτῇ Τελχίνας οὐ κατὰ τινὰς ἦσαν θάσκανοι καὶ γόητες καταβρβαίνοντες διὰ θείου τὸ τῆς στυγρῆς ὕδωρ πρὸς ὄλεθρον τῶν ζώων καὶ τῶν φυτῶν, κατ' ἄλλους δ' ἐκ τοῦναντίον ἐξεῖχον κατὰ τὰς τέχνας καὶ δι' αὐτὸ ἐτυχον ταύτης τῆς δυσφημίας παρὰ τῶν αὐτοτέχνων ἐκ φθόνου· καὶ ἐθεωροῦντο ὡς πρῶτοι οὗτοι ἐργασάμενοι τὸν σίδηρον καὶ τὸν χαλκόν, καὶ ὡς κατασκευάσαντες τὸ δρέπανον τῆς Κρόνου· οὕτω μὲν ὁ Στράβων (I) ὡσαύτως δὲ καὶ ὁ Διόδωρος λέγει ὅτι πρῶτοι κατώκησαν τὴν νῆσον Ῥόδον οἱ προσαγορευόμενοι Τελχίνες, καὶ ὅτι οὗτοι ἦσαν υἱοὶ μὲν Θαλάσσης, ὡς ὁ μῦθος παραδέδωκε· μυθολογεῖται δὲ ὅτι μετὰ Καφείρας τῆς Ὠκεανοῦ θυγατρὸς ἐξέθρεψαν τὸν Ποσειδῶνα, τῆς Ῥέας παρακαταθεμένης αὐτοῖς τὸ βρέφος· καὶ ὅτι ἐγένοντο οὗτοι καὶ τεχνῶν τινῶν εὑρεταί, καὶ ἐδίδαξαν τοὺς ἀνθρώπους καὶ ἄλλα τῶν εἰς τὸν βίον χρησίμων, καὶ πρῶτοι κατεσκεύασαν ἀγάλματα θεῶν, καὶ τινὰ τῶν ἀρχαίων ἀφιδρυμάτων ἐπωνομάσθησαν ἀπ' ἐκείνων· ὡς παρὰ μὲν Λινδίοις Ἀπόλλων Τελχίνιος, παρὰ δὲ Ἰαλυσίοις Ἥρα καὶ νύμφαι Τελχίνιαι, παρὰ δὲ Καμειρεῦσιν Ἥρα Τελχινία· λέγεται δὲ ὅτι οὗτοι ἦσαν καὶ γόητες, καὶ παρηγον, ὅτε ἐβούλοντο, καὶ νέφη καὶ ὄμβρους καὶ χαλάζας καὶ χιόνα καθάπερ οἱ μάγοι, καὶ μετέβαλλον καὶ τὰς ιδίας αὐτῶν μορφὰς καὶ ἦσαν φθονεροὶ ἐν τῇ διδασκαλίᾳ τῶν τεχνῶν· ὁ δὲ Ποσειδὼν ἀνδρωθεὶς, ἠράσθη τῆς ἀδελφῆς τῶν

(1) Στραβ. β. 14, σ. 654.

Τελχίνων Ἀλίας, καὶ μιχθεὶς αὐτῇ ἐγέννησε παῖδας, ἕξ μὲν ἄρρενας, μίαν δὲ θυγατέρα Ῥόδον ἀφ' ἧς ὠνομάσθη ἡ νῆσος· κατὰ δὲ τὸν καιρὸν τοῦτον ἦσαν κατὰ τὰ πρὸς ἀνατολὰς μέρη τῆς νήσου οἱ κληθέντες Γίγαντες καὶ τότε καὶ ὁ Ζεὺς καταπολεμήσας τοὺς Τιτᾶνας, ἠράσθη μιᾷς τῶν νυμφῶν Ἰμαλίας ὀνομαζομένης καὶ ἐγέννησεν ἕξ αὐτῆς τρεῖς παῖδας, Σπαρταῖον καὶ Κρόνιον καὶ Κύτον· καὶ κατὰ τὴν αὐτὴν ἐποχὴν καὶ ἡ Ἀφροδίτη κομιζομένη ἐκ Κυθήρων εἰς Κύπρον καὶ προσορμισθεῖσα εἰς Ῥόδον, ἐκωλύθη ὑπὸ τῶν υἱῶν τοῦ Ποσειδῶνος ὄντων ὑπερηφάνων καὶ ὕβριστῶν (1). Χρόνῳ δὲ ὕστερον προαισθανθέντες οἱ Τελχίνες τὸν μέλλοντα γενέσθαι κατακλυσμὸν, ἐξέλιπον τὴν νῆσον καὶ διεσπάρησαν· καὶ ἐκ τούτων ὁ καλούμενος Λύκος παραγενόμενος εἰς τὴν Λυκίαν, ἰδρύσαιο Ἀπόλλωνος Λυκίου ναὸν παρὰ τὸν Ξάνθον ποταμόν· γενομένου δὲ τοῦ κατακλυσμοῦ, καὶ τῶν ἐπιπέδων τόπων τῆς νήσου λιμνασάντων ἐκ τῶν ἐπιπολασάντων διὰ τὴν ἐπομβρίαν ὑγρῶν, οἱ μὲν ἄλλοι τῶν κατοίκων διεφθάρησαν· ὀλίγοι δὲ συμφυγόντες, διεσώθησαν εἰς τὰ μετέωρα τῆς νήσου, ἐν οἷς καὶ οἱ παῖδες τοῦ Διός· καὶ κατὰ μὲν τὸν μῦθον ἐρασθεὶς ὁ Ἥλιος τῆς Ῥόδου, τὴν τε νῆσον ἀπ' αὐτῆς ὠνόμασε Ῥόδον καὶ τὸ ἐπιπυλάζον ὕδωρ ἠφάνισε· κατὰ δὲ τὸν ἀληθεῖ λόγον κατὰ τὴν ἐξ ἀρχῆς στάσιν οὕσης πηλώδους τῆς νήσου καὶ μαλακῆς, ὁ Ἥλιος ἀναξηράνας τὴν πολλὴν ὑγρότητα ἐξωγόνησε τὴν γῆν, καὶ ἐγένοντο οἱ κληθέντες ἀπ' αὐτοῦ Ἡλιάδαι ἐπὶ τὸν ἀριθμὸν καὶ ἄλλοι ὁμοίως αὐτόχθονες· διὸ καὶ ἡ νῆσος ὠνομάσθη ἱερὰ τοῦ Ἡλίου, καὶ οἱ μεταγενέστεροι Ῥόδιοι ἐτίμων πλέον τῶν ἄλλων θεῶν τὸν Ἥλιον ὡς ἀρχηγὸν τοῦ γένους αὐτῶν· ἦσαν δὲ οἱ υἱοὶ τοῦ Ἡλίου

(1) Διοδ. Σ. κ. β. 5. κ. 55.

ἑπτὰ τὸν ἀριθμὸν = Ὀχιμος, Κέρκαφος, Μάκκαρ, Ἀκτίς, Τενάγης, Τριόπας καὶ Κανδαλος· θυγάτηρ δὲ μία Ἡλεκτριόνη ἣ ἀποθανοῦσα ἔτι παρθένος ἠξιώθη, τιμῶν ἡρώϊκῶν παρὰ τοῖς Ροδίοις (1)· διαπρέψαντες δὲ ὑπὲρ πάντας τοὺς ἄλλους οἱ Ἡλιάδαι κατὰ τὴν παιδείαν καὶ μάλιστα κατὰ τὴν ἀστρολογίαν, εἰσηγήσαντο καὶ περὶ τῆς ναυσιλίας πολλὰ καὶ τὰ περὶ τὰς ὥρας διέταξαν· εὐφύεστατος δὲ γενόμενος ὁ Τενάγης ἀνῆρέθη ὑπὸ τῶν ἀδελφῶν διὰ φθόνον· γνωσθείσης δὲ τῆς ἐπιβουλῆς, οἱ μετασχόντες τοῦ φόνου πάντες ἔφυγον καὶ ὁ μὲν Μάκκαρ ἀφίκετο εἰς Λέσβον, ὁ δὲ Κανδαλος εἰς Κῶ, ὁ δὲ Ἀκτίς ἀπάρας εἰς Αἴγυπτον, ἔκτισε τὴν Ἡλιοῦπολιν ὀνομαζομένην, ἀπὸ τοῦ πατρὸς θεμενος τὴν προσηγορίαν· οἱ δ' Αἰγύπτιοι ἔμαθον παρ' αὐτοῦ τὰ περὶ τὴν ἀστρολογίαν θεωρήματα· ὁ δὲ Τριόπας πλεύσας εἰς τὴν Κάρϊαν κατέσχευεν ἀκρωτήριον τὸ ἀπ' ἐκείνου κλητὸν Τριόπιον· οἱ δὲ λοιποὶ τοῦ Ἡλίου παῖδες ὥς οὐ μετασχόντες τοῦ φόνου κατέμειναν ἐν τῇ Ρόδῳ καὶ κατέσκησαν ἐν τῇ Ἰαλυσίᾳ, κτίσαντες πόλιν Ἀχαΐαν· τούτων δὲ ὁ πρεσβύτερος Ὀχιμος βασιλεύων ἔγημε μίαν τῶν ἐγγχωρίων νυμφῶν Ἠγητορίαν ἐξ ἧς ἐγέννησε θυγατέρα Κυδίππην τὴν μετὰ ταῦτα Κυρβίαν μετωνομασθεῖσαν, ἣν γήμας ὁ ἀδελφὸς Κέρκαφος, διεδεξατο τὴν βασιλείαν· μετὰ δὲ τὴν τούτου τελευτὴν διεδέξαντο τὴν ἀρχὴν οἱ τρεῖς αὐτοῦ υἱοὶ Λίνδος, Ἰάλυτος καὶ Κάμειρος· ἐπὶ δὲ τούτων γενομένης μεγάλης πλημμυρίδος, ἐπικλυσθεῖσα ἡ Κύρβη ἔρημος ἐγένετο· αὐτοὶ δὲ διείλοντο τὴν χώραν, καὶ ἕκαστος ἑαυτοῦ πόλιν ὁμώνυμον ἔκτισε (2)· Κατὰ τινες δὲ ὁ Τληπόλεμος ἔκτισε τὰς τρεῖς πόλεις καὶ καὶ ἔθετο τὰ ὀνόματα ὁμωνύμως τισὶ τῶν θυγατέρων τοῦ

(1) Διοφ. Σικ. β. 5, κ. 56. (2) Αὐτ. κ. 57.

Δαναοῦ (1). Κατὰ δὲ τοὺς χρόνους τούτους ὁ Δαναὸς ἐφυγεν ἐξ Αἰγύπτου μετὰ τῶν θυγατέρων αὐτοῦ· καταπλεύσας δὲ εἰς Αἴνδον τῆς Ροδίας καὶ προσδεχθεὶς ὑπὸ τῶν ἐγχωρίων, ἰδρύσατο ναὸν τῆς Ἀθηνᾶς καὶ καθιέρωσε τὸ ἄγαλμα αὐτῆς· τρεῖς δὲ τῶν θυγατέρων τοῦ Δαναοῦ ἐτελεύτησαν κατὰ τὴν ἐν Αἴνδῳ ἐπ.δημίαν· αἱ δὲ ἄλλαι μετὰ τοῦ πατρὸς ἐξέπλευσαν εἰς Ἄργος· μικρὸν δὲ ὕστερον τούτων τῶν χρόνων Κάδμος ὁ Ἀγῆνορος ἀπεσταλμένος ὑπὸ τοῦ βασιλέως κατὰ ζήτησιν τῆς Εὐρώπης, κατέπλευσεν εἰς τὴν Ροδίαν· κεχειμεσμένος δ' ἰσχυρῶς κατὰ τὸν πλοῦν καὶ εὐχθεὶς νὰ ἰδρύσῃ Ποσειδῶνος ἱερεῖν, ἀφ' οὗ διασωθῇ, ἰδρύσατο κατὰ τὴν νῆσον τέμενος τούτου τοῦ θεοῦ, καὶ ἀπέλιπε τινὰς τῶν Φοινίκων τοὺς ἐπιμελητὰς αὐτοῦ· οὗτοι δὲ καταμιγνέτες μετὰ τῶν Ἰλυσίων, διετέλεσαν συμπολιτευόμενοι μετ' αὐτῶν καὶ, ὡς ἔλεγον, ἐξ αὐτῶν οἱ ἱερεῖς κατὰ γένος διεδέχοντο τὰς ἱερωσύνας· ὁ δὲ Κάδμος καὶ τὴν Αἰνιδίαν Ἀθηνᾶν ἐτίμησε δι' ἀναθημάτων ἐν αἷς ἦν χαλκοὺς λέβης ἀξιόλογος, κατεσκευασμένος εἰς τὸν ἀρχαῖον ρυθμόν· οὗτος δ' εἶχεν ἐπιγραφὴν διὰ Φοινικικῶν γραμμάτων ἃ, ὡς ἔλεγον, πρῶτον ἐκ Φοινίκης ἐκομίσθισαν εἰς τὴν Ἑλλάδα· μετὰ ταῦτα δὲ ἀναφυέντες ἐκ τῆς Ροδίας γῆς ὄφεις ὑπερμεγέθεις, διέφθειραν πολλοὺς τῶν ἐγχωρίων· οἱ δὲ περιλειφθέντες ἔπεμψαν εἰς Δῆλον τοὺς ἐπερωτήσοντας τὸν θεὸν περὶ τῆς ἀπαλλαγῆς τῶν κακῶν· ἐπειδὴ δὲ ὁ Ἀπόλλων προσέταξεν αὐτοῖς γὰ παραλάβωσι τὸν φόρβαντα μετὰ τῶν συνακρολουθούντων αὐτῷ καὶ μετὰ τούτου νὰ κατοικήσωσι τὴν Ρόδον· (οὗτος δ' ἦν υἱὸς μὲν Λαπίθου, διέτριβε δὲ περὶ τὴν Θετταλίαν μετὰ πλείονων ζητῶν χώραν εἰς κατοίκησιν)· καὶ ἐπειδὴ οἱ Ρό-

διοι προσκαλέσαντες αὐτὸν κατὰ τὴν μαντείαν, μετέδωκαν αὐτῷ μέρος τῆς χώρας, ὃ μὲν Φόρβας ἀνείλε τοὺς ὄφεις, καὶ τὴν νῆσον ἐλευθερώσας τοῦ φόβου, κατώκησεν ἐν τῇ Ροδίᾳ· γενόμενος δὲ καὶ τ' ἄλλα ἀνὴρ ἀγαθός, ἔσχε τιμὰς ἡρωϊκὰς μετὰ τὴν τελευταίην (1)· μετὰ ταῦτα δὲ ὁ υἱὸς τοῦ Κατρέως βασιλέως τῶν Κρητῶν Ἀλθαιμένης ἔλαβε χρησμὸν ὅτι ἦν πεπρωμένον αὐτῷ νὰ φονεύσῃ τὸν πατέρα· διὸ καὶ φυγὼν ἐκουσίως, κατέπλευσεν εἰς τὴν Κάμειρον τῆς Ροδίας, καὶ ἰδρύσατο ἐπὶ τοῦ ὄρους Ἀταβύρου ναὸν Διὸς Ἀταβυρίου· ὃ δὲ πατὴρ αὐτοῦ Κατρέυς ἔρημος ὢν ἀρρένων παίδων καὶ καθ' ὑπερβολὴν ἀγαπῶν τὸν Ἀλθαιμένην ἔπλευσεν εἰς Ρόδον, ἐπιθυμῶν νὰ εὕρῃ καὶ νὰ ἀπαγάγῃ τὸν υἱὸν εἰς Κρήτην· ἀποθάντος δὲ διὰ νυκτὸς τοῦ Κατρέως ἐπὶ τὴν Ροδίαν, καὶ γενομένης συμπλοκῆς καὶ μάχης πρὸς τοὺς ἐγχωρίους, ὃ Ἀλθαιμένης ἐκδοχθὼν, ἠκόντισε διὰ λόγῃς καὶ ἐξ ἀγνοίας ἀπεκτείνε τὸν πατέρα· γνωσθεῖσης δὲ τῆς πράξεως, ὃ Ἀλθαιμένης φυγὼν καὶ πλανώμενος εἰς τὰς ἐρήμους, ἐτελεύτησεν ἐκ λύπης· ὕστερον δὲ κατὰ τινα χρησμὸν ἔσχε τιμὰς ἡρωϊκὰς παρὰ τοῖς Ροδίοις· μικρὸν δὲ πρὸ τῶν Τρωικῶν Τληπόλεμος ὃ Ἡρακλέους φονεύσας ἐκουσίως τὸν Λικύμνιον, ἔφυγεν ἐξ Ἀργούς, καὶ λαβὼν χρησμὸν περὶ ἀποικίας, κατέπλευσε μετὰ τινων λαῶν εἰς τὴν Ρόδον, καὶ προσδεχθεὶς ὑπὸ τῶν ἐγχωρίων, κατώκησεν αὐτοῦ, καὶ γενόμενος βασιλεὺς πάσης τῆς νήσου, τὴν τε χώραν ἐπίσης κατεκληρούχησε καὶ ἤρξε καὶ κατὰ τὰ ἄλλα ἐπιεικῶς· τελευταῖον δὲ στρατεύσας μετὰ τοῦ Ἀγαμέμνονος εἰς τὸ Ἴλιον, τὴν μὲν ἡγεμονίαν τῆς Ρόδου παρέδωκε τῷ Βούτῃ, τῷ ἔξ Ἀργούς μετασχόντι αὐτῷ τῆς φυγῆς· αὐτὸς δ' ἐπίφα-

(1) Διοδ. Σικ. β. 5, κ. 58.

νῆς ἐν τῷ πολέμῳ γενόμενος, ἐτελεύτησεν ἐν τῇ Τρωάδι (1)·
ὁ Ὀμηρος ἀναφέρει τὰ κατὰ τὸν Τληπόλεμον καὶ τὸν Λι-
κύμνιον =

Αὐτίκα πατὴρ ἐοῖο φίλον μῆτρωνα κατέκτα
Ἥδη γηράσκοντα Λικύμνιον ὅζον Ἄρπος
Αἶψα δὲ νῆας ἔπηξε, πολὺν δ' ἄγε λαὸν ἀγείρας
Βῆ φεύγων ἐπὶ πόντον· ἀπείλησαν γὰρ οἱ ἄλλοι
Υἱέας υἱωνοί τε βίης Ἡρακλεΐης.
Αὐτὰρ ὃγ' ἐς Ῥόδον ἴξεν ἀλώμενος, ἄλγεα πάσχων.
Τριχθὰ δ' ὤκηθεν καταφυλαδόν... (2)

ὀνομάζει δὲ ἀνωτέρω καὶ τὰς πόλεις τὰς τότε,
Τληπόλεμος δ' Ἡρακλεΐδης ἡὺς τε μέγας τε,
Ἐκ Ῥόδου ἐννέα νῆας ἄγην Ῥοδίων ἀγερώχων·
Οἱ Ῥόδον ἀμφενέμοντο διὰ τρίχα κωμηθέντες,
Λίνδον, Ἰηλυσσὸν τε καὶ ἀργινόεντα Κάμειρον
Τῶν μὲν Τληπόλεμος δουρικλυτός, ἡγεμόνευεν
Ὅν τέκεν Ἀστυόχεια βίη Ἡρακλεΐη (3).

ταύτας μόνον τὰς πόλεις ὀνομάζει ὁ Ὀμηρος, διότι ἡ ὕστε-
ρον πόλις τῶν Ῥοδίων οὐκέτι ἦν συνφισμένη· οὐδα-
μοῦ δὲ ἐνταῦθα ὀνομάζει ὁ Ὀμηρος Δωριεῖς τοὺς Ῥοδίους
ἀλλ' ἡ Αἰολεῖς ἐμφαίνει αὐτοὺς καὶ Βοιωτοὺς, ἃν ὁ Ἡρα-
κλῆς καὶ ὁ Λικύμνιος κατέκοντο ἐν Βοιωτίᾳ, ἢ ἂν, ὥς καὶ
ἄλλοι λέγουσιν, ὁ Τληπόλεμος ἀπῆρεν ἐξ Ἄργους καὶ Τί-
ρυνθος, οὐδὲ οὕτω γίνεται Δωρικὴ ἢ ἐντεῦθεν ἀποικία· διότι
ἐγένετο πρὸ τῆς καθόδου τῶν Ἡρακλεϊδῶν· μετὰ ταῦτα δὲ
ἐγένοντο οἱ Ῥόδιοι Δωριεῖς, ὥς καὶ οἱ Ἀλικαρνασσεῖς καὶ οἱ
Κνίδιοι καὶ οἱ Κῶοι· καὶ ἐλέγετο ἡ χώρα αὕτη ἢ περιλαμ-

(1) Διοδ. Σικ. β. 5, κ. 59. (2) Ομ. Π. Β 5. 662 κξ (3) Αἴν.

θάνουσα τὰς τρεῖς πόλεις τῆς Ῥόδου Λίνδον, Κάμειρον καὶ Ἰάλυσον, ἔτι δὲ τὴν Κνίδον, τὴν Κῶν καὶ τὴν Ἀλικαρνασσὸν Δωρικὴ ἐξάπολις· ὕστερον δὲ ἐκβλήθεισας τῆς Ἀλικαρνασσοῦ, ὡς ἀνομήσαντος ἀνδρὸς Ἀλικαρνασσεῶς περὶ τὸ Τριπικὸν ἱερὸν, ἡ ἐξάπολις ἐγένετο πεντάπολις (1). ἐλέγετο δὲ ἡ χώρα Δωρικὴ, διότι οἱ Δωριεῖς οἱ κτίσαντες τὰ Μέγαρα μετὰ τὴν τελευτὴν τοῦ Κρόνου (2) οἱ μὲν ἔμειναν αὐτόθι, οἱ δὲ σὺν Ἀλθαιμένει τῷ Ἀργεῖῳ τῆς εἰς Κρήτην ἀποικίας ἐκοινώνησαν, οἱ δ' εἰς τὴν Ῥόδον ἦλθον καὶ τὰς πόλεις αὐτῆς ἐμερίσθησαν (3). — Κωνσταντῖνος ὁ Πορφυρογέννητος ταύτην τὴν σὺν τῷ Ἀλθαιμένει ἀποικίαν θεβαίως ἐννοεῖ δταν, ὁμιλῶν περὶ τῶν Ῥοδίων, λέγει ὅτι κατήγοντο ἐξ Ἀργούς καὶ Λακεδαιμόνος (4) ὁ ῥήτωρ Ἀριστείδης ἐν τῷ πρὸς τοὺς Ῥοδίους λόγῳ (5) λέγει αὐτοὺς Δωριεῖς ἐλθόντας ἐκ τῆς Πελοποννήσου, καθαροὺς ὄντας Ἑλλήνας· καὶ ὁ Θουκυδίδης δὲ ὡσαύτως μαρτυρεῖ ὅτι οἱ Ῥόδιοι κατήγοντο ἐξ Ἀργείων (6). Ἡ Ῥόδος ἐκτὸς τῶν προειρημένων ὀνομασιῶν ἐκλήθη κατὰ καιροὺς διαφόρως, ὡς Ἀστερία, Λιθραία, Τρινάκρια, Κορυμβία, Ποιήεσσα, Ἀταβυρία ἀπὸ τοῦ ὄρους, Μακαρία ἀπὸ τοῦ Μάκαρος, Ὀλόεστα καὶ Πελαγία (7). — Ὁ Πίνδαρος λέγει τὴν Ῥόδον θυγατέρα τῆς Ἀφροδίτης καὶ νύμφην τοῦ Ἡλίου. — Κατ' ἀρχὰς αἱ τρεῖς ἀρχαῖαι πόλεις, Λίνδος, Κάμειρος καὶ Ἰάλυσος ἐκυβερνῶντο ἰδίως ἐκάστη· μετὰ ταῦτα δὲ συνῆλθον ἅπαντες οἱ κάτοικοι αὐτῶν εἰς τὴν πόλιν Ῥόδον (8). Οἱ Ῥόδιοι οὐ μόνον ἀφ' ὅτου συνώκησαν τὴν πόλιν Ῥόδον κρύπτουσι κατὰ θάλασσαν, ἀλλὰ καὶ

(1) Ηρόδοτ. β. 1, κ. 144. (2) Ἰδ. Μέγαρα πόλ. (3) Στραβ. β. 14, σ. 653. (4) Κωνσ. Πορφυρ. Θεμ. β. 1, κ. 14. (5) Ἀριστείδ. εἰς Ῥοδ. σ. 74, 75. (6) Θουκυδ. β. 7, κ. 58. (7) Πλιν. Φυσ. ἱσ. β. 3, κ. 31. (8) Στραβ. αὐτ.

κατὰ πολλὰ ἔτη πρὶν τεθῶσιν οἱ Ὀλυμπιακοὶ ἀγῶνες ἔπλεον πόρρω τῆς πατρίδος πρὸς σωτηρίαν τῶν ἀνθρώπων, καὶ ἔπλευσαν μέχρι τῆς Ἰβηρίας (1)· καὶ ἐκεῖ μὲν ἔκτισαν τὴν πόλιν Ῥοδὴν ἣν ὕστερον κατέσχον οἱ Μασσαλιῶται· ἐν δὲ τοῖς Ὀπικοῖς τὴν Παρθενόπην (2), ἐν δὲ Δαυνίοις (3) μετὰ Κώων τὰς Ἑλπίας· κατὰ τινὰς δὲ καὶ μετὰ τὴν ἐκ Τροίας ἐπάνοδον συνήκισαν τὰς Γυμνησίας, τὰς ὑπὸ τῶν Φοινίκων Βαλκαρίδης καλουμένης νήσους (4)· τινὲς δὲ τῶν Ῥοδίων ᾤκησαν καὶ περὶ τὴν κατὰ τὴν Χώνην Σύβαριν (5). Μαρτυρεῖ δὲ καὶ ὁ Ὅμηρος τὴν ἐκ παλαιοῦ εὐδαιμονίαν τῶν Ῥοδίων εὐθύς ἀπὸ τῆς πρώτης κτίσεως τῶν τριῶν πόλεων==

Τριχθαῖ δὲ ᾤκηθεν καταφυλαθὼν, ἡδ' ἐφίληθεν

Ἐκ Διὸς, ὅστις θεοῖσι καὶ ἀνθρώποισιν ἀνάσσει,

Καὶ σφιν θεσπέσιον πλοῦτον κατέχευε Κρονίων (6)·

ὑπερ ἀνήγαγον ὕστερον εἰς μῦθον, εἰπόντες, ὅτι ἐβρεξε χρυσὸς ἐν τῇ νήσῳ κατὰ τὴν τῆς Αἰθινᾶς ἐκ τῆς κεφαλῆς τοῦ Διὸς γένεσιν, ὡς λέγει ὁ Πίνδαρος. Ἰψώθη δὲ μεγάλως ἡ φήμη τῆς θαλασσοπλειᾶς τῶν Ῥοδίων, καὶ τὰ πλείστα τῶν ἔθνων ἀνεγνώρισαν τοὺς θαλασσίους νόμους αὐτῶν. Ἡ Ῥόδος εἶχε κύκλον ἐννεακροσίων σταδίων, κατὰ τὸν Στράβωνα (7)· Οἱ Ῥοδιοὶ ἐκῆδοντο τοῦ δήμου ἂν καὶ δὲν ἐδημοκρατοῦντο, ἤθελον ὅμως νὰ συνέχῃσι τὸ πλῆθος τῶν πενήτων· διὸ καὶ διένεμον σῖτον εἰς τὸν δῆμον καὶ κατὰ τὸ πάτριον ἔθος οἱ εὐποροὶ περιέθαλπον τοὺς ἐνδεεῖς καὶ ἔδιδον αὐτοῖς καὶ τινὰς ὑπηρεσίας· ὥστε ἐν ταύτῃ καὶ ὁ πένης εἶχε τὰ πρὸς δια-

(1) Τῆς νῦν Ἰσπανίας. (2) Τὴν Νεάπολιν. (3) Κατὰ τὸ ἀνατολικὸν τῆς Ἰταλίας ἐν τῇ νῦν ἐπαρχίᾳ Καπετανάτη. (4) Τὰς κατ' ἀνατολὰς τῆς Ἰσπανίας νήσους Μαγιόρκαν, Μινόρκαν Ἰβίξαν κτλ. (5) Κατὰ τὸν βόρειον αἰγιαλὸν τῆς Καλαβρίας ἐν τῷ Ταρυντεῖῳ κόλπῳ. (6) Ὁμ. Ιλ. Β. σ. 668 κξ. (7) Στράβ. β. 14, σ. 655.

τροφὴν, καὶ ὁ τρόπος δὲν ὑπερεῖτο τῶν ἀναγκαίων πρὸς ὑπηρεσίαν ἀνθρώπων, καὶ μάλιστα πρὸς τὰς ναυστολίας (1) καὶ ἀπελάμβανεν ἡ Ῥόδος μεγάλην ἐσωτερικὴν εὐδαιμονίαν. — Ἐπὶ τοῦ Πελοποννησιακοῦ πολέμου οἱ Ῥόδιοι συνεμάχουν τοῖς Λακεδαιμονίοις· μετὰ δὲ τὴν ἐν Αἰγὸς ποταμοῖς ναυμαχίαν καὶ ἤτταν τῶν Ἀθηναίων ἐπειδὴ ὁ βασιλεὺς τῶν Περσῶν Ἀρταξέρξης ἐκήρυξε πόλεμον κατὰ τῶν Λακεδαιμονίων καὶ ὁ στόλος αὐτοῦ ἦν τότε ἐν Καύνη καὶ εἶχε στρατηγὸν τὸν Ἀθηναῖον Κόνωνα, ὁ δὲμος τῶν Ῥοδίων πεισθεὶς ὑπὸ τοῦ Κόνωνος μετέβη ἀπὸ τῆς συμμαχίας τῶν Λακεδαιμονίων εἰς τὴν τοῦ βασιλέως καὶ τῶν Ἀθηναίων (2)· ἐπὶ δὲ τῶν διαδόχων τοῦ Ἀλεξάνδρου ὁ Ἀντίγονος ὢν εἰς πόλεμον πρὸς τὸν Πτολεμαῖον, ἔστειλε κατὰ τῶν Ῥοδίων τὸν υἱὸν αὐτοῦ Δημήτριον μετὰ πολλῆς στρατιᾶς καὶ μετὰ νηῶν ἐλπίζων, ἐὰν γένηται Κύριος τῆς νήσου, νὰ μεταχειρισθῇ αὐτὴν ὀρμητήριον κατὰ τῶν Αἰγυπτίων· ἀλλὰ καὶ οἱ Ῥόδιοι αὐτοὶ παρέσχοντο τολμήματα καὶ ἐπιτεχνήσεις εἰς τοὺς πολιορκοῦντας· καὶ ὁ Πτολεμαῖος ἐβοήθησεν ὅσον ἡδυνήθη καὶ ὁ Ἀντίγονος ἐπομένως ἐπέτυχε τοῦ σκοποῦ (3)· ὑποκύψασα δὲ μετὰ παρέλευσιν χρόνου εἰς τὸ κράτος τῶν Ῥωμαίων ἐπὶ Οὐεσπεσιανοῦ καὶ μετ' αὐτοὺς εἰς τοὺς Αὐτοκράτορας τῆς Κωνσταντινουπόλεως καὶ κυριευθεῖσα τῷ 664 μ. Χ. ὑπὸ τῶν Σαρακηνῶν, καὶ τῷ 1122 ὑπὸ τῶν Ἑνετῶν, ἐξουσιάσθη τῷ 1308 ἐπὶ τοῦ βασιλέως τῆς Γαλλίας Φιλίππου τοῦ Καλοῦ ὑπὸ Φουλκίου Βιλλαρδέου μεγάλου Μαγίστορος τοῦ τάγματος τῶν Ἱπποτῶν τοῦ Ἀγ. Ἰωάννου τῆς Ἱερουσαλῆμ, τῶν ἐπίσης καὶ Ἰωαννιτῶν καὶ

(1) Στραβ. β. 14, σ 653. (2) Παισ., Πλ. Β', κ. 7. (3) Παισ. Ἀττ. κ. 6.

Ναζαράϊων καὶ μετὰ ταῦτα ἵπποτῶν τῆς Μελίτης καλουμένων, καὶ ὑπὸ τὴν ἐξουσίαν αὐτῶν διέμεινεν ἡ Ρόδος ὡς καὶ αἱ κυριευθεῖσαι ὡσαύτως ὑπ' αὐτῶν Λέρος, Κάλυμνος, Κῶς, Νίσυρος, Τήλος, Σύμη καὶ Χάλκη, ἄχρις οὗτου ὁ Σουλτάνος Σουλεϊμάνης ὁ Β' εἴλε καὶ αὐτὴν ὡς καὶ τὴν Κῶν καὶ τὴν Ἀλικαρνασσὸν τῇ 21 δεκεμβρίου 1523, ἐπὶ τοῦ μεγάλου Μαγίστου Βιλλιέρου — Δελίλου — Αδάμ, ὃς ἔφυγε κατ' ἀνάγκην μεθ' ὀλοκλήρου τοῦ τάγματος, καὶ ἔκτοτε ὑποκεῖται ἡ ὠραία αὕτη νῆσος τῇ Ὀθωμανικῇ ἐξουσίᾳ. Οὐδὲ ἔχνος τῶν ἀρχαιοτήτων αὐτῆς σώζεται, καὶ εἴτι φαίνεται εἶναι ἔργον τῶν εἰρημένων ἱπποτῶν. — Ἄνδρες ἄξιοι μνήμης ἐγένοντο ἐν Ρόδῳ πολλοὶ στρατηλάται καὶ ἀθληταὶ ἐν οἷς καὶ οἱ πρόγονοι τοῦ φιλοσόφου Παναίτιου· ἐκ δὲ τῶν πολιτικῶν καὶ τῶν λογίων καὶ φιλοσόφων ὅτε Παναίτιος καὶ ὁ Στρατοκλῆς καὶ Ἀνδρόνικος ὁ περιπατητικὸς, καὶ Λεωνίδας ὁ Στιῶχός, εἴτι δὲ πρότερον ὁ Πραξιφάνης καὶ ὁ Εὐδημος καὶ ὁ Ἰερώνυμος, ὁ δὲ Πισειδώνιος ἐπολιτεύσατο μὲν ἐν Ρόδῳ καὶ ἐσφίστευσεν· ἦν δὲ Ἀπαυσιεύς ἐκ τῆς Συρίας, ὡς καὶ Ἀπολλώνιος ὁ ἐπιλεγόμενος Μαλακὸς καὶ ὁ Μόλων, ἀμφότεροι Ἀλεξανδρεῖς καὶ μαθηταὶ Μενεκλέους τοῦ ῥήτορος, Κλεόβουλος εἰς τῶν ἐπτὰ σοφῶν τῆς Ἑλλάδος, καὶ ὁ ποιητῆς Πείσανδρος ὁ γράψας τὴν Ἡράκλειαν, καὶ Σιμμίας ὁ γραμματικὸς καὶ Ἀριστοκλῆς ὁ οὐγγυρονος τῷ Στράβωνι. Διονύσιος δὲ ὁ Θράξ, καὶ Ἀπολλώνιος ὁ ποιήσας τὰ Ἀργοναυτικά ἦσαν μὲν Ἀλεξανδρεῖς, ἐκαλοῦντο δὲ Ρόδιοι (1). Ἐν τῷ ἐν Ὀλυμπίᾳ ναῷ ἐπὶ τινος τῶν ἀγαλμάτων τοῦ Διὸς ἦν ἐπίγραμμα δηλοῦν ὅτι τὸ ἄγαλμα κατεσκευάσθη ἐκ χρημάτων ἃ ἐξέτισαν οἱ Ρόδιοι τῷ Ὀλυμπίῳ Διὶ, ἔνεκα

(1) Στράβ. β. 14, σ. 655.

ἀδικίας ἀνδρός τινος παλαιστοῦ (1)· ἐν τῷ αὐτῷ ναῷ ἀνέ-
κειντο καὶ οἱ ἀνδριάντες τῶν Ὀλυμπιονικῶν Διαγόρου τοῦ Ρο-
δίου καὶ τῶν υἱῶν αὐτοῦ καὶ τῶν ἐκ θυγατέρων ἐγγόνων
αὐτοῦ (2). Ἡ Ρόδος ὑπόκειται εἰς σεισμούς· τινὲς τῶν σφο-
δροτέρων ἐξ αὐτῶν ἐγένοντο ἡμῖν γνωστοὶ ἐκ τῆς παλαιᾶς
ἱστορίας, ὡς ὁ συμβᾶς Ολ. 138, 2 καθ' ὃν κατέπεσεν ὁ
περιβόητος κολοσσός (3)· ὁ κατ' ἐξοχὴν σφοδρὸς ἐπὶ Ἀντω-
νίνου τοῦ Εὐσεβοῦς ὃς ἐδαπάνησε μεγάλας ποσότητας πρὸς
ἀνόρθωσιν καὶ ἀνασκευὴν τῶν ἀνατραπεισῶν πόλεων τῆς
Ρόδου, τῆς Κῷ κτλ. (4)· εἶτα ὁ ἐπὶ Κωνσταντίνου καὶ
μετ' αὐτὸν ὁ ἐπὶ Ἀναστασίου· καὶ ὅμως οὐδαμοῦ εἶναι ἡφαι-
στῶδης ἢ νῆσος αὕτη.

* Ρόδος· νῆσος μεγάλη καὶ περικαλλὴς παρὰ τὸν νότιον
αἰγιαλὸν τῆς Μικρᾶς Ἀσίας, ἀπέναντι τοῦ ἀκρωτηρίου Ἀλε-
ποῦς· ἐκτείνεται ἀπὸ τοῦ βορ-ἀνατολικοῦ πρὸς τὸ νοτ-δυτι-
κὸν κατὰ μῆκος 48 μιλ. ἰτ. κατὰ δὲ πλάτος 18 καὶ ἔχει
περίμετρον ὡς ἕγγιστα 132 μιλίων. Ἡ νῆσος εἶναι τερπνο-
τάτη· τὸ κλίμα εὐκρατον, καθαρὸν καὶ ὑγιεινόν· οὐδεμία
ποτὲ ἐπιδημία· οἱ δυτικοὶ ἄνεμοι ἐπικρατοῦντες ἐπὶ ἐννέα
μῆνας τοῦ ἐνιαυτοῦ συγχιρῶσι τὰ θερινὰ καύματα· κατὰ
τὸν χειμῶνα αὐτὲ χιὼν οὔτε πάγος· κατὰ τὰς νεφελωδε-
δεστέρας ἡμέρας ὁ ἥλιος διασκεδάζων τὰ νέφη, φαίνεται
ἐπ' ὀλίγας ὥρας τοῦλάχιστον· καθ' ἅπαν δὲ τὸ λοιπὸν τοῦ
καιροῦ φωτίζει τὴν νῆσον διὰ τῶν εὐποιοητικῶν αὐτοῦ ἀκ-
τίνων, φέρει τὴν εὐπορίαν τῆς γῆς καὶ καθαρίζει τὸν ἀέρα·
ἡ γλυκύτης τοῦ κλίματος καὶ τὸ εὐκρατον τοῦ ἀέρος καθι-
στῶσι καὶ τοὺς κατοίκους γλυκεῖς, εὐγενεῖς καὶ ἀγαθοὺς· ἄν

(1) Πaus. Ηλ. ἱ. κ. 21. (2) Αὐτ. Β', κ. 7. (3) Χρον. Αλεξανδρ.

(4) Πaus. Κορ. κ. 7.—Αρκ. κ. 43.

δὲ ἐνίοτε φαίνονται οἱ χριστιανοὶ ψεῦσαι καὶ δόλιοι, τοῦτο προέρχεται ἐκ τοῦ ζυγοῦ τῆς τυραννίας ὑφ' ὃν στενάζουσιν. — Ἡ γῆ τῆς Ρόδου εἶναι ξηρὰ καὶ ἀμμώδης· ἀλλ' αἱ καταρδεύουσαι αὐτὴν πολυάριθμοι πηγαὶ καθιστῶσιν αὐτὴν πλουσίαν καὶ καρποφόρον· γεννᾷ σῖτον ἄριστον, καὶ ἂν τὸ ἥμισυ τῶν γονίμων αὐτῆς ἀγρῶν ἐγεωργῇτο, ἐξήρκει οὐ μόνον πρὸς χρῆσιν τῶν κατοίκων, ἀλλ' ἐν μέρει καὶ πρὸς ἐξαγωγήν· ἀλλ' ἤδη ἐξ ἀνάγκης προσπορίζονται ἀπὸ τῆς Καραμανίας τὴν πρὸς τροφὴν ἀναγκαίαν ποσότητα· προάγει οἶνον ἐξαίρετον καὶ εὐώδη, ἀλλὰ πολλοὶ καὶ ἐκτεταμένοι λόφοι ἐπιτήδειοι εἰς ἀμπελοφυτίαν μένουσιν ὅλως ἀκαλλιέργητοι· πλουτεῖ ἀπὸ παντὸς εἶδους καρπῶν, φυτῶν καὶ ἀνθῶν, ἀλλὰ τὰ πάντα εἰσὶν ἄτακτα καὶ ἡμελημένα· ἔχει πόλιν πρωτεύουσαν τὴν Ρόδον, 44 χωρία, κατοίκους δὲ 34,000, ὧν 21,000 εἰσὶ χριστιανοί, 10,000, Ὀθωμανοὶ καὶ 3000 Ἰουδαῖοι· ἐκ τῶν χριστιανῶν 40 μόνον εἰσὶν ὑπῆκοοι τῆς Ἑλλάδος καὶ 120 δυτικοὶ ἔχοντες εἰς τὸ προάστειον μίαν ἐκκλησίαν καὶ ἓν μικρὸν μοναστήριον· ἐκ τῶν κατοίκων 20,000 οἰκοῦσι τὴν πόλιν καὶ τὰ προάστεια καὶ τὰς περὶ τὴν πόλιν κατὰ μέγα ἡμικύκλιον μιᾶς ὥρας τὸ πλάτος κειμένας ἀγροικίας· οἱ δὲ λοιποὶ κατοικοῦσι τὰ χωρία ὧν τὸ πολυανθρωπότατον μόλις περιέχει 700 ψυχάς. Ἡ Ρόδος ἔχει ἀρχιερέα μητροπολίτην ἐδρεύοντα ἐν τῷ χωρίῳ Ἀγίῳ Γεωργίῳ. — Τὰ κύρια ἀντικείμενα τῆς ἐξαγωγῆς εἰσὶ τὰ ἐξῆς = 2000 ὀκάδες κιτρίνου ἀλευκᾶστου κηροῦ, 10,000 ὀκ. μέλιτος, 1 00 καντάρια ξηρῶν σύκων, πέντε φορτῶματα πορτοκαλίων καὶ λεμονίων, δύο φορτῶματα ροδιῶν, ἐν ᾗ δύο φορτῶματα σταφυλῶν νεαρῶν εἰς Ἀλεξάνδρειαν, 2000 βαρέλια οἶνου, 500 καντάρια θαλάνων, 2000 καντάρια κρομμύων, 200 ὀκ.

μετάξης ἀνεξεργάστου καὶ ἄλλα τινὰ μικρολογήματα· ἡ ἀξία τοῦ ὅλου τῆς ἐξαγωγῆς λογίζεται 300,000 γροσίων· ἐδύνατο δὲ ἄλλως διοικουμένη καὶ καλλιεργουμένη ἡ νῆσος νὰ ἐξάγῃ εἰκοσαπλασίους ποσότητας· ἡ ἐκ τῆς Ῥόδου πρόσσοδος τῆς Ὀθωμανικῆς κυβερνήσεως εἶναι 500,000 γροσίων. — Πλοῖα ὀλιγώτατα ἔχει ἡ ποτὲ θαλασσοκράτειρα Ῥόδος. Ἡ Ῥόδος ἀπέχει τῆς καρπάθου 60 μιλ. τῆς Ἀλεξανδρείας 550, τῆς Κύπρου 300, καὶ τοῦ ἀπέναντι Ἀσιατικοῦ αἰγιαλοῦ 40.

ΟΡΗ.

ΑΤΑΒΥΡΟΝ, ἀπὸ τινος τῶν Τελχίνων Ἀταβυρίου ἐξ οὗ καὶ ἡ Ῥόδος ἐκαλεῖτο τὸ πάλαι Ἀταβυρία (1)· ὁ Στράβων ὀνομάζει τὸ ὄρος τοῦτο Ἀτάβυριν, λέγων ὅτι ἦν ἐπ' αὐτοῦ ναὸς Διὸς Ἀταβυρίου (2) ὃν ὑμνεῖ καὶ ὁ Πίνδαρος (3)· ἦν δὲ ὁ ναὸς οὗτος ἱδρυμα Ἀλθαιμένου· τοῦ Κατρέως, ὡς ὁ Διόδωρος μαρτυρεῖ (4)· κατὰ τὸν σχολιαστὴν τοῦ Πινδάρου καὶ τοῦ Καλλιμάχου ἀναφερομένους ὑπὸ τοῦ Ι. Τσέτσου ἐπὶ τοῦ ὄρους τούτου ἦσαν βόες χαλκοὶ μυκώμενοι κατὰ πᾶσαν ἐπαπειλουμένην τῇ νήσῳ συμφορὰν· ὁ μῦθος οὗτος ἐγεννήθη ἐν Φοινίκῃ ἐξ αἰτίας τοιαύτης· Ἐν τῷ ναῷ τοῦ Ἀταβυρίου Διὸς ἦν αἰεὶ ἱερεὺς προμαντεύων τὰ ἐπικείμενα δυστυχήματα· τὸν ἱερέα τοῦτον οἱ φοιτῶντες εἰς Ῥόδον Φοίνικες ὠνόμαζον κατὰ τὴν γλῶσσαν αὐτῶν *Ἀλουφ μετὰχ*, ὃπερ διφορεῖται καὶ σημαίνει ἢ μάντιν ἀρχηγὸν ἄλλων μάντεων ἢ βουὴν ἀρχηγὸν ἄλλων βουῶν χαλκίνων, καὶ ἐκ τούτου προῆλθεν ὁ μῦθος. — Τὸ Ἀτάβυρον ἦν τὸ πάλαι

(1) Πλιν. Φυσ. ἱστ. β. 3, κ. 31. (2) Στράβ. β. 14, σ. 655.

(3) Πινδ. Ολυμπ. 7. (4) Διόδ. Σικ. β. 5, 59, 18. ἀνωτ. Ῥόδος νῆσ.

σύμφυτον ἐκ πυκνῶν καὶ περικαλλεστάτων δασῶν ἃ οἱ παλαιοὶ Ῥόδιοι ἐφύλαττον μετὰ μεγάλης ἐπιμελείας πρὸς κατασκευὴν πλοίων καὶ συντήρησιν τοῦ ναυτικοῦ αὐτῶν.

* Ἀρτεμίρα ἢ Ἀτάυρος, τὸ ὑψηλότατον τῶν ὄρέων τῆς νήσου· κεῖται κατὰ τὸ μέσον καὶ ἐκτείνεται ἀπὸ μεσημβρίας πρὸς ἄρκτον· αἱ κορυφαὶ αὐτοῦ παρέχουσι χαριεστάτην, μεγαλοπρεπεστάτην καὶ ἐπ' ἄπειρον ἐκτεινομένην θέαν, καὶ ἀπ' αὐτῶν ρέουσι πηγαὶ καταρδεύουσαι καὶ γονιμοποιῶσαι τὰς πεδιάδας καὶ τὰς κοιλάδας· τὰ τὸ πάλαι καθωραΐζοντα τὸ ὄρος τοῦτο δένδρα εἰσὶν ἤδη σπάνια καὶ τὰ δάση ἐξηφανισμένα· τὸ ὄρος τοῦτο ἔχει ὕψος 4560 ποδῶν (1)· λείψανα τινὰ τοῦ ναοῦ τοῦ Διὸς σώζονται καὶ μετὰ αὐτῶν ἐκκλησίδιον τοῦ Ἁγ. Ἰωάννου (2)· κατὰ τὰς ἀνατολικὰς ὑπωρείας τοῦ ὄρους ὑψοῦται μέγας λόφος ἈΡΤΑΜΙΤΗΣ καλούμενος καὶ ἐπ' αὐτοῦ μονήδριον.

** Ὄρη μετὰ τὴν Ἀτάβυρον.*

* ἈΚΡΑΜΥΤΗΣ κατὰ τὸ νοτ.-δυτικὸν τῆς Ἀρτεμίρας πρὸς τὸν αἰγιαλὸν· ὕψ. 2700 ποδ.

* ΠΡΟΦ. ΗΛΙΑΣ κατὰ τὸ ἀνατολ. ὄρειον τῆς Ἀρτεμίρας, ἐκτείνεται ἀπ' ἀνατολῶν πρὸς δυσμάς· ὕψ. 2650 ποδ.

* ΣΠΙΡΙΩΓΗΣ κατ' ἀνατολὰς τοῦ Προφ. Ἡλιοῦ πλησιέστατα καὶ ὡς συνεχόμενον· ὕψ. 2120 ποδ.

* ἈΡΧΑΓΓΕΛΟΣ παρὰ τὸν ἀνατολικὸν αἰγιαλὸν· ὕψ. 1730 ποδ.

* ΚΑΛΑΘΟΣ παρὰ τὸν ἀνατολικὸν αἰγιαλὸν, κατὰ νότον τοῦ Ἀρχαγγέλου· ὕψ. 1210 ποδ.

* ΚΑΡΑΟΥΤΙ κατὰ τὸ ἀνατ. νότιον. ὕψ. 1860 ποδ.

(1) Ῥὸς πιν. (2) Ῥὸς Τ. 3. Ἐπιστ. 32, σ. 107.

* ὈΡΟΣ κατὰ τὸν νοτιώτατον αἰγιαλόν.

* ΦΙΑÉΡΗΜΟΣ κατὰ τὸ δυτ-βόρειον· ἐπ' αὐτοῦ ἦν ἡ ἀκρόπολις τῆς Ἰαλύσου τὸ Ὀχύρωμα· καὶ περὶ αὐτὸ εἰσὶ τὰ ἐρεῖπια τῆς πόλεως Ἰαλύσου καὶ τὸ χωρίον Τριάντα.

Α Κ Ρ Ω Τ Η Ρ Ι Α.

ΠΑΝΕΪΟΝ κατὰ τὸν πρὸς δυσμὰς αἰγιαλόν, μεταξὺ τῶν δύο πόλεων Καμείρου καὶ Ἰαλύσου.

* Ἅγιος Γεώργιος.

ΜΥΛΑΝΤΙΑ κατὰ τὸν νοτ-δυτικὸν αἰγιαλόν, οὗ πόρρω τῆς πόλεως Καμείρου.

* Κοντούρα ἢ Κλαλαβάλδα.

* ἍΓΙΟΣ ἸΩΆΝΝΗΣ κατὰ τὸ νοτ-ἀνατολικὸν πρὸς τὸ νότιον τοῦ Λίντου.

* ΛΙΝΤΟΝ κατὰ τὸν ἀνατολικὸν αἰγιαλόν, πρὸς τὸ βορ-ἀνατολικὸν τῆς κώμης Λίντου.

* ΕΪΡΗΝΙΚΟΝ κοινῶς (ΤΡΑΝΚΒΙΑΛΟ) τὸ νοτιώτατον τῆς νήσου, ἀπέναντι τῆς νησίδος Ἀγ. Αἰκατερίνης.

Π Ο Τ Α Μ Ο Ι.

ΦΥΣΚΟΣ, ποταμίσκος ὁ μόνος τῆς νήσου ῥέων ἀπὸ δυσμῶν πρὸς ἀνατολὰς καὶ ἐκδιδοὺς εἰς τὴν θάλασσαν κατὰ τὸ νότιον τῆς πόλεως Λίνδου.

* Φύσκα.

Π Ο Λ Ε Ι Σ.

ΛΙΝΔΟΣ κτισθεῖσα ὑπὸ Λίνδου τοῦ Κερκάρου ἀφ' οὗ καὶ ὠνομάσθη· ἔκειτο παρὰ τὸν ἀνατολικὸν αἰγιαλὸν τῆς νήσου ἐπὶ ὄρους πολὺ πρὸς μεσημβρίαν ἀνατείνουσα καὶ πρὸς Ἀλεξάνδρειαν μάλιστα· ἦν δὲ αὐτόθι ἱερὸν Ἀθηνᾶς Δινδίας

ἐπιφανές, Δαναΐδων ἱδρυμα· τὴν κτίσιν τοῦ ναοῦ τούτου ὑπὸ τοῦ Δαναοῦ ἐπιβεβαιοῖ καὶ ὁ Ἀπολλόδωρος (1) καὶ ὁ Διόδωρος ὅς λέγει ὅτι ὁ Δαναός, καταπλεύσας εἰς Λίνδον ἱδρύσατο ἱερὸν τῆς Ἀθηνᾶς καὶ τὸ ἄγαλμα τῆς θεοῦ καθιέρωσεν (2)· εἰς τὸν ναὸν τοῦτον ἀνέθετο ἡ Ἑλένη φιάλην ἐξ ἡλέκτρου (3) καὶ ὁ Ἄμασις δύο εἰκόνας λιθίνας καὶ θώρακα λίαν ἀξιόθεάτον (4). Ἐντεῦθεν ἦν ὁ Κλεόβουλος, εἰς τῶν ἐπτὰ σοφῶν τῆς Ἑλλάδος (5)· καὶ Χάρης ὁ κατασκευάσας τὸν περιβόητον κολοσσὸν (6). Ἡ Λίνδος ἀπετέλει μέρος τῆς Δωρικῆς πρότερον μὲν ἐξαπόλειως, ὕστερον δὲ πενταπόλειως (7). Κάτωθεν τῆς Λίνδου κατὰ τὸ ἀνατ-νότιον τῆς νήσου ἦν τόπος ΙΞΙΑ καλούμενος παρὰ τὴν θάλασσαν ἐπὶ κόλπου, καὶ πρὸς δυσμὰς τῆς ΙΞΙΑΣ ἐπὶ τοῦ δυτικοῦ αἰγιαλοῦ ἕτερος τόπος ΜΝΑΣΪΡΙΟΝ κάτωθεν τῆς πόλεως Καμείρου (8). Ἐν τῷ ναῷ τῶν Δελφῶν ἦν ἄγαλμα τοῦ Ἀπόλλωνος ἀνάθημα τῶν ἐν Λίνδῳ Ρόδιων (9). Λίνδιοι ἔκτισαν τὴν πόλιν Γέλαν ἐν Σικελίᾳ ὑπὸ Ἀντίφνημον τὸν Ρόδιον (10)
ΟΛ. 22, 2—690 π. Χ.

* Κατὰ τὰς ὑπωρείας τοῦ ὅρους ἐφ' οὗ ἦν ὠκοδομημένη ἡ ἀρχαία Λίνδος κεῖται ἤδη κώμη μικρά, Λίντον καλουμένη, πρὸς τὸ νότιον τῆς νῦν πόλεως Ρόδου ἧς ἀπέχει δέκα ὥρας. Ἐχει λιμένα 8—12 ὀργυιῶν βάθους πεφυλαγμένον ἀπὸ τῶν νοτ-δυτικῶν ἀνέμων· εἰς τὸν λιμένα τοῦτον ἀγκυροβολοῦσιν ἀσφαλῶς τὰ πλοῖα ἄχρι τοῦ τέλους τοῦ φθι-

(1) Ἀπολλοδ. 2, 1, 4. ἰδ. καὶ Χρον. Παρ. ἰπ. φ. μετὰ τῶν σημ. τοῦ Βοικίου. (2) Διόδ. Σικ. β. 5, κ. 58. (3) Πλιν. 33, 22. (4) Ηροδοτ. β. 2, κ. 182.—Πλιν. 19, 1, 2. (5) Στραβ. β. 14, σ. 655.—ἰδ. ἀνωτ. Ρόδος νῆσ. (6) Στραβ. β. 14, σ. 652. (7) Ηροδοτ. β. 1, κ. 144.—ἰδ. Ρόδος νῆσ. (8) Στραβ. β. 14, σ. 655. (9) Πaus. Φωκ. κ. 18.

(10) Ηροδοτ. β. 7, κ. 153. ἰδ. καὶ Ρασσὴλ Ροχρητ. Αποικ. Ἑλλήν. Γ. 3, κ. 9.

νοπώρου· ἅμα δὲ ἀρχομένου τοῦ χειμῶνος προσορμίζονται παρά τι χωρίον Μεσάρα καλούμενον διὰ τὸ ἀκινδυνότερον· ἡ θέσις τῆς κώμης ταύτης εἶναι ἀρίστη· τὰ δὲ περίξ αὐτῆς κατὰ 1 ὥρας διάστημα κύκλῳ εἰσὶν ἄφορα καὶ ὄρη μόνον ἐκ μαρμάρου γυμνά, μόλις μικρά τινα ἔχοντα ἐν τῷ μεταξὺ γεωργήσιμα μέρη· λείψανα τῆς ἀρχαίας Δίνδου, ὡς κίονες καὶ τύμβοι καὶ τινες ἐπιγραφαὶ σώζονται.

ΚΑΜΕΙΡΟΣ, ἐπὶ τοῦ δυτικοῦ αἰγιαλοῦ κατὰ τὸ δυτότιον τῆς Ἰαλύσου καὶ τὸ δυτικὸν τῆς Λίνδου κτισθεῖσα ὑπὸ Καμείρου τοῦ Κερκάφου (1)· ἦν καὶ αὕτη ἐκ τῆς Δωρικῆς ἐξαπόλεως (2).

* Ἐπὶ τῆς θέσεως τῆς πόλεως Καμείρου κεῖται χωρίον Κάμιρα.

ΙΑΛΥΣΟΣ, ἐπὶ τοῦ δυτικοῦ αἰγιαλοῦ κατὰ τὸ ἀνατ-βόρειον τῆς Καμείρου καὶ τὸ βορ-δυτικὸν τῆς Λίνδου, ἐκτίσθη ὑπὸ Ἰαλύσου τοῦ Κερκάφου. Ὑπὲρ αὐτὴν ἦν ἀκρόπολις Ὀχύρωμα καλουμένη· εἶτα ἡ τῶν Ῥοδίων πόλις ἐν ἀποστάσει 80 περίπου σταδίων· ἡ δὲ μεταξὺ ἀκτὴ ἐκαλεῖτο Θοάντιον καὶ προέκειντο αὐτῆς νησίδες σποράδες, αἱ περὶ τὴν Χαλκίαν νῆσον (3)· ὁ Στράβων λέγει τὴν Ἰάλυσον κώμην (4). Ἡ Ἰάλυσος ἦν καὶ αὕτη ἐκ τῆς Δωρικῆς ἐξαπόλεως (5) ἡ πόλις αὕτη ἦν ὠκοδομημένη οὐχὶ συνεχῶς καὶ συνημμένως ἐπὶ τὸ αὐτὸ, ἀλλὰ σποράδην, ὡς ἡ Σπάρτη, ἐπὶ τῶν κατωφερειῶν καὶ τῶν ὑπωρειῶν τοῦ ὄρους ἐφ' οὗ ἦν τὸ Ὀχύρωμα.

* Τὸ ὄρος ἐφ' οὗ ἦν τὸ Ὀχύρωμα καλεῖται ἤδη Φιλήρημος (6)· τὸ χωρίον Τριάντα κεῖται οὐ πόρρω τῆς θέσεως τῆς Ἰαλύσου.

(1) Στραβ. β. 14, σ. 654. (2) Προδοτ. β. 1, κ. 144. (3) Στραβ. β. 14, σ. 655. (4) Αὐτ. (5) Ηροδοτ. αὐτ. (6) Ἰδ. Ρος Τ. 3, σ. 95, 96.

ἈΧΑΪΑ, ἐπὶ τοῦ δυτικοῦ αἰγιαλοῦ μεταξὺ Καμείρου καὶ Ἰαλύσου, ἀρχαιοτέρα τῶν τριῶν προειρημένων ὡς κτισθεῖσα ὑπὸ τῶν παίδων τοῦ Ἡλίου ὅσοι οὐ μετασχόντες τοῦ φόνου τοῦ ἀδελφοῦ αὐτῶν Τενάγους, κατέμειναν ἐν τῇ Ῥόδῳ καὶ κατόκησαν ἐν τῇ Ἰαλυσίᾳ (1).

ῬΟΔΟΣ. ἡ πόλις αὕτη ἐκτίσθη ἐπὶ τοῦ Πελοποννησιακοῦ πολέμου ὑπὸ τοῦ αὐτοῦ, ὡς ἔλεγον, ἀρχιτέκτονος ὑφ' οὗ καὶ ὁ Πειραιεύς (2) καὶ συνωκίσθη κατὰ τὴν 93' Ὀλυμπιάδα ὑπὸ τῶν κατοίκων τῶν τριῶν ἀρχαίων πόλεων, Λίνδου, Καμείρου καὶ Ἰαλύσου οἱ μετωκίσθησαν εἰς μίαν ταύτην τὴν πόλιν (3). Ἐκεῖτο δὲ ἐπὶ τοῦ ἐωθινοῦ ἀκρωτηρίου καὶ τοσοῦτον ὑπερέβαινε τὰς ἄλλας πόλεις κατὰ τοὺς λιμένας, τὰς ὁδοὺς, τὰ τείχη καὶ τὴν ἄλλην κατασκευὴν, ὥστε οὐδεμία ἦν οὔτε κρείττων αὐτῆς οὔτε δὲ πάρις· ἦν δὲ θαυμαστή καὶ ἡ ἐν αὐτῇ εὐνομία καὶ ἐπιμέλεια πρὸς τὴν ἄλλην πολιτείαν καὶ πρὸς τὰ ναυτικά, διὸ καὶ ἐθαλασσοκράτησε πολὺν χρόνον, καὶ κατέστρεψε τοὺς ληστὰς καὶ ἐγένετο φίλη τοῖς Ῥωμαίοις καὶ τοῖς φιλορωμαίοις καὶ τοῖς φιλέλλησι τῶν βασιλέων, ὅθεν καὶ διετέλεσεν αὐτόνομος καὶ ἐκοσμήθη διὰ πολλῶν ἀναθημάτων ἃ ἔκειντο τὰ μὲν πλεῖστα ἐν τῷ Διονυσίῳ καὶ τῷ γυμνασίῳ· ἄλλα δ' ἐν ἄλλοις τόποις· ἐν τῶν ἀρίστων αὐτῶν ἦν ὁ κολοσσὸς τοῦ Ἡλίου ὃς εἶχεν ὕψος ἐβδομήκοντα πήχεων, ὡς λέγει ὁ ποιήσας τὸ ἐξῆς ἱαμβεῖον=

· · · ἐπτάκις δέκα

Χάρης ἐποίει πήχεων ὁ Λίνδιος (4)·
ὁ κολοσσὸς οὗτος κατεσκευάσθη ὑπὸ τοῦ Χάρητος εἰς δῶ-

(1) Διοδ. Σικ. β. 5, κ. 57. (2) Στραβ. β. 14, σ. 654. (3) Διοδ. Σικ. β. 13, κ. 75. (4) Στραβ. β. 14, σ. 652.

δεκα ἔτη καὶ ἐπὶ τῇ κατασκευῇ αὐτοῦ ἐδαπανήθησαν 300 τάλαντα ἐκ τῶν λαφύρων Δημητρίου τοῦ Ἀντιγόνου (1). ἦν δὲ ἐξ ὀρειχάλκου καὶ ἕκαστος τῶν δακτύλων αὐτοῦ ἦν μείζων ἀνδριάντος· ὥστε μόνις ἀνθρώπος ἐδύνατο νὰ περιβάλη τὸν μέγιστον τῶν δακτύλων· ἴστατο δὲ κατὰ τὴν εἴσοδον τοῦ λιμένος οὕτως ὥστε τὰ πλοῖα διήρχοντο διὰ μέσου τῶν σκελῶν αὐτοῦ· καὶ ἐπὶ τοῦ στήθους· εἶχε κάτοπτρον ἐν ᾧ ἐφαίνοντο τὰ ἐξ Ἀλεξανδρείας ἐρχόμενα πλοῖα· ὁ κολοσσὸς οὗτος κατειάχθη μεταξὺ τῶν ἐπτὰ θαυμάτων τοῦ κόσμου (2). Διαμείνας δὲ ὄρθιος 56 ἔτη, ἔπεσεν εἴτα ἐκ σεισμοῦ καὶ κατέκειτο περικλασθεὶς ἀπὸ τῶν γονάτων· οἱ δὲ Ῥόδιοι δὲν ἀνέστησαν πλέον αὐτὸν, ἀποτρεπόμενοι ἐκ τινος χρησμοῦ (3). ὅτε δὲ ὁ σουλτάνος τῆς Αἰγύπτου εἴλε τὴν Ῥόδον, μετήνεγκε τὰ συντρίμματα αὐτοῦ εἰς Ἀλεξανδρείαν ἐπὶ 700 ἢ κατ' ἄλλους 900 καμήλων· πλησίον τοῦ κολοσσοῦ τούτου ἦσαν καὶ ἕτεροι ἑκατὸν ἐλάσσονες οὐ ἐκ σεισμοῦ κατέπεσαν πάντες. Μετὰ τὸν κολοσσὸν ἦσαν ἀξιολύμαστοι αἱ γραφαὶ Πρωτογένους τοῦ Καυνίου, ὁ Ἰάλυσος καὶ ὁ Σάτυρος ὅς ἴσατο πλησίον στύλου, καὶ ἐπὶ τοῦ στύλου ἦν πέρδιξ πρὸς δυν τοσοῦτον ἔχαινον οἱ ἄνθρωποι, ὅτε κατὰ πρῶτον ἐφάνη ὁ πίναξ, ὥστε ἐκεῖνον ἐθαύμαζον, τὸν δὲ Σάτυρον παρεώρων καὶ τοὶ ἄριστα ἐξεργασμένον. ἐξέπληττον δ' ἔτι μᾶλλον οἱ περδικοτρόφοι, ὑφ' ὧν κομιζόμενοι οἱ ἡμέτεροι πέρδικες καὶ τιθέμενοι καταντικρὺ τῆς γραφῆς, ἐπιτρίβοντες βλέποντες αὐτὴν καὶ εἴλκυον τὸν ὄχλον· βλέπων δὲ ὁ Πρωτογένης τὸ ἔργον γενόμενον πάρεργον, ἐδεήθη τῶν προσεστώτων τοῦ τεμένου νὰ ἐπιτρέψωσιν αὐτῷ νὰ ἐξαλείψῃ τὸν πέρδικα· ὅπερ καὶ ἐποίησεν (4). Ὅτε δὲ Δημήτριος ὁ πολιορκητὴς ἐλθὼν τὴν

(1) Ἰδ. Ῥόδος νῆτρο. (2) Στρεβ. αὐτ. (3) Αὐτ. (4) Αὐτ.

Ρόδον, ἔλαβε σὺν ἄλλοις καὶ τὸν Ἰάλυσον εὐρεθέντα ἐν τινὶ τῶν προαστείων τῆς πόλεως, ἀποστείλαντες οἱ Ρόδιοι ἐδεήθησαν αὐτοῦ νὰ τηρήσῃ ἀβλαβῆ τὴν εἰκόνα· ἐκεῖνος δ' ἀποκριθεὶς εἶπεν ὅτι προεΐμα νὰ κάτακαύσῃ πάσας τὰς εἰκόνας τοῦ πατρὸς αὐτοῦ ἢ νὰ βλάβῃ τι τὸ τοιοῦτο ἐντελὲς ἀριστούργημα· μετεκομίσθη δὲ μετὰ ταῦτα ὁ Ἰάλυσος εἰς Ρώμην καὶ ἀνετέθη ἐν τῷ ναῷ τῆς Εἰρήνης.

Ἡ πόλις αὕτη ἦν τὸ πάλαι περίφημος διὰ τὴν στωμυλίαν καὶ διὰ τὰς σχολὰς αὐτῆς ὧν ἐπισημόταται ἦσαν ἡ Ἀθηναϊκὴ, ἡ Ἀλεξανδρινή, ἡ τῆς Ταρσοῦ, ἡ Μασσαλιανὴ καὶ ἡ Ροδία· τὰ παλαιὰ τείχη αὐτῆς ἦσαν διάσημα ὡς τὰ Βαθυλῶνεια, τὰ ἐν Σούσοις τοῖς Περσικοῖς Μεμνόνεια, τὰ ἐν Ἀμβρύσῳ τῇ Φωκιῇ καὶ τὰ Βυζάντεια (1). — Σεισμὸς βίαιος ἀνέτρεψε ποτὲ τὴν πόλιν ταύτην, ὡς συγχρόνως καὶ τὴν Κῶν καὶ τὰς πόλεις τῶν Λυκίων καὶ τῶν Καρῶν· ἀλλ' ὁ Αὐτοκράτωρ Ἀντωνῖνος ἀνεσώσατο αὐτὰς διὰ μεγάλων δαπανημάτων καὶ διὰ τῆς πρὸς τὸν ἀνοικισμὸν αὐτῶν προθυμίας (2).

* Ρόδος, πρωτεύουσα τῆς νήσου παράλιος κατὰ τὸ πέρασ τοῦ ἀνατ.-βορείου αἰγιαλοῦ ἐν μυχῷ κόλπου ἐπὶ ἀκρωτηρίου, πόλις περικαλλῆς, ἐμπορικὴ, ὠχυρωμένη διὰ πολλῶν καὶ καλῶν πύργων προτεθειμένων ἐπὶ τῶν σκοπέλων· ἔχει λιμένα καλὸν καὶ μέγαν· αἱ οἰκίαι εἰσὶν φηλοδομημέναι ἐν σχήματι ἀμφιθεάτρου· αἱ ἀγυαὶ στεναὶ, ἄνισοι καὶ ἐλικοειδεῖς· ἔχει 20,000 κατοίκων ὧν οἱ πλείους ὀθωμανοί, ὀλιγαριθμότεροι χριστιανοὶ καὶ ὀλίγοι ἐβραῖοι· ἐπὶ τῶν ἱπποτῶν ἦν ἐν πολλῷ κρείττονι καταστάσει. Εἰς οὐδένα χριστιανὸν, ὁποῖου ἐθνους καὶ ἂν ᾖ, ἐπιτρέπεται νὰ οἰκῇ ἐντὸς

(1) Παυσ. Μεσ. κ. 31. (2) Παυσ. Ἀρκ. κ. 43.

τοῦ φρουρίου ἔνθα οἰκοῦσιν ὀθωμανοὶ μόνον καὶ ἰουδαῖοι· οἱ δὲ χριστιανοὶ πάντες ὥς καὶ οἱ ξένοι πρόξενοι διαμένουσιν ἐν τῷ προαστείῳ, καὶ ἔχουσι μὲν οἱ ἔμποροι καὶ οἱ βιομήχανοι τὰ ἐμπορικὰ καταστήματα καὶ τὰ ἐργοστάσια αὐτῶν ἐντὸς τῆς πόλεως, ἀλλ' ἡ πύλη μετὰ τὴν ἀνατολὴν τοῦ ἡλίου ἀνοίγεται καὶ πρὸ τῆς δύσεως κλείεται καὶ κατὰ τὸ διάστημα μόνον τῆς ἡμέρας ἐπιτρέπεται εἰς αὐτοὺς ἡ εἴσδος καὶ ἡ ἐξόδος· ἔτι δὲ καὶ κατὰ πᾶσαν παρασκευὴν, κατὰ τὴν ὥραν τῆς προσευχῆς τῶν ὀθωμανῶν ὀφείλουσι πάντες οἱ χριστιανοὶ νὰ ἐξέρχωνται τοῦ φρουρίου· τὸ χριστιανικὸν εἰρημένον προάστειον διαιρεῖται εἰς τρεῖς ὁπωσοῦν εὐθείας καὶ παραλλήλους ἀγυῖας διατεταγμένας ὑπ' ἄλλων ἐλασσόνων, καὶ ἐκτείνεται μέχρι τοῦ πέραν αἰγιαλοῦ· κατὰ δὲ τὸ βόρειον αὐτοῦ διήκει ἡ νῆσος εἰς πᾶν χθαμαλὸν, ἀμμῶδες, καὶ πάσης φυτοζωίας γεφυρωμένον ἀκρωτήριον Κούμπουρνου καλούμενον. Μ. Γ. 45° 30', Π. 36° 24'.

Χωρία καὶ Ἀγροικίαι, μετὰ τὴν πόλιν καὶ τοὺς ὄρους Ἀρτεμίδας παρὰ τὸν βορρηνικὸν αἰγιαλόν.

* ΤΡΙΛΑΝΓΑ Χ. ἐπὶ λόφου κατὰ τὰς ὑπὸ ὀρεῖας τοῦ ὄρους Φιλερήμου καὶ παρὰ τὴν θέσιν τῆς ποτὲ πόλεως Ἰαλύσου, πρὸς τὸ νοτ-δυτικὸν τῆς πόλεως Ρόδου ἧς ἀπέχει πέντε τέταρτα ὥρας· τὸ χωρίον τοῦτο σύγκειται ὅλως ἐκ κήπων καὶ ἀγροικιῶν ἐκτεινομένων ἐπὶ μιᾷ ὥρᾳ διάστημα ἑκατέρωθεν τῆς ὁδοῦ ἐν μέσῳ μεγαλοπρεπῶν ἐλαιῶν καὶ ὑπερόγκων τερεβίνθων καὶ δρυῶν· αἱ οἰκίαι κατὰ μέγα μέρος εἰσὶν ὠκοδομημέναι ἐπὶ τῆς ἐποχῆς τῶν ἵπποτων ἐκ πλακῶν πελεκητῶν, ἔχουσαι καὶ πυργίδια κατὰ τὰς γωνίας πρὸς μείζονα στερεότητα· εἶναι δὲ τὸ χωρίον τοῦτο τερπνότατον καὶ τόπος ἀναψύξεως τῶν κατοίκων τῆς πόλεως κατὰ τὰ θερινὰ καύματα.

* ΚΡΕΜΑΣΤΟΣ Χ. πρὸς τὸ νοτ δυτικὸν τῶν Τριάντα καὶ πρὸς δυσμὰς τοῦ Ὀχυρώματος οὐ ἀπέχει μίαν ὥραν. Κατὰ τὴν εἴσοδον αὐτοῦ ὑπάρχει μεγαλοπρεπὴς ἐκκλησία τῆς Παναγίας τῆς λεγομένης Καθολικῆς περιτοιχουμένη ὑπὸ τῶν κελλίων τῶν ιερέων· ὑπέρκειται δὲ τοῦ χωρίου καλῶς διατηρούμενος πύργος τῶν Ἱπποτῶν καὶ ἐπὶ τῶν τοίχων αὐτοῦ κατὰ δύο μέρη σώζεται τὸ παράσημον τοῦ μεγάλου μαγίστορος Φαβρικίου Καρέττου.

* ΠΑΣΤΙΔΑ Χ. κατὰ νότ. τοῦ Κρεμαστοῦ καὶ κατ' ἀνατολὰς τῆς Δαματρίας ἐν πεδίῳ παρὰ τὰς νοτίους ὑπωρείας τοῦ ὄρους Φιλερήμου.

* ΔΑΜΑΤΡΙΑ Χ. πρὸς δυσμὰς τῆς Παστίδας, πρὸς νότ. τῆς Βίλλα Νόβας καὶ πρὸς ἀνατ. τοῦ Θεολόγου ἐν πεδίῳ.

* ΒΙΛΛΑ-ΝΟΒΑ Χ. πρὸς τὸ νοτ-δυτικὸν τοῦ Κρεμαστοῦ οὐ ἀπέχει ἡμίσειαν ὥραν· ἐκτείνεται ἐπὶ πολὺ τὸ χωρίον τοῦτο καὶ ὑπέρκειται αὐτοῦ πύργος μέγας ἀλλὰ καταπεπτωχὼς τῶν Ἱπποτῶν.

* ΘΕΟΛΟΓΟΣ Χ. μικρὸν 1 1/2 ὥς ἑγγίσα ὥραν ἀπὸ τῆς Βίλλα Νόβας Ν. Δ. μικρὸν κατ' ἀριστερὰν τῆς ὁδοῦ, μεταξὺ λόφων. Πρὸ τῆς ἐκκλησίας τοῦ χωρίου εὐρέθη μεταξὺ ἄλλων ἀρχαίων τεμαχίων καὶ πλὰξ μαρμαρίνη ἐφ' ἧς ἦν κεχαραγμένος κατάλογος ἀρχόντων, καὶ ἐντὸς τῆς ἐκκλησίας αὐτῆς ἐτέρα μακροτέρα ἐτι ἐπιγραφὴ περιέχουσα κατάλογον ιερέων Ἀπόλλωνος Ἐρεθιμίου ἀπὸ τῆς ἀρχαιοτάτης Ρωμαϊκῆς ἐποχῆς.

* ΣΟΡΩΝΗ Χ. 3/4 ὥρας ἀπὸ τοῦ Θεολόγου Ν. Δ. ἡ μεταξὺ ὁδὸς εἶναι πεδιάς διατεταγμένη ὑπὸ δύο ποταμῶν καὶ πολλῶν βυάκων.

* ΦΑΝΑΙ Χ. 3/4 ὥρας ἀπὸ τῆς Σορωνῆς Ν. Δ. κατ' ἀριστερὰν τῆς ὁδοῦ.

* ΚΑΛΑΒΑΡΔΑ 3/4 ὥρας ἀπὸ τῶν Φανῶν Δ. χωρίον μικρὸν κατ' ἀριστεράν τῆς ὁδοῦ μεταξὺ λόφων· ὀπισθεν τοῦ χωρίου οἱ λόφοι ἐκτείνονται μέχρι τῆς θαλάσσης· πρὸς δυσμὰς τῆς Καλαβάρδας εἶναι μικρὸν ἀκρωτήριον Ἰγ. Μηνᾶς λεγόμενον, καὶ ἐπ' αὐτοῦ καὶ ὑπ' αὐτὸ ἐπὶ τοῦ αἰγιαλοῦ κατὰ τὰς ἐκβολὰς ῥύακος εἰσὶν ἐρεῖπια τινὰ καὶ τῆς Ἑλληνικῆς ἀρχαιότητος καὶ τοῦ μεσαιῶνος.

* ἈΜΒΩΝΑΣ ἢ ἘΜΒΩΝΑΣ 3 ὥρας ἀπὸ τῆς Καλαβάρδας Δ. Ν. χωρίον μέγα 100 οἴκων τὸ πρώτιστον τῶν θουνοχωρίων ἐπὶ ὀροπεδίου, κάτωθεν τῆς ὑψηλοτάτης κορυφῆς τοῦ Ἀταύρου δυτικῶς· τὰ προΐοντα αὐτοῦ ἂν καὶ κειμένου ἐπὶ ὑψηλῆς θέσεως, κυρίως ὁ οἶνος, ἡ νικοτιανή καὶ τὰ βαμβάκιον αὐτοῦ θεωροῦνται ὡς τὰ ἄριστα πάσης τῆς νήσου.

* ΜΑΝΔΡΙΚΟΝ χωρίδιον θεινὸν καὶ κηποχώριον τοῦ Ἐμβωνα ἀπέχον 1 ὥραν ἀπ' αὐτοῦ Β. ἐπὶ ῥύακος ἐν μέσῳ δένδρων καὶ ἀμπελών.

* ΚΑΣΤΕΛΛΟΣ χ. ἐπὶ τῆς κατωφερείας τοῦ ὄρους Ἀταύρου, 1 ὥραν ἀπὸ τοῦ Ἐμβωνα Β. Δ. ἐκλήθη οὕτω ἀπὸ τινος μεγάλου πύργου τῶν Ἱπποτῶν ἐφ' οὗ σώζονται ἔτι τὰ παράσημα τῶν μεγάλων μαγιστῶρων Πέτρου Ὁβουσσῶνος καὶ Φαβρικοῦ Καρέττου, ἀπέχοντος δὲ 1/4 ὥρας ἀπὸ τοῦ χωρίου πρὸς τὸ βορ.δυτικὸν καὶ κειμένου ἐπὶ ὑψηλοῦ, τραχέως καὶ διήκοντος εἰς τὴν θάλασσαν ἀκρωτηρίου. Ὁ παρὰ τὸν πύργον τοῦτον πρὸς τὸ βόρειον κολπίσκος καλεῖται ΚΟΠΡΙΑ καὶ ἐν αὐτῷ συνήθως προσορμίζονται τὰ ἀπὸ τῆς Χάλκης ἐρχόμενα πλοιάρια· ὁ δὲ πέραν τῆς Κοπριάς αἰγιαλὸς πρὸς τὸ βορ.ἀνατολικὸν ὀνομάζεται ΑΓΚΩΝΙ καὶ ἐπ' αὐτοῦ εἰσὶν ἐρεῖπια μεγάλου ναοῦ ἢ ἡρώου οὗ σώζεται ὁ ὀπίσθιος τοῖχος.

Χωρία πρὸς τὸ νοτ-δυτικὸν καὶ τὸ νοτ-ἀνατολικὸν τοῦ ὄρους Ἀταύρου κατὰ τὸ μεσημβρινὸν ἡμῖσις τῆς νήσου.

* ΣΙΔΑΝΑ (τά) κατὰ τὸ νοτ-δυτικὸν τοῦ ὄρους Ἀταύρου καὶ πρὸς τὰς ἀνατολικὰς ὑπώρειας τοῦ ὄρους Ἀκραμύτου, πρὸς τὸ νοτ-δυτικὸν τοῦ χωρίου Ἀγίου Ἰσιδώρου.

* ἍΓΙΟΣ ΙΣΙΔΩΡΟΣ χ. 1 1/2 ὥρ. ἀπὸ τοῦ λόφου Ἀρταμύτου Ν. Δ. καὶ πρὸς τὸ βορ-ἀνατολικὸν τοῦ χωρίου Σιάνων.

* ἸΣΤΡΙΟΣ χ. κατὰ τὸ δυτ-νότιον τοῦ Ἀγ. Ἰσιδώρου, τὸ ἀνατ-νότιον τῶν Σιάνων καὶ τὸ βορ-ἀνατολικὸν τῶν Προφίλιων ὧν ἀπέχει ὀλίγον· πρὸς τὸ βορ-δυτικὸν τοῦ Ἰστρίου ὑπάρχει πύργος τῶν Ἱπποτῶν Μονόλιθος λεγόμενος.

* ΠΡΟΦΙΔΙΑ χ. κατὰ τὸ νοτ-δυτικὸν τοῦ Ἰστρίου καὶ τὸ βορ-δυτικὸν τοῦ Σκληπιοῦ.

* ΣΚΛΗΠΙΟΝ χ. κατὰ τὸ νοτ-ἀνατολικὸν τῶν Προφίλιων καὶ κατ' ἀνατολὰς τῆς Ἀπολακκιᾶς. ἀπέχει 6 ὥρας τοῦ Ἀγίου Ἰσιδώρου Α. Ν.

* ἈΠΟΔΑΚΚΙΑ χ. πρὸς δυσμὰς τοῦ Σκληπιοῦ, οὐ πόρρω τοῦ αἰγιαλοῦ τῆς θαλάσσης, παρὰ τὴν ἀριστερὰν ὄχθην ῥύακος.

* ΓΙΑΝΝΑΡΙ χ. οὐ πόρρω τῆς Ἀπολακκιᾶς κατ' ἀνατολὰς.

* ΒΑΤΗ χ. μεταξὺ Γιάνναρι καὶ Σκληπιοῦ.

* ΜΕΣΑΝΑΓΡΟΣ χ. κατὰ τὸ ἀνατ-νότιον τοῦ Γιάνναρι καὶ τὸ δυτ-νότιον τῆς Βάτης.

* ΛΑΣΑΝΙΑ χ. κατὰ τὸ ἀνατ-νότιον τοῦ Μεσαναγροῦ καὶ τὸ ἀνατολικὸν τῆς Καταβιᾶς.

* ΚΑΤΑΒΙΑ χ. πρὸς δυσμὰς τῆς Λαχανιᾶς, τὸ νοτιώτατον.

* ΛΑΕΡΜΑ (τά) χ. κατ' ἀνατολὰς τοῦ Ἀγ. Ἰσιδώρου καὶ κατὰ τὸ βορ-δυτικὸν τοῦ Λάρτου ἐπὶ ὄρους.

* ΛΑΡΤΟΝ χ. κατὰ τὸ νοτ-ἀνατολικὸν τῶν Λαέρμων,

καὶ οὐ πόρρω τῆς Πυλῶνα· πρὸς δυσμὰς, παρὰ τὴν συμβολὴν δύο ῥακῶν.

Χωρία κατὰ τὸ βορ-ἀνατολικὸν τῆς γῆσου ἀπὸ τοῦ Ἀρταμύτου καὶ τῆς Αἰνδου μέχρι τῆς πόλ. Ρόδου.

* ΑΠΟΛΛΩΝΑ (τὰ) χ. 3 ὥρας ἀπὸ τοῦ Ἀρταμύτου Β. Α. καὶ 1 1/2 ὥρ. ἀπὸ τῶν Πλατανίων Δ. κατὰ τὰς πρὸς νότον ὑπωρείας τοῦ ὄρους Προφ. Πιλιού, ἐν κοιλώματι μεταξὺ παντοίων ὀπωροφόρων δένδρων· ὑπέρκειται τοῦ χωρίου πύργος καὶ τινα λείψανα τοίχων τῆς ἐποχῆς τῶν Ἱπποτῶν.

* ΠΛΑΤΑΝΙΑ (τὰ) χ. μικρὸν 1 1/2 ὥρ. ἀπὸ Ἀπολλῶνων Α. κατὰ τὰς πρὸς νότον ὑπωρείας τοῦ ὄρους Σπιριώτου.

* ΑΡΚΙΒΟΛΗ (ἡ) χ. κατὰ τὸ βορ-ἀνατ. τῶν Πλατανίων 3 ὥρ. ἀπὸ Ἀφανδοῦς Δ. Ν.

* ΑΦΑΝΔΟΥ (ἡ) χ. 3 ὥρ. ἀπὸ Ἀρκίβουλης Α Β οὐ πόρρω τοῦ αἰγιαλοῦ καὶ τῆς ἀριστερᾶς ὁχθῆς ῥυάκος· κεῖται ἐπὶ πεδίου ἐλαιοσκεποῦς χωριζομένου ἀπὸ τῆς ἀκτῆς τῆς θαλάσσης διὰ μικροῦ μόνον λόφου· κατὰ τὸ βορ-ἀνατολικὸν τοῦ χωρίου τούτου ἐπὶ τῆς ἀκτῆς τῆς θαλάσσης ὑπάρχει φρούριον παλαιὸν Ἐρημόκαστρον λεγόμενον.

* ΑΡΧΑΓΓΕΛΟΣ χ. κατὰ τὸ νοτ ἀνατ. τῆς Ἀρκίβουλης, τὸ δυτ-νοτ. τῆς Ἀφανδοῦς καὶ τὸ βορ ἀνατ. τῆς Μαλῶνας παρὰ τὰς προσαρκτίους ὑπωρείας τοῦ ὄρους Ἀρχαγγέλου· ἐν τῷ χωρίῳ τούτῳ ὑπάρχει πύργος κατερειπωμένος τῶν Ἱπποτῶν.

* ΜΑΛΩΝΑ χ. κατὰ τὸ νοτ δυτ. τοῦ Ἀρχαγγέλου καὶ καὶ τὸ βορ. τοῦ Μασκρίου, παρὰ τὰς πρὸς δυσμὰς ὑπωρείας τοῦ ὄρους Ἀρχαγγέλου καὶ παρὰ τὴν συμβολὴν δύο ῥακῶν· παρὰ τὸ χωρίον τοῦτο ὑπάρχει πύργος τῶν Ἱπποτῶν ἐπὶ τῶν ἐρειπίων Ἑλληνικῆς πόλεως.

* ΜΑΣΑΡΙ, χ. κατὰ νότον τῆς Μαλῶνας, ἐπὶ τῆς δεξιᾶς ὀχθῆς ῥύακος· κατὰ τὸ ἀνατ-νότιον αὐτοῦ ὑπάρχει ἐπὶ τῆς ἀκτῆς τῆς θαλάσσης ἄλοπηγιον, καὶ πλησίον τοῦ ἄλοπηγίου βορείως φρούριον παλαιὸν Κάστρον λεγόμενον.

* ΚΑΛΑΘΟΣ, χ. κατὰ νότον τοῦ Μασαρίου, καὶ τὸ ἀνατ-βόρειον τῆς Πυλῶνας ἐπὶ τῶν πρὸς ἀνατολὰς ὑπωρείων τοῦ ὁμωνύμου ὄρους Καλάθου, οὐ πόρρω τῆς ἀκτῆς τῆς θαλάσσης.

* ΠΥΛΩΝΑ, (ή) χ. κατὰ τὸ δυτ-νότιον τοῦ Καλάθου καὶ τὸ ἀνατ. τοῦ Λάρτου.

* ΣΑΛΑΚΚΟΣ, χ. πρὸς δυσμὰς τῆς Διμηλιᾶς, κατὰ τὰς προσαρκτίους ὑπωρείας τοῦ ὄρους Προφ. Ἡλιοῦ.

* ΔΙΜΗΛΙΑ, χ. πρὸς ἀνατ. τῆς Σαλάκκου καὶ πρὸς τὸ βορ-δυτ. τῆς Ἀρκίβολης, ἐπὶ τῶν προσαρκτίων ὑπωρείων τοῦ ὄρους Σπιριώτου.

* ΚΑΛΑΜΩΝΑ ΕΠΑΝΩ καὶ ΚΑΛΑΜΩΝΑ ΚΑΤΩ, δύο χωρία μικρὸν ἀπ' ἀλλήλων ἀπέχοντα κατὰ τὸ νοτ. τοῦ Θεολόγου, τὸ ἀνατ βόρειον τῆς Διμηλιᾶς καὶ τὸ βορ-δυτικὸν τοῦ Ψίτου.

* ΨΪΓΟΣ, χ. κατὰ τὸ νοτ-ἀνατ. τῶν δύο Καλαμώνων καὶ τὸ νοτ-δυτικὸν τῶν Καλιθιῶν.

* ΚΑΛΙΘΙΑΙ, χ. κατὰ τὸ βορ-ἀνατ. τοῦ Ψίτου καὶ τὸ νοτ-ἀνατ. τῆς Μαριτσᾶς.

* ΜΑΡΙΤΣΑ χ. κατὰ τὸ δυτ-νότιον τῆς Παστίδας, τὸ ἀνατολικὸν τῆς Δαματρίας καὶ τὸ βορ-δυτικὸν τῶν Καλιθιῶν.

* ΚΟΣΚΙΝΟΪ, χ. 2 ὥρ. ἀπὸ Καλιθιῶν Λ. Β. ἐπὶ πλευρῶν ὄρους· πάντες οἱ κάτοικοι τοῦ χωρίου τούτου εἰσὶν ἀγωγεῖς ὑπηρετοῦντες κατὰ πάσας τὰς ἐπὶ τῆς νήσου γινομένας μετακομιδὰς· ἐντεῦθεν ἔρχονται οἱ παλαιοὶ τάφοι, μνηύοντες ἤδη τὴν γεινίασιν τῆς ἀρχαίας πόλεως Ῥόδου.

Λ Ι Μ Ε Ν Ε Σ.

* Ὁ τῆς πόλεως καλὸς καὶ ἀποχρώντως εὐρύχωρος· πλοῖα

30 κανονίων ἐλλιμενίζονται ἐν αὐτῷ ἀσφαλῶς καὶ ἀνενοχλήτως ἀπὸ τῶν ἐπὶ ἐννέα μῆνας τοῦ ἔτους πνεόντων δυτικῶν ἀνέμων· ἀλλ' οἱ θόρειοι καὶ βορ-ἀνατολικοὶ ὁπόταν πνέωσι βιαίως εἰσὶν ἐπικίνδυνοι.

* ΠΑΡΆΔΕΙΣΟΣ ἢ ΔΆΡΙΑ, κατὰ τὸ ἀνατολικόν, ὁ ἐλάσων τῶν δύο λιμένων τῆς νήσου· ἐράχοι φυσικοὶ μικρὸν ἀπέχοντες ἀπ' ἀλλήλων σκέπουσι τὴν εἴσοδον αὐτοῦ, καὶ μόλις χορηγοῦντες δίδουν εἰς ἓν μόνον πλοῖον, φυλάττουσιν αὐτὸν ἀπὸ πάντων τῶν ἀνέμων· ἀλλ' ἐκ τῆς ἄκρας ἀφροντισίας καθ' ἐκάστην πληρούμενος, κατέστη σχεδὸν ἄχρηστος.

ΝΗΣΙΔΕΣ ΠΑΡΑ ΤΗΣ ΡΟΔΟΥ.

* ΣΤΕΝΑΓΟΥΨΑ, νησίς κωνοειδοῦς σχήματος παρὰ τὸν ἀνατολικὸν αἰγιαλὸν, ἀπέναντι τῆς Λίνδου.

* Ἄγ. Νικόλαος, πέριξ τῆς νησίδος ταύτης καὶ τοῦ ἀπέναντι ἁκρωτηρίου ὑπάρχει ἄθροισμα πολλῶν σκοπέλων.

* ΚΟΡΔΥΛΟΥΨΑ παρὰ τὸν μεσημβρινὸν αἰγιαλὸν τῆς νήσου.

* Ἄγ. Λικατερίνα, ἀπέναντι τοῦ Εἰρηνικοῦ ἁκρωτηρίου.

ΝΗΣΟΙ

ΑΙ ΚΑΤΑ ΤΟ ΚΑΡΠΑΘΙΟΝ ΠΕΛΑΓΟΣ.

ΚΑΡΠΑΘΟΣ, μία τῶν σποράδων ἀφ' ἧς ὠνομάσθη καὶ ἡ περὶ αὐτὴν θάλασσα Καρπάθειον πέλαγος· κατὰ τὸν Σκύλακα ἦν τρίπολις (1), κατὰ δὲ τὸν Στράβωνα τετράπολις καὶ μία τῶν πόλεων αὐτῆς ἐκαλεῖτο Νίσυρος ὁμώνυμος τῇ τῶν Νισύρων νήσῳ· ὁ Ὅμηρος λέγει αὐτὴν Κράπαθον (2) διὰ τὸ μέτρον· ἦν ὑψηλὴ καὶ εἶχε κύκλον διακοσίων στα-

(1) Σκυλ. Περιπλ. Ρόδος. (2) Ομ. Ιλ. Β. ε. 676.

δίω·ν· ἔκειτο δὲ ἀπέναντι τῆς κατὰ τὴν Λιβύαν λευκῆς ἀκτὸς τῆς ἥ; ἀπείχε τετρακιχίλιους σταδίους, τῆς δὲ Κάσου ἐβδόμηκοντα (1)· εἶχε δὲ καὶ ἀκρωτήριον Ἐφιάλτειον κατὰ τὸ βορδυτικόν. Τὴν Κάρπαθον ὤκησαν πρῶτοι; κατὰ τὸν Διόδωρον, τινὲς τῶν μετὰ τοῦ Μίνως συστρατεύσαντων, καθ' ὃν χρόνον ἐθαλασσοκράτησε πρῶτος τῶν Ἑλλήνων· μετὰ πολλὰς δὲ γενεὰς ὕστερον Ἰοκλὸς ὁ Δημολέαντος, Ἀργεῖος ὢν τὸ γένος, κατὰ τινα χρησμὸν ἀπέστειλεν ἀποικίαν εἰς τὴν Κάρπαθον (2). — Ἐλεγον ὅτι τὸ πάλαϊ δὲν ὑπῆρχον λαγωὶ ἐν τῇ νήσῳ ταύτῃ καὶ οἱ κάτοικοι μετήνεγκον ἐξωθεν· ἐπληθύνθησαν δὲ τοσούτον ὥστε κατέφαγον πάντας τοὺς ἀμπελῶνας καὶ τοὺς ἀγροὺς αὐτῶν· ὅθεν ἔμεινε παροιμία ἐπὶ ἀνθρώπου τρέφοντος ὀλετήρα τοῦ οἴκου αὐτοῦ α· Οἱ Καρπάθιοι τὸν λαγόν. v

* Κάρπαθος, κεῖται κατὰ τὸ νοτ-δυτικόν τῆς Ρόδου καὶ τὸ βορ-ἀνατολικόν τῆς Κρήτης ἐκτείνεται κατὰ μῆκος ὡς ἔγγιστα 22 μιλ. καὶ κατὰ πλάτος 9. ἡ δὲ περίμετρος αὐτῆς εἶναι 60 μιλ. ἔχει ὄρη ὑψηλὰ, ὢν τὸ κύριον ἔχον ὕψος ὡς ἔγγιστα τεσσάρων χιλιάδων ποδῶν κεῖται κατὰ τὸ μέσον καὶ ὀνομάζεται Λάστος (ἡ)· διαιρεῖ δὲ τὴν νῆσον εἰς δύο ἡμίσεα, Ἐπάνω-Μεριὰν καὶ Κάτω Μεριὰν καὶ τὰ ἐπ' αὐτοῦ χωρία λέγονται Μεσοχώρια· τὰ παράλια τῆς νήσου πανταχοῦ σχεδὸν εἰσὶ τραχέα καὶ ἀπροσπέλαστα· κάτωθεν τοῦ ὄρους Λάστου πρὸς δυσμὰς ὑπάρχει λιμενίσκος Λευκὸς καλούμενος, καὶ πρὸ αὐτοῦ σκόπελος ἔχων ἐρείπια καὶ λεγόμενος Σώκαστρον· ὑπάρχει δὲ καὶ ἕτερος λιμὴν Ἀρκάσα (Ἀρκεσίνη, ὡς ὑποτίθεται τὸ πάλαϊ). (3) κατὰ τὸ μέσον τοῦ

(1) Στραβ. β.10, σ. 489. (2) Διοδ. Σικ. β. 5, κ. 54. (3) Πρὸς Περίγ. γιν. Τ. 3, Ἐπισ. 30' σ. 51 καὶ σημ. 1.

πρὸς δυσμὰς αἰγιαλοῦ τῆς νήσου· ῥυάκιον καταρρέον ἀπὸ τοῦ ὄρους στρέφει πολλοὺς μύλους καὶ ἐκδίδει εἰς τὸν πρὸ τῆς Ἀρκάσης κόλπον. Ἡ ἀρχαία Ἀρκισίνη ἔκειτο κατὰ τὸ πλεῖστον νοτίως ἀπὸ τοῦ ῥυακίου τούτου ἐπὶ πεδίου ἀλιτε-
 τενοῦς καὶ ἐπὶ ὑψηλοῦ καὶ τραχέως ἀκρωτηρίου συνενουμέ-
 νου τῷ ῥηθέντι πεδίῳ δι' ἰσθμοῦ καὶ διαχωρίζοντος τοὺς
 ἐκαστέρωθεν αὐτοῦ σχηματιζομένους δύο λιμένας ἀπ' ἀλλή-
 λων· καὶ ὁ μὲν λιμὴν τῆς Ἀρκάσης μόνον ἀπὸ τῶν ἀνατο-
 λικῶν ἀνέμων εἶναι πεφυλαγμένος· κατὰ δὲ τὸ ἐβόρειον, τὸ
 δυτικὸν καὶ τὸ νότιον εἶναι ὅλως σχεδὸν ἀναπεπταμένους
 καὶ ἐκτεθειμένους εἰς τὴν θίαν τῶν ἀνέμων· κατὰ τὸ ἐβόρειον
 δὲ τῆς Ἀρκάσης ἐν ἀποστάσει $1/4$ ὥρας ὑπάρχει ἕτερος λι-
 μὴν ἀσφαλέστερος Φοινίκι καλούμενος· ὁ ἄριστος δὲ καὶ
 εὐρυχωρότατος τῶν λιμένων τῆς νήσου εἶναι ὁ κατὰ τὸν
 ἀνατολικὸν αἰγιαλὸν πρὸς τὸ βορ-ἀνατολικὸν τετραμμένος
 καὶ καλούμενος Πηγάδια ἢ Ποσί· περὶ τὸν λιμένα τοῦτον
 ἔκειτο, ὡς εἰκάζεται, ἡ ὑπὸ μόνου τοῦ Πτολεμαίου ἀνα-
 φερομένη πόλις Ποσείδιον (1) ἧς σώζονται ἐρείπια διεσπαρ-
 μένα ἐπὶ τῶν παρακειμένων ἀγρῶν καὶ πεδίῳ, ὡς ἐτι καὶ
 τὰ τῆς ἀκροπόλεως αὐτῆς ἐπὶ τοῦ τραχέως ἀλλ' οὐ πάνυ
 ὑψηλοῦ ἀκρωτηρίου τοῦ ὀρίζοντος τὸν κόλπον κατ' ἀνατο-
 λὰς· ἡ νεωτέρα δὲ λέξις Ποσί φαίνεται συγκοπὴ τῆς ἀρ-
 χαίας ὀνομασίας Ποσείδιον· εἰς τὸν λιμένα τοῦτον ἐκδίδει
 ῥυάκιον πιγάζον ἐκ τῆς κάτωθεν τοῦ χωρίου Μενετῶν κοι-
 λάδος· κατ' ἄρκτον τῶν Πηγαδίων ἢ Ποσίου εἶναι ἕτερος
 λιμενίσκος Παναγία καὶ κατὰ μεσημβρίαν τοῦ αὐτοῦ Πο-
 σίου ὀρμητήριον ἀναπεπταμένον Ἅγιοι Ἀπόστολοι· κατὰ δὲ
 τὸ βορ-δυτικὸν ἕτερος λιμὴν καλὸς καὶ ἀσφαλὴς Τρίστο·

(1) Πτολεμ. γεωγραφ. 5, 2.

μος λεγόμενος καὶ κάτωθεν αὐτοῦ πρὸς μεσημβρίαν ἀγκυροβόλιον Ἀφάνι, ὃ δὲ κατ' ἄρκτον τοῦ Τριστόμου τόπος ὀνομάζεται Βουργούντας· καὶ ἕτερον δὲ ἀγκυροβόλιον μεταξὺ τῶν Ἀγ. Ἀποστόλων καὶ τοῦ νοτιωτάτου ἀκρωτηρίου τοῦ κυρίως Ἀκρωτήρι λεγομένου, ἐπὶ τῆς παραλίας τῆς καλουμένης Μακρὺς Αἰγιαλὸς ἐφ' οὗ εἶναι τόπος Ἀφιάρτης λεγόμενος καὶ ἐν αὐτῷ ἄλοπήγιον φέρον τὸ ὄνομα Λίμνη· τὸ δὲ ἐξ αὐτοῦ πλεονάζον ἄλλας πωλεῖται ἐπὶ τιμῇ 3 1/2 γροσίων τὴν ὁκάν εἰς τὴν Κάσον καὶ τὴν Μικρὰν Ἀσίαν· εἰσὶ δὲ ἐνταῦθα καὶ τινὰ ἀρχαῖα λείψανα. — Τὸ νοτιώτατον ἀκρωτήριο τῆς νήσου καλεῖται Ἀκρωτήρι ὡς εἴρηται καὶ θεωρεῖται ὡς τὸ Θεόαντειον τοῦ Πτολεμαίου (1), τὸ δὲ βορειότατον εἶναι πιθανῶς τὸ Ἐφιάλτειον τοῦ αὐτοῦ γεωγράφου (2). πορθμίσκος γνωστὸς ὑπὸ τὸ ὄνομα τὸ Στενὸν διαχωρίζει τὸ ἀκρωτήριο τοῦτο ἀπὸ τινος λίαν ὑψηλῆς καὶ ἐχούσης ὡς ἔγγιστα δέκα μιλίων περίμετρον νησίδος ἐρήμου Σαρία καλουμένης· ἐπὶ τῆς νησίδος ταύτης εἰσὶν ἐρείπια Παλάτια λεγόμενα, λείψανα μεγάλης ποτὲ μονῆς καὶ πολλῶν σὺν αὐτῇ ἐκκλησιῶν ὧν κυρία ἦν ἡ τῆς Ἀγίας Σοφίας· εἰσὶ δὲ καὶ ἀρχαῖα λείψανα ἐπὶ τῆς Σαρίας συνιστάμενα κυρίως εἰς πολυαριθμούς νεκροθήκας. — Ἡ Κάρπαθος ἔχει χωρία τινὰ ὧν πρωτεύον εἶναι τὸ Ἀπέρι κείμενον πρὸς δυσμὰς τοῦ λιμένος Ποσίου ἐπὶ λόφου, ἐν γραφικῇ πρὸς ἀνατολὰς τετραμμένῳ νάπει μεταξὺ δένδρων καὶ κήπων· τὰ δὲ λοιπὰ εἰσὶ Βωλάδα 1/4 ὥρας ὑψηλότερον τοῦ Ἀπερίου ἐν τῷ αὐτῷ νέπει. — Τὰ Σάσα ἀρκτικώτερον ἐπὶ τοῦ ὄρους Δάστου καὶ ἀπέναντι τοῦ Σκοπέλου Σωκάστρου. — Ἐλυμπος ἔτι ἀρκτι-

(1) Πτολμ. γεωγραφ. 5, 2. (2) Αὐτ. ιδ. Ρὸς Περηνγ. Ἑλλ. νήσων Τ. 3, Επισ. 30, σ. 65.

τινὰ ὧν πρωτεύον εἶναι· τὸ Ἀπέρι κείμενον πρὸς δυσμὰς τοῦ λιμένος Ποσίου ἐπὶ λόφου ἐν γραφικῷ πρὸς ἀνατολὰς τετραμμένῳ νάπει μεταξύ δένδρων καὶ κήπων· τὰ δὲ λοιπὰ εἰςὶ Βωλάδα $1/4$ ὥρας ὑψηλότερον τοῦ Ἀπέρι ἐν τῷ αὐτῷ νάπει. — Τὰ Σπόδα ἀρκτικώτερον ἐπὶ τοῦ ὄρους Λάστου καὶ ἀπέναντι τοῦ σκοπέλου Σωκάστρου. — Ἐλυμπος ἐστὶ ἀρκτικώτερον ἀπέχον $3 \frac{1}{2}$ ὥρας τῆς νησιίδος Σαρίας νοτίως μέγα χωρίον συγκείμενον ἐκ 250 οἰκιῶν. — Σπηλιαῖς καὶ Ὄθος δύο χωρία κατὰ νότον τῶν Σπόων καὶ τῶν Μεσοχωρίων, ἐπὶ τῆς πρὸς δυσμὰς κατωφερείας τῆς ῥάχιος τοῦ ὄρους. — Κάτω-Ἴρι ἐν κοιλάδι καταφύτῳ ἐκ συκῶν καὶ ἀμπέλων, μεταξύ τοῦ λιμένος Ἀρκάσης καὶ τοῦ χωρίου Μενετῶν. — Μενεταὶ χωρίον μέγα 250 οἰκιῶν ἀπέχον 1 ὥραν τοῦ χωρίου Κάτω Ἴρι κατ' ἀνατολὰς ἐπὶ γυμνοῦ ὄρους· μεταξύ τῶν χωρίων Ὄθου καὶ Μενετῶν κεῖται ἡ ὑψηλοτάτη κορυφὴ τοῦ ὄρους Χώμαλη καλουμένη, καὶ ἐπ' αὐτῆς εἰςὶ δύο μικρὰ μοναστήρια = Ἀγ. Γεώργιος εἰς τὰς Βάσσας καὶ Παναγία Δυνατοῦλα. — Οἱ κάτοικοι τῆς Καρπάθου ἀπαριθμηθέντες κατὰ τὸ ἔτος 1829 ἐπὶ τοῦ Κυβερνήτου Ι. Καποδιστρίου, εὐρέθησαν 980 οἰκογένειαι καὶ ἐπέκεινα τῶν 5000 ψυχῶν. Ἡ γεωργία εἶναι ὅλως σχεδὸν παρημελημένη ἐν ταύτῃ τῇ νήσῳ, καὶ τὸ κύριον ἐπάγγελμα τῶν κατοίκων ἐστὶν ἡ τεκτονικὴ· στερούμενοι δὲ τῆς ἀναγκαίας ξυλείας ἐπὶ τῆς ἰδίας αὐτῶν νήσου ἥτις ὅλως ἀπεγυμνώθη σχεδὸν δασῶν καὶ δένδρων, παραγίνονται κατὰ τὸ θέρος εἰς τὰ παράλια τῆς Μικρᾶς Ἀσίας καὶ εἰς τὴν Καρίαν καὶ Λυκίαν πρὸς ἀγορὰν ξυλείας κυρίως διὰ τὴν ναυπηγίαν τῆς Κάσου· μεταβαίνουσι δὲ συνήθως εἰς τὴν ἀλλοδαπὴν ὡς πελεκάνοι, ναυπηγοὶ, λεπτουργοὶ καὶ χτίσται, καὶ ὡς τοιοῦτοι εὐρίσκονται συνήθως πολυάριθμοι καὶ εἰς Ἀθήνας· με-

τέρχονται δὲ πρὸς ταύτοις καὶ τὸ ἐμπόριον τῆς ἐκ τῶν πευκῶν ἐξαγομένης ῥητίνης· ἐκτὸς δὲ ξύλων καὶ τινος ποσότητος προβατείου καὶ αἰγείου βουτύρου οὐδὲν προάγει ἡ νῆσος αὕτη· τὸ δὲ ναυτικὸν τῶν Καρπαθίων συνίσταται εἰς 6—7 γολέττας καὶ ἄλλα μικρὰ πλοίαρια· πληρώνουσι δὲ εἰς τὸν Σατράπην τῆς Ρόδου ἐτησίως 51,428 γρόσια εἰς χρήματα μετρητὰ καὶ 80 ὀκάδας βουτύρου (1)· ἔχει δὲ ἡ νῆσος πτηνὰ πολλὰ, θήραν ἄφθονον, μεταλλεῖα σιδήρου καὶ μαρμάρου καὶ ἀρχιεπίσκοπον Καρπάθου. Μ. Γ. 44', 45. Π. 35°, 26', 46'.

ΚΑΣΟΣ, μία τῶν Σποράδων τοῦ Καρπαθείου πελάγους λαβοῦσα τὸ ὄνομα κατὰ τὸν Στέφανον ἀπὸ τοῦ συνοικίσαντος αὐτὴν Κάσου υἱοῦ Κλεομάχου (2), ἀμφοτέρων ἀγνώστων· ἀναφέρεται ὑπὸ τοῦ Ὀμήρου ἐν τῷ καταλόγῳ=

Οἱ δ' ἄρα Νίσυρόν τ' εἶχον Κράπαθόν τε Κάσον τε (3). Εἶχε πόλιν ὡσαύτως Κάσον καλουμένην· περὶ αὐτὴν ἦσαν νησίδες καλούμεναι Νῆσοι τῶν Κασίων· ἀπέχει δὲ κατὰ τὸν Στράβωνα τῆς μὲν Καρπάθου 70 σταδίου, τοῦ δὲ Σαλμωνίου ἀκρωτηρίου τῆς Κρήτης 250· ὁ κύκλος αὐτῆς ἦν σταδίων 70 (4).

* Κάσος, κατὰ τοὺς νεωτέρους ὑπολογισμοὺς ἀπέχει 23 μίλ. τῆς Καρπάθου Ν. Δ. 83 τοῦ ἀκρ. Σολομῶντος τῆς Κρήτης Β. Δ. καὶ ἔχει περίμετρον 27· περικυκλοῦται δὲ ὑπὸ βράχων· κατὰ τὸν ὀκτώβριον καὶ τὸν νοέμβριον μόνον βρέχει ἐκ διαλειμμάτων, κατὰ δὲ τὸ λοιπὸν τοῦ ἐνιαυτοῦ ὁ ἀῆρ εἶναι αἰθριος καὶ γαληνιαῖος· πᾶσαι αἱ ἡμέραι καὶ πᾶσαι

(1) Κατὰ τὸ ἔτος 1845 ὤτε ὁ Ρόδος ἐπισκέφθη τὴν νῆσον. Ἰδ. Εἰς. 39, σ. 59. (2) Στεφ. Βυζ. Κασίον καὶ Κάτος. (3) Οἰ. Ἰλ. Β. 5. 676.

(4) Στράβ. β. 10, σ. 489.

αἱ νύκτες εἰσὶ θερπαὶ καὶ ἀνέφελοι· οἱ θαλάσσιοι ἄνεμοι μυστριάζουσι τὰ θερινὰ καύματα, καὶ ἐν τούτῳ τῷ γλυκεῖ κλίματι ἐπικρατεῖ εὐφρόσυτος εὐκρασία καὶ ὑγεία σχεδὸν ἀναλλοίωτος· ἔχει λόφους ἀμπελοφόρους καὶ οἶνον ἄριστον· ἡ χώρα περιέχει ὡς 100 οἰκίας λιθοκτίστους καὶ στερεάς· ἐκάστη αὐτῶν ἔχει κλίβανον καὶ δεξαμενὴν· οἱ κάτοικοι εἰσὶ πάντες χριστιανοί· ἔχει λιμένα καὶ εἶχε καὶ πολλὰ πλοῖα ἐμπορικὰ ὧν τὰ πλεῖστα κατὰ τὸν πόλεμον τῆς τὸ 1821 ἐκραγείσης Ἑλληνικῆς ἐπαναστάσεως ἐξήφανίσθησαν. Κατὰ τὸ ἔαρ, τὸ θέρος καὶ μέρος τοῦ φθινοπώρου οἱ Κασιώται θαλασσοποροῦσιν ἐμπορευόμενοι κατὰ τὸ Αἰγαῖον πέλαγος καὶ μόνον τὸν χειμῶνα ζῶσιν εἰς τὰ ἴδια· σπεύρουσι τὸν νοέμβριον, θερίζουσι τὸν μάρτιον καὶ εὐθὺς ἐπιστρέφουσιν εἰς τὴν θάλασσαν· πολλοὶ αὐτῶν πνίγονται, διὸ καὶ οἱ ἄνδρες εἰσὶν ὀλιγαριθμότεροι τῶν γυναικῶν ἐν ταύτῃ τῇ νήσῳ. — Τέσσαρα χωρία εἰσὶν ἐν τῇ νήσῳ, Ἀγία Μαρίνα τὸ πρῶτεον, Ἀρβανιτοχώρι, Πόλι καὶ Παναγία καὶ λιμὴν παρὰ τὸ λεγόμενον Ἐμπόριον· οἱ κάτοικοι συμποσοῦνται ὡς 5000. πλοῖα ἔχουσιν ὡς ἑκατὸν ἑρικία γολέττας καὶ ἄλλα. — Παρὰ τὸ χωρίον Πόλι ἐπὶ βράχου ὀξυτενοῦς ἔκειτο ἡ ἀρχαία πόλις τῆς Κάσου ἧς σώζονται λείψανα· ἡ Κάσος ὑπόκειται τῷ σατραπῇ τῆς Ρόδου. Κατὰ τὸ βόρειον καὶ τὸ δυτικὸν τῆς Κάσου εἰσὶ πολλαὶ νησίδες (αἱ Νῆσοι τῶν Κασίων κατὰ τὸν Στράβωνα) ὧν ἡ ἀνατολικωτάτη καλεῖται Μάκρη, ἡ δὲ δυτικωτάτη καὶ ἡ μεγίστη Ἀρμάθια (τά). Κατὰ τὰς ἀρχὰς τοῦ Σεπτεμβρίου 1822 οἱ Κάσιοι ἐπεχείρησαν πρᾶξιν τολμηρὰν κατὰ τῶν αἰγιαλῶν τῆς Αἰγύπτου· τέσσαρα πειρατικά Κάσια πλοῖα ἐπελθόντα αἴφνης εἰς τὸν λιμένα τῆς Δαμιέτης, κατέλαβον δεκατρία πλοῖα καὶ λέμβους φέροντα ὀρυζιον διὰ τὸν σουλτανικὸν στόλον καὶ εὐρον πρὸς τούτοις

εἰς ἓν ἐξ αὐτῶν 1000,000 γροσίων εἰς μετρητά· οἱ Κά-
 σιοι ἐκλέξαντες τρία καὶ πληρώσαντες λείας, ἀπήγαγον αὐτὰ
 ἐγκαταλιπόντες τὰ ἄλλα· ἀφῆκαν δὲ ἀνέπαφον λέμβον γνω-
 ρισθεῖσαν ἐκ τοῦ ἐπ' αὐτῆς σημείου ὅτι περιεῖχε πράγματα
 ἀνήκοντα εἰς Εὐρωπαίους. Κατὰ δὲ τὴν 6' τοῦ ἰουνίου 1824
 στόλος Αἰγυπτιακὸς ἐκ 17 πλοίων πολεμικῶν ὑπὸ τὸν Χου-
 σεῖν-Βεην καὶ τὸν Ἰσμαῆλ Γιβραλτάρ ἀποσταλεῖς παρὰ τοῦ
 σατράπου τῆς Αἰγύπτου Μεχμεδ' Ἀλῆ πασᾶ ἐφάνη ἔμπρο-
 σθεν τῆς Κάσου καὶ ἐκύκλωσεν αὐτήν, καὶ 1500 Ἄλβανοὶ
 ἀποβάντες εἰς τὴν Ἀγίαν Μαρίναν κατὰ τὸ βορδυτικόν,
 ἐκυρίευσαν τὴν νῆσον εὐκόλως, διότι οἱ κάτοικοι μετὰ τινα
 ἀντίστασιν κατέβησαν τὰ ὄπλα καὶ ὑπετάγησαν· ἐθανατώ-
 θησαν δὲ ἐξ αὐτῶν 500, ἠχμαλωτίσθησαν 2000 γυναῖκες
 καὶ παῖδες καὶ ἐπέμφθησαν εἰς Κρήτην καὶ Αἶγυπτον, καὶ
 πολλοὶ τῶν προκρίτων ἐκαρτατομήθησαν· ἔλαβον δὲ λείαν οἱ
 ὀθωμανοὶ δεκαπέντε μεγάλα καὶ τεσσαράκοντα μικρότερα
 πλοῖα· εἴκοσι φορτώματα ναυπηγησάμου ξυλείας, πλῆθος
 ἡλων, σχοινίων, λίνου, ὀρυζης, μετὰξης κτλ. Ὁ Χουσεῖν
 Βέης καταλιπὼν ἓνα ἀγᾶν διοικητὴν τῆς νήσου ἀπέπλευσε
 διὰ τὴν Ἀλεξάνδρειαν, φέρων μεθ' ἑαυτοῦ εἰκοσιῆξ Κασιω-
 τικὰ πλοῖα, δεκαπέντε τῶν προϋχόντων Κασίων καὶ τὰς
 οἰκογενεῖας τῶν προκρίτων κατοίκων.

ΝΗΣΟΣ ΚΡΗΤΗ,

ΚΡΗΤΗ, ἡ μεγίστη καὶ νοτιωτάτη τῶν Ἑλληνικῶν νή-
 σων κειμένη μεταξύ τῆς 35' μούρας βορείου πλάτους καὶ ὡς
 ἔγγιστα ἀπὸ τῆς 21' μέχρι τῆς 24' μούρας ἀνατολικοῦ
 μήκους· ἐκτείνεται ἀπὸ δυσμῶν πρὸς ἀνατολὰς καὶ κεῖται
 ἀπέναντι τοῦ Μαλείου ἀκρωτηρίου τῆς Πελοποννήσου ἀφ'
 ἑνὸς μέρους καὶ τῆς νήσου Ρόδου ἀφ' ἑτέρου· ὥστε περιο-
 ρίζει ὁλόκληρον τὸ Αἰγαῖον πέλαγος· ἡ κατὰ τὸν Στράβωνα
 κεῖται μεταξύ τῆς Κυρηναίας καὶ τῆς Ἑλλάδος τῆς ἀπὸ τοῦ
 Σουνίου μέχρι τῆς Λακωνικῆς, ἐπὶ μῆκος παράλληλον πρὸς
 ἀμφοτέρους τοὺς εἰρημένους τόπους ἀπὸ δυσμῶν πρὸς ἀνα-
 τολὰς· περιβρέχεται δὲ κατὰ μὲν ἄρκτον ὑπὸ τοῦ Αἰγαίου
 πελάγους καὶ τοῦ Κρητικοῦ, κατὰ μεσημβρίαν ὑπὸ τοῦ Λι-
 βυκοῦ πελάγους τοῦ συνάπτοντος πρὸς τὸ Αἰγύπτιον (1),
 κατ' ἀνατολὰς ὑπὸ τοῦ Καρπαθίου καὶ κατὰ δυσμὰς ὑπὸ
 τοῦ Ἀδριατικοῦ πελάγους· ὥστε κεῖται κατὰ τὸ μέσον τῆς
 μεσογείου θαλάσσης, μεταξύ Εὐρώπης, Ἀσίας καὶ Ἀφρικῆς,
 ὡς τεθεῖσα ἐπίτηδες αὐτοσε, ἵνα βασιλεύῃ ἐπὶ τῆς ἄλλης
 Ἑλλάδος, ὡς καὶ ὁ Ἀριστοτέλης λέγει—

α Δοκεῖ δ' ἡ νῆσος καὶ πρὸς τὴν ἀρχὴν τὴν Ἑλληνικὴν
 » πεφυκέναι καὶ κεῖσθαι καλῶς· πάσῃ γὰρ ἐπικείται τῇ
 » θαλάσσῃ, σχεδὸν τῶν Ἑλλήνων ἰδρυμένων περὶ τὴν θά-
 λασσαν πάντων. v— Τῶν δύο ἄκρων τῆς νήσου τὸ μὲν πρὸς
 δυσμὰς εἶναι τὸ περὶ Φαλάσαρνα, ἔχον πλάτος 200 στα-

(1) Στράβ. β 10 σ. 471.

θίων, καὶ μεριζόμενον εἰς δύο ἀκρωτήρια ὧν τὸ μὲν νότιον ἐκαλεῖτο Κριοῦ μέτωπον, τὸ δὲ ὄρειον Κίμαρος· τὸ πρὸς ἀνατολὰς δὲ ἄκρον εἶναι τὸ Σαμώνιον ἐξέχον μικρὸν τοῦ Σουνίου πρὸς ἀνατολὰς. — Οἱ γεωγράφοι διαφωνοῦσι περὶ τοῦ μεγέθους τῆς Κρήτης· ὁ Στράβων λέγει ὅτι ὁ Σωσικράτης ὃς κατὰ τὴν μαρτυρίαν τοῦ Ἀπολλοδώρου ἐξηκρίβωσε τὰ κατὰ τὴν νῆσον διορίζει τὸ μὲν μῆκος αὐτῆς οὐ πλέον τῶν 2300 σταδίων, τὸ δὲ πλάτος οὐχὶ κατὰ τὸ μῆκος, τὴν δὲ περίμετρον οὐχὶ πλέον τῶν 5000 σταδίων· ὁ δὲ Ἀρτεμίδωρος λέγει τὴν περίμετρον 4100 σταδίων· ὁ δὲ Ἰερώνυμος τὸ μὲν μῆκος 2000 σταδίων, τὸ δὲ πλάτος ἀνώμαλον, τὴν δὲ περίμετρον μείζονα τῆς ὑπὸ τοῦ Ἀρτεμίδωρου λεγομένης (1)· ὁ δὲ Σκύλαξ (2) καὶ ὁ Δικαίαρχος (3) λογιζονται τὸ μῆκος αὐτῆς 2500 σταδίων· ὁ δὲ Πλίνιος τὸ μὲν μῆκος 270 μιλίων Ῥωμ. = 198 ὥρ. τὸ δὲ πλάτος 50 μιλ. = 20 ὥρ. τὴν δὲ περίμετρον 589 μιλ. = 235 ὥρ. 36 λ. (4). Ἡ ἀπόστασις ἀπὸ τῆς Κυρηναίας ἐπὶ τὸ ἀκρ. Κριοῦ μέτωπον λογιζέται ὑπὸ τοῦ Στράβωνος πλοῦς δύο ἡμερῶν καὶ δύο νυκτῶν, ἡ δὲ ἀπὸ τοῦ Ταινάρου ἀκρ. τῆς Λακωνίας ἑπτακοσίων σταδίων· ἀπὸ δὲ τοῦ Σαμωνίου ἀκρωτηρίου πρὸς Αἴγυπτον τεσσάρων ἡμερῶν καὶ νυκτῶν πλοῦς ἦ, κατὰ τινες, τριῶν· καὶ οἱ μὲν ἔλεγον τὸ διάστημα τοῦτο πεντακισχιλίων σταδίων, οἱ δὲ ἐλαττόνων· κατὰ δὲ τὸν Εὐρατοθένην ἡ μὲν ἀπὸ τῆς Κυρηναίας μέχρι τοῦ Κριοῦ μετώπου ἀπόστασις ἦν διςχιλίων σταδίων, ἡ δὲ ἀπὸ τοῦ Κριοῦ μετώπου εἰς τὴν Πελοπόννησον ἐλαττόνων. Ἡ νῆσος πᾶσα διαιρεῖται εἰς τρία μέρη διὰ δύο ἰσθμῶν ὧν ὁ μὲν

(1) Στράβ. β. 10, σ. 474, 475. (2) Σκυλ. Περίπλ. (3) Δικαίαρ-
χος Βίος Βαλζδος. (4) Πλιν. β. 4, κ. 20.

πρὸς δυσμὰς ὡς ἑκατὸν σταδίων εἶχε πρὸς μὲν τὴν βορείαν θάλασσαν πόλιν τὴν Ἀμφίμαλλαν πρὸς δὲ τὴν νοτίαν Φοίνικα τὸν Λάμπειω· ὁ δὲ ἕτερος ἰσθμὸς ὁ πρὸς ἀνατολὰς ἐκτείνεται εἰς διάστημα ἐξήκοντα σταδίων ἀπὸ τῆς Μινόας τῶν Λικτύων μέχρι τῆς Ἱεραπύτνης· κατὰ δὲ τὸ μέσον, τὸ μεταξύ δηλ. τῶν δύο ἰσθμῶν ἡ νῆσος ἐστὶ πλατυτάτη (1). — Ἡ Κρήτη ἔχει πολλὰ ἀκρωτήρια ὧν τὰ κύρια εἰσὶ Κώρυκος καὶ Κριοῦ μέτωπον πρὸς δυσμὰς καὶ Σαμῶνιον πρὸς ἀνατολὰς· ἐκ δὲ τῶν ὁρέων αὐτῆς ἡ Ἰῶδα κατὰ πρῶτον λόγον καὶ κατὰ δεύτερον ἡ Δίκτη εἰσὶ τὰ μέγιστα καὶ ὀνομαστότατα· κοιάδες δὲ εἰσὶν ἡ Ἀρενόα ἡ Ἀρενόζα, ἡ Μεσαρία, ἡ Αἴσα, ἡ Σίτη καὶ ἡ τῆς Μάλου. — Λιμένες μεγάλοι καὶ ἀσφαλεῖς δὲν ὑπάρχουσιν ἐν τῇ νήσῳ ταύτῃ· οἱ ὑπερτεροῦντες ἑπτὰ ἢ ὀκτὼ εἰσὶ μετρίας τάξεως· οἱ δὲ λοιποὶ πάντες εἰσὶν ἀναπεπταμένα ὁμητήρια. — Οὐδεὶς ναυσίπορος, ἀλλ' οὔτε καὶ πλοιαρίοις πλεύσιμος ποταμὸς ὑπάρχει· πολλοὶ δὲ μεγάλοι καὶ μικροὶ ῥύακες καὶ χεῖμαροι κατὰ πᾶσαν διεύθυνσιν τῆς νήσου. — Ἡ Κρήτη εἶχε πάλαι πολλὰς πόλεις οἰκουμένας καὶ ἐπὶ τῆς ἀκμῆς αὐτῆς 1,200,000 κατοίκων· ὁ Ὀμηρος ἐν μὲν τῇ Ἰλιάδι ἀποδίδωσιν αὐτῇ ἑκατὸν πόλεις

Ἄλλοι θ' οἱ Κρήτην ἑκατόμπολιν ἐμφερόμεντο (2), ἐν δὲ τῇ Ὀδυσσεΐᾳ μόνον ἑννεήκοντα· πολλοὶ δὲ συγγραφεῖς, ὡς ὁ Ὀράτιος, ὁ Βιργίλιος, ὁ Πλίνιος, ὁ Πομπόνιος Μέλας, ὁ Ἰσίδωρος καὶ ἄλλοι συμφωνοῦσιν εἰς τὸν ἀριθμὸν τῶν ἑκατόν· ἀλλὰ πολλὰ φαινόμενα καὶ πιθανολογίαι· πολλὰ μαρτυροῦσιν ὅτι εἶχεν ἡ νῆσος πλείους τῶν ἑκατόν πόλεων καὶ παρά τισιν ἄρχαίοις συγγραφεῦσι καὶ Ἕλλησι καὶ

(1) Στράβ. β. 10, σ. 475. (2) Πλ. Β. ζ. 649.

Δατίνοις σώζονται πολλαὶ ἀναμνήσεις πλειόνων τῶν ἑκα-
τὸν εἴκοσι· καὶ ὁ Πλίνιος δὲ αὐτὸς ἀναφέρει ὅτι ἐκ τινος
σεισμῷ συμβάντος περὶ τοῦ 368 ἔτη π. Χ. ἐξήκοντα
ἐξ αὐτῶν κατεχωνεύθησαν· ἐκτὸς δὲ τῶν γνωστῶν ἦσαν καὶ
τινες ἄγνωστοι πόλεις καὶ περὶ ὧν οὐδὲν πλὴν τῶν ὀνομά-
των ὑπὸ τῶν συγγραφέων μνημονεύεται· ἐξ ἀπασῶν δὲ τῶν
πόλεων τῆς Κρήτης ἡ Κνωσσός, ἡ Γορτύνη καὶ ἡ Κυδωνία
ἦσαν αἱ μέγιστα καὶ ἀξιολογώταται (1)· σχεδὸν δὲ πᾶσαι
πρὸ αἰώνων ἐξηφανίσθησαν εἴτε ἐκ τῶν πολέμων εἴτε ἐκ
τῶν σεισμῶν οἷς ὑπόκειται ἡ νῆσος· καὶ κατὰ πρῶτον μὲν
ἐλείφθησαν εἰκοσιτέσσαρες, μετὰ ταῦτα δὲ δύο μόνον, ἡ
Κνωσσός καὶ ἡ Ἱεράπυτνα, ἃν καὶ ὁ Πλίνιος λέγῃ ὅτι ἐπ'
αὐτοῦ ἐσώζοντο εἰσέτι ἐξήκοντα. — Ἡ Κρήτη ὠνομάσθη
κατὰ καιροὺς διαφόρως· καὶ ἐν πρώτοις μὲν Ἀερία, εἴτα
Ἰδαία, εἴτα Κουρήτις, εἴτα Μακαρόννησος διὰ τὸ εὐκράες καὶ
τὸ εὐφορον, καὶ τέλος Κρήτη ἀπὸ τινος νύμφης Κρήτης θυ-
γατὸς τῆς Ἑσπερίας ἢ ἀπὸ Κρήτου βασιλέως τῶν Κουρη-
τῶν. — Ἐν Κρήτῃ ὡμιλοῦντο διάφοροι γλῶσσαι, διότι ὤκη-
σαν τὴν νῆσον ταύτην διάφορα ἔθνη = Ἀχαιοὶ, Ἐτεοκρή-
τις, Κυδῶνες, Τριχάϊκες Δωριεῖς καὶ Πελασγοί, ὡς ὁ Ὀμη-
ρος μαρτυρεῖ =

Ἄλλη δ' ἄλλων γλῶσσα μεμιγμένη· ἐν μὲν Ἀχαιοὶ

Ἐν δ' Ἐτεοκρήτις μεγαλήτορες· ἐν δὲ Κυδῶνες

Δωριεῖς τε Τριχάϊκες, δῖοι τε Πελασγοί (2)·

καὶ ἐξ αὐτῶν, κατὰ τὸν Σταφύλον παρὰ Στράβωνι, οἱ μὲν
Δωριεῖς εἶχον τὸ ἀνατολικὸν μέρος τῆς νήσου, οἱ Κυδῶνες τὸ
δυτικόν, οἱ Ἐτεοκρήτις τὸ μεσημβρινόν, οἱ δὲ ἄλλοι πάντες,
οἱ μᾶλλον ἰσχύοντες τὰς πεδιάδας· καὶ οἱ μὲν Ἐτεοκρήτις

(1) Στραβ. β. 10, σ. 476. (2) Ομ. Οδ. Τ. 9, 175.

καὶ οἱ Κυδῶνες φαίνεται ὅτι ἦσαν αὐτόχθονες, οἱ δὲ λοιποὶ ἐπήλυδες ἐλθόντες, ὡς λέγει ὁ Ἄνδρων, ἐκ τῆς μοῖρας τῆς Θεσσαλίας τῆς πρότερον μὲν λεγομένης Δωριίδος, ὕστερον δὲ μετακληθείσης Ἑστιαιώτιδος· οἱ ἐξ αὐτῆς δὲ ὀρμηθέντες Δωριεῖς ἦσαν οἱ παρὰ τὸν Παρνασσὸν κατὰ πρῶτον οἰκήσαντες καὶ κτίσαντες τὰς τρεῖς πόλεις = Ἐρινεὸν, Βόϊον καὶ Κυτίνιον· ὠνομάσθησαν δὲ τριχάϊκες οὐχὶ διὰ τὰς τρεῖς εἰρημένας πόλεις, διότι ἡ Δωρίς ἦν τετράπολις καὶ οὐχὶ τρίπολις, ἀλλὰ διὰ τὸ τρίχινον τοῦ λόφου τῆς περικεφαλαίας αὐτῶν (1). ἡ κατὰ τὸν σχολιαστὴν τοῦ Ομήρου ὡς τριχῇ διαιρεθέντες, διότι οἱ μὲν αὐτῶν ὤκησαν τὴν Εὐβοίαν, οἱ δὲ τὴν Πελοπόννησον, οἱ δὲ τὴν Κρήτην, ἡ κατὰ τὸν Ἑτυμολόγον ἐκ τοῦ ὅτι ἐκίνουν συνεχῶς κατὰ τοὺς πολέμους τὰς ἐπὶ τοῦ λόφου τρίχας. — Οἱ Δωριεῖς ἤλθον εἰς Κρήτην καὶ ἐγένοντο κύριοι αὐτῆς μετὰ τὴν ἀποπεράτῳσιν τοῦ Τρωικοῦ πολέμου, τὴν ἀπόσβεισιν τῆς ἐν Κρήτῃ βασιλικῆς γενεᾶς καὶ τὴν κατάλυσιν τῆς βασιλείας, καὶ μετὰ τρεῖς γενεάς ἀπὸ τῆς καθόδου τῶν Ἡρακλειδῶν εἰς Πελοπόννησον· ἤλθον δὲ οὐχὶ ἐκ τοῦ αὐτοῦ μέρους πάντες καὶ διὰ μιᾶς καὶ μόνης ἀποικίας, ἀλλ' ἐκ διαλειμμάτων καὶ ἐκ διαφόρων τόπων τῆς Πελοποννήσου. Μυθολογεῖται ὅτι ὁ Ζεὺς ἐτέχθη ἐν Κρήτῃ ἐνθα ἡ μήτηρ αὐτοῦ Ρέα ἐλθοῦσα, εὔρε τοὺς Ἰδαίους δακτύλους καὶ ὀδηγηθεῖσα ὑπ' αὐτῶν εἰς τὸ ὄρος τῆς Ἰδης (2), ἡ κατ' ἄλλους εἰς τὸ ὄρος Δίκτην (3). ἡ κατὰ τὸν Ἡσίοδον πεμφθεῖσα εἰς Λύκτον (4), ἐνθα ἦν μέγα καὶ ἀπόκρυφον ἄντρον, ἔτεκεν ἐκεῖ τὸν Δία καὶ παρέδωκεν αὐτὸν τῇ ἐπιστασίᾳ τῆς Θέμιδος· τροφούς δὲ αὐτοῦ κατέστησε τὰς νύμ-

(1) Στραβ. β. 10, σ. 476. (2) Ἰδ. Ἰδν. (3) Ἰδ. Δίκτη. (4) Ἰδ. Λύκτος.

φας Ἀδράστειαν καὶ Ἰδην, θυγατέρας τοῦ Μελισσέως βασι-
λέως τῆς Κρήτης, καὶ τοὺς κουρήτας διώρισε φύλακας τοῦ
παιδός (1). ἦσαν δὲ κατὰ τινὰς μὲν συγγραφεῖς Κουρήτες,
Ἰθαῖοι Δάκτυλοι καὶ Κορύβαντες οἱ αὐτοί· κατὰ δὲ τὸν
Διόδωρον οἱ Κουρήτες καὶ οἱ Ἰθαῖοι Δάκτυλοι ἦσαν δύο
διακεκριμένοι ἀπ' ἀλλήλων λαοὶ (2). κατὰ δὲ τὸν Στρά-
βωνα ἐνομίζετο ὅτι οἱ Κουρήτες καὶ οἱ Κορύβαντες ἦσαν
ἐκγονοὶ τῶν Ἰθαίων Δακτύλων, καὶ ὅτι οἱ ἐν Κρήτῃ πρῶτοι
γεννηθέντες ἑκατὸν ἄνδρες ὠνομάσθησαν ὡς οἱ προπάτορες
αὐτῶν Ἰθαῖοι Δάκτυλοι (3). — Ἡ νῆτος αὐτῇ διέπρεψε τὸ
πάλαι διοικουμένη ὑπὸ ἰδίων βασιλέων καὶ νόμων ἰδίων.
πρῶτος βασιλεὺς τῆς Κρήτης ἐγένετο ὁ Ζεὺς, ὁ πρῶτος τοῦ
ὀνόματος· τούτου καὶ ἀδελφὸς τοῦ Οὐρανοῦ καὶ ὁ καλέσας
τὴν νῆσον Ἰθαίαν ἀπὸ τῆς γυναικὸς αὐτοῦ, κατὰ τὸν Διόδω-
ρον (4). μετὰ τὸν Δία τοῦτο, ἐβασίλευσε Κρής, ὁ υἱὸς αὐτοῦ
ὃς ἦν εἷς τῶν Κουρήτων καὶ μετωνόμασε τὴν νῆσον ἀντὶ
Ἰθαίας Κρήτην ἀφ' ἑαυτοῦ (5). ἐβασίλευσε δὲ ὁ Κρής, κατὰ
τὴν μαρτυρίαν τοῦ Εὐσεβίου, ἐπὶ τῆς ἐποχῆς τοῦ πατριάρ-
χου Ἀβραάμ. ἢ τοῦ υἱοῦ αὐτοῦ Ἰσαάκ (6). καὶ μετὰ τὸν
Κρήτα ἀλληλοδιαδόχως ὁ γαμβρὸς αὐτοῦ Ἄμμων φυγὼν
ἐκ Λιβύης, ὁ Κυδὼν, ὁ Ἄπτερος, ὁ Λάπης, ὁ υἱὸς τοῦ Δώρου
τοῦ Δευκαλίωνος Τεύταμος ἢ Τέκταμος ὃς ἔπλευσεν εἰς Κρή-
την μετὰ Αἰολέων καὶ Πελασγῶν (7) ἐκ τῆς Ἑστιάϊτιδος
τῆς Θεσσαλίας, Ἀστέριος ὁ Τευτάμου, Μίνως ὁ Α'. ὁ Λύ-
καστος, Μίνως ὁ Β'. ὃς πρῶτος ἐκτῆσατο ναυτικὸν καὶ ἐγέ-

(1) Ἰδ. Πηγ. 3', σ. 308. (2) Διοδ. Σικ. (3) Στράβ. β. 10, σ. 473. (4) Διοδ. Σικ. β. 3', σ. 61. (5) Στεφ. — Ἰπιδωρ. — Ὀριγεν. β. 16, κ. 6. — Χρονικ. Κρητ. (6) Εὐσεβ. εἰς Χρονολογ. (7) Διοδ. β. 4, κ. 60. — β. 5, κ. 80.

νετο κύριος τοῦ πλείστου τῆς Ἑλληνικῆς θαλάσσης καὶ ἤρξεν ἐπὶ τῶν Κυκλάδων νήσων καὶ συνῴκισε τὰς πλείστας αὐτῶν, καὶ ἐξελάσας τοὺς Κᾶρας, ἐγκατέστησε τοὺς ἰδίους αὐτοῦ υἱοὺς ἡγεμόνας αὐτῶν καὶ ἐκάθηρεν ἐκ τῆς θαλάσσης τοὺς ληστὰς καὶ τοὺς πειρατὰς καθ' ὅσον ἐδύνατο (1), καὶ διείλε τὴν νῆσον εἰς τρία μέρη, καὶ ἔκτισε πόλιν ἐφ' ἑκάστου αὐτῶν, τὴν Κνωσσὸν, τὴν Κυδωνίαν καὶ τὴν Φαιστὸν, καὶ κατεστήσατο ἐν Κνωσσῷ τὰ βασιλεία αὐτοῦ· καὶ γενόμενος ζηλωτὴς τοῦ ἀρχαίου Ραδαμάνθυος ὃς ἦν ὁμώνυμος τοῦ ἀδελφοῦ αὐτοῦ, καὶ ἐθεωρεῖτο ὡς ὁ δικαιοτάτος τῶν ἀνθρώπων, καὶ πρῶτος ἐπόλισε τὴν Κρήτην, κτίσας πόλεις καὶ ἀποκαταστήσας διοικήσιν καὶ νόμους οὓς ὑπεκρίνετο ὅτι ἐλάμβανε παρὰ τοῦ Διὸς, οὕτω καὶ ὁ Μίνως κατὰ μίμησιν ἐκείνου ἀνεχώρει κατὰ πᾶν ἔννατον ἔτος εἰς ἄντρον καθιερωμένον τῷ Διὶ, καὶ ἐξερχόμενος αὐτοῦ ὡς θεόπνευστος, διέδιδεν ὡς νόμους τοῦ Διὸς τοὺς ἰδίους αὐτοῦ νόμους (2), ὡς καὶ ὁ Ὅμηρος ὀνομάζει αὐτὸν μαθητὴν τοῦ Διὸς=

ἔ.θ.α τε Μίνως

Ἐννέωρος βασιλεὺς Διὸς μεγάλου βασιστής (3). οἱ δὲ ἀρχαῖοι ἱστορικοὶ διηγούμενοι τὰς ἱστορίας τοῦ Μινωταύρου καὶ τοῦ Λαβυρίνθου, τῆς συμφορᾶς τοῦ Δαιδάλου καὶ τὰ συμβάντα τοῦ Θησέως, παριστῶσι τὸν Μινῶνα ὡς βασιλεῖα τυραννικὸν, δασμολόγον καὶ βίαιον, καὶ οἱ μὲν θέλουσιν αὐτὸν ξένον ἐπηλυδα, οἱ δὲ αὐτόχθονα Κρηῖτα, ἐν οἷς καὶ ὁ Ὅμηρος ὃς λέγει αὐτὸν πρῶτον τῶν ἀπογόνων τοῦ Διὸς καὶ ἑφορον τῆς Κρήτης=

(1) Θουκυδ. β. 1, κ. 4, 3. (2) Στραβ. β. 10, σ. 476. — Διοδ. Σικ. β. 5, κ. 78. — Πλάτ. παρὰ Στραβ. β. 16, σ. 762. (3) Οἱ μὲν ὁδ. Τ. 5. 178. — Παντ. Δικ. β. 2.

Ὁς πρῶτον Μίνωα τέκε Κρήτη ἐπίουρον (1).
 ἡ θαλασσοκρατία τοῦ Μίνωος χρονολογεῖται κατὰ τὸν Εὐ-
 σέβιον 1250 π. Χ. (2). Μετὰ τὸν Μίνωα ἐβασίλευσε Δευ-
 καλίων ὁ νεώτερος τῶν υἱῶν αὐτοῦ, ἄλλος ἢ ὁ υἱὸς τοῦ
 Προμηθεὺς ἀρχαῖος Δευκαλίων ἐφ' οὗ συνέβη ὁ κατακλυ-
 σμός· τὸν δὲ Δευκαλίωνα διαδέχτο ὁ δευτερότοκος ἀδελφὸς
 αὐτοῦ Κατρέυς, τὸν δὲ Κατρέα οἱ δύο ἀνεψιοὶ αὐτοῦ Ἰδο-
 μενεὺς καὶ Μυριόνης οἱ μετὰ 80 νηῶν μετασχόντες τοῦ πο-
 λέμου τῆς Τρωάδος (3). κατὰ τὴν ἄλωσιν τῆς πόλεως
 ἐκείνης ὁ Ἰδομενεὺς σὺν τοῖς μετ' αὐτοῦ ἐπανέκαμψεν
 ἀβλαβῆς εἰς Κρήτην (4). ἀλλ' ἐξωσθεὶς τῆς ἀρχῆς καὶ
 τῆς νήσου, ἔφυγεν εἰς Ἰταλίαν, εἰς τὸ ἐπὶ τῆς Κολονίδος
 ἀκρωτήριον τῶν Σουλαντίνων ἐνθα καὶ κατέφυκεν (5). —
 Οἱ νόμοι τῆς Κρήτης οὐ ἐθεωροῦντο ὡς ἀρχαιότατοι ἐγένον-
 το πρωτότυπον τῆς νομοθεσίας τῶν σοφωτέρων λαῶν τῆς
 Ἑλλάδος, καὶ μάλιστα τῶν Λακεδαιμονίων, ὡς ὁ Πλάτων
 καὶ ὁ Ἐφορος μαρτυροῦσι (6). κατὰ τοὺς νόμους τούτους
 ὧν κύριαί ἐαίσεις ἦσαν ἡ ἐλευθερία, ἡ ὁμόνοια, ἡ ἐγκρά-
 τεια καὶ ἡ λιτότης οἱ μὲν παῖδες κατετάττοντο εἰς τὰς λε-
 γομένας ἀγέλας, οἱ δὲ τέλειοι εἰς τὰ συσσίτεια τὰ καλούμενα
 ἀνδρεῖα, ἵνα συντρέφωνται δημοσίως καὶ οἱ πένητες ἐξ ἴσου
 μετὰ τῶν πλουσίων· ἔπρεπε δὲ οἱ παῖδες νηπιόθεν νὰ μαν-
 θάνωσι γράμματα καὶ τινὰς ὥδᾶς διατεταγμένας ὑπὸ τῶν
 νόμων, καὶ τινὰ εἵδη μουσικῆς· ἐγυμνάζοντο ἔτι εἰς τὸ νὰ
 ὀπλοφορῶσι καὶ νὰ ἐργάζωνται καὶ νὰ ἀντέχωσι πρὸς τοὺς
 θερινούς καύσωνας καὶ τὰ χειμερινὰ ψύχη, καὶ νὰ ἀναβαί-

(1) Ομ. 1λ. Ν. ζ. 450. — Στραβ. β. 10, σ. 476, 477. (2) Εὐσε-
 βιος Χρονικ. σ. 294. (3) Ομ. 1λ. Β. ζ. 650. — 652. (4) Ομ. Οδ.
 Γ. ζ. 191. (5) Βεργιλ. Αἰν. β. Γ. ζ. 121 καὶ 401 καὶ Σερβ. Σημ.

(6) Στραβ. β. 10, σ. 477.

νωσιν ἀκόπως τὰ τραχύτατα τῶν ὀρέων, καὶ νὰ ὑπομέ-
νωσιν ἀγογγύστως τὰς πληγὰς ὅσας ἐλάμβανον κατὰ τὰ
γυμνάσια καὶ τοὺς πρὸς ἀλλήλους ὑποκρινομένους πολεμι-
κοὺς ἀγῶνας· ἐδιδάσκοντο δὲ καὶ τὴν τοξικὴν τέχνην καὶ
τὴν ἐνοπλον ὄρχησιν ἐπινοηθεῖσαν πρῶτον ὑπὸ τινος τῶν
Κουρήτων, κανονισθεῖσαν δ' ἔπειτα ὑπὸ τοῦ Πυρρίχου καὶ
ὠνομασθεῖσαν πυρρίχην· κατὰ δὲ τὰς ὥδας μετεχειρίζοντο
μόνον τοὺς ζωηροτάτους Κρητικοὺς ῥυθμοὺς τοὺς ἐφευρεθέν-
τας ὑπὸ τοῦ Θαλήτου· ἡ ἐνδυμασία αὐτῶν ἦν στρατιωτικὴ
καὶ τὰ τιμιώτατα τῶν δώρων ἦσαν τὰ ὅπλα· οἱ παῖδες οἱ
εἰς τὰ ἀνδρεῖα συσσίτια κατατεταγμένοι ἐλάμβανον τὴν
τροφὴν αὐτῶν κατὰ μέρος, καθήμενοι πάντες ὁμοῦ κατὰ
γῆς, καὶ ἐνδεδυμένοι πενιχροὺς ἐπενδύτας τοὺς αὐτοὺς ἐπί-
σης κατὰ χειμῶνα καὶ κατὰ θέρος· οὐ μόνον δὲ ἀνθυπηρε-
τοῦντο ἀμοιβαίως, ἀλλ' ὑπηρετοῦν αὐτοὶ καὶ τοὺς ἄνδρας·
κατὰ τοὺς γυμναστικοὺς ἀγῶνας οἱ παῖδες τοῦ αὐτοῦ συσ-
σιτίου συνεκρότουν μάχην καὶ πρὸς ἀλλήλους καὶ πρὸς τοὺς
παῖδας τῶν ἄλλων συσσιτίων ὑπὸ τὴν ἐπιστάσιαν ἐνὸς παι-
δονόμου· συνέταττον δὲ τὰς ἀγέλας οἱ υἱοὶ τῶν ἐπιφανε-
στάτων καὶ ἰσχυροτάτων πολιτῶν, προσπαθοῦντες ἕκαστος
νὰ καταστήσῃ τὴν ἰδίαν αὐτοῦ πολυαριθμοτέραν τῶν ἄλ-
λων· ἐκάστης δὲ ἀγέλης ἀρχηγὸς ἦν συνήθως ὁ πατὴρ τοῦ
συντάξαντος, ἔχων τὴν ἐξουσίαν τοῦ ὁδηγεῖν τοὺς ὑφ'
ἐαυτὸν νέους εἰς τοὺς ἀγῶνας καὶ τιμωρεῖν τὴν ἀπειθειαν.
ἐτρέφοντο δὲ οὗτοι οἱ νέοι ἐκ τῶν δημοσίων χρημάτων·
κατὰ τινὰς δὲ τεταγμένας ἡμέρας ἐπάλαιον ἀγέλη κατ'
ἀγέλης, βαδίζουσαι ἐν ῥυθμῷ, κατὰ τὸν ἦχον τοῦ αὐλοῦ
καὶ τῆς λύρας, ὥς οἱ Κρήτες συνήθως ἐβάδιζον καὶ κατὰ
τοὺς πραγματικοὺς αὐτῶν πολέμους· καὶ κατέφερον πρὸς
ἀλλήλους καὶ διὰ χειρῶν καὶ δι' ὅπλων σιδηρῶν πληγὰς

οὐκ ὀλίγον βαρείας (1). ὅσοι δὲ ἐξήρχοντο κατὰ τὸν αὐτὸν χρόνον τῆς ἀγέλης τῶν παίδων ἠνάγκάζοντο ἅμα πάντες νὰ νυμφεύωνται· δὲν παρελάμβανον δὲ παρ' ἑαυτοῦς τὰς κόρας, πρὶν αὗται γένωνται ἱκαναὶ τῆς οἰκιακῆς οἰκονομίας· πᾶσαι δὲ κόρη ἔχουσα ἀδελφὸν ἐλάμβανε προῖκα τὸ ἥμισυ τῆς τοῦ ἐκείνου μερίδος (2). Ἐν Κρήτῃ ἦν σύγκλητος συγκειμένη ἐκ δέκα ἀρχόντων (3) ἐκ τῶν πρωτίστων πολιτῶν οἱ ἐκκλοῦντο Κόσμοι ἢ Κοσμοῦντες, οἱ δὲ πρῶτοι αὐτῶν ἐλέγοντο Πρωτόκοσμοι (4). ἦσαν δὲ οἱ συγκλητικοὶ ἢ κόσμοι ἐνιαύσιαι (5), καὶ εἶχον τὴν διοίκησιν τῶν στρατιωτικῶν πραγμάτων (6) διὸ καὶ παρ' Ἡσυχίῳ διερμηνεύονται Στρατοπεδάρχαι ἢ Στρατάρχαι· ἐν δὲ ταῖς μεγίσταις χρεαίαις μετέχειρίζοντο συμβούλους τοὺς λεγομένους γέροντας· καθίσαντο δὲ εἰς τὸ συνέδριον τοῦτο οἱ ἀξιωθέντες τῆς ἀρχῆς τῶν Κόσμων καὶ οἱ κατὰ τὰ ἄλλα κρινόμενοι δόκιμοι (7). Ἐκ τῶν ἐπιγραφῶν μανθάνομεν ὅτι τὰ ἐπίσημα ἐγγραφα τοῦ Κράτους ἐξεδίδοντο ἐπ' ὀνόματι τῶν Κόσμων καὶ τῆς Πόλεως (8), ὅτι οἱ Κόσμοι ἐδέχοντο τοὺς πρέσβεις ἄλλων ἐπικρατειῶν καὶ διεπραγματεύοντο συνθήκας μετ' αὐτῶν (9)· καὶ ὅτι αἱ τοιοῦτου εἵδους συνθήκαι ἔφερον ὑπογραφὴν ἢ Πόλις καὶ ὁ Πρωτόκοσμος (10). ἔτι δὲ ὁ τρέχων ἐνιαυτὸς ἔφερε τὸ ὄνομα τοῦ κατὰ καιρὸν Πρωτοκόσμου (11)· οἱ δὲ γέροντες ἦσαν εἴκοσι ὀκτὼ τὸν ἀριθμὸν καὶ ἦσαν ἰσόβιοι καὶ πρὸς οὐδένᾳ ὑπεύθυνοι (12)· τινὲς τῶν συγκλητικῶν ἐκα-

(1) Στραβ. β. 10, σ. 483. (2) Αὐτ. σ. 482, 483. (3) Αὐτ. σ. 484.

(4) Ἀριστοτέλης Πολιτικ. β. 2' κ. 7, § 3. (5) Πολυβ. « Τὰ κατὰ τὰς ἀρχάς ἐπέτιττε παρ' αὐτοῖς ἴσθι. » β. 6, κ. 46. (6) Ἀριστοτέλης Πολιτικ. β. 2, κ. 7, § 3. (7) Στραβ. β. 10, σ. 484. — Ἀριστοτέλης Πολιτικ. β. 2, κ. 7, § 5. (8) Κισχυλ. Αρχαιολ. Ασιατ. σ. 128. 164.

(9) Αὐτ. σ. 115, 117. (10) Αὐτ. σ. 129, 134, 137. (11) Πολυβ., ἐκλογ. νομ. 45. (12) Ἀριστοτέλ. Πολυβ. β. 2, κ. 6.

λαύντο ἵππεῖς ὡς ὄντες ὑπόχρεοι νὰ τρέφωσιν ἵππους. — Ἐν Κρήτῃ ἀπὸ πάντων τῶν γινομένων καρπῶν καὶ τῶν βοσκημάτων καὶ τῶν δημοσίων φόρων οὓς ἔφερον οἱ περὶοικοὶ μέρος ἦν ὠρισμένον διὰ τοὺς θεοὺς καὶ τὰς κοινὰς λειτουργίας καὶ μέρος διὰ τὰ συσσίτια, ὥστε νὰ τρέφωνται πάντες ἐκ κοινοῦ, γυναῖκες καὶ παῖδες καὶ ἄνδρες (3). ἐν ἐκάστῃ πόλει ἦσαν δύο οἶκοι δημοσίοι, ὁ μὲν καλούμενος Ἀνδρεῖον, ὁ δὲ λεγόμενος Κοιμητήριον ἐν ᾧ ἐκοίμιζον τοὺς ξένους· κατὰ δὲ τὸν συσσιτικὸν οἶκον ἔκειντο δύο τράπεζαι ξενικαὶ καλούμεναι εἰς ἃς προεκάθιζον οἱ παρόντες τῶν ξένων· ἐξῆς δ' ἦσαν αἱ τῶν ἄλλων· ἐκάστῳ δὲ τῶν συνδαιτυμόνων παρετίθετο ἴσον μέρος, τοῖς δὲ νεωτέροις ἐδίδετο ἡμισυ μέρος κρέατος· τῶν δὲ ἄλλων ἐδεσμάτων οὐδεὶς ἤπτοντο· ἐφ' ἐκάστης τραπέζης παρετίθετο ἐκάστῳ ποτήριον οἶνου ἀκράτου· ἐπὶ δὲ τῆς τῶν παιδῶν εἰς μόνος κοινὸς κρατὴρ κεκραμμένου οἶνου· οἱ δὲ πρεσβύτεροι ἔπινον καὶ πλέον ἐὰν ἐβούλοντο· μετὰ δὲ τὴν τράπεζαν ἐβουλεύοντο συνήθως περὶ τῶν κοινῶν πραγμάτων (2). — Οἱ Κρήτες εἶχον δούλους ἢ αἰχμαλώτους, ὧν οἱ δουλεύοντες εἰς τὰς πόλεις ὠνομάζοντο Χρυσωνῆται· ὅσοι δὲ κατὰ τοὺς ἀγροὺς Αμφαμιῶται ἢ Κληρῶται ὡς λαχόντες διὰ κλήρων τοῖς κυρίοις αὐτῶν· οἱ κληρῶται οὗτοι εἶχον νενομισμένας τινὰς ἐορτάς ἐν τῇ πόλει Κυδωνία, ἐν αἷς οὐκ εἰσέρχοντο εἰς τὴν πόλιν ἐλεύθεροι· ἐδύναντο μάλιστα οἱ κληρῶται κατὰ τὰς ἐορτάς ταύτας νὰ μασίζωσι τοὺς ἐλεύθερους. Καλλίστρατος ὁ Ἀριστοφάνειος λέγει οὕτω = « Καλοῦσι δὲ οἱ Κρήτες τοὺς μὲν κατὰ πόλιν οἰκέτας » Χρυσωνήτους, Ἀμφαμιώτας δὲ τοὺς κατ' ἀγρὸν, ἐγχωρίους » μὲν ὄντας, δουλωθέντας δὲ κατὰ πόλεμιν διὰ τὸ κλη-

(1) Ἀποσλ. αὐτ. κ. 4. (2) Δωσιόδας παρ' Ἀθην. Δειπνιστ. β. 4, κ. 22.

» ρωθῆναι δὲ κλαρώτας »· ὁ Ἑφορος δ' ἐν τρίτῃ ἱστοριῶν
 α Κλαρώτας (φησὶ) Κρῆτες καλοῦσι τοὺς δούλους ἀπὸ τοῦ
 » γενομένου περὶ αὐτῶν κλήρου· τούτοις δ' εἰσὶ νενομισμέ-
 » ναι τινὲς ἑορταὶ ἐν Κυθωνίᾳ ἐν αἷς οὐκ εἰσάσιν εἰς τὴν
 » πόλιν ἐλευθέροι, ἀλλ' οἱ δοῦλοι πάντων κρατοῦσι, καὶ κύ-
 » ριοι μαστιγοῦν εἰσὶ τοὺς ἐλευθέρους· » Σωσικράτης δ' ἐν
 δευτέρῳ Κρητικῶν α Τὴν μὲν κοινὴν (φησὶ) δουλείαν οἱ
 » Κρῆτες καλοῦσι μνοίαν, τὴν δὲ ἰδίαν ἀμφαμιώτας, τοὺς δὲ
 » περιόικους ὑπηκόους· » τὰ παραπλήσια ἱστορεῖ καὶ Δω-
 σιάδας ἐν τετάρτῳ Κρητικῶν (1). Οἱ Νεκροθάπται ὠνομά-
 ζοντο Ἐργατῶνες (2), οἱ δὲ Κατακαῦται οὔτε πολῖται ἦσαν
 οὔτε αἰχμάλωτοι, ἀλλὰ διῆγον εἰς τὰ ἴδια ἐν παντελεῖ ἐλευ-
 θερίᾳ ὑπὸ τὴν ἄμεσον ἐξουσίαν τῆς συγκλήτου (3). — Ἡ
 Κρήτη ἦν ἱερὰ τοῦ Διός· ὅθεν ὁ Βιργίλιος λέγει==

Νῆσος Διὸς τοῦ μεγάλου ὑπάρχ' εἰς τὴν θάλασσαν
 [Κρήτη (4)·

καὶ ὁ Διονύσιος==

Κρήτη τιμήεσσα, Διὸς μεγάλιοι τιθῆνη (5)·

ἦν δὲ ἐκτεταμένη καθ' ἅπασαν σχεδὸν τὴν νῆσον ἢ λατρεία
 τοῦ θεοῦ τούτου, καὶ κυρίως κατὰ τὸ μέσον αὐτῆς, περὶ
 τὰ ὄρη Ἰδην καὶ Δίκτην· καὶ κατὰ τὰς πόλεις Κνωσσὸν,
 Γόρτυνα, Λύκτον, Πραῖτον καὶ Ἱεράπυρναν (6). — Ἡ Κρή-
 τη ἀνεδείχθη ἰσχυρὰ, λαμπρὰ καὶ μεγάλη ἐπὶ τῆς βασι-
 λείας κυρίως τοῦ Μίνωος καὶ τῶν διαδόχων αὐτοῦ, διότι
 τότε αἱ διάφοροι κατοικοῦσαι τὴν νῆσον φυλαὶ ἦσαν συ-
 νημμέναι καὶ συνεσωματωμέναι περὶ τὸ αὐτὸ κέντρον, ἐπὶ

(1) Αθην. Δειπνοσοφ. β. 6, κ. 84. (2) Ησυχ. εἰς λ. Ἐργατῶνες.

(3) Πλούταρχ. Ζητημ. Ἑλλ. τ. 7, σ. 186, 87. εκδ. Ρακ. (4) Βιρ-
 γιλ. Αιν. Γ. σ. 104 μεταφρ. εμη. (5) Διονυσ. Περιηγ. σ. 501. — ἰδ.
 ἀνωτ. (6) ἰδ. εκκαστ. τούτ

δὲ τῆς κυριότητος τῶν Δωριέων ἂν καὶ ἡ κυθέρνησις ᾗ Δωρικῇ, καὶ ἡ γλῶσσα Δωρικὴ καὶ τὰ πάντα σχεδὸν Δωρικὰ, ἡ δύναμις ὅμως παρελύθη, τὸ νεῦρον τοῦ ἔθνισμοῦ ἐχάυνώθη καὶ οὐδὲν γενναῖον οὐδὲ λαμπρὸν ἐπιχείρημα διεπράχθη, διότι οἱ Δωριεῖς ἐλθόντες κατὰ διαλείμματα ἐκ διαφόρων μερῶν τῆς Πελοποννήσου, ὥκησαν διαφόρους μακρὰν διεστώτας καὶ δι' ὁρέων διαχωριζομένους ἀπ' ἀλλήλων τόπους τῆς νήσου, ἄνευ συναφείας, συγκεντρώσεως καὶ ἐνότητος· ἀπὸ τῆς ἐγκαταστάσεως τῶν Δωριέων μέχρι τῆς ὑπὸ τῶν Ῥωμαίων κατακτήσεως τῆς νήσου ἡ κατάστασις τοῦ λαοῦ καὶ τὸ εἶδος τοῦ πολιτεύματος ἔμειναν αἰεὶ ἀναλλοίωτα. Περὶ τὰ 800 π. Χ. οἱ Λακεδαιμόνιοι ἔπεμψαν εἰς Κρήτην τὸν Χαρμίδαν, ἄνδρα τῶν ἐν Σπάρτῃ δοκίμων, ὅπως καταπαύσῃ τὰς στάσεις τῶν Κρητῶν, καὶ πείσῃ αὐτοὺς νὰ ἐκλείπωσι τὰ πολίσματα ὅσα ᾗσαν ἀπωτέρω τῆς θαλάσσης καὶ ἄλλως ἀσθενῇ, καὶ ἀντ' αὐτῶν νὰ συνοικίσωσι τὰ πρὸς τὸν παράπλου ἐπιτήδεια (1).—Ἡ Κρήτη ἐξέπεμψε κατὰ καιροὺς ἀποικίας πολλαχοῦ καὶ συνώκισε διαφόρους πόλεις, ὡς τὴν Ἰρίαν ἐν Ἰαπυγίᾳ τῆς Ἰταλίας (2), τὸ Βρεντέσιον ὠσαύτως ἐν Ἰταλίᾳ συνοικισθὲν ὑπὸ τῶν μετὰ τοῦ Θησεῶς ἐπεελθόντων Κρητῶν ἐκ Κνωσσοῦ (3), τὸν Ἰδροῦντα (4), τὴν Τάραντον ἢ Τάραντα (5) κατὰ τὸν αὐτὸν τρόπον, τὴν Γέλαν ἐν Σικελίᾳ ὑπὸ τὴν ὁδηγίαν Ἀντιφῆμου τοῦ Ῥοδίου καὶ Ἐντίμου τοῦ Κρητὸς οἱ ἔκτισαν αὐτὴν ἀπὸ κοινοῦ τῷ 45' ἔτει μετὰ τὸν συνοικισμὸν τῶν Συρακουσῶν, Οἴ. 22, 3. (6),

(1) Παυσ. Λακ. κ. 2. (2) Ηρόδοτ. β. 7, κ. 170 — Στραβ. β. 6, σ. 279. — Πλιν. β. 3, κ. 16. — Στεφ. Βυζ. Ἰρία. — Εὐσταθ. εἰς Διονυσ. Περιηγ. σ. 379. (3) Στραβ. β. 6, σ. 282. (4) Στεφ. Βυζ. εἰς λ. Βίεννος. (5) Εὐφορ. καὶ Ἀντισχ. πρὸς Στραβ. β. 6, σ. 279. (6) Θουκυδ. β. 6, κ. 4. καὶ β. 7, κ. 57. — Σχολιαστ. Πινδαρ. Ολυμπ. 2'. 14 καὶ 16. — Αἰπιν. Δειπνιστ. β. 7.

τὴν Μινώαν ὡσαύτως ἐν Σικελίᾳ (1), τὴν Μίλητον ἐν Ἰωνίᾳ (2), τὴν Τάρχον καὶ τὴν Ἀστερουσίαν παρὰ τὰ Καυκάσια ὄρη (3) τὴν παρὰ τὸν Μαϊάνδρον Μαγνησίαν (4), τὴν Ξάνθον ἐν Λυκίᾳ (5), τὴν Καῦνον ἐν Καρίᾳ (6), τὴν Κρητινίαν ἐν Ρόδῳ (7), τὴν Κλάρων ἐν Ἰωνίᾳ τῆς Ἑλλάσσοнос Ἀσίας ὑπὸ τὸν Ῥάκιον (8), τὰς Ἐρυθρὰς ὡσαύτως ἐν τῇ Ἑλλάσσονι Ἀσίᾳ ὑπὸ Ἐρυθρον τὸν Ῥαδαμάνθυος (9), τὴν Βιέννην ἐν Δελφινάτῳ (Dauphiné) τῆς Γαλλίας (10), διαφόρους νήσους τοῦ Αἰγαίου πελάγους, ὡς τὴν Δῆλον, τὴν Ἄνδρον, τὴν Πάρον, τὴν Νάξον, τὴν Ἀμοργὸν, τὴν Κάσον, τὴν Σκύρον, τὴν Λῆμνον, τὴν Ἰκὸν, τὴν Πεπάρνηθον, τὴν Σίφνον, τὴν Σίκληνον (11) καὶ ἄλλας· ἐκτὸς τῶν εἰρημένων τόπων Κρηῖτες τινὲς ὑπὸ τὸν Βόττιωνα (12) περιπλεύσαντες τὸν Ἀδριατικὸν κόλπον, προέβησαν διὰ ξηρᾶς εἰς Μακεδονίαν ἔνθα κατεστήσαντο ἀποικίαν ἐν Βοττιαίᾳ (13). — Μετὰ τὴν ἄλωσιν τῆς Τρωάδος καὶ τὴν ἐπιστροφὴν τοῦ Ἰδομενέως ἡ Κρήτη περιέπεσεν εἰς μεγίστας συμφοράς, λιμὸν καὶ λοιμὸν καὶ ἐρήμωσιν ἐκ δευτέρου (διότι ἐρημώθη καὶ πρότερον). εἴτα δὲ ἐπέσκησαν αὐτὴν ἐκ νέου οἱ τρίτοι λεγόμενοι Κρηῖτες (14) καὶ κατὰ τὴν αὐτὴν ἐποχὴν ἐν ἐμφυλίῳ πολέμῳ δέκα πόλεις κατεσκάφησαν ὑπὸ τῶν ἐχθρῶν τοῦ Ἰδομενέως (15). — Κατὰ τὸν Μηδικὸν πόλεμον οἱ Κρηῖτες ἐκ χρησιμοῦ τοῦ ἐν Δελφοῖς Ἀπόλλωνος δὲν μετέσχον τῆς συμ-

(1) Ἡρκλειδ. Ποντ. τεμαχ. 28, σ. σ. 215. — Στεφ. Βυζ. — Διοδ. Σικ.

(2) Πaus. Αἰ. κ. 2. (3) Στεφ. Βυζ. (4) Στραβ. β. 14, σ. 636.

(5) Στεφ. Βυζ. (6) Στραβ. β. 14, σ. 652. (7) Λιβαν. (8) Πaus. Αἰ. κ. 3. (9) Πaus. αὐτ. (10) Στεφ. Βυζ. (11) ἰδ. Ραούλ-Ροχέτ. περὶ ἀποικ. Ελλ. τ. 2, κ. 4, (12) Ετυμολογ. μέγα εἰς λ. Βοττων.

(13) Στραβ. β. 6, σ. 282. — Κόνων Διηγ. 25'. (14) Ἡροδοτ. σ. 7, κ. 175. (15) Στραβ. β. 10, σ. 479.

μαχίας τῶν Ἑλλήνων κατὰ τῶν βαρβάρων (1). — Κατὰ τοὺς ἀρχαίους καιροὺς ἡ Κρήτη ἦν εὐδαίμων καὶ εὐνομουμένη, καὶ ἔσχε μνηστὰς τοὺς ἀρίστους τῶν Ἑλλήνων καὶ μάλιστα τοὺς Λακεδαιμονίους· ἀλλ' ὕστερον ἐξέπεσε βαθμῆδὸν εἰς τὸ χεῖρον, καὶ ἐν τῇ ἱστορίᾳ τῆς Ἑλλάδος καὶ τῶν ἄλλων τόπων οἱ Κρήτες τῆς ἱστορικῆς ἐποχῆς φαίνονται οὐδὲν ἴδιον πράττοντες, ἀλλὰ μόνον ὡς μισθωτοὶ μετέχοντες τῶν ἀλληλομαχιῶν τῶν ἐθνῶν ἦσαν δὲ περίφημοι τοξόται, καὶ ὡς τοξοφόροι ἀνέκαθεν μνημονεύονται (2) καὶ ὡς τοιοῦτοι ἐμισθοῦντο κατὰ καιροὺς ὑπὸ διαφόρων, ὡς ὑπὸ τῶν Λακεδαιμονίων κατὰ τὸν πρῶτον (3), καὶ δευτέρου Μεσσηνιακὸν πόλεμον (4), ὑπὸ τῶν Ἀθηναίων καὶ ἐκτὸς τῆς Ἑλλάδος κατὰ τὸν πρὸς τὴν Σικελίαν πόλεμον, καὶ ἐντὸς ὡς ἐκ τῶν παρὰ τὰς Ἀθήνας μνημάτων αὐτῶν φαίνεται (5), καὶ ὑπὸ τοῦ Κύρου διὰ τοῦ Λακεδαιμονίου στρατηγοῦ Κλεάρχου (6), καὶ ὑπὸ Ἀλεξάνδρου τοῦ μεγάλου κατὰ τὸν πρὸς τοὺς Πέρσας πόλεμον (7)· καὶ ὑπὸ πολλῶν ἄλλων κατὰ διαφόρους ἐποχὰς καὶ περιστάσεις. Οἱ Κρήτες ἐκτὸς τῆς μισθώσεως ἦσαν πρὸς πάντας οὐδέτεροι καὶ μετ' οὐδενὸς τῶν διαμαχομένων μερῶν συνηνοῦντο αὐτοθελήτως· βιασθέντες δὲ ποτὲ ὑπὸ τοῦ βασιλέως τῶν Λακεδαιμονίων Ἄγιδος, μετὰ τὴν ἐν Ἰσσω μάχην, εἵλοντο τὰ τῶν Περσῶν (8), ἀλλ' ὁ Ἀμφότερος ἀκάθηρε τὴν νῆσον ἀπὸ τῶν Περσῶν καὶ τῶν πειρατῶν, καὶ τότε οἱ Κρήτες ἐμακεδόνισαν (9), καὶ

(1) Ἡροδοτ. β. 7, κ. 169. (2) Οἰ. Ἰλ. Ψ. 5. 882. — Πινδάρ. Πυθ. Εἰδ. 5. 54. (3) Παισ. Μεσσ. κ. 8. καὶ 10. (4) Παισ. Μεσσ. κ. 10. (5) Παισ. Αἰτ. κ. 29. (6) Ξενοφ. Κύρ. Ανάδ. β. 1, κ. 2, § 9.

(7) Ἀρρίαν. Εἰςφρατ. Ἀλεξάνδρου. β. 2, κ. 9, §. 5. καὶ Ἀρρίαν. Ἰουδ. β. 1, κ. 8. (8) Διοδ. Σικ. β. 17, κ. 48 — Ἀρρίαν. β. 2, κ. 13. § 7.

(9) Κούρτιος β. 4, κ. 8. 15.

ὅτε μὲν ἐδέχοντο φρουρὰν Σπαρτιακὴν, ὅτε δὲ Μακεδονικὴν, ὑπέκοντες τῇ δυνάμει τοῦ ἰσχυροτέρου (1). Ὅτε ὁ βασιλεὺς τῆς Μακεδονίας Φίλιππος ὁ Β΄. ἐπολέμει τοὺς Αἰτωλοὺς, οἱ Κρήτες διηρέησαν εἰς δύο, οἱ μὲν ὑπὲρ, οἱ δὲ κατὰ τοῦ Φιλίππου (2). Ὑστερον δὲ Οἰ. 141, 1 (216 π. Χ.) συμφωνήσαντες πάντες καὶ τῆς αὐτῆς μετασχόντες συμμαχίας, ἓνα προστάτην εἵλοντο τῆς νήσου τὸν Φίλιππον (3). μετήρχοντο δὲ κατὰ τοὺς αὐτοὺς χρόνους τὴν πειρατείαν καὶ συνεπειράτευσεν αὐτοῖς ὁ τύραννος τῶν Λακεδαιμονίων Νάβις ὡς λέγει καὶ ὁ Πολύβιος = « Ἐκοινώνει (ὁ Νάβις) τοῖς » Κρησὶ τῶν κατὰ θάλατταν ληστειῶν » (4). ἐμφυλίου δὲ πολέμου συμβάντος ἐν Κρήτῃ περὶ τὸ 201 π. Χ. ἐπεκαλέσαντο οἱ Γορτύνιοι τὸν Φιλοποίμενα ὃς ἐπετέτακτο ἡγεμὼν αὐτῶν μισθοφόρος (5). πολемуμένων δὲ τῶν Ῥοδίων ὑπὸ Δημητρίου τοῦ Ἀντιγόνου, οἱ Κνώσσιοι ἔπεμψαν αὐτοῖς 150 συμμάχους (6) καὶ ὕστερον βασιλεύοντος τοῦ Περσέως ἐν Μακεδονίᾳ, καὶ προκειμένου ἤδη τοῦ μεταξὺ Μακεδόνων καὶ Ῥωμαίων πολέμου, οἱ Ῥόδιοι ἔπεμψαν πρεσβευτὰς εἰς Κρήτην ἵνα ἀνανεώσωσι τὴν πρὸς ἀλλήλους παλαιὰν συμμαχίαν (7) (169 π. Χ.) — Οἱ Κρήτες ὁσάκις ἡ νῆσος αὐτῶν ἠπειλεῖτο ὑπὸ τινος ἐχθροῦ ἐξωτερικοῦ, παραλείποντες τὰ πρὸς ἀλλήλους ἰδιαίτερα πάθη, συνηνοῦντο διὰ κοινοῦ δεσμοῦ, καὶ τοῦτο ἦν τὸ λεγόμενον συγκρητίζειν καὶ ὁ συγκρητισμὸς ὃς ἄγνωστον μὲν ἐν τίνι ἐποχῇ κατὰ πρῶτον συνέστη, φανερόν δὲ ὅτι ὑπῆρχεν, ὅτε οἱ Ῥόδιοι ἔπεμψαν τοὺς πρεσβευτὰς αὐτῶν περὶ ἀνανεώσεως τῆς συμ-

(1) Κούρτιος β. 4, κ. 38. (2) Φωτίου ἐκλογ. Ἀρρίαν. Κωδ. 92, σ. 218. (3) Ἰδ. Κυθωνία καὶ Πολύρρηνα. (4) Πολυβ. β. 7, κ. 12, §. 9.

(5) Πολυβ. β. 13, κ. 8. (6) Παισ. Αρχ. κ. 49. — Πλουτάρχ. Φιλοποιμ. κ. 13. (7) Διοδ. Σικ. β. 20, κ. 88.

μαχίας, διὸ καὶ ὁ Πολύβιος λέγει — Εὐθέως εἰς τὴν Κρή-
την ἔπεμπον πρεσβευτὰς τοὺς ἀνανεωσομένους πρὸς πάντας
Κρηταιεῖς· ὁμοίως δὲ καὶ κατ' ἰδίαν πρὸς τὰς πόλεις ὑπὲρ
τῶν αὐτῶν διαλεχθσομένους (1)· ἅμα δὲ παρήρχετο ὁ κίν-
δυνος, ἀνελάμβανον αὖθις τὰς συνήθεις ἐμφυλίους ἀλληλο-
μαχίας. — Οἱ Κρήτες συνεμάχησαν τῷ βασιλεῖ τοῦ Πόντου
Μιθριδράτῃ κατὰ τῶν Ῥωμαίων· ἐνωθέντες δὲ καὶ μετὰ
τῶν περιβοήτων ἐπὶ τῇ ληστείᾳ Κιλικίων, συνεπειράτευον
αὐτοῖς· καὶ εἶχον οἱ Κιλικεῖς τὴν Κρήτην καταγώγιον τῶν
πειρατεῶν αὐτῶν, ἔχοντες ἐπ' αὐτῆς καταστήματα καὶ
κρησφύγετα καὶ ὀχυρώματα· ἀλλὰ τέλος ἐπόρθησαν τὴν
Κρήτην οἱ Κιλικεῖς (2)· οἱ δὲ Ῥωμαῖοι οἱ μέχρι τινὸς ὑπὸ
πρόσχημα φιλίας καὶ εὐνοίας ἐδείκνυντο προστάται καὶ δια-
λακταὶ τῶν Κρητῶν, ἤδη ἐπὶ τῇ διπλῇ προφάσει τῆς τε
μετὰ τῶν Κιλικίων ἐνώσεως καὶ τῆς μετὰ τοῦ Μιθριδάτου
συμμαχίας ἐξέπεμψαν τῷ 69 π. Χ. κατὰ τῆς Κρήτης τὸν
ὑπατον Κουέντον Καικίλιον Μέτελλον ὃς ἐκπλεύσας μετὰ
τριῶν λεγεόνων (3), προσωρμίσθη παρὰ τὴν Κυδωνίαν (4)·
συνελέξαντο δὲ οἱ Κρήτες καὶ ἀντέταξαν τοῖς Ῥωμαῖοις
24,000 νέων καὶ ἀκμαίων πολεμιστῶν, διαφερόντων κατὰ
τὴν ἐπιτηδειότητα, τὴν πολεμικὴν ἄσκησιν, καὶ τὴν πρὸς
τοὺς κόπους καρτερίαν καὶ ἀρίστων τοξοτῶν, καὶ δύο ἐπ'
αὐτῶν διακεκριμένους στρατηγοὺς, τὸν Λασθένην καὶ τὸν
Πανάρην· τοιοῦτος στρατὸς ὑπὸ στρατηγού· τοιοῦτους κατέ-
στησεν οὐχὶ ῥαδίαν τὴν κυρίευσιν τῆς νήσου (5)· ἥτις ἡ παν-
τελής ὑποδούλωσις μόλις ἐτελέσθη μετὰ τρεῖς ἔτη, ἐξ οὗ

(1) Πολυβ. β. 29, κ. 4. (2) Στραβ. β. 10, σ. 477. (3) Φλέγων
παρὰ Φωτίῳ, κωδ. 97, σ. 84. εκδ. Βισσ. (4) Εὔσταθ. Διβ. β. 98.

(5) Βελλ. Περτ. β. 2, κ. 34. — Εὐσταθ. β. 6, κ. 11.

δείκνυται ὁποῖαν ἰσχυρὰν ἀντίστασιν ἀπήντησαν οἱ Ῥωμαῖοι. Ἐπὶ τῆς χώρας τῆς Κυδωνίας συνεκροτήθη ἡ πρώτη μάχη καθ' ἣν νικηθεὶς ὁ Λασθένης ὑπὸ τοῦ Μετέλλου, ἔφυγεν εἰς Κνωσσόν· ἡ δὲ Κυδωνία στενώτερον ἤδη περικλεισθεῖσα, παρεδόθη τοῖς Ῥωμαῖοις ὑπὸ τοῦ δευτέρου στρατηγοῦ Πανάρου (1). τότε ὁ Μέτελλος ὁρμηθεὶς πρὸς τὴν Κνωσσόν, ἐπολιόρκησεν αὐτήν· ὁ δὲ Λασθένης οὐδὲ ταύτην δυνηθεὶς νὰ διασώσῃ, συνεσώρευσεν πᾶν εἶτι πολύτιμον ἐν τῇ οἰκίᾳ αὐτοῦ καὶ παραδοὺς αὐτὴν πυρὶ, ἐξέφυγε τῆς πόλεως (2) ἥτις ἐκυριεύθη καὶ αὕτη ὑπὸ τῶν Ῥωμαίων· ὁ δὲ Μέτελλος χωρὼν αἰεὶ μετὰ πυρὸς καὶ μαχαίρας, ὑπέταξεν ἐφεξῆς τὴν Λύκτον καὶ πολλὰς ἄλλας πόλεις (3), καὶ ἐν διαστήματι τριετίας περὶ τὸ 67' π. Χ. καθυπεδούλωσε πᾶσαν τὴν νῆσον, ἐφ' ᾧ καὶ ἐπωνομάσθη Κρητικός, καὶ μετέστησεν ἐκεῖ τοὺς Ῥωμαίους νόμους ἀντὶ τῶν νόμων τοῦ Μίνως (4), καὶ ἔκτοτε ἡ Κρήτη κατέστη ἐπαρχία Ῥωμαϊκὴ (5), καὶ μετὰ παρέλευσιν χρόνου, πρὸ τοῦ Δυγούστου, ὡς φαίνεται, οἱ Ῥωμαῖοι συνήνωσαν αὐτὴν τῇ Κυρήνῃ (6). — Ἀφ' οὗτο οἱ ἀρχαῖοι νόμοι κατελύθησαν καὶ τὸ πολίτευμα μετεβλήθη, ἀπώλεσαν οἱ Κρήτες τὴν πρὶν αἰτίαν τοῦ χαρακτῆρος καὶ τὰ ἥθη ἐξηχρειώθησαν βαθμηδόν, καὶ ἡ ἐξαχρείωσις αὕτη ἐκορυφώθη κυρίως περὶ τὰ 300 — 200 π. Χ. Ὁ Πολύβιος ἐκφράζεται οὕτω περὶ τῶν Κρητῶν = α Κρήτες δὲ καὶ κατὰ γῆν καὶ κατὰ » θάλατταν πρὸς μὲν ἐνέδρας καὶ ληστείας καὶ κλοπὰς πο- » λεμίων, καὶ νυκτερινὰς ἐπιθέσεις, καὶ πᾶσας τὰς μετὰ

(1) Φλίγων παρὰ Φωτ. κωδ. 97, σ. 84, εκδ. Βεκκ. — Αππιαν. β. 1, σ. 99. (2) Αππιαν. αὐτ. (3) Λιβ. 99 — Φλωρ. β. 3, κ. 7.

(4) Ορατ. — Κικερ. — Μαρτιαλ. β. 2, ἐπιγρ. 2. (5) Ιουστίν. β. 39, κ. 5. — Σιξτός Ρύρος κ. 7. (6) Στράβ. β. 17, σ. 837. — Ιδ. Θρύγ. Κυρην. σ. 278. — Μετσοβ. Κρητ. σ. 152.

» δόλου καὶ κατὰ μέρος χρείας ἀνυπόστατοι· πρὸς δὲ τὴν
 » ἐξ ὁμολόγου καὶ κατὰ πρόσωπον φαλαγγηδὸν ἔφοδον ἀγε-
 » νεῖς καὶ πλάγιοι ταῖς ψυχαῖς » (1). Ὁ Ἀπόστολος Παῦλος
 γράφει πρὸς τὸν Τίτον οὕτω περὶ τῶν Κρητῶν = α Εἶπε
 τις ἐξ αὐτῶν ἴδιος αὐτῶν προφήτης =

» Κρηῖτες ἀεὶ ψεύσται, κακὰ θηρία, γαστέρες ἀργαί·
 » ἡ μαρτυρία αὕτη ἐστὶν ἀληθής » (2)· ὁ δὲ Ταρέντιος
 λέγει =

Αἰεὶ ληῖσται καὶ ἀλιφθόροι, οὐδὲ δίκαιοι

Κρηῖτες· τίς Κρητῶν οἶδε δικαιοσύνην (3).

Κυρίως αἱ παραθαλάσσιαι πόλεις τῆς νήσου ἀπώλεσαν πρῶ-
 ται τὴν πάλαι ἠθικὴν χρηστότητα· τινὲς δὲ τῶν μεσογειο-
 τέρων διετήρησαν ἔτι χρῶνον τινὰ τὸν χαρακτηρὰ τῆς ἀρ-
 χαίας καλῆς ἐποχῆς· καὶ κυρίως ἡ Λύκτος ἀντέσχεν ἐπὶ
 πλεῖστον κατὰ τῆς ἐπικρατοῦσης ἤδη διαφθορᾶς καὶ κα-
 κοηθείας. Ἐπὶ τοῦ Αὐτοκράτορος τῆς Κωνσταντινουπό-
 λεως Μιχαὴλ τοῦ Τραυλοῦ 823 μ. Χ. ἐκυριεύθη ἡ νῆ-
 σος ὑπὸ τῶν ἐν Ἰσπανίᾳ Σαρακηνῶν (4) καὶ διέμεινεν ὑπ’
 αὐτοὺς 104 ἢ κατ’ ἄλλους 114 ἢ 127 ἔτη μεθ’ ὃ ἀποσπα-
 σθεῖσα ἀπ’ αὐτῶν ὑπὸ Νικηφόρου τοῦ Φωκᾶ, ἐπανῆλθεν
 αὐθις ὑπὸ τὴν κυριότητα τῶν Αὐτοκρατόρων, ἕως οὗ ὃ ἐπὶ
 τῶν Στρουθοφοριῶν ἀναγορευθεὶς Αὐτοκράτωρ τῆς Κωνσταν-
 τινουπόλεως Βαλδουίνος ἐδωρήσατο αὐτὴν τῷ Γενουησίῳ
 Βονιφατίῳ Μαρκεσίῳ τοῦ Μονφερράτου ὃς ἐπώλησεν αὐτὴν
 ἔπειτα τῇ Ἑνετικῇ πολιτείᾳ ἐπὶ δουκὸς Ἑρρίκου Δανδόλου

(1) Πολυβ. β. 4, κ. 8. (2) Παῦλος πρὸς Τίτον 1, 12. (3) Λιωνιδ.
 Ταριντ. εκθ. Μεινεκ. σ. 122. (4) Κεδριν. — Ζωναρ. — Ι. Κουροπαλατ.
 Φραντσ.

12 αὐγούστου 1204. Τῷ δὲ 1669 ἐπὶ τοῦ σουλτάνου Μεχμέτου τοῦ Δ' μετὰ εἰκοσιπενταετῇ πόλεμον καὶ ἀποκλεισμὸν καθ' ὃν ἡ ἀνδρεία, ἡ καρτερία καὶ ἡ ἐπιμονὴ τῶν Ἑνετικῶν στρατευμάτων ἐθαυμάσθησαν ὑπὸ τῆς Εὐρώπης, κατασπᾶσα σωρὸς ἐρειπίων καὶ τέφρας, ἐκυριεύθη τέλος ὑπὸ τῶν Ὄθωμανῶν (1) καὶ ὑπ' αὐτοῦς διατελεῖ καὶ μέχρι τῆς σήμερον. Κατὰ τὸν αἱματώδη τοῦτον πόλεμον ἐδαπάνησεν ἡ Ἑνετικὴ πολιτεία 126,000,000 φλωρίων (500,000,5000 φράγγων=555,000,000 δραχμῶν). ἐν τῇ πολιορκίᾳ μόνη τῆς πρωτεύουσας τῆς νήσου ἀπωλέσθησαν τριάκοντα χιλιάδες Ἑνετῶν καὶ ἑκατὸν οκτὼ χιλιάδες Ὄθωμανῶν. Κατὰ τὴν μακρὰν ταύτην πολιορκίαν ἡ πόλις αὕτη ἐτέλεσεν ὀγδοήκοντα ἐκδρομὰς καὶ ἀντετάχθη κατὰ ἐξήκοντα ἐννέα ἐφόδων, καὶ κατὰ ἐκρήξεως χιλίων τριακοσίων ἐξήκοντα τεσσάρων ὑπονόμων ἡ φρουρὰ ἐξῆλθε μετὰ τῶν πολεμικῶν τιμῶν (2).

* Κρήτη. Οἱ Κρῆτες ἐπίσης καὶ Ἕλληνες καὶ Ὄθωμανοὶ εἰσὶν ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον ὑψηλοῦ ἀναστήματος, ὠραῖοι, εὐρωστοὶ καὶ ἀνδρεῖοι.—τὰ μοναστήρια εἰσὶ πλούσια καὶ ἐκτινῆται τὰς ἀρίστας καὶ εὐφορωτάτας γαίας τῆς νήσου—τρέφονται ἐπ' αὐτῆς πάντα τὰ εἶδη τῶν κατοικιδίων πτηνῶν καὶ τετραπόδων.—ἡ θήρα εἶναι ἄφθονος καὶ πολυειδής, ὡς πέρδικες, σκολόπακες, τρυγόνες, συκοφάγοι, λαγωοὶ, κτλ. ἐκτὸς δασυπόδων (κουελίων) οἱ οὐδαμοὺ ὑπάρχουσιν.—Ἡ Κρήτη καὶ πρὶν ἔτι τῆς Ἑλληνικῆς τῷ 1821 ἔπαναστάσεως οὐδὲ τὸ ἥμισυ περιεῖχεν ὅσων κατοίκων χρεῖζει

(1) Δάπερ. — Περὶ τῆς ἀρχαίας Κρήτης ἰδ. τὴν τρίτομον σοφὴν διατριβὴν τοῦ Γερμανοῦ Καρόλου Χοϊκίου, ἐκδοθεῖσαν ἐν Γοτιγγῇ κατὰ τὰ 1823, 1828, 1829. (2) Βρεταν. Ἐπιθεώρ. τοῦ ἔτ. 1831. Τ. 19, σ. 267.

πρὸς καλλιέργειαν· ἀλλὰ χάρις τῇ φυσικῇ εὐφορίᾳ τὰ προΐοντα ὑπερβαίνουνσι τὰς χρείας τοῦ τόπου· τὰ κύρια τούτων εἰσὶν οἶνος, σῖτος, ἔλαιον, ἔριον, μέταξα, μέλι, κηρίον, τυρὸς καὶ λάδανον· φύεται δὲ καὶ βαμβάκιον καὶ ὀλίγον σήσαμον· ὁ σῖτος εἶναι ἐξαίρετος, μάλιστα κατὰ τὰ περίξ τοῦ μεγάλου Κάστρου καὶ κατὰ τὰ πεδία τῆς Μεσαρίας· ὁ οἶνος πάντος εἶδους ἄριστος· τὸ μέλι ἔχει τὴν εὐωδίαν τοῦ θύμου ὃς κατακαλύπτει πᾶσας τὰς πεδιάδας, καὶ ὁ τυρὸς τῶν Σφακίων εἶναι καλλίστης ποιότητος· ὑπάρχει δ' ἐπὶ τῆς νήσου καὶ τὸ χόρτον τὸ λεγόμενον Ἄλιμος ὅπερ λέγεται ὅτι μασσώμενον καταπαύει τὴν πείναν κατὰ μίαν ἡμέραν· καὶ τὸ δίκταμον δὲ καὶ πολλὰ ἄλλα ἱαματικά φυτὰ εὐρίσκονται καὶ πλῆθος ἄπειρον κυπαρίσσω· ἐν γένει ἡ Κρήτη εἶναι τόπος πλούσιος, ἀλλὰ τὰ πλεῖστα τῶν ἀρίστων αὐτῆς μερῶν μένουσιν ἀκαλλιέργητα, καὶ τὰ δύο τρίτα τῆς νήσου εἰσὶν ὄρη ξηρὰ, ἄνυδρα καὶ δρυμώδη· εἰσὶ δὲ μετὰ ξὺ αὐτῶν καὶ κοιλάδες εὐφοροὶ ὧν πέντε εἰσὶν αἱ καρποφωρόταται καὶ ὀνομασιόταται = ἡ Ἀρενὺς ἢ Ἀρενόζα, ἡ τῆς Μεσαρᾶς, ἡ Λίσσα, ἡ τῆς Σίτης καὶ ἡ τῆς Μάλου. — Τὸ κλίμα τῆς Κρήτης εἶναι εὐκραέστατον καὶ ὑγιεινόν· μόνον τὸ πάθος τῆς λέπρας ἐπιπολάζει κατὰ τόπους, καὶ μαστίζει τὴν πτωχὴν κλάσιν τῶν χριστιανῶν· καὶ ὁ ἀπὸ τῆς Σερεᾶς δὲ τῆς Ἀφρικῆς ἐπιπνέων ἄνεμος εἶναι ἐπίφοβος, καὶ μάλιστα πρὸς τὸ μέρος τῶν Χανίων τοσοῦτον εἶναι κινδυνώδης, ὥστε πολλάκις ἄνθρωποι εὐρισκόμενοι εἰς τὰς πεδιάδας ἀποπνίγονται· οὗτος ἐστὶν ὁ ὀθωμανιστὴ λεγόμενος Σάμ-γελὶ ὃς διερχόμενος διὰ τῶν ἀμμωδῶν ἐρήμων τῆς Ἀφρικῆς, καθίσταται θανατηφόρος μέχρι καὶ τῆς Κωνσταντινουπόλεως· τὰ ὕδατα εἰσὶ τὰ κάλλιστα καὶ εὐποτώτατα τῆς οἰκουμένης. — Ἐν γένει θεωρουμένη ἡ νῆσος αὕτη ἐτε-

θη ὑπὸ τῆς φύσεως εἰς κλίμα γλυκὺ καὶ τερπνόν· οὐδὲν ζῶον ἰσθόλον ὑπάρχει ἐπ' αὐτῆς ἐκτὸς μόνου τοῦ φαλλαγγίου (tarentule)· ὄφεις ὀλίγοι καὶ μικροί· κώνωπες καὶ ἄλλα τοιαῦτα ἐνοχλητικὰ ζῶῦρια εἰσὶ σπανιώτατα· οἱ ἵπποι εἰσὶ μικροί, ζωηροί, ταχύποδες, ἐπιτήδαιοι εἰς τὸ ἀναβαίνειν καὶ καταβαίνειν τοὺς φρικωδεστέρους κρημνοὺς ἀσφαλῶς· τὰ χαρακτηριστικὰ αὐτῶν εἰσὶ τράχηλος κορυφὸς καὶ οὐρὰ μακρά· οἱ κυνηγετικοὶ κύνες, τὸ μόνον εἶδος τῶν ἐπὶ τῆς νήσου ὑπαρχόντων κυνῶν εἰσὶν ἐπιτήδαιοι κατὰ τὴν θήραν, ἀλλὰ δυσειδεῖς καὶ νεινοθευμένοι. — Σειρὰ ὁρέων κατέχουσα ἅπαν τὸ μῆκος τῆς νήσου ἀπὸ δυσμῶν πρὸς ἀνατολὰς ἐκτείνει βραχίονας πρὸς ἄρκτον καὶ μεσημβρίαν· τὰ κύρια αὐτῶν εἰσὶν ἡ Ἰῶν κατὰ τὸ μέσον, ἡ Δίκητη ἢ ὄρος τῆς Σιτείας τὸ καὶ κατὰ μέρος Λασιθί καλούμενον πρὸς τὸ ἀνατολικὸν καὶ τὰ Λευκὰ ὄρη ἢ Σφακία πρὸς τὸ δυτικόν. — Ἄλλοτε ἦν διηρημένη ἡ νῆσος ὀθωμανικῶς εἰς τρεῖς σατραπείας = τὴν Κάνδιαν ἢ Μεγάλον Κάστρον κατ' ἀνατολὰς, τὴν Ρέθυμναν κατὰ τὸ μέσον καὶ τὰ Χανία κατὰ δυσμὰς ὧν ἐκάστη ἔχει πόλιν πρωτεύουσαν ὀχυρὰν ὁμώνυμον. — ἔχει ἀρχιερέα μητροπολίτην ὃς μέχρι τινὸς εἶχεν ὑφ' ἑαυτὸν δώδεκα ἐπισκόπους· ἦσαν δὲ οὗτοι ὁ Γορτύνης, ὁ Ἱεράς, ὁ Μιραμπέλου, ὁ Ἀρκαδίας, ὁ Μυλοποτάμου, ὁ Ἀγίου Βασιλείου, ἡ Λάμπης ὁ Κυθωνίας, ὁ Ρέθυμνης, ὁ Σητείας, ὁ Κνωσσοῦ, ὁ Χερῶν ἢ Χερσονήσου καὶ ὁ Κισάμου· ἀλλ' ἤδη εἰσὶν ὀκτὼ μόνον, διότι οἱ τέσσαρες, ὁ Σητείας, ὁ Κνωσσοῦ, ὁ Χερῶν ἢ Χερσονήσου καὶ ὁ Κισάμου ἀπεσβέσθησαν τοῦ καταλόγου, καὶ αἱ ἐπισκοπαὶ αὐτῶν συνεχωνεύθησαν εἰς τὰς ἄλλας ὀκτὼ πρῶτος ἐπίσκοπος Κρήτης προεχειρίσθη ὁ Τίτος ὑπὸ τοῦ Ἀποστολίου Παύλου. — Οἱ κάτοικοι ἠριθμοῦντο πρὶν τοῦ πολέμου τῆς Ἑλληνικῆς ἐπαναστάσεως 260,000 — 270,000 ἐξ

Ἰσου σχεδὸν Χριστιανοὶ καὶ Ὀθωμανοὶ καὶ ὀλίγοι Ἑβραῖοι·
δέχεται δὲ ἡ νῆσος πενταπλάσιον ἀριθμὸν, καλλιεργουμένη
ἀναλόγως τῇ φυσικῇ αὐτῆς εὐφορίᾳ. Ἐπὶ Ἑνετῶν ἡ Κρήτη
κατὰ μὲν τὸν πίνακα τοῦ ὑπ' ἀριθμ. 766 κώδικος περιεῖχε
1254 χωρία καὶ 1659 ἱερεῖς, 1764 μοναχοὺς, 138,832
ἄνδρας καὶ παῖδας, 127,980 γυναῖκας, τὸ ὅλον 271,489
ψυχάς (1)· ἐπὶ δὲ τοῦ Φοσκαρίνου ἡλαττώθη ὁ πληθυσμὸς
εἰς 1070 χωρία καὶ 219,000 ψυχάς (2)· ἐπὶ δὲ τοῦ Γαρ-
τσόπου τοῦ 1586 ἡριθμοῦντο οἱ κάτοικοι μόνον 176,430
ψυχάς (3). — Ἡ Κρήτη ἀπὸ τῆς ὑπὸ τῶν Ῥωμαίων κατα-
κτιήσεως μέχρι τοῦδε περιέπεσεν ἀεὶ ἀπὸ συμφορᾶς εἰς συμ-
φορὰν καὶ ἀπὸ τυραννίας εἰς τυραννίαν· κατεπίεσθη ἀπαν-
θρώπως ὑπὸ τῶν Ἑνετῶν κατὰ πέντε περίπου αἰῶνας (4)·
κατεμαστίχθη δεινῶς ὑπὸ τῆς διαδεξαμένης αὐτοὺς σουλτανι-
κῆς ἐξουσίας, καὶ μάλιστα ὑπὸ τῶν ἐντοπίων ὀθωμανῶν οὗ-
δ' ὄντες ἅπαντες καταγεγραμμένοι ἐν ταῖς διαφόροις γενιτσα-
ρικοῖς τάγμασιν, ἦσαν τυραννίσκοι θάρβαροι καὶ σκληροὶ,
ἀπειθεῖς καὶ εἰς τὰς τῆς ἐξουσίας σουλτανικὰς πρὸς αὐτοὺς
διαταγὰς καὶ πολλάκις καὶ τοὺς ὑπὸ τῆς ἀρχῆς διοριζόμε-
νους σατράπας ἐκβάλλοντες κατὰ βούλησιν, καὶ διαπράτ-
τοντες ἀτιμωρητὶ πᾶν εἶδος αὐθαιρεσίας καὶ κακοπραγίας
κατὰ τῆς ζωῆς, τῆς τιμῆς καὶ τῆς ἰδιοκτησίας τῶν χριστια-
νῶν κατοίκων τῆς νήσου, ἐξαιρουμένων τῶν Σφακιανῶν οὗ
ἐπὶ τῶν δυσπροσβάτων αὐτῶν ὁρέων διετήρησαν ἀεὶ εἶδος

(1) Κώδ. ἀρ. 766 ἐν Ἑνετίᾳ. (2) Φοσκαρίνου ἀναφορὰ κτλ. φυλλ.
133. (3) Γαρτσόπου. ἀναφορὰ Κλασ. 7. κώδ. 304 ἐκ τῆς βιβλιοθῆκ.
τοῦ Αἰγ. Μάρκου. (4) Γαρτσόπου ἀναφορὰ τοῦ Σινδικάτου τῆς Ανατολῆς
τοῦ 1586 ἐν ταῖς χειρογρᾶφ. τῆς βιβλιοθ. τοῦ Αἰγ. Μάρκου Κλασ. αὐτ.
Κωδ. αὐτ. — Φοσκαρίν. Φυλλ. 110 καὶ ἄλλα χεῖρ.

τι ἀνεξαρτησίας ἀγρίας καὶ τὸ προνόμιον τοῦ ὀπλοφορεῖν, καὶ τῷ 1821 οὗτοι ἐγένοντο τὸ κέντρον περὶ ὃ ἐμορφώθη ἡ τῶν Κρητῶν ἐπανάστασις καθ' ἣν ἐν διαστήματι ἐννέα ἐτῶν ἀπὸ τοῦ 1821 μέχρι τοῦ 1830 κατεσπαράχθη ἡ Κρήτη καὶ ἀπώλεσε τὸ ἥμισυ τῶν κατοίκων αὐτῆς· καὶ τῷ μὲν 1821 οἱ Ὀθωμανοὶ καὶ τοὶ ὄντες σχεδὸν 30,000 πάν-
 τες ἔνοπλοι, ἐκ τῆς ὑπερτερουσης ὁμως δραστηριότητος, ἀνδρείας καὶ ἐπιτηδειότητος τῶν Ἑλλήνων ἡττώμενοι αἰεὶ κατεκλείσθησαν ἐν ἐλάσσονι ἐνιαυτοῦ χρόνῳ πάντες σχεδὸν ἐντὸς τῶν ὠχυρωμένων πόλεων· τῷ δὲ 1822 ἡ σατράπης τῆς Αἰγύπτου Μεχμέδ Ἀλῆ πασᾶς ἐπεμφεν 7000 Ἀλβανῶν ὑπὸ τὸν Χασὰν πασᾶν πρὸς βοήθειαν τῶν ἐν Κρήτῃ Ὀθωμανῶν· ἀλλ' οἱ πλείστοι αὐτῶν εἴτε ἐκ τοῦ ξίφους εἴτε ἐξ ἀσθενειῶν ἀπώλεσθησαν· τῷ δὲ 1824 ὁ ῥηθεὶς σατράπης ἐπεμφε τὸν Χουσεῖν μπέην μετὰ μείζονος ἐτι δυνάμεως, καὶ τότε οἱ Ἕλληνες ὑπετάγησαν ἐξ ἀνάγκης, καὶ χιλιάδες αὐτῶν ἀπεδήμησαν· οἱ δὲ Κρητὲς Ὀθωμανοὶ φρυάττοντες δι' ὅσα ἔπαθον κατὰ τὸν πόλεμον καὶ πνέοντες ἐκδίκησιν, ἐξεκένωσαν τὴν γύσσαν αὐτῶν κατὰ τῶν παραμεινάντων Ἑλλήνων, καὶ ἐπομένως αἱ ὑπομαρανθεῖσαι φλόγες τῆς ἐπαναστάσεως ἀναζωπυρηθεῖσαι ἐκ νέου, ἅμα μετὰ τὴν μά-
 χην τοῦ Νευκάστρου ἀνέλαμψαν ἀγριώτερον καὶ τρομερώ-
 τερον ἢ κατὰ τὴν πρώτην ἐπανάστασιν· καὶ οἱ Ἕλληνες ὑπερισχύσαντες καὶ αὐθις, συνελέξαντο τοὺς καρποὺς τῶν 1828 καὶ 1829 ἀνεπηρέαστοι παρὰ τῶν Ὀθωμανῶν οἱ καὶ αὐθις κατεκλείσθησαν εἰς τὰ φρούρια, καὶ κατὰ πάσαν πιθα-
 νότητα ἢ μετ' ὀλίγον ἐξέλειπον ὅλως τὴν νῆσον ἢ ἐφθεί-
 ροντο ἐν αὐτῇ· ἀλλ' αἰφνης κατ' ἀπόφασιν τῶν τριῶν προ-
 στατιδῶν μεγάλων δυνάμεων ἡ Κρήτη συνηνώθη τῇ ἡγε-
 μονίᾳ τῶν Μεχμέδ Ἀλῆ πασᾶ, καὶ τὸ θέσπισμα διακοινώ-

ὤη εἰς τοὺς κατοίκους τῆς νήσου· ἐκ τῆς ἀποφάσεως ταύτης ἐπικράνθησαν οἱ Χριστιανοὶ τῆς Κρήτης, διότι ἤλπιζον νὰ ἀποσείσωσι τέλος τὸν ὀθωμανικὸν ζυγὸν μετὰ τοσούτους ἀγῶνας καὶ τοσαύτας δεινοπαθείας· οὐχ ἦττον δὲ δυσηρεστήθησαν καὶ οἱ Κρῆτες Ὀθωμανοί, διότι οὐ μόνον ἀπέτυχον τοῦ σκοποῦ τοῦ νὰ ἀνακτήσωσι τὴν προτέραν ἄθεςμον καὶ τυραννικὴν αὐτῶν ἀνεξαρτησίαν, ἀλλ' εἶδον ἑαυτοὺς ὑποκειμένους εἰς τοὺς ἀνέκαθεν ἐχθίστους αὐτῶν Αἰγυπτίους· ὑπέκυψεν ἀλλ' ὅμως εἰς τὴν ἀπόφασιν ἡ νήσος· οἱ δὲ ἐξορισθέντες ἐκουσίως τῆς πατρίδος αὐτῶν κατὰ τὴν περίστασιν ταύτην λογιζονται ὑπὲρ τὰς 30,000· ὁ δὲ Μεχμέδ Ἀλῆ πασᾶς ἅμα γενόμενος κύριος τῆς νήσου, ἐπάσχησε παντοιοτρόπως νὰ ἐνθαρρύνῃ τοὺς κατοίκους καὶπραῦνῃ τὸν τρόμον αὐτῶν, διαβεβαιῶν διὰ τῶν προκηρύξεων καὶ τῶν ἀποστόλων αὐτοῦ ὅτι ὁ κύριος αὐτοῦ σκοπὸς ἦν ἡ πατρικὴ κυβέρνησις, ἡ εὐνομία, ἡ δικαιοσύνη, ἡ κατάργησις τῶν κα-
 ταχρήσεων καὶ καταθλίψεων καὶ ἡ εἰσαγωγή τῶν Εὐρω-
 παϊκῶν ἐθίμων καὶ τάξεων, ἐφ' ᾧ καὶ ἔπεμψε τὸν στρατη-
 γὸν αὐτοῦ Ὁσμὰν Νουρουδδὶν μπέην ὡς ἐντελῶς εἰδήμονα
 τῶν τοιούτων, καὶ γενικὸν διοικητὴν τῆς νήσου τὸν Μουσα-
 φᾶ πασᾶν, καὶ τῷ ὄντι ἐν διαστήματι ὀλίγων μηνῶν εἰρη-
 νοποιήθη ὁ τόπος ἀναιμωτί, καὶ ἀποκατέστη εὐνομία καὶ
 τάξις τοιαύτη οἷαν οὐδέποτε ἄλλοτε εἶδεν ἡ Κρήτη· ἀλλὰ
 μετ' ὀλίγον τὸ ἀπατηλὸν τοῦτο φαινόμενον τῆς εὐνομίας
 καὶ τῆς δικαιοσύνης ἐξηφανίσθη καὶ τὸ πλεονεκτικὸν καὶ
 ἄπληστον τοῦ χαρακτηῖρος τοῦ σατράπου ἀνεφάνη· τῷ
 1831 κατὰ ὀκτώβριον μεγάλαι μεταβολαὶ συστήματος καὶ
 μεγάλοι νεωτερισμοὶ ἐνηργήθησαν ἐξ ὧν ἀπεδείχθη ὅτι θε-
 ῶρει οὗτος τὴν Κρήτην ὡς ἔρμαιον καὶ ὡς πηγὴν κέρδους
 καὶ πλουτισμοῦ· ὠκειοποιήθη τοὺς πλείστους τῶν μουκατᾶ-

δων (1) ἐπὶ διαφόροις προφάσεσι, καὶ λαμβάνων τὸ ἔθρονον ἐξ ἀπάντων σχεδὸν τῶν προϊόντων, ἐπέβαλε φόρους βαρεῖς καὶ ἀσυνήθεις, καὶ θεωρῶν ἑαυτὸν ὡς τὸν μόνον ἰδιοκτιήτην τῆς Κρήτης, ἐγένετο ἀπόλυτος δεσπότης καὶ θάρβαρος τύραννος, τιμωρῶν καὶ καταδικάζων εἰς θάνατον αὐθαιρέτως καὶ ἀδικάστως ἐπίσης Χριστιανοὺς καὶ Ὀθωμανοὺς καὶ μεταχειριζόμενος τοὺς Κρήτας ὡς τοὺς Φελλάχας τῆς Αἰγύπτου· ἀλλὰ τῷ 1835 στασιάσαντος τοῦ σατράπου τούτου κατὰ τοῦ σουλτάνου, μετὰ τὸ πέρας τοῦ ἐκ τούτου πρὸς ἀλλήλους πολέμου, καὶ κατὰ συνέπειαν τοῦ συνομολογηθέντος συμβιβασμοῦ, τῷ 1840 ἀπεσπάρθη ἀπ' αὐτοῦ ἡ Κρήτη, καὶ ἔκτοτε μέχρι τοῦδε διατελεῖ ὑπὸ τὴν ἄμεσον σουλτανικὴν κυριότητα, διοικουμένη ὑπὸ τοῦ ἐκ Κωνσταντινουπόλεως διοριζομένου σατράπου.

ΟΡΗ.

ἸΔΗ ἢ ἸΔΑΪΟΝ ὌΡΟΣ, τὸ ὑψηλότατον τῶν ὀρέων τῆς νήσου, κείμενον κατὰ τὸ μέσον καὶ κατὰ τὸ πλατύτατον μέρος αὐτῆς· ἡ κυκλοτερὴς περιφέρεια αὐτοῦ λογίζεται 600 σταδίων, καὶ πέριξ αὐτοῦ ὤκουντο αἱ ἄρισαι πόλεις (2)· λόφος τις τῆς Ἰδῆς ὠνομάζετο Πύτνα ἐξ οὗ ἡ πόλις Ἰεράπυτνα (3). Κατὰ τινες οἱ πρῶτοι οἰκῆτορες τῶν ὑπωρειῶν τῆς Ἰδῆς ὠνομάσθησαν Ἰδαῖοι Δάκτυλοι, διότι αἱ ὑπώρειαι τῶν ὀρέων λέγονται πόδες, τὰ δὲ ἄκρα κορυφαί, αἱ δὲ ἐσχατιαὶ αἱ

(1) Μουκατὰς ἐν Τουρκίᾳ λέγεται ἡ τοῦ ἔθρονον ἐξ ἀπάντων τῶν προϊόντων τόπου ἢ ἐπαρχίας τινὸς παρὰ τῆς Κυβερνήσεως διὰ εἰσὺ χρηγομένην τινὴ ἐπικουρίαν μεταβαίνουσα συνήθως, ὧς κληρονομία αὐτοῦ ἐπὶ μικρῷ τινι ἀντιτίμῳ κατατιθεμένη εἰρησίων. (2) Στραβ. β. 10, σ. 475.

(3) Αὐτ. β. 10, σ. 472.

παρὰ τὴν Ἰδὴν καὶ ἐν μέρει καὶ πᾶσαι ἐν γένει ἦσαν ἱεραὶ τῆς μητρὸς τῶν Θεῶν (Ρέας). νομίζει δὲ ὁ Σοφοκλῆς ὅτι κατ' ἀρχὰς οἱ Ἰδαῖοι Δάκτυλοι ἦσαν πέντε ἄρρενες οἱ ἐφεῦρον καὶ ἐξεργάσθησαν κατὰ πρῶτον τὸν σίδηρον καὶ ἄλλα πολλὰ τῶν πρὸς τὸν εἶον χρησίμων, καὶ πέντε ἀδελφαὶ αὐτῶν· καὶ ἐπειδὴ ἦσαν πάντες δέκα τὸν ἀριθμὸν, ὠνομάσθησαν δάκτυλοι· ἄλλοι δὲ ἄλλως εἶπον περὶ αὐτῶν, ἀποδόντες αὐτοῖς διαφόρους ἀριθμοὺς καὶ διάφορα ὀνόματα, ὡς Σαλαμῖνον καὶ Δαμνανέα καὶ Ἡρακλέα καὶ Ἀκμονα· καὶ οἱ μὲν εἶπον αὐτοὺς ἐπιχωρίους τῆς Ἰδῆς οἱ δὲ ἐποίκους· πάντες δὲ ὁμοφώνως ἀποφαίνονται ὅτι οὗτοι πρῶτοι ἐξεργάσθησαν ἐπὶ τῆς Ἰδῆς τὸν σίδηρον, καὶ ὅτι ἦσαν γόητες καὶ ᾤκουν περὶ τὴν μητέρα τῶν θεῶν καὶ ἐνταῦθα καὶ περὶ τὴν Ἰδὴν τῆς Φρυγίας, δηλ. τῆς Τρωάδος· νομίζουσι προσέτι ὅτι Κούρητες καὶ οἱ Κορύβαντες ἦσαν ἀπόγονοι τῶν Ἰδαίων Δακτύλων· ὅτι δηλ. οἱ πρῶτοι γεννηθέντες ἐν Κρήτῃ ἑκατὸν ἄνδρες ὠνομάσθησαν Ἰδαῖοι Δάκτυλοι· ἀπόγονοι δὲ αὐτῶν ἐγεννήθησαν ἑννέα Κούρητες· ἕκαστος δὲ τούτων ἐγέννησε δέκα παῖδας οἱ ὠνομάσθησαν καὶ αὐτοὶ Ἰδαῖοι Δάκτυλοι· ᾤκουν δὲ οἱ Κούρητες τοὺς συνδένδρους καὶ φαραγγώδεις τόπους τῶν ὄρεων καὶ τοὺς ἐκ φύσεως σκοπομένους, διότι τότε ἀκόμη δὲν ὑπῆρχον κατεσκευασμέναι οἰκίαι· κατέδειξαν δὲ οὗτοι πολλὰ τῶν κοινῶς χρησίμων, καὶ ἤθροισαν πρῶτοι τὰς ποίμνας τῶν προβάτων καὶ ἐξημέρωσαν τῶν ἄλλων βοσκημάτων τὰ γένη, καὶ ἐδίδαξαν τὴν μελισσοουργίαν καὶ τὴν τοξικὴν καὶ τὴν κυνηγεσίαν, καὶ ἐγένοντο ἀρχηγοὶ τῆς κοινῆς ὁμιλίας καὶ συμβιώσεως καὶ τῆς ὁμονοίας καὶ τινος εὐταξίας, καὶ ἐφεῦρον τὰ ξίφη καὶ τὰ κράνη καὶ τὰς ἐνοπλίους ὀρχήσεις δι' ὧν κροτοῦντες μεγάλως, ἐξηπάτων τὸν Κρόνον, καὶ ὑποδεξάμενοι παρὰ τῆς

Ρέας, ἀνέθρεψαν λάθρα τὸν Δία (1)· καὶ ἀπενεγκόντες τὸ παιδίον εἰς τι ἄντρον οὗτοι οἱ κατοικοῦντες πλησίον τοῦ ὄρους τῆς Ἰδῆς Κούρητες, παρέδωκαν αὐτὸ εἰς τὰς νύμφας ὅπως ἐπιμεληθῶσιν αὐτό· αὐταὶ δὲ ἔθρεψαν αὐτὸ, μίσγουσαι μέλι καὶ γάλα, καὶ παρέχουσαι αὐτῷ εἰς διατροφήν τὸν μαστὸν τῆς αἰγὸς τῆς ὀνομαζομένης Ἀμαλθείας· τὸ δὲ ἄντρον τοῦτο ἐν ᾧ ἀνετράφη καὶ διητᾶτο ὁ Ζεὺς καθιερώθη αὐτῷ ὡς καὶ οἱ περὶ αὐτὸ λειμῶνες ὄντες περὶ τὴν ἀκρωρείαν· θέλων δὲ ὁ Ζεὺς νὰ διαφυλάξῃ ἀθάνατον τὴν μνήμην τῶν μελισσῶν ὡς τραφεῖς ἐκ τοῦ μέλιτος αὐτῶν, μετέβαλε τὴν χοιρῖαν αὐτῶν καὶ κατέστησεν αὐτὴν ὁμοίαν χαλκῷ χρυσοειδεῖ καὶ ἐποίησεν αὐτὰς ἀπαθεῖς πρὸς τὰς χειμερινὰς δυσκρασίας· τὴν δὲ θρέψασαν αὐτὸν αἶγα ἐτίμησε καὶ ἄλλως καὶ ἔλαβεν ἀπ' αὐτῆς τὴν ἐπωνυμίαν, ἐπονομασθεῖς Αἰγίοχος (2). Τὸ ἄντρον ἐν ᾧ ἐμυθεύετο ὅτι ἐτράφη ὁ Ζεὺς ἔκειτο κατὰ τὴν πρὸς τὸ βορ-ἀνατολικὸν κατωφέρειαν τῆς Ἰδῆς, πλησίον τῆς Κνωσσοῦ καὶ ἐκαλεῖτο Ἰδαῖον ἄντρον· ἦν δὲ καὶ ἐπὶ τῆς Δίκτης παρόμοιον ἄντρον καθιερωμένον ὡσαύτως τῷ Διὶ (3). — Μεταξὺ τῆς Ἰδῆς καὶ τῆς Κνωσσοῦ ἦν τάφος θεωρούμενος ὡς ὁ τοῦ Διὸς καὶ στήλη παρ' αὐτῷ καὶ ἐπιγραφὴ ἐπὶ τῆς στήλης γραφεῖσα, ὡς ἔλεγον, ὑπὸ τοῦ Πυθαγόρου καὶ ἧς ἡ ἀρχὴ ἦν ἡ ἐξῆς=

Ὡςδε θανὼν κεῖται Ζὰν ὃν Δία κικλήσκουσιν (4).

κατὰ δὲ τὸν Χρυσόστομον=

Ἐνταῦθα κεῖται Ζὰν ὃν Δία κικλήσκουσιν (5).

Ὁ δὲ Λουκιανὸς παίζων, λέγει οὕτω περὶ τοῦ τάφου τούτου=

(1) Διοδ. Σικ. β. 5, κ. 65. (2) Αὐτ. κ. 70. (3) Ἰδ. Δίκτη ὄρ.

(4) Πορφυρ. Εἰς Πυθαγ. § 17. (5) Χρυσός. εἰς Παύλου πρὸς Τίτον ἐπιστολ. 3.

Ἐπεὶ οὔγε ἐκ Κρήτης ἦγοντες ἄλλα ἡμῖν διηγούνται, τά-
 » φον τινὰ κεῖθι δείκνυσθαι καὶ στήλην ἐφεστάναι δηλοῦ-
 » σαν ὡς οὐκέτι θρονήσκειν ἂν ὁ Ζεὺς, τεθνεὺς πάλαι » (1).
 Κατὰ τὸν Λακτάκιον ἡ ἐπιγραφὴ περιωρίζετο εἰς τρεῖς
 μόνας λέξεις = « Ζεὺς υἱὸς Κρόνου »· κατὰ δὲ τὸν Κεδρε-
 νὸν ἦν τοιαύτη =

« Ἐνταῦθα κεῖται ὁ Πῖκος τεθνεὺς ὅς ἐστι καὶ ὁ Ζεὺς »·
 ὁ ποιητὴς Καλλίμαχος λέγει ψεύστας τοὺς Κρήτας ὡς
 πλάσαντας τὰ ἀνύπαρκτα =

Κρήτες αἰεὶ ψεύσται! καὶ γὰρ τάφον, ὦ Ἄνα, σεῖο

Κρήτες ἐτεκτῆναντο! σὺ δ' οὐ θάνες· ἐσσί γὰρ αἰεὶ.

Ὁ Κικέρων καὶ ὁ Σικελιώτης Διόδωρος μαρτυροῦσι περὶ
 τῆς ὑπάρξεως τούτου τοῦ τάφου, καὶ πολλοὶ ἱστοριογράφοι
 τοῦ μεσαιῶνος καὶ πατέρες τῆς ἐκκλησίας μνημονεύουσιν
 αὐτοῦ (2) καὶ μέχρι πρὸ 600 ἔτι ἐτῶν ἐδείκνυνον οἱ Κρήτες
 τὴν κατωφέρειαν ἐφ' ἧς ἔκειτο (3).

* Ἰδῆ, κοιν. Ὑψηλωρίτης καὶ Ψηλωρίτης· αἱ κορυφαὶ
 τοῦ ὄρους τούτου εἰσὶ σχεδὸν αἰεὶ χιονοσκεπεῖς (4)· ἀπὸ
 τῆς ὑψηλοτάτης αὐτῶν ἥτις εἶναι κωνοειδὴς φαίνονται οὐ
 μόνον τὰ Κύθηρα, ἡ Μῆλος, ἡ Θήρα καὶ πολλαὶ ἄλλαι νῆ-
 σοι τοῦ Αἰγαίου πελάγους, ἀλλ' ἐτι καὶ τὸ Ταύγετον καὶ
 ἡ Ρόδος καὶ τὰ παράλια τῆς Μικρᾶς Ἀσίας· οἱ νεώτεροι
 περιηγῆται καὶ ὑποθετικῶς καὶ βαρομετρικῶς καταμετρή-
 σαντες, λογίζονται τὸ ὕψος τῆς Ἰδῆς 1200 μέτρων ὑπερά-
 νω τῆς ἐπιφανείας τῆς θαλάσσης (5). Ἡ Ἰδῆ ἂν καὶ διὰ

(1) Δουκιαν. Ζεὺς Τραγωδῆς T. 6, σ. 279 εκδ. Βικ. (2) Ὁ Μεσούρ-
 σιος συνελεξατο τὰ περὶ τοῦ τάφου τούτου χωρία τῶν διαφόρων συγγρα-
 φέων. Κρητ. σ. 77. κζ. (3) Ψελλός. (4) Θιοφραστ. Φυσ. Ις. β. 4,
 κ. 1. — Ολιβίερ. β. 1, σ. 373. (5) Ποκοκ. β. 2, σ. 375. — Σίβερ.
 β. 1, σ. 46 καὶ 479. — β. 2, σ. 5.

τὸν κατὰ τὸ μέσον 600 σταδίων περιφερείας ὑψούμενον οὐκὼν αὐτῆς φαίνεται ὡς χωριστὸν καὶ μεμονωμένον ὄρος, συνδέεται ὁμως μετὰ διαφόρων ἄλλων μακρὰν ἀπεχόντων ὀρέων κατὰ πᾶσαν διεύθυνσιν (1). Βραχίων αὐτῆς προσάρκτιος χωρῶν ἡρέμα καὶ καθήκων μέχρι τοῦ ἀκρωτηρίου Δίου συμπλέκεται μετὰ σειρᾶς ὀρέων διευθυνομένης πρὸς δυσμὰς ὑπεράνω τοῦ Ὁάξου· βορ-ἀνατολικῶς καθήκουσιν οἱ κλάδοι τῆς Ἰδῆς μέχρι τῆς ἀκτῆς καὶ πλησίον τῆς τὰ νῦν Νιεγάλου Κάστρου ἢ Κανδίας λεγομένης πόλεως (2). πρὸς δυσμὰς ἕτερος κλάδος αὐτῆς ἐκτείνεται μέχρι κάτωθεν τῆς Ῥηθύμνης κατ' τῶν Λευκῶν ὀρέων (3). πρὸς μεσημβρίαν δι' ἀποτόμου φορᾶς ὀρίζει τὸ πεδῖον τῆς Γόρτυνος παρὰ τὸν ποταμὸν Ληθαῖον (4). πρὸς δὲ ἀνατολὰς φαίνεται ὡς ἀμβλυνομένη ἢ κυρίως Ἰδῆ, καὶ μόνον διὰ τινων χθαμαλῶν λόφων συνενοῦται μετ' ἀθροίσματος τινὸς ἀποκεχωρισμένων ὀρέων ἐν τῇ χώρᾳ τῆς Κνωσσοῦ καὶ κειμένων ἐπίσης πλησίον τῆς Ἰδῆς καὶ τῆς Δίκτης, θεωρουμένων δὲ ὑπὸ τῶν ἀρχαίων ὡς ἀποτελούντων μέρος μόνον τῆς Ἰδῆς. Ἡ Ἰδῆ παριστᾷ διαφόρους προσόψεις κατὰ τὰς διαφόρους βαθμίδας τοῦ ὕψους αὐτῆς· τὰ ὑψηλότερα τῶν πλευρῶν αὐτῆς εἰσὶ παντάπασιν ἐστερημένα πάσης βλαστήσεως, καὶ σωροὶ βραχίων ὅλως γεγυμνωμένων, ἐνθα οὔτε πηγὴ, οὔτε ῥύαξ, οὔτε δένδρον, οὔτε θάμνος τέρπει τὴν ὄρασιν, ἀλλὰ μόνον μεταξὺ δύο κορυφῶν φαίνονται χάσματα καὶ βόθροι· πλήρεις χιόνος καὶ πάγου ἀπὸ ἀμνημονεύτων χρόνων (5). κυπάρισσοι

(1) Σίβερ. β. 2, σ. 297. (2) Βῆν Κινσμπιργεν σ. 5. — Σαβάρς σ. 231. — Ολιβιέρ: 1. σ. 372. — Σίβερ. 2, σ. 14. (3) Ποκοκ. 2, σ. 375. — Σίβερ. 2. σ. 14. (4) Βαν Κινσμπ. καὶ Ποκοκ. αὐτ. (5) Θεοφραστ. Φυσ. Ιστορ. β. 4, κ. 1. — Τουρνιφ. σ. 26. — Σίβερ 1, 477.

ἐκόσμου τὸ πάλαι τὴν Ἰδὴν ἐφ' ἱκανὸν ὕψος (1) καὶ δάση
 δρυῶν καθωράτίζον τὰ μεσαῖα μέρη αὐτῆς (2). ἀλλ' ἤδη
 ταῦτα πάντα σχεδὸν ὀλοτελῶς ἐξηφανίσθησαν, καὶ μόνον
 αἱ ὑπώρειαι καὶ οἱ κατωτάτω λόφοι διατηροῦσιν εἰσέτι δάση
 τινὰ πλατάνων, δρυῶν καὶ κομάρων (3). τὸ τρίτον ὡς ἔγ-
 γιστα τῆς νήσου ἀρδεύεται ἐκ τῆς Ἰδῆς (4). τηκομένης
 τῆς χιόνος κατὰ τὸ θέρος, τὰ καταποτισθέντα ἤδη κατὰ
 τὸν χειμῶνα πλευρὰ τοῦ ὄρους παρέχουσι παχείας νημάς
 εἰς τὰ ποίμνια, καὶ ἐκτὸς τούτου ἄφθονοι πηγαὶ καταρρέου-
 σιν ἀπὸ τῶν ὑψωμάτων ἐπὶ διαφόρους τόπους· ἐξ αὐτῶν αἱ
 μὲν ῥέουσιν ὡς ῥύακες διὰ κοιλάδων καὶ παρέχουσι πλουσίας
 συγκομιδὰς, αἱ δὲ διὰ χειροποιήτων διωρύγων διοχετεύονται
 εἰς κήπους καὶ εἰς χωρία (5). ἂν δὲ καὶ τὸ ἀρχαῖον κῆλλος τῶν
 ἄνω μερῶν τοῦ ὄρους τούτου ἐξηχρειώθη ἐκ φυσικῶν ἀλλοιω-
 σεων τῆς γῆς καὶ ἐκ τῆς παραμελήσεως τῆς γεωργίας, τὰ
 κάτω ὅμως παριστῶσι καὶ ἤδη λαμπρὰν καὶ χαρίεσσαν πρό-
 σοψιν. — Ἀπὸ τοῦ χωρίου Φουρφουᾶ κειμένον κατὰ τὰς
 δυτικὰς ὑπωρείας τοῦ ὄρους μέχρι τῆς κορυφῆς μετρῶνται
 7 μιλ. ῥωμ. ὀκταστάδια (6). — Ἐπὶ τῆς Ἰδῆς φύονται πο-
 λυάριθμα ἱαματικά βότανα. — Κατὰ νότον τῆς Ἰδῆς, μέχρι
 μικρᾶς ἀπὸ τῆς θαλάσσης ἀποστάσεως ἐκτείνεται ἐπὶ μῆ-
 κος πολλῶν μιλίων τὸ μέγιστον τῶν καρποφόρων πεδίων ἀπά-
 σης τῆς νήσου, καλούμενον ἤδη Μεσαρὰ, τὸ πάλαι δὲ πεδίον
 Γόρτυνος· ἐνταῦθα ὁ σῖτος προάγει 15—20 πρὸς 1. κατὰ
 τὴν προσάρκτιον εἴσοδον τοῦ πεδίου εἰσι τὰ ἐρείπια τῆς
 πόλεως Γόρτυνος.

(1) Θιοφρας. περὶ ἀνιμ. σ. 405. — Σίβερ. (2) Διονυσ. Περικλ. σ. 503. (3) Σάβαρς σ. 237. — Σίβερ. 1, σ. 477 καὶ 2, σ. 86, 99.

(4) Τούρνεφ. σ. 22. — Σαβαρ. αὐτ. (5) Ποκοκ. 2. σ. 382 — Σαβαρ. αὐτ. (6) Δάπερ 15x.

ΔΙΚΤΗ κατὰ τὸ ἀνατολικώτατον τῆς νήσου ἀπέχει 1000 στάδια τῆς Ἰδης Α. καὶ 100 τοῦ ἀκρωτηρίου Σαμωνίου Ν. (1). Περί τὴν Δίκτην ὄκουν οἱ Ἐτεοκρήτες. Τὸ ὄρος τοῦτο ἦν ἱερὸν τοῦ Διὸς ὃς ἀπ' αὐτοῦ ἐπωνομάζετο Δικταῖος, διότι ἐτέχθη ἐπ' αὐτοῦ κατὰ τὴν μυθολογίαν (2), ἃν καὶ κατὰ τὸν Ἡσίοδον οὐχὶ ἐπὶ τῆς Δίκτης ἀλλ' ἐν τῇ Λύκτῳ ἔτεκεν αὐτὸν ἡ Πρία (3). ἦν δὲ ἐπὶ τῆς Δίκτης καὶ ἄντρον καλούμενον Δικταῖον ἐν ᾧ ἡ Πρία ἔκρυψε τὸ βρέφος Δία ἀπὸ τοῦ πατρὸς αὐτοῦ Κρόνου (4). Ἐλέγετο ὅτι τὸ ὄρος τοῦτο ὠνομάσθη Δίκτη ἀπὸ τῆς νύμφης Βριτομάρτεως θυγατρὸς τοῦ Διὸς καὶ Κάρμης τῆς Εὐβούλου ἥτις φεύγουσα τὴν βίαν τοῦ Μίνωος, ἐπήδησεν ἀπὸ τοῦ ὄρους καὶ εὗρεθῃ κατὰ τύχην εἰς ἀλιέων δίκτυα, ἐξ οὗ τὸ μὲν ὄρος ἐκλήθη Δίκτη, ἡ δὲ Βριτόμαρτις προσηγορεύθη Δίκτυννα ὑπὸ τῶν Κυδωνιαίων, κατὰ τὸν Καλλίμαχον (5), ἀλλ' ὥς παρατηρεῖ ὁ Στράβων ὀρθῶς, λανθάνεται ὁ Καλλίμαχος κατὰ τοῦτο, διότι ἡ Κυδωνία οὐδόλως γειτνιάζει τοῖς τόποις τούτοις, ἀλλὰ κεῖται παρὰ τὰ δυτικὰ τῆς νήσου πέρατα (6), ἐξ οὗ κατὰ τὴν ἡμετέραν γνώμην ἐξάγεται ὅτι ἡ Βριτόμαρτις κατεπεδήσεν εἰς τὴν θάλασσαν οὐχὶ ἀπὸ τοῦ ὄρους τῆς Δίκτης, ἀλλ' ἀπὸ τοῦ Δικτυνναίου ἀκρωτηρίου, διότι τοῦτο κεῖται πλησίον τῆς Κυδωνίας, καὶ διότι ἀπὸ τούτου εὐκόλως ἐδύνατο ἡ νύμφη νὰ καταπηδήσῃ κατ' εὐθεΐαν εἰς τὴν θάλασσαν καὶ νὰ ἐμπέσῃ εἰς δίκτυα ἀλιέων· πῶς δὲ καὶ ἀπὸ τῆς Δίκτης;

(1) Στραβ. 10, σ. 478. (2) Καλλίμχ. εἰς Δία 5.—Διοδ. Σικ. β. 5, κ. 70. (3) Ησιόδ. Θεογν. ζ. 477. — ἰδ. Λυκτος πολ. (4) Καλλίμαχ. — Λουκιαν. — Διονυσ. Ἀλικ. β. 2, κ. 61. — Μαξιμ. Τυρ. β. 16. (5) Καλλίμ. παρὰ Στραβ. β. 10, σ. 479. — ἰδ. καὶ Πaus. Κορ. κ. 30. (6) Στραβ. αὐτ.

προσέτι καὶ φυσικώτερον θὰ ἦν νὰ προσαγορευθῇ ἡ Βριτό-
μαρτις Δίκτυνα ἀπὸ τοῦ Δικτυναίου ἢ ἀπὸ τῆς Δίκτης.

* Γιούκτα κοιν. καὶ μέρος αὐτοῦ Λασιθι, ἡ ὄρος τῆς
Σιτείας.

ΛΕΥΚΑ Ὄρη, τὰ πρὸς τὸ δυτ-νότιον τῆς νήσου κείμε-
να ὄρη καὶ ἀποτελοῦντα ῥάχιν τελευτῶσαν ἐπὶ τὰ στενά·
κατὰ τὸ ὕψος τὰ ὄρη ταῦτα εἰσὶν οὐχὶ ἐλλειπέστερα τοῦ
Ταυγέτου, κατὰ δὲ τὸ μῆκος ἐκτείνονται μέχρι 300 στα-
δίων (1) = 15 ὥρων· κατὰ μέγα μέρος τοῦ ἔτους αἱ πλευραὶ
αὐτῶν εἰσὶ χιονοσκεπεῖς ἐξ οὗ καὶ ὠνομάσθησαν Λευκά ἢ
κατὰ τὸν Σολῆνον (2) διότι πόρρωθεν ἀπὸ τῆς θαλάσσης
φαίνονται ὡς νέφη λευκόχροα· ἐκτείνονται ἀπὸ τοῦ βορ-δυ-
τικοῦ πρὸς τὸ νοτ-ἀνατολικὸν καὶ περατοῦνται κατὰ τὸ
πρὸς ἐκεῖνο τὸ μέρος στενώτερον τῆς νήσου μεταξὺ Ἀμφι-
μάλλης καὶ Φοίνικος.

* Τὰ ὄρη ταῦτα κοιν. καλοῦνται Μαδάραι κεῖνται δὲ ταῦ-
τα εἰς τὴν ἐπαρχίαν Σφακιῶν· ἐπὶ τῶν πλευρῶν δύο ἀντι-
θέτων λόφων ὑπάρχει χωρίον Σφακιὰ περιέχον 1200 κα-
τοίκους. Οἱ Σφακιῶται ἢ Σφακιανοὶ εἰσὶν ἀνδρεῖοι καὶ φιλε-
λεύθεροι· κατοικοῦντες δὲ τὰ ἀπρόσβατα μέρη τῶν ὀρέων
τούτων μεμονωμένοι καὶ ἄμικτοι, διέμειναν αἱ ἐλεύθεροι,
καὶ οὐδέποτε σχεδὸν ὑπέκυψαν εἰς τὸν Ὀθωμανικὸν ζυγόν·
βάδισμα ὑπερήφανον καὶ ἥθος ἐλεύθερον διακρίνουσι τὸν ἄν-
δρεῖον τοῦτον λαὸν ἀπὸ πάντων τῶν λοιπῶν κατοίκων
τῆς Κρήτης· τὰ παλαιὰ ἥθη καὶ ὁ ἀρχαῖος τρόπος τοῦ
ζῆν διατηροῦνται ἔτι παρ' αὐτοῖς· σχεδὸν διαπαντός εἰσὶν
ὤπλισμένοι, καὶ μέχρις ἔτι πρὸ ὀλίγου κατὰ τὰς ἐορτασί-
μους ἡμέρας φέροντες φαρέτρας καὶ τόξα καὶ βέλη καὶ τὴν

(1) Στραβ. β. 10, σ. 475. (2) Σολιν. κ. 11.

ἀρχαίαν ἐθνικὴν αὐτῶν στολὴν, ὠρχοῦντο τὴν πολεμικὴν πυρρίχην, καθ' οἷον τρόπον ἢ παλαιὰ αὕτη Κρητικὴ ὄρχησις περιγράφεται ὑπὸ τῶν ἀρχαίων (1). Ἐπὶ τῶν ὀρέων τῆς Μιαδάρας βόσκουσι κατὰ τὸ θερὸς τὰ ποίμνια τῶν Σφακιατῶν καὶ ἐπ' αὐτῶν κατασκευάζεται τὸ ἀξιολογώτερον τυρίον τῆς Κρήτης. — Τὰ Σφακιά ἔχουσι καὶ λιμένα ΛΟΥΤΡΟΝ καλούμενον.

ΤΙΓΥΡΟΣ ἐν τῇ χώρᾳ τῆς Κυδωνίας· ἐπὶ τοῦ ὄρους τοῦτου ἦν ναὸς τῆς Δικτύννης Δικτύνναιον λεγόμενος (2).

ΒΕΡΕΚΥΝΘΟΣ· περιέχεται ἐν τῇ χώρᾳ τῶν Ἀπτέρων καὶ ἀποτελεῖ μέρος τῶν Λευκῶν ὀρέων τὸ ὄρος τοῦτο ἦν περίφημον εἰς τὴν μυθολογίαν, διότι ἐπ' αὐτοῦ ἐδόξαζον ὅτι οἱ Ἰδαῖοι Δάκτυλοι ἐφεῦρον τὴν χρῆσιν τοῦ πυρὸς καὶ τὴν ἀνάλυσιν τῶν μετάλλων (3).

* Μαλάζα· τὸ ὄρος τοῦτο εἶναι ὑψηλόν, καὶ ἐπὶ τοσοῦτον ὥστε αἱ κορυφαὶ αὐτοῦ λευκαίνονται ἐνίοτε ἐκ χιόνος ἐπ' ὀλίγας ἡμέρας κατὰ δεκέμβριον ἢ ἰαννουάριον· ἡ βάση αὐτοῦ εἶναι συκνίτης λίθος, τὰ δὲ ὑπεράνωθεν γρώματα τίτανος (4).

ΚΑΔΙΣΚΟΣ, πρὸς τὸ βόρειον τῆς Περγαμίας· χώρας καὶ τῶν Κυδωνιατῶν περατοῦται κατὰ τὸ ἀκρ. Ψάκον, καὶ ἐπ' αὐτοῦ πρὸς βορρᾶν ἦν ναὸς τῆς Δικτύννης (5) ἀφ' οὗ καὶ τὸ ὄρος καὶ τὸ ἀκρωτήριον ἔλαβον τὸ ὄνομα Δικτύνναϊον, καὶ κατὰ τὴν ἀνατολικὴν αὐτοῦ πλευρὰν ἦν πόλις Δίκτυννα.

ΑΡΓΑΙΟΝ ἢ ΑἰΓΑΙΟΝ ὄρος παρ' ὃ ἦν ἡ πόλις Λυκτος· ἔκειτο μετὰ τῶν ὀρέων Ἰδης καὶ Δίκτης, ἀπέχον ἐπίσης τῆς Κρητικῆς καὶ τῆς Λυβικῆς θαλάσσης· τὸ ὄρος

(1) Βλων. σ. 37. — Τουρνεφ. σ. 40. — Σίβερ 1, σ. 454. — 13. Χοιν. Κρήτη Τ. 1, κ. 1, σ. 24 σημ. (2) Στραβ. β. 10, σ. 479. (3) Διοδ. Σικ. β. 5, κ. 61. (4) Παπλεῦ Περιηγ. εἰς Κρητ. Τ. 1, κ. 9, 4, τ. 58. (5) Σκυλ. Περιπλ. Κρήτη.

τοῦτο μνημονεύεται ὑπὸ τοῦ Ησίοδου, καὶ ἐν μὲν ταῖς πλείστοις τῶν παλαιῶν ἐκδόσεσι γράφεται Ἀργαίῳ ἐν ὄρει, ἐν δὲ ταῖς μεταγενεστέραις μετεβλήθη ὑπὸ τῶν σχολιαστῶν εἰς Διγαίῳ ἐν ὄρει (1), ἐπὶ λόγῳ ὅτι ὁ Ζεὺς ἐτράφη ἐνταῦθα ὑπὸ αἰγός· οἱ δὲ παραδεχόμενοι τὴν γραφὴν Ἀργαίῳ ἐν ὄρει παράγουσι τὴν ὀνομασίαν ἐκ τῆς νύμφης Ἀργης ἣν ἥρπασεν ὁ Ζεὺς ἐκ Λύκτου (2) πόλεως παρακειμένης τῷ ὄρει τούτῳ (3).

ἌΡΒΙΟΣ, κεῖται παρὰ τὸν μεσημβρινὸν αἰγιαλὸν καὶ μνημονεύεται ὑπὸ τοῦ Στεφάνου—Ἄρβις—ἔστι καὶ ἐν Κρή· τη Ἄρβιος ὄρος ἐνθα τιμᾶται Ἄρβιος Ζεὺς· Ἄρβιος οὖν ὁ κατοικῶν τὸ ὄρος (4).

* Ἐν τῇ ἐπαρχίᾳ τοῦ Ριζοκάστρου κάτωθεν ὄρους ὑπάρχει πεδιάς μικρά καὶ εὐφορος παρὰ τὴν θάλασσαν Ἄρβι καλουμένη· τὸ ὄρος τοῦτο θεωρεῖται μετὰ πιθανότητος ὡς ὁ Ἄρβιος καὶ ἡ ὑπ' αὐτὸ πεδιάς ὡς ἡ καλλιεργουμένη ὑπὸ τῶν Ἀρβίων τῶν κατοικούντων τὸ ὄρος· μετὰ 2 ὥρας ὡς ἐγγιστα ἀπὸ τῆς πεδιάδος ταύτης παρὰ τὴν θάλασσαν ἀνεσκάφη σαρκοφάγος μαρμαρίνος ἄξιος λόγου, καὶ μέρος ἔππου ἐκ μαρμάρου, καὶ κεφαλὴ γυναικεία καὶ ἄλλα τινά (5)· ὁ σαρκοφάγος εἰκονίζει γεγλυμμένην πομπὴν τοῦ Διονύσου ἐν ἣ παρίστανται ὁ Διόνυσος αὐτὸς μετὰ τοῦ Ἀμπέλου ἐφ' ἄρματος καὶ Βάκχαι καὶ ὁ Σιληνὸς καὶ ἐκ τῶν ζώων ἐλέφας καὶ πάνθηρες κτλ. (6).

ΑΣΤΕΡΟΥΣΙΑ, κατὰ τὸ μεσαίτατον τῆς νήσου πρὸς μεσημβρίαν· μνημονεύεται ὑπὸ τοῦ Στεφάνου ὡς ἐφεξῆς—

(1) Ησίοδ· Θεογον. σ. 484. (2) Πλούταρχ· περὶ ποταμ. Νεῖλος.

(3) Χρὶκ. Κρήτη T. 1, κ. 2, σ. 174 σημ. καὶ κ. 3, σ. 409.

(4) Στεφ. Βυζ. Ἀρβις. (5) Παλλεύ Π·ρινη. Κρήτ. T. 1, κ. 17. σ. 276. (6) ἰδ. Παλλεύ T. 2, κ. 21.

Ὅρος Κρήτης πρὸς νότιον μέρος, ἀποθλέπον εἰς θάλασσαν, ἀφ' οὗ ἡ πόλις ἐπὶ τὸν Καύκασον Ἰνδικὴ Ἀστερουσία κέκληται, Κρητῶν ἀποικίας ἐκεῖσε σταλείσης· οἱ οἰκήτορες Ἀστερουσιανοὶ καὶ Ἀστερουσιεῖς καὶ Ἀστερούσιοι· ἐκλήθη δὲ Ἀστερουσία διὰ τὸ λαμπρόν (1).

ΤΑΛΑΪΟΝ πρὸς τὸν βορ-ἀνατολικὸν αἰγιαλὸν καὶ πρὸς δυσμὰς τοῦ ἀκρωτηρίου Ζεφυρίου· ὁ Σκύλαξ λέγει τοῦτο τὸ ὄρος κάλλιστον παρ' ὃ ἦν λιμὴν καὶ πόλις Ὀλοῦς (2). Ἐπὶ τοῦ ὄρους τούτου ἐτιμᾶτο Ζεὺς Ταλαῖος (3) καὶ ἐτελεῖτο ἄγων γυμνικὸς καλούμενος Ταλαιδίτης (4)· ἐτιμᾶτο δὲ ὠσαύτως καὶ ὁ Ἑρμῆς ἐπὶ τοῦ Ταλαίου ὄρους (5).

Α Κ Ρ Ω Τ Η Ρ Ι Α.

ΚΩΡΥΚΟΣ τὸ βορ-δυτικώτατον ἀκρωτήριο τῆς νήσου πρὸς δυσμὰς τοῦ ἀκρωτηρίου Ψάκου· μέρος αὐτοῦ ἐκαλεῖτο Κίμαρος καὶ Τρητός· κατὰ τὸν Πλίνιον ἦν καὶ ὄρος ὁμώνυμον ἐκτεινόμενον ἀπὸ τοῦ ἀκρωτηρίου πρὸς μεσημέριαν καὶ δύο νησίδες παρέκειντο τῷ ἀκρωτηρίῳ καλούμεναι τὸ πάλαι Κωρυκαὶ νῆσοι ἢ Μῦλαι νῆσοι (6)· τὸ ἀκρωτήριο ὁ Κώρυκος ἀπέχει τῆς νήσου τῶν Κυθήρων 250 σταδίου (7)· κατὰ τὸν Μελέτιον ἦν καὶ πόλις Κώρυκος παρὰ τὸ ἀκρωτήριο (8).

* Ἡ μία τῶν δύο ποτὲ Κωρυκῶν ἢ Μυλῶν νησίδων καλεῖται ἤδη Βοῦσον ἢ Βοῦσα ἢ Ἀγρία Βοῦσα ἐξ οὗ Γραβοῦσα, ἔχουσα φρούριον παλαιὸν λίαν δυσπροσπέλαστον καὶ

(1) Στεφ. Βυζ. Αστερουσία. (2) Σκυλ. Περίπλ. Κρήτη, διορθ. Οὐάσιου. (3) Επιγρ. Ρεινεσίου σ. 501.— Ησυχ. εἰς λ. Ταλαῖος. (4) Ησυχ. αὐτ. (5) Επιγρ. Γρουτέρου σ. 1068 ἀρ. 1.— Μουρατορ T. 1, σ. 51.

(6) Πλιν. 3, 4, κ. 20. (7) Στράβ. β. 8, τ. 363. (8) Μελετ. Γεωγραφ. σ. 409.

δυσπόρθητον ὧς κείμενον ἐπὶ τῆς κορυφῆς βράχου ὄξυτενοῦς
 καὶ καθετοῦ. Κατὰ τὸ ἔτος 1825 ἀδεία καὶ συνδρομῇ τῆς
 τότε Ἑλληνικῆς Κυβερνήσεως ἐνηργήθη τακτικὴ ἐκστρα-
 τεία, συνηθοίσθησαν περὶ τοὺς 800 Κρήτας, διωρίσθη
 ἐπὶ τῆς ἐκστρατείας ἐπιτροπὴ καὶ ἀρχηγὸς αὐτῆς ὁ νῦν
 ὑποστράτηγος Δ. Καλλέργης, ἦλθον εἰς τὴν νῆσον Γραβοῦ-
 σαν ὅπου ἐξ ἐφόδου ἐκυρίευσαν τὸ φρούριον αὐτῆς· ἀλλ'²
 ἐπειδὴ ἡ Κυβέρνησις δὲν ἐφρόντισε νὰ στείλῃ τὰ ἀπαι-
 τούμενα μέσα πρὸς διατήρησιν τοῦ φρουρίου, ἠναγκάσθη-
 σαν καὶ ἡ ἐπιτροπὴ καὶ ὁ ἀρχηγὸς νὰ ἀναχωρήσωσιν· οἱ
 δὲ στρατιῶται μέιναντες ἀδιοίκητοι καὶ ἀκέφαλοι, στερού-
 μενοι τροφῆς καὶ παρακινηθέντες ὑπὸ διαφόρων ναυτικῶν
 ἐξώκειλαν εἰς τὴν πειρατείαν ἐξ ἧς ἀπέκτησαν ἕως 20
 πλοῖα, καὶ ἐπειράτεον μὲν κρυφίως καὶ εἰς ἀπόκεντρα μέ-
 ρη, λαμβάνοντες συνήθως μόνον τὰ ἐμπορεύματα, ἀλλ' ἐκ
 τῶν ληστευθέντων πλοίων κατήχθησαν καὶ ὀλίγα τινὰ εἰς
 τὸν λιμένα τῆς Γραβοῦσης. Ἐν τούτοις ὁ Κυβερνήτης Κόμης
 Ἰωάννης Καποδίστριας μὴ ἀνεχόμενος τὴν ὑπαρξίν τῆς πει-
 ρατικῆς ταύτης συμμορίας, καὶ τὴν ἐκ ταύτης σημαντικὴν
 εἰς τὸ ἐμπόριον σκανδαλώδη θλάβην, καὶ ἀποφασίσας τὴν
 ἐξόντωσιν αὐτῆς, προέτεινε τὸν σκοπὸν εἰς τὰς συμμάχους
 δυνάμεις, ἐξαιτούμενος νὰ ἐκριζώσῃ τὸ σμῆνος τῶν κα-
 κούργων, νὰ τιμωρήσῃ τοὺς ἀρχηγοὺς αὐτῶν, καὶ νὰ πα-
 ραδώσῃ τὸ φρούριον εἰς χεῖρας τῆς Ἑλληνικῆς κυβερνή-
 σεως, ἐφ' ᾧ καὶ ἀνετέθη τὸ χρέος τοῦτο παρὰ μὲν τῆς Ἀγ-
 γλίας εἰς τὸν ναύαρχον Κ. Θωμᾶν Σταϊνὴν, παρὰ δὲ τῆς
 Γαλλίας εἰς τὸν Κ. Ρεβερσὼ οἱ συνενοηθέντες μετὰ τοῦ Κυ-
 βερνήτου εἰς Μελίτην καὶ συνδιατάξαντες τὰ κατὰ τὴν ἐπι-
 χεῖρησιν ταύτην, ἐπῆλθον μετὰ δυνάμεων ναυτικῶν, καὶ
 κατὰ πρῶτον ἐκ τῶν εἰς τὸν λιμένα εὑρεθέντων δώδεκα

πλοίων τὰ μὲν κατεπόντωσαν, τὰ δὲ ἐνέπρησαν, πέντε δὲ αὐτῶν ζωγρήσαντες, ἔπεμψαν εἰς Μελίτην, ἔπειτα ἀφ' οὗ ὀνομαστὶ διὰ καταλόγου ἀπήτησαν νὰ παραδοθῶσιν εἰς αὐτοὺς δώδεκα οἱ ἀρχιπειραταί, ἐκυρίευσαν τὸ φρούριον, κατηδάφσαν 193 τῶν ἐν αὐτῷ οἰκιῶν, κατέστησαν ἅπαν τὸ ἔνδον αὐτοῦ σωρὸν ἐρειπίων, καὶ ἐξέβαλον πάντας τοὺς οἰκήτορας καὶ οὕτως ἐξεσπάσθη ῥιζηδὸν τὸ πειρατικὸν αὐτὸ καταγώγιον ἐκ τῶν ἐκβληθέντων τῆς Γραβούσης οἱ μὲν ἄλλοι διεσπάρησαν, ὁ δὲ στρατηγὸς αὐτῶν Χατζῆ Μιχάλης μετὰ τοῦ ὑπ' αὐτὸν ὀλιγαριθμοῦ στρατεύματος, ἕως 400 πεζῶν καὶ 100 ἱππέων ἀποβάς εἰς τὴν ἀκτὴν τῶν Σφακιῶν κατὰ τὸ Φραγκοκάστελλον, παλαιὸν κατερειπωμένον Ἐνετικὸν φρούριον, εὗρεθῇ εἰς τὴν ἀνάγκην τοῦ νὰ συμπλακῇ μετὰ πολλαπλασίως ἀνωτέρας δυνάμεως Ὀθωμανικῆς, καὶ οὕτω οὗτος μὲν ἐφονεuth καὶ διεμελισθη, οἱ δὲ στρατιῶται αὐτοῦ πάντες σχδὸν ἀπώλοντο.

ΨΑΚΟΝ τὸ αὐτὸ καὶ ΛΙΚΤΥΝΝΑΪΟΝ καὶ ΤΙΤΥΡΟΣ κατὰ τὸ βορρ. δυτικὸν τῆς νήσου πρὸς ἀνατολὰς τοῦ ἀκρωτηρίου Κωρυκου μετὰ τῶν δύο ἀκρωτηρίων Κωρύκου καὶ Ψάκου ἀποτελεῖται κόλπος βαθύς ΜΑΡΤΙΛΙΟΣ καλούμενος· τὸ Ψάκον ἦν τὸ πρὸς ἄρκτον πέρας τοῦ ὅρους Καδίσκου τοῦ καὶ Δικτυνναίου λεγομένου ὡ. καὶ τὸ ἀκρωτήριο αὐτό· κατὰ τὸν Στράβωνα τὸ Ψάκον ἀπεῖχε τῆς νήσου Μελλου ὅσον 700 στάδια (1).

* Τὸ ἀκρωτήριο τοῦτο ὠνομάσθη ὑπὸ τῶν Ἐνετῶν Κ. Ἀβο-Σπάδης διὰ τὸ σχῆμα· ὁ δὲ κόλπος λέγεται κόλπος τῆς Κισιάμου.

ΚΥΑΜΟΝ σχήματος χερσονησιδοῦς κατὰ τὸν Βόρειον

(1) Στράβ. β. 10, σ. 484.

αίγιαλόν τοῦ δυτικῆς τμήματος τῆς νήσου, πρὸς τὸ βορ-
 ἀνατολικὸν τῆς Κυδωνίας, τὸ νοτ-ἀνατολικὸν τοῦ ἀκρωτη-
 ρίου Ψάκου, καὶ τὸ βορ δυτικὸν τοῦ ἀκρωτηρίου Δρεπάνου.

* Μελέκα· κάτωθεν τοῦ ἀκρωτηρίου τούτου καὶ μεταξύ
 αὐτοῦ καὶ τοῦ Δρεπάνου σχηματίζεται ὁ ἄριστος καὶ θαύ-
 τατος τῶν κόλπων τῆς νήσου, διήκων ἀπ' ἀνατολῶν πρὸς
 δυσμὰς μέχρι τοῦ ἰσθμοῦ τῆς ἀποτελούσης τὸ ἀκρωτήριο
 Κύαμον μικρᾶς χερσονήσου· ὁ κόλπος διαιρεῖται εἰς δύο
 μικροὺς ὄρμους ὧν ὁ ἐξωτερικὸς εἶναι πολὺ μᾶλλον ἀνα-
 πεπταμένος· τοῦ δὲ ἐσωτερικοῦ ἡ εἴσοδος φυλάττεται ὑπὸ
 νησίδος τινὸς ἐφ' ἧς ἦν φρούριον ὠπλισμένον διὰ πυροβόλων
 ὀρειχαλκίων· μετὰ ἡμίσειαν δὲ ὥραν ἀπὸ τοῦ στομίου τοῦ
 κόλπου κεῖται ἡ σκόπελος ἐφ' ἧς εἶναι ὠκοδομημένον τὸ φρού-
 ριον τῆς Σούδας κτισθὲν ὑπὸ τῶν Ἑνετῶν πάνυ στερεὸν καὶ
 δυσάλωτον καὶ περὶ αὐτὸ καὶ χωρίον ἕως 150 οἰκιῶν· τὰ μέ-
 γιστα πλοῖα δύνανται νὰ προσορμίζωνται ἀσφαλῶς καὶ ἀνέτως
 παρὰ τὸ φρούριον, καὶ δι' ἐπιτηδείων πυροβολιστῶν καὶ
 εἴσοδος καὶ ἐξοδος τοῦ κόλπου δύναται νὰ ἀποκλείεται πρὸς
 τὸν τρομερώτερον στόλον· τὸ φρούριον τοῦτο τῆς Σούδας εἶ-
 ναι ὁμολογουμένως τῶν ἀξιολογοτέρων τῆς Κρήτης· οἱ Ἑνε-
 τοὶ μετὰ τὴν τῇ Ὀθωμανικῇ κυριαρχείᾳ ὑποδούλωσιν τῆς
 Κρήτης ἐκράτησαν ἔτι ἐπὶ πολὺν χρόνον τὴν Σούδαν, τὴν
 Σπίνα Λόγκαν καὶ τὴν Γραβοῦσαν (1). Ἡ Σούδα πρὶν ὀχυ-
 ρωθῇ ἦν καταγώγιον πειρατῶν ἐπ' αὐτῆς δὲ ἐσκήνώθη καὶ
 ὁ Ὀθωμανικὸς στρατὸς τῷ 1571, καὶ ἐκεῖθεν μέρος αὐτεῦ
 ἐπόρθησε τὴν χώραν τῶν Χανίων, καὶ μέρος ἐλεηλάτησε
 καὶ ἐπυρπόλησε τὴν πόλιν Ρήθυμνον (2).

(1) Παλιῶ Περικλ. Κρητ. (2) Κορυλλ. Κρητ. Ἰερὰ Τ. 2, σ. 427.—
 Φραγκρον. Αρχαιολ. κτλ. Φυσ. 11.—

ΔΡΕΠΑΝΟΝ κατὰ τὸν βόρειον αἰγιαλὸν πρὸς ἀνατολὰς τῆς Μινώας, κατὰ τὸν Πτολεμαῖον· ἐκλήθη οὕτω ὡς ἐκ τοῦ σχήματος· τὸ Δρέπανον κεῖται πρὸς τὸ νοτ.-ἀνατολικὸν τοῦ ἀκρωτηρίου Κυάμου.

* Καλαπάδα.

ΔΪΟΝ, κατὰ τὸ μεσαίτατον τοῦ βορείου αἰγιαλοῦ ἐνθα πλατύνεται μᾶλλον ἢ νῆτος.

* Σταυρὸς ἢ Κάβη Σασσόζο ὡς ὠνομάζετο ὑπὸ τῶν Ἑνετῶν.

ΖΕΦΥΡΙΟΝ, κατὰ τὸν βόρειον αἰγιαλὸν ἀπέχον περίπου 160 στάδια = 4 μιλ. γεωγρ. τῆς Ἡρακλείας Α. καὶ εἰς μικρὰν ἀπόστασιν ἀπὸ τῆς πόλεως Χερσονήσου· ὑπὸ μόνου τοῦ Πτολεμαίου ἀναφέρεται τὸ ἀκρωτήριο τοῦτο (1).

* Ἀλτελιν ἢ ἀκρωτήριο τοῦ Μιραθέλου (2).

ΚΗΤΙΑ, κατὰ τὸν βόρειον αἰγιαλὸν τοῦ κατ' ἀνατολὰς τμήματος τῆς νήσου· ἡ κώμη Ἑτέρα ἀπέιχε τοῦ ἀκρωτηρίου τούτου 15 στάδια Δ. (3).

* Ζουάνον πιθανῶς.

ΣΑΔΜΩΝΙΟΝ (4), ἢ ΣΑΔΜΩΝΙΣ (5), ἢ ΣΑΔΜΩΝΗ (6), ἢ ΣΑΜΩΝΙΟΝ (7), ἢ ΣΑΜΜΩΝΙΟΝ (8), τὸ βορ.-ἀνατολικώτατον τῶν ἀκρωτηρίων τῆς νήσου (9)· κατὰ τὸν Πτολεμαῖον ἔκειτο πρὸς τὸ βορ.-ἀνατολικὸν τοῦ λιμένος Μινώας· κατὰ δὲ τὸν Περίπλου τὸ ἀκρωτήριο τοῦτο ἀπέιχε τῶν Διονυσιάδων νήσων 120 στάδια· ὁ αὐτὸς Περίπλος ἐκφράζεται περὶ αὐτοῦ ὡς ἐφεξῆς = « Ἀπὸ τοῦ Κασίου ἐπὶ τὸ Σαμώνιον τῆς Κρήτης στάδια φ. ἀκρωτήριο ἐστὶ τῆς

(1) Πτολεμ. Ζεφύριον. (2) Δάπερ. (3) Περιπλ. παρὰ Ἰριάρτη Καταλ. σ. 493. (4) Στραβ. β. 2, σ. 108. (5) Σχολιας. Διον. Περιηγ.

(6) Πραξ. Αποστ. 27. (7) Πτολεμ. (8) Πλιν. (9) Στραβ. αὐτ.

Κρήτης ἀνέχον πρὸς βορρᾶν ἐπὶ πολὺ· ἔστι δὲ ἱερὸν Ἀθηνᾶς· ἔχει ὕψορμον καὶ ὕδωρ· τὰ δὲ ἄλλα ἡφανισμένα· καὶ τὸ ἀκρωτήριον τοῦτο εἶναι μετρίως ὑψηλὸν καὶ κρημνωδές, καὶ κατέμπροσθεν αὐτοῦ εἰσὶ δύο νησίδες ὑψηλαὶ ὁπωσοῦν καὶ μεγάλαι καὶ μεταξύ αὐτῶν ἐγκαθορμίζονται πλοῖα ἐν ἀσφαλείᾳ. — Τὸ ἐπὶ τοῦ Σαλμωνίου ἀκρωτηρίου γινόμενον μέλι ἦν ὀνομαστὸν παρὰ τοῖς ἀρχαίοις (1).

* Κατὰ τὸν Μάννερτ τὸ Σαλμώνιον εἶναι οὐχὶ τὸ ἡδὴ λεγόμενον ἀκρωτήριον τοῦ Σολομῶντος, ἀλλὰ τὸ ἀκρωτήριον Σίδερον (2). κατὰ δὲ τὸν Χοΐκιον ἐξ ἐναντίας οὐχὶ τὸ Σίδερον, ἀλλὰ τὸ τοῦ Σολομῶντος (3).

ἸΤΑΝΟΣ τὸ ἀνατολικώτατον τῶν ἀκρωτηρίων τῆς νήσου, κείμενον μεταξύ Σαμωνίου καὶ Ἀμπέλου καὶ κατὰ τὸ ἀνατολίον τῆς πόλεως Ἰτανοῦ· παρὰ τὸ ἀκρ. τοῦτο ἦσαν δύο νησίδες Ὀνισία καὶ Λεύκη (4).

ἈΜΠΕΛΟΣ κατὰ τὸ νοτ.-ἀνατολικὸν τῆς νήσου· ὁ Πλίνιος καταριθμεῖ τὴν Ἀμπελον μεταξύ τῶν παραλίων πόλεων τῆς Κρήτης, ἀλλ' ἐκτὸς αὐτοῦ οὐδεὶς ἀναφέρει πόλιν Ἀμπελον (5). τὸ ἀκρωτήριον Ἀμπελος κεῖται κατὰ τὸ βορ.-ἀνατολικὸν τοῦ ἀκρ. Ἐρυθραίου.

ἘΡΥΘΡΑΪΟΝ, κατὰ τὸ νοτ.-δυτικὸν τοῦ ἀκρ. Ἀμπέλου.

ΛΕΩΝ, κατὰ τὸν νότιον αἰγιαλὸν ἀπέχον 5 λεπτά, κατὰ τὸν Πτολεμαῖον, τῆς πόλεως Λεβήνος Δ. ἔλαβε τὸ ὄνομα ἀπὸ τοῦ σχήματος ὅπερ φαίνεται μακρόθεν ὡς λέοντος· ἐμυθολόγουν δὲ ὅτι ὁ λέων οὗτος ἦν εἰς τῶν ἐλκόντων τὴν ἄμαξαν τῆς Ρέας· παρὰ τὸ ἀκρωτήριον τοῦτο ἦν τὸ πάλαι βωμὸς καλούμενος Λεβένιον (6).

(1) Γεωπον. β. 15, 7 (2) Μάννερτ. β. 3, κ. 1, Κρήτη. (3) Χοικ. Κρήτη Τ. 1, κ. 3, σ. 427, 429. (4) Πλιν. β. 4, κ. 20. (5) Μάννερτ. β. 3, σ. 709. (6) Δάπνη.

* Λιόντα ἤ καὶ Μάταλα.

ΣΟΥΛΙΑ ἐν ἀποστάσει 12 σταδίων ἀπὸ τοῦ πολίσματος ψυχίου Α. Ν. καὶ 65 σταδ. ἀπὸ τοῦ λιμένος Μετάλλου (1). Δ. Β. εἶχε λιμένα καὶ ὕδωρ πότιμον.

* Τρεῖς πέτραι ἢ Δογοῦσα· ῥυαξ ῥέει πλησίον αὐτοῦ εἰς τὴν θάλασσαν καὶ μικρὸν ἀπωτέρω πρὸς δυσμὰς εἰσὶν ἐρεΐπια καλούμενα Παλαιόκαστρον.

ΕΡΜΑΙΑ ἈΚΡΑ, κατὰ τὸν νότιον αἰγιαλὸν τοῦ πρὸς δυσμὰς τμήματος νῆς νήσου, δυτικῶς ἀπὸ τοῦ λιμένος Φοίνικος, κατὰ μόνον τὸν Πτολεμαῖον.

* Τριβίδι.

ΚΡΙΟΥ ΜΕΤΩΜΙΟΝ, κατὰ τὸ νοτ.-δυτικώτατον τῆς νήσου, οὕτως ὀνομασθὲν ἐκ τοῦ πόρρωθεν τοιούτου φαινομένου αὐτοῦ σχήματος· κατὰ τὸ βόρειον τοῦ ἀκρωτηρίου τούτου ἐκτείνεται ἡ δυτικὴ πλευρὰ τῆς νήσου πρὸς βορρᾶν μέχρι τοῦ ἀκρωτηρίου Κωρύκου.

* Ἅγιος Ἰωάννης, πλησίον τοῦ ἀκρωτηρίου ὑπάρχει καὶ χωρίον Ἁγ. Ἰωάννης καὶ τοῦτο καλούμενον.

ΧΕΡΣΟΝΗΣΟΣ, κατὰ τὴν δυτικὴν παραλίαν πρὸς τὸ βόρειον τοῦ λιμένος Ραμνοῦντος· πλησίον τοῦ ἀκρωτηρίου ἦν καὶ πολίχνιον ὁμώνυμον.

* κοιν. Κάβο δὲ-Κόρβο ὡς ὑπὸ τὸν Ἑνετῶν ὠνομάζετο.

ΠΟΤΑΜΟΙ.

ΙΑΡΔΑΝΟΣ, ῥέων ἀπὸ μεσημβρίας πρὸς ἄρκτον περὶ τὴν πόλιν Κυδωνίαν, (2) ἐξέδιδεν εἰς τὴν θάλασσαν· μνημονεύεται ὑπὸ τοῦ Ομήρου —

Ἦχι Κυδωνες ἔναιον Ἰαρδάνου ἀμφὶ ῥέεθρα (3).

(1) Ἀωνόμου Σχεδιασμός εἰς Γεωγρ. Ἑλλ. Τ. 2, σ. 495, ἐκδ. Γάλλ.

(2) Παυσ. Πλ. κ. 21. (3) Ομ. Οδ. Γ. ε. 292.

* Πλατανιά· αἱ ἐκβολαὶ αὐτοῦ εἰς τὸ καταντικρὺ τῆς ἀλιτενοῦς καὶ γυμνῆς νήσου τοῦ Ἁγίου Θεοδώρου ἔνθα οἱ ἔνετοί εἶχον τὸ λοιμοκαθαρτήριον αὐτῶν, καὶ ἐν ἀποστάσει 10 λεπτῶν ἀπὸ τῆς ἀκτῆς, ἐπὶ τῆς δεξιᾶς ὁχθῆς τοῦ ποταμοῦ κεῖται χωρίον Πλατανιάς ὡσαύτως καλούμενον ἐπὶ ὕψους πετρῶδους, καὶ οὐ πόρρω τοῦ χωρίου τούτου κατὰ τὸ νοτ ἀνατολικὸν ἕτερον χωρίον Ἁγία Μαρίνα. Ὁ ποταμὸς πηγάζει ἐκ τῶν Λευκῶν λεγομένων ὀρέων τῶν Σφακίων καὶ διερχόμενος μεταξὺ τῶν χωρίων Θερίσου καὶ Λάκων, ῥέει διὰ κοιλάδος σχηματιζομένης μεταξὺ χθαρμῶν λόφων, καὶ καταφύτου κατὰ τὰς ὁχθὰς αὐτὰς τοῦ ποταμοῦ ὑπὸ ὑψικόμενων πλατάνων ἀφ' ὧν καὶ τὸ χωρίον καὶ ὁ ποταμὸς ὀνομάζονται· εἰς τοὺς πλατάνους τούτους ἀνέρπουσι περιελισσόμενα παχυκορμότατα κλήματα ὧν ὁ καρπὸς ἐκ τῆς συσκιάσεως πεπαίνεται πολὺ βραδύτερον τῆς συνήθους ὥρας τοῦ τρυγητοῦ· ὥστε ἐν τῇ ἀγορᾷ τῶν Χανίων εὐρίσκονται σταφυλαὶ ἄχρι σχεδὸν τῶν Χριστουγενῶν· ἢ ἐκ τῶν πλατάνων τούτων ζωγραφικὴ ποικιλία καθιστᾷ τὸν τόπον τοῦ Πλατανιά χαριέστατον καὶ τερπνότατον. — Τὸ νησίον ὁ Ἅγ. Θεόδωρος ἔχει καλὸν ἀγκυροβόλιον, καὶ πολλάκις πλοῖα ἐμπορικὰ προσορμίζονται εἰς αὐτὸ πρὸς ἐπισκευήν· ἐπὶ ἔνετων ἦν ἐπ' αὐτοῦ μικρὸν φρούριον ὅπερ ὁ Φρούραρχος Ζουλιάνος ὑπερησπίσατο ἡρωϊκῶς κατὰ τῶν Ὀθωμανῶν· ἀλλὰ τέλος ἀπελπισθεὶς, ἐνέβαλε πῦρ εἰς ὑπόνομον καὶ ἐγκατεκάη αὐτός καὶ οἱ σὺν αὐτῷ καὶ οἱ εἰσβαλόντες Ὀθωμανοί (1).

ΜΕΣΑΠΟΣ ποταμίσκος ῥέων διὰ τῆς χώρας τῶν Λαμπαίων (2) καὶ ἐκδιδούς εἰς τὸν Ἀμφιμάλλειον κόλπον μεταξὺ

(1) Ἰδ. Εὐμανουὴλ Μερμύρον ἐν τοῖς Χειρογραφ. Κλασ. 6'. Κωδ. 101 τῆς βιβλιοθ. τοῦ Ἀγ. Μάρκου β. 1. φυλλ. 32. (2) Σκυλ. Περιπλ. Κρήτη.

τῶν πόλεων Ριθύμνης καὶ Ἀμφιμάλλης· παρὰ τὰς ἐκβολὰς αὐτοῦ ἦν πόλισμα Ἰδραμον, ὀρμητήριον τῶν Ἐλευθερνῶν (1).

ΜΑΣΣΑΛΙΑΣ, ποταμίσκος ῥέων εἰς τὴν πρὸς νότον θάλασσαν ἐν κόλπῳ, πρὸς μεσημβρίαν τῆς πόλεως Συθήρτων καὶ πρὸς δυσμὰς τοῦ πολισματος Ψυχίου.

ΟΛΞΗΣ, πηγάζων οὐ πόρῳ τῆς πόλεως Ἀξοῦ ἢ Ὀάξου καὶ διευθυνόμενος ἀπ' ἀνατολῶν πρὸς δυσμὰς, κάτωθεν τοῦ ὄρους Ταλαίου, ἐξέδιδεν εἰς τὴν προσάρκτιον θάλασσαν μεταξὺ Ρεθύμνης καὶ Πανόρμου.

* Ὁ ποταμὸς οὗτος εἶναι πιθανῶς ὁ ἤδη Πετρίας λεγόμενος.

ἩΛΕΚΤΡΑ, κατὰ τὸν Πτολεμαῖον ἔρρεε τὸ ποτάμιον τοῦτο πλησιέστατα τοῦ λιμένος Μετάλλου πρὸς δυσμὰς.

ΛΗΘΑΪΟΣ, ῥέων οὗτος ἐν τῇ χώρᾳ τῆς Γορτυνίας ἀπ' ἀνατολῶν πρὸς δυσμὰς, καὶ διαρρέων τὴν πόλιν Γόρτυνα, κατὰ τὸν Στράβωνα (2) ἢ παραρρέων αὐτῇ κατὰ τὸν Εὐστάθιον (3), ἐξέδιδεν εἰς τὴν θάλασσαν κατὰ τὸ ἀνατ-νότιον τῶν ἐκβολῶν τῆς Ἡλέκτρας ἐν μικρᾷ ἀποστάσει, καὶ κατὰ τὸ δυτ-θόρειον τοῦ λιμένος Μετάλλου. — Κατὰ τὴν μυθολογίαν ὁ Ζεὺς διαβάς τὸν ποταμὸν τοῦτον, ἔφερεν εἰς Γόρτυνα τὴν Εὐρώπην (4).

* Λέθος ἢ Μαλονίτης ἢ Ἀναποδάρης ἢ Ναποράλης· ὁ ποταμὸς οὗτος διατέμνει μέρος τῆς εὐφορωτάτης πεδιάδος Μεσαρᾶς.

ΠΕΘΕΡΕΪΣ, ἔρρεε μεταξὺ τῶν πόλεων Γόρτυνος καὶ Κνωσσοῦ κατὰ τὸν Βιτρούβιον· ἐδοξάζετο ὅτι ὕσα τῶν ζώων ἐβόσκοντο παρὰ τὰς ὄχθας αὐτοῦ τὰς πρὸς τὴν Κνωσσὸν

(3) Περιπλ. παρὰ Ἰριάρτη. (2) Στραβ. β. 10, σ. 478. (3) Εὐσταθ. εἰς Οἶ. Ἰλ. Β. σ. 646. (4) Ἰδ. Γόρτυν πολ.

ἐπασχον ἐμφράξεις σπληνός, ὅσα δὲ κατὰ τὰς πρὸς τὴν Γόρ-
τυνα οὐδόλως.

ΤΡΙΤΩΝ, ῥέων ἀπὸ μεσημβρίας πρὸς ἄρκτον παρὰ τὰς
Θειὰς καὶ οὐ πόρρω τῆς Κνωσσοῦ, ἐξέδιδεν εἰς τὴν θά-
λασσαν παρὰ τὸ Μάτιον· ἐμυθεύετο ὅτι ἡ Ἀθηνᾶ ἐτέχθη
παρὰ τὸν ποταμὸν τοῦτον, ὡς καὶ ὁ Διόδωρος λέγει —
α μυθολογοῦσι δὲ καὶ τὴν Ἀθηνᾶν κατὰ τὴν Κρήτην ἐκ
» Διὸς ἐν ταῖς πηγαῖς τοῦ Τρίτωνος ποταμοῦ γεννηθῆναι
» διὸ καὶ Τριτογένειαν ἐπονομασθῆναι· ἔστι δὲ καὶ νῦν ἔτι
» παρὰ τὰς πηγὰς ταύτας ἱερὸν ἅγιον τῆς Θεοῦ ταύτης,
» ἐν ᾧ τόπῳ τὴν γένεσιν αὐτῆς ὑπάρχει μυθολογοῦσι » (1).
ἀλλὰ τὸ παρὰ τοῦ Ὀμήρου διδόμενον τῇ Ἀθηνᾶ ἐπίθετον
τῆς Τριτογενείας παρὰγεται πιθανώτερον ἐκ τοῦ ἐν Βοιω-
τίᾳ Τρίτωνος ποταμοῦ παρ' ὃν ἔλεγεν ὡσαύτως ὅτι ἐγεννήθη
ἡ θεὰ αὕτη (2)· ὑπάρχει δὲ καὶ ἕτερος ποταμὸς Τρίτων ἐν
Ἀλιφῆραι τῆς Ἀρκαδίας ὃς καὶ αὐτὸς κατὰ τινα ἐπιτόπιον
παράδοσιν θεωρεῖται ὡς τόπος γεννήσεως τῆς αὐτῆς θεᾶς (3)
ἐμυθολογεῖτο προσέτι ὅτι φερομένου τοῦ Διὸς νηπίου ὑπὸ
τῶν Κουρήτων, ἀπέπεσεν ὁ ὀμφαλὸς αὐτοῦ περὶ τοῦτον τὸν
Τρίτωνα ποταμὸν· καὶ τὸ χωρίον τοῦτο καθιερωθὲν ἀπὸ
τοῦ τότε συμβάντος, Ὀμφαλὸς προσηγορεύθη, καὶ τὸ περι-
κείμενον πεδίου ὀμφίως Ὀμφάλειον (4).

ΘΗΡΗΝ, ῥέων ἐν τῇ χώρᾳ τῶν Κνωσσίων· παρὰ τὸν
ποταμὸν τοῦτον κατὰ τινα τρόπον ἔλεγον ὅτι ἐγένοντο οἱ
γάμοι τοῦ Διὸς καὶ τῆς Ἥρας· καὶ ἦν ἐπ' αὐτοῦ ἱερὸν ἐν ᾧ
θυεῖαι κατ' ἐνιαυτὸν ἅγιοι συνετελοῦντο, καὶ τοὺς γάμους

(1) Διοδ. Σικ. β. 5, κ. 72. (2) Σχολιας. Απκλων. Ροδ. β. 4, σ.
1311.—Ιδ. Τρίτων ποτ. Βιωτ. καὶ Αλαλκομεναὶ πολ. (3) Πικρ. Αρκ.
κ. 20.—Πολυβ. β. 4, κ. 78. (4) Διοδ. Σικ. β. 5, κ. 70.

ἀπεμιμῶντο, καθάπερ ἐξ ἀρχῆς γενέσθαι παρεδόθησαν (1).

ΚΕΡΑΤΟΣ ῥέων παρὰ τὴν πόλιν Κνωσσόν (2).

ΑΜΝΙΣΟΣ, ῥέων ἀπὸ μεσημβρίας πρὸς ἄρκτον εἰς τὴν θάλασσαν παρὰ τὴν ὁμώνυμον πόλιν Ἀμνισόν· πολλαχού ἀναφέρεται ὁ ποταμὸς οὗτος = Γείτονος Ἀμνισοῦ λαχῶιον ἐδρακεν ὕδωρ (3). — Ἀμνισός, ποταμὸς Κρήτης (4). — Ἀμνισός, πόλις καὶ ποταμὸς Κρήτης (5). — Ἀμνισός — ἔστι δὲ καὶ ποταμὸς Κρήτης (6). — Ἀμνισός ποταμὸς Κρήτης (7)

Ἡ καὶ Ἀμνισοῦ λεοσσαμένη ποταμοῖο

Χρυσείοις Λητωῖς ἐφ' ἄρμασιν ἐστηνία (8).

Δὸς δέ μοι ἀμφιπόλους Ἀμνισίδας εἴκοσι νύμφας (9).
Ἀμνισός πόλις (καὶ ποταμὸς) Κρήτης· αἱ τούτου νύμφαι Ἀμνισιάδες καὶ Ἀμνισίδες (10).

* Κατὰ τὸν Πασλέυ ὁ Ἀμνισός καλεῖται ἤδη Ἀποσελέμι καὶ ῥεεῖ εἰς ἀπόστασιν 20 λεπτῶν ἀπὸ τοῦ χωρίου Γουβες κατερχόμενος ἀπὸ τῶν ὀρέων τοῦ Λασιθίου, καὶ περιλαμβάνων πάντα τὰ διὰ τοῦ μεγάλου βαράθρου τοῦ Λασιθίου πεδίου διερχόμενα ὕδατα.

ΚΑΤΑΡΡΑΚΤΗΣ, ῥέων οὗτος κατ' ἀνατολὰς τῆς πόλεως Γόρτυνος, ἐξέδιδεν εἰς τὴν κατὰ νότον θάλασσαν δυτικώτερον τῶν ἐκβολῶν τοῦ Ληθαίου καὶ ἀνατολικώτερον τοῦ ἀκρωτηρίου Λέοντος, κατὰ τὸν Πτολεμαῖον· παρὰ τὸν ποταμὸν τοῦτον ἦν ἡ πόλις Ἰνατος ἢ Εἰνατος.

* Ζούζουρον.

(1) Αὐτ. κ. 72. (2) Στραβ. β. 10, 476. — Ησυχ. (3) Νόννος Διονυσ. 8. 115. (4) Σουιδ. Ἀμνισός. (5) Σχολ. συναπτ. εἰς Οἶκον. Τ. 5, σ. 188. (6) Σχολ. Ἀμβρ. Β. (7) Σχολ. εἰς Καλλιμαχ. ἱμν. εἰς Ἀρτεμιν. 15. (8) Απολλων. Ροδ. β. 3, σ. 877. (9) Καλλιμαχ. ἱμν. εἰς Ἀρτεμιν 15. (10) Σ-εφ. Βυζ. Ἀμνισός.

TEOPIN, ἄγνωστος ὁ ῥοῦς τοῦ ποταμοῦ τούτου· ταῦρος ἐλυμαίνετο ποτὲ τὰ περίξ αὐτοῦ (1).

KAPTEPON, παρὰ τὰς ἐκβολὰς αὐτοῦ ἔκειτο τὸ Μάτιον.

ΠΟΛΕΙΣ.

ΦΑΛΑΣΑΡΝΑ, πόλις παραθαλάσσιος κατὰ τὸν δυτικὸν αἰγιαλὸν τῆς νήσου, πρὸς νότον τοῦ ἀκρωτηρίου Κωρύκου καὶ πρὸς βορρᾶν τοῦ ἀκρωτηρίου Κριοῦ Μετώπου· ἡ πόλις αὕτη ἦν ἐπίνειον τῆς Πολυρρήνιας ἥ· ἀπεῖχεν 60 στάδια (2). εἶχε λιμένα κλειστὸν, καὶ ναὸν τῆς Δικτύνης Ἀρτέμιδος, ὡς ὁ Δικαίαρχος λέγει=

. . . . Φασὶ δ' ἐν Κρήτῃ πόλιν

Εἶναι Φαλάσαρνα, κειμένην πρὸς ἥλιον

Δύνοντα, κλειστὸν λιμέν' ἔχουσαν, καὶ ἱερὸν

Ἀρτέμιδος ἁγίον, καὶ καλεῖσθαι τὴν θεὸν

Δίκτυναν (3):

Ὁ Σκύλαξ δὲ μαρτυρεῖ καὶ αὐτὸς ὅτι εἶχεν ἡ πόλις λιμένα κλειστὸν τάττει τὸν εἰρημένον ναὸν τῆς Ἀρτέμιδος κατὰ τὸ βόρειον τῆς Περγαμίας χώρας (4). ὁ Πτολεμαῖος, ὁ Πλίνιος καὶ ὁ Πολύβιος μνημονεύουσι τῆς πόλεως ταύτης· πρὸ τοῦ λιμένος ἔκειτο ἡ νησίς Μύλη καὶ ἐν ἀποστάσει 20 σταδίων ἀπὸ τοῦ λιμένος ἄλλη νησίς Μέση, καὶ ἄλλη Ἰουσαγόρα ἀπέχουσα 60 στάδια τῆς πόλεως· κατὰ τὸν Πλίνιον ἡ Φαλάσαρνα ἀπεῖχε τῆς μικρᾶς νήσου Αἰγίλης 25 μιλ. ῥωμ.= 200 στάδια τῶν δὲ Κυθήρων 40 μιλ. ῥωμ.=320 στάδια =16 ὥρας.

* Εἰρέπια τῆς πόλεως καὶ τῆς ἀκροπόλεως σώζονται

(1) Πaus. Att. κ. 27. (2) Strab. β. 10, σ. 479. (3) Δικαίαρχ. Βίος Ἑλλάδ. Κρήτη σ. 9—13. (4) Σκυλ. Περιπλ. Κρήτη.

φύρδην σεσωρευμένα· τὸ χωρίον Κουτρί κεῖται παρὰ τὰ εἰρήπια ταῦτα (1).

ΠΟΛΥΡΡΗΝΑ κατὰ τὸν Σκύλακα (2), ΠΟΛΥΡΡΗΝΗ κατὰ τὸν Στέφανον (3), ΠΟΛΥΡΡΗΝΙΑ κατὰ τὸν Πτολεμαῖον, ΠΟΛΥΡΡΗΝΙΟΝ κατὰ τὸν Πλίνιον, πόλις κειμένη κατὰ τὸ δυτικὸν τῆς νήσου· κατὰ τὸν Στράβωνα οἱ Πολυρρήνιοι ἦσαν ὁμοροὶ τῶν Κυδωνιατῶν καὶ εἶχον ναὸν τῆς Δικτύνης· ἀπείχον δὲ τῆς θαλάσσης ὅσον 30 σταδίους, τῆς δὲ Φαλασάρνης 60. Πρότερον ὄκουν ἐν κώμαϊ· ἔπειτα δὲ οἱ Ἀχαιοὶ καὶ οἱ Λάκωνες συνήκισαν αὐτοὺς ἐν πόλει, τειχίσαντες τόπον ὀχυρὸν βλέποντα πρὸς μεσημβρίαν (4) = Ὁ Αγαμέμνων ὅτε κατὰ τὴν ἐκ Τροίας ἐπάνοδον ἐξέπεσεν εἰς Κρήτην, εἰς τὴν πόλιν ταύτην ἦλθε καὶ ἔθυσεν (5).—Ὅτε ἡ Κνωσσὸς καὶ ἡ Γόρτυν καὶ πάντες οἱ Κρήτες μετ' αὐτῶν ἐπολέμουν τὴν Δύκτον, οἱ Πολυρρήνιοι καὶ οἱ Κερέται καὶ οἱ Λαμπαῖοι, πρὸς δὲ τούτοις οἱ Ὀριοὶ μετὰ τῶν Ἀρκάδων, καὶ οἱ νεώτεροι τῶν Γορτυνίων ὁμοθυμαδὸν ἀποστάντες τῆς τῶν Κνωσσίων φιλίας, ἐκυρήχθησαν σύμμαχοι τῶν Λυκτίων (6).—Ὅτε δὲ ὁ βασιλεὺς τῆς Μακεδονίας Φίλιππος ὁ Β' ἐπολέμει τοὺς Αἰτωλοὺς, οἱ Πολυρρήνιοι καὶ οἱ Λαμπαῖοι καὶ πάντες οἱ τούτων σύμμαχοι ἠνάγκασαν διὰ πολιορκίας τοὺς Κυδωνιάτας, τοὺς Ἐλευθερναίους καὶ τοὺς Ἀπτεραίους ἀποστάντες τῆς συμμαχίας τῶν Κνωσσίων νὰ συμμαχήσωσι μετ' αὐτῶν ὑπὲρ τοῦ Φιλίππου κατὰ τῶν Αἰτωλῶν (7).—Ἐν τῇ πόλει ταύτῃ ἦσαν ναοὶ καὶ βωμοὶ, ὡς ἐκ τῆς ἐκφράσεως τοῦ Σουΐδα δείκνυται = « Πολυρρή-

(1) Πασλιῦ Περιηγ. Κρητ. Τ. 2, κ. 25. (2) Σκυλ. Περιπλ.

(3) Στεφ. Βυζ. Πολυρρήνη. (4) Στραβ. β. 10, σ. 579. (5) Ζηνοβ. σ. 50—Σουΐδας εἰς οἱ Κρήτες—Ιδ. καὶ Χοικ. Κρήτη Τ. 1, σ. 27.

(6) Πολυβ. β. 4, κ. 53. (7) Αὐτ. β. 4, κ. 55.

για τόπος Κρήτης, ἔνθα τοῖς θεοῖς ἔθυσον. » — Ὁ Πτολεμαῖος τάττει αὐτὴν I μιλ. γεωγρ. νατιώτερον τῆς Φαλασάρνης. — Οὐ πόρρω τῆς Πολυρρήνειας ἦν ἐπὶ τῆς θαλάσσης πόλις Κίσαμος.

* Τὰ ἐρείπια τῆς Πολυρρήνειας λέγονται ἤδη Παλαιό-
καστρον.

ΚΙΣΑΜΟΣ, πόλις παραθαλάσσιος οὐ πόρρω τῆς πόλεως Πολυρρήνειας Β. ἐν τῷ κόλπῳ Μαρτίλῳ, ἄλλη ἢ τὸ ἐπίνειον τῶν Ἀπτέρων.

ἈΓΝΕΪΟΝ, πολίχνιον ἔχον λιμένα ἐντὸς τοῦ κόλπου Μαρτίλου, κατὰ τὴν δυτικὴν αὐτοῦ πλευρὰν, ἐν ἀποστάσει 50 σταδίων ἀπὸ τοῦ ἀκρωτηρίου Τρητοῦ, καὶ 90 σταδίων ἀπὸ τῆς ἐν τῷ αὐτῷ κόλπῳ πόλεως Κισάμου· μόνος δὲ Περιήλους γνωρίζει τὸ πολίχνιον τοῦτο.

ΜΗΘΥΜΝΑ, κόμη οὐ πόρρω τῆς Πολυρρήνης κατὰ τὸ βορ-ἀνατολικὸν καὶ μεταξὺ τῆς Κισάμου καὶ τῆς Περιάμου ἐπὶ τῆς λεωφόρου· μνημονεύεται ὑπὸ τοῦ Αἰλιανοῦ = « Οἱ μὲν οὖν ἔκειντο Μεθύμνης τῆς Κρητικῆς πρὸς τοῖς ἡδσιν· ἔστι δὲ αὕτη κόμη, ὥς φασιν » (1).

* Χωρίον Νοπία ἐν τῇ ἐπαρχίᾳ τῆς Κισάμου κεῖται παρὰ τὴν θέσιν τῆς Μεθύμνης (2).

ΜΥΚΗΝΑΙ, πόλις κτισθεῖσα, κατὰ τινας, ὑπὸ τοῦ Ἀγαμέμνονος ὃς κατὰ τὴν ἀπὸ Τροίας ἐπάνοδον ῥιφθεὶς ἐκ τριχυμίας εἰς Κρήτην, ἔκτισε τρεῖς πόλεις, Μυκήνας, Τέγεαν καὶ Πέργαμον· τὰς μὲν δύο πρώτας πρὸς ἀνάμνησιν τῆς πατρίδος, τὴν δὲ τρίτην ὡς μνημεῖον τῶν κατὰ τὴν Τρωάδα κατορθωμάτων αὐτοῦ (3)· ἀναφέρει καὶ ὁ Ζηνόβιος τὴν εἰς

(1) Αἰλιαν. περὶ ζώων β. 14, κ. 20. (2) Πατριῦ Περιηγ. Κρητ. Τ. 2, κ. 23. (3) Βιλ. Πατ. β. 2, κ. 1.

Κρήτην ἀποπλάνησιν ταύτην τοῦ Ἀγαμέμνονος (1), καὶ ὁ Στέφανος μάλιστα ὀνομάζει πόλιν Λάμπην κτισθεῖσαν ὑπ' αὐτοῦ (2)· ἀλλὰ κατὰ μείζονα λόγον πιθανότητος αἱ Μυκῆναι ἐκτίσθησαν ὑπὸ τοῦ Ταλθύβιου ὃς κατὰ τὸν σχολιαστὴν τοῦ Ὀμήρου (3) κατεστήσατο ἐν Κρήτῃ ἀποικίαν Ἀχαϊκὴν ὀρμηθεῖσαν ἐκ Μυκηναίων μετὰ τὴν ἐκ Τροίας ἐπιτροπὴν, καὶ κατὰ τὴν παράδοσιν τοῦ Δίκτυος (4) ὅτι ὁ Ταλθύβιος ἤνεγκεν εἰς Κρήτην τὸν παῖδα Ὀρέστην μετὰ τὸν φόνον τοῦ πατρὸς αὐτοῦ· κατὰ τὸν Στέφανον ὁ αὐτὸς οὗτος Ταλθύβιος ἐκτίσε καὶ τὴν Τέγεαν (5)· τὰ δὲ Πέργαμα ἐκτίσθησαν, φαίνεται, ὑπὸ Τρώων αἰχμαλώτων (6)· ἄγνωστος ἡ θέσις τῶν Μυκηναίων.

ΡΟΚΚΑ, πόλις κατὰ τὸ δυτικὸν τῆς νήσου οὐ πόρρω τῆς Πολυρρήνης πρὸς τὸ νοτ-ἀνατολικόν, ἔχουσα καὶ ναὸν Ἀρτέμιδος Ροκκαίας· μνημονεύεται ὑπὸ τοῦ Αἰλίου τοῦ ὃς διηγούμενος ὅτι οἱ υἱοὶ γέροντός τινος ἀλκίως ἀγρεύοντες ἱπποκόμπας, ἐδήχθησαν ὑπὸ λυσσῶντος κυνὸς, ἐξακαλουθεῖ λέγων· α Οἱ μὲν οὖν ἔκειντο Μεθύμνης τῆς Κρητικῆς πρὸς ταῖς ῥόσιν· ἔστι δ' αὕτη κόμη ὥς φασιν· οἱ δὲ θεώμενοι συνήλθουν τῷ πάθει· οἱ δὲ ἐς τῆς Ροκκαίας οὕτω καλουμένης Ἀρτέμιδος ἄγειν προσέττατον, καὶ αἰτεῖν ἱάσιν παρὰ τῆς θεοῦ (7).

Χωρίον Ρόκκα ἐν τῇ ἐπαρχίᾳ Κισάμου κεῖται ἐπὶ τῆς θέσεως τῆς πόλεως Ρόκκας· ἐπὶ δὲ τῶν ἐρειπίων τοῦ ναοῦ τῆς Ἀρτέμιδος ἔνθα ἀνεσκάφησαν ἀγάλματα καὶ ἄλλα ἀρχαῖα κεῖται ἤδη ἐκκλησία τοῦ Ἀγ. Γεωργίου·

(1) Ζηνοβ. Παροιμ. σ. 50. (2) Στεφ. Βυζ. Λάμπη. (3) Διδυμ. εἰς Ὀδυσσ. β. 19, σ. 179. (4) Δικτ. Κρητ. β. 6, κ. 2. (5) Στεφ. Βυζ. Τέγεια. (6) P. Ροχετ. Αποικ. Ελλ. Τ. 2, κ. 11, σ. 386. (7) Αἰλίαν, ζώων β. 14, κ. 20.

ΙΝΑΧΟΡΙΟΝ κόμη κατὰ τὴν δυτικὴν παρχίαν ἀπέχουσα 12 στάδια τοῦ ἀκρωτηρίου Κριοῦ Μετώπου Β. παρὰ τὸ Ἰναχόριον ἦν λιμὴν Ῥαμνοῦς· πλὴν τοῦ Πτολεμαίου οὐδεὶς γνωρίζει οὔτε τὴν κόμην οὔτε τὸν λιμένα· ὁ Περίπλους κατὰ τὸ αὐτὸ μέρος ὀνομάζει καὶ τόπον Βίρνον.

* Τὸ Ἰναχόριον ὡς καὶ ὁ λιμὴν ἦσαν πιθανῶς ἐνθα ἤδη τὸ κοινῶς Πόρτο Σταῦρο λεγόμενον καὶ κατὰ τὸν μικρὸν βορειότερον κείμενον κόλπον ἐν ᾧ κεῖται ἡ μονὴ τοῦ Ἁγ. Μάμαντος.

ΚΑΛΑΜΙΔΗ, πόλις κατὰ τὸ νοτ-δυτικὸν τῆς νήσου κειμένη, κατὰ τὸν ἀκτογράφον (1), πρὸς δυσμὰς τῆς Λισσοῦ καὶ ἀπέχουσα τοῦ ἀκρωτηρίου Κριοῦ Μετώπου 30 στάδια· οὐδεὶς ἕτερος συγγραφεὺς ἀναφέρει τὴν πόλιν ταύτην, οὐδὲ ἄλλην τινὰ κειμένην ἐν ταύτῃ τῇ θέσει.

* Ὁ Ἄγγλος περιηγητὴς Πασλέϋ εὗρεν ἐρείπια ἀρχαῖα, λείψανα τειχῶν καὶ οἰκοδομῶν κατὰ νότον τῶν χωρίων Πελεκάνας καὶ Βλιθιάς καὶ τῆς ἐκκλησίας τοῦ Ἁγ. Γεωργίου, παρὰ τὴν δεξιὰν ὄχθην τοῦ ποταμοῦ Στράτου, καὶ οὐ πόρῳ τοῦ Σελινοκαστελίου πρὸς βορρᾶν, καὶ θεωρεῖ αὐτὰ ὡς τὰ τῆς πόλεως Καλαμύδης (2).

ΛΙΣΣΟΣ ἢ ΛΙΣΣΑ, πόλις καὶ λιμὴν κατὰ τὸν Πτολεμαῖον καὶ κατὰ τὸν Σκύλακκ, μικρὸν ἀπέχουσα τοῦ ἀκρωτηρίου Κριοῦ Μετώπου κατ' ἀνατολάς. — Κατὰ τοὺς ἐκκλησιαστικούς πίνακας ἡ Λισσὸς ἦν πόλις ἐπισκοπική· ὁ Ἱεροκλῆς καταριθμεῖ αὐτὴν μεταξὺ τῶν πόλεων τῆς Κρήτης, καὶ ὁ Πευτιγκάρειος πίναξ τάττει αὐτὴν εἰς ἀπόστασιν 40 μιλίων Ῥωμ.=320 σταδίων=16 ὥρων ἀπὸ τῆς Κισάμου.

(1) Ἀνωνυμοῦ Σταδιασμ. εἰς Γεωγραφ. Ἑλλάδ. Μικρ. Τ. 2, σ. 496.

(2) Πασλέϋ Περιηγ. Κρητ. Τ. 2, κ. 31, σ. 123, 124.

ἐνταῦθα, ἔχοντες καὶ τὸ Σελινο-καστέλι καὶ πάντα τὸν πέριξ Χῳρον· τὸ δὲ Σελινο-καστέλι ἀπέχει σχεδὸν 1 ὥραν ἀπὸ τῶν ἐρειπίων (1). Μετὰ 40 περίπου λεπτὰ ἀπὸ τοῦ Σπανιάκου παρὰ τὸ χωρίον Βλιθιὰν κεῖται ἐπὶ ὕψους πετρῶδους μνημεῖον περιφερὲς καλλίστης Κυκλωπικῆς κατασκευῆς, τάφος, ὡς φαίνεται (2).

ἘΛΥΡΟΣ, πόλις ὄρεινὴ κατὰ τὸ νοτ-δυτικὸν τῆς νήσου πρὸς τὸ ἀνατ-βόρειον τῆς Λισσοῦ καὶ τὸ δυτ-βόρειον τῆς Ποικιλασίου· εἶχεν ἐπίνειον Συῖαν ἀναφερόμενον ὑπὸ τοῦ Στεφάνου (3)· οἱ Ἐλύριοι ἀπέστειλαν ποτὲ εἰς Δελφοὺς ἀνάθημα αἶγα χαλκῇν θηλάζουσαν δύο νήπια, Φυλακίδα καὶ Φύλανδρον, τέκνα, ὡς ἔλεγον, τοῦ Ἀπόλλωνος καὶ τῆς νύμφης Ἀκακαλλίδος ἣ συνεγένετο ὁ Θεὸς οὗτος· ἐν πόλει Τάρρα καὶ οἰκῶ Καρμάνορος, ὡς λέγει ὁ Πausanias ἐφ' οὗ ὑφίστατο ἔτι ἡ Ἐλυρος (4)· ὁ Σκύλαξ ἀναφέρει τὴν πόλιν ταύτην (5) ὡς καὶ ὁ Ἱεροκλῆς (6).—Κατὰ τι χωρίον τοῦ Σουῖδα (7) φαίνεται ὅτι ὁ Κρῆς λυρικὸς ποιητὴς Θαλήτας ἦν Ἐλύριος ἀκμάσας πρὸ τοῦ Ὀμήρου· κατὰ δὲ τὸν αὐτὸν ὁ αὐτὸς ποιητὴς λέγεται Κνώσσιος (8), καὶ κατὰ τὸν Πλούταρχον Γορτύνιος (9)· ἀλλ' ἐν περιστάσεσι τοιαύτης φύσεως ἀμφιβολίας, ἡ κοινὴ γνώμη παραδέχεται συνήθως τὴν πόλιν τὴν φέρουσιν πλείονα δείγματα σχέσεως πρὸς τὸ κύριον ἀντικείμενον· καὶ ἡ συνάφεια τῆς Ἐλύρου μετὰ τῆς Τάρρας καὶ τῆς λατρείας τοῦ Ἀπόλλωνος ἀποφασίζει ὑπὲρ τῆς

(1) Πασλιῦ Περιηγ. Κρητ. Τ. 2, κ. 29. 1δ. καὶ κ. 27, σ. 107.

(2) Πασλιῦ αὐτ. κ. 30, σ. 120. (3) Στεφ. Βυζ. Συγ. (4) Πάυσ. Φωκ. κ. 16. (5) Σκυλ. Περιπλ. (6) Ἱεροκλ. σ. 650. (7) Σουῖδ. Θαλήτας. (8) Αἰτ. (9) Πλούταρχ. περὶ Μουσικῆς; Τ. 5. σ. 637 εκδ. Οὐάτ Οξων.

Ἐλύρου ὡς πατρίδος τοῦ Θαλήτου (1). ὁ Στράβων λέγει περὶ τοῦ ποιητοῦ τούτου τὰ ἑξῆς = α Ω; δ' αὖτως καὶ » τοῖς ῥυθμοῖς Κρητικοῖς χρῆσθαι κατὰ τὰς ᾠδὰς συντονω- » τάτοις οὖσιν οὐ; Θάλητα ἀνευρεῖν ᾧ καὶ τοὺς παιάνας » καὶ τὰς ἄλλας τὰς ἐπιχωρίους ᾠδὰς ἀνατιθέναι, καὶ πολ- λὰ τῶν νομίμων » (2). Ὁ ποιητὴς οὗτος φαίνεται ὅτι παρὰ τῷ Σουΐδα καὶ παρὰ τῷ Στράβωνι ὀνομάζεται ἐπίσης καὶ Θαλήτας καὶ Θαλῆς (3). ἡ Ἐλυρος εἶχεν ἴδια νομίσματα.

* Ἐπὶ τῆς θέσεως τῆς Ἐλύρου κεῖται ἤδη χωρίον Ῥοδο- βάνι· ἔχον πηγὴν ἀφθόνου ὕδατος ἐν μέσῳ ὑψικορύφων δέν- δρων· τὰ ἐρείπια τῆς ἀρχαίας πόλεως ὀνομάζονται ὑπὸ τῶν ἐγχωρίων Κεφαλαί· συνίστανται δὲ τὰ ἐρείπια ταῦτα εἰς σειρὰν ἀψίδων, ἔχνη τειχῶν, τεμάχια κιόνων ναοῦ, λείψανα τειχῶν ἀκροπόλεως καὶ ὑδραγωγοῦ (4). τὰ εὐρισκόμενα νομίσματα τῆς Ἐλύρου φέρουσι τύπον με- λίσσης (5).

ΣΥΪΔ, πόλισμα παραθαλάσσιον, ἐπίνειον τῆς πόλεως Ἐλύρου (6) ἀπέχον 60 στάδια τοῦ Ποικιλασίου (7) Δ.

* Ἐπὶ τῆς θέσεως τῆς Συΐας ἦν χωρίον Σοῦϊα καλούμενον καὶ διατηρῆσαν ἐπομένως σχεδὸν τὴν ἀρχαίαν ὀνομασίαν ἐλαφρῶς πως παρηλλαγμένην, ἥδη δὲ ἀκατοίκητον· τὰ

(1) Χοικ. Κρητ. 1, 27. (2) Στραβ. β. 10. σ. 480. (3) Ἰδ. τὰς μαρ- τυρίας τὰς ἀναφερομένας ὑπὸ τοῦ Κιούστερ ὡς πρὸς τὸ χωρίον τοῦ Σουΐδα καὶ ὑπὸ τοῦ Τσουκίου ὡς πρὸς τὸν Στράβωνα· εἶτι δὲ καὶ τὸν Μισούρσιον, Κρήτη. (4) Πασλιῦ Περηνγ. Κρητ. Τ. 2, κ. 27, σ. 104 κξ. (5) Περὶ τῶν νομισμάτων τούτων ἰδ. Παλλερνινον, συλλογ. νομισμ. κτλ. Τ. 3, σ. 63 χαλ- κογρ. 98. εἰκ. 20.—Εκχιλ. Numi Veteres Anecpoti σ. 148 καὶ 158.—Σεisin Museo Hedervariano, parte Europea σ. 154. — Μιοννερ. πα- ραρτ. Τ. 4, σ. 319. (6) Ἰδ. Ἐλυρος πολ. (7) Συγγράφ. Ἀνωνυμ. Σχε- διασμ. Ἑλλαδ. Τ. 2, σ. 496. κδ. Γαῖλ.

χωρίον τοῦτο ἡ Σούϊα ἔκειτο οὐ πόρρω τῶν μεταξὺ τῶν δύω ἐπαρχιῶν Σελίνου καὶ Σφακιῶν μεθορίων ἃ εἰσὶ κατὰ τὰς δύω ἐκκλησίας τοῦ Προφ. Ἡλίου καὶ τοῦ Ἀγ. Ἰσιδώρου ἐν ἀποστάσει 3 μιλίων Ἀγγλ. = 4 ὥρας· διὰ μέσου τῆς πεδιάδος ἔνθα ἦν τὸ χωρίον ῥέει χειμερινὸς ῥύαξ, καὶ μεταξὺ αὐτοῦ καὶ τῶν περικυκλούντων ἐράχων εὐρέθησαν τὰ λείψανα τοῦ ἀρχαίου πολίσματος συνιστάμενα εἰς θραύσματα πηλίνων ἀγγείων καὶ κλάσματα τριῶν κιόνων, ἔτι δὲ μέρη τειχῶν καὶ δημοσίων οἰκοδομῶν τῆς Ῥωμαϊκῆς καὶ τῆς χριστιανικῆς ἔτι ἐποχῆς, καὶ τάφοι δὲ πολλοὶ κατὰ τὸ νοτ.-ἀνατολικὸν τῆς πόλεως παρὰ τὸν λόφον — Τὸ χωρίον Λιβιάδα ἀπέχει τῆς Σούϊας 2 μιλ. Ἀγγλ. = 40 λεπτά Β. Α. Β. μετὰ 1/2 δὲ ὥραν ἀπὸ τῆς Λιβιάδας ἐστὶ τὸ χωρίον Κρουστογέρακον (1).

ΠΟΙΚΙΛΑΣΙΟΝ, πόλισμα παραθαλάσσιον κατὰ τὸ νότιον τοῦ πρὸς δυσμὰς τμήματος τῆς νήσου· εἶχε λιμένα καὶ ὕδωρ πότιμον καὶ ἀπεῖχεν 60 στάδια τῆς Τάρρου Δ. καὶ τοσαῦτα τῆς Σούϊας Α. (2). ἀναφέρεται ὑπὸ τοῦ Πτολεμαίου καὶ τοῦ Περίπλου.

* Χωρίον Τρυπητὴ κεῖται ἤδη ἐπὶ τῆς θέσεως τοῦ Ποικιλασίου (3).

ΤΑΡΡΟΣ, πόλισμα παραθαλάσσιον κατὰ τὸ νότιον τοῦ πρὸς δυσμὰς τμήματος τῆς νήσου· εἶχε λιμένα, καὶ ἀπεῖχε, κατὰ τὸν Περίπλου, 60 σταδίου τοῦ Φοίνικος πρὸς δυσμὰς καὶ ἐπίσης 60 σταδίου τοῦ Ποικιλασίου πρὸς ἀνατολὰς· ἀναφέρεται καὶ ὑπὸ τοῦ Πτολεμαίου· ὁ Πausanίας δὲ μνημονεύων καὶ αὐτὸς τοῦ πολίσματος τούτου, ὀνομάζει

(1) Πασλεῦ Περηνγ. Κρήτ. Τ. 2, κ. 27, σ. 102. (2) Ἰδ. Σούϊα πόλισμα. (3) Πασλεῦ Περηνγ. Κρήτ. Τ. 2, κ. 38, σ. 264.

αὐτὸ ΤΑΨΡΑΝ, λέγει ὅτι ὁ Ἀπόλλων ἐν τῇ πόλει ταύτῃ ἐν τῷ οἴκῳ τοῦ Καρμάνορος συνεγένετο τῇ νύμφῃ Ἀκακαλ-
λίδι καὶ ἔσχεν ἐξ αὐτῆς δύο τέκνα Φυλακίδα καὶ Φύλαν-
δρον ἃ ἔθρεψεν αἰῶ· καὶ ἐν Δελφοῖς ἦν αἰῶ ἐκ χαλκοῦ παρι-
στωμένη ὡς τρέφουσα τὰ δύο ταῦτα βρέφη καὶ ἀνατεθεῖσα
ὑπὸ τῶν κατοίκων τῆς πόλεως Ἐλύρου· (1).

* Παρὰ τὴν θέσιν τῆς Τάρρου ἢ Τάρρας κεῖται ἡδη
χωρίον Ἀγία Ρουμέλη ἐν τῇ ἐπαρχίᾳ τῶν Σφακίων, κατὰ
τὸν Πασλέυ (2).

ΎΡΤΑΚΙΝΑ ἢ ΎΡΤΑΚΟΣ, πόλις κατὰ τὸ νοτ-δυτικὸν
τῆς νήσου πρὸς δυσμὰς τῆς Ἐλύρου, πρὸς ἄρκτον τῆς Λισ-
σοῦ, πρὸς τὸ νοτ-ἀνατολικὸν τῆς Καντάνου καὶ πρὸς τὸ
νότιον τῆς Πολυρρήνης ἐπὶ κορυφῆς λόφου· μνημονεύεται
ὑπὸ τοῦ Πτολεμαίου, τοῦ Στεφάνου (3) καὶ τοῦ Σκύλακος
ὃς τάττει αὐτὴν πρὸς νότον τῆς Περγαμίας Χώρας (4)· ἡ
πόλις αὕτη εἶχε καὶ μικρὰν ἀκρόπολιν· εἶχε δὲ καὶ ἴδια
νομίσματα παραπλήσια τοῖς τῆς Ἐλύρου.

* Τὸ χωρίον Τεμένια ἐν τῇ ἐπαρχίᾳ τοῦ Σελίνου κεῖται
ἐν ἀποστάσει ὡς ἔγγιστα ἡμισείας ὥρας ἀπὸ τῶν ἑρειπίων
τῆς Ύρτακίνης κατ' ἄρκτον· κατὰ δὲ μεσημβρίαν ἡ Σουΐα,
καὶ κατὰ τὸ βορ-ἀνατολικὸν τὸ χωρίον Ροδοβάνι· τὰ σωζό-
μενα ἑρείπια εἰσὶ μεγάλα λείψανα τειχῶν καὶ ἐξωτερικῶν
καὶ ἄλλων ἐσωτερικῶν, τοῦ ὅλου κατασκευῆς σχεδὸν Κυ-
κλωπικῆς, ἔτι δὲ πολυάριθμα θραύσματα πηλίνων ἀγγείων
καὶ λιθίνων κιόνων (5).

ΠΕΡΓΑΜΟΣ, πόλις ἐν τῇ χώρᾳ τῶν Κυδωνιατῶν, πρὸς

(1) Πλυσ. Φωκ. κ. 16. (2) Πασλέυ Περιπλ. Κρήτ. Τ. 1, κ. 38, σ. 264. (3) Στεφ. Βυζ. Ύρτακος ἢ καὶ Ύρτακίνος. (4) Σκυλ. Περιπλ. Κρήτη. (5) Πασλέυ.

δυσμάς τῆς πόλεως Κυδωνίας· κατὰ τὸν Βελλέϊον Πατέρ-
κουλον ἡ Πέργαμος καὶ συγχρόνως δύο ἄλλαι πόλεις Μυκῆ-
ναι καὶ Τέγεα ἐκτίσθησαν ὑπὸ τοῦ Ἀγαμέμνονος κατὰ τὴν
ἀπὸ Τροίας αὐτοῦ ἐπάνοδον (1)· κατὰ δὲ τὸν Βιργίλιον ἡ
Πέργαμος ἢ τὰ Πέργαμα ἐκτίσθη ὑπὸ τοῦ Αἰνείου =

Πρόφρων ἐγὼ τὰ ποθοῦμενα τείχη τῆς πόλεως κτιζῶ·

Πέργαμα δὲ τὴν καλῶ. (2)·

ἐλέγετο δὲ ὅτι καὶ πρὶν τῆς ἐλεύσεως τοῦ Αἰνείου ἦν πό-
λις ἐν Κρήτῃ Πέργαμα, μνημονευομένη ὑπὸ τοῦ Πλινίου καὶ
ταττομένη ὑπ' αὐτοῦ μεταξὺ Κυδωνίας καὶ Ἀπτερίων (3)
κατὰ τὸν Πλούταρχον ὁ Λυκοῦργος ἦν ἐντεταφιασμένος ἐν
Περγάμῳ παρὰ τὴν λεωφόρον. « Τίμαιος δὲ καὶ Ἀριστόξε-
» νος ἐν Κρήτῃ λέγουσι καταβιώσαντα, καὶ τάφον Ἀρι-
» στοξένος αὐτοῦ δείκνυσθαι φησὶν ὑπὸ Κρητῶν τῆς Περ-
» γαμίας παρὰ τὴν ξενικὴν ὁδόν » (4)· κατὰ δὲ τὸν Σκυ-
λακα πρὸς τὸ βόρειον τῆς Περγαμίας χώρας ἦν ναὸς Ἀρτέ-
μιδος Δικτυνναῖον καλούμενος (5) ἐπὶ τοῦ ὄρους Καδίσκου
ὃ ἀπὸ τοῦ ναοῦ καὶ Δικτυνναῖον ὄρος ἐλέγετο.

* Τὸ χωρίον Πλατανιά κεῖται οὐχὶ ἄνευ πιθανότητος,
ὡς λέγει ὁ Ἄγγλος περιηγητὴς Πασλέϋ ἐπὶ τῆς θέσεως τῆς
πόλεως Περγάμου (6)· τὸ χωρίον τοῦτο ἐκλήθη οὕτω ἐκ
πλατάνων πεφυτευμένων ἐκατέρωθεν ποταμοῦ παραρρέοντος
καὶ κατερχομένου ἄνωθεν (7)·

ΚΥΔΩΝΙΑ πόλις ἐπὶ τοῦ βορείου αἰγιαλοῦ πρὸς τὸ δυσ-
μικώτερον, βλέπουσα πρὸς τὴν Λακωνικὴν, παρὰ τὰς ἐκβο-
λάς τοῦ Ἰαρδάνου ποταμοῦ, ὡς καὶ ὁ Ὅμηρος =

(1) Βελλ. Πατέρκ. κ. 1. (2) Βιργ. Διν. β. 3, σ. 132, 133 μεταφρ.
ἐκ. (3) Πλιν. Φυσ. Ιστ. β. 1. κ. 12 — β. 4, κ. 20. (4) Πλούταρχ. Λυ-
κούργ. κ. 31. (5) Σκυλ. Περιπλ. Κρήτη. (6) Πασλέϋ Περιηγ. Κρητ., τ.
2, κ. 22, σ. 23. (7) Ἰδ. Ἰαῤῥδανος ποτ.

Ἦχι Κύδωνες ἔναιον Ἰαρδάνου ἀμφὶ ῥέεθρα (1).

ἡ Κυδωνία μετὰ τῆς Γόρτυνος καὶ τῆς Κνωσσοῦ ἦν μία τῶν τριῶν ἐπιφανεστάτων πόλεων τῆς νήσου· ἀπέιχε δὲ ἑκατέρας, τῆς τε Κνωσσοῦ καὶ τῆς Γόρτυνος ἐξ ἴσου ἀνὰ 800 σταδίους, τῆς δὲ Ἀπτέρας 80, τῆς δὲ κατὰ τὴν Ἀπτέραν θαλάσσης 40 (2)· ὁσάκις ἡ Κνωσσὸς καὶ ἡ Γόρτυν διεμάχοντο πρὸς ἀλλήλας, εἰς ἥντινα τῶν δύο προσετίθετο ἡ Κυδωνία ἐκείνη ἀπεδείκνυτο ἑπικρατεστέρα (3). Ἐκ τῶν κατοίκων τῆς Κρήτης μόνοι οἱ Κύδωνες καὶ οἱ Ἐτεοκρήτες ἐθεωροῦντο ὡς αὐτόχθονες, οἱ δὲ λοιποὶ πάντες ἐπήλυδες (4)· ἐκαλοῦντο δὲ καὶ Ἰλλεῖς οἱ Κύδωνες (5). — Οἱ Αἰγινῆται ἔστειλαν ποτὲ ἀποικίαν εἰς Κυδωνίαν (6). — Ἡ Κυδωνία ἔλαβε τὸ ὄνομα ἀπὸ τινος τῶν υἱῶν τοῦ Τεγεάτου Κύδωνος (7) ὃς ὀρμηθεὶς ἐξ Ἀρκαδίας, ἤγαγε τὴν ἀποικίαν αὐτοῦ κατὰ δύο ἔτη πρὶν ὁ υἱὸς τοῦ Γριόπα Ξάνθος ἀποικίσῃ εἰς Λέσβον, κατὰ τὸν Εὐσέβιον (8), καὶ ἐπομένως 1732 π. Χ. (9) ἢ κατ' ἄλλους ὠνομάσθη ἡ πόλις ἀπὸ Κύδωνος τοῦ Ἑρμοῦ καὶ Ἀκακαλλίδος τῆς Μίνως (10)· κατὰ δὲ τὸν Ἡρόδοτον ἡ Κυδωνία ἐκτίσθη ὑπὸ Σαμίων οἱ ὠκοδόμησαν παρ' αὐτῇ καὶ τὸν ναὸν τῆς Δικτύννης καὶ ἄλλους ναοὺς =

α Αὐτοὶ δὲ οἱ Σάμιοι Κυδωνίην τὴν ἐν Κρήτῃ ἔκτισαν, οὐκ ἐπὶ τοῦτο πλέοντες, ἀλλὰ Ζακυνθίους ἐξελῶντες τῆς νήσου· ἔμειναν δ' ἐν ταύτῃ καὶ εὐδαιμόνησαν ἐπ' ἕτεα πέντε· ὥστε τὰ ἱερὰ τὰ ἐν Κυδωνίᾳ ἑόντα νῦν οὗτοι εἰσὶν οἱ ποιήσαντες, καὶ τὸν τῆς Δικτύννης ναόν. Ὅκτὼ δ' ἔτη

(1) Ομ. Οδ. Γ. 5. 292. (2) Στραβ. β. 10, σ. 479. (3) Στραβ. αὐτ. σ. 478. (4) Αὐτ. σ. 475 ἰδε Κρήτη. (5) Στεφ. Βυζ. Ἰλλεῖς.

(6) Στραβ. β. 8, 3, 376. (7) Πaus. Αρκ. κ. 53. (8) Εὐσεβ. εἰς Χρονικ. β. 2, σ. 74. (9) Ραουλ-Ροχετ. Αποικ. Ελλ. Τ. 1, σ. 188.

(10) Πaus. Αρκ. κ. 53.

» Αἰγινῆται αὐτοὺς ναυμαχίᾳ νικήσαντες, ἡνδράποδίσαντο
 » μετὰ Κρητῶν » (1)· τοῦτο συνέβη Ολ. 64, 2 (519
 π. Χ.) (2)· κατὰ δὲ τὸν Διοδώρον ἐκτίσθη ἡ πόλις αὕτη
 ὑπὸ τοῦ Μίνως (3)· ὁ Φλῶρος ὀνομάζει τὴν Κυδωνίαν μη-
 τέρα τῶν λοιπῶν πόλεων τῆς Κρήτης (4). — Ἐκ Κυδωνίας
 ἐκομίσθησαν κατὰ πρῶτον τὰ κυδώνια ἐπὶ τοὺς ἄλλους τό-
 πους· ὅθεν ὠνομάσθησαν ὑπὸ μὲν τῶν Ἑλλήνων Κυδώνια
 μῆλα, ὑπὸ δὲ τῶν Ῥωμαίων Mala Cidonia. — Ἐν τῇ χώρᾳ
 τῆς Κυδωνίας ἦν ὄρος Τίτυρος καὶ ἐπ' αὐτοῦ Δικτύνναιον
 ὅπερ ἐστὶ ναὸς τῆς Δικτύνης (5). — Οἱ Κυδωνιάται ὥς
 καὶ οἱ Ἐλευθερναῖοι καὶ οἱ Ἀπτεραῖοι πολιορκηθέντες ποτὲ
 ὑπὸ τῶν Πολυῤῥηνίων καὶ Λαμπαίων, ἠναγκάσθησαν νᾶ
 συμμαχήσωσι μετ' αὐτῶν ὑπὲρ Φιλίππου τοῦ Β'. κατὰ τῶν
 Αἰτωλῶν (6). Οἱ Κυδωνιάται ἔπραξαν ποτὲ ἔργον ἀνόσιον
 κατὰ τῶν Ἀπολλωνιατῶν, θανατώσαντες τοὺς κατοίκους,
 καὶ κατασχόντες τὴν πόλιν ἐν εἰρήνῃ καὶ ἀπ' ἐναντίας τῶν
 συνθηκῶν· παρὰ τοῦ Πολυδίου καὶ τοῦ Διοδώρου μανθάνο-
 μεν τὴν περίστασιν ταύτην· καὶ ὁ μὲν πρῶτος λέγει =
 « Οἱ (Κυδωνιάται) Κρητες ἀνάξιον κατὰ τὸν καιρὸν τοῦ-
 » » τον ἐποίησαν πρᾶγμα, δεινὸν καὶ παράσπονδον ὁμολο-
 » » γουμένως· καὶ γὰρ, πολλῶν τοιούτων γενομένων κατὰ
 » » τὴν Κρήτην, ὅμως ἔδουξεν ὑπεραίρειν τὴν συνήθειαν τὸ
 » » τότε γεγόμενον· ὑπαρχούσης γὰρ αὐτοῖς οὐ μόνον φιλίας,
 » » ἀλλὰ συμπολιτείας πρὸς Ἀπολλωνιάτας, καὶ καθόλου κοι-
 » » νωνίας πάντων τῶν ἐν ἀνθρώποις νομιζομένων δικαίων,
 » » καὶ περὶ τούτων κειμένης ἐνόρκου συνθήκης παρὰ τὸν

(1) Ηρόδοτ. β. 3, κ. 59. (2) Id. Μύλλερ Αἰγινητ. σ. 113—Χοικ.
 Τ. 3, κ. 4, σ. 413. (3) Διοδ. Σικ. β. 5, κ. 78. (4) Φλῶρος β. 3, 7, 4.
 (5) Στραβ. β. 10, σ. 479. (6) Πολυδ. β. 4, κ. 55. Id. Ελευθερναί-

» Δία τὸν Ἰδαῖον, παρασπονδήσαντες τοὺς Ἀπολλωνιάτας,
 » κατελαβόντο τὴν πόλιν, καὶ τοὺς μὲν ἄνδρας κα-έσφα-
 » ξαν, τα δὲ ὑπάρχοντα διήσποκταν, τὰς δὲ γυναῖκας καὶ
 » τὴν πόλιν καὶ τὴν χώραν δανειζόμενοι κατείχον » (1).
 ὁ δὲ Διόδωρος λέγει οὕτω = Ὅτι οἱ Κυθωνιάται ἐπετελέ-
 » σαντο πράξιν ἔκνομον καὶ τελέως ἀλλοτριωμένην τῶν
 » Ἑλληνικῶν νομίμων ἐν εἰρήνῃ γὰρ ὡς φιλεῖ πιστεύουμενοι
 » καταλαβόντες τὴν τῶν Ἀπολλωνιατῶν πόλιν, τοὺς μὲν
 » ἄνδρας ἡβηδὸν ἀνείλον, τέκνα δὲ καὶ γυναῖκας διανειμά-
 » μενοι, κατείχον τὴν πόλιν. » Οἰ. 152, 4 — 160 π. Χ. (2).
 Δύο πόλεις φέρονται τὸ ὄνομα Ἀπολλωνία ἦταν ἐν Κρήτῃ.
 ἀμφιβάλλεται, καὶ ἐκ τῶν δύο εἰρημένων συγγραφέων οὐδό-
 λως ἐξάγεται κατὰ τινος τῶν δύο ἐπράχθη τὸ ἀνοσιούργημα.
 ἐπειδὴ δὲ ἡ μὲν κειμένη οὐ πόρρω τις Κνωσσοῦ (3) ἀπέ-
 χε πολὺ τῆς Κυθωνίας, ἡ δὲ, ἡ πρὶν καλουμένη Ἐλευθεραὶ,
 εἵκειτο πλησιέστερον αὐτῆς, εἰκάζεται μετὰ μεγάλου πιθα-
 νότητος λόγου ὅτι αὕτη ἦν ἡ παθοῦσα, ὡς ταύτης μάλλον
 τῆς γειτνιαζούσης ἢ τῆς ἄλλης τῆς ἀφεστηκυίας δυναμένων
 τῶν Κυθωνιατῶν νὰ διανείμωσι τὴν χώραν (4). — Οἱ δοῦ-
 λοι οἱ λεγόμενοι κλαρῶται εἶχον νενομισμένας τινὰς ἐορτάς
 ἐν Κυθωνίᾳ καθ' ἃς δὲν εἰσῆρχοντο εἰς τὴν πόλιν ἐλεύθεροι,
 ἀλλ' οἱ δοῦλοι πάντων ἐκράτουν καὶ ἦσαν κύριοι νὰ μα-
 στιγῶσι τοὺς ἐλευθέρους (5). — Ἐν τῇ χώρᾳ τῆς Κυθω-
 νίας κατετρόπωνεν ὁ Μέτελλος τὸν ἕνα τῶν δύο Κρητῶν
 στρατηγῶν Λασθένην, ὁ δὲ ἕτερος στρατηγὸς Πανάρης ἀναγ-

(1) Πολυβ. Ἀποσπ. β. 22, κ. 16. (2) Διόδ. Σικ. β. 30 Ἐκλογ. ἀρετ.
 καὶ κακ. α. 579. (3) ἰδ. Ἀπολλωνία. (4) ἰδ. Χηκ. Κρήτη Τ. 3. κ. 4.
 σ. 479 σημ. Κ. (5) Ἐφῆρος ἐν τρίτῃ ἱστορίᾳ παρ' Ἀθην. Δειπνosa. β.
 6. κ. 34 - ἰδ. Κρήτη.

κασθείς, παρέδωκε τοῖς Ῥωμαίοις τὴν πόλιν Κυδωνίαν (1) ἥτις ὑπετάγη μὲν ἀλλὰ δὲν κατεστράφη· ἐξέπεσεν ὅμως πολὺ τῆς προτέρας ἀξίας· ὁ Αὐγούστος μικρὸν πρὶν τῆς Χριστοῦ γεννήσεως ἀπέδωκε τοῖς κατοίκοις τῆς Κυδωνίας ὡς καὶ τοῖς τῆς Λάμπης τὴν ἐλευθερίαν πρὸς εὐγνωμοσύνην δι' ἣν παρέσχον αὐτῷ βοήθειαν κατὰ τοῦ Μάρκου Ἀντωνίου — Ὁ Ὀμηρος μνημονεύει τῶν Κυδώνων, ἀλλ' οὐχὶ τῆς Κυδωνίας (2)· πολλαὶ παραδόσεις καὶ τοι διαφέρουσαι ἀποδεικνύουσι τὴν μεγάλην ἀρχαιότητα τῆς Κυδωνίας (3) ἢ ἐπικυροῦται πρὸς τοῖς ἄλλοις καὶ ὑπὸ τοῦ Φλώρου (4)· ὁ Σκύλαξ λέγει = Κυδωνία πόλις καὶ λιμὴν κλειστός πρὸς θάρεάν (5)· κατὰ τὸν Πλίνιον ἡ Κυδωνία ἦν ἐπὶ τῆς θαλάσσης μεταξὺ Μινώας καὶ Περγάμου· κατὰ δὲ τὸν Πτολεμαῖον ὡσαύτως ἐπὶ τῆς θαλάσσης μεταξὺ Μινώας καὶ τοῦ Δικτυναίου· ὁ Πομπόνιος Μέλας, ὁ Ἱεροκλῆς καὶ ὁ γεωγράφος τῆς Ῥαβέννης ἀναφέρουσι τὴν Κυδωνίαν· ὁ συγγραφεὺς τοῦ ὑπὸ τοῦ Ἰριάρτου ἐκδοθέντος Περίπλου ἀποφαίνεται ὅτι ἡ Κυδωνία ἦν πόλις ἔχουσα λιμένα καὶ κατὰ τὴν εἴσοδον αὐτοῦ ἦσαν ῥαχίαι καὶ σκόπελοι.

* Χανία· ἐκ τῶν ἀνωτέρω καταδείκνυται ὅτι τὰ Χανία καῖνται ἐπὶ τῆς θέσεως τῆς Κυδωνίας. — Ἐπὶ τῶν νομισμάτων τῆς Κυδωνίας εἰσὶ σύμβολα θαλάσσια. — Ἰχνη ἀρχαιοτήτων δὲν σώζονται πλέον· μόνον τῷ 1659 ὁ Λ. Ξεβαλιέρος εἶδεν ἔξωθεν τοῦ Ὀθωμανικοῦ νεκροταφείου λείψα-

(1) Φλέγων παρὰ Φωτ. κωδ. 97. σ. 84 εκδ. Βαγκ.—Αππιαν. β. 1. σ. 99—ιδ. Κρήτη. (2) Ομ. Οδ. Γ. σ. 292. (3) Διοδ. Σικελ. β. 5, κ. 78—Παυσ. Ἀρκ. κ. 53—Σχολιας. Θεοκρ. 7, 12—Σχολιας. Απολλων. Ροδ. 4. σ. 1492—Μεταρσ. Κρήτη, σ. 29—Χοικ. Κρήτη, Τ. 1, σ. 23.

(4) Φλωρ. 3, 7. Cnossam et Eryhraeam et, ut Graeci dicere solent, urbam matrem Cydoniam. (5) Σκυλ. Περιπλ. Κρήτη.

να ψηφιδωτοῦ ἐδάφους, ἕως ναοῦ τινός (1). — Ἐν τῇ χώρᾳ τῶν Χανίων εἰσὶ πέντε μοναστήρια μικρὸν ἀπὸ τῆς πόλεως καὶ ἀπ' ἀλλήλων ἀπέχοντα = Ἁγία Τριάς, Ἀγ. Ἰωάννης, Ἀγ. Ἐλευθέριος, Γωνία καὶ Καθολικόν. Μετὰ δέκα περίπου λεπτά ἀπὸ τῆς Ἀγ. Τριάδος ὑπάρχει σπήλαιον τῆς Ἀρκούδας λεγόμενον, ὡς ἐκ τῆς ὁμοιότητος τμήματος βράχου ἔχοντος σχῆμα ἄρκτου καθημένης, καὶ μετὰ δέκα λεπτά ἀπ' αὐτοῦ ἕτερον σπήλαιον καθῆκον εἰς βάθος 140 βαθμίδων, ἔχον δὲ ὕψος παραλάσσον ἀπὸ 10 ἕως 50 ἢ 60 ποδῶν καὶ μῆκος σχεδὸν 500 ποδῶν καὶ καλλίστους σταλακτίτας. — Τὰ νομίσματα τῆς Κυδωνίας φέρουσι δέσμην σταφυλίδων ἢ κεφαλὴν τοῦ Διονύσου, καὶ τινὰ αὐτῶν κεφαλὴν γυναικεῖαν κεκοσμημένην διὰ φύλλων ἀμπέλου καὶ ἄλλα δὲ θαλάσσια σύμβολα, ὡς εἶρηται. Τὸ φρούριον τῶν Χανίων εἶναι καλὸν, δευτερεῦον τοῦ τοῦ Μεγάλου Κάστρου· τείχη ὀχυρά, τάφος θαθεῖ· μία μόνη πύλη ἀπὸ τῆς στερεᾶς λιμνῆς ἐκτεθειμένος πρὸς β-βρᾶν, ἀλλὰ δοθείσης ἐπιμελείας χρήσιμος· μέρος προσφορώτατον πρὸς ναυπηγίαν· οἰκίαι ξύλιναι, ταπειναί, δίστεγοι καὶ δωματοσκεπεῖς· τὰ πέριξ θαυμάσια ἀπὸ τῆς πόλεως μέχρι τοῦ ὄρους τῶν Σφακιῶν, καὶ τὸ πεδῖον δὲ τὸ ἐκτεινόμενον μέχρι τοῦ βάθους τοῦ κόλπου τῆς Σιῦδας ἐπίσης εἶναι χαρίεν, κατακοσμούμενον ὑπὸ δασῶν μεγάλων καὶ ὑψηλῶν ἐλαιῶν· ἐν μέσῳ δὲ αὐτῶν εἰσὶν ἀγροὶ, ἄμπελοι, κῆποι καὶ ῥύακες ὧν τὰς ὀχθας καθωραΐζουσι μύρτοι καὶ ῥοδοδάφναι· τὸ ἔλαιον τῶν Χανίων καὶ τῆς Ρεθύμνου εἶναι τὸ ἄριστον τῆς νήσου· οἱ πέριξ κῆποι πολλοὶ ἀλλ' ἄτακτοι, ἀσύμμετροι καὶ ἀκάθαρτοι, ὡς κατὰ πᾶσαν σχεδὸν τὴν Τουρκίαν. — Ἡ πόλις αὕτη

(1) Χεβέλ. Περιγ. Τ. 1. σ. 99.

ἔχει κατὰ νότον τὰ ὄρη τῶν Σφακίων· ἐκυριεύθη δὲ ὑπὸ τῶν Ὀθωμανῶν ἐν ἔτει 1646.

ΔΙΪ ΤΑΜΝΟΝ κατὰ τὸν Πτολεμαῖον, ΔΙΚΤΥΝΙΟΝ κατὰ τὸν Περίπλου, ΔΙΚΙΥΝΝΑ κατὰ τὸν Π. Μέλαν, κώμη ἐν τῇ χώρᾳ τῆς Κυδωνίας κατὰ τὴν ἀνατολικὴν πλευρὰν τοῦ ὄρους Καδίστου πρὸς τὸ ἀκρωτήριοιον Ψάκον ἔνθα ἦν ναὸς Βριτομάρτεως Δικτυνναῖον λεγόμενος (1) πρὸς τιμὴν τῆς τοῦ Διὸς καὶ Κάρμης θυγατρὸς Βριτομάρτεως ἣ φεύγουσα τὴν βίαν τοῦ Μίνως, ἐρρίφθη εἰς δίκτυα ἀλιέων, ὅθεν καὶ ἐπωνομάσθη Δίκτυννα, καὶ ὡς ἀγαπῶσα δρόμους καὶ θήρας ἐγένετο θεὰ παρὰ τῆς φιλοῦσης αὐτὴν Ἀρτέμιδος, καὶ ἐτιμᾶτο οὐ μόνον ἐν Κρήτῃ, ἀλλὰ καὶ ἐν Αἰγίνῃ ἔνθα ἐπωνομάζετο Ἀφαία (2).

* Δίκταμον· λείψανα ἀρχαῖα σώζονται εἰσέτι.

ΜΙΝΩΙΑ, πόλις κατὰ τὸν πρὸς ἀνατολὰς αἰγιαλὸν τῆς μικρᾶς χερσονήτου ἧς τὰ προσάρκτια πέρατα ἀποτελοῦσι τὸ ἀκρωτήριο Κύαμον, κατὰ τὸ βορ-ανατολικὸν τῆς Κυδωνίας, τὸ ἀνατ-βόρειον τῶν Ἀπτέρων καὶ τὸ βορ-δυτικὸν τῆς Κισάμου· ἡ Μινωία αὕτη ἐστὶν ἄλλη ἢ Μινωία ἡ Λυκτίων· ἀναφέρεται ὑπὸ τοῦ Πλινίου καὶ τοῦ Πτολεμαίου.

ἈΠΤΕΡΑ, πόλις κατ' ἀνατολὰς τῆς Κυδωνίας· ἧς ἀπεΐχεν 20 σταδίου = 4 ὥρας· ἐπίνειον τῆς Ἀπτέρας ἦν ἡ Κίσαμος (3)· μυθεύεται ὅτι ὠνομάσθη Ἀπτερα ἐξ αἰτίας τοιαύτης = Ἐρίσασαι ποτὲ αἱ Σειρῆνες πρὸς τὰς Μοῦσας περὶ μουσικῆς ἐν τῷ Μουσεῖῳ, τόπῳ κειμένῳ παρὰ τὴν πόλιν καὶ τὴν θάλασσαν, καὶ δυσφορήσασαι μετὰ τὴν ἥτταν, ἀπέβαλον ἀπὸ τῶν ὤμων τὰ πτερὰ καὶ γενόμεναι κατάλευκοι,

(1) Στραβ. β. 10, σ. 479. (2) Πaus. Κρ. κ. 30. (3) Στραβ. β. 10, σ. 479.

ἐρρίφθησαν εἰς τὴν θάλασσαν (1), ἐξ οὗ καὶ τὰ παρακείμενα νησιδρια ὠνομάσθησαν Λευκαὶ νῆσοι· ὁ δὲ Παυσανίας λέγει ὅτι ὁ ἐν Δελφοῖς ναὸς τοῦ Ἀπόλλωνος, κατὰ τινὰ τῶν διαφόρων παραδόσεων, ὤχυρομήθη ὑπὸ τινος Δελφοῦ Πτερᾶ καλουμένου, καὶ ὅτι ἀπ' αὐτοῦ προσθήκη ἐνὸς γράμματος τοῦ α ὠνομάσθησαν οἱ κάτοικοι τῆς πόλεως ταύτης Ἀπτεραῖοι (2)· ἀναφέρει δὲ τούτους ὁ αὐτὸς καὶ Ἀλλαχοῦ, λέγων ὅτι Λακεδαιμόνιοι καὶ τοξόται Ἀπτεραῖοι ὧν ἤρχεν ὁ Σπαρτιάτης Εὐρύαλος συνέλαβεν ποτὲ ἔμπορον τινὰ Κεφαλλῆνα, ξένον τοῦ Ἀριστομένου, καὶ εἰσάγοντα εἰς τὴν Εἵραν ὀπόσων ἐδέοντο, καὶ ὅτι ὁ Ἀριστομένης, ἐκείνον μὲν καὶ ὀπόσα ἤγεν ἀπέσωσεν, αὐτὸς δὲ ἐτρώθη (3)· κατὰ δὲ τὸν Εὐσέβιον (4) ὠνομάσθη οὕτως ἡ πόλις ἀπὸ τινος Ἀπτερου βασιλεύσαντος κατ' ἐκείνους τοὺς τόπους. — Ἡ πόλις αὕτη ἐσώζετο ἔτι ὑπὸ Ἰεροκλεους. — Οἱ Ἀπτεραῖοι πολιορκηθέντες ποτὲ ὑπὸ τῶν Πολυρρόνιων καὶ τῶν Λαρυπαίων, ὥς καὶ οἱ Κυθωνιάται καὶ οἱ Ελευθερναῖοι, ἠναγκάσθησαν νὰ συμμάχῃσιν μετ' αὐτῶν ὑπὲρ Φιλίππου τοῦ Β'. κατὰ τῶν Αἰτωλῶν (5)· ὁ Πλίνιος ὀνομάζει τὴν πόλιν Ἄπτερον (6).

* Τὰ ερείπια τῆς Ἀπτέρας ὀνομάζονται κοινῶς Παλαιό-καστρον καὶ κεῖνται οὐ πόρρω τῆς Κισιάμου Δ. εἴπι δὲ ταῦτα λείψανα κιόνων καὶ τειχῶν κατὰ τόπους, καὶ τινων αὐτῶν ἐκ λίθων μεγάλων ὥς οἱ τῆς Τίρυνθος, καὶ δημοσίων τινῶν οἰκοδομῶν, καὶ τοῦ θεάτρου τῆς πόλεως, καὶ βολωτῶν, εὐκτίστων καὶ καλῶς διατηρουμένων δεξιμενῶν· καὶ ἐπιγραφαὶ δὲ εὔρηνται ἐν τοῖς ερείπιοις καὶ νομίσματα τινὰ ὧν

(1) Στεφ. Βυζ. Ἀπτερα. (2) Παυσ. Φωκ. κ. 5. (3) Παυσ. Μισσ. κ. 20. (4) Εὐσεβ. εἰς Χρονικά. (5) Πολυβ. 3. 4, κ. 55—ιδ. Ελευθερναί.

(6) Πλιν. β. 4, κ. 12.

ἐν φέρει τύπον κεφαλῆς γέροντος, καὶ ὀπισθεν μέλισσαν, ἄλλο κεφαλὴν νεανικὴν θαφνηφόρον καὶ ὀπισθεν λύραν, καὶ ἄλλο τόξον. — Ἐν μέσῳ τῶν ἐρειπίων τούτων κεῖται μετόχιον τῆς μονῆς τοῦ Ἀγ. Ἰωάννου τοῦ Θεολόγου τῆς Πάτμου, καὶ κατὰ τὸ νότιον τοῦ μετοχίου εὗρέθη ἀγαλμάτιον εἰκονίζον νέον θεὸν πτερωτὸν, ἀλλὰ κατὰ δυστυχίαν ἀκέφαλον· κατὰ δὲ τὸ βάθρον αὐτοῦ παρίστανται τρεῖς μικροὶ Ἑρωτες κρατοῦντες δᾶδας· τὸ ἄγαλμα τοῦτο μετεκομίσθη εἰς Ἀγγλίαν (1).

ΚΙΣΑΜΟΣ, πόλις παραθαλάσσιος ἐπὶ τοῦ ὅρειοις αἰγιαλοῦ, ἐπίνειον τῆς Ἀπτέρας (2) κειμένης πρὸς τὸ δυτικώτερον· ἡ Κίσαμος αὕτη ἦν ἄλλη ἢ ἡ πρὸς τὴν Πολουρρήνην Κίσαμος.

* Κίσαμος· ἦν ποτὲ αὕτη ὁ δωδέκατος ἐπισκοπικὸς θρόνος τῆς Κρήτης (3)· ἡ Κίσαμος διετηρήθη κατὰ πάντας τοὺς μεταγενεστέρους χρόνους· ὁ Πευτιγγέριος πίναξ ἀναφέρει αὐτὴν ὡς ἀξιόλογον πόλιν, καὶ ὑπὸ τοῦ Ἱεροκλέους ἀριθμεῖται μεταξὺ τῶν πόλεων τῆς νήσου· ἔτι δὲ καὶ ἡδὴ ἡ Κίσαμος εἶναι ἐκ τῶν ἀρίστων Κρητικῶν πολισμάτων, ἐπὶ μικρὰν ὅμως ἑκτασιν πολλῶ ἀπολείπουσαν τῆς ἀρχαίας· ἐρείπια τινὰ σώζονται περὶ τὴν Κίσαμον.

ΠΟΛΙΧΝΗ, πόλισμα ὁμοροῦν τῇ χώρᾳ τῆς Κυδωνίας. Ὁ Θουκυδίδης διηγεῖται ὅτι τῷ τρίτῳ ἔτει τοῦ Πελοποννησιακοῦ πολέμου τῶν Ἀθηναίων ἀποπεμπόντων εἴκοσι ναῦς τῷ Φορμίῳ ἐπὶ ναυμαχίᾳ πρὸς τοὺς Πελοποννησίους, ὁ ἐκ Κρήτης Γορτύνιος Νικίας χαρίζομενος τοῖς ὁμόροις τῶν Κυδωνιατῶν Πολιχνίταις καὶ πρόξενος ὢν τῶν Ἀθηναίων, ἐπεισεν αὐτοὺς νὰ πλεύσωσι πρότερον κατὰ τῆς Κυδωνίας ἢ

(1) Πασιῦ Περτγ. Κρητ. Τ. 1, κ. 2 (2) Στριβ. β. 10, σ. 479.

(3) ἰδ. Κρήτη.

ὑπέσχετο νὰ ὑποτάξῃ οὖσαν πολεμίαν τῶν Ἀθηναίων· καὶ παραλαβὼν τὰς ναῦς ὤχετο εἰς Κρήτην καὶ μετὰ τῶν Πολιχνιτῶν ἐδήλου τὴν γῆν τῶν Κυδωνιατῶν (1)· ὁ δὲ Ἡρόδοτος λέγει ὅτι τοῦ Μίνως ἀποθανόντος ἐν Σικελίᾳ ἐκ βιαίου θανάτου, μετὰ παρέλευσιν χρόνου ἀφίκοντο μετὰ μεγάλου στόλου κατὰ τῆς Σικελίας πάντες οἱ Κρήτες, πλὴν τῶν Πολιχνιτῶν καὶ τῶν Πραισίων (2).

* Τὸ ἐν τῇ ἐπαρχίᾳ τῆς Ρεθύμνης χωρίον Πόλις παρ' ὃ εὐρέθησαν λείψανα ἀρχαίου πολισματος θεωρεῖται ὡς κείμενον παρὰ τὴν θέσιν τῆς Πολίχνης (3).

ἈΜΦΙΜΑΛΛΑ ἢ ἈΜΦΙΜΑΛΛΙΟΝ, πόλις κληθεῖσα οὕτω ἀπὸ τινος Ἀμφιμάλλου· ὁ πολίτης τοῦ μὲν Ἀμφιμάλλου Ἀμφιμαλλαῖος, τοῦ δὲ Ἀμφιμαλλίου Ἀμφιμαλιεύς (4). ἔκειτο ἐπὶ τῆς θαλάσσης, παρὰ τὰς ἐκβολὰς ποταμιδίου καὶ πλησίον κόλπου καλουμένου ἀπ' αὐτῆς Ἀμφιμαλλείου, πρὸς ἄκρην τῆς Ρεθύμνης· ὁ Στράβων ὀνομάζει τὴν πόλιν ταύτην Ἀμφαπαλίαν (5).

* Οὐ πόρρω τῆς θέσεως τῆς πόλεως ταύτης πρὸς τὸ νοτ-ἀνατολικὸν κεῖται ἤδη χωρίον Ἐπισκοπή· κατὰ δὲ τὸ βορδυτικὸν ἕτερον χωρίον ποτὲ, ἤδη δὲ κατερειπωμένον, Ἄρμυρὸν λεγόμενον (6).

ἈΜΦΙΜΑΤΡΙΟΝ, πόλις παραθαλάσσιος κατὰ τὸν μυχὸν τοῦ Ἀμφιμαλλείου κόλπου, πρὸς τὸ νοτ-ἀνατολικὸν τῆς Ἀπτέρας, τὸ δυτικὸν τῆς Ρεθύμνης καὶ τὸ νότιον τοῦ ἄκρωτηρίου Δρεπάνου· ὁ Πλίνιος καλεῖ τὴν πόλιν ταύτην ΠΑΝΤΟΜΑΤΡΙΟΝ καὶ τάττει αὐτὴν μεταξὺ Ἀπτέρας καὶ Ἀμφι-

(1) Ηουκ. β. 2, κ. 85. (2) Ηρόδοτ. β. 7, κ. 170. (3) Πασιῦ Ξεριηγ. Κρήτ. τ. 1, κ. 6, σ. 84. (4) Στεφ. Βυζ. Ἀμφιμάλλιον.

(5) Στράβ. β. 10, σ. 479. (6) Πασιῦ αὐτ. κ. 5.

μᾶλλον, φυλάττων τὴν ἐξῆς τάξιν Minoum, Apteron, Pantomatrion, Amphimaha, Rhithymna· ὁ Πτολεμαῖος ἀναφέρει καὶ αὐτὸς πολὺν Παντομάτριον ἀλλὰ τάττει αὐτὴν κατ' ἀνατολὰς τῆς Ρεθύμνης· ὥστε ἀμφιβάλλεται ἂν τὸ Παντομάτριον τοῦ Πτολεμαίου εἶναι τὸ αὐτὸ τῷ τοῦ Πλινίου ἢ καὶ ἂν Παντομάτριον καὶ Ἀμφιμάτριον εἶναι ἢ αὐτὴ πόλις· ὁ δὲ ἀνώνυμος ἀκτογράφος ἐκφράζεται οὕτω = Ἀπὸ τῆς Μινώας εἰς Ἀμφιμάτριαν σταδ. ρν. ποταμὸς ἐστὶ καὶ λιμὴν περὶ αὐτὸ παραχειμαστικὸς καὶ πύργον ἔχει (1).

* Παρὰ τὴν θέσιν τοῦ Ἀμφιματρίου ἦν ποτὲ χωρίον Ἀρμυρὸν καλούμενον, ἥδη κατερειπωμένον ὥς καὶ ὁ πύργος· μεταξὺ τῶν δύο χωρίων τοῦ Ἀρμυροῦ τούτου καὶ τῆς Ἐπισκοπῆς ῥεεῖ ποταμὸς ὡσαύτως Ἀρμυρὸν λεγόμενος ὥς ἐκ τῆς ποιότητος τοῦ ὕδατος (2).

ΚΕΡΕΑ, πόλισμα κατὰ τὰς ἀρκτώας ὑπωρείας τῶν Λευκῶν Ὀρέων, μεταξὺ Πολυρῥήνης καὶ Λάμπης, καὶ κατὰ μεσημβρίαν τῶν Ἀπτέρων· μνημονεύεται ὑπὸ τοῦ Στεφάνου (3), τοῦ Σουΐδα (4) καὶ τοῦ Πολυβίου (5). Οἱ Κεράται μετὰ τῶν Πολυρῥηνίων καὶ ἄλλων συνεμάχησαν ποτὲ ὑπὲρ τῆς πολεμουμένης Λύκτου (6).

ΛΑΜΠΑ κατὰ τὸν Πτολεμαῖον καὶ τινὰς ἐπιγραφάς (7), ἢ ΛΑΜΠΗ κατ' ἄλλους συγγραφεῖς ἢ ΛΑΜΠΑΪΑ κατὰ τὸν Σκύλακα, πόλις ἐπὶ τοῦ πρὸς δυσμὰς ἰσθμοῦ, πρὸς τὸ νοτιοδυτικὸν τῆς Ρεθύμνης καὶ τὸ νοτιο-ἀνατολικὸν τῆς Κυθωνίας· ὁ Σκύλαξ ὑπὸ τὴν ὀνομασίαν Λαμπαίᾳ περιλαμβάνει πᾶ-

(1) Σταδισμὸς ο. 499 Γαῖλ. (2) Παπλεῦ Περιηγ. Κρητ. Τ. 1, κ. 5.

(3) Στεφ. Βυζ. εἰς λι Βήνη. (4) Σουΐδ. εἰς λ. Ριανός. (5) Πολυβ. β. 4. κ. 53. (6) Ἰδ. Πολυρῥήνη καὶ Λύκτος. (7) Γράμτ. Θεσσαυρ. Κρητ. σ. 1091. 9.

σαν τὴν περίξ τῆς πόλεως χώραν τὴν διήκουσαν καθ' ἐκά-
 τερα ὁπλ. κατὰ τὴν πρὸς ἄρκτον καὶ πρὸς μεσημβρίαν θά-
 λασσαν, καὶ δι' ἧς διήρχετο ὁ ποταμὸς Μέσαπος (1). Ἐκ
 τῶν αξιολογητέων τῆς πόλεως ταύτης γνωρίζομεν μόνον
 ἐκ μὲν Στεφάνου τοῦ Βυζαντίου ὅτι ἐκτίσθη ὑπὸ τοῦ Αγα-
 μέμνονος, ἐκ τοῦ Παλυβίου ὅτι οἱ Λαμπαῖοι μετέσχον τοῦ
 μεταξὺ Κνωσίων καὶ Γορτυνίων πολέμου (2), ἐκ τοῦ Δίω-
 νο· ὅτι ἡ πόλις ἐκυριεύθη ἐξ ἐφόδου ὑπὸ τῶν Ῥωμαίων (3),
 ἀλλ' ὅτι περὶ τὴν μάχην τοῦ Ἀκτίου ὁ Αὐγουστος πρὸς
 ἄμοιβὴν τῆς ἧς οἱ Λαμπαῖοι παρέσχον αὐτῷ βοκθείας κατὰ
 τοῦ Ἀντωνίου ἐχαρίσατο αὐτοῖς τὴν ἐλευθερίαν καὶ τὴν πό-
 λιν αὐτῶν συγκατώκισεν (4). ἐκ δὲ τοῦ Ἱεροκλέους μαθη-
 νομεν ὅτι κατὰ τὸν ἑβδομον αἰῶνα ἡ πόλις αὕτη δὲν ὑπῆρ-
 χε πλέον· ὁ δὲ Πευτιγγέριος πίναξ ἀναφέρει τὴν Λάμπαν
 ὡς τόπον ἄσημον. — Ἐν τῇ χώρᾳ τῶν Λαμπαίων περιε-
 λαμβάνετο τὸ πόλισμα καὶ ὁ λιμὴν Φοῖνιξ (5). — Οἱ Πο-
 λυρρήνιοι καὶ οἱ Λαμπαῖοι ἠνάγκασαν ποτὲ διὰ πολιουρκίας
 τοὺς Κυδωνιάτας, τοὺς Ἀπειραίους καὶ τοὺς Ἐλευθερναίους,
 ἀποσπασθέντες τῶν Κνωσίων, νὰ συμμαχήσωσιν αὐτοῖς
 ὑπὲρ Φιλίππου τοῦ Β'. κατὰ τῶν Αἰτωλῶν (6).

* Μετὰ τὴν ἀποκατάστασιν τοῦ Χριστιανισμοῦ ἡ Λάμπη
 ἐγένετο ἑδρὰ ἐπισκόπου οὗ τὸ ὄνομα μνημονεύεται ὡς πα-
 ρευρεθέντος κατὰ τὴν ἐν Ἐφέσῳ σύνοδον, 431 καὶ κατὰ τὴν
 ἐν Χαλκηδόνι 451, καὶ κατ' ἄλλας μεταγενεστέρας ἀνα-
 φερομένας ὑπὸ τοῦ Κορνηλίου (7).

(1) Σκυλ. Περιπλ. Κρήτ. (2) Πολυβ. β. 4, κ. 54. (3) Δίων. Κάσσ.
 β. 36, κ. 1. (4) Δίων. Κάσσ. β. 51. Τ. 1, σ. 633 ἐκδ. Ρίμερ.

(5) Στραβ. β. 10, σ. 475. (6) Ἰδ. Πολυρρήνη καὶ Κυδωνία καὶ Ἀ-
 πειρα. (7) Κορνηλ. Κρήτη Ἱερὰ Τ. 1, σ. 251.

ΦΟΪΝΙΞ, πόλισμα καὶ λιμὴν παρ' αὐτῷ κατὰ τὸ νότιον τοῦ πρὸς δυσμὰς ἰσθμοῦ· τὸ πόλισμα τοῦτο συνετέλει τῇ πόλει τῶν Λαμπαίων· ὅθεν καὶ ὁ Στράβων ὀνομάζει αὐτὸ Φοίνικα τὸν Λάμπειω, καὶ ὀρίζει 100 στάδια τὸ διάστημα τοῦ ἰσθμοῦ ἀπὸ τοῦ Φοίνικος μέχρι τῆς κατὰ τὸν βόρειον αἰγιαλὸν κειμένης πόλεως Ἀμφαπαλίας, ὡς ὀνομάζει αὐτὸς τὴν Ἀμφίμαλλαν (1). — Ὁ λιμὴν Φοῖνιξ ἀναφέρεται ὑπὸ τοῦ Εὐαγγελιστοῦ Λουκᾶ =

« Εἶπου δύναιιντο καταντήσαντες εἰς Φοίνικα παραχει-
» μᾶσαι λιμένα τῆς Κρήτης βλέποντα κατὰ λιβὰ καὶ κατὰ
» χῶρον » (2)· ὁ Φοῖνιξ ἔσχεν ἐπισκόπους ἰδίους, καὶ κατὰ
τὴν ἐν Νικαίᾳ δευτέραν σύνοδον γίνεται μνεία ἐνὸς αὐτῶν
ὀνομαζομένου Λέοντος.

* Παρὰ τὴν θέσιν τοῦ Φοίνικος κεῖται ἤδη χωρίον
Λουτρον (3).

ἸΔΡΑΜΟΝ, πόλισμα παραθαλάσσιον ἐπὶ τοῦ Ἀμφιμαλ-
λείου κόλπου παρὰ τὰς ἐκβολὰς τοῦ μικροῦ ποταμοῦ Με-
σάπου, ὁρμητήριον τῆς πόλεως Ἐλευθερνῶν (4).

ΡΙΘΥΜΝΗ ἢ ΡΙΘΥΜΝΙΑ κατὰ Στέφανον τὸν Βυζάντιον,
πόλις παραθαλάσσιος ἐπὶ τοῦ βορείου αἰγιαλοῦ· ἐκ τῶν
εταλαιῶν συγγραφέων οὐδὲν γνωρίζεται περὶ ταύτης τῆς
πόλεως· ὁ Πτολεμαῖος, ὁ Στέφανος καὶ ὁ Πλίνιος τὸ ὄνομα
μόνον αὐτῆς ἀναφέρουσιν· ὁ Ἰεροκλῆς οὐδὲ γνωρίζει αὐτὴν
διόλου μετὰ τῶν πόλεων τῆς Κρήτης.

* Ριθύμνη, κοιν. Ρέθυμνα· κεῖται μετὰ τῶν δύο πόλεων Χα-
νίων καὶ Μεγάλου Κάστρου ἢ Κανδίας, ἀπέχουσα 40 μιλ. ιτ.
τῆς πρώτης Δ. καὶ 53 τῆς δευτέρας Δ. εἶναι μὲν ἐλάσσων

(1) Στράβ. β. 10, σ. 475. (2) Πραξ. κ. 27. (3) Πασαίου Περιηγ.
Κρητ. τ. 2, κ. 38. (4) Περιπλ. παρὰ Ἰριάργη.

των Χανίων, ἀλλὰ χαριεστέρα καὶ ἐπίσης δυνατὴ· ἐπὶ Ἐνε-
των ἦν πολυανθρωποτάτη· ἔχει λιμένα μικρὸν καὶ μόνον
πλοιαρίων δεκτικόν· ἡ πόλις καθίσταται ἔτι ὀχυρωτέρα ἔκ-
τινος φρουρίου κειμένου πρὸ αὐτῆς ἐπὶ μικροῦ πετρώδους
ἁκρωτηρίου, καὶ τὰ πλοῖα ἐλλιμενίζονται μετ' ἀσφαλείας
κατὰ τὸ ἀνατολικὸν τοῦ φρουρίου τούτου ἔνθα εὐρίσκεται
12—14 ὀργυίων βάθος ἀμυῶδες, καὶ καλὸν ἀγκυροβολῖον
καθ' ἅπασαν ταύτην τὴν ἀκτὴν μέχρι τοῦ Μυλοποτάμου· ἡ
πρὸς δυσμὰς πεδιάς εἶναι πετρωδεστάτη· ἐκ τοῦναντίου
δὲ ἡ πρὸς τὴν ὁδὸν τοῦ Μεγάλου Κάστρου ἔχει κήπους κα-
λούς· οἱ καρποί, ἡ μέταξα, τὸ ἔριον, τὸ μέλι, τὸ κηρίον.
τὸ ἔλαιον, ὁ κρόκος καὶ τὰ λοιπὰ προϊόντα εἰσὶ τὰ ἄριστα
τῆς νήσου. — Ἐπὶ Ἐνετῶν ἐπέμπετο εἰς Ριθύμνην δικικητῆς
ἔχων βαθμὸν ἱππέως, καὶ μετ' αὐτοῦ εἰς γραμματεὺς ἐκ
τῶν εὐγενῶν τῆς Ἐνετίας· ἦν δὲ πόλις ἐπισκοπικὴ, καὶ ὁ
ἐπίσκοπος αὐτῆς προεχειρίζετο ὑπὸ τοῦ ἀρχιεπισκόπου Κρή-
της. — Τὸ Μυλοπόταμον μικρὰ, ὀχυρὰ πόλις ἐπὶ τῆς ἀρ-
κτώας παραλίας καὶ 200 μικρὰ χωρία ἀπετέλουν μέρος
τῆς ἐπαρχίας Ριθύμνης ἡ διῆκεν ἀπὸ τοῦ βορείου μέχρι τοῦ
νοτίου αἰγιαλοῦ τῆς νήσου. — Οἱ Ὀθωμανοὶ εἴλον παρὰ τῶν
Ἐνετῶν τὴν Ριθύμνην ἐν ἔτει 1646 τῇ 30 δεκεμβρίου δι'
ὑπονόμου, καὶ κατακόψαντες μεληδὸν πάντας τοὺς εὐρε-
θέντας ἐν τῇ πόλει κατοίκους, ἔλαβον ἐπέκεινα τῶν 100
τηλεβόλων καὶ πολλὰ πολεμεφόδια καὶ ζωοτροφίας (1).

ὉΣΜΪΔΑ, πόλις ἐκ τῶν ἀσήμων, οὐ πόρρω τῶν Ἐλευ-
θερινῶν, ἀπαντωμένη παρὰ μόνῳ τῷ Σκύλακι (2).

ΣΥΒΡΙΓΑ κατὰ τὸν Σκύλακα ἢ κατὰ τὸν Ἱεροκλῆν **ΣΥ-**
ΒΡΗΤΟΣ ἢ κατ' ἄλλους **ΣΥΒΗΡΤΟΣ**, πόλις μεσόγειος ἀπέ-

(1) Δάπερ. (2) Σκυλ. Περιπλ. Κρήτη.

χουσα, κατὰ τὸν Πευτιγγέρειον πίνακα, 8 μιλ. Ῥωμ. = 3 ὥρας 12 λεπ. τῶν Ἐλευθερνῶν (1) Ν. Δ. ὁ Σκύλαξ λέγει Συβρίτα καὶ λιμὴν, ἐξ οὗ φαίνεται ὅτι εἶχεν ἐπίνειον· τὰς δὲ Ἐλευθερνὰς πρὸς βορείαν (2) ὑπ' οὐδενὸς τῶν ἀρχαίων μνημονεύεται ἡ πόλις αὕτη ἐξ οὗ φαίνεται ὅτι ἦν ἐκ τῶν κατὰ πρῶτον ἀναφανεισῶν ἐπὶ τοῦ μεσαιῶνος· κατὰ τὴν ἐν Χαλκηδόνι σύνοδον γίνεται μνεία ἐπισκόπου αὐτῆς Κυρίλλου καὶ κατὰ τὴν ἐν Νικαίᾳ δευτέραν σύνοδον ἄλλου ἐπισκόπου Θεοδώρου (3). — Ὁ ποταμὸς Μασσαλίας παρέρρεε τῇ πόλει πρὸς μεσημβρίον.

* Κατὰ τὰς πρὸς δυσμὰς ὑπωρείας τῆς Ἰῆς, ἐπὶ κορυφῆς λόφου ὑψηλοῦ ἀπέχοντος ὡς ἐγγιστα 5 μιλ. Ἀγγλ. = 1 ὥρ. 40 λεπ. ἀπὸ τῆς μονῆς Ἀρκαδίου σώζονται τὰ εἓιπια τῆς πόλεως Συβρίτων· πολλὰ καὶ ἀξιόλογα ἀργυρεῶ νομίσματα τῶν Συβρίτων σώζονται (4).

ΕΛΕΥΘΕΡΝΑΙ, πόλις μεσογειῶς κατὰ τὸν ἀνατολικὸν τῆς Ῥόδου· κατὰ τὸν Στεφανὸν οὐκ οἶσιν αὐτῆς ἐγένετο εἰ, τῶν ἑλληνικῶν· ἐλάβε δὲ ἡ πόλις καὶ αἰρὸς διάφρα ὀνόματα· καὶ πρῶτον μὲν ἐπικλήθη Σάτρα, εἶτα Ἄωρος, εἶτα Ἐλευθερναί, εἶτα Ἀπολλωνία (5) ἡ πόλις Συβρίτα ἀπέιχε μικρὸν τῶν Ἐλευθερνῶν νοτ δυτικῶς, κατὰ δὲ δυσμὰς ἔκειτο ἡ Ὀσμίδα (6). — Οἱ Ἐλευθερναῖοι ἐπολέμησαν ποτὲ πρὸς τοὺς Ῥοδίους, ὑποπτεύσαντες ὅτι οἱ περὶ τὸν Ναύαρχον τῆς Ῥόδου Πολεμοκλῆν ἐφόνευσαν τὸν συμπολιτὴν αὐτῶν Τίμαρχον, χαρίζομενοι τοῖς Ῥωσσοῖς (7), ἐξ οὗ φαίνεται

(1) Περικλ. γεγ. Οὐεστ. σ. 651. (2) Σουλ. Περιπλ. Κρήτη.

(3) Δάπερ. (4) Παλλ. Ὑ Περη. Κρητ. Τ. 1. κ. 20 σ. 310.

(5) Στεφ. Βυζ. Ἐλευθερναί. (6) Σουλ. Περιπλ. Κρήτη. (7) Πολυβ. Β. 4, κ. 58.

ὅτι εἶχον πλοῖα καὶ ἐπίνειον. — Κατὰ τὸν Φιλίππου τοῦ Δημητρίου καὶ τῶν Ἀχαιῶν πρὸς τοὺς Αἰτωλοὺς πόλεμον οὐ μετέσχε καὶ ἡ Κρήτη, κατ' ἀρχὰς μὲν οἱ Ἐλευθερναῖοι συνεμάχουν τοῖς Κνωσίοις κατὰ τοῦ Φιλίππου· ἀλλ' οἱ Πολυῤῥήνιοι καὶ οἱ Δαρπαῖοι καὶ οἱ αὐτῶν σύμμαχοι πολιορκήσαντες τοὺς Ἐλευθερναίους καὶ τοὺς Κυθωνιάτας καὶ τοὺς Ἀπτεραίους, ἠνάγκασαν αὐτοὺς νὰ συνασχύσῃσι μετ' αὐτῶν ὑπὲρ τοῦ Φιλίππου, ἀποστάντας τῆς συμμαχίας τῶν Κνωσίων (1). — Ἡ πόλις αὕτη ὅτε μεθεβλήθη καὶ πάλιν τὸ ὄνομα, ἀντὶ Ἐλευθερνῶν ἐκαλεῖται ἤδη Ἀπολλωνία, κατεστράφη καὶ κατεσχέθη παρανόμως ὑπὸ τῶν Κυθωνιατῶν (2).

* Παρὰ τὴν θέσιν τῆς πόλεως ταύτης κεῖται χωρίον Ἐλευθέρνα, διατηρῆσαν τὸ ἀρχαῖον ὄνομα καὶ κείμενον ἐπὶ τοῦ Ψυλωρίτου, ῥάχεως τινὸς τῆς Ἰδῆς, ἐν ἀποστάσει τεσσάρων ὥρων ἀπὸ τοῦ χωρίου Ἄξου, ὡς καὶ τὸ πάλαι αἱ δύο πόλεις Ἄξος ἢ Ὁάξος καὶ Ἐλευθερναὶ ἐκείνῃ οὐ πόρρω ἀλλήλων. — Ἡ μεγάλη μονὴ Ἀρκάδι κεῖται πλησιέστατα τοῦ χωρίου Ἐλευθέρναις ἔ·θα ἔχει μετόχιον.

ΘΕΡΑΠΗΝΑΙ, πόλις ταττομένη ὑπὸ τοῦ Πλινίου μεταξὺ τῶν μεσουγείων πόλεων τῆς νήσου (3)· κατὰ τὸν Σολίνον ἡ πόλις αὕτη ἦν τῶν ἀξιολογωτάτων τῆς Κρήτης (4).

ΨΥΧΙΟΝ, πόλισμα παρὰ τὴν μεσημβρινὴν παραλίαν, ἀπέχον 77 στάδια τοῦ λιμένος Μετάλλου δυτ-βορείως, καὶ 12 στάδια τοῦ ἀκρωτηρίου Σιλίας δυτικῶς· ἔχει λιμένα ἐπισφαλῆ ἐν χειμῶνι (5)· ὁ Στέφανος ἀναφέρει τὸ Ψύχιον οὐχὶ ὡς πόλισμα, ἀλλ' ὡς τόπον (6).

(1) Πλουτ. β. 4, κ. 55. (2) Id. Κυθωνία. (3) Πλιν. β. 4, κ. 20.

(4) Σολιν. 2. (5) Πτολεμ.—Περιπλ. (6) Στεφ. Βυζ. Ψύχιον.

* Ἐπὶ τῆς θέσεως τοῦ Ψυχίου κεῖται ἤδη χωρίον Καστρί λεγόμενον (1).

ΦΑΙΣΤΟΣ, πόλις κατὰ τὸ μεσαῖον τμῆμα τῆς νήσου ἀπέχουσα τῆς μὲν Γόρτυνος 60 στάδια νοτ·δυτικῶς, τῆς δὲ θαλάσσης 20, τοῦ δὲ Μετάλλου τοῦ ἐπινείου αὐτῆς 40 ἀνατορεῖως. Ἡ Φαιστός ἦν μία των τριῶν ὑπὸ τοῦ Μίνως συνοικισθεισῶν πόλεων· κατέσκαψαν δὲ αὐτὴν οἱ Γορτύνιοι, καὶ κατέσχον τὴν χώραν (2). ἄγνωστος ἡ ἐποχὴ τῆς καταστροφῆς ταύτης· συνέβη δὲ, ὡς φαίνεται, κατ' ἀρχαίους χρόνους· διὸ καὶ ὁ Πολύβιος διηγούμενος τὴν ἀλληλομαχίαν τῶν ἐλευθέρων πόλεων τῆς Κρήτης, ἀναφέρει μὲν τὸ ἐπίνειον τῆς Φαιστοῦ, ἀλλ' οὐδαμῶς τὴν πόλιν αὐτήν· ἐν τῷ πίνακι τοῦ Πλινίου τὸ ὄνομα μόνον τῆς πόλεως ταύτης φαίνεται· μνημονεύεται αὕτη ὑπὸ τοῦ Ὀμήρου ἐν τῷ καταλόγῳ=

Φαιστόν τε Ῥύτιόν τε (3).

Ὁ Ἐπιμενίδης, ὁ τελῶν τοὺς καθαρμούς διὰ τῶν ἐπῶν ἦν, ὡς ἔλεγον, ἐκ Φαιστοῦ (4). — Ἡ πόλις αὕτη ἐκτίσθη, κατὰ μὲν Στέφανον τὸν Βυζάντιον, ὑπὸ Φαιστοῦ τοῦ Ῥοπάλου τοῦ Ἡρακλέους (5), κατὰ δὲ Διόδωρον τὸν Σικελιώτην ὑπὸ τοῦ Μίνως. — Ἐν Φαιστῷ, ὡς λέγει ὁ Ἐτυμολόγος, ἐτίμων τὴν Σκοτίαν Ἀφροδίτην (6)· ὁ δὲ Ἀντώνιος Λιβεράλης ἐν ταῖς μεταμορφώσεσι λέγει ὅτι οἱ Φαίστιοι ἔθουον τῇ Φυτίᾳ Λητοῖ, διότι μετέβαλε τὴν Γαλάτειαν εἰς ἄρρενα, καὶ ἦγον ἑορτὴν καλουμένην Ἐκθύσια, διότι ἡ κόρη ἐξεδύθη τὸν πέπλον αὐτῆς· ἐκφράζει δὲ τὸ πρᾶγμα ὡς ἐφεξῆς=

« Ταύτης ἔτι μέμνηνται τῆς μεταβολῆς Φαίστιοι καὶ » θύουσι Φυτίᾳ Λητοῖ ἥτις ἔφυσε μῆδεα τῇ κόρῃ, καὶ τὴν

(1) Παολέϊ Πιρινη. Κρητ. Τ. 1, κ. 19, σ. 304. (2) Στραβ. β. 10, σ. 479. (3) Ομ. Ἰλ. Β. γ. 648. (4) Στραβ. αὐτ. (5) Στεφ. Βυζ. Φαιστός. (6) Ετυμολογ. μέγα εἰς λ. Κυθήραια.

» ἑορτὴν Ἑκδύσια καλοῦσιν, ἐπεὶ τὸν πέπλον ἡ παῖς ἐξέ-
 » δυ » (1)· τὴν μεταβολὴν δὲ ταύτην τοῦ γυναικείου φύλου
 ὑπέστη, κατὰ τὸν Ὀσίδιον, οὐχὶ ἡ Γαλάτεια, ἀλλ' ἄλλη τις
 κόρη τῆς Κρήτης Ἰφίς καλουμένη, θυγάτηρ Λίγδου καὶ Θελε-
 τούσης.—Οἱ κάτοικοι τῆς Φαισού ἐθεωροῦντο ὡς οἱ ἀξιοίτε-
 ροι τῶν Κρητῶν, ἐξασκούμενοι εἰς τοῦτο ἐκ νεαρᾶς ἡλικίας (2).

ΛΑΣΑΪΑ, πόλις κατὰ τὴν μεσημβρινὴν παραλίαν πλη-
 σίον τῶν Καλῶν Λιμένων, ὡς λέγει ὁ Εὐαγγελιστὴς Λου-
 κᾶς (3), καὶ μικρὸν ἀπέχουσα τῆς πόλεως Λεβήνος· ὁ
 Πευτιγγέριος πίναξ ὀνομάζει τὴν Λασαίαν Λισίαν καὶ τάτ-
 τει αὐτὴν εἰς ἀπόστασιν 16 μιλίων Ῥωμ. = 6 ὥρας 24
 λεπ. ἀπὸ τῆς Γόρτυνος 24 μιλ. = 9 ὥρας 36 λεπ. τῆς
 Ἰνάτου, καὶ μικρὸν ἀπέχουσιν τῆς θαλάσσης (4).

ΛΕΒΗΝ ἢ ΛΕΒΗΝΗ ἢ ΛΕΒΗ, πόλις παράλιος κειμέ-
 νη κατὰ μεσημβρίαν ἐπὶ τῆς Λιβυκῆς θαλάσσης· ἦν μία
 τῶν ἀξιολογωτάτων πόλεων τῆς νήσου, ὡς λέγει ὁ Πλίνιος,
 καὶ ἔμπορεῖον τῆς Γόρτυνος ἧς ἀπέιχεν 90 σταδίου (5).
 Ἐν Λεβήνῃ ἦν Ἀσκληπιεῖον, ναὸς δηλ. τοῦ Ἀσκληπιοῦ οὗ ἡ
 λατρεία μετηνέχθη εἰς ταύτην τὴν πόλιν ἀπὸ τῆς ἐν τῇ
 Ἀφροικῇ Κυρήνης (6)· τὸν ναὸν τοῦτον ἀναφέρει καὶ ὁ Φιλό-
 στρατος (7). Ὁ Πευτιγγέριος πίναξ ὅς γράφει ἐσφαλμένως
 τὸν Λεβήνα Λεδήνα τάττει αὐτὸν κατ' εὐθείαν γραμμὴν ὑπὸ
 τὴν Γόρτυνα νοτίως, ἐν ἀποστάσει 12 μιλίων Ῥωμ. = 4
 ὥρ. 48 λεπ. συμφώνως τῷ Στράβωνι, πλὴν μικρᾶς τινος
 διαφορᾶς ὀλίγων σταδίων· φαίνεται ὅτι ἡ ἀκμὴ τῆς πό-
 λεως ταύτης ἐπ' ὀλίγον διήρκεσε, διότι ὑπὸ τοῦ Πευτιγγε-
 ρείου πίνακος δὲν θεωρεῖται πλέον ὡς ἀξιόλογος πόλις, καὶ

(1) Αντων. Λιβερ. Μεταμορφ. 17. (2) Αἰθην. Διπνον. β. 6, 261.

(3) Πραξ. 27, κ. 8. (4) Μάννερτ. β. 3, κ. 3. (5) Στραβ. β. 10, σ.
 478. (6) Παυσ. Κορ. κ. 26. (7) Φιλοστρ. Βίος Ἀπολλωνίου β. 9, κ. 11.

ὁ Ἱεροκλῆς δὲν καταριθμεῖ αὐτὴν μεταξὺ τῶν Κρητικῶν πόλεων. Ὁ Λεβὴν ὀλίγον ἀπέχετε τῆς πόλεως Λασιθίας· μετὰ πέντε δὲ λεπτά ἀπ' αὐτοῦ δυτικῶς ἦν, κατὰ τὸν Πτολεμαῖον, τὸ ἀκρωτήριο ὁ Λέων. Ὁ Λεβὴν ἦν πατρίς τοῦ Λευκοκόμου καὶ τοῦ Εὐξυνθέτου ὧν τὴν ἱστορίαν διηγεῖται ὁ Θεόφραστος ἐν τῷ περὶ ἔρωτος λόγῳ (1).

* Ἡ θέσις καὶ ὁ λιμὴν τοῦ Λεβήνος καλεῖται ἤδη Λιόντα.

ἌΛΛΙ, πόλις κατὰ τὸν νότιον αἰγιαλὸν ἀπέχον 20 σταδ. τῆς πόλεως Λεβήνος Δ. κατὰ τὸν Περίπλου.

ΓÓΡΤΥΝ ἢ ΓÓΡΙΥΝΑ, πόλις κατὰ τὸ μέσον τῆς νήσου, πρὸς τὸ νοτ-δυτικὸν τῆς Κνωσσοῦ καὶ τὸ βορ-ἀνατολικὸν τῆς Φαιστοῦ, ἐν πεδίῳ εὐφώρῳ περικλειομένῳ κατὰ τὸ βορ-δυτικὸν καὶ τὸ βορειον ὑπὸ τῆς Ἰῆς καὶ τῶν κλάδων αὐτῆς, μία τῶν τριῶν μεγίστων καὶ ἀξιολογωτάτων πόλεων τῆς νήσου. Ἡ Γόρτυν ἔλαβε τὸ ὄνομα ἀπὸ Γόρτυνος, υἱοῦ, κατὰ τινάς, τοῦ ἐξ Ἀρκαδίας Τεγεάτου, κατὰ δὲ τοὺς Κρήτας τοῦ Ραδαμάνθυος (2). ἦν περιτετειχισμένη τὸ πάλαι, ὥς ἐκ τοῦ Ομήρου δέικνυται=

Γόρτυνὰ τε τειχιόεσσαν (3).

ἀλλ' ὕστερον κατηδαφίσθη τὸ τεῖχος, καὶ ἔμεινε διαπαντὸς ἀτειχίστος· καὶ Πτολεμαῖος μὲν ὁ Φιλοπάτωρ ἐπεχείρησε νὰ τειχίσῃ αὐτὴν, ἀλλ' ἐφθασε μόνον ὅσον ἐπὶ ὀκτῶ σταδίου· ὁ Στράβων λέγει ἐπὶ ὀγδοήκοντα, ἀλλὰ τὸ χωρίον εἶναι προφανῶς ἡμαρτημένον, διότι, κατὰ τὸν αὐτὸν γεωγράφον, ὁλόκληρος ὁ κύκλος τῆς πόλεως ἦν ὅσον πεντήκοντα σταδίων (4). εἶχε δὲ δύο ἐπίνεια ἐπὶ τῆς Λιβυκῆς θαλάσσης=τον Λεβήνα, τὸ καὶ ἐμπορεῖον αὐτῆς καὶ τὸ Μέταλ-

(1) Θεοφρ. παρὰ Στραβ. β. 10, σ. 478. (2) Πaus. Arc. κ. 53.

(3) Ομ. Il. B. γ. 153. (4) Στραβ. β. 10, σ. 478. ιδ. σχολ. Ἐκταυτῶ

λον· καὶ τοῦ μὲν Λεβῆνος ἀπεῖχεν 90 σταδίου, τοῦ δὲ Μετάλλου 130· διεῖρε δ' αὐτὴν ὅλην ὁ ποταμὸς Ληθαῖος, ὡς λέγει ὁ Στράβων (1) ἢ κατ' ἄλλους παρέρρεεν αὐτῇ (2). — Κατὰ τὴν μυθολογίαν, ὁ Ζεὺς ὑπὸ μορφὴν ταύρου ἀρπάσας ἐκ τῆς Φοινίκης τὴν θυγατέρα τοῦ Ἀγήνορος Εὐρώπην, ἐπεραιώθη εἰς Κρήτην, καὶ διαβάς τὸν Ληθαῖον ποταμὸν, ἤγαγεν αὐτὴν εἰς Γόρτυνα. Κατὰ τὸν Στράβωνα οἱ Γορτύνιοι ἦσαν ὅμοροι τοῖς Πρασίοις, καὶ ἀπεῖχεν ἡ Γόρτυν τῆς Πράσου ἑκατὸν ὀγδοήκοντα στάδια (3)· ἀλλὰ φαίνεται ὅτι σφάλλει κατὰ τοῦτο ὁ γεωγράφος, συγχέων τὰς δύο πόλεις Πράσον καὶ Πρίανσον (4)· ἡ Γόρτυν ἐδευτέρου τῆς Κνωσσοῦ κατὰ τὴν δύναμιν· καὶ ἐν ὅσῳ αἱ δύο αὐταὶ συνέπραττον ἀλλήλαις, εἶχον ἅπαντας τοὺς ἄλλους ὑπηκόους· ἀλλ' ἀφ' οὗ ἐστασίασαν, διέστησαν καὶ τὸ κατὰ τὴν νῆσον, καὶ εἰς ὀποτέρου προσετίθετο ἡ Κυδωνία ἐκεῖνοι καὶ ὑπερίσχυον (5). Ὅτε ἡ Κνωσσὸς ἐξωντώθη ὑπὸ τῶν Ῥωμαίων, ἡ Γόρτυν ἔμεινεν ἡ μόνη ἐπίσημος πόλις, καὶ ἐπὶ τῆς Ῥωμαϊκῆς κυριαρχίας ἀνεγνωρίζετο ὡς ἡ πρωτεύουσα τῆς νήσου. — Οὐδὲν γνωρίζομεν περὶ τῶν ἀρχαίων οἰκοδομῶν καὶ μνημείων τῆς Γόρτυνος· ὁ Ἱεροκλῆς ἀναφέρει ἔτι αὐτὴ ὡς μητρόπολιν τῆς Κρήτης· διετηρήθη δὲ καὶ κατὰ τοὺς μεταγενεστέρους χρόνους τοῦ μεσαιῶνος· ἀλλ' ἄγνωστον πότε καὶ πῶς κατεστράφη. — Ἡ Γόρτυν ὠνομάσθη κατὰ καιροὺς Ἀάρισσα, Ἐλλωτὶς καὶ Κρημία (6). — Αἱ δύο πόλεις = τὸ Ῥύτιον καὶ ἡ Φαιστὶς ἔκειντο ἐπὶ τῆς χώρας τῶν Γορτυνίων· κατέσκαψαν δὲ τὴν Φαιστὸν οἱ Γορτύνιοι ἀπέχουσαν τῆς πόλεως αὐτῶν 60 στάδια.

(1) Στραβ. αὐτ. (2) Εὐσταθ. εἰς Ορμ. ἰλ. Β. σ. 646. (3) Στραβ. β. 10, σ. 478. (4) ἰδ. Πραῖσος πολ. (5) Στραβ. αὐτ. (6) Στεφ. Βυζ.—Ετυμολογ. μέγα εἰς λ. Ἐλλωτὶς.

* Ἐπὶ τῆς ἀρκτώας ἦτοι τῆς δεξιᾶς ὀχθῆς τοῦ ποταμοῦ Μαλογνίτου, ἐν ἀποστασει ὡς ἔγγιστα 2 1/2 ὥρων ἀπὸ τῶν ὑπωρειῶν τῆς Ἰδῆς, κατὰ τὴν εἰσοδὸν τοῦ εὐφρωτάτου τῶν πεδίων ἀπάσης τῆς Κρήτης, τοῦ ἤδη Μεσαρᾶ λεγομένου εἰς τὰ ἑρείπια τῆς Γόρτυνος κατέχοντα εὐρύχωρον περιφέρειαν καὶ συγκείμενα ἐξ ἀπειραρίθμων φύρδην σεσωρευμένων συντριμμάτων κοκκωτοῦ πορφυρίτου λίθου καὶ καλλίστου μαρμάρου (1). Μετὰ μιᾶς ὥρας ἀπόστασιν ἀπὸ τῶν ἑρειπίων τούτων πρὸς τὸ βορρ-δυτικὸν ὑπάρχει λόφος καὶ ἐν αὐτῷ ὁ λεγόμενος Λαθύρινθος τῆς Γόρτυνος· εἶναι δὲ τοῦτο μέγα κατώρυγμα ὑπόγειον ἔχον πολυαρίθμους διόδους καὶ περιελιγμοὺς καὶ θαλάμους καὶ θόλους διατέμνοντας ἀτάκτως ἅπαν τὸ ἔνδον τοῦ λόφου· τινὲς ἐθεώρησαν τὸ κατώρυγμα τοῦτο ὡς λαθύρινθον, νομίσαντες μάλιστα ὅτι ἦν ὁ αὐτὸς τῷ τῆς Κνωσσοῦ μεθ' ἧς συνεκινῶναι ὑπογείως· ἀλλὰ κατὰ τὴν γνώμην νεωτέρων περιηγητῶν στηριζομένην εἰς παρατηρήσεις ἀκριβεῖς καὶ θασίμους (2), τοῦτο οὔτε λαθύρινθος ἦν οὔτε μεταλλεῖον, ὥς τινες ὑπέλαβον οὔτε ἄλλο τι εἰμὴ μόνον λατομεῖον μὲν τὸ κατ' ἀρχὰς ἐξ οὗ κατεσκευάσθησαν πολλαὶ οἰκοδομαὶ καὶ ἀρχαῖαι καὶ νεώτεραι, ὡς καὶ ἡ παλαιὰ μητροπολιτικὴ ἐκκλησία καὶ ἄλλα διάφορα κτίρια· προϊόντες δὲ τοῦ χρόνου μετεβλήθη εἰς κρησφύγετον, εἰς ἐπαυλὶν ποιμένων καὶ ποιμνίων καὶ εἰς ληστῶν καὶ πειρατῶν καταγώγιον (3). Οὐ πόρρω τῶν ἑρειπίων τῆς Γόρτυνος κεῖται χωρίον Ἅγιοι Δέκα.

(1) Β' και Β' ἄλλοι: Μπ 5, σ. 435. Ἰδ. Τουρνιφ. σ. 22 — Παροκ. 2, σ. 358 — Σαβάρ σ. 152. Ἰδ. καὶ Χρ. Κρήτη Τ. 1, κ. 3, σ. 400.

(2) Σίβερ σ. 510, 519. (3) Αὐτ. — Ἰδ. Χρ. Κρήτη Τ. 1, κ. 5, σ. 447—454 καὶ Δάπερ περὶ τοῦ Λαθύρινθου τῆς Κρήτης.

ΡΥΤΙΟΝ, πολ. κατὰ τὸ νοτ. ἀνατολικὸν τῆς Γόρτυνος, τὸ βορ. ἀνατολικὸν τῆς Φαιστοῦ καὶ τὸ δυτικὸν τῶν Στηλῶν ἐπὶ τῆς χώρας τῶν Γορτυνίων· ὁ Ὅμηρος μνημονεύει τοῦ Ρυτίου μετὰ τῆς Φαιστοῦ=

Φαιστόν τε Ρύτιόν τε πόλεις εὖ ναιεταώσας (1).
καὶ ὁ Στράβων ὡσαύτως — Γορτυνίων δ' ἐστὶ καὶ τὸ Ρύτιον σὺν τῇ Φαιστῷ (2).
καὶ ὁ Νόννος δὲ

Οἷς ἅμα πολλοὶ

Ἰψιλόρου Γόρτυνος ἐθωρήσσαντο πολῖται

Καὶ νάσται Ρυτίοιο (3).

ἀπαντᾶται δὲ τὸ ὄνομα τῆς πόλεως ταύτης καὶ παρὰ τῷ Πλινίῳ καὶ παρὰ Στεφάνῳ τῷ Βυζαντίῳ.

ΛΥΚΑΣΤΟΣ, πόλις κατὰ τὸ μεσόγαιον μεταξὺ Κνωσοῦ καὶ Γόρτυνος· ἀναφέρεται ὑπὸ τοῦ Ὁμήρου ἐν τῷ καταλόγῳ=

Λύκτον, Μίλητόν τε καὶ ἀργινόεντα Λύκαστον (4).
ἐπὶ τοῦ Στράβωνος δὲν ἐσώζετο πλέον, ὡς οὐδὲ ἡ Μίλητος· τῆς δὲ χώρας τὸ μὲν διενείμαντο οἱ Λύκτιοι, τὸ δὲ οἱ Κνώσσιοι, κατασκάψαντες τὴν πόλιν (5). ὁ Πλίνιος ἀλλ' ὁμῶς ἀναφέρει τὴν Λύκαστον ὡς μίαν τῶν μεσογαίων πόλεων, ὡς καὶ ὁ Πομπόνιος Μέλας. Οἱ Γορτύνιοι ἐθωρήσαντο ποτὲ τοῖς Ραυκίοις τὴν Λύκαστον ἢ ἐκαλεῖτο Λυκάστιον (6).

ΡΑΥΚΟΣ, πόλις ὀρεινὴ κατὰ τὸ μέσον τῆς νήσου, ἐπὶ τῆς ὁδοῦ τῆς μεταξὺ Κνωσοῦ καὶ Γόρτυνος καὶ πρὸς τὸ βόρειον τῆς Λυκάστου ἧς ἀπεῖχεν ὀλίγον· ἡ Ραῦκος συνωκί-

(1) Ομ. Ιλ. Β. ζ. 648. (2) Στράβ. β. 10, σ. 479. (3) Νόνν. Διονυσ. β. 13, ζ. 233. (4) Ομ. Ιλ. Β. ζ. 647. (5) Στράβ. β. 10, σ. 479. (6) Πολύβ. κ. 45.

σθη ὑπ' ἀνθρώπων ἐξορισθέντων τῆς πατρίδος αὐτῶν ἐκ τῶν μελισσῶν, διότι λέγεται ὅτι σμῆνος μελισσῶν χαλκοειδῶν λεγομένων ἐκ τινος δαιμονίας προσβολῆς κατέπη εἰς Κρήτην ἐπὶ τοῦ τόπου ἐνθα ὦκουν πρότερον οἱ Ραῦκιοι καὶ τοσοῦτον ἐστενοχώρησεν αὐτοὺς, ὥστε ἠναγκάσθησαν οὗτοι νὰ καταλείψωσι τὴν πόλιν καὶ μεταβάντες ἐνταῦθα, ἔκτισαν ταύτην τὴν Ραῦκον ἣν ὠνόμασαν ἀπὸ τοῦ τόπου τῆς γεννήσεως αὐτῶν (1). ὁ Στέφανος ἀναφέρει τὴν πόλιν ταύτην (2). — Οἱ Γορτύνιοι κυριεύσαντες ποτὲ τὴν Λύκαστον ἐδωρήσαντο αὐτὴν τοῖς Ραυκίοις μετὰ τῆς χώρας αὐτῆς (3).

* Χωρίον Ἅγιος Μύρων ἐν τῇ ἐπαρχίᾳ Μαλεβιζίου ἐπὶ πλευρᾷς ὄρους, καθ' ἡμίσειαν ὡς ἔγγιστα ὥραν ἀπὸ τῶν ὑπωρειῶν αὐτοῦ, καὶ περίφημον καθ' ἅπασαν τὴν νῆσον διὰ τὸν ἐξαίρετον οἶνον αὐτοῦ θεωρεῖται ὡς κείμενον ἐπὶ τῆς θέσεως τῆς πόλεως Ραῦκου· ἔλαβε τὸ χωρίον τὸ ὄνομα ἀπὸ ἐπισκόπου Μύρωνος, ἁγίου ἀνδρὸς καὶ μάρτυρος, ὡς ἐκ τῆς ἐκθέσεως τοῦ Λαμβηκίου δηλοῦται — Μηνὶ αὐγούστῳ θ' τοῦ ἁγίου ἱερομάρτυρος Μύρωνος, ἐπισκόπου Κρήτης· ὁ ἅγιος καὶ θαυματουργὸς καὶ τοῦ Χριστοῦ ἱεράρχης Μύρων γεννᾶται ἐν Κρήτῃ τῇ νήσῳ ἐν Ραυκίᾳ τῇ πόλει, πλησίον Κνωσσοῦ ἐπὶ Δεκίου τοῦ βασιλέως, ἐξ εὐγενῶν φῦς γονέων κτλ. (4).

ΠΑΝΝΟΝΑ, πόλις οὐ πόρρω τῆς Κνωσσοῦ· ὑπὸ μόνου τοῦ Πτολεμαίου ἀναφέρεται.

ΘΕΝΑΪ, πόλις ἐν πεδίῳ καλουμένῳ Ὀμφαλίῳ οὐ πόρρω

(1) Αἰλιαν. Ζ. ις. β. 17, κ. 35. (2) Στεφ. Βυζ. Ραῦκος.

(3) Πολυβ. κ. 45. (4) Λαμβήκιος ἐν καταλόγῳ Βιβλιοθ. Βινδολ. β. 8, 261 (ἐν Κώδικ. 14) περιέχοντι Ἑλληνικὸν ἐκκλησιαστικὸν μνηολόγιον· ὁ ἅγιος οὗτος κατατάχθη καὶ εἰς τὸ Ῥωμαϊκὸν μαρτυρολόγιον τῇ 8 αὐγούστου. In Creta sancti Myrenis Episcopi, miraculis clari.

τῆς Κνωσσοῦ κατὰ μεσημβρίαν, παρὰ τὸν ποταμὸν Τρίτωνα,
ὁ Καλλιμάχος μνημονεύει τῶν Θεῶν οὕτω=

Εὖτε Θεὸς ἀπέλειπεν, ἐπὶ Κνωσσοῖο φέρουσα,
Ζεῦ πάτερ, ἡ νύμφη σέ, Θεναὶ δ' ἔσαν ἐγγῦθι Κνωσσοῦ,
Τουτάκι τοι πέσε, δαῖμον, ἀπ' ὀμφαλος· ἔνθεν ἐκείνο
Ὀμφάλιον μετέπειτα πέδον κέλεύουσι Κύδωνες (1).

καὶ ὁ Στέφανος λέγει = Ὀμφάλιον, τόπος Κρήτης, πλησίον
Θεῶν καὶ Κνωσσοῦ (2). καὶ ὁ Διόδωρος δὲ οὕτω= Φερο-
μένου μὲν γὰρ ὑπὸ τῶν Κουρήτων αὐτοῦ (τοῦ Διὸς) νηπίου,
φασὶν ἀποπесεῖν τὸν ὀμφαλὸν περὶ τὸν ποταμὸν τὸν κα-
λούμενον Τρίτωνα (3).

* Παρὰ τὴν θέσιν τῶν Θεῶν κεῖται χωρίον Κανὶ-Κα-
στελί λεγόμενον καὶ ἐρείπια φρουρίου τοῦ μεσαιῶνος Τέμε-
νος καλουμένου καὶ κτισθέντος τῷ 961 ὑπὸ τοῦ Νικηφόρου
Φωκᾶ, στρατηγοῦ τοῦ αὐτοκράτορος Ῥωμανοῦ· τὸ φρούριον
τοῦτο κατέστη ὀνομαστὸν ἐπὶ Ἐνετῶν, διότι κατέφυγεν εἰς
αὐτὸ ὁ Δουξ τῆς Κρήτης, ὅτε ὁ Δουξ τῆς Νάξου Μάρκος
Σανούδας ἐπαναστὰς κατὰ τῆς Ἐνετίας, ἐγένετο κύριος πρὸς
καιρὸν τῶν πρωτίστων πόλεων τῆς Κρήτης (4). ἦν δὲ τὸ
Τέμενος ἐπὶ ὄρους ἐν μέσῳ πολλῶν ἄλλων ὀρέων καὶ περι-
κυκλούμενον ὑπὸ βαθυτάτων κοιλάδων. — Κατὰ τὸ ἀνατ-
βόρειον τοῦ Κανὶ-Καστελίου μετὰ ὁ μίλια ἰτ. κεῖται χω-
ρίον Ἀρχάνες καλούμενον καὶ ἐπάνωθεν αὐτοῦ τὸ ὄρος τὸ
καλούμενον Γιούκτα ἐφ' οὗ ἦν ὁ τοῦ Διὸς λεγόμενος τάφος
ὃς ἐσώζετο καὶ μετὰ τὴν ἐποχὴν ἔτι τοῦ μεγάλου Κων-
σταντίνου (5).

(1) Καλλιμαχ. Ὑμν. εἰς Δία σ. 42. (2) Στεφ. Βυζ. Ὀμφάλιον.

(3) Διοδ. Σικ. β. 5, κ. 70. (4) Φωσκαρίνης περὶ φορολογ. ἰταλ.
απρὸς Κερηνλ. 5, 2, σ. 243. (5) Ἰδ. Πασλίῦ Περιηγ. Κρητ. τ. 1, κ. 13.

ΑΕΟΣ ἢ ὈΑΕΟΣ, πόλις παρὰ τὸν ποταμὸν Ὀαζόν (1) μικρὸν ἀπέχουσα τῆς πολ. Ἐλευθερινῶν, κατὰ τὸν Ξενίωνα καὶ τὸν Φιλισθένην (2). ἔλαβε τὸ ὄνομα ἀπὸ τοῦ ποταμοῦ Ὀαζοῦ ἢ ἀπὸ Ὀαζοῦ υἱοῦ Ἀκακαλλίδος τῆς Μίνως ἢ ἀπὸ Ὀαζοῦ υἱοῦ Ἀπόλλωνος καὶ Ἀνθηλίνης· κατὰ τινες δὲ ἀπὸ τοῦ κρημνώδους τοῦ τόπου, ὡς ὁ Στέφανος λέγει = Ὀαζὸς τινὲς - διὰ τὸ κατὰ κρημνον εἶναι τὸν τόπον· καλοῦσι γὰρ τοὺς τοιοῦτους τόπους ἄζους, καθάπερ καὶ ἡμεῖς ἀγμούς (3). ἐκτίσθη δὲ ὑπὸ τοῦ ἐγγόνου τοῦ Μίνως. Ὁ Ἡρόδοτος ἀναφέρων τὴν πόλιν Ἀζόν, λέγει ὅτι ἐβασίλευσε ποτὲ ἐν αὐτῇ ὁ Ἐτέαρχος ὃς ἔχων θυγατέρα Φρονίμην τοῦνομα ὀρφανὴν μητρὸς, ἐγημε δευτέραν γυναῖκα· εἰσελθοῦσα δὲ αὐτῇ εἰς τὴν οἰκίαν, ἔδειξε πραγματικῶς ὅτι ἦν μητρειὰ τῆς Φρονίμης, καὶ οὐ μόνον ἐμηχανᾷτο τὰ πάντα κατ' αὐτῆς, ἀλλὰ τέλος καὶ διέβαλεν αὐτὴν πρὸς τὸν ἄνδρα ὡς ἀκολασταίνουσιν· πιστεύσας δ' ἐκεῖνος, ἔπραξε κατὰ τῆς θυγατρὸς ἔργον ἀπαίσιον· ἦν ἐν Ἀζῶ ἔμπορός τις Θηραῖος Θεμίσων καλούμενος· τοῦτον προσκαλεσάμενος ὁ Ἐτέαρχος εἰς ξενίαν καὶ ἐξορκίσας ὅτι θὰ ὑπηρετήσῃ αὐτῇ εἰς ὅ,τι ἂν δεηθῇ, παρέδωκεν αὐτῇ τὴν θυγατέρα, κελεύσας νὰ ἀπαγάγῃ καὶ νὰ καταποντήσῃ αὐτήν· ἀγανακτήσας δὲ ὁ Θεμίσων ἐπὶ τῇ ἀπάτῃ καὶ διαλυσάμενος τὴν ξενίαν, παρέλαβε τὴν κόρην καὶ ἀπέπλευσεν, ἀλλ' ὡς ἔφθασεν εἰς τὸ πέλαγος, διαδήσας διὰ σχοινίου, καθῆκε μὲν αὐτὴν εἰς τὸ πέλαγος, ἔκ πληρώσῃ τὴν ἐξορκωσιν τοῦ Ἐτεάρχου, ἀλλ' ἅμα ἀνελκύσας αὐτήν, ἀφίκετο εἰς τὴν Θήραν (4), καὶ ἐκεῖ παραλαβὼν αὐτὴν ὁ Πολύμνητος, ἀνὴρ τῶν Θηραίων δόκιμος, ἐπαλλακεύετο

(1) Βιργιλ. Βελ. 1 — Βίβλος περὶ ποτ. σ. 15, 44. Οἰδ. ρλ. (2) Στεφ. βοξ. Οαζός. (3) Στεφ. αὐτ. (4) Ἡρόδοτ. β. 4, κ. 151.

καὶ ἔσχεν ἐξ αὐτῆς τὸν Βάττον, οἰκιστὴν τῆς Κυρήνης (1).

* Παρὰ τὴν θέσιν τῆς πόλεως ταύτης ὑπάρχει χωρίον διατηρήσαν τὸ ἀρχαῖον ὄνομα Ἀξὸς καὶ κείμενον ἐπὶ πλευρᾷ λόφου, οὐ πόρρω τοῦ χωρίου Ἐλευθέρας διατηρήσαντος καὶ τούτου τὴν ὀνομασίαν τῆς ἀρχαίας πόλεως Ἐλευθερῶν κειμένης τὸ πάλαι οὐ πόρρω τῆς Ἀξοῦ ἢ Ὀαξοῦ (2). Περὶ τὸ χωρίον Ἀξὸν σώζονται λείψανα τῆς ἀρχαίας πόλεως· κεῖται δὲ ἡ Ἀξὸς κατ' ἀνατολὰς τῆς Ἐλευθέρας, κατὰ τὸ νοτ-ἀνατολικὸν τοῦ χωρίου Δαφνίδων καὶ οὐ πόρρω τοῦ χωρίου Γαράζου καὶ τῆς ἀριστερᾷς ὄχθης τοῦ ποταμοῦ λεγομένου τῆς Ἀξοῦ ῥέοντος ἀπ' ἀνατολῶν πρὸς δυσμὰς εἰς τὴν θάλασσαν· τὰ περὶ τοῦ χωρίου εἰπὶ γυμνὰ, τραχέα καὶ κρημνώδη ἔχοντα μόνον ἐλαίας τινὰς σποράδην. — Τὰ εὐρεθέντα νομίσματα τῆς Ἀξοῦ παριστῶσι τὰ μὲν τὸν Δία, τὰ δὲ τὸν Ἀπόλλωνα. — Περὶ τὸ χωρίον εὐρέθησαν ἐρείπια τείχους ἀρχαιοτάτου Κυκλωπικοῦ καὶ ἐντὸς τοῦ χωρίου εἰς τεῖχος τῆς ἐκκλησίας τοῦ Ἐσταυρωμένου ἐπὶ λευκοῦ μαρμάρου ἡ ἐξῆς Δωρική ἐπιτύμβιος ἐπιγραφή=

Μή μου ἐνυβρίξης ἄγνων τάφον, ὦ παροδίτα,

Μή σοι μνηνίσῃ πικρὸν ἐπ' Ἀγασίλας,

Φερσεφόνα τε κόρη Δαμάτερος· ἀλλὰ παρέρπων

Εἶπον Ἀρετίω· Γαῖαν ἔχοις ἐλαφράν·

καὶ ἄλλαι ἀλλαχοῦ ἡμιεξηλειμμέναι, καὶ μετὰ δέκα λεπτά ἀπὸ τοῦ χωρίου λείψανα ὑδραγωγοῦ τοῦ μεσαιῶνος (3).

ΤΥΛΙΣΣΟΣ, πόλις μνημονευομένη ὑπὸ μόνου τοῦ Πλινίου ἐν ἀορίστῳ θέσει· ἐν τῷ γεωγραφικῷ πίνακι τοῦ Κίπερτ γάττεται οὐ πόρρω τῆς Κνωσσοῦ πρὸς δυσμὰς.

(1) Ηρόδοτ. β. 4, κ. 155. (2) Στφ. Βυζ. Ὀαξὸς πόλις Κρήτης Ἐλευθερῶν οὐ πόρρω. (3) Πασλιῦ Περιηγ. Κρήτ. Τ. 1, κ. 8.

* Χωρίον Τυλίσον ὑπάρχει κατὰ τὸ νότιον τοῦ ὄρους Στρομπολίου ἐν τῇ ἐπαρχίᾳ Μαλαθεζίου, καὶ ἐκ μόνης τῆς ὁμοιότητος τοῦ ὀνόματος ὁ Πασλέϋ ἐθεώρησε τὴν θέσιν ταύτην ὡς τὴν τῆς ἀρχαίας Τυλισσοῦ. Νομίσματα τῶν Τυλισσαίων εὑρέθησαν οὐχὶ ἐνταῦθα ἀλλ' ἀλλαχοῦ παριστῶντα νέον φέροντα διὰ τῆς δεξιᾶς χειρὸς κεφαλὴν αἰγάγρου καὶ διὰ τῆς ἀριστερᾶς τόξον· καὶ ἐπειδὴ ἐπὶ τῶν κατὰ ταῦτα τὰ μέρη ὁρέων εὐρίσκονται πολλαὶ αἰγάγροι, προτείνει καὶ τοῦτο ὁ ῥηθεὶς περιηγητὴς ὡς ἐπιχείρημα ἀποδεικτικὸν τῆς ταυτότητος (1)· ἀλλ' αἱ εἰκασίαι αὗται εἰσὶ βεβιασμέναι καὶ πολὺ πόρρω τῆς πιθανότητος. — Τὸ χωρίον Τυλίσον περικυκλοῦται ὑπὸ ξυλοκερατιῶν, ἐλαιῶν καὶ ἀμπελῶνων.

ἈΠΟΛΛΩΝΙΑ, πόλις κατὰ τὸν βόρειον αἰγιαλὸν, πλησιέστατα τοῦ Ματίου πρὸς δυσμὰς (2), καὶ κατὰ τὸ βορδυτικὸν τῆς Κνωσσοῦ· κατὰ τὸν Στέφανον ἡ πόλις αὕτη ἐκαλεῖτο ἀρχαιότερον Κυθωνία (3). Ἐν τῇ τετάρτῃ ἐν Χαλκηδόνι συνόδῳ γίνεται μνεῖα Εὐσεβίου, ἐπισκόπου Ἀπολλωνίας (4)· παρὰ τῷ Πτολεμαίῳ οὐχ εὐρηται ἡ πόλις αὕτη.

* Κατὰ τὸν Πασλέϋ τὸ χωρίον Ἀρμυρὸν κεῖται πιθανῶς ἐπὶ τῆς θέσεως τῆς Ἀπολλωνίας.

ΚΥΤΑΪΟΝ, πόλισμα παραθαλάσσιον κατὰ τὸ νοτ' ἀνατολικὸν τοῦ ἀκρωτηρίου Δίου· ὁ Πλίνιος τάττει τὸ Κυταῖον μεταξὺ Πανόρμου καὶ Ἀπολλωνίας (5)· ὡσαύτως ἀναφέρουσιν αὐτὸ καὶ ὁ Πτολεμαῖος (6) καὶ ὁ Στέφανος (7) καὶ ὁ Μελέτιος (8) καὶ ὁ Νόννος (9).

(1) Πασλέϋ Περιηγ. Κρητ. Τ. 2, κ. 38, σ. 264. (2) Πλιν. β. 4, κ. 12, § 20. (3) Στεφ. Βυζ. Ἀπολλωνία. (4) Δάπερ. (5) Πλιν. Φυσ. Ἱστ. β. 4, κ. 20. (6) Πτολεμ. Γεωγρ. β. 3, κ. 17. (7) Στεφ. Βυζ. εἰς λ. Κύταιον ἔστι καὶ Κύταιον πόλις Κρήτης. (8) Μελέτ. Γεωγρ. σ. 409.

(9) Νόνν. 13, 237 = Καὶ ἔστι καλὰ Κυταῖον.

* Τὸ Κυτᾶϊον ἔκειτο πιθανῶς πλησίον τοῦ ἤδη σωζομένου Παλαιοκάστρου, κατὰ τὸν πρὸς δυσμὰς τοῦ Μεγάλου κάστρου ἢ Κανδίας κόλπον, οὐ πόρρω τοῦ χωρίου Ρογδιᾶς κατ' ἀνατολὰς ἐπὶ τῆς θαλάσσης (1).

ΜΑΤΙΟΝ, πόλις παραθαλάσσιος κατὰ τὸν βόρειον αἰγιαλὸν, ἀπέναντι τῆς νήσου Δίας, κατὰ τὸν Πλίνιον, καὶ κατ' ἀνατολὰς τῆς Ἀπολλωνίας (2). Παρὰ τὸ Μάτιον ὠκοδομήθη ὑπὸ τῶν Σαρακηνῶν ἡ πόλις Χάνδαξ ἢ Κάνδια (3).

ΧΑΝΔΑΞ, πόλις οὐχὶ τῶν ἀρχαίων· οἱ Σαρακενοὶ κατακτεταὶ τῆς Κρήτης κατὰ τὸν ἑννατον αἰῶνα 833 π. Χ. ἐκπλεύσαντες οὐχὶ κατ' εὐθείαν ἐξ Ἰσπανίας, ὡς κοινῶς νομίζεται, ἀλλ' ἐξ Ἀλεξανδρείας, ἐπεραιώθησαν κατὰ πρῶτον καὶ ὤκησαν εἰς Σοῦδαν, κατὰ τὴν νῦν Ἀκρωτήρι λεγομένην Χώραν, ἣν οἱ περὶ τοῦ συμβάντος τούτου γράψαντες Βυζαντινοὶ ἱστορικοὶ, ὡς ὁ Ζωναρᾶς, ὁ Κεδρηνὸς καὶ ὁ Κουροπαλάτης, ὀνομάζουσιν Ἀκρωτήριον Χάρακα, διότι αἱ δύο λέξεις Σοῦδα καὶ Χάραξ εἰσὶ συνώνυμοι παρὰ τοῖς συγγραφεῦσι τοῦ Μεσαιῶνος· ἐχρῶντο δὲ κυρίως τῇ ὀνομασίᾳ τῆς Σούδας σημαίνοντες δι' αὐτῆς ὠχυρωμένον χάρακα· μετὰ ταῦτα δὲ ὁ στρατηγὸς Ἐμποῦ·Χαάπης ἢ Ἀπόχαψ, ὡς ὑπὸ τῶν Βυζαντινῶν συγγραφέων ὀνομάζεται, καὶ οἱ ὀπαδοὶ αὐτοῦ ἔκτισαν ἐν κεντρικωτέρᾳ θέσει τὴν πόλιν Χάνδακα, παρὰ τὸ ἀρχαῖον Μάτιον, πρὸς δυσμὰς τοῦ Ἡρακλείου καὶ πρὸς ἀνατολὰς τῆς Φιθίμνης· ἡ Ἀραβικὴ αὕτη ὀνομασία Χάνδαξ (Χανδάκι) ἐγένετο παραδεκτὴ μέχρι τινὸς παρὰ τοῖς Ἕλλησιν, ἕως οὗ ὁ Ἐνετὸς Δάνδολος μετεποίησεν αὐτὴν εἰς Κάνδιδαν, καὶ ἄλλοι μετέπειτα Ἐνετοὶ συγγραφεῖς εἰς Κάνδιαν· καὶ μέχρι

(1) Πασαῖο Περιηγ. Κρητ. Τ. 1, κ. 16, σ. 259 κξ. (2) Πλιν. β. 3. κ. 12, § 20. (3) Ἰδ. Χάνδαξ πλ.

τινὸς μὲν ἡ Ἰταλικὴ αὐτὴ ὀνομασίᾳ περιωρίζετο εἰς μόνην τὴν πρωτίστην ταύτην πόλιν τῆς Κρήτης, ἀλλὰ μετὰ παρέλευσιν χρόνου ἐξετάθη ἐπὶ πάσης τῆς νήσου ἥτις ἀπὸ τοῦ δεκάτου πέμπτου αἰῶνος μέχρι τοῦδε γνωρίζεται καθ' ἅπασαν τὴν Εὐρώπην ὡς κατὰ τὴν Ἰταλίαν, Γαλλίαν, Ἀγγλίαν κτλ. ὑπὸ τὸ ὄνομα Candia, Candie καὶ Candy (1).

* Ἡ πόλις Χάνδαξ καλεῖται ἤδη ὑπὸ τῶν ἐγγωρίων Μεγάλου Κάστρον ἢ ἀπλῶς Κάστρον· κεῖται δὲ, κατὰ τὴν εἰκασίαν τοῦ Ἀγγλοῦ Περιηγητοῦ Πασλέϋ ἐπὶ τῆς θέσεως τοῦ πάλαι Ματίου (2), τῆς ἀμέσως πρὸς ἀνατολὰς τῆς Ἀπολλωνίας κειμένης πόλεως, κατὰ τὴν ὑπὸ τοῦ Πλινίου φυλαττομένην τάξιν = Πάνορμος, Κυταῖον, Ἀπολλωνία, Μάτιον (3). Τὸ φρούριον τῆς πόλεως Μεγάλου Κάστρου εἶναι ὄχυρόν, καὶ τὸ πρῶτον τῶν τριῶν κυρίων φρουρίων τῆς νήσου. Ὁ λιμὴν ἄχρηστος καὶ σκαρῶν μόνον δεκτικός· σκέπεται δὲ ὑπὸ τῆς ἀπέναντι νήσου Δίας. Ἡ πόλις ἡμελημένη ὡς πᾶσαι αἱ Ὄθωμανικαὶ πόλεις, τὰ δὲ τείχη αὐτῆς εἰσὶν ὄχυρά· ἔχει τάρφους θαλασσίας καὶ 8 μιλίων περίμετρον· ἀπὸ τῆς θαλάσσης εἶναι ἀπρόσβλητος καὶ ἀπροσπέλαστος διὰ τὸ ἀβαθές. Οἱ κάτοικοι συμποσοῦνται ὡς 12,000 ὧν αἱ 10,000 Ὄθωμανοὶ, οἱ δὲ λοιποὶ Χριστιανοί, Ἀρμένιοι καὶ Ἑβραῖοι· τὰ περίξ πεδιάδες μεγάλαι καὶ εὐφοροὶ πλουτοῦσαι ἐκ παντοδαπῶν προϊόντων. Ἡ πόλις αὕτη ἦν ἐν κρείττονι στάσει ἐπὶ Ἑνετῶν παρ' ὧν ἐάλω ὑπὸ τῶν Ὄθωμανῶν ἐν ἔτει 1669 τῇ 16 Σεπτεμβρίου μετὰ τριετῇ πολιορκίᾳ καθ' ἣν ἀπώλοντο ἐπὶ σατράπαι, ὀγδοήκοντα ἀξιωματικοὶ καὶ ἐπέκεινα τῶν δέκα χιλιάδων γενιτσάρων, ἐκτὸς ἄλλων

(1) Ἰδ. Πασλέϋ Πρῆγ. Κρήτ. Τ. 1, κ. 11, σ. 189, 190.

(2) Ἀντ. κ. 16, σ. 261. (3) Πλιν. β. 4, κ. 20.

στρατιωτῶν. Οἱ Ἐνετοὶ ἐπολιόρκησαν αὐτὴν μετὰ ταῦτα, ἀλλ' εἰς μάτην. Μ. Γ. 42. 58'. Π. 18. 45'.

ΚΝΩΣΣΟΣ, πόλις μία τῶν τριῶν μεγίστων καὶ ἐπιφανεστάτων κειμένη ἐν πεδίῳ καὶ ἔχουσα τὸ πάλαι περιφειαν 30 σταδίων, μεταξὺ τῆς Λυκτίας καὶ τῆς Γορτυνίας· ἀπεῖχε δὲ ἡ Κνωσσὸς τῆς μὲν Γόρτυνος 200 σταδίου Β. Α. τῆς δὲ Λύκτου 120 Β. Δ. τῆς δὲ θαλάσσης τῆς πρὸς βορρᾶν 25 (1)· ὁ Ὀμηρος ὑμνεῖ κατ' ἐξοχὴν τὴν Κνωσσὸν, ἐπονομάζων αὐτὴν μεγάλην (2)· ἤρχετο δὲ αὕτη ἔνθα οἱ βραχίονες τῆς Ἰδῆς καταπίπτουσιν ἡρέμα πρὸς ἄρκτον εἰς λόφους εὐφόρους, καὶ διατεμνόμενοι οὕτω διὰ χλοερῶν κατωφερειῶν διήκουσιν εἰς τὴν θάλασσαν. Τὰ περὶ τὴν Κνωσσὸν κατεῖχον οἱ Κούρητες, Κορύβαντες καὶ Ἰδαῖοι Δάκτυλοι, καὶ ἐκεῖ ἐτελοῦντο οἱ ὀργιασμοὶ αὐτῶν καὶ πάντα τὰ κατὰ τὴν λατρείαν τοῦ Διὸς, καὶ ἐκεῖ ἐδείκνυτο τὸ ἄντρον ἐν ᾧ ἐτέχθη καὶ ὁ τύμβος ἐν ᾧ ἐτάφη, ὡς ἔλεγον. Ἐκτίσθη δὲ ἡ πόλις αὕτη πρὸ τῆς καθόδου τῶν Λαυριέων, καὶ κατ' ἐκείνην κυρίως τὴν ἐποχὴν ἀνεδείχθη ὑπερτέρα πασῶν τῶν πόλεων τῆς Κρήτης, καὶ ἐγένετο βασιλείας καθέδρα τοῦ Μίνως, διὸ καὶ ὑπὸ τοῦ Ὀμήρου Μινώϊος Κνωσσὸς λέγεται (3), καὶ διετέλεσε μέχρι πολλοῦ φέρουσα τὰ πρῶτα (4), καὶ συμφρονήσασα τῇ Γόρτυνι, ὑπέταξε πᾶσαν τὴν Κρήτην πλὴν τῆς πόλεως τῶν Λυκίων (5), καὶ συνωμολογήθη συνθήκη μεταξὺ Κνωσσιῶν καὶ Γορτυνίων καθ' ἣν ἐποχὴν ὁ βασιλεὺς τῆς Μακεδονίας Φίλιππος ὁ Β' ἐπολέμει τοὺς Αἰτωλοὺς (220 π. Χ.) προΐόντος δὲ τοῦ χρόνου ἐταπεινώθη ἡ Κνωσσὸς καὶ πολλῶν τῶν προνομίων αὐτῆς ἐστε-

(1) Στραβ. β. 10, σ. 476. (2) Ομ. Οδ. Γ. 5. 178. (3) Ομ. Ὑμν. εἰς Ἀπολλ. Πυθ. 5. 215. (4) Στραβ. αὐτ. (5) Παλλ. β. 4, κ. 53.

ρήθη, καὶ τὸ ἄξίωμα μετέστη εἰς τὴν Γόρτυνα καὶ εἰς τὴν Λύκτον· ἀλλ' ὕστερον ἀνέλαβεν αὐθις τὸ παλαιὸν σχῆμα τῆς μητροπόλεως. Ἡ Κνωσσὸς εἶχεν ἐπίνειον τὸ Ἡράκλειον· ἀλλ' ὁ Μίνως μετεχειρίζετο ἐπίνειον τὸν Ἀμνισὸν ἔνθα ἦν καὶ ναὸς Εἰλίθυίας. Ἡ Κνωσσὸς ἀρχαιότερον ἐκαλεῖτο Κέρατος, κατὰ τὸν Στράβωνα, ὁμωνύμως τῷ παραρρέοντι ποταμῷ (1), καὶ Τρίττα κατὰ τὸν Ἡσύχιον. — Ἡ πόλις αὕτη ὑπέκυψεν εἰς τὴν κυριότητα τοῦ Μιθριδάτου καὶ ὕστερον εἰς τὴν τῶν Ῥωμαίων ὑπὸ τὸν Μέτελλον (2), καὶ ἔσχε τότε ἀποικίαν Ῥωμαϊκὴν (3). — Παρὰ τὴν Κνωσσὸν ἦν ὁ θρυλλούμενος ὑπὸ τοῦ Δαίδαλου κατασκευασθεὶς λαβύρινθος τῆς Κρήτης ἔνθα ἑτερατολογήθησαν τὰ κατὰ τὸν Ἀστερίωνα ἢ Μινόταυρον, τὸν Θησέα κτλ. (4). — Ὁ Δαίδαλος διέτριψε μακρὸν χρόνον ἐν Κνωσσῷ παρὰ τῷ Μίνῳ ἐξ οὗ οἱ Κρήτες ἐφημίσθησαν ὡς ἐπιτήδειοι ἐπὶ τῇ ξοανοποιᾷ (5). — Οἱ προπάτορες Στράβωνος τοῦ γεωγράφου κατήγοντο ἐκ τῆς Κνωσσοῦ (6). — Ἐγεννήθησαν δὲ ἐν Κνωσσῷ καὶ ἄνδρες τῶν ἐπισήμων, ὡς ὁ Χερσίφρων μνημονευόμενος ὑπὸ τοῦ Στράβωνος (7) καὶ ὁ υἱὸς αὐτοῦ Μεταγένης, ἀμφότεροι ἀρχιτεκτονήσαντες τὸν ἐν Ἐφέσῳ ναὸν τῆς Ἀρτέμιδος, ὁ Ἰάφρων, εἰς τῶν ἐξηγητῶν ὃς παρεῖχε τοὺς χρησμοὺς ἐν ἑξαμέτρῳ, λέγων ὅτι ὁ Ἀμφιάραος ἔχρα τὰ ἔπη ταῦτα τοῖς κατὰ Θηβῶν ἐκατρατεύσασιν Ἀργείοις (8), Ἀνελίδημος ὁ φιλόσοφος, Πετελλίδης ὁ ἱστορικὸς, Δίκτυς ὁ Κρής ὃς συμ- παραγενόμενος τῷ Ἰδομενεῖ κατὰ τῆς Τρωάδος, ἔγραψεν,

(1) Στραβ. αὐτ. (2) Αππιαν. β. 1, κ. 99. — Διβ. 99. — Φλωρ. β. 3. κ. 7. — Ἰδ. Κρήτη. (3) Στραβ. β. 10, σ. 477. (4) Πaus. Αττ. κ. 27. — Κερ. κ. 31. — Διοδ. Σικ. β. 1, κ. 61. — Απολλοδ. β. 3, κ. 4. (5) Πaus. Αρκ. κ. 53. (6) Στραβ. β. 10, σ. 477. (7) Αὐτ. Β. 14, σ. 640.

(8) Πaus. Αττ. κ. 34.

ὥς ἔλεγον, ἐν εἵδει ἐφημερίδος τὰ κατὰ τὴν πολιορκίαν
ἐκείνην συμβάντα· τὸ δὲ χειρόγραφον αὐτοῦ ὃ ἦν ἐν γράμ-
μασι Φοινικικοῖς ἐπὶ φύλλων Φοίνικος ἐτάφη μετ' αὐτοῦ ἐν
Κνωσσῷ· ἀνοιχθέντος δὲ τοῦ τάφου ἐπὶ Νέρωνος ἐκ σεισμοῦ,
εὐρέθη ἐν αὐτῷ, ὥς ἔλεγον, ἐν κιβωτίῳ μολυβδίνῳ, τὸ πο-
λύτιμον τοῦτο κειμήλιον ὅπερ Πρᾶξις τις ἢ Εὐπραξίδας
ἐπαρουσίασε τῷ Αὐτοκράτορι· κατὰ δὲ τὸν τρίτον ἢ τέταρτον
αἰῶνα μ. Χ. Ῥωμαῖος τις Κ. Σεπτίμιος μετέφρασεν αὐτὸ
λατινιστὶ καὶ ἡ μετάφρασις αὕτη σώζεται μέχρι τοῦδε (1).
ἔτι δὲ ὁ Ἐπιμενίδης ὁ μετὰ τὸν μυθευόμενον τεσσαρακον-
ταετῇ ὕπνον ἀναφανείς ποιῶν ἔπη καὶ καθίρων πόλεις ἐν
αἷς καὶ τὰς Ἀθήνας (2), καὶ ὁ Ἐργοτέλης οὐαὶ νίκαι κατὰ
τὰ Ὀλύμπια, τὰ Πύθια καὶ τὰ Ἰσθμια ὑμνήθησαν ὑπὸ τοῦ
Πινδάρου=

Υἱὲ Φιλάνορος, ἦτοι καὶ τεὰ ἦεν.

Ἐνδομάχας ἄτ' ἀλέκτωρ,

Συγγόνῳ παρ' ἐστία

Ἀκλεῆς τιμὰ κατεφυλλορόησε ποδῶν·

Εἰ μὴ στάσις ἀντιάνειρα

Κνωσσίας ἄμερσε πάτρας

Νῦν δ' Ὀλυμπία στεφανωσάμενος,

Καὶ δις ἐκ Πυθῶνος Ἰσθμοῦ τ' Ἐργότελες,

Θερμὰ νυμφᾶν λουτρὰ βαστάζεις, ὁμιλέ-

ων παρ' οἰκείαις ἀρούραις (3).

Ἐν τῇ χώρᾳ τῶν Κνωσσίων ἦν ποταμὸς Θηρὴν παρ' ὃν ἔλε-
γον ὅτι ἐτελέσθησαν οἱ γάμοι τοῦ Διὸς καὶ τῆς Ἥρας (4).—
Κατ' ἀρχαίαν τινὰ παράδοσιν ὁ Ἰδομενεὺς καὶ ὁ Μυριόνης

(1) Σχολ. 15. Ἑλλ. Φιλολογ. Τ. 1. Περιοδ. 5, σ. 157. (2) Παυσ.
Αττ. κ. 14. (3) Πινδ. Ολ. Εἰδ. 12'. (4) 1δ. Θηρὴν ποτ.

ἦσαν ἐντεταφιασμένοι ἐν Κνωσσῷ, ὡς ὁ Διονύσιος λέγει =
 « Τὸν τάφον αὐτῶν ἐν τῇ Κνωσσῷ δεικνύουσιν ἐπιγραφὴν
 ἔχοντα τοιάν δε »

Κνωσσίου Ἰδομενῆος ὅρα τάφον· αὐτὰρ ἐγὼ τοι

Πλησίον ἱδρυμαι, Μηριόνης ὁ Μύλου (1)·

παρὰ τὴν θέσιν τοῦ τάφου τούτου, κατὰ τι μυθολόγημα
 χριστιανικὸν ἐδείκνυτο κατὰ τοὺς μεταγενεστέρους χρόνους
 τάφος λεγόμενος τοῦ Καϊάφα· τὸν τάφον τοῦτον ἀναφέρει
 ὁ Τυρρηνὸς περιηγητὴς Βουονδελμόντης (2)· ὡσαύτως καὶ
 ὁ Κρής ἱστορικὸς Κορνάρος, λέγων οὕτω = Τῷ 23' ἔτει
 τοῦ Τιβερίου Πιλάτος ὁ ἡγεμὼν τῆς Ἰουδαίας καὶ Ἰωσήφ
 ὁ λεγόμενος Καϊάφας παραγενόμενοι εἰς Ῥώμην, προσωρ-
 μίσθησαν εἰς Κρήτην, καὶ ἐκεῖ ἀσθενήσας ὁ Καϊάφας ἀπέ-
 θανε κτλ (3)· εἶδε δὲ τὸν τάφον τοῦτον καὶ ὁ Ἄγγλος πε-
 ριηγητὴς Ποκόκις καὶ διηγεῖται τὰ ἀδόξενα περὶ αὐτοῦ
 ὡς μυθώδη πλάσματα (4). Ἐν Κνωσσῷ ἦν ξόανον Ἀθηνᾶς
 ἔργον Δαιδάλου (5).

* Ἡ θέσις τῆς πόλεως Κνωσσοῦ γνωρίζεται ἤδη ὑπὸ τὸ
 ὄνομα Μακρὸν-Τεῖχος ἀπὸ τινος πλινθοκτίστου Ῥωμαϊκοῦ
 τείχους οὗ μέρη τινὰ ἔτι σώζονται· οὐδὲν ἔχνος τῆς ἀρχαίας
 πόλεως ὑφίσταται· ἡ ἐκκλησία μόνον διετήρησε τὸ ὄνομα
 τῆς Κνωσσοῦ, ὀνομάζουσα ἐπίσκοπον Κνωσσοῦ ἓνα τῶν ἐπι-
 σκόπων τῆς Κρήτης· πρό τινων δὲ ἐτῶν ἡ ἐπαρχία τῆς
 Κνωσσοῦ συνηνώθη τῇ τῆς Γορτύνης· ὁ Σαβαρὺς καὶ ὁ Σον-
 νίνης ἡπατήθησαν, λέγοντες ὅτι ἐπὶ τῶν ἐρειπίων τῆς ἀρ-
 χαίας πόλεως κεῖται χωρίον ὀνομαζόμενον Κνωσσοῦ (6)·

(1) Διοδ. Σικ. β. 5, κ. 79. (2) Βουδ. εἰς Κορνῆλ. 1. σ. 12 καὶ 97.

(3) Ανδρ. Κορνάρ. Κρήτη Ιερὰ 1. σ. 58. (4) Ποκόκ. Τ. 2. Μερ. 1.
 β. 4, κ. 5, σ. 256. (5) Παιουσ. Βιωτ. κ. 49. (6) Σαβαρ. ἐπισ. 1'.
 σ. 187.

ὡσαύτως καὶ ὁ Ποκόκιος ἐσφαλμένως λέγει ὅτι ἡ θέσις τῶν ἐρειπίων καλεῖται Χανδάκι (1). ἀναμφίβυλον εἶναι ὅτι ἡ θέσις αὕτη γνωρίζεται, ὡς εἴρηται, ὑπὸ τὸ μόνον ὄνομα Μακρὸν-Τεῖχος οὐ μόνον ἤδη, ἀλλὰ καὶ ἐπὶ Ἑνετῶν οὕτως ἐγνωρίζετο, καὶ οὕτως ὀνομάζεται καὶ ὑπὸ τοῦ Βουονδελ-μόντου πρὸ ἐπέκεινα τῶν τεσσάρων αἰώνων, καὶ ὑπὸ τοῦ Ἀνδρέου Κορνάρου ὃς ἔγραψε τὴν ἱστορίαν τῆς Κρήτης κατὰ τὰς ἀρχὰς τῆς δεκάτης ἐβδόμης ἑκατονταετηρίδος, καὶ ἀναφέρον τὰ τότε σωζόμενα ἐρείπια τῆς ἀρχαίας πόλεως Κνωσσοῦ, λέγει ὅτι ἡ ὀνομασία Μακρὸν Τεῖχος προῆλθεν ἐκ τείχους τινὸς μακροῦ ἀποτελοῦντος μέρος τῶν ἐρειπίων (2). — Παρὰ τὴν θέσιν τῆς Κνωσσοῦ πολλὰ σπήλαια καὶ τάφοι πολλοὶ ἀνεσκαμμένοι εὐρέθησαν κατὰ τὰ πλευρὰ τῶν παρκειμένων πετρωδῶν λόφων, ἀλλ' οὐδὲν ἔχνος τοῦ λαβυρίνθου· ὥστε ἐκ τούτου καὶ ἐκ τῆς σιωπῆς τοῦ Ὀμήρου, τοῦ Ἡσιόδου καὶ τοῦ Ἡροδότου ὃς παραβέβηκεν τὸν λαβύρινθον τῆς Αἰγύπτου τοῖς ναοῖς τοῖς Ἐφέσου καὶ τῆς Σάμου οὐδόλως μνημονεύει τοῦ Κρητικοῦ Λαβυρίνθου, οἱ νεώτεροι, ὡς ὁ Πασλέυ, ἀρνούνται ὅλως τὴν ὑπαρξίν αὐτοῦ καὶ θεωροῦσιν αὐτὸν πλάσμα τῆς φαντασίας, ὡς καὶ πάντα τὰ κατ' αὐτὸν μυθολογούμενα (3). ἀλλ' ἐπειδὴ εἰς τὸ βαθὺ σκότος τῆς ἀρχαιότητος βοήθημα ὅπως οὖν φωταγωγὸν ἔχομεν ἡμεῖς πρὸς τοῖς ἄλλοις καὶ τὰ νομίσματα, καὶ ἐπειδὴ τὰ πλεῖστα τῶν νομισμάτων τῶν Κνωσσίων φέρουσι τὸν τύπον τοῦ λαβυρίνθου, ἐπέχομεν πολὺ καὶ δυσκόλως δυνάμεθα νὰ παραδεχθῶμεν τὴν γνώμην τῶν θεωρούντων αὐτὸν ὡς ἀνύπαρκτον· μᾶλλον δὲ λέγομεν ὅτι ὁ τὰ πάντα ἐξαφανίζων χρόνος

(1) Ποκ. Τ. 2. Μερ. 1. σ. 255. (2) Ἀνδρ. Κορν. 15. Κρητ. Φυλλ. 2.

(3) Πασλέυ Περιηγ. Κρητ. Τ. 1. κ. 12, σ. 208.

ἐξήλειψε τέλος τὰ ἔχνη καὶ τούτου τοῦ οἰκοδομήματος. —
 Ἐπὶ τινων τῶν εἰρημένων νομισμάτων παρίσταται ἡ κεφαλὴ
 τῆς Ἀθηνᾶς, διότι ἡ Ἀθηνᾶ ἐθεωρεῖτο ὡς πάτριος θεὰ τῶν
 Κνωσσίων, καὶ ἐπ' ἄλλων ἢ τῆς Δήμητρος, διότι οἱ Κνώσ-
 σιοι ἤριζον πρὸς τοὺς Ἀθηναίους ὡς πρῶτοι αὐτοὶ εἰσαγα-
 γόντες τὸν σῖτον πρὸς χρῆσιν τοῦ ἀνθρώπου =

α Gnosii Minervam civem deam numerant » καὶ
 Primumque apud se fruges satas andacter cum At-
 ticis contendunt (1).

ἩΡΑΚΛΕΙΟΝ, πόλις καὶ λιμὴν κατὰ τὸν βόρειον αἰγια-
 λὸν πρὸς ἀνατολὰς τοῦ Ματίου· ἀπεῖχε 40 στάδια τῆς νή-
 σου Δίας πρὸς μεσημβρίαν κατὰ τὸν Περίπλου καὶ ἦν τὸ
 ἐπίνειον τῆς Κνωσσοῦ (2)· δὲν διετρήθη δ' ἐπὶ πολὺ, ὡς
 φαίνεται, διότι ὁ Ἱεροκλῆς δὲν κατατάττει τὸ Ἡράκλειον
 ἐν ταῖς Κρητικαῖς πόλεσιν (3)· ὁ Στέφανος ἀναφέρει τὸ Ἡρά-
 κλειον τοῦτο ὡς τὸ 17' τῶν 23 ὑπ' αὐτοῦ μνημονευομένων
 Ἡρακλείων (4).

ΠΑΝΟΡΜΟΣ, πόλις παρὰ τὸν βόρειον αἰγιαλὸν ἐπὶ ἀκρω-
 τηρίου τοῦ αὐτοῦ ὀνόματος μνημονευομένη ὑπὸ τοῦ Πτολε-
 μαίου καὶ τοῦ Πλινίου ὧν ὁ μὲν πρῶτος τάττει αὐτὴν ἐν
 τινι ἀποστάσει ἀπὸ τοῦ Ἡρακλείου πρὸς δυσμὰς, ὁ δὲ δεύ-
 τερος κατ' ἀνατολὰς τῆς Ρεθύμνης· ἀμφότερα ἀληθῆ.

* Τὰ ἐρείπια τῆς πόλεως ταύτης σώζονται οὐ πόρρω τῆς
 πρὸς ἄρκτον ἀκτῆς τῆς θαλάσσης ἐπὶ λόφου χθαμαλοῦ πλη-
 σίον τῶν ἐρείπίων τοῦ φρουρίου τοῦ λεγομένου τοῦ Μυλοπο-
 τάμου καὶ διατηροῦσιν ἔτι τὸ ἀρχαῖον ὄνομα τῆς πόλεως·
 ὁ Ἐνετὸς εὐγενὴς Ἀνδρ. Κορνάρος δὲ κατὰ τὰς ἀρχὰς τοῦ

(1) Σολιν. κ. 11. (2) Στράβ. β. 10, σ. 476. (3) Μάννερτ. Γεωγρ.
 σ. 698. Στεφ. Βυζ. Ἡράκλειον.

17 αἰῶνος ἔγραψε τὴν ἱστορίαν τῆς Κρήτης διηγούμενος ἐν τῇ 114 σελίδι ὅτι ἐν ἔτει 1341 οἱ Ἕλληνες τῆς Κρήτης ὑπὸ τὸν Λέοντα Καλέργην ἐπολιόρησαν τὸ ὑπὸ τῶν Ἐνε-
τῶν κατεχόμενον φρούριον τοῦ Μυλοποτάμου, προσεπιφέρει
ὅτι οὐ πόρρω τοῦ φρουρίου τούτου ἐπὶ λόφου χθαμαλοῦ διε-
κρίνοντο ἔτι τὰ ἔχνη τῆς περιφανοῦς καὶ καλῆς πόλεως Πα-
νόρμου οὕτως εἰσέτι ὀνομαζομένης· ὁ δὲ Ποκόκιος κατὰ τινα
παλαιὸν πίνακα τῆς Κρήτης τάττει ὀρθῶς τὴν θέσιν τῆς
πόλεως Πανόρμου πρὸς δυσμὰς τοῦ ἀκρωτηρίου Σταυροῦ ἐν
ἀποστάσει ὡς ἔγγιστα ὀκτὼ μιλίων Ἀγγλ. = σχεδὸν 2 ὥρ.
40 λεπ. ἀπὸ τοῦ χωρίου Μαργαρίτας (1)· ἦσαν δὲ μικρά,
φαίνεται, τὰ σωζόμενα λείψανα τῆς πόλεως Πανόρμου κατὰ
τὸν Κορονέλλην ὃς ἐκφράζεται περὶ αὐτῶν οὕτω· Panormo
di cui si veggono tuttavìa poche vestigia sul promon-
torio detto stessonome vicino al castello Milopotamo(2).

ἈΜΝΙΣΟΣ, πόλις παραθαλάσσιος κατὰ τὸν προσάρκτιον
αἰγιαλὸν, μεταξύ Ἡρακλείου καὶ Χερρόνησου. Ὁ Μίνως μετε-
χειρίζετο τὴν πόλιν ταύτην ὡς ἐπίνειον καὶ ἐν αὐτῇ ἦν ναὸς
Εἰλειθυίας (3). Οἱ Κρήτες, ὡς λέγει ὁ Πausanίας, ἐνόμιζον
ὅτι ἡ Εἰλειθυία ἦν θυγάτηρ τῆς Ἥρας καὶ ἐγεννήθη ἐν τῷ
Ἀμνισῷ τούτῳ τῆς χώρας τῆς Κνωσσίας (4)· ἦν δὲ καὶ πο-
ταμὸς παρὰ τὴν πόλιν ὡσαύτως Ἀμνισὸς καλούμενος (5), καὶ
σπήλαιον Εἰλειθυίας, ὡς ἐν Ὀδυσσεΐᾳ ὁ ποιητὴς ἱστορεῖ=

Στῆσε δ' ἐν Ἀμνισῷ ὅθι τι σπέος Εἰλειθυΐης,

Ἐν λιμέσιν χαλεποῖσι (6).

* Κατὰ τὴν εἰκασίαν τοῦ Ἀγγλου περιηγητοῦ Πασλέυ

(1) Ποκόκ. Τ. 2, Μερ. 2, σ. 358. (2) Κορονέλλ. Isolario κτλ. ἀρ.
58—ιδ. Πασλέυ Περιηγ. Κρήτ. Τ. 1. κ. 8. (3) Στραβ. αὐτ.

(4) Πaus. Αττ. κ. 18. (5) Ἰδ. Ἀμνισὸς ποτ. (6) Οm: Οἶ: Τ. 5. 138

τὸ χωρίον Γοῦβες ἐν τῇ ἐπαρχίᾳ Πεδιάδα κεῖται ἐπὶ τῆς θέσεως τοῦ Ἀμνισοῦ· ὁ δὲ ποταμὸς καλεῖται Ἀποσελέμι (1).

ΧΕΡΡΟΝΗΣΟΣ, πόλις ἐπὶ μικρᾷς χερσονήσου κατὰ τὴν ἀρκτώαν παραλίαν πρὸς ἀνατολὰς τῆς Κνωσσοῦ καὶ πρὸς ἄρκτον τῆς Δύκτου ἥς ἦν ἐπίνειον. Ἐν Χερρόνησῳ ἦν ναὸς Βριτομάρτεως (2)· εἶχε δὲ κατὰ τὸν Περίπλουν ὕδωρ ψυχρὸν, καὶ πρὸ αὐτῆς ἔκειτο νησίς ἔχουσα φρούριον καὶ λιμένα. — Ἡ Χερρόνησος διετηρήθη ὡς πόλις καὶ μέχρι τοῦ μεσαιῶνος, καὶ ἀπέστειλεν ἐπίσκοπον αὐτῆς εἰς τὴν δευτέραν ἐν Νικαίᾳ σύνοδον· ὁ Ἱεροκλῆς ἀναφέρει τὴν Χερρόνησον.

* Τὰ ἐρείπια τῆς πόλεως Χερρόνησου σώζονται ἐπὶ μικροῦ λιμένος παρὰ τὴν ἀκτὴν τῆς θαλάσσης, καὶ χωρίον παρ' αὐτοῖς Χερρόνησος καλούμενον, καὶ μετὰ 20 λεπτὰ ἕτερον χωρίον Ἐπισκοπιανὸν λεγόμενον· μετὰ 3 ὥρας δὲ ὡς ἔγγιστα κατὰ μεσημβρίαν ἐπὶ ὄρους ὑπάρχει τόπος Αὐτον καλούμενος, καὶ ἐν αὐτῇ σώζονται λείψανα ἀρχαιότητος (3).

ΛΥΚΤΟΣ ἢ ΛΥΤΤΟΣ κατὰ τὸν Πολύβιον καὶ ἄλλους, ὡς ὁ Στέφανος λέγει= « Ἕνιοι Αὐττον φασὶν αὐτὴν διὰ τὸ κεῖσθαι ἐν μετεώρῳ τόπῳ· τὸ γὰρ ἄνω καὶ ὑψηλὸν Αὐττὸν φασί» (4), πόλις μεσόγειος κατὰ τὸ νοτ-ἀνατολικὸν τῆς Κνωσσοῦ καὶ τὸ βορ-ἀνατ. τῆς Γόρτυνος παρὰ τὸ Ἀργαῖον ὄρος, ἀπέχουσα τῆς Λιβυκῆς θαλάσσης 80 στάδια (5). Κατὰ τὴν μυθολογίαν ὁ Οὐρανὸς καὶ ἡ Γῆ, οἱ γονεῖς τῆς Γῆας ἔπεμψαν αὐτὴν εἰς Δύκτον, ἵνα λαθοῦσα τὸν Κρόνον, τέχῃ ἐκείσῃ τὸν Δία=

α Πέμψαν δ' ἐς Δύκτον, Κρήτης ἐς πύσινα δῆμον
Ὀππότ' ἄρ' ὀπλότατον παίδων ἤμελλε τεκέσθαι
Ζῆνα μέγαν » (6).

(1) Πασιεῦ Περιηγ. Κρητ. Τ. 1. κ. 16, σ. 365. 366. (2) Στραβ. β. 10, σ. 479. (3) Πασιεῦ αὐτ. κ. 26, σ. 268. (4) Στεφαν. Βυζ. Λύκτος—ιδ. Πανχ. εἰς λ. Αὐττός. (5) Στραβ. β. 10, σ. 476. (6) Ησιόδ. Θεογον. σ. 477.

Ἐκτίσθη ὑπὸ Λύκτου τοῦ Λυκάονος, ὡς λέγει ὁ Ἀντικλείδης οὐ τὴν μαρτυρίαν διετήρησεν ὁ Στέφανος (1) καὶ ὁ Κλήμης (2). εἴτα ἐγένετο μία τῶν ἀρχαιοτέρων ἀποικιῶν τῶν Λακεδαιμονίων μετὰ τὴν κάθοδον τῶν Ἡρακλειδῶν, κατὰ τὴν μαρτυρίαν τοῦ Ἐφόρου παρὰ Στράβωνι (3), ὡς καὶ τοῦ Ἀριστοτέλους (4) καὶ τοῦ Πολυβίου (5). φαίνεται δὲ ὅτι καὶ Ἀθηναῖοι μετέσχον τῆς ἀποικίας ἢ ὕστερον ἐπελθόντες συνηνώθησαν αὐτῇ, διότι οἱ Λύκτιοι καὶ τοὶ ἀποικεῖ τῶν Λακεδαιμονίων, ἔλεγον ἑαυτοὺς συγγενεῖς τῶν Ἀθηναίων (6). Ἡ Λύκτος ἀνεδείχθη μία τῶν ἐπισημοτάτων καὶ δυνατάτων πόλεων τῆς Κρήτης, διὸ καὶ οἱ φέροντες τὰ πρῶτα Κνωσσιοὶ καὶ Γορτύνιοι συμφρονήσαντες ἐποίησαντο ὑφ' ἑαυτοὺς πᾶσαν τὴν Κρήτην πλὴν τῆς πόλεως τῶν Λυκτίων (7). μετὰ δὲ τὴν ταπείνωσιν τῆς Κνωσσοῦ τὸ ἀξίωμα μετέστη εἰς τὴν Λύκτον καὶ εἰς τὴν Γόρτυνα (8). μετὰ καιρὸν δὲ κατεπολεμήθη ἡ Λύκτος ὑπὸ πάντων κατ' ἀρχὰς τῶν Κρητῶν· διαιρεθέντων δ' ἔπειτα τῶν μὲν ὑπὲρ, τῶν δὲ κατ' αὐτῆς, κατεστράφη τέλος καὶ κατηδαφίσθη ὑπὸ τῶν Κνωσσίων· οἱ δὲ κάτοικοι μετέβησαν εἰς Λάμπην· ὁ Πιολύβιος διηγεῖται περιστατωμένως τὰ κυριώτερα ὧς καὶ τὴν ἐποχὴν τῆς καταστροφῆς ταύτης (9). ἐκ δὲ τοῦ Διοδώρου μαρτυροῦμεν ὅτι οἱ Λύκτιοι βοηθεῖα τῶν Σπαρτιατῶν ἀνέσωσαν τὴν πατρίδα (10).—Οἱ Λύκτιοι εἶχον τὸ πάλαι τὴν θάρβυρον δεσποδαιμονίαν τῆς ἀνθρωποθυσίας (11).—Ὅτε οἱ Λακεδαιμόνιοι ἐπολέμουν πρὸς τοὺς Μεσσηνίους καὶ τὸν Ἀριστο-

(1) Στεφ. Βυζ. Λύκτος. (2) Κλήμ. Ἀλεξανδρ. εἰς Προτρεπτ. § 3, σ. 36.

(3) Στράβ. β. 10, σ. 481. (4) Ἀριστοτ. Πολιτικά β. 2, κ. 10.

(5) Πολυβ. β. 4, κ. 54. (6) Πολυβ. αὐτ. (7) αὐτ. κ. 53.

(8) Στράβ. β. 10, σ. 476. (9) Πολυβ. β. 4, κ. 54. (10) Διοδ. Σικ. β. 16, κ. 62. (11) Ἀντικλείδ. παρὰ Στεφ. Βυζ. Λύκτος καὶ παρὰ Κλήμ. Ολίξ. καὶ σ. 73.

μένην, ἔλαβον ἐκ Λύκτου τοξότας μισθωτοὺς οἱ κατὰ τὴν ἀνακωχὴν περιφερόμενοι ἐν τῇ Μεσσηνίᾳ συνέλαβον καὶ ἔδησαν τὸν Ἀριστομένην (1). — Οἱ Λύκτιοι εἶχον κοινὰ συσσίτια περὶ ὧν ὁ Δωσιάδης λέγει οὕτως=Οἱ δὲ Λύκτιοι συναγούσι μὲν τὰ κοινὰ συσσίτια οὕτως· ἕκαστος τῶν γινομένων καρπῶν ἀναφέρει τὴν δεκάτην εἰς τὴν ἑταιρίαν καὶ τὰς τῆς πόλεως προσόδους ἃς διανέμουσιν οἱ προεσθηκότες τῆς πόλεως εἰς τοὺς ἐκάστων οἴκους· τῶν δὲ δούλων ἕκαστος Αἰγίναϊον φέρει στατῆρα κατὰ κεφαλὴν· διήρηνται δὲ οἱ πολῖται πάντες καθ' ἑταιρίας, καλοῦσι δὲ ταύτας ἀνδρεῖα τῶν τ' ἐπιμέλειαν ἔχει τοῦ συσσιτίου γυνή, τρεῖς ἢ τέτταρας τῶν δημοτικῶν προσειληφυῖα πρὸς τὰς ὑπηρεσίας· ἐκάστῳ δ' αὐτῶν ἀκολουθοῦσι δύο θεράποντες ξυλοφόροι· καλοῦσι δ' αὐτοὺς καλοφόρους (2).

Ἐπίνειον τῆς Λύκτου ἦν ἡ Χερρόνησος (3). — Ἡ Λύκτος ὑπεδουλώθη τέλος εἰς τοὺς Ῥωμαίους, κυριευθεῖσα ὑπὸ τοῦ Μετέλλου ὡς καὶ αἱ λοιπαὶ πόλεις τῆς Κρήτης (4).

* Ἐν ἀποστάσει ὅσον τριῶν ὥρῶν κατὰ μεσημβρίαν ἀπὸ τῶν χωρίων Χερσονήσου καὶ Ἐπισκοπιανοῦ παρ' οἷς ἔκειτο ἡ πάλαι πόλις Χερρόνησος (5) ὑπάρχει τόπος ὀρεινὸς αὐτὸν καλούμενος ἐν ᾧ σώζονται ἔχνη ἀρχαιοτήτων, καὶ θεωρεῖται μετὰ πιθανότητος ὡς ἡ θέσις τῆς πόλεως Λύκτου (6).

ΠΥΡΑΝΘΟΣ, πόλις μικρὰ, ὡς καὶ ὁ Στέφανος λέγει= α Πύρανθος, πόλις μικρὰ ἢ κώμη τῆς Κρήτης περὶ Γόρτυνα· οἱ κατοικοῦντες Πυράνθιοι » (7).

(1) Πaus. Μεσσι. κ. 19. (2) Δωσιάδης περὶ τῶν Κρητικ. συσσιτ. ἐν τῇ τετάρτῃ τῶν Κρητικῶν παρ' Ἀθηναίῳ Δειπνοσοφ. β. 4, κ. 22. (3) Στραβ. β. 10, σ. 479. (4) Διό. 99 = Φληαρ β 3, κ. 7. (5) Ἰδ. Χερρόνησος πολ. (6) Πασαλιὺ Περιηγ. Κρητ. τ. 1, κ. 16, σ. 269. (7) Στεφ. Βυζ. Πύρανθος.

* Χωρίον Πυράθι ἐν τῇ ἐπαρχίᾳ τοῦ Ριζοκάστρου κεῖται ἐπὶ τῆς θέσεως τῆς κόμης Πυράνθου, μεταξὺ χθαμαλῶν κατωφερειῶν, κατὰ τὸ πέρας τοῦ πεδίου τῆς Γόρτυνος παρὰ τοὺς καταρράκτας, καὶ μικρὸν πρὸς τὸ θορ-ἀνατολικὸν τοῦ χωρίου Καστελιανῶν (1).

ΣΤΗΛΑΙ, πόλις κειμένη πλησίον δύο ἄλλων πόλεων, ὡς ὁ Στέφανος = Στήλαι πόλις Κρήτης, πλησίον Παραισοῦ καὶ Ρύθιμνης (2)· ἀλλὰ τὸ χωρίον τοῦτο τοῦ Στεφάνου φαίνεται ὅλως διεφθαρμένον, διότι Παραισὸς πόλις οὐδὲ ὅλως ὑπῆρξε, καὶ Ρύθιμνα ὑπῆρξε μὲν, ἀλλὰ κατὰ τὸν Βόρειον αἰγιαλὸν καὶ γράφεται Ρίθυμνα ἔχουσα τὴν πρώτην συλλαβὴν διὰ τοῦ ι καὶ τὴν δευτέραν διὰ τοῦ υ, ὥστε φαίνεται ὅτι ἡ Παραισὸς εἶναι ἡ Πριανσὸς (ἴσως δὲ καὶ ἡ Φαιστὸς), ἡ δὲ Ρύθιμνα μετὰ μεγάλης πιθανότητος τὸ Ρύτιον, πόλεις ἀμφοτέραι κείμεναι πλησίον τῶν Στηλῶν, ἡ μὲν Πριανσὸς πρὸς μεσημβρίαν, τὸ δὲ Ρύτιον πρὸς δυσμὰς.

* Τὴν διόρθωσιν ταύτην τοῦ διεφθαρμένου χωρίου τοῦ Στεφάνου προτείνει ὁ Χοϊκίος (3) καὶ παραδέχεται ὁ Πασλέυ (4).

ΠΡΙΑΝΣΟΣ, πόλις κατὰ τὸν μεσημβρινὸν αἰγιαλὸν μεταξὺ Ἱεραπύτνης καὶ Λεβήνου, παραθαλάσσιος, ὡς δείκνυται ἐκ τῶν νομισμάτων αὐτῆς ἐφ' ὧν παρίστανται διάφορα θαλάσσια σύμβολα· ἡ Πριανσος εἶναι ἐγνωσμένη καὶ ἐκ τῆς μεταξὺ τῶν πολιτῶν αὐτῆς καὶ τῶν Ἱεραπυτνίων συνθήκης κεχαραγμένης ἐπὶ τῶν Ὄξφορδείων μαρμάρων =

α Ἐπὶ Κόσμων μὲν ἐν Ἱεραπύτναι τῶν σὺν Ἰνίπαντι τῷ
» Ἑρμαίῳ, καὶ μνηδὸς Ἰμαλίῳ· ἐν δὲ Πριανσίῳ ἐπὶ Κόσμων
» τῶν σὺν Νεῶνι τῷ Χιμάρῳ καὶ μνηδὸς Δρομηίῳ, τὰ δὲ

(1) Πασλέυ Περιηγ. Κρητ. (2) Στεφ. Βυζ. Στήλαι. (3) Χοϊκ. Κρήτη. Τ. 1, σ. 414. (4) Πασλέυ Περιηγ. Κρητ. Τ. 1, κ. 18, σ. 292.

» συνέθεντο καὶ συνεδόκησαν ἀλλήλοις Ἱεραπύτνιοι καὶ
 » Πριάνσιοι = Ἱεραπυτνίοις ἐπὶ καὶ Πριανσίοις ἡμεν παρ'
 » ἀλλήλοις ἰσοπολιτείαν, καὶ ἐπιγαμίας, καὶ ἔγκτησιν, καὶ
 » μετοχὴν καὶ θεῶν καὶ ἀνθρωπίνων πάντων » (1).

ἸΝΑΤΟΣ, πόλις μεταξὺ Βιέννου καὶ Γορτύνης (2)· κατὰ
 τὸν Πευτιγγέρειον πίνακα ἡ μὲν Λισία ἀπέχει 16 μιλ.
 Ρωμ.=6 ὥρ. 24 λεπ. τῆς Γορτύνης, ἡ δὲ Ἰνάτος ἡ κατὰ
 τὸν αὐτὸν πίνακα Ἰνάτα 21 μιλ. τῆς Λισίας Α. καὶ 32
 μιλ. τῆς Ἱεραπύτνης Δ. καὶ ἔκειτο ἐπὶ ποταμοῦ, τοῦ Καταρ-
 ράκτου· ἡ Ἰνάτος μνημονεύεται καὶ ὑπὸ τοῦ Πτολεμαίου (3)·
 ὁ Ἡσύχιος, τὸ Μέγα Ἑτυμολογικὸν (4) καὶ ὁ Στέφανος γρά-
 φουσιν Εἴνατος=Εἴνατος πόλις Κρήτης, ὡς Ξενίων φησί·
 τὸ ἐθνικὸν Εἰνάτιος· τινὲς δὲ ὄρος καὶ ποταμὸν ἐν ᾧ ἐτι-
 μάτο Εἰλείθιαι Εἰνατίνη (5).

* Τὸ χωρίον Καστελιανὰ ἐν τῇ ἐπαρχίᾳ τοῦ Ρίζοκάστρου
 καίται, ὡς εἰκάζει ὁ Παπλέϋ, ἐπὶ τῆς θέσεως τῆς πόλεως
 Ἰνάτου· ὠνομάσθη δὲ Καστελιανὰ τὸ χωρίον ἀπὸ τινος ἐπι-
 κειμένου αὐτῷ φρουρίου Ἑνετικοῦ, Καστέλι-Μπελβεδέρε
 κατὰ τὸ Ἰταλικὸν ἰδίωμα καλουμένου (6).

ΒΙΕΝΝΑ κατὰ τὸν Ἱεροκλῆν (7) ἡ ΒΙΕΝΝΟΣ κατὰ τὸν
 Στέφανον (8), πόλις μικρὰ αὐτὸ πόρρω τῆς μεσημβρινῆς πα-
 ραλίας ἐπὶ λόφῳ ἐπικειμένου εἰς κόλπον πετρώδῃ· κατὰ
 τὸν ἀκτογράφον ἔκειτο μεταξὺ Ἱεραπύτνης καὶ Λεβήνος=
 Ἀπὸ Ἱερᾶς Πύδνης εἰς Βίενον 5 αὐτ. ο' πολίδριον ἐστὶν ἀνέχον

(1) Κισχουλλ. σ. 130—ιδ. Χοικ. Κρήτη Τ. 3, κ. 4, σ. 472, σημ. 6.
 Περὶ τῆς ὑπὸ τοῦ Στρίβωνος συγχύσεως μεταξὺ Πριάσου καὶ Πριάνσου
 ἰδ. Πρὶντος πολ. (2) Ἱεροκλ. Συνέλεγμα. σ. 649. (3) Πτολεμ. β. 3, κ.
 17, σ. 91. (4) Ησύχ.—Ἑτυμολογ. μέγα εἰς λ. Εἴνατος. (5) Στεφ. Βυζ.
 Εἰνατος. (6) Παλιῶ Περιηγ. Κρητ. Τ. 1, κ. 18, σ. 289. (7) Ἱεροκλ.
 κ. 649. (8) Στεφ. Βυζ. Βίενος

τῆς θαλάσσης· ἀπὸ Βιένου εἰς Λέβηναν στάδια ο'. (1)· ὁ Ἱεροκλῆς τάττει τὴν Βιένναν μεταξὺ Ἰνάτου καὶ Ἱεραπύτνης (2)· κατὰ δὲ τὸν Πευτιγγέρειον πίνακα ἡ Βιέννα ἀπέχεται τῆς Ἱεραπύτνης 20 μιλ. Ρώμ. = 8 ὥρ. Δ. καὶ 30 μιλ. = 12 ὥρ. τῆς Ἀρκαδίας (3) Ν. Δ. — Κατὰ τὴν πόλιν ταύτην ἔλεγον ὅτι συνέβη ἡ μεταξὺ Ὠτου καὶ Ἐφιάλτου ἀφ' ἑνὸς καὶ τοῦ Ἄρεως ἀφ' ἑτέρου πάλιν, ὡς καὶ ὁ Στέφανος λέγει = « Βιέννος, πόλις Κρήτης, οἱ μὲν ἀπὸ Βιέννου τοῦ » τῶν Κουρήτων ἑνὸς, οἱ δὲ ἀπὸ τῆς περὶ τὸν Ἄρην γενομένης θίας ἦν ἐνταῦθα φασὶν ἀπὸ Ὠτου καὶ Ἐφιάλτου τῶν » παιδῶν Ποσειδῶνος, καὶ μέχρι καὶ νῦν τὰ καλούμενα » ἑκατομμόνια θύονται τῷ Ἄρει· ὁ πολίτης Βιέννιος (4)· » ὁ Ὀμηρος λέγει τὸν Ὠτον καὶ τὸν Ἐφιάλτην υἱοὺς τοῦ » Ἀλωέως =

Τλῆ μὲν Ἄρης, ὅτε μιν Ὠτος κρατερὸς τ' Ἐφιάλτης,
Παῖδες Ἀλωῆος, δῆσαν κρατερῷ ἐνὶ δεσμῷ (5).

Ἀπὸ τοῦ Ὠτου ὅς ἦν θεταμμένος ἐν Κρήτῃ ὠνομάσθησαν καὶ πεδία τινὰ Ὠτια ὡς ὁ Σέρβιος λέγει = *Est in Sicilia Enceladus: Othus in Creta, secundum halustium unde Othii Campi* (6).

* Κατὰ τὸν Πασλέῦ τὸ χωρίον Βιάνον ἐν τῇ ἐπαρχίᾳ τοῦ Ριζοκάστρου, οὐ πόρρω τῆς κατὰ μεσημβρίαν θαλάσσης κεῖται ἐπὶ τῆς θέσεως τῆς πόλεως Βιέννου, καὶ πλησίον εὐρέθῃ τάφος γίγαντος θεωρούμενος ὡς ὁ τοῦ Ὠτου ἡ μεταξὺ Ἱεραπύτνης καὶ Λεβήνος ἀληθῆς ἀπόστασις εἶναι

(1) Ἱεραι. σ. 492. Gail Geographi Graeci Minores T. 2. σ. 495.

(2) Ἱεροκλ. Συνεκδημ. σ. 649 ἐκδ. Οὔρεσσ. ἀναφερόμενος ὑπὸ Κορνελίου Κρήτη Ἱερά T. 1. σ. 234. Ἰνάτος, Βιέννα Ἱεράπυτ. α. (3) Πευτιγγ. Πιν. T. 8. ἐκδ. Λειψ. 185. (4) Στέφ. Βυζ. Βιέννος. (5) Ομ. Δι. Β. σ. 385. 386. (6) Σέρβ. εἰς Αἰν. Βιργ. Γ. σ. 576.

ὡς ἔγγιστα 340 σταδίων· καὶ ἐπειδὴ τὸ Βιάνον κεῖται σχεδὸν κατὰ τὸ μέσον, ὁ ῥηθεὶς περιηγητὴς νομίζει ὅτι ἡ ἑκατέρωθεν ἀπ' αὐτοῦ πρὸς τὰς δύο εἰρημέναις πόλεις ἀπόστασις λογιστέα ἀνὰ 170 στάδια, καὶ οὐχὶ ἀνὰ 70 κατὰ τὸν ἀκτογράφον (1).

ΒΙΪΝΗ, πόλις ἧς ἡ κυρία θέσις εἶναι ἄγνωστος, ἀλλ' ὡς συνετέλει τῇ Γόρτυνι, ἔκειτο πιθανῶς οὐ πόρρω· που ἐκείνης· ἦν δὲ πατὴρ τοῦ ποιητοῦ Ριανοῦ ὃς ἀπ' αὐτῆς ἐκλήθη Βηναῖος (2).

ΜΙΛΗΤΟΣ, πόλις ἀρχαιοτάτη παραθαλάσσιος ἐπὶ τοῦ πρὸς ἄρκτον αἰγιαλοῦ, πρὸς δυσμὰς τοῦ ἀκρωτηρίου Ζεφυρίου καὶ τῆς πόλεως Ὀλοῦντος καὶ πρὸς τὸ δυτ. ἑόρειον τῆς πόλεως Λατοῦς ἡ Καμάρας. Ἡ πόλις αὕτη μνημονεύεται ὑπὸ τοῦ Ὀμήρου ἐν τῷ καταλόγῳ (3), καὶ ἐφεξῆς ὑπὸ τοῦ Στράβωνος (4), τοῦ Παυσανίου (5) καὶ ἄλλων· ὁμώνυμος τῇ Κρητικῇ ταύτῃ Μιλήτῳ ἦν πόλις καὶ ἐν Ἰωνίᾳ τῆς Ἑλλάδος· Ἰστίας κτισθεῖσα ὑπὸ ἀποικίας Κρητῶν ἐπὶ Μίνωος, εἴτε ὑπὸ τὸν ἀδελφὸν αὐτοῦ Σαρπηδόνα (6), εἴτε ὑπὸ Κρήτην Μίλητον (7)· ἡ Κρητικὴ αὕτη Μίλητος ἦν πατὴρ τοῦ Πανδάρου ὃς, κατὰ τὴν μυθολογίαν, ἔκλεψε τὸν κύνα τοῦ Διὸς καὶ παρέδωκεν αὐτὸν τῷ Ταντάλῳ μεθ' οὗ συνεμηχανεύθη τὸν σοφιστικὸν ὄρκον ὃν ἐκεῖνος περὶ τούτου ὥμοσεν· εὑρεθέντος δὲ τοῦ κυνὸς ὑπὸ τοῦ Ἑρμοῦ, ὁ Ζεὺς ἀπέκτεινε τὸν Πανδάρου καὶ τὴν γυναῖκα αὐτοῦ· εἶχε δὲ ὁ Πανδάρου κατὰ τινὰς τρεῖς θυγατέρας ἐξ Ἀρμαθόης τῆς Ἀμφιδάμαντος, Ἀχδόνα, Κλεοθήραν, καὶ Μερόπην, κατὰ δὲ τὸν Παυσανίαν

(1) Πιστοῦ Περιηγ. Κρητ. Τ. 1. κ. 17, σ. 277. (3) Στεφ. Βυζ.— Σουῖδ. (3) Οἰκ. Ιλ. Β. σ. 647. (4) Στράβ. β. 10, σ. 479.

(5) Παυσ. Φωκ. κ. 30. (6) Στράβ. β. 12, σ. 570. (7) Παυσ. Αχ. κ. 2.

δύο, Καμειρὼ καὶ Κλυτίην αἱ ἦσαν ἄγαμοι καὶ μετὰ τὸν θάνατον τοῦ πατρὸς μείνασαι ὀρφαναί, ἀνετράφησαν ὑπὸ τῆς Ἀφροδίτης, καὶ ἔλαβον καὶ παρὰ τῶν ἄλλων θεῶν, παρὰ μὲν τῆς Ἥρας τὴν φρόνησιν καὶ τὸ κάλλος, παρὰ δὲ τῆς Ἀρτέμιδος τὸ ἀνάστημα τοῦ σώματος, παρὰ δὲ τῆς Ἀθηνᾶς ἐδιδάχθησαν τὰ γυναικεῖα ἔργα· ἀνελθούσης δὲ τῆς Ἀφροδίτης εἰς τὸν οὐρανὸν, ἵνα αἰτησῇται παρὰ τοῦ Διὸς γάμον εὐδαίμονα ταῖς παρθένοις, ἀρπάσασαι αἱ Ἀρπυιαι, παρέδωκαν αὐτάς εἰς τὰς Ἑριννῦας. Ἐν τῇ λῆσχη τῶν Δελφῶν ἦσαν γραφαὶ τοῦ Πολυγνώτου παριστῶσαι τὰς θυγατέρας ταύτας τοῦ Πανδάρεω (1). — Ἡ Μίλητος δὲν ἐσώζετο πλέον ἐπὶ τοῦ Στράβωνος· οἱ Λύκτιοι κατασκάψαντες τὴν πόλιν, διενείμαντο τὴν χώραν (2).

ὈΛΟΥΣ, πόλις παραθαλάσσιος κατὰ τὸν βόρειον αἰγιαλὸν ἐπὶ κόλπου (3), κάτωθεν τοῦ ἄκρωτηρίου Ζεφυρίου καὶ τοῦ ὄρους Ταλαίου, μεταξὺ τῶν πόλεων Μιλήτου καὶ Λατοῦς. Ἐν Ὀλοῦντι ἦν ξόανον Βριτομάρτεως, ἔργον Δαιδάλου (4). — Ὁ Ὀλοῦς ἀπεῖχε τῆς πόλεως Χερρόνησου 60 στάδια (5) Α. Τὰ μεταξὺ Ὀλοῦντος καὶ τῆς γειννιαζούσης Λατοῦς ὄρια προσδιωρίσθησαν διὰ τινος μεταξὺ τῶν δύο τούτων πόλεων συνθήκης (6).

ΚΑΜΑΡΑ, πόλις παραθαλάσσιος κατὰ τὸν βόρειον αἰγιαλὸν, πρὸς τὸ νότιον τοῦ Ὀλοῦντος καὶ τὸ βορ ἀνατολικὸν τῆς Ἀρκαδίας, ἐν μυχωῷ κόλπου· πρότερον ἐκαλεῖτο ΛΑΤΩ ὡς λέγει ὁ Ξεῖων (7)· μνημονεύει αὐτῆς ὁ Πτολεμαῖος ὡς καὶ ὁ Ἱεροκλῆς (8).

(1) Ομ. Οδ. Υ. ς. 66—78—Παυσ. Φωκ. κ. 30. (2) Στράβ. β. 10, σ. 479. (3) Σκυλ. Περιπλ. Κρήτη. (4) Παυσ. Βοιωτ. κ. 40.

(5) Περιπλ. παρὰ Ἰριάρτη, Κεταλογ. σ. 493. (6) Κισχουλ. Ἐπιγραψ. σ. 135. (7) Στεφ. Βυζ. (8) Ἱεροκλ. σ. 650.

ἙΤΕΡΑ, κόμη ἀπέχουσα 25 στάδια τῆς πόλεως Καμάρας Α. καὶ 15 στάδια τοῦ ἀκρωτηρίου Κητίας Δ. κατὰ τὸν Περίπλουν (1).

ἈΡΚΑΔΙΑ, πόλις ἣτις καὶ ἈΡΚΑΔΕΣ ἐπίσης ὑπὸ Στεφάνου τοῦ Βυζαντίου ὀνομάζεται· ἔκειτο κατὰ τὸ νοτ.-ἀνατολικὸν τῆς νήσου, ἀπέχουσα 16 μιλ. Ῥωμ. = 128 στάδια τῆς Λύκτου Α. καὶ 30 μιλ. = 240 στάδια τῆς Βιέννης Β. Α. κατὰ τὸν Πευτιγγέριον πίνακα· οὔτε ὁ Στράβων, οὔτε ὁ Πτολεμαῖος, οὔτε οὔδεις τῶν παλαιότερων γεωγράφων μνημονεύουσι τῆς πόλεως ταύτης· μόνος ὁ Μεούρσιος ὁμιλεῖ περὶ αὐτῆς· ὁ δὲ Πολύβιος (2) λέγει ὅτι οἱ Ἀρκάδες συνεμάχησαν ποτὲ τοῖς Πολυῤῥηνίοις καὶ ἄλλοις ὑπὲρ τῆς πολεμουμένης Λύκτου (3), καὶ εἶτα κατὰ τὸν πόλεμον τοῦτον ἢ βραδύτερον ἢ πόλις αὕτη πορθηθεῖσα ὑπὸ τῶν Ῥωμαίων κατεστράφη· ἐλέγετο δὲ καὶ λόγος ὅτι ἅμα μετὰ τὴν πτώσιν τῆς πόλεως διέλειπον καὶ τὰ ῥέοντα ὕδατα· ἐπανορθωθείσης δὲ αὐτῆς μετὰ 2½ ἔτη, ἀνεφάνησαν αὖθις (4). — Ἡ Ἀρκαδία φαίνεται ὡς ὑπάρχουσα ἔτι καὶ κατὰ τοὺς νεωτέρους χρόνους, καὶ ἀναφέρεται ὡς πόλις ἐπισκοπικὴ κατὰ τὴν δευτέραν ἐν Νικαίᾳ σύνοδον, καὶ ὁ Ἱεροκλῆς προσέτι λέγει αὐτὴν πόλιν τῆς Κρήτης· ἐκ πάσης δὲ τῆς περιγραφῆς αὐτῆς φαίνεται ὅτι ἦν μεσόγειος πόλις.

ΜΙΝΩΑ, πόλις παραθαλάσσιος κατὰ τὸν μυχὸν τοῦ κόλπου τοῦ ἀποτελοῦντος τὸν πρὸς ἀνατολὰς ἰσθμόν· ἔκειτο κατ' ἀνατολὰς τῆς Λύκτου ἣ συνετέλει καὶ ἥς, ὡς φαίνεται, ἦν ἐπίνειον, διὸ καὶ ὑπὸ τοῦ Στράβωνος Μινῶα ἢ Λυκτίων

(1) Περιπλ. παρὰ Ἰριάρτη Καταλογ. σ. 492. (2) Πολυβ. β. 4, κ. 53. (3) 15. Πολυῤῥήνη καὶ Λύκτος. (4) Σιγικ. quest nat. β. 3, κ. 11. — Πλιν. β. 31, κ. 4.

λέγεται· ἀπεῖχε δὲ 60 στάδια τῆς κατὰ τὸ νότιον τοῦ ἰσθμοῦ Ἱεραπύτνης (1).

* Ἐπὶ τῆς θέσεως τῆς Μινώας ὑπάρχει ὀχύρωμα καλούμενον Καστέλι τοῦ Μιραβῶ ἢ Μιραβέλλο.

ἸΣΤΡΟΣ ἢ κατὰ τὸν Ἀρτεμίδωρον ἸΣΤΡῶΝ, πόλις κατὰ τὸ πρὸς ἀνατολὰς τμήμα τῆς νήσου, οὐ πόρρω τῆς Μινώας Ν. παρὰ τὸν μυχὸν τοῦ κόλπου, πρὸς τὸ δυτ.-βόρειον τῆς Ἱεραπύτνης, καὶ τὸ νοτ.-ἀνατολικὸν τῆς Ἀρκαδίας· ἀναφέρεται ὑπὸ Στεφάνου τοῦ Βυζαντίου· ἐν τινι ἐπιγραφῇ εὑρεται ἡ πόλις αὕτη ὑπὸ τὸ ὄνομα ἸΣΤΡῶΝ (2).

ἸΛΕΡΟΣ, πόλις κατὰ τὸ πρὸς ἀνατολὰς τμήμα τῆς νήσου, οὐ πόρρω τῆς Ἱεραπύτνης κατὰ τὸ βόρειον αὐτῆς, καὶ κατὰ τὸ νοτ.-ἀνατολικὸν τῆς Ἀρκαδίας· ὁ Ξενίων λέγει οὕτω περὶ αὐτῆς = « Πορρωτέρω δὲ τῆς Ἱερᾶς πύτνης Ἰλκερος ἦν πόλις ἐφ' ὕψηλοῦ μὲν κειμένη τόπου » (3). — Ὁ Πολύβιος διηγεῖται ὅτι Ὀριοὶ μετ' Ἀρκάδων, ὡς καὶ Πολυῖνιοι καὶ Κεράται καὶ Λαμπαῖοι ἀποστάντες τῆς τῶν Κνωσίων φιλίας, συνεμάχησαν τοῖς πολεμουμένοις Λυκτίοις (4). ἀλλὰ πόλις Ὀρος οὐδαμοῦ εὑρεται οὐδὲ ὑπῆρξε ποτέ· καί, ὡς ὀρθῶς παρατηρεῖ ὁ Μεούρσιος, ἀντὶ Ὀριοὶ ἀναγνωστέον Ἰλλέριοι (5).

Ἰλκερος καλεῖται καὶ ἥδη ὁ τόπος ἔνθα ἔκειτο ἡ ἀρχαία αὕτη πόλις (6).

ἹΕΡΑΠΥΤΝΑ, πόλις καλουμένη τὸ ἐξ ἀρχῆς Κύρβα, εἴτα Πύτνα, εἴτα Κάμιρος καὶ τέλος Ἱερὰ Πύτνα (7). ἔκειτο ἐπὶ τοῦ νοτίου αἰγιαλοῦ τῆς νήσου ἐν κόλπῳ καὶ ἀπεῖχε

(1) Στραβ. β. 10, σ. 475. (2) Ἐπιγρ. παρὰ Κισχιύλῳ σ. 110—1δ. Χοικ. Κρήτη Τ. 1, κ. 3, σ. 424. (3) Ξενίων παρὰ Στεφ. Βυζ. (4) Πολυβ. β. 4, κ. 53. (5) Μεούρσιος. Κρ. σ. 48. (6) Ἰδ. Χοικ. Κρήτη Τ. 1, κ. 3, σ. 434. (7) Στεφ. Βυζ.

τῆς Μινώας ὅσον 60 στάδια (1) Ν. ἔλαβε δὲ τὸ ὄνομα τοῦτο ἀπὸ Πύτνης λόφου τῆς Ἰδης, ὡς λέγει ὁ Στράβων (2). ἀλλὰ φαίνεται διεφθαρμένον τὸ χωρίον τοῦτο τοῦ γεωγράφου, διότι ἡ πόλις αὕτη παραθαλάσσιος οὐσα, καὶ τοσοῦτον ἀπέχουσα τῆς Ἰδης, πῶς ἐδύνατο νὰ κληθῇ ἀπὸ λόφου τοῦ ὄρους ἐκείνου; διορθοῦται δὲ ὑπὸ τοῦ Κασσουβῶνος ὡς ἐφεξῆς = «Τῆς δὲ Ἰδης, (δηλ: τῆς Τρωϊκῆς) λόφος Πύτνα, καὶ τῆς Κρήτης δὲ ἐφ' οὗ Ἰεράπυτνα πόλις» (3) καὶ φυσικῇ ἢ διόρθωσις ὡς οὕσα συνέχεια τῆς τῶν Τρωϊκῶν πρὸς τὰ Κρητικὰ γινομένης ὑπὸ τοῦ γεωγράφου παραβολῆς. — Ἐκτίσθη δὲ ἡ πόλις αὕτη ὑπὸ τινος τῶν Κορυβάντων οἱ κουροτροφήσαντες τὸν Δία, ὠνομάσθησαν Κουρητῆς· οἱ Κορύβαντες, ὡς ἔλεγον οἱ Πραῖσιοι, ἦσαν δαίμονες τινὲς, παῖδες τῆς Ἀθηνᾶς καὶ τοῦ Ἥλιου· ἄλλοι δὲ ἔλεγον ὅτι ἦσαν υἱοὶ τοῦ Κρόνου, καὶ ἄλλοι τοῦ Διὸς καὶ τῆς Καλλιόπης καὶ ὅτι ἦσαν οἱ αὐτοὶ τοῖς Καβεῖροις (4). — Ἡ πόλις αὕτη ὑπὸ τοῦ Πτολεμαίου ὀνομάζεται Ἰερά πέτρα (5). — Οἱ Ἰεραπύτνιοι κατέσκαψαν ποτὲ τὴν Πραῖτον (6). — Τὸ μεταξὺ Ἰεραπύτνης καὶ Μινώας διάστημα ἀπετέλει τὸν κατ' ἀνατολὰς ἰσθμὸν τῆς νήσου. — Ὑπὸ τοῦ Δίωνος καλεῖται ἡ πόλις αὕτη τὰ Ἰεράπυθνα (7).

* Ἐκ τῆς χώρας τῆς Ἰεραπύτνης σύγκειται ἤδη ἡ ἐπαρχία Ἰερά πέτρα ἢ ἔτι κοινότερον Γирапéтра καλουμένη καὶ περιέχουσα 17 χωρία καὶ φρούριον μικρὸν τρίτης τάξεως, γνωστὸν ὑπὸ τὴν ὀνομασίαν τὸ *Καστέλι*.

ΠΡΑΪΣΟΣ, κατὰ τὸν Ἡρόδοτον (8) καὶ ΠΡΑΣΟΣ κατὰ τὸν Στράβωνα (9), πόλις παρὰ τὸ ὄρος τὴν Δίκτην μεταξὺ

(1) Στραβ. β. 10, σ. 475. (2) Αὐτ. σ. 472. (3) Αὐτ. καὶ διορθ. Κασανβ. (4) Στραβ. αὐτ. (5) Πτολεμ. β. 4, κ. 17. (6) Στραβ. β. 10, σ. 479. (7) Δίων Κασσ. κ. 36, σ. 8. (8) Ἡροδοτ. β. 7, κ. 170, 171. (9) Στραβ. β. 10, σ. 478, 479.

τοῦ ἀκρωτηρίου Σαμωνίου καὶ τῆς Χερσονήσου, ἀπέχουσα τῆς θαλάσσης 60 στάδια, τῆς δὲ ὁμορούσης αὐτῇ Γόρτυνος 180 ὡς λέγει ὁ Στράβων. Ἡ Πραῖσος ἢ Πράσος ἦν τῶν Ἐτεοκρήτων. Ἐν τῇ πόλει ταύτῃ ἦν ναὸς τοῦ Δικταίου Διός (1).— Ὅτε οἱ Κρήτες ἐπλευσαν εἰς Σικελίαν ἵνα ἐκδικήσωσι τὸν θάνατον τοῦ ἐκεῖσε φονευθέντος Μίνωος, μόνοι οἱ Πραῖσιοι καὶ οἱ Πολυχνῖται δὲν συνεξέπλευσαν μετὰ τῶν ἄλλων (2). Ἡ Πραῖσος κατεσχάφη ὑπὸ τῶν Ἰεραπυτνίων (3).

* Χωρίον Πρασοὶ ἐν τῇ ἐπαρχίᾳ τῆς Σιτειάς κεῖται ἤδη ἐπὶ τῆς θέσεως τῆς πόλεως Πραΐσου ἢ Πράσου ἧς ἔχνη σώζονται· κατὰ τινα μακροτάτην καὶ λίαν περιέργον ἐπιγραφὴν εὑρεθεῖσαν ἐν τῷ Πλοῦ μοναστηρίῳ καὶ ἀντιγραφεῖσαν ὑπὸ τοῦ Ἀγγλου περιηγητοῦ Πασλέυ ἢ πόλις αὕτη ἔκειτο μετὰ τὴν Ἰεραπύτνης καὶ Ἰτάνου (4).— Κατὰ τὸν Μάννερτ καὶ τὸν Πασλέυ συμφωνοῦντα ἐκείνῳ, ὁ Στράβων λανθάνεται μεγάλως τάττων τὴν Πραῖσον εἰς ἀπόστασιν 180 μόνον σταδίων ἀπὸ τῆς Γόρτυνος ἥτις ἀπέχει αὐτῆς πολὺ πλέον· ἢ δὲ τῶν 180 σταδίων ἀποστάσις εἶναι ἢ ἀπὸ τῆς Πριάνσου εἰς Γόρτυνα καὶ οὐχὶ ἢ ἀπὸ τῆς Πραΐσου, καὶ φαίνεται ὅτι ὁ γεωγράφος συγχέει καὶ θεωρεῖ ὡς μίαν τὰς δύο ταύτας ὅλως διακεκριμένas ἀπ' ἀλλήλων πόλεις, Πραῖσον καὶ Πρίανσον (5). οὐδὲ ὁμορεῖ ὅλως ἢ Πραῖσος τῇ Γόρτυνι, ὡς καὶ κατὰ τοῦτο σφάλλων, λέγει ὁ Στράβων, μεσολαβούντων ἄλλων τόπων, ὡς τῆς χώρας τῶν Ἰεραπυτνίων καὶ τῶν Λυκτίων· προσέτι ὁ Μάννερτ ὀρθῶς παρατηρεῖ, ὡς λέγει ὁ Πασλέυ, ὅτι ὁ Στράβων προσδιορίζων τὴν θέσιν τῆς Πραΐ-

(1) Στραβ. αὐτ. (2) Ηροδοτ. β. 7, α. 170. (3) Στραβ. αὐτ.

(4) Πασλέυ Περιηγ. Κρητ. Τ. 1, κ. 18, σ. 290. (5) Μάννερτ. Γεωγρ. Ἑλλ. καὶ Ῥωμ. Τ. 8. σ. 712—Πασλέυ αὐτ.

σου καὶ λέγων ὅτι ἔκειτο μεταξύ τοῦ Σαμωνίου καὶ τῆς Χερρόνησου, ἐννοεῖ οὐχὶ τῆς πόλεως Χερρόνησου, ἀλλὰ τοῦ ἱσθμοῦ τοῦ μεταξύ Μινώας καὶ Ἱεραπύτνης (1). — Τὰ νομίσματα τῆς Πραΐσου φέρουσι τὸν τύπον τὰ μὲν Διὸς καὶ μελίσσης, τὰ δὲ κριοῦ, ἄλλα δὲ Δήμητρος καὶ ἄλλα Ἀπόλλωνος.

ἈΛΛΑΡΙΔΑ, πόλις κατὰ τὸ ἀνατολικὸν τμήμα τῆς νήσου πρὸς τὸ βορ-δυτικὸν τῆς Πραΐσου καὶ τὸ βορ-ἀνατολικὸν τῆς Ωλέρου· κατὰ τὸν Στέφανον οἱ κάτοικοι ἐλέγοντο Ἀλλαρίται (2)· ἐπὶ τινων δὲ ἐπιγραφῶν (3) καὶ νομισμάτων (4) εὐρηνται Ἀλλαριῶται.

ἸΤΑΝΟΣ, πόλις παραθαλάσσιος ἐπὶ τοῦ ἀνατολικοῦ αἰγιαλοῦ κατὰ τὸ βορ-ἀνατολικὸν τοῦ ἀκρωτηρίου Ἐρυθραίου· κατὰ τὸν Πευτιγγέρειον πίναχα ὠνομάζετο Ἰτανα καὶ ἔκειτο κατὰ τὸ μεσόγειον εἰς ἀπόστασιν 32 μιλίων Ῥωμ. ἀπὸ τῆς Ἱερᾶς Πύτνης· τὴν πόλιν ταύτην ἀναφέρουσιν ὁ Ἡρόδοτος (5) καὶ ὁ Στέφανος ὃς λέγει ὅτι ὠνομάσθη ἀπὸ Ἰτανοῦ Φοίνικος ἡ ἐνὸς τῶν Κουρήτων μιγάδος καὶ ὅτι ἦν καὶ ἄκρα τοῦ αὐτοῦ ὀνόματος (6) μνημονευομένη καὶ ὑπὸ τοῦ Πλινίου, ἔτι δὲ καὶ ὑπὸ τοῦ Ἡσυχίου καὶ τοῦ Ἱεροκλέους ἐξ οὗ φαίνεται ὅτι διετηρεῖτο εἰσέτι κατὰ τοὺς μεταγενεσιτέρους αἰῶνας.

* Τραχίλα· μεταξύ τῆς πόλεως καὶ τοῦ ἀκρωτηρίου Ἰτανοῦ ἔρρεε ποτάμιον κατερχόμενον ἐκ τῆς Δίκτης καὶ ἐκδιδοῦν εἰς τὴν θάλασσαν, ὀνομασθὲν δὲ ὑπὸ τῶν Ἑνετῶν Σάκρο-Φιούμε (Ἱερὸς ποταμός) (7).

ἩΤΕΪΑ, πόλις ἐπάνωθεν τοῦ ἀκρωτηρίου Ἐρυθραίου, πα-

(1) Μάννερτ Γεωγρ. Ελλ. καὶ Ῥωμ. Τ. 8, σ. 712 — Πασιεῦ Περιηγ. Κρητ. Τ. 1. κ. 19, σ. 298 σημ. (2) Στεφ. Βυζ. Ἀλλαρία. (3) Ἐπιγρ. παρὰ Κιτχουλλ σ. σ. 137. (4) Εκχελ 1, 2, σ. 303. (5) Προδοτ. β. 4, κ. 151. (6) Στεφ. Βυζ. Ιτανός. (7) Ἰδ. Χοικ. Κρήτη Τ. 1, κ. 3. σ. 426.

τρὶς τοῦ Μύσωνος, ἐνὸς τῶν ἐπτὰ σοφῶν τῆς Ἑλλάδος, κατὰ τὸν Διογένην (1). ἀλλ' ὁ Πλάτων κατατάττων τὸν Μύσωνα μετὰ τῶν ἐπτὰ σοφῶν, λέγει αὐτὸν Χηνέα (2), ἦσαν δὲ αἱ Χῆναι κώμη ἐν τῇ Οἴτῃ τῷ ὄρει (3).

* Σιτεία.

ΝΑΞΟΣ, πόλις ἐν ἀγνώστῳ θέσει· ἀναφέρεται ὑπὸ τοῦ Σουΐδα (4) καὶ τοῦ Σχολιαστοῦ τοῦ Πινδάρου (5), καὶ εἰκάζεται ὅτι ἔλαβε τὸ ὄνομα ἀπὸ Νάξου υἱοῦ Ἀπόλλωνος καὶ Ἀκακαλλίδος τῆς Μίνως· αἱ περὶ τὴν πόλιν ταύτην εὐρισκόμεναι ἀκονόπετραι ἐφημίζοντο ὑπὸ τῶν ἀρχαίων ὡς ἄρισται (6).

* Οἱ νεώτεροι, ὡς ὁ Χοϊκίος, θεωροῦσι πάνυ προβληματικὴν τὴν ὑπαρξίν πόλεως Νάξου ἐν Κρήτῃ· οὐ μόνον οὐδείς τῶν ἀρχαίων συγγραφέων, ἀλλ' οὔτε ὁ Πλίνιος οὔτε Στέφανος ὁ Βυζάντιος μνημονεύουσι πόλεως τοιαύτης· αἱ μόναι μαρτυρίαι περὶ τῆς ὑπάρξεως αὐτῆς εἰσὶν ὁ Σουΐδας καὶ ὁ σχολιαστὴς τοῦ Πινδάρου· ὁ λεξικογράφος λέγει = α Ναξία λίθος, ἡ Κρητικὴ ἀκόνη. Νάξος γὰρ πόλις Κρήτης· ἐκ τούτου ἐξάγεται ὅτι ἡ Ναξία ἀκόνη ἐλέγετο ἐπίσης καὶ Κρητικὴ· ἡ δὲ προσθήκη = Νάξος γὰρ πόλις Κρήτης φαίνεται ὡς συμπερασματικὸν ἐπακολούθημα· γνωστὸν εἶναι ὅτι ἡ ἀκόνη τῆς Νάξου ἦν ἡ ἀρίστη (7)· τὴν ἀκόνην ταύτην ἐξώρυττον καὶ ἐξειργάζοντο Κρητῆς, ἐξ οὗ ἐπεκράτησε ἡ Ναξία ἀκόνη καὶ καλεῖται καὶ Κρητικὴ· καὶ ἐκ τούτου προήλθε, φαίνεται, ἡ ἐσφαλμένη γνώμη ὅτι ἐν Κρήτῃ ἦν πόλις Νάξος (8).

(1) Στεφ. Βυζ.—ιδ. Διογ. Λαερτ. Μυσ. 1. (2) Πλατ. παρὰ Πaus. Φωκ. κ. 24. (3) Paus. αὐτ. (4) Σουΐδ. Νάξος. (5) Σχολιαστ. Πινδ. εἰς Ισθμ. 6. 5. 106. (6) Δάπερ. (7) Πινδ. Ισθμ. 6, 106—Πλιν. Φυσ. Ισ. β. 36, κ. 22 καὶ β. 18, κ. 28. (8) Ιδ. Χοϊκ. Κρήτ. T. 1. κ. 2, σ. 417.

Ἐκτὸς τῶν εἰρημένων ἦσαν καὶ αἱ ἐξῆς πόλεις ὧν τὰ ὀνόματα μόνον μνημονεύονται, αἱ δὲ θέσεις εἰσὶν ἢ ὅλως ἄγνωστοι ἢ ἀμφιβαλλόμεναι.

ΓΙΑΜΙΑ ἢ ΓΛΑΜΙΑ (1).

ΓΡΆΜΜΙΟΝ (2).

* Κατὰ τὸν Κορονέλλην ἔκειτο ἐπὶ τοῦ ἀκρωτηρίου Σιδέρου.

ΔΑΪΔΑΛΑ (3).

ΔΙΑΤΌΝΙΟΝ, χώρα μεταξὺ Κνωσσοῦ, Γορτύνης καὶ Λύκτου, κατὰ τὸν Πολύβιον (4).

ΔΟΥΛΌΠΟΛΙΣ ἢ ΔΟΥΛΩΝ ΠΌΛΙΣ, ὁ Στέφανος λέγει = Φασὶ κατὰ Κρήτην Δουλόπολιν εἶναι χιλίανδρον (5).

ΔΡΑΓΜΌΣ (6).

ΔΡΑΨΚΑ (7).

ἘΛΈΑ, ἢ κατὰ τὰς ἀρχαιοτάτας ἐκδόσεις τοῦ Πλινίου ἘΛΔΙΑ (8)· κατὰ τὴν παρὰ τῷ συγγραφεῖ τούτῳ μετὰ τινος ἀκριβείας φυλαττομένην σειρὰν τῶν προσαρκτιῶν πόλεων ἡ πόλις αὕτη πίπτει μετὰξὺ Φαλασάρνης καὶ Κισάμου.

ΙΕΡΆΠΟΛΙΣ (9), ἴσως ἡ ὕστερον κληθεῖσα Ἰεράπτυνα.

ΙΠΠΟΚΟΡΩΝΙΟΝ, πόλισμα μνημονευόμενον ὑπὸ τοῦ Στράβωνος (10).

* Τὸ πόλισμα τοῦτο ἔκειτο, ὡς εἰκάζεται, ἐντὸς τῆς νῦν ἐπαρχίας τῶν Ἀποκαρώνων ἢ ἔλαβε τὸ ὄνομα ἀπ' αὐτοῦ, παθοῦσα μικράν τινα παραλλαγήν (11).

(1) Ησυχ. (2) Στεφ. Βυζ. Γράμμιον. (3) Στεφ. Βυζ. (4) Πολυβ. Εκλογ. Β. 6. 45. (5) Στεφ. Βυζ. Δούλων πόλις. (6) Σενίων παρὰ Στεφ. Βυζ. (7) Τεσσ. καὶ Λυκοφρ. 1304. (8) Πλιν. β. 4, κ. 20. (9) Στεφ. Βυζ. (10) Στραβ. β. 10, σ. 472. (11) Πασλιῦ Περιηγ. Κρητ. Τ. 1. κ. 5, σ. 62.

ΚΛΑΤΟΣ, πόλις ἀπαντωμένη εἰς τινὰς ἐκδόσεις τοῦ Πλινίου (1). ἴσως ὀρθότερον ἘΛΑΤΟΣ ἢ ὡς παρὰ τῷ Στεφάνῳ ἸΛΑΤΤΙΑ (2).

ΚΑΤΡΕΑ, πόλις κτισθεῖσα κατὰ μὲν τοὺς Τεγεάτας ὑπὸ τοῦ υἱοῦ τοῦ Τεγεάτου Ἀρχιδίου, κατὰ δὲ τοὺς Κρήτας ὑπὸ Κατρέως τοῦ Μίνω (3).

ΚΟΡΙΟΝ, παρὰ τῷ Στεφάνῳ = Κόρων τόπος ἐν Κρήτῃ, ἀπὸ Κόρης τινός, καὶ λίμνη Κορησία, καὶ Ἀθηναῖς ἱερὸν Κορησίας (4).

* Κατ' εὐθείαν κάτωθεν τῶν ἐκβολῶν τοῦ νῦν ποταμοῦ Ἀρμυροῦ ὑπάρχει λίμνη μικρὰ καὶ παρ' αὐτὴν τύπος ὈΡΝΑ καλούμενος· ὁ τόπος οὗτος θεωρεῖται πιθανῶς ὡς τὸ Κόριον (5).

ΜΑΡΑΘΟΥΪΣΑ, ἀναφερομένη ὑπὸ τοῦ Πλινίου καὶ, ὡς ἐκ τῆς κατατάξεως αὐτοῦ δείκνυται, ταττομένη εἰς τὰς κατὰ τὸ δυτικὸν τῆς νήσου πόλεις (6).

* Ἐν τῷ κόλπῳ τῆς Σούδας κεῖται νηεῖς Μαράτι καλουμένη· καὶ ἐκ τούτου εἰκάζει ὁ Χοίκιος ὅτι ἡ πόλις Μαραθοῦσα ἔκειτο ἴσως ἐπὶ τοῦ ἀκρωτηρίου Δρεπάνου (7)· ἀλλ' ἡ εἰκασία πάντῃ ἀθεμελίωτος.

ὨΝΥΧΙΟΝ, παρὰ Στεφάνῳ = Ὀνύχιον, τόπος Κρήτης ἀπὸ ὄνυχος ἀγκύρας ἐνσχεθείσης ἐν αὐτῷ, τῶν Ἀμυκλαίων ἀποικησάντων (8).

PANTOMATRION.

ΠΥΛΩΡΗ, ἀναφέρεται ὑπὸ τοῦ Πλινίου μετὰ τοῦ Ρυτίου (9).

(1) Πλιν. β. 4, κ. 20. (2) Στεφ. Βυζ.—Ιδ. Χοικ. Κρήτη — Τ. 1. κ. 3, σ. 532. (3) Πaus. Αρκ. κ. 53. (4) Στεφ. Βυζ. Κόριον.

(5) Σίβερ 2. σ. 267—Ιδ. Χοικ. Κρήτη Τ. 1. κ. 3. σ. 432.

(6) Πλιν. β. 4, κ. 20. (7) Χοικ. αὐτ. σ. 435. (8) Στεφ. Βυζ. Ὀνύχιον —Ιδ. Πλούταρχ. περὶ ἀρετ. γυναικ. (9) Πλιν. β. 4, κ. 20.

ΡΑΜΝΟΣ.

ΡΙΖΗΝΙΑ παρὰ Στεφάνω (1).

ΣΙΤΕΙΑ.

ΣΚΥΛΕΤΙΟΝ.

ΣΤΡΕΝΟΝ παρὰ Στεφάνω.

ΣΥΡΙΝΘΟΣ παρὰ Στεφάνω.

ΤΑΝΟΣ, παρὰ Στεφάνω.

* Σώζονται νομίσματα τῆς πόλεως ταύτης φέροντα ἐπιγραφὴν ΤΑΝΙΩΝ (2).

ΤΑΡΒΗ.

ΤΙΡΕΣΙΑ παρὰ Θεοφράστῳ (3).

ΎΔΡΑΜΙΑ, παρὰ Στεφάνω = Ὑδραμία, πόλις Κρήτης, ὡς Ξενίων ὁ τὰ Κρητικὰ γράψας· οἱ πολῖται Ὑδραμιεῖς ὡς Μεγαρεῖς (4).

ΨΡΤΑΝΟΝ.

ΨΥΤΟΗ ἢ ΨΥΤΟΙΑ (5).

ΦΑΛΑΝΝΑ παρὰ Στεφάνω, πατρὶς Φενιάδου τοῦ Περιπατητικοῦ.

ΦΑΛΑΝΝΙΑ, παρὰ Στεφάνω ἄλλη ἢ ἡ Φαλάννα.

ΦΑΡΑΪ, ἀποικία τῶν Φαρῶν τῆς Μεσσηνίας (6)· ὁ Πλίνιος τάττει αὐτὴν μεταξὺ τῶν μεσογαίων πόλεων (7).

ΛΙΜΕΝΕΣ.

ΒΙΕΝΟΝ, τόπος καὶ λιμὴν κατὰ τὴν δυτικὴν παραλίαν ἀπέχων 12 στάδια τοῦ ἀκρωτηρίου Κριοῦ-Μετώπου Β. μόνον ὑπὸ τοῦ Περιπλου ἀναφέρεται· ὁ Πτολεμαῖος τάττει

(1) Στεφ. Βυζ. Ριζηνία. (2) Ιδ. Χοικ. αὐτ. σ. 436. (3) Θεοφρας. Φυτ. Ις. β. 3. κ. 5. (4) Στεφ. Βυζ. Ὑδραμία. (5) Ιδ. Χοικ. αὐτ. σ. 434. (6) Στεφ. Βυζ. Φαραί. (7) Πλιν. β. 4, κ. 20.

κατὰ τὸ αὐτὸ μέρος τὴν κώμην Ἰναχόριον καὶ τὸν λιμένα
Ῥαμνοῦντα· ἀμφότερα ὀλίγον γνωστά (1).

ῬΑΜΝΟΪΣ, κατὰ τὸν πρὸς δυσμὰς αἰγιαλὸν μεταξὺ τῶν
δύο ἀκρωτηρίων Κριοῦ-Μετώπου καὶ Χερσονήσου καὶ κατὰ
τὸ ἀνατ. θόρειον τῆς κώμης Ἰναχορίου· ἀναφέρεται ὑπὸ
μόνου τοῦ Πτολεμαίου.

ΦΟΪΝΙΞ, κατὰ τὸν νότιον αἰγιαλὸν πρὸς τὸ πόλισμα τὸν
Φοίνικα (2).

ΜΕΤΑΛΛΟΝ, κατὰ τὸν νότιον αἰγιαλὸν, πρὸς δυσμὰς
τοῦ Λεβήνος καὶ τοῦ μεταξὺ τῶν δύο κειμένου ἀκρωτηρίου
Λέοντος· ἦν τὸ ἐξ ἀρχῆς ἐπίνειον τῆς πόλεως Φαιστοῦ ἧς ἀπέ-
χε 40 στάδια (3), τῆς δὲ Γόρτυνος 130 (4)· μετὰ τὴν ὑπὸ
τῶν Γορτυνίων καταστροφὴν τῆς Φαιστοῦ τὸ Μέταλλον ἐγένε-
το δεύτερον ἐπίνειον τῆς Γόρτυνος (5). — Ἐπὶ τοῦ ὑπὸ
τοῦ Πολυβίου ἱστορουμένου γενικοῦ πολέμου ἐξήριστοι πο-
λῖται τῆς Γόρτυνος κατέσχον ἀμφότερα τὰ ἐπίνεια ταῦτα, τὸν
τε Λεβήνα καὶ τὸ Μέταλλον (6). — Ὁ Πτολεμαῖος ὀνομάζει
τὸν λιμένα τοῦτον Ματαλίαν· ὁ δὲ Περίπλους Μάταλα.

* Ἐπὶ τῆς θέσεως τοῦ Μετάλλου κεῖται ἤδη ἡ κώμη
Πολίσσα.

ΛΙΜΕΝΕΣ ΚΑΛΟΪ, λιμὴν οὕτω καλούμενος κατὰ τὸ
νοτιώτατον τοῦ μεσαίου τμήματος τῆς νήσου, πλησίον τῆς
πόλεως Λασαίας καὶ ἐπὶ μικρᾷ ἀποστάσει ἀπὸ τῆς πόλεως
Λεβήνος ἢ Λεβήνης, πρὸς τὸ δυτ-νότιον τῆς Γόρτυνος· ἀνα-
φέρεται ὑπὸ τοῦ Εὐαγγελιστοῦ Λουκᾶ (7)· ἦν δὲ ὁ τόπος
ἀκατοίκητος, ἀφύλακτος καὶ ἐπισφαλῆς, καὶ ἐκ μεγάλης
μόνον ἀνάγκης προσωρμίζοντο ἐν αὐτῷ τὰ πλοῖα.

(1) 1δ. Ἰναχόριον κωμ. (2) 1δ. Φοῖνιξ πόλισμ. (3) Στραβ. β. 10.
α. 479. (4) Αὐτ. α. 478. (5) Αὐτ. (6) Πολυβ. β. 4. κ. 56.

(7) Πραξ. 27. κ. 8.

ΠΛΑΝΟΡΜΟΣ, κατὰ τὸν προσάρκτιον αἰγιαλὸν καὶ κατὰ μὲν τὸν Πτολεμαῖον πλησίον τῆς πόλεως Ματίου, κατὰ δὲ τὸν Πλίνιον πολὺ δυτικώτερον μεταξὺ Ριθύμνης καὶ Κυταίου.

ΝΗΣΙΔΕΣ ΠΕΡΙ ΤΗΝ ΚΡΗΤΗΝ.

ΜΥΔΑΙ, δύο νησίδες πρὸς δυσμὰς παρὰ τὸν λιμένα τῆς Φαλασάρνης· ἀναφέρονται ὑπὸ τοῦ Πλινίου (1).

ΚΩΡΥΚΑΪ, δύο παρὰ τὸ ἀκρωτήριον Κώρυκον (2).

ΒΟΥΔΡΟΑΙ, δύο κατέναντι τῆς Κυδωνίας (3) Β. Δ. ὧν ἡ μείζων ἐκαλεῖτο ΒΟΥΔΡΟΑ, ἡ δὲ ἐλάσσων ΑΚΟΪΤΙΟΝ.

* Τουρλουραί.

ΛΕΥΚΑΪ ΝΗΣΟΙ, τρεῖς κατὰ τὸ στόμιον τοῦ μικροῦ μεταξὺ Κυδωνίας καὶ Ἀπιτέρας κόλπου (4)· ἐπὶ μιᾷς αὐτῶν ἦν πόλις Μινώα.

ΔΪΑ, νῆσος μικρά κατὰ τὸ βόρειον τῆς νήσου, ἀπέναντι τοῦ Ἡρακλείου τῆς Κνωσσοῦ κατὰ τὸν Στράβωνα (5) ἀπέιχε, κατὰ τὸν Περίπλου, 40 στάδια τοῦ Ἡρακλείου Δ. κατὰ δὲ τὸν Πλίνιον ἔκειτο ἄντικρυ τῆς πόλεως Ματίου· ὥς δὲ τὸ Μάτιον οὐκ εἶχεν ἴδιον λιμένα, τὰ πλοῖα κατὰ τὸ πλεῖστον παρεχέμαζον εἰς τὴν Δίαν ἣτις εἶχε τρεῖς λιμένας· αἵγαυροι πολλοὶ εὕρισκονται ἐπὶ τοῦ νησίου τούτου.

* Δία.

ΔΙΟΝΥΣΙΑΔΕΣ, δύο νησίδες κείμεναι, κατὰ τὸν Περίπλου, ἀπέναντι τοῦ ἀκρωτηρίου Κητίας, κατὰ τὸ βορ.-ἀνατολικὸν τῆς νήσου, ἐπὶ τῶν Διδύμων κόλπων· αἱ νησίδες αὗται εἶχον λιμένα καὶ ψυχρὸν ὕδωρ· μνημονεύονται ἐν τῷ Πευτιγγερείῳ πίνακι.

(1) Πλιν. β. 4, κ. 20. (2) Πλιν. αὐτ. (3) Αὐτ. (4) Αὐτ.

(5) Στραβ. β. 10. σ. 484.

Νησία τῶν Γενιτσάρων.

ΛΕΥΚΗ, κατ' ἀνατολὰς τῆς νήσου, πρὸς τὸ ἀνατ βόρειον τῆς Ὀνισίας καὶ τοῦ ἀκρωτηρίου Ἰτανοῦ (1).

ὈΝΙΣΙΑ, κατ' ἀνατολὰς τῆς νήσου ἐν κόλπῳ παρὰ τὸ ἀκρωτήριο Ἰτανὸν Β. Δ. οὐ πόρρω τῆς νησίδος Λευκῆς Ν. Δ. (2).

ὈΦΙΟΥΣΑ, ΒΟΥΤΘΑ καὶ ἈΡΑΔΟΣ, τρεῖς νησίδες κατὰ νότον τῆς Κρήτης, ἀπέναντι τοῦ ἀκρωτηρίου Ἐρυθραίου, κατὰ τὸν Πλίνιον (3).

* Γαῖδουρονήσια.

ΧΡΥΣΑ καὶ ΓΑΥΔΟΣ, δύο νησίδες ἀπέναντι τῆς Ἱεραπύτνης (4).

ΘΕΒΙΑ, παρὰ τὸν νότιον αἰγιαλὸν, ἀντικρυ τῆς πόλεως Λεβήνος κατὰ τὸν Περίπλουν.

ΛΗΤΩΔΙ, τρεῖς νησίδες κατὰ νότον, πρὸς δυσμὰς τοῦ λιμένος Μετάλλου.

ΚΛΑΥΔΟΣ, κατὰ τὸν Πτολεμαῖον καὶ τὸν Ἱεροκλῆν (5), ΚΛΑΥΔΙΑ κατὰ τὸν Περίπλουν καὶ ΚΛΑΥΔΗ κατὰ τὰς πράξεις τῶν Ἀποστόλων (6), νῆσος μικρὰ κατὰ τὸ νότιον τῆς Κρήτης· ὁ Πτολεμαῖος, ὡς καὶ οἱ Ἑνετικοὶ γεωγραφικοὶ πίνακες τάττουσιν αὐτήν ἀπέναντι τοῦ νοτ δυτικοῦ ἀκρωτηρίου Κριού-Μειώπου, εἰς ἀπόστασιν 6 μιλίων γεωγραφικῶν ἀλλὰ κατὰ τὸν Ποκόκιον ᾧ ἔπονται οἱ νεώτεροι πίνακες, κεῖται πολὺ ἀνατολικώτερον, ἀπέναντι τοῦ λιμένος Φοίνικος οὗ ἀπέχει 300 στάδια κατὰ τὸν Περίπλουν ὃς λέγει ὅτι εἶχε πόλιν καὶ λιμένα. — Εἰς τὴν νήσον ταύτην ἐξέπεσαν ἐκ χειμῶνος οἱ ὀπαδοὶ τοῦ Ἀποστόλου Παύλου (7).

* Γνωρίζεται ἔτι διὰ τῆς Ἑνετικῆς ὀνομασίας Γκότσο δι Κάνδια ἢ Παῦλο-Γκότσο.

(1) Πλιν. β. 4, κ. 20. (2) Αὐτ. (3) Αὐτ. (4) Αὐτ. (5) Ἱεροκλ. σ. 551. (6) Πραξ. Αποσ. 27, 16. (7) Αὐτ.

ΜΟΥΣΑΓΟΡΑΙ, τρεῖς νησίδες περὶ τὸ ἀκρωτήριον Κριού.
Μέτωπον (1).

Ἐν τῇ νήσῳ Κρήτῃ περιέχονται τρεῖς πόλεις κύριαι ὠχυρωμέναι = τὸ Μεγάλον Κάστρον ἢ Κάνδια, ἡ Ριθύμνη καὶ τὰ Χανιά καὶ δέκα ἐννέα ἐπαρχίαι = Κίσαμος, Σέλινον, Χανιώτικα, Σφακιά, Ἀποκορονα, Ἅγιος Βασίλειος ἢ Λάμπη, Ριθυμνιώτικα, Ἀμαρι, Μυλοπόταμον, Καστέλι-Πυργιώτισα, Καινούργιον Καστέλι, Μονοφάτσι, Μαλεξίτζι, Τέμενος, Πεδιάδα, Ριζόκαστρον, Μιραβέλον, Σητία, Ἱεραπέτρα.

ΧΩΡΙΑ ΚΑΙ ΠΛΗΘΥΣΜΟΣ ΤΩΝ ΕΠΑΡΧΙΩΝ ΤΗΣ ΚΡΗΤΗΣ
ΚΑΤΑ ΤΟ ΕΤΟΣ 1834.

ΚΙΣΑΜΟΣ.			Οἶκ. Χριστ. Οἶκ. Ὁθ.	
	Οἶκ. Χριστ.	Οἶκ. Ὁθ.		
Πολεμάρχι.	38	4.	Μελάθερον.	20 5.
Ροδόπου.	96	3.	Περὶβολάκια.	0 20.
Σκουτελόνας.	60	0.	Νόπια.	4 0.
Ἀφράτα.	20	0.	Κοτσιανά.	0 10.
Ῥαεδούχα.	20	0	Δραπανά.	30 0.
Καμμορακουμυλί.	18	2	Ποταμίδα.	50 10.
Νοκιά.	28	0.	Βουργάρον.	20 8.
Σπηλιά.	60	1.	Μούρι.	30 2.
Βουξές.	28	2.	Τοπολιά.	50 2.
Μούλιτι.	30	2.	Ἅγιος Κύρ Γιάννης.	15 2.
Γαβαλομούρι.	20	2.	Καλάβινες.	30 2.
Βουκονιές.	0	50.	Καλεριανά.	26 5.
Ἀνωκελί.	50	0.	Κουρφαλόνας.	6 2.
Καρέα.	0	18.	Κίσαμοκαστέλι.	0 30.
Ἀσπριλιάνο.	0	15.	Παλαιόκαστρον.	35 5.
Σταζιπραγοῦ.	3	20.	Πρινιάκος.	40 6.
Ρούματα.	35	35.	Λουσαάκος.	216 15.
Κακόπετρον.	4	4.	Μεσόγεια (2).	60 0.
Πανέθιμος.	30	10.	Σηρικάρι.	286 45.
			Ἐννέα χωριά.	286 45.
			τὸ ὅλον	1,458. 337.

(1) Πλιν. β. 4. κ. 20. (2) Ἐν τῇ χώρᾳ ταύτῃ περιλαμβάνονται καὶ χωρία Ἅγιοι Πάντες, Καμέριον, Ἀγ. Γεώργιος, Καλέργης, Νεχώριον, Καλυδικινή, Πιπεριανή, Ἀζογεραεῖς, Τέλιφον, καὶ Κούτρι.

ΣΕΛΙΝΟΝ.

Οίκ. Χριστ. Οίκ. Ὁθ.

Οίκ. Χριστ.	Οίκ. Ὁθ.		Οίκ. Χριστ.	Οίκ. Ὁθ.	
Σκλαβοπούλα.	38	0.	Κρουστογέρακον.	20	0.
Καλάμι.	12	0.	Αγριλή.	18	6.
Μουττάκον.	6	2.	Λιθάδες.	8	7.
Χάσι.	5	35.	Μαράλια.	17	2.
Άγιος Θεόδωρος.	12	4.	Καβανού.	37	4.
Πελεκίνας.	6	10.	Σκάφι.	27	10.
Κίτσιβελιανά.	2	3.	Εργαστήρι.		
Σταυρός.	4	5.	Λουκιανά.	2	6.
Μισόρουμα.	0	12.	Τζιχαριάκον.	0	10.
Χάδρος.	0	0.	Τζικιανά.	7	1.
Σαρακίνα.	0	20.	Πρίνι.	22	1.
Κουτοκυνήγ.	0	1.	Επάνω χωρίον.	30	1.
Τσαλιανά.	3	0.	Αγία Ειρήνη.	50	2.
Βασιλάκι.	3	0.			
Κάλαμος.	0	12.	τὸ ὅλον	500	451.
Σπανιάκον.	2	18.			
Βλιθίς.	8	3.			
Μαχιά.	10	3.			
Κακοτύχι.	15	20.			
Σφακόν.	12	2.			
Γληγοριανά.	5	3.			
Κοπερί.	1	5.			
Δρύς.	0	16.			
Ψαρογοριανά.	0	3.			
Αλιγί.	0	12.			
Κάντανος (1).	6	70.			
Σπ'να.	10	0.			
Φλωριά.	0	15.			
Αζορής.	0	15.			
Αχλαδιάκης.	0	10.			
Στρέτι.	0	12.			
Ταμένια.	14	8.			
Ασφενδιλίας.	5	3.			
Στροβυλίας.	6	30.			
Μυλωνές.	0	8.			
Σάσαλος.	4	18.			
Παπαδιανά.	2	2.			
Μερή.					
Καμαλιά.	7	2.			
Ροδοβάνι.	30	1.			
Μονή.	4	12.			

Κερκιά.	19	0.
περιλαμβανόμενοι πέντε χωρίαι	194	0.
Κοντόπουλον, Γερλάκον, Δρ. κόνια, Σπυλιαιά και		
Παπαδιανά (2).		
Θέρσον.	30	2.
Μεσκιά.	72	3.
Λάκοι.	140	2.
Σέβρονας.		
Νέα Ρούματα.		
Πρασός.		
Σκιδιά.		
Χωστή.	150	12.
Ὁρθούνι.		
Κηρίς.		
Χάρανος.		
Σαφιδάκια.		
Κάμποι.	0	0.
Σιρλί.	10	6.
Μίσση Σιρλί.	10	6.
Νερχώριον.	3	2.
Βλαχερωνίτισα.	14	2.

ΧΑΝΙΩΤΙΚΑ.

Κερκιά. ἰν τούτῳ		
περιλαμβάνονται πέν-		
τε χωρία = Κοντόπου-		
λον, Γερολάκον, Δρχ-	194	0.
κόννα, Σπηλιαριά καὶ		
Παπαδιανά (2).		
Θέρισον.	80	2.
Μεσκιά.	72	3.
Λάκοι.	140	2.
Σίβρονας.		
Νέα Ρούματα.		
Πρασές.		
Σκοιδιά.		
Χωστή.	150	12.
Ὁρθούνι.		
Κτρές.		
Χάρανος.		
Σκαφιδάκια.		
Κάμποι.	0	0.
Σιριλί.	10	6.
Μέση Σιριλί.	10	6.
Νεοχώριον.	3	2.
Βλαχερωνίτισα.	14	2.

(1) Ἐν τῇ χώρῃ ταύτῃ περιλαμβάνονται τὰ χωρία Κουφαλατὸς, Πλε-
μινιανά, Τρίγωνος, Τρακινιάκος, Ἀνισεράκι, καὶ Βαθακάδος. (2) Εἰς
τὴν χώραν τῶν Παπαδιανῶν περιλαμβάνονται τὰ χωρία Ἀχλάδες, Ἀγ-
Γιώργιος, Λοῦλος, Ἀλετριθέρι, Παναγία, Χωραφιανά.

	Οίκ. Χριστ.	Οίκ. Ὁθ.
Πυργοψιλόνηρον.	10	1.
Ξενικοχώριον.	2	1.
Ψύλλες.	10	0.
Κοντομαρί.	3	0.
Διρές.	4	3.
Σκονίζος.	12	2.
Βατόλακον.	50	15.
Άλικιανού.	40	9.
Κοῦφον.	6	4.
Φουρνές.	30	6.
Σκήνες.	20	4.
Παπιόλος.	6	3.
Άποθήκες.	7	0.
Μανοιλότος.	14	3.
Ψαβογιάνον.	14	12.
Λουτράκι.	6	2.
Γεράνι.	16	8
Μόδι.	18	18.
Πατιλάρι.	6	4.
Πλατανιάς.	40	4.
Γαλατάς.	70	10.
Επισκοπή.	0	1.
Άγία Μαρίνα.	20	8
Δαρατσούς.	20	5.
Βαρύπετρον.	18	0.
Στάλον.	12	0.
Κατσιστραχώρι.	4	0.
Περιβόλια.	30	6
Μουρνιές.	70	8.
Τσιγκαλαριά.	40	0.
Νεροκούρου.	30	6.
Μαλάξα.	25	0.
Ζούρβα.	15	0.
Βρίσκις.	20	10.
Κερτομάδον.	6	5.
Άγιά.	8	4.
Λεμετήρι.	250	45.
Χιλέπα.	150	20.
Παραλειπόμενα.	30	10.
τὸ ὅλον	1,805	272.

ΣΦΑΚΙΑ.

	Οίκ. Χριστ.	Οίκ. Ὁθ.
Σαμάρια.	10	0.
Άγία Ρούμην.	38	—
Άγιος Ἰωάννης.	40	—
Άρέδενα.	36	—
Λιθανιανά.	20	—
Λουτρόν (1).	3	—
Ἀνώπολις.	115	—
Μουρί.	50	—
Σφακιά (2).	60	—
Κομιτάδες.	80	—
Νίπρος.	80	—
Βράσκα (3).	0	—
Βιυδάς.	1	—
Ἀσφέντον.	55	—
Ἀνωμικιανά (4).	1	—
Κολυκάσια.	0	—
Καλικράτι.	85	—
Πατισιανόν (5).	14	—
Ἀσκύφον.	160	—
τὸ ὅλον	848	0
Ὁ ἀριθμὸς τῶν δυναμένων νὰ ὀπλο-		
φορῶσι Σφακιανῶν συμποσοῦται τό		
γε νῦν ἔχον 1,200· ὡς ἐγγίστα 200		
οικογένειαι Σφακιανῶν εἰσὶν ἤδη ἀπο-		
καταστημέναι ἐκτὸς τῆς Κρήτης· εἰς		
Μῆλον καὶ ἄλλαχοῦ· πρὸ τοῦ ἔτους		
1821 ὁ ἀριθμὸς τῶν Σφακιανῶν ὑπα-		
ρέθεινα τὰς 12,000 ψυχῶν· διαι-		
ροῦνται δὲ οἱ Σφακιανοὶ εἰς τρεῖς κλά-		
σεις· οἱ μὲν εἰσὶ ποιμένες, οἱ δὲ μα-		
τέρχονται τὴν ναυτικὴν εἰς τοὺς δύο		
λίμενας τοῦ Λουτροῦ καὶ τῶν Σφακιῶν		
ἐν οἷς εἰσὶ πολλὰ πλοῖα, καὶ μάλι-		
στα τὰ τοῦ Λουτροῦ ἵκανως μεγάλα		
ὥστε νὰ πλέωσιν εἰς Σμύρνην καὶ		
Ἀλεξάνδρειαν. Οἱ δὲ τῆς τρίτης κλά-		
σεως εἰσὶν ἔμποροι, πωλοῦντες τὰ ἐκ		
τῶν προϊόντων αὐτῶν ἐμπορεύματα		
καθ' ἅπασαν τὴν νῆσον.		

(1) Τὸ Λουτρόν εἶναι ἡ χειμερινή κατοικία τῶν Ἀνωπολιτῶν (Ἰδ. Ἀνώπολις) καὶ κατὰ πᾶσαν τὴν διάρκειαν τοῦ χειμῶνος οἱ κάτοικοι τοῦ Λουτροῦ εἰσὶν οἱ αὐτοὶ ὅσοι κατὰ τὸ θέρος οἰκοῦσι τὴν Ἀνώπολιν.

(2) Τὰ Σφακιά εἰσὶν ἡ κυρίως χειμερινή κατοικία τῶν Ἀσχυριωτῶν ὅλιγαι οικογένειαι μεταβαίνουσιν ἄλλαχοῦ τὸν χειμῶνα, ὡς εἰς Δράμια.

(3) Ἡ Βράσκα εἶναι τὸ χειμερινὸν χωρίον τοῦ Νίπρου. (4) Τὰ Ἀνωμικιανὰ εἰσὶ τὸ χειμερινὸν χωρίον τοῦ Ἀσφέντου. (5) Τὸ χειμερινὸν χωρίον τοῦ Καλικράτου.

ΑΠΟΚΟΡΩΝΑΣ.

	Οίκ. Χριστ.	Οίκ. Ὁθ.
Καρές.	30	1.
Ῥαμνή.	25	3.
Μελιδόνη.	20	0.
Χιλιομουδοῦ.	9	0.
Σαμόνες.	7	0.
Κυριακουσάλια.	6	0.
Στύλος.	5	1.
Πρόβαρμα.	16	2.
Μακάριος.	30	—
Νέο-χωρίον.	50	3.
Νεοχώρι.	9	—
Παιδοχώρι.	10	5.
Περμόνια.	25	10.
Φραΐ.	80	1.
Κοῦκος.	6	0.
Σφιανά.	4	0.
Τσιντσιφέ.	40	3.
Νίπκος.	70	4.
Πρόσπερον.	75	15.
Βαρές.	65	3.
Ἀλίκαμπον.	75	0.
Φιλίππος.	15	0.
Μάζα.	—	—
Χάβαθκ.	6	—
Φωνή.	18	—
Ἀπρέσκια.	15	—
Μαθές.	—	—
Μουρί.	10	2.
Κουρνάς.	70	4.
Κάστελος.	20	0.
Πάττημα.	15	2.
Φλακή.	25	4.
Γωνιά.	65	0.
Δράμμια.	(Σφακιανοί).	0.
Ξώπολι.	10	6.
Ἀργυρομούρι.	2	—
Κατοῦνα.	10	0.
Καλαμίτσι.	45	4.
Καρύδι.	6	3.
Βίμος.	30	15.
Ἀρμένιοι.	60	—
Βαράς.	16	4.
Καλύβαις.	50	20.
Δουλικανά.	10	0.
Γαβαλοχώρι.	—	20.

Οίκ. Χριστ. Οίκ. Ὁθ.

Καπράνκ.	5	6.
Ἅγιος Βασίλειος.	2	5.
Κόκκινον χωρίον.	40	0.
Πλάκα.	20	—
Δράπανος	300	25.
Κεφαλάς		
Ξεροστέρνι		
Σοῦρι		
Σελιά	300	25.
Λυκατιναρὰ		
τὸ ὅλον	1 562	197.

ΑΓΙΟΣ ΒΑΣΙΛΕΙΟΣ.

Καψοδάσος.	30	0.
Σκαλωτή.	—	—
Ἀργουλες.	15	—
Ῥοδάκινον.	45	—
Φοινικιάς (1).	6	—
Σελιά.	40	—
Μυρθιόν.	30	—
Μεριά.	14	—
Ἀσώματος.	15	—
Λευκοία.	30	—
Γιαννιοῦ.	15	—
Πρέσβελι.	5	—
Κεραμή.	40	—
Δρίσκον.	5	5.
Βάτον.	25	0.
Ἄδρακτος.	—	—
Κισσός.	15	15.
Βούσες	—	—
Κούμια	—	—
Δημαγέριον	—	—
Πλατάνοι	—	—
Κρύα Βούσις	—	—
Μέλαμπες	—	—
Κτούτα	—	—
Σαχτούρις	388	0.
Μούρον	—	—
Διραβιανὰ	—	—
Μιζόρυμκ	—	—
Ἀγία Πελαγία	—	—
Ἅγιος Βασίλειος	—	—
Ἅγιος Ἰωάννης	—	—
Καλή Σουκιά	—	—

(1) Τὸ χωρίον τοῦτο εἶναι μετόχιον τοῦ εἰς Ῥούστικα μοναστηρίου τοῦ Ἐροφήτου Ἡλιοῦ.

Οίκ. Χριστ. Οίκ. Θθ.

Σπήλι	}	50	188.
Λαμπινή			
Κοξαρές			
Λάκος			
Διπλοχώρι			
Φρατί			
Κορέδον			
Ἀμπάδος			
Τσικαλαριά			
Παλαιόλουτρα			
Κουσελιανά			
τὸ ὅλον		828	208.

ΡΗΘΥΜΝΙΩΤΙΚΑ.

Ἐπισκοπή.	35	25
Ἀρχ. ὕδεια.	30	30.
Ἀνώπολις.	95	2
Ἅγιος Γεώργιος.	20	6.
Ἅγιος Κωνσταντῖνος.	40	10.
Ῥούστικα.	50	10.
Παλιόλιμνον.	0	25.
Καλονύκτι.	6	5.
Ἐπάνω Βασερμόνερων.	0	25.
Κάτω Βασερμόνερων.	—	30.
Ἅγιος Ἀνδρέας.	4	20
Γονιά.	25	4.
Ματόχια.	24	0.
Γιαράν.	30	5
Πρινές καὶ	}	90.
Ἀτσιπόπουλον		
Πηγή.	38	2.
Ἁγία Παρασκευή.	8	3.
Μαρουλάς.	65	5.
Γαβαλοχώρι.	10	—
Χιμαλεύρι.	—	—
Ἀρσάνι (μονή).	2	0.
Ἅγιος Ἰωάννης	}	180.
Ἁγία Κυριακή		
Μέση Κυριακά		
Πικρή Ἀμνάτον		
Δούτρα Ἀδίλι		
Γεράνι καὶ ἄλλα	}	65.
παραλειφθέντα χω-		
ρία περιπου.	60	
τὸ ὅλον	642	552.

ΑΜΑΡΙ.

Οίκ. Χριστ. Οίκ. Θθ.

Ἀμάρι.	20	1.
Μέρινα.	54	6.
Ἀτάνασον.	8	7.
Πατσόν.	0	20.
Καρίνες.	4	3.
Γενί.	2	4.
Γερακάρι.	20	20.
Ἐλάϊνες.	6	4.
Γουργούθος.	12	0.
Βρύσες.	25	—
Σμιλή.	1	5.
Δρυές.	5	2.
Ἀνώμερος.	50	0.
Χορδάκι.	0	8.
Ἅγιος Ἰωάννης.	15	0.
Ἀποδοῦλον.	14	6.
Ἁγία Παρασκευή.	15	0.
Βαθιακόν.	0	15.
Σάχτα.	1	6.
Κλίμα.	20	0.
Δοχρίες.	6	—
Ἄρδακτος.	0	10.
Πλάτανος.	15	20.
Νίθαξι.	13	2.
Κουρούτες.	5	16.
Φουρφυρᾶς.	40	6.
Βισαρι.	20	0.
Πλατιανιά.	10	6.
Μπεσταγή.	50	2.
Καλογέρα.	7	0.
Θρόνος.	9	6.
Κλησιδί.	0	10.
Ὀψιγιάς.	7	1.
Μοναστηράκι.	20	0.
Λαβιώτης.	8	—
Ἀποσήτι.	12	1.
Γεννα.	0	20.
Ἀπόστολοι.	3	4.
Βολιόνες.	0	35.

τὸ ὅλον 497 246.

ΜΥΛΟΠΟΤΑΜΟΝ.

Τοῦ πίνακος τῶν χωρίων τοῦ Μυ-
λοποτάμου ἀπολεσθέντος, τοσοῦτο μέ-
νον ἐστὶ γνωστὸν ὅτι τὸ κύριον χω-

τὸ ὅλον 642 552.

ρίον ἐστὶ Μαργαρίταις περιέχον 100
χριστιανικὰς οἰκογενεῖας, ὅτι τὸ χω-
ρίον Τρίποδος κεῖται ἐν τῷ Μυλοπο-
τάμῳ παρὰ τὴν Ἐλευθερναν, καὶ ὅτι
ἅπας ὁ πληθυσμὸς τῆς ἐπαρχίας σύγ-
κεται ἐξ 920 οἰκογενειῶν χριστιανι-
κῶν καὶ 310 ὁθωμανικῶν.

ΠΥΡΓΙΩΤΙΣΣΑ.

	Οἰκ. Χριστ.	Οἰκ. Ὀθ.
Ἅγιος Ἰωάννης.	8	3.
Χαμηλῆρι.	30	0.
Ἰτσίδια.	—	—
Σίβα.	22	—
Καλύδια.	0	15.
Βόροι.	25	5.
Φανερωμένη.	10	10.
Κισσοί.	0	14.
Καλοχωράφι.	4	4
Μεγαληχάρι.	25	2
Γληγοριά.	3	18.
Τεμενέλι.	0	5.
Καμάρες.	8	8.
Λαγολιόν.	2	4.
Διβάκι.	95	3.
Ἁγία Τριάδα.	6	0.
τὸ ὅλον	268	91.

ΚΑΙΝΟΥΡΙΟΝ.

Μπομσούβια.	50	0.
Πετροκεφάλι.	12	5.
Γκουζέρ.	4	0.
Δίσταρον.	6	0.
Ἀληθινή.	3	12.
Βέρι.	4	0.
Ακουστουλιανᾶ.	12	0.
Πλώρη.	18	3
Ἀνώγια.	5	15.
Πλάτανος.	15	0.
Λακιάκας.	2	1.
Γαβαλιανᾶ.	3	0.
Πηγαδάκι.	6	1.
Μανουστανᾶ.	2	0
Μύρες.	6	6.
Κηποριανᾶ.	0	7.
Σιφεριανᾶ.	0	10.
Τάλις.	0	15.

Οἰκ. Χριστ. Οἰκ. Ὀθ.

Μονόχωρον.	3	0.
Μητρόπολις.	5	5.
Δρέλι.	1	5.
Ἀπόλυχνος.	0	8.
Ἅγιοι Δέκα.	10	10.
Ἀμπελοῦζος.	5	6.
Ρουφᾶ.	0	10.
Πλουτή.	0	12.
Μορώνι.	0	30.
Κερμεσή.	0	10.
Μακριανᾶ.	3	0.
Παλίσμον.	6	0.
Παναγιά.	5	0.
Κούρτες.	0	20.
Βορίζα.	35	0.
Ζαρόν.	50	6.
Γέρζερι.	41	4.
Πανασός.	6	12.
Μούλια.	5	10.
Πρινιά.	15	2.
Ῥάφτι.	0	18.
Βρεβουλίτι.	0	12.
Βασιλική.	5	10.
Καθ' ἡλ.	5	0.
Κρότος.	8	0.
Μισμοῦ.	15	0.
Ἀτισκάρι.	12	0.
Μοναστήρι.	3	0.
Νηβριτον.	5	5.
Σκούρβουλα.	3	0.
Μετόχια τινά.	12	8.
τὸ ὅλον	406	278.

ΜΟΝΟΦΑΤΣΙ.

Μεγάλη Βρύσις.	25	2.
Περβελιανᾶ.	10	0.
Ἅγιος Θωμᾶς.	20	1.
Ἀρχάτις.	8	4.
Ἀξένθι.	0	30.
Ἁγία Βαρεβάρσ.	32	8.
Γράνδος.	0	5.
Κάτω-Μούλια.	—	—
Βουριόν.	—	—
Βαλί.	—	10.
Ξερόκαμπος.	—	2.
Γαγκάλας.	—	24.
Στόλοι.	—	6.

	Οίκ. Χριστ.	Οίκ. Ὁθ.
Ῥίζικας.	0	4.
Ἰνια.	—	8.
Λαράνι.	—	20.
Ἀτσιπάδες.	2	8.
Ἀκρια.	0	10.
Λοῦρες.	—	8.
Ἀσῆμι.	8	7.
Συκαρά.	2	38.
Ἀποίνια.	0	5.
Βελούλι.	—	2.
Πραιτώρια.	12	8.
Λαμάντρι.	0	3.
Πλακιώτισα.	—	2.
Λιγόρτυνον.	2	15.
Γεφίλι.	0	30.
Καράκι.	—	6.
Βοργιχ.	—	10.
Κουτού.	—	2.
Φουτικαστέλι.	—	8.
Κακοχώρι.	—	20.
Ἅγιος Γεώργιος	2	0.
Ἐπάνω Σίφες (μοναζητήριον).		
Μαδέ.	0	10.
Ἀποσελέμι.	—	6.
Ἀρμανοῖς.	—	5.
Κεφάλια.	—	8.
Δαμάνια.	—	12.
Ἀρκάδι.	—	6.
Κόλονα.	—	2.
Δούλι.	—	15.
Μελιδοχώρι.	6	9.
Φλέγια.	0	2
Ῥοτάς.	—	20.
Πύργος.	2	30.
Δωκάρι.	1	25.
Χάρακας.	25	10.
ἹΔγία Φωτιά.	0	2.
Ἀχεντριᾶς.	—	20.
Ἐτιά.	10	5.
Μοριά.	0	1.
Πρινιά.	2	0
Ἀμύγδαλον.	0	12.
Παραυχι.	5	1.
Πλατανιάς.	0	4
Καπιτανιανά.	30	0.
Καλάλαγκα.	4	0.

	Οίκ. Χριστ.	Οίκ. Ὁθ.
Σάμπρες.	0	2.
Στέρνες.	5	4.
Παναγία.	0	12.
Διονύσια.	—	20.
Κίρια.	—	4.
Ἀκάματος.	—	—
Αὐγές.	4	—
Βαλινιά.	6	8.
Κουμάσια.	5	0.
Λούκια.	8	0.
Σελάμι.	1	0.
Φουρνοφάραγον.	1	5.
Ἐξ ἐτι χωρία (1).	0	1.
τὸ ὅλον	238	585.

ΜΑΛΕΒΙΖΙ.

Ἀγλάδα.	40	0.
Ῥογδιχ.	50	—
Τυλέσον.	90	10.
Μονή.	30	5.
Καμάρι.	—	10.
Κοροφαῖς.	—	0.
Κεραμούτσι.	0	20.
Πενταμοδι.	5	15.
Βιύτες.	30	0.
Καλέσια.	25	—
Σταυράκια.	30	—
Πετροκέφαλον.	14	12.
Ἅγιος Μύρων.	100	2.
Πυργού.	25	0.
Σάρχος.	20	—
Κιθαρίδα.	15	—
Κρουσώνας.	140	—
Κάτω-Ἀσίταις.	30	—
Ἐπάνω-Ἀσίταις.	25	3.
Πρηνιά.	15	6.
Σύβη.	22	3.
Κεράσια.	25	4.
Αὐγενική.	35	2.
Δαφναῖς.	—	—
Γωνιαῖς.	40	0.
τὸ ὅλον	901	94.

(1) Πέντε ἐξ αὐτῶν αὐθέναι ἔχουσι κάτοικον, ἱερημεθέντα ὑπὸ τῶν Χριστιανῶν κατὰ τὸν πόλεμον.

ΤΕΜΕΝΟΣ.

	Οίκ. Χριστ.	Οίκ. Ὁθ.
Δάφνες.	20	0.
Βενεράτων.	25	0.
Κανί Καστέλι.	28	48.
Ἀρχάνες.	160	6.
Κάτω-Ἀρχάνες.	30	0
Σίλαμος.	10	—
Δέκα ἢ δώδεκα ἄλλα χωρίδια.	16	94.
τὸ ὅλον	289	118.

ΠΕΔΙΑΔΑ.

Καρτερών.	9	7.
Σεαλάρα.	10	6.
Πατοῖδι.	4	6.
Κουνάβι.	10	10.
Καταλαγάρι.	16	0.
Χουδέτσι.	20	5.
Ἅγιος Βασίλειος.	15	10.
Σκυλούς.	10	12.
Μέλισσας.	16	4.
Ἁγία Παρασκευή.	12	12.
Σγουρκεφάλι.	25	0.
Ἐπισκοπή.	20	15.
Ἁγία Τανία.	25	0
Σταμνί.	10	0.
Ἐλαία.	20	16.
Βαθιά.	0	10.
Κάτω-Βαθιά.	10	3.
Κινοούριον χωρίον.	20	20.
Γάλιπι.	15	10.
Γαλίφα.	30	0.
Χπρασόν.	15	0.
Σμάρι.	25	0.
Ἀπόστολοι.	16	16.
Ζωφόρος.	10	10.
Θραψάνον.	38	0.

	Οίκ. Χριστ.	Οίκ. Ὁθ.
Ῥουσοχώρι.	0	12.
Βόνι.	0	30.
Μουγτάρες.	30	3.
Βάρβαρον.	3	10.
Βάρβαροι.	10	12.
Σκλαβερωχώρι (1).	5	1.
Λευλιανόν.	3	1.
Καστέλι.	18	15.
Διαβαιδέ.	4	16.
Πεγαϊδοῦρι.	5	4.
Τρία Μετόχια.	25	0.
Ευδᾶς.	20	—
Καταμονίτσα.	35	—
Ἀμσριανόν.	15	—
Μαθιά.	17	—
Ἁγία Παρασκευή.	6	—
Ἰπιτον.	15	—
Γεράκι.	24	—
Ἐπίδεικτον.	10	—
Ναυί.	0	12.
Κασάμι.	5	5.
Παναγία.	15	15.
Ἐσπρον.	10	15.
Ἀσκοί.	20	2.
Ἀβδού.	75	6.
Γωνιές.	38	0.
Γερά.	18	—
Κράσι.	60	—
Μοχόν.	120	1.
Μαλία.	100	0.
Χερσόνησος μετὰ τῶν δύο ἄλλων γειτ- νιαζόντων χωρίων.	60	3.
Στραβρίνα.	20	0.
Κυζαρι.	8	5.
Βουροῦ.	3	1.
Σκοτεινόν.	8	5.
Γούβες.	35	10.
Ἀνώπολις.	25	0.
Ποταμιές.	10	10.
Κελιά.	5	5.
Φιλίσα.	6	5.
Πεζά.	5	5.

(1) Τοῦτο καὶ ὀλίγα τινὰ τῶν προηγουμένων ὀνομάτων φαίνονται ὡς ὑποδεικνύοντα Σλαβικὸν συνοικισμόν κατὰ τοῦτο τὸ μέρος τῆς νήσου τὸ ἀμέσως γειτνιαζόν τῇ Λύκτῳ καὶ τῇ Χερρόνησῳ, ἔπειτα ἀποκατέστη ποτὲ ἀρχαιοτέρα τις καὶ ἀξιολογιωτέρα ἀποικία (ἴδ. Πλουταρχ. περὶ ἀρετ. γυναικ. Τ. 2, σ. 247.

	Οίκ. Χριστ.	Οίκ. Ὁθ.
Σκότολα.	0	15.
Γαϊδουριάνη.	3	6.
Κουές.	2	4.
Σφενδίλι.	8	0.
Κερά.	25	—
τὸ ὅλον	1,330	396.

ΡΙΖΟΚΑΣΤΡΟΝ.

Χρυσός.	38	1.
Παρσά.	29	0.
Ἐπάνω-Σίμι.	96	—
Κάτω-Σίμι.	38	10.
Καλέμι.	44	0.
Συκολόγον.	37	—
Ἐπάνω-Πεύκον.	56	—
Κάτω-Πεύκον.		
Κεφαλοβρύσι.	18	8.
Μυρά.	62	1.
Βαχόν.	10	1.
* Ἅγιος Βασίλειος.	34	7.
Βρεζατά.	8	2.
Βιάνον.	103	90.
Κάτω-Βιάνον.	0	16.
Χονδρόν.	10	40.
Μέση.	3	1.
Σχοινιά.	11	0.
Δεμάτι.	11	1.
Καστελιανὰ μετὰ τῶν πλησιωχῶρων με- τοχίων.	11	0.
Φαβριανὰ.	0	4.
Φίλιππος.	0	8.
Καλύβια.	5	3.
Ἀγροδριά.	6	0.
Κακόν.	0	11.
Τουρωτή.	0	5.
Κανικαστέλι.	0	4.
Γαρίπα.	0	12.
Κάτω Γαρίπα.	0	4.
Πυράθι.	0	3.
Κμαρές.	0	1.
Ἀμυργέλης.	0	9.
Γουρνιά.	0	6.
Σιτρονά.	0	4.
Νισπιτά.	0	4.
Βαθιά.	1	13.
Παρτερά.	0	22.
Βιτσιλῖα.	0	6.

	Οίκ. Χριστ.	Οίκ. Ὁθ.
Ἁγία Σίμη.	0	9.
Ἐπάνω Μελιάρσι.	1	4.
Κάτω Μελιάρσι.	0	2.
Βιουτσιφού.	5	6.
Πουλιὰ.	0	16.
Νουσουτά.	1	12.
Αρχαλοχώρι.	7	10.
Γασί.	0	3.
Κουμέρι.	3	5.
Ζιθά.	1	13.
Πατσιδερν.	7	4.
Ρεῦμα.	0	0.
Ἅγιοι Ἀπόστολοι.	0	0.
Ἀλάγνι.	6	7.
Μοναστηράκι.	0	6.
Ίγνι.	0	5.
Μαχερά.	0	13.
Μισιτιέρι.	0	4.
Σοροχιάνον.	1	4.
Βαχιώτης.	0	4.
Λαγουῖτα.	0	14.
Κεφαλάς.	0	0.
τὸ ὅλον	663	443.

ΜΙΡΑΒΕΛΟΝ.

Μίλατον.	35	0.
Λατσιδά.	35	5.
Βουλισμένη.	50	15.
Καινούριον χωρίον.	100	2.
Νεοχώριον.	20	20.
Βραχάσι	80	80.
Βρύσις		
Κομερτακόν		
Πλατὺ-Πεδι		
Νικιθιανόν		
Ἀήνες		
Κρίστα.	180	2.
Κροῦστα.	30	0.
Πρίνα.	40	0.
Καλόν χωρίον.	10	0.
Ἀλοῦδα.	40	0.
Σπίνα Λόγκα.	0	80.
Βρουκά.	30	0.
Λούμα.	15	0.
Σκοινιά.	30	0.
Φουρνὴ Καστέλι.	50	0.
Κάτω-Φουρνὴ.	40	0.
Ἐπάνω Φουρνὴ.	30	0.

Οίκ. Χριστ. Οίκ. Ὁθ.			Οίκ. Χριστ. Οίκ. Ὁθ.		
Τέσσαρα μοναστήρια.	35	0.	Λέθι.	3	0.
Παραλειπόμενα τινά.	50	30.	Τζό.	25	0.
Λασιθι πεδιάς.			Καλὸν Χωριόν.	15	0.
Γαῖδουρόμηνδρα	30	0.	Ἀσπρον-νιρόν.	3	5.
Γερωντομούρη			Καμέτουλας.	5	0.
Πλάτι.	25	0.	Λαμνόνι.	0	8.
Ψυχρόν.	35	0.	Ζάκρον.	20	0.
Μαγούλα.	25	0.	Ἀδραβάστον.	10	0.
Καμινάκι.	30	0.	Κλησίδι.	5	0.
Ἀβρακῶδι.			Ἀζονέρχμον.	8	0.
Κουδουμαλιά			Κελάρια.	10	0.
Πλατιανόν	100	0.	Μαγασιά.	75	8.
Ἅγιος Γεώργιος			Ξερλίμνι.	10	0.
Ἅγιος Κωνσάντινος.	30	0.	Μεσέριος.	10	0.
Μέσα Λασιθάκι	30	0.	Χόνος.	3	6.
Μέσα Λασιθι			Καρύδι.	15	1.
Μοναστήριον τῆς Πα- ναγίας Μαρμακέτο.	25	0.	Σίτανος.	15	2.
Φαρτάρος καὶ	120	0.	Σπηλιά.	8	0.
Τζερμιάδα.			Καλαμαύκι.	0	10.
Λαγός καὶ Πινικιανόν.	20	0.	Κατσιδάνι.	10	0.
Ποταμός.	20	0.	Σανδάλι.	1	6.
τὸ ὅλον	1,390	235	Σφακιά.	0	14.
			Βαθέλος (1).	0	25.
			Κανένας.	12	0.
			Σελάτσι.	8	2.
			Τουρτούλι.	5	10.
			Ἐπισκοπή.	2	10.
			Σωτήρας.	2	3.
			Μαρώνια.	8	0.
			Ζού.	0	9.
			Ἀρνέκου Μετόχια.	22	0.
			Ἅγια Φωτιά.	5	0.
			Ἐπισκοπὴ (δευτέρα).	0	8.
			Πισκοκέφαλον.	26	14.
			Ρουσίας ἐκκλησιά.	20	0.
			Ἀχλάδια.	10	5.
			Παρασπόρι.	0	15.
			Σκοπή.	18	3.
			Καμιζι.	20	4.
			Μετοχιά.	22	2.
			Τουρλωτή.	37	0.
			Σφάκκα.	32	7.
			Λίστρον.	27	6.
			Κάτω ἢ Πέρα	60	8.
			Μουλιανὰ		
			Μέσα Μουλιανὰ.	50	3.
			Παλισπίτσι.	0	6.
			τὸ ὅλον	898	324.

ΣΗΤΙΑ.

Ὄρνον.	30	4.
Σταυροδοξάρι.	25	4.
Λάπιθον.	5	0.
Γραῖες.	15	2.
Τσανόν.	16	0.
Πεῦκοι.	20	1.
Δάφνη.	4	15.
Ἅγιος Μάμας.	5	3.
Ρουχάκκα.	18	14.
Κρύα.	7	3.
Ἰσχιά.	5	10.
Λιθίνες.	15	2.
Βουριά.	5	3.
Παπὰ Γιαννάδος.	8	0.
Λουτράκι.	0	5.
Νέβια.	2	10.
Ἀ-μένι.	20	6.
Κανδρά.	20	7.
Βελιά.	1	5.
Ζίρον.	30	30.
Ἀπίδι.	10	0.

(1) Πρὶν τῆς ἱπαναστάσεως τῶν 1821 τὸ χωριὸν τοῦτο εἶχεν 150 τουφεκία, σχεδὸν ἐννεαπλάσιον ἀριθμὸν τῶν μετὰ ταῦτα.

ΙΕΡΑΠΕΤΡΑ.

	Οίκ. Χριστ.	Οίκ. Ὁθ.	Καζούσι.	Οίκ. Χριστ.	Οίκ. Ὁθ.
Ἀνατολή.	60	0.	Μοναστηράκι.	100	0.
Μαλές.	200	—	Ἐπά.ω Χωριόν.	10	—
Καλαμαύκα.	100	—	Κά.ω Χωριόν.	50	—
Μεσελέρι.	40	—	Ἐπισκοπή.	70	—
Ἰστρουαὺς ἢ Κακόν	—	—	Παπαδιανά.	25	—
Χωριόν.	20	—	Ἅγιος Ἰωάννης.	15	—
Μακρινιά.	10	—	Λιανίται.	40	—
Καπίστρι.	15	—	Κεντρί.	10	—
Βασιλική.	25	—	Τὸ Καστέλι.	35	—
				300	—
			τὸ ὅλον	1,125.	0.

Ἐκ τούτων τῶν 1,125 οἰκῶν, εἰς μὲν τὸ Καστέλι εἰσὶ 200 ἀνήκουσαι εἰς Ὁθ-μανίς, εἰς δὲ τὰ χωρία ἡ ἀριθμὸς τῶν Ὁθωμανικῶν οἰκογενειῶν συμποσοῦται περίπου 85, ὥστε αἱ ἐν τῇ ἐπαρχίᾳ ταύτῃ Χριστιανικαὶ οἰκογένειαι εἰσὶν 840.

ΣΥΝΟΨΙΣ ΤΟΥ ΠΛΗΘΥΣΜΟΥ ΤΗΣ ΚΡΗΤΗΣ ΤΩ 1834.

Ὄνόματα Ἐπαρχιῶν.	Πρωτεύουσιν.	Οίκ. Χριστ.	Οίκ. Ὁθ.	Τὸ ὅλον
1 Κίσσμος.	Κισσάμου Καστέλι.	1458.	337.	1795.
2 Σέλινον.	Ῥοδοβάνι.	500.	451.	951.
3 Κυδωνία.	Χιτινά.	1655.	252.	1907.
4 Σφακιά. {	Ἀσκυφον. {			
	Ἀνω-Πολις. {	848.	000.	848.
	Σφακιά. {			
5 Ἀποκόρονα {	Φρέ. {	1562.	197.	1759.
	Κεφαλαῖς. {			
6 Ἅγιος Βασίλειος.	Μέλαμπερ.	818.	208.	1026.
7 Ῥιθύμνη.	Ῥιθύμνον.	652.	552.	1204.
8 Ἀμάρι.	Ἀνώμερος.	497.	246.	743.
9 Μυλοπόταμον.	Μαργαρίταις.	920.	310.	1230.
10 Πυργιώτισσα {	Καστέλι. {			
11 Καινούριον {	Μεγάλη Βρύσις. {	644.	863.	1607.
12 Μονοφάτσι. {				
13 Μαλεβίτζι.	Ἅγιον Μύρον.	901.	94.	995.
14 Τέμενος.	Ἀρχάνες.	289.	118.	407.
15 Πεδιάδα.	Μοχόν, Μάλια.	1330.	396.	1726.
16 Ῥιζοκαστρον.	Βιάνον.	663.	443.	1106.
17 Μιραβέλλον.	Καινούριον χωριόν.	1390.	235.	1625.
18 Σειτία.	Μουλιανά.	698.	324.	1222.
19 Ἱεραπέτρα.	Τὸ Καστέλι.	340.	285.	1125.
		16133.	5402.	21535.

20 Λασιθί (1). Ἡ μεσογειὸς καὶ ὑψηλὴ αὕτη ἐπαρχία περικυκλοῦται ἀπὸ

(1) Ἡ Ἐπαρχία αὕτη, μίᾳ τῶν εἰκοσι Ἐπαρχιῶν τῆς Κρήτης μὴ τεθεισῶν εἰς τὴν σειρὰν τῶν λοιπῶν, τίθεται ἔξω ἐν συντόμῳ.

τὴν Δίκτην, καὶ συνορεύει ἐξ ἀνατολῶν μὲ τὴν Ἱεράπετραν καὶ Μεραιμπίλον· ἐκ μισημβρίας μὲ τὴν Ἱεράπετραν· ἐκ δυμῶν μὲ τὴν Πεδιάδα· καὶ ἐξ ἄρκτου μὲ τὸ Μεραιμπίλον· ἔχει τὴν ὠραιότεραν πεδιάδα τῆς Κρήτης, εἰς σχῆμα τραπέζου· δέ· παράγει γυνήματα, Θέρμου; (Λούπουνα) Μῆλα περὶ φημα, τυρόν, βούτυρον, μαλλία· ἔχει καὶ 20 χωρία τὰ ὅποια διαιρούμενα εἰς μεσημβρινὰ καὶ ἀρκτικά, κεῖνται εἰς τὸς ἐντὸς ὑπαρείας τῆς Δίκτης, καὶ εἶναι· κάτω Ποτάμοι, ἐπάνω Ποτάμοι, Τσερμιάδο, Φαρσάνο, Μαρμακέτο, ἅγιος Κωνσταντῖνος, μέσα Λασίθι, μικρὸ Χωριδάκι ἅγιος Γεώργιος, Πλατυανὸ, Κουδουμαλιά, Ἀβρακόντες, Κερμινάκι, Μαγουλά, Ψυχρὸ, Πλάτη, Γεροντομουρί, κάτω Μετόχι, Λαγοῦ, Πινακιανὸ.

Ἄρα ὁ ἀγρωτικὸς πληθυσμὸς λογιζόμενος πρὸς πέντε ψυχὰς κατ' οἶκον·	
γένειαν συμποσοῦται εἰς περίπου	81,000
χριστιανῶν, καὶ 27,000 ἔθωμανῶν· τὸ ὅλον	108,000.
Τὸ Μεγάλον Κάστρον ἢ Κάνδεια περιέχει	12,000.
Ἡ Ρίθυμνος;	3,200.
Τὰ Χανιά	5,800.
41, μοναστήρια	3,000.

Ὥστε τὸ ὅλον τοῦ πληθυσμοῦ τῆς νήσου συμποσοῦται περίπου, 132000· ὃ ἐστὶν ὡς ἐγγιστα τὸ ἡμῖς τοῦ ὅσου ἦν πρὶν τοῦ κατὰ τὸ 1821 ἐκκραγέντος πολέμου.

ΠΛΗΘΥΣΜΟΣ ΤΗΣ ΚΡΗΤΗΣ ΚΑΤΑ ΔΙΑΦΟΡΟΥΣ ΕΠΟΧΑΣ.

Ὅποτε κατὰ τὴν δεκάτην ἑκτὴν ἑκατονταετηρίδα, ὁ ἀριθμὸς τῶν κατοίκων τῆς Κρήτης ἀννέχθη εἰς ἐπὶ κείνα τῶν 270,000 ψυχῶν, βλέπομεν Ἐνετοὺς Τοποτηρητὰς ἐκ τῶν λεγομένων Προβεδιτόρων ἀναφέροντας δι' ἐπιστολῶν αὐτῶν πρὸς τὴν γερουσίαν τῆς Ἐνετίας τὴν ἐρήμωσιν τῆς νήσου, καὶ λέγοντας ὅτι χῶραι ὅλαι ἔμενον ἡμελημέναι καὶ ἀκαλλιέργηται, ὡς ὡσαύτως καὶ ἐλαῖαι κατὰ τινὰς τόπους· μετὰ παρέλευσιν δὲ ὀλίγων ἐτῶν ἀπὸ τῆς ὑπὸ τῶν Ὀθωμανῶν κατακτήσεως ὁ Ρανδόλφος, Ἀγγλος περιηγητὴς ἐν Κρήτῃ ὑπολογίζεται τὸν ἐλαττωθέντα αὐτῆς πληθυσμὸν

ελάχιστον τῶν 80,000 ψυχῶν. Ἐκτοτε δὲ ἂν καὶ ἡ ὑπαρξίς καὶ ἡ ιδιοκτησία ἦσαν διηνεκῶς ἐν στάσει φρικώδους ἀβεβαιότητος, χάρις ὅμως τῇ φυσικῇ εὐφορίᾳ τῆς χώρας κατὰ τὴν ἐποχὴν τοῦ ἔτους 1821 εὐρέθησαν ἀναγεννηθέντες οὐχὶ ἐλάσσονες τῶν 260,000 ἢ 270,000 κατοίκων ἐξ ἴσου σχεδὸν μεμερισμένων μεταξὺ τῶν δύο κυρίων θρησκευμάτων.

Ἐκ τῆς εὐφορίας τῆς Κρήτης δυνάμεθα μετὰ λόγου νὰ εἰκάσωμεν ὅτι κατὰ τοὺς ἀρχαίους χρόνους ὁ πληθυσμὸς αὐτῆς ἦν ὡς ἔγγιστα ἐνὸς ἑκατομμυρίου ψυχῶν δυναμένων νὰ κατοικῶσιν εὐρυχώρως καὶ οὐχὶ συμπεπυκνωμένως ὡς ἐν Μελίτῃ καὶ τῇ παρακειμένη νήσῳ τῇ ὑπὸ τῶν Ἰταλῶν καλουμένη Γόττῳ, ἐν αἷς ἀμφοτέραις ὁ πληθυσμὸς εἶναι σήμερον 600 καθ' ἑκάστον τετραγωνικὸν μίλιον. Ἡ ὑπόθεσις ἐνὸς ἑκατομμυρίου κατοίκων ἐν τῇ ἀρχαίᾳ Κρήτῃ συμφωνεῖ ἐντελῶς μετὰ τῶν χωρίων τῶν παλαιῶν Ἑνετικῶν χρονικῶν, ἐξ ὧν ἐξάγεται ὅτι ὁπότεν οἱ Ἑνετοὶ, κατὰ τὰς ἀρχὰς τῆς δεκάτης τρίτης ἑκατονταετηρίδος ἐπεχείρησαν κατὰ πρῶτον νὰ κατακτήσωσι τὴν νήσον, ὁ πληθυσμὸς αὐτῆς ἦν κατὰ πολὺ μείζων τοῦ κατὰ τὴν δεκάτην ἔκτῃν ἑκατονταετηρίδα. Πιθανῶς οἱ Ἑνετοὶ εὗρον 500,000 ἢ 600,000 ψυχῶν ἐν τῇ νήσῳ. Ὁ δὲ ἀκατάπαυστος σχεδὸν πόλεμος κατὰ μίαν καὶ ἡμίσειαν ἑκατονταετηρίδα ἀπὸ τῆς πρώτης αὐτῶν ἐποικίσεως προὔξηνσε βεβαίως μείζονα φθορὰν τῆς ἀνθρωπίνου ζωῆς ἢ τὰ ὀλίγα ἔτη τοῦ προσφάτου τούτου πολέμου ὅς, ὡς βλέπομεν, ἡλάττωσε τὸν ἀριθμὸν τῶν κατοίκων κατὰ τὸ ἥμισυ (1).

(1) Πασιεῦ Περιηγ. εἰς Κρίτην Τ. 2, σ. 326.

Ὑπολογισμὸς συνοπτικὸς τῶν εἰσοδημάτων καὶ ἐξόδων
τῆς διοικήσεως τῆς Κρήτης ἐπὶ τῆς κυβερνήσεως
τοῦ σατράπου τῆς Αἰγύπτου Μεχμέτ Ἀλὴ Πασᾶ.

ΕΙΣΟΔΗΜΑΤΑ.

Γρόσια.

Τὸ δέκατον (τὸ ἑβδομον) πάντων τῶν προϊόντων	6,400,000.
Φόρος ἐπὶ τῶν αἰγιδιοπροβίων	200,000.
Φόρος ἐπὶ τῶν ἐξαγομένων (ἐλαίου, σαπωνίου, τυροῦ, κηρίου, χαρουπίων κτλ.)	2,091,725.
Φόρος ἐπὶ τῶν εἰσαγομένων	375,015.
Ἐκ διαφόρων ἐκμισθώσεων	718,951.
τὸ ὅλον	9,785,691.

ΕΞΟΔΑ.

Μισθὸς τοῦ Γενικοῦ Διοικητοῦ	800,000.
Ἔξοδα τῶν συμβουλίων τοῦ Μεγάλου Κάστρου, τῶν Χανίων, τῆς Ῥεθύμνης καὶ τῶν Σφακιῶν	535,540.
Θησαυροφυλακείου	120,000.
Ὑπηρετίας Τελωνείων	49,744.
Τυπογραφίας	27,335.
Παλαιοῦ Ὀθωμανικοῦ δικαστηρίου	24,000.
Εἰς τακτικὰ Ἀραβικὰ στρατεύματα, 1 στρατηγὸν, 2 συνταγματάρχας, 2 ἀντισυνταγματάρχας κτλ. κτλ. 384 καποράλας, καὶ 3,840 ὑπα- ξιωματικούς, εἰς τὸ σῶμα τῶν μουσικῶν κτλ. κτλ. καὶ τῶν διδασκόντων αὐτοὺς κτλ. κτλ.	2,464,040.
Εἰς 5,500 ἡμερουσίους μερίδας (ταΐνια)	2,007,500.
Εἰς ὅπλα, ἐνδύματα, καὶ ἔξοδα συντηρήσεως τινῶν ἡμιόνων	1,630,000.
Εἰς 1,500 ἀτάκτους Ἀλβανοὺς στρατιώτας	1,760,000.
τὸ ὅλον	9,418,159.

ΝΗΣΟΣ ΚΥΠΡΟΥ,

ΚΥΠΡΟΣ νῆσος ἡ ἀνατολικωτάτη πασῶν κειμένη παρὰ τὴν Ἀσίαν καὶ ἔχουσα κατ' ἀνατολὰς τὴν Συρίαν καὶ τὸν Ἰωνικὸν κόλπον, κατὰ δυσμὰς τὸ Παμφύλιον πέλαγος, κατ' ἄρκιον τὴν Τραχείαν Κιλικίαν καὶ τὸν Κιλικίον αὐλῶνα, καὶ κατὰ μεσημβρίαν τὸ Αἰγύπτιον καὶ Λιβυκὸν πέλαγος. Ἐκλήθη ἡ νῆσος αὕτη ποτὲ Μακαρία διὰ τὸ εὐκρατον καὶ τὸ εὐφορον, καὶ Σφήκεια (1) ἀπὸ Σφηκῶν, ἔθνους οἰκήσαντος ἐν αὐτῇ, καὶ Κεραστία (2) ἀπὸ τῶν κεράτων ἦτοι τῶν ἐξοχῶν αὐτῆς, καὶ τέλος Κύπρος ἀπὸ Κύπρου υἱοῦ Κωνύρου (3) ἢ ἀπὸ τοῦ κύπρου ἦτοι τοῦ χαλκοῦ τοῦ ἐν αὐτῇ εὑρεθέντος τὸ πρῶτον, ἢ ἀπὸ ἄνθους κύπρου καλουμένου καὶ πολλοῦ ἐκεῖ φυομένου (4). Ἡ Κύπρος ἦν ἱερὰ τῆς Ἀφροδίτης καὶ κατὰ τὴν μυθολογίαν ἡ θεὰ αὕτη διέτριβε συνήθως ἐν ταύτῃ τῇ νήσῳ ἧτις ἦν ἀγαπητὴ καὶ ἄθυρμα αὐτῇ καὶ ἀπὸ τῆς νήσου ἐπωνόμασαι ἡ θεὰ Κύπρις. Ἐμυθεύθησαν δὲ ταῦτα διὰ τὴν ἐκεῖ μαχλοσύνην καὶ διὰ τὸ ἐπαφρόδιτον τῶν κατοίκων (5)· τὸ ὅλον σχῆμα τῆς νήσου ταύτης εἶναι ἑτερόμηκες, καὶ πού σχηματίζει καὶ ἰσθμοὺς κατὰ τὰς πλευρὰς τὰς διορίζουσας τὸ πλάτος· καὶ ὁ μὲν κύκλος αὐτῆς εἶναι τρισχιλίων καὶ τετρακοσίων εἴκοσι σταδίων

(1) Λυκόφρων παρὰ Εὐσταθ. εἰς Διονυσ. Περιηγ. εἰς 5. 508.

(2) Εὐσταθ. αὐτ. (3) Λύγ. (4) Αὐτ. (5) Αὐτ.

μετὰ τῶν κατακολπόσεων (1), τὸ δὲ μῆκος ἀπὸ τῶν Κλειδῶν (κατὰ τὸ ἀνατολικώτατον) μέχρι τοῦ Ἀκάμαντος (κατὰ τὸ δυσμικώτατον) χιλίων τετρακοσίων σταδίων = ἐβδομήκοντα ὥρων εἰς πεζῇ ὁδεύοντα ἀπὸ ἀνατολῆς ἐπὶ δύσειν (2). — Ἡ Κύπρος ἦν εὐδαίμων καὶ εὐδεμιᾶς τῶν νήσων ὑποδεεστέρα κατὰ τὴν εὐφορίαν, προάγουσα ἐν ἀφθονίᾳ καὶ σῖτον καὶ οἶνον καὶ ἔλαιον, καὶ ἔχουσα μεταλλεῖα χαλκοῦ πλούτια τὰ ἐν Ταμασσῶ, ἐξ ὧν ἐξήγετο τὸ χαλκανθές (βιτριόλιον), καὶ ὁ ἰός τοῦ χαλκοῦ, χρήσιμα εἰς τὴν ἱατρικὴν. Κατὰ τὸν Ἐρατοσθένην ἀναφερόμενον ὑπὸ τοῦ Στράβωνος, τὸ πάλαι τὰ πεδία τῆς Κύπρου κατακαλυπτόμενα ὑπὸ δασῶν καὶ κατεχόμενα ὑπὸ δρυμῶνων, ἔμενον ἀγεώργητα· καὶ ἔτεμνον μὲν δένδρα, ἀλλ' ὅσον μόνον πρὸς καυσίν τοῦ χαλκοῦ καὶ τοῦ ἀργύρου. Ἀλλ' ὅστερον πλεομένης τῆς θαλάσσης ἀφόβως καὶ μετὰ δυνάμεων, καὶ προσηγενηθείσης τῆς ἀνάγκης τῆς ναυπηγίας τῶν στόλων, ἐπετράπη εἰς τοὺς βουλομένους καὶ δυναμένους νὰ ἐκκόπτωσι τοὺς δρυμοὺς· καὶ νὰ ἔχωσι τὴν ἐκκαθαρθεῖσαν γῆν ἰδιόκτητον καὶ ἀφορολόγητον (3). — Ἐν Κύπρῳ κατῴκησαν ποτὲ ἀναμιχθέντες μετὰ τῶν ἐγχωρίων Δρύοπες ἐκ τῶν ἐκπεσόντων τῆς χώρας αὐτῶν ὑπὸ τοῦ Ἡρακλέους ὃς στρατεύσας μετὰ Μηλιέων ἀνείλε τὴν βασιλεία αὐτῶν Φύλαντα ὡς παρανομήσαντα εἰς τὸ ἐν Δελφοῖς ἱερὸν, τοὺς δὲ κατοίκους ἐκβαλὼν, παρέδωκε τὴν χώραν τοῖς Μηλιεῦσιν (4). — Οἱ Κύπριοι ἦσαν σύμμικτοι ἐκ διαφόρων ἐθνῶν, καὶ οἱ μὲν ἦσαν ἀπὸ Σαλαμῖνος καὶ Ἀθηνῶν, οἱ δὲ ἀπ' Ἀρκαδίας, οἱ δὲ ἀπὸ Κύθνου, οἱ δὲ ἀπὸ Φοινίκης, οἱ δὲ

(1) Στράβ. β. 14, σ. 682. — Εὐσταθ. εἰς Διονυσ. Περιηγ. εἰς 5. 508.

(2) Στράβ. αὐτ. (3) Ἐρατοστ. περὶ Στράβ. β. 14. σ. 684.

(4) Διοδ. Σικ. 6. 4. κ. 37.

ἀπὸ Αἰθιοπίας, ὡς οἱ Κύπριοι αὐτοὶ ἔλεγον (1). — Καὶ οἱ μὲν ἀπὸ Σαλαμῖνος ἦλθον μετὰ τοῦ Τεύκρου ὃς ἐκβληθεὶς τῆς πατρίδος ὑπὸ τοῦ πατρὸς, ἀπώκησεν εἰς Κύπρον καὶ ἔκτισε πόλιν ὁμώνυμον τῇ πατρίδι αὐτοῦ (2). — Οἱ δὲ ἀπ' Ἀθηνῶν ἦλθον μετὰ τοῦ Ἀκάμαντος (3). Τὴν δὲ ἀπ' Ἀρκαδίας ἀποικίαν ἤνεγκεν ὁ κατὰ τὸν πόλεμον τῆς Τρωάδος ἡγεμὼν τῶν Ἀρκάδων Ἀγαπήνωρ (4) καὶ ἔκτισεν ἐν Κύπρῳ τὴν πόλιν Πάφον (5) ὥστε πᾶσαι αἱ ῥηθεῖσαι ἀποικίαι κατεστάθηναι ἐπὶ τῆς νήσου κατὰ τὴν ἀπὸ Τροίας τῶν Ἑλλήνων ἐπάνοδον. Κατὰ τὴν αὐτὴν ἐποχὴν ἦλθεν εἰς Κύπρον καὶ ὁ Ἀγαμέμνων καὶ ἐξέβαλε τὸν Κινύραν (6) καὶ ὁ Μενέλαος (7). Οἱ δὲ ἀπὸ Κύνου ἀποικοὶ ἦσαν Δρύοπες ὡς καὶ οἱ Κύνιοι αὐτοὶ (8), καὶ μοῖρα φαίνεται τῶν αὐτῶν ἐκείνων οἱ ἐκβληθέντες ποτὲ ὑπὸ τοῦ Ἡρακλέους, διεσπάρησαν πολλαχοῦ (9). Ἐκτὸς τῶν εἰρημένων ἀποικίων κατέστησαν ἔτι δύο ἐπὶ τῆς νήσου ὑπὸ τοὺς ἀρχηγοὺς Κέφαντα καὶ Πράξανδρον, οἱ συνένωσαντες τοὺς ὑπ' αὐτοὺς, ἐνεδρύθησαν ἐπὶ τῆς νήσου, κατὰ τὴν μαρτυρίαν τοῦ Λυκόφρονος (10) καὶ τοῦ σχολιαστοῦ αὐτοῦ καὶ τοῦ ὑπ' αὐτοῦ ἀναφερομένου Φιλοστεφάνου (11). Καὶ εἶναι μὲν γνωστὸν ὅτι ἡ μὲν ἀποικία τοῦ Κέφαντος συνέκειτο ἐξ Ἀχαιῶν κατοίκων τῆς Ὠλένου καὶ τῆς Δύμης, πόλεων Ἀχαιῶν, ὧν ἤρχεν ἐπὶ τῆς πολιορκίας τῆς Τροίας (12),

(1) Ἡρόδοτ. β. 7. κ. 90. (2) Λυκοφρ. ζ. 452. ζ. 591. καὶ σχολ. αὐτ. — ἴδ. Σχολ. πάλ. (3) Σχολ. στ. Λυκοφρον. εἰς ζ. 591. — ἴδ. Ἀκάμας ἀρωγ. (4) Ὀμ. Ἰλ. Β. ζ. 609. (5) Παισ. Ἀρκ. κ. 5.

(6) Θιοπομπ. Ἐκλεγ. β. 12. παρὰ Φωτ. σ. 390. κωδ. 176.

(7) Στράβ. β. 1. σ. 40. (8) Ἡρόδοτ. β. 8. κ. 46. (9) ἴδ. ἀνωτ.

(10) Λυκοφρ. ζ. 452 καὶ 591. ἴδ. ἐν τῷ σχολιαστ. αὐτοῦ.

(11) Φιλοστεφαν. παρὰ σχολιαστ. Λυκοφρον. αὐτ. (12) Λυκοφρ. ζ. 595. καὶ σχολιαστ.

ἥ δὲ τοῦ Πραξάνδρου ἐκ Λακεδαιμονίων τῆς Λακωνικῆς πόλεως Θεράπνης (1), ἀγνοεῖται δὲ ἐν τίνι τόπῳ κυρίως ἐγκατεστήσαντο τὴν ἀποικίαν· ὁ Λυκόφρων λέγει =

. . . . γαῖαν ἔζονται θεᾶς

Γόλγων ἀνάσσης (2).

Ἀλλ' ἐν τούτῳ οὐδεὶς τόπος ὀρίζεται μερικῶς, μᾶλλον δὲ ἐννοεῖται ἅπασα γενικῶς ἡ νῆσος ἧς ἦν ἄνασσα ἡ θεᾶ, τιμωμένη ἐν χωρίῳ τῆς Κύπρου Γόλγοις, ἕως ὅτου ὁ Ἀγαπήνωρ κατεσκευάσατο τὸ ἐν Πάφῳ αὐτῆς ἱερόν (3). Τὸ χωρίον τοῦτο οἱ Γόλγοι, ὠνομάσθη εὖτω ἀπὸ Γόλγου ἀρχηγοῦ ἀποικίας τινος Σικυωνικῆς (4)· ὅτι δὲ ἦν ἀγαπητὸν τῇ Ἀφροδίτῃ δείκνυται καὶ ἐκ τοῦ Θεοκρίτου =

Δέσποιν', ἃ Γολγόν τε καὶ ἰθάλιον ἐφίλασας (5).

Παρὰ τοῦ Στράβωνος δὲ μανθάνομεν ὅτι ἡ πόλις Λάπαθος ἦν κτίσμα τῶν Λακόνων καὶ τοῦ Πραξάνδρου (6), καὶ ἐκ τῆς ὀνομασίας Ἀχαιῶν Ἀκτὴ κατὰ τὴν ἄμεσον διεύθυνσιν τῶν πόλεων Λαπάθου καὶ Κερωνείας εἰκάζομεν ὅτι κατὰ τὴν προσάρκτιον ταύτην πλευρὰν τῆς νήσου ἐγκατέστη ἡ ἐξ Ἀχαιῶν καὶ Λακόνων σύμμικτος αὕτη ἀποικία. Κατὰ δὲ τὸν καθ' ἡμᾶς παρατηρητὴν Ἀθανάσιον Α. Σακελλάριον, οἱ Γόλγοι ἦσαν πόλις κειμένη ἐπὶ λόφου, καὶ πολλὰ ἐρείπια καὶ λείψανα αὐτῆς εὐρέθησαν (7).

Ἡ Κύπρος ἦν διηρημένη εἰς τέσσαρα τμήματα ἢ ἐπαρχίας· = Σαλαμινίαν, Λαπαθίαν, Παφίαν, καὶ Ἀμαθουσίαν, καὶ εἶχεν ἐννέα μικροὺς βασιλεῖς ἢ ἡγεμόνας ὑποτελεῖς ἀλληλοδιαδόχως τῶν Φοινίκων, τῶν Περσῶν καὶ τῶν Αἰγυ-

(1) Λυκόφρ. σ. 594. Σχολ. αὐτ. (2) Λυκόφρ. σ. 593. 4. (3) Πaus. Ἀρκ. κ. 5. (4) Στράβ. Βυζ. Γόλγοι. (5) Θεοκρ. Εἰδυλ. 15. σ. 700.

(6) Στράβ. β. 14. σ. 680. (7) Ἰδ. Πανδώρα Τ. Γ'. φυλλαδ. 59, σ. 259.

πίων. Κατὰ τοὺς χρόνους δὲ καθ' οὓς ἡ Κύπρος ὑπέκειτο τοῖς Πέρσαις, βασιλεύοντος τῆς Περσίας Δαρείου τοῦ Ὑΐασπου, ἀπέστησαν ἀπ' αὐτοῦ πᾶσαι αἱ Ἰωνικαὶ πόλεις καὶ συναπέστησαν καὶ οἱ Κύπριοι πάντες πλὴν τῶν Ἀμαθουσίων. Ἦν δὲ τότε ἐν Κύπρῳ ἄνθρωπός τις Ὀνήσιλος, υἱὸς μὲν Χέρσιος τοῦ Στρώμου τοῦ Εὐέλθοντος, ἀδελφὸς δὲ νεώτερος Γόργου, τοῦ βασιλέως τῆς Κυπρίας Σαλαμῖνος· οὗτος πολλάκις καὶ πρότερον προέτρεπε τὸν Γόργον νὰ ἀποστῇ ἀπὸ τοῦ Δαρείου· ὥς δὲ τότε εἶδε καὶ τοὺς Ἴωνας ἀφεστηκότας, ἐπέκειτο καὶ ἐβίαζεν αὐτὸν ἔτι μᾶλλον· ἀλλ' ἐπειδὴ δὲν ἔπειθεν αὐτὸν, φυλάζας ἐξελθόντα ποτὲ τοῦ ἄστεος τῶν Σαλαμινίων τὸν Γόργον ἀπέκλεισε τῶν πυλῶν μετὰ τῶν στασιωτῶν αὐτοῦ ὁ Ὀνήσιλος· καὶ ὁ μὲν Γόργος στερηθεὶς τῆς πόλεως ἔφυγεν εἰς τοὺς Μήδους, ὁ δὲ Ὀνήσιλος ἤρχε τῆς Σαλαμῖνος, καὶ προέτρεπε πάντας τοὺς Κυπρίους νὰ συναποστῇσιν, καὶ τοὺς μὲν ἄλλους ἀνέπεισε, τοὺς δὲ Ἀμαθουσίους ἐπειδὴ δὲν ἐπείθοντο ἐπολιόρκει (1). Μαθὼν δὲ ὅτι ὁ Πέρσης Ἀρτύδιος ἔρχεται μετὰ πολλῆς στρατιᾶς εἰς Κύπρον, ἐπεκαλέσατο τοὺς Ἴωνας οἳ ἦλθον προθύμως καὶ μετὰ πολλοῦ στόλου· καὶ οἱ Πέρσαις δὲ διαβάντες διὰ νηῶν ἐκ τῆς Κιλικίας, ἦλθον ἐπὶ τὴν Σαλαμῖνα πεζοῖ· οἱ δὲ Φοίνικες περιέπλεον τὴν ἄκραν τὴν καλουμένην Κλειῖδες τῆς Κύπρου (2)· ἐλθόντων δὲ τῶν Περσῶν εἰς τὸ πεδίον τῶν Σαλαμινίων, οἱ βασιλεῖς τῶν Κυπρίων διέτασσον τοὺς μὲν ἄλλους Κυπρίους κατὰ τοὺς ἄλλους στρατιώτας ἀντιτάσσοντες, τοὺς δὲ ἀρίστους τῶν Σαλαμινίων καὶ τῶν Σολίων ἀπολέξαντες ἀνιέτασσον τοῖς Πέρσαις. Ὁ δὲ Ὀνήσιλος ἀντετάχθη ἐβελοντῆς πρὸς τὸν στρατηγὸν τῶν Περσῶν Ἀρτύ-

(1) Ἡροδοτ. β. 5. κ. 104. (2) Αὐτ. κ. 108.

βιον (1)· συγκροτηθείσης δὲ τῆς μάχης κατὰ ξηρὰν καὶ κατὰ θάλασσαν, κατὰ μὲν θάλασσαν, ἐνίκησαν κατ' ἐκείνην τὴν ἡμέραν τοὺς Φοίνικας οἱ Ἴωνες καὶ ἐξ αὐτῶν ἡρίστευσαν οἱ Σάμιοι· κατὰ δὲ ξηρὰν ὁ Ὀνήσιλος ἀπέκτεινε τὸν Ἀρτύβιον (2)· ἀλλ' ἐκ προδοσίας τοῦ βασιλέως τῶν Κυπρίων Στησηγόρος ἐνίκησαν οἱ Πέρσαι τοὺς Κυπρίους, καὶ τετραμμένου τοῦ στρατοπέδου αὐτῶν, ἔπесον ἄλλοι τε πολλοὶ καὶ Ὀνήσιλος ὁ Χέρσιος, ὃς ἔπραξε τὴν ἀπόστασιν τῶν Κυπρίων καὶ ὁ Σολίων βασιλεὺς Ἀριστόκυπρος ὁ τοῦ Φιλοκύπρου ἐκείνου, ὃν ὁ Σόλων, ἀφικόμενος εἰς Κύπρον, ᾔνεσεν ὑπὲρ πάντα ἄλλον βασιλέα (3). Οἱ δὲ Ἀμαθούσιοι, μνησικακοῦντες ἐπὶ τῇ πολιορκίᾳ, ἀπέτεμον τὴν κεφαλὴν τοῦ Ὀνησίλου, καὶ κομίσαντες εἰς Ἀμαθούντα, ἀνεκρέμασαν αὐτὴν ὑπεράνω τῶν πυλῶν (4). Οἱ δὲ παρὰ τὴν Κύπρον ναυμαχῆσαντες Ἴωνες, μαθόντες ὅτι τὰ πράγματα τοῦ Ὀνησίλου διεφθάρησαν, ὅτι αἱ πόλεις τῆς Κύπρου ἐπολιορκοῦντο ὑπὸ τῶν Περσῶν πᾶσαι πλὴν τῆς Σαλαμίνης καὶ ὅτι οἱ Σαλαμῖνιοι παρέδωκαν αὐτὴν τῷ προτέρῳ βασιλεῖ Γόργῳ, ἀπέπλευσαν εὐθὺς εἰς τὴν Ἰωνίαν. Τῶν δὲ πολιορκουμένων πόλεων ἀντέσχον ἐπὶ πλεῖστον οἱ Σόλοι καὶ μόλις ἐχλῶσαν ὑπὸ τῶν Περσῶν μετὰ πέντε μῆνας (5)· οἱ δὲ Κύπριοι, ἐνικυτὸν γενόμενοι ἐλεύθεροι, αὐθις ἐκ νέου κατεδουλώθησαν (6). Εἶχον δὲ οἱ Κύπριοι καὶ ναυτικὸν ἀξιόλογον, καὶ κατὰ τὴν ἐκστρατείαν τοῦ Ξέρξου κατὰ τῆς Ἑλλάδος ἐδῶκαν εἰς τὸν στόλον αὐτοῦ ἑκατὸν πεντήκοντα ναυς· καὶ οἱ μὲν βασιλεῖς αὐτῶν εἶχον τὰς κεφαλὰς αὐτῶν περιειλημμένας μίτραις· οἱ δὲ λοιποὶ ἐφόρουσαν χιτῶνας· τὰ δὲ ἄλλα καθάπερ οἱ Ἕλληνες (7). Μικρὸν δὲ

(1) Ἡροδ. β. 5, κ. 110. (2) Αὐτ. κ. 112. (3) Αὐτ. κ. 113.

(4) Αὐτ. κ. 114. — Ἰδ. καὶ Ἀμαθούς πόλις. (5) Αὐτ. ν. 115.

(6) Αὐτ. κ. 116. (7) Αὐτ. β. 7, κ. 90.

πρὶν τῆς ἐνάρξεως τοῦ Πελοποννησιακοῦ πολέμου οἱ Ἀθηναῖοι ἐστρατεύσαντο κατὰ τῆς Κύπρου μετὰ διακοσίων νηῶν αὐτῶν τε καὶ τῶν συμμάχων, Κίμωνος στρατηγοῦντος, καὶ ἐξήκοντα μὲν νῆες ἐξ αὐτῶν ἔπλευσαν εἰς Αἴγυπτον κατὰ πρόσκλησιν τοῦ ἐν ἔλεσι βασιλέως Ἀμυρταίου, αἱ δὲ ἄλλαι ἐπολιόρχουν τὸ Κίτιον. Αποθανόντος δὲ τοῦ Κίμωνος, καὶ πολέμου γενομένου, ἀπεχώρησαν ἀπὸ Κιτίου καὶ πλεύσαντες πρὸς Σαλαμίνα τὴν ἐν Κύπρῳ, ἐναυμάχησαν πρὸς Φοίνικας καὶ Κυπρίους καὶ Κίλικας καὶ ἐπεζομάχησαν ἅμα, καὶ νικήσαντες ἀμφοτέρω, ἀπεχώρησαν ἐπ' οἴκου καὶ αἱ ἐξ Αἰγύπτου νῆες πάλιν αἱ ἐλθοῦσαι μετ' αὐτῶν (1). Οἱ Κύπριοι πρότερον μὲν ἐκυβερνῶντο κατὰ πόλεις (2). Ἀφ' οὗ δ' οἱ Πτολεμαῖκοι βασιλεῖς ἐγένοντο κύριοι τῆς Αἰγύπτου, εἰς ἐκείνους καὶ ἡ Κύπρος περιέστη, συμπραττόντων πολλὰκις καὶ τῶν Ῥωμαίων· ἐπειδὴ δὲ ὁ τελευταῖος ἄρξας Πτολεμαῖος, ὁ ἀδελφὸς τοῦ πατρὸς τῆς βασιλίσσης Κλεοπάτρας ἐφάνη ἀχάριστος πρὸς τοὺς εὐεργέτας, ἐκεῖνος μὲν κατελυθὴν, τὴν δὲ νῆσον κατέσχον οἱ Ῥωμαῖοι, καὶ τότε ἐγένετο αὕτη Στρατηγικὴ ἐπαρχία. Αἴτιος δὲ τοῦ ὀλέθρου τοῦ βασιλέως τούτου κατέστη κυρίως ὁ Πόπλιος Κλαύδιος Πούλχερ, ὃς ἐμπεσὼν κατ' ἐκείνην τὴν ἐποχὴν εἰς τὰ ληστῆρια τῶν τότε ἀκμαζόντων Κιλικίων, ἐπέστειλε πρὸς τὸν βασιλέα, δεόμενος νὰ πέμψῃ λύτρον ἵνα σώσῃ αὐτόν. Ὁ δὲ βασιλεὺς ἐπεμψε μὲν, ἀλλὰ τοσοῦτον μικρὸν, ὥστε καὶ οἱ λησταὶ αὐτοὶ ἀπαξιώσαντες νὰ τὸ λάβωσιν, ἀνέπεμψαν αὐτὸ ὀπίσω, καὶ ἀπέλυσαν τὸν ἄνθρωπον ἄνευ λύτρων· οὗτος δὲ σωθεὶς, ἀπεμνημόνευσε πρὸς ἀμφοτέρους τὴν χάριν, καὶ γενόμενος δήμαρχος, ἴσχυσε τοσοῦτον, ὥστε ἐπέμφθη

(1) Θουκυδ. β. 1, κ. 112. (2) Στράβ. β. 14, σ. 686.

ὁ Μάρκος Κάτων ἔν' ἀφαιρέσῃ ἀπὸ τοῦ βασιλέως τούτου τὴν ἀρχὴν τῆς Κύπρου· καὶ ὁ μὲν βασιλεὺς προλαβὼν ἀπέθανεν αὐτόχειρ· ὁ δὲ Κάτων ἐπελθὼν, παρέλαβε τὴν Κύπρον, καὶ τὴν βασιλικὴν οὐσίαν διέθετο, καὶ τὰ χρήματα εἰς τὸ δημόσιον ταμεῖον τῶν Ῥωμαίων ἐκόμισεν. Ἐκτοτε δὲ ἡ νῆσος ἐγένετο ἐπαρχία ἐπιστρατηγική· μετ' ὀλίγον δὲ χρόνον ὁ Ἀντώνιος παρέδωκεν αὐτὴν τῇ Κλεοπάτρᾳ καὶ τῇ ἀδελφῇ αὐτῆς· καταλυθέντος δ' ἐκείνου, συγκατελύθησαν καὶ αἱ διατάξεις αὐτοῦ (1). Ἡ Κύπρος ἐπὶ τῆς Ῥωμαϊκῆς ἐξουσίας περιήλθεν εἰς τὴν τῶν Αὐτοκρατόρων τῆς Δύσεως καὶ εἴτα τῶν τῆς Κωνσταντινουπόλεως. Ἐπὶ δὲ τοῦ Αὐτοκράτορος Ἡρακλείου, κυριευθεῖσα ἐφημέρως ὑπὸ τῶν Ἀράβων, ἀνεκτιθήναι αὐτῇ ὑπ' αὐτοῦ καὶ ἐκυβερνήθη ὑπὸ τοῦ Ἰσαάκ, ἡγεμόνος ἐκ τῆς γενεᾶς τῶν Κομνηνῶν, ὃς ἐπιθυμήσας βασιλείαν, κατέσχε τὴν νῆσον καὶ ἐβασίλευσεν ἐν αὐτῇ μέχρις οὗ ἐν ἔτει 1191 Ῥιχάρδος ὁ βασιλεὺς τῆς Ἀγγλίας στρατεύσας μετὰ στόλου εἰς Ἱεροσόλυμα κατὰ τῶν ἐκεῖσε Σαρακηνῶν, καὶ ἀναγκασθεὶς ὑπὸ χειμῶνος, κατέλαβε τὸν λιμένα τῆς Κύπρου· κωλυόμενος δὲ ὑπὸ τῶν κατοίκων, ἐκίνησε πόλεμον, εἴλε τὴν νῆσον καὶ ἀπεκτείνε τὸν Ἰσαάκ. Ἐπώλησε δ' αὐτὴν ἔπειτα ἐπὶ τιμῇ 100 000 σκευδῶν τοῖς Ἱεροσολυμίταις, οἳ μὴ δυνάμενοι νὰ ἐγκαταστήσωσιν ἐν αὐτῇ διὰ τὸ ἐτερόθρησκον, ἀπέδωκαν αὐτὴν τῷ Ῥιχάρδῳ, ὃς τότε ἐδωρήσατο αὐτὴν τῷ Γάλλῳ Γκυ Λυσιγναν· ἐν ἔτει δὲ 1400 Καρλόττα ἡ τελευταία κληρονόμος τῆς γενεᾶς ταύτης ἐξεβλήθη τῆς ἀρχῆς ὑπὸ τοῦ νόθου ἀδελφοῦ αὐτῆς Ἰακώβου. Ὡς δὲ ἡ ῥηθεῖσα ἦν συζυγος τοῦ δουκὸς τῆς Σαβοΐας Λουδοβίκου, ἐπεκράτησεν οἱ Δοῦκες οὗτοι νὰ προσαγορεύωνται

(1) Στράβ. β. 14. σ. 684, 685.

καὶ βασιλεῖς τῆς Κύπρου. Ἀποθανόντος δὲ τοῦ Ἰακώβου, ἡ χήρα αὐτοῦ Αἰκατερίνα Κορνάρου ἄκληρος οὖσα, παρεχώρησε τῷ 1480 τὸ βασίλειον τῆς Κύπρου τῇ Ἑνετικῇ πολιτείᾳ· ἀλλὰ τῇ 22 Σεπτεμβρίου τοῦ 1570 ἔτους ὁ Μουσαφᾶ πασᾶς, ἀρχιστράτηγος τοῦ Σουλτάν Σελίμη, καταγωνισάμενος τὸν ἐνδοξὸν στρατηγὸν Βραγαδῖνον, κατεκυρίευσεν αὐτήν, ἐκβαλὼν τοὺς Ἑνετοὺς, καὶ ἔκτοτε διαμένει ὑπὸ τὴν Ὀθωμανικὴν ἐξουσίαν.

* Κύπρος· κατὰ τὸν ἐνδότερον καὶ ἀνατολικώτερον μυχὸν τῆς Μεσογείου θαλάσσης, ἔχουσα τὴν Κοραμανίαν πρὸς ἄρκτον, τὴν Συρίαν πρὸς ἀνατολὰς, τὴν Αἴγυπτον πρὸς μεσημβρίαν καὶ τὴν Κρήτην πρὸς δυσμὰς· ἀπέχει τῆς μὲν Ἰάφας (Ἰόππης) 300 μίλ. Ἰταλ. τῶν δὲ Ἱεροσολύμων 340· τὸ μῆκος αὐτῆς, κατὰ τὰς νεωτέρας καταμετρήσεις, λογίζεται 220 μίλ. Ἰταλ. τὸ πλάτος 65 καὶ ἡ περίμετρος 600, ἐμπεριλαμβανομένων καὶ τῶν κολπώσεων. — *Κλίμα.* Θερμότης μεγάλη ἐπικρατεῖ ἐν τῇ νήσῳ ταύτῃ, πλὴν τῆς περὶ τὴν Κερίνην χώρας, ἐνθα ὁ βορρᾶς, διερχόμενος διὰ τῆς θαλάσσης, καθίσταται ψυχρὸς, καὶ τῶν ὄρεινῶν τόπων ἐνθα ὁ αἴρ εἶναι ὀξύτατος. Ἡ Κύπρος κοινῶς θεωρεῖται ὡς νοσώδης, ἀλλ' ἐκ τοῦναντίου εἶναι ὑγιεινὴ· ἐπιπολάζουσι τῷ ὄντι κατὰ τόπους πυρετοὶ τριταῖοι καὶ τεταρταῖοι συνεχέστατοι καὶ πεισματωδέστατοι· ἀλλὰ προέρχονται μᾶλλον ἐκ τῆς πρὸς τὴν διάσταν ἀπροσεξίας, ἐκ τῆς ἀπὸ τῆς μεγάλης κατ' οἴκους θερμότητος εἰς τὸν ἔξω ἀέρα ἀμέσου μεταβάσεως, ἐκ τῆς ἀμέτρου καὶ παρακαίρου χρήσεως ὀπωρῶν τινων, ὡς πεπῶνων καὶ τῶν τοιούτων· καὶ πρὸ πάντων ἐκ τῆς πλημμύρας τῶν ὑδάτων, ἅπερ μὴ ἔχοντα ἔξοδον, λιμνάζουσι κατὰ τινὰ μέρη περὶ τὰς πόλεις καὶ τὰ χωρία· ὁ χειμὼν εἶναι γλυκὺς καὶ μέτριος· ἡ χιὼν σπανία εἰς τὰς πεδιάδας καὶ

ὀλίγον διαρκούσα· οἱ ἐτησῖαι ἄνεμοι μετριάζουσι τὰ θερινὰ καύματα· αἱ βροχαὶ εἰσι σπάνιαι κατὰ τὸ θέρος· βρέχει δὲ συνήθως κατὰ τὸν Νοέμβριον, τὸν Δεκέμβριον καὶ τὸν Μάρτιον· αἱ συνήθεις ἀσθένειαί εἰσιν αἱ πλευρίτιδες, αἱ ἡπατίτιδες καὶ αἱ ὀφθαλμῖαι. Ἡ λέπρα μασιζεῖ πρὸ πολλοῦ τὴν νῆσον· ἡ δὲ πανώλης, ἣτις ἐφέρετο ἄλλοτε ἐκ τῆς Αἰγύπτου καὶ τῆς Συρίας, ἐξέλειπεν ἀπὸ τοῦ ἔτους 1835, ὅτε κατεστάθησαν λοιμοκαθαρτήρια, ὧν τὰ πρῶτα θεμέλια ἐτέθησαν ὑπὸ τῶν χριστιανῶν. Οἱ κάτοικοι δι' ἐλαφρᾶς μόνον φλεβοτομίας θεραπεύονται· ἀλλ' οἱ ξένοι χρήζουσι σπουδαιοτέρας ἐπισκέψεως καὶ αὐστηροτέρας διαίτης. — *Κάτοικοι.* Ἐπὶ τῆς ἀλώσεως τῆς Κύπρου παρὰ τῶν Ὀθωμανῶν οἱ φορολογούμενοι μόνον ἄνδρες, ἐκτὸς γυναικῶν, παιδῶν καὶ γερόντων, συνεποσούντο 80,000, ἀλλ' ἤδη ἡλαττώθη μέγας ὁ ἀριθμὸς οὗτος· εἰσὶ δὲ οἱ κάτοικοι Χριστιανοὶ τοῦ ἀνατολικοῦ δόγματος κατὰ τὸ πλεῖστον, Ὀθωμανοὶ, Μαρωνῖται, Λατῖνοι καὶ Ἀρμένιοι. Οἱ Κύπριοι εἰσὶν εὐειδεῖς· ἀναστήματος ὑψηλοῦ καὶ ἡθους εὐγενοῦς καὶ χαρίεντος· ἐγκρατεῖς, σώφρονες καὶ μακρόβιοι, καὶ αἱ γυναῖκες εὐπρόσωποι. — *Προϊόντα.* Βαμβάκιον, μέταξα, ἔριον, μοσχοκάρυον, ἐρυθρόδανον, οἶνος πολλῶν εἰδῶν, πρὸ πάντων ὁ ἄριστος ὁ καλούμενος κυμανταρία, τερέβινθος, πρινοκόκκιον, κάλχη (κιρμιζι), λάδανον, σῖτος, κριθή, πίσσα, γεώμηλα, λάθης, πισσάσφαλτος, ἄλας, κεράτια, ξυλεῖα οἰκοδομῆς, ἔλαιον ὀλίγον ὡς καὶ σήσαμος, ἃν καὶ ἀμφοτέρω ποτὲ ἀφθονώτατα· οἱ καρποὶ παντὸς εἶδους εὐγεστότατοι, πάντα τὰ εἶδη τῶν ὑσπερίων, λαχάνων, φυτῶν καὶ τὰ ὠραιότερα καὶ εὐγενέστερα ἄνθη τῆς Γαλλίας, τῆς Ἰταλίας καὶ τῆς Ὀλλάνδας εὐδοκίμοῦσιν ἄριστα ἐνταῦθα, καὶ πολλὰ αὐτῶν γεννῶνται αὐτοφυῇ ἐπὶ τῶν ὀρέων· δι' ἑλλειψιν δὲ βραχιόνων πολὺ

μέρος τῆς νήσου μένει ἀγεώργητον καὶ γεννᾷ μόνον θυμόν, ἔρπυλον καὶ ἄλλα πολλὰ ἀρωματικά φυτὰ καὶ χόρτα. — *Λίθοι*. Κρύσταλλος, ἀμιάντος ἢ Καρυστία, ἱάσπις ἐρυθρὰ, ἀχάτης κτλ. — *Μεταλλεῖα*. Ἦσαν ποτὲ ἐν Κύπρῳ μεταλλεῖα χρυσοῦ, ἀργύρου, χαλκοῦ, σιδήρου, πυρίτου, χαλκανθοῦς, στυπτηρίας καὶ μέχρι καὶ σμαραγδῶν· ἀλλ' ἤδη ἔνεκεν τῆς κακῆς διοικήσεως ἐκ τούτων πάντων μόνον ἡ ἐνθύμησις μένει. — *Ἄγρια ζῶα*. Ἐκτὸς ἀλωπέκων καὶ λαγωῶν, οὐδὲν ἄγριον ζῶον εὐρίσκεται ἐπὶ τῆς νήσου. — *Ἄγρια πτηνά*. Οἱ ἀτταγῆνες (φραγκοῦλαι), αἱ περδικες, οἱ σκολόπακες (μπεκάτσαι), οἱ ὄρτυγες, αἱ κίχλαι, αἱ παχύταται καὶ εἰς πολλὰ μέρη τῆς Εὐρώπης ἐκπεμπόμεναι συκαλίδες (βεκα-φίγα) καὶ συκοφάγοι εἰς κοινότατα καὶ πομπληθέστατα, ὥς καὶ πολλὰ εἶδη ποταμιῶν πτηνῶν· κατὰ Ἰούλιον καὶ Αὐγούστον πλῆθος διαβατικῶν γυπῶν κατακαλύπτει τὰς πεδιάδας. — *Ἰοβόλα ζῶα*. Ὅφις καλούμενος κωφός, πηχυαῖος, κιτρινομέλανος, δικέρατος, κρύπτεται μεταξὺ τῶν σίτων καὶ τὸ ὄηγμα αὐτοῦ θανατηφόρον. Φαλάγγιον (tarentule) ἐπικίνδυνον. Κάτεργον (galère) εἶδος θαλασσίου ζωοφύτου, τὸ κίνημα αὐτοῦ φαρμακερόν. — *Κατοικίδια ζῶα*. Οἱ ἵπποι, ὄνοι καὶ ἡμίονοι τῆς Πάφου εἰσὶν ἐν ἄκρᾳ ὑπολήψει καὶ μάλιστα οἱ ἵπποι ὥς ὄντες ἐκ τοῦ ἀρίστου εἶδους τῶν κοινῶς λεγομένων τσαπινίων. Οἱ βόες μικροσωμότατοι καὶ ἰσχυροί· τὸ κρέας τῶν προβάτων γλυκύτατον εὐρίσκεται καὶ εἶδος προβάτων, ὧν ἡ οὐρὰ ζυγίζει ὥς 18 ὀκάδας. Αἱ αἰγες κάλλισται· τὰ αἰγίδια, εὐνευχιζόμενα, χορσιμεύουσιν εἰς θερμὴν τροφήν τῶν κατοίκων. Οἱ κυνηγετικοὶ κύνες ἐξαίρετοι, ταχύτατοι καὶ ἐπιτηδεότατοι. — Ἐκ τῶν πεδιάδων τῆς Κύπρου ἡ μεγίστη καλεῖται Μεσαρία, καὶ ἐκτεινομένη ἐπὶ 78 μίλ. μῆκος καὶ

30 πλάτος, καθωραϊζεται διὰ χαριστάτης ποικιλίας παντοίων εικόνων τῆς φύσεως· ἐν αὐτῇ περιέχονται πολλὰ χωρία κατοικημένα καὶ ἀκατοίκητα· παράγει σῖτον, κριθὴν καὶ βρυσάκιον· τὰ γεννήματα τῆς Μεσαρίας ἀπετίθεντο ποτὲ ἐν ταῖς μεγάλαις ἀποθήκαις τοῦ χωρίου Ἀνκόνας ἀπέχοντος 7 μιλ. τῆς μονῆς τοῦ Ἁγίου Βερνάβα Δ. Οὐ πόρρω τῆς πεδιάδος Μεσαρίας κεῖται χωρίον Τράπεζα καλούμενον καὶ περιέχον πολλὰ ἐρείπια. Ἰπάρχει δὲ καὶ στυὰ ἀρχαία καὶ κίονες ἐκ μαρμάρου εἰσὶν ἐν μιᾷ τῶν δύο ἐκκλησιῶν τοῦ χωρίου. Μεγα μέρος τῆς πεδιάδος τῆς Μεσαρίας ἀποτελεῖ ἤδη ἰδιαιτέραν ἐπαρχίαν.

Ο Ρ Η.

ὈΛΥΜΠΟΣ, τὸ ὑψηλότερον τῶν ὄρεων τῆς Κύπρου ἢ μᾶλλον τὸ μόνον ἄξιον τοῦ ὀνόματος τούτου, ἐκτεινόμενον ἐπὶ πολὺ ἀπ' ἀνατολῶν πρὸς δυσμὰς, διατέμνον τὴν νῆσον εἰς δύο μέρη, προσάρκτιον καὶ μεσημβρινόν, καὶ διαχωρίζον τὰ δύο τμήματα, τὴν Ἀμαθουσίαν καὶ τὴν Παφίαν ἀπὸ τῶν ἄλλων δύο, τῆς Σαλαμινίας καὶ τῆς Λαπαθίας· ὁ Ὀλυμπος ἐλέγετο μαστοειδὴς ὡς ἐκ τοῦ σχήματος (1). Ἡ Ἁγία Ἐλένη ἐπανακάμψασα ἐκ τῆς Ἱερουσαλήμ μετὰ τὴν εὕρεσιν τοῦ Τιμίου Σταυροῦ, ἔκτισεν ἐπὶ τινος κορυφῆς τοῦ ὄρους ναὸν καὶ κατέθεσεν ἐν αὐτῷ τεμάχιον τοῦ Τιμίου Ξύλου, ἐξ οὗ ὠνομάσθη ἡ κορυφή ἐκείνη Ὅρος τοῦ Σταυροῦ ἢ Σταυροῦν, καὶ ἐθρεξεν εὐθύς, ὡς λέγεται, μετὰ δεκαεπταετῆ, ἢ κατ' ἄλλους, τριακονταετῆ ἀνομβρίαν τὸ πρὸς ἀνατολὰς μέρος τοῦ Ὀλύμπου καλεῖται Ἀῶς.

* Θρόδος· μέρος τοῦ ὄρους τούτου τὸ ὑψηλότερον λογιζόμενον 2,000 μέτρων Γαλλικῶν ὡς ἔγγιστα διαμένει

(1) Στράβ. β. 14. σ. 682.

χιονοσκεπές καθ' ἅπασαν σχεδὸν τὴν διάρκειαν τοῦ ἐνέχυ-
του. Κατὰ τὰς ὑπωρείας τοῦ Θρόδου εἰσὶ τινὰ μοναστήρια·
μέρος τοῦ ὄρους τούτου τὸ πρὸς ἀνατολὰς καλεῖται Βουθα-
φέντιον καὶ κατὰ τὰς ρίζας αὐτοῦ ὑπάρχει μονὴ τοῦ Ἁγίου
Ἰωάννου τοῦ Χρυσοστόμου κτισθεῖσα ὑπὸ τινος εὐγενοῦς Κυ-
πρίας, ὡς καὶ τὸ ἐπὶ τῆς κορυφῆς τοῦ ὄρους φρούριον Ἑτέρα
σειρὰ ὀρέων ὀνομαζομένη κοιν. Ὄρη τῆς Καρπάσου ἐκτεί-
νεται ἀπὸ τοῦ ἀκρ. Ἁγίου Ἀνδρέου μέχρι τοῦ ἀκρ. Ἁγίου
Ἐπιφανίου, καὶ ἐπ' αὐτοῦ εἶναι ἡ κορυφή ἡ καλουμένη Ὄρος
τοῦ Σταυροῦ, ὡς ἀνωτέρω εἴρηται· τὰ πλευρὰ πάντων τῶν
ὀρέων τούτων κατακαλύπτονται ὑπὸ παλαιστάτων πευκῶν·
τὰς δὲ ὑπωρείας αὐτῶν καθωραΐζουσι διάφρα ἄγρια δέν-
δρα, ὡς πλάτανοι, συκομωρεαί, κυπάρισσοι, τερέβινθοι, ξυλο-
κερατέαι καὶ ἀγριελαίαι. — Πάντα τὰ λοιπὰ ὄρη τῆς
Κύπρου εἰσὶ μᾶλλον λόφοι.

ΑΚΡΩΤΗΡΙΑ.

ΑΚΑΜΑΣ, τὸ ἀκρωτήριο τοῦτο εἶχε δύο μαστοὺς καὶ
δρυμοὺς πολλοὺς καὶ ἔκειτο ἐπὶ τῶν ἐσπερίων τῆς νήσου
μερῶν, ἀνατεῖνον πρὸς ἄρκτον· ἡ ἀπόστασις αὐτοῦ ἀπὸ τοῦ
Σελινοῦντος τῆς τραχείας Κιλικίας λογίζεται, κατὰ τὸν Στρά-
βωνα, 1,000 σταδίων· ἀπὸ δὲ τῆς Σίδης τῆς Περμφυλίας
1,600, ἀπὸ δὲ Χελιδονέων 1,900 (1). Ἐλάβε τὸ ὄνομα ἀπὸ
τοῦ ἀρχηγοῦ τῆς ἐξ Ἀθηνῶν ἀποικίας τοῦ Ἀκάμαντος (2),
ὃς προσωφίσθη κατὰ τοῦτο τῆς νήσου, ὡς φαίνεται.

* Ἅγιος Ἐπιφάνειος. Ὁ μεταξὺ τῶν δύο ἀκρωτηρίων Ἁγίου
Ἐπιφανείου καὶ Κτενίου μικρὸς κόλπος καλεῖται Αλεξανδρέτα.

ΚΑΛΛΙΝΟΨΣΑ κατὰ τὸ βόρειον τῆς νήσου πρὸς τὸ βορρ-
ἀνατολικὸν τοῦ Ἀκάμαντος καὶ τὸ νοτ-δυτικὸν τοῦ Κρομ-

[1] Στράβ. β. 14, σ. 682. (2) Ἰδ. ἀνωτ. Κύπρος νῆσος.

μύου· τὰ δύο ἀκρωτήρια Καλλινοῦσα καὶ Κρόμμυον ἀποτελοῦσι τὰ δύο κέρατα τοῦ κόλπου, ἐν ᾧ κεῖται ἡ πόλις Σόλοι.

* Κτένι· παρὰ τὸ Κτένι ὑπάρχει κόλπος μικρὸς τοῦ Χρυσοχοῦ λεγόμενος καὶ πλησίον αὐτοῦ χωρίον Χρυσοχὸν καὶ τοῦτο καλούμενον· κατὰ τὰ πέριξ εἰσὶν αἱ φλέβες καὶ τὰ μεταλλεῖα τοῦ χρυσοῦ· ἐνταῦθα κατασκευάζεται καὶ τὸ περίφημον χαλκανθές (βιτριόλιον) τῆς Κύπρου· ὁ δὲ σῖτος τοῦτου τοῦ μέρους εἶναι ὁ ἄριστος τῆς νήσου.

ΚΡΟΜΜΥΟΥ ἌΚΡΑ κατὰ τὸ βορ-ἀνατολικὸν τοῦ ἀκρ. Καλλινοῦσης καὶ τὸ βορ-δυτικὸν τῆς πόλεως Λαπαθου, ἀντίκειται τῷ Ἀνεμουρίῳ, ἀκρωτηρίῳ τῆς τραχείας Κιλικίας, οὗ ἀπέχει 350 στάδια (1).

* Κορμακίτι.

ΣΑΡΠΗΔΩΝ κατὰ τὸ ἀνατολικὸν τοῦ βορείου αἰγιαλοῦ, πρὸς ἀνατολὰς τοῦ ἀκρ. Κρομμύου καὶ οὐ πῶρῳ τοῦ ἀκρ. Δημαρήτου πρὸς δυσμὰς. Παρὰ τὸ ἀκρωτήριο τοῦτο ἔκειτο ἡ πόλις Καρπασία (2).

ΔΗΜΑΡΧΙΩΝ, ἡ κατὰ τινὰς ΔΕΙΝΑΡΕΤΟΝ, τὸ πρὸς ἀνατολὰς ἔσχατον ἄκρον τῆς νήσου, καὶ τὸ ἀκρότατον πέρας τῆς πρὸς τὸ βορ-ἀνατολικὸν χερσονησσεῖδῳ ἐπὶ μακρὸν προεχούσης ὀρεινῆς γλώσσης, ἣ ἐκαλεῖτο Βυόσουρα διὰ τὸ σχῆμα, ἣ δὲ ἀκρόρεια τοῦ ὄρους Ὀλυμπος καὶ ἐπ' αὐτῆς ἦν ναὸς Ἀφροδίτης Ἀκραίας ἁδυτὸς εἰς γυναῖκα καὶ ἀόρατος· προσέκειντο δὲ πλησίον αἱ νησίδες αἱ λεγόμεναι Κλειδες· ἡ προσἀρκίτις παραλία τῆς γλώσσης ταύτης ἐκαλεῖτο Ἀχαιῶν Ἀκτὴ, ἐνθα ὁ Τευκρος ἐκβλήθεις, ὡς ἔλεγον, ὑπὸ τοῦ πατρὸς Τελαμῶνος, προσωρμίσθη πρῶτον καὶ ἔκτισε τὴν ἐν Κύπρῳ Σαλαμῖνα (3). Ἐκ τοῦ ὀνόματος εἰκάζεται μετὰ πιθανό-

(1) Στράβ. β. 14, σ. 682. (2) Αὐτ. (3) Αὐτ.

τῆτος ὅτι ἡ ὑπὸ τὸν Κέφαντα καὶ τὸν Πράξανδρον Ἀχαϊκὴ καὶ Λακωνικὴ μικτὴ ἀπαικία ἐπὶ ταύτης τῆς ἀκτῆς ἐγκατέστη τὸ πρῶτον· (1).

* Ἅγιος Ἀνδρέας.

ἘΛΑΪΑ κατὰ τὸ ἀνατολικὸν τῆς νήσου, κάτωθεν τῆς γλώσσης Βοοσούρας πρὸς νότον κατὰ τὸ νοτ-δυτικὸν τοῦ ἀκρ. Δημαρήτου καὶ τὸ βόρειον τοῦ Πηδαλίου· μεταξὺ τῶν ἀκρωτηρίων Ἐλαίας καὶ Πηδαλίου ἔκειτο ἡ πόλις Σαλαμίς.

ΠΗΔΑΛΙΟΝ κατὰ τὸ ἀνατολικὸν, πρὸς νότον τοῦ ἀκρ. Ἐλαίας καὶ κάτωθεν τοῦ λιμένος Λευκόλλας· πλησιέστατα πρὸς τὸ νότιον τοῦ ἀκρωτηρίου τούτου ὑπέρεται λόφος τραχύς, ὑψηλός, τραπεζοειδής, ἱερὸς Ἀφροδίτης εἰς ὃν ἀπὸ Κλειδῶν σάδιοι 680. Ὁ ἀπὸ τοῦ Πηδαλίου μέχρι τῆς πόλεως Κιτίου παράπλους εἶναι κολπώδης καὶ τραχύς (2).

ΘΡΟΝΟΙ κατὰ τὸ νοτ-ἀνατολικὸν πρὸς νότον τοῦ Πηδαλίου· μεταξὺ τῶν ἀκρωτηρίων Πηδαλίου καὶ Θρόνων ἦν πόλις ἑκατὸν Θρόνοι.

* Τὸ ἀκρωτήριον τοῦτο καλεῖται ἀκρωτ. τῆς Γριέγας.

ΔΑΔΕΣ κατὰ τὸ νότιον τῆς νήσου, πρὸς τὸ νοτ-δυτικὸν τοῦ τῶν Θρόνων καὶ τὸ βορ-ἀνατολικὸν τῆς Κουριάδος.

* Χίτης (τῆς) ἀκρωτήριον.

ΚΟΥΡΙΔΑΣ κατὰ τὸ νότιον, πρὸς τὸ νοτ-δυτικὸν τῶν Δάδων καὶ τὸ νοτ-ἀνατολικὸν τῆς Τρήτης· τὸ ἀκρωτήριον τοῦτο εἶναι χερρόνησιώδες καὶ κεῖται κατὰ τὸ δυτ-νότιον τῆς πόλεως Ἀμαθοῦντος καὶ τὸ ἀνατ νότιον τῆς πόλεως Κουρίου· ἀπέχει δὲ τῶν Θρόνων σταδίους 700 (3).

* Ἀκρωτήριον τῶν Γαττῶν.

ΤΡΗΤΑ ἢ ΦΡΟΥΡΩΝ κατὰ τὸ νότιον πρὸς τὸ βορ-

(1) Ἰδ. ἀνωτ. Κύ προς νῆσ. (2) Σγράβ. β. 14, σ. 682. (3) Αὐτ. σ. 683.

δυτικὸν τοῦ ἄκρ. Κουριάδος καὶ τὸ νοτ-ἀνατολικὸν τοῦ ἄκρ. Ζεφυρίου· παρὰ τα ἄκρωτήριον τοῦτο ἦν καὶ πόλις **μαΤρήτης**.

* **Λευκόν. Cavo-bianco.**

ΖΕΦΥΡΙΟΝ κατὰ τὸ νοτ-δυτικὸν τῆς νήσου, πρὸς τὸ βορ-δυτικὸν τῶν ἄκρωτηρίων Κουριάδος καὶ Τρήτης καὶ τὸ ἀνατ νότιον τῶν ἄκρωτ. Δρεπάνου καὶ Ἀκάμαντος, κάτωθεν τῆς πόλεως Πάφου. Τὸ Ζεφύριον κεῖται πλησιέστατα τοῦ ἄκρωτ. Ἀρσινῆς καὶ ἔχει πρόσορμον (1).

ΑΡΣΙΝΩΗ κατὰ τὸ νοτ-δυτικὸν πλησιέστατα τοῦ ἄκρωτ. Ζεφυρίου κάτωθεν τῆς πόλεως Πάφου· ἔχει καὶ τοῦτο πρόσορμον, ὡς καὶ τὸ Ζεφύριον (2).

ΔΡΕΠΑΝΟΝ κατὰ τὸ δυτικὸν τῆς νήσου, μεταξὺ τῶν ἄκρωτηρίων Ἀκάμαντος καὶ Ζεφυρίου καὶ τῶν πόλεων Δραϊγῆς καὶ Πάφου.

* **Τράπανον.**

ΠΟΤΑΜΟΙ.

ΠΕΔΙΑΪΟΣ, ὁ μέγιστος τῶν ποταμῶν τῆς νήσου πηγάζων ἐκ τοῦ ὄρους Ὀλύμπου, ῥέων διὰ δύο κλάδων ἀπὸ δυσμῶν πρὸς ἀνατολὰς καὶ ἐκδιδοῦς εἰς τὴν θάλασσαν παρὰ τὴν πόλιν Σαλαμίνα.

* Πεδία ἢ Βασιλοπόταμον· ἔλαβε τὴν δευτέραν ταύτην ὀνομασίαν ἀπὸ τῆς Ἀγίας Ἑλένης μητρὸς τοῦ μεγάλου Κωνσταντίνου ἀποβάσκει κατὰ τοῦτο τῆς νήσου, ὡς λέγουσιν, ἐν τῇ ἀπὸ τῆς Ἱερουσαλήμ ἐπανόδῳ. — Ἡ χαρουπία φέεται ἀφθόνως κατὰ τοῦτον τὸν τύπον, καὶ ἐνεργεῖται ἐμπόριον χαρουπιῶν ἀξιόλογον. Ὁ ποταμὸς οὗτος διατρέχει 18 — 20 λευγῶν διάστημα καὶ διέρχεται διὰ πάσης τῆς πεδιάδος τῆς Μεσαρίδος, ἣν κατακλύζει.

(1) Στράβ. β. 14, σ. 633. (2) Αὐτ.

ΛΥΚΟΣ καὶ ΚΟΥΡΟΣ, ἢ ΚΟΥΡΙΑΣ, δύο ποταμίσκοι πηγάζοντες ἀπὸ τῶν μεσημβρινῶν τοῦ Ὀλύμπου, μετὰ 5 — 6 λευγ. διάστημα, συνενοῦνται καὶ συνδιατρέχουσι 2 — 3 λεύγας. Διαχωρίζονται δ' ἐκ νέου εἰς δύο κλάδους πρὸ τοῦ χωρίου Κολοσσίου, καὶ ὁ μὲν ἀνατολικὸς κλάδος ποτίζει τὰς γαίας τοῦ Κολοσσίου καὶ χύνεται εἰς τὰς ἀλικὰς τῆς Λεμεσοῦ· ὁ δὲ ἄλλος διέεχεται τὸ χωρίον Ἐπισκυπὴν, ποτίζει καθ' ἅπαν τὸ ἔτος τοὺς κήπους αὐτοῦ καὶ χρησιμεύει εἰς πολλοὺς μύλους· εἴτα δὲ χύνεται εἰς τὴν θάλασσαν τῆς Κουριάδος ἄκρας, κατὰ τὴν Λυβικὴν θάλασσαν, παρὰ τὴν ποτὲ πολίχνην Ἀμαμασίαν.

ΒΩΚΟΡΟΣ, ποταμίσκος ἢ μᾶλλον ῥύαξ πρὸς δυσμὰς τοῦ Λύκου ῥέων ἀπὸ τοῦ βορ-ἀνατολικοῦ πρὸς τὸ νοτ-ἀνατολικὸν καὶ ἐκδιδοὺς εἰς τὴν θάλασσαν παρὰ τὸ ἀκρωτήριο τὴν Ἀρσινόην.

ΚΛΑΪΝΕΟΣ, ποταμίσκος ῥέων ἀπὸ μεσημβρίας πρὸς ἄρκτον καὶ ἐκδιδοὺς εἰς τὴν θάλασσαν πρὸς δυσμὰς τῆς πόλεως Σόλων.

* Ξηροπόταμος.

ΛΑΠΑΘΟΣ, ποταμίσκος ῥέων ἀπὸ μεσημβρίας πρὸς ἄρκτον καὶ ἐκδιδοὺς εἰς τὴν θάλασσαν παρὰ τὴν ὁμώνυμον πόλιν.

* Λάπιθος.

ΠΟΛΕΙΣ.

ΠΑΨΟΣ, δύο πόλεις τοῦ ὀνόματος τούτου ἡ παλαιὰ Πάψος καὶ ἡ νέα Πάψος· ἐξ αὐτῶν ἡ μὲν παλαιὰ ἡ πάλαι Πάψος ὑπὸ τοῦ Στράβωνος λεγομένη ἔκειτο κατὰ τὸ δυτικὸν τῆς νήσου, ὅσον ἐν δέκα σταδίοις ὑπὲρ τῆς θαλάττης ἰδρυμένη, ὕψομον ἔχουσα καὶ ἱερὸν ἀρχαῖον τῆς Παφίας Ἀφρο-

δίτης (1) ἀναφερόμενον καὶ ὑπὸ τοῦ Ομήρου =

Ἡ δ' ἄρα Κύπρον ἴκανε φιλομειδῆς Ἀφροδίτη

Ἔς Πάφον, ἔνθα δέ οἱ τέμενος βωμός τε θυεῖης (2).

Ὡκοδομηθῆ δὲ ὁ ναός, ὡς καὶ ἡ παλαιὰ αὕτη Πάφος, ὡς λέγεται, ὑπὸ τοῦ Κινύρου, υἱοῦ, κατὰ τὴν μυθολογίαν, τοῦ Ἀπόλλωνος, ὃς εἰσήγαγε πρῶτος ἐνταῦθα ἐκ τῆς Συρίας τὴν λατρείαν τῆς θεᾶς ταύτης (3), καὶ ὃν ἐξέβαλεν ὕστερον ὁ Ἀγαμέμνων κατὰ τὴν ἀπὸ Τροίας ἐπάνοδον (4). ἡ δὲ νέα Πάφος ἔκειτο δυτικώτερον ἐπὶ τῆς θαλάσσης ἔχουσα λιμένα καὶ ἱερὰ καλῶς κατεσκευασμένα καὶ ἀπέχουσα διὰ ξηρᾶς σταδίου ἐξήκοντα τῆς παλαιᾶς, κτισθεῖσα δὲ ὑπὸ τοῦ ἀρχηγοῦ τῆς Ἀρκαδικῆς ἀποικίας Ἀγαπήνορος (5), ὃς μετὰ τὴν ἄλωσιν τῆς Τρωάδος κατὰ τὸν οἶκαδ' ἐπλοῦν κατενεχθεὶς ἐκ τοῦ ἐπιγενομένου χειμῶνος, αὐτὸς καὶ τὸ ναυτικὸν τῶν Ἀρκάδων εἰς Κύπρον, ἐγένετο οἰκιστὴς τῆς πόλεως ταύτης, καὶ κατεσκευάσατο τὸ ἐν αὐτῇ ἱερὸν τῆς Ἀφροδίτης, ἡ μέχρι τῆς ἐποχῆς ἐκείνης ἐτιμᾶτο παρὰ τῶν Κυπρίων ἐν Γόλγοις καλουμένῳ χωρίῳ· μετὰ παρέλευσιν δὲ χρόνου ἡ θυγάτηρ τοῦ Ἀγαπήνορος Λαοδίκη ἔπεμψεν εἰς Τέγεαν τῇ Ἀθηναίᾳ τῇ Ἀλέᾳ πέπλον· τὸ δ' ἐπὶ τῷ ἀναθήματι ἐπίγραμμα ἦν τὸ ἐξῆς =

Λαοδίκης ὅδε πέπλος· ἐᾷ δ' ἀνέθηκεν Ἀθηναῖ

Πατρίδ' ἔς εὐρύχορον Κύπρου ἀπὸ ζαθείας (6).

Ἐν Πάφῳ εἶχεν ἐφ' ἱκανὸν χρόνον τὴν καθέδραν τοῦ μικροῦ αὐτοῦ βασιλείου ὁ εἷς τῶν ἐννέα μικρῶν βασιλέων τῆς Κύπρου. — Διὰ τῆς ὁδοῦ τῆς ἀπὸ τῆς νέας ἐπὶ τὴν πάλαι Πάφον ἐπανηγύριζον κατ' ἔτος ἄνδρες καὶ γυναῖκες ὁμοῦ

(1) Στράβ. β. 14, σ. 683. (2) Ὀμ. Ὀδύσ. Θ, ε. 363. (3) Ἀπολλοδ. β. 3, κ. 14, § 2. (4) Ἰδ. ἀνωτ. Κύπρος νῆσοις. (5) Ἰδ. αὐτ.

(6) Παιουσ. Ἀρκ. κ. 5.

συνερχόμενοι ἐκ τῶν ἄλλων πόλεων. Ἡ ἐκ τῆς Πάφου εἰς Ἀλεξάνδρειαν ἀπόστασις ἦν, ὡς ἔλεγον, τρισχιλίων καὶ ἑξακοσίων σταδίων (1). Ὁ Ἀπόστολος Παῦλος κατήχησεν ἐν τῇ παλαιᾷ Πάφῃ εἰς τὴν χριστιανικὴν ὁρθόδοξον πίστιν τὸν Σέργιον, προὔπατον Ῥωμαῖον καὶ ἐχορήγησε τὴν διακονίαν τῷ μαθητῇ αὐτοῦ Τίτῳ, τῷ μετ' οὐ πολὺ μαρτυρήσαντι. Ἡ Πάφος ἦν πρωτεύουσα τῆς Παφίας, ἐνὸς τῶν τεσσάρων τμημάτων τῆς νήσου.

* Πάφος πόλις, ὑπὸ τῶν Ἐνετῶν ὠνομάζετο Baffo· ἡ πάλαι Πάφος κατεχώσθη μέχρι καὶ ἔχρους ὑπὸ σεισμοῦ· ὁ πέριξ αὐτῆς νοσώδης ἔστιν ἡ λίμνη παρακειμένη· ἡ δὲ νέα Πάφος κατηδαφίσθη πολλάκις ἐκ διαφόρων περιστάσεων· ἔχει λιμένα ἐπισφαλῆ καὶ παντὶ ἀνέμῳ ἀναπεπταμένον, καὶ μίαν μόνην ἐκκλησίαν τοῦ Ἀγίου Γεωργίου· τὰ πέριξ προάγουσι κριθὴν, παντοῖα γεννήματα καὶ μέταξαν, πάντα ἀρίστης ποιότητος. Ὡς ἐπὶ Λυσιμάχου ἦν πόλις ἐπισκοπικὴ, οὕτω καὶ ἤδη εἶναι θρόνος ἐπισκόπου τῆς ἀρχιεπισκοπῆς Νικωσίας. Ἡ σήμερον πρωτεύουσα εἶναι ἡ κωμόπολις ἡ καλουμένη ΚΤΗΜΑ (2). Ἐπὶ τοῦ ἐδάφους τῆς ἀρχαίας Πάφου κεῖται ἤδη χωρίδιον ἐξ 20 καλυβῶν εἰς διάστημα δὲ ὅσον μιᾶς ὥρας κατὰ μῆκος σώζονται διεσπαρμένα πολλὰ λείψανα ἀρχαιοτήτων, ὡς στηλῶν, κρηνῶν, δημοσίων λουτρῶν καὶ ἄλλων οἰκοδομῶν, ἔτι δὲ καὶ ἀρχαίων ὑδραγωγείων μεταξὺ πολλῶν ἀναβρυτικῶν ὑδάτων μετὰ 1 1/2 ὥρ. πρὸς δυσμὰς ὑπάρχουσι τάφοι ἀρχαῖοι παμπληθεῖς, μετὰ 1 δὲ ὥραν νοτ.-ἀνατ. μετὰ τοῦ αἰγιαλοῦ τῆς θαλάσσης καὶ σειρᾶς βράχων κεῖται ἡ κοιλὸς, ἐν ᾗ ἦν τὸ πάλαι τὸ ἱερὸν ἄλσος τῆς Ἀφροδίτης, ἔρημον σήμερον καὶ κατὰ-

(1) Στράβ. β. 14, σ. 683. (2) Ἰδ. τὴν κατ' ἐπαρχίαν διαίρεσιν.

Ξηρον· διαφυλάττει δὲ εἰσέτι ἡ κοιλάς τὸ ἀρχαῖον ὄνομα *Ἰερὸς κῆπος*· σπηλαια δὲ πολυάριθμα καὶ εὐρύχωρα λελαξευμένα ἐντὸς τῶν αὐτῶν βράχων καὶ κοινωνοῦντα πρὸς ἄλληλα περιζωννύουσι τὴν κοιλάδα ταύτην, καὶ ἐντὸς τῶν σπηλαίων τούτων σώζονται ἔτι ἐπὶ τῶν βράχων ἀπεικονίσματα τῆς Παναγίας καὶ τοῦ Ἁγίου Γεωργίου, ἐξ οὗ εἰκάζεται ὅτι τὰ σπηλαια ταῦτα ἦσαν ὡς ναοὶ εἰς τοὺς πρώτους ὁπαδοὺς τοῦ χριστιανισμοῦ.

ἈΡΣΙΝΟΗ, πόλις κατὰ τὴν προσάρκτιον πλευρὰν τῆς νήσου, ἐν μυχῷ κόλπου, μεταξὺ τῶν δύο ἀκρωτηρίων Ἀκάμαντος καὶ Καλλινούσης, πρὸς τὸ βόρειον τῆς Πάφου καὶ τὸ νοτ δυτικὸν τῶν Σόλων. Παρὰ τὴν Ἀρσινόην ἦν ἄλλος τοῦ Διός (1). Ἡ πόλις αὕτη, ὡς καὶ πᾶσαι τοῦ ὀνόματος τούτου, ἔλαβε τὴν προσηγορίαν ἀπὸ Ἀρσινόης τῆς ἀδελφῆς καὶ γυναικὸς Πτολεμαίου τοῦ Φιλαδέλφου· ἡ Ἀρσινόη ἐκαλεῖτο ἀρχαιότερον ΜΑΡΙΟΝ (2).

ΣΟΛΟΙ, πόλις παραβαλάσσιος κατὰ τὸ βόρειον τῆς νήσου παρὰ τὰς ἐκβολὰς ῥύακος, πρὸς τὸ βορ-ἀνατολικὸν τῆς πόλεως Ἀρσινόης καὶ κατὰ τὸ νοτ δυτικὸν τῆς πόλεως Δαπάθου καὶ τοῦ ἀκρωτηρίου Κρομμύου. Ἡ πόλις αὕτη εἶχε λιμένα καὶ ναὸν Ἀφροδίτης καὶ Ἰσίδος· ἐκτίσθη δὲ ὑπὸ Φαλήρου καὶ Ἀκάμαντος, Ἀθηναίων· οἱ δὲ κάτοικοι ἐκαλοῦντο Σόλιοι. Ἐντεῦθεν ἦν ὁ Στασήνωρ, εἰς τῶν ἐταίρων τοῦ Ἀλεξάνδρου, ἀνὴρ ἡγεμονίας ἡξιωμένος· ὑπερέκειτο τοῖς Σόλοις ἐν τῇ μεσογαίᾳ πόλις Λιμενία (3). Κατὰ τὸν Πλούταρχον, οἱ Σόλοι ἔλαβον τὸ ὄνομα ἀπὸ Σόλωνος τοῦ τῶν Ἀθηναίων νομοθέτου. Ἴδου πῶς ἐκφράζεται·

α Ἐπειτα πλεύσας (ὁ Σόλων) εἰς Κύπρον, ἡγαπήθη δια-

(1) Στράβ. β. 14, σ. 683. (2) Στέφ. Βυζ. (3) Στράβ. β. 14. σ. 683.

» φερόντως ὑπὸ Φιλοκύπρου τινὸς τῶν ἐκεῖ βασιλέων, ὃς
 » εἶχεν οὐ μεγάλην πόλιν ὤκισμένην ὑπὸ Δημοφῶντος τοῦ
 » Θησέως περὶ τὸν Κλάριον ποταμὸν, ἐν χωρίοις ὀχυροῖς
 » μὲν, ἄλλως δὲ δυσχερέσι καὶ φαύλοις κειμένην. Ἐπεισεν
 » οὖν αὐτὸν ὁ Σόλων, ὑποκειμένου καλοῦ πεδίου, μεταθέντα
 » τὴν πόλιν, ἡδίστα καὶ μείζονα κατασκευάσαι· καὶ παρὼν
 » ἐπεμελήθη τοῦ συνοικισμοῦ, καὶ συνδιεκόσμησε πρὸς τε
 » διαγωγὴν ἄριστα καὶ πρὸς ἀσφάλειαν, ὥστε πολλοὺς μὲν
 » οἰκήτορας τῷ Φιλοκύπρῳ συνελθεῖν, ζηλῶσαι δὲ τοὺς ἄλλους
 » βασιλέας· διὸ καὶ τῷ Σόλῳ τιμὴν ἀποδιδούς, Αἰπείαν
 » καλουμένην τὴν πόλιν πρότερον, ἀπ' ἐκείνου Σόλους προση-
 » γόρευσε. Καὶ αὐτὸς δὲ μέμνηται τοῦ συνοικισμοῦ. Προσα-
 » γορεύσας γὰρ ἐν τοῖς ἑλεγείοις τὸν Φιλοκύπρον.

» Νῦν δέ,

Φησί,

σὺ μὲν Σολίοισι πολὺν χρόνον ἐνθάδ' ἀνάσπων,

τὴν πόλιν εὖ ναίοις, καὶ γένος ὑμέτερον.

» Αὐτὰρ ἐμὲ ξὺν νηϊ θοῇ κλεινῆς ἀπὸ νήσου

Ἀσκητῇ πέμποι Κύπρις ἰοστέφανος·

» Οἰκισμῷ δ' ἐπὶ τῷδε χάριν καὶ κῦδος ὀπάζοι

Ἐσθλὸν, καὶ νόστον πατρίδ' ἐς ἡμετέρεην » (1).

Οἱ Σόλοι ἦσαν μία τῶν ἐννέα βασιλικῶν πόλεων καὶ
 ἤκμαζεν 600 ἔτη Π. Χ. ὁ Ἅγιος Εὐσέβιος ἦν ἐπίσκοπος
 Σόλων. Ὅτε ἐπὶ Δαρείου τοῦ Ἰστάσπου αἱ πόλεις τῶν Κυ-
 πρίων ἐπολιορκοῦντο ὑπὸ τῶν Περσῶν, οἱ Σόλοι ἀντέσχον
 ἐπὶ πλεῖστον χρόνον τῶν ἄλλων καὶ μόλις ὑπορύσσοντες
 πέριξ τὸ τεῖχος, τῷ πέμπτῳ μηνὶ εἶλον τὴν πόλιν ταύτην
 οἱ Πέρσαι (2).

(1) Πλούτάρχ. Βίαι Παράλλ. Σόλων κεφ. 26. (2) Ἡρόδοτ. β. 5, κ. 115.

* Ἐπὶ τῆς θέσεως τῆς πόλεως Σόλων κεῖται χωρίον μέγα διατηρήσαν αὐτὸ σχεδὸν τὸ ἀρχαῖον ὄνομα καὶ καλούμενον ἤδη Σολέα· κεῖται ἐπὶ θέσεως χαριεστάτης, καὶ τὰ περίξ πρυάγουσι βαμβάκιον ἐντελέστατον, ἔτι δὲ καὶ σῖτον καὶ κριθὴν καὶ μέταξαν.

ΛΑΠΑΘΟΣ, πόλις παραθαλάσσιος κατὰ τὸ βόρειον, πρὸς τὸ βορ' ἀνατολικὸν τῶν Σόλων, καὶ τὸ δυτικὸν τῆς Κερωνίας, παρὰ τὰς ἐκβολὰς ποταμίσκου ὁμωνύμου· ἐκτίσθη ὑπὸ τοῦ Πραξάνδρου καὶ τῶν σὺν αὐτῷ Λακώνων καὶ εἶχεν ὕψομον (1)· ἡ Λάπαθος ἦν πρωτεύουσα τῆς Λαπαθίας, ἐνὸς τῶν τεσσάρων τμημάτων τῆς νήσου καὶ μία τῶν ἐννέα βασιλικῶν πόλεων τῆς Κύπρου· ἔσχατος ἤρξεν ἐν αὐτῇ ὁ ναύαρχος Ἀλεξάνδρου τοῦ μεγάλου Πεισίστρατος.

* Ἐπὶ τῆς θέσεως τῆς πόλεως Λαπάθου κεῖται χωρίον Λάπιθον, τὸ μέγιστον τῶν τῆς νήσου· κεῖται τὸ χωρίον τοῦτο ἐν τόπῳ τερπνοτάτῳ καὶ εὐγειοτάτῳ, καὶ τοσοῦτον καρποφόρος εἶναι ἢ περὶ αὐτὸ γῆ, ὥστε εἰκότως δύναται νὰ ὀνομαζῇται κῆπος τῆς Κύπρου.

ΚΕΡΩΝΙΑ, πόλις ἐπὶ τῆς βορείου παραλίας πρὸς ἀνατολὰς τῆς Λαπάθου, κτισθεῖσα καὶ αὕτη ὡς καὶ ἑκείνη ὑπὸ τοῦ Πραξάνδρου καὶ τῶν μετ' αὐτοῦ ἀποικησάντων Λακώνων (2)· ἡ πόλις αὕτη ἀναφέρεται καὶ ὑπὸ τοῦ Σκύλακος καὶ τοῦ Διοδώρου καὶ τοῦ Πτολεμαίου παρ' ᾧ γράφεται Κιραύνια παρὰ δὲ τῷ Σκύλακι Κερύνεια (3), καὶ Κορώνεια δὲ παρὰ τῷ Στεφάνῳ (4) ὅς καὶ οὗτος ἀναφέρει αὐτὴν (5).—

(1) Στράβ. β. 14, σ. 682.—Ἰδ. Κύπρος νῆσος. (2) Στράβ. αὐτ. Ἐν τῷ κειμένῳ τοῦ Στράβωνος φέρεται ἑσφαλμένως Λάπαθος... καὶ Νεώρια Λακώνων κτίσμα· ἀλλὰ ὁ Καταούδων, κατὰ τὸν Διόδωρον καὶ τὸν Πτολεμαῖον ἑπ' ἀνορθῶν εἰκότως ἀντὶ Νεώρια Κερωνία. (3) Σκυλ. Περιπλ. Κύπρος. (4) Στέφ. Βυζ. Κορώνεια. (5) Ἰδ. καὶ Μεύρσειον εἰς Κύπρον β. 1, κ. 9· καὶ Πορφύριον περὶ Ἐγχαγ. β. 2, κ. 56.

Ὁ μέγας Κύρος θριαμβεύσας κατὰ τῶν ἐννέα βασιλέων τῆς Κύπρου, καὶ ἐλὼν τὴν νῆσον, ἀνερκοδόμησε κατὰ τὸν Λυσίγνῳν, τὴν Κερωνίαν, παρ' ἣν φαίνονται καὶ μέχρι τοῦ νῦν λείψανα οἰκοδομῶν, καὶ συντρίμματα τειχῶν ἀρχαιοτάτων· ἡριθμεῖτο δὲ μεταξὺ τῶν πόλεων ἔτι καὶ ἐπὶ τῶν ὀρθοδόξων ἐπισκόπων αὐτῆς ὧν ἐπιφανέστατος ἀνεδείχθη ὁ Ἄγ. Θεόδωρος ὁ ἀκμάσας ἐπὶ Λικινίου αὐτοκράτορος καὶ πολλὰ παρ' αὐτοῦ παθὼν, ὡς γενναῖος ὑπέρμαχος τῆς ὀρθοδοξου πίστεως. — Ἡ ἀκρόπολις τῆς Κερωνίας εἶναι ἀρχαιοτάτη ὅσον καὶ ἡ πόλις αὐτή· ἂν δὲ καὶ κειμένη ἐν θέσει ἐπισφαλεῖ καὶ δυσφυλάκτῳ ὡς μόλις ἀπέχουσα 1 1/2 μιλ. τῶν περικυκλούντων αὐτὴν ὁρέων, ὁ βασιλεὺς Ἰάκωβος, νόθος υἱὸς τοῦ βασιλέως Ἰωάννου μετὰ διετὴ πολιορκίαν καὶ πολλὰς ἐφόδους οὐδέποτε ἡδυνήθη νὰ κυριεύσῃ αὐτήν· ἀλλὰ κατὰ τὸ ἔτος 1570 παρεδόθη εἰς τὰ νικητήρια ὅπλα τοῦ Σουλτάν Σελίμη ἄνευ τῆς ἐλαχίστης ἀντιστάσεως.

* Κερίνα κωμόπολις ἐπὶ τῆς θέσεως τῆς Κερωνίας ὀλιγάνθρωπος καὶ κατοικουμένη ὀλικληρῶς σχεδὸν ὑπὸ γεωργῶν· τοῦτο εἶναι τὸ εὐφορώτατον μέρος τῆς νήσου καὶ τὰ ἐκ τοῦ κόλπου τῆς γῆς πηγάζοντα ὕδατα αὐξάνουσι μεγάλως τὴν φυσικὴν αὐτοῦ εὐφορίαν. Τὰ κύρια προϊόντα εἰσὶ σῖτος, κριθή, βαμβάκιον, ἔλκιον καὶ κεράτια (χαρούπια), μέρος τῶν προϊόντων τούτων δαπανᾶται ἐπὶ τοῦ τόπου, καὶ τὸ πλεῖστον ἐκπέμπεται εἰς Ἀλεξάνδρειαν. Ἡ ἀκρόπολις κεῖται παρὰ τῷ αἰγιαλῷ τῆς θαλάσσης ἐπὶ βράχου μεγίστου καὶ διατηρεῖται καλῶς ὑπὲρ πᾶσαν ἄλλην ὑποχείριον τῇ Ὀθωμανικῇ ἀδρανεῖα. — Ὁ μικρὸς αὐτῆς λιμενίσκος μόλις εἶναι χωρητικὸς τριῶν πλοίων· τὸ δὲ διάστημα τοῦ ἀπ' αὐτοῦ μέχρι τῆς ἀπέναντι Καραμανίας διάπλου εἶναι ὡς ἔγχιστα 19 μιλ. ἑτ. — Μικρὸν ἀπὸ τῆς κωμοπόλεως ὑπάρχει

χει ἐκκλησίᾳ ἐνθα κεῖται ὁ τάφος τοῦ τὰ ἔσχατα ὀχυρώματα τῆς ἀκροπόλεως κατασκευάσαντος μηχανικοῦ. — Ἐπὶ τοῦ αὐτοῦ αἰγιαλοῦ πρὸς ἀνατολὰς τῆς Κερίνης εἰσὶ τὰ χωρία Ἀμτάρᾳ, καὶ Ἀκατὶ, παρ' ἃ ἀμφότερα φαίνονται λείψανα πολισμάτων ἀρχαίων· μετὰ 5 δὲ μίλια ἀπὸ τῆς Κερίνης πρὸς ἀνατολὰς κεῖται ἡ μονὴ ἡ καλουμένη Λάπασις κτισθεῖσα ὑπὸ Οὐῤῥωνος τοῦ Γ'. ἐκ τῆς γενεᾶς τῶν Λυσιγνάνων, 1 1/5 μιλ. ἀπὸ χωρίου Σκουπίτσας· μεταξὺ δὲ τῆς μονῆς Λαπάσιδος καὶ τῆς τοῦ Ἁγίου Ἰωάννου τοῦ Χρυσοστόμου κεῖται χωρίον Ῥόϊνον κατοικούμενον ὑπὸ Μαρωνιτῶν.

ΜΑΚΑΡΙΪΑ, πόλις ἐπὶ τοῦ βορείου αἰγιαλοῦ μεταξὺ τῶν πόλεων Κερωνίας καὶ Ἀφροδισίου.

* Ἐπὶ τῆς θέσεως τῆς Μακαρίας κεῖται πιθανῶς τὸ χωρίον ἢ Ἀμτάρᾳ παρ' ὃ σῶζονται λείψανα ἀρχαίων οἰκοδομῶν.

ἈΦΡΟΔΙΣΙΟΝ, πόλις ἐπὶ τοῦ βορείου αἰγιαλοῦ μεταξὺ τῆς Μακαρίας καὶ τῆς Καρπασίας, καθ' ὃ ἡ νῆσος ἄρχεται νὰ στενοῦται· ἡ ἀπὸ Ἀφροδισίου εἰς Σαλαμίνα ὑπέρβασις ἦν ἐβδομήκοντα σταδίων· τὸ δὲ μεταξὺ Ἀφροδισίου καὶ Καρπασίας διάστημα ἐκαλεῖτο Ἀχαιῶν ἀκτὴ, ἐνθα ὁ Τεῦκρος προσωρμίσθη πρῶτον καὶ ἔκτισε τὴν ἐν Κύπρῳ Σαλαμίνα, ἐκβληθεὶς, ὡς λέγεται, ὑπὸ τοῦ πατρὸς Τελαμῶνος (1)· ἐκ τῆς ὀνομασίας εἰκάζεται ὅτι εἰς τὴν ἀκτὴν ταύτην προσωρμίσθησαν καὶ οἱ ἀρχηγοὶ τῆς Ἀχαιο-Λακωνικῆς ἀποικίας Κέφας καὶ Πράξανδρος.

* Ἐπὶ τῆς θέσεως τοῦ Ἀφροδισίου κεῖται πιθανῶς τὸ χωρίον Ἀκατὶ ἐνθα σῶζονται ἔχνη ἀρχαίας πόλεως.

ΚΑΡΠΑΣΪΑ, πόλις ἐπὶ τοῦ βορείου αἰγιαλοῦ, παρὰ τὸ

(1) Στράβ. β. 14, σ. 682.

πέρας τῆς πρὸς τὸ βορ-ἀνατολικὸν ἐκτεινομένης ἐπιμήκους γλώσσης τῆς νήσου, κατὰ τὴν ἄκραν τὴν Σαρπηδόνα· εἶχε λιμένα· ἡ δὲ ἐξ αὐτῆς ὑπέρβασις ἦν δι' ἰσθμοῦ τριάκοντα σταδίων πρὸς τὰς νήσους τὰς λεγομένας Καρπασίας καὶ τὸ νότιον πέλαγος (1).

* Ἐπὶ τῆς θέσεως τῆς Καρπασίας κεῖται χωρίον Ἅγιος Ἰωάννης.

ΣΑΛΑΜΙΣ, πόλις ἐπὶ τοῦ νοτ-ἀνατολικοῦ αἰγιαλοῦ προσαγορευομένη Σαλαμίς Κυπρία πρὸς διαστολὴν τῆς Ἀττικῆς Σαλαμῖνος· ἔκειτο οὐ πόρῳ τῆς πόλεως Ἀρσινόης ἢ Ἀμμοχώστου πρὸς ἄκρατον, κατὰ τὸ μέσον κόλπου ἀναπεπταμένου καὶ βλέποντος πρὸς ἀνατολὰς μεταξὺ τῶν δύο ἀκρωτηρίων Ἐλαίας καὶ Πηδαλίου. Ἐκτίσθη ὑπὸ τοῦ ἀδελφοῦ τοῦ Αἴαντος Τεύκρου ὃς ἐκβληθεὶς ὑπὸ τοῦ πατρὸς Τελαμῶνος ἔφυγεν εἰς Κύπρον, καὶ προσορμισθεὶς εἰς τὴν τῶν Ἀχαιῶν λεγομένην ἄκτῃν, ἔκτισε ταύτην τὴν πόλιν Σαλαμῖνα (2) πρὸς μνημόσουν τῆς πατρίδος· ἡ Σαλαμίς εἶχε λιμένα κλειστόν χειμερινὸν (3)· ἦν δὲ ἡ μεγίστη καὶ ὀχυρωτάτη τῶν πόλεων τῆς νήσου καὶ καθέδρα ἑνὸς τῶν ἑννέα μικρῶν ἐν αὐτῇ βασιλέων ὑπερτεροῦντος τῶν ἄλλων κατὰ τὴν δύναμιν· ἐτιμᾶτο δὲ ὡς ἐν πάσῃ τῇ Κύπρῳ ἀλλὰ καὶ ἐν ταύτῃ ἰδίῳς τῇ πόλει ἡ Ἀφροδίτη, ὡς καὶ ὁ Ὀμηρος ἐν τῷ εἰς αὐτὴν ὕμνῳ λέγει=

Χαῖρε θεῖα Σαλαμῖνος εὐκτιμένης μεδέουσα (4).
Βασιλεύοντος ποτὲ ἐν Κυρίνῃ τῆς Ἀφρικῆς τοῦ Ἀρχεσιλάου υἱοῦ Βάττου τοῦ χωλοῦ καὶ τῆς Φερετίμης, ἡγέρθη στάσις ἰσχυρά μεταξὺ τῶν βασιλέων καὶ τοῦ λαοῦ καθ' ἣν ἡττη-

(1) Στράβ. β. 14, σ. 682. (2) Αὐτ. — ἰδ. καὶ Ἀφροδίσιον πόλιν

(3) Σκύλ. Περιπλ. Κύπρος. (4) Ὀμ. Ὑμν. εἰς Ἀφροδίτην.

θεὸς ὁ βασιλεὺς ἔφυγεν εἰς Σάμον, ἡ δὲ μήτηρ αὐτοῦ Φερε-
 τίμη εἰς τὴν Κυπρίαν ταύτην Σαλαμῖνα ἐν ἣ ἐβασίλευε
 τότε ὁ Εὐέλθων, ὃς ἀνέθηκε τὸ ἐν Δελφοῖς ἀξιοθέατον θυμια-
 τήριον, κείμενον ἐν τῷ θησαυρῷ τῶν Κορινθίων· ἐξητεῖτο
 δὲ παρὰ τοῦ βασιλέως τούτου ἡ Φερετίμη στρατιάν, ὅπως
 αὐτὴ καὶ ὁ υἱὸς αὐτῆς καταχθῶσι δι' αὐτῆς εἰς Κυρηνήν·
 ὡς δὲ ὁ βασιλεὺς πᾶν ἄλλο τι ἔδιδεν αὐτῇ μᾶλλον ἢ στρα-
 τιάν, ἡ Φερετίμη λαμβάνουσα ἔλεγεν αἰεὶ καλὸν καὶ τοῦτο,
 ἀλλὰ κάλλιον ἡ στρατιὰ περὶ ἧς ἐδέετο· τέλος δὲ ἐξέπεμ-
 ψεν αὐτῇ δῶρον ὁ Εὐέλθων ἄτρακτον χρυσοῦν καὶ ἡλακά-
 την μετ' ἐρίου, λέγων ὅτι τοιαῦτα δωρεῖται ταῖς γυναῖξιν,
 ἀλλ' οὐχὶ στρατιάν (1). Ἐπὶ τοῦ Μηδικοῦ πολέμου ἐβασί-
 λευεν ἐν Σαλαμῖνι ὁ Εὐαγόρας ὡς ὑποτελῆς τοῦ βασιλέως
 τῶν Περσῶν Ἀρταξέρξου, ἀφ' οὗ ἀποστάς καὶ ἡττηθεὶς ἐν
 μάχῃ καὶ παραδουθεὶς, ἐδολοφονήθη ὑπὸ τινος εὐνούχου Γόα.
 Μικρὸν δὲ πρὶν τῆς ἐνάρξεως τοῦ Πελοποννησιακοῦ πολέ-
 μου οἱ Ἀθηναῖοι, στρατηγοῦντος τοῦ Κίμωνος, ἐστράτευσαν
 κατὰ τῆς Κύπρου καὶ ἐπολιόρκησαν κατὰ πρῶτον τὸ Κίτιον·
 ἀλλ' ἀποθανόντος τοῦ Κίμωνος καὶ λιμοῦ γενομένου, ἀπε-
 χώρησαν ἀπὸ τοῦ Κιτίου καὶ πλεύσαντες κατὰ τῆς Σαλα-
 μῖνος ταύτης πρὸς Φοίνικας καὶ Κυπρίους καὶ Κίλικας, ἐναυ-
 μάχησαν καὶ ἐπεζομάχησαν καὶ νικήσαντες, ἀπεχώρησαν
 ἐπ' οἴκου (2). Περὶ δὲ τὰ τέλη τοῦ Πελοποννησιακοῦ πολέ-
 μου ἦρχε τῆς Σαλαμῖνος Εὐαγόρας ὁ Β'. υἱὸς τοῦ Νικοκλέους
 καὶ ἔγγονος τοῦ προειρημένου Εὐαγόρου τοῦ Α' καὶ παρ' αὐ-
 τὸν ἔφυγεν ὁ στρατηγὸς τῶν Ἀθηναίων Κόνων μετὰ τὴν ἐν
 Αἰγὸς ποταμῷ ναυμαχίαν καὶ ἀπώλειαν τοῦ Ἀθηναϊκοῦ
 στόλου· ἐνεπιστεύθη δὲ ὁ βασιλεὺς Ἀρταξέρξης τὰς τριήρεις

(1) Ἡρόδοτ. β. 4, κ. 162. (2) Θουκυδ. β. 1, κ. 112.

τάς Φοινίσσας τῷ Κόνωνι διὰ προτροπῆς καὶ ἐνεργείας τοῦ Εὐαγόρου ὃς ἔπραξεν ὡς Ἀθηναῖος, καταγόμενος τὸ ἀνέκαθεν ἐκ τῆς Ἀττικῆς Σαλαμῖνος καὶ ἀναθαίνων γενναιαλογικῶς εἰς τὸν Τεῦκρον καὶ τὴν θυγατέρα τοῦ Κινύρου· διὸ καὶ ἐν Ἀθήναις παρὰ τὴν βασιλείον στοὰν ἴσταντο οἱ ἀνδριάντες τοῦ Κόνωνος, τοῦ υἱοῦ αὐτοῦ Τιμοθέου καὶ τοῦ βασιλέως τούτου τῶν Κυπρίων Εὐαγόρου (1). — Ἡ Σαλαμίς ἐπὶ Κωνσταντίνου τοῦ μεγάλου ἀνακαινισθεῖσα καὶ καλλωπισθεῖσα διὰ πολλῶν ἀρίστων οἰκοδομῶν, μετωνομάσθη Κωνσταντία, καὶ ἀνεδείχθη πρωτεύουσα τῆς Κύπρου, καὶ θρόνος ἀρχιεπισκόπου ἔχοντας ὑφ' ἑαυτὸν δεκατέσσαρας ἐπισκόπους ἐδρεύοντας κατὰ τὰς διαφόρους πόλεις τῆς νήσου· μετὰ παρέλευσιν δὲ χρόνου ὁ ἀρχιεπισκοπικὸς οὗτος θρόνος μετέστη εἰς Ἀρσινόην ἢ Ἀρμόχωστον. — Οἱ Σαρακηνοὶ κατέσκαψαν τὴν Σαλαμῖνα ἐπὶ Ἡρακλείου βασιλέως, καὶ ἔκτοτε ἐγκαταλειφθεῖσα, οὐκέτι ἀνεκτίσθη. Ἐκ τῆς Σαλαμῖνος ἦν Ἀρίστων ὁ συγγραφεὺς (2), καὶ ἄλλοι ἐπίσημοι ἄνδρες· ἐνταῦθα καὶ ὁ Σόλων φεύγων τὴν τυραννίδα τοῦ Πεισιστράτου, ἦλθε καὶ ἔδωκε νόμους κυβερνήσεως τῷ βασιλεῖ τῆς Σαλαμῖνος Φιλοκύπρῳ ὃν ὕμνησε διὰ στίχων ὑπὲρ πάντα ἄλλον βασιλέα (3) καὶ ἀπέθανεν ἐνταῦθα ὀγδοηκονταετῆς τὴν ἡλικίαν (559 π. χ.). Ἡ Σαλαμίς ἦν πρωτεύουσα τῆς Σαλαμινίας, ἐνὸς τῶν τεσσάρων τμημάτων τῆς νήσου καὶ καθέδρα ἐνὸς τῶν ἐννέα αὐτῆς βασιλέων.

* Παρὰ τὴν θέσιν τῆς Σαλαμῖνος κεῖται ἤδη χωρίον Σικουρῶδι μεταξὺ τῶν μοναστηρίων Λαπχισίδος καὶ Ἀγ. Ἰωάννου Χρυσοστόμου· οὐδὲν λείψανον ἀξιόλογον σῴζεται τῆς πόλεως

(1) Παντ., Ἀγγ. κ. 3. (2) Στράβ. β. 14, σ. 682. (3) Ἡρόδοτ. β. 5, κ. 113.

Σαλαμῖνος εἰμὴ κίονες τινὲς διεσπαρμένοι τῇδε καὶ κείσε, σωροὶ πετρῶν καὶ βρύσεις τινὲς ἢ δεξαμεναί. — Μεταξὺ τῆς θέσεως τῆς Σαλαμῖνος καὶ τῆς Φαμαγόστης παρὰ τὰς ἀκτὰς τῆς θαλάσσης φύεται τὸ ἐρυθρόδανον (ρίζαρι) ἐξ οὗ γίνεται ἀρίστη βαφὴ κοκκίνη καὶ εἶναι τῶν ἀξιολογωτάτων προϊόντων τῆς νήσου. — Μετὰ 4 μίλια ἀπὸ τῆς Σαλαμῖνος κείται ἡ ἐκκλησία τοῦ Ἁγ. Βαρνάβα καὶ μέγα μοναστήριον· οὐ πόρρω δὲ τούτου καὶ ἑτέρα ἐκκλησία τοῦ αὐτοῦ Ἀγίου Βαρνάβα καὶ κατὰ τὸ ὑπόγειον αὐτῆς ὁ τάφος τοῦ ἁγίου, οὗ τὸ ἅγιον λείψανον εὑρέθη ἐπὶ Αὐτοκράτορος Ζήνωνος φέρον ἐπὶ τοῦ στήθους τὸ Εὐαγγέλιον τοῦ Ἀποστόλου Ματθαίου δι' ἰδίας αὐτοῦ χειρὸς γεγραμμένον· ὁ δὲ ἐπίσκοπος ὁ προσενεγκὼν αὐτὸ τῷ Αὐτοκράτορι ἔλαβε παρ' αὐτοῦ τὸ προνόμιον τοῦ νὰ ὑπογράψῃ διὰ χαρακτήρων κοκκίνων, καὶ νὰ φέρῃ κατὰ πάσας τὰς ἀρχιερατικὰς τελετὰς στέμμα ἐπὶ τῆς κεφαλῆς καὶ μανδύαν βασιλείου καὶ ἐν μὲν τῇ δεξιᾷ χειρὶ νὰ ἔχῃ σκῆπτρον, ἐν δὲ τῇ ἀριστερᾷ σφαῖραν· ἀνεγνωρίσθη δὲ καὶ ἀνεξάρτητος ἀπὸ τοῦ πατριάρχου τῆς Ἀλεξανδρείας· ταῦτα πάντα τὰ προνόμια ἀπολαμβάνει καὶ μέχρι τοῦ νῦν ὁ ἀρχιεπίσκοπος τῆς Νικωσίας καὶ λέγεται μακαριώτατος.

ἈΡΣΙΝΟΗ, πόλις παραθαλάσσιος ἔχουσα λιμένα ἐπὶ τοῦ ἀνατολικοῦ αἰγιαλοῦ, μεταξὺ τῆς πόλεως Σαλαμῖνος ἐν μικρᾷ ἀποστάσει κατὰ νότον καὶ τοῦ λιμένος Λευκόλλης (1). Ἡ πόλις αὕτη κατὰ τὴν πρώτην αὐτῆς ἀρχὴν ὠνομάσθη Ἀρσινόη ἀπὸ τῆς ἀδελφῆς καὶ ἐνταύτῃ συζύγου Πτολεμαίου τοῦ Φιλαδέλφου τοῦ πρώτου θεμελιωτοῦ αὐτῆς· εἶτα ὡς ἐπὶ ἄμμου ὠκοδομημένη ἔλαβε τὴν ἐπωνυμίαν Ἀμμόχωστος καὶ

(1) Στράβ. β. 14, σ. 682.

ἐγνωρίζετο ὑπὸ τὸ ὄνομα τοῦτο· περιωχυρώθη ἐν πρώτοις ἐν ἔτει 1193 ὑπὸ τοῦ Γουΐ Λουσιγνᾶνος, ηὔξηθη ἔπειτα ἐπὶ Ιακώβου τοῦ νόθου καὶ ἐπὶ τῶν Γενουησίων, καὶ τέλος ἐπὶ τῶν Ἑνετῶν. Οἱ Λουσιγνᾶνες ἐν τῇ πόλει ταύτῃ ἐχρίοντο βασιλεῖς τῆς Ἱερουσαλήμ. Κατὰ τὸν 14' αἰῶνα 1373 ἐάλω ὑπὸ τῶν Γενουησίων οἵτινες ἤρξαν ἐν αὐτῇ περίου ἓνα αἰῶνα καὶ ἐν ἔτει 1490 ὑπὸ τῶν Ἑνετῶν· ἐν δὲ τῷ 1571 ἐπὶ σουλτάνου Σελίμη μετὰ ἡρωϊκωτάτην ἀντίστασιν καθ' ἣν φρουρὰ συγκειμένη μόλις ἐκ 4,000 ἀνθρώπων ὑπὸ τὸν γενναῖον Μάρκον Βραγαδῖνον ἀντέστη δέκα ὅλους μῆνας κατὰ 200,000 πολιορκούντων Ὀθωμανῶν ἐξ ὧν 75,000 ἀπωλέσθησαν, παρεδόθη τέλος τῷ ἀρχιστρατήγῳ τοῦ σουλτάνου Μουσταφᾶ πασᾶ.

* Ἡ πόλις αὕτη μεταβαλοῦσα, ὡς εἴρηται, τὸ ἀρχαῖον ὄνομα Ἀρσινόη εἰς Ἀμμόχωστον, μετωνομάσθη ὕστερον ἐπὶ τῶν Γενουησίων καὶ τῶν Ἑνετῶν κατὰ παραφθοράν ἐξ Ἀμμοχώστου Φαμαγόστα καὶ εἶτα κατ' ἄλλην αὖθις παραφθοράν καὶ συκοπὴν ἐπὶ Ὀθωμανῶν ἐκ Φαμαγόστης Μάγουσα. Ἡ νῦν πόλις κειμένη ἐπὶ βράχου παρὰ τὴν θέσιν τῆς ἀρχαίας, εἶναι ὀχυρωτάτη καὶ ἡ περίμετρος αὐτῆς εἶναι δύο μιλ. ἰτ. ἔχει δύο πύλας καὶ παρ' αὐτάς γεφύρας κινητάς, τὴν μὲν πρὸς τὴν ξηράν, τὴν δὲ πρὸς τὴν θάλασσαν ἄγουσαν πρὸς τὸν λιμένα οὗ τὸ στενώτατον τῶν στομιῶν κλείεται κατὰ πᾶσαν νύκτα δι' ἀλύσεως· τὰ τεῖχη καὶ ὀχυρώματα ἅπερ ἔχουσι προμαχῶνας καὶ υπογείους κρύπτας καὶ εὐρεῖαν καὶ βαθεῖαν τάφρον σώζονται ἀβλαβῆ σχεδὸν καὶ ἀκέραια· ἡ δὲ πόλις εἶναι κατερειπωμένη, περιέχουσα μόνον ὀλίγους τινας κατοίκους· ἡ ἀκρόπολις ὑφίσταται ἀνεπηρέαστος καὶ εἶναι φυλακὴ τῶν κακούργων τῆς νήτου, καὶ τῆς Ὀθωμανικῆς ἐπικρατείας· κυρίως δὲ ἐν αὐτῇ ἐξοριζόμενοι φυλακίζονται οἱ

ἔνοχοι πολιτικῶν ἐγκλημάτων· ἡ περὶ αὐτὴν τάφος εἶναι διόλου ἄνυδρος καὶ καθ' ἐκάστην πληροῦται. — Κατὰ τὰ περίξ τῆς πόλεως παρὰ τὰς ἀκτὰς τῆς θαλάσσης πρὸς νότον εἰσὶ κῆποι καρποφορώτατοι· οἱ δὲ ἀγροὶ βρίθουσι συκαμινεῶν καὶ βαμβακίδων· ὁ ἀὴρ τοῦ μέρους τούτου εἶναι δύσκρατος καὶ νοσώδης· ἡ δὲ φθοροποιὸς αὐτοῦ ιδιότης προέρχεται ἐκ τῆς ἄκρας διὰ τὴν ἄμμον αὐξανομένης θερμότητος καὶ ἐκ τῶν στασίμων καὶ σιπωμένων ὑδάτων τῆς λίμνης Κωνσταντίας. — Ἡ μητρόπολις τῶν καθολικῶν Ἀγ. Νικόλαος, ὁμοία κατὰ πάντα τῇ τῆς Ἀγ. Σοφίας τῆς Νικωσίας εἶναι τανῦν ναὸς Ὀθωμανικὸς· ἐν ταύτῃ τῇ ἐκκλησίᾳ εἰσὶν ἐντεταφιασμένοι οἱ βασιλεῖς Ἰάκωβος ὁ νέος καὶ Ἰάκωβος ὁ υἱὸς αὐτοῦ· ἡ περίφημος καὶ καλλίστη μητρόπολις Ἀγ. Σταυρὸς εἶναι ὡσαύτως ναὸς Ὀθωμανικὸς· ἡ δὲ περικλεῆς ποτὲ ἐκκλησία τοῦ Ἀγ. Παύλου ἡ κτισθεῖσα ἐπὶ βασιλείᾳ Πέτρου κατὰ τὸν 14 αἰῶνα εἶναι σωρὸς ἐρείπιων· μόνοι οἱ χριστιανοὶ τοῦ ἀνατολικοῦ δόγματος ἔχουσιν ἐν ταύτῃ τῇ πόλει μίαν ἐκκλησίαν· εἰς δὲ τοὺς καθολικοὺς οὔτε ἐκκλησία οὔτε οἰκία ιδιόκτητος ἐπιτρέπεται κατὰ τὸ ἀνατολικὸν τῆς πόλεως πῶζονται τὰ ἐρείπια τοῦ οἰκοδομήματος ἐν ᾧ κατεσκευάζοντο τὰ κάτεργα τῶν Ἑνετῶν, κατὰ δὲ τὸ βόρειον παρὰ τὰ τείχη τὸ κανονουργεῖον· πλησίον δὲ τῆς οἰκίας τοῦ διοικητοῦ ἡ παλαιὰ ὀπλοθήκη ἐν ᾗ περιέχονται παντὸς εἶδους ὅπλα καὶ πανοπλῖαι ἀπὸ τοῦ καιροῦ τῶν χριστιανῶν ἡγεμόνων καὶ ἔτι ἀρχαιότερα.

ΘΡΟΝΟΙ, πόλισμα παραθαλάσσιον κατὰ τὸ μέσον κόλπου μικροῦ ἀναπεπταμένου καὶ βλέποντος πρὸς ἀνατολὰς, μεταξὺ τῶν δύο ἀκρωτηρίων τοῦ Πηδελίου πρὸς ἄρκτον, καὶ τοῦ ὁμωνύμου τῷ πολίσματι θρόνων πρὸς μεσημβρίαν· ἀναφέρεται ὑπὸ τοῦ Πτολεμαίου.

ΚΙΤΙΟΝ, πόλις παραθαλάσσιος κατὰ τὸ νοτ-ἀνατολικὸν τῆς νήσου, πρὸς δυσμὰς τοῦ ἀκρωτηρίου Δάδων· εἶχε λιμένα κλειστόν· ἦν δὲ κολπώδης καὶ τραχὺς, ὁ ἀπὸ τῶν Κλειδῶν μέχρι τοῦ Κιτίου παράπλους. Ἐκ Κιτίου ἦν Ζήνων ὁ τῆς στοϊκῆς αἰρέσεως ἀρχηγέτης καὶ ὁ ἰατρὸς Ἀπολλώνιος· ἀπεῖχε δὲ τὸ Κίτιον τῆς Βιρυτοῦ χιλίου πεντακοσίου σταδίου (1). — Μικρὸν πρὶν τῆς ἐνάρξεως τοῦ Πελοποννησιακοῦ πολέμου οἱ Ἀθηναῖοι, στρατηγούντος τοῦ Κίμωνος, ἐπολιόρχησαν τὸ Κίτιον· ἀλλ' ἀποθανόντος τοῦ Κίμωνος, καὶ λιμοῦ γενομένου, ἀπεχώρησαν ἀπὸ τοῦ Κιτίου, καὶ ἐπλευσαν κατὰ τῆς ἐν Κύπρῳ Σαλαμῖνος (2).

* Ἐπὶ τινος μέρους τῶν θεμελίων τῆς πόλεως Κιτίου ὑπάρχει κώμη μεγάλη, ἐμπορικὴ, Λάρναξ καὶ κοιν. Λάρνακα καλούμενη, κτίσμα τοῦ μεσαιῶνος· διαιρεῖται εἰς δύο μέρη ἀπέχοντα ἀπ' ἀλλήλων 8—10 λεπτά, καὶ τὸ μὲν καλεῖται ἰδίως Δάρναξ, τὸ δὲ λιμὴν Λάρνακος· ἐν ταύτῃ διατρίβουσιν οἱ ξέοι πρόξενοι καὶ οἱ ἔμποροι, καὶ ὁ τοποτηρητὴς τοῦ σατράπου, καὶ ὁ δικαστής, (καδής) καὶ ἡ κεντρικὴ διεύθυνσις τῶν τελωνείων καὶ υγιονομίων τῆς νήσου· ἔχει μικρὸν φρούριον φυλαττόμενον ὑπὸ στρατιωτῶν τῆς ἐξουσίας· τὸ σχῆμα αὐτῆς εἶναι ἡμικυκλοειδές, ἡ δὲ περίμετρος 2 μιλίων· οὐδὲν ἀρχαῖον ὑπάρχει ἐν αὐτῇ· εἶναι δὲ θρόνος ἐπισκόπου καὶ ἔχει τρεῖς ἐκκλησίας ὧν πρωτίστη ἡ τοῦ Ἀγ. Ἰωάννου, καὶ μετ' αὐτὴν ἡ τοῦ Ἀγ. Λαζάρου· ἀξία λόγου δὲ εἶναι καὶ ἡ ἐκκλησία τῶν δυτικῶν εἰς τὸ μοναστήριον τῶν Φραγγισκάνων, ὑπαγόμενον εἰς τὸ τῆς Ἱερουσαλήμ, ὡς καὶ τὸ νεόκτιστον γυναικεῖον· οἱ δὲ ὀθωμανοὶ ἔχουσι τρία τζαμιά, τὰ μὲν δύο εἰς

(1) Στράβ. β. 14, σ. 663. (2) Θουκυδ. β. 1, κ. 112.

τὸν λιμένα, τὸ δὲ τρίτον εἰς τὴν Λάρνακα· αἱ δημόσiai οἰκοδομαὶ εἰς τὴν λιθόκτιστοι· αἱ οἰκίαι μικραὶ καὶ μονόστεγοι· τὸ ἐν τῷ χωρίῳ Ἀρπέρα πηγάζον κάλλιστον ὕδωρ μετοχετεύεται εἰς τὴν κώμην δι' ὑδραγωγῶν, κατὰ δὲ τὰ πέριξ εἰςὶ πάμπολλαι δεξαμεναί· πρὸς δυσμὰς τῆς Λάρνακος ἐν τόπῳ 100 ποδ. ἀπέχοντι εὐρέθη πρὸ ἐτῶν σπήλαιον καὶ ἐν αὐτῷ εἰδώλια μικρὰ καὶ λυχνάρια πῆλινα· ἡ περὶ τὴν Λάρνακα γῆ εἶναι τραχεῖα, πετρώδης, ἄνυδρος καὶ ἐπομένως ἄκαρπος· ἡλιος καυστικὸς ἀκοντίζει κατὰ κάθετον τὰς ἀκτῖνας αὐτοῦ ἐπὶ τῶν κατεξηραμένων τούτων πεδίων· ὁ ἀῆρ εἶναι πυρίπνους καὶ οὐδὲν δένδρον πρὸς καταφυγὴν καὶ εὐρίσκεται· συκαμινεαὶ μόνον τινὲς καὶ φοίνικες ὑπάρχουσι κατὰ τόπους σποράδην· καὶ τοι δὲ τοιοῦτου τοῦ τόπου, ἡ κριθὴ γεννᾶται ἐν ἀφθονίᾳ, καὶ οἱ δενδρῶνες καὶ οἱ κῆποι εἰςὶ καὶ χαρίεντες καὶ καρποφόροι, ὡς ἀρδευόμενοι δι' ἐπίτηδες κατασκευασθέντων ὑπογείων διωρύγων· τὰ πορτοκάλια καὶ λεμόνια εὐδοκιμοῦσιν ἄριστα, καὶ τὰ ἄνθη γίνονται καὶ πολλὰ καὶ ποικίλα· ἡ πόλις ἔχει ὕδωρ πότιμον, καὶ δύο ἀλικαὶ ἀπέχουσιν ἡ μὲν ἡμίσειαν, ἡ δὲ μίαν σχεδὸν ὥραν ἀπ' αὐτῆς· ὀλίγα δὲ λεπτὰ ἀπὸ τῆς θαλάσσης μεθ' ἧς συγκατανοοῦσιν ὑπογείως, κατὰ τὰς ὄχθας τῆς πρώτης, ὑπάρχει μοναστήριον ὀθωμανικὸν (τεκές) ἐν ᾧ, ὡς λεγουσι, κεῖται ἡ σύζυγος ἡ κατ' ἄλλους ἡ θυγάτηρ ἐνὸς τῶν πρώτων διαδόχων τοῦ Μωάμεθ· διὸ καὶ οἱ Ὀθωμανοὶ προσφέρουσιν εἰς τὸν τεκὲν τοῦτον μεγάλην εὐλάβειαν. — Ἐν ἀποστάσει ὅσον 1 1/2 μιλίου ἀπὸ τῆς Λάρνακος πρὸς δυσμὰς ὑπάρχει λίμνη μεγάλη ἐν ᾗ κατασκευάζεται ἄλλας ἐκ τοῦ ἐν αὐτῇ συναγομένου θαλασσίου ὕδατος, καὶ αὕτη εἶναι ἡ μία τῶν δύο εἰρημένων ἀλικῶν, καὶ πλησίον κώμη Ἀλικὴ καὶ αὕτη καλουμένη καὶ περ' αὐτὴν λιμὴν ὅς ἤκμαζε ποτὲ

ὕπερ ἄλλον τινὰ τῆς νήσου· διότι ἦν κέντρον ἐμπορίου καὶ τόπος συνελεύσεως πάντων τῶν ἐθνῶν· ἀλλ' ἤδη κεῖται μεμονωμένος καὶ σχεδὸν ἔρημος· ἡ κώμη ἐκτεινομένη μᾶλλον κατὰ μῆκος ἢ κατὰ πλάτος κεῖται ἐπὶ τοῦ αἰγιαλοῦ τῆς θαλάσσης· οἱ πλεῖστοι τῶν ἐμπορῶν ἔχουσι τὰς ἀποθήκας αὐτῶν ἐν ταύτῃ τῇ κώμῃ Ἀλικῇ ἣτις ἀρδεύεται ὑπὸ καλλίστου πηγαίου ὕδατος πηγάζοντος κατὰ τὸ χωρίον Ἀρπέραν κείμενον μεταξὺ τῆς Ἀλικῆς καὶ τῆς Λάρνακος· ἔχει δὲ ἡ κώμη καὶ ἀκρόπολιν κτισθεῖσαν ὑπὸ τῶν Ὀθωμανῶν ἐν ἔτει 1625, καὶ ἐκκλησίαν τοῦ Ἀγ. Λαζάρου περιέχουσιν καὶ τὸν τάφον αὐτοῦ· μετὰ 4 δὲ μιλίων ἀπόστασιν ἀπὸ τῆς Ἀλικῆς πρὸς τὸ βορ-δυτικὸν κεῖται χωρίον Κίτι λεγόμενον. — Πρὸς δυσμὰς τῆς Λάρνακος ὑψοῦται ὄρος οὗ τὸ ὕψος λογίζεται 1200 σχεδὸν μέτρ. Γαλ. καὶ καλούμενον Ὅρος τοῦ Σταυροῦ ἢ Σταυροβούνι· χρησιμεύει δὲ ὡς σκοπὸς εἰς τοὺς πλέοντας διὰ τὸ σχῆμα καὶ τὴν μεμονωμένην θέσιν του, καὶ ἐπὶ τῆς κορυφῆς αὐτοῦ κεῖται μονίδριον ἄνευ μοναχῶν ὅπερ τὸ πάλαι ἦν ναὸς Ἀφροδίτης, κατὰ τὸν Κυπριανόν· τὰ δὲ πρὸς τὸ βορ-ἀνατολικὸν μέρη τοῦ Σταυροβουνίου εἰσὶ κατὰφυτα ἐκ μύρτων, πευκῶν, χαρουπίων, ἐλαιῶν καὶ ἄλλων ὀπωροφόρων δένδρων καὶ ἡ συκαμινέα δὲ καὶ ἡ ἄμπελος ἐπιδίδουσιν ἄριστα.

ΠΑΛΑΙΑ, πολίχνη ἐπὶ τοῦ μεσημβρινοῦ αἰγιαλοῦ, κατὰ τὰς ὑπωρείας τοῦ ὄρους Ὀλύμπου, μεταξὺ τῶν πόλεων Κιτίου καὶ Ἀμαθοῦντος (1).

* Χωρίον Πέλλανδρος κεῖται ἐπὶ τῆς θέσεως τῆς πολίχνης Παλαιᾶς.

ἈΜΑΘΟΪΣ, πόλις παραθαλάσσιος ἐπὶ τοῦ μεσημβρινοῦ

(1) Στράβ. β. 14, σ. 683.

αἰγιαλοῦ, πρὸς δυσμὰς τῆς πολίχνης Παλαιᾶς καὶ πρὸς ἀνατολὰς τῆς πόλεως Κουρίου καὶ τὸ βορ-ἀνατολικὸν τοῦ χερ-
 ρονησιώδους ἀκρωτηρίου Κυριάδος, κατὰ τὰς ὑπωρείας τοῦ
 Ὀλύμπου (1). Ἐν Ἀμαθοῦντι ἦν ναὸς ἀρχαῖος Ἀφροδίτης
 καὶ Ἀδώνιδος καὶ ἐν αὐτῷ ἀνέκειτο ὄρμος ὅς ἦν, ὡς ἔλε-
 γον, ὁ δοθεὶς μὲν ἐξ ἀρχῆς τῇ Ἀρμονίᾳ, καλούμενος δὲ τῆς
 Ἐριφύλης ὡς δωρηθεὶς αὐτῇ ὕστερον (2). ἀλλὰ κατὰ τὸν
 Πausανίαν ὁ ὄρμος οὗτος δὲν ἦν ὁ τῆς Ἐριφύλης, διότι
 ὁ μὲν τῆς Ἐριφύλης ἦν ὅλως χρυσοῦς, ὡς καὶ ὁ Ὀμηρος
 μαρτυρεῖ =

Ἡ χρυσὸν φίλου ἀνδρὸς ἐδέξατο τιμήεντα (3).
 οὗτος δὲ ὁ ἐν τῷ ναῷ τῆς Ἀμαθουσίας Ἀφροδίτης ἦν ἐκ
 λίθων χλωρῶν συνδεομένων διὰ χρυσοῦ (4).—Ἡ πόλις αὕτη
 ἦν πρωτεύουσα τῆς Ἀμαθουσίας, ἐνὸς τῶν τεσσάρων τμη-
 μάτων τῆς Κύπρου καὶ καθέδρα ἐνὸς τῶν ἐννέα αὐτῆς βα-
 σιλείων. Ὅτε οἱ Κύπριοι ἀπέστησαν τῶν Περσῶν ἐπὶ Δαρείου
 τοῦ Ὑστάσπου, ὁ ἐνεργήσας τὴν ἀπόστασιν ἀδελφὸς τοῦ
 βασιλέως τῆς Σαλαμῖνος Γόργου Ὀνήσιλος ἐπολιόρησε
 τοὺς Ἀμαθουσίους, διότι δὲν ἐπείσθησαν νὰ συναποστή-
 σωσι μετὰ τῶν ἄλλων· διὸ καὶ ὅτε ἡττηθέντων τῶν Κυ-
 πρίων ἐν τῇ πρὸς τοὺς Πέρσας μάχῃ ἔπεσεν ὁ Ὀνήσιλος,
 οἱ Ἀμαθούσιοι ἀποτεμόντες τὴν κεφαλὴν αὐτοῦ, ἐκόμισαν
 εἰς Ἀμαθοῦντα καὶ ἀνεκρέμασαν αὐτὴν ὑπεράνω τῶν πυ-
 λῶν (5). κρεμαμένης δὲ τῆς κεφαλῆς, ἐσμὸς μελισσῶν εἰς-
 δὺς εἰς αὐτὴν, ἐνέπλησεν αὐτὴν κηρίων· ἐρωτησάντων δὲ
 τῶν Ἀμαθουσίων τὸ χρηστήριον, ἐμαντεύθη αὐτοῖς τὴν μὲν
 κεφαλὴν ἐκκρεμάσαντες νὰ θάψωσι, τῷ δὲ Ὀνησίῳ νὰ

(1) Στράβ. β. 14, σ. 683. (2) Πaus. Ἀρκ. κ. 24 — Ἰδ. Ψωφίς
 πολ. (3) Ὁμ. Ὀδ. Α, ζ. 326. (4) Πaus. Βοιωτ. κ. 41. (5) Ἰδε
 Κύπρος νῆσος.

προσφέρωσι θυσίαν ὡς ἥρωϊ ἀνὰ πᾶν ἔτος, ὅπερ ἐποιοῦν οἱ Ἀμαθούσιοι καὶ μέχρι τοῦ Ἡροδότου (1). — Ἡ Ἀμαθοῦς ἐπὶ τοῦ μεσαιῶνος ὠνομάσθη κατὰ παραφθορὰν Λεμισσός· ἐτιμήθη δὲ ἐπὶ τῶν χριστιανῶν Αὐτοκρατόρων διὰ θρόνου ἐπισκοπικοῦ καὶ ἐγέννησε πολλοὺς ἄνδρας ἐπισήμους κατὰ τὴν παιδείαν καὶ ἀρετὴν. Ὁ βασιλεὺς τῆς Ἀγγλίας Ριχάρδος νικήσας τὸν ἔσχατον τῶν ἐν αὐτῇ ἡγεμονευόντων δουκῶν, κατέσκαψε τῷ 1191, τὴν Ἀμαθοῦντα ἢ Παλαιὰν Λεμισσὸν, ἣ ἔκτοτε οὐκέτι ἀνέκυψεν· ἀντ' ἐκείνης δὲ ὁ Γκυ Λυσιγνὰν ἔκτισε κατὰ τὸν 12' αἰῶνα τὴν ἤδη ὑπάρχουσαν καὶ κτισθεῖσαν Νέαν Λεμισσὸν πρὸς διαστολὴν τῆς παλαιᾶς· οἱ δὲ ἀπόγονοι τοῦ θεμελιωτοῦ τούτου ἐκαλλώπιζον αἶψά καὶ ὠχύρουν τὴν πόλιν ταύτην, οἰκοδομήσαντες καὶ οὗτοι ἀρχεῖα καὶ ἐκκλησίας τοῦ ἀνατολικοῦ καὶ τοῦ δυτικοῦ δόγματος καὶ καταστήσαντες αὐτὴν θρόνον ἐπισκόπου· κατὰ δὲ τὴν ἄλωσιν τῆς νήσου παρὰ τῶν Ὀθωμανῶν τῷ 1570 παρεδόθη πυρὶ καὶ μαχαίρᾳ ἡ πόλις αὕτη καὶ ἀπώλεσεν ὅλως τὴν προτέραν αὐτῆς λαμπρότητα.

Ἡ θέσις τῆς παλαιᾶς Λεμισσοῦ ἀπέχει 12 μίλ. τῶν ἐκβολῶν τοῦ Βασιλοποτάμου Ν. Δ. ἡ δὲ νέα Λεμισσὸς κεῖται πρὸς τὸ νοτ-δυτικὸν τῆς παλαιᾶς ἐν ἀποστάσει 1 λεύγης Γαλ. παρὰ τὴν θέσιν τῆς πάλαι πολίχνης Ἀμαμασίας καὶ τὰς ἐκβολὰς τοῦ ποταμοῦ Λύκου· ἔχει ὡς ἔγγιστα 2000 κατοίκων ὧν 1500 χριστιανοὶ τοῦ ἀνατολικοῦ δόγματος καὶ 500 ὀθωμανοὶ, τοποτηρητὴν τοῦ σατράπου, δικαστὴν (καδὴν) καὶ μικρὸν φρούριον ὡς τὸ τῆς Λάρνακος· ἡ Λεμισσὸς οὐδεμίαν ἔχει ἀξίαν λόγου οἰκοδομήν· αἱ ἀγυιαί εἰσὶ λιθόστρωτοι· μοναδικόν φαινόμενον ἐν Κύπρῳ· ἐνεργεῖ

(1) Ἡρόδοτ. β. 5, κ. 114.

δὲ ἐκτεταμένον ἐμπόριον ἐξαγωγῆς μετὰ τῆς Αἰγύπτου, τῆς Συρίας καὶ τοῦ Εὐξείνου Πόντου· τὰ προϊόντα αὐτῆς εἰσὶ κυρίως χαρούπια, οἶνοπνεύματα, τυρία καὶ ὀλίγα μετά-ξια. Μετὰ 2 λευγ. ἀπὸ τῆς πόλεως ἀνατολ. πρὸς τὸ παρα-θαλάσσιον φαίνονται τὰ ἐρείπια τῆς ἀρχαίας Ἀμαθοῦντος ἐν οἷς σώζεται καὶ πῖθος μονόλιθος, λευκόφαιος, κολοσsaίου μεγέθους ἔχων 10 μέτρων περιφέρειαν, 3 1/2 σχεδὸν μέ-τρων διάμετρον καὶ τὸ πάχος τοῦ χείλους 1, 33· μέρος αὐτοῦ κεῖται ὑπὸ τὴν γῆν· τέσσαρες δὲ προτομαὶ ταύρων εἰσὶν ἀναγεγλυμμέναι κατὰ τὰς τέσσαρας αὐτοῦ πλευράς. Ἐν ἀποστάσει δύο λευγῶν ἀπὸ τῆς Λεμισσοῦ πρὸς δυσμὰς πλησίον τοῦ χωρίου Κολοσσίου, παρὰ τὰς ὄχθας τοῦ πο-ταμοῦ Λύκου σώζονται ἐρείπια φρουρίου τῆς ἐποχῆς τῶν ἱπποτῶν τῆς Ἰερουσαλήμ· ἐπὶ δὲ τῶν πυλῶν καὶ μιᾶς τῶν πλευρῶν αὐτοῦ φαίνονται εἰσέτι τὰ οἰκόσημα τῶν Λυσιγνά-νων, καὶ πολλῶν ἄλλων ἡγεμόνων τοῦ τάγματος. Μεταξὺ τῆς παλαιᾶς καὶ τῆς νέας Λεμισσοῦ παρεμπίπτει τὸ χερσο-νησοειδὲς ἀκρωτήριον τῶν Γαττῶν (Κυριάς)· μόλις ἐν τῇ νέᾳ Λεμισσῷ φαίνονται εἰσέτι λείψανα τινὰ τῆς ἀρχαίας αὐτῆς ἀκμῆς· ἔχει δὲ λιμένα εὐρύχωρον καὶ ἀσφαλῆ. — Ἡ κερατέα (χαρουπία) φύεται ἐνταῦθα ἀφθονώτερον ἢ ἄλλαχού τῆς νή-σου καὶ ἐνεργεῖται ἐξαγωγή αὐτῆς ἀξιόλογος· ἐξάγεται ὡσαύτως καὶ ἄλλας ἀπὸ λίμνης πλησιοχώρου τῆς Ἀλικῆς· τὸ βαμβόκιον, ὁ σῖτος, ἡ κριθὴ καὶ τὰ σικαμίνα εἰσὶν ἀφθο-νώτατα καὶ καλλιεργοῦνται πρεπόντως ἐνταῦθα· ἡ γῆ γεν-νᾷ παντὸς εἶδους καρπούς· οἱ δὲ ἀμπελῶνες τῆς Λεμισσοῦ δίδουσι τὸ ἄριστον εἶδος τοῦ Κυπρίου οἴνου. — Κατὰ τὰ πέριξ εἰσὶ πολλὰ μεταλλεῖα χαλκοῦ. — Ἡ πόλις εἶναι ἀτεί-χιστος· ὁ λιμὴν εἶναι ὅμοιος τῷ τῆς Ἀλικῆς καὶ οἱ Εὐρω-παῖι συχνάζουσιν εἰς αὐτόν. Ὁ τόπος ὁ μεταξὺ Λεμισσοῦ,

Πάφου καὶ τοῦ ὄρους Ὀλύμπου κατὰ τὸ νοτ-δυτικὸν τῆς νήσου καλεῖται Κομμανδαρία καὶ περιέχει πολλὰ χωρία καὶ χωρίδια· ὠνομάσθη δὲ οὕτω ἀπὸ τῆς μεγάλης ἱππαρχίας (commanderie) τοῦ τάγματος τῆς Μελίτης καὶ τῶν Ἱεροσολυμιτῶν ἱππέων τῶν οἰκησάντων κυρίως ἐν τούτῳ τῷ τόπῳ· ἐνταῦθα γίνεται τὸ κάλλιστον εἶδος τοῦ οἴνου καὶ κυρίως τὸ κάλλιστον μοσχάτον τῆς Κύπρου τὸ καλούμενον κομμανδαρία.

ΑΜΑΜΑΣΙΑ, πολίχνη παραθαλάσσιος ἐπὶ τοῦ νοτίου αἰγιαλοῦ, μεταξὺ τῶν πόλεων Ἀμαθοῦντος καὶ Κουρίου καὶ κατὰ τὸ βορ-δυτικὸν τοῦ ἀκρωτηρίου Κυριάδος, καὶ τὰς ἐκβολὰς τοῦ ποταμοῦ Λύκου.

ΚΟΪΡΙΟΝ, πόλις παραθαλάσσιος ἐπὶ τοῦ νοτίου αἰγιαλοῦ μεταξὺ τῶν πόλεων Ἀμαθοῦντος πρὸς ἀνατολὰς καὶ παλαιᾶς Πάφου πρὸς δυσμὰς, καὶ πρὸς τὸ δυτ-βόρειον τῆς πολίχνης Ἀμαμασίας καὶ τοῦ ἀκρωτηρίου Κυριάδος· ἡ πόλις αὕτη εἶχεν ὄρμον· ἦν δὲ κτίσμα Ἀργείων (1), καὶ ἦν μία τῶν ἐννέα βασιλικῶν πόλεων. Ὅτε ἐπὶ Δαρείου τοῦ Ὑΐάσπου αἱ πόλεις τῶν Κυπρίων ἀπέστησαν ἀπὸ τῶν Περσῶν, καὶ συγκροτηθείσης μάχης ἐνίκων οἱ Κύπριοι, ἐκ προδοσίας τοῦ βασιλέως τῶν Κουρίων Στησήνορος ὃς εἶχε περὶ ἑαυτὸν οὐ σμικρὰν δύναμιν, ὑπερίσχυσαν οἱ Πέρσαι τῶν Κυπρίων· καὶ τετραμμένον τοῦ στρατοπέδου, ἔπεσον πολλοὶ ἐν οἷς καὶ Ὀνήσιλος ὁ Χέρσιος, ὁ πρᾶξας τὴν ἀπόστασιν τῶν Κυπρίων, καὶ ὁ βασιλεὺς τῶν Σολίων Ἀριστόκυπρος ὁ Φιλοκύπρου (2), καὶ οὕτω μετὰ ἐνιαυτοῦ ἐλευθερίαν κατεδουλώθη καὶ αὖθις ἡ Κύπρος (3).

(1) Στράβ. β. 14, σ. 683.—Ἡρόδοτ. β. 5, κ. 113. (2) Ἡρόδοτ. αὐτὸς—ιδ. Κύπρος νῆσος. (3) Ἡρόδοτ. β. 5, κ. 16.

* Παρὰ τὴν θέσιν τοῦ Κουρίου ὑπάρχει χωρίον ἐπὶ τῆς θαλάσσης Πισκοπιὰ καλούμενον, καὶ κείμενον παρὰ πεδῖον προάγον τὸ ἄριστον εἶδος τοῦ ἐπὶ τῆς νήσου βαμβακίου. Ἐπὶ Ἐνετῶν ἐφύετο ἐνταῦθα καὶ σακχαροκάλαμος. Ἡ θέσις τοῦ χωρίου τούτου εἶναι τῶν χαριεστάτων τῆς νήσου, βρίθει παμπόλλων καρπῶν ὡς λεμονίων, πορτοκαλίων, ἐλαιῶν καὶ ἄλλων παντοίων, καὶ καταρρεῖται ὑπὸ πηγῶν ὑδάτων ἀφθόνων καὶ γλυκυτάτων ἀρδεύοντων τοὺς πέριξ ἀγρούς· οἱ δὲ κάτοικοι ὡς ἐκ τῆς ἐνεργείας τοῦ κλίματος καὶ τῆς φύσεως τοῦ τόπου, εἰσὶν εὐθυμότεροι, ζωηρότεροι καὶ χαριέστεροι πάντων τῶν ἄλλων Κυπρίων.

ΙΕΡΟΚΗΠΙΣ, πολίχνη ἐπὶ τοῦ δυτικοῦ αἰγιαλοῦ πρὸς νότον τῆς νήσου Πάφου (1).

ΛΙΜΕΝΙΑ, πόλις μεσόγειος κατὰ τὰς προσαρκτίους ὑπωρείας τοῦ Ὀλύμπου, πρὸς νότον τῶν Σόλων, πρὸς δυσμὰς τῆς Ταμασσοῦ καὶ πρὸς τὸ νοτ-δυτικὸν τοῦ ἀκρωτ. Κρομμύου (2).

ΤΑΜΑΣΣΟΣ, πόλις μεσόγειος κατ' ἀνατολὰς τῆς Λιμενίας, κατὰ δυσμὰς τῆς Λευκωσίας καὶ κατὰ νότον τῆς Λαπάθου ἐπὶ τῆς ἀπὸ Σόλων εἰς Σαλαμῖνα λεωφόρου. Παρὰ τὴν Ταμασσὸν ἦσαν μέταλλα χαλκοῦ ἄφθονα, ἐν οἷς ἐγενᾶτο τὸ χαλκανθὲς (βιτριόλιον) καὶ ὁ ἱὸς τοῦ χαλκοῦ χρήσιμος εἰς τὴν ἰατρικὴν (3).

* Παρὰ τὴν θέσιν τῆς Ταμασσοῦ ὑπάρχει χωρίον Ταμαγία.

ΛΕΥΚΩΣΙΑ, πόλις οὐχὶ τῶν ἀρχαίων κτισθεῖσα ἐπὶ τοῦ μεσαιῶνος κατὰ τὸ μεσόγειον τῆς νήσου, μεταξὺ τῶν πόλεων Σόλων καὶ Σαλαμῖνος ἀφ' ἑνὸς καὶ Κερωνίας καὶ Κιτιοῦ ἀφ' ἑτέρου, ἐπὶ τῆς διασταυρώσεως τῶν δύο πρὸς τὰς

(1) Στράβ. β. 14, σ. 683. (2) Αὐτ. (3) Αὐτ. σ. 684.

εἰρημένας τέσσαρας πόλεις λεωφόρων, παρὰ τὰς πηγὰς τοῦ ποταμοῦ Πεδαίου· κεῖται δ' ἐν μέσῳ πεδίου εὐρυχώρου καὶ κυκλοῦται πάντοθεν ὑπὸ λόφων καὶ ὀρέων, ἐπὶ περιφερείας 10 μιλίων· προϊόντος τοῦ χρόνου, ἡ Λευκωτία μετωνομάσθη κατὰ παραφθορὰν Νικωσία καὶ ἐξενίκησε νὰ ὀνομάζεται οὕτω μέχρι καὶ τοῦδε. — Ἀπὸ Κωνσταντίνου τοῦ μεγάλου μέχρι τοῦ ἔτους 1567 ἡ περίμετρος τῆς πόλεως ταύτης ἦν ἐννέα μιλίων· ἀλλ' οἱ Ἕνετοὶ περιώρισαν αὐτὴν εἰς τρία· κυκλώσαντες δὲ αὐτὴν διὰ τειχῶν καὶ τριῶν πυλῶν, κατέσκαψαν πάντα τὰ λοιπὰ καὶ οὐδενὸς φεισθέντες, κατηδάφισαν πάντα, ναοὺς, ἀρχεῖα καὶ τὰ ἐν αὐτῇ ἄριστα μνημεῖα. Φαίνονται ἔτι τὰ θεμέλια τῆς ὑπὸ Ἰακώβου τοῦ πρώτου τῶν Λουσιγνάνων κτισθείσης ἀκροπόλεως, καὶ τὰ ἔχνη τῆς ἐκκλησίας τοῦ Ἁγίου Δομινίκου ἐνθα εἰσὶ τεθαμμένοι πολλοὶ βασιλεῖς καὶ ἡγεμόνες, ἐν οἷς καὶ Οὐγὼν ὁ Δ'. ὃ ἀνέθετο ὁ Βοκάτιος τὸ βιβλίον τῆς Θεογονίας αὐτοῦ. — Ἐπὶ τῆς γενεᾶς τῶν Λουσιγνάνων ἡ Νικωσία ἦν καθέδρα τῶν βασιλέων τῆς Κύπρου καὶ θρόνος ἀρχιεπισκόπου Λατίνου, καὶ ἡριθμοῦντο ἐν αὐτῇ ὡς 300 ἐκκλησίαι τοῦ ἀνατολικοῦ καὶ τοῦ δυτικοῦ δόγματος καὶ ἀρχεῖα καὶ πλῆθος δημοσίων οἰκοδομῶν. — Κατὰ τὸν 15 αἰῶνα ἡ Νικωσία καὶ πολὺ μέρος τῆς νήσου ὑπέπεσεν ἤδη εἰς χεῖρας τῶν Σαρακηνῶν, καὶ ὁ βασιλεὺς τῆς Κύπρου ἀπαχθεὶς εἰς Αἴγυπτον, κατέστη ὑποτελὴς τοῦ σουλτάνου. Ἐν δὲ τῷ ἔτει 1570, ἐπὶ σουλτάνου Σελίμη, τῇ 28 Αὐγούστου, ἡμέρᾳ Σαββάτῳ, ἀλοῦσα ἐξ ἐφόδου παρὰ τῶν Ὀθωμανῶν μετὰ 45 ἡμερῶν πολιορκίαν, ἡ πόλις αὕτη καὶ πᾶν τὸ βασίλειον τῆς Κύπρου ὑπέκυψε τῇ σουλτανικῇ δυναστείᾳ.

* Ἐτι καὶ νῦν Νικωσία καλεῖται ἡ πόλις αὕτη καὶ ἐν αὐτῇ ἐδρεύουσιν ὁ σατράπης, ὁ Καϊμακάμης λεγόμενος, ὁ

Μουφτής (νομοδιδάσκαλος), εἰς Μολλᾶς (δικαστής), ὁ γενικὸς
 φρούραρχος τῆς νήσου καὶ ὁ ἀρχιεπίσκοπος τῶν Χριστιανῶν
 τῆς ἀνατολικῆς ἐκκλησίας, οἱ ἔχουσιν ἑν-έα ἐνορίας, οἱ δὲ
 Δυτικοὶ ἐν μοναστήριον τοῦ τάγματος τοῦ Ἁγίου Φραγκί-
 σκου, ὑπαγόμενον εἰς τὸ τῆς Ἱερουσαλὴμ, καὶ ἐν αὐτῷ μίαν
 ἐκκλησίαν. Ἡ νῦν περίμετρος αὐτῆς εἶναι 1 λεύγ. Γαλλ. καὶ
 κεῖται κατὰ τὸ ἀνώτατον τῆς πεδιάδος τῆς Μεσαρίας, ὀρι-
 ζομένη κατὰ τὸ βορ-ἀνατολικὸν ὑπὸ τῆς σειρᾶς τῶν ὀρέων
 τῆς Καρπασίας· ὁ ἀήρ εἶναι εὐκρατος. Ἡ θέσις αὐτῆς παρεμ-
 φέρει, κατὰ τοὺς ξένους περιηγητὰς, τῇ τῆς Φλωρεντίας·
 ἔχει φρέατα καὶ πηγὰς ὑδάτων ὑπὲρ τὰς λοιπὰς πόλεις τῆς
 νήσου· εἶναι δὲ περιτετειχισμένη καὶ ἔχει τρεῖς πύλας =
 τὴν τῆς Φαμαγόστης τὴν καὶ Ἰουλιανὴν ποτὲ λεγομένην, τὴν
 τῆς Πάφου καὶ τὴν τῆς Κερίνης. Τὰ πέριξ τῆς πόλεως εἰσὶ
 ζωηρὰ καὶ χαρίεντα, κοσμούμενα διὰ κήπων καὶ ὀπωρο-
 φόρων δένδρων καὶ ὁ φοῖνιξ εὐδοκιμεῖ ἐνταῦθα ὥς εἰς τὴν
 Αἴγυπτον. Ἀπὸ τῶν τειχῶν ὀρῶνται πολλὰ χωρία, ὧν τὰ
 πλησιέστερα εἰσὶ = Καῖμακλὶ, Ἐπάνω-Καῖμακλὶ, Παλλου-
 ριώτισα, Ἁγία Μαρίνα, Ἁγία Βενεράνδα, Ἅγιος Δημήτριος,
 Τράχονα, Ἀλταλάσα καὶ ἄλλα τινὰ πεπληθυσμένα καὶ τὰ
 πέριξ αὐτῶν καλλιεργημένα. Οἱ κάτοικοι τῶν χωρίων, ἐκτὸς
 τῆς γεωργίας, εἰς ἣν ἀσχολοῦνται κυρίως, νήθουσι βαμ-
 βάκιον καὶ ἐξ αὐτοῦ κατασκευάζουσιν ὑφάσματα πωλούμενα
 εἰς τὴν πρωτεύουσιν· τὰ βαμβάκινα ὑφάσματα εἰσὶ τὸ κύ-
 ριον ἐμπόριον αὐτῶν· χρωματίζουσι δὲ καὶ τὰς βύρσας
 λαμπρότερον καὶ ζωηρότερον ἢ ἐν Βαρβαρίᾳ. Ἡ καλλίστη
 καὶ Γοτθικῶς ἄριστα ὑποδομημένη ἐκκλησία τῆς Ἀγ. Σο-
 φίας, ἐν ἣ ἐστέφοντο οἱ βασιλεῖς τῆς Κύπρου καὶ ἣ περιεῖχε
 τοὺς τάφους τῶν Λυσιγνάνων, καὶ πολλῶν παλαιῶν Κυ-
 πρίων καὶ εὐγενῶν Ἑνετῶν, εἶναι ἤδη ναὸς Ὀθωμανικὸς, ὥς

καὶ ἡ ἐκκλησία τῆς Ἀγ. Αἰκατερίνης, ποτὲ μοναστήριον καλυγραιῶν· ἡ δὲ τοῦ Ἀγίου Νικολάου εἶναι ἡ νῦν ἀγορὰ (μπεζεστένι). Οἱ κάτοικοι τῆς Δευκωσίας ἠριθμοῦντο πρὶν τῆς ἀλώσεως αὐτῆς ὑπὸ τῶν Ὀθωμανῶν κατὰ τὸ 1570 ὑπὲρ τὰς 40,000 ψυχῶν· ἥδη δὲ μόλις συμποσοῦνται 17 ἕως 18,000, ὧν τὰ δύο τρίτα Ὀθωμανοί, οἱ δὲ λοιποὶ χριστιανοὶ τοῦ ἀνατολικοῦ δόγματος· ἔχει δὲ καὶ 40 οἰκογενείας ἀρμενίων καὶ δυτικῶν.

ΧΥΤΡΟΙ, πόλις μεσόγειος μεταξὺ τῆς Σαλαμίνης κατ' ἀνατολὰς καὶ τῆς Κερονίας κατὰ δυσμὰς. Κατὰ τὸν Ξεναγόραν (1), ἡ πόλις αὕτη ἦν κτίσμα ἐγγόνου τινὸς τοῦ Ἀκάμαντος.

* Ἐπὶ τῆς θέσεως τῶν Χύτρων κεῖται χωρίον Γίτρια ἐπὶ τινος τῶν εὐφρωτέρων μερῶν τῆς νήσου· ἔχει δάσος συκαμινεῶν καὶ προάγει μέταξαν καὶ βχμβάκιον· κατὰ τὸ βόρειον τοῦ χωρίου πηγὴ ἄφθονος, Κεφαλόβρυσον λεγομένη, ἀρδεύει τὰς περὶ τὴν πεδιάδας.

ΤΡΙΜΗΘΟΥΣ, πόλις μεσόγειος κατὰ τὸ νοτ-δυτικὸν τῆς Σαλαμίνης, τὸ βόρειον τοῦ Κιτίου καὶ τὸ νότιον τῶν Χύτρων· ἀναφέρεται ὑπὸ τοῦ Πτολεμαίου καὶ Στεφάνου τοῦ Βυζαντίου. Ὁ βασιλεὺς τῆς Ἀγγλίας Ῥιχάρδος κατέσκαψε καὶ ταύτην τὴν πόλιν ὡς καὶ τὸν Ἀμαθοῦντα. — Ὁ Ἅγιος Σπυρίδων, Κύπριος τὸ γένος, ἦν ἐπίσκοπος Τριμηθοῦντος καὶ παρευρέθη ἐν τῇ ἐν Νικαίᾳ συνόδῳ ἐν ἔτει 325. Κατὰ νότον τοῦ Τριμηθοῦντος ὑπάρχει δάσος διήκον ἀπὸ δυσμῶν πρὸς ἀνατολὰς μέχρι σχεδὸν τῆς κατὰ τὸν λιμένα Λευκόλ-
λαν καὶ τὸ ἀκρωτήριον Πηδάλιον θαλάσσης· τὸ δάσος τοῦτο ἐκαλεῖτο Ἰδάλιον καὶ ἦν ἱερὸν ἄλσος τῆς Ἀφροδίτης, ἣ εἶχε

(1) Ξεναγόρας παρὰ Στεφ. Βυζ.

ναὸν καὶ ἐτιμᾶτο ἐνταῦθα, οἱ ποιηταὶ ἀναφέρουσιν αὐτὸ ὡς
καὶ ὁ Θεόκριτος =

Δέσποιν', ἃ Γολγόν τε καὶ Ἰδάλιον ἐφίλησας (1).

* Τρίμηθον χωρίον διατηρήσαν σχεδὸν ἀκέραιον τὸ πα-
λαιὸν ὄνομα, κεῖται ἐπὶ τῆς θέσεως τῆς πόλεως Τριμη-
θοῦνος· τὰ πέριξ βρίθουσι παντοδαπῶν καρπῶν καὶ γεν-
νημάτων· τὸ βαμβάκιον, ἡ μέταξ, αἱ ἐλαῖαι καὶ ὁ οἶνος
εἰσὶν ἄφθονα· ἐν δὲ τῷ δάσει τῷ πάλαι Ἰδαλίῳ κεῖται χω-
ρίον Κοιλάδες καλούμενον ἐν θέσει χαριεστάτῃ, περικυ-
κλούμενον ὑπὸ παμπόλλων μικρῶν τερπνοτάτων δασῶν,
καὶ περιφρέζομενον ὑπὸ διαυγεστάτων ὑδάτων· ὁ ἄρ' εὖω-
διάζει ἐκ τῶν ἀρωματικωτάτων φυτῶν καὶ ἀνθῶν τῶν κατὰ
τὰς πεδιάδας καὶ τὰς ὄχθας τῶν ρυάκων.

ΔΙΑΙΡΕΣΙΣ ΤΗΣ ΚΥΠΡΟΥ ΚΑΤΑ ΕΠΑΡΧΙΑΣ.

Ἡ Κύπρος διαιρεῖται σήμερον διοικητικῶς εἰς δεκατρεῖς
ἐπαρχίας φορολογουμένας, ἐκτὸς τῆς πρωτευούσης πό-
λεως Λευκασίας, ἥτις ὑπάγεται εἰς ἰδιαίτερον διοργα-
νισμόν· εἰσὶ δὲ αἱ ἐξῆς = Κάρπασος, Μεσαρία, Λάρ-
ναξ, Λεμεσός, Κοιλάρη, Χρυσοχὸν, Λεύκα, Μόρφον,
Λάπηθον, Κερύνεια, Πάφος, Κυθραία, Ὀρεινῇ.

ΕΠΑΡΧΙΑ ΚΑΡΠΑΣΙΑΣ,

Περιλαμβάνει ἅπασαν τὴν πρὸς τὸ βορ-ἀνατ. χερσονη-
σοειδῶς προβαίνουσαν ἐπιμήκη γλῶσσαν ἐπὶ 5 λευγ. Γαλλ.

(1) Θεόκριτ. Εἰδύλ. 15, σ. 100.

πλάτους καὶ 20 μῆκους, καὶ περατοῦται κατὰ τὴν ἐσχατιὰν αὐτῆς τὴν κατὰ τὸ ἀκρωτ. Ἅγιον Ἀνδρέαν (Δημάρητον). Σειρὰ ὁρέων περιορίζουσα αὐτὴν ἐκατέρωθεν, μόλις ἀπολείπει μικρὰ τινα μέρη γῆς γεωργήσιμα, ἐκτὸς τῶν περικλειομένων ἐν αὐτῇ κοιλάδων καὶ ἄλλων τινῶν καρποφόρων θέσεων, ὡς τῆς τῆς Γιαλούσης καὶ τῆς τοῦ Φλαμουδίου. Τὰς πλευρὰς τῶν περικυκλούντων αὐτὴν ὁρέων κατακαλύπτουσι παμπληθῆ ἄγρια δένδρα, ὡς κέδροι, πεῦκαι, ξυλοκερατέαι καὶ ἀγριελαῖαι, καὶ μεταξὺ αὐτῶν νέμονται κτήνη παντοῖα· ἡ ἐπαρχία αὕτη σερεῖται ὑδάτων· ἔχει δε κατοίκους ὀλίγους ὡς πρὸς τὴν ἑκτασιν, δηλ.: μόνον 8,000, ὧν αἱ 5,000 εἰσὶ χριστιανοὶ τοῦ ἀνατολικοῦ δόγματος, οἱ δὲ λοιποὶ Ὄθωμανοί. Θεωροῦνται δὲ οἱ κάτοικοι τῆς ἐπαρχίας ταύτης ὡς οἱ ἀνδρειότεροι τῆς νήσου. Ὁ ἀῆρ τῆς Καρπασίας εἶναι νοσώδης ἐκ τῆς πλημμύρας τοῦ Βασιλοποτάμου (Πεδιαίου), ἐξ ἧς μένουσι πολλαχοῦ νεκρὰ λιμνάζοντα ὕδατα καὶ μολύνουσι κατὰ τὸ θέρος τὴν ἀτμοσφαῖραν. Ὑδωρ πότιμον δὲν ὑπάρχει, διότι τὰ ἀρχαῖα ὑδραγωγεῖα, ἅπερ μετωχέτευον τὸ ὕδωρ ἐκ τῆς Κυθραίας ἀπὸ 14 ὥρῶν ἀποσάσεως, ἠφανίσθησαν ὑπὸ τοῦ χρόνου καὶ τῶν πολιορκιῶν. Πόλις πρωτεύουσα τῆς ἐπαρχίας εἶναι ἡ ἈΜΜΟΧΩΣΤΟΣ (1).

Ο Ρ Η.

Ἐκ τῶν ὁρέων τῆς Καρπασίας δύο εἰσὶ τὰ ὑψηλότερα.

ΡΗΓΑΙΝΑ (ἰταλιστὶ ΒΟΥΦΑΦΕΝΤΟΝ) καὶ ΠΕΝΤΑΔΑΚΤΥΛΟΝ.

Χ Ω Ρ Ι Α.

Τὰ μεγαλῆτερα καὶ πλουσιώτερα τῆς ἐπαρχίας εἰσὶ τὰ

(1) Ἰδε Ἀραιοὴν πόλιν.

ἐπὶ τῶν ἀκτῶν τοῦ κόλπου τῆς Ἀμμοχώστου· τὰ πρότιστα δὲ αὐτῶν εἰσὶ τὰ ἐξῆς τέσσαρα =

ΒΑΡΟΣΙΑ πρὸς δυσμὰς τῆς Ἀμμοχώστου, ἥς ἀπέχουσι δύο χιλιόμετρα καὶ διαιροῦνται εἰς πέντε ἐνορίας περιεχούσας 200 οἰκογενείας χριστιανῶν τοῦ ἀνατολικοῦ δόγματος καὶ 40 ὡς ἑγγιστα Ὀθωμανῶν. Τὰ Βαρόσια ἔχουσι κήπους ἀξιολόγους καὶ ἐπιμελῶς καλλιεργουμένους, πλήρεις συκαμινεῶν καὶ ἄλλων ὀπωροφόρων δένδρων, καὶ ἱκανὴν ποσότητα μετὰξης καὶ ἐρυθροδάχου. Ἡ Λευκωσία καὶ ὁ Λάρναξ λαμβάνουσιν ἐκ τῶν Βαροσίων ὀπώρας καὶ παντοδαπά ὄσπρια· ἡ γῆ τῶν Βαροσίων εἶναι ἀμμώδης μεμιγμένη μετ' ἀργίλου καὶ τιτάνου.

ἍΓΙΟΣ ΙΕΩΡΓΙΟΣ κατ' ἄρκτον τοῦ Βασιλοποτάμου, πλησίον τῶν ἐρειπίων τῆς παλαιᾶς Σαλαμίνας.

ΛΙΜΝΙΑ, } Ἀμφότερα κατ' ἄρκτον τοῦ Βασιλοποτάμου
ΤΡΙΚΛΟΜΟΝ. } καὶ ταῦτα ὡς καὶ ὁ Ἅγιος Γεώργιος.

Καὶ τὰ τρία ἀνωτέρω χωρία προάγουσιν ἄφθονα προϊόντα, πρὸ πάντων βαμβάκιον, σίτον καὶ ἐρυθρόδανον ἀρίστης ποιότητος.

Εἰσὶ δὲ ἄξια λόγου καὶ τὰ ἐξῆς =

ΓΙΑΛΟΨΑ (ΑἶΓΙΑΛΟΨΑ) διὰ τὰς πολλὰς συκαμινέας.

ΦΛΑΜΟΥΔΙ διὰ τὴν ποσότητα καὶ ποιότητα τοῦ πηραγομένου τυροῦ.

ΡΙΖΟΚΑΡΠΑΣΟΝ.

ἍΓΙΟΣ ἈΝΔΡΟΝΙΚΟΣ.

Ἐκ τῶν χωρίων τούτων ἐξάγεται ξυλεῖα, σίτος, μετὰξιον, ἔλαιον, βαμβάκιον καὶ καπνὸς μετρίου ποιότητος.

ΜΟΝΑΣΤΗΡΙΑ.

Τὸ τοῦ **ἈΓΙΟΥ ἈΝΔΡΕΟΥ**, ἄξιον περιεργείας διὰ τὴν

θέσιν του κατὰ τὴν ἐσχατιὰν τοῦ ἀπ' αὐτοῦ ὀνομασθέντος ἀκρωτ. τοῦ Ἁγίου Ἀνδρέου (Δημαρήτου).

Τὸ τοῦ ἈΓΙΟΥ ΒΑΡΝΑΒΑ, τοῦ προστάτου τῆς νήσου εἰς μικρὰν ἀπόστασιν ἀπὸ τῶν ἐρειπίων τῆς ἀρχαίας Σαλαμῖνος· τὸ μοναστήριον τοῦτο τιμᾶται μεγάλως ὑπὸ τῶν χριστιανῶν.

Δ Ε Ι Ψ Α Ν Α.

Τὰ τοῦ φρουρίου τῆς Καντάρας, ἔχνη τῆς τιμαριωτικῆς δυναστείας, κείμενα ἐπὶ μιᾶς τῶν ὑψηλοτέρων κορυφῶν τῶν ὀρέων τῆς Καρπασίας.

Τὰ τῆς ἀρχαίας Σαλαμῖνος καλύπτοντα εἰσέτι τὸ ἔδαφος μέχρι τῆς θαλάσσης.

ΕΠΑΡΧΙΑ ΜΕΣΑΡΙΑΣ.

Ἡ ἐπαρχία αὕτη κατέχει τὸ πλεῖστον τῆς πεδιάδος τῆς Μεσαρίας, καὶ ὀρίζεται κατὰ μὲν ἀνατολὰς ὑπὸ τῆς ἐπαρχίας Καρπασίας, κατὰ δὲ δυσμὰς ὑπὸ τῆς τοῦ Λάρνακος, κατὰ δὲ ἄρκτον ὑπὸ τῆς τῆς Κερυνείας· ἡ ἔκτασις αὐτῆς λογίζεται 32 λευγῶν τετραγωνικῶν. ἔχει δὲ 10,000 κατοίκων, ὧν 8,000 εἰσὶ χριστιανοὶ καὶ 2,000 Ὄθωμανοί. Ἡ ἐπαρχία αὕτη στερεῖται πηγαίων ὑδάτων, καὶ τὰ φρεάτεια κατὰ τὸ πλεῖστον εἰσὶν ἄλμυρά. Τὸ Βασιλοπόταμον (ὁ Πεδιάϊος) καὶ ἄλλοις τις ποταμοὶς πλημμυρίζουσιν αὐτὴν τὸν χειμῶνα· τρέφει δὲ πολλὰ ποίμνια αἰγῶν καὶ προβάτων καὶ πολλὰς ἀγέλας βοῶν καὶ τὰς πλείστας τῶν ἐν τῇ νήσῳ καμηλῶν. Ἡ γῆ εἶναι εὐκαρπὸς καὶ κατὰ τὴν πλημμύραν τῶν ὑδάτων προάγει ἄφθονα γεννήματα καὶ βαμβάκια, ὧν

τὸ ἐν πολλάκις δίδει εἰκοσιν· ἀλλὰ δι' ἔλλειψιν χειρῶν αἱ πλεῖσται τῶν γαιῶν μένουσιν ἀκαλλιέργητοι.

ΧΩΡΙΑ τὰ πρῶτιστα.

ΒΑΤΙΑΨ, τὸ πρωτεύον τῆς ἐπαρχίας, ἔδρα τοῦ ἐπιτρόπου τοῦ σατράπου (μουδέρη) καὶ ἐνὸς δικαστοῦ (καδῆ).

ΛΕΥΚΟΝΙΚΟΝ.

ΚΑΛΟΨΪΔΑ.

ΛΟΘΑΙΝΟΝ, τὸ μέγιστον πάντων, κείμενον μεταξὺ Λευκωσίας καὶ Λάρνακος καὶ χρησιμεῖον ὡς σταθμὸς εἰς τοὺς καθ' ἡμέραν μεταβαίνοντας ἀπὸ τῆς μιᾶς εἰς τὴν ἄλλην πόλιν· ἔχει κατοίκους ὑπὲρ τὰς 160 οἰκογενείας χριστιανῶν ὀρθοδόξων, οἵτινες μετέρχονται συγχρόνως τὸ ἐπάγγελμα τοῦ ἀγωγέως καὶ τοῦ γεωργοῦ καὶ εἰσὶν οἱ μόνοι ὁδηγοὶ τῶν ξένων κατὰ τὰς περιοδείας των.

ΕΠΑΡΧΙΑ ΛΑΡΝΑΚΟΣ.

Ἐκτείνεται αὕτη πρὸς μεσημβρίαν καθ' ἅπαν τὸ μῆκος τοῦ ἀπ' αὐτῆς ὀνομαζομένου κόλπου τῆς Λάρνακος, καὶ ὀρίζεται κατ' ἀνατολὰς καὶ ἄρκτον ὑπὸ λόφων διαχωριζόντων αὐτὴν ἀπὸ τῆς Μεσαρίας· προχωρεῖ Β. Δ. πρὸς τὰ ὄρη τῆς Μαχαίρας ὅπου συνάπτει τῇ Ὀρεινῇ· δυτικῶς δὲ διαχωρίζει αὐτὴν τὸ Βασιλοπούταμον ἀπὸ τῆς ἐπαρχίας τῆς Λεμεσοῦ· τὸ μῆκος αὐτῆς ἀπ' ἀνατολῶν πρὸς δυσμὰς λογίζεται ὅσον 15 λευγ. καὶ τὸ πλάτος 6, τὸ δὲ ὅλον τῆς ἐκτάσεως 48 λευγ. τετραγών. οἱ κάτοικοι συμποσοῦνται εἰς 13,000, ὧν ὑπὲρ τὰς 9,000 χριστιανοὶ τοῦ ἀνατολικοῦ δόγματος, 500 δυτικοὶ καὶ 3,000 Ὀθωμανοί· οἱ δυτικοὶ εἰσὶν οἱ πλεῖ-

στοι εὐρωπαϊκῆς καταγωγῆς. Διαιρεῖται δὲ ἡ ἐπαρχία εἰς 42 κοινότητας καὶ χωρία.

ΛΑΡΝΑΞ, κώμη πρωτεύουσα τῆς ἐπαρχίας· ἐκτίσθη ἐπὶ τοῦ μεσαιῶνος ἐπὶ τινος μέρους τῆς πόλεως Κιτίου (!).

Χ Ω Ρ Ι Α.

Πολλὰ πλούσια χωρία περιέχονται ἐν τῇ ἐπαρχίᾳ ταύτῃ· πλουσιώτατον δὲ πάντων εἶναι τὸ καλούμενον

ΔΕΥΚΑΡΑ (τὰ) κατοικούμενον ὑπὸ 200 ὡς ἑγγιστα οἰκογενειῶν ὀρθοδόξων χριστιανῶν καὶ 50 οἰκογ. Ὀθωμανῶν, κείμενον δὲ μεταξύ τῶν ὁρέων τῆς Μαχαιράδος 8 λεύγας Β. Δ. ἀπὸ τῆς Λάρνακος· ἔχει δὲ πολλὰς γαίας ἰδιοκτητοῦς προαγούσας κομανταρίαν καὶ οἶνον κοινὸν ἀξιόλογον· ἄφθονα ὡσαύτως εἰσὶ καὶ ἡ μέταξα, τὸ ἔλαιον καὶ τὰ ξυλοκέρατα.

Χ Ε Ι Μ Α Ρ Ρ Ο Ι.

Πολλοὶ καταρδεύουσι τὰ δυτικὰ τῆς ἐπαρχίας· ἐπισημότερος δὲ πάντων εἶναι ὁ ΠΕΝΤΑΣΚΗΝΟΣ.

ΕΠΑΡΧΙΑ ΔΕΜΙΣΣΟΥ.

Συνορεύει βορ·άνατ. τῇ τῆς Λάρνακος, δυτικ. τῇ τῆς Ὀρεινῆς καὶ τῆς Κοιλάνης καὶ μεσημβρ. βρέχεται ὑπὸ τῆς θαλάσσης· ἔχει 56 κοινότητας καὶ χωρία ἐν τῇ περιφερείᾳ αὐτῆς καὶ ἐπιφάνειαν 3½ ὡς ἑγγιστα λευγ. τετραγ. κατοίκους δὲ 8,500, ὧν τὰ 4/5 εἰσὶ χριστιανοὶ τοῦ ἀνατολικοῦ δόγματος, οἱ δὲ λοιποὶ Ὀθωμανοί. Πρωτεύουσα τῆς ἐπαρχίας εἶναι ἡ Δεμισός (2). Ἡ ἐπαρχία αὕτη εἶναι λεπτά-

(1) Ἴδε Κίτιον. (2) Ἴδε Ληθαῖος.

γαιῳς καὶ ἐπομένῳς ὀλιγόκαρπος· τὸ ὀρεινὸν μέρος αὐτῆς προάγει μικρὰν μὲν ποσότητα ἐλαίου, χαρουπίων καὶ δημητριακῶν καρπῶν, ἄφθονον ὁμῶς οἶνον κοινὸν ἀρίστης ποιότητος.

ΧΩΡΙΑ τὰ ὀνομαστότερα καὶ πλουσιώτερα.

ΛΓΡΟΣ.

ΠΕΔΕΝΔΡΙΑ.

ἙΠΤΑΓΩΝΙΑ.

ΚΕΛΑΚΙ.

ἘΠΙΣΚΟΠΗ.

ΚΟΛΟΨΣΙΟΝ.

Κατοικοῦμενα ἅπαντα ὑπὸ χριστιανῶν τοῦ ἀνατολ. δόγμ. 200 περίπου οἰκογ.

Τὰ ἀνωτέρω δύο χωρία ποτιζονται ὑπὸ τῶν ποταμῶν Λύκου καὶ Κουρίου καὶ δύνανται νὰ συναριθμηθῶσι μετὰ τῶν πλουσιωτέρων γαιῶν τῆς Κύπρου, προάγοντα ἄφθονον σίτον, βαμβάκια καὶ μετάξια. Ἐκ πάντων τῶν Κυπρίων οἱ Λεμισινοὶ μόνοι εἰσὶν ἀξιέπαινοι, δι' ἣν μετὰ ζήλου ἔδειξαν προσπάθειαν καὶ δμόνοιαν πρὸς σύστασιν Ἑλληνικαῦ σχολείου καὶ ἄλλων κοινωφελῶν καταστημάτων.

ἘΠΑΡΧΙΑ ΚΟΙΛΑΛΗΣ.

Συνορεύει ἀρκτικῶς τῇ τῆς Λεμισοῦ καὶ τῆς Ὀρεινῆς καὶ δυτικῶς τῇ τῆς Πάφου· ἔχει περίμετρον 36 λευγῶν, 39 χωρία ἢ πολίχνια καὶ κατοίκους 6,000 ὡς ἔγγιστα, ὧν τὰ 5/6 χριστιανοὶ οἱ δὲ λοιποὶ Ὀθωμανοί· ἐκτείνεται δὲ κατ' ἄρκτον μέχρι τοῦ ὄρους Ὀλύμπου καὶ μεσημβρινῶς μέχρι τοῦ Λευκοῦ ἀκρωτηρίου. Ἡ ἐπαρχία, οὕσα φύσει ὀρεινὴ, ἔχει πλῆθος κοιλάδων, αἵτινες ὀλίγους μὲν φέρουσι δημητριακοὺς καρποὺς, προάγουσιν ὁμῶς ἄφθονον ἀνθοσμίαν οἶνον (μοσχάτον) καὶ μεγάλην ποσότητα οἶνου κοινοῦ ἀρίστης

ποιότητας, μετάξια, χαρούπια καὶ καπνὸν τοῦ καλλίστου εἵδους τῆς Κύπρου, καὶ τρέφει πολυάριθμα αἰπόλια αἰγῶν· ἔχει δὲ καὶ πολλὰς πηγὰς ἀναβρυτικὰς καὶ πολλοὺς ῥύακας.

ΧΩΡΙΑ τὰ πρῶτιστα.

ΚΟΙΛΑΝΗ, πρωτεύον τῆς ἐπαρχίας περιέχον 200 περίπου οικογενεῖας χριστιανῶν καὶ Ὀθωμανῶν, καὶ προάγον οἶνον ἐκλεκτὸν καὶ μετάξιον καὶ ὑφάσματα μεταξωτὰ ἄριστα· εἰς τοποτηρητῆς τοῦ σατράπου ἐδρεύει ἐνταῦθα.

ὉΜΟΔΟΝ, πλησίον τῆς Κοιλάνης· κατοικεῖται ὑπὸ 60 οικογενειῶν χριστιανῶν τοῦ ἀνατολικοῦ δόγματος, καὶ προάγει οἶνον κοινὸν τὸν ἄριστον τῆς νήσου, οἶνον ἀνθοσμῖαν (μοσχάτον), μέταξαν, καλὰς ὀπώρας καὶ καπνὸν ἀρίστης ποιότητος· εἰς τὸ χωρίον τοῦτο ὑπάρχει μοναστήριον τοῦ Σταυροῦ πλουσιώτατον, ὅπου φυλάττεται, ὡς λέγουσι, τεμάχιον τοῦ σχοινίου, δι' οὗ οἱ Ἰουδαῖοι ἔδεσαν τὰς χεῖρας τοῦ Σωτῆρος.

ΑἸΔΗΜΟΝ, τὸ σημαντικώτερον τῆς ἐπαρχίας κατοικοῦμενον ὑπὸ μόνων Ὀθωμανῶν· τρέφει πλῆθος αἰγῶν, καὶ προάγει μέταξαν, πολλὰ χαρούπια καὶ τὸν ἄριστον καπνὸν τῆς νήσου· ἀπέχει τοῦ Λευκοῦ ἀκρωτ. 1 1/2 ὥρ. περίπου.

ΠΙΣΟΪΡΓΙ, ἔχει παμπληθεῖς χαρουπίας καὶ ἀγριελαίας, καὶ εἶναι ὡς τόπος ἀναπαύσεως μετὰξὺ Λεμισοῦ καὶ Πάφου.

ΕΠΑΡΧΙΑ ΠΑΦΟΥ.

Συνορεύει ἀρκτικῶς τῇ τῆς Χρυσοχοῦ καὶ τῇ τῆς Λεύκας, μεσημβρ. τῇ τῆς Κοιλάνης καὶ ἐκτείνεται ἀνατ. μέχρι τοῦ Ὀλύμπου, δυτ. δὲ μέχρι τῆς παραθαλασσίας· ἔχει περίμετρον 30 λευγ. περίπου· περιέχει δὲ 79 χωρία καὶ πολί-

χνια καὶ ὅσον 11,000 κατοίκων, ὧν τὰ $\frac{3}{5}$ χριστιανοὶ καὶ τὰ $\frac{2}{5}$ Ὀθωμανοί· ἡ ἐπαρχία αὕτη ἔχει πεδιάδα ἐκτετατομένην 5 λευγ. τὸ μῆκος καὶ $1 \frac{1}{2}$ τὸ πλάτος, ποτιζομένην ὑπὸ πολλῶν ῥυάκων καὶ προάγουσαν ἄφθονα γεννήματα καὶ ἰδίως σίτον ἀρίστης ποιότητος, κανάβιον, σήσαμον καὶ καλὸν καπνὸν καὶ μέταξαν, ἧς εἰδὸς τι ἀργυρόχρουν τὸ κάλλιστον καὶ προτιμότερον πάντων προάγεται ἐπὶ τῶν ὀρεινῶν τόπων· αἶγες πολυάριθμοι ὑπάρχουσι, καὶ τυρὸς ἐξ αὐτῶν εἰς μεγάλας ποσότητας ἐξάγεται εἰς Αἴγυπτον καὶ Συρίαν· οἱ ἵπποι τῆς Πάφου θεωροῦνται ὡς οἱ κάλλιστοι τῆς νήσου.

ΚΤΗΜΑ, κωμόπολις πρωτεύουσα τῆς ἐπαρχίας $\frac{1}{4}$ ὥρ. ἀπὸ τῆς Πάφου Β. Δ. ἐπὶ βράχων· ἔχει κατοίκους 180 οἰκογενείας Ὀθωμανῶν καὶ 40 χριστιανῶν. Οἰκοδομαὶ τῆς ἐποχῆς τῶν Ἑνετῶν σώζονται εἰσέτι καὶ κατοικοῦνται ὑπ' Ὀθωμανῶν· δύο δὲ ἐκκλησίαι καλῆς ἀρχιτεκτονικῆς μετεβλήθησαν ἢ μὲν εἰς τζαμίον ἢ δὲ εἰς δημόσιον λουτρόν.

ΚΟΥΚΛΙΑ, χωρίον μικρὸν κατὰ τὸ νοτ-ἀνατολικὸν ὠκοδομημένον ἐπὶ ἀρχαίας τινὸς πόλεως, ἣτις θεωρεῖται ὡς ἡ ἀρχαία Πάφος ἢ Παλαίπαφος, διότι σώζονται ἔτι τὰ κυκλώπεια τείχη αὐτῆς. Ὁ τόπος καλύπτεται ὑπὸ λειψάνων καὶ τεμαχίων κιονοκράνων καὶ κιόνων λευκοτάτου μαρμάρου ἐξαισίας ὠραιότητος.

ΧΡΥΣΟΡΡΟΪΤΙΣΑΣ, μοναστήριον πλούσιον ἐπὶ ὄρους ὑψηλοῦ ἐν ἐποστάσει 12 ὥρῶν ἀπὸ τοῦ Κτήματος ἐν τερπνοτάτῃ θέσει, ἀφ' ἧς φαίνεται μακρόθεν καὶ τὸ ἀκρωτ. Ἅγιος Ἐπιφάνειος (Δκάμας). Ὁ ἀρχιερεὺς Πάφου διατρίβει καθ' ὅλον τὸ θέρος εἰς τὴν μονὴν ταύτην, ἣτις ἔχει τὸ προνόμιον νὰ ἔχῃ κώδωνα δυσκόλως χορηγούμενον παρὰ τῶν Ὀθωμανῶν.

ΕΠΑΡΧΙΑ ΧΡΥΣΟΧΟΥ.

Ὅρίζεται κατ' ἀνατολὰς ὑπὸ τῆς ἐπαρχίας Λεύκας, κατὰ μεσημβρίαν ὑπὸ τῆς τῆς Πάφου καὶ κατὰ τὸ βορ-δυτικὸν ὑπὸ τῆς θαλάσσης· εἶναι βουνώδης καὶ ἐπὶ 45 λευγ. τετραγ. περιέχει 55 χωρία κατοικούμενα ὑπὸ 5,000 ὡς ἔγγιστα ψυχῶν, ὧν 3,500 χριστιανοὶ καὶ 1,500 Ὄθωμανοί. Εἶναι ἡ πτωχοτέρα ἐπαρχία τῆς νήσου καὶ πολλοὶ τῶν κατοίκων εἰσὶν ἀληθεῖς τρωγλοδυταὶ διαιτώμενοι ἐντὸς σπηλαίων, ἅπερ ἔσκαψαν κατὰ τὰ πλευρὰ τοῦ ὄρους· ἔχει ὀλίγας καλλιεργησίμους γαίας· κοιλάδες δὲ τινες καὶ αἱ παραθαλάσσιοι γαῖαι ἐπὶ τοῦ κόλπου τοῦ Χρυσοχοῦ εἰσὶν ἐκ τοῦναντίου εὐφορώταται ἀρδευόμεναι ὑπ' ἀναριθμήτων ῥυάκων, οἱ κατὰφέρουσι ψήγματα χρυσίου· τὰ προϊόντα τῆς ἐπαρχίας αὐτῆς εἰσὶ μέταξα, ἔριον, τυρὸς, δημητριακοὶ καρποὶ, ὀλίγος οἶνος, βαμβάκιον, σπασάμιον, κανάβιον καὶ λινάριον.

ΧΩΡΙΑ τὰ μόνα ἄξια λόγου.

ΧΡΥΣΟΧΟΝ κατοικούμενον ἰδίως ὑπ' Ὄθωμανῶν.

ΠΥΡΓΟΣ κατὰ τὴν παραλίαν ἔχον ὀρμητήριον.

ΕΠΑΡΧΙΑ ΛΕΥΚΑΣ.

Ὅρίζουσιν αὐτὴν ἀνατ. ἡ ἐπαρχία τῆς Μόρφου, δυτικ. ἡ τοῦ χρυσοχοῦ, ἀρκτ. ἡ θάλασσα καὶ μεσημβρ. αἱ ἐπαρχίαι τῆς Ὀρεινῆς καὶ τῆς Πάφου· ἔχει περίμετρον 42 λευγ. τετραγ. ὡς ἔγγιστα καὶ χωρία 39· οἱ δὲ κάτοικοι συμποσοῦνται εἰς 7,000, ὧν ὑπὲρ τὰ $3/5$ χριστιανοὶ καὶ μόλις $2/5$ Ὄθωμανοί. Τὸ ἀρκτικώτερον μέρος τῆς ἐπαρχίας ἐνοῦται ἐντελῶς μετὰ τῆς πεδιάδος τῆς Μόρφου· τὸ δὲ ἐπίλοιπον

εἶναι βουνῶδες, περιέχον πολλὰς κοιλάδας, ὧν αἱ μᾶλλον ἀξιοσημείωτοι εἰσὶν αἱ ἐξῆς·

ΚΟΙΛΑΔΕΣ.

ΜΑΡΑΘΑΣΗΣ (τῆς), πρὸς τὰ δυτικώτερα τῆς ἐπαρχίας στενὴ, ἐλικοειδὴς, κλειομένη ὑπὸ δύο σειρῶν ὑψηλῶν ὄρέων, καταβρεχομένη ὑπὸ πολυαρίθμων ῥυάκων, εἶναι κατάφυτος ἐκ παντοίων ὀπωροφόρων δένδρων. Ἐν αὐτῇ καὶ ἡ ἄμπελος εὐδοκιμεῖ, καὶ πολυαρίθμοι κῆποι περιπεφραγμένοι ὑπὸ τριανταφυλλίων, κρεμανταὶ ἐπὶ τῶν πλευρῶν τοῦ ὄρους. Ἐπὶ τῶν ὄρέων πρὸς δυσμὰς τῆς Μαραθάσης κεῖται ἡ περιώ-
νυμος μονὴ τῆς Παναγίας τοῦ Κήκου.

ΣΟΛΕΑΣ (τῆς), πλατυτέρα, πλουσιωτέρα καὶ πολυαν-
θρωπατέρα τῆς Μαραθάσης, ἀλλ' οὐχὶ καὶ γραφικώτερα ἐκεί-
νης· ποτίζεται ὑπὸ τοῦ Ἐκρηποῦ (Κλανέου) καθ' ἅπαν
τὸ μῆκος αὐτῆς, καὶ παραγεῖ μεταξία, βαμβάκια, λινάρια,
σησάμια, ὀπώρας ξηρὰς καὶ ὀλίγους δημητριακοὺς καρπούς·
ἐξάγει δὲ καὶ ξυλείαν οἰκοδομήσιμον ἀρίστης ποιότητος·
εἰς τὴν κοιλάδα ταύτην περιέχονται ἑπτὰ χωρία.

ΧΩΡΙΑ.

ΛΕΥΚΑ, πρωτεύου τῆς ἐπαρχίας, τὸ μέγιστον τῆς νή-
σου, ἔδρα τοῦ τοποτηρητοῦ τοῦ σατράπου καὶ τοῦ δικα-
στοῦ (καδῆ)· ὁ πληθυσμὸς αὐτοῦ συμποσοῦται εἰς 1,400
κατοίκους, ὧν οἱ πλεῖστοι Ὄθωμανοί. Τὰ πέριξ αὐτοῦ ποτι-
ζόμενα δι' αὐλάκων, εἰσὶ πλήρη ὀπωροφόρων δένδρων, ὧν
πολὺ μέρος τῶν καρπῶν ἐξάγεται.

ΜΟΔΟΥΛΑ.

ΚΑΛΟΠΑΝΑΓΙΩΤΗΣ.

Δύο τῶν ἑπτὰ τῶν κειμένων ἐν τῇ
κοιλάδι τῆς Μαραθάσης· ἐναὐτοῖς
ὑπάρχουσι καὶ μεταλλικὰ ὕδατα.

ΣΟΛΕΑ, ἐν τῇ ἀπ' αὐτοῦ καλουμένη κοιλάδι τῆς Σολέας· κεῖται ὅσον 2 ὥρ. μακρὰν τῆς ἀρχαίας πόλεως Σόλων· οἱ κάτοικοι εἰσὶν ἐξ ἡμισείας χριστιανοὶ καὶ Ὀθωμανοί· τὸ χωρίον τοῦτο εἶναι τὸ σημαντικώτερον τῆς κοιλάδος.

ΚΑΚΟΠΕΤΡΙΑ κατὰ τὰς ὑπωρείας τοῦ Ὀλύμπου, πλούσιον εἰς ὀπώρας καὶ ξυλείαν οἰκοδομήσιμον.

ΕΥΡΙΧΟΣ, κατὰ τὰ πέριξ αὐτοῦ φαίνονται πολυάριθμα σημεῖα γαιανθράκων.

Τὰ ἀνωτέρω δύο χωρία κατοικοῦνται μόνον ὑπὸ χριστιανῶν 50 — 60 οἰκογενειῶν ἑκαστον.

ΕΠΑΡΧΙΑ ΜΟΡΦΟΥ.

Συνορεύει ἀνατ. τῇ τῆς Λαπθῆου, δυτ. τῇ τῆς Λεύκας, μεσημβρ. τῇ τῆς Ὀρεινῆς καὶ ἀρκτ. βρέχεται ὑπὸ τῆς θαλάσσης· ἡ περίμετρος αὐτῆς λογίζεται 28 ὥρων, καὶ περιέχει 44 χωρία καὶ κατοίκους 6,000 ὡς ἐγγίσα, ὧν τὰ 4/5 χριστιανοί. ἔχει πεδιάδα εὐρύχωρον τὸν μὲν χειμῶνα ποτιζομένην ὑπὸ πολλῶν χειμάρρων, τὸ δὲ θέρος στερουμένην ὀλως ὑδάτων. Καί τοι δὲ τοιαύτη, εἶναι ἐν γένει εὐφορος καὶ πλουσία, καὶ προάγει μεγάλην ποσότητα γεννημάτων καὶ ἐρυθρόδανον ἀρίστης ποιότητος, βαμβάκιον, λινάριον, σησάμιον καὶ ὄσπρια· τρέφει δὲ καὶ πολλὰ ποίμνια προβάτων καὶ κατὰ τὰ πρὸς ἀνατολὰς καὶ δυσμὰς μέρη αὐτῆς προάγει οἶνον κοινὸν, ὀπώρας, μέταξαν καὶ ὀλίγα γεννήματα.

Χ Ω Ρ Ι Α.

ΜΟΡΦΟΥ, πρωτεύον τῆς ἐπαρχίας, κείμενον κατὰ τὸ πλουσιώτερον μέρος τῆς πεδιάδος, ἀπέχον 1 1/2 ὥρ. τῆς

λάσσης καὶ κατοικοῦμενον ὑπὸ 200 οἰκογενειῶν χριστιανῶν καὶ 40 περίπου Ὀθωμανῶν.

ΜΑΡΙΝΑ ἈΓΙΑ. } Δύο χωρία ὑπαγόμενα εἰς τὴν δικαιο-
 ἈΣΩΜΑΤΟΣ. } δοσίαν τῆς Λευκωσίας καὶ οἰκούμενα
 ὑπὸ 40 οἰκογενειῶν Μαρωνιτῶν.

ΜΟΝΑΣΤΗΡΙΑ.

ἈΓΙΟΥ ΜΑΜΑΝΤΟΣ, καὶ καλλίστη ἐκκλησία ἐν αὐτῷ, ἐν ἣ καὶ ὁ τάφος τοῦ Ἀγίου ἐκ σκληροῦ λίθου.

ΠΡΟΦΗΤΟΥ ἩΛΙΟΥ μονίτριον κατὰ μεσημβρίαν, ἐπὶ ξηρῶν καὶ ἀκάρπων λόφων, κατοικοῦμενον ὑπὸ 5—6 μοναχῶν τρεφομένων ἐκ τῆς καλλιεργείας τῶν πέριξ γαιῶν καὶ τῶν ποιμνίων αὐτῶν. Ἡ μονὴ αὕτη διατελεῖ ὑπὸ τὴν προστασίαν τῆς Γαλλίας. Οὐχὶ μακρὰν ἀπὸ τοῦ μονιδρίου τούτου κεῖνται τὰ ἀνωτέρω δύο χωρία, ἡ Ἀγία Μαρίνα καὶ ὁ Ἀσώματος.

ΕΠΑΡΧΙΑ ΚΕΡΥΝΕΙΑΣ ΚΑΙ ΛΑΠΙΘΟΥ.

Αἱ δύο αὗται ἐπαρχίαι ὑπαγόμεναι εἰς μίαν καὶ τὴν αὐτὴν δικαιοδοσίαν ἔχουσιν ἑκτασιν 45 ὥρων ὡς ἔγγιστα, βρέχονται δὲ κατὰ τὸ βορ.-δυτικὸν ὑπὸ τῆς θαλάσσης καὶ συνορεύουσι μεσημβρ. τῇ ἐπαρχίᾳ Μόρφου, δυτικ. τῇ τῆς Λευκωσίας καὶ τῆς Κυθραίας καὶ ἀνατ. τῇ τῆς Καρπασίας, καὶ περιέχουσι 43 κοινότητας καὶ χωρία καὶ κατοίκους περίπου 9,000, ὧν 5,000 χριστιανοὶ τοῦ ἀνατολικοῦ δόγματος, 1,000 Μαρωνῖται καὶ 3,000 Ὀθωμανοί.

ΧΩΡΙΑ.

ΚΕΡΥΝΕΙΑ· ἡ πρῶτεύουσα τῆς ἐπαρχίας καὶ μία τῶν
 ΤΟΜ. Γ'.

τεσσάρων ἐπισκοπῶν τῆς Κύπρου ὠκοδομημένη κατὰ τὴν παραλίαν ἐπὶ τῆς ἀρχαίας πόλεως καὶ ἔχουσα μικρὸν τεῖχος. Ἐν τῇ Κερυνείᾳ ἐδρεύει ὁ τοποτηρητὴς τοῦ σατράπου (καϊμακάμης) καὶ εἰς δικαστῆς (καδῆς)· κατοικεῖται δὲ ὑπὸ 100 οἰκογενειῶν Ὁθωμανῶν καὶ περίπου 80 χριστιανῶν· ἔχει καὶ λιμένα βορβορωδέστατον.

ΛΑΠΙΘΟΣ, ἡ πρωτεύουσα τῆς ὁμωνύμου ἐπαρχίας· λογίζεται ὡς τὸ μέγιστον τῶν πολισμάτων τῆς Κύπρου, περιέχον 400 οἰκογενείας χριστιανῶν καὶ Ὁθωμανῶν· κεῖται ἐπὶ τῶν πλευρῶν τῶν ὀρέων, ἡμίσειαν ὥραν μακρὰν τῆς θαλάσσης εἰς θέσιν τερπνοτάτην πανταχόθεν περικυκλουμένην ὑπὸ κήπων καταφύτων ἀρδευομένων ὑπὸ ρυάκων καταρρέόντων ἀπὸ τῶν πέριξ ὑψωμάτων· ἔχει δὲ καὶ κλίμα ὑγιεινὸν καὶ εὐκρατον ὑπὲρ πᾶν ἄλλο μέρος τῆς νήσου.

ΑΚΑΝΘΟΪ, κατὰ τὸ ἀνατ. τῆς ἐπαρχίας, γνωστὸν διὰ τὴν καλὴν ποιότητα τοῦ τυροῦ αὐτοῦ· κατὰ τὸ αὐτὸ μέρος κεῖται καὶ ὁ μικρὸς κόλπος τοῦ ΜΑΛΑΝΔΡΙΝΟΥ καὶ τὰ λείψανα τῆς πάλαι μονῆς ΛΑΠΙΘΟΥ, ἀπέναντι τοῦ πολισματος Λαπίθου· ἐφ' ὑψηλοῦ καὶ ἀποτόμου βράχου κεῖται ἡ παλαιὰ μονὴ τῆς ΑΧΕΙΡΟΠΟΙΗΤΟΥ, ἀξία λόγου διὰ τὴν ἀρχιτεκτονικὴν καὶ τὴν θέσιν αὐτῆς.

Ἐν γένει αἱ δύο αὗται ἐπαρχίαι Κερυνείας καὶ Λαπίθου εἰσὶ λίαν λεπτόγειοι καὶ ἄκαρποι κατὰ τὰ ὀρεινὰ μέρη· τὰ δὲ παράλια αὐτῶν εἰσὶν εὐφορα καὶ προάγουσιν ἔλαιον ἄφθονον, μέταξαν, βρμβάκια, σησάμια, χαρούπια, ὀπώρας, ὄσπρια εὐτελῆ καὶ δημητριακοὺς καρποὺς ὀλίγους μὲν, ἀλλ' ἀρίστης ποιότητος.

ΕΠΑΡΧΙΑ ΚΥΘΡΑΙΑΣ.

Κεῖται αὕτη κατὰ τὸ μέσον τῆς νήσου, περικυκλουμένη ὑπὸ τῶν ἐπαρχιῶν ἀνατολ. τῆς Καρπασίας, δυτικ. τῆς Ὀρεινῆς, ἀρκτ. τῆς Λευκωσίας καὶ Κερυνείας καὶ μεσημβρ. τῆς Λάρνακος· ἔχει ἑκτασιν 30 ὥρ. τετραγ. καὶ κατοίκους 7,500, ὧν 5,500 χριστιανοὶ καὶ 2,000 Ὀθωμανοὶ, χωρία δὲ 40. Προάγει ἡ ἐπαρχία αὕτη πολλὴν μέταξαν, ἔλαιον, βαμβάκιον, σιγάμιον, ὀπώρας καὶ ὄσπρια.

ΠΟΛΙΣΜΑΤΑ.

ΚΥΘΡΑΪΑ, πόλισμα συγκείμενον ἐκ πολλῶν μικροτέρων πλησίον ἀλλήλων κειμένων χωρίων, πρωτεύον τῆς ἐπαρχίας κείμενον κατὰ τὰς ὑπωρείας τῶν ὑψηλοτέρων ὀρέων τῆς Καρπασίας, Ρήγαινα καὶ Πενταδάκτυλον καλουμένων, καὶ περιέχον κατοίκους 200 περίπου οἰκογενεῖας χριστιανῶν κατὰ τὸ πλεῖστον. ἔχει πολλοὺς κήπους ποτιζομένους ὑπὸ βυάκων καὶ προάγοντας ἀφθόνους ὀπώρας.

ΔΑΛΙ (ΙΔΑΛΙΟΝ) χωρίον οἰκούμενον ὑπὸ 120 οἰκογ. ὧν τὰ $\frac{3}{4}$ χριστιανῶν· περὶ τὸ χωρίον τοῦτο εὐρίσκουσι συχνάκις οἱ γεωργοὶ ἀγαλμάτια ἐκ λίθου κοινοῦ ἢ καὶ μαρμάρου καὶ τεμάχια κιόνων καὶ κιονοκράνων· διὸ θεωρεῖται ὡς βέβαιον ὅτι κατὰ τοῦτο τὸ μέρος ἦν τὸ πάλαι ἀφιερωμένον τῇ Ἀφροδίτῃ Ἰδάλιον ἄλσος.

ΕΠΑΡΧΙΑ ΟΡΕΙΝΗΣ.

Ἐμπεριλαμβάνει μέγα μέρος τῶν κατ' ἀνατολὰς καὶ μεσημβρίαν ὀρέων καὶ κοιλάδων τοῦ ὄρους Ὀλύμπου, καὶ ἐκτείνεται ἀνατολικῶς μέχρι τῆς πεδιάδος 4 ὥρ. μακρὰν τῆς

Λευκωσίας· συνορεύει ἀρκτ. μετὰ τῶν ἑπαρχιῶν Χρυσοχοῦ, Λεύκας καὶ Μόρφου, ἀνατ. μετὰ τῶν τῆς Λευκωσίας καὶ Κερυνείας, μεσημβρ. μετὰ τῆς Λάρνακος καὶ τῆς Λεμισσοῦ καὶ δυτ. μετὰ τῆς Κοιλάνης. ἔχει περίμετρον 44 ὥρ. τετραγ. καὶ κατοίκους 6,000 ὡς ἔγγιστα σχεδὸν πάντας χριστιανούς, χωρία δὲ 55.

ΧΩΡΙΑ τὰ ἀξιολογώτερα.

ΛΙΘΡΟΔΩΝ πρωτεύον τῆς ἑπαρχίας περιέχον 140 οἰκογ.

ΔΕΥΤΕΡΑ, } περιέχουσιν ἀνὰ 60 οἰκογενείας ἑκα-
 ΛΑΚΑΤΑΜΙΑ, } στον, καὶ εἰσὶ τὰ πλουσιώτερα μετὰ τὸν
 Λιθροδῶντα.

Τὰ προϊόντα τῆς ἑπαρχίας εἰσὶν οἶνος, μέταξα καὶ ὀπῶραι· ἔτι δὲ καὶ ὀλίγα γεννήματα καὶ βαμβάκια. Οὐδὲν ἀξιοσημείωτον ἐν αὐτῇ, ἐκτὸς τῆς μονῆς τῆς ΜΑΧΑΙΡΑΔΟΣ κειμένης ἐπὶ τῶν ὁρέων τῶν ἀπ' αὐτῆς Ὄρη τῆς Μαχαιράδος ὀνομασθέντων.

ΠΛΗΘΥΣΜΟΣ ΚΑΙ ΚΑΤΑΣΤΑΣΙΣ ΤΗΣ ΝΗΣΟΥ.

Κατὰ τὸν Κυπριανὸν, ἡ νῆσος αὕτη, πρὶν τῆς ἀλώσεως αὐτῆς ὑπὸ τῶν Ὀθωμανῶν, περιεῖχε 200,000 κατοίκων καὶ 850 πόλεις, πολίχνια καὶ χωρία· σήμερον δὲ ἔχει μόλις 670, ὧν πολλὰ σύγκεινται ἐκ 10 σχεδὸν οἰκογενειῶν. Ἐξ αὐτῶν 6 οἰκοῦνται ὑπὸ Μαρωνιτῶν, 80 περίπου ἐκ μόνων Ὀθωμανῶν, τὰ δὲ λοιπὰ ἐκ συμμίκτων Χριστιανῶν καὶ Ὀθωμανῶν· ὁ δὲ γενικὸς πληθυσμὸς τῆς νήσου συμποσῶται ὡς ἔγγιστα εἰς 108 ἕως 110,000 ψυχῶν, χριστιανῶν τοῦ ἀνατολικοῦ δόγματος, Ὀθωμανῶν, Μαρωνιτῶν, Λατίνων καὶ Ἀρμενίων. Οἱ πλεῖστοι αὐτῶν, δηλ: αἱ 88,000 εἰσὶ

Χριστιανοὶ τοῦ ἀνατολικοῦ δόγματος, οἱ δὲ παρεπιδημοῦν-
τες ὑπήκοοι τῆς Ἑλλάδος εἰσὶν ὀλιγαριθμότατοι συμποσού-
μενοι πάντες μὲν 100, ὧν οἱ πλεῖστοι διατρίβουσιν εἰς
Λάρνακα καὶ εἰς βιομηχάνους, ἔμποροι καὶ ναυτικοί.

Ἡ Κύπρος, ἂν καὶ μία τῶν ἐπισημοτέρων νήσων τῆς
Μεσογείου διὰ τὸ μέγεθος, τὴν γεωγραφικὴν θέσιν, τὴν
εὐφορίαν τῆς γῆς καὶ τὸ πλούσιον καὶ ποικίλον τῶν προϊόν-
των, εἶναι ὁμῶς ἡ πτωχοτέρα καὶ κατ' ἀναλογίαν ἡ ἥττον
κατοικομένη πασῶν τῶν λοιπῶν. Αἱ γαῖαι αὐτῆς δι' ἔλλει-
ψιν βραχυόνων μένουσι κατὰ μέγα μέρος ἀκαλλιέργητοι,
τὸ ἐμπόριον σχεδὸν μηδέν· οἱ κάτοικοι φύσει ὀκνηροὶ καὶ
ἄνευ βιομηχανίας καὶ καταπιεζόμενοι ὑπὸ βαρέων φόρων
συμποσούμενων εἰς περίπου 2,500,000 δραχμῶν καὶ πρὸς
τούτοις καὶ παλαιῶν ὑπερόγκων δημοσίων χρεῶν, καταντῶσιν
εἰς στάσιν ἀμνηχανίας.

Κ Λ Η Ρ Ο Σ.

Ἡ ὀρθόδοξος ἀνατολικὴ ἐκκλησία διαιρεῖται εἰς τέσσα-
ρας ἐπισκοπὰς, ἧτοι εἰς τὴν ἀρχιεπισκοπὴν τῆς Λευκωσίας
καὶ εἰς τὰς ἐπισκοπὰς Πάφου, Κυτίου καὶ Κερυνείας· οἱ
κληρικοὶ ἐν γένει συμποσούνται περὶ τοὺς 1700 κατὰ πᾶ-
σαν τὴν νῆσον· διαιροῦνται δὲ ὡς ἑφεξῆς = 100 περίπου
ἀρχιμανδρίται, ἐξαρχοὶ, οἰκονόμοι, διάκονοι καὶ ἄλλης
τάξεως ἐκκλησιαστικοὶ εἰς τὰς τέσσαρας ἐπισκοπὰς, 400
καλόγηροι καὶ ἀκόλουθοι ἢ ὑποτακτικοὶ αὐτῶν, καὶ πλέον
τῶν 1200 ἱερέων, ὧν οἱ πλεῖστοι ἑγγαμοὶ καὶ ἐργαζόμενοι
τὰς γαῖας αὐτῶν ἢ μετερχόμενοι ἄλλην τινὰ βιομηχανίαν.

Ἡ ἐκκλησία τῆς Κύπρου ἔχει τὸ ἐξαιρετικὸν προνόμιον
τῆς αὐτοκεφαλίου, χορηγηθὲν αὐτῇ τῷ 477 μ. Χ. παρὰ τοῦ
Λυτοκράτορος Ζήνωνος· ὁ δὲ ἀρχιεπίσκοπος ἔχει τὸ δικαίωμα

νά φέρη μανδύαν ἐρυθρὸν κατὰ τὰς ἱερὰς τελετάς, νά κρατῇ σκῆπτρον ἀντὶ ῥάβδου, νά ὑπογράφηται διὰ κινναβάρεως καὶ νά μὴν ὑπόκειται εἰς κἀνένα πατριάρχην πολιτικῶς, φέρων καὶ τίτλον Μακαριωτάτου καὶ σφραγίδα ἔχουσιν τὸν αὐτοκρατορικὸν δικέφαλον αἰτόν. Πρὸ τῆς Ἑλληνικῆς ἐπαναστάσεως ὁ ἀρχιεπίσκοπος ἀπελάμβανε μεγάλη προνόμια παρὰ τῆς Ὄθωμανικῆς Κυβερνήσεως, ἀλλὰ τότε κατηγορηθέντες, κατεστράφησαν καὶ ἐκατατομήθησαν οἱ τέσσαρες ἐπίσκοποι καὶ ἕως διακόσιοι τῶν προϋχόντων καὶ ἐδημεύθησαν αἱ περιουσίαι αὐτῶν. Μετὰ τὴν καταστροφὴν ταύτην ὁ κληρὸς ἀπώλεσε τὰ προλαβόντα δικαιώματα· ἀλλὰ, μεταρρυθμιζομένου τοῦ κράτους ἐπὶ τὸ δικαιότερον, ἤρχισεν αὐθις ν' ἀπολαμβάνη τὴν προτέραν ἰσχύν. — Εἰς τὰς ἐπισήμους τελετάς καὶ συνελύσεις μετὰ τὸν ἀρχιεπίσκοπον ὁ ἐπίσκοπος Πάφου ἔχει τὰ δευτερεῖα.

Εἰς τὴν ἀρχιεπισκοπὴν συμποσοῦνται ἀνώτεροι καὶ ὑποδεέστεροι κληρικοὶ ἀξιωματικοὶ σχεδὸν πενήκοντα· ὑπάγονται δὲ εἰς αὐτὴν ἡ πόλις Λευκωσία, αἱ ἐπαρχίαι Καρπασίας, Βισσαρίας, Κυθραίας καὶ Ὀρεινῆς καὶ 27 μοναστήρια καὶ μετόχια χορηγοῦντα ἀπὸ 250 ἕως 1200 γρόσια ἕκαστον κατ' ἔτος· ἅπασαι δὲ αἱ πρόσοδοι τῆς ἀρχιεπισκοπῆς συμποσοῦνται εἰς περίπου 250,000 ἕως 300,000 γροσίων, ἥτοι 65,000 ἕως 75,000 δραχμῶν, ἃς εἰσπράττει ἐκ τῶν μοναστηρίων καὶ ἐκκλησιῶν, ἐκ τῶν ζητειῶν, ὡς ὀνομάζονται, ἐκ τῆς πληρωμῆς ἐκάστου χωρίου διὰ μίαν λειτουργίαν, ἣν ὀρεῖται νά ψάλῃ ἅπαξ τοῦ ἐνιαυτοῦ ὁ ἀρχιεπίσκοπος, καὶ ἐξ ἄλλων τυχαίων δικαιωμάτων, ὡς τῶν τῶν γάμων, τῶν γεννήσεων, τῆς ἐκφορᾶς τῶν νεκρῶν, τῶν διαζυγίων κτλ.

Εἰς τὴν ἐπισκοπὴν τῆς Πάφου περιλαμβάνονται αἱ ἐπαρχίαι Πάφου, Κοιλάνης καὶ Χρυσοχοῦ· ὑπάγονται δὲ εἰς αὐτὴν

16 μοναστήρια, ἐν οἷς διακρίνονται τὸ τῆς Χρυσορροΐτισης, συνήθως ἔδρα τοῦ ἐπισκόπου, κατοικοῦμενον ὑπὸ 20 μοναχῶν, τὸ τῆς Τριοδοτίσης ὑπὸ 10 καὶ τὰ τῆς Ὁμόδου καὶ τοῦ Σταυροῦ τῆς Μύρτου ἔχοντα 6—7 μοναχοὺς ἕκαστον· τὸ εἰσόδημα τῆς ἐπισκοπῆς ταύτης ὑπολογίζεται εἰς 120,000—140,000 γροσίων, ὁ δὲ σύλλογος σύγκειται ἐκ 15 ἕως 18 ἱερωμένων.

Εἰς τὴν ἐπισκοπὴν τοῦ Κιτίου ὑπάγονται αἱ ἐπαρχίαι Λάρνακος καὶ Λεμισσοῦ καὶ μικρόν τι μέρος τῆς ἐπαρχίας Κοιλάνης· ἔχει δὲ καὶ αὕτη 16 μοναστήρια ἢ μετόχια, ὧν τὰ σημαντικώτερα οἰκοῦνται ὑπὸ 2—3 καλογήρων, εἰς δὲ τὸ προσωπικὸν αὐτῆς ἀριθμοῦνται 20 ἱερεῖς καὶ διάκονοι· τὸ δὲ εἰσόδημα λογίζεται περὶ τὰς 100,000 γροσίων, ἥτοι ἕως 25,000 δραχμῶν.

Ἡ ἐπισκοπὴ τῆς Κερυνείας, ἃν καὶ μικροτέρα τῶν ἄλλων κατὰ τὴν ἔκτασιν, εἶναι ὅμως ἀναλόγως πλουσιωτέρα· ὑπάγονται δὲ εἰς αὐτὴν αἱ ἐπαρχίαι Κερυνείας, Λαπίθου, Μόρφου καὶ Λεύκας καὶ δεκατέσσαρα μοναστήρια πλουσιώτατα, ὧν τὰ ἐπιστημότερα εἰσὶ τὸ τοῦ Ἀγ. Παντελεήμονος ἔχον 20 μοναχοὺς, τὸ τῆς Ἀχειροποιήτου, τὸ τῆς Ἀράκας, τὸ τοῦ Ἀντιφωνίου καὶ τὸ τοῦ Ἀγ. Μάμαντος τῆς Μόρφου, ἔχοντα 6—7 μοναχοὺς ἕκαστον· ὁ ἐκκλησιαστικὸς σύλλογος σύγκειται ἐκ 16 ἱερωμένων, καὶ ἔχει ἡ ἐπισκοπὴ αὕτη ὡς ἔγγιστα 120,000 ἕως 140,000 γροσίων εἰσόδημα.

Δύο μεγάλα μοναστήρια, σεβαστότερα καὶ ὀνομαστότερα διὰ τὴν ἐν αὐτοῖς τάξιν καὶ ἀνεξάρτητα ἀπὸ τῶν ἐπισκοπῶν τὸ τῆς Παναγίας τοῦ Κίκου καὶ τὸ τῆς Μαχαιράδος, ἔχουσιν ὑπὸ τὴν δικαιοδοσίαν αὐτῶν 12 ἄλλας μονὰς ἢ μετόχια, ὧν ἑπτὰ ἀνήκουσιν εἰς τὸ μοναστήριον τοῦ Κίκου· τὸ μοναστήριον τοῦτο κατοικεῖται ὑπὸ 60 περίπου μοναχῶν

καὶ ὡς 40 ὑπηρετῶν, τὸ ὅλον 100 ἀτόμων, καὶ ἔχει ἰδια-
κτητοὺς γαίᾳς καὶ μετόχια καὶ ἐπὶ τῆς νήσου ταύτης καὶ
εἰς ἄλλα διάφορα μέρη, καὶ προσόδους, ὡς λέγεται, ὑπὲρ
τὰς 600,000 γροσίων, προερχομένας ἐκ τῶν μετοχίων,
προϊόντων, ἀναθημάτων, δωρεῶν κτλ.

Ἡ μονὴ τῆς Μαχαιράδος, κατοικοῦμένη ὑπὸ 25 μοναχῶν,
ἂν καὶ δὲν ἔχη τὰ εἰσοδήματα τῆς τοῦ Κίκου, εἶναι ὁμῶς
καὶ αὕτη ἱκανῶς πλουσία. Ἐξαρτῶνται δὲ ἀπ' αὐτῆς πέντε
ἄλλαι μοναὶ ἢ μετόχια.

ὑπάρχουσι προσέτι ἐπὶ τῆς νήσου δύο ἄλλα μονήδρια
ἀνεξάρτητα ἀπὸ τῶν ἐπισκοπῶν, τρία ἄλλα ἀνήκοντα εἰς
τὸ ὄρος Σινᾶ καὶ ἓν εἰς τὸ πατριαρχεῖον τῶν Ἱεροσολύμων.

Ἡ ἐκκλησία τῆς Κύπρου ἐφημίσθη ἐν παντὶ καιρῷ ἐπὶ
παιδείᾳ καὶ εὐσεβείᾳ.

Ἡ Λατινικὴ ἐκκλησία ἀριθμεῖ περίπου 500 χριστιανοὺς
τοῦ δόγματος αὐτῆς, ὧν οἱ πλεῖστοι κατοικοῦσιν εἰς Λάρ-
νακα· ἔχει δὲ ἓνα μόνον ἱερέα, ἀντιπρόσωπον τοῦ ἐν Ἱερο-
σολύμοις ἐπισκόπου τῶν δυτικῶν· προσέτι δύο μονὰς τὴν
μὲν εἰς Λευκωσίαν τὴν δὲ εἰς Λάρνακα, ἐξαρτωμένας ἀπὸ
τῶν ἐν Ἱεροσολύμοις καὶ κατοικοῦμένας ὑπὸ 15 περίπου μο-
ναχῶν τοῦ τάγματος τοῦ Ἁγίου Φραγκίσκου. Οὐδεμίαν δὲ
ἄλλην ἰδιοκτησίαν ἔχουσιν οὗτοι εἰ μὴ μόνον ἀνὰ ἓνα κῆπον
ἐντὸς τοῦ περιβόλου ἐκάστης μονῆς, καὶ διατηροῦνται ἐξ
ἐλεημοσύνης καὶ ἐκ τῶν χορηγιῶν τῶν ἐν Ἱεροσολύμοις μο-
ναχῶν· μία δὲ μονὴ καλογραιῶν Γαλλίδων τοῦ τάγματος
τοῦ Ἁγίου Ἰωσήφ ὠκοδομήθη ἐσχάτως εἰς Λάρνακα.

Οἱ δὲ Ἀρμένιοι, ὀλιγαριθμότεροι τῶν Λατίνων, μόλις
συμποδοῦνται εἰς 40 αἰκογενεῖας κατοικοῦσας ἀπάσας σχε-
δὸν εἰς Λευκωσίαν ὅπου ἔχουσιν ἐκκλησίαν ἐπ' ὀνόματι τοῦ
Ἁγίου Γεωργίου.

Οἱ Ὄθωμανοὶ ἔχουσι καὶ αὐτοὶ 14 — 15 μοναστικά καταστήματα (τεκέδες) ἔχοντα συνήθως δύο σείχας καὶ τινὰς ὑπηρέτας. Δερβίσαι δὲ εἰς Κύπρον περιφέρονται ὀλίγοι, 5 — 6 ἄνευ οὐδεμιᾶς ὑπολήψεως ἢ ἐπιρροῆς· τὸ σεβαστότερον τῶν καταστημάτων τούτων παρὰ τοῖς Ὄθωμανοῖς εἶναι τὸ τῆς Σουλτάνας λεγόμενον ἐν Λάρνακι· πάντα ταῦτα τὰ καταστήματα ἔχουσι κτήματα καὶ προνόμια ἐπὶ πολλῶν χωρίων Ὄθωμανικῶν καὶ χριστιανικῶν. Τζαμιά δὲ ὑπάρχουσιν ὀλίγα, 15 ἐν Λευκωσίᾳ, 3 ἐν Λάρνακι, 2 ἐν Ἀμμοχώστῳ, 2 ἐν Λεμισσῷ, 1 ἐν Κτήματι, 1 ἐν Λεύκᾳ καὶ 1 ἐν Κερυνείᾳ ὑπηρετούμενα ὑπὸ ἱμάμηδων, οἱ διδάσκουσι τὰ τέχνα τῶν Ὄθωμανῶν τὰ δόγματα τοῦ κορανίου καὶ μικράν τινα ἀνάγνωσιν. Οἱ δὲ κατοικοῦντες τὴν Λάρνακα καὶ τὴν Λεμισσὸν Ὄθωμανοὶ διαφέρουσι μεγάλως τῶν τῶν ἄλλων μερῶν τῆς νήσου διὰ τὴν συνεχῆ μετὰ τῶν Εὐρωπαίων καὶ ἄλλων ἐμπορῶν κοινωνίαν· διὸ καὶ εἰσὶν ἥττον φανατικοί· οὐ πλεῖστοι δὲ τῶν Ὄθωμανῶν ὁμιλοῦσι κοινῶς τὴν ἡμετέραν γλῶσσαν.

ΠΕΡΙ ΤΩΝ ΕΚ ΤΗΣ ΓΕΩΡΓΙΑΣ ΚΑΙ ΤΗΣ ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΑΣ ΠΡΟΣΟΔΩΝ.

Τὸ ἐκ τῶν ζώων ἐτήσιον εἰσόδημα ὑπολογίζεται ἕως 5,500,000 γροσίων.

Ἡ συγκομιδὴ τοῦ σίτου, τῆς κριθῆς καὶ τοῦ λαθύρου ἀναβαίνει ὑπὲρ τὸ 1,000,000 κοιλ. τῆς Κωνσταντινουπόλεως.

Ἡ τοῦ βαμβακίου ὑπὲρ τὰς 12,000 καντάρια Κωνσταντινουπόλεως, ἐν ᾧ πρὸ 50 ἐτῶν ἀνέβαινεν, ὡς λέγουσιν, εἰς 500,000 ἕως 600,000 καντάρια· μέγα μέρος αὐτοῦ ἐξάγεται εἰς Μασσαλίαν καὶ Τεργέστην καὶ μέρος εἰς Συρίαν.

Ἡ τοῦ ἐρυθροδάνου ὑπερβαίνει πολλάκις τὰς 20,000 κοι-

λῶν Κωνσταντινουπόλεως, θεωρεῖται δὲ τὸ ἐρυθρόδανον τῆς Κύπρου ἀρ^ηστης ποιότητος.

Ἡ μέταξα δίδει 25,000 ὀκάδας κατ' ἔτος καὶ ἐξάγεται κατὰ τὸ πλεῖστον εἰς Γαλλίαν.

Ἡ ἐλαία προάγει ὡς ἔγγιστα 1,250,000 ὀκάδας κατ' ἔτος, ἀλλὰ μόλις ἐξαρκεῖ εἰς τὴν χρεῖαν τῶν κατοίκων.

Ἡ κερατέα προάγουσα 80,000 καντάρια Κωνσταντινουπόλεως, δίδει εἰσόδημα ἐτήσιον 1,500,000 γροσ. περίπου· ὁ καρπὸς αὐτῆς θεωρεῖται ὡς καλῆτερου εἶδους καὶ τοῦ τῆς Κρήτης καὶ τὸ πλεῖστον μέρος ἐξάγεται εἰς Ῥωσσίαν.

Ἐν γένει ἡ γεωργία δίδει εἰσόδημα ἐνιαύσιον εἰς ἅπασαν τὴν νῆσον 10,000,000 δραχμῶν κατὰ μέσον ὅρον.

Ἡ βιομηχανία εὐρίσκεται εἰς χειρίστην κατάστασιν. Οὐδὲν βιομηχανικὸν κατὰστημα ὑπάρχει ἐν Κύπρῳ, εἰ μὴ μόνον περίπου 160 βυρσудέψαι, οἱ πλεῖστοι κάτοικοι τῆς Λευκωσίας κατεργάζονται ὡμὰ δέρματα διὰ τὸν τόπον· αὐτόθι εὐρίσκονται καὶ ὑπὲρ τοὺς 400 ἐργάτας, οἵτινες ἐπὶ λευκῶν βαμβακίνων ὑφασμάτων ἐκτυποῦσι παπλώματα καὶ ἄλλα παρόμοια πρὸς οἰκιακὴν χρῆσιν· ὑπάρχουσι πρὸς τούτοις καὶ τινὰ ἐργοστάσια χρυσοχόων χριστιανῶν· εἰς τὰ ἀμπελοφόρα χωρία οἱ κάτοικοι ἀσχολοῦνται εἰς ἐξαγωγὴν οἶνο-πνεύματος, ὅπερ εἶναι ἐκ τῶν κυρίων προϊόντων τῆς νήσου· τὰ βαμβάκινα δὲ καὶ λινὰ ὑφάσματα τῆς Λευκωσίας εἰσὶν ἀξιοθαύμαστα διὰ τὸν στερεὸν καὶ ὠραῖον χρωματισμὸν αὐτῶν, καθὼς καὶ τὰ μεταξωτὰ αὐτῆς καὶ τὰ τῆς κωμοπόλεως Κοιλάνης. Οἱ Κύπριοι ἔχουσιν ἱκανὴν εὐφυΐαν πρὸς τὰς τέχνας, ἀλλ' ἡ ὀκνηρία ἀφ' ἑνὸς καὶ ἡ ἑλλειψὶς κεφαλαίων καὶ ἐμπυχώσεως ἀφ' ἑτέρου, παρεμβάλλουσιν ἐμπόδια ἀνυπέρβλητα.

Ἡ Κύπρος πρὸ τινῶν ἐτῶν ἦν ἡ ἀποθήκη τῆς ἀπέναντι

Συρίας καὶ τῆς Κιλικίας· ἀλλ' ἐσχάτως τὸ ἐμπόριον αὐτῆς περιωρίσθη εἰς μόνην τὴν ἐξαγωγὴν τῶν προϊόντων τοῦ τόπου καὶ τὴν εἰσαγωγὴν ξένων ἐμπορευμάτων διὰ τὰς χρεῖας τῶν κατοίκων.

Τὰ κύρια εἶδη τῆς ἐξαγωγῆς εἰσὶ μέταξα, βαμβάκιον, ἐρυθρόδανον, κεράτια, οἶνος, οἶνοπνεύματα, ἔρια, ὑφάσματα βαμβάκινα καὶ τέλος δημητριακοὶ καρποὶ· κατὰ δεύτερον δὲ λόγον εἰσὶ τὰ ζῶα καὶ τὰ ἀκατέργαστα δέρματα αὐτῶν, τυρὸς, ἄλας, λινόσπορος, σήσαμος, πίσσα, καυσόξυλα, ξυλεία οἰκοδομήσιμος καὶ ναυπηγήσιμος, ὀπῶραι ξηραὶ καὶ τινα ἄλλα μικρᾶς ἀξίας.

Ἡ Κύπρος στερεῖται σήμερον ἐμπορικῆς ναυτιλίας, καὶ μόνον 25 πλοῖα καὶ πλοιάρια διαφόρου μεγέθους καὶ χωρητικότητος 10 ἕως 70 τόνων εὐρίσκονται εἰς Λάρνακα, Λεμισσὸν καὶ Κερύνειαν ναυπηγηθέντα τὰ πλεῖστα ἀλλαχοῦ καὶ πληρούμενα ὑπὸ ξένων ἄμα καὶ ἐντοπίων ναυτῶν.

Τὸ πάλαι ἡ Κύπρος, ἔχουσα τοὺς φυσικοὺς καὶ τεχνητοὺς λιμένας αὐτῆς, ἤκμαζε κατὰ τὴν ναυτιλίαν, καὶ ἐθεωρεῖτο ὡς μία τῶν ναυτικῶν νήσων τῆς Μεσογείου· ἀφ' οὗ ὅμως, μεταβληθείσης τῆς ἐξουσίας, ἡμεληθήσαν οἱ λιμένες, ἀπώλεσαν οἱ Κύπριοι καὶ τὴν εἰς τὰ ναυτικὰ προθυμίαν (1).

(1) Πολλὰ τῶν περὶ τῆς ἐκπαίδευσης ἐσωτερικῆς καταστάσεως καὶ τῆς κατιστικῆς τῆς Κύπρου ἐλήφθησαν παρὰ τῆς μονογραφίας τοῦ ἀξιοτιμοῦ γερῶν Ἑλληνικοῦ Προξένου ἐν τῇ νήσῳ τὰν καὶ κυρίου Δ. Μαργαρίτου.

ΝΗΣΟΙ

ΥΠΟ ΤΗΝ ΑΓΓΛΙΚΗΝ ΠΡΟΣΤΑΣΙΑΝ.

ΙΩΝΙΚΗ ΕΠΤΑΝΗΣΟΣ,

Περιλαμβάνουσα τὰς νήσους Κόρκυραν, Παξόν, Λευκαδίαν, Κεφαλληνίαν, Ἰθάκην, Ζάκυνθον, Κύθηρα καὶ τινὰς ἄλλας μικρὰς κειμένας πάσας ἐν τῷ Ἰωνίῳ πελάγει, πλὴν τῶν Κυθήρων.

ΚΟΡΚΥΡΑ, καὶ κατὰ παραφθορὰν ΚΕΡΚΥΡΑ, ἀρχαιότερον δὲ ΣΧΕΡΪΑ, ὡς ὁ Ὅμηρος λέγει (1) καὶ ὁ Στράβων ἐπιβεβαιῷ (2), καὶ ἔτι ἀρχαιότερον ΔΡΕΠΑΝΗ διὰ τὸ σχῆμα (3), κειμένη κατὰ τὴν εἰσοδὸν ἀφ' ἐνὸς τοῦ Ἀδριατικοῦ καὶ ἀφ' ἐτέρου τοῦ Ἰωνίου πελάγους. Χωρίζεται ἀπὸ τῶν ἀκτῶν τῆς Ἠπείρου δι' αὐλῶνος πᾶνυ ἀνίσου ἐκτεινομένου ἀπὸ τοῦ νοτ-ἀνατολικοῦ πρὸς τὸ βορ-δυτικὸν ἐπὶ μῆκος 21 μιλίων καὶ ἔχοντος δύο διεξόδους, τὴν μὲν πρὸς βορρᾶν μεταξὺ Βουθρωτοῦ καὶ Κασσιόπης $1/2$ μιλ. τὸ πλάτος, τὴν δὲ πρὸς νότον μεταξὺ Συθότων καὶ Λευκίμνης $4 \frac{1}{2}$ μιλίων· τὸ σχῆμα αὐτῆς εἶναι δρεπανοειδές. Μετωνομάσθη δὲ αὕτη ἀντὶ Σχερίας Κόρκυρα ἀπὸ Κορκύρας μιᾶς τῶν δώδεκα θυγατέρων τοῦ Ἄσωποῦ (4), ἣ μιγεῖσα, κατὰ τὴν μυθολογίαν, τῷ Ποσειδῶνι (5), ἔτεκεν υἱὸν Φαίακα· οἱ δὲ ἀπ' αὐτοῦ

(1) Ὀμ. Ὀδυσ. Ε, σ. 34. (2) Στράβ. β. 6, σ. 269. (3) Πλίν. β. 4, κ. 1. (4) Πaus. Κορ. κ. 5. (5) Πaus. Ἠλ. κ. 22.

ονομασθέντες Φαίαιες κατὰ πρῶτον μὲν ὄκουν τὰ εὐρύχωρα πεδία τῆς Ὑπερείας, πλησίον τῶν Κυκλώπων, τῶν ἀγριωτέρων καὶ θηριωδεστέρων ἀνθρώπων τοῦ κόσμου. Ἀλλ' ὡς κατεπιέζοντο ἀπαύστως καὶ κατεπολεμοῦντο ὑπ' αὐτῶν, ὁ βασιλεὺς αὐτῶν Ναυσίθοος, υἱὸς καὶ αὐτὸς τοῦ Ποσειδῶνος, ὡς πλάττει ἡ μυθολογία, καὶ Περιβοίας τῆς Εὐρυμέδοντος βασιλείως τῶν Γιγάντων, μετόπισεν αὐτοὺς εἰς τὴν νῆσον Σχερίαν, ἀγρίαν τότε καὶ ἀπηλλοτριωμένην πάσης ἀνθρωπίνης κοινωνίας καὶ οἰκουμένην ὑπὸ Λιθυρῶν· μετεκλήθη δὲ ἔκτοτε ἡ νῆσος ΦΑΙΑΚΙΑ καὶ ΝΗΣΟΣ ΤῶΝ ΦΑΙΑΚΩΝ ἀπὸ τοῦ λαοῦ καὶ ΚΟΡΚΥΡΑ ἀπὸ τῆς εἰρημένης προμήτορος τῶν Φαιάκων Κορκύρας. Ὁκοδόμησε δὲ ὁ Ναυσίθοος πόλιν (κατὰ τὴν αὐτὴν θέσιν, ἔνθα κεῖται ἤδη τὸ χωρίον Παλαιόπολις) καὶ περιτείχισεν αὐτὴν, καὶ ἀνήγειρε ναοὺς καὶ διένειμε τὴν γῆν κατ' ἀναλογίαν τοῦ ἀριθμοῦ τῶν κατοίκων· καὶ ἐγέννησεν ὁ Ναυσίθοος υἱοὺς Ῥηξήνορα καὶ Ἀλκίνοον. Ἀποθανόντος δὲ τοῦ Ῥηξήνορος, ἔγημεν ὁ Ἀλκίνοος τὴν θυγατέρα ἐκείνου Ἀρήτην, καὶ ἐβασίλευεν οὗτος πατρικῶς καὶ δικαίως, ὅτε ὁ Ὀδυσσεὺς πλανώμενος ἐρρίφθη ἐκ τρικυμίας εἰς ταύτην τὴν νῆσον κατὰ τὴν ἀπὸ Τροίας ἐπανάκαμψιν· καὶ ἐδέχθη ὁ Ἀλκίνοος τὸν Ὀδυσσεῆα καὶ φιλοξενήσας φιλοφρόνως καὶ μεγαλοπρεπῶς, ἀπέπεμψεν αὐτὸν εἰς τὴν πατρίδα αὐτοῦ (1). Οἱ κῆποι τοῦ Ἀλκινόου ἦσαν περιβόητοι διὰ τὸ χαρίεν καὶ τὸ εὐκαρπον καὶ τὸ πολύκαρπον, καὶ ἐγένοντο ἀντικείμενον τῶν ἀσμάτων τῶν ποιητῶν. — Οἱ Φαίαιες ὑπερέβαινον πάντα τὰ τότε ἔθνη κατὰ τὴν ἐπιτηδεύτητα εἰς τὴν θαλασσοπορίαν, ὡς ὁ Ὀμηρος μαρτυρεῖ —

(1) Ὁμ. Ὀδύσ. Ζ, σ. 3 κξ.—Η, σ. 54 κξ.—Αὐτ. σ. 324.

Τόσσον Φαίηκες περὶ πάντων ἱδρὶς ἀνδρῶν

Νῆα θεὸν ἐνὶ πόντῳ ἐλαυνέμεν, κτλ. (1)

ὡς καὶ αἱ γυναῖκες αὐτῶν εἰς τὴν ἰστουργίαν. — Οἱ βασιλεῖς καὶ οἱ ἄρχοντες αὐτῶν ἦσαν λίαν φιλόξενοι, ὁ δὲ δῆμος ἐξ ἑναντίας. — Μετὰ τοὺς ἡρωϊκοὺς χρόνους Ὀλυμπ. 11, 2 (735 π. Χ.), Κορίνθιος ἀνὴρ, Ἀρχίας ὁ Εὐαγέτου, ἀπόγονος κατὰ δεκάτην γενεὰν τοῦ Τημένου πλεύσας ἐκ Κορίνθου εἰς Σικελίαν, κατέλιπε τὸν Χερσικράτην, ἄνδρα ἐκ τοῦ γένους τῶν Ἡρακλειδῶν μετὰ μέρους τῆς στρατείας, ἵνα συνοικίσῃ ταύτην τὴν τότε Σχερίαν καλουμένην νῆσον· καὶ ὁ μὲν Χερσικράτης ἐκβαλὼν τοὺς κατέχοντας τὴν νῆσον Λιβυροὺς, ὤκησεν αὐτήν, ὁ δὲ Ἀρχίας ἔκτισε τὰς Συρακούσας κατὰ τοὺς αὐτοὺς χρόνους, καθ' οὓς ὤκισθησαν καὶ ἡ Νάξος καὶ τὰ Μέγαρα· ὥστε ἦν ἀπὸ τοῦδε ἡ Σχερία ἢ Κόρκυρα ἀποικία Κορινθιακή (2). Ὁ Θεμιστοκλῆς, ἐξορισθεὶς τῆς πατρίδος αὐτοῦ, εὔρεν ἄσυλον ἐν τῇ νήσῳ ταύτῃ· ἐγένετο δὲ βαθμηδὸν ἡ Κόρκυρα μεγάλη καὶ πλουσιωτάτη καὶ κατὰ τὴν πολεμικὴν παρασκευὴν δυνατὴ καὶ κατὰ τὸ ναυτικὸν ὑπερέχουσα, καὶ ἐπὶ τῆς ναυμαχίας τῆς Σαλαμῖνος ἡτοίμασεν ἐξήκοντα ναῦς, τὴν μεγίστην δύναμιν μετὰ τὴν τῶν Ἀθηναίων (3), καὶ ἔπεμψεν ἀποικίαν εἰς Ἐπίδαμνον, συγκειμένην μὲν ἐκ Κορκυραίων, ἀλλ' ὑπὸ Κορίνθιον οἰκιστὴν Φάλιον τὸν Ἐρατοκλείδου προσκληθέντα κατὰ τὸν παλαιὸν νόμον ἐκ τῆς μητροπόλεως, συμπεριλαβόντα δὲ εἰς τὸν συνοικισμὸν τοῦτον καὶ τινὰς Κορινθίους καὶ ἄλλους ἐκ τοῦ Δωρικοῦ γένους (4). Ἐπαρθέντες δὲ εἰς ἄκρον οἱ Κερκυραῖοι ἐπὶ τῇ δυνάμει καὶ μάλιστα τῇ περὶ τὰ ναυτικά,

(1) Ὀμ. Ὀδυσ. Ζ, 5, 108. (2) Στράβ. β. 6, 5. 269, 270.—Ἰδ. Ῥ. Ῥοχίτ. Ἀποικ. Ἑλλ. Τ. 3, κ. 13, σ. 183, 185. (3) Ἡρόδοτ. β. 7. κ. 168.

(4) Θουκυδ. β. 1, κ. 24.

ὃν παρέλαβον παρὰ τῶν περιφήμων τὰ θαλάσσια Φαιάκων τῶν προενοικησάντων τὴν νῆσον, παρημέλουν ἤδη καὶ περιεφρόνουν τὴν μητρόπολιν Κόρινθον, καὶ οὐτ' ἐδίδον κατὰ τὰς κοινὰς πανηγύρεις τὰ νομιζόμενα γέρα, οὔτε ὑπεχώρουν εἰς ἄνδρα Κορίνθιον τὴν προκαταρχὴν τῶν τελετῶν, ὡς αἱ λοιπαὶ ἀποικίαι, διὸ καὶ ἐμισοῦντο ὑπὸ τῆς Κορίνθου (1). ἠϋξησε δὲ τὸ μῖσος καὶ ἐξήφθη ἐπὶ πολὺ δι' αἰτίαν τοιαύτην. Ἡ Ἐπίδαμνος, ἀποικία, ὡς εἴρηται, τῆς Κορκύρας καὶ ἐνταύτῳ τῆς Κορίνθου, ἐξεδίωξεν Ὀλυμπ. 85, 2 (349 π. Χ.) τοὺς καταθλίβοντας τὸν δῆμον δυνατοὺς, οἱ ἀπελθόντες, μετὰ τῶν προσοίκων βαρβάρων Ταυλαντίων ἐλητίζοντο τοὺς ἐν τῇ πόλει καὶ κατὰ γῆν καὶ κατὰ θάλασσαν· οἱ δὲ ἐν τῇ πόλει ὄντες Ἐπιδάμνιοι, ἐπειδὴ ἐπιέζοντο, ἐζήτησαν κατὰ πρῶτον βοήθειαν παρὰ τῆς Κερκύρας ὡς μητροπόλεως· ἀλλ' ἀποτυχόντες (2), κατέφυγον εἰς τὴν Κόρινθον, ἥτις ἐδέξατο τὴν πρεσβείαν αὐτῶν καὶ παρέσχεν αὐτοῖς τὴν ζητηθεῖσαν βοήθειαν καὶ οὐκ ἥτορας καὶ φρουράν, ὅπερ ὡς ἔμαθον οἱ Κερκυραῖοι, ὀργισθέντες, ἐπολιόρκησαν τὴν Ἐπίδαμνον (3), ἐξ οὗ ἐξεῤῥάγη πόλεμος Ὀλυμπ. 86, 2 (435 π. Χ.) μεταξὺ Κορινθίων καὶ Κερκυραίων, οἱ νικήσαντες εἰς ναυμαχίαν (4), ἔστησαν τρόπαιον ἐπὶ τῇ Λευκίμνῃ, ἀκρωτηρίῳ τῆς Κερκύρας 434—433 π. Χ. καὶ μετὰ τοῦτο ἐπὶ δύο ἔτη ἐκράτουν ἀπάσης τῆς κατ' ἐκεῖνα τὰ μέρη θαλάσσης καὶ ἔφθειρον τοὺς συμμάχους τῶν Κορινθίων (5). Ὡς δὲ οἱ Κορίνθιοι ἡτοίμαζον δευτέραν δυνατὴν ἐκστρατείαν (6), οἱ Κερκυραῖοι ἐπικαλεσάμενοι τοὺς Ἀθηναίους, ἐποίησαντο μετ' αὐτῶν ἐπιμαχίαν Ὀλυμπ. 87, 1 (432 π. Χ.), καὶ συγκροτηθείσης δευτέρας ναυμαχίας, κατὰ τὸ πλεῖστον ἐνίκηθησαν ὑπὸ τῶν

(1) Θεουκδ. β. 2, κ. 25. (2) Αὐτ. κ. 24. (3) Αὐτ. (4) Αὐτ. κ. 28.

(5) Αὐτ. κ. 30. (6) Αὐτ. κ. 31.

Κορινθίων, οἳ ἔστησαν τροπαῖον ἐν τοῖς ἐν τῇ ἡπείρῳ Συ-
 βότοις, ἀντέστησαν δὲ καὶ οἱ Κερκυραῖοι τροπαῖον ἐν τοῖς
 ἐν τῇ νήσῳ Συβότοις, διότι διέφθειρον τριάκοντα ναῦς
 ἐχθρικὰς καὶ ἀνείλοντο τοὺς νεκροὺς αὐτῶν καὶ τὰ ναυάγια,
 καὶ διότι οἱ Κορίνθιοι ἰδόντες πρὸς ταῖς πρότερον δέκα ἔτι
 εἴκοσι ναῦς Ἀττικὰς, δὲν ἀντέπλευσαν ἐκ τῶν Συβότων (1),
 καὶ οὕτω μὲν διελύθη ὁ μεταξὺ Κερκυραίων καὶ Κορινθίων
 πόλεμος· ἐγένετο δὲ οὗτος πρωτίστη ἀφορμὴ τοῦ μετ' οὐ
 πολὺ ἐκραγέντος Πελοποννησιακοῦ πολέμου, οὗ ἅμα ἀρξα-
 μένου, οἱ Κερκυραῖοι ἔδωκαν τοῖς Ἀθηναίοις βοήθειαν πεντή-
 κοντα πλοίων (2). Ὅσοι δὲ τῶν πρωτίστων Κερκυραίων
 συνελήφθησαν κατὰ τὰς ῥηθείας ναυμαχίας παρὰ τῶν Κοριν-
 θίων αἰχμάλωτοι, ἀπολυθέντες μετὰ χρόνον ἐπὶ τιμῇ ἑξα-
 γορᾶς 800 ταλάντων, καὶ ἐπανακάμψαντες εἰς Κέρκυραν,
 ἐκίνησαν μεγάλας ταραχὰς καὶ στάσεις δεινὰς καὶ αἵμα-
 τώδεις, ἐνεργούντες πάσαις δυνάμεσι παρ' ἐκάστου τῶν
 πολιτῶν, καὶ προσπαθοῦντες ν' ἀποστήσωσι τὴν Κέρκυραν
 ἀπὸ τῶν Ἀθηνῶν καὶ προσοικειώσωσιν αὐτὴν εἰς τὴν Κό-
 ρινθον. Ἦν δὲ τότε ἡ Κέρκυρα διεσχισμένη εἰς δύο κόμματα,
 τὸ τοῦ δήμου καὶ τὸ τῶν ὀλιγαρχικῶν, τῶν ἐπὶ τῆς κεφαλῆς
 τῶν πραγμάτων· καὶ οὗτοι μὲν ἔκκλινον πρὸς τοὺς Πελοπον-
 νησίους, ὁ δὲ δῆμος πρὸς τοὺς Ἀθηναίους, καὶ ἐπολέμησαν
 πόλεμον ἐμφύλιον πεισματώδη καὶ κατέσφαξαν καὶ κατε-
 σπάραξαν ἀλλήλους· ἀλλὰ τέλος ἐνίκησεν ὁ δῆμος καὶ οἱ
 ὀλιγαρχικοὶ κατεβλήθησαν· ἡ δὲ βουλὴ τῶν Κερκυραίων
 ἐψήφισε νὰ μὴ παραιτηθῇ μὲν ἡ Κέρκυρα τῆς μετὰ τῶν
 Ἀθηναίων ἐπιμαχίας κατὰ τὴν συνθήκην, ἀλλὰ καὶ νὰ δια-
 μένη φίλη τῶν Πελοποννησίων, ὥς καὶ πρότερον (3). Ἐπὶ

(1) Οἰκ. β. 1, κ. 54. (2) Αὐτ. β. 2, κ. 25. (3) Αὐτ. β. 3, κ. 70 κ.ε.

δὲ τῆς κατὰ Συρακούσων ἐκστρατείας οἱ Κερκυραῖοι συνεμάχισαν τοῖς Ἀθηναίοις καὶ ἐπολέμησαν κατὰ τῶν Συρακουσίων καὶ κατὰ τῶν Κορινθίων σιγάμα, ἂν καὶ ὄντες συγγενεῖς τῶν πρώτων καὶ ἄποικοι τῶν δευτέρων· ἐδέξαντο δὲ τὴν συμμαχίαν καὶ συνεπολέμησαν ἁσμένως, βιαζόμενοι μὲν κατὰ τὸ φαινόμενον, ἀλλὰ κατὰ τὸ ἀληθὲς κινούμενοι ὑπὸ τῆς σφοδρᾶς κατὰ τῶν Κορινθίων ἐχθροπικθείας (1). Ἐπὶ δὲ τῶν διαδόχων τοῦ Ἀλεξάνδρου, πολιορκηθέντες ὑπὸ τοῦ Βασσάνδρου, ἐσώθησαν ὑπὸ τοῦ Ἀγαθοκλέους τυράννου τῆς Σικελίας, ὃς ἐνέπρησε πάντα τὰ Μακεδονικὰ πλοῖα· περιέπεσε δὲ μετ' αὐτὸν ὑπὸ τὴν ἐξουσίαν Πύρρου τοῦ Αἰακίδου, ὃς ἄμα βασιλεύσας εἰς τὴν Ἡπειρον, πρώτην ταύτην τὴν νῆσον ἐπολέμησε καὶ κατεκυρίευσε. Καταπιεζόμενοι δὲ οἱ Κερκυραῖοι ὑπὸ τὸν Ἰλλυρικὸν Ζυγὸν, κατέφυγον ὑπὸ τὴν ὑπεράσπασιν τῶν Ῥωμαίων τῶν τότε κρατούντων τῆς Ἑλλάδος, ὑφ' αὐτῶν ἠγωνίσαντο πιστῶς καὶ προθύμως κατὰ Φιλίππου τοῦ Περσεύς. Κατὰ δὲ τὸν ἐμφύλιον Ῥωμαϊκὸν πόλεμον, φρονήσαντες τὰ τοῦ Πομπηίου, μετὰ τὴν ἤτταν αὐτοῦ ἐπεκαλέσαντο τὴν εὐσπλαγχνίαν τοῦ Καίσαρος· ὁ Καλλιγύλας, τὸ τέρας ἐκεῖνο διετέθη εὐμενῶς πρὸς ταύτην τὴν νῆσον. Ὁ Κλαύδιος ἐχορήγησε τοῖς Κερκυραίοις τὴν ἐλευθερίαν διὰ τὰς κατὰ τῶν Βρετανῶν ἐκδουλεύσεις αὐτῶν, καὶ ἐπὶ τοῦ Αὐτοκράτορος τούτου ἐφωτίσθησαν τῷ φωτὶ τοῦ Χριστιανισμοῦ. Ἐπὶ δὲ τοῦ Διοκλητιανοῦ αὐτῶν μόνον ἡ ἐκκλησία διεσώθη ἀπὸ τοῦ κοινοῦ καὶ φρικωδεστάτου γνωστοῦ διωγμοῦ. Μετασχάντες δὲ ἀλληλοδιαδόχως ὑπὸ τὴν κυριότητα τῆς Βυζαντινῆς βασιλείας, πῶν βασιλέων τῆς Νεαπόλεως καὶ τῷ μὲν 1386 ὑπὸ τὴν

(1) Θουκυδ. β. 7, κ. 57 κξ.

προστασίαν, τῷ δὲ 1401 ὑπὸ τὴν τελείαν ἐξουσίαν τῆς Ἐνετικῆς πολιτείας, ἀποκρούσαντες δὲ τῷ 1537 μετὰ μεγάλης φθορᾶς καὶ κατασχύνης τὸν ὑπὸ τὸν Βαρβαρόσαν ἐπελθόντα στρατὸν τοῦ Σουλτάν Σουλεϊμάνου, καὶ ὑποκύψαντες ἐπὶ Ναπολέοντος τοῦ Α. εἰς τὴν Γαλλίαν καὶ ἔπειτα εἰς τὴν Ῥωσσίαν, τέλος εὐρίσκεται ἤδη ὑπὸ τὴν ὑπερασπιστικὴν κυβέρνησιν τῆς Μεγάλης Βρετανίας, ὡς καὶ πᾶσα ἡ Ἰωνικὴ Ἑπτάνησος, καὶ εἶναι ἡ Κέρκυρα ὡς ἡ πρωτεύουσα νήσος καὶ ἡ καθέδρα τοῦ ὑπὸ τὸ ὄνομα Ὑψηλὸς Ἀρμοστής γενικοῦ διοικητοῦ τῆς ἐπαρχίας ταύτης. — Ἐν Ἡλιδι, πλησίον τῆς στοᾶς ἔνθα διημέρευον οἱ Ἑλλανοδόικαι, ἦν ἄλλη στοὰ χωριζομένη ἀπὸ τῆς πρώτης διὰ μιᾶς μόνον ἀγυῖας καὶ ὀνομαζομένη Κορκυραϊκὴ, διότι Κερκυραῖοι ἐλθόντες ποτὲ μετὰ πλοίων εἰς Ἡλιν, ἔλαβον ἐξ αὐτῆς λείαν ὕστερον δὲ καὶ οἱ Ἡλεῖοι λαβόντες ἐκ τῆς χώρας τῶν Κορκυραίων λάφυρα πολλαπλάσια, ὥκοδομήσαντο τὴν στοὰν ταύτην ἐκ τῆς δεκάτης τῶν λαφύρων (1). Δύο βόες χαλκοῖ, ἀναθήματα τῶν Κορκυραίων ἦσαν ὁ μὲν εἰς Ὀλυμπίαν (2), ὁ δὲ εἰς Δελφούς (3).

* Κέρκυρα, κοινῶς Κορφοί. Τὸ μῆκος αὐτῆς λογίζεται 48 μιλίων ἢ ἀκριβέστερον κατ' ἄλλους 38 μιλ. Ἀγγλ. ἐπὶ 16 μιλ. πλάτους· τὸ δ' ἐμβαδὸν 24 μιλ. γεωγρ. = 48 ὥρ. τὸ μέγιστον πλάτος τοῦ ἀπὸ τῆς Ἠπείρου διαχωρίζοντος τὴν νῆσον αὐλῶνος εἶναι ὡς ἔγγιστα 14 μιλ. Ἀγγλ. τὸ ἐλάχιστον 1 1/4 μιλ. τὸ δὲ βάθος 240 ποδῶν. Ἡ νῆσος εἶναι κατὰ τὸ πλεῖστον ὄρεινή· σειρὰ ὄρεων, ὧν οἱ ὑψηλότεροι ὄγκοι εἰσὶ κατὰ τὸ βόρειον, διατρέχει αὐτὴν καθ' ἅπαν τὸ μῆκος αὐτῆς, καὶ ἐκτείνουσα βραχίονας κατὰ διαφόρους

(1) Πaus. Ἡλ. Μίρ. 2, κ. 24. (2) Αὐτ. Μίρ. 1, κ. 27. (3) Πaus. Φωκ. κ. 9.

διευθύνσεις, ποικίλλεται χαριέντως ἐπ' ἄπειρον. — Δια-
 ρεῖται ἡ νῆσος εἰς τέσσαρα τμήματα = Ἀγυροῦν κατὰ τὸ
 δυτικόν, Ὄρος κατὰ τὸ βόρειον, Μέτσο κατὰ τὸ κέντρον
 καὶ Λεύκιμνον κατὰ τὸ νοτ·ἀνατολικόν, καὶ ἐν ἐκάστῳ τῶν
 τμημάτων τούτων περιλαμβάνονται διάφορα θέματα· περιέ-
 χει δὲ τὴν πρωτεύουσαν πόλιν καὶ 115 χωρία, καὶ κατὰ
 τοὺς πρὸ μικροῦ γενομένους ὑπολογισμοὺς, τὸ τρίτον τῆς
 νήσου καλύπτουσιν ἐλαῖαι, τὸ δεύτερον τρίτον δάση, τὸ δὲ
 ἐπίλοιπον ἄμπελοι καὶ κοιλάδες χαμηλαί, ὧν τὸ πλεῖστον
 μέρος εἶναι πλήρες ὑδάτων, κατὰ δὲ τὸ ἄνυδρον καὶ ξηρὸν
 καλλιεργοῦνται τὰ δημητριακά. — Τὸ κλίμα εἶναι γλυκὺ,
 μέτριον καὶ τερπινότατον· ὁ ἀτμοσφαιρικός ἀήρ εἶναι ζωηρὸς
 καὶ κατὰ τι ὑγρὸς ἐκ τῶν ἐπὶ τῆς νήσου τελμάτων, ὧν ἄπαξ
 ἀποξηρανθέντων, θεραπεύεται τὸ ἐξ αὐτῶν προξενούμενον
 δυσάρετον ἀποτέλεσμα, πλὴν ἑνὸς καὶ μόνου μέρους τοῦ
 κατὰ τὴν ἀρχαίαν Κασσιόπην, ἣ ἔσται διὰ παντὸς νοσώ-
 δης, διότι τὸ κακὸν προέρχεται ἐκ τῶν τελμάτων τοῦ ἀπέ-
 ναντι Βουθρωτοῦ. Ὁ μέγιστος βαθμὸς τῆς θερμότητος φθάνει
 εἰς 29 βαθμοὺς ἄνωθεν τοῦ πάγου, τὸ δὲ μέγιστον ψῦχος
 5 βαθμ. κάτωθεν αὐτοῦ κατὰ τὸ θερμόμετρον τοῦ Ρεωμό-
 ρου· αἱ ὥραι τοῦ ἔτους διακρίνονται ἐπαισθητῶς, καὶ ἐκάστη
 αὐτῶν ἔχει ἰδίαν χάριτας. Τὸ ἔαρ εἶναι ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον
 ὑγρόν· τὸ θέρος οὐδέποτε σφόδρα καυστικόν· ἡ θερμότης
 προβαίνει βαθμηδὸν καὶ μόνον κατὰ τὰς ἡμέρας τῆς νηνε-
 μίας καθίσταται ὀχληρὰ, ὅπερ σπανίως συμβαίνει, διότι
 οἱ δυτικοὶ καὶ βορ-δυτικοὶ ἄνεμοι πνέουσι καθ' ἐκάστην
 σχεδὸν μετὰ τὴν μεσημβρίαν κατὰ πᾶσαν τὴν ὥραν τοῦ θέ-
 ρους. Τὸ φθινόπωρον εἶναι συνήθως τερπνὸν περὶ τὰς ἀρχάς,
 περὶ δὲ τὰ τέλη κατὰ τὸ μᾶλλον καὶ ἥττον βροχερὸν κατὰ
 τὴν ἐπιρροὴν τῆς ἰσημερίας. Τὸ ἡλιοστάσιον τοῦ χειμῶνος

φέρει συνήθως μετὰ τῶν βορείων ἀνέμων ἡμέρας τερπνάς καὶ γαληνιαίας κατὰ ἰαννουάριον καὶ φεβρουάριον· ἐκ τοῦναντίου δὲ ὁσάκις ἐπικρατήσωσι νότιοι καὶ νοτ-ἀνατολικοὶ ἄνεμοι, προξενούσι κάκιστα ἀποτελέσματα ἐπὶ τῶν κατοίκων· ἐξασθενοῦσι τὰς σωματικὰς δυνάμεις, ἀποναρκοῦσι τὴν φαντασίαν καὶ διαχέουσιν ἐπὶ τοῦ πνεύματος βραδεῖαν καὶ ἀλγεινὴν θλίψιν. — Ἐνίοτε κατὰ τὸ διάστημα τοῦ ἰνιαυτοῦ συμβαίνουσιν αἰφνίδιοι μεταβολαὶ τῆς θερμοκρασίας τῆς ἀτμοσφαίρας· ἀλλ' αὗται εἰσὶ περιοδικαὶ καὶ στιγμιαίον μόνον ἀποτέλεσμα τῶν ἀνέμων. — Ἡ ἀμυγδαλέα ἀνθεῖ περὶ τὰ τέλη τοῦ ἰαννουαρίου ἢ ὀλίγον βραδύτερον· ἡ χορτοκοπία ἄρχεται τὸν μάϊον· τὸ θέρος τὸν ἰούνιον· ὁ τρυγητὸς περὶ τὰ τέλη τοῦ σεπτεμβρίου· ἡ δὲ ἐλαιοποιΐα τὸν νοέμβριον· ὁ ἐπικρατῶν κυρίως ἐπὶ τῆς νήσου ἄνεμος εἶναι ὁ νοτ-δυτικὸς, ὃς ὅτε μὲν εἶναι ψυχρὸς, ὅτε δὲ θερμὸς καὶ ὑγρὸς· μετὰ τοῦτον ἔρχονται ὁ νοτ-ανατολικὸς καὶ ὁ βορ-δυτικὸς· ὁ πρῶτος εἶναι βαρὺς καὶ ὑγρὸς, ὁ δεύτερος δροσερὸς καὶ ὑγιεινός· ὁ δυτικὸς, δηλ: ὁ ζέφυρος εἶναι τερπνὸς καὶ φέρει ψεκάδας γονιμοποιούσας τὴν γῆν· ὁ ἀνατολικὸς καὶ βορ ἀνατολικὸς εἰσὶ σπάνιοι· ὁ πρῶτος εἶναι ἐλαφρὸς, λεπτὸς, εὐποιητικὸς· ὁ δὲ ἕτερος ὁ τραχύτερος πάντων τῶν ἀνέμων τῆς νήσου· ὁ νότιος ἐκ τοῦναντίου οὐδέποτε εἶναι ψυχρὸς· εἶναι δὲ παχὺς, συνεσταλμένος καὶ ἀκάθαρτος· ὁ βόρειος εἶναι γαληνιαὸς καὶ αἰθέριος κατὰ τὸ θέρος, θυελλώδης δὲ κατὰ τὸν χειμῶνα καὶ ὀλίγον διαρκής· πηγνύει τοὺς χειμάρρους καὶ φέρει τὰς καλὰς ἡμέρας τοῦ ἰαννουαρίου· κατὰ τοὺς μῆνας ἰούλιον καὶ αὐγουστον, καθ' ἃς στιγμὰς ἡ ἀτμοσφαῖρα εὐρίσκεται ἐν ἡρεμίᾳ ῥεῦμα ἀέρος ἀπογείου φέρει ὑγρὰν θερμότητα· νομίζουσι κοινῶς ὅτι οὗτος εἶναι βόρειος ἄνεμος, ἀλλ' ἀπατώνται. Τὸ με-

τέωρον τοῦτο εἶναι πραγματικῶς τὸ ἀποτέλεσμα τῶν ἐκ διαφορῶν τελματωδῶν πεδίων τῆς γειτνιαζούσης Ἡπείρου ἀνεγειρομένων ἀναθυμιάσεων, αἱ, ἀκολουθοῦσαι τὴν διεύθυνσιν τῶν ὁρέων καὶ τῶν χασμάτων καὶ τῶν σομιῶν αὐτῶν, ἔρχονται ἀπὸ τῆς ἄρκτου καὶ θερμαίνουσι τὸ τῇ ἐπιρρῳῇ αὐτῶν ἐκτεθειμένον μέρος τῆς νήσου. — Οἱ ὑετωδέστεροι μῆνες συνήθως εἰσὶν ὁ νοέμβριος, ὁ δεκέμβριος καὶ ὁ μάρτιος· οἱ ἦττον ὑετώδεις ὁ ἰούνιος, ὁ ἰούλιος καὶ ὁ αὐγούστος· σχεδὸν τότε μόνον βρέχει ἐπὶ τῆς νήσου, ὅτε οἱ μεταξὺ τοῦ νοτ δυτικῆ καὶ νοτ-ἀνατολικῆ ἀνεμοὶ ἀνεγείρουσι νέφη. — Χάλαζα πίπτει σπανίως καὶ μόνον κατὰ τὴν ὑετώδη ὥραν τοῦ ἔτους· βρονταὶ μόνον ἐν χειμῶνι ἀκούονται καὶ οὐδέποτε ἐν καιρῷ γαλήνης· κατὰ τὸ θέρος ἀστράπτει συχνάκις ἐκ τῆς θερμότητος· ὁμίχλη μόνον κατὰ τοὺς μῆνας σεπτέμβριον, ὀκτώβριον καὶ νοέμβριον φαίνεται ἐν καιρῷ ἀνομβρίας καὶ νηνεμίας. — Οἱ σεισμοὶ εἰσὶ σπάνιοι· ἐν διαστήματι ἐνὸς αἰῶνος εἰς μόνος συνέβη ἀξιοσημείωτος. — Ὁ βορ-ἀνατολικὸς μόνον ἀνεμος φέρει χιόνα, ἣν ὁ ἥλιος, οἱ ὕγροι ἀνεμοὶ καὶ ἡ βροχὴ ἀναλύουσι μετ' ὀλίγας ἡμέρας καὶ οὐδόλως αὐξάνει ἐξ αὐτῆς τὸ ψῦχος. Ἐν γένει ἡ νῆσος αὕτη εἶναι τερπνὴ καὶ πλουσία· ἡ φύσις ἐπεδαψίλευσεν εἰς αὐτὴν πάντα τὰ δῶρα καὶ πάσας τὰς χάριτας αὐτῆς, καὶ ὁ ἄνθρωπος εὐρίσκει ἀφθόνης ἐν αὐτῇ πάντα τὰ πρὸς τροφήν, πρὸς ὑγιεινὴν κατοικίαν καὶ πρὸς ἐνδυμασίαν αὐτοῦ, καὶ ἐν ἐνὶ λόγῳ πᾶν τὸ συντεῖνον πρὸς ἀνάπαυσιν, τέρψιν καὶ ἀπόλαυσιν πάντων τῶν ἐπὶ γῆς ἀγαθῶν ἀνεξαίρετως. — Ἡ ἐπιφάνεια τῆς γῆς εἶναι σχεδὸν πανταχοῦ γεωργήσιμος, καὶ χλόη τερπνὴ κατακαλύπτει αὐτὴν καθ' ἅπαν σχεδὸν τὸ διάστημα τοῦ ἐνιαυτοῦ· οἱ γλυκύτεροι καρποί, τὰ ὠραιότερα ἄνθη καὶ τὰ ποικιλώτερα φυτὰ γεννῶνται ἀφθόνης ἐπὶ

της νήσου. — Εἰς πολλὰ τῶν θεμάτων προάγεται σῖτος καὶ κριθή· πανταχοῦ δὲ ἀραβόσιτος, ὃς εἶναι ἡ βᾶσις τῆς ζωοτροφίας τῶν χωρικῶν· πάντα τὰ εἶδη τῶν δημητριακῶν γεννῶνται καὶ οὐδαμῶς ἀπολείπονται τῶν τῆς Σικελίας· ἀλλ' ἡ ποσότης μόλις εἶναι τὸ τέταρτον τῆς ἀναγκῆς πρὸς τὰς χρεῖας τῶν κατοίκων· προσπορίζονται δὲ ἅπαν τὸ λοιπὸν ἀπὸ τοῦ Εὐξείνου Πόντου· ὁ σῖτος σπείρεται τὸ φθινόπωρον, καὶ θερίζεται τὸν ἰούνιον· εἰδὸς τι αὐτοῦ σπείρεται τὸν ἀπρίλλιον καὶ μετὰ 60 ἡμέρας θερίζεται, καὶ εἰς κόκκος αὐτοῦ προάγει 600 καὶ ἐπέκεινα· ὁ ἀραβόσιτος σπείρεται περὶ τὰ τέλη τοῦ ἀπριλλίου, τὸν μάϊον καὶ ἰούνιον καὶ συλλέγεται τὸν σεπτέμβριον καὶ ὀκτώβριον· εἰς κόκκος φέρει 800· τὸ ἐξ αὐτοῦ ἄλευρον διατηρεῖται κάλλιστα· οἱ χωρικοὶ κατασκευάζουσιν ἐξ αὐτοῦ ἄρτον, ὃς εἶναι ἐν χρήσει καὶ παρὰ τῷ ἐν τῇ πόλει λαῷ. — Οἶνος γίνεται εἰς μεγάλας ποσότητας, εἶναι δ' ἐρυθρόχρους, βαρὺς καὶ κακῆς ποιότητος· οἱ ἐπὶ τῶν ξενικῶν οἴνων τεθέντες φόροι ἠϋξήσαν ἀπὸ τινος καιροῦ τὴν ἀξίαν αὐτοῦ, καὶ ἂν καὶ ἐκ τῆς εἰς τὰς παλαιὰς συνηθείας ἐπιμονῆς κακῶς μέχρι τοῦδε καλλιεργῶνται αἱ ἄμπελοι, ὁ καρπὸς αὐτῶν εἶναι καὶ ἄφθονος καὶ πολύτιμος, καὶ ἂν ἅπαξ ἡ καλλιέργεια τῆς ἀμπέλου βελτιωθῇ, καὶ ἡ οἰνοποιία τελειοποιηθῇ, ἡ ἐκ τῆς ἐξαγωγῆς τοῦ οἴνου πρόσθετος ἔσται βεβαίως ὑπερτέρα τῆς ἐκ τοῦ ἐλαίου. Εἶναι δὲ ὁμολογούμενον καὶ δι' ἀκριβῶν ὑπολογισμῶν ἀποδεδειγμένον ὅτι ἡ Κορινθιακὴ σταφυλὴ, ἐξ ἧς γίνεται ἡ μέλαινα ψιλὴ σταφίς, ἡ κοινῶς κουραντί λεγομένη, εἶναι τετραπλασίως καὶ ἐπέκεινα πολλάκις ἐπικερδεστέρα τῆς ἐπιτοπίου κοινῆς σταφυλῆς τοῦ ἀρίστου εἶδους. — Ἡ νῆσος αὕτη προάγει τὸ ἄριστον ἔλαιον τῶν μερῶν τούτων, ἐξαιρουμένου μόνον τοῦ τῆς Παξοῦ, καὶ κατακαλύπτεται ὑπὸ ἐλαιοδένδρων, ὧν

ὁ ἀριθμὸς λογίζεται 13,000,000· τὰ δένδρα ταῦτα ἐν ἔτει εὐφορίας προάγουσι 400,000 χοεῖς (βχεῖλας) ἐλαίου, ἡ δ' ἐξ αὐτοῦ πρόσσδος συμποσοῦται εἰς 3,000,000 διστήλων· ἐκ δέκα ἐτῶν συνήθως τὸ ἐν εἶναι ἐντελῶς εὐφορον, τὰ τέσσαρα μέτρια καὶ τὰ πέντε ὅλως ἄφορα. Οἱ Κερκυραῖοι οὐδέποτε μαστιζοῦσι τὰ δένδρα, ἀλλ' ὁ καρπὸς πίπτει ἐκ φύσεως ἀφ' ἑαυτοῦ ἡσύχως καὶ ἀκλονήτως, καὶ οὕτως ἡ συγκομιδὴ παρατείνεται μέχρι τοῦ μαΐου· λέγουσι δὲ ὅτι αἱ τελευταῖαι ἐλαῖαι δίδουσι τὸ ἄριστον ἔλαιον· τὰ ἐλαιόδενδρα ταῦτα ἐφυτεύθησαν καθ' ἣν ἐποχὴν οἱ Ὀθωμανοὶ ἐκυρίευσαν τὴν Κρήτην. Θέλουσα τότε ἡ Ἑνετία ν' ἀναπληρώσῃ τὴν εἰς τὸ ἐμπόριον αὐτῆς ἔλλειψιν τοῦ ἐλαίου, ὑπέσχετο ἀνὰ ἓν φλωρίον χρυσοῦν εἰς ὅντινα ἐφύτευεν εἰς Κέρκυραν 100 ἐλαίας· διὸ καὶ ἐφυτεύθησαν πλησιέστατα ἡ μία τῆς ἄλλης, διότι ἕκαστος ἐφύτευεν ὅσας πλείστας ἠδύνατο, καὶ οὕτως ἐμορφώθη δάσος πετυκνωμένον· ἀμελοῦνται δὲ τὰ ἐλαιόδενδρα ὑπὸ τῶν κατοίκων καὶ, πλὴν τινων ἐξαιρέσεων, οὔτε κλαδεύονται, οὔτε ἀραιοῦνται, οὔτε κοπρίζονται, διὸ καὶ προάγουσιν ὀλίγον καὶ οὐχὶ ἐπομένως τὸν ὅσον τὸ δυνατόν ἄριστον καρπὸν· ἡ ἐλαιοποιία ὡσαύτως εἶναι κακίστη καὶ τὰ ἐλαιοτριβεῖα ἀτελέστατα, καὶ ὁμως τὸ ἔλαιον γίνεται ἐξαιρετόν, ἐξ οὗ ἐξάγεται ὅτι, ἐὰν κατεβάλλετο ἡ ἀπαιτουμένη ἐπιμέλεια, ἡ νῆσος αὕτη ἠδύνατο νὰ προάγῃ τὸ ἄριστον ἔλαιον τῆς οἰκουμένης. — Τὰ ὄσπρια ὡς καὶ ῥίζαι παντοδαπαὶ εἰσὶ καλλίστης ποιότητος. — Τεσσάρων εἰδῶν σῦκα συλλέγονται κατὰ τέσσαρας ἐποχὰς τοῦ ἔτους· τὸ 1^{ον} εἶδος τὸν ἰαννουάριον μικρὰ καὶ μελανόχροα· τὸ 2^{ον} τὸν μάϊον καὶ ἰούνιον κοκκινωπά· τὸ 3^{ον} τὸν ἰούλιον λευκὰ καὶ κάλλιστα· τὸ 4^{ον} τὸν αὐγουστον καὶ σεπτέμβριον φθινοπωρινά. Τὸ πρῶτον εἶδος, δηλ.: τὸ τοῦ

χειμῶνος, εἶναι ὅπως οὖν σπάνιον καὶ εὐρίσκεται μόνον εἰς τὸ χωρίον Ἀρκαδάδες, κατὰ τὸ θέμα Γυροῦ. — Αἱ πορτοκαλέαι καὶ λεμονέαι ἀνθοῦσι τρίς τοῦ ἐαυτοῦ· τὸ πρῶτον ἄνθος φαίνεται κατὰ τὸ ἔαρ· τὸ δεύτερον, ὅταν ὁ πρῶτος καρπὸς φθάσῃ εἰς τὸ τρίτον τοῦ μεγέθους αὐτοῦ, καὶ τὸ τρίτον, ὅταν ὁ δεύτερος καρπὸς φθάσῃ εἰς τὸ ἥμισυ ἐννοεῖται δὲ ὅτι δὲν μετέχουσι πάντα ἐπίσης τὰ δένδρα τῆς αὐτῆς γονιμότητος, ἀλλὰ μέρος μόνον αὐτῶν καὶ ὅσα πρὸ πάντων τύχῃσι θέσεως ἐπιτηδεΐας καὶ τῆς ἀπαιτουμένης περιποιήσεως. — Ἐκ τῶν ὀπωροφόρων δένδρων μόνον ἡ μεσπιλέα καὶ ἡ ὄη (Σουρβία) εἰσὶ σπάνια· πάντα τὰ λοιπὰ ἀνεξαίρετως εἰσὶν ἄφθονα. — Ὁ καπνὸς καλλιεργεῖται καὶ εὐδοκιμεῖ· ἀλλ' ἐπειδὴ δαπανᾷται μεγάλη ποσότης, ὁ γινόμενος εἶναι ὀλίγος ὥς πρὸς τὴν ἀνάγκην τοῦ τόπου· εἶναι δὲ παχύς, ἐλαιώδης καὶ ἀρίστης ποιότητος. Τὸ λίνον, ὁ κάνναβος καὶ τὸ βυμβάκινον ἀμφοτέρων τῶν εἰδῶν, τὸ ναννοφυῆς δηλ· καὶ τὸ θαμνώδες, εὐδοκιμοῦσιν ἄριστα, καὶ κατασκευάζονται ἐξ αὐτῶν παντοῖα ὑφάσματα, σχοινία κτλ. — Ἐκτὸς τῶν λοιπῶν φυτῶν εἰσὶ καὶ πολλὰ ἱαματικά, ἐν οἷς καὶ τὸ καλούμενον κοραλίνα, ὅπερ, φυόμενον ἐπὶ τῶν κατὰ τὰς ἀκτὺς τῆς θαλάσσης βράχων, ἔχει δύναμιν ἀνθελμιντικήν. — Ἡ νῆσος αὕτη ἐδύνατο νὰ φέρῃ πολλαπλάσια τῶν νῦν προϊόντων, ἀλλ' οὐδόλως ἐμψυχοῦται ἡ γεωργία· μικρὰ φροντίς καταβάλλεται εἰς βελτίωσιν τῶν κτημάτων· τὸ πνεῦμα τῆς νομοθεσίας καὶ τὸ σύστημα τῶν ἰδιοκτητῶν ἀπονεκροῦσι τὴν γεωργικὴν πρόοδον· αἱ γαῖαι εἰσὶ μὲν ἀφορολόγητοι, ἀλλ' οὔσαι διηρημέναι, διακεκομμέναι, κατακερματισμέναι κατὰ χιλίους τρόπους, καὶ ὑποκείμεναι εἰς παντοῖα καὶ παντοίως πολλαπλασιαζόμενα βάρη, καθίστανται ἀνεπιτήδευτοι εἰς δοκιμὰς ἔμφρονος οἰκονομίας· ἂν τις τῶν

γεωργῶν, ὑπερπηδῶν τοὺς τετριμμένους ὄρους, θελήσῃ νὰ ἐπιχειρήσῃ τι βέλτιον, στερεῖται τῶν ἀναγκαίων βοηθημάτων· αἱ γαῖαι κατὰ τὸ πλεῖστον εἰσὶν ἰδιοκτησίαι τῶν εὐγε-
νῶν καὶ τῶν παλαιῶν Ἑνετικῶν εἰκογενειῶν, καλλιεργοῦνται
δὲ ὑπὸ τῶν χωρικῶν ἐπὶ συμφωνίᾳ διηνεκοῦς καὶ κληρονο-
μικῆς ἐκμισθώσεως· τὸ ὀλέθριον τοῦτο σύστημα παρέλυσεν
ὅλως τὴν γεωργίαν, διότι ὁ ἰδιοκτήτης οὐδὲν δύναται νὰ
πράξῃ ἄνευ τῆς συγκαταθέσεως τοῦ γεωργοῦ, ὁ δὲ γεωρ-
γὸς, ἀπηλλαγμένος τοῦ φόβου τῆς ἐξώσεως, πράττει ὅ,τι
βούλεται, ἢ μᾶλλον οὐδὲν πράττει πρὸς βελτίωσιν· πᾶσχει
προσέτι ἡ γεωργία καὶ ἐκ τῆς καταχρήσεως τῶν ποιμένων
καὶ τῶν ποιμνίων, ἡ μένει πολλάκις ἀτιμώρητος, ὡς καὶ
ἐκ τῆς συχνάκις συμβαινούσης πλημμύρας τῶν ὑδάτων, ἡ
ἐπιφέρει αἰεὶ κῆκιστα ἀποτελέσματα καὶ πρὸς τὴν γῆν καὶ
πρὸς τὴν ὑγίαν τῶν γεωργῶν· ὅθεν μέγα μέρος πεδίων καὶ
λόφων καὶ ὄρων δεκτικῶν καλλιεργείας μένει ὅλως κεχερ-
σωμένον καὶ ἀγεώργητον. — Ἐπειδὴ ἅπαντα σχεδὸν ἡ γῆ
κατὰ μέρος εἶναι καλλιεργημένη καὶ κατὰ μέρος δρυμώδης,
αἱ νομαὶ καὶ ἐπομένως καὶ τὰ ποίμνια εἰσὶ σπάνια· αἱ
ὑπάρχουσαι δὲ ὀλίγαι νομαὶ παρέχουσιν ὑγιεινὴν καὶ χυλώδη
τροφὴν καθ' ἅπαντα τὸν ἐνιαυτὸν, πλὴν ἐξ ἧς ὀκτὼ ἐβδο-
μάδων τοῦ θέρους· τὰ κερασφόρα ζῶα εἰσὶ σπάνια· ἵπποι
δὲ, ὄνοι καὶ ἡμίονοι εἰσὶ καθ' ἱκανὸν ἀριθμὸν· ἐπειδὴ δὲ
τὰ ἐπιτόπια εἰσὶν ὀλίγα καὶ μικρά, τὰ πλεῖστα ἔρχονται
ἀπὸ τῆς Ἠπείρου, ὡς καὶ τὰ πρόβατα, αἱ αἴγες καὶ οἱ
χοῖροι. — Ἡ μωρεοφυτεία εἶναι ὅλως ἡμελημένη, καὶ ἡ
μεταξουργία ἐνεργεῖται μὲν, ἀλλ' εἰς μικρὸν καὶ ἀτελῶς,
ὡς καὶ ἡ ἀνατροφή τῶν μελισσῶν. Τὸ ἄριστον μέλι, ὅπερ
εἶναι λευκὸν καὶ εὐγευστον, γίνεται ἐν τῇ κοινότητι τῆς
Περιθίας. — Ἡ θήρα παντὸς εἶδους εἶναι ἄφθονος, καὶ οἱ

κάτοικοι εἰσὶν ἐπιτήδειοι κυνηγοί. — Ὄφεις, ἀσπίδες καὶ ἔχιδναι εὐρίσκονται. — Ἰχθεῖς πολυειδέστατοι, καὶ πάντα τὰ εἶδη τῶν κόγχων καὶ τῶν ὀστρακοδέρμων ἀγρεύοντα κατὰ τὰ παράλια, ὥς καὶ εἰς τοὺς ποταμοὺς καὶ τὰ ἰχθυοτροφεῖα τῆς νήσου· οἱ ἐγγώριοι ἀλιεῖς ἀγρεύουσι διὰ δικτύων ἐλαφρῶν καὶ οὐδέποτε ἀπομακρύνονται τῆς παραλίας· ἀλλ' οἱ οἰκοῦντες ἐπὶ τῆς νήσου Νεαπολῖται προβαίνουνσι μακρὰν εἰς τὴν θάλασσαν καὶ ἔχουσι μέγιστα δίκτυα, δι' ὧν ἀγρεύουσι καὶ μέχρι τοῦ πυθμένος τῆς θαλάσσης· ἐνεργεῖται προσέτι ἡ ἄγρα τοῦ κοραλίου, ὅπερ εὐρίσκεται ἄφθονον κατὰ τὰς ἀκτὰς καὶ εἶναι παντοίων χρωμάτων, ἐρυθρὸν, λευκὸν, φαιόν, κίτρινον καὶ μέλαν. — Μεταλλεῖα φαίνεται ὅτι κρύπτονται ὑπὸ τὰ σπλάγχνα τῆς γῆς, ἅπερ ὅμως οὐδέποτε ἐξωρύχθησαν· φαίνονται δὲ σημεῖα μετάλλων καὶ διαφόρων μεταλλικῶν ὑλῶν, ὡς σιδήρου, θείου κιτρίνου, γαιάνθρακος κτλ. — Μεγάλα δάση καὶ δρυμοὶ δὲν ὑπάρχουσιν ἐπὶ τῆς νήσου· τὰ κοινῶς ὀνομαζόμενα δάση εἰσὶ γαῖαι ἐγκαταλειμμένα, ἃς κατεκάλυψαν ἄγρια καὶ ἀχρεῖα δένδρα τεμνόμενα καὶ πωλούμενα ὑπὸ τῶν χωρικῶν πρὸς χρῆσιν πυρώσεως· μέρος τῶν δασῶν τούτων καὶ κυρίως τὸ δρυοφόρον εἶναι ἰδιοκτησίᾳ τῆς κυβερνήσεως· ἡ δρὺς τῆς Κερκύρας δὲν εἶναι μεγάλη ὡς ἄλλων τόπων· εἶναι δὲ τὸ διαρκέστερον καὶ ἐπωφελέστερον δένδρον τῆς νήσου. — Κάτοικοι, κατὰ τοὺς ἀκριβεστεροὺς ὑπολογισμοὺς, ἀριθμοῦνται ἤδη μόλις 60,000, ὧν 20,000 μέτοικοι· ἐξ αὐτῶν 18,000 κατοικοῦσι τὴν πόλιν καὶ 42,000 τὰ 115 χωρία· κατὰ δὲ τὸ ἀρχαῖον περιεῖχεν ἡ νῆσος τετραπλασίους, καὶ ἔτι μέχρι τοῦ τέλους τοῦ 14^{ου} αἰῶνος διπλασίους· αἱ ἐκ τῶν τελμάτων προξενούμεναι νόσοι εἰσὶ τὸ κύριον αἷτιον τῆς τοσοῦτον ἐπαισθητῆς ἐλαττώσεως· ὅσα χωρία κεῖνται ἐπὶ

ὀρεινῶν θέσεων εἰσὶν ὑγιεινὰ, ἐξ ἐναντίας τὰ χθαμαλὰ μέρη ἐν γένει εἰσὶ νοσώδη· αἱ κοινότεραι ἀσθένειαι εἰσὶ πυρετοὶ σαπροὶ χολερικοὶ, πυρετοὶ ἐκρηκτικοὶ προσβάλλοντες κυρίως τὰ βρέφη, κυνάγχαι, περιπνευμονίαι καταρροϊκαί, πυρετοὶ καταρροϊκοὶ καὶ διαλείποντες· οἱ ἀπλοὶ θερμοὶ πυρετοὶ εἰσὶ σπάνιοι, καὶ οὐδέποτε σχεδὸν εἰσὶν ἀμέτοχοι χολερικοῦ, ὅπερ προέρχεται, ὡς κοινῶς νομίζουσιν, ἐκ τοῦ πυκνοῦ οἴνου, τῶν παχέων κρεάτων καὶ τῶν ἄλμυρῶν, δι' ὧν ὁ λαὸς τρέφεται κατὰ μέγα μέρος τοῦ ἐνιαυτοῦ· ἀλλ' ἐπειδὴ ἀφ' ἑνὸς μέρους ὁ σῖνος τοῦ τόπου εἶναι οὐ μόνον ἀβλαβής, ἀλλὰ μάλιστα καὶ ὑγιεινός, καὶ ἅρ' ἐτέρου ὁ λαὸς μικροτάτην ποσότητα κρέατος μεταχειρίζεται πρὸς τροφήν καὶ οὐδέποτε βούτυρον, τὰ δὲ λεγόμενα ἄλμυρά εἰσὶν ἱχθυες ταριχευτοὶ καὶ τυροὶ καὶ ἐλαῖαι, καὶ ἐπειδὴ προσέτι πολὺ μέρος τῆς τροφῆς συνίσταται εἰς λάχανα, ὄσπρια καὶ ὀπώρας, δυνάμεθα νὰ θεωρήσωμεν εὐλόγως τὴν ἐπικρατοῦσαν χολὴν οὐχ ὡς προερχομένην ἐκ τοῦ συστήματος τῆς ζωοτροφίας, ἀλλὰ μᾶλλον ἐκ τοῦ φυσικοῦ διοργανισμοῦ τῶν ἀνθρώπων τούτων· πρὸς ἀπόδειξιν δὲ τούτου παρατηρεῖται ὅτι πάντες οἱ νέοι κατὰ τὴν τρυφεράν ἔτι ἡλικίαν δεικνύουσιν ὀρέξεις παραδόξους, ἐπιθυμίας ἐκτάκτους, ζωηράν καὶ ἐνεργητικὴν νόησιν, θερμὴν καὶ εὐερέθιστον φαντασίαν καὶ πρὸ πάντων μελαγχολίαν, ἧς συναισθάνονται τὰς σφοδρὰς ἐντυπώσεις. Ἰδοὺ τὰ κύρια αἷτια τῶν νόσων, καὶ ταῦτα πάλιν εἰσὶν ἀποτελέσματα τῶν βλαπτικῶν ἀναθυμιάσεων τῶν, ὡς εἴρηται, ἐπὶ τῆς νήσου τελμάτων. — Οἱ Κερκυραῖοι ἐν γένει ἄνδρες καὶ γυναῖκες εἰσὶν εὐειδεῖς, ζωηροὶ καὶ πνευματώδεις· οἱ χαρακτῆρες τοῦ προσώπου αὐτῶν εἰσὶ σύμμετροι καὶ εὐγενεῖς καὶ ἡ ζωηρότης τοῦ πνεύματος ζωγραφίζεται ἐπὶ πάσης τῆς φυσιολογικῆς αὐτῶν· κυρίως δὲ φαί-

νεγαι εἰς τοὺς μέλανας ὀφθαλμοὺς καὶ εἰς τὸ ὄξυ καὶ δια-
 βατικὸν τοῦ βλέμματος αὐτῶν· τὰ ἦθη εἰσὶ γενικῶς καλὰ
 καὶ ἡμερὰ παρὰ τοῖς κατοικοῖς τῶν ἐπὶ πετρώδους ἐδάφους
 χωρίων, ἔνθα ὁ ἀὴρ εἶναι ξηρὸς καὶ ἡ μετὰ τῆς πόλεως
 κοινωνία διακεκομμένη, ἐπικρατεῖ μεγάλη τιμιότης καὶ
 ἀπλότης, καὶ προσέτι τὸ πνεῦμα τῆς φιλεργίας καὶ τῆς
 λιτότητος· ἐν δὲ τῇ πόλει ἐκ τοῦναντίου ὑπάρχει ἀνωμαλία
 ἡθῶν· δηλ. : ἀπαντῶνται συγχρόνως καὶ αὐστηρότης καὶ
 συγκατάβασις, καὶ κυσμιότης καὶ παραλυσία· καὶ ὡς κατὰ
 τὰς μεγάλας Εὐρωπαϊκὰς πόλεις, εἰσὶ καὶ εἰς Κέρκυραν
 ἑταῖραι πωλοῦσαι ἐπὶ πάσῃ τιμῇ ἡδονὰς στιγμιαίας μετὰ
 μεταμελειῶν αἰώνιων. — Αἱ διατριβαὶ τῶν πλουσίων εἰσὶ
 θέατρα, πάλαι, παίγνια, τῶν δὲ μετρίων χοροὶ, δρόμοι,
 ἀγρωτικαὶ πανηγύρεις ἔνθα ἐπικρατεῖ εὐθυμία καὶ ἀθωό-
 της. — Ἡ γλῶσσα τοῦ τόπου εἶναι ἡ Ἑλληνικὴ· ἐν τῇ πόλει
 ὁμιλοῦσι συνήθως τὴν Ἑνετικὴν, καὶ πρό τινος καιροῦ μανθά-
 νουσι τὴν Ἀγγλικὴν καὶ τὴν Γαλλικὴν, ἀλλὰ τὰ τρία τέ-
 тарта τῶν κατοίκων τῆς νήσου ὁμιλοῦσι καὶ ἐννοοῦσι μόνον
 τὴν Ἑλληνικὴν πάνυ διεφθαρμένην· ἡ δημοσία ἐκπαιδευσις
 ἀπέχει ἔτι πολὺ τῆς ἀπαιτουμένης ἀκμῆς· μετὰ δὲ τὴν
 πτώσιν τῆς Ἀνατολικῆς βασιλείας οἱ κάτοικοι τῆς νήσου
 ταύτης ἀπώλεσαν τὸν πόθον τῆς σπουδῆς τῶν ἀρχαίων
 Ἑλληνικῶν ἀριστουργημάτων· τινὲς ἐδόθησαν καὶ ἐπέδωκαν
 εἰς τὴν Λατινικὴν καὶ τὴν Ἰταλικὴν φιλολογίαν· ἀλλ' αὐται
 ἦσαν ξέναι ὡς πρὸς τὸν Ἰωνικὸν λαὸν καὶ οὐδὲν μέγα ἠλπί-
 ζετο ἐξ αὐτῶν· ὅσοι, ὡς ὁ Νικηφόρος Θεοτόκης καὶ Εὐγέ-
 νιος ὁ Βουλγάρεως συνεκεντρώθησαν κατὰ τὸν τελευταῖον
 αἰῶνα εἰς τὴν Ἑλληνικὴν παιδείαν, ἐδύναντο τῷ ὄντι νὰ
 ἀναδειχθῶσιν τὰ ἰσχυρὰ ὄργανα τῆς ἀναγεννήσεως τοῦ τό-
 που· ἀλλ' ὅσον καὶ ἂν ἠγωνίσθησαν, ἀπαντήσαντες ἐμπόδια

ἀνυπέρβατα πρὸς τοὺς ἀγῶνας αὐτῶν ἐκ μέρους ὑπόπτου
 καὶ μηχανορράφου πολιτικῆς, ἠναγκάσθησαν ν' ἀναζητήσωσι
 καὶ εὐρωσιν ἐν Ῥωσσίᾳ ἄσυλον ἔνδοξον καὶ δεξιώτατον πρὸς
 αὐτοὺς καὶ πρὸς ἀνάπτυξιν τῆς παιδείας αὐτῶν· μικρὸν δὲ
 μετὰ τὴν πτώσιν τῆς Ἐνετικῆς ἀριστοκρατείας τὰ ὑπὸ τῆς
 Νησιωτικῆς Κυβερνήσεως ἰδρυθέντα σχολεῖα καὶ τὸ παρά-
 δειγμα τινῶν πατριωτῶν προήγαγον ὅπως οὖν τὴν σπουδὴν
 τῆς Ἑλληνικῆς γλώσσης· ἀλλ' οὐδὲν ἐπίσημον ἢ μέγα ἀπε-
 τελέσθη ἄχρι τῆς εἰς τὴν νῆσον ἐλεύσεως τοῦ φιλομούσου καὶ
 φιλελληνος Ἀγγλοῦ κόμητος Γιλφόρτου, ὃν ἡ Ἰωνικὴ κυβέρ-
 νησις ἔθετο ἐπὶ τῆς κεφαλῆς τῆς μεγίστης καὶ σπουδαιοτά-
 της ὑποθέσεως τοῦ τόπου, δηλ. : τῆς δημοσίας ἐκπαιδεύσεως·
 καὶ τότε τῷ ὄντι καθ' ἅπαν τὸ διάστημα τῆς ζωῆς τοῦ
 ῥηθέντος ἤκμασεν ἡ Ἰωνικὴ σχολὴ ὀνομασθεῖσα πανεπιστή-
 μιον, καὶ ἡ Ἑλληνικὴ παιδεία ἤρξατο νὰ προβαίνει γιγαν-
 τιαίοις βήμασι, καὶ εἶχε τὸ πανεπιστήμιον ταμεῖον μελέ-
 τῆς καὶ βιβλιοθήκην ἰδιαίτεράν συμποσούμενην εἰς περίπου
 4,000 τόμων, ἐκτὸς τῆς τοῦ εἰρημένου κόμητος συγκει-
 μένης ἐκ 30,000 τόμων, καὶ βοτανικὸν κῆπον περιέχοντα
 πλέον τῶν 4,000 ἐπιτοπίων φυτῶν, ὧν πολλὰ σπάνια, καὶ
 πάντα τὰ λοιπὰ ἀναγκαῖα, ὥς καὶ τοὺς ἀρίστους Ἕλληνας
 καὶ ἄλλογενεῖς διδασκάλους. Ἡ ἑνάρξις τοῦ κοινωφελεστάτου
 τούτου πανεπιστημίου ἐγένετο τῇ 13 Νοεμβρίου 1824, καὶ
 αἱ μεγάλαι κλάσεις ἐδιδάσκοντο κυρίως τὴν Θεολογίαν, τὸ
 δίκαιον, τὴν ἱατρικὴν καὶ τὴν φιλοσοφίαν· καρποὶ μεγάλοι
 ἠλπίζοντο ἐκ τῆς σχολῆς ταύτης· ἀλλὰ τῷ 1828 ὁ θάνα-
 τος ἀφῆρπασε τὸν ἀξιότιμον καὶ γενναῖον ἐκεῖνον ἄνδρα τὸν
 λαβόντα καὶ τὸ ὄνομα τοῦ Ἀρχοντος τῆς ὑπ' αὐτοῦ κατα-
 στάσης σχολῆς, καὶ ἔκτοτε κατέπεσεν αὐθις καὶ αὐτὴ καὶ
 περιωρίσθη εἰς μικρὰ, ὁπισθοδρομήσασα εἰς τὴν προτέραν

αὐτῆς κατάστασιν· ἀπό τινος ὅμως χρόνου καταβάλλεται ἡ ἀπαιτουμένη φροντίς περὶ τὸ σπουδαῖον τοῦτο κεφαλαιον τῆς δημοσίας ἐκπαιδεύσεως, ἣτις προβαίνει βαθμηδὸν ἐπὶ τὸ κρεῖττον· καὶ ἤδη ὑπάρχουσι πανεπιστήμιον καὶ γυμνάσιον, καὶ δύο σχολεῖα κορασίων, καὶ σχολεῖα ἀλληλοδιδασκτικὰ καὶ καταστήματα διδασκτικὰ τῆς ἀγρονομίας· ἐκτὸς τούτων προέθεντο ἤδη σκοπὸν νὰ κασταστήσωσι καὶ σχολεῖα χωρικά, τὰ δὲ κτήματα τῶν μοναστηρίων ἀφιερώθησαν πρὸ ὀλίγου εἰς τὴν δημοσίαν ἐκπαίδευσιν. — Ἡ ἐπικρατοῦσα θρησκεία εἶναι ἡ ὀρθόδοξος ἀνατολικὴ διδαχθεῖσα ὑπὸ τῶν ἀποστόλων Ἰάσωνος καὶ Σωσιπάτρου ἐπὶ Νέρωνος ἢ ὀλίγον μετέπειτα· τὸ ὅσα τῶν εἰρημένων ἀποστόλων ἐκτίθενται καθ' ἑκάστον ἔτος τῇ 10 Μαΐου ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ τῆς μνήμης αὐτῶν, ἐν ᾗ ἐκουρεύθη μοναχὸς ὁ Γεώργιος Φραντσηὶς μετονομασθεὶς Γερμανός. Ὁ πρῶτος χριστιανικὸς ναὸς, ὃν αὐτοὶ ἔκτισαν, ὑφίστατο πρὸ τινων ἔτι ἐτῶν ἐν τῇ μικρᾷ νήσῳ Βίδου· ἦν δὲ καθιερωμένος εἰς μνήμην τοῦ πρώτου μάρτυρος τῆς πίστεως. Ἡ ἐκκλησιαστικὴ ἱεραρχία σύγκειται ἐξ ἑνὸς μητροπολίτου, τριακοσίων ἱερέων καὶ δεκαπέντε διακόνων. ἡ ἐκκλησία οὐδὲν ἀποφασίζει, οὐδεμίαν ποινὴν ἐπιβάλλει ἄνευ τῆς συμπράξεως καὶ συγκαταθέσεως τῆς πολιτικῆς ἐξουσίας· τὸ ἱερατεῖον ἦν βεβυθισμένον εἰς ἀμάθειαν μέχρις ἔτι πρὸ ὀλίγου· ἀλλ' ἤδη ὑπάρχει σχολεῖον ἱερατικόν, ἐν ᾧ διδάσκονται οἱ εἰς τοῦτο προσδιοριζόμενοι νέοι· 800 ἐκκλησῖαι εἰσὶν ἐπὶ τῆς νήσου, ὧν τὸ ἥμισυ ἐν κακῇ καταστάσει· πᾶσαι αὗται αἱ ἐκκλησῖαι εἶχον εισοδήματα, ἅπερ ἡλαττώθησαν κατὰ πολὺ ἐκ τῆς καθ' ὁλόκληρον αἰῶνα κακῆς καὶ ἀπερισκέπτου διαχειρίσεως· ἡ μόνη πλουσία ἐκκλησία εἶναι ἡ τοῦ Ἁγίου Σπυρίδωνος, τοῦ προστάστου τῆς νήσου· ἡ πρὸς τὸν ἅγιον τοῦτον εὐλάβεια ἐκτείνεται οὐ

μόνον μεταξὺ πάντων τῶν κατοίκων τῆς νήσου, ἀλλ' ἔτι καὶ εἰς πολλοὺς τόπους τῆς Ἀνατολῆς, ἀφ' ὧν πέμπονται πολλάκις προσφοραὶ πολύτιμοι. — Οἱ κατοικοῦντες τὴν νῆσον καθολικοὶ μόλις συμποσοῦνται 1,000, ἀλλ' οὐδέποτε λείπουν διαβάται τοῦλάχιστον 2,000· ἔχουσιν οὗτοι ἐξ ἐκκλησίας καλὰς καὶ εὐρυχώρους· τὸ δὲ ἱερατεῖον αὐτῶν συνέστη τὸ κατ' ἀρχὰς τῷ 1367 ὑπὸ Φιλίππου τοῦ Ἀνγιοῦ, ἡγεμόνος τῆς Κερκύρας. Μετὰ παρέλευσιν δὲ τινων αἰώνων ὁ Πάπας Γρηγόριος ὁ 1'. ἔδωκεν αὐτοῖς καὶ ἀρχιεπίσκοπον, ὃς, μετὰ τὴν πτώσιν τῆς Ἑνετικῆς ἐξουσίας, οὐδέποτε διέτριψεν ἐπὶ τῆς νήσου· τὰ δὲ χρέη αὐτοῦ ἐκτελοῦνται διὰ γενικοῦ τοποτηρητοῦ αὐτοῦ (βικαρίου) ἐκλεγομένου ἐκ τῶν αὐτοχθόνων. — Οἱ ὁμολογηταὶ συμποσοῦνται ὡς ἔγιστα 2,000· ἡ πρὸ ὀλίγου κτισθεῖσα ἐκκλησία ἢ μᾶλλον τὸ διδασκῆριον αὐτῶν εἶναι ἀρίστη οἰκοδομὴ ἐπὶ τῆς παλαιᾶς ἀκροπόλεως. — Περίπου 2,000 Ἰουδαίων κατοικοῦσιν ἰδιαίτερον μέρος τῆς πόλεως ἔνθα ἔχουσι δύο συναγωγὰς καὶ μετέρχονται τὸ μίκρεμπόριον. — Ἡ βιομηχανία περιορίζεται εἰσέτι εἰς τὰς πρῶτας ἀνάγκας τῆς κοινωνίας· τὰ ἐπὶ τῆς νήσου κατασκευαζόμενα τεχνουργήματα εἰσὶ τὰ ἐξῆς = ἄγγεῖα πλίνθινα ἐκ τῶν κοινοτάτων· πλάκες χαλκαῖ διὰ τὰ πλοῖα, λαμπάδες καὶ κηρία στεάτινα, σχοινία, δέρματα, βαφαί, σκιάδια κτλ. προσέτι κατασκευάζεται σαπῶνιον, οὗ τὸ περισσεῦον ἐξάγεται, κάλαθοι καὶ κάνιστρα (πανέρια) πρὸς χρῆσιν τῶν ἐλαιοτριβείων· ὕψοςμα ἐξ ἄγριοσπάρτου καὶ ἄλλα ὑφάσματα ἐξ ἑρίου κοινότατα, ὡς καὶ ἐκ λίνου καὶ καννάβεως· ἔτι δὲ ταριχεύουσι καὶ τριχίας καὶ θύνους καὶ ἄλλα εἶδη ἰχθύων· κατασκευάζουσι τυρὸν διατηρούμενον μόλις ἓν ἔτος· ξηραίνουν τὴν σταφυλὴν καὶ τὰ σῦκα, ταριχεύουσι τὰς ἐλαίας καὶ τὰ ὠὰ τῶν ἰχθύων, ἐξ

ὧν γίνεται τὸ ὠοτάριχον, κατασκευάζουσι ῥακὴν δριμυτάτην κεκκίνην καὶ ἄλλα πνευματώδη ποτὰ εὐγευστα καὶ εὐώδη, ἔτι δὲ καὶ σοκολάταν, παγωτὰ καὶ παντοῖα εἶδη πλακούντων· ἐκ τῶν ἀνθῶν τῆς πορτοκαλέας ἐκθλίβουσιν ἀνθόσαγμα κάλλιστον. Διὰ τοῦ φλοιοῦ τῆς δρυὸς ἀπαλύνουσι τὰς βύρσας· ἐκ τοῦ κόκκου τοῦ πρίνου ἐξάγουσι βαφὴν πορφυροφοινικὴν, ἐκ τῶν φύλλων τῆς μηλέας κιτρίνην καὶ ἐκ τοῦ μήκανος μέλαιναν· αἱ γυναῖκες ἐπιτηδεύονται μεγάλως εἰς τὴν βαφικὴν· ὑπάρχουσι προσέτι χρυσοχόοι καὶ λιθοκολληταὶ ἐπιτηδειότατοι, ἐβενουργοὶ, κατασκευάζοντες ἐπιπλα κάλλιστα, ἐμβάδοποιοὶ, ῥάπται, κτίσται, λεπτουργοὶ, τέκτονες, ζωγράφοι, λιθοξοοὶ, ἀμαξηλάται, λεβητοποιοὶ, σιδηρουργοὶ, κλειδοποιοὶ, θαλαμοστόλοι (tapissiers) καὶ Ἕλληνες καὶ Ἰταλοὶ καὶ Γερμανοί. — Ἐκ τῶν ρηθέντων περὶ βιομηχανίας ἐννοεῖται ὅτι οὐδὲν τῶν ἐπὶ τῆς νήσου κατασκευαζομένων τεχνουργημάτων δύναται ν' ἀποτελέσῃ μέρος τοῦ ἐμπορίου αὐτῆς· τὰ ἐξαγόμενα ἀντικείμενα εἰσὶ κυρίως ἔλαιον καὶ πρὸς βρώσιν καὶ πρὸς χρῆσιν τῶν ἐργαστασίων, ἄλας, σαπῶνιον, καρποὶ τινες καὶ ἄλλα ἐλλάσσοнос ἀξίας· τὰ δὲ εἰσαγόμενα σίτος, ὄσπρια, ζῶα σφαγῆς καὶ ὑποζύγια, ξύλα πυρώσεως καὶ οἰκοδομῆς, ἐρέα (τσόχα), ὑφάσματα, φλανέλλα, μέταξα, παρυφαὶ (σιρίτια), ἀρώματα, λίθοι πολυτιμοὶ, πῖλοι, ὀλοσηρικὸν (κατηφές), μαχαιροπέρονα, σιδηρικὰ, κάνναθος, ὀθόνη, σχοινία, τάπητες, ἐφίππεια καὶ ὅσα ἀναγκαῖα τῶν ἵππων, χρώματα, χαρτίον, ἐργαλεῖα ναυτικὰ ὅσα ἀναγκαῖα διὰ τὰ πλοῖα, ἀγγεῖα πῆλινα, ἐμπορεύματα Ἰνδικὰ καὶ ἐν ἐνὶ λόγῳ πάντα ὅσων χρῆζει μικρὰ πρωτεύουσα ἔνθα τὰ πάντα ὥς καὶ ἡ γῆ καὶ τὸ κλίμα ἐμπνέουσι τὸν πόθον τῶν ἀπολαύσεων καὶ καθιστῶσιν αὐτὰς ἀναγκαῖας. Ἄν δὲ καὶ μεγάλη ἡ μεταξὺ τῆς ἐξαγωγῆς καὶ

εἰσαγωγῆς διαφορὰ, ἡ πλάστιγξ κλίνει αἰετὸς πρὸς ὄφελος τοῦ τόπου, διότι ἐκ τῶν εἰσαγομένων τὰ μὲν μεταπέμπονται ἀλλαχοῦ, τὰ δὲ μένοντα ἐπὶ τοῦ τόπου εἰσὶν ἐντὸς τοῦ μικροῦ κύκλου τῆς ἀνάγκης τῶν χωρικῶν, πλὴν μικρῶν τινῶν ἐξαιρέσεων. Οἱ ἄνθρωποι οὗτοι, ὧν ὁ ἀριθμὸς ἀποτελεῖ τὰ δύο τρίτα τῶν κατοίκων τῆς νήσου, οὐδὲν ἀγοράζουσι περιττὸν, ἀλλὰ περιορίζονται εἰς τὰ ἀντικείμενα τῆς πρώτης ἀνάγκης, ὡς ἀραβόσιτον, σίδηρον ἐξεργασμένον, ἵππους, βόας, πρόβατα, κοινὰ ἐξ ἐρίου ὑφάσματα, δέρματα βόεια ἐξηραμένα καὶ ἕτερα τινὰ ἐλάσσονος ἀξίας· τὰ δὲ λοιπὰ πάντα ἀναπληροῦνται διὰ τῆς εὐφορίας τῆς γῆς, διὰ τῆς φυσικῆς φιλοτεχνίας, ὡς καὶ διὰ τῆς ὑγειοῦς καὶ αὐστηρᾶς ἐγκρατείας καὶ ὀλιγαρκείας αὐτῶν· γενικῶς δὲ θεωρούμενον τὸ ἐμπόριον τῆς νήσου ταύτης, οὗτ' ἐκτεταμένον εἶναι, οὔτε πλούσιον, καὶ οὔτε μεγαλέμποροι εὐρίσκονται, οὔτε χρηματιστικὴ τράπεζα ὑπάρχει, οὗτ' ἐθνικὴ τράπεζα, οὗτ' ἄλλο, οἷονδὴ ποτ' ἐμπορικὸν κατὰστημα· εἰσὶ δὲ μόνον τινὲς μικρέμποροι, καὶ πράκτορές τινες τῶν ἐμπορικῶν οἴκων τῆς Ἰταλίας. Τὸ ἀτελὲς τοῦ Κερκυραϊκοῦ ἐμπορίου ἀποδεικνύεται καὶ ἐκ τῆς ἐλλείψεως τῶν βίκων (βαρελίων) εἰς τόπον ἔνθα τὸ ἔλαιον εἶναι ὁ κύριος πλοῦτος, ἔνθα ἡ ἀξία τοῦ πλούτου τούτου αὐξάνει καθ' ὅσον τὰ μέσα τῆς ἐξαγωγῆς καθίστανται εὐχερέστερα καὶ ἀφθονώτερα καὶ ἔνθα ἱκανὰ καὶ ἐθνικὰ καὶ ξένα ὑπ' ἀσφαλῆ σημαίαν πλοῖα ἐδύναντο νὰ ναυλῶνται ἐπ' ὀλίγῳ, καὶ ὁμῶς περιμένουσι βίκους πεμπομένους ἐκ τοῦ ἐμπορίου τῆς Ἰταλίας πρὸς περιλαβὴν τοῦ ἐντοπίου ἐλαίου. — 500 ὥς ἑγγιστα πλοῖα μεγάλα καὶ μικρὰ ἔχει ἡ νῆσος, καὶ τὸ πλήρωμα αὐτῶν σύγκειται ἐξ ἐντοπίων ναυτῶν· μέγα μέρος τῶν πλοίων τούτων παραπλέει τὰ παράλια τῆς Πελοποννήσου καὶ τοῦ Ἀδριατικοῦ πελάγους·

ἄλλα προβαίνουνσι μέχρι τοῦ Ὠκεανοῦ καὶ ἄλλα μέχρι τοῦ Εὐξείνου πόντου· αἱ κύρια ἐμπορικαὶ σχέσεις τῆς Κερκύρας εἰσὶν αἱ μετὰ τῆς Ἠπείρου, τῆς Πελοποννήσου, τῆς Ἰταλίας, τοῦ Εὐξείνου πόντου, τῆς Ἰλλυρίας καὶ τῆς Αἰγύπτου. — Οἱ Κερκυραῖοι εἰσὶ καλοὶ ἀλιεῖς, καλοὶ κολυμβηταί, καλοὶ δύται καὶ καλοὶ ναῦται. — Πολυάριθμα εἰσὶ τὰ ἐθνικὰ κτήματα ἅπερ εἰσὶν ὑπὸ τὴν ἄμεσον ἐπιτήρησιν τῆς ἀσυκῆς διοικήσεως καὶ μέγα κατέστη τὸ ἐξ αὐτῶν ὄφελος. — Ἡ διαχείρησις τῶν τελωνείων καὶ τῶν προσόδων ἐνεπιστεύετο πρότερον εἰς ἐνοικιαστάς· ἀλλ' ἀφ' οὗτου ἀνέλαβεν αὐτὴν ἡ κυβέρνησις, ἀνεδείχθη πολὺ ἐπωφελεστέρα. — Αἱ δημόσιαι ὁδοὶ πρότερον ἦσαν ἢ στεναὶ, ἐλικοειδεῖς, ἀνάντεες, ἀπότομοι καὶ δύσβατοι, ὥστε μόλις ἐδύναντο νὰ φέρωνται ἐπὶ τῶν νώτων ἀντικείμενα τινὰ τῆς πρώτης ἀνάγκης, ἢ βάραθρα πηλώδη ἐν οἷς ἐβυθίζοντο συχνάκις καὶ οἱ ἵπποι καὶ οἱ ἀγωγοίς· ἀλλ' ἐπὶ τοῦ ἄρμοστοῦ Κ. Φ. Ἀδάμ κατασκευασθεῖσαι ἀξιόλογοι ὁδοὶ διατέμνουσαι ἤδη τὴν νῆσον κατὰ πᾶσαν διεύθυνσιν, εὐκόλυναν κατὰ πολὺ τὴν κοινωνίαν τῆς πρωτευούσης πρὸς τὰ χωρία καὶ τῶν χωρίων πρὸς ἀλλήλα· καὶ ἐπειδὴ μάλιστα ἐφυτεύθησαν ἐκατέρωθεν αὐτῶν πλῆθος δρυμωδῶν δένδρων πανταίων εἰδῶν, καὶ μάλιστα συκαμινεαὶ σκωληκοτρόφοι πολυάριθμοι, μετὰ τινα χρόνον ἢ μεταξουργία ἔσεται ἐκ τῶν ἐπικερδιστέρων προσόδων τῆς νήσου. — Ἄγνωστον εἶναι ἐν Κερκύρᾳ τὸ τρομερὸν ὄνομα τοῦ φόρου εἴτε τοῦ προσωπικοῦ, εἴτε τοῦ ἐπὶ τῶν κινητῶν ἢ ἀκινήτων κτημάτων· τὸ μόνον εἰσφερόμενον εἰς τὸ ταμεῖον εἶναι τὸ τελωνιακὸν δίκαιον ἐπὶ τῶν εἰσαγομένων καὶ ἐξαγομένων ἐμπορευμάτων· καὶ τούτου ἔτι εἰσὶν ἐλεύθερα τὰ τῆς πρώτης ἀνάγκης ἀντικείμενα, ὡς ὁ σίτος, τὰ ὕσπρια, οἱ βόες καὶ τὰ πυρόξυλα· ἐκ τῶν τοιούτων μόνον

ὁ ξενικὸς οἶνος φορολογεῖται, καὶ τοῦτο μᾶλλον πρὸς ἐμψύχωσιν τῆς καλλιιεργείας τῆς ἐγχωρίου ἀμπέλου ἢ πρὸς ὠφέλειαν τοῦ ταμείου· ἡ ἐκ τῶν εἰρημένων τελωνιακῶν διακαίων καὶ τῶν ἐθνικῶν κτημάτων πρόσσοδος συμποσοῦται συνήθως εἰς 140,000 λιρ. στερλ. κατ' ἔτος· τὸ ἐλαίον καὶ ἡ κορινθιακὴ σταφίς πληρώνουσι 19 1/2 0/0 φόρον ἐξαγωγῆς, τὰ δὲ χειροτεχνήματα 7 0/0 φόρον ἐισαγωγῆς· θεωρουμένης τῆς ἐλαφρότητος τῶν φόρων ἀφ' ἑνὸς μέρους καὶ ἀφ' ἑτέρου τῆς ὀλιγότητος τῶν ἐξόδων τοῦ γεωργοῦ ὅς μόλις δαπανᾷ κατ' ἔτος 10 — 12 λιρ. στερλ. ἐπόμενον ἦν νὰ θεωρῶνται οἱ χωρικοὶ τῆς Κερκύρας ὡς εὐτυχεῖς καὶ πλούσιοι· ἀλλὰ, πλὴν τινων ἐξαιρέσεων, συμβαίνει τὸ ἀνάπαλιν· ἡ διαμέλισις καὶ ὁ κατακερματισμὸς τῶν κτημάτων ἄπερ ὑπόκεινται εἰς πολλὰς πολυπλόκους καὶ ἀμφισβητήσιμους ἰδιωτικὰς φορολογίας, αἱ ἐκ τούτων προερχόμεναι στρυφναὶ καὶ ἀπέραντοι κρισιολογίαι, αἱ κατὰ τὸ μᾶλλον καὶ ἥττον συνεχῶς συμβαίνουσαι βία καὶ καταδυναστεύεις, αἱ περιοδικαὶ νόσοι, τὸ ἀλλότριον τῆς γλώσσης τῶν δικαστηρίων ἐξ οὗ οἱ γεωργοὶ ἀναγκάζονται νὰ μισθοδοτῶσι διερμηνεῖς κατὰ πᾶσαν κρισιολογίαν ἢ καὶ ὡς γενικῶς συμβαίνει ἀγράμματοι γραφεῖς κατὰ πᾶσαν ἔκθεσιν ἀναφορᾶς ἢ ἄλλου τοιοῦτου ἐγγράφου, ταῦτα πάντα καθίστανται αἷτια ἰσχυρὰ τῆς δυστυχίας καὶ πενίας αὐτῶν τῶν ἀνθρώπων. Σῶζονται εἰσέτι ἐν Κερκύρᾳ ἀπόγονοι τῶν εὐγενῶν τῆς Ἑνετίας, ὡς Δωρίαι, Δάνδολοι κτλ. αἱ πρῶτισται δὲ οἰκογένειαι τοῦ τόπου εἰσὶν οἱ κόμητες Βούλγαροι, Καποδίστριαι, Λάνδοι, Θεοτόκαι, Χαλικιόπουλοι, Τρίβολοι, Βαρβάται, Πιέραι καὶ ἄλλαι. — Τὸ πολίτευμα τῆς Κερκύρας καὶ πάσης τῆς Ἰωνικῆς Ἑπτανήσου εἶναι κατὰ τὸν τύπον δημοκρατία συταγματικὴ ἔχουσα δύο βουλὰς, μίαν νομοθετικὴν συγκειμέ-

νην ἐκ τεσσαράκοντα βουλευτῶν, καὶ μίαν ἐκτελεστικὴν ἢ γερουσίαν ἐκ πέντε γερουσιαστῶν ἐξ ἐνὸς προέδρου ὃς θεωρεῖται ὡς ὁ ἀρχηγὸς τῆς κυβερνήσεως καὶ ὀνομάζεται πρίγκιψ καθ' ὅσον κατέχει τὴν θέσιν τοῦ προέδρου· ἀλλ' ἡ μεγάλη Βρετανία ὡς δύναμις ὑπεραπίστρια δοῦσα τὸ σύνταγμα τοῦτο ταῖς Ἰωνικαῖς νήσοις ἐπεφύλαξεν εἰς ἑαυτὴν τὴν ἀπαγορευτικὴν δύναμιν δηλ. τὸ veto ἐπὶ παντὸς νομοσχεδίου τῆς κυβερνήσεως· ὥς κατ' αὐτὸν τὸν τρόπον ὁ ἀποσελλόμενος παρ' αὐτῆς Ἰψηλὸς λεγόμενος Ἀρμοστής εἶναι ὁ ἀληθὴς κυβερνήτης.

Μ. Γ. ἀπὸ τῆς πόλεως διὰ τῆς νήσου Βίδου 17, 35', 50". πλ. 39, 38', 20".

Ο Ρ Η.

ΙΣΤΩΝΗ· τὸ ὄρος τοῦτο ὑψούμενον κατὰ τὸ βορδυτικὸν τῆς νήσου, καὶ διευθυνόμενον ἀπὸ δυσμῶν πρὸς ἀνατολάς, διήκει μέχρι τοῦ ἀκρωτηρίου Κασσιόπης. — Κατὰ τὸ πέμπτον ἔτος τοῦ Πελοποννησιακοῦ πολέμου πεντακόσιοι Κερκυραῖοι οἱ κατὰ τὰς στάσεις καὶ ταραχὰς διασωθέντες, ἔφυγον ἀπὸ τῆς νήσου, ἥδη παραλαβόντες πλοῖα καὶ ἐπικούρους, κατήλθον εἰς αὐτὴν ὡς ἑξακόσιοι, καὶ ἐμπρήσαντες τὰ πλοῖα καὶ ἀναβάντες εἰς τὴν Ἰστώνην, ὠκοδόμησαν ἐπ' αὐτῆς τεῖχος, καὶ ἔφθειρον τοὺς ἐν τῇ πόλει καὶ ἐγένοντο κύριοι τῆς γῆς (1)· κατὰ δὲ τὸ ἑβδόμον ἔτος τοῦ αὐτοῦ πολέμου ὁ Εὐρυμέδων καὶ ὁ Σοφοκλῆς πορευόμενοι ἀπὸ τῆς Πύλου εἰς τὴν Σικελίαν μετὰ πλοίων Ἀθηναϊκῶν καὶ ἀφικόμενοι εἰς Κέρκυραν, ἐστράτευσαν μετὰ τῶν ἐκ τῆς πόλεως κατὰ τῶν ἐπὶ τοῦ ὄρους τῆς Ἰστώνης καθιδρυμένων Κερκυραίων οἱ καταστάντες κύριοι τῆς γῆς, ἔβλαπτον με-

(1) Θουκυδ. β. 3, κ. 85.

γάλως, καὶ προσβαλόντες τὸ μὲν τείχισμα εἶλον, οἱ δὲ ἄνδρες καταφυγόντες ἀθρόοι πρὸς τὸ μετέωρον, συνήνεσαν τοὺς μὲν ἐπικούρους νὰ παραδώσωσιν, αὐτοὶ δὲ καταθέντες τὰ ὄπλα, νὰ δικάσθωσιν ὑπὸ τοῦ δήμου τῶν Ἀθηναίων (1).

* Βιστόνα.

ΜΕΛΙΤΕΪΣ, κατὰ Ἀπολλώνιον τὸν Ῥόδιον ἢ ΜΕΛΙΤΙΟΝ κατὰ τὸν Φαβορίνον· ἔλαβε τὸ ὄνομα ἀπὸ Νύμφης Μελίτης ἐξ ἧς ὁ Ἡρακλῆς ἐγέννησε τὸν Ὑλλον ὃς ἤνεγκεν ἀποικίαν Κερκυραίων εἰς Ἰλλυρίαν.

* Ἅγιος Ματθαῖος, πλήρες δρυμῶν πυκνῶν καὶ ἀγρίων, φωλεὰ ποτὲ καὶ κέντρον ληστῶν καὶ κακούργων, ἥδη δὲ τόπος εὐφροσύνης καὶ ἀναψύξεως· τὸ ὄρος τοῦτο παρουσιάζει φαινόμενον φυσικὸν περίεργον· κατὰ τὴν πρὸς τὴν Ἰωνικὴν θάλασσαν ἀπὸ τῆς κορυφῆς κατὰβασιν ὑπάρχει στόμιον κεκλιμένον πρὸς κοίλωμα· λίθος μέγας ριπτόμενος ἀπὸ τοῦ στομίου τούτου ἀκούεται κατ' ἀρχὰς μέχρι ἐνὸς λεπτοῦ κυλιόμενος· εἴτα παύει ὁ ἦχος κατὰ ἑπτὰ δεύτερα, καὶ τότε κρότος φρικώδης ὡς κεραυνοῦ πλανωμένου εἰς σπλάγχνα ἡφαίστου ἐμφαίνει ὅτι ὁ λίθος κατωθεῖται ἀπὸ βράχου εἰς βράχον, μεθ' ὃ ἀκούεται βυθιζόμενος εἰς ὕδωρ μετὰ μεγάλης ὀρμῆς, διατρέξας 739 ποδῶν διάστημα· ἐκ τοῦ φαινομένου τούτου ἀποδεικνύεται ὅτι τὸ ὄρος τοῦ Ἀγ. Ματθαίου εἶναι κατὰ μέρος κοῖλον, καὶ ἴσως ποτὲ καταβυθισθῇ· τὸ ὕψος τοῦ ὄρους τούτου εἶναι 1400 ποδῶν.

Ἐκτὸς τῶν εἰρημένων δύο ὄρεων εἰσὶ καὶ ἄλλα ἐν τῇ νήσῳ, τὰ ἐξῆς, ὧν τὰ ἀρχαῖα ὀνόματα ἀγνοοῦνται.

* Γαλήσιον, μικρὸν ἀπέχον τοῦ ὄρους Ἀγίου Ματθαίου· ἡ ἐκκλησία ἐορτάζει τῇ 7 Σεπτεμβρίου θαυματουργόν τινα

(1) Θεουκ. β. 4, κ. 46.

ἀσκητὴν τοῦ Γαλιλαίου καλούμενον Δάζαρον, (τοῦ ἐν Γαλιλαίᾳ τῷ ὄρει ἀσκήσαντος).

* Παντοκράτωρ, τὸ ὑψηλότερον πάντων τῶν ἐν τῇ νήσῳ ὀρέων· εἶναι δικόρυφον, καὶ ἡ μὲν πρὸς δυσμὰς αὐτοῦ κορυφὴ ἔχει ὕψος 2,795 ποδῶν, ἡ δὲ πρὸς ἄρκτον 2,572. Ἀπὸ τῶν κορυφῶν τοῦ ὄρους τούτου ἐπήγαγε τὸ νεώτερον ὄνομα τῆς νήσου Κ ο ρ φ ο ῖ. Οἱ κλάδοι τοῦ Παντοκράτορος ὀνομαζόμενοι Σινιαῖς, Περίθεια, Ὁμαλὴ, Στρινίλλα καὶ Λεύκη καὶ γενικῶς μετὰ τοῦ Παντοκράτορος αὐτοῦ φέροντες κατ' ἐξοχὴν τὸ ὄνομα Ὅρος ἐκτείνονται μέχρι τοῦ ἀκρωτηρίου Ἀγίου Ἀγγέλου καὶ ἔχουσιν ὕψος 1,400—2,000 ποδῶν· εἰσὶ δὲ πλούσια τὰ ὄρη ταῦτα εἰς ἀρίστas νομὰς καὶ εἰς παντοῖα δένδρα δρυμαῖα, ὡς δρυς, πετελέας καὶ ἄλλα χρήσιμα εἰς τὴν οἰκοδομικὴν.

* ἍΓΙΟΙ-ΔΈΚΑ, ὕψους ποδ. 1,835.

* ἍΓΙΟΣ ΣΤΑΥΡΟΣ » » 1,400.

* ΠΑΥΛΙΑΝΑ,

* ΓΑΡΟΥΝΑ,

* ἍΓΙΟΣ ΓΕΩΡΓΙΟΣ,

} ὡς ἔγγιστα ὡς τὸ ἀνωτέρω.

* ΣΠΗΛΙΟΝ, ὕψος ποδ. 1,017.

* ΧΑΩΜΟΝ,

* ΚΡΙΤΙΚΑ

} ὡς ἔγγιστα ὡς τὸ προλαβόν.

Καὶ ὅσα πρὸς νότον

* ἍΓΙΟΣ ΜΑΡΚΟΣ παρὰ τὴν πόλιν.

* ἈΒΡΑΑΜ ὡσαύτως.

Α Κ Ρ Ω Τ Η Ρ Ι Α.

ΚΑΣΣΙΟΠΗ τὸ βορειότατον τῆς νήσου.

* Ἀγία Αἰκατερίνα.

ΦΑΛΑΚΡΟΝ νοτιώτερον τῆς Κασσιόπης (1).

* Ἄγιος Ἄγγελος· ἔχει σχῆμα κώνου ἐπιμήκους, ὑψομένου σχεδὸν καθέτως ἐπὶ τῆς ἐπιφανείας τῆς θαλάσσης· φαίνεται ὅτι ἡγεμών τις ἐκ τοῦ οἴκου τῶν Παλαιολόγων ἔκτισεν ἐνταῦθα περὶ τὰ τέλη τοῦ 14^{ου} αἰῶνος φρούριον, οὗ σῶζονται λείψανα· τὰ ἐρείπια τοῦ Παλαιοχωρίου, τὸ ὄρος ἡ Βιστόνα (Ἰστώνη) καὶ ὁ σκόπελος ὁ καλούμενος Παλαιοκαστρίτσα, οἱ διὰ γεφύρας κινητῆς ἐνοῦται μετὰ τῆς νήσου, ὀλίγον ἀπέχουσι τοῦ Ἄγ. Ἀγγέλου· ἡ ἀπὸ τοῦ ἀκρωτηρίου τούτου θέα εἶναι ἀξιοθαύμαστος· ἡ κορυφή εἶναι ὁπωσοῦν κοίλη, καὶ ἐντὸς μικρᾶς κολπώσεως εἰσὶ λείψανα παλαιᾶς ἐκκλησίας.

ΛΕΥΚΙΜΝΗ τὸ νοτιώτατον, ἀπέναντι τῶν παρὰ τὴν Ἥπειρον Συδότην (1). Οἱ Κερκυραῖοι ἅμα μετὰ τὴν κατὰ τῶν Κορινθίων νίκην ἔστησαν τροπαῖον ἐπὶ τῇ Λευκίμνῃ (2), καὶ ἐν ἐτέρᾳ δὲ πρὸς τοὺς αὐτοὺς ναυμαχίᾳ τὸ πεζικὸν τῶν Κερκυραίων μετὰ χιλίων ὀπλιτῶν Ζακυνθίων ἐστρατοπεδεύσαντο ἐπὶ τῷ ἀκρωτηρίῳ τούτῳ (3)· κατὰ δὲ τὴν τοῦ δήμου κατὰ τῶν ὀλιγαρχικῶν ἐπανάστασιν ἀποθάντες οὗτοι μετὰ τῶν Πελοποννησίων εἰς Λευκίμνην, ἐπόρθουν τοὺς ἀγρούς (4).

* Λευκόν· οὐ πόρρω τοῦ ἀκρωτηρίου τούτου περὶ τὸ χωρίον Ἐγριπον σῶζονται ἔχνη οἰκοδομῆς ἀρχαίας κατερειπωμένης.

ΛΜΦΙΠΑΓΟΣ, κατὰ τὸ βορ-δυτικόν.

* Ἀφιόνη ἢ Τιμόνη· παρὰ τὸ ἀκρωτήριο τοῦτο εἰσὶν ἐρείπεια πόλεως ἀρχαίας, οὐ πόρρω τοῦ χωρίου Πάγου· κατὰ τὴν γνώμην πολλῶν πεπαιδευμένων περιηγητῶν ἐνταῦθα ὑπῆρξεν ἡ ὑπὸ τοῦ Ὁμήρου μνημονευομένη πόλις.

(1) Στράβ. β. 8, σ. 324. (2) Θουκυδ. β. 1, κ. 30. (3) Αὐτ. κ. 47.

(4) Αὐτ. β. 3, κ. 79.

Ἐκτὸς τῶν ἀνωτέρω κυρίων ἀκρωτηρίων εἰσὶ καὶ ἕτερα μικρὰ κατὰ τὸ βόρειον γνωριζόμενα μόνον διὰ τῶν νεωτέρων ὀνομάτων, τὰ ἐξῆς =

* ΔΡΑΣΤΙ πρὸς δυσμὰς τῆς Ἀγίας Δικατερίνης.

* ΣΙΔΑΡΙ κατ' ἀνατολὰς τοῦ Δραστίου.

* ΚΕΦΑΛΙ κατὰ τὸ βορ-δυτικόν, κάτωθεν τοῦ Δραστίου.

* ἈΣΤΡΑΚΑΡΙ κατ' ἀνατολὰς τοῦ Σιδαρίου καὶ δυσμὰς τῆς Ροδέλας.

* ΡΟΔΕΛΑ κατ' ἀνατολὰς τοῦ Ἀστρακαρίου καὶ κατὰ τὸ νοτ-δυτικόν τῆς Ἀγ. Δικατερίνης.

Κ Ο Ι Λ Α Δ Ε Σ.

* Ἡ τῆς ΡΟΠΑΣ εἶναι ἡ μεγίστη καὶ φαίνεται ὡς κρατὴρ ἡφαίστου· τὸ μῆκος αὐτῆς ἀπὸ τοῦ Κεφαλοβρύσου μέχρι τῶν Γαρδελάδων εἶναι ὡς ἐγγιστα 6 μιλ. Ἀγγλ. = 2 ὥρ. τὸ δι πλάτος ποικίλλεται πανταχοῦ· κατακαλύπτεται ὑπὸ χαριστάτης καὶ διηνεκοῦς χλόης, καὶ εἶναι τόπος τερπνῆς περιδιαβάσεως· καταρδεύεται ὑπὸ τῶν ὑδάτων τοῦ Κεφαλοβρύσου ὡς καὶ τῶν πλησιοχώρων ὀρέων, καὶ κατὰ τὸ πλεῖστον αὐτῆς μέρος διαμένει χλοερὰ μέχρι τῆς παρελεύσεως τοῦ ἡλιοστασίου, δυνάμει τεχνητῶν ἀπορροῶν ἐκχεομένων ἀτάκτως εἰς τὸ ὀρμητήριον τῶν Ἑρμινῶν· προάγει 8 — 10,000 μοδίων ἀραβοσίτου· διὰ δὲ τακτικῆς καὶ ἐπιμελοῦς διευθύνσεως τῶν ὑδάτων δύναται νὰ προάγῃ τετραπλασίαν ποσότητα.

* Ἡ τοῦ ἈΓ. ὈΝΟΥΦΡΙΟΥ κατὰ δεύτερον λόγον τῆς προλαβούσης, ἔχει ὡς δύο μιλ. περιφέρειαν καὶ φαίνεται κατὰ τὸν χειμῶνα ὡς λίμνη, ἥτις ξηραίνεται καὶ σπείρεται κατὰ τὸ θέρος· βάραθρον κολπῶδες ἀπορροῶν μέχρι τινὸς διαστέμματος τὰ ὕδατα αὐτῆς, ἅπερ, δυνάμει μύλου εἰς

Βράδανον ἀναβρύουσιν αὐθις κατ' ἀπωτέραν ἀπόστασιν· ἀπὸ τῆς Πάληκας καὶ ἀπὸ τῶν πέριξ τοῦ Σκριπεροῦ φαίνονται διακεκριμένως αἱ κοιλάδες τῆς Ράπας καὶ τοῦ Ἀγίου Ὀνουφρίου.

Εἰσὶ καὶ ἄλλαι κοιλάδες κατὰ τὸ μᾶλλον καὶ ἥττον ἐλάσσονες.

ΠΟΤΑΜΟΙ.

* ΠΟΤΑΜΙ,
* ΜΕΣΟΓΓΙ.

Ἀρδεύοντες τὸ τμήμα τῆς Λευκίμνης, ἐκδίδουσιν εἰς τὸν αὐλῶνα τῆς Ἠπείρου· αἱ ἐκβολαὶ αὐτῶν καθίσταντα πολλάκις ἀβαθέστεραι τοῦ λοιποῦ τοῦ κύτους διὰ τὴν ὑπὸ τῶν ἀνέμων ἐπισωρευομένην ἄμμον, ὥστε σκάφαι ὑπὲρ τὸ μέτριον πεπληρωμέναι δυσκόλως ἐνίοτε διαβαίνουσιν.

* ΠΟΤΑΜΟΣ, διαβρέχει μέρος τῶν πρὸς δυσμὰς προαστείων καὶ ἐκδίδωσιν εἰς τὸν αὐλῶνα τῆς Ἠπείρου.

* ΔΙΣΣΟΠΟΤΑΜΟΣ, διέρχεται διὰ πολλῶν χωρίων τοῦ τμήματος Γυροῦς καὶ εἶναι ὁ μόνος τῶν ἐπὶ τῆς νήσου ποταμῶν, ὃς πλημμυρῶν, προξενεῖ ἐνίοτε βλάβην.

Ἐκτὸς τῶν εἰρημένων τεσσάρων μικρῶν ποταμῶν, ὑπάρχει καὶ πλῆθος ἀναριθμητον ῥυάκων καὶ χειμάρρων, ὧν τὰ ὕδατα ἐκ τῆς κατὰ τοῦτο ἀφροντισίας φθείρουσι καθ' ἕκαστον ἔτος κατὰ τὸ μᾶλλον καὶ ἥττον μέγα μέρος τῶν πεδιάδων τῆς νήσου.

ΚΑΤΑΡΡΑΚΤΑΙ.

Εἰσὶ πολλοὶ ἐπὶ τῇ νήσῳ καὶ πάντες φυσικοὶ καὶ χαρίεντες, χορηγῶντες ἄριστον καὶ ποτιμώτατον ὕδωρ, καταρδεύοντες τὰ πέριξ καὶ σρέφοντες πολλοὺς μύλους· οἱ κυριώτεροι εἰσὶν οἱ ἐξῆς=

* ΝΙΦΕΣ, στρέφει 24 μύλους.

* ΚΥΘΡΙΑΝΑΔΕΣ » 7 »

* ΜΕΛΙΣΣΟΥΔΙ, » 16 » οὗτος καταρρέων

ἀπὸ μεγίστου ὕψους ὀρμητικὸς καὶ χειμαρρῶδης, διέρχεται ἀνὰ μέσον τῶν δασῶν διὰ χιλίων διεξόδων, καὶ δὲν ἀρδεύει τοὺς πλησιοχώρους ἀγροὺς, ἀλλ' ἀραιοῦται, ἐξατμίζεται καὶ ἐξαφανίζεται.

* ΚΑΡΔΑΚΙ, οὗτος ἦν ποτε τῶν σημαντικωτέρων καταρ-
ρχικτῶν· ἀλλ' ἀφ' οἷου οἱ Ῥῶσοι ἐκανονοβόλησαν τὸ φρού-
ριον τῆς πόλεως, ἀπώλεσε πολὺ τῆς προτέρας δυνάμεως,
καὶ ἤδη εἶναι πίδαξ μόνον ἀπλοῦς κατὰ τὴν ἀγαπητὴν τῷ
Ἱπποκράτει θέσιν· ἠθέλησαν μετὰ ταῦτα διὰ τῆς τέχνης νὰ
ἐπανορθώσωσι τὴν φύσιν, ἀλλὰ μᾶλλον ἐβλάψαν αὐτὴν, ὥς
συνεχέστατα συμβαίνει κατὰ παρομοίας περιστάσεις.

* ΣΤΑΤΡΟΣ,

* ΓΑΣΙΟΥΡΙ,

οὐ πόρρω τοῦ Καρδακίου καταπίπτου-
σιν οὗτοι ἀπὸ τοῦ κοιλώματος τῶν βρά-
χων, ἀρδεύουσι τοὺς κήπους καὶ σρέφου-
σιν 22 μύλους εἰς Φοινικίον.

Εἰσὶ καὶ ἄλλοι καταρρέοντες ἐν οἷς ἡ ΚΑΜΑΡΙΑΛΑ εἶ-
ναι περίφημος διὰ τὴν ἡχώ.

Ι Χ Θ Υ Ο Τ Ρ Ο Φ Ε Ι Α .

* Τὸ τὸς ΚΟΡΥΣΙΑΣ ὅπερ φθείρει τὸν καλὸν αἶρα τοῦ
τμήματος τῆς Λευκίμνης.

* Τὸ τῆς ἈΝΔΙΝΙΟΤΗΣ, μολύνον μέρος τοῦ τμήματος
τῆς Γυροῦς.

* Τὸ τοῦ ΠΕΡΑΜΑΤΟΣ, καθιστῶν κινδυνῶδες τὸ μέ-
γιστον μέρος τῶν κατὰ τὸ νότιον τῆς πόλεως προαστείων·
γέμει τοῦ εἶδους τῶν παχέων ἰχθύων τῶν καλουμένων Ῥου-
κλιά. Τὸ Πέραμα ἦν ποτὲ ὁ παλαιὸς λιμὴν τῆς πόλεως ὅν

ἡ φιλοκέρδεια μετέβαλεν εἰς φθοροποιὸν τῆς ὑγείας ἰχθυο-
τροφεῖον.

ΤΕΛΜΑΤΑ.

Τὰ τῆς ΡΟΠΑΣ, τῆς ΚΟΝΤΟΚΑΛΗΣ, τοῦ ἸΨΟΥ, τῆς
ΚΟΥΝΟΥΠΕΝΑΣ, τῆς ΚΑΒΡΟΔΙΜΝΗΣ κτλ. ὧν αἱ φθορο-
ποιαὶ ἀναθυμιάσεις καθιστῶσι νοσώδη δέκα ἢ δώδεκα χω-
ρία τοῦ κέντρου· ἐκ ταύτης τῆς αἰτίας προέρχονται κυρίως
οἱ τοὺς διαφόρων μερῶν τῆς νήσου κατοίκους μαστίζοντες
πυρετοὶ ὧν αἱ περιοδικαὶ ἐπάνοδοι ἐξεσθενοῦσι τὰ σώματα
καὶ δίδουσιν ἔξιν μελαγχολικὴν καθ' ἅπαν τὸ διάστημα τοῦ
ἐνιαυτοῦ, ὡς καὶ αἱ ἐπιδημίαι καὶ αἱ ἐπιζωοτίαι αἱ κατὰ
τὸ θέρος καταφθείρουσαι πολλάκις τὰ πλησιόχωρα· τὸ αἴ-
τιον τοῦτο τῆς φθορᾶς καίεσται τοσαῦτον ἰσχυρὸν κατὰ δύο
περίπου αἰῶνας, ὥστε πολλαὶ κοινότητες ἀπώλεσαν τὸ
ἥμισυ τῶν κατοίκων αὐτῶν· πάντα δὲ ταῦτα καὶ τὰ ἰχθυο-
τροφεῖα καὶ τὰ τέλματα δύνανται νὰ ἀποξηρανθῶσιν ἄνευ
οὔτε μεγάλης δυσκολίας οὔτε πολλῶν ἐξόδων.

ΠΟΛΙΣ.

ΚΟΡΚΥΡΑ ἢ ΚΕΡΚΥΡΑ, πόλις πρωτεύουσα τῆς ὁμο-
νύμου νήσου, κτίσμα Ναυσιθόου (1). — Οἱ Κερκυραῖοι ἀνέ-
θεσαν ποτὲ δύο ταύρους χαλκοῦς, ἔργα Θεοπόμπου Αἰγινή-
του τὸν μὲν εἰς Ὀλυμπίαν, τὸν δὲ εἰς Δελφοὺς δι' αἰτίαν
τοιαύτην. Ταῦρος ἀποχωριζόμενος καθ' ἑκάστην τῆς λοιπῆς
ἀγέλης καὶ κατερχόμενος ἀπὸ τῆς νομῆς εἰς τὴν θάλασσαν,
ἐμυκάτο· ὥστε ὁ βουκόλος ἀπορήσας ἐπὶ τῷ πράγματι καὶ
καταβὰς, εἶδε πλῆθος ἀναρίθμητον θύνων, καὶ εἰδοποίησεν
εὐθὺς τοὺς κατοίκους τῆς πόλεως· θέλοντες δὲ οὗτοι νὰ

(1) Ἴδε Κόρκυρα νῆσος.

ἀγρεύσωσι τοὺς θύνους, ἀλλ' εἰς μάτην ταλαιπωρούμενοι, ἀπέστειλαν θεωροὺς εἰς Δελφοὺς, καὶ οὕτω κατὰ τὴν ἀποκρίσιν τοῦ μαντείου τὸν μὲν ταῦρον ἔθυσαν τῷ Ποσειδῶνι, τοὺς δὲ θύνους ἅμα μετὰ τὴν θυσίαν ἀγρεύσαντες, κατεσκεύασαν ἀπὸ τοῦ δεκάτου τῆς ἄγρας τὰ δύο εἰρημένα ἀναθήματα (1). — Ἐν τῷ γυμνασίῳ τῆς Ἡλίδος, ἄνωθεν τοῦ τάφου τοῦ Ἀχιλλέως ἦν στοὰ λεγομένη τῶν Κερκυραίων εἰς δύο σειρὰς στηλῶν ὧν ἡ μία ἦν τετραμμένη πρὸς τὴν πόλιν (2).

* Κέρκυρα κοιν. Κορφοί, πρωτεύουσα τῆς νήσου καὶ πόσης τῆς Ἑπτανήσου, κατὰ τὸ μέσον τῆς πρὸς ἀνατολὰς παραλίας, ἀπέναντι τῆς Σκάλας τῶν Σαγιαδῶν τῆς Ἀλβανίας, ὀχυρωτάτη καὶ μία τῶν πολεμικωτέρων καὶ δυσπορθητοτέρων πόλεων τῆς οἰκουμένης· ἐπὶ ἀκρωτηρίου πετρώδους προβάλλοντος εἰς τὴν θάλασσαν κεῖται τὸ παλαιὸν φρούριον περικυκλούμενον πανταχόθεν ὑπὸ τῆς θαλάσσης, πλὴν τῆς πρὸς τὴν ξηρὰν πλευρᾶς ἣ σκεπάζεται ὑπὸ δύο προχωμάτων καὶ βαθείας τάφρου ἐκτεινομένης ἀπὸ θαλάσσης εἰς θάλασσαν· κάτωθεν τοῦ φρουρίου τούτου κεῖται ἡ πόλις καὶ παρ' αὐτὴν ἕτερον φρούριον ἐπὶ τοῦ ὄρους τοῦ Ἁγίου Μάρκου ὑπερκείμενον τῷ ἀπέναντι ὄρει τοῦ Ἀβραάμ ὃ ἦν πρότερον ὑψηλόν, ἀλλ' ἀπὸ τινος χρόνου κατὰ πολὺ μέρος ἐξωμαλίσθη· τὸ ὀχυρότατον τοῦτο φρούριον τῆς Κερκύρας κατεσκευάσθη δι' ἐξόδων ἀπάσης τῆς Εὐρώπης ὡς προπύργιον κατὰ τῶν ἐπιδρομῶν τῶν Ὀθωμανῶν· ἀλλ' ἡ Μεγάλη Βρετανία κατηδάφισεν αὐτὸ ἤδη καὶ συνεκέντρωσε τὴν φύλαξιν τῆς πόλεως εἰς τρεῖς μέρη = τὴν ἀκρόπολιν, τὸ ἴσον λεγόμενον φρούριον καὶ τὴν πρὸ τοῦ λιμένος μικρὰν νῆσον

(1) Πλυσ. Φωκ. κ. 9. (2) Ἑρτοὶ καὶ Ἑταῖραι· Ἑλλάδος T. 2, σ. 180.

Βίδο· ἡ μεταβολὴ αὕτη ἐγένετο χάριν οἰκονομίας, διότι πρὸς φρουρήσιν τῶν παλαιῶν ὀχυρωμάτων ἀπῆρτετο ἀριθμὸς 35,000 ἀνθρώπων, πρὸς φύλαξιν δὲ τῶν τριῶν τούτων φρουρίων ἀρκοῦσι μόνον 2,000 καὶ ἡ φύλαξις γίνεται ἐπὶ σης καλὴ ὥς καὶ πρότερον· ἡ μεγάλη Βρετανία ἐξώδευσε πρὸς τοῦτο 400,000 λιρ. στερλ. — Ἡ πόλις περιέχει 18,000 κατοίκων· εἶναι δὲ ὑγιεινοτάτη, μάλιστα κατὰ τὸ βορ-ἀνατολικόν, τὸ βορ-δυτικόν καὶ τὸ βόρειον ὅπου μεταξὺ 3000 κατοίκων εὐρίσκονται ἴσως 50 ἑκατοντούταις. — Ἀγοραὶ εἰσὶ δύο· ἡ μὲν ἔξω τῆς πόλεως λεγομένη τῆς Ἡπείρου ἔνθα εἰσὶ τὰ ἰχθυοπωλεῖα καὶ κρεωπωλεῖα, ἡ δὲ ἔξωθεν τῆς βασιλικῆς πύλης ὅπου πωλοῦνται πάντα τὰ πρὸς τὸ ζῆν ἀναγκαῖα· ἡ πρώτη εἶναι καλῶς κατεσκευασμένη κατὰ σχέδιον κυκλωτερές, ἡ δευτέρα προσωρινὴ καὶ ξυλίνη. — Τυπογραφίαν οἱ Γάλλοι πρῶτοι κατέστησαν περὶ τὰ τέλη τοῦ 18' αἰῶνος· ἡ Ἑνετικὴ πολιτικὴ οὐδέποτε προηγουμένως ἐπέτρεψε τὴν χρῆσιν τοῦ τοποῦτον κοινωφελοῦς καταστήματος. — Ἐφημερίς Ἰωνικὴ ἐκδίδεται εἰς Κέρκυραν Ἑλληνιστὶ καὶ Ἰταλιστὶ περιέχουσα τὰ πρακτικὰ τῆς κυβερνήσεως, τὰ μᾶλλον ἀξιοσημείωτα πολιτικὰ συμβάντα, τὰς φιλολογικὰς εἰδήσεις ἢ ἀνακαλύψεις κτλ· αἱ πλείους τῶν Εὐρωπαϊκῶν ἐφημερίδων λαμβάνονται πρόσφατοι· ἡ τοῦ Λονδίνου ἔρχεται καθ' ἑβδομαδα. — Ἡ πόλις φωτίζεται τὴν νύκτα, αἱ ἀγυαὶ καθαρίζονται καὶ βρέχονται κατὰ τὸ θέρος, καὶ μάλιστα αἱ νεωστὶ κατεσκευασμένοι, αἱ μεγάλαι καὶ αἱ λιθόστρωτοι. — Ἡ φρουρὰ τῆς πόλεως εἶναι ἀγγλικὴ καὶ σύγκειται ἐκ 2000 περίπου στρατιωτῶν· ἐκτὸς ταύτης ὑπάρχει καὶ μικρόν τι σῶμα ἵππικόν χωροφυλάκων Ἑλλήνων, καὶ ἕτερον παρόμοιον σῶμα ἀστυκῆς φυλακῆς, καὶ ἔτι τρίτον ἱκανῶς πολυάριθμον ἐξ ἀνθρώπων

τοῦ ὄχλου (milizia)· τὰ τρία αὐτὰ σώματα σύγκεινται ἐκ χωρικῶν ὀπλοφορούντων κατὰ τινὰς περιστάσεις ὑπὸ ἰδίου αὐτῶν δεκάρχους καὶ ἐκατοντάρχους θεωρουμένους ὡς ἐν διηγεκῇ ἐνεργείᾳ ὑπηρεσίας· σύστημα ἄριστον καὶ ἐπωφελές· διότι δὲν ἀφαιρεῖ βραχίονας ἐκ τῆς γεωργίας καὶ τῆς βιομηχανίας ἐν τόπῳ ἐνθα ἀμφότεραι χρῆζουσιν ἐμψυχώσεως. — Ἡ πόλις τῆς Κερκύρας εἶναι κακῶς ὑποδομημένη· αἱ οἰκίαι εἰσὶ πυκναὶ, συνεσφιγμέναι καὶ ἄκρως ὑψηλαί, αἱ δὲ ἀγυιαί στεναὶ καὶ ἐλικοειδεῖς· οὐδὲν παλαιὸν οἰκοδόμημα ὁπωσοῦν ἀξιόλογον σώζεται· ὁ μόνος καλλωπισμὸς τῆς πόλεως εἶναι ἡ νεόκτιστος οἰκία τοῦ Ἀρμοστοῦ μετὰ τῆς ἔμπροσθεν αὐτῆς καταφύτου καὶ κατασκίου πλατείας. — Οἱ Ἄγγλοι πρό τινος καιροῦ κατασκευάσαντες ὑδραγωγὸν, μετωχέτευσαν εἰς τὴν πόλιν ἄφθονον ὕδωρ ἀπὸ τριῶν ὠρῶν διαστήματος· πρότερον πρὸς χρῆσιν τῆς πόλεως ἦν μόνον τὸ εἰς δεξιμένας συναγόμενον ὄμβριον ὕδωρ καὶ τινὰ φρέατα, ὧν τὸ ὕδωρ μετέφερον εἰς τὰς οἰκίας ἄνθρωποι ὑδροφόροι· ἦσαν δὲ οὗτοι Ἀλβανοὶ ἐκ τῆς ἀπέναντι στερεᾶς καὶ ἐκέρδισαν πολλὰ ἐκ τοῦ ἔργου τούτου· ὡς δὲ μετεβιβάσθη ἡ πηγὴ εἰς τὴν πόλιν, ἐπανῆλθον οἱ ὑδροφόροι εἰς Ἀλβανίαν, ἐνθα ἔκτισαν χωρίον Κονίσπολιν ἀπέναντι τῆς Κερκύρας. — Μεταξὺ τῶν ἐκκλησιῶν τῆς πόλεως Κερκύρας διαπρέπει ἡ τοῦ Ἁγίου Σπυρίδωνος, προστάτου τῆς νήσου. Ὁ Ἅγιος οὗτος, μετὰ τὴν ἐν Νικαίᾳ σύνοδον, ἐν ᾗ παρευρέθη ὡς ἐπίσκοπος Τριμηθοῦντος, ἀποθανὼν ἐτάφη ἐν Κύπρῳ, καὶ ἐκεῖθεν τὸ λείψανον αὐτοῦ μετηνέχθη εἰς Κωνσταντινούπολιν κατὰ τὸν ἐβδομον αἰῶνα ὁμοῦ μετὰ τοῦ λειψάνου τῆς Αὐτοκρατείας Θεοδώρας συζύγου τοῦ Εἰκονοκλάστου ὑπὸ τοῦ μοναχοῦ Γεωργίου τοῦ Κωλοχαιρέτου. Ἡ ἰδιοκτησία τούτου τοῦ ἁγίου λειψάνου μετέβη κατὰ πρῶτον εἰς τὰ τέκνα τοῦ εἰρημένου μοναχοῦ,

καὶ εἴτα ἐξ ἐπιγαμβρίας περιῆλθεν εἰς τὸν κόμητα Σταματέλλον Βούλγαρην, δοθεῖσα τῷ οἴκῳ αὐτοῦ αἰωνία κληρονομία διὰ διαθήκης τῆς Ἀσπυμίνης Βούλγαρη τῷ 1571. Ἡ Ἐνετική κυβέρνησις διὰ διαταγμάτων αὐτῆς κατὰ τὰ ἔτη 1669 καὶ 1775 ἀναγνώρισασα ἰδιοκτῆμονα τοῦ λειψάνου τὴν ῥηθεῖσαν εὐγενῆ οἰκογένειαν, ἥ καὶ μέχρι τοῦδε ἀπολαμβάνει τὸ προνόμιον τοῦτο, διέταξε διαφορὸς κανονισμοὺς περὶ διαχειρίσεως τῶν τῷ Ἁγίῳ διωρισμένων εἰσοδημάτων καὶ τῆς οἰκονομίας τῶν ἀπ' αὐτοῦ ἐξαρτωμένων κτημάτων· τὸ σῶμα τοῦ Ἀγ. Σπυρίδωνος εἶναι προσέτι καὶ πρὸς τοὺς φυσιολόγους ἀντικείμενον δικαίως περιεργείας· εἶναι μαλακὸν καὶ ἐλαστικὸν καὶ ὡς διαπνέον, ἐνταύτῳ δὲ καὶ πυκνὸν, ἀδιάλυτον καὶ ἀδιάφθορον· τὰ ἐξέχοντα μέρη τοῦ προσώπου αὐτοῦ πλατύνονται, καὶ αὐθις ἀναλαμβάνουσι τὴν προτέραν αὐτῶν θέσιν, ὡσάκεις προωσθῶσι κατὰ τοῦ κρυστάλλου τῆς θήκης, ἐν ἣ ἵσταται ὀρθιον, ὅτε φέρεται μετὰ πομπῆς κατὰ τὴν πόλιν· οἱ πόδες αὐτοῦ, δεχόμενοι ἀπὸ τεσσάρων ἡδὴ αἰώνων ἐν τόπῳ θερμῷ, ὡς ἡ Κέρκυρα, μυριάδας ἐνθέρμων καὶ ὑγρῶν ἀσπασμῶν, οὐδέποτε ἔπαθον τὴν ἐλαχίστην ἀλλοίωσιν· πάντα τὰ εἰρημένα, ἂν κατὰ τὸ φαινόμενον ἀντιθαίνοντα εἰς τοὺς κοινούς νόμους τῆς φυσικῆς, εἰσὶν ὅμως βέβαια, ἀναντίρρητα καὶ εὐαπόδεικτα. — Τὸ σῶμα δῆς Αὐτοκρατείας Θεοδώρας, ὃ, ὡς προεῖρηται, ἐκομίσθη εἰς Κέρκυραν συνάμα μετὰ τοῦ λειψάνου τοῦ Ἀγίου Σπυρίδωνος εἶναι ἐντεταφιασμένον ἐν τῇ μητροπολιτικῇ ἐκκλησίᾳ τῆς νήσου. — Τὰ ἐρεῖπια τῆς ἀρχαίας πόλεως, ἅπερ σώζονται ἐν ἀποστάσει $1/4$ ὥρ. ἀπὸ τῆς ἐνεστώσης ἀποτελοῦσι μέρος τῶν προαστείων· τὰ δὲ ὅρια αὐτῆς διαγράφονται διὰ σειρᾶς λόφων χαριέντων ἀφ' ἐνὸς μέρους καὶ τῶν δύο αὐτῆς λιμένων ἀφ' ἑτέρου καλουμένων ἤδη Πέραμα

καὶ Ἀνεμόμυλος. Καθ' ἕκαστον βῆμα ἀπαντῶνται ἐνδείξεις τῆς ποτὲ ὑπάρξεως ἐκείνης τῆς πόλεως· πανταχοῦ τείχη καὶ λείψανα οἰκοδομῶν εὐρίσκονται ἢ ἐντὸς τῆς γῆς ἢ ἐπὶ τῆς ἐπιφανείας αὐτῆς· τὰ κάλλιστα τούτων εἰςὶ ναὸς μικρὸς εὐρεθεὶς κατὰ τύχην πρό τινος καιροῦ ἐν ἀποστάσει ὡς ἔγγιστα 1 ὥρας ἀπὸ τῆς πόλεως ἐπὶ γηλόφου παρὰ τὰς ἀκτὰς τῆς θαλάσσης, καὶ ὃς ἐκ τῆς θέσεως φαίνεται ὅτι ἦν καθιερωμένος τῷ Ποσειδῶνι· ἐπειδὴ δὲ πρό τινος χρόνου ὁ βράχος, ὑφ' ὃν ἦν ὠκοδομημένος, πεσὼν κατεπλάκωσεν αὐτὸν, σώζονται ἤδη ἐξ αὐτοῦ μόνον κίονες τινές καὶ αὐτοὶ συντετριμμένοι καὶ κατακείμενοι· ὁδὸς δὲ περικαλλὴς ἄγει ἀπὸ τῆς πόλεως πρὸς τοῦτον τὸν τόπον, κατασκευασθεῖσα ὑπὸ τῶν Ἀγγλῶν ἐν μέσῳ παντοίων καρπίμων δένδρων, ὡς συκῶν, ἐλαιῶν, ῥοδακινεῶν καὶ πορτοκαλεῶν· ὥς ἐκ τῆς σκιᾶς αὐτῶν εὐρίσκει ὁ διερχόμενος μεγαλυπρεπὴ καὶ τερπνὴν περιδιάβασιν· εὐρέθησαν προσέτι πρό τινος χρόνου καὶ δεξαμεναὶ περιέργοι· καὶ κεφαλαὶ μαρμάριναι καλῶς διατετηρημέναι, πολλαὶ εἰκόνες γεγλυμμέναι ἐπὶ καλπῶν, πολλὰ νομίσματα κτλ. ἔτι δ' εὐρέθη τεθαμμένον ἐν τῇ γῇ εἰς βάθος δύο σπιθαμῶν ἄγαλμα τῆς Ἐλευθοῦς ἐντελεσάτης τέχνης καὶ ὠραιότητος, ἐξ οὗ φαίνεται ὅτι ἡ θεὰ αὕτη ἐλατρεῖτο ἐν Κερκύρᾳ. — Οὐ πόρρω τῶν ὑπογείων ὑδραγωγῶν ὑπάρχει ναὸς εὐρύχωρος, ἐν ᾧ ἡ λατρεία τοῦ ἀληθοῦς θεοῦ διεδέχθη τὴν τῶν εἰδώλων· ἀνηγέρθη δὲ, κατὰ τὴν ἐπιγραφὴν, ἐπὶ Ἰοβιανοῦ.

ΠΡΟΑΣΤΕΙΑ.

Εἵκοσι προάστεια ἔχει ἡ πόλις Κέρκυρα, ὧν τὰ κύρια εἰςὶ = ΠΟΤΑΜΟΣ, ΜΑΝΤΟΥΚΙ, ΓΑΡΓΥΡΑ, ἈΝΕΜΟΜΥΛΟΣ, ἘΒΡΟΠΟΤΛΟΣ, ΦΟΙΝΙΚΙΑ, ἌΦΡΑ κτλ. καὶ

περιέχουσι 30,000 κατοίκων, συμπεριλαμβανομένων καὶ καὶ τῶν ξένων· ὁ περὶ αὐτὰ τόπος εἶναι χαριέστατος, πλούσιος, χλοερὸς, κατάσκιος, παραθαλάσσιος· οἱ ἐν τῇ μεταξὺ ἄγροι εἰσὶν εὐφροὶ καὶ ποτίζονται δι' ὑδάτων πηγαίων, γλυκῶν, πολλάκις χειμαρῶδων, ἀποτελούντων πανταχοῦ ἐδάφη ἀνθηρὰ, κήπους λαχανοφόρους, καρποφόρους καὶ τερπνοὺς, ἔνθα ἔαρ σχεδὸν διηνεκὲς διαλάμπει καθ' ἅπαν τὸ ἔτος.

Ἐκ τῶν πολλῶν χωρίων τῆς νήσου τὰ κυρίως ὑγιεινότερα εἰσὶ =

* ΠΕΡΙΘΙΑ, ΣΤΡΙΝΙΑΔΑ, ΠΕΡΟΥΛΑΔΕΣ, Αὔλιῶτες, Ἀφιώνη, Βιστόνα, Κρίνι, Μακράδες καὶ Πρινία· τὰ δὲ κατὰ δεύτερον λόγον ὑγιεινὰ εἰσὶ = ΒΑΛΑΝΙΑ, ΣΚΡΙΠΕΡΟ, ΛΑΚΩΝΕΣ, ΣΩΚΡΑΚΙ, Ὑψηλὴ Θεοτόκο, Ἄγιοι Δέκα, ΚΑΛΑΦΑΤΙΩΝΕΣ, ΠΈΛΗΚΑ, ἈΝΩΓΑΡΟΥΨΑ, ΒΑΡΙΠΑΤΑΔΕΣ, ΔΙΑΠΑΔΕΣ, ΕΠΙΣΚΕΨΙ, ΝΙΦΕΣ, Ὠμαλὴ, ΖΥΓΟ, Ἄγιοι Δοῦλοι, ΣΠΑΡΤΙΑΔΑ, ΣΙΝΙΕΣ, ἈΔΕΙΜΑΤΑΔΕΣ, ΓΑΣΤΟΥΡΙ, ΣΙΝΑΡΑΔΕΣ, ΚΟΡΑΚΙΑΝΑ, ΣΠΑΓΟΣ, ΠΑΛΑΙΟΚΑΣΤΡΕΪΤΣΑ, ΠΑΝΤΟΚΡΑΤΩΡ, ΚΑΣΤΕΛΛΑΝΟΣ, ΜΕΣΑΡΙΑ, ΜΑΓΟΥΛΑΔΕΣ καὶ Ἄνω ΚΑΡΟΥΣΑΔΕΣ. Πάντα τὰ λοιπὰ χωρία, τὰ κείμενα δηλαδὴ κατὰ τὸ νότιον, τὸ νοτ-ἀνατολικὸν καὶ τὸ νοτ δυτικὸν τῆς νήσου εἰσὶ κατὰ τὸ μᾶλλον καὶ ἥττον νοσώδη.

Ἐκ τῶν ἀνωτέρω χωρίων τὰ κατὰ τὰς καλλίστας θέσεις κείμενα εἰσὶ τὰ ἑξῆς =

* ΠΈΛΗΚΑ· ἡ ὄρασις θέλγεται ἐκτεινομένη ἐπὶ μεγάλης ἐκτάσεως τόπου λίαν πεποικιλμένου καὶ χαριεστάτου, ἔχουσα πλατεῖαν θάλασσαν ἀφ' ἑνὸς μέρους καὶ ἀφ' ἑτέρου βράχους ὑπερφηφάνως ὑψουμένους καὶ τὴν μακρὰν κοιλάδα τῆς Ῥόπας.

* ΠΑΛΑΙΟΚΑΣΤΡΙΤΣΑ· τὸ χωρίον τοῦτο εἶναι νησίς ἐνούμενη μετὰ τῆς πόλεως διὰ γεφύρας· κεῖται παρὰ τὰς ἀκτὰς τῆς θαλάσσης, μεταξὺ φρουρίου παλαιοῦ κτισθέντος ὑπὸ τοῦ ἀδελφοῦ τοῦ ἐσχάτου Αὐτοκράτορος τοῦ Βυζαντίου καὶ τοῦ ὄρους τοῦ καλουμένου Ἡρακλῆς· κατὰ τὸ χωρίον τοῦτο ὑπάρχει μοναστήριον τοῦ αὐτοῦ ὀνόματος πλουσιώτατον.

* ΝΙΦἙΣ, καταρράκτης φυσικὸς καὶ δύο πηγαὶ ἐκβλύζουσαι ἐκ πλευρῶν βράχου ῥέουσι πλησίον τοῦ χωρίου καὶ ἀρδεύουσι τὰ περὶξ πεδία.

Ἐπίσης καλὰ καὶ κείμενα εἰς χαριεστάτας θέσεις εἰσὶ τὰ ἐξῆς = ΠΑΝΤΟΚΡΑΤΩΡ, ΚΟΥΚΟΥΡΙΤΑ ὅπου ἐστὶν ἡ οἰκία τοῦ κόμητος Καποδιστρίου, ἍΓΙΟΣ ἈΓΓΕΛΟΣ, ἙΡΜΟΝΟΣ, ἍΓΙΟΣ ΘΕΟΔΩΡΟΣ, ἈΓΙΑ ΜΑΡΙΝΑ, ἌΝΩ ΓΑΡΟΥΝΑ, ὙΨΗΛΗ ΘΕΟΤΟΚΟ καὶ ΣΩΚΡΑΚΙ· κατὰ τὸ χωρίον Ὑψηλῇ Θεοτόκῳ ὑπάρχει μοναστήριον πλουσιώτατον. Πολλὰ τῶν χωρίων τῆς νήσου τὰ μέγιστα περιέχουσι 1000 κατοίκους καὶ ἐπέκεινα. — Ἐκτὸς τῶν ἄλλων μοναστηρίων εἰσὶν ἐπὶ τῆς νήσου καὶ δύο μοναστήρια καλογραιῶν.

ΛΙΜΕΝΕΣ.

Ὁ τῆς πόλεως Κερκύρας εἶναι μικρὸς, ἀλλ' ἄριστος καὶ ἀσφαλέστατος· κεῖται πρὸς τὸ μέσον τοῦ πορθμοῦ· τὸ δὲ ἀγκυροβόλιον εἶναι παρὰ τὸ μικρὸν νησίον Βίδο· παρὰ τὸν λιμένα ἐκτείνεται μεγαλοπρεπὲς ἐπίπεδον ἐφ' οὗ εἰσὶ τὰ κάλλιστα ἀρχεῖα οἰκοδομηθέντα πρό τινων ἐτῶν ἐπὶ τοῦ ἀρμοστοῦ Θωμᾶ Μαιτλάνδου· καταντικρὺ βρύσις ἑλληνικῇ ἐπὶ θέσεως χαριέσσης ἀφ' ἧς ἐκτείνεται ἡ ὄρασις ἀφ' ἑνὸς μέρους ἐπὶ τῆς θαλάσσης καὶ ἀφ' ἑτέρου ἐπὶ τῶν δασωδῶν ὀρέων τοῦ ἀρχαίου βασιλείου τοῦ Ἀλκινόου· κατὰ δεξιὰν παρίσταται σειρὰ νέων οἰκοδομῶν καὶ στηλῶν διαχω-

ριζουσῶν τὸν τόπον τοῦτον ἀπὸ τῶν ἀτραπῶν καὶ τῶν ταπεινῶν οἰκιῶν τῆς παλαιᾶς πόλεως· κατὰ δὲ ἀριστεράν πρὸς τοὺς πόδας τῶν βράχων τῆς ἀκροπόλεως εἰσὶ τὰ παλαιὰ Ἑνετικά ἀρχεῖα ὅπου κατέστη ἔπειτα τὸ πανεπιστήμιον.

ΟΡΜΟΙ.

* Ὁ τοῦ ΓΟΒΙΝΟΥ κατὰ τὸν πρὸς ἀνατολὰς αἰγιαλὸν τῆς νήσου, ἀπέχων 4 μίλ. Ἀγγλ. 1 ὥρ. 20 λ. ἀπὸ τῆς πόλεως πρὸς τὸ βορ-δυτικόν· οὗτος εἶναι ὁ ἄριστος τῶν ὄρμων καὶ τὰ πλοῖα ἐλλιμενίζονται ἐν αὐτῷ ἐν ἄκρᾳ ἀσφαλείᾳ· τὸ στόμιον αὐτοῦ εἶναι τοσοῦτο στενόν, ὥστε δύναται νὰ κλείεται δι' ἀλύσεως· οἱ Ἑνετοὶ ἔκτισαν ποτὲ ἐπ' αὐτοῦ ἀποθήκας, στρατῶνας καὶ μικρὸν ναύσταθμον οὗ σώζονται τὰ λείψανα· παρὰ τοῦτον τὸν ἥσυχον ὄρμον εὐρίσκεται θήρα καὶ ὕδατα ἄφθονα· ἀλλ' ὁ ἄηρ εἶναι ἀκάθαρτος ἐκ τῶν τελμάτων· ἀπέναντι τοῦ ὄρμου ὑπάρχει σκόπελος ἌΓ. ΔΗΜΗΤΡΙΟΣ καλούμενος καὶ ἐπ' αὐτοῦ λοιμοκαθαρτήριον.

* Ὁ τῆς ἌΓ. ΑἸΚΑΤΕΡΙΝΗΣ (Κασσιόπης) κατὰ τὸ βόρειον· τὰ προσορμιζόμενα ἐν αὐτῷ πλοῖα φυλάττονται ἀπὸ τῆς προσβολῆς τῶν ἀνέμων, τοῦ βορ ἀνατολικοῦ, τοῦ βορείου, τοῦ βορ-δυτικοῦ καὶ τοῦ νοτ-δυτικοῦ· ὀπισθεν τοῦ ὄρμου τούτου εἰσὶ γαῖαι χθαμαλαὶ ἀφθονοπαρόχου γονιμότητος, ὑποκείμεναι δὲ εἰς συνεχεστάτας πλημμύρας· τὸ μέρος τοῦτο εἶναι τὸ νοσωδέστατον τῆς νήσου ἐκ τῆς γειτνιασέως τοῦ μεγάλου ἰχθυοτροφείου τοῦ Βουθρωτοῦ· παρὰ τὸν ὄρμον τοῦτον ὑπῆρξεν ἡ πόλις Κασσιόπη ἧς σώζονται λείψανα· ὁ ναὸς τοῦ Κασσίου Διὸς ὑφίσταται μεταβεβλημένος εἰς ἐκκλησίαν τῆς Παναγίας λεγομένης Κασσοπίτρας· πηγαὶ ὕδατος ῥέουσιν ἡσυχῶς διὰ γῆς εὐφορωτάτης ἀλλ' ἀκατοικήτου διὰ τὸ νοσῶδες· ἡ πόλις αὕτη ὑφίστατο ἔτι

ἐπὶ Ἀγ. Γρηγορίου τοῦ Μεγάλου καὶ ἦν θρόνος ἐπισκοπῆς· τρεῖς ἐπιστολαὶ τοῦ ῥηθέντος ἀγίου βεβαιουῦσι τὴν ὑπαρξιν αὐτῆς· ὁ Κικέρων δὲ ἀπὸ Κερκύρας μετεβη εἰς Ἰταλίαν λέγει ὅτι ἡ ἀπὸ τοῦ λιμένος τῆς Κορκύρας μέχρι τῆς Κασσιόπης ἀπόστασις εἶναι 120 σταδίων = 6 ὥρων.

* Ὁ τῆς ΛΦΙΟΝΗΣ (Ἀμφιπάγου) κατὰ τὸ βορδυτικόν· μικρὰ μόνον πλοῖα φυλάττονται ἐν αὐτῷ ἀπὸ τῶν βορείων ἀνέμων· ἐρείπια παλαιᾶς ἀκροπόλεως σώζονται ἐπὶ ἄκρας βράχου· ἡ θέσις εἶναι χαριεστάτη· ὁ ἀὴρ εὐκραέστατος καὶ ὑγιεινότατος· ἡ γῆ πετρώδης καὶ τὸ ὕδωρ εὐποτώτατον καὶ εὐστόμαχον· ἐκ τούτων πάντων οἱ κάτοικοι εἰσὶν εὖρωστοι καὶ εὐκίνητοι μέχρι τοῦ ἐσχάτου γήρως καὶ οἱ ἀσθενεῖς ἀναλαμβάνουσιν ἐνταῦθα ταχέως τὴν ὑγίαν καὶ τὰς δυνάμεις αὐτῶν· οἰκίαι τινὲς χωρικαὶ εἰσὶν ὠκοδομημέναι ἐπὶ ἐρείπῳ φρουρίου.

* Ὁ τῆς ΦΟΙΝΙΚΙΑΣ· ἡ θέσις αὐτοῦ εἶναι κατὰ τὸ νότιον, τὸ νοτ-ἀνατολικόν καὶ τὸ βόρειον ἐν ἀποστάσει 4 4/5 μιλ. ἰταλ. ἀπὸ τῆς πόλεως· ὁ ποταμὸς τὸ Μεσόγγι ἐκδίδει εἰς τοῦτον τὸν ὄρμον, ἐν ᾧ στόλος ὀλόκληρος δύναται νὰ ἐλλιμενισθῇ μετ' ἀσφαλείας. Βρύσεις γλυκοῦ ὕδατος, παρ' ἧς στρέφονται πολλοὶ μῦλοι καταρδεύουσι περὶ τὴν Φοινικίαν πορτοκαλῶνας καὶ δάση εὐρύχωρα καὶ χαρίεντα.

* Ὁ τοῦ ἸΨΟΥ κατὰ τὸ βόρειον τοῦ Γοβίνου· φλίβες γύψου εὐρίσκονται κατὰ τὴν παραλίαν ταύτην, ἐξ οὗ ἔλαβε τὸ ὄνομα καὶ ὁ ὄρμος· εἰσὶ δὲ νοσώδη τὰ μέρη ταῦτα διὰ τὰ κατὰ τὸ θέρος ξηραίνόμενα τέλματα. — Ἐν ἔτει 1716 ἐπὶ τοῦ σουλτάνου Ἀχμέτου τοῦ Γ'. στρατὸς Ὄθωμανικὸς ἀπέβη ἐν τῷ ὄρμῳ τοῦ Ἰψου, ἵνα πολιορκήσῃ τὴν πόλιν· ἀλλ' ἀπεκρούσθη ὑπὸ τοῦ κόμητος καὶ στρατάρχου (maréchal) Σουλεμβούγου, ὃς διαπρέψας πρότερον κατὰ τὰς ἐκ-

στρατείας τοῦ πρίγκιπος Εὐγενίου, ἐφύλαξεν ἀνδρείως ἔπειτα τὸ φρούριον τῆς Κερκύρας, διὸ καὶ ἠξιώθη τοῦ πρὸ τῆς πόλεως τῆς ἀκροπόλεως ἐγὼγερμένου μαρμαρίνου ἀνδριάντος.

* Ὁ τῶν ΔΙΑΠΑΔΩΝ κατὰ τὴν δυτικὴν πλευρὰν, μέγας καὶ χωρητικὸς παντός εἶδους πλοίων, καὶ ὁ ἄριστος πάσης τῆς ἐξωτερικῆς παραλίας τῆς νήσου· ἡ γῆ τῶν Διαπάδων εἶναι καλλιεργημένη· διὸ καὶ ὁ ἀὴρ εἶναι ὑγιεινὸς καὶ χαρίεις.

ΝΗΣΙΑΕΣ ΠΕΡΙ ΤΗΝ ΚΕΡΚΥΡΑΝ.

ΟΘΡΩΝΟΣ ἦ, κατὰ τὸν Πλίνιον, ΟΘΩΝΟΣ, κατὰ τὸ βορ-δυτικὸν τῆς Κερκύρας καὶ τὸ νοτ-δυτικὸν τῆς Ἐρικούσης.

* Φανώ· ἀπέχει τῆς Κερκύρας 7 1/5 μιλ. ἰταλ. εἶναι ἄριστα καλλιεργημένη, ἔχει ἀέρα καθαρώτατον, ὕδωρ ποτιμώτατον, καὶ οἱ κάτοικοι εἰσὶν εὖρωστοι καὶ φιλεργότατοι· αἱ νόσοι ἐν ταύτῃ τῇ νήσῳ εἰσὶ σπανιώταται καὶ εὐρίσκονται ἐν αὐτῇ γέροντες, ἄνδρες καὶ γυναῖκες, ὀγδοηκοντούτεις καὶ ἐννεηκοντούτεις τὴν ἡλικίαν. — Περιηγηταὶ τινες ἐθεώρησαν τὴν νῆσον ταύτην ὡς τὴν τῆς Καλυψοῦς· ἀλλ' ἡ γνώμη αὕτη ἀντιβαίνει ὅλως τῇ τοῦ Ὁμήρου, ἐξ οὗ ἀποδεικνύεται ὅτι νῆσος τῆς Καλυψοῦς δὲν εἶναι ἄλλη εἰ μὴ ἡ τοῦ Γόζου. — Δεῖψανα ἀρχαίου οἰκοδομήματος ἐμφαίνουσι τὴν ποτὲ ὑπαρξίν μικρᾶς ἀκροπόλεως, ἥ, διακρίνεται εἰσέτι ἡ κυκλοτερὴς γραμμὴ καὶ ἡ εἰς τὸν περίβολον αὐτῆς εἴσοδος. Κατὰ παράδοσιν ἐγχώριον, ἡγεμονίς τις ἔθαψέ ποτε θησαυροὺς ἐν τῷ οἰκοδομήματι τούτῳ, καταφυγοῦσα εἰς τὴν νῆσον κατὰ τὸν 14 αἰῶνα.

ΕΡΙΚΟΪΣΑ κατὰ τὸ βορ-δυτικὸν τῆς Κερκύρας καὶ τὸ βορ-ἀνατολικὸν τοῦ Ὁθρωνοῦ.

* Μερλέρα. Ἡ νησίς αὕτη εἶναι χαριεστάτη· ἔχει κοιλάδας τερπνάς, ῥύακας ῥέοντας ὑπὸ εὐσκιόφυλλα δένδρα, κή-

πους λαχανοφόρος, οίκίας ὠκοδομημένας ἐκ λίθου ἀκολληήτου ἐν μέσῳ πεδιάδων καλλίστων, θέσεις θαυμασίας καὶ αἶερα ἐλαφρὸν καὶ ὑγιεινόν.

ὈΔΥΣΣΕΨ ΝΗΣΟΣ· νησίς ἔρημος, λαβοῦσα καταχρηστικῶς καὶ ἀτόπως τὸ ὄνομα καὶ οὐδ' ὑπάρχουσα ὅτε Ὀδυσσεὺς ἦλθεν εἰς τοὺς Φαίακας· ὁ μικρὸς οὗτος σκόπελος μόλις πρὸ δύο ἢ τριῶν αἰώνων ἀνεφάνη εἰς τὴν θάλασσαν.

* Ποντικονήσι· κεῖται κάτωθεν τοῦ Περάματος, παλαιοῦ λιμένος τῆς Κερκύρας.

ὈΔΥΣΣΕΨ ΝΑΪΣ, σκόπελος μικρὸς καὶ ἔρημος.

* Καράβιον (Navicula)· κεῖται ἀπέναντι τοῦ χωρίου Πρινίλλας· εἶναι δὲ λευκόχρους καὶ φαίνεται πόρρωθεν ὡς πλοῖον ἔχον τὰ ἱστία ἀναπεπταμένα.

ΠΤΥΧΙΑ, οὐ πόρρω τῆς πόλεως Κερκύρας πρὸς τὸ βόρειον.

* Βίδο· παρ' αὐτῷ κεῖται τὸ ἀγκυροβόλιον τῆς πόλεως, καὶ ἐπ' αὐτοῦ ὑπάρχει ἐν τῶν κυρίων ὀχυρωμάτων τῆς νήσου.

ΛΑΖΑΡΕΪΟΝ, μικρὸς σκόπελος.

ΝΗΣΟΣ ΠΑΞΟΣ

ΠΑΞΟΣ, πρὸς μεσημβρίαν τῆς Κερκύρας, πρὸς ἄρκτον τῆς Λευκαδίας καὶ πρὸς δυσμὰς τῆς Ἠπείρου, νῆσος μικρά, σχήματος ὠρειδοῦς, ἐπιμήκους.

* Παξὸς καὶ κοινότερον Παξοί· ἀπέχει τῆς Ἠπείρου 12 μιλ. ἰταλ.=6 ὥρας· ἔχει ὀλίγους κατοίκους· κατακοσμεῖται δὲ ὑπὸ ἐλαιῶνων, καὶ τὸ ἐλαιον αὐτῆς εἶναι τὸ ἄριστον πάσης τῆς Ἑπτανήσου. Ὅφεις πολλοὶ εἰσὶν ἐπὶ τῆς νήσου ταύτης, ἀλλ' ἀβλαβεῖς· ἔχει λιμένα καλὸν κατὰ τὸ νοτ-ἀνατολικόν, ΓΑΗΝ καλούμενον, οὗ μνημονεύει ὁ Ἀπόστολος Παῦλος καὶ ἐνθα δείκνυται εἰσέτι ὁ τόπος, ἐν ᾧ κατώκησεν ὁ Ἀπόστολος οὗτος καθ' ὅσον χρόνον διέμεινεν ἐν τῇ νήσῳ ταύτῃ, καὶ ἕτερον λιμένα ἐπὶ τοῦ αὐτοῦ ἀνατολικοῦ αἰγιαλοῦ ΛΟΓΓΟΝΗΝ, καὶ τρίτον ἔτι κατ' ἄρκτον ΛΑΚΑΝ καλούμενον· κατὰ νότον τῆς Παξοῦ εἰσὶ δύο νησίδες καλούμεναι ἡ μὲν ἈΝΤΙΠΑΞΟΣ, ἡ δὲ ΔΑΣΚΑΛΙΟΝ.

ΝΗΣΟΣ ΛΕΥΚΑΔΙΑ.

 ΕΥΚΑΔΙΑ, κατά τινες συγγραφείς (1) καὶ ΛΕΥΚΑΣ κατ' ἄλλους (2) κειμένη ἐγγύτατα τῆς δυτικῆς παραλίας τῆς Ἀκαρνανίας· ἀφ' ἧς κατὰ τὸ βορ-ἀνατολικὸν αὐτῆς μέ-ρος χωρίζεται διὰ στενωτάτου πορθμοῦ· ἀπέχει τοῦ Ἀκτίου 240 σταδίου· = 12 ὥρ. τοῦ δὲ ἰσθμοῦ τῆς Κορίνθου κατὰ τὸν Ἀγαθήμερον βιβλ. α'. σταδ. 700 = 35 ὥρ. τοῦ δὲ Σουνίου μιλ. γεωγρ. 30· ἦν δὲ τὸ πάλαι ἡ νῆσος αὕτη χερσόνησος τῆς γῆς τῶν Ἀκαρνάνων, συνάπτουσα τῇ Σερεᾷ διὰ μικροῦ καὶ στενοῦ ἐπὶ ἀβαθοῦς θαλάσσης ἰσθμοῦ κειμένου παρὰ τῇ θέσει ἔνθα ἦν καὶ ἡ παλαιὰ Λευκάς, ἧς καὶ σήμερον πολλὰ δείκνυνται λείψανα ἐπὶ λόφου ἐπεκτεινόμενα· εἶχε δ' ὁ ἰσθμὸς μῆκος μὲν περίπου 500 βημάτων, πλάτος δὲ 120, κατὰ τὸν Δίβιον (3)· οἱ δὲ κάτοικοι αὐτῆς ἦσαν Ἀκαρνᾶνες ἢ Λέλεγες καὶ Λέλεξ αὐτόχθων ὑπῆρξεν ἐν Λευκαδίᾳ (4)· ὁ Ὀμηρος λέγει αὐτὴν Ἀκτὴν ἡπείρου, ὀνομάζων ἡπειρον τὴν περαιάν τῆς Ἰθάκης καὶ τῆς Κεφαλληνίας, δηλαδὴ τὴν Ἀκαρ-νανίαν, καὶ ὡς πόλιν τῆς Ἀκαρνανικῆς ἡπείρου ἀναφέρει τὴν πόλιν τῆς Λευκαδίας Νήρικον ἣν εἶλεν ὁ Λαέρτης =

Οἶος Νήρικον εἶλον ἐϋκτίμενον πολίεθρον

Ἀκτὴν ἡπείροιο, Κεφαλῆνεσσιν ἀνάσσων (5).

Περὶ τῆς ὀνομασίας τῆς νήσου ὁ Στράβων προτείνει δύο

(1) Θουκυδ. β. 3, κ. 94. (2) Στράβ. β. 10, σ. 451. (3) Τ. Δίβ. β. 32, κ. 17. (4) Πολιτικ. Ἀριστοτ. παρὰ Στράβ. β. 7, σ. 321, 322.

(5) Ὁμ. Ὀδ. Ω, σ. 377, 378.

παραγωγὰς καὶ κατὰ μὲν τὴν πρώτην, ἣν λαμβάνει παρὰ τοῦ ποιητοῦ τῆς Ἀλκμαιωνίδος, ἀναφερομένου ὑπὸ τοῦ Ἐφόρου, ὁ πατὴρ τῆς Πηνελόπης Ἰκάριος ἔσχε δύο υἱοὺς Ἀλύζιον καὶ Λευκάδιον καὶ ἀπ' αὐτῶν ὠνομάσθησαν ἡ Ἀλύζεια καὶ ἡ Λευκαδία, κατὰ δὲ τὴν δευτέραν τὴν καὶ πιθανωτέραν ἡ νῆσος αὕτη ὠνομάσθη ἀπὸ τοῦ βράχου Λευκάτα (1). Ἡ ἀρχαία πόλις τῆς Λευκαδίας ἐκαλεῖτο Νηρίκος καὶ ἔκειτο κατὰ τὸ βορδυτικόν· ἐμπεσούσης δὲ ἔριδος μεταξὺ τῶν κατοίκων, μέρος αὐτῶν ἐπεκαλέσατο τοὺς Κορινθίους ἢ κατ' ἄλλην γνώμην, Κορίνθιοι πεμφθέντες ἀπροσκλήτως ὑπὸ τοῦ Κυψέλου καὶ τοῦ Γαργάσου, κατέσχον τὴν ἀκτὴν ταύτην καὶ προσελθόντες μέχρι τοῦ Ἀμβρακικοῦ κόλπου, συνήκισαν τὴν τε Ἀμβρακίαν καὶ τὸ Ἀνακτόριον, καὶ καταλαβόντες τὴν χερσόνησον Λευκαδίαν, ἀντὶ τῆς παλαιᾶς πόλεως Νηρίκου ὠκοδόμησαν ἑτέραν πόλιν ἐπὶ τοῦ ἰσθμοῦ καὶ ὠνόμασαν αὐτὴν Λευκάδα (2) καὶ οὕτως οἱ ἄποικοι Κορίνθιοι ἐγένοντο κύριοι καὶ τῆς πόλεως καὶ τῆς νήσου ὁλοκλήρου καὶ ἐκ τῶν παλαιῶν κατοίκων οὓς μὲν ἐθανάτωσαν (3), οὓς δὲ ἐξώρισαν· τοὺς δὲ τῆς πρὶν πόλεως Νηρίκου μετόκισαν εἰς τὴν νέαν πόλιν Λευκάδα· καὶ ἔκτοτε μέχρι τοῦ τέλους τοῦ Πελοποννησιακοῦ πολέμου οἱ Ἀκαρνανᾶνες συνενωθέντες τοῖς Ἀθηναίοις ἐθεώρουν ὡς πολεμίους τοὺς κατοίκους τῆς τε Λευκαδίας καὶ τῆς Ἀμβρακίας καὶ τοῦ Ἀνακτορίου· διὸ καὶ πρὸς ἐξασφάλισιν κατὰ πάσης ἐκ τῆς στερεᾶς ἐπιδρομῆς καὶ πρὸς συντομίαν τῆς ἀπὸ τῆς Ἑλλάδος πρὸς τὰς ἀρκτιῶας ἀκτὰς θαλασσοπλοΐας διώρουζαν τὸν μικρὸν ἰσθμὸν καὶ καταστήσαντες αὐτὸν πορθμὸν, ἐποίησαν τὴν Λευκαδίαν ἀντὶ χερσονήσου νήσον, καὶ ἔξευξαν τὸν πορθ-

(1) Στράβ. β. 10, σ. 452. (2) Στράβ. αὐτ. — Σκύλαξ Περιπλ.

(3) Σκύλαξ αὐτ.

μόν διὰ γεφύρας, δι' ἧς ἐκοινώνει τοῦ λοιποῦ ἡ νῆσος καὶ ἡ πόλις μετὰ τῆς ἀπέναντι στερεᾶς (1). εἶχε δὲ ἡ διώρυξ μῆκος 500 βημάτων καὶ πλάτος 125 (2). ἀλλ' ἐπειδὴ ἡ θάλασσα ἦν κατ' ἐκεῖνο τὸ μέρος ἀβαθῆς, πᾶς ἄνεμος, πᾶς κλύδων ἐπεσώρευεν ἄμμον εἰς τὸ διώρυγμα, καὶ ἐὰν χεὶρ ἀνθρωπίνη δὲν κατέστελλε κατὰ καιροῦς τὴν πρόοδον ταύτην, ὁ διορυχθεὶς ἰσθμὸς ἀνεγεννᾶτο ἐκ νέου· διὸ καὶ οἱ νεώτεροι συγγραφεῖς ἐθεώρησαν τὴν Λευκαδίαν ὅτι μὲν ὡς νῆσον, ὅτε δὲ ὡς χερσὸν ἦσαν· ὅτι δὲ ὁ διορυχθεὶς πορθμὸς οὐδέποτε εἶχε τὸ πρὸς ἐλευθέραν τῶν πλοίων διάβασιν ἀπαιτούμενον βάθος, ἀποδεικνύεται ἐκ τοῦ ὅτι οἱ Πελοποννήσιοι κατὰ τὰς ἀρχὰς ἔτι τοῦ πρὸς τοὺς Ἀθηναίους πολέμου θαλήσαντες νὰ ἀποχωρήσωσιν ἐπ' οὐκὸς ἀφανῶς, ἡναγκάσθησαν νὰ μεταβιβάσωσι τὰς νῆας αὐτῶν διὰ μηχανῶν ἄνωθεν τοῦ ἰσθμοῦ (3), ὅπερ ἐγένετο τὸ αὐτὸ καὶ κατ' ἐποχὴν μεταγενεστέραν (4). ὅθεν διὰ τὸ πάνυ ἀβαθὲς τῆς θαλάσσης, καὶ ἐκ τῆς τοιαύτης στάσεως τοῦ διορυχθέντος πορθμοῦ, ἐν καιρῷ μεγάλης μόνον ἀνάγκης διεκινδύνεον τὰ πλοῖα τὴν δι' αὐτοῦ διάβασιν· ὁ Τίτος Λίβιος ἡπατήθη, φαίνεται, λέγων ὅτι ἐπ' αὐτοῦ ἦν μὲν ἡ Λευκαδία νῆσος διαχωριζομένη ἀπὸ τῆς στερεᾶς δι' ἀβαθοῦς χειροποίητου πορθμοῦ, ἀλλ' ὅτι ἐπὶ τοῦ Μακεδονικοῦ πολέμου συνῆπτε τῇ στερεᾷ διὰ φυσικοῦ προσχώματος (5). ὁ Πλίνιος ἐκ τοῦναντίου λέγει ὅτι ἐπ' αὐτοῦ ἡ Λευκαδία ἦν χερσὸν ἡσθεῖς μετὰ τῆς στερεᾶς δι' ἰσθμοῦ ἀναγεννηθέντος ἐκ νέου ἐκ τῆς ἐπισωρεύσεως τῆς ἁμμου (6). ὅπως ποτ' ἂν ᾖ, τὸ πρᾶγμα καθίσταται ἀμφίβολον καὶ δυσεξήγητον, μά-

(1) Στράβ. β. 10, σ. 452. (2) Λίβ. ». 33, κ. 27. (3) Θουκυδ. β. 3, κ. 81. (4) Πολύβ. β. 5, κ. 5. (5) Τ. Λίβ. β. 33, κ. 17.

λιστα σήμερον ὅτε μετὰ παρέλευσιν δεκαπέντε αἰώνων, ἄνευ οὐδεμιᾶς βοήθειας χειρὸς ἀνθρωπίνης πρὸς συντήρησιν τῆς παλαιᾶς διώρυγος ὑφίσταται ὁμῶς, καὶ ἡ Λευκαδία θεωρεῖται ὡς νῆσος, τὰ δὲ ὕδατα τοῦ πορθμοῦ εἰσὶ τῷ ὄντι τοσοῦτον ἀβασθῇ, ὥστε οὐδὲν πλοῖον δύναται νὰ διαπλεύσῃ, ἐκτὸς σκαφῶν μόνον, αἱ δὲν εἰσχωροῦσι πλέον ποδὸς ἐντὸς τοῦ ὕδατος. — Ὁ πορθμὸς οὗτος εἶχε, κατὰ τὸν Πλίνιον, τριῶν σταδίων μῆκος καὶ ἀναμφιβόλως ἔλαττον σταδίου πλάτος, διότι κατὰ τὸν Τ. Λίβιον τὸ μέγιστον πλάτος τοῦ ἱσθμοῦ ἦν 120 πωδῶν· μανθάνομεν παρὰ τοῦ Πολυβίου καὶ τοῦ Πλινίου (1) ὅτι ἡ διώρυξ αὕτη μετὰ τῆς ἐπ' αὐτῆς γεφύρας καὶ τῶν παρ' αὐτὴν οἰκοδομημάτων ἐκαλεῖτο Διορυκτόν. Ἡ κυριότης τῆς Λευκαδίας φαίνεται ὅτι ἐξετείνετο οὐ μόνον ἐπὶ τῆς χερσονήσου, ἀλλὰ, ὡς ὁ Θουκυδίδης σαφῶς ἀποφαίνεται (2), καὶ πέραν τοῦ ἱσθμοῦ, καὶ ὁ Πλίνιος καλεῖ τὴν ὅλην παραλίαν τῆς Ἀκαρνανίας ἀπὸ τῆς Λευκαδίας μέχρι τοῦ Ἀμβρακικοῦ κόλπου Ἀκτὰς Λευκαδικὰς (3). ἐξ οὗ καταφαίνεται ὅτι οἱ Λευκάδιοι ἐξουσίαζον μέχρι τοῦ ἄκρωτηρίου Ἀκτίου ἀφ' οὗ ἤρχετο ἡ χώρα τῆς Κορινθιακῆς ἀποικίας τοῦ Ἀνακτορίου· ἐπειδὴ δὲ καὶ ἡ Λευκαδία ἦν ἐπίσης, ὡς εἴρηται, ἀποικία τῶν Κορινθίων, ἐβοήθει αὐτοῖς κατὰ τοὺς πολέμους καὶ ἔδωκεν αὐτοῖς δέκα ναῦς ἐν τῇ ναυμαχίᾳ μεταξὺ αὐτῶν καὶ τῶν Κερκυραίων (4) οἱ νικήσαντες τέλος, κατέταμον τὴν γῆν αὐτῆς, ἣν καὶ ἐπὶ τοῦ Πελοποννησιακοῦ πολέμου δι' ἔχθραν πρὸς τὴν μητρόπολιν κατέτρεχε καὶ ἔφθειρεν ὁ στόλος τῶν Ἀθηναίων (5). — Ἐκτὸς τῆς προειρημένης ἀρχαίας πόλεως Νηρίκου καὶ τῆς μεταγενεστέρας Λευκάδας ἦν ἐπὶ τῆς νήσου καὶ ἑτέρα πόλις κατὰ

(1) Πολύβ. β. 5, κ. 5.—Πλίν. β. 4, κ. 1. (2) Θουκυδ. β. 3, κ. 94.

(3) Πλίν. αὐτ. (4) Θουκυδ. β. 1, κ. 27. (5) Θουκυδ. β. 3, κ. 94.

τινας, κατ' ἄλλους δὲ πιθανώτερον μόνον λιμὴν καὶ φρούριον Ἐλλόμενον καλούμενον (1). ὑπὸ τοῦ Στράβωνος δὲν μνημονεύεται ἡ πόλις αὕτη· ὁ Ὀμηρος ἐν τῷ καταλόγῳ ἀναφέρει τὰς δύο πόλεις Κροκύλειαν καὶ Αἰγίλιπα ὡς πόλεις τῆς Λευκαδίας ἃν καὶ κειμένας κατὰ τὴν δυτικὴν παραλίαν τῆς Ἀκαρνανίας =

Καὶ Κροκύλει' ἐνέμοντο καὶ Αἰγίλιπα τρηχεῖαν (2). Ἐξέχει δὲ εἰς τὴν θάλασσαν κατὰ τὸ νότιον καὶ τὸ περίφημον ἄκρωτήριον τοῦ Λευκάτα· κατὰ δὲ τὸ νοτ.-ἀνατολικὸν κεῖνται αἱ νῆσοι Τηλεβοῖδες (3).

Οἱ Λευκάδιοι μετὰ τὴν Κορινθιακὴν ἀποικίαν ἀπελάμβανον πλήρη αὐτονομίαν καὶ εἶχον καὶ ἴδια νομίσματα (4). Ἐθεωροῦντο δ' οὐχὶ ὡς ὑποκείμενοι τοῖς Κορινθίοις, ἀλλ' ὡς φίλοι καὶ σύμμαχοι αὐτῶν· διὸ καὶ ὁσάκις οἱ Κορίνθιοι εἶχον ἀνάγκην τῆς βοηθείας τῶν Κορινθίων, ἐζήτουν αὐτὴν οὐχὶ δικαιοματικῶς καὶ προστακτικῶς, ἀλλ' ὡς παρὰ φίλων ἱκετικῶς, ὡς παρὰ Θουκυδίδῃ ἐν τῇ κατ' Ἀπολλωνίας ἐκστρατείᾳ· « Καὶ Ἐπιδαυρίων ἰδεήθησαν, οὐ παρέσχον πέντε » [ναῦς]. Λευκάδιοι δὲ δέκα », καὶ πάλιν· « Τῆς τε Λευκάδος καὶ τῶν ἄλλων πολεων ὅσσι σφίσι φίλῃαι ἦσαν » (5). Τὸ δὲ πολίτευμα αὐτῶν ἦν κατ' ἀρχὰς ἀριστοκρατικὸν μεταβληθὲν ὕστερον εἰς δημοκρατίαν, ὡς καὶ ὁ Ἀριστοτέλης λέγει· « Ἔτι δὲ τοὺς παλαιοὺς καιροὺς διασώζειν· τοῦτο » δὲ λυθὲν καὶ περὶ Λευκάδα δημοτικὴν ἐποίησε λίαν τὴν » πολιτείαν αὐτῶν· οὐ γὰρ ἔτι συνέβαινεν ἀπὸ τῶν ὠρισμένων τιμημάτων εἰς τὰς ἀρχὰς βαδίζειν » (6). Οἱ Λευκάδιοι μετέσχον πάντων τῶν κατὰ καιροὺς πολέμων τῆς Ἑλ-

(1) Θουκνδ. β. 3, κ. 94. (2) Ὀμ. Ἰλ. Β, ε. 633. (3) Ἰδὲ ἄκρωτήρια καὶ νῆσοι. (4) Ἰδὲ Βοϊκ. καὶ συλλογὴ νομισμ. παρὰ Μιονιέτ. (5) Θουκυδ. β. 1, § 27. (6) Ἀριστοτέλους Πολιτικά, β. 4.

λάδος· καὶ κατὰ μὲν τοὺς παναρχαίους χρόνους συνεστρά-
τευσαν κατὰ τῆς Τρωάδος τῷ Ὀδυσσεῖ, εἰς οὗ τὴν ἐπικράτειαν
περιελμβάνετο καὶ ἡ τότε χερσόνησος καὶ ἀκτὴ τῆς ἡπεί-
ρου Λευκαδία, ὡς ἐκ τῶν ἐξῆς ἐπῶν τοῦ Ὀμήρου δέικνυται —

Αὐτὰρ Ὀδυσσεὺς ἦγε Κεφαλλῆνας μεγαθύμους
Οἳ ῥ' Ἰθάκην εἶχον καὶ Νήριτον εἰνοσίφυλλον,
Καὶ Κροκύλει· ἐνέμοντο καὶ Αἰγίλιπα τρηχεῖαν,
Οἳ τε Ζάκυνθον ἔχον, ἡδ' οὐ Σάμον ἀμφενέμοντο.
Οἳ τ' ἡπειρον ἔχον, ἡδ' ἀντιπέραί· ἐνέμοντο·
Τῶν μὲν Ὀδυσσεὺς ἦρχε, Διὶ μῆτιν ἀτάλαντος.
Τῷ δ' ἄμα νῆες ἔποντο δυώδεκα μιλοπάρχοι (1).

Σημειωτέον δ' ὅτι Κεφαλλῆνας νῦν μὲν τοὺς ἐκ τῆς νήσου
τῆς Κεφαλληνίας λέγουσιν· ὁ δὲ Ὀμηρος πάντας τοὺς ὑπὸ
τῷ Ὀδυσσεῖ, ὧν εἰσὶ καὶ οἱ Ἀκαρνανες καὶ ἐπομένως καὶ
οἱ ἀποτελοῦντες μέρος τῆς Ἀκαρνανίας Λευκάδιοι.

Ἀπὸ τῶν Τρωϊκῶν μέχρι τῶν Μηδικῶν οὐδὲν γνωστὸν
περὶ Λευκαδίας· κατὰ δὲ τὴν ἐπιστρατείαν τοῦ Ξέρξου εἰς
μὲν τὴν Σαλαμῖνα ἔπεμψαν τρεῖς νῆας (2), εἰς δὲ τὴν μάχην
τῶν Πλαταιῶν παρευρέθησαν ὀκτακόσιοι Λευκάδιοι καὶ
Ἀμβρακιῶται (3). Ἐπὶ δὲ τοῦ Πελοποννησιακοῦ πολέμου
κατὰ μὲν τὰς ἀρχάς, ὅτε οἱ Κερκυραῖοι ἐπολιόρκουν τὴν
Ἐπίδασμον, συμμαχοῦντες οἱ Λευκάδιαι τοῖς Κορινθίοις,
ἔδωκαν αὐτοῖς δέκα ναῦς (4). ἔπειτα δὲ μετ' Ἀμβρακιω-
τῶν καὶ Ἀνακτορίων καὶ ἄλλων ὑπὸ τὸν Σπαρτιάτην ναύαρ-
χον Κνημον ἐπολέμησαν πρὸς τὸν Ἀθηναῖον στρατηγὸν
Φορμίωνα (5). Καταβυθισθείσης δ' ἐν τῇ ναυμαχίᾳ μιᾶς
νῆος Λευκαδικῆς καὶ νικήσαντος τοῦ Φορμίωνος, οἱ ὑπὸ τὸν
Κνημον πάντες εἰσέπλευσαν εἰς τὸν Κρισσαῖον κόλπον καὶ

(1) Ὀμ. Ἰλ. Β, 5. 631—637. (2) Ἡρόδοτ. β. 8, κ. 45. (3) Ἡρό-
δοτ. β. 9. (4) Θουκυδ. β. 1, κ. 27. (5) Αὐτ. β. 2, κ. 80. 81.

τὴν Κόρινθον, πλὴν τῶν Λευκαδίων (1). Μετὰ ταῦτά δὲ ἐστράτευσε κατὰ τῆς Λευκαδίας ὁ υἱὸς τοῦ Φορμίωνος Ἀσώπιος, ὡς λέγει ὁ Θουκυδίδης : « Αὐτός τε δὲ (ὁ Ἀσώπιος) » πλεύσας εἰς Λευκάδα, καὶ ἀπόβασιν εἰς Νήρικον ποιησά-
 » μενος, ἀναχωρῶν διαφθείρεται, αὐτός τε καὶ τῆς στρατιᾶς
 » τι μέρος ὑπὸ τῶν αὐτόθεν τε ξυμβυθησάντων καὶ φρου-
 » ρῶν τινων ὀλίγων· καὶ ὕστερον ὑποσπόνδους τοὺς νεκροὺς
 » ἀποπλεύσαντες οἱ Ἀθηναῖοι παρὰ τῶν Λευκαδίων ἐκομί-
 » σαντο » (2). Εὐρέθησαν δ' οἱ Λευκάδιοι κατὰ τὸν Πελο-
 ποννησιακὸν τοῦτον πόλεμον καὶ εἰς ἄλλας μάχας περιγραφ-
 ομένης ὑπὸ τοῦ Θουκυδίδου, συμμαχοῦντες πάντοτε τοῖς
 Πελοποννησίοις. — Κατὰ δὲ τὴν κατὰ τῆς Σικελίας ἐκστρα-
 τείαν τῶν Ἀθηναίων, πεμφθέντος ὑπὸ τῶν Λακεδαιμονίων
 τοῦ κατὰ τὸν Πελοποννησιακὸν πόλεμον διαπρέψαντος στρα-
 τηγοῦ Γυλῖππου τοῦ Κλεανδρίδου, ἔδωκαν αὐτῷ καὶ οἱ
 Λευκάδιοι δύο ναῦς πρὸς βοήθειαν τῶν Συρακουσῶν, πολιορ-
 κουμένων ὑπὸ τοῦ στρατηγοῦ τῶν Ἀθηναίων Νικίου (3),
 καὶ μετ' οὐ πολὺ καὶ ἄλλοι τῶν Λευκαδίων συνεστράτευ-
 σαν τοῖς Κορινθίοις εἰς Σικελίαν (4)· μετὰ δὲ τὴν ἥτταν καὶ
 τὴν ἐπάνοδον αὐτῶν οἱ Ἀθηναῖοι τυχόντες περὶ τὴν Λευκα-
 δίαν δέκα νῆας αἰ μετὰ τοῦ Γυλῖππου ἐπολέμησαν κατ'
 αὐτῶν, κατεπόντισαν αὐτάς, καὶ μίαν ναῦν Λευκαδίαν πο-
 λεμοῦντες ἐν Ἀβύδῳ κατὰ τῶν Λακεδαιμονίων ἔλαβον (5).
 Κατὰ τοὺς Μακεδονικοὺς χρόνους, ὅτε Φίλιππος ὁ Ἀμύντου
 μετὰ τὴν μάχην τῆς Χαιρωνείας ὑπέταξε πᾶσαν τὴν Ἑλ-
 λάδα, ἐγένετο καὶ ἡ Λευκαδία Μακεδονικὴ, ὡς καὶ αἱ λοι-
 παὶ Ἰωνικαὶ νῆσοι· ἐπὶ δὲ τῶν διαδόχων τοῦ Ἀλεξάνδρου,
 ὅτε ὁ βασιλεὺς τῆς Μακεδονίας Φίλιππος ὁ Δημητρίου ἐπο-

(1) Θουκυδ. β. 2, κ. 92. (2) Αὐτ. β. 3, κ. 7. (3) Αὐτ. β. 3, κ. 93

(4) Αὐτ. κ. 58. (5) Αὐτ. β. 8, κ. 106.

λέμει κατὰ τῶν Ῥωμαίων, ἡττηθεὶς δὲ κατὰ κράτος ἐν Κυνὸς Κεφαλαῖς, καὶ ἐγκαταλειφθεὶς ὑπὸ τῶν συμμάχων αὐτοῦ, ἐβιάσθη νὰ ἐπανέλθῃ εἰς Μακεδονίαν, τότε οἱ Λευκάδιοι μετὰ τῶν Ἀκαρνάνων ἐν συνεδριάσει συγκροτηθεῖσιν ἐν Λευκάδι ἀπεφάσισαν νὰ ἐπιμείνωσιν εἰς τὸν κατὰ Ῥωμαίων πόλεμον· ὅπερ μαθὼν ὁ ἐν Κερκύρᾳ τότε εὕρισκόμενος στρατάρχης τῆς Ῥώμης Τίτος Κουΐντιος Φλαμίνιος ἐπῆλθε μετὰ στόλου, καὶ πολιορκήσας ἐκυρίευσεν ἐξ ἐφόδου τὴν Λευκάδα, ἣτις, ὡς καὶ ἡ Ἀκαρνανία, ὑπέκυψαν τῇ Ῥωμαϊκῇ ἐξουσίᾳ κατὰ τὸ ἔτος 198 π. Χ. (1)· ἔμειναν δὲ πιστοὶ εἰς τὴν Ῥώμην οἱ Λευκάδιοι, οἱ Ἀκαρναῆνες καὶ πάντες οἱ κάτοικοι τῶν Ἰωνικῶν νήσων, καὶ τοὶ μεγάλως κακωθέντες καὶ τὰ πάνδεινα παθόντες κυρίως ἐπὶ τοῦ Κομμόδου, τοῦ Διοκλητιανοῦ καὶ τῶν ἄλλων τυράννων καὶ διωκτῶν τοῦ χριστιανισμοῦ.

— Κατὰ τοὺς χρόνους τῶν σταυροφοριῶν ἐπὶ τῶν Λατίνων Αὐτοκρατόρων τῆς Κωνσταντινουπόλεως, βασιλεύοντος Ἡρβρίκου τοῦ ἀδελφοῦ καὶ διαδόχου Βαλδοϋίνου τοῦ Α' ὁ ἐκ Νεαπόλεως κόμης Τόκκος, ὅστις ἦν πρότερον ἡγεμὼν τῆς Κεφαλληνίας, ἔλαβε παρὰ τῆς Ἑνετίας τὴν Λευκαδίαν καὶ ἐνώσας αὐτὴν μετὰ τῆς Κεφαλληνίας, Ἰθάκης καὶ Ζακύνθου καὶ τινων ὑπ' αὐτὸν διατελούντων τόπων ἐν τῇ Πελοποννήσῳ, ἡγεμόνευεν ἐπ' αὐτῶν, καὶ ἡ ἡγεμονία αὕτη διέμεινεν ἐπὶ πολὺ εἰς τὸν οἶκον τῶν Τόκκων ὑπὸ τὴν κυριαρχίαν τῆς Ἑνετίας· κατὰ τὸ ἔτος 1420 ὁ Κάρολος Τόκκος ἐλάβανε τοὺς ἐξῆς τίτλους = Κάρολος ἐλέω Θεοῦ Δεσπότης Ῥωμανίας, Δουξ Λευκάδος, Κόμης Παλατίνος Κεφαλληνίας. Ὁ δὲ υἱὸς καὶ διάδοχος αὐτοῦ Κάρολος ὁ Β'. τοὺς ἐξῆς = Κάρολος δευτερος ἐλέω Θεοῦ Κύριος Ἄρτης, Δουξ Λευκάδος, Κόμης Παλατίνος Κεφαλληνίας, Ἰθάκης καὶ Ζακύνθου κτλ. —

(1) Ἰδὲ καὶ Τόμ. 1, σιλ. 144.

Κατὰ τὸ 1433 ὁ σουλτάνος Μουράτης ἀπεγύμνωσε τοὺς Τόκκους τῶν χερσαίων αὐτῶν κτήσεων· διὰ δὲ τὰς νησιω-
 τικὰς, κατέστησεν αὐτοὺς ὑποτελεῖς τῆς Ὄθωμανικῆς Πύλης·
 ἀλλὰ μετὰ ταῦτα οἱ Ὄθωμανοὶ ἐκυρίευσαν τὴν Λευκαδίαν,
 τὴν Κεφαλληνίαν καὶ τὴν Ζάκυνθον, καὶ τότε ὁ τελευταῖος
 δοῦξ Λεονάρδος Τόκκος κατέφυγε καὶ εὔρεν ἄσυλον παρὰ
 τῷ βασιλεῖ τῆς Νεαπόλεως Φερδινάνδῳ. — Μετὰ τὴν κατὰ
 τὸ 1453 ἄλωσιν τῆς Κωνσταντινουπόλεως παρὰ τοῦ σουλ-
 τάνου Μεχμέτη τοῦ Β'. ἡ Ἑλένη, μήτηρ τοῦ τελευταίου
 Αὐτοκράτορος Κωνσταντίου τοῦ Παλαιολόγου, τοῦ καὶ Δρα-
 γάση λεγομένου (1), φεύγουσα διὰ τὴν Ἰταλίαν καὶ κινδυ-
 νεύσασα ἐκ τρικυμίας παρὰ τὴν Κεφαλληνίαν, διεσώθη κατὰ
 τὴν ἡμέραν τῆς ἑορτῆς τῆς Ἀγίας Μαύρας εἰς Λευκαδίαν,
 ἔνθα ἔκτισεν ἐπὶ τοῦ φρουρίου μονὴν τοῦ Ἀγίου Τιμοθέου
 καὶ τῆς Ἀγίας Μαύρας ἐξ ἧς καὶ ἡ νῆτος αὕτη καὶ ἡ πόλις
 αὐτῆς ἀντὶ Λευκάδος ὠνομάσθησαν Ἀγία Μαύρα· ἡ δὲ ῥη-
 θεῖσα βασιλομήτωρ, λαβοῦσα τὸ μοναχικὸν σχῆμα καὶ
 μετωνομασθεῖσα Ὑπομονή, κατεβίωσεν ἐν τῇ μονῇ, καὶ ἀπε-
 εῖωσεν ἐν αὐτῇ· ὁ δὲ Γεώργιος Φραντσῆς, ὃς ἐπὶ τῆς τελευ-
 ταίας βασιλείας ἦν πρωτοβεσιάριος καὶ συνώδευσε τὴν βασι-
 λομήτορα, μεταβὰς ἀπὸ Λευκαδίας εἰς Κέρκυραν, ἐκουρεύθη
 μοναχὸς ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ τῶν Ἀγίων Ἀποστόλων Ἰάσωνος
 καὶ Σωσιπάτρου, μετωνομασθεὶς Γερμανὸς καὶ ἐτελεύτησε
 κατὰ τὸ ἔτος 1491. — Μετὰ τὸν θάνατον τοῦ πορθητοῦ
 σουλτάνου Μεχμέτου τοῦ Β'. ὁ υἱὸς καὶ διάδοχος αὐτοῦ
 σουλτὰν Βαγιαζίτης μετὰ πολλὰς ἄλλας κατακτήσεις ἐπι-
 πεσὼν καὶ κατὰ τῆς Ἠπείρου, ἐκυρίευσεν καὶ αὐτὴν καὶ τὰς

(1) Ἡ Ἑλένη ἦν θυγάτηρ Κωνσταντίνου τοῦ Δραγάση, ἡγεμόνος τῆς
 Μακεδονίας· ὅθεν ὁ Αὐτοκράτωρ Κωνσταντῖνος πατρὸς ἐν μὲν ἦν Παλαιολό-
 γος, τέταρτος ὢν υἱὸς τοῦ Μανουὴλ Παλαιολόγου, μητρὸς δὲ Δραγάσης.

παρ' αὐτῇ Ἰωνικὰς νήσους, ἐν αἷς καὶ τὴν Λευκαδίαν (Ἁγίαν Μαύραν)· ἐν τῇ νήσῳ ταύτῃ φιλοτιμηθεὶς νὰ δείξῃ τὴν μεγαλοδωρίαν αὐτοῦ, διέταξε νὰ κατασκευασθῇ γέφυρα ἔχουσα 366 ἀψίδας καὶ φθάνουσα ἀπὸ τῆς πόλεως μέχρι τοῦ φρουρίου· νὰ γίνῃ δὲ τόσον πλατεῖα, ὥστε ἅμαξα νὰ διέρχεται ἐπάνωθεν αὐτῆς, καὶ νὰ γίνῃ ἐπ' αὐτῆς ὑδραγωγεῖον φέρον τὸ ὕδωρ ἐκ τῆς καλουμένης Μεγάλης Βρύσεως εἰς τὸ φρούριον, τοὺς δὲ λίθους νὰ λάβωσιν ἐκ τῶν ἐρειπίων τῆς ἀρχαίας πόλεως Νηρίκου· διωρίσθη δὲ διὰ τὴν ἐργασίαν ταύτην δαπάνη 10,000 φλωρίων Ἑνετικῶν. Δείψας δὲ νὰ κατασκευάσῃ ὁ ἀρχιτέκτων τὴν γέφυραν τοιαύτην, οἷαν διώρισεν ὁ σουλτάνος, καὶ κατασκευάσας αὐτὴν ζενωτέραν δι' αἰσχροκέρδειαν, ἀπεκεφαλίσθη κατὰ διαταγὴν τοῦ σουλτάνου· ἡ δὲ παλαιὰ γέφυρα, ἥτις ἔκλειε τὴν εἴσοδον τῶν πλοίων, ἔργον τῶν ἀρχαίων Ἑλλήνων, εὐρίσκετο εἰς τὸ ἄκρον τὸ καλούμενον ἤδη τοῦ Ἀγίου Γεωργίου, ἀπέναντι τῆς ἡπείρου· ὁ αὐτὸς σουλτάνος κατεσκεύασε καὶ πλατεῖαν εἰς τὴν Λευκάδα. — Κατὰ τὸ 1499 ὁ ναύαρχος τῆς Ἑνετίας Πεζάρος καὶ ὁ περιώνυμος Γονζάλβος Φερνανδὲς ἀνεκτέησαν τὰς νήσους Ζάκυνθον καὶ Λευκαδίαν. — Ἡ Λευκαδία καὶ ἡ Ζάκυνθος ἀπεδόθησαν τοῖς Ὀθωμανοῖς διὰ τῆς συνθήκης τοῦ 1501. — Κατὰ τὸ 1658 ὁ Ἑνετὸς ναύαρχος Μαρίνης Μαρκέλλος, ἔχων μεθ' ἑαυτοῦ καὶ πλοῖα τῆς Κερκύρας, τῆς Κεφαλληνίας καὶ τῆς Ζακύνθου, ἐξέπλευσε κατὰ τῆς Λευκαδίας, ἐπὶ σκοπῷ τοῦ ν' ἀποσπάσῃ αὐτὴν ἀπὸ χειρῶν τῶν Ὀθωμανῶν· ἀλλ' οἱ Ὀθωμανοὶ ἀντιστάντες καὶ πολέμησαντες γενναίως, ἀπέκρουσαν αὐτὸν, καὶ ἡ ἐπιχείρησις ἀπέτυχεν. — Κατὰ τὸ 1665 ἡ νῆσος κατέστη τρομερὸν καταγώγιον πειρατῶν· τότε ὁ γενικὸς ἐπιμελητὴς διέταξε τοὺς Κερκυραίους ὅπως παντὶ σθένει ἐξαφανίσωσι τοὺς ἐν

τῇ Λευκαδία πειρατάς· οἱ δὲ Κερκυραῖοι ἐπραξαν πᾶν ὅ,τι ἐδύναντο καὶ κατέστρεψαν τοὺς πειρατάς, οἵτινες ἦσαν πανσπερμία· κατὰ τοὺς χρόνους τούτους ἡ νῆσος κατωκλήθη ὑπὲρ ποτε, διότι πολλοὶ τῶν πέριξ μερῶν καταφεύγοντες εἰς αὐτήν, εὕρισκον ἄσυλον καὶ ἀφθονίαν πραγμάτων. — Κατὰ τὸ 1684 ὁ Ἐνετὸς ναύαρχος Μοροζίνης ἤρξατο τὰ λαμπρὰ αὐτοῦ κατορθώματα διὰ τῆς ἀλώσεως τῆς Λευκαδίας· προσέβαλε τὴν Ἀγίαν Μαύραν, κατέρρηξε μέρος τῶν ὀχυρωμάτων αὐτῆς, καὶ μετὰ διαφόρους ἐφόδους, ἐντὸς δεκαεξ ἡμερῶν, ἐβίασε τοὺς Τούρκους νὰ παραδοθῶσιν ἐπὶ συνθήκαις. — Κατὰ τὸ αὐτὸ ἔτος ὁ Ἄγγελος Σουμίλας Λευκάδιος, ὢν στρατηγὸς Ἀγράφων, ἔχων δὲ ὑπ' αὐτὸν περὶ πού δύο χιλιάδας Λευκαδίων καὶ συμμαχῶν τοῖς Ἐνετοῖς, ἐπέπεσε πολλάκις κατὰ τῶν Τούρκων, καθ' ὧν μεγάλην θραῦσιν ἐπέφερε· τὴν ἀρετὴν καὶ γενναιότητα τούτου ἀνταμείβουσα ἡ Ἐνετικὴ κυβέρνησις, πολλὰς γαίας ἐν Λευκαδίᾳ αὐτῷ ἐδωρήσατο· ἐγένετο ὠφελιμώτατος οὗτος τοῖς συμπολίταις αὐτοῦ, διότι ἀπελευθερώσας μέγα μέρος τῆς ἡπείρου τῆς ἀπέναντι τῆς Λευκαδίας, συνήθριζε τὰ δέκατα καὶ τὰς ἄλλας ὠφελείας ἐκ τῶν γαιῶν αὐτῶν, καὶ ἐξέτεινεν οὕτω τὸ κράτος τῶν Ἐνετῶν ἐν Λευκαδίᾳ· ὅθεν καὶ ἐτιμήθη διὰ τὰς γενναίας πράξεις αὐτοῦ. — Κατὰ τὸ 1686 διὰ ψηφίσματος τοῦ Ἐνετοῦ στρατηγοῦ καὶ διοικητοῦ τῆς νήσου Ἀνδρέου Ναβάγκερ ἡ Λευκαδία ἀνεγνωρίσθη ἐπισκοπὴ διατελοῦσα ὑπὸ τὸν ἀρχιεπίσκοπον τῆς Κεφαλληνίας· πρῶτος δὲ ἀρχιερεὺς αὐτῆς ἐγένετο Ἄνθιμος τις, ἀνὴρ θεοσεβέστατος. — Κατὰ τὸ 1693 ἡ νῆσος Λευκαδία παρεχωρήθη τῇ Ἐνετίᾳ ἐν πλήρει κυριότητι, δυνάμει τῆς εἰς Κάρλοβιτς συνομολογηθείσης συνθήκης. — Κατὰ τὸ 1715 ὁ στρατηγὸς τῶν Ἐνετῶν Δανιὴλ Δελφῖνος, διευθυντὴς τῶν ἰωνικῶν

νήσων θεωρῶν τοὺς Τούρκους ἐτοίμους νὰ ἐπιπέσωσι κατὰ τῶν νήσων τούτων, ὠχύρωσε κατὰ πρῶτον αὐτάς καὶ ἐθεσεν ἐν αὐταῖς τροφάς καὶ πολεμεφόδια· ἀλλὰ στοχασθεὶς μετὰ ταῦτα ὅτι δὲν ἐδύνατο νὰ διατηρήσῃ ὅλας, καὶ φοβηθεὶς μήπως οἱ Τούρκοι λαβόντες τινὰ τούτων ἐφωδιασμένην καὶ ὠχυρωμένην, εὐκόλως ἐπιπέσωσι καὶ κατὰ τῶν ἄλλων, ἀφῆρσεν ὅσας τροφάς καὶ πολεμεφόδια εἶχε θέσῃ εἰς τὴν Λευκαδίαν, καὶ καταστρέψας μέρος τῶν ὀχυρωμάτων αὐτῆς, μετεκόμισεν ἅπαντα εἰς Κέρκυραν καὶ τινὰς τῶν κατοίκων ὅσοι ἠθέλησαν. — Κατὰ τὸ 1716 οἱ Τούρκοι ἐπολιόρκησαν τὴν Κέρκυραν· ἀλλ' οἱ Ἐνετοὶ πολεμήσαντες καὶ νικήσαντες, ἐβίασαν αὐτοὺς νὰ λύσωσι τὴν πολιορκίαν· καὶ τότε οἱ νικηταὶ κυριεύσαντες τὸ Βουθωτὸν, ἐπανῆλθον εἰς τὴν Λευκαδίαν, ἣν ὁ ἐχθρὸς εἶχεν ἤδη ἐγκαταλείψῃ. — Κατὰ τὸ 1797 ἔπαυσε διὰ παντὸς ἡ κυριότης τῶν Ἐνετῶν, διότι τοῦ Ἐνετοῦ στρατηγοῦ Γεντίλῃ διαμένοντος εἰς Κέρκυραν, ἦλθον Γάλλοι κατὰ τὸν Ἰούλιον (μῆσις δὲ, κατὰ τὴν τότε γενικὴν μετονομασίαν τῶν μηνῶν ἐν Γαλλίᾳ), τῷ πέμπτῳ ἔτει τῆς γαλλικῆς δημοκρατίας, καὶ ἔθεσαν παρρυθὺς φρουράς Γαλλικὰς εἰς τὰς νήσους Λευκαδίαν, Κεφαλληνίαν, Ἰθάκην, Ζάκυνθον, Κύθηρα, ἔτι δε καὶ εἰς Βουθρωτὸν, Πάργαν, Πρέβεζαν καὶ Βόνιτσαν· μετ' ὀλίγον ὅμως ἡ Ῥωσσοτουρκικὴ συμμαχία ἐνήργησεν ὥστε ἐν Κεφαλληνίᾳ ἐγένετο ἀποστασία κατὰ τῶν κυριευόντων Γάλλων· οἱ Γάλλοι ὥρμησαν νὰ σβέσωσι τὴν ἀποστασίαν ταύτην· οἱ δὲ Κεφαλλῆνες συρόμενοι πρὸς τὰ ὀπίσω στρατηγηματικῶς ὥς νὰ ἐφοβοῦντο, ἔφερον τοὺς Γάλλους εἰς θέσεις δυσβάτους· ἐπιπεσόντες δὲ κατ' αὐτῶν αἶφνης, ἐφόνευσαν πολλοὺς αὐτῶν, καὶ ἀφώπλισαν τοὺς ἐναπομείναντας· τὸ αὐτὸ συνέβη καὶ εἰς τὴν Λευκάδα· οἱ κάτοικοι ὥθησαν τοὺς

Γάλλους ἐντὸς τοῦ φρουρίου καὶ ἀπέκλεισαν αὐτοὺς, ἕως οἷου τῇ 30 νοεμβρίου 1798 ἐλθόντες δύο στόλοι, ὁ Ῥωσικὸς ὑπὸ τὸν ναύαρχον Ὁζακὸφ καὶ ὁ Τουρκικὸς, ἐπολιορκήσαν τοὺς ἐν τῷ φρουρίῳ Γάλλους οὕτω στενωῶς, ὥστε οἱ Γάλλοι μετὰ δεκατεσσάρων ἡμερῶν πολιορκίαν εὐρέθησαν εἰς τὴν ἀνάγκην νὰ ὑποκύψωσιν εἰς συνθήκας, δι' ὧν παρέδωκαν τὸ φρούριον τῆς Λευκάδος (ὅπερ λέγεται ὅτι ἦν κτίσμα τῶν Ἰσπανῶν). κατὰ τὸ αὐτὸ δ' ἔτος ὁ Τεπελενίτης Ἀλῆ πασᾶς, ὠφεληθεὶς ἐκ τῆς κατὰ τὰ παράλια τῆς ἠπείρου παρουσίας τοῦ Τουρκικοῦ στόλου καὶ ἐκ τῆς διαδοθείσης φήμης ὅτι οἱ Γάλλοι ἀπώλεσαν τὴν Λευκαδίαν, ὥρμησεν αἰφνης κατὰ τῆς Πρεβέζης, ἣν ἐκυρίευσεν ἐξ ἐφόδου· ἀπωλέσθησαν τότε ἐκεῖ πολλοὶ Γάλλοι καὶ Ἕλληνες· οἱ δὲ διασωθέντες κατέφυγον εἰς τὴν Λευκάδα, ἔνθα ἔτυχον περιθάλψεως. Τοῦτο λαβὼν ἀφορμὴν ὁ Ἀλῆ πασᾶς, ἐστράτευσεν ἀντικρὺ τῆς Λευκάδος, κατὰ τὸ μέρος τὸ καλούμενον Πλαγιά, καὶ ἐκεῖθεν προσεκάλεσε τοὺς προὔχοντας τῆς νήσου καὶ προέτεινεν αὐτοῖς νὰ παραδώσωσι τὴν πατρίδα αὐτῶν. Οἱ δὲ Λευκάδιοι, φρονίμως πολιτευθέντες τὰς περιστάσεις, ἀπεκρίθησαν ὅτι προθύμως θὰ ἔπραττον τοῦτο, ἀλλ' ἐμποδίζονται ἐκ τῆς ἐν τῇ νήσῳ στρατιωτικῆς δυνάμεως· ἐὰν δὲ περιμείνῃ ὀλίγον ἕως οἷου ν' ἀναχωρήσωσιν ἐκεῖνοι διὰ τὰς ἄλλας νήσους, τότε παραδίδουσιν αὐτῷ τὴν νῆσον αὐτῶν· ἐπεμψαν δ' ἐν τούτοις κρύφην καὶ ἐξιστόρησαν ταῦτα πάντα τῷ ναυάρχῳ τῶν Ῥώσων, παρακαλέσαντες ὅπως προφθάσῃ νὰ σώσῃ τὴν νῆσον· ἐκεῖνος δὲ μεθ' ἐξ ἑσρατιωτῶν καὶ ἐνὸς ἀξιωματικοῦ ἔδωκεν αὐτοῖς τὴν Ῥωσικὴν σημαίαν, ἣν ἀνύψωσαν, καὶ οἱ ἐν τῇ ξηρᾷ Τοῦρκοι ἰδόντες αὐτὴν ἐμαράνθησαν. Τοῦτο ἐγένετο τῇ 20 ὁκτωβρίου, ὅτε οἱ Κεφαλῶνιαις τελοῦσι τὴν ἐορτὴν τοῦ Ἁγίου Γερασίμου· ὅθεν οἱ

Λευκάδιοι μέγα τιμῶντες τὸν ἅγιον τοῦτον, ἱστοροῦσιν εἰς τὴν εἰκόνα αὐτοῦ τὸ φρούριον τῆς Λευκάδος καὶ τὴν πόλιν. Μέλλων δὲ ν' ἀναχωρήσῃ ὁ ναύαρχος Ὁζακὸφ μετ' ἀμφοτέρων τῶν στόλων, συνέστησεν εἰς τὴν Ἐπτάνησον ἀριστοκρατικὴν τινα διοίκησιν, δοὺς αὐτῇ εἰδὸς τι συντάγματος. — Κατὰ τὸ 1807 διὰ τῆς συνθήκης τοῦ Τιλοῦτ ἡ Λευκαδία, ὡς καὶ πᾶσα ἡ Ἐπτάνησος, ἐπανῆλθεν αὐθις ὑπὸ τὴν κυριότητα τῆς Γαλλίας. — Κατὰ τὸ 1810 περὶ τὰ μέσα τοῦ μαρτίου οἱ Ἄγγλοι ἐκυρίευσαν διὰ πολέμου τὴν Λευκαδίαν πρὸς τῶν Γάλλων, καὶ τότε ἐπληρώθη κατὰ τὸν δεξιὸν βραχίονα ὁ ἐπὶ κεφαλῆς τοῦ Ἑλληνικοῦ τακτικοῦ τάγματος Ἄγγλος συνταγματάρχης Ρικάρδος Τζούρτζ, ὑπηρετῶν τὴν Μεγάλην Βρετανίαν· κατὰ τὸν αὐτὸν πόλεμον, ὅτε οἱ Ἄγγλοι ἐπολιορκούν τὴν Λευκάδα, κατεστράφη καὶ ἡ ἐν τῷ φρουρίῳ ἐκκλησία τῆς Ἀγίας Μαύρας ὑπ' Ἀγγλικῶν τηλεβόλων. Κατὰ δὲ τὰ μέσα τοῦ 1815 μετέβη ὀριστικῶς ἡ Λευκαδία μετὰ πάσης τῆς Ἐπτανήσου ὑπὸ τὴν προστασίαν τῆς Μεγάλης Βρετανίας, ὑφ' ἣν διατελεῖ καὶ μέχρι τῆς σήμερον.

Κατὰ τὸ 1817 οἱ ἀδελφοὶ Βολλαορίται, ἀδεία τοῦ Ἄγγλου ὑποδιοικητοῦ τῆς Λευκαδίας Κ. Ρόσιχ, ἐμόλωσαν τόπον 40 ὀργυῶν τὸ μῆκος καὶ 40 τὸ πλάτος ἐκ τῆς λίμνης πρὸς ἀνατολὰς ἔβη ἐκτίσαν τὰς νῦν ὑφισταμένας οἰκοδομάς· τὰς πέτρας ἔλαβον ἐκ τοῦ παλαιοῦ μόλου, δι' οὗ ἡνοῦτο τὸ μικρὸν φρούριον Κωνσταντίνου μετὰ τῆς καταντικρὺ στερεᾶς διὰ τινος στενωτέρας διόδου.

Οἱ Λευκάδιοι, ὡς καὶ πάντες οἱ Ἐπτανήσιοι, ἦσαν τὸ κατ' ἀρχὰς εἰδωολότραι, ἕως ὅτου ὁ Ἀπόστολος Παῦλος ἐφώτισεν αὐτοὺς διὰ τῆς θείας ἐλλάμψεως τοῦ χριστιανισμοῦ, καὶ κατέστησε καὶ τὸν πρῶτον ἐπίσκοπον τῆς Λευ-

καδίας. Ἐγένοντο δ' ἐν Λευκαδία ἐκ τῆς πρώτης ἀρχῆς τῶν ἀποστολικῶν χρόνων μέχρι τοῦδε οἱ ἐξῆς ἀρχιερεῖς, κατὰ τὸν, ὃν ἔλαβον, ἀκριβῆ κατάλογον παρὰ τοῦ Λευκαδίου ἱατροῦ Κ. Πέτρου Στεφανίτση, μετὰ τῆς χρονολογίας ἐνὸς ἐκάστου, ἀρχομένης ἀπὸ Χριστοῦ.

- 37 Σωσίων, πρῶτος ὀνομασθεὶς ἐπίσκοπος Λευκαδίας ὑπὸ τοῦ Ἀποστόλου Παύλου.
- 284 Δονάτος. Ὑπέστη τὸ ὑπὲρ τῆς πίστεως μαρτύριον ὑπὸ τοῦ ἐπαρχοῦ τοῦ Διοκλητιανοῦ (1).
- 314 Ἀγάθαρχος, εἰς τῶν πατέρων τῆς πρώτης ἐν Νικαίᾳ συνόδου.
- 379 Ζαχαρίας, συνεδρίασεν εἰς τὴν δευτέραν ἐν Κωνσταντινουπόλει σύνοδον.
- 668 Πελάγιος· παρευρέθη εἰς τὴν ἕκτην σύνοδον.
- 997 Ἰωάννης· ὑπέγραψε τὸ ψήφισμα τοῦ μὴ νυμφεύεσθαι δύο ἀδελφοὺς δύο ἐξαδέλφας.
- 1429 Ἀγαπητός.
- 1431 Ἰλαρίων (2).
- 1513 Ἀμφιλόχιος· ἐπὶ τούτου ἡ καθέδρα κατέστη ἀρχιεπισκοπικὴ.
- 1522 Ταράσιος.
- 1535 Ἐπιφάνειος.
- 1625 Μητροφάνης Λευκαδίτης Λευκάδιος.
- 1640 Ἄνθιμος ἐξ Ἄρτης.
- 1641 Ναθαναήλ.
- 1653 Ἰωσαφὰτ Σπάτας Λευκάδιος.
- 1662 Θεόκλητος.

(1) Μεταξὺ Σωσίωνος καὶ Δονάτου ὑπάρχει μάχα κενόν, καθ' ὃ τὰ ὀνόματα τῶν ἐν τῇ μεταξὺ τούτῳ ἀρχιερίων ἀγνοοῦνται καλυπτόμενα ὑπὸ τοῦ ἐκείτους τοῦ χρόνου. (2) Καὶ ἐνταῦθα ὑπάρχει κενόν.

1674 Παρθένιος.

Κατακτηθείσης τῆς Λευκαδίας ὑπὸ τῶν Ἐνετῶν ἀπὸ τῶν Ὀθωμανῶν, πρὸς ταῖς ἄλλαις διατάξεσι τῆς Ἐνετικῆς πολιτείας ἀπεφασίσθη διὰ θεσπίσματος τοῦ Φραγκίσκου Μοροζίνη ἐκδοθέντος τῇ 23 φεβρουαρίου 1684, νὰ ἐκλέγωνται τοῦ λοιποῦ αἱ ἀρχιερεῖς ὑπὸ τοῦ κλήρου καὶ οὕτως ἐξηκολούθησεν· ἐξελέχθη δὲ πρῶτος ὁ

1688 Ἀνθιμος Μαρίνος.

1704 Θεοφάνης Δανιάς.

1710 Εὐγένιος Μαρίνος.

1737 Μελέτιος Σέρβος· ἐπαινετὸς διὰ τὴν ἀξιοσύνην αὐτοῦ εἰς τοὺς ἱεροὺς κανόνας· μετὰ τεσσαράκοντα δ' ἡμέρας ἀπὸ τῆς ἐκλογῆς ἀπεβίωσεν.

1737 Διονύσιος Κόνδαρης· ἔδειξεν εἰς τὰς ἱεράς μελέτας οὐκ εὐκαταφρόνητον ἀγχίνουαν.

1743 Χρῦσανθος Ψωμᾶς.

1766 Μελέτιος Κόνδαρης.

1779 Ἰωακείμ Μαρίνος.

1799 Παρθένιος Κόνδαρης.

1823 Ζαχαρίας Μοντεσάντος.

1834 Εὐστάθιος Σφέτσας ἀπὸ χωρίου Ἐξάνθια· ἀρχιμανδρίτης ὢν, ἐψηφίσθη ὡς ἀρχιερεὺς τῇ 17 αὐγούστου 1833, καὶ ἐχειροτονήθη παρὰ τῶν τριῶν ἐπισκόπων Κεφαλληνίας, Ζακύνθου καὶ Παξοῦ τῇ 6 ἰουλίου 1834· ἀπέβιωσε δὲ τῇ 26 ἰαννουαρίου 1851 εἰς ἡλικίαν 80 ἐτῶν.

1852 Γρηγόριος Ἀραβανῆς ἐκ χωρίου Καρυᾶς, ὁ νῦν ἀρχιερεὺς· ἐψηφίσθη τῇ 11 ἀπριλλίου 1851, καὶ ἐχειροτονήθη παρὰ τῶν τριῶν ἐπισκόπων Κερκύρας, Κεφαλληνίας καὶ Ζακύνθου τῇ 13 ἀπριλλίου 1852.

* Λευκαδία ἢ Λευκάς, κοιν. Ἀγία Μαύρα· κεῖται κατὰ τὸ ἀνατ-νότιον τῆς Παξοῦ, καὶ τὸ βόρειον τῆς Ἰθάκης, ἔχουσα μῆκος μὲν ἀπ' ἄρκτου πρὸς μεσημβρίαν περίπου 10 λευγῶν = 12 ὥρ. πλάτος δὲ περίπου 5 λευγῶν = 6 ὥρ. αἱ κορυφαὶ τῶν ὀρέων αὐτῆς εἰσὶ σχεδὸν αἰ νεφελοσκεπεῖς καὶ κατακεκαλυμμέναι ὑπ' ἀτμῶν ἀνελκομένων ὑπὸ τοῦ ἡλίου ἐκ τῶν τελμάτων καὶ τῶν κοιλάδων. — Τὸ ἄκρον τῆς θερμότητος ἐν τῇ νήσῳ ταύτῃ ἐξικνεῖται κατὰ τὸ θερμόμετρον τοῦ Ρεωμύρου, εἰς 28 βαθμοὺς ὑπεράνω τοῦ μηδενικοῦ, τὸ δὲ ἄκρον τοῦ ψύχους εἰς 5 βαθμοὺς κάτωθεν αὐτοῦ. — Οἱ μεγάλοι ὄμβροι παρατείνονται ἀπὸ τῶν μέσων τοῦ φθινοπώρου μέχρι τῶν μέσων τοῦ χειμῶνος· πᾶσαι δὲ αἱ ἡμέραι τοῦ ὄμβρου ἐν τῷ διαστήματι τοῦ ἐνιαυτοῦ μετρῶνται 120. — Οἱ ἀπὸ τοῦ ὀκτωβρίου μέχρι τοῦ φεβρουαρίου ἐπικρατοῦντες ἄνεμοι εἰσὶν ὁ νότος, ὁ νοτ-ἀνατολικὸς καὶ ὁ νοτ δυτικὸς, κατὰ δὲ τὸν μάρτιον ὁ βορ-δυτικὸς. — Τὸ κλίμα γενικῶς εἶναι εὐκραταν, ἐξαιρουμένων χωρίων τινῶν πρὸς τὸ νότιον τῆς νήσου καὶ τινος μέρους τῆς πόλεως πάσχοντος ἐκ τῆς ἀποφορᾶς τῶν τελμάτων· αἱ ἐπικρατοῦσαι νόσοι καὶ κατὰ τὴν πόλιν καὶ κατὰ τὰ χωρία εἰσὶν ἡ νευρική θέρμη καὶ ἄλλη τις ἀσθένεια καλουμένη μετεωρικόν. — Τὸ ἐμβαδὸν τῆς νήσου εἰς γῆν στερεάν μετρεῖται 30,000 στρεμάτων· ἐξ αὐτῶν τὰ 7/45 εἰσὶ γεωργημένα, τὰ 15/45 γεωργήσιμα, καὶ τὰ 23/45 βράχοι· ἐκ τῆς εἰρημένης ποσότητος τῶν στρεμάτων 534 εἰσὶ διωρισμένα πρὸς ἐλαιοφυτείαν, 1800 πρὸς ἀμπελοφυτείαν, 2,000 διὰ τὰ δημητριακὰ, τὸν ἀραβόσιτον καὶ τὰ ὄσπρια, 2333 διὰ νομάς, 23,000 διὰ δάση, 333 διὰ κήπους· ἐκτὸς τῶν ἀνωτέρω ὑπάρχει προσέτι 23,000 στρεμάτων τόπος εἰς λίμνας καὶ τέλματα. — Ἡ ποσότης τοῦ κατ' ἔτος συγκομιζομένου ἐλαίου

εἶναι 10,000 βίκων (βαρελῶν), τοῦ οἴνου 65,000 βίκων, τῶν γεννημάτων παντὸς εἶδους 60,000 κοιλῶν· ὁ ἀριθμὸς τῶν κατὰ τὰς νομὰς τρεφομένων κτηνῶν συμποσοῦνται εἰς 10,000· ἐκτὸς τούτων εἰσὶν ἐπὶ τῆς νήσου 8,000 αἰγοπρόβατα, 600 ἵπποι καὶ 400 ὄνοι· ἡ συνήθης τιμὴ τῶν μὲν ἀροτήρων βοῶν εἶναι διστήλων 15, τῶν ἵππων ἐπίσης 15, τῶν ὄνων 6, τῶν δὲ προβάτων καὶ τῶν αἰγῶν 1 1/4. — Εἰς τὰ δάση γεννῶνται δρυῖς, πλάτανοι, πίτυες, πυρόξυλα καὶ ξύλα οἰκοδομῆς· ἡ κυβέρνησις, ἥς θεωροῦνται τὰ δάση ὡς ἰδιοκτησία, ἀπέτρεψε πρό τινος καιροῦ τὴν τομὴν τῶν ξύλων. — Αἱ λίμναι εἰσὶν ἰχθυοτρόφοι· ἡ κυβέρνησις ἐκμισθοῦ αὐτάς κατ' ἔτος ἐπὶ 1500 διστηλίοις· οἱ δὲ ἐκμισθωταὶ καρποῦνται ἐκ τῆς ἄγρας 4—5000 δίστηλα, καὶ ἐκτὸς τούτου τρέφονται ἐξ αὐτῆς πολλαὶ οἰκογένειαι. — Δύο ὁδοὶ ἀμαξίται· εἰσὶν ἐν τῇ νήσῳ· ἡ μὲν ὅσον 5 μιλίων ἀγγλ. = 1 1/2 ὥρ. ἡ δὲ 2 1/2 μιλ. ἐκτάσεις· εἰσὶ δὲ ἐν χρήσει ζῶα φορτηγὰ πρὸς τὴν κατὰ τὸ ἐσωτερικὸν, καὶ σκάφαι πρὸς τὴν ἀπὸ λιμένος εἰς λιμένα κοινωσίαν. — Πηγαὶ ῥέουσai κατὰ τόπους ἀποτελοῦσι μικροὺς ῥύακας χρησίμους πρὸς ἄρδευσιν καὶ πρὸς στρεφὴν τῶν μύλων. — Ἡ νῆσος περιέχει μίαν πρωτεύουσαν πόλιν ὁμώνυμον καὶ 32 χωρία· κατοίκους δὲ 19,000 ὧν 9,000 ἄρρενες καὶ 10,000 θήλειαι· εἰσὶ δὲ πάντες ὀρθόδοξοι τοῦ ἀνατολικοῦ δόγματος πλὴν ὀλίγων τινων καθολικῶν καὶ Ἰουδαίων· διαίρουσιν δὲ εἰς κτηματίας, ἀκτῆμονας, τεχνίτας, ἄλιεῖς, χειροτέχνας, παντοίων εἰδῶν μικρεμποροὺς, συμβολαιογράφους, νομικοὺς καὶ ἰατροὺς. — Ἐκκλησίαι καὶ ἐκκλησιδία τῶν ἀνατολικῶν εἰσὶ 50, ἐκκλησία τῶν δυτικῶν 1, μοναστήρια ἀνδρῶν 5 καὶ ἱερεῖς κατὰ πᾶσαν τὴν νῆσον 90. — Ἐν Ἀγ. Μαύρᾳ δαπανῶνται κατ' ἔτος 110,000 κοιλὰ σίτου, 400,000 λίτραι

κρέατος, 3500 βίκoi (βαρέλαι) ελαίου, 20,000 βίκoi οίνου 600 βίκoi ῥακής. — Ἡ τροφή τῶν χωρικῶν συνίσταται εἰς τυρὸν καὶ ὄσπρια· αἱ οἰκίαι τῶν χωρικῶν εἰσὶν ἄθλια· οἱ γεωργοὶ καὶ οἱ κοινοὶ τεχνῖται κατακλίνονται συνήθως κατὰ τὸ θέρος ἐν ὑπαιθρῳ· ἡ δὲ διατροφή αὐτῶν εἶναι ἡ ὀρχησις καὶ τὰ ἄλματα· γενικῶς οἱ κάτοικοι τῆς Ἀγ. Μαύρας εἰσὶ ζωηροὶ καὶ φιλόξενοι· εἰσὶ δ' ἐς ἄκρον φίλοινοι, ἀλλ' οὐδέποτε μεθύσκονται, εἰμὴ κατὰ τινας ὠρισμένας ἡμέρας· πάντες γενικῶς οἱ κτηματῖαι εἰσὶ γεωργοί, καὶ κυρία αὐτῶν φροντίς καὶ ἀσχολία εἶναι ἡ καλλιέργεια τῶν κτημάτων αὐτῶν. — Τὰ δημητριακὰ γεννήματα ἄγονται εἰς τὴν νῆσον ἐξ Ἑλλάδος, Ἠπείρου, Ρωσσίας καὶ Ἰταλίας· τὰ δὲ λοιπὰ ἐδώδιμα εἰσὶ προϊόντα τοῦ τόπου. — Ὁ ἄρτος πωλεῖται τρία φαρδίνια (1) ἡ λίτρα, τὸ κρέας 10 φ. οἱ ἰχθεῖς 8. φ. — Οἱ χειροτέχναι διαίρουσιν εἰς βαφεῖς, μεταξοβαφεῖς, σιδηρουργοὺς, θειστάς, λεπτουργοὺς, ἐλαιοτριβεῖς, σιταλεστάς, ἐμβαδοποιούς, ῥάπτας κτλ. — Ἡ νῆσος ἔχει ἱκανὰ καὶ παντοῖα χειροτεχνήματα ὧν ὀλίγα τινὰ ἐξάγονται καὶ ἄλλα ξένα εἰσάγονται· τὰ κυρίως εἰσαγόμενα ἀντικείμενα εἰσὶ βυμβάκινα καὶ ἐρεᾶ (τσόχινα) ὑφάσματα, δημητριακὰ γεννήματα, σίδηρος, ξυλεῖα οἰκοδομῆς καὶ ζῶα φορτηγά· τινὰ τούτων ἔρχονται ἐξ Ἰταλίας, Ἀγγλίας, Ἑλλάδος καὶ Ἠπείρου· τὰ ἀντικείμενα τῆς ἐξαγωγῆς εἰσὶν οἶνος, ἐλαιον, πρινοκόκκιον, τυρὸς, βούτυρον, ξυλα ξηρά, ἰχθεῖς· καὶ ὁ μὲν οἶνος κομίζεται εἰς τὸν κόλπον τῆς Πρεβέζης, τὸ ἐλαιον εἰς Ἑνετίαν, Ρωσίαν, Ἀγγλίαν καὶ Γαλλίαν, οἱ ἰχθεῖς καὶ ἄλλα τινὰ εἰς Κέρκυραν, τὸ δὲ πρινοκόκκιον εἰς Μελίτην· τὸ ἐμπόριον τῆς ἐξαγωγῆς ἀπόκειται ὅλον εἰς χεῖ-

(1) Τὸ φαρδίνιον εἶναι 1/2 ὄβολου· 100 ὄβολοι ἀποτελοῦσιν 1 τάλληρον δίστηλον· ἄρα ἡ ἀξία τοῦ ὄβολου εἶναι 6 λεπτῶν καὶ τοῦ φαρδινίου 3.

ρας τῶν ἐντοπίων ἐμπορίων τοῦ δὲ τῆς ἐξαγωγῆς μετέ-
 χουσι καὶ ξένοι. — Ἐν τῇ νήσῳ ταύτῃ ὑπάρχει ἐν ἐμπορο-
 δικεῖον συγκεῖμενον ἐκ δύο δικαστῶν μεθ' ὧν, χρείας τυχοῦ-
 σης, ἐνοῦνται καὶ οἱ τῶν λοιπῶν δικαστηρίων ἐν περιπτώσει
 δὲ ἐλλείψεως τῶν εἰρημένων δικαστῶν οἱ εἰρηνοδίκαι δικά-
 ζουσι τὰς ἐμπορικὰς ὑποθέσεις. — Τὸ ναυτικὸν τῆς Ἀγ. Μαύ-
 ρας συνίσταται εἰς 1 πλοῖον ὑπεράνω τῶν 200 τόνων καὶ εἰς
 200 σκάφας ἀπὸ 5 ἕως 40 τόνων· οἱ δὲ ναῦται συμπο-
 σοῦνται 280 ὧν οἱ μὲν ὑπηρετοῦντες ἐν τῷ πλοίῳ λαμβά-
 νουσι μισθόν, οἱ δὲ τῶν σκαφῶν μερίδα ἐκ τοῦ κέρδους·
 γενικῶς δὲ ἡ τροφή τῶν ἐν ὑπηρεσίᾳ ναυτῶν συνίσταται
 εἰς ἄρτον, τυρὸν, ἐλαίαν, ἰχθεῖς, κρέας καὶ λαχανικά· καὶ
 τὸ μὲν μέγα πλοῖον συχνάζει εἰς Κωνσταντινούπολιν, Ἀλε-
 ξάνδρειαν, Ταϊχινρόκ, Ἐνετίαν, Ἀνκόναν, Τεργέστην, Μεσ-
 σήνην κτλ. αἱ δὲ σκάφαι μετέρχονται τὸ ἀκτεμπόριον κατὰ
 τὰ παράλια τῆς Ἑλλάδος, τῆς Ἡπείρου μέχρι τῶν Σχιγιά-
 δων, τῆς Ζακύνθου καὶ τῆς Κερκύρας. — Ἡ εἰσαγωγή τῶν
 χειροτεχνημάτων καὶ ἡ ἐξαγωγή τοῦ ἐλαίου ἐνεργοῦνται διὰ
 πλοίων Ἀουστριακῶν, Ἀγγλικῶν, Νεαπολιτικῶν, Παπικῶν,
 καὶ Ὀθωμανικῶν· πρὸς δὲ μετακομιδῇ τῶν γεννημάτων
 εἰσὶν ἐν χρήσει αἱ σκάφαι τῆς νήσου αὐτῆς καὶ αἱ τῆς Ἑλ-
 λάδος. — Ἄλλας ἐξορύττεται ἐν Ἀγ. Μαύρᾳ ἱκανὸν πρὸς τὴν
 ἀνάγκην τῶν Ἰωνικῶν νήσων καὶ μεγάλου μέρους τῆς Ἀλ-
 βανίας. — Τὸ φρούριον τῆς Ἀγ. Μαύρας κεῖται ἐν τῷ μέσῳ
 τῶν τεναγῶν (ῥηχοτόπων) ἀπέχον ἡμίσειαν λεύγαν τῆς
 ἀρχαίας πόλεως Λευκάδος· τὸ φρούριον τοῦτο σχηματίζει
 μικρὸν ἐξάγωνον λίαν ἀνώμαλον ἔχον ἐπὶ πύργους, δύο
 προμαχῶνας, ἡμισελήνους, πρᾶσφαλίσματα καὶ κοίλας
 ὁδοὺς· δυσκόλως δὲ πλησιάζεται, καὶ τοῦτο ἀποτελεῖ τὴν
 κυρίαν αὐτοῦ δύναμιν, καὶ τὸ πρὸς ἄμυναν ἐπιτήδειον. —

Ἡ νῆσος αὕτη ὑπόκειται εἰς σεισμοὺς συνεχεῖς καὶ σφοδροὺς καὶ πολλάκις καταστρεπτικοὺς ὥς τῷ 1815 δεινῶς κατασεισθεῖσα, ἔπαθε πολλὰ καὶ πολλαὶ τῶν οἰκοδομῶν αὐτῆς κατεδραφίσθησαν, καὶ οὐκ ὀλίγοι τῶν κατοίκων ἐθανατώθησαν· κατὰ δὲ τὸ ἔτος 1825 τῇ 7 ἰανουαρίου, ἡμέρᾳ ἑορτῆς τοῦ Ἁγ. Ἰωάννου τοῦ Βαπτιστοῦ περὶ ὥραν 12 παρὰ 10 λεπτὰ συνέβη μέγιστος σεισμός· πρὶν δὲ αὐτοῦ τὸ κατὰ τὸ δυτικὸν τῆς νήσου, ἀπέναντι τοῦ χωρίου Καλαμίτσι κείμενον ἀκατοίκητον νησίδιον τὸ καλούμενον Σέσουλα ἐκαλύφθη κατὰ καιροὺς ὑπὸ τῆς θαλάσσης, καὶ τὴν στιγμὴν ταύτην ἐξῆλθε καπνὸς μαῦρος ἐξ αὐτοῦ καὶ συγχρόνως ἠκούσθη εἰς τὴν Λευκάδα μεγάλη βοή καὶ μετ' αὐτὴν συνέβη δεινὸς κλονισμὸς καθ' ὃν ἐπέκεινα τῶν 60 ἀνθρώπων ἐθανατώθησαν καὶ ἕως 80 ἐπληγώθησαν ἐντὸς τῆς χώρας ἐκτὸς τῶν ὧσων ἔπαθον τὰ χωρία· μετ' ὀλίγας ὥρας συνέβη μεγάλη καὶ ῥαγδαία βροχὴ καὶ οἱ ἄνθρωποι ἔμειναν ἐκτεθειμένῃ εἰς τὴν βροχὴν καὶ εἰς τοὺς ἀνέμους· εἰς τὴν μεγάλῃν ταύτην περίστασιν ἡ κεντρικὴ Κυβέρνησις τῆς Κερκύρας ἔστειλεν ἱκανὰ βοηθήματα ἕκ τε αὐτῆς καὶ ἕκ συνεισφορᾶς τῆς ἐκεῖσε κοινότητος ὡς ξυλική, ὀρύζιον, παξιμάδιον, σκηνὰς κτλ. διὰ τοὺς πτωχοὺς· ὡσαύτως δὲ καὶ οἱ προὔχοντες τοῦ τόπου συνεισέφερον ὅ,τι ἕκαστος ἐδύνατο. Π. Δ. Στεφ.

Α Κ Ρ Ω Τ Η Ρ Ι Α.

ΛΕΥΚΑΤΑΣ, κατὰ τὸ νοτ.δυτικὸν τῆς νήσου· τὸ ἀκρωτήριον τοῦτο εἶναι βράχος ὑψηλότατος, ἀπότομος καὶ λευκόχρους ἐξ οὗ καὶ ἔλαβε τὸ ὄνομα ἡ νῆσος Λευκαδία καὶ ἡ πόλις Λευκάς (1)· ἐπ' αὐτοῦ ἦν ναὸς Ἀπόλλωνος Λευκάτα

(1) Στράβ. β. 10, σ. 452.

καὶ ἱερὸν ἄλλος αὐτοῦ κατὰ τὸ μέρος καθ' ὃ ὑπάρχει τανῦν
μονὴ τοῦ Ἁγ. Νικολάου· καὶ κατὰ τὸ πάτριον ἔθος τῶν
Λευκαδίων κατ' ἐνιαυτὸν ἐν τῇ θυσίᾳ τοῦ Ἀπόλλωνος ἐκρή-
μνιζον ἀπὸ τοῦ βράχου εἰς τὴν θάλασσαν ἓνα τῶν κατα-
δίκων, χάριν ἀποτροπῆς τῶν συμφορῶν, καὶ ἐζῆπτον ἐξ
αὐτοῦ παντοδαπὰ πτερὰ καὶ ὄρνεα δυνάμενα διὰ τῆς πτή-
σεως νὰ ἀνακουφίζωσι τὸ ἄλμα· πολλοὶ δὲ περιστῶτες
κάτω κυκλοτερῶς μετὰ πλοιαρίων ἀλιευτικῶν, περιέσωζον τὸν
ἄνθρωπον ὅπως ἐδύναντο ἐκτὸς τῶν ὀρίων· ἐθεωρεῖτο δὲ καὶ
τὸ ἀπὸ τῆς πέτρας ταύτης εἰς τὴν θάλασσαν ἄλμα ὡς κατα-
παυστικὸν τοῦ ἔρωτος· ὅθεν καὶ οἱ πάσχοντες πάθος ἐρωτικὸν
δυστυχὲς καὶ ἀπηλπισμένον κατέφευγον πολλάκις εἰς τοῦτο
τὸ μέσον· καὶ πρῶτον μὲν Σαπφῶ ἡ Λεσβία ἐλπίσασα κατὰ-
παυσιν τοῦ πρὸς τὸν Φάωνα σφοδροῦ καὶ δυστυχοῦς αὐτῆς
ἔρωτος, ἐπεχείρησε τὸ ἄλμα τοῦτο, ὡς λέγει ὁ Μένανδρος =

Τὸν ὑπέρκομπον θηρῶσα Φαῶν

Οἰστρῶντι πόθῳ ῥίψαι πέτρας ἀπὸ τηλεφανοῦς,

Ἀλλὰ κατ' εὐχὴν σὴν δέσποτ' ἄναξ·

ἀλλ' ἐγένετο ἡ τάλαινα παρανάλωμα τῶν θαλασσίων κυ-
μάτων· ἔτι δὲ ἀρχαιολογικώτερον λέγεται ὅτι ὁ ἡγεμὼν τῆς
Κεφαλληνίας Κέφαλος ἐρασθεὶς Πταόλα τοῦ Δηϊονέως, ἐδο-
κίμασε πρῶτος τὸ ἄλμα (1)· κάτοικος δέ τις τοῦ Βουθρω-
τοῦ Μάκης καλούμενος λέγεται ὅτι εὐτυχέστερος τῶν ῥη-
θέντων τετράκις διὰ τοῦ ἄλματος ἀπηλλάγη τοῦ ἔρωτος·
διὸ καὶ ἐπεκλήθη Λευκοπέτρας.—Κατὰ δὲ τὸν Βακχυλίδην
ὁ ἀγαπητὸς φίλος τοῦ Ὀδυσσεῶς Λεῦκος ὁ Ζακύνθιος ὃς
κατὰ τὸν πόλεμον τῆς Τρωάδος ἀπέθανε τρωθεὶς τὸν βου-
βῶνα ὑπὸ τοῦ Πριαμίδου Ἀντίφου (2)· ὠνόμασε τὸν βράχον

τοῦτον Λευκάταν ἀφ' ἑαυτοῦ καὶ ἔκτισε τὸν ναὸν τοῦ Λευκάτα Ἀπόλλωνος (1). ἐμυθεύετο προσέτι ὅτι ἡ Ἀφροδίτη μετὰ τὸν θάνατον τοῦ Ἀδώνιδος ἐρωτήσασα τὸν Ἀπόλλωνα πῶς ἡδύνατο νὰ ἀνακουφίσῃ τὸ πάθος, κατὰ τὴν συμβουλήν αὐτοῦ ἐκόμισε τὸ σῶμα τοῦ Ἀδώνιδος εἰς Λευκαδίαν, καὶ καταπηδήσασα ἀπὸ τοῦ βράχου εἰς τὴν θάλασσαν, ἀπηλλάγη παραχρῆμα τῆς θλίψεως, καὶ ἔκτοτε διέμεινεν ἡ μυθώδης δόξα τῆς διὰ τοῦ ἄλματος καταπαύσεως τῶν ἐρώτων (2). Ἐκτὸς τῶν προειρημένων ἐδοκίμασαν τὸ ἄλμα τοῦτο καὶ οἱ ἐξῆς κατ' ὄνομα ἀναφερόμενοι = ἡ βασιλὶς τῆς Καρίας Ἀρτεμισία, ἡ συστρατεύσασα τῷ Πέρσῃ, ὁ ἐξ Ἐπιδάμνου Ἱππομέδων, ὁ κωμικὸς Νικόστρατος, ὁ Βουλαγόρας Φαραγορίτης, Ῥοδύπη ἡ Ἀμισσινὴ, Χαρίνος ὁ ἱαμβογράφος, Νηρεὺς ὁ Καταναῖος, Λευκάτη τις νεάνις, Λευκαλίων τις, ὁ παρὰ Πλουτάρχῳ ἀναφερόμενος φόβος καὶ ἄλλοι πολλοί· μετὰ πολυχρόνιον δὲ πεῖραν διδαχθέντες οἱ ἄνθρωποι, δὲν διεκινδύνευον πλέον, εὐχαριστοῦμενοι μόνον νὰ ῥίπτωσιν εἰς τὴν θάλασσαν ποσὸν τι ἀργυρίου ἀπὸ τοῦ αὐτοῦ τόπου ἔνθεν πρότερον ἐκρημνίζοντο.

* Τὸ ἀκρωτήριο ὃ Λευκάτας ὀνομάζεται τανῦν Δουκάτον ἢ Κάβο-τῆς-Κυρᾶς καὶ κεῖται ἀπέναντι τοῦ ἀκρωτηρίου τῆς Κεφαλληνίας Βισκάρδου· ὁ Γούδισον παρετήρησε μετ' ἀκριβείας τὸν βράχον τοῦτον καὶ τὰ περὶ αὐτὸν, καὶ ἐκ τῶν παρατηρήσεων αὐτοῦ μαθήνομεν ὅτι ἐπὶ τοῦ μακροῦ καὶ ἐκ λευκοῦ τιτανώδους λίθου συγκειμένου ἀκρωτηρίου τούτου ὑπάρχει μικρὸν ὀροπέδιον ἐφ' οὗ κεῖται, ὡς προεῖρηται, ἡ μονὴ τοῦ Ἀγ. Νικολάου· μετὰ 40 λεπτὰ πρὸς

(1) Πτολμ. Ἡφαιστίων εἰς βιβλιοθήκην Χωτίου, κωδ. 190, σ. 69. ἐκδοσ. Στεφάνου Ὀλίβιου, 1611, παρὰ Κρουσίφ. (2) Ἰδὲ Γούδισον, νησ. Κορφῶν κτλ. σ. 67.

μεσημβρίαν ἔφιππος ἐξικνεῖται διὰ μέσου πυκνοτάτων θά-
μνων εἰς τὰ ἑραίπια τοῦ ναοῦ κατὰ πρῶτον παρίστανται
τέσσαρες μεγάλοι τετραγωνιαῖοι λίθοι, καὶ μετ' αὐτοὺς ἕτε-
ροι πολλοὶ διεσπαρμένοι ἐπὶ κρημνοῦ· τὸ δὲ μεταξὺ τῶν
ἑρειπίων καὶ τοῦ κρημνοῦ διάστημα εἶναι μικρόν· ἐξ οὗ
φαίνεται ὅτι καὶ ὁ ναὸς ἦν μικρότατος· οὐ πόρῳ δὲ τῶν
ἑρειπίων εὐρῆκεν ὁ Γούδισον τὸ μέρος ἀφ' οὗ κατεκρημνί-
σθη ἡ Σαπφῶ εἰς τὴν θάλασσαν τοῦ ἀποτομωτάτου τούτου
κρημνοῦ τὸ ὕψος κατὰ μὲν τὸν Γούδισον (1) εἶναι 114
ποδῶν, κατὰ δὲ τὸν Μύλλερ (2) 140 ποδ. ἀπὸ τῆς ἐπι-
φανείας τῆς θαλάσσης ἣτις εἶναι βαθυτάτη κατὰ τοῦτο τὸ
μέρος, ὡς ἀποδεικνύεται ἐκ τῆς μελανοφαίου αὐτῆς χροιάς,
καὶ ἐκ τῶν περὶ τὰς προβλήτιδας σκοπέλους δινῶν· μικρόν
κάτωθεν τούτου τοῦ ὑπερκειμένου τῇ θαλάσῃ βράχου εἰσὶν
ἐπιγραφαὶ Ἑλληνικαὶ ἐγκεχαραγμένοι ἅς ὁμως δὲν εἶδεν ὁ
Γούδισον· ἐπὶ δὲ τῆς κατωτάτῳ κορυφῆς τοῦ ἀκρωτηρίου
μετὰ 500 βήματα εἰς πολυχριθμότερα ἔτι ἑρείπια θεω-
ρούμενα καὶ ταῦτα ὡς λείψανα ναοῦ κείμενα ἐν στενωτέρῳ
ἔτι περιοχῇ τῆς προτέρας· φαίνεται δὲ ὅτι καὶ αὐτὰ καὶ τὰ
προειρημένα εἰς τὰ ἑρείπια τοῦ περιφήμου ναοῦ ἀπόλλω-
νος τοῦ Λευκάτα κτισθέντος βεβαίως ἐξ ὕλης μετακομι-
ζομένης ἔξωθεν, διότι τὸ ὅλον τῶν ἑρειπίων σύγκειται ἐκ
λίθου ἀμμόδου ὅς οὔτε κατὰ τὰ πέριξ τοῦ ναοῦ, οὔτε κατ'
οὐδὲν μέρος τῆς νήσου εὐρίσκεται. — Τὸ φυτὸν σκίλλα
θαλασσία, ὡς καὶ εἶδος τι κάλλιστον κρίνου λευκοῦ φύον-
ται ἄφθονα κατὰ τοῦτο τὸ μέρος. — Ἀπόπειραι ἀνασκαφῶν
ἐγένοντο ἐνταῦθα τῷ 1814, ἀλλὰ μικρὰ τὰ εὐρεθέντα, καὶ
τὸ ἀποτέλεσμα ἀπέβη πολὺ κατώτερον τῶν ἐλπίδων (3).

(1) Γούδισον 1. 68, 69. (2) Μύλλερ 216. (3) Κρούσ. Τ. 3, κ. 12, σ. 359, 360.

Κατὰ τὸ νότιον ὡσαύτως τῆς νήσου εἰσὶ δύο ἕτερα μικρὰ ἀκρωτήρια ἐγνωσμένα διὰ τῶν νεωτέρων ὀνομάτων = ΚΑΣΤΡΙ κατὰ τὸ βορ-ἀνατολικὸν τοῦ Δουκάτου καὶ ΛΕΙΨΟΠΥΡΓΟΝ κατὰ τὸ νοτ-ἀνατολικὸν τοῦ Καστρίου· μεταξύ τοῦ Δουκάτου καὶ τοῦ Καστρίου σχηματίζεται κόλπος βαθύς ΒΑΣΙΛΙΚΗ λεγόμενος· τὸ δὲ μεταξύ Καστρίου καὶ Λειψο-πύργου εἶναι λιμὴν ΜΙΣΟΓΑΛΙΑ.

Π Ο Λ Ε Ι Σ.

ΛΕΥΚΑΣ, πόλις πρωτεύουσα κειμένη κατὰ τὸ βόρειον ἐπὶ λόφου, μεταγενεστέρα τῆς ἀρχαίας πόλεως ΝΗΡΙΚΟΥ (1), ἧς ἔκειτο νοτ-ἀνατολικώτερον ἐπὶ τοῦ Διορυκτοῦ· ὁ Σκύλαξ λέγει = α Αὕτη ἀνέχει ἐπὶ τὸν Λευκαταίων ἐστὶν ἀκρωτήριον πόρρωθεν τῇ θαλάττῃ· αὕτη ἡ πόλις τὸ πρὶν καὶ ἐπὶ Λευκαδιασίων ὠνομάζετο » (2). Ἀλλὰ τὸ χωρίον τοῦτο τοῦ Σκύλακος εἶναι προφανῶς διεφθαρμένον, καὶ ὁ μὲν Σαλ-μάσιος ἐπανορθοῖ αὐτὸ οὕτως = α Αὕτη ἀνέχει ἐπὶ τὸν Λευκάταν, ὃ ἐστὶν ἀκρωτήριο·ν πόρρω δὲ τῆς θαλάττης αὕτη ἡ πόλις ἦν τὸ πρὶν, καὶ Ἐπιλευκάδιοι ἐπωνομάζετο »· ὁ δὲ Γρονόσιος ὡς ἐφεξῆς = α Αὕτη ὄνομα ἔχει ἐπὶ τοῦ Λευκάτα, ὃ ἐστὶν ἀκρωτήριον κτλ. » παρὰ δὲ τῷ Βοικίῳ (Boeckh) ἐν ταῖς Ἑλληνικαῖς ἐπιγραφαῖς ἡ διόρθωσις ἀπαντᾶται οὕτω· « Καὶ Ἐπιλευκάδιος ὠνομάζετο ». — Ἡ Λευκάς, κατὰ Σκύμνον τὸ Χίον, ἐκτίσθη ὑπὸ Κορινθίων =

Λευκάς μὲν ἐν πρώτοις Κορινθίων κτίσις (3).

Φαίνεται δὲ ὅτι μετὰ ταῦτα μετέσχον καὶ οἱ Κερκυραῖοι τῆς ἀποικίας, διότι, ὡς βλέπομεν παρὰ τῷ Πλουτάρχῳ, ὁ Θεμιστοκλῆς ἔκρινεν ὅτι οἱ Κορίνθιοι καὶ οἱ Κερκυραῖοι ἦσαν

(1) Ἰδὲ Λευλαδία νῆσος. (2) Σκύλαξ Περιπλ. Ἀκαρνανία. (3) Σκύμν. Χίος Περιηγ. σ. 464.

θεμελιωταί τῆς Λευκάδος (1). Ἐξώθεν τῆς πόλεως Λευκάδος ἦν ναὸς μεγαλοπρεπῆς Ἀφροδίτης Αἰνείαδος, κτισθεὶς, ὡς ἐνομιζέτο, ὑπὸ τοῦ Αἰνείου πρὸς τιμὴν τῆς μητρὸς αὐτοῦ (2)· ἡ Λευκὰς ἀνεδείχθη πρωτεύουσα τῆς Ἀκαρνανικῆς ὁμοσπονδίας, ἐνθα κατὰ τοὺς Μακεδονικοὺς χρόνους οἱ λαοὶ συνερχόμενοι ἐβουλευόντο περὶ τῶν δημοσίων (3), ὕστερον δ' ἐκυριεύθη καὶ ἐκακώθη μεγάλως ὑπὸ τῶν Ῥωμαίων.

* Ἡ τανῦν πρωτεύουσα πόλις καλεῖται ἈΓΙΑ ΜΑΪΡΑ, ὡς καὶ ἡ νῆσος αὐτῇ, καὶ κεῖται βορειότερον τῆς πάλαι Λευκάδος, εἶναι δὲ μικρὰ, ταπεινὴ καὶ ὀλίγον ἀξία τοῦ ὀνόματος τῆς πόλεως· αἱ οἰκίαι γενικῶς, πλὴν τινων ἐξαιρέσεων, εἰσὶ κακῶς ὠκοδομημέναι· ἐπεὶ δὲ τὸ ὕδωρ εἶναι ἄφθονον ἐν τῇ πόλει, αἱ γυναῖκες, αἷς σπανίως ἐπιτρέπεται ἡ ἐξοδος, πλύνουσι συνεχῶς τὰς οἰκίας, καὶ ἐπικρατεῖ ἐπομένως ἐν αὐταῖς μεγάλη καθαριότης. — Ἡ συνήθης τροφὴ τῶν κατοίκων τῆς πόλεως συνίσταται εἰς κρέας, ἰχθεῖς καὶ λαχανικά. — Σχολεῖα ὑπάρχουσιν οὐκ εὐκαταφρόνητα, ἐν οἷς διδάσκονται αἱ γλῶσσαι· Ἑλληνικῇ, Ἰταλικῇ καὶ Ἀγγλικῇ, ἡ κατῆχησις, ἡ γεωγραφία καὶ ὀρθογραφία· διδάσκαλοι εἰσὶ καὶ ἱερεῖς καὶ λαϊκοὶ ἀδιαφόρως· ἐκ τῶν ἀρρέωνων παίδων τὸ ἕν τρίτον γνωρίζει τὴν ἀνάγνωσιν καὶ τὴν γραφὴν· τὸ θῆλυ γένος ἦν μέχρι πρὸ μικροῦ ἐν τῇ ἐσχάτῃ ἀμαθείᾳ· καὶ μόλις τῷ 1834 κατεβλήθησαν αἱ πρῶται ἀρχαὶ τῆς καὶ τῶν κορασίων ἐκπαιδεύσεως· γενικῶς δὲ ἡ νῆσος αὕτη στερεῖται λογίων ἀνδρῶν, πλὴν ὧν ἐσπούδασαν ἐν Ἰταλίᾳ ἢ ἀλλαχοῦ ἐκτὸς τοῦ τόπου. — Διὰ τὴν ἐν τῇ Ἀγίᾳ Μαύρᾳ σμικρότητα τῶν πόρων τοῦ πλουτισμοῦ ἐκ τῶν κατοίκων τέσσαρες ἢ πέντε μόνον οἰκογένειαι εἰσὶν αἱ κυ-

(1) Πλούταρχ. Βίος Θεμιστοκλ. κ. 24. (2) Διονύσι. Ἀλικαρν. β. 10, κ. 50.—Γούθισσον β. 3, σ. 88. (3) Τ. Αἰβ. β. 33, κ. 17.

ρίως πλούσιαι· οἱ δὲ λοιποὶ πάντες ἔχουσι μικράς κατὰ στάσεις ὅσον ἀποζῆν· ὁ ἔχων μικρόν τι κτῆμα ἀρκεῖται ἐπ' αὐτῷ, καὶ ἄνευ ἐπιθυμίας μείζονος θεωρεῖ ἑαυτὸν ὡς ἄρχοντα. — Τὸ ἀρχαιότερον ἢ πόλις τῆς Λευκάδος ἦν ἔξωθεν τοῦ φρουρίου, κατὰ τὸ μέρος τὸ καλούμενον Σταματέλον, οἱ δὲ κάτοικοι ὠνομάζοντο Ἀχιμερίται· Κατὰ δὲ τὸ ἔτος 1716, ὅτε οἱ Τοῦρκαι ἐπελθόντες κατὰ τῆς νήσου καὶ εὐρόντες αὐτὴν κενὴν στρατευμάτων καὶ ἀδύνατον, ἐκυρίευσαν αὐτὴν, θεωρήσαντες τὴν θέσιν τῆς πόλεως οὐχὶ τοσοῦτον ἀσφαλῆ, μετέθεσαν αὐτὴν ἀντικρὺ τοῦ φρουρίου τῆς Ἀγίας Μαύρας ἐπὶ στενῆς ἐξεχούσης γλώσσης, χωριζομένης τῆς ἀπέναντι ξηρᾶς διὰ πορθμοῦ 400 περίπου ποδῶν πλάτους. ὠνομάσθη ἡ νέα αὕτη πόλις Ἀμαξίκι (ἐκ τῆς δι' ἁμαξῶν ἴσως μετοικεσίας), καὶ περιεῖχεν 6,000 κατοίκων, συμπεριλαμβανομένων καὶ τῶν τοῦ φρουρίου· ἀλλὰ μετ' οὐ πολὺ ἀνέλαβε πάλιν τὴν προτέραν αὐτῆς ὀνομασίαν Λευκὰς καὶ Ἀγία Μαύρα. — Τὰ ἐρείπια τῆς ἀρχαίας πόλεως Νηρίκου σώζονται πρὸς δυσμὰς τῆς διώρυγος, τῆς διαχωρίζουσας τὴν Λευκαδίαν ἀπὸ τῆς Ἀκαρνανίας καὶ πρὸς νότον τῆς νῦν πόλεως Ἀγίας Μαύρας· εἰσι δὲ ταῦτα Κυκλώπεια τεῖχη (1), ἐκτεινόμενα ἐντεῦθεν μέχρι προκυμαίας τινὸς κατὰ τὴν δυτικὴν παραλίαν τῆς νήσου· κάτωθεν δὲ τῆς Ἀγ. Μαύρας τὰ κατὰ τὴν βάσιν τοῦ ὄρους διατρέχοντα τεῖχη ἀποτελοῦσιν ὀρθὴν γωνίαν καὶ διήκουσιν εἰς τὸν παρὰ τὴν Ἀγ. Μαύραν κόλπον· ἔχουσι δὲ τὰ τεῖχη ταῦτα πύργους εἰσέτι ἀκριβῶς διακρινομένους καὶ προβαίνουσιν εἰς διάστημα 1,000—2,500 βημάτων (2). — Ὡσαύτως εἰσὶ καταφανῆ καὶ τὰ ἐρείπια τῆς μεταγενε-

(1) Γούδισον β. 3, σ. 85, 86, 87. (2) Αὐτ. σ. 91, 92 κξ.

στερας τῆς Νηρίκου Λευκάδος· ταῦτα ἐκτείνονται ἀπὸ τοῦ μέρους ἐφ' οὗ ἔκειτο ἡ πόλις μέχρι τοῦ πορθμοῦ τοῦ διαχωρίζοντος τὴν νῆσον ἀπὸ τῆς στερεᾶς. Ἡ πόλις εἶχε τρεῖς ἀκροπόλεις ἐπὶ τριῶν κατὰ τὰ πέριξ ἐξεχουσῶν κορυφῶν συνδεδεμένας διὰ τειχῶν ἐκτεινομένων παρὰ τὴν διώρυγα· τὸ βρισιότερον τῶν τειχῶν τῆς πόλεως εἶναι ὑψηλότατον καὶ ὀχυρώτατον, καὶ ἐπ' αὐτοῦ πλησίον τῆς θαλάσσης ὑπάρχει οἰκοδομὴ σύμμετρος, κατεσκευασμένη ἐκ λίθων τετραγώνων ἐντέχνως ἐξεργασμένων. Ἐν τινι οἰκίᾳ παρὰ τὴν θάλασσαν εὗρέθη ἐπιγραφὴ τοιαύτη = ΑΠΟΛΛΟΝΙΑΤΑΙ (ο)ΙΚΟΔΟ (μ)ΗΣΑΝ, περὶ ἧς ὁ οἰκοδισπότης ἔλεγεν ὅτι ἀπετέλει μέρος πύλης ἀρχαίας καταπεσοῦσης πρό τινος χρόνου, ἐξ οὗ εἰκάζεται ὅτι οἱ Ἀπολλωνιάται ἐν τῷ πρὸς τοὺς Ῥωμαίους ἴσως πολέμῳ συνείργησαν εἰς ὀχύρωσιν τῆς πόλεως. — Ὁ Γούδισον εἶδε προσέτι καὶ λείψανα τῆς γεφύρας συνιστάμενα εἰς σειρὰν μεγάλων πετρῶν τετραγώνων αἱ πλείους ἀπέχουσιν ἀπ' ἀλλήλων ἕως 100 βήματα καὶ εἰσὶ τεθειμέναι ἀνὰ δύο καθ' ἕκαστον μέρος ἐπὶ τοῦ ἀβυθθοῦς αὐλακος. — Σχεδὸν κατὰ τὸ μέσον τῆς στενῆς ταύτης ὁδοῦ κεῖται νῆσος καὶ ἐπ' αὐτῆς ἔχνη πολλῶν μικρῶν οἰκοδομημάτων, ἃ ὁ Γούδισον θεωρεῖ ὡς τὰ λείψανα τοῦ ναοῦ τῆς Ἀφροδίτης τοῦ μεταξὺ τοῦ Διορυκτοῦ καὶ τῆς Λευκάδος· παρὰ τὴν νησίδα ταύτην φαίνονται εἰσέτι στυλοὶ τινὲς τοῦ τόξου τῆς γεφύρας (1). Κατὰ τὸ ἔτος 1845 γενομένης ἀνασκαφῆς παρὰ τοῦ Κ. Ἀλεξάνδρου Τσαρλαμπᾶ Λευκαδίου πρὸς τὴν εἴσοδον τῆς ἐκκλησίας τῆς Ἀγ. Τριάδος, ἐν χωρίῳ Καλλιγόνι ἀπέχοντι περίπου 1/4 ὥρ. ἀπὸ τῆς πόλεως Ἀγ. Μαύρας πρὸς νότον, κατὰ τὴν θέσιν ὅπου

(1) Μάνερτ. β. 1, κ. 3, σ. 74.

ἔκειτο ποτὲ ἡ πόλις Νήρικος, εὐρέθη ἡ ἐξῆς ἐπιγραφή ἐπὶ λευκῆς καὶ ὀπωσοῦν μεγάλης λιθίνης πλακὸς γεγραμμένη, ἐφθαρμένη δὲ κατὰ τοὺς πρώτους στίχους ἐν οἷς ἐδηλοῦτο βεβαίως ἡ ἐποχὴ καθ' ἣν ἐχράχθη καὶ τὸ πρὸς ὃ ἀναφέρεται πρόσωπον καὶ συμπληρωθεῖσα εὐστόχως παρὰ τοῦ αὐτοῦ ὡς ἐφεξῆς=

Φρούρια καὶ σκολιὰν ᾧ ΝΟΔΟΝ ΕΙΡΓΑΣΑΤΟ
 ὦν ἔνεκεν Λευκάς τὸν αἰὲ σωτήῃΡΑ ΕΑΤΤΗΣ
 εἰκόνι καὶ πίστει καὶ φιλίᾳ στεφανοῖ.
 Ὡ πόλι γινώσκεις γὰρ ὅλα χερὶ καὶ διανοίᾳ
 τοῖς ἀγαθοῖς ὀρέγειν ἀθανάτους χάριτας
 Λευκάς·

καθ' ἧς δὲ φέρει βασίμους ἀποδείξεις ὁ αὐτὸς Κ. Τσαρ-
 λαμπᾶς φαίνεται μετὰ μεγίστης πιθανότητος ὅτι ἡ ἐπιγρα-
 φὴ αὕτη ἐχράχθη πρὸς τιμὴν τοῦ Αὐγούστου μετὰ τὴν
 κατὰ τὸ Ἄκτιον ναυμαχίαν καὶ νίκην.

ἘΑΛΟΜΕΝΟΝ θέσις κατὰ τὸ νότιον τῆς νήσου ἔχουσα
 λιμένα καὶ φρούριον· μνημονεύεται ὑπὸ τοῦ Θουκυδίδου (1).

* Κλήμενον ἢ Ἐγκλειμενός.

ΝΗΣΙΔΕΣ ΠΑΡΑ ΤΗΝ ΛΕΥΚΑΔΙΑΝ.

ΤΑΦΙΟΨΑ, πρότερον δὲ ΤΑΨΟΣ ἡ πρωτίστη τῶν νή-
 σων τῶν Ταφίων τῶν πρότερον λεγομένων Τηλεβόων· ἦσαν
 δὲ αὗται ἄθροισμα νησίδων παρὰ τὴν δυτικὴν παραλίαν
 τῆς Ἀκαρνανίας μεταξὺ αὐτῆς καὶ τῆς Λευκαδίας κεχωρι-
 σμένων ἀπὸ τῶν νησίδων Ἐχινάδων καὶ Ὀξειῶν οὐχὶ κατὰ
 τὴν ἀπόστασιν, ὡς κείμεναι πλησίον ἀλλήλων, ἀλλὰ διότι
 ἦσαν τεταγμέναι ὑπ' ἄλλους ἡγεμόνας, τοὺς Ταφίους καὶ

(1) Θουκυδ. β. 3, κ. 94.

τοὺς Τηλεβόας· καὶ πρῶτον μὲν ὁ Ἀμφιτρώων ἐπιστρατεύσας κατ' αὐτῶν μετὰ τοῦ υἱοῦ τοῦ Δηϊονέως Κεφάλου φυγάδος ἐξ Ἀθηνῶν, ἔδωκεν ἐκείνῳ τὴν ἡγεμονίαν αὐτῶν μετὰ τῆς Κεφαλληνίας· ὁ δὲ Ὀμηρος λέγει ὅτι ὑπέκειντο τῷ Μέντῃ, καλῶν αὐτοὺς ληστὰς, ὡς καὶ τοὺς Τηλεβόας ἅπαντας (1)· ἦν δὲ υἱὸς Ἀγχιάλου καὶ ἡγεμὼν Ταφίων ὁ Μέντης, οὗ ἡ Ἀθηνᾶ ἔλαβε τὴν μορφήν, ἵνα πλησιάσασα τῷ Τηλεμάχῳ, δηλώσῃ αὐτῷ τὴν τοῦ πατρὸς ἐπάνοδον· ὧν δὲ ὁ Μέντης διάσημος τῆς Λευκαδίας ἔμπορος καὶ ναύκληρος, ἔλαβε τὸν Ὀμηρον ἀπὸ Σμύρνης καὶ περιώδευσεν αὐτὸν εἰς ὅσους ὁ ποιητὴς ἐγνώρισε τόπους· οἱ δὲ Τηλεβόες ὠνομάσθησαν οὕτως ἀπὸ Τηλεβόου θυγατρίδοῦ τοῦ ὑπὸ τοῦ Στράβωνος ἀναφερομένου αὐτόχθονος τῆς Λευκαδίας Λέλεγος· ἰδοὺ πῶς ἐκφράζεται ὁ γεωγράφος. α Ἐν δὲ τῇ Λευκαδίᾳ καὶ αὐτόχθονα Λέλεγα ὀνομάζει· τούτου δὲ θυγατρίδοῦν Τηλεβόαν, τοῦ δὲ παιδὸς δύο καὶ εἴκοσι Τηλεβόας, ὧν τινὰς οἰκῆσαι τὴν Λευκάδα· ἐκ τούτων καὶ οἱ ἐν τῇ λοιπῇ Ἀκαρνανίᾳ οἰκοῦντες Τηλεβόες ἐκλήθησαν (2).

* Ἡ Ταφιοῦσα καλεῖται τὰ νῦν Μεγανήσι· εἰσὶ δὲ καὶ ἕτεραι νησίδες ἐνταῦθα, ὧν δύο αἱ μείζονες Κάλαμος καὶ Κάστος κεῖνται κατ' ἀνατολὰς τοῦ Μεγανησίου, μᾶλλον δὲ πλησιάζουσαι πρὸς τὰς ἀκτὰς τῆς Ἀκαρνανίας, ἄλλαι δὲ ἐλάσσονες Σπαρτὸν, Μαδούρι καὶ Σκόρπη κεῖνται πρὸς ἄρκτον, Θιλιὰ πρὸς δυσμὰς, καὶ Οὐλικὸν Χίτρι καὶ Ποντικονήσι πρὸς μεσημβρίαν τοῦ Μεγανησίου· ἅπασαι αὗται ἀπετέλουν μέρος τῶν Τηλεβοῦδων νήσων· ἡ ἐπὶ τῶν ὑψωμάτων τοῦ Μεγανησίου ὀλίγη γῆ εἶναι τιτανώδης ὡς καὶ ἡ τῶν ὀρέων

(1) Στραβ. β. 10, σ. 649. (2) Πολιτ. Ἀριστοτ. παρὰ Στραβ. β. 7, σ. 321, 322.

τῆς γειτνιαζούσης Ἀγίας Μαύρας, καὶ προάγει σῖτον καὶ κριθὴν εἰς μικρὰς ποσότητας, καὶ λίνον πολύν· μέγας ἀριθμὸς αἰγῶν καὶ προβάτων τρέφεται ἐπὶ τῆς νήσου καὶ μεγάλη ποσότης τυροῦ ἐξάγεται· τὸ ὕδωρ εἶναι κακῆς ποιότητος· ὑπάρχει δὲ ἐπὶ τῆς ἀνατολικῆς ἀκτῆς μέγα καλλίστου κοραλίου ἀγρευτήριον, ὅπερ κατέστησαν ποτὲ οἱ Νεαπολῖται· ἔχει δὲ ἡ νῆσος πολλοὺς καὶ καλοὺς λιμένας ἐπιτηδείους πρὸς τὴν πειρατείαν τὴν ἐπικρατήσαναν ἐνταῦθα ἐπὶ τοῦ Ὀμήρου, ὡς ἔτι καὶ ἐπὶ τῶν Ἐνετῶν. Ἡ νησίς αὕτη ἔχει δύο χωρία καὶ ὡς 600 κατοίκους (1)· ὁ μέγιστος καὶ ἄριστος τῶν λιμένων καλεῖται Βαθὺ καὶ κεῖται κατὰ τὸ βόρειον ἔ.θα φαίνονται καὶ λείψανα τῆς ἀρχαίας μητροπόλεως τῶν Ταφίων. Τὸ στενὸν τῆς θαλάσσης τὸ διαχωρίζον τὸ Μεγανήσι ἀπὸ τῆς Ἀγίας Μαύρας ἔχει μῆκος δύο λευγῶν καὶ πλάτος ἑξακοσίων τοῦλάχιστον πήχεων.

Ἡ Λευκαδία, ἐκτὸς τῶν ἀρχαίων, ἐγέννησε καὶ κατὰ τοὺς καθ' ἡμᾶς ἔτι χρόνους ἄνδρας ἐπισήμους, ὡς τὸν ἱατροφιλόσοφον Δημήτριον Πετριτσόπουλον, τὸν ἱατροφιλόσοφον καὶ ἱππότην Ἀγγελὸν Δ. Κόνδαραν, τὸν Ἰωάννην Ζ. Ζαμπέλιον Δόκτορα τῆς νομικῆς καὶ ἄριστον ποιητὴν, τὸν Μάρκον Σ. Τσαρλαμπᾶν, νομικὸν καὶ ἄκρως φιλελεύθερον, καὶ ἄλλους. Μεταξὺ δὲ τῶν μᾶλλον ἀξιοτίμων τέκνων τῆς Λευκαδίας καταριθμητέος δικαίως καὶ ὁ ἐν Ἀθήναις ἦδη διαμένων ἱατροχειροῦργος Πέτρος Δ. Στεφανίτσης. Ὁ ἀνὴρ οὗτος ἅμα τῇ κατὰ τὰ 1821 ἐνάρξει τοῦ ἱεροῦ Ἑλληνικοῦ ἀγῶνος, ἐδραμεν αὐθορμητῶς εἰς τὴν Δυτικὴν Ἑλλάδα καὶ παρευρεθεὶς εἰς τὰς τρεῖς πολιορκίας τοῦ Μεσολογγίου, καθῶς καὶ εἰς τὴν αἰείμνητον σκηνὴν τῆς Κλεισόδου, ἔδειξεν ἀληθῆ

(1) Γούδιον παρὰ Κρυο. κ. 12, σ. 426.

πατριωτισμὸν καὶ ἀξιοθαύματον φιλανθρωπίαν, ἐπισκεπτό-
μενος τοὺς ἀσθενεῖς καὶ τοὺς τραυματιζομένους οὐ μόνον
ἀμισθί, ἀλλὰ καὶ δαπανήσας ἐξ ιδίων του ἱκανὰ χρήματα,
καὶ ταλαιπωρηθεὶς καὶ πληγωθεὶς καὶ κινδυνεύσας πολλά-
κις, ὡς φαίνεται ἐκ τῶν ἀνὰ χειρὰς αὐτοῦ πολλῶν ἐπιστή-
μων μαρτυριῶν καὶ ἀποδείξεων· ἔτι δὲ συνετέλεσε μετὰ
ταῦτα μεγάλως καὶ εἰς τὴν ἐπανόρθωσιν καὶ καλὴν ἀπο-
κατάστασιν τοῦ τ' ἐν Ναυπλίᾳ νοσοκομείου καὶ τοῦ ἐν Αἰγίνῃ
ὀρφανοτροφείου, καὶ ἐν ἐνὶ λόγῳ ἔπραξε πᾶν ὅ,τι ἐδυνήθη
πρὸς ὄφελος τῆς Ἑλλάδος καὶ τῶν Ἑλλήνων μετ' ἀκαμάτου
ζήλου καὶ ἀξιαγάστου φιλοτιμίας· ἀνεγνωρίσθησαν δὲ καὶ
διεκρινώθησαν αἱ λαμπραὶ αὐτοῦ πράξεις καὶ ἐκδουλεύσεις
ὕπο τε τῶν κατὰ καιροὺς Ἑλληνικῶν Κυβερνήσεων καὶ ὑπὸ
τῶν ξένων.

Ὁ ῥηθεὶς κύριος Π. Στεφανίτης μοὶ ἐχορήγησεν ὕλην
ἱκανὴν περὶ τῆς νεωτέρας ἐποχῆς τῆς πατρίδος αὐτοῦ Λευ-
καδίας καὶ τῷ ὁμολογῶ χάριτας.

ΝΗΣΟΣ ΚΕΦΑΛΛΗΝΙΑ.

ΚΕΦΑΛΛΗΝΙΑ, μία τῶν μεγίστων τῆς Ἰωνικῆς Ἑπτανήσου· τὸ σχῆμα αὐτῆς εἶναι σχεδὸν τριγωνικόν· κεῖται πρὸ τοῦ στόματος τοῦ Κορινθιακοῦ κόλπου, ἀπέναντι τῆς Ἀκαρνανίας καὶ ἔχει πρὸς ἄρκτον τὴν Λευκαδίαν, πρὸς μεσημβρίαν τὴν Ζάκυνθον, πρὸς ἀνατολὰς τὴν Ἰθάκην ἀφ' ἧς χωρίζεται διὰ στενοῦ πορθμοῦ καὶ πρὸς δυσμὰς τὸ Ἰώνιον πέλαγος· ἀπέχει δὲ τοῦ μὲν Λευκάτᾳ ἀκρωτηρίου τῆς Λευκαδίας ὅσον 50 στάδια ἢ κατ' ἄλλους 40, τοῦ δὲ ἀκρωτηρίου τῆς Ἠλείας Χελωνάτα ὅσον 80 στάδια κατὰ τὸν Στράβωνα (1)· κατὰ δὲ τὰς ἀκριβεῖς καταμετρήσεις τῶν νεωτέρων 180 στάδ. (2)· καὶ ὁ μὲν Στράβων λέγει τὴν ὅλην περίμετρον αὐτῆς 300 σταδίων, ὁ δὲ Πλίνιος 44 μιλ. Ρώμ.=352 σταδ. ὁ δὲ Πορκάκης 160 μιλ. ὁ δὲ Κορονέλλης 170 μιλ. (3)· τὰ δὲ 300 στάδια τοῦ Στράβωνος, κατὰ τὴν ἀκριβῆ καταμέτρησιν τοῦ Γωττιέρου, εἰσὶ τὸ μῆκος τῆς νήσου ἀπὸ τοῦ βορειοτάτου αὐτῆς ἀκρωτηρίου μέχρι τοῦ νοτιωτάτου (4). Ἡ Κεφαλληνία εἶναι ὄρεινῇ, πετρώδης καὶ ὀλιγόκαρπος· καθ' ὃ δὲ ἐστὶ στενωτάτῃ ταπεινὸν ἰσθμὸν ποιεῖ, ὥσθ' ὑποκλύζεσθαι πολλάκις ἐκ θαλάττης εἰς θάλατταν, ὡς λέγει ὁ Στράβων (5)· ἔλαβε δὲ τὸ ὄνομα ἀπὸ τοῦ υἱοῦ τοῦ Διτιονέως Κεφάλου Ἀθηναίου ὃς φυγαδευθεὶς ἐξ Ἀθηνῶν, ὡς φο-

(1) Στραβ. β. 10, σ. 456. (2) Κρουσ. Τ. 3, κ. 12, σ. 437.

(3) Κορονελ. Μερ. 2' σ. 148. (4) Κρουσ. Τ. 3, κ. 12, σ. 437.

(5) Στραβ. β. 10, σ. 456.

νεύσας κατὰ τύχην τὴν γυναῖκα αὐτοῦ Πρόκριν τὴν Ἐρεχθίδος καὶ καταφυγὼν εἰς Θήβας, συνεστράτευσε τῷ Ἀμφιτρώωνι κατὰ τῶν Τηλεβόων τῶν τότε κατοίκων τῆς νήσου ταύτης ἣν ἐδωρήσατο αὐτῷ ὁ Ἀμφιτρώων μετὰ τὴν νίκην (1)· μέ-
 τέσχον δὲ τῆς ἐκστρατείας ταύτης Θηβαῖοι, Φωκεῖς καί
 τινες τῶν κατοίκων τῆς Ἀττικῆς (2)· ὁ Ὀμηρος ὀνομάζει
 τὴν νῆσον καὶ Σάμον=

Οὔτε Ζάκυνθον ἔχον ἡδ' οἱ Σάμον ἀμφενέμοντο (3).
 καὶ Σάμην=

Δουλίχιόν τε Σάμην τε κξ (4).
 καὶ ἄλλαχού=

Ἐκ δὲ Σάμης πίσυρες καὶ εἴκοσι φῶτες ἔασιν (5).
 Κεφαλλῆνας δὲ καλεῖ οὐ μόνον τοὺς κατοίκους τῆς Κεφαλ-
 ληνίας ἀλλὰ καὶ πάντας τοὺς ὑπηκόους τοῦ Ὀδυσσεύος=

Αὐτὰρ Ὀδυσσεὺς ἦγε Κεφαλλῆνας μεγαθύμους (6).
 κατὰ δὲ τὸν Ἀπολλόδωρον ἡ νῆσος ἐλέγετο μόνον Σάμη, ἡ
 δὲ πόλις ἡ Σάμος ἡ Σάμη, ὅπερ, ὡς εἶδομεν, ἀντίκειται
 τοῖς τοῦ Ὀμήρου· πρῶτος δὲ ὁ Ἡρόδοτος ὠνόμασε τὴν νῆ-
 σον Κεφαλληνίαν (7), καὶ ὁ Σκύλαξ δὲ λέγει αὐτὴν Κε-
 φαληνίαν, γράφων δι' ἐνὸς λ (8)· ἐκαλεῖτο δὲ καὶ Μέλαινα
 κατὰ τὸν Πλίνιον. Οἱ Κεφαλλῆνες ἦσαν τὸ πάλαι διττημένοι
 εἰς τέσσαρας μοῖρας ἡ πόλεις καὶ ἐλέγοντο Παλῆς, Κρά-
 νιοι, Σαμαῖοι (ἀπὸ Σάμης τῆς κυρίας πόλεως) καὶ Πρα-
 ναῖοι (9)· καὶ ὁ Στράβων δὲ λέγει ὅτι ἡ νῆσος ἦν τετρά-
 πολις, καὶ ὅτι ὠνομάζοντο αἱ πόλεις ἀπὸ τῶν τεσσάρων

(1) Στράβ. β. 10, σ. 456. — Πaus. Ἀττ. κ. 37. (2) Σχολιαστ. Λυ-
 κοφρ. εἰς σ. 730 — Ἡρακλιδ. Ποντ. Τομ. 17, σ. 213. ἐκδ. Κοραῆ. —
 Ἀντωνιν. Αἰθερ. Μεταμ. κ. 41. — Εὐσταθ. εἰς Διονυσ. οἰκουμ. Περιηγ.
 σ. 431. (3) Ομ. Ἰλ. Β. σ. 634. (4) Ομ. Οδ. 1. σ. 76. (5) Ομ. Οδ.
 Π. σ. 249. (6) Ομ. Ἰλ. Β. σ. 631. (7) Ἡρόδοτ. β. 9, κ. 28. (8) Σκύλ.
 Περιπλ. Ἀκαρνανία. (9) Θουκυδ. β. 2, κ. 3. — Εὐρυμολογ. Μίχα.

υἱὼν τοῦ Κεφάλου Σάμη ἢ Σάμος καὶ οἱ κάτοικοι Σαμαῖοι, Πρώνησος, Κράνιοι καὶ Παλεῖς (1)· ὡσαύτως καὶ κατὰ τὸν Στέφανον ἡ νῆσος ἦν τετράπολις ἀπὸ τῶν Κεφάλου παίδων, Πρωνήσου, Σάμου, Πηλέως, Κρανίου (2)· ἐκ τῶν πόλεων τούτων ὁ Ὀμηρος μόνον τῆς Σάμης μνημονεύει =

Κτήσιππος δ' ὄνομ' ἔσκε, Σάμη δ' ἐνὶ οἰκίᾳ ναῖεν (3).
Ἐξ οὗ φαίνεται ὅτι, πλὴν αὐτῆς, οὐδεμίαν ἄλλην πόλιν ἀξίαν λόγου εἶχεν ἡ νῆσος κατὰ τὸν Τρωϊκὸν πόλεμον. — Κατὰ τὸν Μηδικὸν πόλεμον ἐκ τῶν κατοίκων τῆς Κεφαλληνίας μόνοι οἱ Παλεῖς συνηγωνίσαντο τοῖς λοιποῖς Ἕλλησι κατὰ τῶν Περσῶν καὶ ἠνωμένοι μετὰ τῶν Λευκαδίων καὶ τῶν Ἀνακτορίων διακόσιοι τὸν ἀριθμὸν μετέσχον τῆς μάχης τῶν Πλαταιῶν (4). — Κατὰ τὸ δεύτερον ἔτος τοῦ Πελοποννησιακοῦ πολέμου οἱ Ἀθηναῖοι, ὑποτάξαντες μέρος τῆς Ἀκαρνανικῆς παραλίας καὶ προσπλεύσαντες ἐπὶ τὴν Κεφαλληνίαν, εἶλον αὐτὴν ἄνευ μάχης (5). — Κατὰ δὲ τὴν πρὸς τὴν Σικελίαν ἐκστρατείαν οἱ Κεφαλλῆνες, ὡς καὶ οἱ Ζακύνθιοι, καὶ τοὶ αὐτόνομοι, ἀλλ' ὡς νησιῶται ἠναγκάσθησαν νὰ ἔπωνται εἰς τοὺς κρατοῦντας τῆς θαλάσσης Ἀθηναίους (6). — Κατὰ δὲ τοὺς πολέμους τῆς Ῥώμης κατὰ τῶν Ἑλλήνων οἱ Κεφαλλῆνες ἔβλαπτον μεγάλως τοὺς Ῥωμαίους, διότι διεβίβαζον στρατεύματα ἐξ Αἰτωλίας εἰς Πελοπόννησον (7), καὶ διότι αἱ μεταβιβάσεις τῶν Ῥωμαίων καθίσταντο ἐπισφαλεῖς ἐκ τῆς θαλασσίας δυνάμεως τῶν Κεφαλλήνων (8)· διὸ καὶ ὄντες παρωργισμένοι οἱ Ῥωμαῖοι κατὰ τῶν Κεφαλλήνων, ἀπέκλεισαν αὐτοὺς τῆς εἰρήνης, ἣν ἐχορήγησαν τοῖς Αἰτω-

(1) Στραβ. β. 10, σ. 455, 456. (2) Στεφ. Βυζ. εἰς Κράνιον (3) Ομ. Οδ. Υ. γ. 288. (4) Ηροδοτ. β. 9, κ. 28. (5) Θουκυδ. β. 2, κ. 30.

(6) Αὐτ. β. 7, κ. 57. (7) Πολυβ. β. 4, κ. 6. — β. 5, κ. 3.

(8) Αἰβ. β. 27, κ. 13.

λοῖς (1), καὶ τέλος, μετὰ τὴν ὑποδούλωσιν τῆς Αἰτωλίας, ἔπεμψαν κατὰ τῆς νήσου τὸν Μ. Φούλβιον, ᾧ αἱ μὲν ἄλλαι πόλεις παρεδόθησαν ἐκουσίως, μόνη δὲ ἡ Σάμη ἀντέστη καὶ ὑπέμεινε τετράμηνον πολιορκίαν, μεθ' ὃ ἐκυριεύθη ἐξ ἐφόδου καὶ ἐλαφυραγωγήθη, οἱ δὲ κάτοικοι ἐδημοπρατήθησαν (2). Διετήρησε δὲ τὴν ἐλευθερίαν αὐτῆς ἡ Κεφαλληνία ὡς καὶ ἡ Ζάκυνθος ἐπὶ τῆς Ῥωμαϊκῆς κυριαρχίας (3), καὶ κατέστη τὸ καταφύγιον τῶν ἐκ τῆς Ῥώμης φυγαδευομένων (4). Ὁ Στράβων διηγεῖται ὅτι ἐπ' αὐτοῦ ὁ Γάϊος Ἀντώνιος, θείῳ τοῦ Μάρκου Ἀντωνίου, συνυπατεύσας Κικέρωνι τῷ ῥήτορι (63 π. Χ.), καὶ μετὰ τὴν ὑπατείαν, γενόμενος φυγὰς, διέτριψεν ἐν τῇ Κεφαλληνίᾳ καὶ ἔσχεν ὑπήκοον τὴν ὅλην νῆσον ὡς ἴδιον κτῆμα, καὶ ἐκτίσεν ἄλλην πόλιν ἐκτὸς τῶν εἰρημένων τεσσάρων, ἣν ὅμως δὲν ἔφθασε νὰ συνουικήσῃ, διότι μετακληθεὶς, καὶ ἀσχολούμενος εἰς ἄλλα μείζονα πράγματα ἐν Ῥώμῃ, κατέλυσε τὸν βίον (5). — Ὁ Αὐτοκράτωρ Ἀδριανὸς ἐπεσκέψατο τὰς νήσους τοῦ Ἰονίου πελάγους καὶ ἐδωρήσατο τὴν Κεφαλληνίαν τοῖς Ἀθηναίοις (6), ὅπερ ὠφέλησε τότε μεγάλως τὴν νῆσον· ἀλλὰ μετὰ τινα χρόνον συνεχυνεύθη αὕτη εἰς τὴν Ῥωμαϊκὴν ἐπαρχίαν τῆς Ἠπείρου (7). — Ἐν ἔτει 1214, κατὰ τὸν Μορϋζίνην, ἢ 1224 κατὰ τὸν Βαρδιτισώτην (8), [Γάϊός τις, ὁ κύριος τότε τῆς Κεφαλληνίας ὑπὸ φιλικῷ μόνον αἰσθήματος κινηθεὶς, ἐδωρήσατο αὐτὴν τῇ Ἑνετικῇ πολιτείᾳ. — Τῷ δὲ 1479 ἐπὶ σουλτάνου Βαγιαζίτου, μετὰ τὴν ἄλωσιν τῆς Μοθώνης καὶ τῆς Κορώνης, μέγας στόλος Ὀθωμανικὸς ἐκπλεύσας ἀπὸ τῆς

(1) Πολυβ. Εὐλογ. κ. 28. (2) Αἰβ. β. 33, κ. 28, 29. (3) Πλιν Φυσ. ἱσ. β. 4, κ. 19. (4) Στράβ. β. 10, σ. 495. (5) Αὐτ. (6) Δίον Κασ. Ῥωμ. ἱσ. β. 69. (7) Πτολεμ. Γεωγρ. β. 4, κ. 14. (8) Κορονέλλος Κεφαλληνία.

Καλλιουπόλεως εἰς τὴν Ἰωνικὴν θάλασσαν, ἐπέδραμε κατὰ τῆς Κεφαλληνίας καὶ εἶλεν αὐτὴν διατελοῦσαν τότε ὑπὸ μικρὸν τινα ἡγεμόνα Τόκκον καλούμενον (1). δυνάμει δὲ τῆς μετὰ τῆς Ἐνετίας συνθήκης ἡ Ὄθωμανικὴ Πύλη ἀπέδωκεν αὐτὴν καὶ ἔλαβεν εἰς ἀνταλλαγὴν τὴν νῆσον Λευκαδίαν (Ἀγίαν Μαύραν). ἀλλὰ μετὰ ταῦτα εἶλον αὐτὴν ἐκ νέου οἱ Ὄθωμανοί, καὶ ἐν ἔτει 1449 οἱ δύο σόλοι, ὁ Ἐνετικὸς καὶ ὁ Ἰσπανικὸς, ὁ πρῶτος ὑπὸ τὸν στρατηγὸν Πεζάρων, καὶ ὁ δεῦτερος ὑπὸ τὸν ἀνδρεῖον Κονσάλβον, ἐπὶ τῆς βασιλείας τοῦ Φερδινάνδου, ἐνωθέντες, ἀφίχθησαν εἰς Κεφαλληνίαν, ἐνθα ἀπεβίβασαν στρατεύματα καὶ μετὰ σφοδρὰν μάχην, εἶλον ἐξ ἐφόδου τὴν πόλιν φυλαττομένην ὑπὲρ 600 Ὄθωμανῶν καὶ τὴν ἐπιούσαν καὶ τὴν ἀκρόπολιν· οἱ πρῶτοι ἀναβάντες τὰ τεῖχη ἦσαν ὁ Μάρκος Ὀστιος, ναύαρχος τοῦ Ἐνετικοῦ στόλου καὶ τῆς Ἰσπανίας ἐπίσης γενναῖος· ἅμα μετὰ τὴν ἄλωσιν ὁ Πεζάρως ἐτακτοποίησε τὰ πάντα καὶ διώρισε διοικητὴν τῆς πόλεως τὸν Λουίγκην Σαλαμὸν, φρουράρχον τὸν Τζοβάννην Ρενιέρον, καὶ διευθυντὴν πάσης τῆς νήσου τὸν Φραγκίσκον Λεόνην, καὶ μετήνεγκε μετοίκους ἐκ Γιούγκου καὶ ἀλλαχόθεν πρὸς κατοίκησιν καὶ καλλιέργειαν (2). ἐν ἔτει δὲ 1537 ὁ στόλος τοῦ σουλτάνου Σουλεϊμάνου, ἀποτυχὼν τοῦ κατὰ τῆς Κερκύρας ἐπιχειρήματος, εἶλεν, ἐλεηλάτησε καὶ κατέφθειρε πᾶσαν σχεδὸν τὴν Κεφαλληνίαν. — Μετὰ ταῦτα δὲ ἀλληλοδιαδόχως κυριευθεῖσα ἡ νῆσος αὕτη ὑπὸ τῆς Γαλλίας καὶ τῆς Ῥωσσίας, διατελεῖ τό γε νῦν ἔχον ὑπὸ τὴν προστατευτικὴν λεγομένην κυριότητα τῆς Μεγάλης Βρετανίας. — Οἱ Ἐνετοὶ ἐφ' ὅσον εἶχον τὴν νῆσον, ἔπεμπον εἰς αὐτὴν διοικητὴν

(1) Ταρκανιώτας β. 62, σ. 352. — Βερδιζιότ. β. 3, σ. σ, 78. — Σαγριδ. σ. 113 παρὰ Κορονελλ. (2) Κορονελλ. αὐτ.

ὑπὸ τὸ ὄνομα τοῦ Προβεδιτόρου καὶ ὑπ' αὐτὸν δύο συμβούλους ἐκ τῶν εὐγενῶν, διοριζομένους διὰ 24 μῆνας καὶ ὀφείλοντας νὰ περιλαμβάνωσι τὰ δημόσια χρήματα ἀμοιβαδὸν ἀνὰ ἓνα μῆνα ἕκαστος (1).

* Κεφαλληνία· ἡ νῆσος αὕτη εἶναι, ὡς προείρηται, λίαν ὄρεινῃ, πετρώδῃ καὶ ὀλιγόκαρπος, ἐξαιρουμένων δύο πεδίων τοῦ τῆς Σάμης καὶ τοῦ τῆς Κρανίας· διαιρεῖται δὲ εἰς 18 τμήματα ἢ θέματα περιέχοντα δύο πόλεις = τὸ Ἀργοστόλι καὶ τὸ Λιξούρι καὶ περίπου 200 χωρία, ὧν τινὰ μέγιστα, ἔχοντα 1—2,000 κατοίκων, ἄλλα βαθμηδὸν ἐλάσσονα μέχρι 50 καὶ τινὰ ἐλάχιστα μέχρι 5 οἰκογενειῶν· κατοικοῦς δὲ 70,000, ὧν 55,000 χωρικοὶ καὶ 15,000 οἰκοῦντες τὰς δύο πόλεις ἐπὶ ἴσῳ ἀριθμῷ. ἔχει ἡ νῆσος πολλὰ ἀκρωτήρια καὶ πολλοὺς κόλπους καὶ λιμένας εὐρυχώρους καὶ τινὰς δεκτικούς οὐ μόνον μεγάλων πλοίων, ἀλλὰ καὶ στόλων ὀλοκλήρων· ὁ πρῶτιστος αὐτῶν εἶναι ὁ τοῦ Ἀργοστολίου καὶ δευτερεύοντες ὁ τῆς Ἀλεξανδρείας, ὁ τοῦ Βισκάρδου καὶ ὁ τοῦ Ἄτσου. — Τὰ κύρια προϊόντα τῆς Κεφαλληνίας εἰσὶ κατὰ πρῶτον λόγον ἡ Κορινθιακὴ σταφίς καὶ κατὰ δεύτερον τὸ ἔλαιον· ἡ σταφίς ἀποφέρει μεγάλην καὶ σημαντικὴν πρόσοδον, διό ἔχει ἡ νῆσος μέγα πλῆθος ἀμπέλων, ὧν τὰ κλήματα ὀλίγον ὑψοῦνται ἀπὸ τῆς γῆς· τὰ λαχανικὰ γίνονται ἄριστα καὶ τεραστίου μεγέθους· ὁ σίτος σπείρεται τὸν χειμῶνα καὶ θερίζεται τὸν ἰούνιον· ὁ βόρειος ἄνεμος ἐπιφέρει κατὰ τὸ θέρος μεγάλους καύσωνας, καὶ τότε οἱ χωρικοὶ κατάγουσι τὰ ζῶα αὐτῶν ἐντὸς τῶν σπηλαίων, ἃ εἰσὶ πολλὰ καὶ μεγάλα ἐπὶ τῆς νήσου. — Πρωτεύουσα τῆς Κεφαλληνίας εἶναι τὸ Ἀργο-

(1) Κορονελλ. Κεφαλληνία.

στόλι. — Οἱ Κεφαλλῆνες εἰσὶ φύσει πνευματώδεις καὶ εὐγλωττοί· ἀνεδείχθησαν δ' ἐν παντὶ καίρω ἀνδρεῖσι καὶ μάχιμοι, καὶ οἱ χωρικοὶ εἰσὶ φιλοπονώτατοι. — Ὅδοι ἀμαξίται ἀρισται, χάρις τῇ Ἀγγλικῇ προστατηρίῳ προνοίᾳ, διατέμνουσι τὴν νῆσον κατὰ πᾶσαν διεύθυνσιν καὶ διευκολύνουσι τὴν μεταξὺ τῶν πόλεων καὶ τῶν χωρίων συγκοινωνίαν, καὶ αἱ δύο πόλεις ἐκυσμήθησαν ἀπὸ τινος χρόνου διὰ παντοίων δημοσίων καταστημάτων. — Ἡ Κεφαλληνία ἔχει ἀρχιερέα ἴδιον, ὃς πρότερον ἦν ἐπίσκοπος τοῦ Κορίνθου, εἴτα προϋβιάσθη ἀρχιεπίσκοπος, ἔχων ὑφ' ἑαυτὸν τὴν Ἰθάκην καὶ τὴν Ζάκυνθον.

Τὰ 18 θέματα, ἐξ ὧν σύγκειται ἡ Κεφαλληνία εἰσὶ τὰ ἐξῆς =

Ἄσπον τὸ βορειότατον· ἀνέχει χερσονησοειδῶς ἐπὶ μήκιστον πρὸς τὴν θάλασσαν κατὰ βορρᾶν, καὶ περικυκλοῦται πανταχόθεν ὑπὸ τῆς θαλάσσης, πλὴν τοῦ νοτίου μέρους, καθ' ὃ ὀρίζεται ὑπὸ τοῦ θέματος Τινέας.

Ἐρισσὸς πρὸς τὸ βόρειον τῆς νήσου· ἔχει συνορεύοντα τὰ θέματα Ἄσπον Β. καὶ Τίνεαν καὶ Πιλάρον Ν.

Πιλάρον κατὰ τὸ ἀνατολικὸν τῆς νήσου· θάλασσα Α. Τίνεα καὶ Ποταμίνα Δ. Ἐρισσὸς Β. Μαῦρα βουνὰ Ν.

Σάμος κατὰ τὸ ἀνατολικόν. Κόλπος Ἀλεξανδρείας Α. Πιλάρι Β. Μαῦρα βουνὰ Δ. καὶ Ν.

Πύργοι κατὰ τὸ ἀνατολικόν· θάλασσα Α. Ῥάκλι Δ. Σάμος καὶ κόλπος Ἀλεξανδρείας Β. καὶ Κόρομος Ν.

Ῥάκλι κατὰ τὸ ἀνατ-νότιον. Πύργοι Α. Μηλοῦ Δ. Πύργοι καὶ Μαῦρα βουνὰ Β. καὶ Πιεδεμόντε Ν.

Κόρομος κατὰ τὸ ἀνατ-νότιον. Ῥάκλι καὶ Πύργοι Β. Σκάλα Ν. Θάλασσα Α. Πιεδεμόντε Δ.

Σκάλα κατὰ τὸ ἀνατ-νότιον. Κόρομος Β. Θάλασσα Α. καὶ Ν. Λέων Δ.

Λίων κατὰ τὸ νότιον. Σκάλα Α. Πιεδεμόντε Β. Θάλασσα Δ. καὶ Ν.

Πιεδεμόντε κατὰ τὸ νότιον. Κόρομος Α. Κοσιμιὰ Δ. Μαλοῦ Β. Θάλασσα Ν.

Κοσιμιὰ κατὰ τὸ νότιον. Πιεδεμόντε Α. Λιβαθὸ Δ. Μαλοῦ Β. Θάλασσα Ν.

Μαλοῦ κατὰ τὸ νότιον. Ράκλι Δ. Θαλαμιές Δ. Μαῦρα βουνὰ Β. Κοσιμιὰ καὶ Πιεδεμόντε Ν.

Λιβαθὸν κατὰ τὸ νότιον. Κοσιμιὰ Α. Ἀργοστολίου κόλπος Δ. Θαλαμιές Β. Θάλασσα Ν.

Θαλαμιές κατὰ τὸ δυτικόν. Ποταμίνα Β. Λιβαθὸ Ν. Μαῦρα βουὰ Α. Ἀργοστολίου κόλπος Δ. Ἐν τῷ θέματι τούτῳ περιέχεται ἡ πόλις Ἀργοστόλι.

Ποταμίνα κατὰ τὸ μέσον τῆς νήσου. Μαῦρα βουνὰ Α. Ἀργοστολίου κόλπος Δ. Τίνεα Β. Θαλαμιές Ν.

Τίνεα κατὰ τὸ βόρειον. Πιλάρο. Α. Ἀτέρρα Δ. Ἄσσου κόλπος Β. Ποταμίνα Ν.

Ἀτέρρα κατὰ τὸ δυτικόν. Θάλασσα Β. καὶ Δ. Τίνεα Α. Παλίχι Ν.

Παλίχι κατὰ τὸ δυτικόν. Ἀργοστολίου κόλπος Α. Ἀτέρρα Β. Θάλασσα Δ. καὶ Ν.

Ο Ρ Η.

ΑἴΝΟΣ, τὸ ὑψηλότατον τῶν τῆς νήσου κατὰ τὸ νοτ-ἀνατολικὸν αὐτῆς, ἐκτεινόμενον ἀπὸ τοῦ βορ-δυτικοῦ πρὸς τὸ νοτ-ἀνατολικόν. Ὁ Στράβων λέγει αὐτὸ μέγιστον ὄρος· ἦν δ' ἐπ' αὐτοῦ ναὸς Διὸς Αἰνησίου (1).

* Ὀνομάζεται διτιῶς· Μαυροβούνη ἢ Μαῦρα βουνὰ καὶ ἔλατο (2)· κατὰ τὸν Γούδισσον, ἀναφερόμενον ὑπὸ τοῦ

(1) Στράβ. β. 10. σ. 456. (2) Μάννερτ β. 1. σ. 90.

Κρουσίου, ὁ Ὀλυμπος μόνος εἶναι ὑψηλότερος αὐτοῦ· τὸ ὕψος αὐτοῦ λογίζεται 4,000 ποδῶν ὑπεράνω τῆς ἐπιφανείας τῆς θαλάσσης, ἡ δὲ περίμετρος αὐτοῦ 60 ποδῶν κατὰ τὴν ὑψηλοτάτην κορυφὴν ἔνθα ἔκειτο, ὡς ἔπεται, ὁ ναὸς, οὗ ὅμως οὐδ' ἔχνος φαίνεται· δάση βαθυχρόων ἐλατῶν κατακαλύπτουσι τὸ ὄρος τοῦτο, ἐξ οὗ καὶ τὸ ὄνομα Μαῦρα βουνά (1). — Κατὰ τοὺς πρόποδας τοῦ ὄρους κεῖται ἡ μονὴ τοῦ Ἁγίου Γερασίμου, τοῦ προστάτου τῆς νήσου. — Ἐπὶ τοῦ ὄρους τούτου, ἐπὶ κορυφῆς λόφου ὑπάρχει λίμνη μικρὰ καλουμένη Ἄκολι, ἔχουσα δὲ βάθος ἀμέτρητον καὶ προάγουσα ἐγγέλεις τεραστίου μεγέθους.

ΒΑΪΑ, τὸ ὄρος τοῦτο ἔλαβεν τὸ ὄνομα ἀπὸ τοῦ κυβερνήτου τοῦ Ὀδυσσεύς (2), ἡ ἀπὸ τινος τῶν ἐταίρων αὐτοῦ, ὃν ὁ Στράβων καλεῖ Βαΐον (3).

* Κατὰ τὴν εἰκασίαν τοῦ Γούδισσον παρὰ Κρουσίῳ κεῖται τὸ ὄρος τοῦτο κατὰ τὸ θέμα Σάμον (4).

Α Κ Ρ Ω Τ Η Ρ Ι Α.

* Βισκάρδον, κατὰ τὸ βορείωτατον τῆς νήσου ἐν τῷ θέματι Ἄσσῳ, ἀπέναντι τοῦ ἀκρωτηρίου τῆς Λευκαδίας Δουκάτον ἢ Κάβο-τῆς-Κυρᾶς λεγομένου.

* Κελιά, κατὰ τὴν ἀνατολικὴν παραλίαν ἐν τῷ θέματι τῶν Πύργων, προβαίνει πρὸς τὸ βόρειον καὶ ἀποτελεῖ τὸ ἀνατολικὸν μέρος τοῦ κόλπου τῆς Ἀλεξανδρείας· κατὰ νότον αὐτοῦ κεῖται ὁ λιμὴν Ἀντίσχαμον.

* Στιβέρι, κατὰ τὸ ἀνατολικὸν ἐν τῷ θέματι τῶν Πύργων, πρὸς τὸ βορ-δυτικὸν τοῦ ἀκρωτηρίου Ἄνδρου.

* Ἄνδρον, κατὰ τὸ ἀνατολικὸν ἐν τῷ θέματι τῶν Πύργων

(1) Κρούς. Τ. 3, κ. 12, σ. 438. (2) Στέφ. Βυζ. Βαΐα. (3) Στράβ. β. 1, σ. 26 καὶ β. 5, σ. 245. (4) Κρούς. αὐτ. σ. 439.

μεταξὺ δύο ἄλλων ἀκρωτηρίων, Στιβερίου καὶ Πάρου, πρὸς τὸ βόρειον τοῦ κόλπου τῆς Ἰσπανίας, οὗ ἀποτελεῖ τὸ ἐν τῶν δύο κ-ρχίων, ὡς καὶ ὁ Πόρος τὸ ἕτερον.

* Πόρος κατὰ τὸ ἀνατολικόν, ἐν τῷ θέματι τῶν Πύργων, πρὸς τὸ ἀνατ-νότιον τοῦ ἀκρ. Ἄνδρου μεθ' οὗ ἀποτελεῖ τὰ δύο κέρατα τοῦ κόλπου τῆς Ἰσπανίας.

* Λιμενάκι κατὰ τὸ ἀνατ-νότιον, ἐν τῷ θέματι τοῦ Κεράμου, μεταξὺ τῶν ἀκρωτηρίων Πόρου καὶ Κάπρου.

* Κάπρον κατὰ τὸ ἀνατ-νότιον, ἐν τῷ θέματι τοῦ Κεράμου, πρὸς τὸ νοτ ἀνατολικόν τοῦ ἀκρ. Λιμενακίου· ἀποτελεῖ τὸ βόρειον κέρας τοῦ κόλπου Ἀναστασίου.

* Σκάλα κατὰ τὸ νότιον, ἐν τῷ θέματι τῆς Σκάλας, πρὸς τὸ δυτ-νότιον τοῦ ἀκρωτ. Κάπρου, μεθ' οὗ ἀποτελεῖ τὸν κόλπον Ἀναστάσιον.

* Κορόγρα κατὰ τὸ νότιον, ἐν τῷ θέματι τοῦ Λέοντος, πρὸς δυσμὰς τοῦ ἀκρωτηρίου Σκάλας.

* Διάκα τὸ μεσαίτερον κατὰ τὸ νότιον τῆς νήσου, ἐν τῷ θέματι τῆς Κοσιμιάς· πρὸς δυσμὰς αὐτοῦ εἰσὶ νησίδες ἔρημοι, τοῦ Προφήτου Ἡλιοῦ λεγόμεναι.

* Ἄγ. Νικόλαος κατὰ τὸ νότιον, πρὸ τοῦ στομίου τοῦ κόλπου τοῦ Ἀργοστολίου κατὰ δεξιὰν, ἀπέναντι τοῦ ἀκρ. Ἀγίων.

* Ἄγιος Γεώργιος κατὰ τὸ νότιον, πρὸς τὸ βορ-ἀνατολικόν τοῦ ἀκρ. Ἀγίων, ἐν τῷ θέματι τοῦ Παλιχίου, ἀπέναντι τῆς νησίδος Βαρδιάνου.

* Ἄγιοι κατὰ τὸ νότιον, ἐν τῷ θέματι τοῦ Παλιχίου, πρὸς τὸ νοτ-δυτικόν τοῦ ἀκρ. Ἄγ. Γεωργίου καὶ τὸ ἀνατ-νότιον τοῦ ἀκρ. Καδουλακίων· ἀπέναντι αὐτοῦ πρὸς τὸ νοτ-ἀνατολικόν κεῖται ἡ νησίς Βαρδιάνος.

* Καδουλάκια κατὰ τὸ δυτικόν, ἐν τῷ θέματι τοῦ Παλιχίου, μεταξὺ τῶν ἀκρωτηρίων Γόβου καὶ Ἀγίων.

* Γόβον κατὰ τὸ δυτικόν, ἐν τῷ θέματι τοῦ Παλιχίου, πρὸς τὸ βορ-δυτικόν τοῦ ἄκρ. Καδουλακίων.

* Ὄρθολιθιά κατὰ τὸ δυτικόν, ἐν τῷ θέματι τοῦ Παλιχίου, πρὸς τὸ βόρειον τοῦ ἄκρ. Γοβου καὶ τὸ νότιον τοῦ ἄκρ. Κουκουτίων.

* Κουκούτια κατὰ τὸ δυτικόν, ἐν τῷ θέματι τῆς Ἀτέρρας, κατὰ τὸ νότιον τοῦ ἀκρωτηρίου Ἀτέρρας.

* Ἀτέρρα κατὰ τὸ βόρειον, ἐν τῷ ὁμωνύμῳ θέματι, μεταξὺ τῶν δύο ἄκρ. Κακάτας καὶ Κουκουτίων· πρὸς τὸ ἀνατ.-νότιον αὐτοῦ κεῖται ὁ λιμὴν Ἀτέρρας.

* Κακάτα κατὰ τὸ βόρειον, ἐν τῷ θέματι τῆς Ἀτέρρας, πρὸς ἀνατ. τοῦ ἄκρ. Ἀτέρρας· ἀποτελεῖ τὸ νότιον κέρας τοῦ κόλπου τοῦ Ἰσσου.

* Ματζίκι κατὰ τὸ δυτικόν τῆς πρὸς τὸ βόρειον διηκούσης γλώσσης τῆς νήσου, πρὸς νότον τοῦ ἄκρ. Βισκάρδου, ἐν τῷ θέματι τοῦ Ἰσσου.

Κ Ο Λ Π Ο Ι.

* Ἀργοστολίου κόλπος βαθύς κατὰ τὴν δυτικὴν πλευρὰν τῆς νήσου, ἐκτεινόμενος ἐπὶ μήκιστον ἀπὸ τοῦ νοτίου πρὸς τὸ βόρειον· περικυκλοῦται ὑπὸ τῶν θεμάτων Παλιχίου, Ποταμίνης, Θαλαμιῶν καὶ Λιβαθοῦ· κατὰ τὸν πρὸς ἀνατολάς αὐτοῦ μυχὸν κεῖται ἡ πόλις τὸ Ἀργυστόλι.

* Ἰσσου κόλπος κατὰ τὸ βόρειον τῆς νήσου· μέρη τριῶν θεμάτων, τοῦ Ἰσσου, τῆς Τινέας καὶ τῆς Ἀτέρρας ἐκτείνονται κατὰ τὰς ὀχθὰς αὐτοῦ· τὰ δύο ἀκρωτήρια, Βισκάρδον πρὸς ἄρκτον καὶ Κακάτα πρὸς δυσμὰς ἀποτελοῦσι τὰ δύο αὐτοῦ κέρατα· κατὰ τὸ μέσον τοῦ κόλπου μᾶλλον πρὸς τὸ βόρειον ἀνέχει μικρὰ χερσόνησος εἰς τὴν θάλασσαν συνάπτουσα τῇ νήσῳ δι' ἰσθμοῦ στενοῦ 20 βημάτων τὸ πλάτος;

ἐπὶ τῆς χερσονήσου ταύτης ὑφούται ὄρος καὶ ἐπ' αὐτοῦ φρούριον ὀχυρώτατον, κατασκευασθὲν ὑπὸ τῶν Ἐνετῶν ἐν ἔτει 1595. Αἱ πρὸς τὸ φρούριον ὁδοὶ εἰσὶν ὀλίγαι, στεναὶ καὶ ἐπιθλαεῖς πάροδοι· τὰ ὀχυρώματα εἰσὶν ἀνώμαλα, ἐλικοειδῆ καὶ ἀνάλογα τῇ φυσικῇ ἀνωμαλίᾳ τοῦ τόπου. Εἰσὶ δ' ἐν τῷ φρουρίῳ 60 δημόσια καὶ 200 ιδιωτικὰ οἰκήματα. — Κατὰ τὰς ρίζας τοῦ ὄρους ὑπάρχει μικρὸς λιμὴν. — Καθ' ὅσον ἡ Κεφαλληνία διετέλει ὑπὸ τὴν Ἐνετίαν, ἡ διοίκησις τοῦ φρουρίου τοῦ Ἄσσου ἐπετρέπετο τινὶ τῶν Παγρικίων ἐκλεγομένῳ παρὰ τοῦ μεγάλου συμβουλίου ἐφ' ὠρισμένῳ χρόνῳ 32 μηνῶν καὶ τετιμημένῳ διὰ τῆς ἀξίας τοῦ Προβεδιτόρου. Ὁ πρῶτος προβεδιτόρος τοῦ Ἄσσου ἡρέθη τῷ 1596 τῇ 23 ἰουνίου.

* Λιμανάκι κόλπος μικρὸς κατὰ τὸ βόρειον, ἐν τῷ θέματι τοῦ Ἄσσου, πρὸς τὸ βορ-ἀνατολικὸν τοῦ κόλπου τοῦ Ἄσσου.

* Ἀλεξανδρείας κόλπος κατὰ τὴν ἀνατολικὴν πλευρὰν τῆς νήσου, ἐν τῷ θέματι τῆς Σάμου, ἀπέναντι τοῦ δυτικοῦ τῆς Ἰθίκης· κατὰ τὸν μυχὸν αὐτοῦ κεῖται ἡ κωμόπολις Σάμος.

* Ἰσπανίας κόλπος ἀναπεπταμένος κατὰ τὸ ἀνατ-νότιον τῆς νήσου, ἐν τῷ θέματι τῶν Πύργων, μεταξὺ τῶν δύο ἀκρωτηρίων Ἄνδρου καὶ Πάρου.

* Ἀναστάσιος Ἅγιος κόλπος κατὰ τὰ ἐσχατα τῆς ἀνατολικῆς πλευρᾶς τῆς νήσου, μεταξὺ τῶν δύο ἀκρωτηρίων Κάρου πρὸς τὸ βόρειον καὶ Σκάλας πρὸς τὸ νότιον, ἀποτελεῖ δὲ τὴν παραλίαν τοῦ θέματος τῆς Σκάλας.

Λ Ι Μ Ε Ν Ε Σ.

* Ὁ τοῦ Ἀργοστολίου ἐν τῷ θέματι τῶν Θαλαμιῶν, παρὰ

τὴν ὑμῶνυμον πόλιν ἄριστος, βαθύτατος καὶ ἀσφαλέςτατος, βλέπων πρὸς ἄρκτον.

* Ἀτιέρρα κατὰ τὸ βόρειον τῆς νήσου, ἐν τῷ θέματι τῆς Ἀτιέρρας, πρὸς τὸ ἀνατ-νότιον τοῦ ὁμωνύμου ἀκρωτηρίου καὶ τὸ δυτ-νότιον τοῦ ἀκρ. Κακάτας.

* Ὁ τοῦ Ἄσσου κατὰ τὸ βόρειον, ἐν τῷ θέματι τοῦ Ἄσσου, κατὰ τὰς ρίζας τοῦ ἐπὶ τῆς μικρᾶς χερσονήσου ὄρους ἐφ' οὗ κεῖται τὸ φρούριον τὸ λεγόμενον τοῦ Ἄσσου.

* Βισκάρδον κατὰ τὴν ἀνατολικὴν παραλίαν καὶ τὴν πρὸς ἄρκτον διήκουσαν γλῶσσαν τῆς νήσου, κατὰ νότον τοῦ ἀκρωτηρίου Βισκάρδου, ἐν τῷ θέματι τοῦ Ἄσσου, ἀπέναντι τῆς Ἰθάκης. Ὁ λιμὴν οὗτος ἔλαβε τὸ ὄνομα ἀπὸ Ροβέρτου Βισκάρδου, ὃς ἐπὶ τῶν σταυροφοριῶν ἐτελεύτησεν ἐνταῦθα.

* Εὐφημία Ἀγία κατὰ τὴν ἀνατολικὴν παραλίαν, πρὸς τὸ βόρειον τοῦ κόλπου τῆς Ἀλεξανδρείας, ἐν τῷ θέματι τοῦ Πιλάρου, ἀπέναντι τῆς Ἰθάκης.

* Ἀντίσαμον κατὰ τὴν ἀνατολικὴν παραλίαν, ἐν τῷ θέματι τῶν Πύργων, πρὸς νότον τοῦ ἀκρωτηρίου Κελιῶν.

ΠΟΛΕΙΣ, ΚΩΜΑΙ καὶ ΧΩΡΙΑ.

ΣΑΜΗ, ἡ ἀρχαιοτέρα καὶ ἀξιολογώτερά τῶν τεσσάρων πόλεων τῆς Κεφαλληνίας καὶ ἡ μόνη μνημονευομένη ὑπὸ τοῦ Ὀμήρου (1). ἔκειτο ἐπὶ τοῦ πορθμοῦ τοῦ διαχωρίζοντος τὴν Κεφαλληνίαν ἀπὸ τῆς Ἰθάκης, ὡς καὶ ὁ Στράβων λέγει = Κατὰ μέσον τὸν πρὸς Ἰθάκην πορθμόν (2). ἐκτίσθη δὲ κατὰ τὸν Ἰάμβλιχον ὑπὸ τοῦ Ἀγκαίου (3), υἱοῦ κατὰ μὲν τὸν σχολιαστὴν τοῦ Λυκόφρονος Ἄκτορος τοῦ Φόρβαν-

(1) Ἰδ. ἀνωτέρω. (2) Στραβ. β. 10, σ. 455. (3) Ἰάμβλιχ. Πορφυρ. εἰς βίον Πυθαγόρ. β. 1, κ. 2.

τος (1), κατὰ δὲ τὸν Ἀπολλόδωρον καὶ τὸν Παυσανίαν τοῦ βασιλείως τῆς Ἀρκαδίας Λυκούργου, τοῦ Ἀλίου τοῦ Ἀφείδαντος τοῦ Ἀρκάδος τοῦ Καλλιστοῦς τοῦ Λυκάονος τοῦ Πελασγοῦ (2)· ὥστε ἡ πρώτη ἀποκαταστάσα ἐν τῇ πόλει ταύτῃ γενεὰ ἦν Πελασγική· εἶχε δύο ἀκροπόλεις, τὴν μὲν πρὸς μεσημβρίαν ἐφ' ἧς ἦν ἡ ἀρχαία Σάμη, τὴν δὲ πρὸς ἄρκτον καλουμένην Κυάτιδα· ἀμφιβάλλεται πόθεν ἡ πόλις ἔλαβε τὸ ὄνομα· κατὰ τὴν εἰκασίαν τοῦ Γάλλου ἀποικιογράφου Ἡλείοι ἐνωθέντες ἴσως μετὰ τοῦ Ἀγκαίου, μετέδωκαν τῇ πόλει ταύτῃ τὸ ὄνομα τῆς ἐν τῷ Σαμικῷ τῆς Τριφυλίας Σάμου (3)· ἀλλ' ἡ εἰκασία αὕτη εἶναι πάντῃ βεβιασμένη καὶ ἀναπόδεικτος, καὶ, κατὰ τὴν ἡμετέραν γνώμην, ἡ τὸ γενικὸν ὄνομα τῆς νήσου μετεδόθη καὶ τῇ πρωτίστῃ τῶν πόλεων αὐτῆς, ὡς τοσαῦται ἄλλαι πόλεις ἐκλήθησαν ὁμωνύμως ταῖς νήσοις, Αἰγίνα, Ρόδος, Κῶς, Δέσβος, κτλ· ἡ ὠνομάσθη οὕτως ἐκ τῆς θέσεως, διότι ἡ ἀρχαία πόλις ἔκειτο ἐπὶ τῆς κατὰ μεσημβρίαν ἀκροπόλεως, ὡς εἴρηται, δηλ. ἐπὶ ὕψους, καὶ ὡς γνωρίζομεν, τὰ ὕψη καὶ οἱ λόφοι ἐκαλοῦντο σάμοι· δὲν παρέμεινε δὲ ἐπὶ πολὺ ὁ Ἀγκαῖος ἐν τῇ πόλει ταύτῃ, ἀλλ' ἀποδημήσας ἤνεγκεν ἀποικίαν εἰς τὴν νήσον τοῦ Διγαίου πελάγους Σάμον (4), καὶ συμμετέσχε τῷ Ἰάσονι τοῦ ἐς Κόλχους πλοῦ καὶ τῷ Μελεάγρῳ τοῦ πρὸς τὸν ἀγριόχοιρον ἀγῶνος ἐν Καλυδῶνι ἐνθα καὶ ἀπέθανεν ὑπὸ τοῦ θηρίου (5)· τὴν δὲ Σάμην βλέπομεν αὖθις παρὰ τῷ Ὀμήρῳ ὑπὸ τὴν κυριότητα τῶν Κεφαλλήνων, καὶ τὸν υἱὸν τοῦ Ἀγκαίου Ἀγαπήνορα αὖθις βασιλέα τῶν Ἀρκάδων (6)·

(1) Σχολιασ. Λυκόφρ. εἰς σ. 493, 426. (2) Ἀπολλόδ. β. 1, κ. 8, § 2. — Πaus. Ἀρκ. κ. 1. (3) Paus. Πρωτ. Τ. 2, σ. 234. (4) Ἰμβριχ. Πορφύρ. εἰς βίον Πυθαγόρου, β. 1, κ. 3. (5) Ἀπολλόδ. β. 1, κ. 8, § 2. — Πaus. Ἀρκ. κ. 1. (6) Ὀμ. Ἰλ. Β, σ. 693.

μετὰ ταῦτα ἡ πόλις αὕτη ἔμεινεν ἀφανὴς καὶ ἀνήνουςτος·
μόνος ὁ Θουκυδίδης διηγούμενος ὅτι κατὰ τὰς ἀρχὰς τοῦ
Πελοποννησιακοῦ πολέμου οἱ Ἀθηναῖοι προσπλεύσαντες ἐπὶ
Κεφαλληνίαν, προσηγάγοντο αὐτὴν ἄνευ μάχης, ἀναφέρει
καὶ ταύτην μετὰ τῶν ἄλλων τριῶν πόλεων (1)· ὅτε δὲ πᾶσα
ἡ Κεφαλληνία ὑπετάγη τοῖς Ῥωμαίοις, μόνῃ ἡ Σάμη ἀντι-
στάσα, ὑπεδουλώθη καὶ ἐλαφυραγωγῆθη καὶ οἱ κάτοικοι
ἐξηνδραποδίσθησαν (2). Ἡ πόλις αὕτη ἦν τεθειμένη πάνυ
ἐπικαίρως καὶ ἦν τῶν ἀξιολόγων διὰ ταῦτα· 1 διότι ἐπέ-
κειτο τῷ μεταξὺ Κεφαλληνίας καὶ Ἰθάκης πορθμῷ· 2 διότι
ἔκειτο ἐπὶ πεδίου πλουσίου καὶ σιτοφόρου (3)· 3 διότι
ὁ πορθμὸς ἦν ἰχθυοτροφώτατος καὶ μάλιστα διὰ τὴν ἐν
αὐτῷ ἀφθονίαν τῶν λεγομένων ἐρυθροχρόων τριγλῶν, καὶ
4 τέλος διὰ τὴν ὀχυρότητα τῶν ἐν μέσῳ τοῦ πεδίου
κειμένων δύο ἀκροπόλεων (5), αἱ καὶ οἱ Ῥωμαῖοι αὐτοὶ
μόλις μετὰ τεσσάρων μηνῶν πολιορκίαν ἐδυνήθησαν νὰ
κυριεύσωσι· τὴν πολιορκίαν καὶ τὴν ἄλωσιν τῶν ἀκροπό-
λεων τούτων καὶ τῆς πόλεως διηγῆται ὁ Λίβιος κατὰ
τὸν ἐξῆς τρόπον « διότι ἡ πόλις ἔκειτο τοσοῦτον ἐπικαί-
» ρως, καὶ ἐφοβοῦντο (οἱ κάτοικοι) μὴ ἐκβληθῶσιν ὑπὸ
» τῶν Ῥωμαίων. Αἱ ἀπὸ τῆς Ἀμβρακίας ληφθεῖσαι πολιορ-
» κητικαὶ μηχαναὶ ἐκομίσθησαν ἐπὶ δύο μέρη τῶν τειχῶν,
» καὶ τὰ τεῖχη διεσείσθησαν ὑπὸ τῶν κριῶν (6)· ἅμα κα-
» τέπιπτε τεῖχος, οἱ Σαμαῖοι ἔνδον ὠλοδόμουν αἰεὶ ἕτερον
» καὶ διὰ συνεχῶν ἐκδρομῶν ἐνέπαιζον τῇ Ῥωμαϊκῇ στρα-
» τιᾷ· ἡ πολιορκία παρετάθη ἐπὶ τέσσαρας μῆνας· τέλος
» δὲ ἔδοξε τοῖς Ῥωμαίοις εἰσβαλεῖν εἰς τὴν πόλιν νυκτὸς
» διὰ τῆς ἀκροπόλεως Κυάτιδος, καὶ οὕτως ὑπερβάντες

(1) Θουκυδ. β. 2, κ. 30. (2) Ἰδὲ Κεφαλληνία νῆσος. (3) Γούδισσον
σ. 150. (4) Δοτ. σ. 155. (5) Δοτ. σ. 151. (6) Λίβ. β. 38, κ. 29.

» τὸ τεῖχος, εἰσῆλθον εἰς τὴν ἀγορὰν, διότι ἡ πόλις ἐξετεί-
 » νετο ἀπὸ τοῦ ὄρους κάτω πρὸς τὴν θάλασσαν· τότε οἱ
 » Σαμαῖοι σὺν γυναιξὶ καὶ τέκνοις ἔφυγον ἐπὶ τὴν μείζονα
 » ἀκρόπολιν, ἀλλὰ τὴν ἐπιούσαν ἀναγκασθέντες παρεδό-
 » θησαν καὶ ἐπωλήθησαν ἐν δημοπρασίᾳ· ἡ δὲ πόλις ἐλα-
 » φυραγωγῆθη (1) καὶ φρουρὰ Ῥωμαϊκὴ ἀπελείφθη ἐν τῇ
 » πόλει (2), τοῦ Ἰπάτου (Μάρκου Φουλβίου) ἅμα μετὰ τὴν
 » ἄλωσιν τῆς νήσου ἀποπλεύσαντος πρὸς τὴν Πελοπόννη-
 » σον ». Ἐπὶ τοῦ Στράβωνος ἐσώζοντο ἔτι τὰ ἐρείπια τῆς
 πόλεως (3)· λέγει δὲ καὶ ὁ Πλίνιος ὅτι μετὰ τὴν κατα-
 στροφὴν τῆς Σάμης μόνον τρεῖς πόλεις ἔμενον ἔτι ἐπὶ τῆς
 νήσου (4).

* Ὁ Γούδισσον περιγράφει ἀκριβῶς τὰ σωζόμενα ἤδη
 ἐρείπια τῆς πόλεως· κεῖνται ταῦτα κατὰ τὸ βόρειον τῆς νήσου
 ἐπὶ τοῦ αὐλῶνος τῆς Κεφαλληνίας ἀπέναντι τῆς Ἰθάκης, ἐν
 πεδίῳ πλουσίῳ καὶ σιτοφόρῳ πλησίον καλυβῶν ἀλιευτικῶν,
 αἱ καὶ ἥδη ὀνομάζονται Σάμον. Τὰ ὄρη τῆς νήσου κατα-
 πιπτουσιν ἐνταῦθα κλιμακοειδῶς ἐπὶ τῆς ἀκτῆς, καὶ τὰ
 ἐρείπια ὡσαύτως κατέρχονται μέχρι τῆς θαλάσσης, καὶ
 τινὰ αὐτῶν εἰσὶ καὶ ὑποβρύχια. Μεταξὺ τῆς ἀκτῆς καὶ τῆς
 μεγάλης σειρᾶς τῶν ὀρέων εἰσὶ δύο λόφοι κωνοειδεῖς καὶ
 ἐπὶ τῆς κορυφῆς ἐκαστέρου εἰσὶ μεγάλης ἀκροπόλεως λείψανα.
 Αἱ κατωφέρειαι ἀμφοτέρων καλύπτονται ὑπὸ κυκλωπικῶν
 ἐρειπίων· κοιλάς βαθεῖα χωρίζει ἀπ' ἀλλήλων τοὺς δύο
 τούτους λόφους, ἐφ' ὧν ἔκειντο αἱ δύο ὑπὸ τοῦ Λιβίου περι-
 γραφόμεναι ἀκροπόλεις. Κατ' ἄρκτον κεῖται ἡ ἐλάσσων
 ἀκρόπολις (Κυάτις κατὰ τὸν Λίβιον), κατὰ δὲ μεσημβρίαν
 ἡ μείζων (ἡ ἀρχαία Σάμη). Τὰ τεῖχη τῆς μείζονος ἀκρο-

(1) Δίε. β. 38, κ. 29. (2) Αὐτ. κ. 30. (3) Στράβ. β. 10, σ. 456.

(4) Πλίν. Φυσ. ἱστ. β. 4, κ. 19.

πόλεως σύγκεινται ἐκ λίθων μεγάλων τετραπέδων κατ' ἀντίρροπον θέσιν, ἐξ οὗ φαίνονται μεταγενεστέρας κατασκευῆς· τὸ δὲ πρὸς ἄρκτον ἑλαττον φρούριον φαίνεται ὅτε κατασκευάσθη ὡς ὑποστήριγμα τῆς μεΐζονος. Ἐπὶ τῶν θεμελίων ἀρχαίου τινὸς ναοῦ κεῖται ἤδη ὠκροδομημένη μονή, ὡς ἔκ τινος εὐριθείας ἐπιγραφῆς δείκνυται. Εἰσὶ προσέτι καὶ Ῥωμαϊκὰ ἐρείπια καὶ λουτρὸν ἐπὶ τῆς ἀκτῆς, καὶ ὑπεράνω τῶν ἐρειπίων πολλοὶ τάφοι ἀνεσκάφησαν, ἐν οἷς εὐρέθησαν χρυσᾶ καὶ ἀργυρᾶ τινα παίγνια καὶ κάτοπρον ὀρειχάλκινον τὰ πάντα οὐτιδανά (1)· κατ' ἄλλον δὲ τινα περιγητήν, εὐρέθησαν ἄλλοτε καὶ τεμάχια γλυπτῶν, καὶ χρυσᾶ καὶ ἀργυρᾶ νομίσματα καὶ κάλλιστα διατετηρημέναι κάλπαι, ἀποφέρουσαι ἔτι ὁσμὴν βαλσαμώδη. Πάντα δὲ ταῦτα μετεκομίσθησαν εἰς τὸ μουσεῖον τῆς Ἑνετίας (2). Κατὰ τὸν Γούδισσον, ἡ πόλις αὕτη κατηδαφίσθη ὑπὸ σεισμοῦ· ἤκουσε δ' ὁ αὐτὸς περιγητῆς παράδοσιν, διατρέχουσαν ἐνταῦθα, ὅτι μετὰ τὸν θάνατον τοῦ Ὀδυσσέως, ὁ Τηλέμαχος κατῴκησεν ἐν Σάμῃ, καὶ ὅτι ἡ πόλις εἶχε τότε 14,000 οἰκων καὶ 14 τριήρεις (3). Τὰ νομίσματα τῆς Σάμης φέρουσι συνήθως τὸν τύπον τῆς κεφαλῆς τῆς Παλάδος καὶ τὸ περίγραμμα ΣΑΜΑ ἢ ΣΑΜΑΙΩΝ (4), ἐξ οὗ ὑπονοεῖται ἡ τῆς πόλεως ταύτης μετὰ τῶν Ἀθηνῶν συνένωσις· ἄλλα δὲ τινα φέρουσιν Ἀπόλλωνα καὶ κύνα καὶ κριόν (5). Τὸν κυνηγετικὸν τοῦτον κύνα θεωρεῖ ὁ Βοσσετός ὡς τὸν Λαίλαπα τοῦ Κεφάλου (6).

(1) Γούδισσον σ. 151. (2) *St Sauveur* σ. 65. (3) Γούδισσον σ. 153, 156. (4) Μιοννέτ. T. 2, σ. 204. Ἄρ. 15, 16· καὶ Βοσσετ. (5) Μιοννέτ. αὐτ. Ἄρ. 18.—Βοσσετ. (6) Βοσσετ. παρὰ *St Vincent*, Διχίμιον περὶ νομισμάτων πηλ. σ. 408, 409.

ΠΑΛΕΪΣ ἢ ΠΑΛῆΣ (1), ἢ ΠΆΛΗ (2), ἢ ΠΑΛΕΪΩΝ ΠΌΛΙΣ (3), ἢ ΠΑΛΑΙΈΩΝ ΠΌΛΙΣ (4), ἢ ΠΑΛΈΩΝ ΠΌΛΙΣ (5), πόλις ἡ ἀξιολογωτάτη τῆς Κεφαλληνίας μετὰ τὴν Σάμνην· ἔκειτο ἐπὶ τῆς θαλάσσης κατ' ἀριστερὰν τοῦ πρὸς τὸ δυτικὸν τῆς νήσου βυθόος κόλπου εἰσπλέοντι, ἐπὶ τῆς κατ' ἀνατολὰς ὄχθης τῆς παρ' αὐτῷ χερσονήσου, κατὰ τὸ βορ δυτικὸν τῶν Κρανίων· ὅρη περιεκύκλουν πανταχόθεν τὴν πόλιν, πλὴν τοῦ κατὰ μεσημβρίαν πρὸς τὴν Ζάκυνθον τετραμμένου, ἔνθα ἦν μικρόν τι ἐπίπεδον. Ἐλθὼν ἡ πόλις αὕτη τὸ ὄνομα ἀπὸ Πηλέως, κατὰ τὸν Στέφανον (6). ἡ Παλαίωος, κατὰ τὸ ἔτυμολογικὸν (7), ἐνός τῶν τεσσάρων υἱῶν τοῦ Κεφάλου. Ὑστερον δὲ φαίνεται ὅτι ἐγένετο ἀποικία Κορινθιακῇ, διότι ἦν ἔθος παρὰ τοῖς Ἕλλησι νὰ παρατάττωσι τὰ στρατεύματα τῶν ἀποικίων μετὰ τῶν τῆς μητροπόλεως (8), καὶ βλέπομεν ὅτι ἐν τῇ μάχῃ τῶν Πλαταιῶν οἱ Παλεῖς, οἱ μόνους τῶν Κεφαλλήνων μετασχόντες αὐτῆς συνηγωνίσαντο τοῖς Ἕλλησι κατὰ τῶν Περσῶν μετὰ τῶν Λευκαδίων καὶ τῶν Ἀνακτορίων ἀποίκων καὶ αὐτῶν τῆς Κορίνθου (9)· καὶ μικρὸν δὲ πρὶν τῆς ἐνάρξεως τοῦ Πελοποννησιακοῦ πολέμου οἱ Παλεῖς ἔπεμψαν τέσσαρας ναῦς πρὸς βοήθειαν τῶν Κορινθίων κατὰ τῶν Κερκυραίων (10), ἐξ οὗ ἔτι μᾶλλον ἀποδεικνύεται ὅτι ἦσαν ἀποικοὶ τῆς Κορίνθου· κατὰ δὲ τὰς ἀρχὰς τοῦ αὐτοῦ πολέμου οἱ Ἀθηναῖοι προσηγάγοντο ἄνευ μάχης τοὺς Παλεῖς μετὰ τῶν ἄλλων πόλεων καὶ πάσης τῆς νήσου Κεφαλληνίας (11). — Μετὰ παρέλευσιν χρόνου

(1) Θουκυδ. β. 1, κ. 27. Ἐτυμολογ. μέγα εἰς λ. Κεφαλληνία.

(2) Σχολ. Θουκυδ. εἰς β. 1, κ. 27. (3) Ἐπιγραφὴ παρὰ Πακιάδῃ σ. 213 καὶ παρὰ Κένδρικ 116. (4) Πολύβ. β. 5, κ. 3. (5) Κυριακ. ἐξ Ἀγκων. Ἐπιγραφ. σ. 12. (6) Στέφ. Βυζ. εἰς λ. Κράνιον. (7) Ἐτυμολογ. μέγ. εἰς λ. Κεφαλληνία. (8) Θουκυδ. β. 7, κ. 57. (9) Ἡρόδοτ. β. 9, κ. 28. (10) Θουκυδ. β. 1, κ. 27. (11) Αὐτ. β. 2, κ. 30.

οἱ Παλεῖς συνεμάχησαν τοῖς Ἀχαιοῖς κατὰ τῶν Αἰτωλῶν· ἀλλ' ὁ βασιλεὺς τῆς Μακεδονίας Φίλιππος ὁ Γ'. ὃς ἐν τῷ τότε ἦν ἐν πολέμῳ πρὸς τοὺς Αἰτωλοὺς, πλεύσας, ὡς διηγεῖται ὁ Πολύβιος, ἐκ Πατρῶν εἰς Κεφαλληνίαν, προσέσχε κατὰ πρῶτον εἰς Πρόνους· ἀλλ' ἰδὼν τὸ πολισμάτιον τοῦτο δυσπολιόρκητον, καὶ τὴν χώραν στενὴν, παρέπλευσε μετὰ τοῦ στόλου, καὶ καθωρμίσθη πρὸς τὴν πόλιν ταύτην τῶν Παλαιέων· συνιδὼν δὲ τὴν χώραν ταύτην γέμουσαν σίτου καὶ δυναμένην νὰ τρέφῃ στρατόπεδον, καὶ ἐλλιμενίσας τὰς ναῦς, περιεχαράκωσεν αὐτάς (1) καὶ ἔσπευδε νὰ ὑποτάξῃ τὴν πόλιν καὶ νὰ ὑποδουλώσῃ πᾶσαν τὴν νῆσον, ὡς ἐπιτηδεῖαν πρὸς συναγωγὴν τῶν συμμάχων, καὶ ὡς κειμένην προσφυῶς πρὸ τῶν φίλων καὶ ἀπέναντι ἐν ταύτῃ τῆς χώρας τῶν πολεμίων· βλέπων δὲ πάντα τὰ ἄλλα μέρη τῆς πολεως, τὰ μὲν ὑπὸ τῆς θαλάσσης, τὰ δὲ ὑπὸ κρημνῶν περικυκλούμενα, βραχὺν δὲ τινα τόπον ἐπίπεδον αὐτῆς ὑπάρχοντα, ἐν τούτῳ κατεστήσαιο τὴν πολιορκίαν, καὶ ἐνταῖθα διαθεῖς τὰ βεῖλη καὶ τοὺς πετροβόλους κατὰ τοὺς ἀρμόζοντας τόπους, προσήγαγε τὰς μηχανὰς εἰς τὰ τεῖχη, καὶ κατέπεσε τὸ τεῖχος ἐπὶ δύο πλεθρα καὶ ἦν ἡ πόλις ἐν τῷ ἀλίσκεσθαι· ἀλλ' ἐκ προδοσίας τῶν οἰκείων αὐτοῦ καὶ κυρίως τοῦ στρατηγοῦ Λεοντίου, ἀπέτυχεν ὁ βασιλεὺς τοῦ σκοποῦ (2), καὶ λύσας τὴν πολιορκίαν, ἀνήχθη ἐκ τῆς Κεφαλληνίας εἰς τὴν Λευκάδα καὶ ἐκεῖθεν ἔπλευσεν εἰς τὸν Ἀμβρακικὸν κόλπον καὶ τὴν Ἀκαρνανίαν (3). — Μετὰ ταῦτα ἡ πόλις αὕτη παρεδόθη οἰκειοθελῶς τοῖς Ῥωμαίοις (4), οἱ ἐχορήγησαν αὐτῇ τὴν ἐλευθερίαν· διὸ καὶ ἐν τῇ εἰς τὸν Αὐγουστον ἐπιγραφῇ ἐδυνήθη ν' ἀποκαλῆται ΕΛΕΥΘΕΡΑ ΚΑΙ ΑΥΤΟΝΟ-

(1) Πολύβ. β. 5, κ. 3. (2) Αὐτ. κ. 5. (3) Αὐτ. κ. 6. (4) Αἰ. β. 28, κ. 18.

ΜΟΣ (1)· ὁ Λίδιος λέγει αὐτὴν πτωχὴν πόλιν· inops (2),
 ὅθεν καὶ ὁ Πτολεμαῖος οὐδὲ μνημονεύει αὐτῆς παντάπασιν.
 Ὁ Στράβων τάττει τοὺς Κρανίους καὶ τοὺς Παλεῖς πλησίον
 τῶν Σενῶν ἐν τῷ κόλπῳ (3), ἐνθα καὶ ὄντως ἦσαν. — Ἡ χώρα
 τῶν Παλείων ἀπετέλει τὴν τετάρτην μοῖραν τῆς ὅλης νήσου·
 οἱ Παλεῖς ἀνεθεσαν ποτὲ εἰς τὴν Ὀλυμπίαν ἀνδριάντα Ἡλείου
 ἀνδρός· Τιμοπτόλιδος τοῦ Λαμπιδος· ἐκαλοῦντο δὲ οὗτοι, κατὰ
 τὸν Πυρραῖον, Δουλίχοι κατὰ τὸ ἀρχαιότερον (4).

* Τα ἐρείπια τῆς πόλεως ταύτης κεῖνται μικρὸν βορειό-
 τερον τῆς πόλεως Λιξουρίου ἐπὶ τοῦ κόλπου τοῦ Λεβαθίου·
 εἰσὶ δὲ μικροῦ λόγου ἄξια, ὥς καὶ ὁ Γούδισσον μνημονεῖ (5)·
 ἡ δὲ θέσις τῆς πόλεως βεβαιοῦται ἐκ τοῦ εὐρεθέντος αὐτότε
 ἐπιταφίου λίθου, ὃν ἀέθισεν Ἡ ΒΟΥΛΗ ΚΑΙ Ὁ Δῆμος
 ΠΑΛΕΪΩΝ ἱερεῖα τινὶ τῆς Αὐγούστης (6) ὁ καὶ ἦ καθιε-
 ρωμένος τῇ Σαδίνῃ, συζύγῳ τοῦ Αὐγούστου, ἡ κτετιδοντο
 θεῖται τιμαὶ (7)· ἄλλαι ἐπιγραφαί, εὐρεθεῖσαι μεταξὺ τῶν
 ἐρειπίων τῆς Πάλης, εἰσιν ὅλως ἀνάξια λόγου. Περί τινος
 δὲ χρόνου εὐρεθῆσαν ἐν φρέατι κηπου μικροῦ πέριξ τοῦ
 Λιξουρίου πολλὰ λείψανα ἀρχαιότητος, ἐν οἷς καὶ κάπη
 μικρά ἐκ μαρμαρου, ἧς ἡ βύσις μόνη ἦν βεβλαμμένη ἐκ
 τοῦ χρόνου· ἐκ δὲ τῆς ἐπιγραφῆς αὐτῆς ἐδιδόκησε ὁ βίσιος
 θάνατος νεοῦ ὀκτωκαιδεκαετοῦς, φίλου τοῦ Γαίου Αντων-
 νίου. Τὸ οὐ πόρρω τῶν ἐρειπίων κατὰ νότον κείμενον ΛΙ-
 ΞΟΥΡΙ εἶναι κωμόπολις, κειμένη ἐν τῷ θέματι Παλ·χίω
 ἐπὶ τοῦ κόλπου πρὸς τὸ βορρ·δυτικὸν τοῦ Ἀργυστολίου καὶ
 περιέχουσα ὡς ἑγγίστα 8,000 κατοίκων.

(1) Κυριακ. ἐξ Ἀγκωνος. Ἐπ·γρ. σ. 12. (2) Λιδ. β. 38, κ. 18.

(3) Στράβ. β. 10, σ. 456. (4) Πaus. Ἠλ. Μέρ. 2, κ. 15. (5) Γού-
 δισσον σ. 163. (6) Πακιδ. 1', σ. 94, 2', 213, 214. (7) Ἰδὲ Βασιλῆν
 ἄριθμ. Αὐτοκρατ. Τ. 1, Σαδίνα.

ΚΡΑΝΙΟΝ, κατὰ τὸν Στέφανον (1), ἡ ΚΡΑΝΙΟΙ, κατὰ τὸν Στράβωνα (2), ἡ ΚΡΑΝΑΙΑ, κατ' ἄλλους (3), πόλις μικρά κατὰ τὴν μαρτυρίαν τοῦ Στράβωνος (4), καὶ κειμένη πλησίον τῆς πρὸς ἀνατολὰς ἀκτῆς τοῦ πρὸς τὸ δυτικὸν τῆς νήσου ἐπιμήκους κόλπου, ὡς καὶ ὁ Στράβων λέγει, πλησίον τῶν στενῶν ἐν τῷ κόλπῳ (6) ἀπέναντι τῶν Κρανίων ἔκειντο οἱ Παλεῖς κατὰ τὸ βορ-δυτικόν· ἡ πόλις τῶν Κρανίων ἦν περιτετειχισμένη καὶ καλῶς ὠχυρωμένη.

* Ἀξιόλογα λείψανα σώζονται τῶν ὀχυρωμάτων τῆς πόλεως ταύτης· ὁ περιβόλος, ὃς ἦν σχήματος τετραπλεύρου καὶ εἶχεν ὡς ἔγγιστα 3 μιλίων Ἀγγλ = 1 ὥρ. περιφέρειαν διέτρεχε τὰς ὀφρῦς πολλῶν πετρωδῶν κορυφῶν, περικυκλῶν ὑψηλὸν κοίλωμα περατούμενον ἐπὶ τὸ νοτ ἀνατολικὸν ἄκρον τοῦ κόλπου τοῦ Λιβαθίου ἢ τοῦ Ἀργυστολίου λεγομένου· τὸ ἄκρον τοῦτο ἦν ὡς ὀρμητήριον τῆς πόλεως· τὸ δὲ ὑψηλότερον τῶν εἰρημένων ὀρέων εἶναι τὸ ὑψούμενον ἀπέναντι τοῦ Ἀργυστολίου κατ' ἀνατολὰς· οὐδὲν σχεδὸν λείψανον τοῦ τείχους τῆς πόλεως σώζεται ἐπὶ τῆς ὀφρῦς τοῦ ὄρους τούτου, ὃπερ ἀπετέλει τὸ βορ δυτικὸν αὐτῆς πρόσωπον· ἀλλ' ἀπὸ τοῦ ἐσωτερικοῦ μέους τοῦ ἄκρου αὐτοῦ ἄρχεται τὸ πρόσωπον τὸ πρὸς τὸ βορ ἀνατολικὸν καὶ ἐπ' αὐτοῦ ὀλοκλήρου σώζονται τὰ κατώτερα μέρη τῶν τειχῶν καὶ τῶν πύργων, καὶ κατὰ τὸ μέσον ἡ κυρία πύλη τῆς πόλεως ἐπίσης καλῶς διατετηρημένη ἐντὸς τῆς γραμμῆς τῶν τειχῶν, ἔχουσα πρὸ αὐτῆς πλατεῖαν τετράγωνον ὁμοίαν τῇ τῶν Πλαταιῶν, περίπου 15 ὀργυιῶν τετραγωνικῶν· τὰ πρὸς τὸ νοτ ἀνατολικὸν καὶ τὸ νοτ δυτικὸν πρόσωπα τῆς πόλεως καὶ κυρίως τὰ κατὰ τὸ νότιον διατηροῦνται ἔτι κα-

(1) Στέφ. Βυζ. Κράνιον. (2) Στράβ. β. 10, σ. 455. (3) Κασανύδων. σχολ. εἰς Στράβωνα. (4) Στράβ. αὐτ. (5) Αὐτ. σ. 456.

λῶς κατὰ τινὰ μέρη· κατὰ τὸ ἄκρον τοῦ ἐσχάτου τὸ τεῖχος κατέρχεται ἀπὸ τῶν ὑψωμάτων ἀποτόμως καὶ τελευτᾷ ἐπὶ τὴν κεφαλὴν τοῦ κόλπου τοῦ Ἀργοσταλίου πλησίον τελευτῶντος τμήματος γῆς καὶ τινων ἀφθόνων πηγῶν ἀναβρυσσῶν ἐκ τῶν ποδῶν τῶν βράχων· τὸ νοτ-δυτικὸν τοῦτο ὑψωμα ἔχει διπλοῦν περίβολον ἐπὶ τῇ κορυφῇ, ὅς ὅμως δὲν δύναται νὰ θεωρῇται εἰκότως ὡς ἀκρόπολις, διότι οὗτος εἶναι ὁ ταπεινότερος τῶν λόφων· κατὰ τὴν πρὸς ἀνατολὰς γωνίαν φαίνεται ὅτι ἦν ὡσαύτως περίβολος ἢ ἀκρόπολις· ἡ κατὰ τὸ μέσον τῆς βορ-ἀνατολικῆς πλευρᾶς πύλη ἄγει ἀμέσως ἐπὶ τὸ προειρημένον ὑψηλὸν κοίλωμα, ὃπερ εἶναι κατὰφυτον ὑπὸ ἐλαιῶν καὶ ἀρδεύεται ὑπὸ χειμάρρου, ὅς καταπίπτων ἀπὸ τῆς πρὸς ἀνατολὰς κορυφῆς, καὶ συνενοῦμενος ἐσέρῳ χειμάρρῳ ἀπὸ τῆς πρὸς βορρᾶν, ἐκδίδωσιν εἰς τὸν λιμένα· τὰ τεῖχη τοῦ βορ ἀνατολικοῦ μετώπου εἰσὶ τέλειον δεῖγμα τοῦ δευτέρου πολυγωνίου εἰδους τῆς τειχοποιίας· εἰς λίθος θεμέλιος ἐπὶ τινος τῶν πύργων ἔχει μῆκος 12 ποδῶν, ὕψος 8 καὶ βάθος ἀνάλογον· κατὰ τὰ δύο πρόσωπα, τὸ νοτ-ἀνατολικὸν καὶ τὸ νοτ-δυτικὸν ἡ κατασκευὴ τοῦ τείχους εἶναι τακτικωτέρα· κατὰ τὸ ἐκτὸς τοῦ βορ-ἀνατολικοῦ προσώπου πλησίον τῆς ἀνατολικῆς γωνίας εἰσὶ λείψανα τείχους κατεσκευασμένα κατ' ὀρθὴν γωνίαν πρὸς τὸν περίβολον τῆς πόλεως, ἐκτεινόμενα ἀπὸ τοῦ τείχους τούτου μέχρι ῥύακος, ὅς ῥέων κατὰ τοὺς πρόποδας τοῦ ὑψωματος καὶ φράττων τὴν τυχὸν διάβασιν τοῦ ἐχθροῦ, ἀναγκάζει αὐτὸν εἰς μέγαν περίδρομον· οὐδὲ ἔχνος θεμελίων οἰκοδομῆς φαίνεται μεταξὺ τῶν ἐντὸς τοῦ περιβόλου τραχέων βράχων, ὃπερ παρατηρεῖται καὶ κατὰ πολλὰς ἄλλας ἀρχαίας θέσεις τῆς αὐτῆς τραχύτητος καὶ τῆς αὐτῆς μεγάλης ἐκτάσεως, ἐξ οὗ ἀποδεικνύεται ὅτι ὁ κύριος σκοπὸς τῶν

ἐκτεταμένων ἐκείνων περιβόλων ἦν τὸ νὰ ἐξασφαλίζωσιν ἐν αὐταῖς τοὺς κατοίκους, τὰ κτήνη καὶ τὰ κινητὰ κτήματα ἐν περιστάσει κινδύνου, καὶ ὅτι ἔμενον σχεδὸν ἀκατοίκητοι ἐν καιρῷ ἡσυχίας. (1). — Οὐ πόρρω τῶν ἐρειπίων τοῦ Κρανίου πρὸς δυσμὰς, παρὰ τὸν νοτ-ἀνατολικὸν μυχὸν τοῦ κόλπου κεῖται τὸ ΑΡΓΟΣΤΙΟΛΙ ἢ τανῦν πρωτεύουσα πόλις τῆς νήσου· ὁ εἰσερχόμενος παραπλεύσας τὸν νέον φάρον καὶ προβαίνων κατὰ δεξιὰν ἀπαντᾷ κατὰ πρῶτον τὸ ὑγειονομεῖον καὶ εἶτα καθεξῆς τὴν πόλιν πᾶσαν ἐκτεινομένην ἐπὶ τῆς δεξιᾶς ὄχθης τοῦ μυχοῦ κατὰ τοὺς πρόποδας τῶν πέριξ ὁρέων· κατὰ τὴν δυτικὴν ὄχθην τοῦ κόλπου βορ δυτικῶς ἀπὸ τοῦ Ἀργοστολίου κεῖται ἡ κωμόπολις τὸ ΛΙΞΟΥΡΙ, ἡ μετὰ τοῦ Ἀργοστολίου ἀποτελεῖ τὴν ὅλην πρωτεύουσάν· καὶ τὸ μὲν Ἀργοστόλι περιέχει ὑπὲρ τὰς 7,000, τὸ δὲ Λιξούρι ὡς ἑγγιστα 8,000 κατοίκων· ὥστε οἱ κάτοικοι τοῦ ὅλου συμποσθῶνται 15,000. Τὸ κυρίως Ἀργοστόλι εἶναι ἡ καθέδρα τῆς κυβερνήσεως καὶ τῶν προϋχόντων καὶ εὐγενεστέρων τοῦ τόπου, ὧν τινὲς φερουσιν ἔτι τὴν προσηγορίαν τῶν κομητῶν, ἣν διετήρησαν ἀπὸ τῆς ἐποχῆς τῆς Εὐνετικῆς ἐξουσίας· εἰπὶ δὲ μεταξὺ αὐτῶν ἄνδρες πεπαιδευμένοι καὶ λόγιοι καὶ πολλοὶ ἱατροὶ καὶ νομικοί, καὶ μάλιστα ὅσοι ἐσπούδασαν ἐν Εὐρώπῃ· γενικῶς δὲ θεωροῦνται ὡς πνευματώδεις καὶ ἀγχινοὶς οὐ μόνον οἱ προϋχόντες ἀλλὰ καὶ ὁ λαὸς τῆς πόλεως καὶ τῆς νήσου ταύτης, ὡς καὶ πάσης τῆς Ἐπτανήσου· ἡ πόλις εἶναι χαρίεσσα, αἱ οἰκίαι εἰσὶ μονόσγεοι ἢ δίσγεοι, ὠκοδομημέναι συνήθως ἐκ κισσέρεως (2)· αἱ ἐσωτερικαὶ ἀγυιαί εἰσὶ στεναὶ, ἀλλὰ καθάραι καὶ λιθόστρωτοι· ἡ δὲ παρὰ τὸν αἰγιαλὸν οὐ πρὸ πολλοῦ κατα-

(1) Λήκ. Κεφαλληνία. κ. 22, σ. 61—63. (2) Ἐλαφρόπετρα ἡ κοινῶς λογομένη πορὶ ἡ πουρί.

σκευασθεῖσα κρηπίς εἶναι πλατεῖα καὶ ἀρίστη· ἔχει δὲ τὸ Ἀργοστόλι καὶ γέφυραν λιθίνην κατασκευασθεῖσαν ἐν ἔτει 1813 καὶ ἥτις ἀρχομένη ἀπὸ τῆς ὄχθης τῆς πόλεως. διέρχεται διὰ τοῦ κόλπου ἐπὶ διάστημα 1040 βημάτων καὶ περατοῦται κατὰ τὴν ἀπέναντι ὄχθην ἐνθα ἄρχεται ὁδὸς κατασκευαστῇ ἄγουσα πρὸς τὴν μονὴν τοῦ Ἁγ. Γερασίμου. — Τὸ Ἀργοστόλι καὶ τὸ Λιξούρι ἔχουσιν ὁμοῦ ἕως 70 ἐκκλησίας καὶ ὀλίγους ἱερεῖς διδασκομένους προηγουμένως ἐν τῇ ἱερατικῇ σχολῇ τῆς Κερκύρας· ἔχει δὲ τὸ Ἀργοστόλι καὶ γυμνάσιον, ἐν ᾧ διδάσκονται αἱ τρεῖς γλῶσσαι, ἡ Ἑλληνικὴ, ἡ Ἰταλικὴ καὶ ἡ Ἀγγλικὴ καὶ τὰ στοιχεῖα τῆς ἀριθμητικῆς καὶ τῆς γεωγραφίας· ἡ γλῶσσα τοῦ τόπου εἶναι ἡ νέα Ἑλληνικὴ, ἐν ᾗ συνήθως γίνονται τὰ δημόσια ἔγγραφα. — Ὁ λιμὴν τοῦ Ἀργοστολίου εἶναι ἀσφαλεστατος καὶ χωρητικὸς τῶν μεγίστων στόλων· ἡ δὲ περιφέρεια τοῦ κόλπου λογιζέται 30 μιλίων. — Παρὰ τὰ ἑρείπια τοῦ Κρανίου ὑπάρχει τόπος κουτέγκο καλούμενος, ναύσταθμος ποτὲ, ὡς δοξάζεται, τοῦ λιμένος· λέγεται ὅτι κατὰ τὸν ἔσχατον μεταξὺ Ἀγγλων καὶ Γάλλων πόλεμον ὁ ναύαρχος τῆς Ἀγγλίας λόρδος Νελσων εἰσελθὼν εἰς τὸν λιμένα τοῦτον πρὸς ἀναζήτησιν τοῦ γαλλικοῦ στόλου, δὲν ἐδυνήθη νὰ ἰδῇ αὐτὸν ἔχοντα καταβιβασμένους τοὺς ἱστοὺς καὶ κρυπτόμενον ὀπισθεν τινὸς γλώσσης. — Τὸ Ἀργοστόλι ἐκτίσθη ὑπὸ τῶν Ἐνετῶν κατὰ τὰ μέσα τοῦ ἐσχάτου αἰῶνος διὰ τὸ προσφυὲς τοῦ λιμένος· πρότερον δὲ ἦν πρωτεύουσα τῆς νήσου ὁ Ἅγιος Γεώργιος. — Ἐν τῷ λιμένι ὑπάρχει βάρμβρον ἐνθα καταβροχθίζονται ἀπαύστως τὰ ὕδατα τῆς θαλάσσης. Ἄγγλος τις κατεσκεύασεν ἐπ' αὐτοῦ ὑδρόμυλον. — Ἐν ἀποστάσει 3 ὥρων ἀπὸ τοῦ Ἀργοστολίου Ν. Α. κεῖται φρούριον ὀχυρὸν καὶ πλησίον αὐτοῦ χωρίον ἐπὶ λόφου.

ΠΡΟΝΟΙ· ὁ Στράβων ὀνομάζει τὴν πόλιν ταύτην, ἐσφαλ-
μένως βεβαίως, Πρώνησον (1). οἱ δὲ κάτοικοι καλοῦνται
ὑπὸ τοῦ Θουκυδίδου Πρόναιοι (2). Ἐκεῖτο αὕτη κατὰ τὸ νοτ-
ἀνατολικὸν τῆς νήσου παρὰ τὸν αἰγυάλον ἐν τόπῳ ὀρεινῷ
καὶ ἦν μικρὰ μὲν, ἀλλ' ὀχυρὰ, κατὰ τὸν Πολύβιον, ὃς ὀνο-
μάζει αὐτὴν πολισμάτιον, καὶ διεκγούμενος τὴν ἐκστρατείαν
τοῦ βασιλέως τῆς Μακεδονίας Φιλίππου τοῦ Γ'. κατὰ τῆς
Κεφαλληνίας, λέγει ὅτι « ἀναχθεὶς ὁ βασιλεὺς οὗτος ἐκ τῶν
» Πατρῶν ἔπλει, καὶ προσέσχε τῆς Κεφαλληνίας κατὰ Πρόν-
» νους (ὡς γράφει αὐτὸς διὰ δύο ν τὴν λεξιν). ὁρῶν δὲ τό-
» τε πολισμάτιον τῆς Πρόνης δυσπολιόρητον ὄν, καὶ τὴν
» χώραν στενὴν, παρέπλει τῷ στόλῳ, καὶ καθωρμίσθη
» πρὸς τὴν τῶν Παλαίων πόλιν » (3).

* Τὰ ἐρεΐπια τῶν Πρόνων σώζονται ἐν τῷ θέματι τῶν
Πύργων.

ΧΩΡΙΑ.

Ἐκ τῶν ταῦν χωρίων τῆς Κεφαλληνίας τὰ μέγιστα
καὶ πρότιστα εἰσι τὰ ἐξῆς =

Κοτρία.	} Εἰς θέμα Ἐρισσόν.	Ἀγκόνα.	} Εἰς Τέναν.
Βουί.		Κουρουκιάτα.	
Πατρικάτα.		Πατρικάτα.	
Μακρινάτα.		Τιπαλδίατα.	
Ἀ-τιπέτα.	} Εἰς Πιλάρον.	Καμινάτα.	} Εἰς Παλίχι.
Ἀγ. Εὐφημία.		Στενάρ.	
Δεσφατο.		Ἀγία Θέκλα.	
Διαινάτα.		Μαγαβιάτα.	
Φακκιάτα.	} Εἰς Λισαθόν.	Ἰλλτρι.	} Εἰς τὸ πεδῖον τοῦ Σάμου.
Βαῖσαμάτα.		Καββαλιάρτα.	
Προσίδης.		Ζεβιάτα.	
Μεαζιάτα.		Γρζιάτα.	
Φοκκιάτα.	} Εἰς τὴν κοιλάδα τοῦ Ρακλίου.	Καμβισιάτα.	} Εἰς τὴν κοιλάδα τοῦ Ρακλίου.
Σκορονάτα.		Ἀμπέλα.	
		Γιανάτα.	

(1) Στράβ. β. 10, σ. 455. (2) Θουκ. β. 2, κ. 30. (3) Πολύβ. β. 5, κ. 34.

ΝΗΣΙΔΕΣ ΠΕΡΙ ΤΗΝ ΚΕΦΑΛΛΗΝΙΑΝ.

ΑΣΤΕΡΙΪΑ νῆσος μικρὰ μεταξὺ Κεφαλληνίας καὶ Ἰθάκης·
ὁ Ὀμηρος καλεῖ αὐτὴν Ἀστερίδα, λέγων ὅτι εἶχε δύο λι-
μένες =

Ἔστι δέ τις νῆσος μέσση ἀλὶ πετρήεσσα

Ἀστερίς οὐ μεγάλη· λιμένες δ' ἓνι ναύλοχοι αὐτῇ

Ἀμφίδυμοι (1).

ὁ Ἀπολλόδωρος βεβαίῳ ὅτι ἐπ' αὐτοῦ ἡ Ἀστερία ἢ Ἀστερίς
ἦν τοιαύτη, οἷα λέγεται ὑπὸ τοῦ ποιητοῦ, καὶ προσέτι ὅτι
εἶχε πολίχinion Ἀλαλκομενάς καλούμενον· ἀλλ' ὁ Σκῆψιος
παρὰ Στραβῶνι διατείνεται ἐπὶ τὸ ἐναντίον (2), καὶ ὁ Στρά-
βων αὐτὸς λέγει ὅτι ἐπ' αὐτοῦ ἤλλακται ἡ νῆσος ἐκ φυσι-
κῶν αἰτιῶν, καὶ εὐδ' ἀγκυροβόλιον εὐφυές εἶχεν ἐτι (3).

* Δασκαλίον.

ΛΗΤΟΪΑ κατὰ τὸ νότιον.

* Βαρδιάνο νησίς ἔρημος ἀπέναντι τοῦ ἀκρωτηρίου Ἀγίου
Γεωργίου κατὰ τὸ θέμα Παλίχι.

* ΔΑΝΕΙΣΤΗΣ ἍΓΙΟΣ νησίς ἔρημος κατὰ τὸ νότιον,
πλησίον τῆς παραλίας τοῦ θέματος Κοσιμιᾶς.

* ἨΛΪΑΣ ΠΡΟΦΗΤΗΣ νησίδες ἔρημοι κατὰ τὸ νότιον
ἀπέναντι τῆς παραλίας τοῦ θέματος Κοσιμιᾶς, πρὸς δυσμὰς
τοῦ ἀκρωτηρίου Διάκας.

(1) Ὁμ. Ὀδ. Δ, τέλος. (2) Στράβ. β. 10, σ. 456, 457. (3) Στράβ.
β. 1, σ. 99.

ΝΗΣΟΣ ΙΘΑΚΗ.

ΙΘΑΚΗ· ἡ νῆσος αὕτη κεῖται μετὰ τῆς Κεφαλληνίας πρὸς δυσμὰς, ἀφ' ἧς χωρίζεται διὰ στενοῦ πορθμοῦ καὶ τῶν Ἐχινάδων νήσων πρὸς ἀνατολὰς· κατὰ τὸν Στράβωνα ἡ περίμετρος αὐτῆς ἦν 80 σταδίων (4)· ἀλλ' ὁ γεωγράφος οὗτος λανθάνεται κατὰ τοῦτο, διότι ἐκ νεωτέρων παρατηρήσεων ἀποδεικνύεται ὅτι ἡ περίμετρος τῆς νήσου εἶναι τοῦλάχιστον διπλασίαι τῆς ἀναφερομένης ὑπ' αὐτοῦ. Ἡ Ἰθάκη σύγκειται ἐκ δύο χωριστῶν μεγάλων σωματίων τροχέων ὁρέων, ὡς δύο χερσονήσων, ἐνουμένων διὰ στενοῦ ἰσθμοῦ καὶ διαιρουμένων διὰ κόλπου, ὅς, εἰσχωρῶν βυθῶς ἐν τῇ νήσῳ ἀπὸ τοῦ βορ-ἀνατολικοῦ πρὸς τὸ νοτ-δυτικόν, ἀποτελεῖ πολλοὺς μικροὺς λιμένας· τὸ μέγιστον ὄρος τοῦ βορείου τμήματος, ὅπερ εἶναι καὶ τὸ μέγιστον τῆς νήσου, ἐκαλεῖτο Νήριτον, τὸ δὲ τοῦ νοτίου Νήϊον. Ἡ Ἰθάκη εἶχε πόλιν ὁμώνυμον, καὶ ἄλλην πόλιν Ἀλαλιομενάς ἢ Ἀλκομενάς καὶ χώραν Πολυκιόριον, καὶ τρεῖς κυρίους λιμένας, Ρεῖθρον καὶ Φόρκυνα καὶ Σχῆϊνον, ἐκτὸς ἄλλων μικρῶν γνωριζομένων ἥδη μόνον διὰ τῶν νεωτέρων κοινῶν ὀνομάτων. Ἡ νῆσος αὕτη ἦν μὲν τροχεῖα καὶ μικρά καὶ οὐχ ἱππάσιμος, οὐχὶ δὲ καὶ πάνυ λεπτόγειος, ἀλλ' ὡς ἐκ τοῦ Ὀμήρου φαίνεται, παρεῖχεν ἄρθριον σῆτον καὶ εἶον καὶ ἠρδείετο ὑπὸ συνεχῶν ὀμβρῶν καὶ ὑπὸ δρόσου καὶ ἦν ἐπι-

(1) Στράβ. β. 10, σ. 455.

τηδεῖα εἰς τροφήν αἰγῶν καὶ βοῶν καὶ εἶχε δρυμῶνας παντοίους καὶ πηγὰς ἀενάους =

Ἦτοι μὲν τραχεῖα καὶ οὐχ ἱππῆλατός ἐστιν,
Οὐδ' ἐλὴν λυπρὴν, ἀτὰρ οὐδ' εὐρεῖα τέτυκται·
Ἐν μὲν γὰρ οἱ σῆτος ἀθρόατος, ἐν δὲ τε οἶνος
Γίγνεται· αἰεὶ δ' ὄμβρος ἔχει τεθλυῖα τ' ἀέρος
Αἰγίβοτος δ' ἀγαθὴ καὶ βοῦβοτος· ἔστι μὲν ὕλη
Παντοίη, ἐν δ' ἀρόμοι ἐπνετανοὶ παρίαςσιν (1).

Ἡ Ἰθάκη ἀπειτέλει μέρος τῆς ἐπικρατείας τοῦ Ὀδυσσεύως, καὶ ἔλαβε τὸ ὄνομα ἀπὸ Ἰθάκου, ὅς, κατὰ τὴν μυθολογίαν, ἦν υἱὸς τοῦ Ποσειδῶνος καὶ τῆς Ἀμφιμήλης (2), καὶ ἦλθεν εἰς τὴν νῆσον μετὰ τῶν ἀδελφῶν αὐτοῦ Νηρίου καὶ Πολυκτορος, καὶ ἀπὸ τῶν τριῶν τούτων ὠνομάσθησαν ἡ νῆσος Ἰθάκη, τὸ Πολυκτόριον καὶ τὸ ὄρος Νηρίτιον (3). Κατὰ δὲ τὸν σχολιαστὴν τῆς Ὀδυσσεύως, ὁ Ἰθακὸς ἦν υἱὸς τοῦ Πτερελάου καὶ ἑγγονος τοῦ Ταφίου ἀπογόνου τοῦ Ποσειδῶνος (4) ὁ δὲ Λαέρτης καὶ ὁ Ὀδυσσεὺς ἦσαν ἀπόγονοι τοῦ ἐκ Θορίκου τῆς Ἀττικῆς υἱοῦ τοῦ Διτωνέως Κεφάλου, ὅς ἐπὶ Ἀμφιτρύωνος, βοηθείᾳ τῶν Θεβαίων, ἐγένετο κύριος τῆς Κεφαλληνίας καὶ τῶν Ἐχινάδων (5), καὶ ἡ ἐπικράτεια αὐτῶν περιλάμβανε τὴν Ἰθάκην, τὴν Κροκύλειαν, τὴν Αἰγίλιπα, τὴν Ζάκυνθον, τὴν Σάμην ἢ Κεφαλληνίαν καὶ μέρος τῆς ἡπείρου καὶ οἱ ὑπήκοοι αὐτῶν ὠνομάζοντο πάντες Κεφαλλῆνες (6). Ἦρχε προσέτι ὁ Ὀδυσσεὺς καὶ ἐπὶ τῶν παρὰ τὰς ἀκτὰς τῆς ἡπείρου νησιῶν, πλὴν τῆς Τάρου, ἣ ὑπέκειτο τῷ Μέντι (7), καὶ τῶν Ἐχινάδων μετὰ τοῦ Διυλιχίου ἐνθα

(1) Ὁμ. Ὀδυσ. Ν, σ. 240 κ. (2) Ἐτυμολ. μὲν Ἰθακός. (3) Εὐριπίδ. αἰς Ὁμ. Ὀδ. Ρ, σ. 707. (4) Σχολιαστ. Ὀδυσ. αὐτ. (5) Ἀπολλοδ. β. 2, κ. 7. 121 Κεφαλληνία. (6) Ὁμ. Ἰλ. Β, σ. 631—635. (7) Ὁμ. Ὀδυσ. Α, σ. 130, 131.

ἐβασίλευεν ὁ Μέγης (1). Μετὰ παρέλευσιν χρόνου φαίνεται, ὅτι, ὡς καὶ εἰς ἄλλας τῶν τοῦ Ἰωνίου πελάγους (2), ἦλθεν ἀποικία Κορινθιακὴ καὶ εἰς ταύτην τὴν νῆτον, ἥ, ἀπολέσασα τοῦ λοιποῦ τὴν ἰδίαν αὐτῆς ὑπαρξιν, φαίνεται ἐπὶ τῆς σκηνῆς τοῦ κόσμου μόνον ὡς καθέδρα τῶν ἡγεμόνων τῆς Κεφαλληνιακῆς ἐπικρατείας, καὶ μετὰ τὴν παντελῆ ἀπόδοσιν τῆς παλαιᾶς ἐκείνης βασιλικῆς γενεᾶς ἐξηλείφθη καὶ τὸ ὄνομα τῆς Ἰθάκης ἀπὸ τῶν πινάκων τῆς ἱστορίας· οὔτε ὁ Ἡρόδοτος, οὔτε ὁ Θουκυδίδης, οὔτε ὁ Ξενοφῶν μνημονεύουσι τῆς Ἰθάκης, ἴσως διότι συνεμερίσθη τὴν τύχην τῶν λοιπῶν Ἰωνικῶν νήσων καὶ κατέστη ὡς καὶ ἐκεῖναι Κορινθιακὴ· οἱ νεώτεροι μόνον γεωγράφοι ὀνομάζουσιν αὐτὴν ἐνίοτε· ὁ Σκύλαξ τάττει αὐτὴν ἐν τῇ Ἀκαρνανίᾳ (3), ὡς καὶ ὁ Στράβων (4)· ὁ δὲ Πτολεμαῖος ἐν τῇ Ἠπείρῳ, ἥ συνήνθη μετὰ χρόνον ἡ Ἀκαρνανία (5)· ὁ δὲ Διονύσιος ὁ Λύβιος ὀνομάζει αὐτὴν Νηρικίην Ἰθάκην (6), οὐχ ὡς ἔχουσιν ὄρος Νήρικον, κατὰ τὴν δοξάν τινῶν, διότι τὸ ὄρος αὐτῆς ἐκαλεῖτο Νήριτον, ὡς εἴρηται ἀνωτέρω, καὶ ὡς λέγει ὁ Ὅμηρος =

. ἐν δ' ὄρος αὐτῇ

Νήριτον εἰνοσίφυλλον (7).

ἀλλ' ὡς ἡπειρωτικὴν, διότι μέρος τῆς ἡπείρου ἔθεωρεῖτο καὶ αὕτη ὡς καὶ ἡ πόλις τῆς Λευκαδίας τὸ Νήρικον τὸ ὕστερον μετωνομασθὲν Λευκάς (8)· ἀπὸ δὲ τοῦ ὄρους τῆς Ἰθάκης Νηρίτου ἐκαλεῖτο ἐνίοτε καὶ πᾶσα ἡ νῆσος Νήριτον, ὡς ἐν τῇ Αἰνείαδι τοῦ Βιργιλίου =

(1) Ὁμ. ἱλ. Β, σ. 625—630. (2) Ἰδ. Κόρκυρα, Λευκαδία κτλ.

(3) Σκύλαξ Περιπλ. Ἀκαρνανία. (4) Στράβ. β. 10, σ. 454.

(5) Πτολ. Γεωγρ. β. 3, κ. 14, (6) Διονυσ. Οἰκουμε. Περιηγ. σ. 495.

(7) Ὁμ. Ὀδ. 1, σ. 21, 22. (8) Σχολ. εἰς Διονύσιον. Περιηγ. σ. 485.

Dulichionque Sameque et Neritos ardua saxis

Σάμη δ' ἐξῆς καὶ Δουλίχιον, Νηρίτον δὲ τὸ πετρῶδες (1).

Πηγή κυρία τῆς Ἰθάκης ἦν ἡ Ἀρέθουσα (2), ἦν δὲ καὶ ἄλλη πλησίον τῆς πόλεως Ἰθάκης (3), καὶ ἄλλη παρὰ τὸν λιμένα Φόρκυνα (4), ἐκτὸς ἄλλων κρηνῶν καὶ δεξαμενῶν κατὰ διάφορα μέρη τῶν ὀρέων. — Πρὸς τὸ δυτικὸν μέρος τοῦ βορειοτέρου τῶν δύο μεγάλων τμημάτων τῆς νήσου, κάτωθεν τοῦ ὄρους Νηρίτου καὶ πρὸς ἄρκτον τῆς πόλεως Ἰθάκης, περὶ τὸ νῦν χωρίον τὸ καλούμενον Λεύκα ἦν τὸ ἀγροκῆπιον τοῦ Λαέρτου, ὃ διὰ πολλῶν μόχθων ἐκτίησато. Ὁ Ὀμηρος ὀνομάζει αὐτὸ πολύκαρπον ἄλωῃν καὶ μέγαν ὄρχατον =

Ἄσσον ἔεν πολυκάρπου ἄλωῃς, πειρητίζων,

Οὐθ' εὗρεν Δολίον, μέγαν ὄρχατον ἐσκαταθαίνων (5).

Περιεῖχε δὲ τὸ ἀγροκῆπιον τοῦτο παντοῖα εἶδη καρπίμων δένδρων καὶ κλήματα ἀμπέλου, ὡς ἐκ τῶν ἐξῆς τοῦ Ὀμήρου ἐπῶν φαίνεται ==

ᾧ γέρον, οὐκ ἀδακμονίη σ' ἔχει ἀμφιπολεύειν

Ὀρχατον· ἀλλ' εὖ τοι κομιδὴ ἔχει, οὐδέ τι πάμπαν

Οὐ φυτὸν, οὐ συκῇ, οὐκ ἄμπελος, οὐ μὲν ἐλαίη,

Οὐκ ὄγχυν, οὐ πρασίη τοι ἄνευ κομιδῆς κατὰ κῆπον (6).

καὶ ἀλλαχοῦ =

Εἰ δ' ἄγε τοι καὶ δένδρε' εὐκτιμένην κατ' ἄλωῃν

Εἵπω, ἃ μοί ποτ' ἔδωκας, ἐγὼ δ' ἤτεόν σε ἔκαστα,

Παιδνὸς εἰών, κατὰ κῆπον ἐπισπόμενος διὰ δ' αὐτῶν

Ἰκνεύμεσθα, σὺ δ' ὠνόμασας καὶ ἔειπες ἔκαστα,

Ὀγχνας μοι δῶκας τρισκαίδεκα καὶ δέκα μηλέας,

(1) Βιργ. Αἰν. β. 3, σ. 471, μετάφρ. ἐμῇ. (2) Ἰδε 'Αρέθουσα,

(3) Ἰδε Ἰθάκη πόλ. (4) Ἰδε Φόρκυνα. (5) Ὀμ. Ὀδ. η, σ. 221, 222.

(6) Αὐτ. σ. 244—247.

Συκέας τεσσαράκοντ' ὄρχους δέ μοι ᾤδ' ὀνόμηναι
 Δώσειν πεντήκοντα, διατρύγιος δὲ ἕκαστος
 Ἦεν· ἔνθα δ' ἀνὰ σταφυλῇ παντοῦνι ἕστιν,
 Ὀππότῃ δὴ Διὸς ᾠραι ἐπιβρίσειαν ὕπερβεν (1).

Ἐμεριείχοντο δὲ καὶ τὰ εἰς ἀγροκήπιον ἀναγκαῖα οἰκήματα
 καὶ ἔκειτο μακρὴν τῆς πόλεως, ὡς ἐφεξῆς =

Οἱ δ' ἐπεὶ ἐκ πόλιος κατεβαν, τάχα δ' ἀγρὸν ἴκοντο
 Καλὸν Λαέρτιο τεταγμένον, ὃν ῥά ποτ' αὐτὸς
 Λαέρτης κτεάτισσεν, ἐπεὶ μάλα πολλ' ἐμόγησεν·
 ἔνθα οἱ οἶκος ἔην· περὶ δὲ κλίσιον θίε πάντη,
 Ἐν τῷ σιτέσκοντο καὶ ἔζανον, ἐν δὲ ἴαυον
 Δμῶες ἀναγκαῖοι, τοῖ οἱ φίλα ἐργάζοντο·
 Ἐν δὲ γυνὴ Σικελὴ γριῦς πέλεν, ἥ ῥα γέροντα
 Ἐνδυκέως κομέεσκεν ἐπ' ἀγροῦ, νόμφῃ πόλῃης (2).

Ὁ σταθμὸς καὶ ἡ κατοικία τοῦ συβότου Εὐμαίου περὶ οὗ
 γίνεται πολὺς λόγος ἐν τῇ Ὀδυσσεΐᾳ τοῦ Ὀμήρου ἔκειτο
 κατὰ τὸ νοτ-ἀνατολικὸν τῆς νήσου παρὰ τὸν βράχον Κόρακα
 καὶ τὴν πηγὴν Ἀρέθουσαν ἐπὶ ὕψους, ὡς λέγει ὁ Ὀμηρος =

Αὐτὸς δὲ πρῶτιστα συβώτην εἰσαφικέσθαι,
 Ὅς τοι ὤων ἐπίουρος, ὁμῶς δέ τοι ἡπία οἶδεν
 Παῖδα τε σὸν φιλέει καὶ ἐχέφρονα Πηνελόπειαν·
 Δῆεις τὸν δὲ σύεσσι παρήμενον· οἱ δὲ νέμονται
 Πάρ Κόρακος πέτρῃ ἐπὶ τε κρήνῃ Ἀρεθούτῃ,
 ἔσθουσιν βάλανον μενοεικέα, καὶ μέλιν ὕδωρ
 Πίνουσιν, τάθ' ὕεσσι τρέφει τεθαλυῖαν ἀλοιφήν (3).

καὶ ἀλλαχοῦ =

Αὐτὰρ ὁ ἐκ λιμένος προσέβη τραχεῖαν ἀτραπὸν
 Χῶρον ἐν ὑλήεντα δι' ἄκριος, ἧ οἱ Ἀθήνη

(1) Ὁμ. Ὀδυσ. Ω, σ. 336—344. (2) Δύτ. τ. 205—212. (3) Δύτ.
 Η, σ. 605—410.

Πέφραδε δῖον ὑφορβόν.

. ἔνθα οἱ αὐλῇ

Ἵψηλὴ δέδμητο, περισκέπτῳ ἐνὶ χώρῳ (1).

Ὁ Ὀδυσσεὺς εἶχεν ἐπὶ τῆς Ἰθάκης ἔνδεκα αἰπόλια αἰγῶν,
ἐκτὸς τῶν κτηνῶν ὅσα ἐκέκτητο ἐπὶ τῆς ἡπείρου =

Δώδεκ' ἐν ἡτείρῳ ἀγέλαι· τόσα πῶεα οἰῶν,

Τόσσα συῶν συβόσια, τόσ' αἰπόλια πλατέ' αἰγῶν

Βόσκουσι ξεινοί τε καὶ αὐτοῦ βώτῳρες ἄνδρες·

ἔνθα δὲ τ' αἰπόλια πλατέ' αἰγῶν ἔνδεκα πάντα

Ἐσχατιῇ βύσκοντ'· ἐπὶ δ' ἄνδρες ἐσθλοὶ ἄρνονται (2).

* Ἰθάκῃ· ὁ Γκέλλ ἀναφερόμενος ὑπὸ τοῦ Κρουσίου προς-
διορίζει ἀκριβῶς τὸ μῆκος τῆς Ἰθάκης 15 μίλια, τὸ δὲ
πλάτος $1/2—1$, ὅπερ φέρει περίμετρον τοῦλάχιστον 40 μι-
λίων (3). — Κατὰ τὰς ἀφόρους μεταβολὰς τῆς τύχης ἡ
Ἰθάκη περιῆλθε καὶ ὑπὸ τὴν ἐξουσίαν τῆς Ἑνετικῆς πολι-
τείας, καὶ τότε ὠνομαζέτο Cefalonia picciola· ὁ δὲ Νίγρος
λέγει αὐτὴν Val di Compagne καὶ ὁ Σοφινὸς, Val di Com-
pare· κατὰ τὸν Κορονέλλην, ὁ αὐλῶν ὁ διαχωρίζων τὴν
Ἰθάκην ἀπὸ τῆς Κεφαλληνίας καὶ ὀνομαζόμενος αὐλῶν τοῦ
Βισκάρδου ἔχει πλάτος 5 μιλίων = 2 ὥρων (4). — Ἡ
νῆσος διαιρεῖται ἤδη εἰς τέσσαρα τμήματα, Βαθὺ κατὰ τὸ
νότιον, Ἀετὸν κατὰ τὸν ἰσθμὸν καὶ τὸν κόλπον, Ἀνοῖον κατὰ
τὸ βόρ. τοῦ ἰσθμοῦ, καὶ Ὀξοῦς κατὰ τὸ βορειότατον, ὧν
ὁ Ἀετὸς καὶ οἱ Ὀξοὶ εἰσὶ τὰ ὀλιγοκαρπότερα διὰ τὴν τρα-
χύτητα. Ἡ Ἰθάκη, ἂν καὶ φύσει τραχεῖα καὶ ὀλιγόκαρπος,
ἔχει σποράδην καὶ μέρη τινὰ εὐφρονώτατα· ἐπὶ τῶν ῥάχων
τῶν ὀρέων, καὶ κυρίως ἐπὶ τῆς ὑπὲρ τὸ Βαθύ εἰσίν, ὡς ὁ

(1) Ὅμ. Ὀδυσ. Ζ, σ. 1—6. (2) Αὐτ. σ. 100—104. (3) Κρ.ύσ.
Τ. 3, κ. 12, σ. 375. (4) Κορονέλ. Περιηγ. Μωρ. κτλ. Μίρ. 2'. σ. 157.

Γκέλλ σημειοῖ, τόποι καλλισεργημένοι καὶ ἀρδευόμενοι ὑπὸ
 ῥυάκων, καὶ πλουτοῦντες εἰς σῖτον, ἄμπελους, συκὰς καὶ
 ἐλαίας (1). ἐπίσης καὶ τὰ περίξ τῆς Λεύκας εἰσὶ καρποφόρα
 καὶ ἀμπελοφόρα· τὰ κύρια προϊόντα τῆς ἐξαγωγῆς εἰσὶν ἐν
 πρώτοις ἡ Κορινθιακὴ λεγομένη σταφίς, καὶ κατὰ δεύτερον
 λόγον οἶνος καὶ ἔλαιον. — Δάση ἐσκιάζον τὸ πάλαι, φαί-
 νεται, τὰ ὄρη τῆς Ἰθάκης, ὡς ὁ Ὅμηρος λέγει τὸ Νήριτον
 εἰνοσίφυλλον (2). διὸ καὶ ἡρδεύετο ἡ νῆσος, ὡς ἀνωτέρω
 εἴρηται, ὑπὸ συνεχῶν ὄμβρων καὶ ὑπὸ δρόσου καὶ εἶχε πη-
 γὰς ἀενάους (3). ἀλλ' ἤδη τὰ ὄρη αὐτῆς εἰσὶ γεγυμνω-
 μένα, καὶ οἱ ὄμβροι ἐπομένως κατέστησαν σπάνιοι, ὡς καὶ
 ἡ δρόσος καὶ αἱ πηγαί, αἱ δὲ ῥάχεις τῶν ὀρέων καλύπτον-
 ται μόνον ὑπὸ φυτῶν καὶ ἀνθῶν ἐξαιρετῶν πρὸς βοσκήν
 μελισσῶν καὶ ἡ γῆ εἶναι ἐπιτηδαιοτάτη πρὸς αἰγοτροφίαν. —
 Ἡ Ἰθάκη ἔχει πόλιν πρωτεύουσαν τὸ Βαθύ, καὶ χωρία τὸν
 Ἄετον, τὴν Λεύκαν, τὸ Περαιχώριον τὴν Ἀνωήν, τοὺς
 Ὄξουρας, καὶ ἄλλα τινά. Οἱ κάτοικοι συμποσοῦνται 8,000
 ὧν περίπου 1,200 εἰσὶν ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον ἀπόντες, οἱ
 μὲν ὡς ἔμποροι μεταβιβάζοντες ἀπὸ τοῦ Εὐξείνου Πόντου
 κυρίως εἰς Κωνσταντινούπολιν σῖτον καὶ σίδηρον, οἱ δὲ ὡς
 ναῦται ὑπηρετοῦντες εἰς τὰ πλοῖα τῶν ῥηθέντων ἐμπό-
 ρων. (4). — Ἡ νῆσος αὕτη διατελεῖ τανῦν ὑπὸ τὴν προς-
 τασίαν τῆς Μεγάλης Βρετανίας, ὡς καὶ πᾶσα ἡ Ἰωνικὴ
 ἑπτάνησος. — Αἱ τρεῖς πρώτισται οἰκογένειαι τῆς Ἰθάκης
 εἰσὶν οἱ Πεταλιάδες, οἱ Καραβιάδες, καὶ οἱ Δειδρινάδες· εἰς
 τῶν κυρίων κλάδων τῶν Πεταλιάδων ἔλαβε τὴν ἐπωνυμίαν
 Ζαβοῖ, καὶ ἐξουσιάζει τὴν κοιλάδα τοῦ Ἄετοῦ, τὸ μέγιστον
 μέρος τῆς Ἀνοῆς καὶ τινὰ ἔκτασιν τόπου παρὰ τὸ Βαθύ οὗ

(1) Γκέλλ Ἰθάκη, σ. 26, 27. (2) Ὅμ. Ὀδ. I, 21, 22. (3) Αὐτ. Ν, σ. 240 κξ. (4) Λήκ. κ. 22. Ἰθάκη, π. 26.

τὸ ἐπίλοιπον εἶναι τῶν Δενδρινάδων· ἡ δὲ κοιλάς τῆς Ὄξοης, τὸ εὐφωρότερον μέρος τῆς νήσου, εἶναι κυρίως ἰδιοκτησία τῶν Βρετταίων, κλάδου τῶν Καραβιάδων· ἔλαβον δὲ τὸ ὄνομα οἱ Βρετταῖοι ἀπὸ τινος Βρεττοῦ, ὃς ἐλθὼν ἐκ τῆς ἐν Λευκαδίας (Ἀγ. Μαύρα) Βασιλικῆς, κατῴκησεν ἐν Ἰθάκῃ πρὸς ἐπέκεινα τῶν 200 ἐτῶν, καὶ ἐξ αὐτοῦ προήχθησαν 150 οἰκογένηται.

Ι Ρ Η.

ΝΗΡΙΤΟΝ τὸ κατὰ τὸ βόρειον τμήμα τῆς Ἰθάκης ὄρος· ὁ Ὀμηρος μνημονεύει τοῦ ὄρους τούτου ἐν Ἰλιάδι=

Οἷ ῥ' Ἰθάκην εἶχον καὶ Νήριτον εἰνοσίφυλλον (1)
καὶ ἐν Ὀδυσσεΐα=

Ναιετάω δ' Ἰθάκην εὐδείελον· ἐν δ' ὄρος αὐτῇ
Νήριτον εἰνοσίφυλλον ἀριπρεπές . . . (2).

καὶ ἄλλαχού=

Τοῦτο δὲ Νήριτον ἐστίν, ὄρος καταειμμένον ὕλῃ (3).
ἐκ τῶν ἀνωτέρω δείκνυται ὅτι τὸ ὄρος τοῦτο ἦν ἐν τῇ τότε
δρυμῶδες καὶ δασύσκιον· ὁ Βιργίλιος ἐν τῇ Αἰνείαδι μνη-
μονεύων καὶ οὗτος τοῦ Νηρίτου λέγει=

. . . . et Neritos ardua saxis

. . . . Νήριτον δὲ τὸ πετρῶδες (4).

συμφωνότερον τῇ παρηλλαγμένῃ αὐτοῦ ἐνεστῶσιν στάσει.

* Νήριτος καλεῖται καὶ ἤδη τὸ ὄρος τοῦτο· ἐπ' αὐτοῦ
καὶ περὶ αὐτὸ κεῖται τὸ τμήμα ἡ Ἄνοῃ, καὶ τὸ χωρίον
Ἄνοῃ κεῖται ἐπὶ τῆς πρὸς βορρᾶν αὐτοῦ πλευρᾶς οὐ πόρρω
τῆς κορυφῆς· κατὰ δὲ τὰς πρὸς δυσμὰς αὐτοῦ ὑπωρείας τὸ
χωρίον ἡ Λεύκα, παρ' ὃ ἦν τὸ ἀγροκήπιον τοῦ Λαέρτου·

(1) Ὀμ. Ἰλ. Β, σ. 632. (2) Ὀμ. Ὀδ. Ι, σ. 21—23. (3) Αὐτ. Η, σ. 351. (4) Ἰδὲ Ἰθάκη νῆσος.

κατὰ δὲ νότον πρὸς τὸν κόλπον εἰσὶν ἐρείπια ναοῦ τοῦ Ἀπόλλωνος καὶ πλησίον δεξαμενὴ καὶ κατωτέρω δάσος κομάρων καὶ πρὸς τὴν θάλασσαν ἐκκλησία τοῦ Ἀγ. Ἰωάννου καὶ πηγὴ ὕδατος· ἐπὶ δὲ τῆς πρὸς ἀνατολὰς πλευρᾷ τοῦ ὄρους εἰσὶν ἀνεμόμυλοι.

ΝΗΪΟΝ τὸ κατὰ τὸ νότιον τμήμα τῆς νήσου ὄρος ἦν τὸ ὑψηλὸν τοῦ Νηρίτου· ὑπὸ τὸ ὄρος τοῦτο κατὰ τὸ βόρειον ἦν ὁ μεταξὺ τῶν δύο μεγάλων σωμάτων τῆς νήσου κόλπος καὶ ὁ συνενῶν αὐτὰ ἰσθμὸς καὶ τρεῖς οἱ κύριοι λιμένες, τὸ Ρεῖθρον, ὁ Φόρκυνς καὶ ὁ Σχαῖνος, καὶ ἡ πόλις Ἰθάκη, ἥ ὡς ἐκ τούτου ὀνομάζεται ὑπὸ τοῦ Ὀμήρου Ἰπονήϊος=

Ἡμεῖς ἐξ Ἰθάκης Ἰπονήϊου εἰληλούμεν (1).
καὶ ἀλλασχοῦ ὁ ποιητὴς λέγει τὸ ὄρος τοῦτο ὕλην (δρυμῶδες)=

ὑπὸ Νητῶ ὕληντι (2).

Λόφος τις τοῦ ὄρους τούτου Ἑρμαῖος καλούμενος ὑπερέκειτο τῇ πόλει, ὡς ὁ Ὅμηρος λέγει=

Ἦδ' ὑπὲρ πόλιος ὄθι Ἑρμαῖος λόφος ἐστίν

Ἦε κιών (3).

ἐξ οὗ φαίνεται ὅτι ἦν ἐπ' αὐτοῦ ναὸς ἡ βωμὸς τοῦ Ἑρμοῦ ὃ ἔνειμε μερίδα τοῦ σφαγίου ὁ Εὐμαῖος=

Τὴν μὲν ἴαν Νύμφησι καὶ Ἑρμῇ, Μαιάδος υἱεῖ (4).
Κατὰ τὸ ἀνατ νότιον πέρας τοῦ ὄρους τούτου καὶ πάσης τῆς νήσου ἦν μέρος αὐτοῦ Πέτρα Κόρακος λεγόμενον καὶ πηγὴ Ἀρέθουσα ἐκδιδοῦσα εἰς μικρὸν παρκαείμενον λιμένα, καὶ ὁ σταθμὸς ἐνταῦθα τοῦ συμβώτου τοῦ Ὀδυσσεῶς Εὐμαίου αἱ δὲ νέμονται

Παρ' Κόρακος πέτρῃ ἐπὶ τῇ κρήνῃ Ἀρεθούσῃ (5).

(1) Ὁμ. Ὀδ. Γ, σ. 81. (2) Αὐτ. Α, σ. 186. (3) Αὐτ. Π, σ. 471.

(4) Αὐτ. Ε, σ. 433. (5) Αὐτ. Ν, σ. 403.

* Ἅγιος Στέφανος ἢ Στεφανοβούνι· τὸ τμήμα Βαθὺ κείνται κατὰ τὸ ὄρος τοῦτο ὡσαύτως καὶ ἡ πόλις καὶ ὁ λιμὴν ἀμφότερα καλούμενα ὡσαύτως Βαθὺ κείνται κατὰ τὰς βορείους ὑπωρείας αὐτοῦ· ἐπὶ δὲ τῆς πρὸς ἀνατολὰς ῥάχιας τὸ χωρίον Περαχώριον· κατὰ δὲ τὸ νοτ ἀνατολικὸν ὁ βράχος ὁ καὶ ἤδη λεγόμενος Κόρακας.

Α Κ Ρ Ω Τ Η Ρ Ι Α.

* ἍΓΙΟΣ ΙΩΑΝΝΗΣ ΜΑΡΜΑΚΙΑΣ τὸ βορειότατον καὶ μονὴ τοῦ αὐτοῦ Ἀγίου.

* ΟΞΟΟΣ κατὰ τὸ βόρειον τῆς νήσου, πρὸς τὸ νοτ-δυτικὸν τοῦ Ἀγ. Ἰωάννου Μαρμακιά.

* ΜΕΛΙΣΣΟΙ κατὰ τὸ ἀνατολικόν, πρὸς νότον τοῦ Ἀγ. Ἰωάννου Μαρμακιά.

* ΠΡΟΦΗΓΗΣ ἩΛΙΑΣ κατὰ τὸ ἀνατολικόν· κατὰ τὸ βόρειον τοῦ σιόματος τοῦ κόλπου τοῦ Μάλου· καὶ μονὴ τοῦ Προφήτου Ἡλιοῦ.

* ΣΧΙΝΟΣ κατὰ τὸ νότιον τοῦ σιόματος τοῦ κόλπου τοῦ Μάλου.

* ΟΥΪΔΕΓΣΙ κατὰ τὸ νοτ-ἀνατολικὸν τοῦ Σχίνου.

* ΣΑΡΑΚΙΝΙΚΟΝ κατὰ νότον τοῦ Οὐδέτεσιου.

* ἍΓΙΟΣ ΙΩΑΝΝΗΣ κατὰ τὸ ανατ-νότιον τῆς νήσου, μεταξύ τῶν ἀκρωτηρίων Σαρακινίκου καὶ Ἀγ. Ἀνδρέου.

* ἍΓΙΟΣ ΑΝΔΡΕΑΣ τὸ νοτιώτατον καὶ λιμὴν παρ' αὐτῷ.

Κ Ο Λ Π Ο Ι.

* Ὁ ΜΟΛΟΣ ἢ Ὁ ΤΟΪ ΜΟΛΟΥ λεγόμενος· κόλπος μέγας, ὃς εἰσχωρῶν ἐντὸς τῆς νήσου ἀπὸ τοῦ βορ-ἀνατολικοῦ πρὸς τὸ νοτ-δυτικόν, διαχωρίζει αὐτὴν εἰς δύο μεγάλα σῶματα, τὸ βόρειον καὶ τὸ νότιον καὶ περατοῦται εἰς στε-

νὸν ἰσθμὸν συνδέοντα τὰ δύο εἰρημένα σώματα κατὰ τὸ φρούριον τὸν Ἀετόν· κατὰ τοὺς νοτίους αἰγιαλοὺς τοῦ κόλπου εἰσὶν οἱ τρεῖς κύριοι λιμένες τῆς νήσου. Ἐκτὸς τοῦ μεγάλου τούτου κόλπου εἰσὶ καὶ ἕτεροι μικροὶ ἀποτελοῦντες λιμένες.

ΠΟΤΑΜΟΙ, ΠΗΓΑΙ.

Τὸ πάλαι ἡ νῆσος ἐκαλύπτετο ὑπὸ δρυμῶνων, ἐξ οὗ εἶχε καὶ ὄμβρους συνεχεῖς καὶ δρόσους καὶ ὕδατα ἄφθονα, ὡς ὁ Ὅμηρος λέγει=

. . . Δίει δ' ὄμβρος ἔχει τεθαλυῖα τ' ἀέρση
Αἰγίβοτος δ' ἀγαθὴ καὶ βρούβοτος, ἔστι μὲν ὕλη
Παντοίη, ἐν δ' ἀρδμοὶ ἐπηετανοὶ παρέασιν (1)

ἈΡΕΘΟΥΣΑ, αὕτη ἦν ἡ κυρία πηγὴ ῥέουσα παρὰ τὸν βράχον τοῦ Κόρακος, ἐνθα ἐνέμοντο οἱ χοῖροι τοῦ συβῶτου Εὐμαίου ὡς ὁ Ὅμηρος=

αἱ δὲ νέμονται

Παρ' κόρακος πέτρῃ ἐπὶ τε κρήνῃ Ἀρεθούσῃ
Ἰσθουσαι βάλανον μενοεικέα, καὶ μέλαν ὕδωρ

Πίνουσαι, τάθ' ὕεσσι τρέφει τεθαλυῖαν ἀλοιφήν (2).

Κατὰ τὴν μυθολογίαν ὁ Κόραξ ἦν υἱὸς τῆς Ἀρεθούσης (3). Ἐκτὸς τῆς Ἀρεθούσης ἦν πηγὴ ὑδάτων καὶ κατὰ τὸν λιμένα Φόρκυνα (4).

* Πηγάδα λέγεται τανῶν ἡ Ἀρέηουσα· ἐκ τῶν νεωτέρων περιηγητῶν ὁ Γκέλλ, ὁ Ραϊκς καὶ ὁ Δοδουέλλ κατὰ τὸ ἔαρ τοῦ ἔτους 1803 ἀναβάντες τὸν Κόρακα εὗρον τὴν πηγὴν ταύτην ἐκβλύζουσαν ἐξ αὐτοῦ· ἡ μέχρι τῆς πηγῆς ὁδὸς εἶναι δύσβατος καὶ συχνάζεται κυρίως ὑπὸ τῶν ποιμέ-

(1) Ομ. Οδ. Ν. ζ. 245—247. (2) Ομ. Οδ. Ν. ζ. 407—410.

(3) Εὐσταθ. εἰς Ομ. Οδ. αὐτ. (4) Ἰδ. Φόρκυν λιμὴν.

νων ἕνεκα τοῦ ὕδατος· κοίλωμα ὀπίσθεν τειχίσματος διῆκον ἐπὶ 10 πόδας ἐντὸς τοῦ βράχου ἀποτελεῖ τὴν ὕδαταποθήκην· τὸ ὕδωρ σταλάζει κάτω ἀπὸ τῆς στέγης καὶ τῶν πλευρῶν τοῦ κοιλώματος, καὶ μετὰ 10 βήματα ἐκείθεν καταπίπτει νοτίως εἰς κοῖτος ῥύακος ἐκδιδόντος εἰς τὴν θάλασσαν· ἐντὸς δὲ τοῦ ῥύακος τούτου ἦν ἄλλοτε δευτέρα ἐπὶ βράχου δεξαμενὴ· ἐν χειμῶνι κατορρέει ἀπὸ τοῦ κατωφεροῦς βράχου ῥύαξ καὶ στρέφεται ἐπὶ πολλῶν καλλιεργουμένων ἄλλοτε ἐπιπεδῶν· τὸ ὕδωρ τῆς πηγῆς ταύτης εἶναι ψυχρὸν, καὶ παρ' αὐτὴν κατοικοῦσιν οἱ ποιμένες (1).

Π Ο Λ Ε Ι Σ.

ΙΘΑΚΗ πρωτεύουσα τῆς νήσου Ἰθάκης καὶ καθέδρα τοῦ Ὀδυσσεῶς καὶ τῆς Πηνελόπης, κτισθεῖσα ὑπὸ τοῦ Ἰθάκου (2). Περί τῆς θέσεως τῆς πόλεως ταύτης γνωρίζομεν μόνον ὡς ἐκ τῆς Ὀδυσσεΐας τοῦ Ὀμήρου ὅτι ἔκειτο κάτωθεν τοῦ ὄρους Νηΐου, ὅθεν καὶ ὑπονήϊος ὑπὸ τοῦ ποιητοῦ ὀνομάζεται =

Ἡμεῖς ἐξ Ἰθάκης Ἰπονηΐου εἰληλούμεν (3). καὶ ὅτι τραχεῖα ὁδὸς ἦγεν ἀπὸ τοῦ σταθμοῦ τοῦ συβώτου Εὐμαίρου (4) εἰς τὸν ὑπὲρ τὴν πόλιν ὑψούμενον Ἑρμαῖον λόφον (5)· καὶ ἐκείθεν εἰς τὴν πόλιν αὐτὴν καὶ εἰς τὸν ὑπ' αὐτὴν λιμένα· ὅτι δὲ ἡ πόλις ἔκειτο πλησίον τοῦ λιμένος, δείκνυται καὶ ἐξ ἄλλου μέρους τοῦ αὐτοῦ ποιήματος=

Καὶ τότε νῆα θοὴν ἄλαδ' εἴρυσε, πάντα δ' ἐν αὐτῇ

Ὅπλ' ἐτίθει, τάτε νῆες· εὖσσελμοι φορέουσιν·

Στήσε δ' ἐπ' ἐσχατιῇ λιμένος . . . (6)

(1) Γαίλλ. 'Ιθάκη σ. 19, 20. (2) Ἰδ. ἀνωτέρω 'Ιθάκη νῆσος.

(3) Ομ. Οδ. Γ. σ. 81. (4) Αὐτ. Ρ. σ. 196. (5) Αὐτ. Π. σ. 471.

(6) Αὐτ. Β. σ. 389—391.

τὰ δὲ ἐξῆς δύο ἔπη

Νηῦς δέ μοι ἦδ' ἔστηκεν ἐπ' ἀγροῦ νόσφιν πόλεως

Ἐν λιμένι Ρεῖθρῳ ὑπὸ Νηΐῳ ὑλῆεντι (1)

ἐμφαίνουσι, νομίζω, σαφῶς ὅτι ἡ κυρίως θέσις τῆς πόλεως ταύτης, ἦν κατὰ τὴν νοτιωτέραν τῶν δύο χερσονήσων τῆς νήσου, ἐπὶ τοῦ αἰγιαλοῦ τοῦ λιμένος Ρεῖθρου ὑπὸ τὸ Νηΐον, καὶ ὅτι ὁ ἀγρὸς, παρ' ὃν ἔτατο ἡ ναῦς, ἦν ἀποκεχωρισμένος τῆς πόλεως, καὶ οὐχὶ ὅτι ἡ πόλις ἔκειτο κατ' ἄλλο μέρος τῆς νήσου ἢ ἐπὶ τόπῳ μεμακρυσμένου, διότι ἂν οὕτως εἶχεν, ὁμιλῶν περὶ τοῦ ἀγροῦ καὶ περὶ τοῦ λιμένος, τίς ἀνάγκη νὰ παρενείρῃ τὴν πόλιν; ὁ Ὅμηρος ἀναφέρει πολλαχοῦ τῆς Ὀδυσσεΐας τὴν πόλιν Ἰθάκην χωρὶς τινος ἄλλης περαιτέρω περιγραφῆς, ὡς οὐδὲ ὁ Στραβὼν οὐδ' ἑτέρος τις γεωγράφος ἢ συγγραφεὺς παρέχει τὸ ἐλάχιστον φῶς περὶ τῆς θέσεως αὐτῆς φαίνεται δὲ ἔκ τινος χωρίου τοῦ Κικέρωνος, ὃς παρομοιάζει αὐτὴν φωλεᾷ ἐπὶ βράχου τραχείας (2) ὅτι, ἂν καὶ κειμένη ὑπὸ τὸ Νηΐον, ἦν ὁμως ὠκοδομημένη ἐπὶ ὕψους ἐπικειμένου τῷ λιμένι.

* Οἱ ἀξιοτιμότεροι τῶν καθ' ἡμᾶς ξένων περιηγητῶν εὗρεθέντες εἰς σκότος περὶ τῆς θέσεως τῆς ἀρχαίας Ἰθάκης καὶ παρεξηγήσαντες, φαίνεται, τὸν Ὅμηρον ἐπλανήθησαν ἐν ταῖς εἰσαίσις αὐτῶν· καὶ ὁ μὲν Γκελλ (3) καὶ μετ' αὐτὸν ὁ Γουδίσσον καὶ ὁ Κρούσιος ὀρίζουσιν τὴν θέσιν τῆς Ἰθάκης ἐν τόπῳ ἔνθα κεῖται τὸ παλαιὸν ἐλληνικὸν φρούριον τὸ τανῦν ἐγνωσμένον ὑπὸ τὸ ὄνομα Ἀετὸς καὶ ἔχον τείχη καὶ ἀκρόπολιν ἐπὶ κορυφῆς βράχου· ἀλλὰ λανθάνονται, νομίζω, διότι 1 ὁ Ἀετὸς κεῖται κατὰ τὸν μυχὸν τοῦ μεγάλου κόλπου ἐπὶ τοῦ ἰσθμοῦ καὶ οὐχὶ ἐπὶ τοῦ λιμένος Ρεῖθρου. 2 Ἄν

(1) Ομ. Οδ. Α. σ. 185, 186. (2) Κικερ. περὶ ῥητορ. β. 1, κ. 46.

(3) Γκελλ Τοπογρ. Ἰθάκ. κ. 6.

καὶ ἡ κατὰ τὴν θέσιν τοῦ Ἀετοῦ ὑπάρξασα πόλις ἦν ἀξιό-
 λογος πρὸς φύλαξιν ἀμφοτέρων τῶν χερσονήσων τῆς νήσου,
 ἐκ τῶν σωζομένων ὁμῶς ἐρειπίων δείκνυται ὅτι ἦν μικρο-
 τάτη καὶ ἡ περίμετρος αὐτῆς δὲν ὑπερέβαινε πολὺ τὸ Ἰ
 ἀγγλικὸν μίλιον (1) = 20 λεπτά· ὥστε δυσκόλως πιθανολο-
 γεῖται ἡ ὑπαρξίς αὐτῆς ὡς καθέδρας ἐπικρατείας. 3 Ὁ λιμὴν
 τοῦ Ἀετοῦ εἶναι ἐκ τῶν ἤττον ἀσφαλῶν καὶ ἡ πέριξ γῆ ἐκ
 τῶν ἤττον εὐφόρων τῆς νήσου· ὥστε καὶ κατὰ ταύτην τὴν
 θεωρίαν ἡ θέσις αὕτη δὲν ἦτον προτιμητέα ὡς καθέδρα.
 4 Ἐν τοῖς παρὰ τὸν Ἀετὸν ἐξορυττομένοις νομίσμασιν εἰσὶ
 τινὰ φέροντα τὴν κεφαλὴν τῆς Ἀθηνᾶς, ἐξ οὗ εἰκάζεται ὅτι
 ἐπὶ τῆς θέσεως ταύτης ὑπῆρξε μᾶλλον τὸ πολίχνιον αἱ
 Ἀλαλκομεναί, ὃ ἔλαβε τὸ ὄνομα ἀπὸ τῶν Ἀλαλκομενῶν
 τῆς Βοιωτίας ἐνθα ἐμυθεύετο ὅτι ἐτέχθη καὶ ἐτιμᾶτο καὶ
 εἶχε ναὸν ἢ εἰρημένη θεά. 5 Ἐκ τινος χωρίου τοῦ Στρά-
 βωνος ὑπονοεῖται ὅτι τὸ πολίχνιον αἱ Ἀλαλκομεναί ἦν ἐπὶ
 τῆς αὐτῆς θέσεως τοῦ νῦν Ἀετοῦ (2)· ὁ δὲ Λήκιος, ὁ ἄλ-
 λως τε ἀκριβὲς ἐξιχνιαστὴς τῶν Ἑλληνικῶν ἀρχαιοτήτων,
 παρασυρθεὶς ὑπὸ μόνης τῆς ὀνομασίας λιμένος τινός, ὅς,
 κείμενος κατὰ τὸ βορραιοτικὸν τῆς νήσου, καλεῖται τανῦν
 Πόλις, ἐξελάβεν ὅτι κατ' ἐκείνην τὴν θέσιν ἔκειτο ἡ ἀρ-
 χαία πόλις Ἰθάκη· καὶ πρὸς ὑποστήριξιν τῆς γνώμης ταύ-
 τῆς πίπτει ἀπὸ αἰτίου εἰς ἄτοπον, καὶ μεταφέρει ἐκεῖσε
 καὶ τὸ Νηῖον ὄρος καὶ τὸν Ἑρμαῖον λόφον καὶ τὸν λιμένα
 τὸ Πειθρον καὶ τὸν βράχον Κόρακα κτλ. καὶ ἀνατρέπει τὰ
 πάντα· κατὰ δὲ τὴν ἡμετέραν γνώμην δυνάμεθα νὰ ἀποφιν-
 θῶμεν ἐν πλήρει βεβαιότητι ὅτι ἐπὶ τῆς θέσεως τοῦ Ἀετοῦ
 ἦν, ὡς εἴρηται, ἡ μικρὰ πόλις Ἀλαλκομεναί διὰ τοὺς προεκ-

(1) Ληκ. κ. 22. Ἰθάκη σ. 36. (2) Στράβ. β. 10, σ. 456, 457.

τεθέντας λόγους· ὅτι κατὰ τὸν λιμένα Πόλιν, περὶ ὃν σώζονται ἐρείπια ὑπῆρξεν ὄντως πόλις ἀρχαία, ἥ κατὰ μέγαν λόγον πιθανότητος ἦν τὸ Πολυκτόριον, ὅπερ κατὰ συγκοπὴν ἴσως καὶ διατηρηθεῖσων μόνον τῶν δύο πρώτων συλλαβῶν ἐπεκράτησεν ὀνομάζεσθαι Πόλις, ἥ ἀπλῶς διότι οἱ κάτοικοι ἐκείνου τοῦ μέρους τῆς νήσου ἐκείνην γνωρίζοντες ὡς πόλιν αὐτῶν, ἐξηκολούθησαν νὰ καλῶσιν αὐτὴν πόλιν μέχοι τοῦ νῦν, ἐξ οὗ οὐδὲ ὁλως ἐξάγεται ὅτι ἡ πόλις αὕτη ἦν ἡ πρωτεύουσα τῆς νήσου Ἰθάκης· καὶ ὅτι τέλος ἡ πόλις Ἰθάκη ἔκειτο ἐπὶ τῆς θέσεως ἐνθα κεῖται τανῦν ἡ πόλις Βαθύ· 1 διότι τὸ Βαθύ συμφώνως τῇ ἐννοίᾳ τῶν δύο προαναφερθέντων ἐπῶν(1) κεῖται ἀμέσως ὑπὸ τὸ Στεφανοβούνι (Νήϊον) καὶ παρὰ τὸν λιμένα Βαθύν (Ρεῖθρον)· 2 διότι τὰ σωζόμενα λείψανα τῆς πόλεως εἰσὶ καὶ πολλὰ καὶ ἀξιόλογα, καὶ πολιάρθριοι λίθοι ἐξεργασμένοι ἀπὸ τῶν ἀρχαίων Ἑλληνικῶν χρόνων εὐρίσκονται καὶ κατὰ τὰς ὁδοὺς καὶ ἐν ταῖς οἰκίαις καὶ ἐν τοῖς περιτειχίσμασι τῆς πόλεως· 3 διότι ὁ παρὰ τὴν πόλιν λιμὴν εἶναι ὁ ἄριστος, ἐπιτηδειότατος καὶ εὐρυχωρότατος τῆς νήσου· 4 διότι ἡ περὶ τὴν πόλιν κοιλὰς εἶναι ἡ εὐφροωτάτη πασῶν, προάγουσα σίτον ἄφθονον, τὰ δὲ ὕψη πάντα σχεδὸν εἰσὶν ἀμπελόφυτα· ὥστε κατὰ πάντας τούτους τοὺς λόγους, καὶ διότι ἡ θέσις αὕτη φαίνεται καταλληλοτέρα πάσης ἄλλης πρὸς ἐκλογὴν καθέδρας, δυνάμεθα ἀδιστακτικῶς νὰ ἀποφανθῶμεν ὅτι ἡ ἀρχαία Ἰθάκη ἔκειτο ἐνθα κεῖται τὰ νῦν ἡ πόλις τὸ Βαθύ. — Πρὸ τῆς πόλεως κεῖται νηεῖς καλαυμένη κοινῶς Παντοκράτορας καὶ ἐπ' αὐτῆς λοιμοκαθαρτήριον.

ΔΔΑΔΚΟΜΕΝΑΙ, πολίχινιον ὅπερ ὁ Ἀπολλόδωρος μόνος λέγει ὅτι ἦν ἐπὶ τοῦ ἰσθμοῦ τῆς μεταξὺ Κεφαλληνίας καὶ

(1) 1δ. ἀνωτέρω Οδ. Α. ε. 185, 186.

Ἰθάκης μικρᾶς νήσου Ἀστερίας ἢ κατὰ τὸν Ὀμηρον Ἀστερίδος (1)· κατὰ δὲ τὸν Πλούταρχον (2) αἱ Ἀλαλκομεναὶ ἦσαν πόλις ἐπὶ τῆς Ἰθάκης αὐτῆς καὶ ἔσχε τὸ ὄνομα ἀπὸ τῶν Ἀλαλκομενῶν τῆς Βοιωτίας ἔνθα, κατὰ τὴν μυθολογίαν, ἐτέχθη ἡ Ἀθηνᾶ· ὁ δὲ Στέφανος ὀνομάζει τὴν πόλιν ταύτην Ἀλκομενάς, λέγων ὅτι ὁ Ὀδυσσεὺς ἐπωνομάζετο ἀπ' αὐτῆς Ἀλκομενεὺς (3).

* Ἐπὶ τῆς κατὰ νότον κεφαλῆς τοῦ ἰσθμοῦ τοῦ συνδέοντος τὰς δύο χερσονήσους σώζονται λείψανα φρουρίου Ἑλληνικοῦ κειμένου ἐπὶ ὕψους, ἀρχομένου δὲ ἀπὸ τῆς ἄκρας τοῦ κόλπου τοῦ Μόλου καὶ πίπτοντος κατὰ τὸ ἀπέναντι μέρος τὸ πρὸς δυσμὰς εἰς τὸν αὐλῶνα τῆς Κεφαλληνίας· τὰ λείψανα ταῦτα καλοῦνται τανῦν Ἀετὸς καὶ ἐνταῦθα ἔκειτο κυρίως τὸ πολίχνιον αἱ Ἀλαλκομεναὶ (4)· ἐρείπια τῆς πόλεως καὶ τῆς ἀκροπόλεως καὶ πολλὰ τεῖχη καὶ θεμέλια οἰκοδομημάτων σώζονται· ἐπὶ τῆς κορυφῆς, ἐφ' ἧς ἦν ἡ ἀκρόπολις, ὑπάρχει μεταξὺ δύο παραλλήλων τειχῶν στενὸν καὶ ἐπίμηκες διάστημα περιέχον δύο ἀρχαίας δεξαμενάς· δύο ρεῖθρα ὑδάτων εἰσὶ παρὰ τὸν Ἀετὸν· τὸ μὲν πηγὴ χειμάρρου καταρρέοντος· εἰς τὸν κόλπον τοῦ Μόλου, τὸ δὲ φρέαρ ἔχον περὶ τὸ στόμιον πέτρας μεγάλας ἀρχαίας κατασκευῆς καὶ κείμενον ἐπὶ τῆς πρὸς τὸν λιμένα Ἑξω Ἀετὸν ἢ Ὀπίσω Ἀετὸν ῥάχιος· τὰ ἐπὶ τῆς κορυφῆς τοῦ Ἀετοῦ τεῖχη τῆς ἀκροπόλεως εἰσὶ τῆς πολυγωνικῆς τάξεως καὶ κατὰ τινὰ μέρη κατασκευῆς τοσοῦτον τραχεῖας ὥστε φαίνονται ἔργα τῶν ἀρχαιοτάτων αἰώνων· ὁ Ἀετὸς κεῖται μεταξὺ τοῦ μυχοῦ τοῦ κόλπου τοῦ Μόλου καὶ τοῦ πρὸς νότον κειμένου λιμένος Ἑξω ἢ Ὀπίσω Ἀετοῦ.

(1) Στραβ. β. 10, σ. 456, 457. (2) Πλούταρχ. Ἑλλ. σ. 202 εκδ. Δειψ. (3) Στεφ. Βυζ. Ἀλαλκομεναί. (4) ἰδ. Ἰθάκη πολ.

Λ Ι Μ Ε Ν Ε Σ.

ΡΕΪΘΡΟΝ, ὑπὸ τὸ Νήϊον ὄρος ὡς ὁ Ὅμηρος λέγει=

Ἐν λιμένι Ρεΐθρῳ ὑπὸ Νηΐῳ ὑλήεντι (1)·

κατὰ τὸν βόρειον αἰγιαλὸν τῆς νοτιωτέρας τῶν δύο χερσονήσων τῆς νήσου, παρὰ τὴν πόλιν Ἰθάκην, μεταξὺ δύο ἄλλων λιμένων, τοῦ Φόρκυνος καὶ τοῦ Σχοΐνου.

* Βαθὺς, πλησίον τῆς πρωτευούσης πόλεως τοῦ αὐτοῦ ὀνόματος· εἶναι ἄριστος ὁ λιμὴν οὗτος, ἐπιμήκης, εὐρυχωρότατος καὶ ἀσφαλέστατος, ἔχων μῆκος ἡμισείας ὥρας κατὰ πλάτος ὡς ὀκτὼ λεπτῶν κατὰ τὸν μυχόν.

ΦΟΡΚΥΣ ἢ ΦΟΡΚΥΝΟΣ ΛΙΜΗΝ, πρὸς δυσμὰς τοῦ Ρεΐθρου, ἀναφερόμενος ὑπὸ τοῦ Ὁμήρου=

Φόρκυνος δέ τίς ἐστι λιμὴν ἀλίοιο γέροντος

Ἐν δῆμῳ Ἰθάκης (2)·

πλησίον τοῦ λιμένος ἦν κατὰ τὸν αὐτὸν ποιητὴν ἐλαίᾳ καὶ παρ' αὐτὴν ἄντρον ἱερὸν τῶν Ναϊάδων=

Αὐτὰρ ἐπὶ κρατὸς λιμένος τανύφυλλος ἐλαίῃ·

Ἀγχόθι δ' αὐτῆς ἄντρον ἐπήρατον, ἡρωειδές,

Ἱερὸν Νυμφάων, αἵ Νηϊάδες καλέονται (3).

* Δεξιὰ καλεῖται τὰ νῦν ὁ κόλπος καὶ ὁ ἐν αὐτῷ λιμὴν ὁ ποτὲ Φόρκυς.

ΣΧΟΪΝΟΣ πρὸς ἀνατολὰς τοῦ Ρεΐθρου.

* Σχοῖνος.

Ἐκτὸς τῶν ἀνωτέρω τριῶν εἰσὶ καὶ ἕτεροι τινὲς ἡττονος λόγου ἄξιοι καὶ γνωριζόμενοι διὰ τῶν νεωτέρων κοινῶν ὀνομάτων, ὡς=

* ΦΡΙΚΕΣ κατὰ τὸ βορρ.-ἀνατολικόν.

(1) Ομ. Οδ. Α. ς. 186. (2) Αὐτ. Ν. ς. 96, 97. (3) Αὐτ. ς. 102-104.

* ΑΦΑΛΕΣ κατὰ τὸ βόρειον.

* ΠΟΛΙΣ κατὰ τὸ βορ-δυτικόν.

* ἘΞΩ ΑΕΤΟΣ ἢ ΟΠΙΣΩ ΑΕΤΟΣ κατὰ τὸ δυτικὸν
τῆς νήσου ἐπὶ τοῦ ἰσθμοῦ οὐ πόρρω τοῦ φρουρίου τοῦ Αἰτοῦ
κατὰ νότον αὐτοῦ.

* ἍΓΙΟΣ ΑΝΔΡΕΑΣ κατὰ τὸ ἀνατολικόν.

ΝΗΣΙΔΕΣ.

Ολίγαι τινὲς καὶ μικρόταται ἔρημοι νησίδες εἰσὶ παρὰ
τὴν Ἰθάκην, ὡς=

* ΠΑΡΑΠΗΓΑΔΑ κατὰ τὸ ἀνατ-νότιον ἀπέναντι τῆς
Πηγάδας (Ἀρεθούσης) καὶ τοῦ παρ' αὐτῇ μικροῦ κόλπου.

* ΝΙΚΟΛΑΟΣ ἍΓΙΟΣ κατὰ τὸ ἀνατ-βόρειον.

* ΑΣΤΑΚΟΣ κατὰ τὸ βορ-ἀνατολικόν καὶ ἐπ' αὐτοῦ
μονὴ τοῦ Ἁγ. Γερασίου.

ΝΗΣΟΣ ΖΑΚΥΝΘΟΣ.

ΖΑΚΥΝΘΟΣ πρὸς μεσημβρίαν τῆς Κεφαλληνίας καὶ πρὸς δυσμὰς τῆς ἐν τῇ Πελοποννήσῳ Ἠλείας, ἀπέναντι τοῦ ἀκρωτηρίου Χελωνάτα· ἀπέχει τῆς Κεφαλληνίας, κατὰ τὸν Στράβωνα, 60 στάδια, καὶ ἡ περίμετρος αὐτῆς εἶναι κατὰ τὸν αὐτὸν 160 σταδίων (1)· ἡ Ζάκυνθος ἀπετέλει μέρος τῆς ἐπικρατείας τοῦ Ὀδυσσέως (2) καὶ ὡς τοιαύτη μνημονεύεται ὑπὸ τοῦ Ὀμήρου ἐν τῷ καταλόγῳ=

Οἳ τε Ζάκυνθον ἔχον, ἢ δ' οἱ Σάμον ἀμφενέμοντο.

.

Τῶν μὲν Ὀδυσσεὺς ἦρχε, Διὶ μῆτιν ἀτάλαντος (3). Ἐλαβε δὲ τὸ ὄνομα ἀπὸ Ζακύνθου τοῦ Δαρδάνου, ἀνδρὸς Ψωφιδίου ἐξ Ἀρκαδίας, ὃς πρῶτος ἐλθὼν μετὰ πλοίων εἰς τὴν νῆσον, συνῴκισεν αὐτὴν καὶ ἔκτισε πόλιν ἀξιόλογον, καὶ ὠνόμασε τὴν μὲν νῆσον καὶ τὴν πόλιν ἀφ' ἑαυτοῦ, τὴν δὲ ἀκρόπολιν αὐτῆς Ψωφίδα ἀπὸ τῆς πατρίδος αὐτοῦ (4)· ἦν δὲ καὶ τόπος ὁχυρὸς ἐπὶ τῆς νήσου Ἀρκαδία καλούμενος (5), ὃ μᾶλλον ἐπιβεβαιοῖ τὴν ἐν αὐτῇ Ἀρκαδικὴν ἀποικίαν, καὶ οὕτως οἱ Ζακύνθιοι ἦσαν Ἀρκαῖδες τὸ κατ' ἀρχάς· ὁ Ὀμηρος ἐπονομάζει τὴν νῆσον ἀρσενικῶς Ζάκυνθον ὑλήεντα (δρυμώδη)

(1) Στραβ. β. 10, σ. 458. (2) Λδτ. (3) Ομ. Ιλ. Β, σ. 634 — 636.

(4) Πaus. Ἀρκ. κ. 24. — Εὐσταθ. εἰς Ομ. Ιλ. Β, σ. 634. — Στεφ. Βυζ. Ζάκυνθος. (5) Διοδ. Σικ. β. 15, κ. 45.

Δουλιχίῳ τε Σάμῃ τε καὶ ὕληντι Ζακύνθῳ (1).

ὥσαύτως καὶ ὁ Στράβων λέγει ὅτι ἡ Ζάκυνθος ἦν ὑλώδης μὲν, εὐκαρπος δὲ (2), ἐξ ὧν δείκνυται ὅτι ἐκαλύπτετο ποτὲ ὑπὸ δρυμῶνων μὴ ὑπαρχόντων ἤδη. — Μετὰ τὴν ἐποχὴν τοῦ Οδυσσεῶς καὶ τῶν ἀρχαίων ἐκείνων αἰώνων οἱ Ζακύνθιοι διετέλεσαν αὐτόνομοι καὶ ἰσχυροὶ, ὥς ἀποδεικνύεται καὶ ἐξ ἄλλων καὶ ἐκ τῆς πρὸς τοὺς Σπαρτιάτας ἀντιστάσεως κατὰ τὴν ἐξῆς περίστασιν. — Κατὰ τὴν ἐποχὴν τῶν Μηδικῶν μετὰ τὴν μάχην τοῦ Μαραθῶνος ὁ βασιλεὺς τῆς Σπάρτης Δημάρατος φυγαδευθεὶς ἐκ ῥαδιουργιῶν τοῦ συμβασιλεύοντος Κλεομένου, διέβη ἐκ τῆς Ἡλίδος εἰς Ζάκυνθον· ἐπιδιαβάντες δὲ καὶ οἱ Λακεδαιμόνιοι, ἤθελον νὰ συλλάβωσιν αὐτόν· ἀλλ' ὥς οὐκ ἐξέδιδον αὐτὸν οἱ Ζακύνθιοι, οἱ μὲν Λακεδαιμόνιοι ἀνεχώρησαν ἄπρακτοι, ὁ δὲ Δημάρατος διέβη εἰς τὴν Ἀσίαν παρὰ τὸν βασιλέα Δαρεῖον (3)· διήρκεσε δὲ ἡ ἀνεξαρτησία αὐτῶν μέχρις οὗ οἱ Ἀθηναῖοι ἐγένοντο θαλασσοκράτορες, καὶ τότε κατ' ἀνάγκην ὑπέκυψαν αὐτοῖς καὶ εἶποντο ταῖς διαταγαῖς αὐτῶν, καὶ συμμαχοῦντες αὐτοῖς κατὰ τὸν Πελοποννησιακὸν πόλεμον, παρεῖχον βοήθειαν πλοίων εἰς τὸν στόλον αὐτῶν, διὸ καὶ κατὰ τὸ θέρος τοῦ δευτέρου ἔτους τοῦ πολέμου τούτου οἱ Λακεδαιμόνιοι καὶ οἱ σύμμαχοι αὐτῶν ἐστράτευσαν κατὰ τῆς Ζακύνθου μετὰ ἑκατὸν νηῶν καὶ χιλίων ὀπλιτῶν ὑπὸ τὸν ναύαρχον Κνημόν τὸν Σπαρτιάτην, οἱ ἀποβάντες εἰς τὴν νῆσον, διέφθειραν τὸ πλεῖστον αὐτῆς· ἀλλ' ἐπειδὴ ἀπῆντησαν ἀνίστασιν παρὰ τῶν Ζακυνθίων ἀπέπλευσαν ἐπ' οἴκου, κατὰ τὴν μαρτυρίαν τοῦ Θουκυδίδου, ὃς κατ' ἐκείνην τὴν ἐποχὴν λέγει τοὺς Ζακυνθίους ἀπώικους τῶν ἐκ Πελοποννήσου Ἀχαιῶν (4),

(1) Ομ. Οδ. Α, ζ. 246. (2) Στράβ. β. 10, σ. 458. (3) Ηρόδοτ. β. 6, κ. 70. — Πaus. Αρκ. κ. 6. (4) Θουκ. β. 2, κ. 66.

ἐξ οὗ ἐξάγεται ὅτι μοῖρά τις τῶν ἐκ τῆς Λακωνίας ὑπὸ τῶν Δωριέων ἐκβληθέντων Ἀχαιῶν ἀπόκησαν εἰς Ζάκυνθον (1). κατὰ δὲ τὸ δέκατον ἔνατον ἔτος τοῦ αὐτοῦ πολέμου οἱ Ζακύνθιοι καὶ τοὶ αὐτόνομοι, ἀλλ' ὡς νησιῶται, καὶ ἐπειδὴ οἱ Ἀθηναῖοι ἦσαν θαλασσοκράτορες, ἠναγκάσθησαν νὰ συνακολουθήσωσιν αὐτοῖς, ὡς καὶ οἱ Κεφαλλῆνες, εἰς τὴν κατὰ Σικελίας ἐκστρατείαν (2). διετήρουν ἀλλ' ὅμως εἰσέτι τὸ ὄνομα τῆς Ἐλευθερίας καὶ τὴν αὐτονομίαν αὐτῶν (3), καὶ καθ' ἅπαντα τὸν χρόνον τῆς κυριότητος τῶν Ἀθηναίων, καὶ ἴσως καὶ ἔτι πρότερον τὸ πολίτευμα τῆς Ζακύνθου ἦν δημοκρατικόν· ἀλλ' ὅτε ἐκπεσούσης τῆς δυνάμεως τῶν Ἀθηναίων, ἐπεκράτησεν ἡ Σπάρτη, οἱ Λακεδαιμόνιοι εἰσήγαγον εἰς Ζάκυνθον τὴν ὀλιγαρχίαν, καὶ ἐπειδὴ τὸ δημοκρατικὸν κόμμα ὑπεστηρίζετο ὑπὸ τῶν Ἀθηναίων, προέκυψαν παντοῖαι στάσεις καὶ ταραχαὶ καὶ ἀνωμαλίαι (4). τέλος δὲ εἴλε τὴν νῆσον ἀναιμωτὶ ὁ Ὑπατος Λαϊβῆνος ἐν ὀνόματι τῆς Ῥώμης, ἣ ἐπέτρεψε μέχρι τινὸς αὐτῇ τὸ ὄνομα τῆς ἐλευθερίας (6). ὡς δὲ μετ' οὐ πολὺ ἀνακτηθεῖσα ὑπὸ τῶν Ἀχαιῶν, διέσεισε πρὸς καιρὸν τὸν Ῥωμαϊκὸν ζυγὸν, ὁ Τίτος Κουέντιος κατεξουσίασεν αὐτῆς αὐτὴν καὶ παρέδωκεν αὐτὴν τῇ Ῥώμῃ (6), ἣ τότε κατέταξε καὶ αὐτὴν καὶ τὴν Κεφαλληνίαν ἐν τῇ ἐπαρχίᾳ τῆς Ἡπείρου, ἧς μέρος ἀπετέλουν τοῦ λοιποῦ ἀμφοτέραι (7). Μετὰ παρέλευσιν χρόνου πολλοῦ ἡ Ἐνετία ἐπὶ τῆς ἀκμῆς αὐτῆς εἴλε τὴν Ζάκυνθον· ἐν ἔτει δὲ 1350 κατὰ τὸν Καρόλδην ἀναφερόμενον ὑπὸ τοῦ Κορονέλλη, ὁ ἡγεμὼν τοῦ Ταράντου Ροβέρτος ἠγόρασεν αὐτὴν μετὰ καὶ ἄλλων νήσων· τῷ δὲ 1571 ἐπορθήθη καὶ ἐφθάρη

(1) Id. Κρυσ. Τ. 3, σ. 421. (2) Θουκυδ. β. 7, κ. 87. (3) Αὐτ.

(4) Διοδ. Σικ. β. 15, κ. 45, 46. (5) Πλιν. β. 4, κ. 12. — Τ. Δι6.

36, κ. 24. (6) Τ. Δι6. β. 36, κ. 32. (7) Πτολεμ. Γεωγραφ.

ὑπὸ τοῦ σατράπου Γιαβούζ-Ἀλῆ πασᾶ (1) καὶ μετ' ὀλίγον ἐκυριεύθη ὀλοτελῶς ὑπὸ τῶν Ὄθωμανῶν· μετὰ πολλὰς δὲ περιπετειάς τῆς τύχης (2), διατελεῖ ἤδη ὑπὸ τὴν προστατευτικὴν κυβέρνησιν τῆς Μεγάλης Βρετανίας ὡς καὶ πᾶσα ἡ Ἑπτάνησος. — Κατὰ τὸν Πλίνιον ἡ Ζάκυνθος ἐκαλεῖτο τὸ παλαι Ἰρία (3). — Ἀποικία Ζακυνθίων ἔκτισε τὴν πόλιν Σάγουντον ἐν Ἰσπανίᾳ 200 ἔτη πρὶν τῶν Τρωϊκῶν (4). Ἐκ τῶν περικυκλούντων τὴν νῆσον ὁρῶν μόνον ὁ Ἐλατος ἀναφέρεται ὑπὸ τοῦ Πλινίου (5). — Ἐν Ζακύνθῳ ἦσαν ἀνέκαθεν πηγαὶ πισσασφάλτου· ὁ Ἡρόδοτος, ὃς εἶδεν αὐτὰς ὁμιλεῖ περὶ αὐτῶν οὕτως = « Ἐν Ζακύνθῳ ἐκ λίμνης καὶ » ὕδατος πίσσαν ἀναφερομένην αὐτὸς ἐγὼ ὤρεον· εἰσὶ μὲν » καὶ πλεῦνες αἱ λίμναι αὐτόθι· ἡ δ' ὧν μεγίστη αὐτέων » ἐβδομήκοντα ποδῶν πάντη· βάθος δὲ διόργυιός ἐστιν· ἐς » ταύτην κοντὸν κατιεῖτιν ἐπ' ἄκρῳ μυρσίην προσδήσαν· » τες· καὶ ἔπειτα ἀναφέρουσι τῇ μυρσίῃ πίσσαν, ὁδμὴν » μὲν ἔχουσαν ἀσφάλτου, τὰ δ' ἄλλα τῆς Πιερικῆς πίσ- » σης ἀμείνω· ἐσχέουσι δὲ ἐς λάκκον ὀρωρυγμένον ἀγχοῦ » τῆς λίμνης· ἐπεὰν δὲ ἀθροίσωσι συχνὴν οὕτως εἰς τοὺς » ἀμφορέας ἐκ τοῦ λάκκου καταχέουσι· ὅ,τι δ' ἂν ἐσπέσῃ » ἐς τὴν λίμνην, ὑπὸ γῆν ἰδν, ἀναφαίνεται ἐν τῇ θαλάσῃ· » ἡ δὲ ἀπέχει ὡς τέσσαρα σάδια ἀπὸ τῆς λίμνης » (6)· ὁ Πλίνιος ὁμιλεῖ περὶ τῆς πισσασφάλτου τῆς Ζακύνθου (7), ὡς καὶ ὁ Διοσκορίδης (8) καὶ ὁ Βιτρούβιος (9).

* Ζάκυνθος· πᾶν ἐσφαλμένως ἀποδίδει ὁ Στράβων εἰς τὸν κύκλον ἥτοι τὴν περίμετρον τῆς νήσου 160 σάδια (10)·

(1) Κορονελλ. Μέρ. 2', σ. 174. (2) Ἰδ. Κόρκυρα Κεφαλληνία κτλ.

(3) Πλιν. Φυσ. Ις. β. 4, κ. 19. (4) Πλιν. β. 16, κ. 40. — Στράβ. β. 3, σ. 159. (5) Πλιν. β. 4, κ. 19. (6) Ἡρόδοτ. β. 4, κ. 195.

(7) Πλιν. Φυσ. Ις. β. 35, κ. 15. (8) Διοσκορ. β. 1, κ. 99.

(9) Βιτρούβ. β. 8, κ. 3. (10) Ἰδ. ἀνωτέρω.

κατὰ τὰς ἀκριβεῖς καταμετρήσεις τῶν νεωτέρων ἢ περίμετρος αὐτῆς εἶναι 480 σταδίων = 12 μιλ. γεωγρ. = 24 ὥρων (1). ὁ Πλίνιος λέγει τὴν περίμετρον ταύτην 36 μιλ. Ῥωμ. = 7 μιλ. γεωγρ. ἀλλὰ καὶ εὗτος λανθάνεται, καὶ ὁ ὑπολογισμὸς αὐτοῦ εἶναι ἐλλειπέστατος· τὸ μῆκος αὐτῆς εἶναι 31 $\frac{1}{2}$ μιλ. τὸ πλάτος 17 $\frac{1}{4}$ καὶ ἡ ἀπόστασις ἐπὶ τοῦ ἀκρωτηρίου αὐτῆς Σχοιναρίου ἄχρι τοῦ ἀπέναντι ἀκρωτ. τῆς Ἠλείας Τορνέσι (Χελωνάτα) 24· ὁ Ὀμηρος λέγει τὴν νῆσον δρυμῶδη, καὶ μετ' αὐτὸν καὶ ὁ Στράβων (2)· ἀλλὰ ἢ ἀμφότεροι λανθάνονται ἢ ἡ νῆσος μετέβαλε φύσιν, διότι σήμερον οὐδόλως ἐφαρμόζεται αὐτῇ τὸ ἐπίθετον τοῦτο, εἰμὴ μόνον ἂν θεωρηθῶσιν ὡς δρυμοὶ αἱ καλύπτουσαι τὰ ὄρη ἐλαῖαι· δένδρα παντοῖα κατακοσμοῦσι τὸ νότιον καὶ τὸ νοτ-ἀνατολικὸν τῆς νήσου· ἀλλὰ κάρπιμα καὶ οὐχὶ δρυμεῖα· ἐξ ἐναντίας δὲ εἶναι κατὰλληλότατον τοῦ ὑπὸ τοῦ Στράβωνος (3) καὶ τοῦ Πλινίου διδόμενον αὐτῇ ἐπίθετον τῆς εὐκάρπου· ἀπὸ τῶν ὑπωρείων τῶν ὀρέων τῶν περικυκλούντων τὴν νῆσον κατὰ τὸ βόρειον, τὸ δυτικὸν καὶ τὸ δυτ-νότιον ἐκτείνεται μέχρι τοῦ πρὸς ἀνατολὰς καὶ πρὸς νότον αἰγιαλοῦ πεδιάς εὐφορος, εὐρύχωρος καὶ τερπνοτάτη καλουμένη Νερουλὴ ἐπὶ μῆκος, κατὰ τὸν Κορονέλλην 10 μιλίων καὶ ἐπὶ πλάτος 15 καὶ διήκουσα ἀπὸ τῆς μ.ᾶ. εἰς τὴν ἄλλην θάλασσαν· ἡ πεδιάς αὕτη ἐκ τῶν ἀφθόνως εἰς αὐτὴν συρρέοντων ὑδάτων καθιστατο λίμνη μεγίστη μέχρι τοῦ ἐτους 1673, ὅτε ὁ Ενετὸς Ἀγγελος Βαρβαριγας ἀποξηράνας κατεστήσατο αὐτὴν χαριεπτάτην καὶ εὐφορωτάτην πεδιάδα· ἡ Ζάκυνθος κατὰ τὸ πλεῖστον εἶναι ὀρεινή· ἡ γῆ αὐτῆς σύγκειται ἐν γένει ἐκ τιτάνου, γύψου, ἀργίλου καὶ

(1) Κρουσ. Τ. 3, κ. 12, σ. 484. (2) ἰδ. ἄνωτ. (3) Κορονέλλ. Μέρ. 2, σ. 162 Ζάκυνθος

ψαμμίνου λίθου· καὶ τὰ μὲν $\frac{3}{5}$ αὐτῆς εἰσὶν ἄκαρπα ἢ ὀλίγον δεκτικὰ καλλιεργείας· τὰ δὲ λοιπὰ $\frac{2}{5}$ μετρίας γονιμότητος· καὶ ὅμως ἐκ τῆς ἀκαματου ἐπιμελείας καὶ τῆς ἐπιτηδειότητος τῶν κατοίκων καθίσταται ἡ νῆσος πλουσία καὶ ἀκμάζουσα, κατακοσμουμένη ὑπὸ δασῶν ὅλων πορτοκαλεῶν καὶ ἐλαιῶν, καὶ ἀμπελώνων καὶ παντοίων ὀπωροφόρων δένδρων καὶ μεγάλων ἐμφυτεύσεων Κορινθιακῆς σταφίδος, ἥς προάγονται κατ' ἔτος 11,000,000 λιτρῶν (1), καὶ ὁλόκληρος σχεδὸν ἡ ποσότης αὕτη ἐκπεμπεται καὶ ἄλλοῦ ἀλλὰ κυρίως εἰς τὴν Ἀγγλίαν· ἐπὶ τοῦ Δοδουέλλ, δηλ. πρὸ 50 σχεδὸν ἑτῶν ἢ εἰς μόνην τὴν Ἀγγλίαν ἐκπεμπομένη ἐκ Ζακύνθου Κορινθιακὴ σταφὶς συνεποσοῦτο εἰς περίπου 8 000,000 λιτρῶν (2). — Προάγει δὲ ἡ ἡσος καὶ οἶον ἐξαίρετον καὶ πνευματωδέστατον εἰς ποσοτητα 65,000 βίκων (βαρελῶν) δαπανώμενον ὅλον εἰς χρῆσιν τῶν κατοίκων, πλὴν μικροῦ τινος ποσοῦ λευκοῦ ἢ γλυκοῦ οἴνου, ὃς ὦν περιζήτητος ἐξάγεται εἰς ξένους τόπους· τὸ δὲ ἔλαιον συμποσοῦται κατὰ διετίαν εἰς 50,000 βαρελῶν, καὶ τὰ μὲν $\frac{2}{3}$ τῆς ποσότητος ταύτης ἐξάγονται τὸ δὲ ἓν τρίτον δαπανᾶται εἰς κατασκευὴν σαπωνίου καὶ εἰς τὰς οἰκιακὰς χρεῖας τῶν κατοίκων. Κατὰ τὸν Κορονέλλην ἐπὶ Ἐνετῶν ἐνηργεῖτο ἐτησίως ἐξαγωγή Κορινθιακῆς σταφίδος, οἴνου καὶ ἀρίστου ἐλαίου ἀξίας 50 χιλιάδων φλωρίων (3)· σῆτος γίνεται ὀλίγος ἐπὶ τῆς νήσου 30,000 κοιλῶν ἐξαρκούντων μόνον διὰ τρεῖς μῆνας, τὸ δὲ ἐλλεῖπον ἀγοράζεται ἐκ τῆς Πελοποννήσου· πάντα δὲ τὰ λοιπὰ εἰσὶν ἄφθονα, ἐκτὸς τοῦ ἄλατος, διότι τὰ ἀλοπηγεῖα τῆς Ζακύνθου φέρουσι μόνον τὰ $\frac{7}{10}$ τῆς ἀναγκαίας εἰς τὸν τόπον ποσότητος· τὰ δὲ λοιπὰ $\frac{3}{10}$

(1) Ἡ λίτρα ἐστὶ τὸ τρίτον τῆς καθ' ἡμᾶς ὀνᾶς. (2) Δοδουέλλ Περικλ. Τ. 1, κ. 3. (3) Κορονέλλ. Μέρ. 2', σ. 164.

λαμβάνονται ἐκ τῶν ἀλοπηγείων τῆς Ἀγ. Μαύρας· τὰ ὄσπρια εἰσὶν ἀρίστης ποιότητος καὶ οἱ καρποὶ εὐγευστότατοι καὶ γλυκύτατοι· οἱ πέπωνες, τὰ ροδάκινα, τὰ βερύκκοκα κτλ. εἰσὶν ἀφθονώτατα· πάντες δὲ οἱ καρποὶ οὗτοι δαπανῶνται ἐπὶ τοῦ τόπου· ἡ ἐλαία εἶναι δύο εἰδῶν, ἡ δὲ σφυλὴ τεσσάρων· πάντα τὰ εἶδη τῶν ὠραιότερων ἀνθῶν θάλλουσι πρῶϊμα, καὶ ἀλληλοδιαδόχως κατακοσμοῦσι τὴν φύσιν· ἡ ἀναβλαστησις προβαίνει ταχέως κατὰ τὸ ἔαρ, πάσχει ὀλίγον κατὰ τοὺς μεγάλους καύσωνας τοῦ ἰουνίου, ἀλλ' ἅμα μετὰ τοὺς πρώτους ὄμβρους τῆς ἰσημερίας ἀναφαίνεται νέον ἔαρ καὶ οἱ χαριέστεροι πράσινοι τάπητες κατακαλύπτουσι πάντας τοὺς λόφους καὶ τὰς κορυφὰς τῶν ὄρεων ἃ εἰσὶν ἐν γένει χθαμαλὰ, χαρίεντα καὶ κατάφυτα· τὸ κάλλος τοῦτο τῆς φύσεως διαρκεῖ μέχρι τῶν Χριστουγεννῶν, καὶ ἐνίοτε παρατείνεται καὶ μέχρι τοῦ ἐπερχομένου ἰουνίου· ὥστε κατὰ τινας ἐνιαυτοὺς πραγματοποιεῖται ἐν Ζακύνθῳ κατὰ γράμμα τὸ ὑπὸ τοῦ Ὀμήρου τῇ νήσῳ τῆς Καλυψοῦς ἀποδιδόμενον αἰώνιον ἔαρ· ἡ καλλονὴ τῶν αἰθαλῶν φυτῶν καὶ δένδρων αὐξάνει ἔτι μᾶλλον τὸ χάριες τῆς νήσου· αἱ δάφναι, μυρσίαι, πεῦκαι, κυπάρισσοι, ἐλαῖαι, πορτοκαλεῖαι καὶ ἄλλα τοιαῦτα καθωραΐζουσι τὸν χειμῶνα διὰ τῶν ποικίλων χρωματισμῶν τοῦ ἔαρος (1)· ἐν γένει δὲ θεωρουμένη ἡ νῆσος αὕτη ἐστὶ χλοερωτάτη καὶ θελκτικωτάτη· διὸ καὶ οἱ Ἰταλοὶ εἶπον· Zante il fior di Levante, καὶ δικαίως, διότι κατὰ πάσας τὰς ὥρας τοῦ ἔτους μὴδὲ τοῦ χειμῶνος ἐξαιρουμένου εἶναι τερπνὴ καὶ χαρίεσσα. Ἡ ὑπὸ τοῦ Ἡροδότου καὶ τῶν ἄλλων (2) ἀναφερομένη πιστὰσφαλτος ὑπάρχει καὶ ἤδη· αἱ λίμναι αὐτῆς εἰσὶ κατὰ τὸ νοτ δυτικὸν τῆς νήσου,

(1) Ἰδ. Γούδισον σ. 219—221. (2) Ἰδ. ἀνωτέρω.

παρὰ τὸ χωρίον Χέρι, ἐν μικρῷ πεδίῳ πρὸς μὲν τὴν θάλασσαν ἀναπεπταμένῳ, κατὰ δὲ τὰ λοιπὰ μέρη περικυκλωμένῳ ὑπὸ ἡμικυκλίων λόφων, καὶ ἀπέχουσιν ὡς πέντε ὥρας ἀπὸ τῆς πόλεως Ζακύνθου, ἀπὸ δὲ τῆς θαλάσσης σχεδὸν ἡμίσειαν ὥραν, ἃν καὶ ὁ Ἡρόδοτος λέγῃ τὴν ἀπόστασιν ταύτην μόνον 4 σταδίων = 12 λεπτῶν (1). ἡ μεγίστη τῶν λιμνῶν ἣ παρέχουσα τὴν μεγίστην ποσότητα τῆς ὕλης ταύτης εἶναι καὶ ἡ μᾶλλον προσεγγίζουσα τῇ θαλάσσῃ· ἡ διάμετρος αὐτῆς δὲν ὑπερβαίνει τοὺς πέντε πόδας· οὐδὲ τὸ βάθος αὐτῆς τοὺς τρεῖς· ὅπερ ἀντιβαίνει τοῖς ὑπὸ τοῦ Ἡροδότου λεγομένοις. Ἐν ἀποστάσει δὲ ὅσον 80 σταδίων ὀργυῶν ἀπὸ τοῦ αἰγιαλοῦ τῆς θαλάσσης ὑπάρχει τόπος, ὃς φαίνεται συνάδων κατὰ πάντα τῇ ἐκθέσει τοῦ ῥηθέντος συγγραφέως· ὁ τόπος οὗτος περιέχεται ἐντὸς λειψάνων τείχους ἀρχαίου, ἔχοντος ποτὲ, ὡς φαίνεται, σχῆμα κυκλοτερές καὶ περίπου 70 ποδῶν διάμετρον· εἶναι δὲ ἤδη ὁ τόπος κατὰ τὸ πλείστον ἐμπεφραγμένος ὑπὸ χώματος· ἀλλ' ἐν αὐτῷ εἰσὶ τρεῖς ἢ τέσσαρες ὁπαὶ ἱκανοῦ βάθους καὶ ἐντὸς αὐτῶν ἡ γῆ κινεῖται καὶ τρέμει μᾶλλον ἢ πλησίον τῆς μεγάλης λίμνης. Ἐκ τούτων πάντων ἐξάγεται ὅτι ὁ τόπος οὗτος εἶναι κυρίως ἢ ὑπὸ τοῦ Ἡροδότου μνημονευομένη λίμνη, καὶ ὅτι ἡ γῆ κατὰ τοῦτο τὸ μέρος εἶναι κοίλη καὶ ἐπομένως καθίσταται πιθανὴ ἢ μετὰ τῆς θαλάσσης ὑπόγειος κοινωμία, περὶ ἧς ὁμιλεῖ ὁ Ἡρόδοτος (2). καὶ τῷ ὄντι ἐν γαλήνῃ φαίνονται μέχρις ἱκανῆς ἀποστάσεως ἀπὸ τοῦ αἰγιαλοῦ οἱ διάφοροι χρωματισμοὶ τῆς πισσασφάλτου (3), αἱ λίμναι ἀπέχουσι 200 βήματα ἀπ' ἀλλήλων· φαίνεται δὲ ὅτι ἔχουσι τὰς πηγὰς ἐκ τοῦ πλησιοχώρου ψαμμίνου λόφου. Παρὰ τὰς

(1) Ἰδὲ ἀνωτέρω. (2) Αὐτ. (3) Δοδουέλλ I. 1, κ. 3.

μεγάλας λίμνας εἰσὶν ἔτι δύο ἢ τρεῖς ἐλάσσονες· πᾶσαι δὲ αὗται πληροῦνται κατ' ἀπρίλλιον, καὶ ἐπὶ τοῦ καθαροῦ ὕδατος φαίνεται ἐπιπλέουσα ὕλη κυανόχρους τῆς πυκνότητος τοῦ ρευστοῦ μέλιτος καὶ ἀποφέρουσι βρεῖαν ασφα- τώδη ὁσμὴν· ἀνερχομένη δὲ ἡ πισσάσφαλτος ἐπὶ τῆς ἐπι- φανείας κατὰ μεγάλας φουαλίδας καὶ ἐξατμιζομένη καθιστᾷ τὸν περίξ αέρα νοσώδη· ἡ δ' ἐπιφάνεια τοῦ ὕδατος βάπτε- ται βαθέως ἐκ τοῦ χρώματος τῆς ἀσφαλιτώδους αὐτῆς ὕλης· συλλέγουσι δὲ δι' ἀντλίων τὴν πισσάσφαλτον, ἥς ἡ κατ' ἔτος ποσότης εἶναι 80 — 100 ἀσκῶν, 150 λιτρῶν ἐκάστου. Θεωροῦντες δὲ ὅτι ἡ συλλογὴ τῆς πισσασφάλτου ἐνεργεῖται ἤδη οὐχὶ ὡς ἐπὶ τοῦ Ἡροδότου διὰ τοῦ ἐπιπόνου μέσου τῶν κλάδων τῆς μυρσίνης, ἀλλ' ἀπλῶς δι' ἀντλίας, καὶ ὅτι αἱ ἐνεστῶσαι λίμναι ἀπέχουσι πολὺ πλεόν τῶν ἀκτῶν τῆς θαλάσσης τοῦ ὅσου λέγει ὁ Ἡρόδοτος, καὶ ὅτι προσέτι με- γάλῃ εἶναι ἡ διαφορὰ μεταξὺ τῶν τότε καὶ τῶν νῦν διαμέ- τρων, δυνάμεθα εἰκότως νὰ ὑπονοήσωμεν ὅτι συνέβη μετα-βολὴ περὶ τὴν φύσιν τοῦ τόπου, προελθοῦσα πιθανῶς ἐκ συνεχῶν σεισμῶν, οἷ· ἡ νῆσος μεγάλως ὑπόκειται, καὶ ἐκ τῆς ὑπογείου ἐξαψέως, καὶ ὅτι αἱ τότε μὲν λίμναι ἐνεφράχ- θησαν, ἠνεώχθησαν δὲ ἤδη ἕτεραι αὐτ' ἐκείνων· διὰ τὸν φό-βον τῶν συνεχισταγῶν τούτων καὶ πολλάκις σφοδρῶν σισμῶν, ἐξ ὧν ἀφαιρεῖται πολὺ μέρος τῶν χαρίτων τῆς νήσου αἱ οἰκοδομαὶ κτιζονται ἅει ὅσον ἔνεστι χθαμαλό-τεραι. — Κατὰ πολλὰ μέρη τῆς νήσου εἰσὶ βράχοι γυψώδεις.

Ἡ Ζάκυνθος περιέχει τὴν πρωτεύουσαν ὁμώνυμον πόλιν καὶ 48 χωρία, τὰ μὲν ὄρεινά, τὰ δὲ πεδινά· οἱ δὲ κάτοι-κοι, κατὰ τὴν ἀπογραφὴν τοῦ ἔτους 1835 πεμφθεῖσαν παρὰ τοῦ Ἑλληνικοῦ ὑποπροξενείου πρὸς τὴν Κυβέρνησιν στυγερώθησαν πάντες 34,691, ὧν 18,091 ἄνδρες καὶ

16,650 γυναῖκες, ἔτι δὲ 799 πάροικοι τὸ ὅλον 35,490·
 τατὰ τὸν ἀκριβῆ στατιστικὸν πίνακα ληρθέντα παρ' ἡμῶν
 κατὰ τὸ ἔτος 1848 συμποσοῦνται ἤδη 59,837, ὧν 21,672
 ἄνδρες καὶ 17,965 γυναῖκες, καὶ ἐξ αὐτῶν τὴν μὲν πόλιν
 οἰκοῦσιν 8,584 ἄνδρες καὶ 8,119 γυναῖκες τὸ ὅλον 16,703,
 τὰ δὲ χωρία 18,288 ἄνδρες καὶ 9,856 γυναῖκες, τὸ ὅλον
 28,144· ἔτι δὲ εἰσὶ πάροικοι εἰς μὲν τὴν πόλιν 1,449, εἰς δὲ
 τὰ χωρία 114. — Ἐκκλησίαι εἰσὶν ἐπὶ τῆς νήσου 495, ὧν 59
 ἐντὸς τῆς πόλεως καὶ 436 εἰς τὰ χωρία, ἐμπεριλαμβανομέ-
 νων καὶ τινων τοῦ δυτικοῦ δόγματος. — Οἰκίαι εἰσὶν εἰς μὲν
 τὴν πόλιν 2,003 δίσετοι καὶ 1,373 μονόσετοι, τὸ ὅλον
 3,376, εἰς δὲ τὰ χωρία 2,290 δίσετοι καὶ 7,236 μονόσετοι,
 τὸ ὅλον 9,526. — Εἰς τὰ χωρία εἰσὶ 326 αὐλοὶ, 1,800
 ἵπποι, 2,100 ἡμίονοι, 900 ὄνοι, 12,665 αἰγες, 241 βόες
 ἀροτῆρες, 6,989 πρόβατα· ἐκ δὲ τῶν κατοίκων τῶν χωρίων
 εἰσὶν 8,000 γεωργοὶ, 22 συμβολαιογράφοι, 23 ἐμβολοποιοί,
 5 σιδηρουργοὶ, 125 τειχοποιοί, 7 λεπτοουργοί, 3 ζωγρά-
 φοι, 9 βαφεῖς. — Οἱ Ζακύνθιοι εἰσὶν ἐν γένει πνευματώ-
 δεις, μιμητικοί, φιλότεχνοι, λίαν εὐαίσθητοι καὶ εὐερεθί-
 στοι, καὶ ὀλίγον τι κοῦφοι· ἔχουσιν ἐκ φύσεως φαντασίαν
 ζωηράν καὶ σφοδράν κλίσιν πρὸς τὴν ποίησιν, τὴν μουσικὴν,
 τὴν ζωγραφικὴν καὶ τὰς τέχνας, καὶ ἐπιδίδουσι κατὰ τὸ
 μᾶλλον καὶ ἥ-τον εἰς ταῦτα πάντα, καὶ καθ' ὅσον ἡ ἀνα-
 τροφὴ τελειοποιεῖται κατὰ τοσοῦτο καὶ ἡ περὶ τὰ τοιαῦτα
 πρόοδος καθίσταται ἐπαισθητοτέρα. — Τὸ ἐμπόριον, αἱ
 τέχναι καὶ ἡ γεωργία εἰσὶ τὸ κύριον ἀντικείμενον τῶν κα-
 τοίκων τῆς νήσου ταύτης· ἡ γεωργία μάλιστα, καθ' ὅσον
 ἀφορᾷ ἰδιαιτέρως τὴν καλλιέργειαν τῆς ἀμπέλου καὶ τῆς
 Κορινθιακῆς σταφίδος ἔφθασεν εἰς τὸ ἑπακρον τῆς τελειό-
 τητος, ὥστε ἡ χαρίσσα πεδιάς τῆς Ζακύνθου θάλλει ὥς

τερπνός παράδεισος καὶ πανταχοῦ φαίνεται τὸ ἄνετον καὶ τὸ εὐκατάστατον τῶν χωρικῶν· ἡ κηπουρικὴ προοδεύει καὶ αὕτη καθ' ἐκάστην ἐπὶ τὸ μᾶλλον καὶ μᾶλλον· 5,000 σχεδὸν γεωργῶν ἐξερχόμενοι τῆς νήσου ἐτησίως κατὰ τὸ θέρος, ἔρχονται εἰς τὴν Πελοπόννησον καὶ τὴν Στερεὰν Ἑλλάδα, καὶ ἐπανερχόμενοι, φέρουσι μεθ' ἑαυτῶν γεννήματα, τὸν καρπὸν τῆς ἐργασίας αὐτῶν· τέκτονες, κτίσται, λεπτουργοὶ καὶ σιδηρουργοὶ μεταβαίνουσι κατ' ἔτος εἰς τὰς λοιπὰς Ἰωνικὰς νήσους καὶ εἰς τὴν Ἑλλάδα ἔνθα ἐργαζόμενοι μέχρι τινὸς ἐπιστρέφουσιν οἴκαδε μετὰ τοῦ κέρδους τοῦ ἐκ τῶν κόπων αὐτῶν. — Τὰ κοινότερα χειροτεχνήματα τῶν Ζακυνθίων εἰσὶ χρυσᾶ πλέγματα, ἐξ ὧν κατασκευάζουσι περικάρπια (βραχιόλια) καὶ σειρὰς χλαίνας ἐξ αἰγίου τριχὸς, ῥινόμακτρα καὶ ὑφάσματα μεταξωτὰ οὐκ εὐκαταφρόνητα, ὑφάσματα τινὰ βαμβάκινα, νῆμα βαμβάκινον χειρόκλωστον βύρσαν καὶ σαπώνιον, πάντα δὲ ταῦτα πρὸς χρῆσιν τοῦ τόπου, πλὴν τοῦ σαπωνίου, ἐξ οὗ ἐξάγεται ποσότης 410,000 ὀκάδων κατ' ἔτος. — Τὸ ναυτικὸν τῆς νήσου συνίσταται εἰς 20 πλοῖα ἐμπορικὰ καὶ 300 σκάφας καὶ πλοιάρια διὰ τὴν ἄγραν καὶ διὰ τὸ μετὰ τῆς Στερεᾶς καὶ τῶν νήσων τῆς Ἑλληνικῆς ἐπικρατείας ἀκτεμπόριον.

Ἡ Ζάκυνθος ἦν ποτὲ ἡ ἀποθήκη τῶν ἐξ Ἰταλίας καὶ τῶν ἄλλων τόπων τῆς Εὐρώπης ἐρχομένων ἐμπορευμάτων, ἃ μετεβιβάζοντο ἐντεῦθεν εἰς Ἑλλάδα, Αἴγυπτον, Κωνσταντινούπολιν καὶ τὰς νήσους τοῦ Αἰγαίου πελάγους· ἀλλ' ἀφ' οὗτο ἡ Ἑλλὰς ἀνεκτήσατο τὴν ἀνεξαρτησίαν αὐτῆς, ἀφ' οὗτο τὸ δίκαιον τῆς ιδιοκτησίας ἐξησφαλίσθη, καὶ ἕτεραι εὐθεῖαι ὁδοὶ ἠνεφύχθησαν πρὸς τὸ ἐμπόριον τῆς Αἰγύπτου καὶ τοῦ Βοσπόρου, ἡ ἀνάγκη τῆς ἐν Ζακύνθῳ ἐμποραποθήκης ὅλως ἐξέλειπεν· ὥς δὲ προσέτι πολυάριθμοι οἰκογένειαι Ἑλληνικαὶ

πρὸ πολλοῦ καταφυγεῖν εἰς Ζάκυνθον, ἅμα μετὰ τὴν ἀποκατάστασιν τῶν Ἑλληνικῶν πραγμάτων μετέβησαν εἰς Ἑλλάδα, τὸ πρὶν ἔκμαζον ἐμπόριον τῆς νήσου ταύτης μεγάλως ἐξησθένησεν ἢ τότε νῦν ἔχον ἐμπορικὴ ζυγостаθμία τῆς Ζακύνθου εἶναι ὡς ἐφεξῆς =

Εἰσαγωγή. — Ἐκ διαφόρων τόπων τῆς Εὐρώπης πάντα τὰ τῆς πολυτελείας ἀντικείμενα — Ἐξ Ἰταλίας, Γαλλίας καὶ Ἀγγλίας τὰ διάφορα αὐτῶν χειροτεχνήματα. — Ἐξ Ἑνετίας καὶ Τεργέστης ἡ ξυλεία τῆς οἰκοδομῆς. — Ἐξ Ἑλλάδος τὰ πυρόξυλα. — Ἐκ Ῥωσίας ὁ σίδηρος. — Ἡ ζάχαρη, ὁ καφὲς καὶ πάντα σχεδὸν τὰ ἐκ τῶν δύο Ἰνδιῶν ἐρχόμενα εἰσάγονται ὑπὸ ἐμπόρων Ἀγγλων. — Ἐπειδὴ τὰ πρὸς τροφήν ἐπιτόπια κτήνη δὲν ἐξαρκοῦσι πρὸς τὰς ἀνάγκας τῶν κατοίκων ὁ ἐλλείπων ἀριθμὸς ἀγοράζεται ἀπὸ τῆς Πελοποννήσου καὶ τῆς Στερεᾶς Ἑλλάδος· κατὰ τὸν ὑπολογισμὸν τοῦ τελωνείου ὁ ἀριθμὸς τῶν κατ' ἔτος πρὸς χρῆσιν τῶν κρεοπωλείων εἰσαγομένων ζώων συμποσοῦται εἰς 1,800 κερασφόρα βόας καὶ δαμάλεις, 17,000 προβάτων καὶ χοίρων κτλ. προσέτι καὶ 100 περίπου ἄχθοφόρα· ἄλλοτε ὅτε τὰ κερασφόρα ἦσαν ἀφθονώτερα ἐν Ἑλλάδι, εἰσήγοντο ἐν πλείονι ἀριθμῷ, καὶ συνεποσοῦντο ὡς ἔγγιστα 4,000· ἡ δὲ εἰσαγωγή τῶν αἰγοπροβάτων ἐξ ἐναντίας ἦν τότε κατ' ἀναλογίαν ὀλιγαριθμοτέρα τῆς νῦν. — Τὸ πρὸς τὴν συνήθη χρῆσιν τοῦ τόπου ἀναγκαῖον βούτυρον καὶ ὁ ὑπὸ τοῦ λαοῦ δαπανώμενος τυρὸς προμηθεύονται ἐκ τῆς Πελοποννήσου καὶ τῆς Στερεᾶς Ἑλλάδος. — Τὰ ἰχθυοτροφεῖα τῆς Αἰτωλίας καὶ τὰ παράλια τῆς Ἀχαΐας καὶ τῆς Ἠλείας παρέχουσιν ἐτησίως εἰς τὴν Ζάκυνθον περίπου 50,000 ὀκάδων ἰχθύων νεαλῶν καὶ μεγάλην ποσότητα ταριχευτῶν· προσέτι δὲ καὶ ἐκ τοῦ Ἀγγλικοῦ ἐμπορίου εἰσάγονται αἱ

χαρίγγαι καὶ ἄλλα εἶδη ταριχευτῶν. — Ὅτε τὸ ἐμπόριον τοῦ Εὐξείνου Πόντου δὲν ἦτον εἰσέτι ὅλως ἐλεύθερον, ἡ Ζάκυνθος ἐλάμβανε πάντα σχεδὸν τὰ τῆς πρώτης ἀνάγκης ἀντικείμενα ἐκ τῆς Πελοποννήσου καὶ τοῦ λοιποῦ τῆς Ἑλλάδος· ἀλλ' ἀπὸ 50 ἥδη ἐτῶν ἡ Ῥωσσία μόνη προμηθεύει τὸν πρὸς τὸν τόπον ἀναγκαῖον σῖτον, τὸ χαβιάρι καὶ ἄλλα ταριχευτά. — Κατὰ τὰς πληροφορίας τοῦ τελωνείου τῆς Ζακύνθου δοθείσας τῷ Ἑλληνικῷ Ὑποπροξενεῖω ἐν ἔτει 1835 τὰ ἐν διαστήματι ἔτους καταβαλλόμενα πρὸς ἀγορὰν τῶν εἰσαγομένων συμποσοῦνται εἰς τὰ ἑξῆς =

Προϊόντα τῶν δύο Ἰνδιῶν	Δραχ.	230,000
Χειροτεχνήματα	»	932,000
Γεννήματα διαφόρων εἰδῶν	»	1128,000
Ύλαι ἀκατέργαστοι	»	170,000
Ζῶα μεγάλα καὶ μικρά	»	404,000
Βούτυρον καὶ τυρὸς	»	96,000
Κρέας, ἰχθεῖς νεαλεῖς καὶ ταριχευτοὶ	»	266,000
Πάντα τὰ λοιπὰ ἀντικείμενα	»	337,000
		3,563,000

Ἐξαγωγή. — Τὰ κύρια ἀντικείμενα τῆς ἐξαγωγῆς εἰσὶν, ὡς προεῖρηται, ἡ Κορινθιακὴ σταφίς, τὸ ἔλαιον καὶ τὸ σαπώνιον ἡ σταφίς ἐκπέμπεται ἅπασα σχεδὸν εἰς Ἀγγλίαν πλὴν μικρᾶς ποσότητος. ἦν οἱ Ἄγγλοι ἔμποροι αὐτοὶ μεταπωλοῦσιν εἰς ἄλλους ξένους· ἡ κατ' ἔτος ἐξαγομένη ποσότης τῆς σταφίδος πρὸ 50 μὲν ἐτῶν ἦν, ὡς εἴρηται, περίπου 8,000,000 λιτρῶν· κατὰ δὲ τὸ ἔτος 1835 περίπου 9,000,000 λιτρ. ἥδη δὲ ἐστὶ 11,000,000 λιτρ. ἡ δὲ τοῦ ἐλαίου κατὰ μὲν τὸ ἔτος 1835 ἦν 20,000 ἥδη δὲ εἶναι 25,000 βίκων ἢ βαρελῶν κατ' ἔτος· πωλεῖται δὲ συνήθως τὸ ἐξαγόμενον ἔλαιον εἰς Μασσαλίαν καὶ μέρος εἰς Ἑνετίαν καὶ Τεργέστην.

σπανίως δὲ μικρά τις ποσότης εἰς Γένουαν καὶ Λιβόρνον· τὸ δὲ ἐν τῇ νήσῳ κατασκευαζόμενον σαπώνιον πωλεῖται ὡσαύτως εἰς Μασσαλίαν· ἡ ἐκ τῶν εξαγομένων τούτων προϊόντων πρόσοδος ἦν κατὰ τὸ ἔτος 1835 ἡ ἐξῆς =

Κορινθιακὴ σταφίς	Δραχ.	2,160,000
Ἴλαιον	»	960,000
Σαπώνιον	»	480,000
		3,600,000

Εἰς τὴν ἀνωτέρω ἔκθεσιν τοῦ ἐνεργητικοῦ καὶ παθητικοῦ ἐμπορίου τῆς Ζακύνθου δὲν ἐμπεριελήφθησαν καὶ ἕτερα τινὰ καὶ ξένα καὶ ἐντόπια φυσικὰ καὶ τεχνητὰ εξαγόμενα ἀντικείμενα, ὡς οὐδ' αἱ ἐκ τοῦ ἐμπορικοῦ ναυτικοῦ προερχόμεναι ὠφέλειαι, οὐδὲ τὰ ὑπὸ τῶν διαφόρων τεχνητῶν ἐν ταῖς ξέναις χώραις προσποριζόμενα κέρδη. Ἐὰν θεωρηθῶσι ταῦτα πάντα, καὶ προσέτι ἡ ἐκ τῆς αὐξήσεως τῆς ποσότητος τῶν κυρίων προϊόντων διαφορά τῆς κατ' ἔτος λαμβανομένης τό γε νῦν ἔχον προσόδου, καθίσταται δῆλον ὅτι ἡ ἐμπορικὴ ζυγостаθμία εἶναι ἐπωφελεστέρα πρὸς τὴν Ζάκυνθον ἢ ὅσον κατὰ πρῶτον ἐκ τῆς παρούσης ἐκθέσεως φαίνεται. — Οἱ κάτοικοι τῆς νήσου ὑπόκεινται εἰς φορολογίαν ἐπὶ τῶν ἀντικειμένων τῆς εἰσαγωγῆς καὶ τῆς ἐξαγωγῆς, ἐπὶ τῶν δικαστικῶν καὶ ὑγειονομικῶν καταστημάτων, ἐπὶ τῶν λιμένων καὶ τοῦ ταχυδρομείου, καὶ εἰς τινὰ προσέτι ἐλαφρὸν ἀστυκὸν φόρον. — Τὰ εἰσαγόμενα ἐμπορεύματα ὑπόκεινται εἰς ὠρισμένον δασμὸν (ταρίφαν) καὶ ἔνθα δὲν ὑπάρχει προσδιορισμὸς πληρώνουσι τὰ μὲν δι' Ἰωνικῶν, Ἀγγλικῶν καὶ Αὐστριακῶν πλοίων ἐρχόμενα 7 0/0, τὰ δὲ διὰ παντὸς ἄλλου πλοίου 8 0/0. Ἐκ τῶν εἰσαγομένων εἰσὶν ἐλεύθερα φόρου τὰ ἐξῆς = οἱ ἀροτῆρες βόες, τὰ αἰγοπρόβατα γενικῶς, τὰ γεωργικὰ ἐργαλεῖα, ὁ σῖτος καὶ πάντα

τὰ γεννήματα γενικῶς (ἐκτὸς τῶν ὀσπρίων καὶ τοῦ σήσάμου), οἱ σπόροι, οἱ βολβοὶ καὶ τὰ ξένα φυτὰ παντὸς εἶδους, τὰ καλάμια καὶ τὰ στηρίγματα τῶν ἀμπέλων, αἱ σεφάναι καὶ τὰ ξύλα παντὸς εἶδους πρὸς κατασκευὴν βαρελίων καὶ ἐργαλείων διὰ τοὺς μύλους καὶ διὰ τὰ ἐλαιοτριβεῖα καὶ τὰ βοτρυοτριβεῖα, τὰ χορταρικά, τὰ ὀρνίθια καὶ τὰ ὠά. — Ἐκ τῶν ἐξαγομένων ἡ μὲν Κορινθιακὴ σαφ' ἑς καὶ τὸ ἔλαιον πληρῶνουςι 18 0/0· ὁ ἐγχώριος οἶνος 6 0/0, τὸ δὲ σαπῶνιον 8 0/0· ἐλεύθερα δὲ φόρου εἰσὶ πάντα τὰ λοιπὰ εἶτε γεωργικὰ, εἶτε τεχνουργικὰ προϊόντα· ἐτι δὲ καὶ τὰ ξένα ἐμπορεύματα ὅσα ἐπλήρωσαν ἅπαζ φόρον εἰσαγωγῆς, ἢ ὅσα εἰσὶν ἐλεύθερα φορολογίας. — Τὰ ἐκ τῶν δικαστικῶν πράξεων εἰσπραττόμενα χρήματα πληρῶνουςι τὰ ἐξόδα τοῦ δικαστικοῦ καταστήματος καὶ ἐνίοτε ὑπερβαίνουσιν· ὅπερ τῷ ὄντι ἐπιβαρύνει ὁπωσοῦν τὸν λαόν. — Τὰ ἐπὶ λόγῳ τῶν ὑγειονομικῶν καταστημάτων συναγόμενα εἰσὶ διωρισμένα πρὸς πληρωμὴν τῶν δικαιωμάτων τοῦ λιμένος καὶ τῆς ἐνδομήσεως. — Τὸ ταχυδρομικὸν δικαίωμα πρεῖβη εἰς βαθμὸν ἀνυπόφορον, καὶ ὅμως δὲν καταβάλλεται αἰεὶ παρὰ τῆς ἀρχῆς ἡ ἀπαιτουμένη φροντίς πρὸς τακτικὴν ἀντιμετάδοσιν τῆς ιδιωτικῆς ἀλληλογραφίας.

Ἐκ μόνης τῆς Ζακύνθου εἰσέρχεται εἰς τὸ ταμεῖον τῆς οἰκονομίας εἰσόδημα ἐτήσιον 90,000 καὶ ἐνίοτε ἕως 100,000 λιρῶν σερλ.=2,800,000 δραχμῶν.

Φιλανθρωπικὰ καταστήματα εἰσὶν ἐν Ζακύνθῳ τὰ ἐξῆς = Ἐν νοσοκομεῖον διὰ τοὺς πτωχοὺς ἀσθενεῖς καὶ ἕτερον διὰ τὰ ἀπερρίμμενα βρέφη· ἀμφότερα συντηροῦνται δι' ἐξόδων τῆς πόλεως. — Ἐν νοσοκομεῖον διὰ τὰς πτωχὰς γυναῖκας συντηρούμενον δι' ἐξόδων τινὸς τῶν εὐγενῶν οἰκογενειῶν τῆς νήσου. — Μία ἐταιρεία ξιπρῶν συστηθεῖσα τῷ 1829

διὰ τὸν φόβον τῆς χολορροίας· ἡ ἑταιρεία αὕτη καταγίνεται οὐ μόνον εἰς τὴν πρόοδον τῆς ἐπιστήμης, ἀλλὰ καὶ εἰς εὖρεσιν τῶν ἐπιτηδαιοτέρων μέσων πρὸς σωτηρίαν τοῦ λαοῦ, ἐν περιστάσει παύλους, χολορροίας κτλ. Ἀνέλαβε πρὸς τοῦτοις αὐτοπροαιρέτως τὸ χρέος τοῦ ἐπισκέπτεσθαι τοὺς πτωχοὺς ἀοθενεῖς τακτικῶς καὶ κατὰ χάριν, φροντίσασα καὶ τὴν ἀποκατάστασιν πόρου σταθεροῦ πρὸς ἐξοικονόμησιν τῶν ἱατρικῶν καὶ ἄλλων ἀναγκαίων βοηθημάτων.

Ἰπάρχει ἐν Ζακύνθῳ καὶ τράπεζα χρηματιστικὴ δανείζουσα ἐπὶ ὑποθήκῃ πρὸς 4 0/0 κατ' ἔτος· βοήθεια ἐπωφελεσιτάτη καὶ σωτήριον καταφύγιον δ.ἀ τοὺς ἐνδεεῖς· ἡ σύστασις αὐτῆς ἐγένετο τῷ 1670, καὶ τὰ κεφάλαια ἦσαν κατ' ἀρχὰς 6,000 ριαλίων ἀναλογούντων τότε τῇ ποσότητι 1,500 ἢ 2,000 ταλλήρων δισηλῶν, ἥδη δὲ ὑπερβαίνει τὴν ποσότητα τῶν 100,000 δισηλῶν = 600,000 δραχμῶν.

Σήμερον ἡ Ζάκυνθος εἶναι μᾶλλον καλλιεργημένη, μᾶλλον πεπληθυσμένη καὶ μᾶλλον ἀκμαζούσα ἢ τὸ παλαι. Μ. Γ. ἀπὸ τῆς πόλεως 18°, 34', 27". πλ. 37, 47, 17. ἀπὸ τῆς δυτ. ἄκρ. Μ. 18, 17, 5. πλ. 37, 51, 00. ἀπὸ τῆς βορ. ἄκρ. Μ. 18, 20, 30 πλ. 37, 56, 50. Ἀπὸ τοῦ νοτ. ἀνατ. Μ. 18, 39, 10. πλ. 37, 42, 30.

Ο Ρ Η.

ἘΛΑΤΟΣ, τὸ ὑψηλότατον τῶν ὄρων τῆς νήσου, κείμενον μεμονωμένον κατὰ τὸ νοτ. ἀνατολικὸν καὶ ἀναφερόμενον ὑπὸ τοῦ Πλινίου (1).

* Σκοπός· ἀπέχει 17 1/4 μιλ. τοῦ ὄρους Γερίου Ν. Α. καὶ 4 1/2 μιλ. τῆς πόλεως Ζακύνθου· ἐπὶ τῆς κορυφῆς αὐτοῦ κεῖται μοναστήριον.

(1) Πλίν. Φυσ. Ἱστ. β, 4, κ. 19 — Mons Elatus ibi nobilis.

* ΓΕΡΙ κατὰ τὸ βόρειον· 17 1/4 μιλ. ἀπὸ τοῦ Σκοποῦ Β. Δ. καὶ 12 μ. ἀπὸ τῆς πόλεως Ζακύνθου ὡσαύτως.

Πάντα τὰ λοιπὰ εἰσὶ ταπεινὰ καὶ μᾶλλον λόφοι· τὰ ὄρη τῆς Ζακύνθου ἀρχόμενα κάτωθεν τοῦ λιμένος Χερίου, ἐκτείνονται καθ' ἅπαν τὸ δυτικὸν, τὸ βόρειον καὶ τὸ βορ. ἀνατολικὸν τῆς νήσου, καὶ περικυκλοῦντα αὐτήν, ἀποτελοῦσι σειρὰν ἀλληλένδετον, πλὴν τοῦ Σκοποῦ, ὃς κεῖται μεμονωμένος.

Ὅπισθεν τῶν περὶ τὴν πόλιν ὀρέων ἐκτείνεται ἡ περὶ-φημος κοιλάς τῆς Ζακύνθου, θαυμαστὴ διὰ τὴν ἔκτασιν καὶ τὴν ὠραιότητα· ἡ κοιλάς αὕτη εἶναι ἐντελῶς καλλιερ-γημένη, πλουσίως πεφυτευμένη καὶ τερπνὰ σποράδην ἐπ' αὐτῆς ἀγροκήπια καθωραϊζουσιν αὐτὴν θαυμασίως· ἐκτείνεται δὲ ἡ θεὰ ἀπ' αὐτῆς ἐπὶ τὴν Ἰωνικὴν θάλασσαν, καὶ ἐπὶ τὰ πόρρωθεν σκιωδῶς φαινόμενα ὄρη τῆς Ἑλλάδος.

Α Κ Ρ Ω Τ Η Ρ Ι Α.

* ΣΧΙΝΑΡΙ τὸ βορειότατον 17 1/4 μιλ. ἀπὸ τῆς πόλεως Ζακύνθου Β. Δ. ἀπέναντι τοῦ ἀκρ. τῆς Πελοποννήσου Χελωνάτα.

* ΚΡΥΟ-ΝΕΡΟΝ κατὰ τὴν ἀνατολικὴν πλευράν· 17 μιλ. ἀπὸ τοῦ ἀκρ. Σχιναρίου Ν. Δ. καὶ 2 3/4 μιλ. ἀπὸ τῆς πόλεως Β.

* ΣΚΟΠΟΣ ἢ ΙΕΡΑΚΑΣ κατὰ τὸ ἀνατολικὸν 9 3/4 μιλ. ἀπὸ τῆς πόλεως Ν. Δ. καὶ 13 μιλ. ἀπὸ τοῦ ἀκρ. Χερίου Β. Δ.

* ΧΕΡΙ τὸ νοτιώτατον· 9 3/4 μιλ. ἀπὸ τοῦ ἀκρωτ. Σκοποῦ Ν. Δ.

Ἐκτὸς τῶν ἀνωτέρω κυρίων ἀκρωτηρίων εἰσὶ καὶ ἄλλα μικρὰ κατὰ τὴν ἀνατολικὴν πλευράν τῆς νήσου, ὡς

* ἍΓΙΟΣ ΝΙΚΟΛΑΟΣ κάτωθεν τῆς νησίδος Ἁγίου Νικολάου.

* ΔΟΒΙΑ κατ' ἀνατολὰς τοῦ λοιμοκαθαρτηρίου.

* ΒΑΣΙΛΙΚΟΝ ἄνωθεν τοῦ ἀκρ. Σκοποῦ ἢ Ἱέρακα.

ΚΟΛΠΟΙ.

* ΧΕΡΙ ἱκανῶς εὐρύχωρος κατὰ τὸ νοτ·ἀνατολικὸν τῆς νήσου· τὸ στόμιον αὐτοῦ ἔχει ἑκτασιν 8 μιλίων ἀπὸ τοῦ λιμένος Χερίου μέχρι τοῦ ἀκρ. Ἰέρακα· περιέχονται ἐν αὐτῷ δύο νησίδες, Πελοῦσον καὶ Μαραθονήσι.

ΠΟΤΑΜΟΙ.

ΚΑΜΟΪΡΑ μικρὸς ποταμὸς ὁ μόνος τῆς νήσου ἐκδιδοὺς εἰς τὴν θάλασσαν κατὰ νότον τῆς πόλεως· καὶ ἑτεροὶ τινὲς μικροὶ ῥύακες· τὰ ὕδατα τῆς Καμουῦρας εἰσὶν ὑφάλμυρα ὡς κοινωνοῦντα μετὰ τῶν θαλασσίων ὑδάτων.

ΠΟΛΕΙΣ.

ΖΑΚΥΝΘΟΣ ἡ μὲν πόλις τῆς ὁμωνύμου νήσου (1) κτισθεῖσα ὑπὸ Ζακύνθου τοῦ Δαρδάνου (2)· ἔκειτο ἐπὶ τοῦ αἰγιαλοῦ τῆς θαλάσσης κατὰ τὸ πρὸς ἀνατολὰς πέρας τῆς μεγάλης πεδιάδος· παρὰ τὴν πόλιν ἦν λιμὴν καὶ ὑπεράνω αὐτῆς ἡ ἀκρόπολις Ψωφίς (3), πρὸς δὲ τὸ νοτ·ἀνατολικὸν τὸ ὄρος ὁ Ἐλατος· ὁ Πλίνιος λέγει αὐτὴν πόλιν μεγαλοπρεπῇ (5) καὶ ὁ Στράβων ἀξιόλογον (5), ἐξ οὗ εἰκάζεται ὅτι εἶχε ναοὺς καὶ στοὰς καὶ θέατρον καὶ στάδιον καὶ παντὸς εἶδους δημοσίας οἰκοδομὰς ὅσαι καθωραΐζουσι πόλιν. Ὅτε οἱ Ῥωμαῖοι ἐγένοντο κύριοι τῆς νήσου (6), φαίνεται ὅτι ὠχύρωσαν καλῶς τὴν πόλιν ταύτην, διότι βλέπομεν ὅτι πολιορκηθεῖσα ὑπὸ τοῦ Ἀρχελάου ἀντέστη γενναίως διὰ τῆς ἰδίας μόνον αὐτῆς δυνάμεως, καὶ ἄνευ βοηθείας φρουρᾶς Ῥωμαϊκῆς (7).

(1) Τ. ΔΙΕ β. 28, κ. 24 urbem unam habet. (2) 121 Ζάκυνθος νῆσος. (3) Δύτ. (4) Πλίν. Φυσ. Ἱστ. β. 4, κ. 19 — cum oppido magnifico. (5) Στράβ. β. 10, σ. 458. (6) 18. Ζάκυνθος νῆσος περὶ τὰ τέλη. (7) Τ. ΔΙΕ. 92, 26.

* Ζάκυνθος, ἡ πρωτεύουσα τῆς νήσου παρὰ τὴν θάλασσαν πλησίον λιμένος ἐπὶ τῆς θέσεως τῆς ἀρχαίας πόλεως, κατ' ἀρσπεράν τῶν ἐκβολῶν τοῦ ποταμοῦ Καμοῦρας, καὶ κατὰ τὰς ὑπωρείας σειρᾶς ἡμικυκλοειδῶν λόφων, ἐξ ὧν ἀποτελεῖται ὁ λιμὴν· περιέχει καλὰς οἰκοδομὰς καὶ κατοίκους ὡς ἔγγιστα 17,000, ἐμπεριλαμβανομένων ὀλίγων τινῶν οἰκογενειῶν τοῦ δυτικοῦ δόγματος καὶ τινων Ἰουδαίων ἐχόντων τρεῖς συναγωγάς· ἡ λευκότης τῶν οἰκιῶν αὐτῶν παῖσι γενικῶς εἰσὶν ἀσβεστάλειπτοι ἐξωθεν ἀποτελεῖ θεῖαν εὐφρόσυνον· μεγάλη φροντίς καταβάλλεται παρὰ τῆς Ἀγγλικῆς κυβερνήσεως πρὸς διατήρησιν τῆς καθαρότητος τῶν ἀγυιῶν καὶ πρὸς βελτίωσιν καὶ κατὰ πάντα καλλωπισμὸν ταύτης τῆς πόλεως· τὸ φρούριον αὐτῆς κείμενον ἐπὶ λόφου εἶναι ἡ ἀρχαία ἀκρόπολις Ψωφίς (1)· κάτωθεν τοῦ φρουρίου, οὐ πόρρω τῆς θαλάσσης ὑπάρχει κρήνη ὕδατος ἀρίστου καὶ τοσοῦτον διαπαντὸς ἀφθόνου, ὥστε πάντα τὰ διὰ Κωνσταντινουπόλιν καὶ Ἀλεξάνδρειαν ὡς καὶ τὰ ἐκεῖθεν ἐπανερχόμενα πλοῖα ἐκ ταύτης τῆς κρήνης ὑδρεύονται. Τὰ ὀπίσθεν τῆς πόλεως ὄρη σύγκεινται ἐκ τινος εἵδους λευκῆς γῆς καὶ καθ' ὅσα μέρη αὐτῶν δὲν κατεσκάφησαν ὑπὸ τῶν χειμάρρων γεννῶνται ἀφθόνως ἐλαῖαι καὶ ἄμπελοι. Οἱ περὶ τὴν πόλιν κῆποι εἰσὶ χαρίεντες καὶ ἀξιοθέατοι διὰ τὸ πλῆθος τῶν πορτοκαλεῶν, λεμονεῶν καὶ ἄλλων ὀπωροφόρων δένδρων. — Τὰ νομίσματα τῶν Ζακυνθίων φέρουσι τύπον Διὸς, Διονύσου, Ἀπόλλωνος καὶ Ἡρακλέους ὡς καὶ τρίποδος ἀξιολόγου τοῦ Ἀπόλλωνος· ἐξ οὗ δείκνυται ὅτι πάντες οἱ ῥηθέντες θεοὶ ἐτιμῶντο καὶ εἶχον ναοὺς ἐν Ζακύνθῳ· ὡσαύτως δὲ καὶ ἐπὶ νομίσματος Ἰουλίας δόμνας εὑρίσκεται ὁ Ἀρκαδικὸς Πάνκρατων παῖδα, ἴσως τὸν Ζάκυνθον, τὸν ἐξ Ἀρκαδίας οἰκί-

στην τῆς νήσου καὶ τῆς πόλεως (1)· καὶ ἐφ' ἑτέρου δὲ νομίσματος φαίνεται ἀφ' ἑνὸς μέρους ὁ Ἑρμῆς καὶ ἀφ' ἑτέρου ὁ Ἡρακλῆς (2)· ἥδη δὲ οὐδὲν λείψανον ναοῦ σώζεται, πλὴν ἑνὸς καὶ μόνου τριγλύφου ἐν τῇ ἀκροπόλει (3) Δωρικῆς τάξεως, καὶ τινὰ ἄλλα ἐν τῷ χωρίῳ Μελινάδῳ (4) καὶ μέρη τινὰ ἐπιγραφῶν ἐπὶ τεμαχίων μαρμάρων εἰς ἐκκλησίας. Ἐντὸς τῆς πόλεως εἰσὶ 59 ἐκκλησίαι, 47 μύλοι, 301 ἵπποι, 23 ἡμίονοι, 159 ὄνοι, 110 αἴγες· ἐκ δὲ τῶν κατοίκων εἰσὶ 1449 πάροιχοι, 344 Ἑβραῖοι, 622 γεωργοί, 14 συμβολαιογράφοι, 395 ἐμβαδοποιοί, 70 σιδηρουργοί, 52 χρυσοῦχοι, 165 τειχοποιοί, 157 λεπτουργοί, 11 ὀπλοποιοί, 239 ἔμποροι, 76 οἰνοπῶλαι, 50 ναῦται καὶ ἄλιεῖς, 26 ζωγράφοι, 37 βαφεῖς, 35 ἄρτοποιοί, 61 κουρεῖς, 26 ἰατροί, 26 φαρμακοποιοί, 33 μεταξουργοί, 96 σαπωνουργοί, 67 κρεοπῶλαι, 30 κωποποιοί, 15 σχοινοποιοί, 29 κρηπιδοποιοί, 27 χλαινοποιοί, 35 μυλωθροί, 16 ῥάπται. Εἰς τὴν ἀπαριθμῆσιν δὲ ταύτην πιθανὸν νὰ συνέβησαν μικραὶ τινες μεταβολαὶ μέχρι τῆς ὥρας. Ἡ πόλις Ζάκυνθος ἀπέχει τοῦ ἀκρ. Κρύου νεροῦ 3 μιλ. Ν. Δ. τοῦ ἀκρ. Ἰέρακα 8 1/2 μιλ. Β. Δ. καὶ τοῦ ἀκρ. Σχιναρίου 17 1/4 μιλ. Ν. Α.

ΚΩΜΟΠΟΛΕΙΣ.

* ΧΕΡΙ κατὰ τὸ νότιον τῆς νήσου ἐν ὑπαρείαις ὄρους πρὸς τὴν θάλασσαν· 1 3/4 μ. ἀπὸ τοῦ ὁμωνύμου ἀκρωτηρίου, 2 1/2 μ. ἀπὸ τοῦ ὁμωνύμου λιμένος Ν. Δ. καὶ 11 1/4 μ. ἀπὸ τῆς πόλεως Ζακύνθου Ν. Δ. Οὐ πόρρω τῆς κωμο-

(1) Μιονέτος ἀρ. 20. Οὗτος θεωρεῖ τὸν Πᾶνα ὡς Σάτυρον. ἄλλὰ λανθάνεται. (2) Τα νομίσματα τῶν Ζακυνθίων εὐρίσκονται ἐν τῷ ἄλυσαντι τοῦ Σαῖν-Βικεντίου Πιν. 2, ἀρ. 1—3 καὶ παρὰ τὸν Μιοννέτον 2, 203, ἀρ. 1—20. (3) Δοδουέλλ 1, σ. 85. (4) Ἰδε Μελινάδον χωρίον.

πόλεως ταύτης κατ' ἀνατολὰς πρὸς τὸν λιμένα εἰσὶν αἱ
λίμναι, ἐξ ὧν πηγάζει ἡ πισσάσφαλτος.

ΧΩΡΙΑ.

* ΒΟΛΙΜΙΕΣ τὸ βορείοτατον πάντων, κατὰ νότον τοῦ
ἀκρ. Σχιναρίου καὶ κατὰ τὸ βορ-δυτικὸν τοῦ χωρ. Ἀρτα-
νιδῶν ἐπὶ τῆς ὁδοῦ τῆς πρὸς τὴν Ἀναφωνήτραν, περιέχει
ἐπέκεινα τῶν 1000 οἰκων.

* ἈΡΤΑΝΙΕΣ εἰς πρόποδας ὄρους κατὰ τὸ νοτ-ἀνατολι-
κὸν τοῦ χωρ. Βολιμιῶν καὶ τὸ βορ-ἀνατολικὸν τοῦ χωρίου
Ἀναφωνήτρας.

* ἈΝΑΦΩΝΗΤΡΑ ἐπὶ τριόδου ἀγούσης ἀφ' ἐνὸς μέρους
εἰς χωρ. Ἀρτανιές πρὸς τὸ βορ-ἀνατ. ἀφ' ἐτέρου εἰς χωρ.
Βρακιόνι πρὸς τὸ νοτ ἀνατ. καὶ ἀφ' ἐτέρου εἰς τὸ μοναστ.
τοῦ Ἀγ. Γεωργίου καὶ τὴν θάλασσαν πρὸς τὸ βορ-δυτικόν.

* ΒΡΑΚΙΟΝΙ ἐν ἐπιπέδῳ, ἐπὶ τῆς ὁδοῦ τῆς ἀγούσης εἰς
χωρ. Ἀναφωνήτραν πρὸς τὸ βορ-δυτικόν.

* ΠΛΕΜΟΝΑΡΙΟΝ ἐπὶ πλευρᾷς ὄρους πρὸς τὴν δυτικὴν
θάλασσαν, κατὰ τὸ δυτ-νότιον τοῦ χωρ. Ἀναφωνήτρας, τὸ
νοτ-δυτικὸν τοῦ χωρ. Βρακιονίου καὶ τὸ βορ-δυτικὸν τοῦ
χωρ. Μαριῶν.

* ΜΑΡΙΕΣ κατὰ τὸ νοτ-ἀνατ. τοῦ χωρ. Πλεμοναρίου,
ἐπὶ τῆς ὁδοῦ τῆς ἀγούσης ἀφ' ἐνὸς μέρους εἰς τὸ χωρ.
Ἀναφωνήτραν πρὸς τὸ βορ-δυτ. καὶ ἀφ' ἐτέρου εἰς τὸ χωρ.
Ἐξώχωραν πρὸς τὸ ἀνατ-νότιον.

* ΕΞΩΧΩΡΑ κατὰ τὸ βορ ἀνατ. τοῦ χωρ. Καμπίου καὶ
τὸ νοτ-δυτ. τοῦ χωρ. Γίρας ἐπὶ τῆς ὁδοῦ τῆς πρὸς τὸ χωρ.
Ἐξωχώρας, ἐπὶ τῆς ὁδοῦ τῆς πρὸς τὸ χωρ. Δείχαν κείμενον
κατὰ τὸ νοτ ἀνατολικόν.

* ΚΑΜΠΙ μικρὸν ἐπὶ τῆς πρὸς δυσμὰς θαλάσσης, κά-

τωθεν τοῦ λιμένος Βρωμίου, κατὰ τὸ νοτ-δυτ. τοῦ χωρ.
Ἐξωχώρας ἐπὶ τῆς ὁδοῦ τῆς πρὸς τὸ χωρ. Δεόνε κείμενον
κατὰ τὸ νοτ-ἀνατολικόν.

* ΓΙΡΑ κατ' ἀνατ. τοῦ χωρ. Ἐξωχώρας καὶ δυσμ. τοῦ
χωρ. Κουκεσίου, ἐπὶ τῆς ὁδοῦ τῆς ἀγούσης ἀφ' ἑνὸς μέρους
εἰς τὸ χωρ. Δείχαν πρὸς τὸ νότ. καὶ ἀφ' ἑτέρου εἰς χωρ.
Φαγιάν πρὸς τὸ νοτ-ἀνατολικόν.

* ΚΟΥΪΚΕΣΙ κατ' ἀνατ. τοῦ χωρ. Γίρας, ἐπὶ τῆς τριό-
δου τῆς ἀγούσης ἀφ' ἑνὸς μέρους εἰς τὸ χωρ. Πηγαδάκια
πρὸς τὸ βόρ. ἀφ' ἑτέρου εἰς τὸ χωρ. Σκουλιάδον πρὸς τὸ
νοτ-ἀνατ. καὶ ἀφ' ἑτέρου εἰς τὸ χωρίον Φαγιάν πρὸς τὸ
νοτ-δυτικόν.

* ΠΗΓΑΔΑΚΙΑ κατὰ τὰς ὑπωρείας τοῦ πρὸς τὸν λιμένα
Χέρι ὄρους ἐπὶ τῆς ὁδοῦ τῆς ἀγούσης ἀφ' ἑνὸς μέρους εἰς
τὸ χωρ. Κούκεσι πρὸς τὸ νότ. καὶ ἀφ' ἑτέρου εἰς τὸ χωρ.
Καταστάρι πρὸς βορρᾶν.

* ΚΑΤΑΣΤΑΡΙ δύο χωρία τοῦ αὐτοῦ ὀνόματος ἐκατέ-
ρωθεν τῆς ὁδοῦ τῆς ἀγούσης ἀφ' ἑνὸς μέρους εἰς τὸ χωρ.
Πηγαδάκια πρὸς νότ. καὶ ἀφ' ἑτέρου πρὸς τὸ χωρ. Καρ-
λάταν πρὸς βορρᾶν.

* ΚΑΡΛΑΤΑ ἐπὶ τῆς ὁδοῦ τῆς ἀγούσης ἀφ' ἑνὸς μέρους εἰς
τὸ μικρὸν ἀπέχον χωρ. Καταστάρι πρὸς νότον καὶ ἀφ' ἑτέρου
εἰς τὸ χωρ. Ἀρτανιές πρὸς τὸ βορ-δυτ. Οὐ πόρρω τῆς Καρ-
λάτας εἰσὶν ἄλοπῆγια κατὰ τὸ βορ ἀνατ. πρὸς τὴν θάλασσαν.

* ΞΕΡΟΚΑΣΤΕΛΛΟΝ. } Ἐπὶ τοῦ αὐτοῦ ἀμφοτέρω ὄρους

* ΛΑΜΠΕΤΙ. } κατὰ τὸ ἀνατολικόν τῆς νήσου.

* ΓΕΡΑΚΑΡΙ ἐπὶ ὄρους κατ' ἀνατ. τοῦ χωρ. Κατα-
σταρίου καὶ τὸ βορ δυτικόν τοῦ χωρ. Καλεντζίου.

* ΚΑΛΕΝΤΖΙ ἐπὶ ὄρους κατὰ τὸ νοτ-ἀνατ. τοῦ χωρ.
Γερακαρίου καὶ τὸ δυτ. τοῦ χωρ. Τραγακίου.

* ΤΡΑΓΆΚΙ ἐπὶ ὄρους κατὰ τὸ δυτ-βόρ. τοῦ χωρ Κα-
λιπάδου καὶ τὸ βορ δυτ. τοῦ χωρ. Βελουσίου.

* ΒΕΛΟΥΣΙ ἐπὶ ὄρους ἐπὶ τῆς ὁδοῦ τῆς ἀγούσης ἀφ'
ἐνὸς μέρους εἰς τὸ χωρ. Καλιπάδον πρὸς δυσμὰς καὶ ἀφ'
ἐτέρου εἰς τὸ χωρ. Βανάτον πρὸς τὸ νοτ ἀνατ. οὐ πόρρω
τοῦ κατ' ἀνατολὰς κειμένου λιμένος τῆς Λεούσης.

* ΚΑΛΙΠΑΔΟΝ ἐπὶ τῆς ὁδοῦ τῆς πρὸς τὸ μικρὸν ἀπέ-
χον χωρ. Βελούσι πρὸς ἀνατολὰς τοῦ χωρίου Βελούσι καὶ
κατ' ἀνατ. τοῦ χωρ. Σκουλιάδου.

* ΣΚΟΥΛΙΑΔΟΝ κατὰ τὰς ὑπωρείας τοῦ πρὸς τὸν λιμένα
Χέρι ὄρους, ἐπὶ τῆς ὁδοῦ τῆς ἀγούσης ἀφ' ἐνὸς μέρους εἰς τὸ
ἐγγύτατα κείμενον χωρ. Κούκеси πρὸς τὸ βορ-δυτ. καὶ ἀφ'
ἐτέρου εἰς τὸ χωρ. Κουκουναριὰν πρὸς τὸ νοτ ἀνατολικόν.

* ΚΟΥΚΟΥΝΑΡΙΆ ἐπὶ τῆς ὁδοῦ τῆς ἀγούσης ἀφ' ἐνός
μέρους εἰς τὴν πρωτεύουσαν πόλιν πρὸς τὸ νοτ ἀνατ. καὶ
ἀφ' ἐτέρου εἰς τὸ Χ. Σκουλιάδον πρὸς τὸ βορ-δυτικόν.

* ΓΑΪΤΑΝΙ ἔξωθεν τῆς πόλεως ἐν πεδίῳ ἐπὶ τῆς ὁδοῦ
τῆς ἀγούσης ἀφ' ἐνὸς μέρους εἰς αὐτὴν πρὸς τὸ νότ. καὶ
ἀφ' ἐτέρου εἰς τὸ Χ. Βανάτον πρὸς τὸ βορ-δυτικόν.

* ΚΟΥΡΚΟΥΛΟΥΣΙ,

* ἍΓΙΟΣ ΚΥΡΙΚΟΣ,

* ΦΑΡΑΣ,

* ἍΓΙΟΣ ΔΗΜΗΤΡΙΟΣ.

} Ἐπὶ τοῦ αὐτοῦ πεδίου ἔνθα
καὶ τὸ Γαϊτάνι.

* ΒΑΝΑΤΟΝ ἐπὶ τῆς ὁδοῦ τῆς ἀγούσης ἀφ' ἐνὸς μέρους
εἰς τὸ Χ. Γαϊτάνι πρὸς τὸ νοτ-ἀνατ. καὶ ἀφ' ἐτέρου εἰς τὸ
Χ. Βελούσι πρὸς τὸ βορ-δυτικόν.

* ΔΡΆΚΙ κατὰ τὸ βόρ. τοῦ μικρὸν ἀπέχοντος Χ. Γα-
λάρου καὶ τὸ νοτ ἀνατ. τοῦ Χ. Φαγιῶν.

* ΓΑΛΑΡΟΝ ἐπὶ τῆς ὁδοῦ τῆς ἀγούσης ἀφ' ἐνὸς μέρους
εἰς τὸ Χ. Φιολίτι πρὸς τὸ νοτ-ἀνατ. καὶ ἀφ' ἐτέρου εἰς τὸ
Χ. Φαγιὰν πρὸς τὸ βορ-δυτικόν.

* ΦΑΓΙΑ ἐπὶ τῆς τριόδου τῆς ἀγούσης ἀφ' ἐνὸς μέρους εἰς τὸ Χ. Κούκеси πρὸς τὸ βορ ἀνατ. ἀφ' ἑτέρου εἰς τὸ Χ. Γίραν πρὸς τὸ βορ δυτ. καὶ ἀφ' ἑτέρου εἰς τὸ Χ. Γαλάρι πρὸς τὸ βορ δυτικόν.

* ΦΙΟΛΙΤΙ ἐπὶ τῆς ὁδοῦ τῆς ἀγούσης ἀφ' ἐνὸς μέρους εἰς τὸ Χ. Γαλάρων πρὸς τὸ βορ δυτ. καὶ ἀφ' ἑτέρου εἰς τὸ Χ. Βουγιάλων πρὸς τὰ νοτ-ἀνατολικόν.

ΒΟΥΓΙΑΛΩΝ ἐπὶ τῆς ὁδοῦ τῆς ἀγούσης ἀφ' ἐνὸς μέρους εἰς τὸ Χ. Φιολίτι πρὸς τὸ βορ-δυτ. καὶ ἀφ' ἑτέρου εἰς τὸ Χ. Λαγκαδάκια πρὸς τὸ νότιον.

* ΛΑΓΚΑΔΑΚΙΑ ἐπὶ τῆς ὁδοῦ τῆς ἀγούσης ἀφ' ἐνὸς μέρους εἰς τὸ Χ. Βουγιάλων πρὸς τὸ βόρειον, καὶ ἀφ' ἑτέρου εἰς τὸ Χ. Μελινάδων πρὸς τὸ νοτ-ἀνατολικόν.

* ΜΕΛΙΝΑΔΩΝ ἐπὶ τῆς ὁδοῦ τῆς ἀγούσης ἀφ' ἐνὸς μέρους εἰς τὸ Χ. Λαγκαδάκια πρὸς τὸ βορ-δυτ. καὶ ἀφ' ἑτέρου εἰς τὸ Χ. Λαγοπόδι πρὸς τὸ νοτ-ἀνατ. Κατὰ τὸ χωρίον τοῦτο καὶ κατὰ τὰ περίξ αὐτοῦ εἶναι ὁ τόπος ὁ τὸ πάλαι καλούμενος ἈΡΚΑΔΙΑ καὶ ναὸς Ἀρτέμιδος παρ' αὐτῷ.

* ΣΑΡΑΚΙΝΑΔΩΝ κατὰ τὸ δυτ. τῆς πόλεως καὶ τὸ βορ-ἀνατ. τοῦ Χ. Μελινάδου.

* ΛΑΓΟΠΟΔΙ ἐπὶ τῆς ὁδοῦ τῆς ἀγούσης ἀφ' ἐνὸς μέρους εἰς τὸ Χ. Μελινάδων πρὸς τὸ βορ-δυτ. καὶ ἀφ' ἑτέρου εἰς τὸ Χ. Ρομίρι πρὸς τὸ ἀνατ-νότιον.

* ΡΟΜΙΡΙ ἐπὶ τῆς ὁδοῦ τῆς ἀγούσης ἀφ' ἐνὸς μέρους εἰς τὸ Χ. Λαγοπόδι πρὸς τὸ βορ δυτ. καὶ ἀφ' ἑτέρου εἰς τὸ Χ. Μουσάκι πρὸς τὸ νοτ δυτικόν.

* ΜΟΥΣΑΚΙ ἐπὶ τῆς ὁδοῦ τῆς ἀγούσης ἀφ' ἐνὸς μέρους εἰς τὸ Χ. Ρομίρι πρὸς τὸ βορ ἀνατ. καὶ ἀφ' ἑτέρου εἰς τὸ Χ. Πισιμούδι πρὸς τὸ νότιον.

* ΠΙΣΙΜΟΥΔΙ ἐπὶ τῆς ὁδοῦ τῆς ἀγούσης ἀφ' ἐνὸς μέρους

εἰς τὸ Χ. Μουσάκι πρὸς τὸ βόρειον, καὶ ἀφ' ἐτέρου εἰς τὸ Χ. Λιτακιὸν πρὸς τὸ δυτ-νότιον.

* ΛΙΤΑΚΙΟΝ κατὰ τὰς ὑπερρείας τοῦ πρὸς τὸν λιμένα Χέρι ὄρους, ἐπὶ τῆς ὁδοῦ τῆς ἀγούσης ἀφ' ἐνὸς μέρους εἰς τὸ Χ. Πισιμούδι πρὸς τὸ ἀνατ βόρ. καὶ ἀφ' ἐτέρου εἰς τὴν κωμόπολιν Χέρι πρὸς τὸ νότιον.

* ἌΜΠΕΛΟΝ ἐπὶ ὄρους κατὰ τὸ βόρειον τῆς κωμοπό-
λεως Χερίου καὶ τὸ νοτ-ἀνατ. τοῦ Χ. Ἀγάλας.

ἈΓΆΛΑ ἐπὶ ὄρους κατὰ τὰς πηγὰς μικροῦ ῥύακος πρὸς τὸ βορ δυτ. τοῦ Χ. Ἀμπέλου, καὶ ἐπὶ τῆς ὁδοῦ τῆς ἀγού-
σης εἰς Χ. Χωλωμένον πρὸς τὸ βορ ἀνατολικόν.

* ΧΩΛΩΜΕΝΟΝ ἐπὶ ὄρους καὶ ἐπὶ τῆς τριόδου τῆς ἀγούσης ἀφ' ἐνὸς μέρους εἰς τὸ Χ. Ἀγάλαν πρὸς τὸ νοτ-
δυτ. ἀφ' ἐτέρου εἰς τὸ Χ. Λαγοπόδι πρὸς τὸ βορ-ἀνατ. καὶ
ἀφ' ἐτέρου εἰς τὸ Χ. Λείχαν πρὸς τὸ βορ-δυτικόν.

* ΛΕΪΧΑ ἐπὶ τῆς ὁδοῦ τῆς ἀγούσης ἀφ' ἐνὸς μέρους εἰς τὸ Χ. Χωλωμένον πρὸς τὸ νοτ-ἀνατ. καὶ ἀφ' ἐτέρου εἰς τὸ Χ. Ἐξωχώραν πρὸς τὸ βορ δυτικόν.

* ἈΓΙΟΣ ΛΕΩΝ ἢ ΛΕΟΝΕ ἐπὶ ὄρους κατὰ τὸ νοτ-δυτ. τοῦ Χ. Λείχας, τὸ ἀνατ-νοτ. τοῦ Χ. Ἐξωχώρας, καὶ ἐπὶ τῆς ὁδοῦ τῆς ἀγούσης εἰς τὸ Χ. Κάμπι πρὸς τὸ βορ δυτικόν.

* ἈΓΙΑ ΜΑΡΙΝΑ ἐπὶ ὄρους.

ΜΟΝΑΣΤΗΡΙΑ.

ΑΓ. ΙΩΑΝΝΗΣ ΕΙΣ ΤΑ ΛΑΓΚΑΔΙΑ ἐπὶ ὄρους.

ΠΑΝΑΓΙΑ ΣΠΗΛΙΩΓΙΣΑ ἢ ΑΝΑΦΩΝΗΤΡΑ ἐπὶ ὄρους.

ΑΓ. ΑΝΔΡΕΑΣ κατὰ τὸ βορ δυτ. τῆς νήσου, οὐ πόρρω τῆς θαλάσσης, πρὸς τὸ βορ δυτ. τοῦ χωρ. Βολιμιῶν, καὶ τὸ δυτ-βόρ. τοῦ μοναστ. Ἀγ. Γεωργίου.

ΑΓ. ΓΕΩΡΓΙΟΣ ἐπὶ τῆς βορ-δυτικῆς παραλίας τῆς νήσου

εἰς πρόποδας ὄρους, κατὰ τὰ βορ-δυτικὸν τοῦ χωρ. Αναφω-
γήτρας καὶ τὸ ἀνατ νότ. τοῦ μοναστ. Ἁγ. Ἀνδρέου· ὁ Ἁγ.
Γεώργιος εἶναι τὸ μέγιστον τῶν λοιπῶν μοναστηρίων καὶ
ἐν ἀρίστη θέσει·

Ἐκτὸς τῶν εἰρημένων μοναστηρίων εἰσὶ καὶ ἕτερα τινά·
τὰ πλείω δὲ τῶν μοναστηρίων τῆς Ζακύνθου εἰσὶ τῆς τά-
ξεως τοῦ Ἁγ. Βασιλείου· τὸ δὲ μέγιστον καὶ ἀξιολογώτα-
τον ταύτης τῆς τάξεως κεῖται εἰς τὰς Στροφάδας νήσους.

ΛΙΜΕΝΕΣ.

Ὁ τῆς πόλεως, ἀναπεπταμένος, ἐπισφαλὴς καὶ παντὶ
ἀνέμῳ ἐκτεθειμένος.

* ΧΕΡΙ κατὰ τὸ νοτ. τῆς νήσου ἐντὸς τοῦ ὁμωνύμου
κόλπου, μικρὸς, ἀλλ' ὅπως οὖν ἀσφαλὴς ὡς σκεπόμενος ὑπὸ
τοῦ Μαραθονησίου.

* ΚΑΤΑΣΤΑΡΙ μικρὸς κατὰ τὴν ἀνατολικὴν πλευρὰν
τῆς νήσου 8 1/4 μιλ. ἀπὸ τοῦ λιμένος Λεούσης Β. Δ. καὶ
9 1/2 μιλ. ἀπὸ τοῦ ἀκρ. Σχοιναρίου Ν. Α.

* ΛΕΟΪΣΑ μικρὸς κατὰ τὴν ἀνατολικὴν πλευρὰν, 8 1/4
μιλ. ἀπὸ τοῦ λιμένος Κατασταρίου Ν. Α. 3 1/2 μιλ. ἀπὸ
τοῦ ἀκρ. Κρυο-νεροῦ Β. Δ. καὶ 4 1/2 μιλ. ἀπὸ τῆς πόλεως
Ζακύνθου ὡσαύτως.

* ΒΡΩΜΙ ὁ μέγιστος καὶ ἀσφαλέστατος τῶν μικρῶν
λιμένων τῆς νήσου, κατὰ τὴν δυτ. αὐτῆς πλευρὰν, 6 1/2
μιλ. ἀπὸ τοῦ λιμένος Νάτα Ν. κατὰ τὸ στόμιον αὐτοῦ
κεῖται τὸ ἐρημονήσιον Γιάμι καὶ ἕτερον μικρότατον.

* ΝΑΤΑ μικρὸς κατὰ τὴν δυτικὴν πλευρὰν, 6 1/2 μιλ.
ἀπὸ τοῦ λιμένος Βρωμίου Β. καὶ 5 1/2 μιλ. ἀπὸ τοῦ
ἀκρ. Σχοιναρίου Ν. Δ.

Ἐν γένει ἡ Ζάκυνθος στερεῖται καλῶν λιμένων.

όστρακίται καὶ κτένες εὐρίσκονται κατὰ διάφορα μέρη τῆς νήσου, καίτοι οὐχ ὑπάρχοντα τοιαῦτα κατὰ τὴν παρακειμένην θάλασσαν — Περὶ τὴν νήσον ταύτην εἰσὶ νησίδες τινὲς ἔρημοι. — Ἐν ἀποστάσει δύο μιλίων ἀπὸ τοῦ λιμένος Ἁγ. Νικολάου, πλησίον τόπου καλυμμένου Βρουάλα, ὑπάρχει σπήλαιον εὐρύχωρον, ἐν ᾧ λέγεται ὅτι κατώκησεν ἐπὶ πολὺν χρόνον ἡ Ἁγία Σοφία· κατὰ τὸ βάθος τοῦ πρώτου προοδρόμου, φαίνεται θυσιαστήριον τεθειμένον κατὰ τὸ μέρος ἐνθα, ὡς λέγουσιν, εὐρέθη τὸ σῶμα τῆς Ἀγίας· κατὰ τὸν δεύτερον μικρὸν ὑπεράνω τοῦ πρώτου, εἰσὶ πάμπολοι σταλακτίται, καὶ δύο ὑπερμεγεθεῖς κίονες ὑποστηρίζουσι τὸν θόλον· ὁ δὲ τρίτος εἶναι πλήρης ὑπεραριθμῶν νυκτερίδων. — 22,000 λογίζονται κυρίως οἱ κάτοικοι τῆς νήσου ταύτης, ἀλλ' αἱ 10,000 οἰκοῦσιν αἰεὶ σταθερῶς ἐπ' αὐτῆς, αἱ δὲ 12,000 εἰσι διεσπαρμένοι, μετερχόμενοι διάφορα ἔργα πολλαχοῦ τῆς Ἑλλάδος καὶ τῆς Τουρκίας, ὡς εἰς Ἰϋθειον, Ἀθήνας, Σύρον, Σμύρνην, Κωνσταντινούπολιν κτλ., διὰ τὸ ὀλιγόκαρπον καὶ τὸ ἀνεπαρκὲς τῆς νήσου πρὸς συντήρησιν καὶ ζωοτροφίαν αὐτῶν. Μ. Γ. 41ο 00' π. 36ο 20'.

Ο Ρ Η.

* ΤΟΥΡΚΟΒΟΥΝΙ, ὄρος κωνοειδές, πρὸς τὸ μέσον τῆς νήσου πλησίον τῆς θαλάσσης· ἐπ' αὐτοῦ φαίνονται ὅσα παμπληθῆ λευκότετα, βαρύτατα καὶ ὅλως ἀπολελιθωμένα.

Α Κ Ρ Ω Τ Η Ρ Ι Α.

ΠΑΛΑΤΑΝΙΣΤΟΨ, τὸ βορειότατον κατάντικρυ τοῦ πρὸς βορρᾶν ἀκρωτηρίου Ὄνου Γνάθου.

* Σπάτι· ἀπέχει 5 μιλ. ἰτ. τοῦ ἀκρ. Παλίου (Ὄνου Γνάθου).

* ἍΓΙΟΣ ΝΙΚΟΛΑΟΣ, κατὰ τὸ νοτ ἀνατολικὸν τῆς νήσου. Ἀποτελεῖ τὸ βόρ. ἄκρον τοῦ κόλπου Ἁγ. Νικολάου. Ὑπάρχει δὲ καὶ μονὴ τοῦ Ἀγίου Νικολάου ἐπ' αὐτοῦ.